This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

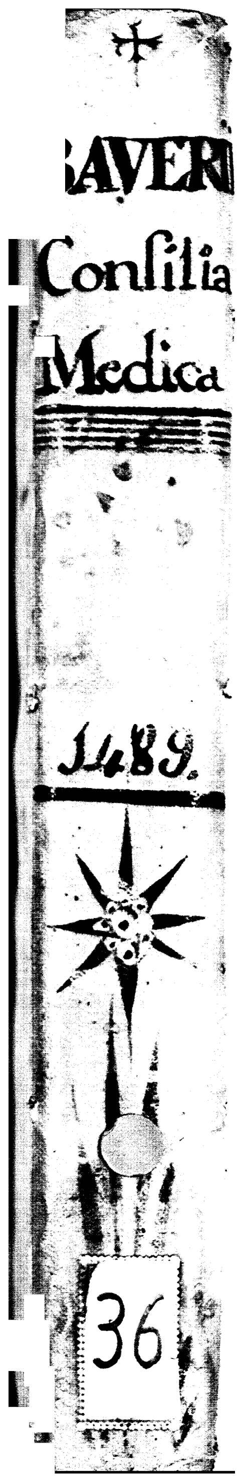
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Digitized by Google

BIBLIOTECA DE MEDICINA
EST. 86
TAB. 1
NÚM. 34
MADRID

BIBLIOTECA
COMPLUTENSE.
E. 26 C. 2 N. 13

Digitized by Google

REVERENDISSIMO IN xpo patri Domino. D. Ra. tituli ſancti Georgii Diacano Car
dinali Marcus Antonius Iuriſcóſ. et Ludouicus Bauerii Bononiéſes ſe humillime cómédát.

Aueria pater qui ut Reuerendiſſima D. T. et uniuerſa Italia compertú habuit:
plurimum in medicine arte ualuerat: poſteritati etiam conſulens ſcripſit propria
manu conſilia quedam hominibus ſaluberrima. Sed quoniam ut eſt apud paren/
tem aeloquii: nemo eſt adeo ſenex: qui ſe annum non uicturum putet: priuſ e uita
diſceſſit: q̃ ea in lucem prodiderit. nos uero et in paterno luctu et duobus nobi/
liſſimis fratribus immatura morte ereptis in ſummo merore uerſati nó prius ea colligere et ſcri
ptis edere q̃ a domeſtico dolore parumper reuocati potuimus. Nunc igitur fideliſſime tranſcrip
ta illa mortalibus maxime prodeſſe et cupimus et ſperamus. Nam et ſi omnes morti debemur:
et pallida mors ęquo pulſat pede pauperum tabernas regumq̧ turres; et nemini parce parcunt:
plurimum tamen uite noſtre doctiſſimorum medicorum adiumenta proficiunt: et id breue tem/
puſ quod a natura nobis conceſſum eſt minus aliquanto moleſtum minuſq̧ aduerſa ualitudine
impeditum efficiunt. ex quo ortum eſt ut gentiles beneficiorum non immemores medicis diui
nos adhibuerint honores: et nos qui in uero lumine ambulamus medicine profeſſores nunquam
iure contempſimus. Quod ſi quis ob eam artem decus et opes eſt adeptus: noſter clariſſimus ge
nitor locum inferiorem minime otinet. Quippe a pontificibus romanis a potentiſſimis
principibus a nobiliſſimis ſenatibus ſummis honoribus et non mediocribus opibus dona
tus princeps medicorum etatis ſue habebatur: ſed quamquam in uita maxime ſit lauda/
tus: ex his tamen conſiliis quantum in ea arte ualuerit facillime apparet. Sed cum cogitaremus
cui ex principibus italicis hoc opus eſſet dedicádum: ſtatim in mentem ſubiit: ut hec paterna có
ſilia Reueren. D. T. tanq̃ fidei et amoris noſtri ualidiſſima teſtimonia redderentur. Et eo libenti/
us fecimus: q̧ amantiſſimus genitor tibi non fuit incognitus: et cum in hac alma ciuitate libera
libus artibus incumberes ille te unice dilexit: et mutuo abſte colebatur. Preterea id nobis maxi
me curandum fuit: ut tam utiliſſima conſilia doctiſſimi principis auctoritate niterent. Quod nó
ſolum mediocria curarunt ingenia: ſed eloquentiſſimus ille Cicero grauiora opera ad grauiſſi/
mos et eruditiſſimos uiros mandanda eſſe iudicauit. Non igitur immerito Reueren. D. T. hoc
paternum munus ſuſcipiet: cui profecto nihil deeſſe uidetur: quod hominem ualeat beatum effi/
cere. Nam ſiue perypateticos audiuerimus: ſiue ſeueriſſimis ſtoycis fides adhibebitur: te omni
ex parte beatiſſimum eſſe profitebimur. et. n. peripatetici qui ut Reueren. D. T. ab ineunte eta
te pene didicit: ab Ariſtotile orti ſunt. tria bonorum genera eſſe putant. Fortune uidelicet corpo
ris atq̧ animi. Hec omnia in Reueren. D. T. accumulatiſſime ſita exiſtunt. Nam aſpectus tuuſ
mortalibus eſt gratiſſimus: et facies tua decora: corpus ualidiſſimum: lingua expeditiſſima: inge
nue uires: etas integerrima. Externa quoq̧ nobiliſſimo corpori reſpondent. quippe ſummis opi
bus abundas amiciciis clariſſimorum principum ac precipue Ponti. Maxi. gratia polles. Ea ue
ro tibi dignitas a ſapientiſſimo Sixto Ponti. noſtro Maxi. comprobãtibus patribus eſt elargita:
que ſoli pontificio ſuo cedebat. Sed ueluti animus per infinitum a corpore mortali diſtat: ſic ter
tia peripateticorum et ſola ſtoicorú bona ſuperiora que breuiter cómemorauimus infinito quo/
dam interuallo ſuperant. Quod uirtutis genus excogitari poteſt: in quo reuerendiſſima. D. T.
non dicam carere ſed non copioſiſſime abundare predicetur? in te ſumma prudentia eſt: ac pene
ſapientia diuina: ex qua in ſummis negociis grauiſſima conſilia emanarunt. Iuſtitia uero et gra
uitas Reueren. D. T. effecerunt: ut probatiſſimorú uirorum iudicio ampliſſima dignitate tua di
gniſſimus habearis. Animi uero et corporis robur efecit: ut magna et non ignauis committéda
tibi ſepiſſime ab apoſtolico ſolio mandarentur. Quid de continentia dixerim? Siquidem cú aua
ritia bonas animi dotes ſepiſſime euertat: in te ſumma liberalitas perpetuo extitit: et nulla úquã
tibi libido eſt dominata. ſed egregias uirtutes tuas admirabilis bonarum artium doctrina q̃feli/
ciſſime exornat. Solent pleriq̧ mortales nobilitate opibus et externis bonis pollentes bonarum
artium ſtudia negligere: et eo magis ſi ſummis dignitatibus ſe ornatos eſſe proſpiciunt. Reue.
uero. D. T. ea que breuiter ſuperius narrauimus non parum ornamenti ex doctrina ſuſceptura
iudicabit. Hoc idem Alexander ille macedo et ex noſtris. C. Ceſar aſſequi ſtuduerunt: ut uideli
cet cum eorum ampliſſima felicitate litterarum ſplendor iungeretur. non iniuria igitur eruditiſſi
mi uiri monuméta ad eum principem peruenire nitimur: qui et ipſe doctiſſimus exiſtit atq̧ habe
tur. quãobrem oramus ſuplices Reueren. D. T. ut hec paterna conſilia hylari fronte ſuſcipiat:
et cum legendi copia dabitur grauiſſimum ſuum adhibeat iudicium ſi aliis quoq̧ legenda ſint.

UNIVERSIDAD CENTRAL BIBLIOTECA FAC. DE MEDICINA

302

Digitized by Google

nō enim ueremur ſi ipſe clariſſimus pater reuiuiſceret alium ſuarum lugubrationum cenſorem minime delegiſſe: quippe fuerat expertus in Reueren. D. T. et optimum i boniſ artibus iudiciū et ſūmum in ſe amorem exiſtere. Bononie Calendis Nouembris Anno gratie. M. CCCC. LXXXIX. ſub pontificio Innocentii Octaui.

¶ Epiſtola Philippi Beroaldi in Conſilia Bauerie medicorum Clariſſimi.

m Edicinam: que donum dei eſt: qua nulla artium Vtilior mortalibus reperitur illuſtrarunt excolueruntq; Compluſculi antiquorum: et in primis Hippocrates Cous. Aſclepiades Herophilus atq; Eraſiſtratus. quos longo temporum interuallo ſubſequuti ſunt Gallienus et Auicena aliiq; non pauci: quorum nomina celebratiora ſunt q̄ ut alienae commemorationis indigeant. Iſta uero tempeſtate inter ceteros medicos excelluit uir Clariſſimus et medendi ſcientia preſtantiſſimus Baueria: nunq̄ a me ſine honoris prefatione nominandus: qui tanq̄ Eſculapius colebatur conſulebaturq; in medicine diſciplina: Cuius decreta oraculis ueriora exiſtimabantur: de cuius laudibus cum multa dixerimus plura tamen dicenda ſupererunt: Hic cum multos deploratos ad uitam reuocaſſet cum multa ex Secretariis medicine arcana depromp ſiſſet Scripta reliquit medice diſcipline Conſilia: que in hoc uolumine impreſſa leguntur: ut quemadmodum uiuus uiuentibus profuiſſet: ita defunctus poſteris mederetur. Quantum in his doctrine quantum utilitatis quātum medelarū contineatur: ſtatī Curioſus lector agnoſcet. Quo circa omnis quotquot medicine ſtudioſi ſunt hortor ac moneo ut iſta Doctiſſimi bauerie conſilia ſubinde Conſulant et in manibus iugiter habeāt. Ita ipſi Doctiores efficientur: et defuncti bauerie Manes ſi ullus defunctis ſenſus eſt Letabuntur operam atq; opus non periiſſe.

REGISTRVM.

.a.
predariſſimi
uel alicuius
ſplen
laribus
.b.
medicamen
die ſemel
fructus
.c.
gie yringi
communi
frigidorum
.d.
brodium
rum immo
ſumantur
.e.
tet itaq;
co ieiuno
non ingrediatur
.f.
ſus aquarum
rate magis
cliſtere
.g.
minum
lactuca
cura

.h.
rum. m.
tis. z.
iura carniū
.i.
bum uinum
eſſet
pro lectione
.k.
et recipiatur
dam membrorum
anna
.l.
quomodo
tibi
ſuis
.m.
trulli
ti. unde
tili nam
.n.
primo
bibere
et non
.o.
parte ciborum
lo meliora
lis roſati

.p.
pletione
curialis
triaſecis
.q.
dapes
bonis
ci zedoarie
.r.
tertias
te ſunt
preſenti
.ſ.
tiam
et ſi aliquid
per quam
.t.
lini
poſtea
mā ad
.u.
ex ſaturitate
diſpoſitio
groſſum
.x.
rem ſeruando
tam ſed
gendus

.y.
fluit
bus patri
octo. q;
.z.
illud q;
florum
beatur
.et.
linarum
ne immediate
peratus
.ɔ.
ma pp
et conditi
ſtomaco
.rū.
ra' optime
ſternutatorie
Re. huius
tuſſit

Digitized by Google

¶ Tabula omnium conſiliorum: que conti
nentur in hoc uolumine.

¶ C. de mala complexione frigida et hum.
cerebri materiali cronica: cum ſtupore cutis
capitis et tinitu aurium: et debilitate partis
poſterioris capitis et cum catarro deſcendēte
a capite ad pectus ſapiente aliquid ſalſuginis
cum debilitate aliquali cordis et de debilitate
digeſtiue ſtomaci cum multiplicatione egeſti
onis flegmatis uitrei et multa materie fecalis
emiſſione cum calore expāſo per omnia mē/
bra a.c.i.

¶ C. de catarro habente raptum ad ſpondi
les colli in muliere pregnante ut non bene ſe
poſſit erigere et habente etiam raptum ad lin
guam ita ꝙ impedit ſermonem .c.viiii.

¶ C. de mala complexione fri. et hum. ce/
rebri et deſcenſu humiditatis ad ſpōdiles dor
ſi cum ſuſpitione ad giboſitatem .c.viiii.

¶ C. de dolore calculi cum ardore urine et
mictu ſanguinolento .c.x.
¶ C. de debilitate digeſtiue ſtomaci cronica
cum debilitate aliquali uirtutis uitalis et ani/
malis plus tamen uirtutis naturalis precipue
ſtomaci epatis inteſtinorum tibiarum cū ſtip
ticitate uentris et inflatione ſtomaci et uētris
et undimiatione tibiarum et extenuatione de
xtri brachii cum quodam ſtupore et cum her
nia inteſtinali. .c.xvi.

¶ C. de debilitate ſtomaci et de opilatione
epatis et ſplenis. .c.xxi.
¶ C. de groſſitie palpebre inferioris oculi
cū quadā rubedie et pruritu et caſu aliquorū
pilorū palpeb. e et leui eius ulceratōe. c.xxiii

¶ C. de aſmate a materia groſſa uiſcoſa cui
aliquid materie ſubtilis eſt admixtum cū rup
tura uene pectoris ſeu pulmonis et cum flu/
xu humiditatum ad pectus. dificultate haneli
tum et cum tremore cordis .c.xxvi
¶ C. de uertigine .c.xxviii.
¶ C. de quartana febre cum debilitate dige
ſtiue epatis et attractiue ſplenis. debilitate uir
tutis cogitatiue et extimatiue cerebri .c.xxx.
¶ C. de mala complexione fri. et hum. cere
bri materiali cum dolore quaſi continuo par
tis anterioris capitis et cum leſione auditus
auris ſiniſtre et cum impedimento loquelle et
uertigīe et dolore ſpatule ſeu brachii. c.xxxii

¶ C. de mala complexione fri. et humi. ce/
rebri plus tamen hu. q̄ fri. cum dolore colli et
dolore gingiuarum cum tumore cum pertur
batione capitis et precipue partis anterioris
.c. xxxvi.
¶ C. de exitu ſaniei ab aure. et corruptione
uirtutis auditiue que tinitus dicitur et de di/
minutione auditus .c.xxxviii

¶ C. de uertigine, ſcotomia. et epileſia. c.xl

¶ C. de mala complexione fri. et humi. ce/
rebri plus tamen hum. q̄ fri. cum abſiſſione
uuule ſeu notabili diminutione .c.xlii.

¶ C. de morfea alba .c.xlv.
¶ C. de preſeruatione a peſte .c.xlvi.

¶ C. de lepra cum defedatione extremitatū
et obdormitatione cum obtuſitate ſenſus tac/
tus in facie collo cruribus et manibus cū ex/
creſcentiis nodoſis et rubedine et duricie cū
tenſione neruorum .c.xlvii.

¶ C. de accidentibus ſuperuenientibus
nauiganti .c.xlviiii.

¶ C. de dificultate mingendi .c. .l.
¶ C. de ſtupore in ambabus tibiis .c.li.
¶ C. de lepra .c.liii.

¶ C. de mala complexione fri. et hu. ſtoma
ci et caliditate renum .c. .lvii.

¶ C. de rubore faciei puſtuloſe .c. .lviii.

¶ C. de mala complexione fri. et humi. ce/
rebri materiali cui coniungitur materia ſubti
lis aquoſa partim propter epar eleuans uapo
res partim propter indigeſtione cerebri cum
grauitate auditus et dētiū molificatōe. c. lix.

¶ C. de frigiditate ſtomaci cum grauitate
eiuſdem apud digeſtionem .c. .lx.

¶ C. de prefocatione matricis .c. .lxii.

¶ C. de preſeruatione a doloribus iunc/
turarum .c. .lxiii.
¶ Conſilium de cancro ulcerato in ma
trice .c. .lxiiii.
¶ Conſilium de dolore in regione ſple
nis .c. .lxv.
¶ Conſilium de diſnia .c. .lxvi.
¶ C. de dolore ſciatico .c. .lxix.

Digitized by Google

¶ C.de dolore auris oculi gule et de ſtupo-
re manus et dolore capitis utriuſq; temporis
et ſomnulentia a.c.lxxi.
¶ C.de regimine iter agentium .c.lxxiiii
¶ C.de balneo porette .c:lxxv.
¶ C.de balneo porette .c.lxxvi.
¶ C.de podagra .c. lxxvi.
¶ C.de dolore iuncturarum .c.lxxx.
¶ C.de regimine obſeruando ir balneo in
quo quis habet ingredi et pro contractione et
dolore membrorum .c. lxxxiii
¶ C.de tremore brachiorum .c. lxxxiiii
¶ C.de deſcēſu matricis cronico.c.lxxxiiii
¶ C.de uehementi extenuatione corporis
cum ſtipticitate uentris .c. lxxxvi.
¶ C.de impotentia coheundi .c.lxxxvii.
¶ C.de preſeruatione a ſputo
ſanguinis .c. lxxxvii
¶ C.de remotione ſpondiiium ad exteriora
dorſi .c.lxxxviii
¶ C.de leuandis pilis ne iterum
naſcantur .c. lxxxxi.
¶ C.de quartana .c.lxxxxi.
¶ C.de dolore renali .c. lxxxxii
¶ C.de ſterilitate .c.lxxxxiii
¶ C.de ſciatica .c.lxxxxvi.
¶ C.de ſolutione dubitationis cuiuſdam p
tinentiſ ad generationem.ſ.an impedimentū
aliquod ſit in erectione uirge cuiuſdam quod
prohibeat generationem .c.lxxxxviiii.
¶ C.de quadam putrida febre cum ſtomaci
debilitate et extenuatione .c. c.v.
¶ C.de mala complexione fri.et hum.cere
bri cum debilitate uiſus .c. .c.vi.
¶ C.an cauterium conueniat in doloribus
iuncturarum .c. .c.vi.
¶ C.de ulcere renū cū apoſtemate.c.c. vii.
¶ C.de uſu balnei petrioli .c. .c.viii.
¶ C.de regimine habendo in balneo
porette .c. .c. viii
¶ C.de iuuātibꝰ et nocētibꝰ oculis.c.c.viii
¶ C.de imaginationibus .c. .c.viii.
¶ C.de diſpoſitione propinqua lepre et de
ungula quaſi totum oculum comprehenden
tem .c. .c. viiii.
¶ C.de fluxu humiditatum albarum a ma
trice .c. .c.xi.
¶ C.de ulcere pectoris .c. .c.xiii
¶ C.de dolore podagrico .c. .c.xv.
¶ C.de impotentia motus unius lateris cū
impotentia loquendi et ſomno longo et debili
tate neruorum .c. c.xviii
¶ C.de tuſſi cum ſputo ſanguinis et ſputo
aliquando groſſo uiſcoſo cum dificultate ha
helitus et dolore in parte ſiniſtra ſtomaci uer
ſus ſplenē cū macie totiuſ corporiſ.c.c.xviii
¶ C.de ſiatica .c. .c.xxii.
¶ C.de uentoſitate circa ſplenē .c. .c.xxiii
¶ C.de ardore urine cum dolore percepto
inextremitate uirge .c. .c. xxvi.
¶ C.de fluxu continuo humiditatum alba
rū a matrice et de duricie ſplenis.c. .c.xxix
¶ C.de emoroidibus .c. .c.xxx
¶ C.de diſpoſitōe ꝑpīqua ptiſi.c. c.xxxii
¶ C.de dolore renali et paralexi brachiorū
tibiarum et crurium .c. .c.xxxiiii
¶ C.an balneum ſancti philippi ſit efficati
us balneo petrioli .c. .c.xxxvi
¶ C.de fiſtula lacrimali oculi.c. .c.xxxvi
¶ C.de mala complexione fri.et humi.ce-
rebri et ſtomaci cum mala complexione cali.
et ſicca epatis .c. .c.xxxvii.
¶ C.de ſephiros non puro circa partem
dextram ſtomaci amplectens partem muſculi
longitudinalem et trāſuerſalē .c. .c.xxxxi
¶ C.de uaricibus .c. .c.xxxxii
¶ C.de ethica febrili complicata
putride .c. .c.xxxxv
¶ C.de gomorea .c. .c.xxxxvi
¶ C.de mala complexione frigida et humi
da cerebri .c. .c.xxxxviiii.
¶ C.de dolore faucium et dentium quibus
coniungitur debilitas nuce et colli cum ple
nitudine ſtomaci .c. .c.xxxxviiii.
¶ C.de dolore dextri lateris ſubito cordi
communicato unde accidit ſincopis.c. .c.l.
¶ C.de leſione memorie .c: .c.lii.
¶ C.de defectu ſiue diminutione ſpermatiſ
cuius cauſa eſt frigiditas .c. .c.liii.
¶ C.de priuatione loqutionis .c. .c.liii.
¶ C.de forti ytericia .c. .c.liiii.
¶ C.de regimine catarri .c. .c.lv.
¶ C.de lepra .c. .c.lvi.

FINIS.

Digitized by Google

¶ Preclariſſimi artiū et medicine doctoris ac etate ſua primarij magiſtri Bauerii de Bauerijs conſilia feliciter incipiūt.

UNIVERSIDAD CENTRAL BIBLIOTECA DE LA FAC. DE MEDICINA

Illuſtriſſima Domina Margarita de Gonzaga afficitur principaliter duabꝫ malis diſpoſitionibus: quas uaria conſequuntur accidētia. Prima harum eſt mala cōplexio frigida et humida cerebri materialis cronica: que et ſi aliquando uideatur grauitati capitis coniuncta aliquando leuitati nihilominus ut declarabitur eſt mala complexio frigida et humida cū materia. Accidentia hanc diſpoſitionē conſequentia ſunt aliqualis ſtupor cutis capitis et debilitas ptis capitis poſterioris. Tertiū accidens eſt auriū tinnitus. Quartū ē catarrus ſapiens ſalſuginē cuius ps fluit in pectus ſiue in pulmonē et reddit ipſum aliqualiter anguſtū et nonnunq̄ ſibi uidetur ꝙ ad intra pectus excoriationē patiatur. Quintum eſt cordis aliqualis debilitas. Sextū eſt uiſus debilitas: nā quando obiectū intuetur uidetur ꝙ obiectū ſit panno uelatū uel ipſa ante oculos pannū habeat. Secūda diſpoſitio principalis que morbus cōmuniter dici poteſt ꝓprie tamen dicitur accidēs eſt debilitas uirtutis digeſtiue ſtomaci et ex hac ſequitur multiplicatio egeſtionis flegmatiſ uitrei ut i exitu apparet poſtq̄ emiſerit feces. Scd'o ſequitur multa fecalis materie quātitas. Accidēs aliud ē calor quidā per omia mēbra expāſus ad quē ſequitur imediate poſt cibū ſudor p uniuerſum corpus. Quod ſi qs queſiuerit nunquid mala diſpoſitio capitis cauſa ſit male ſtomaci diſpoſitioniſ aut ecōtra reſpōdeo ꝙ una fouet alterā unde cerebrū mittēs reuma ad ſtomacū eſt cauſa cōſeruatiua ſtomaci male diſpoſitionis ecōtra ſtomacus male digerēs cōmittens cerebro fumos qui cerebri frigiditate ingroſſati et in humiditatē cōuerſi eſt cauſa humiditatis cerebri unde Auicēna ſecunda primi doctrina prima. c. octauo. Et eſt cū ſocietas prouenit ad caſum quemadmodū cerebrū cū egrotat aſſociatur ei ſtomacus et debilitatur eni tunc eius digeſtio et mandat cerebro uapores malos et nutrimentū indigeſtū et auget ipſius cerebri egritudinem et ſic ex hac egritudine proueniente ad durabilitatem et circuitionē. Nō puto tamē diſpoſitionem unius iſtorū membrorū eſſe totaliter independentiā a diſpōe alterius imo quelibet iſtorum in ſe habet ſue malicie cām ſicut ſtatim declarabitur ꝙ cerebri cōplexio ſit humida ab exeunte. ſ. ſputo facile cōprehēditur et cōprehendi pōt ꝙ ſit frigida declaratur ex Auicē. prima tertii tractatu. ii. c. de emigranea ubi dixit. Egritudo cuius tēpus elongatū ē: eſt frigida ſecundū omnē diſpōem. Significationes ad hoc oſtendendū ſumuntur prima tertii tractatu. i. quaſ omiſi. Cū hoc mihi certiſſimū uideatur ꝙ ſit materialis ꝯplexio oſtēditur ex fluxu ſuperfluitatū a capite deſcendētium unde prima tertii tractatu primo. c. xvii. Et Gal. quidem uiſum eſt ꝙ ſignificatio ad oſtendendum ꝙ cōplexio eſt dominans ſine materia ē priuatio fluxus ſuperfluitatū cum ſignificatione malicie cōplexionis. Significatio uero ꝙ dominetur cū materia ē fluxus ſuperfluitatū. Et ſubdit Auicē. Et nos ꝑſcrutamur et dicamus ſi nō ſunt opilationes et debilitas uirtutis expulſiue cauſa coniuncta eſt humiditas ſtans in cerebri poroſitatibus ex ſanguine flegmatico quo cerebrum nutritur debet a debilitate digeſtiue genita ſiue multiplicata. Ad hāc coadiuuat multa a ſtomaco euaporatio ad caput nā uapores illi cerebri frigiditate cōdenſata ad aque naturā cōuertūtur: et p anfractus cerebri diſpargitur et fouet ipſam malā cōplexionem frigidam et humidā cauſa antecedēs eſt humor flegmaticuſ aptus pelli aut trahi ad caput et cōuerti i cauſam coniunctā et ſimiliter ois materia in uaporē cōuertibilis que caput peteret et ois mēbri diſpoſitio per quā membrū materiam faceret euaporare ad caput. Sed cauſa primitia eſt indebitū regimē ſex rerū nō naturalium. Cauſe aſſignate ſunt male cōplexionis ꝑter naturalis cerebri ſed cōplexionalis naturalis cerebri eiuſdē illuſtriſſime domine eſt ēt frigida et humida ut faciliter ex ſignis ab Auicē. poſitis prima tertii tractatu. i. facile cōprehendi pōt et huius cauſe ſunt principia naturalia et ex his facile ꝯprehendi pōt quare hec diſpoſitio eſt aliquando grauedini coniuncta et aliquādo leuitati nā cū materia in cerebro multiplicatur et neqꝫ reſoluitur neqꝫ ſenſibiliter euacuatur aut p ſputū uel p naſū neqꝫ ad aliū locū trāſmittitur aut ſi qd euacuatur uel tranſmittitur id paucū ē tūc capitis grauitas ſentitur. Si autē materia notabiliter reſoluitur uel quomodolibet aliter euacuatur aut alio tranſmittitur aut regimē ſit melius tūc caput leue iudicatur. Quod poſterior capitis ps ſit debilis nota eſt cā ex dictis: nā eadē mala cōplexio frigida et humida eā poſteriorem cere

Digitized by Google

bri ptem debilitat. Et ex hoc fundaméto faci
liter cóprehenditur que ſit ſtuporis cã. Nam
materia deſcendés p parté cerebri poſterio/
rem opilat neruos nó integre qui oriuntur a
ſecúda ſpódili colli a quibus cutis capitis ha
bet ſenſum ut apparet ex ſecúda tertii. quare
ſpiritibus ſenſitiuis nó potétibus debite qua/
titatis penetrare reddit cutis capitis ſtupidã.
Tertii accidétis cauſa é debilitas caloris na/
turalis cerebri agés in nutrimétũ aut in ma/
teriã in cerebro contentã et facit ipſum eua/
porare et nó poteſt ipſos uapores reſoluere.
unde attingétes ad timpanũ auditus faciunt
repreſentare ſonũ ac ſi eſſet exterius cum ta
mé talis ſonus extra nó ſit. unde Auic. quar
ta tertii. hec diſpó eſt uacuã hó inceſſanter au
dit exterius. i. ac ſi eſſet exterius puto tamen
hanc diſpóem poſſe augmentari propter ſto/
maci euaporationé ad caput ſed nó credo ab
hac ſolũ pendere. nã ſi ſolũ a ſtomaco pende
ret ſuſciperet uarietaté ſecundũ meliore aut
deteriore ſtomaci diſpoſitioné. Quarti acci/
dentis cauſa eſt humiditas in cerebro multi/
plicata cui aliquid colere admiſcetur per cui/
us admixtioné redditur ſaporis ſalſi. nã hec
materia a cerebro ueniés per cannam pulmo
nis deſcendens cómunicatur pulmoni et ſua
uiſcoſitate prohibet bonã pulmonis dilatatio
né ex hoc apparet annelitũ ↄſtringi et cum fi
at conatus ad huius materie expulſionem cũ
ſcreatũ accidit ex uioléntia ptem circa guttur
uel canam alterari uel forſan excoriari. unde
ſentitur ac ſi eſſet excoriatio et idem poteſt in
pectore accidere ob conatũ et pectoris impe/
tuoſum motũ. Quinti cã eſt mala complexio
frigida et humida cordi cóicata. unde ſecúda
tertii cap. de ſignis egritudinũ cordis inter ſi
gna eius numerat timiditaté et audaciã et ſu/
perfluitaté in pietate et miſericordia. preterea
caliditas cordis reddit hominé audacé ſecun
da legni et forté. oppoſitũ eiuſ. ſ. frigiditas fa
cit timidũ et debilé. Ad hoc accidens cauſan
dũ et cóſeruandũ imo augmétandũ cócurrit
timor in qué ex quacũqȝ leui cã hec illuſtriſ/
ſima domina incurrit. Neqȝ dubito hãc eſſe
unã ex pricipalibꝯ cauſis. Sexti accidétis cã
eſt eadé capitis mala ↄplexio frigida et humi
da ingroſſans ſpũs et cũ eis pmiſcendo uapo
res reddit ipſos turbulétos. concurrit ad hoc
debilitas oculi quã ipſa é cóſecuta ex frequé
ti fletu unde natura ſuefacta trãſmittit ad ocu
los ſupfluitaté alias humiditaté quaſi roridã
que diffuſa p oculũ impedit bonitaté uiſióis
Secúde diſpóis pricipalis cã eſt mala comple
xio frigida et humida ſtomaci huius uero cã
eſt materia flegmatica imbibita in ſubſtãtia
ſtomaci aut in cócauitate eius contéta uel pa
rietibus eiuſdé aderés cauſa remotior eſt ma
teria a capite fluens ad ſtomacũ aut ad ipſum
ab aliis mébris expulſa. Cauſa primitiua é
indebitũ regimé ſex rerũ nó naturaliũ. Pri/
mi accidetis cã eſt mala ſtomaci digeſtio. un
de ex cibo nó generat bonũ chilũ ſed ipſum
in flegma uitreũ corrũpit. Cauſa ſecundi ac
cidentis eſt multa cibi quãtitas non abſolute
ſed reſpectu talis indiuidui: nã ꝙ egeſtiones
multe fiant ſintqȝ mediocriter dure omni die
emiſſe et cũ leui enemate educantur multe et
mediocriter cópacte non pót dici ꝙ hoc pue
niat ex opilationibus miſeraicarũ quia chiluſ
nó eſt potens ad epar trãſire neqȝ ꝓpter defe
ctũ attractiue epatis quoniã in his caſibus eſ
ſent egeſtiones liquide chiloſe quare nó uide
tur eſſe alia cauſa q̃ aſſignata cũ multe ſuper
fluitates prime digeſtióis cuiuſ modi ſunt fe/
ces non reſecant a pauco cibo. Vltimi accidé
tis eſt debilitas contétiue mébrorũ: nã cibo
aſſumpto fit caloris naturalis ad ſtomacũ at/
tractio a mébris exterioribus. Vnde mébra
illa magis debilitantur ex ſua retétione et ab
eodé calore fit euaporatio quedã. unde uapo/
res illi ad exteriora mébra trãſmiſſi et calefa
ciédo humiditates circa ptes cutaneas exiſté
tes et ſubtiliãtes cócurrente debilitate uirtu/
tis contétiue mébrorũ eſt cauſa ſudoris poſt
cibum accedentis.

Cura diſpoſitionum

principaliũ et ſuorũ accidentiũ in duos diuiſ
dã tractatus: in primo ponã debitũ regimen
ſex rerũ nó naturaliũ in ſecúdo ſcribã cóue/
nienté modũ adminiſtratióis rerũ medicina/
lium. Tractatus primus ſex cótinebit capitu
la iuxta numerũ ſex rerũ nó naturaliũ ab ae
re principiũ faciã.

De aere.

Cauere debet hec illuſtriſ
ſima domina ab aere frigi/
do et humido nebuloſo uétoſo et propie flan
te auſtro aut borrea et ab oi aere mali odoris
eligere ſibi debet aeré clarũ bene euétatũ qe/
tum declinanté ad caliditaté et ad ſiccitaté ma
gis tamé ad ſiccitatem q̃ ad caliditaté ꝙ ſi aer
uniuerſalis talis haberi nó pót fiat arte aer p
ticularis ſue habitatióis faciédo igné in came
ra cum lignis ſiccis boni odoris cuius modi
ſunt abies pinus niniperus ſauina roſmari/
nus aut ſuffumiget locus cũ thure ſandaraca
ſtorace ſicca laudano aut granis iunipi pót
ex ſingulo iſtorũ aut ex ipſorũ cómixtióe fie
ri ſuffumigium ſupponendo puluere eorum

uel alicuius ipſorū prunis calidis ſed ſtāte fu
mo camerā aut aulā nō ingrediat̄ priuſq̄ ceſ
ſauerit licet doctores noſtri de aere ſolū face
re uideant̄ mentionē tanq̄ de eo quod nobis
inceſſanter ſemp occurrit uel minus cum eo
uoluerūt intelligere reliqua elemēta.ſ.ignē
terram et aquam.

De igne.

Non appropinquet mul
tū igni faciē ita ut multū
calefiat ne ſua caliditate ſubtiliādo humores
eſſet cauſa fluxus neq̧ ignē intuet̄ quoniam
eius aſpectus uiſui nocet.

De terra.

Caueat a ſtatione humi
da et frigida et a loco pro
pinquo uallibus palludibus et cloacis et a lo
cis montuoſis multū eleuatis terram ſibi eli
gat calidam et ſiccam.

De aqua et de re pro

portionali aque. Aque turbide et cenoſe groſ
ſe cauēde ſunt inter ceteras aquas melior eſt
aqua ſiſterne collecta ex aqua pluuiali aut flu
uiali habēte lutū mundū lapideū aut arenoſū
in qua aqua ſit calibs aut uirga ferrea quinq̧
es extincta. Nā aque ferree cōferūt ſtomaco
et ſpleni.ſcd'a primi.c.ſcd'o.et ſcd'o caro.c.
de aqua ferrea cōfert uiſceribus et ita place
ret ꝙ ſola talis aqua ī ſuo ueiret uſu . Quod
eſt aque ꝓportionale ē lixiuiū quo ſibi lauat
caput ꝙ ſic fieri debet. Recipe cinerū turſo
rū cauliū q̄ ſi non habeat̄ loco eius ſumat̄ ci
nis fermētorū lib.i.ſulfuris uiui.ʒ.ii.alumi
nis .ʒ.i.ſem.piſtent̄ et ſimul miſceantur ex
ſtēdatur ſup petiā rarā ſub qua ſint palee ex
ſtētes ſup uaſe recipiēte et p huiuſmōi pulue
rē colet̄ decoctio q̄ ſic fit. Recipe foliorū lau
ri aſſari ſticados arabici maiorane origani
ana.m.i.ſem.coſtiacori ana.ʒ.i. ſene.ʒ.ii.
contūdant̄ contundēda et incidant̄ incidēda
mō groſſo et buliāt in urceis ſex aque fontis
aut fluuii donec redeat ad urceos quatuor. et
colet̄ ſup cinerē ut dictū eſt et colatura reſer
uet̄ cū caput lauare uoluerit fricet̄ primo cū
duobus rubeis ouorū et accipiat̄ de lixiuio
facto q̄tū ſufficit ꝓ capitis lotione et cū ad ig
nē calefit ponat̄ in ea puluis infraſcriptus ī
petia lini rara ligatus et ſepe manibus expri
mat̄. Recipe laudani.ʒ.ii.nuciſ muſ.garioſi
lorū macis ana.ʒ.i. piſtent̄ et fiat puluis et
liguet̄ ut dictū ē cūq̧ caput fuerit lotū exſic
cet̄ cū panniculis calidis cū mediocri fricati
ōne et nō exponat̄ caput igni deinde coopia
tur caput ne frigus ſentiat neq̧ nimis multū
calidū teneat̄ ꝓducitur nimia caliditas capitiſ
ad raritatē teſture unde ledit̄ poſtea a rebus
calidis et frigidis ut apparet.v.affor.a Gal.
in cōmento.xvi.illius affor.calidū nocet fre
quēter utētibus et huius capitis locio fiat ſto
maco ieiuno bis aut ſemel i ebdomada p̄miſ
ſa purgatione aut embrocatiōe de qua infra.

De accidētibuſ animi

Sūmo ſtudio debet hec illuſtriſſima domina
cauere ab accidētibus ai triſticiā inducētibus
nihil i caſu ſuo ē deterius neq̧ deteriora faci
ens nocumēta quā triſtitia ſollicitudo timor
ira deſperatio de ſua ſalute.unde Gal.iii.te
gni textu cōmenti.xxxii.abſtinere uero ma
nifeſtū ē ab intempantia oportet oim harum
rerū aie paſſionū ira triſtitia furoris timoris
iuidie et ſollicitudinis extermināt.i.extra ter
minos ponūt.n.et mutāt corpa ab ea que ſe
cundū naturā cōſiſtentia. Et ypoc.vi.affor.
Si timor et puſillanimitas multū tēpuſ habēt
pfecte melēconicū pficit huiuſmōi . Et idē p
Gal.in cōmento.xxiiii.eiuſdē affor. pticula.
vi.qua ꝓpter ab his oibus cauendū aliquali
ter dubitarē ne incideret egritudinē melēco
nicā et lōge iſtis deteriorē. Debet illuſtriſſi
ma domina ſua letari gaudere bene cōfidere
et ſperare de ſalute et ſanitate ſua de qua non
dubito ꝙ eā cōſequetur ſi fecerit q̄tū ſibi or
dinat̄. Verſet̄ cū perſonis ſibi amicis et dile
ctis audiat ſermones gratos et ſi incidit ī tri
ſtes aut timoroſas cogitatiōes diuertat ab eis
aiam et ideo bonū eſt ꝙ habeat ſecū ſemp ſo
ciā cū qua loq̄ poſſit et nō ſit ſollitaria.

De motu et quiete.

Nocet oē ſuperfluū exercitiū et p̄cipue īme
diate poſt cibū factū et oē exercitiū in quo ca
put extet inclinatū neq̧ minus nocet nimia
quies exercitiū faciat uniuerſale ꝓgrediēdo
aut equitādo p loca amena iocūditatē inferē
tia pulſis primo ſupfluitatibus prime et ſcd'e
digeſtionis et hmōi exercitiū fiat ante pran
diū et ante cenā iā prandio digeſto quod tem
pus ē per ſex aut ſeptē horas a fine preceden
tis prandii . Particulare exercitiū ſit capitis
pectinatio de mane cū aliquali fricatione lege
re aut officiū dicere uoce alta ē pectoriſ et pul
monis exercitiū cōueniunt loco uniuerſalis
exercitii fricatio a ptibus ſupioribus incipiē
tes ab humeris trahēdo cum pāno calido aut
manibus uerſus cubitos et manus deinde re
tro ad ſpatulas deſcendendo ad uentrē et tan
dē ad coxas et tibias reliquū tēpus ſit qetis.

De ſomno et uigilia.

Sōnus diurnus factus ē malus.unde Auic.

tertia primi cap. de regimine ſomni. Dormi
re nanq; in die malū. Nocet omis ſomnus ſu
perfluus et q imediate poſt cibū eſt factus et
dormire ſup dorſum aut capite depreſſo et in
loco uento expoſito aut radiis lune precipue
ꝑ feneſtrā ingredientibus. Sit ſomnus de no/
cte niſi aliquid acciderit ꝓpter quod impedire
tur aut ꝓpter longā conſuetudinē uel laſſitu/
dinem cōſequentē exercitiū aut euacuationē
in qbus caſibus de die cōceditur aliter nō ne
q; prius in nocte dormire incipiat quā tranſi
uerint hore due a fine cene. Sit ſomnus pri/
mo ſup latus dextrū deinde uoluat̄ ſuper ſi/
niſtrū cōuenit etiā ſup uentrem ſed nullo pa
cto ſuper dorſum. unde Auic. ca. viii. allega/
to. Reſuppine autem dormire etc. Sitq; ſom/
nus ſeptē aut octo horarū non minor ſex nec
amplius octo. Sitq; capite bene eleuato et cor
pore pānis cōuenienter tecto. dormiat in lec/
to habente culcidrā ex plumis oloris aut an/
ſeris nō minus etiā nocerent ſupflue uigilie
ut apparet ex Auic. cap. ſupra dicto et prima
tertii capi. de epilenſia ſupflue uigilie caput
replent uaporibus.

De cibo et potu

Non con
uenit panis
agimus indebite coctus in ſubſtātia multum
cōpactus et qui eſt durus eligatur panis ex fa
rina frumēti mundi precipue a lolio ſit bene
elaboratus debite coctus cōuenienter fermen
tatus in ſubſtātia nō cōpactus in cuius cōfe/
ctione aliquid ſalis ponatur ut prohibeat̄ no
cumentū opilationis ꝙ farina facit ꝙ ſi in ei
us cōfectione adderetur aliquid pulueris ci/
mini et maſticis optime cōueniret ꝓp ſtoma/
cū et uētoſitates ſi ſibi nō diſplicet guſtui po
natur nō ſit eius panis pluris tēporis triū die
rum neq; minoris unius diei: et cū prandere
uult ab eo cruſte excutiant̄. Euitentur carnes
omnes difficiles digeſtionis groſſi et uiſcoſi
nutrimēti et multarū ſuperfluitatū ut ſūt car
nes bouine uaccine porcie caprine ircine cer
uine et auiū in paludibus aut ſtagnis degen
tiū ut anſares anates ſolege et ſimiles et oēs
animaliū ꝑtes uiſcoſitatem habētes ut capita
collū cutes et ſimiles eligātur ex uolatilibus
ſiluestribus caro ſturneq; ceteris in leuitate ꝑ
ponitur. Tertio almāſoris caro coturnicis tur
turis ꝑdicis faſiani et aliarū paruarū auium
degentiū in nemoribus ut ficedule turdi me/
rule filomene etc. Ab aliis abſtineat ortige/
num ſine calearū uſus non cōuenit quoniam
nauſeā facit et ſtomacū grauat ex domeſticis
auibus eligātur caro gallinarū que eſt omni
carne melior. ut. xxiiii. cōtinentis caponū iu
uenū quē ceteris meſſue prepōnit pullorū nō
ualde paruorū et pipionū colūbarie uolare in
cipientiū licet dicatur. xiii. tertii ꝙ ſunt diffi
cilis digeſtionis et trahunt longā moram in
ſtomaco arbitrandū eſt quod intellexit de his
qui in domo nutriunt̄ quos appellamus caſ/
ſingos cū dicat Raſis. xxiiii. cōtinentis. Pul
li colūborū dant̄ in cibo illius cuius corpus
eſt euacuatū ſanguine et infrigidatū ex lōgo
morbo ꝙ nō dixiſſet ubi eſſent difficilis dige
ſtionis. De quadrupedibus ſilueſtribus con
ueniūt caro caprioli que inter ceteras carnes
ſilueſtres melior habetur et ſanguis ab ea ge
nitus paucas efficit ſuperfluitates quoniā ſic
cus melenconie accinet. tertio almāſoris ca/
ro leporis iuuenis nō ſit tamē in frequēti uſu
ꝓpter eius melanconicitatē conceditur inter
dum caro apri. Ex domeſticis uero laudatur
caro edulini que in ſe eſt tēpata nullam ha
bens maliciā. tertio almāſoris ſed nō ſit edus
a natiuitate diſtans ꝑ amplius q̃ quadraginta
dierū. caro uituli nō magis q̃ ꝑ quinquagin/
ta dies a natiuitate propinqui neq; diſtās ma
gis q̃ per quatuor aut ꝑ quinq; mēſes caro ca
ſtrati et agni annualis a reliquis abſtineat.
De ꝑtibus animaliū eligant̄ potius ꝑtes an/
teriores q̃ poſteriores quoniā laudabiliores
ſunt ut patet ꝑ yſaac de dietis uniuerſalibus
cap. xiiii. De ꝑtibus animaliū carū ſicut ce/
rebrū ſtomaco nocet et generat groſſum et ui
ſcoſum nutrimentū ideo nō ſit in uſu excep/
to cerebro leporis ꝙ mirabiliter neruos con
fortat uide de eo a Galie. li. iii. alimētorū ca.
vii. oculi ad digerendū difficiles et nutrimen
tum prebēt uiſcoſum nō niſi aromatibus co/
medant̄ yſaac de dietis ꝑticularibus. Lingua
prebet nutrimentū mediū inter durū et mol/
le comedi debet cū aceto pipe et zenze. yſaac
ut ſupra. Medulla uniuerſaliter uitupat̄ quo/
niā ſtomacū cōturbat et mollificat et appetitū
tollit in ſua unctuoſitate difficulter digeritur.
Venter frigidus et ſiccus tarde digerit̄ et fleg
maticū generat nutrimentū tertio almāſoris.
Si tamē aliquādo ſumit̄ ſpeciebus condiat̄.
Pulmo pauci ē nutrimēti licet faciliter dige/
ratur et pertinet humori flegmatico yſaac de
dietis ꝑticularibus cor calide et ſicce eſt com
plexionis tarde digeritur et nutrimentū groſ
ſum prebet. ſed ſi bene digerat̄ multū nutrit
yſaac ut ſupra licet. iii. almāſoris dicat̄ ꝙ nō
multū nutrit. Epar calide ē et humide cōplexi
onis tarde digeritur et nutrimentū groſſum
prebet et tarde in mēbris penetrat ideo nō cō
uenit inter cetera tamē melius eſt quod eſt ex
gallina pingui et anati accipit̄ ſcd'o canone.

Digitized by Google

Splen frigide eſt et ſicce cōplexionis diffici/
lis eſt digeſtionis nutrimentū prebet melen/
conicū iō eius uſus nō placet. Sed ſplen por
cinus ceteris minus malus yſaac de dietis p/
ticularibus. Renes parū calidi ſed magis ſic
ci groſſum et paruū prebent nutrimentū. iii.
almāſoris ideo nō placent. Inteſtina frigide
et ſicce cōplexiōis ſunt prebēt paucū et groſ
ſum nutrimentū ſi comedant̃ ſpeciebus con
diantur cauda calida eſt que ſtomaco nocet et
faſtidiū facit ac coleram generat rubeā tertio
almāſoris. Cutis frigidi et ſicci nutrimenti
difficilis eſt digeſtiōis et nutrimentū prebet
uiſcoſum ad opillandū aptū quare dimittatur
pedes animaliū nō uitupantur ſed nutrimen
tum exhibēt paucū et tamē laudabile quāquā
ſit parū uiſcoſum eis uti pōt cū aceto paſſula
to oim partiū animaliū ale propter exercitiū
et ſpiritū debitū influxū a corde et ſanguinē
ab epate laudabiliores inter ceteras ptes ex/
iſtunt. Caro muſculoſa rubea cū non fuerit
multe pinguedini cōmixta neq3 ab eo ex toto
denudata bona exiſtit caro multū pinguiſ nu
trimentū exhibet humidū et multarū ſupfiui
tarū et ſtomacū relaxat ideo dimittat̃. caro oſ
ſibus adherēs nutrimētū prebet ſapidū groſ
ſum tamē et uiſcoſum. unctuoſitas et pingue
do parū nutriūt et illaudabile preſtāt nutri/
mentū. unde nō ad cibū ſed ad cōdimentum
ſunt danda unūquodq3 eorū primū eſt ſtoma
ci inflatiuū ſaturat cito et corrūpens et ſuper
natat cibis quos repit in ſtomaco admixta il/
lis ingroſſat et iuiſcat eos etc. habet̃ ab yſaac
de dietis uniuerſalibus quare ab eis cauēdū.
De mō prepationis carniū intelligendū pri/
mo q̄ animaliū habentiū corpa groſſa et ma
cra carnes eliſſe meliores ſunt quā aliter pre
parate. Secūdo uolatiliū pinguiū carnes aſſa
te ſunt meliores q̄ eliſſe et macrorū uero ecō
tra iſta colligunt̃ ab yſaac i ſuo de dietis uni
uerſalibus. Carnes in aqua eliſate et ſale con
dite faciliter digerunt̃ ab aqua fiūt tenere et
digeſtioni prepantur. Que ſunt macre nō ali
ter prepari debēt. Carnes aſſate nutrimentū
groſſius et ſiccius prebēt et ad digerendū dif
ficiliores ſunt ubi tamē ſtomacus bene eaſ di
gerat cōuenientes ſunt et que ſunt pingues
taliter prepari debēt caro cū pinguedine i ſar
tagine frixa faſtidiū generat ſtomacū grauat
capiti nocet remollit neruos quare dimitēda
Carnes ſup prunas aſſate ſi bene digerātur
multū nutriūt pntatur tamē adeo difficilis di
geſtionis ut ex toto nunq̄ digeratur ideo ſecu
rius eſt eas dimittere. Carnes in forno aut i
teſtis prepate dure ſunt digeſtionis ſed pre/
bent ſolidū nutrimentū nō uaporoſum ideo
ſi bene digerant̃ cōueniunt hee regule colle/
gi poſſunt ab yſaac in ſuo de dietis uiuerſali
bus et in eodē de dietis pticularibus etc. Ex
animalibus accipiuntur oua et lac caſeus et
butirū de quibus nunc eſt agendū. Oua gali
nacea et perdicum faſianorum tempatiora et
laudabiliora ſunt ceteris precipue ſi maſculū
habuerint et oua iuniorum meliora ſunt quā
ueterum et graſſarum quā macrarum et recē
tia q̄ antiqua. Gal. iii. alimentorū. Cōmento
de ouis. Non parua quidem in ipſis eſt excel
lentia et recentium ad antiquiora. optima qui
dem eſt que recentiſſima. Peſſima quidē que
uetuſtiſſima que autem inter medium iſtorū
proportio diſtantia qua diſtāt ab extremis bo
nitate et malicia habent adinuicem. oua p de
coctionē indurata et frixa et ſuper carbones
decocta donec dura ſint difficilis ſunt dige ſti
onis et ex ſtomaco tarde egrediūtur et uenas
tarde penetrant. iii. alimentorū. Cocta. ſ. du
ra. difficulter digeſtibilia tarde pertranſitio/
nis alimentum groſſum diſtribuunt corpori
his ad hec magis ſunt tarde penetrationis et
groſſioris. Chimi que ſecundū calidum cine
rem aſſata que autem in frixuris ingroſſata et
uocantur propter frixam peſſimū alimentum
habent ad omnia etc. quare dimittantur oua
uero ſorbilia aut tremula que per decoctionē
parum inſpiſſantur ceteris ſunt meliora. nā
oua in triplici ſunt differentia in prepatione
ut apparet. iii. alimentorū quedam dicuntur
cocta. i. dura quedam mediocriter cocta non
nulla ſolū calefacta mediocriter cocta appel/
lantur tremula calefacta ſorbilia. unde Gal.
lib. allegato. Optima quidem ipſorum alimē
torum corporiſq3 tremula ſorbilia quidē mi/
nus nutriunt facilius autem ſubeunt et eas q̄
inuocata arteria aſperitates leniunt. uerū ſi
magna decoquantur meliora ſunt quam in ci
neribus preparata calor cineris deſiccat eorū
humiditatem naturalem q̄ ſi in aqua preparā
tur aque humiditas eorum humiditatis diſſo/
lutionem prohibet uerum illa que fracta in a
qua elixantur meliora ſunt eis que cū teſtis
decoquuntur quia groſſities corticis fumoſi/
tates exterius exire prohibet utriſq3 tamē uti
poteſt dūmodo albumē ab eis eiciatur preci/
pue ſi coagulatum fuerit eſt enim indigeſti/
bile. xi. terapentice et. iii. almanſoris. Lactis
uſus incōueniens eſt cum ad frigiditatem de
clinet et humiditatem. unde. iii. almanſoris.
Colicis quoq3 ac quibus frigide ex conſue/
tudine accidūt egritudines nulli eſt lac tribu
endū. unde Auic. ii. cano. ſimplici. xxxviii.

Nocet lac flegmaticis quoniam caliditas eo/
rum non conuertit ipſum ad ſanguinē ſicut
oportet et co: p is untur ipſo ante conuerſio/
nem eius propterea quia eſt ꝓpinquum ei et
nocet habentibus tinitum aurium ſiue ſibil/
lum ledit reneſ et lapidem generat et in epate
opillationem efficit Gal. iii. alimentorū cap.
xviii. Ledit enim reneſ quoſcūqꝫ ꝙ ydoneam
habent ad lapidem generationē opillationem
autem ſed epar efficit etc. Caſeus recens fri
gidus eſt natura frigidis nocet. iii. almāſoriſ
et yſaac de dietis uniuerſalibus ſubſtantia ue
ro caſeata frigida eſt et groſſa ad digerendū
dura tarde deſcendit a ſtomaco magis attineſ
ſtrictati quam ſolutioni. uetus caſeus calidus
eſt et ſiccus prebens groſſum et uiſcoſum nu
trimentum faciens opilationē ideo non cōue
nit eius uſus: qui autem inter recentē et anti/
quum exiſtit utriuſqꝫ participat proprietates
Butirum non conuenit propter eius humidi
tatem et quia ſtomacū debilitat: et qui in cōce/
ſtione eo utitur flegmaticas patietur egritudi
nes. iii. almanſoris. Piſcium uſus non cōue
nit frigidi enim ſunt et humidi et omnes ut i/
quit Raſis. iii. almanſoris ad digerendū ſunt
duri et in ſtomaco longā faciunt morā ſitim
creant et ſanguis ex recentibus genitus fleg
maticus eſt hi autem piſces corpus humectāt
etc. Et idē de dietis uniuerſalibus. ſi tamē ali
quando ſumit ſint potius marini q̄ ex aquis
dulcibus quoniā minus ſunt humidi ſintqꝫ
non uiſcoſi neqꝫ malum odorem habentes.
Ex aquis dulcibus eligantur qui ſunt in aq̄s
bonis currentibus degentes ſint parui ſqua/
moſi teneram carnē habentes non uiſcoſi et
condiantur cū aromatibus petroſillo et origa
no inter partes piſcium deteriores ſunt par/
tes umbilicales et capitis quia ſtomacū ſuper
natāt propter uiſcoſitatem et ſuam unctuoſi/
tatem quare difficulter digeruntur in fundo
ſtomaci deſcendentes ſuos ꝓmoliunt uilos:
quare generant lienteriam. Meliores uero p/
tes caude et que circūdant oſſa dorſi a capite
ad caudam: nam eſt tenerior et ad digerendū
uelocior et nutrimento melior ex modo ſui
motus et oſſium fricatione. et ſimiliter dicen
dum eſt de partibus alarum hec omnia plane
habentur ex yſaac in ſuo de dietis particulari
bus. Piſces ſaliti fugiendi ſunt. unde Raſis.
iii. almanſoris ſaliti autem piſces nullo mo/
do ſunt comedendi niſi in die in qua quis ſe
medicari uoluerit. id eſt cum uomere uolue/
rit ſi tamē eos aliquis appetit parua ex eis ſu
matur quantitas. De leguminibus modo ſe/
quitur premittendum ꝙ per legumina hic in
telligendum ea grana ex quibus panis nō cō
ficitur ut apparet ex Galie. primo alimento/
rum cap. xi. auctoritatē democriorū premittē
do ſecūdo ꝙ omnia legumina uentoſa ſūt et
inflatiua cuius modi ſunt fabe que frigide et
ſicce ponuntur. ſ. faba ſicca. Virides uero fri
gide et humide eorum nutrimentum frigidū
eſt et inflatiuum faciens uentoſitatem in ſu/
periori uentre propterea ſtomaco multum no
cent et ſanguinem non laudabilem generant
ideo non conueniunt. Rubilie ſiue piſelli fri
gide et ſicce in primo gradu nō faciunt ſicut
fabe inflationem aut uentoſitatem nutrimen/
tum tamen prebent groſſum rarus ſit earum
uſuſ. Cicer album pluris eſt nutrimenti quā
fabe calidum eſt in primo gradu et humidum
in medio ad digerendum durum uentoſitatē
faciens et inflationem et coitum incitat nō cō
uenit. nigrum et rubeum albo eſt calidius
humidum minus plus albo ualet ad aperien/
dum epatis et ſplenis opillationem interdum
uti poteſt. Faſioli calidi in medio ſecūdi gra
dus et humidi in fine humorem gignūt groſ
ſum et inflatiuam uentoſitatem implent quā
plurimum caput fumo ſomnia peſſima et ter
ribilia faciunt dimittantur milium frigidum
in primo ſiccum in ſecundo gradu parū nu/
trit ſanguinem minimum generat et ipſum il
laudabilem ſua tamen ſiccitate confortatiuū
eſt ſtomaci et aliorum mēbrorum et ideo uen
trem conſtipat rarus ſit eius uſus. Panicum
milio ſimilis eſt nature minus tamen eo nu/
trit uentrem uero conſtipat magis melius ta/
men eſt panico milium riſum dure eſt digeſti
onis uentrem ſtrigit et illaudabilem generat
ſanguinem omnia hec colliguntur ex yſaac ī
ſuo de dietis particularibus. Et a Galieno in
primo alimentorum. pro parte bonum eſt ab
eis abſtinere. Vti tamen interdum poteſt bro
dio cicerum rubeorum. precipue cum fuerit
decoctum rore marino et ſaluia et petroſillo.
Milio interdum et aliquando panico nō gra/
tia utilitatis ſed ut appetitui ſatiſfaciat et quia
ceteris dictis minus nocent. Nunc ad olera
tranſeundum premittendum primo ꝙ olera
frigida et humida illuſtriſſime dominationi
ueſtre non conueniunt que uero calida et ſic/
ca conceduntur. Baſilicon habens lata folia
calidum eſt in primo ſiccum in primo come/
ſtum uiſui nocet et eius tenebroſitatem poſſi
dere facit difficilis eſt digeſtionis et faciliſ pu
trefactionis et nocens ſtomaco confortat cor
et exſiccat pulmonem dimittatur. Caulis ca/
lidus in primo ſiccus in ſecundo ſecundum
Auic. licet ſecundum yſaac de dietis particu/

Digitized by Google

laribus frigidus ſit et ſiccus in primo gene/
rat ſanguinem turbidum et melenconicũ ob
tenebrat uiſum et ſtomaco nocet et eorum de
coctio bibita uentrem ſoluit et ſine decoctio/
ne comeſtus uentrem ſtringit non conuenit.
Eruca calida in ſecundo ſicca in primo et hoc
de ſilueſtri domeſtica eſt calida in ſecundo et
humida ſola comeſta capitis dolorem gene/
rat uentoſitatem facit et inflationem caueať.
Lingua bouis .i. bugloſſa ė in calore fere tẽ/
perata et humida in fine primi linitiua et cor
dis confortatiua uidelicet melenconie ex ſolli
citudine et tremore nimio cordis et diſpoſiti/
onibus melenconicis conuenit. Lactuca fri/
gida eſt et humida in ſecundo gradu ceteris
herbis meliorem ſanguinem generat . unde
Galie. primo alimentorũ cap. xxxviii. No/
ſce autem oportet omnibus oleribus pauciſſi
mum et cachociſſimum ſanguinem generari
ex lactuca quidem non multum neq₃ cachoci
num non tamen euchimum. Et ſi nõ lauetur
aque melior ė aque enim ſue humiditati et fri
giditati augmentũ prebet lactuca cito digeri/
tur deſcendit cito de ſtomaco urinam prouo/
cat et colere mordicationẽ extinguit ebulitio
nem ſanguinis reprimit et ſomnum facit co/
cta plus q̃ cruda ſit eſui conueniens et minuſ
ſomnũ inducit quia lac eius calore ignis mi/
nuitur per quod ſomnũ inducebatur que cũ
lac non habet ſit ſtomaco melior cum uero in
duratur et lactis habuerit copiam ſit ſaporis
amari ex ea tunc peſſimus ſanguis generať
id circo aſſuentibus ſit nociua et tenebroſita
tem facit oculorũ corrumpit ſperma et morti
ficat ſenſus unde uirtus uiſibilis extinguiť
uti poteſt aliquando mixta cum menta petro/
ſilus calidus et ſiccus i fine tertii gradus uri/
nam prouocat et menſtrua uentoſitatem diſ/
ſoluit et inflationem uias apperit et humores
extenuat cõuenit: feniculus duplex eſt dome
ſticus et ſilueſtris . Domeſticus in medio ſe/
cundi gradus calidus et ſiccus in medio pri/
mi aperit opilationes acuit uiſum et proprie
guma eius tarde eſt digeſtionis et mali nutri
menti prouocat menſtrua et urinam ſilueſtriſ
eſt calidior domeſtico et magis menſtruorum
prouocatiuus et frangit lapidem et ſtrãgurio
ſis conuenit ra us ſit uſus . Menta calida eſt
et ſicca in ſecundo gradu confortat ſtomacũ
appetitum irritat iuuat ad digerendum probi
bet uomitum flegmaticum et ſanguineũ lau/
datur . Borrago calida eſt et humida in prio
gradu letitiam affert et confortat cor ualet.
Portulaca frigida eſt in tertio gradu et humi
da in ſecundo debilitat appetitum et in ea ni/
hil eſt boni ꝙ noſtro ꝓpoſito pertineat. Spi/
natia frigida ſunt et humida i fine primi gra
dus uentrem humectant et conferunt dolori
gutturi prouenienti a colera aut ſanguine. di
mittãtur blita calida et ſicca in primo gradu
illaudabile ſtomaco preſtat nutrimentum et
paucum et ſtomaco nocet et illa que ſui uiridi
tate intenſa uidetur quaſi nigra eſt uentris cõ
ſtrictiua non placet. Maiorana calida eſt et ſic
ca in tertio gradu eſt ſubtiliatiua reſolutiua
et aperitiua aperit opillationes cerebri et con
fert dolori emigraneo a flegmate pendenti et
a uentoſitate conceditur. Baſilicum gariofila
tum calidum et ſiccum in ſecundo gradu con
uenit capiti et cordi ideo eius uſus conuenit.
non ſit tamen in frequenti uſu quoniam ui/
ſui nocet ut Auic. tertia tertii cap. de nocenti
bus uiſui. Ruta duplex eſt. ſ. domeſtica que
calida eſt et ſicca in tertio gradu ſilueſtris in
quarto domeſtica eſt ad digerendũ melior uir
tutẽ habet icidẽdi et ſubtiliãdi humores groſ
ſos diſſoluit uentoſitatem inflationem conce
ditur. Anetum calidum in fine ſecundi gra/
dus ſiccum in medio uentoſitatem et inflatio
nem diſſoluit ſomnum preſtat uiſui lautẽ no/
cet rarus ſit eius uſus . Roſmarinus calidus
eſt et ſiccus in tertio capiti cordi pectori cõue
nit laudatur. Spargus calidus et humidus ĩ
primo gradu et eſt domeſticus et ſilueſtris.
Domeſticus omnibus herbis tempatior ex/
iſtit ſecundum yſaac de dietis particularibus
et omnibus herbis nutribilior ſtomaco cõue
nit urinam prouocat ſilueſtris calidior et ſic
cior ideo plus epatis opilationẽ aperit et uri/
nam prouocat uentrem humectat contra dolo
rem dorſi ab humida uentoſitate ualet conue
nit. De radicibus herbarum que cõmuniter
ſunt in uſu dicendum. Rapa calida in ſecũdo
humida in primo multum nutrit ſed dure eſt
digeſtiõis que ſi in aqua decoquitur et illa de
iecta in alia decoquatur ſua duritia tempera/
tur et mediocriter inter bonum et malum nu
trit ꝙ ſi non bene fuerit cocta uentoſitatem
generat et in uenis et poris facit opillationẽ
uiſui confert uti poteſt. Radix que communi
ter comeditur calida eſt in tertio gradu ſicca ĩ
ſecundo minus quã rapa nutrit et eius nutri
mentum eſt groſſum et ſtomaco nocet et incõ
ueniens oculis dẽtibus gule et omnibus uul
ue doloribus ſi ante alios cibos ſumatur pro
hibet ne deſcendat cibus ad locum decoctio/
nis et cibum ad partem ſtomaci ſuperiorẽ ex
pellit quare facit ad uomitum precipue in eo
qui in ſtomaco habet uentoſitatem ſi poſt ci/
bum ſumitur minorem uentoſitatem operať

Digitized by Google

e: ſua grauitate facit cibũ deſcẽdere ad locum
digõnis qa fit cã cõfortãdi digõem nõ laudo
ſumat Paſtinacha calida ĩ medio ſcd'i gradus
hũida ĩ medio primi q̃ duobus modis diuidit
ſ. in dõeſticã et ſilueſtrẽ nutrimẽtũ pbet groſ
ſum et minus quam rapa nutrit et illaudabi/
lem generat ſanguinem groſſum et durũ ge
nerat nutrimentum dimittatur. Carota ſpeci
es eſt paſtinace et meliores chimi q̃ paſtinaci
ut apparet ſecundo alimentorum ca. iii. Aleũ
eſt calefactiuum in tertio uſq; in quarto gra/
du. reſoluit inflationẽ eius comeſtio facit ca/
pitis dolorem et uiſum debilitat non cõuenit
Cepe calidum eſt in primo et in ipſa humidi
tas ſuperflua eſt raſiuum ſubtiliatiuum aperi
tiuum et inflatiuum facit capitis dolorẽ et ſu
bet et intellectui nocet ppterea quia generat
humorem malum et ſaliuam multiplicat non
conuenit. Porrum calidum eſt in tertio ſiccũ
in ſecundo eius uſus uiſui nocet et in ſtoma/
co malum facit uituperatur. Enula calida eſt
et ſicca in ſecũdo gradu facit ſodam letificat
et confortat cor ſit rarus uſus. fungi frigidi
ſunt in fine tertii humidi in ſecundo in prin/
cipio eius generant humores groſſos et ma/
los generant ſtuporem et aploplesiã ſunt diſ/
ficilis digeſtionis. Et ex eis accidit colica paſ
ſio faciunt difficultatem urine et prefocatio/
nem et iſtud totum intelligitur de his qui nõ
ſunt mortiferi cauendum. Paululũ dicamus
de fructibus herbarum. Capares calidi et ſic
ci in ſecundo gradu ſunt inciſiui [illegible]undifica/
tiui et reſolutiui aperitiui opilationum epatis
et ſplenis prouocant urinam et menſtrua ſan
guis ex eo genitus eſt malus melenconicus
et ideo plus ualet caparis ad medicinam q̃ ad
cibum aliquando uti poteſt. Melones frigidi
et humidi in ſecũdo gradu mutantur in qua/
litatem humorum quos in ſtomaco reperiunt
ſiue colerici ſiue flegmatici id circo ſtomaco
nocent q' ſi in ſtomaco cibum inuenerint mi
ſcetur cum eo et ipſum deſcendere facit a ſto
maco prius quam digeratur in inteſtinis ro/
gitum et uentoſitatem faciunt nonnunq̃ uo/
mitum et abominationem ideo comedi debẽt
ante cibũ ſtomaco ab humoribus inanito nec
alius accipiat' cibus donec ſit digeſtus dimit/
tatur. Cucumeres frigidi ſunt in ſecũdo gra
du et humidi duri ſunt ad digerendum et tar/
de de ſtomaco deſcendunt ſtomaco ſunt noci/
ui neruoſitatem eius percutiunt inuenientes
interdum cibum in ſtomaco illum crudũ ſer
uant neq; permittunt eum a ſtomaco deſcen/
dere tamen minus q̃ melones ſtomaco nocẽt
nam cucumeres inobedientes uirtuti digeſti
ue laborem ſtomaco faciunt melones ſtoma/
ci ſubſtantiam emoliunt et conuertuntur in
uenenoſos humores quibus ſtomacus putr/
itur. uerum tamẽ ſi digeſti bene fuerint me
liores quam cucumeres generãt humores nõ
placent. Citrulli ſunt frigidi groſſiores tamẽ
cucumeribus neruis ſtomaci nocent dimitti
debent cucurbita frigida eſt et humida in ſe/
cundo gradu humorem generat flegmaticum
nocet corporibus frigidis conuenit magis co
lericis q̃ ſanguineis quod ſi flegmaticiſ detur
elixetur in aqua que eiecta poſtea condiatur
cum menta pipere apio ut ex eorum calidita/
te eius frigiditas temperetur rarus ſit uſus.
Nunc de fructibus premittẽdum q' fructus
ut plurimum ſunt uaporoſi uentoſi et humi/
di et faciles Corruptibiles cõuenientius ẽ eos
dimitti quã eis uti ex fructibus humidi deteri
ores ſunt quam ſicci et qui poſt cibum ſumũ
tur meliores ſunt cocti quam crudi Ceresa q̃
to dulciora tanto nutribiliora ſua tamẽ nimia
humiditate ſtomaco nocent non ualẽt. Acria
cereſa que amarilia appellamus inciſiua ſunt
et aliqualiter aperitiua ſtomaco aliqualiter cõ
ueniunt ſed tamen uentrem ſtringunt nõ cõ
ueniũt ſicut nec prima criſomala ſiue monia
ca frigida et humida in ſecũdo gradu flegma
groſſum generat et uiſcoſum in concauitate
epatis et ſplenis quare earum uſus cauſa eſt
diuturne febris ideo dimittẽda eſt perſica fri
gida et humida in ſecundo gradu ſimilia cri/
ſomalis ſunt tamen magis ſapida et propter
hoc minus ſtomaco ſunt nociua ſimilant' ta
men criſomalis quia flegma crudum generãt
comedenda ſunt ſtomaco ieiuno et poſt uinũ
uetus parum potãdum aut prius in uino quã
comedantur infũdenda. Poma quanto ſunt
magis matura dulciora et magis redolẽtia et
in ſubſtantia compacta ſunt ad caliditatẽ ma/
gis declinantia que uero pontica acria aut ſti
tica frigida ſunt neruis nocent quare ſunt di
mittenda unum circa poma conſiderandum ẽ
q' quecũq; poma ſtiticum habẽt ſaporem fri/
gidum habent et terreſtrem chimum quecun
q; uero acetoſa uidentur frigidum quidem et
ſubtilium partium chimum habent complexi
onis autem medie que ſunt dulcia ad calidita
tem declinantia ſicut que ſunt inſipida hoc ẽ
ſine ſapore ſunt aquoſa declinantia ad frigidi
tatem utimur auſteris pomis quando diſcra/
ſia eſt calida aut humiditate multa ſine frigo
re. Acetoſus uero quando fuerit humor groſ
ſus nõ ualde frigidus quãdo eſt cũ frigidita/
te uti debet ſubtiliatiuis cũ caliditate que dri/
gmea appellant' et ex hoc apparet quod ſtiti/

Digitized by Google

ca q̃tum ē ex ſe ſeceſſus ſtringūt acetoſe hūo
rem groſſum quē in uētre inueniūt diuidunt
et ſubdūcūt ſtercus et ꝓpter hoc egeſtiōes hu
mectāt cauere debet. Poma antequā in arbo/
re ſint matura indigeſtibilia eni ſunt frigida
et tardi ſeceſſus et mali chimi cū hoc ꝙ infali
biliter frigidū et groſſum chimū habet quecū
qꝫ bene maturata ad hiemē ſeruant̃ et ad uer
ꝓficuiſſima ſunt i egritudinibus hec Gal. ſe
cūdo alimētorū .ii. c. Pira diuerſarū natura/
rū ſunt quedā ſunt corticis ſubtilis boni odo
ris rotūde figure q̃ cū ſunt matura ab arbore
cadūt deſtruhunt̃ talia paucā habent frigidi/
tatē quedā uero ſunt accida nōnulla pōtica et
iſta ſunt frigida manifeſte ſed oīa in hoc con
ueniūt quoniā ſunt ſtitica et pirorū humor ē
laudabilior humore malorū uentrē ſtringūt
ſi ante cibū comeſte fuerint ſi uero poſt cōe/
duntur ſtercus expellūt et uentrē ſtiticum di
mittūt et ꝓprie que ſunt ſicca et eorū uſus fa
cit colicam inuenire nō ſit i uſu. Citoniū fri
gidū eſt in fine primi ſiccū in fine ſecūdi an/
te alios cibos ſumptū uentrē ſtringit poſt ue/
ro comeſtū ſoluit facit accidere dolorē colicū
et dolorē uētris pūgitiuū et frequēs eius uſus
facit uenire dolorē neruorū cauere debet ma
lagranata aut ſūt dulcia murza ſiue media ſa
poris aut acetoſa dulcia ſunt frigida i primo
et humida in eodē. acetoſa ſunt frigida et ſic
ca in ſecūdo murza inter hec media. Dulcia
ſunt parui nutrimēti et lenitiua nō cōueniūt
ſtōaco calido et humido. Acetoſa uero et mur
za ſtomaco cōueniūt et inteſtinis egeſtionē
colericā auferūt et ponturas inteſtinorū poſt
cibū a ſuperioribus ſtomaci ad inferiora depo
nunt eſtham et fumū ſuperius ad caput aſcen
dentem et uomitū colericū prohibent conue/
nit uſus eorū. Prunorum quedā ſunt alba et
quedam nigra. alba dure digeſtiōis et ſtoma
co nociua et parum ſolutiua quoniā ſubſtan/
tie groſſe ſunt neqꝫ comedi debent niſi optie
ſint matura nigrorū quedam ſunt domeſtica
quedam ſilueſtria domeſticorū que ſunt per/
fecte matura et dulcia ſunt minus frigida et
magis humida frigiditas eſt in primo gradu
humiditas in fine ſtomacum humectant uen/
trem diſſoluunt et coleram rubeam euacuant
eorum tamen uſus frequens ſtomaco nocet q̃
uero pontica ſunt nocēt ſtomaco ipſumqꝫ fa
ticat minime nutrit ſunt nimis humida et ma
gis frigida. Agreſtia ſtitica ſunt nimis ualēt
ad diariam et diſinteriā. Neſpila frigida ſunt
et ſicca in primo gradu parū nutriūt et groſ/
ſum faciunt chimū ſtomacū confortāt et co/
lericā egeſtionē et uomitū auferunt et ante ci
bum ſumpta ſunt ad hoc meliora q̃ poſt quia
ſtomaci ſunt confortatiua et non nocent ſue
neruoſitati. Caſtanee calide ſunt in primo
gradu ſicce in ſecundo cerebro dant inflatio/
nem et capitis faciunt dolorē propter fumos
qui hora digeſtionis ad caput eleuātur dimit
tantur. Pomum citrinum corticem habet qui
calidus in primo eſt ſiccus in ſecundo ſi pro
cibo accipiatur difficulter et tarde digerit̃ ꝙ
ſi propter odoris ſuauitatem exigua pars ſu/
matur ſtomacū cōfortat et digeſtiuum bonū
qꝫ oris odorem facit confortat pregnantium
appetitū. caro frigida et humida i primo gra/
du et tamen frigiditas ē maior humiditate ſto
omacum infrigidat nō obedit digeſtiue non
accipiatur in medio prandii neqꝫ poſt quoniā
eſt cauſa generationis malorum humorum.
Sed ſi neceſſitas ad accipiendum cogit ſit an
te cibum medulla uero eſt que acetoſa eſt fri
gida in ſecundo gradu uirtutem habet incidē
di extenuandi et infrigidandi id circo eſt calo
ris epatis confortatiua et ſtomacum uirtutem
qꝫ excitat appetitiuā ſiccientibus ſubuenit.
Nux calida eſt in tertio ſicca in principio ſe
cundi gradus facit ſodam nocet lingue faciēs
in ea puſtulas difficilis eſt digeſtionis et ma/
la ſtomacho corporibuſqꝫ nocet colericis di/
mitti debet. Amigdala dulcis in caliditate eſt
temperata ad humiditatem declinans parui ē
ſed bōi nutrimēti difficilis ē digeſtiōis et quā
do cū zucaro comedunt̃ cito de ſtomaco de
ſcēdit facit ſomnū ꝙ ſi a cortice excorient̃ et
eſui dent̃ fiūt digeſtibiliores q̃ uero uirides
ſunt magis tenues et laudabiliores ꝓp eam a
quoſitatē qua ꝓp ſi i aqua calida una nocte ex
coriate iaceāt fiūt in actiōe uicine uiridibus.
Auellana decliuis ad ſiccitatē quandā et cali
ditatē pluris q̃ nux ē nutrimēti difficilis ē di
geſtionis et facit ſodā in uentre facit inflatio
nē. ſi cū interiori cortice comedat̃ ꝙ ſi interi
or cortex auferat̃ digeſtibiliores fiūt cōferūt
oībus epatibus et ſcd'm hypo. in cerebro au
gmentū facit. Poſtq̃ torrefacta fuerint uti po
teſt. grana pini q̃ dicūt̃ magna et ſūt illa q̃ ha
bēt corticē ſubtilē rubeū cito frāgibilē q̃ ame
dulla alba loga ſcidit̃ aliud granū pini ē per
uū triāgulatū magis ad medicinā ptinēſ q̃ ad
cibū magnū ē eq̃le i caliditate ad hūiditatē de
clinās ē difficilis digōis ſtōacū mordicās niſi
prius i aq̃ ca. infūdat̃ calefci cōedāt ipi cū zu
ca. tabarzet ſed ifritati cū melle et tūc digeri
tur et fit bonū ſtomaco et ſubuenit habētibus
collectionem in pectore et pulmōe. Fiſtici ca
lido in medio ſecundi gradus ſicci in primo
bonum preſtant nutrimentum epatis ſunt cō

fortatiui et eiuſdem aperiunt opillationes pe
ctus mūdificant et pulmonem et ſtomaco nō
nocent neq; uentrem ſoluunt neq; conſtipāt
habentes complexionem calidam modicū ex
eis comedant conti nuus horum uſus placet.
Vua alba melior eſt nigra ſtante in reliquis
paritate que multum ſunt dulces ad calidita/
tem declinant inflatiue uero ſunt ſi comedun
tur eadem hora qua collecta ſunt. Si uero ſu
ſpenſa fiunt donec cortex detumeſcat ſūt bo
ni nutrimenti et confortans corpus earum ta
men nutrimentum eſt minus nutrimento fi/
cus impinguant corpus et molliunt uentrem
et quando non digeritur eſt ſuum nutrimen/
tum crudum. et ſi fuerit corticis ſubtilis citi/
us deſcendit minuſq; inflat his autem contra
rie contraria operantur in quibus uero acce/
toſitas exiſtit nō calefaciunt imo ablute cum
aqua frigida et ante cibum comeſta calorem
extingunt. Acerbe uero uue frigide ſūt que
uentrem ſtringunt et colerā reprimūt ac ſan/
guinem. Vua paſſa ſtomaco et epati confert
uua paſſa cum ſuis interioribus confert dolo
ribus inteſtinorum et confert renibus et om
nes uue nocent ueſice cortex uue eſt frigidus
et ſiccus et ſi comedatur uua cū botro et cor/
ticibus ſuis uentrem ſtringit et inflationē et
uentoſitatem operatur. Ficuum melior ē al/
ba inde rubea poſtea nigra ceteris fructibus
eſt laudabilior et nutribilior que uehementius
matura eſt conuenientior illa que eſt recens.
eſt parumper calida et humida et quē eſt ſicca
eſt calida in fine primi conuenit pectori et ca
ne eius aperit opillationes eius epatis et ſple/
nis et ſecundū Gal. que eſt humida nocet ſto
maco ſicca uero non et aperit uiam cibi et ꝓ
prie cum nuce et amigdala ſanguinis ex eis
genitus non eſt laudabilis. unde ex earū uſu
pediculi generantur. uti tamen aliquando po
teſt ſi eſt ſicca zuca. recēs in caliditate ē equa
le ad humiditatem declinans quod uero ē an
tiquum calidum eſt in primo et minus humi/
dum lenit pectus et aufert gutturis aſperita/
tem eſt bonum nutrimentum ſtomaco in quo
non generatur colera quoniam in coleram fa
ciliter conuertitur ſoluit uentrem abſq; ulla
mordicatione. Mel calidum et ſiccum in ſecū
do gradu eſt abſterſiuum et reſolutiuū. Mel
crudum inflat uētrem et ipſum ſoluit et ſi de/
ſpumatur minoratur eius uentoſitas ſed non
ſoluit uentrem plurimum nutrit ſtomaco fle/
gmatico plurimum confert nocet ſtomaco co
lerico eius uſus cum diſpumatum fuerit ual
de conuenit. Oliua in aqua dulcorate et ſale
condite appetitum excitant ſtomacum confor
tant dure tamen ſunt digeſtionis. Oleum ex
oliuis perfecte maturis factum caliditatis eſt
temperate et humidum ſi recens fuerit anti/
quum calide et ſicce complexionis ꝙ factum
eſt ex oliuis immaturis appellatur onfancinū
et oleum expenſarum apud ſerapionem ē fri
gide complexionis et habet ſticitatem ex oleo
recenti quod eſt ex oliuis maturis expreſſum
illud eſt laudabilius quod eſt clarū boni odo/
ris et ſaporis dulcis quod linitum ſuper ma/
num non imbibit̃ et dilatatur in ea abſq; hoc
quod abſcindatur mollificat ſtomacum hume
facit uentrem et cito in coleram conuertitur.
Quod ab oliuis immaturis exprimit̃ ſtoma/
cum confortat et uentrem ſua ponticitate re/
ſtringit. Hec que dicta ſunt partim habentur
a Galie. in libro alimentorum partim. xxvi.
de ſimplici medicina et partim ab Auic. mul
ta a Raſi in. iii. alimentorū. et ab yſaac in ſuo
de dietis particularibus et pariter uniuerſali/
bus et a ſerapione i ſuo de ſimplicibus. Spe/
cies quibus uti debet ſuper cibaria ſunt. Re/
cipe cinamomi electi. ʒ. iiii. zenze, belledi.
ʒ. ii. gariofilorum nucis muſcatis granorū
paradiſi anna. ʒ. i. piperis albi anna. ʒ. i. ſe/
mis carui ameos ſeminis feniculi ſeris ſcla/
ree anna. ʒ. ſem. piſtentur omia ſubtiliſſime
et cribellentur et fiant ſpecies. Condita qui/
bus uti poteſt. zenze. conditum de quo quo
modo ſurgit ſumere poteſt radicem unā: nux
condita uidelicet prius dulcerata in aqua po/
ſtea pipere gariofilis condita poteſt uti ut de
zenze. dictum eſt coriādrum prepatum uni/
cam habens zucari coperturam poſt cibum
ſumatur aniſi torrefacti habente coperturam
unam zucari. Poteſt ante cibum uti etiā po/
teſt corticibus citri conditis. Nocet uinū po
tens fumoſum dulce groſſum turbidum no/
uum et malum habens ſaporem. Conuenit
uinum clarum album aut ciciolum in ſapore
medium inter dulce et auſtrum boni odoris
pauciferum ita ut non ſit opus permixtionis
aque quod ſi requiritur ſit eſtate aque ſiſter/
ne aut cocte in hyeme ſit decocta cum aniſis.
Sed circa potū ē obſeruādū qđ uinū nō biba
tur ieiuno ſtomaco nocet. n. neruiſ et iūcturiſ
imo nō eſt bibēdū niſi prius ſex aut ſeptē bo
los comederit ſi uinū limphari oporteat pmi
ſceat̃ cū aqua p horas duas anteq̄ bibat̃ nō ē
bibendū poſt cibū ſumptū cū trāſiuerit hora
media a fine cibi talis potus digōem ipedit et
capiti et neruis nocet. Vini potus poſt come/
ſtionem fructuum non conuenit niſi in mo/
dica quantitate. Et potius locus medicine q̄
potus ut emendet nocumentum frigiditatis

Digitized by Google

et humiditatis fructuū ſed in quantitate ſum
ptum facit eorum humiditates in uenas labi
et eſt cauſa putrefactionis et malarum egritu
dinum. Hec accipiuntur ab Auic. tertia pri/
mi capitulo de eis quod comeditur et bibitur
et cap. de regimie aque et uini.

De inanitione et re

pletione. Suma diligentia uitare debet omnē
repletionem non ſolum humoralem de qua ī
ſequenti capitulo tractabitur ſed cibalem de
qua eſt ſermo preſens et preſertim ciborum
prohibitorum. eſt enim pricipium malū egri
tudinum qua propter laudatur ꝙ non come/
datur uſq3 ad ſaturitatem imo ſurgatur a mē/
ſa cum reliquiis famis canones quidā obſer/
uādeſūt. Primus eſt ꝙ cibus differre nō de
bet cum uera fames affuerit quoniam tollera
re famem ſtomacum malis replet humoribuſ
Secundus cibus non eſt accipiendus ſi prio
rem cibum digeſtum non ſenſerit. Tertius
ſi cibum in ſtomaco ſenſerit eſſe corruptum
quod cognoſcitur ex fetore quem refert erup
tuatio qui erit ſicut ouorum putridorum ſtu/
deat ipſum per uomitum expellere et pariter
ſi ſenſerit dolorem in ſtomaco propter cibum
aut nauſeam ſi uomitus fiat ſeruetur iſte mo
dus: ſupponatur oculis cotum et ligetur ben
da et deinde primatur linga digito aut cū pē/
na oleo intincta titilatione facta in gutture ſi
hac uia uomitus faciat bene eſt ſi non ſumat
hoc uomitiuū. Recipe ſeminis rafani. ℥.i. bu
liant in lib. ii. aque uſq3 ad conſumptionem
medietatis poſtea coletur de colatura accipia/
tur. ℥.v. quibus addātur oximellis ſimplicis
℥.ii. ſem. et totum tepidum et nō calidum bi/
batur cūq3 per horam tenuerit uomitum pro
uocet digito aut penna ut dictum eſt antequā
fiat uomituſ premitatur uentris beneficium.
Item ſi in hyeme eſt prouocādus uomitus eli
gatur hora calidior. Vlterius ſi in ſtomaco eſ
ſent humores frigidi et uiſcoſi non facile euo
mibiles ante uomitum repleatur ſtomacus ci
bis diuerſis. ſ. inciſiuis et ſubtiliatiuis ſicut
piſces ſaliti cum aceto et cepe etiam cum ace/
to et cibis unctuoſis pinguibus et dulcibus:
nam diuerſitas iſtorum parat ad faciliorē uo
mitum quarta primi cap. iiii. De regulis cō/
munibus uomitui et ſolutioni uentris. Et cū
ceperit talem cibum quieſcat per duas tertias
hore deinde uomitum ſupraſcriptum tepidū
ſumat et incipiat hinc inde mouere et quanto
motus erit fortior tanto citius uomitus fiet.
Si tamen non prouocaretur imponat digitū
ori aut penna oleo intincta poſt uomitū laue/
tur facies aqua roſata cum modico aceti cum
uomitum fecerit poſt ipſum quieſcat per ho/
ras duas anteq̄ comedat et non ſe multo cibo
impleat ſi poſt uomitū in ſtomaco remaneat
mordicatio ſuper ſtomacū ponatur lana oleo
calido infuſa. Si poſt uomitū remaneret ſin/
gultuſ prouocetur ſternutatio cum modico pi
peris per nares attracti. Si uero repletio fue/
rit in partibus inferioribus uentris q̄ cogno
ſcet ex grauedine illarum partiū et rugitū et
tortionem aut quia conſueto eſt uenter ſtitior
tunc fiat cliſtere et ſi fuerit tempore eſtatis.
Recipe malue florum camomille mercurialis
anna. m. i. fiat decoctio de qua colatura acci/
piatur lib. i. ſem. cui addatur caſſie zucari ru
bei. anna. ℥. i. olei. ℥. iii. uitelli ouorū unum
numero ſalis. ʒ. ii. et calidū ſtomaco ieiuno
ſubitiatur. Tempore uero autumni: Recipe
blite mercurialiſ florū camomille foliorū uio
larū āna. m. i. fiat decoctio de qua colatura ac
cipiatur. i. lib. ſem. cui addantur benedicte.
℥. ſem. zucari rubei caſſie anna. ℥. i. olei. ℥.
iii. ſalis. ʒ. ii. et fiat enema. Tempore hiemis
Recipe malue mercurialis florum camomille
melliloti aneti anna. m. i. cartami aniſorū an
na. ℥. i. fiat decoctio de qua accipiatur lib. i.
ſem. cui addantur caſſie zucari rubei anna.
℥. i. electuarii indi. ℥. ſem. olei de camomilla
℥. iii. ſalis. ʒ. ii. Tempore ueris Recipe blite
malue florum camomille melliloti anna. m. i.
zucari rubei. ℥. ii. uitelli ouorū. ii. olei. ℥. iii
ſalis. ʒ. ii. fiat enema. Ad hāc intentione cō/
ueniunt pill. que ſic fiunt Recipe ſpecierum
yere ſimplicis. ʒ. i. ſem. maſticis. ʒ. ſem. mi/
rabolanorū chebulorū. ℈. ii. aloeſ optimi. ʒ.
ii. agarici. ʒ. i. ſalis geme zenze. anna gra.
vi. miſce et cū oximelle et aqua maiorana re/
formenſ paſta ꝑ pill. ex qua cum opus fuerit
reformenſ pill. vii. ꝑ. ʒ. ex q̄bus ſumat a tri/
bus uſq3 ad. v. p horas. ii. poſt cibū quādo ua
dit dormitū cū ſenſerit i capite repletionē. ua
lēt ēt pill. elefangine deſcriptiōe meſue i ſuo
antidotario accipiēdo de eis a. ℈. i. uſq3 ad du
os ante cenā p horas duas et hoc quādo ſenti
ret repletionē in ſtomaco aut in uētre inferio
re. Obſeruandū eſt ꝙ ſtante uētris ſticitate
non ē cibus ſumēdus imo primo eſt ſoluen/
dus uenter. In una menſa nō ſunt plures da
pes accipiende imo unus cibuſ aut duo. Item
ſi ſibi diuerſi accipianſ et unus ſit ad digerē
dum facilior altero premittatur ille qui eſt di
geſtionis facilioris altero et ideo, mirabili/
ter errant qui poſt carnes comedunt lac aut
caſeum recentem uel zuncatam. Nam
talis abuſio ad longas preparat egritudines

In comeſtione longũ tẽpuſ nõ ponat̃ ne cibo
accidat diuerſionis diuerſus gradus. quoniã
primus ẽ digeſtus aut fore cũ alter nondũ di
gerri incipit ſi comedat̃ aliquid indigẽs ma/
ſticatiõe nõ tranſglutiat niſi prius fuerit ma/
ſticatũ. nã hoc plurimũ iuuat ad bonã ſtoma
ci digeſtionẽ et eius oppoſitũ cõtrariũ opera
tur. unde Auic. prima primi cap. Nutriens
maſticatione uoluit cibũ in ore aliquã digeſti
onẽ ſuſcipe errãt plurimũ in regimine ſani/
tatis q ſine maſticatiõe cibũ fere integrũ trãſ
glutiũt. Si fructus humidi accipiunt̃ ſicut ce
raſa mora pſica et ſimiles ante alios cibos ſu
mi debẽt. unde Gal. ii. alimentorũ ca. de pſi/
cis ait. Meminiſſe autẽ oportet hmõi q̃ eſt cõ
mune oĩbus quecũq̧ cachochimia humida et
lubrica et facile ſubire potẽtie pp hoc come/
dere ipſa priora. aliis ſicut enĩ ipſa celeriter
ſubeũt et illis uiã faciunt. Vltimo autẽ ſump
ta corrumpũt alia ſi fructus aut aliquis uetr. ſ
ſolutiuũ comedat̃ debet ante alia incipi et nõ
imediate poſt comedere imo tẽpuſ aliqð inter
ponere. unde Gal. ii. alimentorũ cap. de pru
nis quod ẽ ſecũdus ait. Palã autẽ quod conſ
fert ſubductioni uẽtris poſt oblationẽ ipſorũ
ſup bibere uinũ dulce et interrumpe aliquod
tẽpus et nõ mox prandere poſt ipſa. Sed hoc
cõe oĩn quecũq̧ laxant uentrem in memoria
habeat̃ ſicut ex alia quecũq̧ cõia plurimum
ſpecierũ ne oportet ſemp reiterare de ipſis.
Immoderata inanitio ſicut lõga abſtinẽtia a
cibo qualis fit p ieiunia in pane et aqua ẽ ui/
tãda pariter oẽs ſupflue inanitiones p quecũ
q̧ loca fuerũt facte ſic p ſeceſſum per uomi/
tũ etc. ſunt male uirtutem deiicientes.

tractatus ſecundus.

In hoc ſecũdo tractatu ponendũ eſt regimen
medicinale ut ſupius dictum fuit in quo plu
res habẽde ſunt intẽtiones. Prima ẽ cõium
materierũ euacuatio que linitio uocari poteſt
Secũda ẽ materie ppꝛie malã diſpõem facien
tes digeſtio. Tertia ẽ materie digeſte erradi/
catiua euacuatio. Quarta materiei diuerſio a
ptibus ſupioribus ad partes inferiores. Quĩ
ta prohibitio ne fumi a ſtomaco ad caput aſcẽ
dant. Sexta ſtomaci cõfortatio et remotio ma
le cemplexionis. Septima cõfortatio cerebri
et remotio male complexionis frigide et hu/
mide ut ab aliis membris non recipiat malaſ
materias. Octaua eſt ponere accidentiũ curã
Nona eſt deſcribere quedã uſualia quibus p
interualla uti debet.

Linitio uentris.

Leniat̃ uẽ
ter educen
do materias cões ſi fuerint in parte ſuperiori
uentris iuxta primã intentionẽ. Recipe paſſu
larum ſine nucleiſ. ʒ. iii. ſebeſten numero oc
to fiat decoctio de qua accipiatur quantũ ſufſi
ficit ad diſſoluendũ caſſie nouiter extracte. ʒ.
vi. electuariũ indi maioris. ʒ. i. ſem. fiat po/
tus iſtum potũ calidũ et non tepidũ accipiat
per horas. ix. poſt finẽ precedẽtis cene ſuper
quẽ poteſt media hora dormire cũ ceperit et
non amplius et poſtq̃ per duas horas ceperit
ſurgat ſemiclauſis feneſtriſ camere et hinc in
de ambulet et camerã nõ egrediatur et ad ho
ras. v. poſtquã potum aſſumpſerit prãdeat et
non ſumat lauatiuũ. Sed ſi plenitudinẽ ſen/
ſerit in uẽtre inferiore infra umbilicũ quam
cognoſcet ex rogitu dolore grauedine illarũ
partiũ fiat enema. Recipe malue blite florum
camomille mercurialis anna. m. i. aniſorũ pa
rum contuſorũ. ℥. i. fiat decoctio de qua acci/
piatur lib. i. ſem. cui addant̃ caſſie zucari ru
bei anna. ℥. i. benedicte. ʒ. iii. olei. ℥. iii. ſa/
lis. ʒ. ii. et ſtomaco ieiuno ſupponatur.

Digeſtio materie.

Digerat̃ materia in ſtomaco et ĩ cerebro pri/
cipaliter contẽta iuxta intentionẽ ſecundam.
Recipe ſyrupi deſticados oximellis ſimplicis
ſyrupi de liquiricia anna. ℥. ſem. aquarũ me/
liſſe capillorũ ueneris feniculi anna. ℥. i. miſ
ſe clarifica et aromatiza cũ cinamomo et nu
ce muſci: iſte eſt pro una uice ſumat calidum
in aurora et cõtinuet ipſum ſex aut octo die/
bus quouſq̧ medico preſenti apparuerit dige
ſtio in urina.

Eradicatio.

Eradicat̃ materia di/
geſta iuxta tertiã in/
tentionem. Recipe florum ſticados arabici ro
riſmarini anna. ʒ. ii. ſem. florũ melliſſe bor
raginis et bugloſſe anna. ʒ. ii. paſſularũ enu
cleatarum. ℥. ſem. carui aniſorum anna. ʒ. i.
agarici optimi. ℈. iiii. ſalis geme. ℈. i. agari
cus incidatur ſubtiliſſime et nõ piſtetur et cũ
ſalgema infundatur in ſufficienti quantitate
oximellis quantum ſolum ſufficit ad eius im
bibitionẽ de reliquis fiat decoctio de qua acci
piatur quantum ſufficit ad diſſoluendum dia
catholicon. ℥. ſem. electuarii indi maioris. ʒ.
ii. Et addatur expreſſio agarici et fiat potus
iſtũ potũ ſolutiuũ calidũ et non tepidũ accipi
at per diẽ unũ poſtq̃ abſoluerit ſyrupos p ho
ras. ix. a fine cene imediate pcedẽtis ſup quẽ
põt cum ceperit una hora dormire inde uigi/
let et eſtet in camera clauſis feneſtris donec
trãnſcant hore quinq̧ ab hora ſumptiõis po
tus et tunc accipiat. ℥. v. aque ordei calide cũ

Digitized by Google

℥.i.zucari rubei inde ad horam prãdeat.Re
cipe pill.cochiarũ.℈.ii.pill.de argarico.℈.
i.miſce et fiant pill.vii.ſi pill . ſunt ſibi gra/
tiores quã potus ſumat pill.ordine et modo
obſeruando in potu ſolutiuo ut dictum eſt.

Diuerſio materie.

Adimpletur intentio quarta uariis modis ui
delicet fricationibus incipiendo ab humeris
trahendo per brachia uerſus manus cum pã
no calido aut cũ manibus poſtea fricent' ſpa/
tule deſcendendo ad uentrem et tãdem ad co
xas et tibias . Ad idem facit uentoſarũ poſi/
tio ſuper ſpatulas et ſuper nates cũ ſcarifica
tione aut ſine ſecundũ quod apparuerit pre/
ſenti phiſico. Ad hanc intentioné cõuenit cli
ſteria et ſuppoſitoria pticulares diuerſiones
faciunt a capite per maſticatoria gargariſma
ta et naſipurgia ſternutationé. Maſticatoriũ
ſic fit. Recipe granorũ maſticis alborum nu
mero.x.ponantur in ore et maſticentur cũq;
commaſſata fuerint ponantur grana quatu/
or piperis integra et ſimul maſticentur cum
piper reſolutum fuerit addantur alia.iiii.gra
na et ſic maſticentur per.x.ptem hore ſpuen
do ſemper humiditatem que ad os uenit . Si
uero maſticatorium fortius uoluerit addatur
priori radix piretri et maſticetur ut dictum ẽ
Gargariſmus ſic fiat. Recipe maiorana ſer/
pilli anna.m.ſem.acori.℥.ſem.zenze.ʒ.i.
fiat decoctio de qua accipiantur.℥.vi.quibus
addantur ſalis geme.ʒ.i.ſem.oximellis ſim
plicis.℥.iii.et ſtomaco ieiuno gargarizetur.
Si uero efficacius gargariſmum uoluerit lo/
co oximellis ſimplicis ponat oximel ſquilliti
cum et faciat ut dictum eſt . Naſipurgiũ fiat
ſic. Recipe blite per reſidentiam clarificati a/
que maiorane in qua bulierit.ʒ.ſem.ſemis
nigelle anna.℥.ſem.de hoc liquore trahãtur
quatuor aut quinq; gutte per naſum ſtomaco
ieiuno et ore prius aqua pleno et flectatur ca
put ad poſteriora. Si auté efficacius naſipur/
gium uoluerit loco ſucci blite ponat ſuccum
acori aut ponat ſuccum ciclaminis . Et ſi poſt
naſipurgium in naſo ſentiret ardorem trahat
per naſum lac mulieris aut oleum uiolatum/
Sternutatio ſic fiat. Recipe piperis.ʒ.i.elle/
boris albi.℈.ſem. pulueriz entur ſubtiliſſi/
me et de hoc puluere trahatur per naſum aut
inſuffletur ad quantitaté.gra.i.ſem.frumen
ti ordo ſit talis premiſſa purgatione fiat die
uno maſticatorium altera die naſipurgium.
Tertia die ſternutatoriũ quarta gargariſmus
inde primũ redeat et ſic procedat ſi tamé uſuſ
adeo cõtinuus eſſet moleſtus poteſt interpo/
nere aliquando unũ aut duos dies et ita pro/
ſequatur donec uideatur caput bene purgatũ
inde p rariora multo fiet interualla ſed ut di/
ctum eſt non ſic facere incipiat donec ſit be/
ne purgata etiam cum reiteratione purgatio/
nis ſi fuerit opus.

Probibitio ne fumi a

ſtomaco ad caput aſcendant. Intentio quinta
taliter cõpletur iuxta dictam intentioné. Reci
pe coriandorũ prepatorum habentiũ unã zu
cari copturam coclearium medium poſtq̃ nihil
bibatur nec comedatur. Recipe diacitonitem
cum ſpeciebus factũ cum zucaro.℥.ſem. ſu
mat in fine cibi. Recipe citonii aſſi duos bo/
los. Recipe granorũ granatorum acrium aut
muzorum coclearium unũ. Recipe diacitoni
tem cum zucaro.℥.i.pulueris coriandorum
prepatorum.ʒ.i.maſticis.ʒ.ſem.granorum
mirti.℈.i. piſtentur omnia et miſceantur et
cum miua citoniorũ aromatizata fiat electu
arium de quo ſumat ad quantitatem caſtanee
cum ſuo cortice iſtarum rerum ſumat unam
earum quomodo uult a menſa ſurgere ita q
poſt cibum nec potũ ſumat.

Confortatio ſtomaci.

Sexta intẽtio ſic completur. Recipe mẽte ab
ſinthii calami aromatici ãna.ʒ.ii. carui ame
os aniſorũ anna.ʒ.i.piſtentur modo groſſo
buliant in.℥.viii.uini pontici uſq; ad cõſum
ptionem duarũ partiũ poſtea coletur et cola/
ture addant' olei de ſpica olei de maſtice an/
na.℥.i.et ſimul buliant uſq; ad conſumptio
nem uini poſtea addantur galange gariofilo
rum macis anna.ʒ.ſem.laudani.ʒ.i.corian
dorũ prepatorum coralorũ rubeorum anna.
℈.ii.cere albe parũ et fiat unguentum molle
quo ungatur ſtomacus ante prandiũ et cenã
ſemp pmiſſa prius leui ſtomaci fricatiõe . itẽ
laudani.ʒ.i.aloes.℈.ii.macis gariofilorum
galie muſcatis ameos carui anna.℈.ii. cala/
mi aromatici .ʒ.ii.coralorum rubeorũ.ʒ.i.
maſticis.ʒ.i.ſem.picis naualis.ʒ.ſem . ter/
bentine quantũ ſufficit fiat cerotũ ad formã
ſcuti qd' ſtomaci applicet' ſi cerotũ ſit ſibi gra
tius untiõe ferat cerotũ aut cũ uſa fuerit .x.
diebꝫ uno iſtorũ utat' inde alio. Recipe mẽte
abſinthii anna.m.i.galarũ cipſſi calami aro
matici anna.℥.ſem.aniſorũ carui anna.℥.i.
piſtent' piſtãda mõ groſſo et buliãt i ſufficiẽti
q̃titate uini põtici i q̃ infũdat' ſpõgia et expſſa
calida ſtõaco ſupponat' et cũ infritat' rẽouea
tur et iterũ ſuppõat' et ſic tribꝫ uicibꝫ fiat ſuc
ceſſiue poſtea exſiccet' ſtomacꝫ pãno calido et

Digitized by Google

ungatur oleo diſtillationis terbentine cum. ℥.ii.maſticis: nam eſt mirabile iſtorum auxiliorum utatur modo uno modo alio. Recipe ſpecierum diagalange deſcriptione meſue ĩ ſuo antidotario. ʒ.ii. ſpecierũ diacinamomi deſcriptione eiuſdem meſue in ſuo antidotario. ʒ.i. zucari albi q̃tum ſufficit et fiat electuarium cũ aqua abſintii iſtius ſumat coclearium medium ante cibũ per duas aut per treſ horas. Recipe cinamomi electi. ʒ.ii. zenze. ℈.ii. granorũ paradiſi carui ameoſ anna. ℈. i. zedoarie. ℈. ſem. piſtentur ſubtiliſſime et cribentur et cum zucaro albo et aqua abſintii reformetur confectio in morſelliſ quorum quilibet ſit trium dragmarũ ex quibuſ unum ſumat in introitu menſe. ſi confectio eſt magis ſibi q̃ electuariũ grata ſumat de ea ut dictum eſt. Hec auxilia que in hac intentione ſcribuntur precipue localia. cõuenientius approximant̃ poſt purgationẽ et ideo ꝓmittat̃.

Confortatio cerebri.

Remoueatur mala capitis complexio et confortetur ne ab aliis membris materiam malã recipiat iuxta premiſſam intentionem ſeptimam. cum embrocatione que capiti adminiſtretur que ſic fiat. Recipe ſulfuris uiui. lib. iiii. aluminis lib. ii. ſem. foliorum lauri betonice ſilueſtris maiorane ſerpilli anna. m. i. aſſari. m. iiii. florũ ſticados arabici roris marini anna. m. ii. piſtentur piſtanda et incidentur incidenda et buliant in corbis. ii. aque uſ ꝗ ad cõſumptionẽ quinte partis de hac aqua ſumatur medietas et ponatur in uaſe ut infrigidetur ſeu a caliditate remittatur reliqua pˢ ad ignem remaneat de ea que in calore remiſſa eſt impleatur uas aliqd̕ quod ad minus teneat unũ barile et ponatur ſupra tripedes et fiat in dicto uaſe ſpinam habens foramen latitudinis groſſiciei parui digiti per quod foramen aqua egrediatur et cadant per diſtantiam duorum palmorum ſuper cõmiſſuram coronalem capitis ubi coniungitur cum ſagitali. Locus cognoſcitur ponendo extremitatem palme ad radicem naſi hoc eſt ad ſupercilium et ubi attigit digitus medius ſeu alii uolunt index eſt comiſſure locus et habeat cum pileo caput diſpoſitum ut ſit in balneo petoli et ſancti Philippi. Et taliter caput expoſitũ teneat per horam et ſubtus habeat uas in qua aqua cadens recipiatur que paulatim ponat̃. cum ea que ad ignem remanſit et de ea miſcẽdo cum illa que effunditur ad caput ſeruetur caliditas debite in hoc eſt maior labor huius rei ut decoctio capiti calida debite adminiſtretur quod ſi uideretur decoctionem iſtam paruam eſſe ad talem embrocationẽ addat̃ plus de aqua et proportionabiliter de aliis rebus. Cumq; aquam ſuſceperit per horam exſiccetur caput cum panno calido abſq; multa fricatione et ultimo fricetur cum infra ſcripta aqua. Recipe aque uite quatuor uicibus ſublimate lib. i. ſem. ponatur in uaſe ſtricti orificii uitreo et in dicta aqua res iſte infundantur. Recipe laudani puri. ʒ.ii. gariofilorum nucis. muſ. ãna. ʒ.i. ſem. thuris. ʒ.i. piſtentur modo groſſo et fiat ut dictum eſt et optime clauſa teneatur. Sciendum quod aqua ex qua ad caput fit balneum ſiue embrocatio debet renouari de quatuor diebꝰ ĩ quatuor dies et huiuſmodi embrocatio debet fieri de mane ante prandium pulſis primo ſuperfluitatibuſ prime et ſecunde digeſtionis: Cum facta fuerit non prandeat donec ex toto calor quem ſuſcipiet remiſſus fuerit cum uero tranſiuerit a fine prãdii hore. vii. iterum embrocationem faciat eo modo ut dictum eſt debere fieri de mane et taliter per menſem unum continuet ꝙ ſi propter aliquam cauſam interponeret aliquod tempus unius aut duorum dierum continuet inde amplius per tot dies: nam in huiuſmodi medicamine plurimum ſpero et ab Auic. colligi poteſt ſecunda primi capi. xx. ubi dixit. Balneum quoq; differentiã habet ex parte aquarum que in ipſo fluunt. ſi enim fluunt intro ſe aut ſulfuree aut marine aut cinericie aut ſalſe natura aut ingenio. ſ. quod in eis aliquod horum apponatur aut in eis decoquatur ſicut ſcafriſagria aut bacelauri aut ſulfur aut his ſimilia reſoluent et ſubtiliabũt hũores etc. et paulo poſt. Sulfuree aque neruos mondificant et dolores deſcenſiones et ſpaſmi ſcedant etc. Recipe florum ſticados. m. ſem. florum camomille quartã manipuli cubebarum. ʒ.ii. gallarũ cipreſſi. ʒ.ii. ſem. roſarum. m. i. ſandaracis. ℥. ſem. galie muſ. ʒ.ii. laudani. ʒ.i. ſem. contundantur omnia et fiant ſpecies ex quibus fiat ſaculus ad modum birreti. Religioſorum in ſindone tinta in grana et portetur die ac nocte precipue poſtq̃ dimiſerit fieri embrocationẽ habet enĩ caput confortare ne a mẽbris ſuppoſitis malas recipiat materias. Recipe nigelle ꝑ dieˢ in aceto infuſe poſtea in umbra exſiccate. inde torrefacte ultimo piſtate. ℥.i. ſem. calami aromatici. ʒ.ii. ſãdaracis. ʒ.i. ſtoracis. ʒ.i. ſem. ligni aloes. ʒ.i. ſem. laudani. ʒ.iii. roſarum. m. i. cõtundant̃ cõtundẽda et fiat pomũ hoc pomum portet in manu et interdũ odoret nõ tamẽ frequẽter ꝑꝑ id qd̕ dixit ypoc. v. affor.

Digitized by Google

Muliebria educit ex aromatibus calefactio et multocies uero erad alia utilis eſſet ſi nõ capitis grauedinẽ faceret. unde meſue i ſuo de apropiatis ca. de cura ſode frigide i fine. Dixit ypõ. inqt aromatica grauedinẽ capitis faciũt. et ego quidẽ dico ꝙ nõ elongat qn hoc ſit in frequẽti uſu eorũ. Cõuertunt eni uapores ad caput imo replẽt ipſum uaporibꝫ moderate uero ſecundũ uſum eorũ cerebrũ confortãt et calefaciũt. poſſet etiã dici talia nõ debere approximari ſtãte repletione capitis. et ita obſeruandũ ẽ ꝙ neqꝫ balneũ neqꝫ ſaculũ neqꝫ odorabile fieri debet ſtãte repletio. oportet eni ut purgatio erradicatiua ꝓcedat imo ſi oportet cũ reiteratiõe. Recipe ſpecierum diamuſti dulcis ſpecierũ diãbre anna. ʒ. i. ſem. zucari albi quantũ ſufficit et cũ aqua maiorane et melliſſe fiat electurariũ de iſto electuario cõfortatio capitis cordis et ſtomaci ſumat ad quantitatẽ caſtanee anteq̃ ſurgat eo ſic uti incipiat poſt purgationẽ et cũ duciã dimiſerit. Recipe diacori. ℥. iii. ſumat cũ uadit dormitũ poſt cenã. ʒ. iii. cõfortat neruos et cerebrũ. Succurrat accidẽtibus iuxta ſeptimam intẽtionẽ licet putẽ ꝙ emẽdata cerebri malicia accidentiã ipſam cõſequentia remoueãtur nihilominꝰ pro eorum cura quedam ponuntur.

Ad ſtupores apparentem.

Recipe olei de coſto. ℥. i. ſem. euforbii. gra. viii. caſtorei. ℈. ſem. ponãt oleũ i ãpulla uitrea i qua alia infundat et optĩe claudat et buliat i duplici uaſe uſqꝫ ad cõſumptionẽ tertie ptis olei cũ hoc oleo ungatur ps poſterior colli ubi ẽ ortus ſecũdi pariſ neruorũ et pariter ubi ſtuporẽ ſentit ꝓmiſſa purgatiõe et diuerſione cum maſticatoriis et naſipurgiis et aliis ſupra deſcriptis. Nã hoc oleũ ẽ mirabilis impſſionis grauitas q̃ ſentit euacuatõe remouet quoniã a materia pendet debilitas uero embrocatõe et aliis ſupra ſcriptiſ auferet.

Ad catarrum ſalſum.

Cũ aliquali ſtrictura pectoris cum infeſtaret catarrus et ad ſe curã traheret ſuccurrat mõ infra ſcripto. Recipe decoctiõis pinguis carnis porci aut caſtrati uel caponis lib. i. ſem. uitelli ouorum. ii. numero caſſie. ℥. i. olei. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. et fiat enema ꝙ ſtomaco ieiuno calidũ ſupponat. Recipe ſyru. de liqricia ſyru. de iuiubis ſyrupi uiolati anna. ℥. ſem. aq̃ ordei excoriati. ℥. ii. aque nenufaris. ℥. i. miſce iſte ẽ pro una uice iſtũ ſyrupũ ſumat i aurora calidũ et nõ tepidũ et poſt ipſius aſſumptionẽ ſtet ieiuna ad minus oris tribus et poteſt dormire ſup ipſum horis duabus et ipſũ taliter cõtinet diebus quinqꝫ. Recipe pilluläꝝ aurearũ de ſcriptione nicolai. ℈. i. pill. de yera ſimplici agarici anna. ℈. ſem. ſalis gemẽ zenzeb. anna grana. i. ſem. miſce et cum ſyrupo de nenuſare reformentꝰ pill. vii. numero. iſtas pill. ſumat p horas octo poſt cenã immediate precedentem in die ſequenti ad diem complete aſſumptionis ſyruporũ ſuper quas poteſt dormire cum reperit per horam deinde ſurgat et ambulet per cameram clauſis feneſtris quouſqꝫ tranſeant hore quinqꝫ ab hora aſſumptionis et tunc ſumat pro lauatiuo ciatum aque ordei calide excoriati abſqꝫ zucaro et inde ad horam comedat. Diuertatur materia incipiendo a genibus fricando uerſus pedes et inde fiant fricationes ab inguinibus ad coxas in eſtate cum manibus in hieme cum panno calido ponantur uentoſe ſuper carnoſitatem ſpatularum. deĩde ſuper nates cum ſcarificatione uel ſine ſecũdũ quod uidebit phiſico preſenti et fiat de mane quando ſurgit prius habito uentris beneficio et cõtinentur. Ad hanc intentionem facit cliſtere ꝙ ſic fit. Recipe malue. m. i. mercurialis. m. ſem. blite. m. i. radicum altee lib. ſem. fiat decoctio de qua colatura accipiantur lib. ii. in quibus buliãt agarici polipodii groſſo modo piſcatorum anna. ʒ. i. ſem. donec redeat ad lib. i. ſem. et tũc coletur et colature addantur caſſie. ℥. i. ye. apigre. ℥. ſem. olei. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. et fiat enema quod ſtomaco ieiuno calidũ ſupponatur. Diuerſiuum ad partem propinquam cum euacuatiõe. Recipe aquarum uiolarum maiorane anna. ʒ. vi. ſucci foliorum blite. ʒ. vii. zucari candi. ʒ. ii. miſce de iſto liquore tepido attrahat per narres ſex aut octo guttas p horam ante prandium bis aut ter in ebdomada ore aqua pleno et habito prius uentris beneficio et premiſſa purgatione ſyrupis precedentibus et tẽpore frigido aut medio utatur capupurgio ut dicum eſt tempore uero calido rarior ſit eius uſus. Affirmetur catarrus ne deſcendat. Recipe boliarmini. ʒ. ii. ſpodii. ℈. i. diacodion in forma ſolida. ʒ. iiii. miſce et cum ſyrupo de nenuſare quantum ſufficit in mortario abſqꝫ igne reformentur pillule in forma ſolida ad quantitatem auellane. de quibus teneat unam inter dentes et genam quando uadit dormitum et hanc ſic teneat ex oppoſita gena ſuper qua iacet. Retentione catarri facta ſi ſentiret caput grauari materia diuertatur cum ſternutatiõe. Recipe uiolarũ ſiccarum gra. v. ellebori albi

gra. viii. puluerizẽtꝰ ſubtiliſſime de iſto pul
uere trahat p nares ad quantitatẽ grani fru/
menti et hoc ante prandiũ habito uentris be
neficio prius. Pill. uſuales quibus per inter
ualla uti debet. Recipe pillularũ de yera ſim
plici. ʒ. ii. agarici. ʒ. i. ſalis gemme zẽze.
anna grana. ʒ. pulueris uiolarũ. ℈. ii. ſyru.
uiolati quantum ſufficit reformẽtur pill. vii.
pro. ʒ. de iſtis pill. ſumat ſemel aut bis ĩ mẽ
ſe poſt cenã ad duas horas quando uadit dor
mitum. Recipe amigdalarũ dulcium olei. ℥.
i. pinguedinis recentis galline. ʒ. iii. gumi
arabici. ℈. i. croci. ʒ. ſem. cere parum et fiat
unguentũ quo ungat manu calida pectus an
te prandiũ et cenã. quoniã pectus lenit.

Ad cordiſ debilitatẽ.

Recipe aque borraginis aque bugloſſe anna
℥. iiii. aque uiolarum. ℥. vi. ſyrici crudi. ʒ. ii.
oſſis de corde cerui numero duo x. loaloes ga
riofilorũ deronici anna. ʒ. i. ſem. ſandalorũ
rubeorum. ʒ. ii. ſpodii.. ʒ. i. roſarum. ʒ. iii.
croci. ʒ. i. ſe. aceti. ℥. i. ſe. uini albi ſubtilis.
℥. ii. piſtẽtur piſtanda modo groſſo et madẽ/
tur madenda et aquis uino aceto ſupra dictis
modo fiat epithima in quo calide temperate
pannus grane duplicatus infundantur. et in
de expreſſus regiõis cordis applicetˀ ſed ſub
mamilla ſiniſtra et cum infrigidatur renoue
tur et ſic fiat quatuor uicibus ante prandium
et totidẽ ante cenam. Recipe conſerua florũ
borraginis et bugloſſe anna. ℥. v. ſem. zuca
ri roſati. ℥. i. ſpecierũ letificantis almanſoris
ʒ. i. ſpecierũ diamuſti dulcis et diambre an/
na. ʒ. ſem. aque uiolate quantũ ſufficit et re/
ducantur oĩa ad formã electuarii de quo ĩ au
rora ſumat ad quãtitatẽ unius caſtanee cum
ſuo cortice ſuper quod poteſt os coluere cum
uino albo et ſi de eo parum deglutitur nil re
fert.

Ad tarditatẽ digeſtio

nis ſatis dictum ẽ cũ ſit poſita cura debilita/
tis ſtomaci et ex hoc apparet cura flegmatis
uitrei et multitudinis egeſtionũ quoniã ab
eadem ueniunt radices.

Ad calorem qui poſt

cibũ adueniũt et ad ſudorẽ. Cõfortata dige/
ſtiua ſtomaci nõ ẽ dubiũ corpus totũ debere
cõfortari quoniã melius ſuſcipiet nutrimen/
tũ. Ceſſabit calor cũ deffecerit cauſa eius q̃
ſupra fuit aſſignata et pariter ceſſabit ſudor
ſequẽs calorẽ ubi tamẽ ſudor eſſet moleſtus
aut debilitatẽ inducens ſic ſuccurratur. Reci
pe olei roſati. ℥. ii. ſe. gũmi arabici. ʒ. i. mir/
ti. ℈. iiii. miſceãtur ſimul oĩa et cum hoc lini
mẽto frigido liniatur corpus cauendum eſt
ne abſtergatur ſudor quoniã abſtertio ĩ ſudo
rẽ additur ut uoluit Auic. prima quarti. c. de cu
ra accidentiũ febriũ acutarũ.

Ad debilitatẽ uirtu

tis motiue. Recipe olei de coſto. ℥. ii. ſtoracis
ſicce. ʒ. i. laudani. ℈. ii. thuris. ʒ. ſem. mi/
ſce et cũ hoc medicamine calido ungatur tota
ſpina dorſi incipiẽdo a collo et deſcendendo
uſque ad oſſa caude et hec unctio taliter fiat
poſt uniuerſalem purgationẽ fiatq̃ ſtomaco
ieiuno mane et ſero.

Ad tinitum aurium.

Poſt purgationẽ factã Recipe ſanſuſi yſopi
ſicce florũ camomille anna. m. i. decoquãtur
inſufficiẽti quãtitate aque et eius uapor ad au
res ſuſcipiatur p emborũ ſtomaco ieiunio de
inde abſtergãtur aures ĩ qbus ponãtur gutte
due olei tepidi q̃ ſic fit. Recipe olei amigdo/
larũ amarũ. ℥. ſem. ſemis porri. ℈. i. piſtetur
et buliat ĩ eo in duplici uaſe et ut dictũ eſt in/
ſtilletur due gutte ĩ aure una cũ fuerit tepidũ
poſtea ſtet p tertiã hore iacẽs ſup alterũ late
rũ et inde inſtiletur in aliã aurẽ eodẽ modo.
Recipe olei amigdolarũ amarũ de ſpica ãna.
ʒ. ii. caſtorei. ʒ. vi. ellebori albi gra. iii. mi/
ſce et buliãt in dictis oleis in duplici uaſe de
quo fiat ut dictũ eſt. Si medicamẽ querit effi
cacius priori utatur iſto ſecũdo ut dictũ ẽ de
primo.

Ad debilitatem uiſus

Cauere prĩo oportet a fumo puluere a flatu
uẽtorũ p̃cipue fortiũ ab inequalitate aeris ab
aſpectu rei multũ lucide a coitu multo a pluri
mo labore a fletu a uino plurimo et precipue
potẽti et a nimia uigilia et plurimo ſomno et
p̃cipue ſup repletionẽ. et ꝓprie cũ repletio ẽ
ex cibis et potibus uaporoſis turbidis ſicut
ſunt porri fabe recẽtes caules lẽtes ↄuenit fe
niculus p omnẽ modũ adminiſtratus et coli
riũ eius q̃ ſic fit. Recipe ſucci feniculi p reſi
dentiã clarificati et inde buliti ĩ uaſe eneo et
cũ bulit ſpuma q̃ elleuatur abiciatur et cũ eo
buliãt auri. x. ℥. ii. ſem. mellis clari puri. ℈.
ii. buliãt iterũ unica ebulitiõe. poſtea coletur
et ponatur ĩ ampulla uitrea et ad ſolẽ ſuſpẽda
tur et eſtet p. xv. dies mutando de uaſe in ua
ſe oĩ die et abiciatur ypoſtaſis quã faciet ĩ fũ/
do uaſis et de eo inſtilletur bis in die in ocu
los guttã unã p ſingulũ oculũ. ẽ. n. notabile

Digitized by Google

medicamē abſtergit oculū conſeruat in ſani/
tate et clarificat uiſum. Aliud colliriū optimū
Recipe foliorū roſarū completarū foliorū ru
te foliorum feniculi foliorum eufragie folio
rum celidonie anna quantū uis trahat aqua
per alambicū aut capellum ſicut fit aqua roſa
ta et reſeruetur in uaſe ereo. hec eſt in conſer
uatione uiſus et eius corroboratione mirabi
lis collirizata. Recipe mellis deſpumati et cō
cti lib. i. ſuccorum coctorum et deſpumatorū
feniculi rute anna. ℥. i. celidonie. ℥. ſem. eu/
fragie. ℥. ii. ſem. feniculi. ʒ. v. macis cubeba
rum cinamomi piperiſ longi et gariofilorum
anna. ʒ. i. puluerizentur et cribentur et cum
melle et ſuccis fiat electuarium. Nam hoc ele
ctuarium conſeruat uiſum et confortat ſpiri/
tum in ſua claritate et eſt optimum hoc ponit
meſue in ſuo de appropriatis auctoritate hy
may doſis ē. ʒ. iii. in ſero quando uadit dor/
mitum et ſuper potet uini albi. ʒ. ii. et fiat ce/
na leuis.

Uſualia que utuntur

per interualla. Vltima intētio et nona fuit de/
ſcribere ſolutiua quibus p interualla. xxiiii.
aut. xxv. dierū uti poſſet de his ſunt pill. ele/
fangine de quibus ex una. ʒ. fiant pill. viiii.
de quibuſ ante cenam uel prandiū poteſt a. v.
uſq; ad. vii. accipere et harum uſus eſt ualde
bonus quoniam non trahūt materias ab aliis
membris ſed ſolū materiam euacuant que eſt
in ſtomaco et uiis ductuū et hoc queritur iux
ta intentionem Auic. xiii. tertii cap. de debili
tate ſtomaci et precipue has ſumat cum ſenti/
ret repletionē in ſtomaco aut i inteſtinis gra
cilibus nam ſi eſſet in groſſis melius cliſterē
in primo tractatu educeretur. Recipe agarici
ʒ. i. mirabo. chebu. et indo. anna. ʒ. ſem. ma
ſticis. ℈. ii. epithimi. ℈. i. ſpecierum yera ſim
plici. ℥. i. ſem. aloes. ʒ. ii. ſem. miſce et cum
ſucco maiorane et oximelle ſimplici reformē
tur pill. numero. vii. pro. ʒ. ex quibus ſumat
quinq; per. ii. horas quando uadit dormitum
aut per horam ante diem et inde differat prā/
dium ſuum per horas. v. he pill. optime ſunt
ad euacuandū a capite et ſtomaco quas accipe
debet ſi in capite grauedinem ſentiret ad idē
ualet ſumere omni menſe ſemel aut bis unū
mirabolanum chebulū conditum cōfortat ce
rebrum et uiſum pariter et ſtomacum ſume/
re debet per horam ante diem et poſtea prā/
dium differre p horas quinq;.

¶ Sit laus deo. Bauerius de Baue
riis. M. cccc. lxxi. die. xxvii. Maii.

Ximie doctor

et tanq̄ frater cariſſime ex litte/
ris ueſtris factus ſum certior.
Illuſtriſſimā dominā Margari
tam poſt meum iſtinc diſceſſum factā eſſe pre
gnantem ſicut per ſigna que apparuerūt oſtē
ditis uerum cum huiuſmodi empregnatione
eſt catarrus coniunctus habens ad colli ſpon
diles raptum propter quem debilitantur ſpon
diles ut nō ſe bene ut ſolebat erigere aut ere
cta ſtare neq; ut ſolebat poſſit in reliquas cō/
ſuetas operationes nonnunq̄ etiam idem ca/
tarrus reperit ad linguam cuius cauſa tumet
aliqualiter adeo quod ſermonem expedite nō
poteſt bene proferre. iſte eſt caſus mihi miſ/
ſus ſuper quem queritur utrum iſtis ſtatibus
ad balneum ſit accedendū quod ſi non qd ſit
pro iſtis diſpōibus agendum. Ad hoc reſpon
deo ꝙ iſtis diſpoſitionibus ſtantibus non ui
detur mihi balneum petendū. cum uero inter
nos ſermo fuit de balneo auinionis et ſancti
Philippi eedem pro utriq; erunt rationes ne
mo ad balneum in quo tantummodo balnea
tur accedere debet niſi corpus prius fuerit de
bite purgatum ab humorum ſuperfluitatibuſ
tiam balnea de quibus ſermo noſter eſt actua
liter ſunt calida liquefaciendo in corpore hu/
miditates malas ponunt eas in motu et tranſ
mittuntur ad membra debilia tanq̄ minus re
ſiſtentia et interdum cauſant apoſtema in eis
aut aliquid aliud grāde malum nonnunq̄ ue/
ro humiditates male ſuperhabundantes cum
fuerint caliditate mote miſcentur bonis hūo/
ribus et eos corrumpunt. unde aliabbas. v.
ſue theo. diſpoſitionis regalis cap. xiii. dixit.
Corpora habentes repleta balnea uti nō ex/
pedit anteq̄ eorum euacuentur corpora et illi
maturentur humores. Non uideo ſine diſcri
mine magno iſtam Illuſtriſſimā do. poſſe ut
deceret purgari quoniam non ſufficit ſolutio
lenitiua ſed oportet ipſam determinatorū hu/
morum extra uiam ductuum exiſtentium edu
ctiuam quod fieri non poteſt ſine farmaco ap
propriate exſoluēte quod q̄tum in principio
impregnationis ſit periculoſum adminiſtra/
re uos ipſe ſcitis cum tunc cotilidones ſint la
xi ut apparet in cōmento amphor. quarte par
ticule pregnātes purgare etc. quod ſi quis di
ceret hypoc. concedere pregnātes purgari ue
rum eſt a quarto uſq; ad ſeptimum et non ni
ſi magna eminente neceſſitate. Sed hec Illu.
dominna tempore eundi ad predicta balnea
quod eſſet ad finem auguſti non erit in men
ſe quarto. Addeo etiam quod balneatio in. a/

Digitized by Google

quis calidis eſt una ex cauſis aborſus . unde
facit fetū requirere aerem frigidū ob quā cau
ſam frangit cotilidones et ita fit aborſus. un
de Auic.ſecūdi tertii cap.de cauſis aborſus
inquit. Balneū abortire facit tam mollificati
ones uirtutis et quia facit fetū egere eo quod
eſt frigidū. Preterea balneū auinionis et nō
ſubueniret debilitati ſpondiliū et groſſitie lin
gue.nam ipſum habet ferri minerā aque ue/
ro ferree nō per ſe neruis cōferūt.unde Aui
cenna ſecūda primi cap.xix.quidā ornate lo
quētium dixit .ferree iuuant ſtomacū et ſple/
nem et halyabbane cap.ſupra allegato.Aqua
cuius uirtuſ ē ferea ſtomaco prodeſt et ſpleni
calefacit et exſiccat. Sed arbitrandū calidita/
tem et ſiccitatē nō eſſe tantam quod leſis ner
uiſ ſufficiat.quod ſi quis de balneo ſancti phi
lippi diceret dicendū illud balneum eſſet opti
mum ſi quiſ poſt debitā purgationem accipet
ad caput ſed nocet appetitui.unde Auicē.ſe/
cunda primi cap.ſupra allegato. Sulfuree q/
dem aque neruos mundificāt et dolores diſtē
tionis et ſpaſmi ſedant etc. Et ſubdit. ſed ſto/
macū laxant et deſideriū deſtituunt.alie ratio/
nes adduci poſſunt quas obmiſſas facio bre/
uitatis cauſa. Sed mihi uideret̃ ſaluo ſemper
meliori iudicio quoniā ſi ſecus appareret ex/
cellentiſſimis phiſicis Illuſ.marchionis eorū
prepono iudiciū.ſed ſi aliter non uidetur ſic
exequendū cenſeo.quod uacetur euacuationi
capitis cum rebus materiā non agitātibus et
diuerſioni materie a ptibus poſterioribus ad
naſum et ad os et cū regimine ſex rerū nō na
turalium declināte ad aliqualē caliditatem ſed
notabiliter ad ſiccitatē. Materia a capite eua/
cuanda eſſet cū aſſumptione unius.℈.i. pill.
aſſaiaret quarū ſimplicia ponit Auicē.prima
tertii ca.i. Cum materiam euacuare uolueris
ubi dixit. Solutiua facilia ad purgandum ca
put ſunt aſſaiaret ex quibus ſumatur pill.ma
gna ut paruum pondus operationē faciat ſuf
ficientem cū mora etc.et ſubdit. Et canon in
eis eſt aloes et yera deinde additur maſtix ad
confortandū ſtomacum et cadunt in eis mira
bolani ut prohibeant uaporem acutū ſi gene
ratur in ſtomaco . Ego ſic ſoleo deſcribere.
Recipe ſpecierum yere ſimplicis ſiue cōmuni
tatis.ʒ.i.maſticis.℈.i.mirabolanorū chebu
lorum.℈.ii.aloes ad pondus oīm et conficiā
tur cum ſuco caulium aut cū aqua maiorane
interdū ſoleo addere agaricū aut turbit ſecun
dum exigentiā diſpoſitionis aſſumptiuis ali/
quibus uicibus pillulis predictis diuertatur
materia ad naſum cum ſuco acori et aqua ma
iorane et zucaro condito faciendo capupur/
gium. Et cum materia fuerit notabiliter eua/
cuata confortetur capupurgium cum modico
ſucci cucumeris aſinini clarificati interdum
faciat maſticatorium cum maſtice et parū pi/
peris deinde confortetur cum piretro aut ſca/
fricagia et ita a debili ad fortius procedendo
iuxta Auicē.prima tertii cap.ſupra allegato
ubi dixit. Et oportet ut incipiamus a debilio/
re deinde gradatim procedamus donec ſcia/
mus ex diſpoſitione egritudinis quod ipſa iā
ſit abſciſa. Inſiſtendum uidetur propter ling
ue impedimentum circa ptem poſterioris ca/
pitis cum linimentis quoniam nerui mouen
tes linguam ortum habent a ſeptimo et pro p
te a ſexto paribus neruorum cerebri ut appa
ret per Auicē.prima primi capi.ii.de anoto/
mia neruorum a cerebro egredientiū et notū
eſt quod predicti nerui a poſteriori cerebri p/
te habent ortum ſed cauendum eſt ne a prin/
cipio medicamina fortia approximentur niſi
precesſerint euacuationes reiterate et diuerſi
ones . Laudo inſuper capiti aſpergatur pul/
uis ſuper comiſſuras.ſ.coronalem et ſagita/
lem hora ſomni et inde cum ſurgit pectinan/
do remoueatur puluis qui ad hec conueniret
eſſet ex laudano nuce muſcata gariofilis thu
re et ſandaraca ſed non niſi poſt aliqualē mi/
norationem materie approximarem.plura a/
lia ſcribere poſſem et ſcripſiſſem ſi non intel
lexiſſem iſtic eſſe uiros doctiſſimos neq; etiā
hec pauca ſcripſiſſem niſi timuiſſem culpari
dimiſiſſe cauſa laboris. Ne quis admiraretur
quod balnea negaui et unam ex cauſis ob dif
ficultatem purgationis ad balnea requiſite.
deinde laudo purgetur cū pill. aſſaiaret et cū
maſticatoriis et capupurgiis et ita uidetur im
pugnantia dicere.reſpōdeo purgationē quā
concedo ſolū caput reſpicere non reliqua mē
bra que purgare opus eſſet ſunt inſuper alie
cauſe de quibus ſupra dictū eſt et plures alie
adduci poſſent.

Ro Illuſtriſſi
ma domina clara mihi uidetur
ſeruet regimē uite alias ſibi or
dinatum et purgetur premiſſis ſyrupis.ſecū/
dum quod uidebitur phiſico preſenti. Et cum
reiteratione purgatiōis ſi expediuerit poſtea
ſumat embrocam ſiue balneum ad caput ſup
comiſſuram ſagitalem ubi cōiungitur Coro
nali modus inueniendi locum dictus eſt i cō
ſilio Illuſ.do.Margarite. Verum non uidet̃
quod in principio ſuſcipiat balneum per am
plius tēpus quam per quatuor horas et fiat in

die ſemel.ſ.ante prandium cum fuerit per ali
quot dies aſſuefacta et ipſū ſine moleſtia tol/
leret poterit ſumere bis in die ante prandium
et cenam aut tempore longiore in ceteris mo
dum et ordinem ſeruet qui dictus eſt ſeruare
deberi. Pro Illuſtriſ.do.Margarita. Balneū
nō debet eſſe ita exſiccatiuū neqȝ calidū ut il/
lud Illuſtriſ.do. Federici aut Illuſtriſ.domi.
Margarite ſufficiet iſtud. Recipe ſulfuris ui/
ui lib.ii.cineris fecum uini lib.ſem. cineris
ſermentorum lib.iii.bacarum lauri lib.i. aſ
ſari.m.iii.maiorane.m.ii.bretonice.m.ii.ſe
mis.ex iſtis bulitis in ſufficienti quantitate a
que pro balneo fiat lixiuium colando decocti
ones per cineres ſulfur et cinerem fecū et re/
nouetur omni fine quatuor aut quinqȝ dierū.
ſit tamen in principio cum approximat pau/
lum plus q̄ tepidū et inde ad aliquos dies po/
terit parum calidius adminiſtrari placeret cū
balneum accepiſſet per quatuor aut quiqȝ ui/
ces in ſero quando uadit dormitum ſumeret.
℈.i.pill. aſſaiaret ut ſi q̄ materia a balneo eſ
ſet eliquata et non reſoluta.euacuaretur et in
die ſequenti ad noctem qua pill.accipit nō re
cipiat ad caput balneum ſiue embrocam. Et
quia gibboſitas que timetur propter id quod
uidimus non accidit niſi ex humiditate diſſo
cante ſpondiles ꝑpter hoc bonum eſt ut hec
Illu.do.utatur untione ad ſpinam dorſi ma/
ne et ſero aut ſaltem ſemel in die premiſſa le/
ui illarum partium fricatione. Recipe nucum
cipreſſi et foliorum eius calami aromatici ra/
dicum enule foliorum lauri anna.ʒ.ſem.de/
coquantur in lib.ii.aque donec redeat ad lib.
ſem.poſtea coletur et colature addantur olei
de ruta.ʒ.iii.et buliant ſimul uſqȝquo deco/
ctio conſumetur et remaneat oleum ſolum et
ei addantur ſauine acori bdelii anna.ʒ.ſem.
cere parum fiat unguentum. Nā hoc unguē
tum eſt calefactiuum reſolutiuum et ſtiticum
que ſunt conditiones requeſite a gibboſitate
et eius cura quādo eſt a materia frigida et hu
mida ut apparet ab Auicē.xxii.tertii cap. de
cura gibboſitatis et uentoſitatis facientis gib
bum. Sit deo laus. Bauerius de baueriis.

Accepi a.d.u. lit

teras et.v.diſpoſitionis caſum
qui ſic ſcribebatur tertius ē an
nus quo do.v.ſenſit dolorem calculi qui ceſ/
ſauit aliquibus lapidibus exeūtibus inde ad
menſes ſex rediit dolor: qui ſedatus eſt lapi/
de emiſſo non parue magnitudinis. ſtetit ea/
dem.d.v.fere duobus annis ſana abſqȝ ullo
dolore aut urine ardore uerum aliquādo hoc
tempore emittebat cum urina arenullas uelu
ti coagulatas et imparuos lapides reiectaſ nō
nunq̄ ut pulueres tenuiſſimos a medio uero
auguſti.M.cccc.lxix.incepit mingere cū uri
na multas arenullas groſſas pariter et ſubti
les cum aliquali ardore ſuperueniente men/
ſe octobris eiicere incepit lapillos aliquos cū
ardore et dolore in extremitate uirge nonnū
q̄ retinebatur urina aliquando exibat paula/
tim et guttatim cum ardore et dolore et cū aſ
ſiduo mingendi appetitu egrediebatur urina
ſanguinulenta ueluti locio carnium aliquan/
do magis ſanguinis tincta nonnunq̄ uero mi
nus a quarto octobris uſqȝ ad menſem Apri
lis in quo ſcribit caſum ſuum eſt aſſiduus ar
dor in uirge extremitate licet aliquando ma
gis aliquando remiſſius moleſtet urina ſang
uinulenta non eſt continua ſed ſemel aut bis
in ebdomada infra duos menſes egit duos la
pillos ad quantitatem nuclei oliue magne abſ
qȝ aliquo dolore renum precedente quorum
unus uenit uſqȝ ad medietatem et tunc reten
ta eſt urina poſtea incipiente urina paulatim
egredi cum dolore magno egreſſus eſt lapis.
alter uero uenit ad collum ueſice ſine dolore
aliquo deinde magno cum dolore et ſanguie
exiuit hic eſt caſus quem accepi quem in ter
minis ſic diſpono.

Morbus quem paſſus

eſt Reuerēdiſſimus do.tuſculanus fuit egri/
tudo in compoſitione quoniam morbus i nu
mero aucto q̄ hypoc.iiii.amphor. appellat li/
thiaſim alii uero et nonnulli alii calculū mul/
ti uero petram eſt cronicus corporis repleti.
etatis ſenectutis habitudis carnoſe ſexus uiri
lis artis quiete niſi forſan propter legationē
quā habet plus ſolito equitauit regionis me/
die anni preſentis hore.ſ.uernalis uirtutum
omniū naturaliū et animaliū bene conſtātiū
exceptis uirtute ſtomaci et epatis digeſtiua et
renum et ueſice expulſiua cuius cōplexio na
turalis eſt colerica et precipue epatis et renū
ſed ſtomaci eſt declinans ad frigiditatē et hu/
miditatem quandam. Diſpoſitiones que huic
morbo fuerunt accidentia ſunt. Primum aſſi
duus ardor in extrema pte uirge licet aliquā/
do maior aliquando minor. Secūdum urina
aliquando ſanguinulenta. Tertium nonnūq̄
urine retentio. Quartum exitus urine inter/
dum inuoluntarius. Interrogationes ſunt q̄
ſit huius ardoris cauſa an ſit excoriatio uel
alia cauſa.unde eſt quādo eſt urina maior q̄/
titas minorem ſentit ardorem quādo uero mi

Digitized by Google

nor eſt tunc ſentit ardorem uehementiorem.
Et quare exit aliquando urina uiolenter neqꝫ
poteſt retineri aliquando uero non egreditur
aut cum difficultate. Quare fit urina ſangui/
nulenta hec ſunt que ex ſupra dicto caſu ele/
gi ſuper his querit ſibi conſulere et ad inter/
rogationes reſpondere.

Cum moꝛbi habentis

cauſam. Certa eius cura conſiſtat per cauſe
remotionem ut uoluit Gal. iii. tegni et in tera
pentica ad glauconē canonice uero cauſa ab
ſcindi non poteſt niſi prius fuerit cognita.
oportet igitur prius inquirere que ſint mor/
bi principalis cauſe demum aliarum diſpoſi/
tionum. ſ. que ſunt ſecū coniuncte poſtea po
nere ſigna per que deducimur in cognitiōem
illarum cauſarum et tandem ipſarum curam
ponere. Lapis et ſi in pleriſqꝫ locis corporis
poſſit generari ut in pulmone ut Gal. teſtať
et ſub lingua ut dixit zoar. et in iuncturis ut
plurimum tamē fit in renibuſ et ueſica et hec
duo membra cōmunicant in cauſis lapidē ge
nerantibus et arenulas eo ꝙ lapis et cuiuſ li/
bet alterius rei generatio non completur niſi
ex materia paciente et uirtute agente que due
ſunt cauſe cōmunes membris ſupradictis.
Materia enim arenularum eſt groſſa non ui/
ſcoſa ſed lapidis eſt materia groſſa et uiſcoſa
ut plurimum flegmatica ut uoluit Auicē aut
eſt ſanies aut ſanguis agregatus in apoſtema
te renum aut ueſice et hoc eſt rarius materia
non uiſcoſa non poteſt coagulari in quantita
te habente magnitudinem notabilem ſed ipſa
exſiccata et incinerata expellitur ſecundū om
nes ſuas partes diſcontinua. ſed contingit ali
quando ut materia nō omnino immunis a ui
ſcoſitate ſit imo habet aliqualem tenacitatem
non equaliter materiam obtinentem propter
quā cauſam ſecundū quod in ꝑtibus ſuis co/
pulabitur ratione ſue uiſcoſitatis ꝗ participat
tunc expelletur ac ſi eſſet lapis cominutus in
fruſtra quidem maiora uel minora ſecundū
quod plus uel minus uiſcoſitate participabit.
Si uero uiſcoſitatem ſufficientem materia ip
ſa habuerit cōuertetur in lapidem qui unitus
expelletur. uirtus agens lapidem et arenulas
ut uoluit Auic. ut in pluribus eſt caliditas ab
equalitate egreſſa uerſus intenſionem que cō
ſumendo humidum ſubtile materie. conuer/
tit eius groſſum ī lapidem uel arenulas ſicut
caliditas intenſa fornacis ī terram agens cō
ſumendo terre humiditatem reſiduum illius
ſi fuerit uiſcoſa in laterem conuertit. Si aūt
non fuerit uiſcoſa ī arenas. calor igitur agēs
in materiam ipſius humidum reſoluit et ex/
trahit et relinquit eam ſiccam ex tunc humi/
ditate conſumpta calor ab ea non amplius ha
bens pabulum exalat quare ſuccedit frigidi/
tas et hec porros a calore rarificatos conſtrin
git et ſiccitas cum iſta conſtrictione coagulā/
do illam indurat in tantum ut poſtea diſſolui
nequeat calor enim cum coagulauerit et exſic
cauerit non poteſt ipſam diſſoluere frigiditas
uero et ſiccitas diſſoluere et diſcoagulare nō
poſſunt cum ſint principia oppoſiti effectus.
ſ. coagulationis non igitur arena aut lapis di
ſcoagulata poteſt ꝓpter firmam comixtionē
in eis factam. ſ. humidi ipſorum cum ſuo ſic
co ſubintrantibus altero in alterum uſqꝫ ad
minima et precipue in lapidem propter uiſco
ſitatem ſue materie. Materia lapidis uel are/
narum alia eſt imediata ſiue cōiuncta. alia ue
ro mediata ſiue antecedēs que eſt cauſa ime/
diate cauſe. Cauſa immediata ē humor groſ/
ſus ſolum ut humor melāconicus humor co
lericus uitellinus ſanguis groſſus non reten
tus in apoſtemate ſed qui cum aquoſitate ꝑ/
uenit ad renes nutriendos qui non potuit cō/
uerti in nutrimentum propter multitudinem
aut maliciam ſui uel alia inordinatiōe cōmiſ
ſa aut ſanguis apoſtemans renes uel ueſicam
aut ſanies in dictis membris retenta in ipſo/
rum exituris uel ulceribus generata: aut ex
ulceribus aliorum membrorū ad ipſa tranſ/
miſſa que non potuit ab eis expurgari ſed re
tenta fuit. aut humor flegmaticus groſſus et
uiſcoſus in dictis membris retentus. Cauſa
uero mediata que eſt cauſa imediate cauſe eſt
duplex. una que eſt materia illius cauſe ime/
diate ex qua lapis generatur, et alia eſt cauſa
ꝙ materia imediata renibus aut ueſica retine
atur. et materia imediate cauſe eſt duplex una
antecedens alia primitiua. Materie coniuncte
et imediate cauſa antecedens eſt humor groſ/
ſus uiſcoſus coadunatus in membris uiciniſ
renibus aut ueſice uel quocūqꝫ alio membro
ipſis cōmunicāte a quo poſſit ad renes uel ue
ſicam tranſmitti et ſanies in aliquo membro
ſupra renes uel ueſicam genita apta ad ipſa
tranſire. Cauſa primitiua ſunt cibi groſſi ut
caſeus et proprie uiſcoſus carnes groſſe car/
nes auium paludeſtiū caro uaccina yrcina pi
ſces groſſi. i. magnorum corporum et uiſco/
ſi ut anguille. et cibi de patellis ſiue ſint car/
nes aut piſces panis agimus et panis nō be
ne coctus. et precipue cortex durus combu/
ſtus et quecūqꝫ cibaria fiunt de paſta et omne
granum precipue faba et alia ligumina fruc/
tus acetoſi ut mala imatura piros et ſimiles

Digitized by Google

fructus. Ex potibus aque turbide uina groſ/
ſa et nigra malicia ordinis ciborum et exerci
tii ſuper repletione. Materia ergo cauſe pri/
mitiue eſt ſubſtantia groſſa aſſumptorum ui/
ſcoſa difficilis digeſtionis et dure digeſtionis
groſſum generans humorem et uiſcoſum et
indigeſtum et maxime quando eorum bona
digeſtio impeditur aut ratione quãtitatis ſeu
qualitatis aſſumptorum aut ratione ordinis
aſſumptionis eorum indebiti aut ex inordia/
tione aliarum ſex rerum non naturalium.
Cauſa mediata que eſt cauſa retentionis ma
terie immediate lapidis in renibus uel ueſica
poteſt eſſe primitiua et antecedẽs. Cauſa pri
mitiua eſt uel poteſt eſſe frigiditas aeris bal/
neum aque frigide uel ſtitice aut aluminoſe.
applicatio rerum frigidarum ſtiticarum in
unguentis et emplaſtris renibus et ueſice aſ/
ſumptio medicinarum frigidarum ſtiticarum
Cauſa uero antecedens eſt debilitas expulſi
ue in renibus et ueſica proueniens ꝓpter ma
lam complexionem aut propter apoſtema ca/
lidum in eis debilitata enim uirtute expulſi/
ua non expellit ſuperfluitates exiſtenteſ in ip
ſis et ad ipſa deſcendentes. aut cauſa eius ſũt
ulcera in renibus aut uehementia caliditatis ĩ
renibus uel ueſica que ſupfluitates attrahunt
et retinent. aut apoſtema calidum frigidũ uel
durum opilans: aut ex dictis cauſis eſt forti/
tudo expulſiue membrorum cõmunicantium
cum eis que expellunt ad ipſa ſuas ſuperflui/
tates maxime quando eſt debilitas in renibuſ
aut ueſica non repellens illas ſed ſuſcipiens.
et de cauſis eſt amplitudo meatuum uenientiũ
ad renes et ueſicam. et de cauſis eſt conſtric/
tio uiarũ urine coartatoria facta in porris uri
tidibus aut collo ueſice ab hũore groſſo. aut
apoſtẽate. aut a ſanie. aut a carne orta aut cõ
ſtrictio atenuatoria facta a membri uicini cõ/
preſſione ut inteſtinorum epatis et ſplenis.

Egritudo eſt calculuſ

que ab hypo. quarto amphor. lithiaſis uoca/
tur ubi dixit quarto amphor. quibuſcunqꝫ in
urinis arenoſa ſubſtãt ſedima his renes aut
ueſica lithiaſmi habent. Et a quibuſdã petra.
Eſt calculus et arena morbus officialis quo/
niam eſt morbus in numero immediate ſenſi
biliter ledens operationes debitas uel ſolitas
membra. in quo eſt ſicut lapis fundi ueſice le
dit debitam conſtrictionem ueſice requiſitam
ad urine expulſionem. Eſt morbus ut dictũ
eſt. et aliquando cauſa morbi ſcilicet ſolutio/
nis continuitatis uel opilationis ſicut lapis
ſtans in foramine uirge prohibens exitũ uri
ne uel faciens excoriationem. Eſt morbus ꝑ
yodicus a ſpecie tota niſi imperitia uel negli/
gentia medicorum aut infirmi diffidentia uel
famulantium inobedientia a curatione impe/
diatur. Cõmunicant renes et ueſica in cauſiſ
generantibus lapidem et arenulas eo quia la
pidis et cuiuſlibet alterius effectus generatio
non completur niſi ex materia patiente et uir
tute agente que due cauſe ſunt communes ſu
pra dictis morbis materia enim arenularum
eſt groſſa non uiſcoſa et ideo arenule carent
uiſcoſitate. Sed lapidis eſt materia groſſa et
uiſcoſa. flegmatica ſed plurimum: aut eſt ſa/
nies aut ſanguis aggregatus in apoſtemate
renum aut ueſice et hec duo ſunt ut rarius: et
hinc eſt ꝙ uolentes facere lapides non habẽ/
tes terram uiſcoſam et tenacem permiſcẽt ter
ram mundam cum oleo et exſiccant ad ſolem
et hoc modo nonnulli dicunt poſſe fieri cotẽ
ad acuendum gladios: materia enim non exi/
ſtens uiſcoſa non poteſt coagulari in quanti/
tate magna habente notabilem magnitudinẽ
ſed exſiccata et incinerata expellitur diſconti
nua ſecundũ omnes ſuas partes. Accidit ali/
quando ut materia nõ omnino munda ſit ſed
aliqualem habeat uiſcoſitatem et tenacitatem
propter quã ſecundũ quod in ꝑtibus ſuis co/
pulabitur et tũc expelletur ac ſi eſſet lapis co
minutus in fruſtra quodã maiora uel mino/
ra ſecundũ quod plus uel minus uiſcoſitatẽ
participet. Si autem ſufficientem uiſcoſitatẽ
habebit ipſa materia conuerteretur in lapidẽ
qui unitus expelletur. Virtus agens lapidem
uel arenulas dixit Auic. eſt caliditas egreſſa
ab equalitate uerſus intenſionem que conſu
mendo humidum ſubtilius illius materie. cõ
uertitur groſſum eius in lapidem uel arenu/
las. ſi eſt fornacis intenſa caliditas agens in
terram conſumendo terre humiditatem cõuer
tit reſiduũ illius in laterem ſi terra fuerit ui/
ſcoſa. Si autem nõ uiſcoſa in arenulis. Ca/
lor agens in materiam dictã ipſiuſ humidum
diſſoluit et ipſum extrahit relinquit eam ſicca
tam et tunc humiditate cõſumpta calor ab ea
non amplius habens pabulum exalat quare
ſuccedit ei frigiditas et hic porros a calore ra
rificatos conſtringit et ſiccitas cum illa con/
ſtrictione coagulando illã indurat intantũ ut
poſtea diſſolui nequeat. Calor eni cũ coagu
lauerit et exſiccauerit ipſam nõ põt diſſolue/
re ipſam. Frigiditas et ſiccitas cũ coagulaue
rint et exſiccauerint diſſoluere et coagulare
non ualent cum ſint principia effectus oppo
ſiti. ſ. coagulationis. Cãe predicte colligunt
ex Auic. xix. tertii et a Raſi. x. continentis et

Digitized by Google

a ſerapione in ſuo breuiario ab Alberto ma/
gno in ſuo de mineralibus . Cauſa coniunc
ta et immediata lapidis uel arenularū eſt uel
eſſe poteſt humor groſſus ſolū ut humor me
lanconicus uel colericus uitellinus ſanguis
groſſus non retentus in apoſtemate. Sed qui
cum aquoſitate puenit ad renes nutriendos q
non potuit cōuerti in nutrimentū ipſorū pro
pter multitudinē. aut maliciam ſui uel alia in
ordinatione cōmiſſa. aut ſanguis apoſtemās
renes uel ueſicam . aut ſanies in dictis locis
retenta in ipſorum exituris uel ulceribus ge
nerata aut ex ulceribus aliorum membrorū
ad ipſa tranſmiſſa defluxa que non potuit ab
eis expurgari ſed retenta fuit aut eſt humor
flegmaticus et uiſcoſus in dictis mēbris retē
tus. Cauſa uero mediata que eſt cauſa huius
cauſe imediate eſt duplex . una que eſt mate/
ria illius cauſe imediate ex qua lapis genera
tur et alia eſt cauſa ꝙ materia imediata in re/
nibus uel ueſica retineatur. Materia quidem
materie imediate eſt duplex. una ē antecedēs
alia primitiua et primitiua ut dixit Auic. ſūt
cibi groſſi ex generibus lactis et ꝓprie ſpiſſi
ideſt coagulati uel ſpiſſi caſei ſubſtātia. Car
nes groſſe auium paludiū caro uaccina yrci/
na et que de carnibus ſilueſtribus ingroſſāt
piſces magni corporis anguille tince et ſimi/
les. Et cibi de patellis ſiue ſint carnes ſiue pi
ſces ſubfrixe ſiue piſces ſiue oua. et panis ui
ſcoſus ut qui fit ex ſiligine et panis agimus
et non bene coctus et precipue cortex durus
et cōbuſtus et quecūqꝫ de paſta cibaria fiūt.
Sorbitiones. i. pultes que fiunt ut ex rizo et
ex omni grano et precipue ex faba fracta et
alia legumina. et fructus acetoſi difficilis di/
geſtiōis ut mala imatura caro citri et caro pi/
rorum et cōfectiones de melle uiſcoſe. Ex po
tibus aque turbide et aque groſſe et uina ni/
gra groſſa et exercitiū ſuper repletione. Ma/
teria igitur primitiua generationis lapidis ē
ſubſtantia aſſumptorū groſſa uiſcoſa diffici/
lis et dure digeſtionis groſſum generans hu
morem uiſcoſum et indigeſtum . et maxime
quando eorū bona digeſtio impeditur aut ra
tione quantitatis ſeu qualitatis aſſumptorum
aut ratione ordinis indebiti aſſumptorū aut
ex inordinatione aliarū ſex rerum non natu
ralium. materia antecedēs materie cōiuncte
et imediate lapidis eſt humor groſſus uiſco/
ſus in mēbris ueſice uel renibus uicinis adu
natus uel quomodocūqꝫ aliter illis cōmuni/
cans a quo poſſit ad renes uel ueſicā deriua/
re et ſanies in aliquo mēbro ſupra renes uel
ueſicam generata apta ad ipſā tranſmitti. cau

ſa mediata que eſt cauſa retentionis imediatē
materie lapidis in renibus uel ueſice poteſt eſ
ſe primitiua et antecedens. Primatiua eſt uel
poteſt eſſe frigiditas balnei aque frigide uel
aque frigide aluminoſe multiplicatio rerum
frigidarum ſtiticarum aſſumptio medicinarū
frigidarum ſtiticarū. Sed cauſa antecedens ē
debilitas expulſiue in renibus et ueſica ꝓue/
niens propter cōplexionis maliciam aut pro
pter apoſtema calidū in eis et hec eſt magna
et potiſſima cauſa. Debilitata enim uirtus ex
pulſiua non expellit ſuperfluitates ad ipſam
deſcendentes. Aut cauſe eius ſunt ulcera i re
nibus quare retinentur in eis ſuperfluitates
omnes aquoſitatis. i. que deſcendunt ad ea cū
aquoſitate hoc eſt que imbibuntur et includū
tur in orifitiis ulcerū et ibidē incluſa in lapi/
dem conuertunt aut cauſa eius eſt uehemen/
tia caliditatis in renibus et ueſica que ſupflui
tates attrahit et retinet et in lapidem anteꝗ̄ ex
pellantur conuertit. Aut eſt cauſa eius apoſte
ma calidum uel frigidū. aut cauſa eius eſt cō
munitas membrorū uicinantiū ſicut inteſti/
norum et aliorū uiſcerum a quibus quādo cō
primuntur renes et ueſica accidit in eis opil/
latio que materiā in eis retinet donec in lapi/
dem conuertantur. De predictis cauſis ē for
titudo uirtutis expulſiue membrorū cōmuni
cantium expellentium ſuas ſuperfluitates ad
illa loca precipue quando eſt debilitas renum
et ueſice cū non repellant illas ſuperfluitates
et de illis eſt amplitudo meatuū uenientiū ad
renes et ueſicam. et de hoc dixit Raſis. x. con
ti. quando dilatantur meatus aquoſitas ſang/
uinis tranſportat ad renes aliquod groſſum
admixtum cum ea ꝙ quando ſuccedit in uen
triculis renum et decoquitur per caliditatem
coagulatur et quando una uice coagulat poſ
ſibile eſt ꝙ ſubſequatur ſemper ſubſidendo
donec ingroſſetur inde lapis. Et amplitudo
meatuū ſuperiorum et ſtrictura inferiorum
que forſan eſt naturalis aut accidentalis pro/
pter egritudinem quod eſt quia humor groſ/
ſus crudus qui generatur aut nimietate cibi.
aut ex guloſitate uel debilitate uirtutis dige/
ſtiue. ut fit in decrepitis deſcendit ad renes
uel ueſicam cū urina. et caliditas in iſtis mē/
bris eſt ignea. ſiue ſit propter maliciam com
plexionis ſue propter illud quod currit deffe/
gmate ad ea et opilat ea et conculcatur et cale
fit uel ex apoſtemate quod eſt flegmon in eis
tūc ſi uirtus expulſiua renum et ueſice ē for
tis. et uie in quibus euacuatur urina ut porri
ritides et collum ueſice et uirga ſunt ample
tunc urina que euacuatur eſt groſſa. Si uero

nie ſunt ſtricte et uirtus debilis tunc neceſſa/
rio tardatur tempore aliquo et euacuatur pau
latim clara et quod eſt ſubtile . et remanet qđ
eſt groſſum et fex quapropter hoc reſiduum
exſiccatur et aduritur ex uehementia calidita
tis que eſt in iſtis locis et tandem in lapidem
conuertitur. et propter hoc inuenimus in eo
ꝙ euacuatur in principio aduentus lapidis ĩ
urina grana arenoſa quare damus infirmo
aliquid ex medicinis frangẽtibus lapidem et
prouocantibus urinam. aut cum natura mo/
uetur cum acuitate et expellit humorem agre
gatum in his locis. Et hec grana arenoſa quã
do manent ſpacio aliquo et uniuntur ad inui
cem et adherent aggregatur groſſum totũ et
fex que eſt in urina cum eo ꝙ ꝓceſſit et quo
coagulatum eſt . et fit lapis cui eſt quantitas
magnitudinis. Hoc enim modo arena eſt cã
generationis lapidiſ ſicut etiam ex lapide qui
diſſoluitur et prouenit arena . Generatur la/
pis renum utplurimum in uentre ſiue conca/
uitate renum et quandoqꝫ generatur in ipſo
corpore renum ſiue in porris ipſorum. ueſi/
ce ſemper generatur in concauitate et fundo.
et licet hi lapides renum et ueſice conueniãt ĩ
cauſis ut dictum eſt eo quod quecũqꝫ inueni
untur cauſe unius poſſunt inueniri cauſe al/
terius uel minus differunt in aliquibus. Vn/
de Auic. lapis qui eſt ex renibus eſt leuior pa
rumper et minus durus et hoc ſecundũ pluri
mum. Aliquando tamen dixit Auic. in ueſi/
ca lapis generatur qui minutim frangitur. ſ.
a rebus cõuenientibus ipſum quod erit . aut
quando ꝓpter impotentiam agentis aut indi
ſpoſitionem materie non fuerit eius facta in/
tegra exſiccatio et coagulatio eius. Et eſt mi/
nor in quantitate quoniam ren non eſt capax
tante quantitatis ſuperfluitatis ut ueſica et la
pis renum eſt magis ad rubedinem declinãs
quia ren eſt ſubſtantie rubee lapis ueſice eſt
magis declinans ad albedinem ſicut et ueſi/
ce ſubſtantia eius alba. differunt etiã ex alio
quoniam lapis renũ q generatur in ſubſtan/
tia ipſorum facit dolorem quando incipit ge/
nerari qui uero in concauitate renum in ſua
generatione non cauſat dolorem ſed quando
mouetur et dolor tunc ſentitur circa regionẽ
renum ſed qui fit in ueſica non facit dolorem
tempore ſue generationis niſi quando cõmo/
uetur et tunc facit dolorem circa collum ueſi
ce. In ſenibus et decrepitis raro generatur la
pis in ueſica ut uoluit Raſis .x. continentis
quãuis habundent hũoribus uiſcoſis et groſ
ſis propter defectum caloris in ueſiciſ eorum
et membris uicinis ueſice. Sed in ipſis lapis
in renibus magis fit cum operationes natu/
rales in eis fuerit debilitate et diminute . un/
de aquoſitas in eis in ultima debilitate et indi
geſtione currit et currit in eis aliqua groſſiti/
es ex qua lapis alligatur in uentriculis renũ
eorum defectu enim caliditatis naturalis ĩ eiſ
multiplicãtur humores groſſi et crudi et quia
meatus qui ſunt a renibus ad ueſicam ſunt
ſtricti facti propter frigiditatem complexiõis
eorum ſuperfluitates retinẽtur in renibus et
non tranſit ex eis ad ueſicam niſi ſubtile qua
re in eis actione caloris conuertuntur in lapi
dem. idem ſerapio et Auic. Auic. lapis in re/
nibus habet poxiſmos et ſpacium prodicatio
nis. habet in tempore diuerſitatem que utplu
rimum eſt intra menſem uſque ad annum. et
ideo dicitur utplurimum quia aliquando eſt
plus et aliquando minus. et hec cauſa ſumitˀ
ex membri diſpoſitione mandantis et ex di/
ſpoſitione renis ſuſcipientis materiam ut in
tanto tempore congregetur in eo materia et
conuertatur in lapidem. Et eſt lapis renum et
ueſice ex eis que hereditantur et tranſit ad fi/
lios maxie q ꝯtinuatus et hituatus eo ꝙ debili
tan ꝓp illud renes et ueſica qbus debilitatis
ſemẽ q̃tũ ad hec mẽbra debilitatũ emittitˀ. A.

Signa utriuſqꝫ lapi

dis ſunt ſedimen arenoſum ſubſidens in uri
na. i. deſcendens et ab urina ſeparatur. unde
hypo. iiii. amphor. quibus in urinis arenoſa
ſubſiſtant his ueſica aut renes lithiaſim. i. la/
pidem habent per ipſorũ ad fundũ deſcẽſum
diſtinguitur a quibuſdam corporibus areno
ſis que egrediuntur cum urina uehemẽter ip
ſi permixta et in partibus ſuperioribus ſtan/
tia aut parietibus urinalis adherentia. que ꝓ
cedunt ab aduſtione humorum et proprie in
fine febrium. Inſpicere itaqꝫ debes urinã cõ
ſuetã exire groſſam uel turbidã. et ſi uideris
attenuari et clarificari ſuſpicari poteris de la
pidis generatiõe et ſi poſt hoc ſenſeris dolo/
rẽ in loco renũ et iliorũ uel pectinis adde in
ſuſpitiõe. et ſi uideris arenã conſuetã expelli
retineri tũc iã certificabis generationẽ lapi/
dis hoc ſignũ ut in pluribus uerificatˀ nõ ta/
men ſemp ut. ſ. urina groſſa precedat lapidis
generationẽ cũ poſſit precedere tenuis et lapi
dẽ cũ ea gnãri. unde cũ materia q̃ ẽ ĩ renibus
uel ueſica eẽt multũ groſſa et ꝑ groſſicie ſua
nõ ualẽs penetrare neqꝫ deſcẽdere cũ urĩa re
tineretur aut retinetur licet nõ multum groſ
ſa aut uirtutis expulſiue debilitate aut me/
atuum conſtrictione in iſtis caſibus uri/
na eſſet tenuis. et tamen lapis iſte generatur

Digitized by Google

ex materia retenta. poteſt etiam urina tenuis
uenire poſt groſſam propter aliaſ cauſas quã
propter retentionem materie groſſe et tamen
non ſignificat tũc lapidis generationẽ ut pro
pter opillationẽ meatuũ urine fiat urina tenu
is poſtq̃ non generabitur lapis ut in retentio
ne menſtruorũ propter opillationem ſic etiã
in egritudinibus ſplenis et in alijs conſimili
bus ſed cum urina ſequitur tenuis poſt groſ
ſam propter retentionẽ groſſi et non propter
alias cauſas ſequitur lapis. Vrina alba ſpiſſa
cum arenulis ſi quotidie attenuatur lapidem
confirmari ſignificat. et ſi poſtea fiat alba ſi/
ne ullis arenulis lapidẽ iam ſignificat confir
matum. Signa diſtinguentia inter lapidẽ re/
num et ueſice ſunt arenule uenientes cũ uri/
na et in fundo reſidentes ad citrinitatẽ uel ru
bedinẽ tendentes ſignificãt lapidẽ renũ. Vri
na nigra ſine dolore et ſine egritudine ſigni
ficat lapidem renum generãdum et maxime
ſi fuerit in ſene rufus. Signa lapidis iam fac
ti eſt dolor in renibus fixus et inſeparabilis.
Signa diſtinguentia quando generatur ĩ ſub
ſtantia renum et quando in uacuitate ipſorũ/
Gal. vi. epidimiarum tempore generationis
lapidis in ſubſtantia renum accidit dolor cru
delior quã quando generatur in uacuitate et
pariter quando lapis mouetur ut deſcẽdat ad
ueſicam accidit dolor fortior q̃ quando quie/
ſcit. Similiter dolor in partibus uritidum et
pectinis ſignificat ꝙ lapis ẽ in renibus et ma
xime quando dolor augetur. quãdo ſtoma/
cus et inteſtina ſunt repleta in alijs autẽ tem
poribuſ inuenitur ac ſi eſſet aliquod pondero
ſum poſitum in loco renum dolor teſticuli et
anche illius partis ubi eſt ren dolens paulus.
Vrina tenuis alba cum arenulis rubeis prece
dente lactea ſignificat lapidem renum. et ſi
adeſt dolor et grauitas renum et punctura an
che et dolore teſticuli lateris dolentis et dor/
mitatione pedis et cũ paulatino deſcenſu uri
ne et ardore uirge et ſedimine arenoſo tendẽ
te ad citrinitatem et rubedinem. Signa diſtin
guentia inter lapidem renum pendente a cali
ditate ab eo qui eſt a frigiditate ſunt calor pũ
gitiuus et acutus. unde ſequitur ſtranguria et
urina intenſa ruffa uel ſubruffa aliquãdo cũ
guttis ſanguinis et arenis rubeis uel ſubru/
beis uel nigris et utplurimum adeſt fe. effi
mera et ſũt ad uenerem pmptiores. Patiẽtes
cum frigiditate renum ſentiunt in loco colle
ctionis lapidis frigus et pondus et aggrauati
onem et urina quandoqꝫ eſt tenuis et quãdo
qꝫ pinguis turbida et arene ſunt ſubalbide li
uide uel cineritie. Signa motus lapidis uer

ſus inferiora ſũt grauitas doloris et uehemẽ
tia et deſcẽſio doloris ex alchatin uſqꝫ ad uir
gam et ad emunctoria et tunc iam puenit ad
meatum quo ingreditur ueſicam et non pue
nerit in ueſica uſqꝫ ſedatur dolor. Signa lapi
dis ueſice ſũt urina alba ſubtilis arenoſa cũ
ipſam precesserit urina groſſa turbida cuius
ſedimẽ quod in ea ſubſiſtat eſt album uel ten
dens ad albedinem et hoc ut in pluribus ẽ ue
rum eo quod aliquando urina eſt groſſe ypo
ſtaſis et mucilaginoſe/quando ipſum muci
laginoſum non conuertitur in augmentũ la
pidis et non erit opillatio in collo ueſice uerũ
tamen ut plurimum eſt ſubtilis et hoc ideo q̃
ut plurimum collum in his patientibus ẽ opi
latum ab ipſa materia uel ab eo quod iam fac
tum eſt ab ipſo lapide. unde urina quaſi diſtil
lando egreditur et proprie in principio quan
do retinetur materia feculenta que in lapidẽ
conuertitur aut quando lapis eſt paruus quo
niam magis opillat quã quando eſt magnus
ut dicit Auic. Nam magiſqꝫ ingreditur col/
lum ueſice et magis in eo figitur magnus ab
eo remouetur uelociter. Secundum ſignum
eſt poſtq̃ miſerint appetunt mingere quia ue
ſica excitatur ad expellendum lapidem in ea
contentum quaſi laborando tranſmittere cũ
urina multa et forſan poſt mictum miget ite/
rum et accidit aliqualiter urine difficultas aut
propterea ꝙ lapiſ non ex toto opillat meatum
ueſice aut quia ueſica nimis urina plena ad
hoc ut ipſam expellat indiget compreſſione et
ideo dixit Raſis quandoqꝫ eſt retentio urine
et aliquando difficultas. et aliquando uenit cũ
a renoſitate exeunte a ueſica hypo. habens p
tes furfureas que exeunt a ueſica propter ab
raſionẽ in ea factam a lapide abſtergẽte et ab
radente et ob id contingit aliquando ut incur
rat ſanguinẽ quando lapis fuerit lõgus et ra/
moſus aut magnus aſper ex paruo autẽ et ap
planato non mingit ſanguinẽ. Dolor in lapi
de ueſice eſt maior q̃ in lapide renũ. quoniã
lapis ueſice tenetur in ſpacio magno reſpectu
lapidis renũ ideo nõ excitat dolorẽ niſi quan
do retinetᷣ urina quoniã ingreditᷣ meatũ uir/
ge et ipſa urina ſua quãtitate extendẽdo ueſi
cã ſoluit cõtinuũ. et quãdo mouetᷣ patiẽs do/
lor augetᷣ quãdo qeſcit minoratᷣ. Et pruritus
et uer dolor ĩ uirga et ĩ radice eius et ĩ pectine
cõitate uirge ad ueſicã. Exituſ urine poſt eiuſ
difficultatẽ p intromiſſionẽ ſiringe ĩ uirga eſt
ſignũ efficax. Patiẽtes lapidem ueſice quãdo
mingũt cogũtᷣ aſſellare cum dolore pp colli/
gãtiã et cõpaſſionẽ colli ueſice cũ iteſtĩo recto.
ſciẽdũ ẽ ꝙ multotiẽs gnãtᷣ lapis ĩ ueſica ſed

deſcendit a renibus ad ueſicam . et non ex/
pulſus ab ea neq; miſſus remanet ibi deinde
magnificatur cuius ſignū eſt quod preceſſit
dolor in renibus et inflamatio poſtea ſedatus
eſt. et poſtea ſequuntur ſigna lapidis ueſice q̄
prius non erant. Signum cōfirmans lapidē
eſſe in ueſica eſt inuentio lapidis per ſenſum
tactus: nam quando lapis continetur in collo
ueſice quandoq; reperitur per tactum factum
exterius in loco colli ueſice. ſ. inter anum et
burſam teſticulorum cum aliquali compreſſi
one. Et ſimiliter reperitur qui eſt in canna
uirge inquirendo eum cum compreſſione fa
cta ſuper eam ſed quando fuerit i cōcauitate
ueſice oportet ut inquiratur digito intromiſ/
ſo in anum infirmi et modus ē ut iaceat infir
mus reſupinus deinde inungatur digitus in
dex ſi fuerit puer uel paruus aut digitus me/
dius ſi fuerit iuuenis uel magnus oleo uel bu
tiro uel aliquo ceroto ſiue mucilagine et intro
mittatur in anum infirmi et impellat inteſti
num uerſus ueſicā. et tūc diligenter inquirat
de lapide et an ſit unus uel plures et ſi ſic iue
nerit eū expellat cū digito inteſtinū uerſus
collū ueſice donec eminētia in loco illo exte/
rius appareat et tūc tangat cū manu alia emi/
nentiā illā ut mediantē tactu digiti interioris
et manus exterioris certificet̄ de lapide an ſit
aut non hāc inquiſitionē debet precdere cli/
ſtere linitiuū ut totā egeſtionē expellat.

Regimen huius egri

tudinis eſt duplex quoddam preſeruatiuū ne
lapis generet̄ aliud curatiuū quod debet̄ cū
iam lapis eſt genitus. Volēs igit̄ ſe preſerua
re cauere debet ab his que hic deſcribentur
et cū hoc uti his que utilia ponent̄.

Caueat igitur ab aere

calido et a mora ad ignē et equitare uel ambu
lare uel ſtare ſub ſole ſic q radiis ſolis uel ig
nis poſt tergū renibus pectini aut anchis ue/
niat debet inſup cauere calefacere ea loca pel
libus uitet etiā aerē multe frigiditatis et exer
citium per loca uehemēter frigida. Sed pro
poſſe inhabitet aerē tēpatū in actiuis et paſ
ſiuis aut ad frigiditatē aliqualiter declinantē
Nocet autē iraſci furore triſtari confert leta/
ri bene ſperare et fidere. Multa quies nocet
ſed magis motus multus et exercitiū laborio
ſum. et proprie quādo in tali motu et exerci/
tio fatigant̄ renes alchatin et pectē et circum
ſtātia membra. Vitet inſup exercitiū in quo
incuruent̄ renes ſicut accidit i ſcribēdo quā/
do aliqs multū inclinat̄ aut ſtudēdo nocet ēt
lōgo tēpore ſtare ſaltare uehi in curru et eq̄ta
re licet motuſ cōueniat in cura lapidis renum
quoniam iuuat ad deſcenſum eius ad inferio
ra nocet etiam in preſeruatione faciendo de/
ſcendere materias ad partem renum et ueſice
caueāt preterea a corrigia lata quando cū ea
uehementer ſtringitur. Conuenit exercitiū
temperatum ſtomaco ieiuno et fricationes te/
perate ut dixit Auicē. ipſarum extremitatum
et poſtea facte in dorſo et renibus deinde mo
derationes fiant in pectore et toto mirach.
Abſtineat a ſomno ſuper dorſo et precipue i
culcidra de plumis nocet ſomnus nimis pro
lixus ſed non minus uigilie nimie conuenit
ſomnus ſeptē aut octo horarum non ampliuſ
octo. neq; minus ſex. ſit de nocte et nō de die
niſi adſit ex longa conſuetudine ſitq; ſup al/
tero laterum uel ſupra uentrē corpore conue
nienter pānis tecto et capite debite eleuato.
Ex cibis et potibus ꝓhibeatur panis agimus
non debite coctus et caueatur a cibis ex lacte
factis et a caſeo recenti uitande ſunt lentes fa
be rizum frumentū et omnia grana ligumi/
num et panis ſiliginis et omnis caro groſſa
uiſcoſa difficilis digeſtionis ſicut caro bouis
yrci caprarum agnorum nōdum animalium
porcorū aprorū leporū q̄uis caro leporis cō/
ueniat in frangendo lapidem. Et caro auium
longorum collorum precipue in aquis degen
tium et uitari debet comeſtio omnium interi/
orum membrorū animalium ſicut ſunt. cere
brum lingua pulmo cor uenter epar ſplen in
teſtina renes teſticuli. exceptis epatibus pul/
lorum et gallinarum pinguium et teſticulis
gallorum coire incipientium. Dimittant̄ oua
cocta dura et frixa et deteriora ſunt ſi habent
caſei permixtionē et ouorum albumē malū.
Abſtinendū eſt a piſcibuſ groſſis uiſcoſis du
re carnis laconalibus et in malis aquis uiuē/
tibus ſicut anguille tenche gambari cancri te
ſtudines aquatice et conchilia. et fructus diffi
cilis digeſtionis ſicut mala perſica immatura
caro citri et omnis fructus groſſi chimi et ſti
tici mali ſunt ut caſtanee citonia pira neſpila
ſorba et ſimiles. Expedit omnia a crumina ui
tare ſicut cepe alea. et reliqua uitanda ſūt ole/
ra intenſe caliditatis et radices multe prouo/
cationis ſicut que ſuut apii ſparagi et petroſi
li uitentur inſuper fungi. et cibaria omia pa/
rata in gelatina uel cum mirto uel uerbena et
omnes ſapores qui fiunt cum ſtiticis ſicut a/
greſte uini granatorum et cum zenze. et pi/
pere. et ſimilibus ſpēbus calidis expedit uita
re uina groſſa tōida muſta noua et uina mul
te nigredinis et potentia. Et omnes aquas

Digitized by Google

turbidas limoſas et fetulētas. Cōuenit panis
ex farina a qua furfur non ſit ex toto excuſ/
ſus: nā hic melior eſt q̄ ex ſimula. i. ex flore
farine ſit bene formentatus debite coctus et
a cortice mundus. habētibus complexionem
calidā concedi poteſt panis ex farina ex ſpel
te cōceduntur caro faſianorū perdicum con
turnicum pullorū et pullarū caponum et gal
linarum et columborū uolare incipientiū tur
dorum illaudarū yrundinum caude tremule
et aliarum auicularū puarum caro edorū lac
tantium et lactantis uitule agnorum anima/
lium caſtratorum iuuenum et caro caprioli et
precipue lactantis uitelli ouorum ſorbiles et
piſces recētes pui ſcamoſi ex aquis bonis cur
rentibus. Ex fructibus conceduntur amigda
le dulces et amare fiſtici pinee lote paſſule e/
nucleate capares cōdite in aceto oliue i aqua
dulcorate in principio menſe conceduntur ce
raſa dulcia aliqua mora. pruna bene matura
uue albe bene mature ficus recentes perſica
matura nuclei perſicorū et criſomalorū et ce/
raſorum medule uel his qui habent complexi
onem calidā conceduntur citrulli cucumeres
cocurbite melones. et precipue medulla ſemi
nū ipſorū. Ex oleribus conueniunt blita ſpi
nacia atriplex borrago feniculus lactuca cico
rea teneritas lupullorū et ſparagorū et conce
duntur baucia paſtinaca rapa radix feniculi.
et ſimilia his interdū quia ſemel aut bis i mē
ſe cōceduntur radix apii petroſilii et ſparagi
et brodium cicerum nigrorū. Cōcedi etiam
poſſunt ſalſamentū ex foliis petroſili cū ace/
to parue acetoſitatis addito modico cimino et
ſuccus granatorum dulcium uel muzorū cū
modico cinamomi cum cibariis ſuis cōcedun
tur huiuſmodi ſpecies. Recipe cinamomi ele
cti. ℥. ſem. macis galange croci cardemomi.
anna. ʒ. i. ſem. feniculi. ʒ. ii. Et predicti cibi
conceduntur aſſi et elliſi uinum bibat album
clarum debile permixtum cū aqua bona cla/
riſſima fontiū uel ciſternorū et meliorē ſub/
limata uel decocta conceduntur aliquando ut
puta ter aut bis in mēſe uina alba ſubtilia cla
ra potentia ut uinum maluaticum et ribola.
Confert tenere uentrem leuem ut humores
groſſi ad latus fecis declinent et deſcendant.
ita ut non retineantur et coartent uias renum
ꝙ ſi natura non eſſet obediēs fiat cliſtere ex
decoctione feniculi blite apii peritarie de qua
ſumantur. ℥. xvi. quibus addantur caſſie. ℥.
i. benedicte. ℥. ſem. olei camomellini. ℥. iii. ſa
lis. ʒ. ii. et ſtomaco ieiuno imponatur. Sur/
gat a menſa ſemper famelicus cibum diligen
ter maſticet et omni die procuret ut digeſtio bo
na fiat. Coitus eſt uitandus et precipue ſu/
pra cibum et maxime frequenter.

Preſeruatio a lapide.

Per prohibitionē generationis materie lapi/
dis fit per obſeruationem dicti regiminis ſu/
pra ſcripti ꝙ ſi per deriuationem ab ipſo re/
gimine uel propter aliam cauſam materia in
corpore generaretur tunc inſurgit preſerua/
tio per ipſam potionem in qua due ſunt gene
rales intentiones quarū una reſpicit cauſam
materialē mundificando eam et deriuando a
loco renū et ueſice ad alias partes. Secūda re
ſpicit cauſam agentem et coadiuuantē uel cō
ſeruantem remittendo et equando ipſam. et
mundificatio aut reſpicit cauſam antecedent
tem in corpore toto exiſtentem aut contentā
in renibus uel ueſica prohibendo ne in ipſis
retineatur quoniam quando non retinetur non
poteſt agens eam in lapidem mutare. Mundi
ficatio fit aut per flobotomiā aut medicinā uē
tris ſolutiuam. Si igitur medico preſenti ap/
paruerit ꝙ in uenis. d. v. ſit ſanguis groſſus
multus fiat flobotomia de ſaphena per quam
extrahantur. ℥. iiii. ſanguis. unde Raſis. x.
continentis. qui habuerit in uenis ſuis ſang/
uinem groſſum et multum minue eum de ue
na interiori genu et ſaphenam. Euacuationē
per farmacum debet precedere digeſtio mate
rie cum re ſubtiliante non intenſe caliditatis
in diſpoſitione calida cuiuſmodi eſt. d. v. con
uenit iſte ſyrupus. Recipe quatuor ſeminum
cōium frigidorum. ʒ. iiii. ſe. malue. ʒ. ii. ſe.
alchachengi. ℥. i. capillorum ueneris retenti/
um lupulorum anna. m. ſem. cicoree indiuie
ſcariole apii feni. anna. m. i. liquiricie. ʒ. iii.
Radicum petroſilii et aſparagi anna. ℥. i. de/
coquantur omnia in lib. iii. aque uſq; ad con
ſumptionē medietatis. Poſtea coletur et cum
lib. i. zucari albi fiat ſyru. et acetoſetur cum.
℥. ii. aceti uini albi et aromatizetur cum ſpi/
ca doſiſ. ℥. ii. cum. ℥. ii. aque ſem. cōium et.
℥. i. aque endiuie. Digeſta materia fiat eua/
cuatio cum farmaco non habente caliditatem
fortem ut dixit ſerapio. et de leuibus eſt caſſia
fiſtula ſi eſt preparata. Recipe caſſie fiſ. noui/
ter extracte. ʒ. x. diſſoluatur cum aqua decoc
tionis liquiricie et capillorum ueneris et to/
tum calidum per horam ante diem exhibeat
et ſuper ipſam non dormiat et ſtet ieiuna qn/
q; horas poſt ipſius aſſumptionē in fine qua
rū cōedat et nō ſumat aliqd' lauatiuū ad idem
ualet caſſia diſſoluta. cū ſero caprino et eodē
mō ſumpta ꝙ ſi medicia uellet fortiorē ſumat
hāc. Recipe caſſie fiſt. nouiter extracte. ʒ. vi.

Digitized by Google

reubarbari. ʒ.i.ſem.ſpice.℈.i.reubarbarū i fundatur in aqua endiuie per ſex horas et caſſia diſſoluatur cum ſero caprino aut cū aqua decoctionis liquiricie et capillorum ueneris et inde addatur expreſſio reubarbari et totum calidum accipiatur ut dictum ē de medicamine imediate ſuprascripto. Si cum colera flegma eſſet mixtum fiat medicina talis. Recipe caſſie nouiter extracte. ʒ.vi.reubarbari agarici anna. ʒ.i.reubarbarum infundatur in aqua endiuie cum.℈.i.ſpicis agaricus infundatur in oximelle ſimplici et ſtet in fuſione p ſex horas caſſia diſſoluatur cum aqua decoctionis liquiritie ſemis malue et capillorum ueneris poſtea eidē addantur reubarbari et agarici expreſſiones et fiat potus. hunc potū duobus prioribus efficatiorē ſumat modo et ordine qui dictus eſt de caſſia. Diuertatur materia uomitu nam ipſa eſt theſaurus in preſeruatione fiat igitur uomitus poſt cibū aut ante cibum cum rebus faciliter uomitū prouocantibus ſicut cum decoctione ſemis attriplicis aut raphani cum ſemine ſuo et ſimilibus. et hic uomitus fiat ſemel in ebdomada ad minus et ad amplius bis. Diuertuntur etiā materia ad uiam inteſtinorum ſicut cum cliſtere et ſimilibus. Mundificantia autem renes et ueſicam a materia in eis contentā et a prohibitione retentionis eius in ēis ut non habeat agens tempus in ipſam ſufficiēs ad hoc ut ipſam conuertatur in lapidem fiant cū diureticis materiā ipſam educentibus horum diureticorum quedā ſunt debilia et quedam fortia uſus debilibus poteſt eſſe uſus quotidie ſed fortium non niſi bis aut ſemel in ebdomada et hoc quando debilia nō ſufficerint ꝙ cognoſcitur quando materia multiplicatur quā urina oſtendit. De debilibus diureticis ſunt ſemina melonum cum zucaro doſis ſeminū ē coclear medium et cū. ʒ.i.zucari. Et in tempore calido renibus calidis multum exiſtentibus infundantur ſemina per triduū in aqua calida et poſtea exſiccentur in umbra. Et fortius eſt ſemen citrulli. conſimili modo ſumpti ſtomaco ieiuno et inde differat cibum per. iii. horas. et efficatius eſt medicamen iſtud. Recipe ſemis alchachengi. ʒ.i.ſem. malue. ʒ.iii. buliāt in. ℥.x.aque uſqꝫ ad cōſumptionē medietatis poſtea coleť decolatura accipiatur. ℥.iiii.quibus addanť zucari albi. ʒ.ii. et calidū ſtomaco ieiuno accipiať hoc medicamē prioribus fortius ſufficit ſumere bis aut ter in mēſe. Valet ad extra fricare ungēdo locum ueſice et regionē renū cū oleo uiolato. Nā talis untio caliditatē illorū membrorum remittit. unde prohibetur caliditas agens ad lapidis generationem.

Cura per potionem.

Lapidis tribus perficitur inſtrumētis. ſ. dieta potione et cirurgia. De cirurgia nihil ad pſens diceť. Dieta conſiſtit in euitatione aeris frigidi et omis actualis rei frigide ſiue intus adminiſtreť ſiue ad extra aſſiſtat ſemp actualis caliditas uel artificialis oēs cibi et potus et medicine calide porriganť. Gaudere bene cōfidere multū ualet ſicut nocet triſtari iraſci diffidere cōfert ante cibū exercitiū ſi fieri poteſt et loco ipſius fiāt fricationes extremitatū et poſtea dorſi et uētris poſt exercitiū aut fricatiōes ꝯueniūt balneū tempati caloris i quo infrāſcripte herbe buliāt. Recipe florū camomille mellilori malue ſamſuſi altee capillorū ueneris apii feniculi oim anna. m.ii.ſem. lini fenugreci anna lib.ii.incidanť minutim herbe et reliqua piſtenť et buliāt inſufficienti q̄titate aq̄ uſqꝫ ad.i.ii. ptis cōſumptionē ꝑ p dicto balneo. Cū egreſſus fuerit a balneo exhibeať ſemē melonū cucurbite citrulorū mūdatorū anna. ʒ.i.ſem. feniculi ptem ſe. terre diligētiſſime cū ſyrupo acetoſo et exhibeatur unganť loca renū uel alterius loci cum oleo anetino aut de lilio friceť alchatin fricatione ad poſteriora deſcēdente et equitet uel nō ſuauiter deſcēdat ſicut p ſcalas ad hoc ut lapis a locō ſuo moueať et uerſus inferiora deſcendat ſi ipm in renibus ſenſerit. Sint eius cibi multi nutrimēti ut nō deficiat uirtus et pauce q̄titatis ut nō grauēt et cōprimāt renes et cū ipſis amiſceamus aliq̄d de abſtergentibus et urinā ꝓuocātibus ſicut feni endiuia teneritas ſpagorū capita cardi et ſimiles. carnes cōuenientes ſūt ſicut de auibus i domibus degentibus ut pulli gallinarū caponū quādo diſſoluunť in ſua decoctiōe et cōturnicis et auium mōtanarū q̄ nō ſunt multe pinuedis gquoniā nō ſunt multe caliditatis et penetrāt et nō indurāt quoniā nō calefaciūt ut dixit ſerapio a proprietate conueniūt carnes leporis quoniā frāgit lapidē et caro yrūdinis Raſiſ. x. cōtinētis et caro ericii uinū ſit albū clarū q̄d tpe infeſtationis doloris inferť cū aqua decoctiōis diureticorū ut cū aqua emulſionis ſeminū cōmuniū frigidorū aut cū emulſiōe nucleorū pſicorū uel cereſorū uel aqua capillorū ueneris et tūc cōueniūt capares cōditi oliue prepare. Dicūt quidā ſicut dolor incipit et urine difficultas et uētris cōſtipatio fiat cliſtere linitiuū et doloris mitigatiuū ex muſcigilanibus ſenu greci ſemis lini altee cū decoctione malue

bis malue mercurialis blitis brãca urſina et
ſimilium et cum oleo camomillino et anetino
et pinguedinis anatis anſeris et galline. Eiec
to· cliſteri concã ingrediatur aque dulcis de/
coctionis camomille pentarie meliloti apii pe
troſili fenu greci ſeminis lini altee foliorum
lauri ſit caliditatis temperate ut in eo cum de
lectatione poſſit moram trahere. In exitu a
balneo ſumat de diureticis temperatis preci/
pue de uino albo decoctionis gũme ceraſorũ
et fiat inunctio circa dolentia loca. cum oleo
de ſcorpionibus camomillino liliaco et aneti
no cum pinguidinibus multociens conſueuit
cum his lenibus ungere cum non curat̃ trãſ
eundum eſt ad alia que nunc dicuntur ſimpli
cia et compoſita.

Alius modus curatio

nis. Per potionem tam lapidis renum q̃ ueſi
ce tribus completur intẽtionibus quarũ una
conuertitur ad cauſam materialem et an ece/
dentem in toto corpore et in membris uicinis
renibus et ueſice. Et ad cauſam conſeruantẽ
aut efficientem et hoc completur ut dictum ẽ
in cura preſeruationis a generatione lapidis
Secunda uertitur ad ipſum lapidem. Tertia
uertit̃ ad egritudines lapidis complicatas. In
tentio que eſt ad lapidem ipſum duplex ẽ qua
rum una eſt ad lapidem eradica dum de loco
ſuo et deponendo ipſum ad extra corpus ad
quam intentionem due alie adiuuant. ſ. uarũ
et ductuũ apertio et linificatio ſuperficiei ip/
ſorum ductuũ et ipſius lapidis ut faciliter de
ſcendat et educatur. Secunda eſt ad commi/
nuendum lapidẽ et ipſum in fruſtra frangen
dum et in arenas deducendum ipſum ut faci/
lius eradicetur de loco ſuo et eradicatus faci
lius tranſeat per meatus eductionis ipſius.
Intentio ſola erradicationis quãdoq̧ ſola ſuf
ficit in lapide paruo uel molli non ramoſo. et
ſecunda eſt neceſſaria quando non ualet. Pri
ma. ſ. lapidis cominutio et precipue cum la/
pis fuerit magnus ramoſus uel durus. Et ter
tia intentio diuerſificatur ſecundum egritudi
nes que cum lapide coniunguntur et ſecũdũ
diuerſitatem accidentium. Medicinarum qui
bus adimpletur intentio ſecunda que operã/
tur in lapidem. Quedam operantur cum qua
litate ipſarum et quedam cum proprietate ea/
rum nõnulle utroq̧ modo. Et harum medici/
narum quedam ſunt debiles quedam fortes
et quedam mediocris. Et fortium quedam ue
hementis uirtutis ad lapidem renum. Sed de
biles ad lapidem ueſice et quedam operantur
in utroq̧ ſed uehementer in lapidem renum

et debiliter in lapidem ueſice quedam que uẽ
hementer in utroq̧ operãtur. exemplum pri/
mi ut lapis iudaicus. Exemplum ſecundi ut
Exemplum tertii ut auis q̃ dicĩ
tur cauda tremula et cinis ſcorpionum. Ex q̧
bus patet ꝙ omnis medicina que frangit la/
pidem ueſice frangit lapidem renum ſed non
econtra. de his omnibus ſermo infra erit. Et
ſtante igitur dolore incipiendum eſt a cliſte/
rio per quod impletur pars prime intentiõis
que ſecundũ ſecũde intentioni que ẽ ad lapi/
dem. nam tale cliſtere dolorem ſedat laxat uẽ
trem uiſcera mollificando ad emittendum la
pidem ualde iuuat ſed non debet eſſe quanti/
tatis magne ne ſua quantitate magna compri
mat renes et dolorem augeat fiat hoc modo.
Recipe radicum altee maluarum uiolarũ fur
furis ana. m. i. ſebeſten numero. xii. fenu
greci. ℥. ii. fiat decoctio in libras quatuor aq̃
quo uſq̧ redeat ad lib. i. ſem. poſtea coletur et
colature addantur caſſie. ℥. i. ſem. pinguedis
recentis galline. ℥. ſem. olei cõis. ℥. iii. ſalis
triti. ʒ. ii. et calidum ſtomaco ieiuno ſuppo/
natur. Et quia tales diuerſe ſũt placet ex mul
tis aliquas eligere. Ex herbis ſũt capillus ue
neris abſinthium camepitheos pulegiũ abro
tanum apiũ ſilueſtre pentaria pentafilon aſp
agi ſtolopendrie berbena betonica ceterani/
marini folia rafani camomilla carduſ. ex qua
cunq̧ ipſarum herbarum poteſt fieri decoctõ
in uino albo ubi nõ adſit febris neq̧ renum
et epatis caliditas uehemens aut in aqua ubi
hoc afforent doſis decoctionis ẽ ab. ℥. i. uſq̧
ad. iiii. uel poſſunt ſublimari et ipſorũ aque
conſimili doſi accepi aut ex eis exſiccatis in
umbra puluis fiat cuius doſis a. ʒ. i. uſq̧ ad.
ii. cum uino albo uel extrahas ſuccum a qua/
cũq̧ harum uolueris et adminiſtrabis ab un/
tia una uſq̧ ad duas. Ex his omnibus potio/
res ſunt ſucus foliorum rafani et cardi come
ſtibilis et ſparagi leuiter cocti manducantur
ex radicibus laudantur infraſcripta. Radix
pentafilonis rubri thimi citrulli coſti capari
yringi corticis radicis lauri radix ſaxifragie
ciperi apii graminis feniculi precipue ſilue/
ſtris aſparagi rafani teneri altee acori ſtorde
on ſquilla cardi. De qua uis harum poteſt in
uino uel aqua decoctione fieri poſſunt etiam
ſublimari precipue radix cardi que inter cete
ras multum laudatur. et doſis tam decoctiõis
q̃ aqua eſt ab. ℥. ii. uſq̧ ad quatuor ualet. etiã
ipſarum ſucus datus in potu cum uino ſubti
li aut fiat puluis qui cum uino ſubtili detur.
Et inter ceteros puluercs laudatur puluis cor
ticis radicis lauri radicis coſti radicis ſaxifra

gie yringi acori doſiſ eſt.m.ſem.uſqꝫ ad unã
ex ſeminibus laudantur ſuper omnia cicera
nigra ex quibus fit decoctio et exhibetur. itẽ
puluis ſemis cardi conuenit ac ſeminis ma/
lue carui dauci nigelle ſemẽ porri nigella mi
lium ſolis ſemẽ aſpagi ciperi aniſi rafani car
demomi alchachengi feniculi citrulli cucume
ris melonis cocurbite ex pulueribus iſtorum
fit decoctio cuius doſis eſt ab.℥.ii.uſqꝫ ad.
iiii.poteſt tamen ex aliquibus fieri puluis ut
de ſemine malue cardemomi aniſi feniculo ci
peri milii ſolis aſpagi et talis puluis exhibea
tur cum decoctione cicerum rubeorum ſeu a
qua mellis doſis ſit a.ʒ.ſem.uſqꝫ ad.ʒ.i.ſe.
ex fructibus conueniũt medulle oſſium cere
ſorum ſilueſtrium. Ex quibuſ ſubtiliſſime cõ
tritis fiat lac cuius dantur.iiii.℥.ſtomaco ie/
iuno conueniunt oliue cum aqua et ſale con/
dite melones fiſtici ac pinee et amigdale ama
re cum rob ſubtiliſſime terãtur et ieiuno ſto/
maco potui dantur doſis.℥.iii. puluis baca/
rum lauri ficus comeſte nuclei perſicorũ de
quibus abiecto cortice exteriori ſumant.vi.
aut octo per duas horas ante cibum uel confi
ciantur cum zucaro et eodem modo ſumunt
ex foliis et lignis ſeu corticibus arborum ua
lent folia amigdolarum amararum quocũqꝫ
modo dederis ſiue in decoctione ſiue in pul/
uere. Decoctio quoqꝫ foliorum rubri multũ
confert profuuit caſſia lignea ligni aloes lig/
num balſami lachrima uitis que guttatim ca
dit quando abſcinditur uitis de menſe Mar/
tii.ex gũmis ualet gũmi uitis gumi cerasorũ
prunorum amigdolarũ pini ſerapinum bdel
lium iſte gume debent cum uino diſſolui aut
in puluerem redigi et ſtomaco ieiuno debent
potui dari ex oleis conuenit balſamus cuius
doſis eſt gutte.iiii.cum uino ſubtili olium in
ſuper de ſauina de pipibus amigdolarũ ama
rarũ oleum benedictum oleum de ſcorpioni/
bus oleum de granis citri ceraſorum conue/
nit ex quibus ab extra fiat inunctio aut cũ ali
quo iſtorum per ſiringam iniectio. Ex mine/
ralibus côueniunt lapis lincis lapis iudaicus
lapis renum ſeu qui ab humana ueſica per in
ciſionem extrahitur uitrum lapis ſpongie la
pis ematithes corali lapis inuentus in epate
apri lapis inuentus in capite limacie. et q re
periuntur in uentribus gallorum hi lapides
debent ſubtiliſſime terri aliqui remoliunt ip
ſos ſuper cote fricando et exhibentur cũ bro
dio cicerum rubeorũ uel cum uino albo ſub
tili: aut cum aqua mellis doſis ipſorũ uariat
nam lapidis lincis ſpongie et iudaici doſis a.
℈.i.uſqꝫ ad.ii.aliorum uero a.ʒ.ſem. uſqꝫ

ad unam. ex animalibus que infraſcripta ſũt
laudantur plurimũ a ueteribus noſtris cinis
ſeu puluis ueſice apri cum ſua urina deſicca
te cinis teſtarum cocleę ac etiam totius coclee
puluis yecoris yrci ſanguis yrci puluis pelli
cule uentris galli. et ſtercoris: columborũ et
gallorum et turturis hec ſtercora debent ſub
tiliſſime pulueri zari et cum aqua mellis exhi
beri. Conueniunt etiam infraſcriptorũ om
nium cinerũ ut cicade pullorum yrundinum
laudatur quoqꝫ cinis ſcarabeorum cinis ſcor
pionum criti cum ſuis ſpinis lumbricorum
terreſtriũ teſte oui a quo pullus egreſſus eſt.
auicule parue que apud nos dicitur cauda tre
mula horum nãqꝫ quodcũqꝫ uolueris in olla
noua pane extracto de furno ad exſiccãdum
pone i quo tamdiu ſtare debet quod poſſit cõ
mode puluerizari: ſed cauẽdum eſt ne tantũ
exſiccetur ꝙ fiat carbo paſſaris comeſti atqꝫ
turturis decoctio iuuant potus urine capre at
qꝫ apri conuenit et hec dari debent cum uino
albo non dulci multa plura ſunt que huic paſ
ſioni ualent que poſtpoſui cum iſta habunde
ſufficiant. cum inter ſimplicia ſuperius nomina
ta quedam ſint a ueteribus modo miro cele/
brata quorum unum eſt ſanguis yrci qui pro
pter ſui excellentiam manus dei a nonnullis
appellatur ipſe ſic preparari debet. Accipiẽda
eſt olla noua diligenter uitreata que tamdiu
lauanda eſt ꝙ odorem terreitatis amittat dein
de tẽpore quo colorari incipit uua yrcus quat
tuor annorum uel circa per menſem unũ nu/
tritus herba feniculi ſaxifragie pentaſilonis
hedere foliis rubi et ſimilium et potatus ui/
no albo iuguletur cuius primus et ultimus ſan
guis abiiciatur medius uero in dicta olla re/
ponẽdus eſt in qua tamdiu maneat ꝙ coagu
letur deinde per fruſta ad caſtanee quantita/
tem diuidendus eſt poſtea ſuper panno lineo
fruſta reponantur et alio cooperiantur ſubti
liſſimo panno ne puluis ſanguinem attingat
ſub diuo ſuſpendatur ita tamen ne ros ad ipi
ſum perueniat a lateribus tamen diſcopertus
ſit ſuper ipſo pulueriz etur aliquid folii indi
et amomi et tamdiu permaneat ꝙ poſſit pul/
uerizari demum in piſide optime clauſa recõ
datur Doſis eſt pulueris eius a.℈.i. uſqꝫ ad
ʒ.i.cum uino dulci ſubtili aut aqua apii mon
tani. Aliud ſimplex ꝙ ueteres ſinguiariſſi/
me reputant eſt uitrum ꝙ ſic preparari debet.
Accipe uitrum criſtallinum et quantum põt
ſubtiliſſime teratur deinde i cocleari ferreo po/
ne et ſuper carbones igneos mitte et cum ru/
beum fuerit proiice ipſum in aqua fabarũ et
calcinatum accipiendũ eſt non calcinatũ ite/

Digitized by Google

rum ad ignem ponatur et ut prius fiat et totiꝰ
ens reiteratur quouſqꝫ ad athomorū ſimilitu/
dinem terri poſſit huius pulueris cum aqua
mellis aut alio diuretico dabis a. ʒ. ſem. uſqꝫ
ad unam. Leporis puluis mirabiliter cōmen
datur qui ſic fit iugiletur lepus et ſanguinem
eius in pelle ſua recunde et pellem ipſam cū
ſuo ſanguine tamdiu exſiccari in furno pmit
te ꝙ puluis fieri poſſit doſis eſt cū aqua mel/
lis aut apii montani uel cū uino ſubtili a. ʒ.
ſem. uſqꝫ. i. ſem. laudat Auic. aquam leporis
pro qua aliqui intelligunt aquā ſublimatiōis
leporis alii aquā ipſius in duplici uaſe factā
ꝙ ſi permiſceretur quando decoquitur puluiſ
milii ſolis et ſaxifragie eſſet nobilioris uirtu
tis. Eſt inſuper iniunctura poplitis poſterio/
rum pedū leporis oſſiculū quoddā cuius pul
uis cū optio uino potatus calculū frāgit pul/
uis pullorū arundinis qui habetˀ mirabilis ī
frangendo lapidē hoc mō fit. Accipe pullos
yrundinis uolare incipientes et cum ſuis plu
mis in olla munda ponantˀ in furno pane ex/
tracto ſtet ibi tamdiu donec deſiccetur ut pul
uerizari poſſit ſed nō adurentur ut in cinerē
conuertantˀ iſtius pulueris doſis ē a. ʒ. ſem.
uſqꝫ ad unā cū aqua capillorū ueneris aut a/
pii uel ſparagorū uel cū aliquo ſimili diureti
co. Columborū ſtercus ſic preparatur. Recipe
ſtercoris palumborū qui ſint nutriti per ali/
quos dies ſemine lini uel cū pane cōfecto cū
ſemine lini quantitatē quā uolueris et p diem
cū nocte ſua infundatur in aceto et deinde ex
ſiccetur ut puluis fiat de quo cum cinamomo
equis ptibus dabis. ʒ. ii. cū ſyrupo de duabꝰ
radicibus. ſ. apii et feniculi. Eſt preterea auiſ
quā cauda tremula uocāt cuius ꝓprietas mi/
rabilis eſt ad lapidē tam ueſice q̄ renū p om/
nem modū adminiſtratiōis eius tamen meli/
or uſus eſt in puluere ꝙ ſic fit accipiatˀ auis ī
tegra et ponatur in furno calido in olla mun
da et tamdiu ibi maneat ꝙ poſſit puluerizari
et caue ne incineretur de hoc puluere ſumatˀ.
ʒ. i. cum medio. ℈. piperis et tantundē folii
indi cū aliquo diuretico. Valet multū puluis
teſtarum ouorū a quibus pulli ſint extracti.
Accipiantur teſta ouorū et ponantˀ ſup lami
neam ferreā donec optime exſiccentˀ. deinde
piſtentur ſubtiliſſime doſis eſt a. ʒ. ſem. uſqꝫ
ad. i. ſem. cū aliquo diuretico. multa preterea
alia ſunt que ad hanc egritudinē proprietatē
habent. ſed ſubſcripta inter cetera ſunt melio
ra.

Ex compoſitis medi

cinis plures ſunt quarū precipue ſūt mitrida

rum triaca de quouis eorū ſumitˀ. ʒ. i. et iuſti
num adrianū filantropos litrontopon de his
detur. a. ʒ. i. uſqꝫ a. ʒ. i. ſem. cū aliquo diure
tico. electuariū preſeruans a generatione lapi
dum et generatū frangēs. Recipe milii ſolis
ſaxifragie ſemis ſpagi liquiricie caſſie ligne
anna. ʒ. ſem. cinamomi xilobalſami ſeis ani
ſi et feniculi macedonici anna. ℈. i. cōfice cū
zucaro et fiat electuariū doſis. ℥. ſem. cū. ℥.
iiii. aque ſemis cōmuniū frigidarū aliud me
dicamē quod a theodoſio ponitur. Recipe ſe/
mis melonis mundi. ʒ. i. ciceris impatoris al
chachengi granorū pini bdelii arabici amig/
dolarū amarū ſemis maluiuiſci anna. ʒ. ſem.
diſtempentur cū aqua capillorū ueneris detˀ
Syr. cōueniēs ad lapidē. Recipe ſucci radicū
raffani ſucci ſaxifragie anna. ℥. viii. depuren
tur per reſidentiā. deinde ponantˀ ad ignē cū
quantitate ſufficienti zucari albi et decoquatˀ
uſqꝫ ad complementū doſis eſ. ℥. ii. ſem. cum
tantūdem aque ſublimationis uerbene ualet
hec precipue in lapide renū. Sirupus ualens
ad lapidē renū et ueſice. Recipe uiolarū capil
lorum ueneris ſcolopēdrie uerbene bretoni/
ce peritarie florū camomille ſeis malue et a/
thee anna. m. i. milii ſolis amomi ſemis citri
ſemis ſparagi et bruſſi et apii et petroſilini fe
niculi aniſi ameos dauci ſileris montani ſaxi
fragie ozimi anna. ℥. i. fenule acori radicum
quinqꝫ cōium anna. ℥. i. polipodii. ℥. ii. aſſa/
ri ſquinanti corticū caparū radicū coſti genti
ane folii ſpice celtice anna. ʒ. ii. ciperi. ℥. ſe.
piperis zenze. cinamomi ſpice anna. ʒ. i. tri
turentur modo groſſo que trituranda ſunt et
radices incidantur et infundantˀ in aquis ſub
limationis camedreos ſaxifragie uerbene et
peritarie anna lib. ii. et dimittantˀ per diem et
noctē ſuam poſtea igne lento decoquantˀ do/
nec medietas cōſumetur et tunc ab igne depo
natur et cū infrigidari inceperit in ipſa deco
ctione manibus fricentur et colentur. et cum
lib. iii. zucari albi et. ℥. iii. aceti ſquilitici fiat
ſyrupus clarificatus in quo circa finem deco
ctionis ponantur. ʒ. vi. pulueris cantaridarū
remotis capitibus alis et pedibus et. ʒ. vi. pul
ueris cicadarum eodem modo prepatarū li/
gati in petia rara que ſepius exprimatur do/
ſis. ℥. ii. cum aque uerbene camedreos ſaxi/
fragie anna. ℥. i. Morbo inuadente ſic pceda
tur pro ipſius cura premittantur primo cliſte
ria linitiua que feces educunt nihil enim dolo
rem renum ex lapide magis auget quā inteſti
norum repletio precipue ex fecibus. Si uero
nauſeauerit ad uomendū prorſus iuuetur. ē
enim utilis uomitus in caſu iſto quē cū aqua

cõmuni et aceto uel aqua decoctionis rafani
et florum aneti cum pauco aceto uel cum oxi
melle ſimplici et aqua ꝑuocabis et precipue
ſi ad uomendum facilis erit nec aliud habeat
quod uomitum prohibeat cliſtere ſit tale Reci
pe foliorum uiolarum altee anna.m.i. ficuũ
pinguium numero octo ſebeſten numero.x.
furfuris.m.i.fiat decoctio de qua colaſa acci
piatur.℥.x.quibus addãtur caſſie.℥.i. ſem.
pinguedinis galline recentis.℥.ſem.olei cõ/
munis.℥.iiii.ſalis triti.ʒ.ii.calidum ſuppo/
natur huiuſmodi cliſteria dolorem ſedãt uen
trem laxant et uiſcera mollificando ad emitẽ
dum lapidem iuuant.et in hoc adimpletur ps
prime intentionis que ſeruit intentioni ſecũ/
de que eſt ad lapidem. Iuſſit etiam Auiçe. Si
comode fieri poteſt cũ ſuppoſitorio feceſ edu
ci.nec ut quidam ignari agendũ qui ad egroſ
uocati quãprimum electuarium indũ uel ſi/
mile aliquid exhibẽt cum uino maluatico uel
cum aliquo forti diuretico. Vnde Auic.xiii.
tertii. Et in linificatione quidem nature ẽ al/
leuiatio plurima et ſedatio doloris et non eſt
ſemita ad adminiſtrandũ catarticum ipſũ.n.
ledit et nocet per id quod deſcendere facit de
ſuper cliſtere enim cum in eo ponuntur adi/
pes et unctuoſa et uirtutes mollificãtes et uir
tutes diuretice facit cum ſolutione uentris le
nitatem et frangit dolorem et adiuuat ad ex/
tractionem lapidis.ſit cliſtere quod admiſitra
tur quantitatis parue ne ſua quantitate dilatã
do inteſtina cohartet uias renum et cõprimat
lapidem et ſit cauſa uehementis doloris. un/
de ſi comode educi feces poſſent cum ſuppo/
ſitorio conueniret propter cauſam ſupra dic/
tam.unde Auic. Et ſi fuerit aliqua conſtrictõ
nature tunc de rectioribus rebus erit extra/
here facto ſuppoſitorio aut cliſteri non mag/
no quod coartet et dolorem faciat imo ſuppo
ſitorium amabilius eſt mihi. Poteſt etiam lo
co primi cliſteris iſtud fieri. Recipe radicum
altee libram ſem.maluarum florũ camomille
fenugreci paritarie anna.m.i. furfuris.p.i.
fiat decoctio de qua colatura accipiat.℥.x.q̃
bus addãtur caſſie.℥.i.ſem.olei de camomil
la.℥.iii.ſalis.ʒ.ii.et admiſtret.et ſi poſt exi
tum ſtercoris et mundificationẽ ardor et acu/
men affuerit ut aliquãdo eſſe ſolet ſupponat
hoc cliſterio. Recipe aq̃ ordei.℥.viii.olei uio
lati.℥.iii.mucilaginis pſilii.℥.ii.muſcilagis
ſeis lini.℥.i.ſalis parum miſce uel fiat ſic.
Recipe lactis uaccini.℥.viii.uitellos ouorum
duos concutiantur diligenter ad inuicem. de
inde adde olei uiolati.℥.iii.ſalis parum et fi/
at cliſtere. Cum tempore poxiſmi uentoſitas

ſemper habundet in inteſtinis ex cuius dila/
tatione comprimũtur renes cuius cauſa mul
tum dolor intenditur ad ipſam diſſoluendãm
fecibus eductis tale cliſtere adminiſtretur.
Recipe malue blite mercurialis florum camo
mille anna.m.i. aniſi maratri anna.℥.ii.ſe.
incidantur herbe et ſemina piſtentur ex ipſis
fiat decoctio de qua colata accipiat.℥.x.caſ/
ſie.℥.i.benedicte.℥.ſem.olei de camomilla.
℥.iii. ſalis parum uitelli ouorũ duo numero
fiat cliſtere. Poteſt etiam fieri cliſtere ex.℥.
x. olei de camomilla ſolũ. abſqꝫ alterius rei
permixtione et plurimum ualet in ſedãdo do
lorem et reſoluendo uentoſitatẽ et leniẽdo uẽ
trem. Dolore infeſtante cum maxime ſit de
natura proſiernentibus ne minimũ interpo/
natur tempus qui pacienti aliquo remediorũ
ſuccurratur. Eductis igitur fecibuſ ut dictum
eſt ad ſacellationes et fomentationes et untio
nes et tinas ueniendum eſt que relaxando ac
mollificando dolorẽ mitigant atqꝫ dilatatiõe
uiarum facilẽ egreſſum calculo preſtant ꝙ i/
tentioni prime de duabus ſeruit fiat ſacellatõ
hmõi. Recipe furfur tritici optime a farina ex
cuſſi quantũ ſufficit ad faciendũ ſaculos du/
os qui buliant in decoctiõe florum camomil/
le mellilori aneti radicũ maluauiſſi.deĩde op/
time alter ipſorum exprimatur et loco ſuppo
natur dolenti. Cũqꝫ infrigidari cepent remo
ueatur et alter conſimili modo expreſſus po/
natur et ita uiciſſim fiat quatuor aut quinqꝫ
uicibus uel aliud fiat. Recipe peritarie maio/
rane altee cum radicibus ſuis capillorum ue/
neris aneti mellilori anna.m.i.florum camo
mille.m.ii.florũ camomille lib.i.ſeis lini li/
bra ſem. ex his fiat decoctio in qua ſpongia
uel filtrum imponat et eo poterit expreſſo q̃/
tum comode tollerari poteſt calido ſuper do/
lentem locũ ponatur.et cum primo incipit in
frigidari remoueatur et iterum calefaciendo
et pluries reiterando dolenti loco applicetur
poſt fomentationẽ uel ſacellationem fiat i un
tio huiuſmodi Recipe olei camomillini aneti
ni anna.℥.i.pinguedinis galline.℥.ſem.yſo
pi humide.ʒ.ii.miſce uel ſic fiat. Recipe bu/
tiri recentis.℥.i.ſem.olei amigdolarum dul/
cium olei de lilio anna.℥ ſem. pinguedinis
galline.ʒ.iii.cere parum fiat unguentũ mol
le quo fiat untio ut dictum eſt. Poteſt etiam
poſt fomentationẽ poni emplaſtrũ ꝙ ſic fit.
Recipe muſcilaginis ſeiſ lini et fenu greci an
na.℥.iii.adipis galline.℥.ii.farine ordei quã
tum ſufficit ad inſpiſſandum et fiat emplaſtrũ
uel fiat aliud Recipe medulle panis remolite
in uino et expreſſo lib.i.piſtetur cum oleo ca

Digitized by Google

momillino quãtum ſufficit ad impinguandũ
et fiat emplaſtrum. Modus uſus eſt ut poſt fo
mentationẽ uel ſacellationẽ locus leuiter ex/
ſiccetur deinde cum ſuccida lana talia empla/
ſtra calida ſuper locum dolentẽ ponãtur eaq;
ſepius remoueantur in qua re obſeruandũ eſt
ut inquit Auic. ut taliũ continue caliditas cõ
ſeruetur emplaſtrũ aliud ualens ad idem eſt.
Recipe medulle panis in aqua ficuũ remolite
et efficaciter expreſſe lib. i. uitellos ouorũ du
os olei camomille quantũ ſufficit ad imping/
uandũ et fiat emplaſtrũ quo utatur ut prius
uel fiat aliter ſecundũ hunc modũ. Recipe ra
dicũ altee lib. i. farine tritici. ʒ. iiii. farine or/
dei. ʒ. ii. butiri recentis lib. ſem. radices deco
quantur adiecto meditulio poſtea diligenter
piſtetur his addantur farine et cũ butiro om/
nia incorporentur tandẽ addantur mucilagi/
nis ſeis lini quantũ ſufficit ad impinguandũ
et fiat emplaſtrũ quibus emplaſtris pro arbi/
trio utendũ erit. Sepe contingit dolorẽ alicu
bi eſſe affixum ꝙ ad eius remotionẽ fortiori
bus neceſſe fuerit uti medicinis in quo caſu
laudatur oleum de ſcorpionibus et unguẽtũ
de galbano eius deſcriptio habetur a meſue ĩ
ſuo antidotario. Laudatur item diaquilon de
mucilaginibus. ꝙ ſi cum iſtis dolor non re/
mittitur intima fiat encatiſma in qua a medio
infra patiens ſe ſolum balneet nec ſit balneũ
ut Raſis inquit uirtualiter nimiſ calidum nec
actualiter ſed tantũ modo tali ꝙ pacientẽ de/
lectet in quo pro libito moram trahat ꝙ ſi de
bilis fuerit minus ſtet in eo intret tamen ſe/
pius cum tinam egreditur leuiter cum pãnis
calidis exſiccetur. et locus dolẽs cum aliqua
ex untionibus ungatur uel locus cum aliquo
ex ſupra ſcriptiſ emplaſtris emplaſtret. De
coctio tine ex ſupraſcriptis rebus fomentatio
nis adaucta quantitate cõuenientiſſime fiet.
ubi tamen magna eſſet inflamatio preſcriptiſ
rebus ꝓ thina conuenienter adderentur ut in
quit Raſiſ folia uiolarũ cucurbite folia nenu
faris folia uitis albe uinifere et alia ſimilia
quo in caſu cum patiens tinam egreſſus ẽ ex
oleo uiolato locus ungatur dolens. Exiſtens
paſſionis in tina manibus fricet a loco dolen
te incipiendo uerſus pectinẽ uentrem ut per
hmõi fricationẽ calculũ a loco trahatur uer/
ſus ueſicam deducat ipſum cum uero dolor
aut ablatus uel ſaltem mitigatus fuerit nihil
ſcriptorũ ſupra amplius fiat nimius enim fo
mentationum ſacellationũ encatiſmatũ unti
onum ac ſimilium uſus tantum aliquando re
nes laxat quod ipſorũ ut inquit Auic. expul
ſiuã debilitat. Vbi ex his dolor non eſſet ſeda
tus ſed eodẽ in loco maneret ut inde calculuſ
uerſus ueſicã trahatur uentoſe ſine ſcarifica
tione ſub loco lapidis et non ſuper loco eius
ponantur et ideo poni debet ſub loco doloris
et ſit poſitio cũ igne multo ꝙ ſi ad illũ locum
traxerint ponantur inde infra illũ locũ. et ſic
gradatim procedatur et obſeruetur obliqtas
porrorũ uritidũ. ualet ad idẽ ſaltus equitatio
deſcenſus ſcalarũ et ſimilia.

His igitur peractis

ordine ut preſcriptũ eſt ad ea que frangũt la/
pidem ueniendum erit pro quo animaduertẽ
dum ꝙ nunq̃ diuretica neq; calculum minuẽ
tia per os dandũ eſt niſi prius aut ablatuſ aut
ſaltẽ cõciliatus et mitigatus dolor fuerit tunc
ſignũ eſt calculũ a ſuo primo loco eſſe motũ
uel meatus adeo fore dilatatos quod calculuſ
ille poterit cum apropriatis medicinis ad ue/
ſicam facile mitti et per urinam extra corpus
pelli. dolore non mitigato et calculo adhuc in
renibus exiſtente quod ut Raſis inquit ex eo
quod dolor in eodem fixus loco pſeuerat co/
gnoſcitur ſi diuretica et cõminuentia lapidẽ
exhibeãt ad renes ipſos materiã ducent qua
propter p calculũ locum illũ opillantẽ deide
detente dolorem faciunt uehementer augeri.
Ex his patet quod niſi ſtomacus bene mundi
ficatus fuerit nunq̃ hmõi diuretica exhiberi
debent tempus ipſorũ eſt per tres aut quatu/
or horas ante cibũ dare conſueuimus tamen
in principio cibi quedã facilia diuretica admi
niſtrare ut ſunt capares criſſones ut conceſ/
ſit. xiiii. terapentice Galie. miſcemus etiã ali
quando ipſa cum cibo ut extremitates cardi
et ſparagi ut placet Auic. ſed quia iſta debi/
lia ſunt et in parua quantitate exhibentur et
facile in nutrimentũ tranſeunt nõ habẽt uim
tantã ut cibum indigeſtũ ad renes trahant ſe
cibus igitur ab inteſtinis ductis et dolore mi
tigato cum ſacellationibus untionibus etce.
ſtringatur manu uel faxia mediũ uẽtris et al
chatin. i. ilium et pectẽ ut dilatentur meatus
ſuperiores. Exhibeatur medicamẽ lapidis cõ
minutũ quod eliges ex ſupra ſcriptis primo
a ſimplicibus incipiendũ que ſi non ſuffice/
rint ad compoſita eſt accedendũ. Cũ extima/
ueris ꝙ medicamẽ ſuã perficerit operationẽ
dixit Auic. conſequẽter exhibeantur diureti/
ca ut quod cõminutum eſt educant. Et ut idẽ
dixit non eſt malũ ut tunc bibatur caſſiafiſtu
la que ſic poteſt prepari ut lubricare lapidem
cõminutũ et aliquando integrũ faciat. Reci/
pe ſebeſtẽ numero. x. paſſularũ ſine nucleis.
ʒ. ſem. liquiricie raſe. ℥. ii. quatuor ſeminum

Digitized by Google

frigidorũ.℥.ſem.ordei excoriati.℥.i.florum
uiolarum borraginis et bugloſſe anna.ʒ.ii.
fiat harũ decoctio de qua tantũ ſumatur quã/
tum ſufficit ad diſſoluendũ caſſie pinguis no
uiter extracte.x.ʒ.et totum calidum ſtomaco
ieiuno exhibeatur qua ſumpta ſiue opata fue
rit ſiue non hora adueniente prandii. prãdiũ
accipiatur quod ſi ante cenam operatum non
eſſet cliſtere infraſcriptum adminiſtrandum
eſt. Recipe brodii galline uel Caponis.℥.x.
caſſie.℥.i.mellis roſati colati.℥.ii.olei cõmu
nis.℥.iii.ſalis.ʒ.ii.et calidum ſupponatur.
poteſt loco caſſie infraſcripta decoctione dari
que lapidem lubricare facit et ad ueſicam de/
ſcendere. Recipe iuiubarũ ſebeſtẽ caricarum
albarũ anna numero.vi. liquiricie capillorũ
ueneris ſeis altee et apii et feniculi polii tribu
li ameoſ anna.℥.ſem.decoquantur omnia in
libris.iii.aque dõec redeat ad lib.i. poſtea co
letur de colatura accipiantur.℥.iii.cũ.℥. ſe.
acetoſi ſimplicis poſſet etiam cõuenienter ex
hiberi ſupradicta decoctio ante medicinã lapi
dis cõminutiuã.unde Raſis inde libro diuiſi
onum mollificantia poſſunt dare ante exhibi
tionem frangentiũ lapidẽ etiã poſt. Ab extra
conuenit balneum ꝙ a Raſi.ix. deſcribitur
almanſoris. Recipe foliorum cauliũ eſule id
eſt herbe artetice mentaſtri fimi colũbini me
dulle ſemis croci ortulani. Vel ut dixit Sera/
pio oportet ut ſederit infirmus in aqua ĩ qua
decocta fuerint anetum millilotũ camomilla
ſemen altee fenu greci ſpica capilli ueneris
folia agni caſti ſemen lini uirga paſtoris ſan
ſucus et roxe egredienti a balneo fiat ſyrni/
gatio cum aliquo ſupraſcriptorũ et inungaẽ
locus cum oleo de ſcorpionibus aut cum un/
guento ꝙ ſic fit. Recipe oleum amigdolarũ
amarum.ʒ.i. armoniaci galbani anna.ʒ.i.
bdelii de meca.ʒ.ii.cere quantũ ſufficit et fi/
at unguentũ uel fiat cerotum hoc modo. Re/
cipe armoniaci galbani anna.ʒ.i.bdelii de
meca.ʒ.ii. picis.ʒ.i.ſem.trebentine parum
diſſoluatur trebentina deinde addatur pix et
liquefiat deinde addantur alia gumi diſſoluta
cũ aceto uini et fiat cerotum extenſum ſuper
aluta ſubtili aut ſuper fuſcano. Fiat inunctio
cum ſanguine uulpis calido permixto cũ ui
no albo ſubtili plus ualet ſi iniectus fuerit in
ueſica. Aliud medicamen compoſitum ẽ. Re
cipe uitri criſtallini ꝙ non fuerit in uſu uſti
et calcinati in aqua fabarum lapidis ſpongie
lapidis lincis et iudaici anna.ʒ.i.ſcolopẽdrie
gumi prunorum anna.ʒ.ii.doſis.ʒ.ii. cum
aqua decoctionis milii ſolis. Aliud Recipe ui
trum album et tritum extra ipſum per ſindo/
nem et aſſa ipſum in clibano per ignem uio/
lentum.ʒ.x.cineris ſcorpionum.ʒ.v.fenicu
li ſanguinis yrci anna.ʒ.i.fimi columbini.
ʒ.iii. dauci.ʒ.v. miſce doſis.ʒ.i. cum aqua
decoctionis milii ſolis et alchachengi. Quod
ſi dolor acciderit propter comotionẽ lapidis
ſedetur cũ balneo ꝙ ſic fit. Recipe camomil/
le mellıloti fenugreci altee aneti et poſt unga
tur locus cũ oleo de ſcorpionibus aut de ane
to uel cum unguento quod ſic fit. Recipe ſe/
rapini bdelii appoponaci ãna.ʒ.ii.piguedĩs
anatis.ʒ.iii.terbentine.ʒ.i.ſem.miſce. Me/
dicine que ab intus et que ab extra admĩſtrãẽ
debent uariari ita ꝙ una uice dentur una alia
uice aliene natura ipſis ſuefiat. unde.v. de re
gimine ſanitatis uarie uti oportet farmacis q̃
diximus ſubducere aluum ſenũ et non unũ
eligentes et illud ſolum afferre aſſuefacta enĩ
et tempore procedente accipientis natura cõ/
tẽnit farmaci uirtutem ſubalterare ergo opoẽ
tet farmaca. Per olium in quo bulierit lapis
lincis colatum iniectum per ſiringam frãgit
mirabiliter lapidẽ ueſice. uirga prius embro
cata cũ decoctiõe malue circa iſtãs.xviii.iii.
Intẽtio medici in curatione lapidis eſt ꝓhibe
re generationem materie cũ abſtertione cau
ſe et mundificatio et cõminutio ipſius et fra/
ctio et compreſſio eius.et illud totum comple
tur cum medicinis prouocatiuis aut cum ad/
iuuantibus deforis.xix.tertii cap. de cura la/
pidis ueſice. Et de eis que ſunt propria illis ĩ
curis ipſorum eſt ut utãtur medicinis lapidis
in iniectione et iuuanẽ eis uehementer.

Abſciſio materie fit cum ſolutione uen
tris aut uomitum aut cum abſtinentia a cibiſ
groſſis etc. et leniendo naturam declinant hu
mores ad latus fecis et non fiat ex declinatio
ne fecum coartatio renum. Et ex eis que con
ferunt ad hoc eſt aſſiduatio prouocationis cũ
eis que lauant ueſicam de ſeminibus diureti/
cis et de illis que bona ſunt apud illud ẽ aqua
cicerum aqua carui et aqua foliorum rafani.
rafanus proprie minutus humidus. Et cũ ſu
peruenit ei ſpacium dierum adminiſtreẽ diu/
reticum forte. Et ex prohibitiuis eius eſt uo/
mitus poſt cibum et multus uſus eius ipſe eĩ
expellit ſuperfluitates groſſas per uiam con/
trariam uie cuius motus eſt ad renes et facit
latus renum uacuum mundum. Et oportet ut
medicine que ſunt lapidis ueſice ſint uehemẽ
tius calide quã ille que ſunt lapidis renum.
Lapis qui nominatur atragululidos et ſicut
cinis ſcorpionum ſunt fortes uehementes in
utriſq; lapidibus ſimul. Et de fortibus abſo/
lute ſunt cinis ſcorpionum et oleum in quo

Digitized by Google

ponuntur ſcorpiones ſtans ſub ſole linitum
et iniectum per ſiringam in lapidem ueſice.
Cinis leporis decolati ſecundū hunc modū
eſt fortis de quo ſumitur i potu. ʒ.ii. et aqua
eius eſt uehementis reſolutionis. De ualde
fortibus eſt lapis qui in ſpongia inuenitur et
ſanguis hirci exſiccatus datur coclear unius
in uino aut in aqua apii mōtani et uidebis mi
rabilia. Et de eis que fortia ſunt eſt cinis ouo
rum galline poſtq̄ euacuata ſūt apullis. Et de
illis que ſunt uehementis fortitudinis et me/
liora omnium eſt auis que grece nominatur
tragululidos. Medicine que cum iſtis permi/
ſcetur ad penetrandum ſunt ſicut piper cala/
mentum cinamomum. Medicine que miſcen
tur ut prouocent cum uirtute et extrahant ſu
perfluitates groſſas ſunt ſicut fenugrecū dau
cum men aſſarum acorus ameos chiſim ſtici
leos ſemen agni caſti ſquinātum et cordume
ni. Medicine doloris ſedatiue ſunt ſicut ſemē
lini mucilago eius et ſunt ſicut nuces auella
ne et ſemen altee. Medicine confortantes ſūt
ſicut been ariſtologia lilium ſiccum ſemē ag
ni caſti roſa balauſtia ſandali ſquinantum.
Medicamen forte quod experti ſumus ſūt ſi/
cut cineris uitri et cineris ſcorpionum.
Et ruffus quidem dixit ꝙ plurima balneatio
interuiis ſulfureis frangit lapidem. In regi/
mine autem prepationis lapidis ad hoc ut al/
leuetur et paciatur a medicinis cum facilita/
te lubricatus exitus detur in potu medicamē
cōminutiuum. et ſi fuerit ſumptū in potu tūc
conſequenter ſumantur diuretica. Regimen
doloris quando cōmouetur et ꝓprie apud ue/
ſicam propter magnitudinem aut propter aſ/
peritatem lapidis et fractura raſcationis et dō
tes ipſius et excoriationem etc. Embroca cū
camomilla et melliloto et altea et furfure bo/
nam ſunt i nuente. Et ſi fuerit conſtrictio na
ture tunc de rectioribus rebus oportet extra/
here fecem cum ſuppoſitorio aut cliſtere non
magno quod coartet et dolorē faciat imo ſup/
poſitorium amabiliuſ eſt mihi. Et in lenifica
tione nature eſt alleuiatio plurima et ſedatio
doloris et non ſemita eſt adminiſtranda catar
ticum ipſum enim ledit et nocet propter illud
quod deſcendere facit deſuper. Cliſtere enim
cum in eo ponuntur adipis et unctuoſa et uir
tutes mollificantia. Et uirtutes diuretice facit
cum ſolutione uentris leuitates et frangit do
lorem et iuuat ad extractionē lapidiſ. Et opor
tet ut ponantur in cibis eorum capita cardi et
ſparagi et proprie campeſtris cum aqua cice/
ris et oleo cartami. xix. tertii.
Lapis ueſice indiget medicinis fortibus quo
niam ipſa eſt frigidior et longinquior. et quo
niam lapis eius uehementius confirmatur ex
uehementia coagulationis. et medicine eius
ſunt medicine fortes dicte i cap. curationum
eius lapidis et renum. v. cano. cap. vi.
Quoniam dictum eſt in hoc cap. teſtificatur
ꝙ cum lepus comburitur ſubtiliter ſicut ſcis
et conſeruatur combuſtum eius et ſumitur in
potu de eo diebus aliquod per. ʒ. ii. cū aqua
tepida frangit lapidem.
Scorpiones in ſuis naturis contrarii ſunt la/
pidibus generatis in renibus et ueſice ſicut
carnes uipere ſunt contrarie uenenis ſerpen
tum et reliquorum reptilium uenenoſorū do
ſis pōdus. ii. ſiliquarum.

¶ Bauerius de Baueriis.

Egritudo lar
ge accepta que proprie eſt acci
dens Reuerendiſſimi patri do
mini epiſcopi montis albani ē
debilitas digeſtiue ſtomaci cronica. in corpo/
re non multum repleto cum mediocri conſtā
tia uirtutum uitalis ſcilicet et animalis ſed cū
debilitate uirtutis naturalis et ꝓcipue ſtoma/
ci inteſtinorum et epatis tibiarum et brachio
rum complexionis naturaliter colerice quan
tum ad habitudinem tocius cuius epar eſt fa
ciliter inflamabile ſed ipſius caput accidenta
liter factum eſt flegmaticum habitudinis ma
cre in fine conſiſtentie in tempore preſenti.
ſ. i medio ueris regiōe media nō cōſuetis for
tibus purgatiōibus licet aliquādo debilibus
ſit uſus et nonnunquā pillulis leuibus artis
quiete et ſexus uirilis ut ſua exigit dignitas.
Accidentia huic egritudini adiuncta licet co/
rum quedam uerius poſſent egritudines ap/
pellari ſunt multa.
Primum eſt uentris ſtiticitas.
Secundum eſt inflatio quā aliquando ſentit ī
uentre et aliquādo in ſtomaco faciens aliquā
do dolorē.
Tertium ē undimia tibiarum:
Quartum eſt dextri brachii extenuatio ſiue
macrefacio maior quā in ſiniſtro cum quodā
ſtupore aliquando.
Quintum eſt hernia inteſtinalis. Cauſa pri
cipalis egritudinis multiplex eſſe poteſt que
tamen in genere ad tres reducuntur. quarum
una eſt in membris alia in cibo et potu.

Digitized by Google

Tertia in cauſis ſuperuenientibus receptori et cibo et potu. que eſt in membris duplex ē. quia uel eſt in receptore ſcilicet ſtomaco. aut in membris aliis a ſtomaco ſi ſit in receptore aut eſt in eo non tamen in ſubſtantia ipſius. aut eſt in ipſius ſubſtantia. Primo modo cauſa debilitatis digeſtiue eſt uētoſitas prohibēs debitam comprehēſionem cibi a ſtomaco fieri. ſimiliter nimis multus potuſ. flegma adherens ſtomaco prohibens bonam fieri cibi cōprehenſionem aut reddens ſtomacum ipſum lubricum qua propter prius deſcendit cibus anteꝗ̄ digeſtio compleatur. Et breuiter omne quod in ſtomaco exiſtit et impedit cōprehenſionem bonam ſtomaci ſuper cibum. ſi ē in ſubſtantia ipſius tunc aut eſt mala complexio cum materia aut ſine materia aut tenuitaſ corporis ſtomaci aut apoſtema exiſtens in eo uel ſolutio continuitatis uel opillatio. Si uero cauſa fuerit in membris aliis a receptore. aut erit in membris non iuuantibus ad digeſtionem aut in his que digeſtionem iuuant.

Primo modo eſt caput quod flegma aliquod ad ſtomacum tranſmittit quod duobus modiſ impedire poteſt digeſtionem. uno modo ꝓhibendo ſtomacum debite cibum comprehēdere alio modo cum cibo ſe miſcendo et ipſum corrumpendo. ſi ſit in membris aliis a receptore iuuantibus tamen ipſum ad cibi digeſtionem hoc erit. aut propter tenuitatem mirach aut girbi adipini. aut propter maliciam alicuius membrorum. ſ. epatis ſplenis et aliorum ad ipſam digeſtionem concurrētium. Si cauſa ſit in cibo et potu aut erit propter quantitatem ſuam quia plus de eo ꝗ̄ oportet ſumitur aut minus aut propter qualitatem cibi quoniam ipſe in ſe uelociter eſt ſuſceptibilis corruptionis ſicut lac recenter multum melones ꝑſica etc. Aut eſt tarde recipiens digeſtionem ſicut tubera et caro bubali aut eſt ſupflue qualitatis propter ſuam qualitatem ſicut mel ī ſtomaco calido et cucurbita in ſtomaco frigido. aut mordicationem ſuam uel eius grauitatē quare natura ſtudet ipſum anteꝗ̄ ſit digeſtus expellere. aut eſt propter diſpoſitionem que ē in ipſo nauſeatiua. aut eſt cibus in ſe laudabilis ſed acomedente refugitur aut erit propter horam receptionis. aut quando cibus aſſumitur priori cibo nondum digeſto aut propter errorem in ordine aſſumendi cibum quoniā ille qui eſt tarde digeſtionis prius ſumitur ꝗ̄ ille qui eſt uelocis digeſtionis aut ille qui eſt ſtiticus premittitur ei qui eſt lenis. aut ꝓpter multitudinem ſpecierum cibi et cōmiſcentur alii cum aliis. unde miſcetur ille qui eſt uelocis digeſtionis cum eo qui eſt tarde digeſtionis. Si uero fuerit ꝓpter cauſas ſuperueniētes cibo et receptori eſt ſicut ſi fuerit ſomnuſ minus eo quem requirit uirtus digeſtiua aut multo plus quā oporteat. Aut fiat motus uehemens ſuper cibo aut ſumatur potus ſup ipſum pluſꝗ̄ requiratur aut coytus aut balneū cibo in ſtomaco exiſtente aut obuiatio aeris uehementis caliditatis aut frigoris uel male ſubſtātie ſicut aer groſſus uel uaporoſus turbidus et retentio uentoſitatis. Nam cōmouē do cibum digeſtionem fieri bonam prohibet aut triſticia ſiue malenconia ſupraſcripte cauſe colliguntur ex Galie. Et ex Raſi. v. cōtinē tis. Et ab Auic. xiii. tertii tractatu. iii. cap. de corruptione digeſtionis et capitulo debilitatis digeſtionis Et a Serapione in ſuo breuiarii. Et licet ſupradicte cauſe omēs poſſint maliciam digeſtiōis facere. Ille que in cauſa. p. v. potiores et principaliores ſunt reducuntur ad tria gnā. ſ. ad cām imediatam et antecedē dem et primitiuam. Cauſa immediata eſt malicia complexionis ſtomaci frigida et humida Cauſa antecedens eſt flegma inſipidum. Et quandoqꝫ licet raro habens aliquid ſalſi imbibitum in ſubſtantia ſtomaci et interdum natans et aliquando eidē ſtomaco adherens qđ oſtenditur per nauſeam cibi aliquando aduenientē concurrunt etiam cōitas mirach et girbi adipini non debite reflectentes calorem et ipſum reuerberantes ad ipſum ſtomacū. unde quaſi exalando ſtomacus redditur frigidior. Cauſa primitiua eſt multiplex. ſ. cibi frigidi et humidi in flegma conuertibiles nimius potus cibus non proportionatus nimie uigilie. accidētia animi ſicut ira triſticia ꝑnimia cibi quantitas diuerſitas ciborum in una comeſtione indebitus ordo accipiendi ipſos uidelicet quādo preponitur ille qui eſt durus et difficilis digeſtionis ante illum qui eſt facilis digeſtionis aer uehementis caliditatis. nā ꝓhibet digeſtionem ſecūda primi fen ſecunda ſbā prima cap. vi. et. ix. et mala maſticatio cibi ut colligitur fen prima doct. quarto cap. de qualitate generis humorum. Accidentis primi. ſ. ſticitatis uentris duplex eſt cauſa. ſ. debilitas uirtutis expulſiue et inobedientia obiecti. Cauſa imediata debilitatis expulſiue ē malicia complexionis. ſ. frigide et humide. nam et ſi talis complexio non uideatur multum talem uirtutem. Ledere quoniam expulſiua indiget humiditate cum frigiditate. xiii. tertii tractatu ſecundo capitulo de debilitate ſtomaci. Verum eſt ſi moderata fuerit. Sed ſi fuerit intenſa ledit. nam omnis quali-

Digitized by Google

tas magis aucta deiicit actum proprie uirtu/
tis. Sed cauſa mediata eſt materia flegmatica
imbibita et adherens inteſtinis. Huius uero
cauſa eſt mala digeſtio ſtomaci conuertentis
plurimum chili in flegma quod ad inteſtina
ſimul cum chilo deſcendit. Sed cauſa malicie
digeſtionis ſtomaci ſufficienter aſſignata eſt
ſuperius coadiuuat etiam ad hoc tenuitas mu
ſculorum uentris non debite comprimentiũ
ſifach et conſtringentium inteſtina. Obiec/
ti autem in obedientia cauſa eſt flegma uiſco
ſum faciens materiam expellẽdam inteſtinis
adherere. Neqꝫ arbitror iſtius ſtiticitatis cau
ſam eſſe epar niſi pro quãto flegma multum
generat ob malam ſtomaci chilificationem.
Ex quo per miſeraicas ad inteſtina tranſmit/
titur. unde eiſdem malicia complexionis fri/
gide et humide acquiritur quod aũt ſit ſticitaſ
cauſa ratione ſue caliditatis et ſiccitatis non
credo quia uidemus quod poſtq̃ feces fuerint
per unum aut duos dies retente et cum auxi/
lio ſuppoſitorii expelluntur ſunt conuenien
ter citrine quod ſignificat expulſionem cole
re ad ieiunum ad irritandum uirtutem expul
ſiuam ut uoluit Auicẽ. prima primi doctrina
quarta cap. de humoribus. non ſunt etiam ni
mis ſicce imo utplurimum ſũt humoroſe qđ
ſignificat quod caliditas epatis trahendo hu
miditatem et eam a fecibus exſiccando non ẽ
cauſa ipſius retentionis. imo ſi aliquando re
periuntur ſicce et ſchibalate ſemper reperiun
tur flegmatibus uiſcoſis et mucoſis inuolute
quod ſignificat huiuſmodi flegma fuiſſe cau
ſam retentionis. Et quia calor agit in ipas fe
ces reſoluendo et exſiccãdo hoc modo iſta fle
gmata ſunt cauſa ſiccitatis iſtarum fecum et
ſtiticitatis uentris. Secundi accidẽtis ſcilicet
inflationis uẽtris et ſtomaci eſt triplex primi
tiua ſcilicet antecedens et coniuncta cauſa pri
mitiua eſt frigus debilitans calorem natura
lem et inſpiſſans porros prohibenſ uaporum
exalationem. Frigiditas aeris frigiditas ex
tremitatum. aer calidus multam faciens eua
porationem et diſtrahenſ calorem a loco dige
ſtionis mora in aere humido propterea quia
humiditatem multiplicat aer ſtomacum ingre
diens aut cum ore ſugitur ſicut accidit eũ qs
bibit cum uaſe ſtricti orificii ſicut ampulla et
cibi qui de natura ſunt uentoſi ſicut fabe fa
ſioli piſe cicer milium panicum lẽtes apium
rapa lac dactili mel crudum uinum auſterum
uinum dulce uinum nouum et uinum plurie
permixtionis aque. et generaliter omnes cibi
ſunt inflatiui in quibus reperitur humiditas
groſſa cruda ut caſtanea cibaria de paſta ut la
gane macarones cruſte artoclearũ panis agi
mus et in quibus reperitur humiditas aquea
multa ſicut cucurbita citrulli blita fructus hu
midi. Et cibi habentes multam caliditatẽ poſ
ſunt eſſe cauſa effectiua uẽtoſitatis ſicut acri
mina quemadmodum aliũ bulbus et ſimilia.
nam cum ſint talia calida in potẽtia cum di
geruntur fiunt calida in actu et ſi in corpore
inuenerint materiã frigidam humidã eam re
ſoluunt et ipſam inuentoſitatẽ conuertunt. et
ſecundũ hunc modũ uoluit Gal. quarto regi
minis acutorũ quod alium ſciſam facit. i. uen
toſitatem et cibus multe quantitatis quamuis
ſit bone qualitatis cum non poſſit a calore na
turali ſuperari ipſum ſolum facit euaporare.
et cibus multum frigidus et cibus facilis di/
geſtionis cum aſſumitur poſt cibum difficilis
digeſtionis et medicine calide uehementer in
terius uel exterius approximate faciunt uẽto
ſitates ſicut dictum ẽ de cibis calidis ſicut de
aleo et ſimiliter medicine frigide qualitercun
qꝫ approximate. coytus precipue factus ſup
cibo. hec inde habentur a precipuis doctori/
bus noſtris uidelicet a Gal. ab hypoc. . ii. di/
na nudiorũ et ab eodẽ quarto regiminis acu/
torum Ab Auic. xvi. tertii tractatu. iii. cap.
de colica et retentione fecis et tractatu. iiii. ca
pi. de cura colice frigide. Et a Raſi. Et
a Serapione. In hoc fuit prolixus quoniam
multiplicatio uentoſitatis eſt cauſa maioratio
nis hernie de qua inferius dicetur. Cauſa an
tecedens eſt complexio frigida ſtomaci et in/
teſtinorum que debilitat calorẽ naturalẽ. Et
materia flegmatica exiſtẽs in iteſtinis et ſtõa
co. nã cũ humiditas groſſa flegmatica expo/
nit᷑ calori digeſtiuo debili nõ digerit᷑ ſed diſ/
ſoluit᷑ et euaporat᷑ in fumũ cõuerſa ſicut acci
dit quãdo debili igni ligna groſſa uiridia ſup
ponunt᷑ que nõ iflamant᷑ neqꝫ cõburent᷑ ſed
in fumũ cõuertunt᷑. Cã cõiuncta inflationis
ẽ ipſa uẽtoſitas replẽs ſtomaci et inteſtinorũ
cõcauitatẽ. Tertii accidẽtis uidelicet undimie
duplex ẽ cã efficiẽs et materialis et utraqꝫ eſt
duplex imediata et mediata. cã imediata effec
tiua ẽ debilitas caloris naturalis ipſarũ tibia
rũ q potẽs ẽ materiã facere euaporare aut ip
ſam ſubtiliare ſed non reſoluere. Cã antece/
dẽs ẽ malicia cõplexionis frigide et hu. iſtius
uero cã eſt flegma exiſtẽs i tibiis ꝙ ẽ in por/
roſitatibus imbibitũ et i cõcauitatibus uena
rũ cõtẽtũ ſed iſtius flegmatis cã ẽ epar hmõi
ſanguinẽ flegmaticũ generatiõis et hec cã õ
mala digeſtio facta i ſtõaco. Cã materialis i/
mediata ẽ uapor flegmatis uel flegma ſubtili
atũ ſpſum p locũ apoſtematũ. Cã mediata ẽ

flegma ipſum in quo calor agebat ſubtiliãdo
et in uaporem conuertendo ſed ipſius flegma
tis cauſa eſt epar ꝙ generat ſanguinem fle/
gmaticũ ex chilo i ſtomaco male digeſto et ip
ſum tranſmittit ad tibias ad quod adiuuat ſi/
tus ipſarum tibiarum quoniam ad ipſas faci
liter fluit omne graue. Et debilitas ipſarũ cũ
non ſufficienter poſſint reſiſtere tranſmitten
ti membro. Cauſa primitiua eſt motus fortis
longa ambulatio et equitatio longa ſtacio ſu/
per pedes frigus occurrens tibiis debilitans
calorem naturalẽ et opilans porros et calidũ
forte attrahẽs materiam ad tibias. Quarti ac
cidens. ſ. macrefactionis brachiorum duplex
eſt cauſa una eſt ex parte uirtutis alia eſt ex p
te nutrimenti. et utraqꝫ eſt duplex mediata et
ĩmediata. Cauſa ĩmediata ex pte uirtutis eſt
debilitas uirtutis nutritiue ipſorum brachio
rum que ſufficientẽ quantitatem nutrimenti
non apponit membris unde procedente i eiſ
dem ſemper reſolutione macreſiunt. Cauſa
uero mediata eſt debilitas uirtutum miniſtrã
tium nutritiue. ſ. attractiue non attrahentis q̃
titatem ſufficientem nutrimenti et uirtutis re
tentiue non retinentis tanto tempore ut quod
uirtus nutritiua poſſit ſuam exercere operati
onem. et uirtutis digeſtiue non debite digerẽ
tis nutrimentũ et expulſiue non expellentis
a nutrimento ſuperfluitates quare ipſis nutri
mento cõmiſtis reddunt ipſum indebitũ ob/
iectum nutritiue ſed cauſa debilitatis harum
uirtutum eſt malicia complexionis frigida et
humida cum materia ipſius malicie comple/
xionis. et ſi plures poſſent cauſe aſſignari du
as puto principaliores una earum eſt materia
flegmatica ſubtilis a capite ad brachia tranſ/
miſſa per cuius preſentiam hec mala comple
xio facta eſt in brachiis. Et hec eadem eſt cau
ſa quare aliquando ſentit quendam ſtuporẽ i
brachiis et manu. nam contingit iſtud quãdo
hec materia cõmunicatur neruis ſenſitiuis.
Alia cauſa eſt materia flegmatica uel ſanguiſ
flegmaticus ad idem brachiũ tranſmiſſuſ qui
hanc maliciam complexionis operatur faciũt
etiã ad hoc opillationes exiſtentes in brachiiſ
per quas ad ipſum non tranſit uel ad ptes ſu/
as quantitas ſufficiens ſanguinis. per cuius
carentiam redditur brachium frigidius. Cõ/
currit etiam ad hoc uirtutis expulſiue debili/
tas que non expellit ſuperfluitates frigidas et
humidas exiſtentes in brachio quarum preſẽ
tia brachium redditur frigidum et accidenta
liter humidum. Cauſa imediata ex parte nu/
trimenti eſt paucitas ſanguinis tranſeuntis
ad brachium et ille eſt ſanguis ſubtilis fleg/
maticus non proportionatum obiectum uir/
tuti nutritiue neqꝫ uirtutibus miniſtrantibus
ſuperius dictis quare de eo non conuertitur
ſufficiens quantitas in ſubſtantia ipſius bra/
chii. Cauſa paucitatis eius ad partes brachii
tranſeuntis eſt opillatio in ipſo brachio. un/
de non poteſt niſi pars ſubtilis tranſire: ſed
cauſa opillationis eſt materia flegmatica groſ
ſa iniuſtans et coartans porros brachii. Hu/
ius materie flegmatice cauſa eſt epar generãſ
ex chilo flegmatico per diminutam digeſtio/
nem in ſtomaco genitam huiuſmodi ſangui/
nem frigidum et humidum. et cauſe ſupradi/
cti accidentis colliguntur pro parte ex Gali e
no tertio de accidenti et morbo. Et a Raſi. vi.
continentis. Et ab Auic. ſeptima quarti circa
capitu. de extenuatione membri. Accidẽtis
quinti ſeu quod uerius eſt egritudinis. ſ. her/
nie cauſa eſt dilatatio foraminis ſifac et dida
mi per quam dilatationem deſcendit inteſti/
num et cum eo aliqua humiditas uiſcoſa que
cum propter lumbare quod tenuit fuerint p/
hibitus tranſitus ad ipſum oſſium et firmata
fuerit circa inguẽ et ibi parump indurata eſ/
fecit in eo loco quandam ſuperfluitatem que
ad tactum mollis eſt. et in loco fixa neqꝫ pu/
to huius hernie. cauſam eſſe fracturam ſifac
Si diligenter ſigna conſideramus per que il/
la que fit a fractura diſtinguitur ab ea que eſt
a dilatatione poſita ab Auic. xxii. tertii capi.
de ruptura. Et de eis que ſibi aſſimilantur di
latationis cauſa tam foraminis ſifac quã din
dimi cauſa eſt humiditas infuſa in eiſdẽ pan
niculis ipſos relaxans propter quam priuan/
tur debita ptium unione cauſa talis humidita
tis duplex eſt una malicia complexionis fri/
gide et humide que maiorẽ partem nutrimen
ti in humiditatem flegmaticam conuertit alia
cauſa eſt flegma ad eum locum tranſmiſſum
ab aliis membris et potiſſime ab epate ipſum
generans propter malam ſtomaci digeſtionẽ
ad deſcenſum tam inteſtini quã illarum hu/
miditatum adiuuat motus fortis plurima eq/
tatio fortis uentris compreſſio. leuatio rei põ
deroſe tuſſis fortis et alia que legi habent ui/
geſimaſecunda tertii capitulo ſuperius alle/
gato. Debet iſte Reuerendus pater eſſe ſolli/
citus circa has diſpoſitiones ut que curabiles
ſunt. Curentur et que non poſſunt curari ſal
tem ab ulteriori lapſu preſeruetur. Nam pro
pter has diſpoſitiones expoſitus eſt multis et
uariis egritudibus non minus periculoſis q̃
difficilibꝫ ad curandũ. Loquẽdo de pria q̃ eſt
ſicut aliarũ radix. dixit Aui. xiii. iii. circa pri
mo. c. de egritudinibꝫ ſtõaci. Et ſciaſ qḋ egri

Digitized by Google

tudines ſtomaci cũ prolongant̃ producũt ad
raritaté texture uilorũ eius. et fit difficile ſuc
currere et medicari et circa tertiũ capitu. de
corruptione digeſtionis dixit. Et ſcias ꝙ cor/
ruptio digeſtionis quãdoqꝫ ducit ad egritudi
nes plurimas ſicut epilenſiã melanconiã mi
rachiã et ſimilia imo eſt mater egritudinũ et
origo cronicarũ infirmitatũ. Et eodẽ tractatu
cap. de debilitate digeſtioniſ et quandoqꝫ pro
ducũt debilitas digeſtionis et conuerſio cibi
ad flegma ad tremoré et friguſ extremitatum
et commotionem parogiſmi febris etc. et tra
ctatu ſecũdo cap. de debilitate ſtomaci dixit.
Et ſcias quod debilitas ſtomaci fortaſſis ẽ cã
omniũ egritudinũ corpis ratione accidentiũ
cõiunctorũ ſimul cũ principali egritudine pa
ratus eſt dolori colico ydropiſi timpanite et
bernia maioret̃ caceſie et breuiter omnibus
egritudinibus accidentibus a materia flegma
tica ut ex ſuperius dictis ſatis facile cognoſci
poteſt ſpeculantibus.

Cura iſtius egritudi

nis duobus perficitur inſtrumẽtis dieta. ſ. et
potione cura per dietã eſt debitũ regimen per
ſex res nõ naturales de quo ſufficiẽter dictũ
eſt. Et cura per potioné in duas diuidit̃ ptes.
in una quarũ ponẽtur canones curatiui egri
tudinis. in altera parte ponentur res quibus
predicti canones adimplent̃.

Primus canon fiat cliſtere lenitiuũ et inteſti
norum mundificatiuum.

Secũdus canon prouocetur uomitus cum re
leui ſi ſenſerit in ſtomaco materiã natanté et
ad uomitum inclinanté.

Tertius canon ſi uomitus fieri nõ poſſet et ĩ
ſtomaco ſentiret grauediné cũ uoluntate ue/
niendi euacuetur materia contenta in ſtoma/
co minoratiuę. Quartus canon digeratur ma
teria exiſtens in ſtomaco et in uiis ꝓpinquis.
Quintus canon euacuetur materia erradica/
tiue. Sextus canon diuertatur materia a ſto/
maco ad inteſtina. Septimus canon conforte
tur ſtomacus ne materiã generet et nõ ipſam
recipiat. Octauus canon corrigatur mala ſto
maci diſgreſſia et ipſa accidentia.

Nonus canon prohibeatur ſuper calefactio
epatis.

Primus canon.

Cliſtere li/
nitiuũ et in
teſtinorum mundificatiuũ iuxta primum ca/
nonem. Recipe blite malue mercurialis flo/
rum camomille anna. m. i. radicum altee. ℥.
ſem. furfuris. p. i. caſſie zucari ru. anna. ℥.
i. yerapig. ℥. ſem. olei. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. herbe
flores radices et furfur buliant in ſufficienti
quantitatę aque uſqꝫ ad conſumptioné terne
partis poſtea coletur facta optima expreſſi/
one de hac colatura accipiatur. lib. i. cui reli/
qua addantur et ponãtur ad ignem ut caleſiat
et ſtomaco ieiuno ſupponatur.

Secundus canon.

Vomitiuum leue ſi ſenſerit in ſtomaco mate/
riam natantem etc. iuxta ſecundum canonem
Si cum cibum aſſumpſerit accidat uoluntas
uomendi aut cum ſe inclinauerit adueniat ap
petitus ad uomitum prouocetur uomitus cũ
hoc leui uomitiuo. Recipe oximellis ſimpli/
cis. ℥. iii. aque ordei. ℥. vi. miſſe et totum tepi
dũ et non calidũ accipiatur poſt aſſumptioné
ſtet per quartã ptem hore et imponat digitum
in ore cõprimendo linguã et euomat. Quod
ſi ante dictũ tempus natura uomitũ téptaret
iuuetur ipſa quarta hora non expectata. Sic
opãdo duos canones ſeruabimus poſitos ab
Auic. xiii. tertii tractatu primo capi. de cura
malicie cõplexionis cũ materia et opillationũ
eius eũ dixit neqꝫ ducat̃ humor niſi ad ptem
declinatióiſ et paululũ poſt dixit. Et ſi humor
eſt effuſus nõ adherés ei neqꝫ groſſus iuuat̃
uomitu etc.

Tertius canon.

Euacuetur
materia mi
noratiue iuxta tertiũ cano. Recipe caſſie no/
uiter tracte. ℥. i. electuarii indi maioris. ʒ. i.
diſſoluat̃ caſſia cũ aqua abſinthii deide cum
eadé aqua diſſoluant̃ caſſia et electuariũ indi
et fiat potus hũc potũ calidũ et nõ tepidũ ſu/
mat de mane p horã ante dié poſt cuius aſſũ/
ptioné ſtet in lecto p horã tantũ et interim ſi
põt dormire dormiat deide ſurgat et parump
ambulet p camerã clauſis feneſtris et ſtet ie/
iunus ad minus quinqꝫ horas poſt ipſius me
dicine aſſumptioné deinde prãdeat et eadem
die camerã nõ egrediat̃ et nõ ſumat lauatiuũ
aliqd̃ et nõ ſe multũ in prãdio grauet cibo.

Quartus canon.

Digeratur
materia ex/
iſtés i ſtomaco etc. iuxta quartũ cano. Reci/
pe oximellis ſimpliciſ. ℥. i. et ſem. aque abſin
thii. ℥. ii. aque cicoree. ℥. i. miſce hũc ſyr. cali
dũ et nõ tepidũ ſumat in aurora et ſup dormi
at ad libitũ iſte ẽ pro una uice ſumat. viii. ui/
cibus. Ad eandé intentioné facit ſumere in
principio cene capares cõditos cũ melle et a/
ceto. ité comedere oliuas conditas.

Quintus canon.

Euacuetur materia radicatiue iuxta quintum

canoné. Recipe turbit boni electi et a cortice ſuperiori mundati. ʒ. i. maſticis. ℈. i. et gra. iiii. roſarú rubearú gra. xvi. aloes optimi ad pondus oim conficiat cú ſucco abſinthii harum pill. ſumat. a. ℈. ii. uſq ad. ʒ. i. poſt finé cene precedétis per horas. vii. et poſt ipſarú aſſumptioné ſtet in lecto per. ii. horas et interim dormiat ad libitú deinde ſurgat et ambulet paulatim per camerá quouſq tranſiuerint quinq hore ab hora aſſumptionis pill. aut. vi. ad amplius deinde prádeat nullo prius aſſumpto lauatiuo et non ſe multú cibo grauet

Sextus canon.

Diuertatur materia a ſtomaco ad inteſtina iuxta cano. ſextú. Recipe mellis quantú ſufficit pro ſuppoſitorio ſalis gema. ℈. ſem. et fiat ſuppoſitoriú ſupponat iſtud ſtomaco ieiuno. Aliud diuerſum efficatius priore. Recipe malue mercurialis florú camomille anna. m. i. cartami. ℥. i. mellis uiolati zucari ru. anna. ℥. ſem. yerapig. ʒ. iiii. olei. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. herbe flores et cartamus buliant inſufficiéti quátitate aque uſq ad cóſumptioné tertie ptis poſtea coletur de colatura accipiatur lib. i. cui reliqua addantur et caleſiat et fiat cliſtere ꝙ calidú ſtomaco ieiuno ſuſcipiat. Altero iſtorú duorú ad libitum uti poteſt mó uno modo alio et precipue quando ſentiret ſtomacú concauatú aut in cena uel in prandio exceſſiſſet alii multi ſunt modi diuertendi ſicut poſitio pedú in aqua calida fricationes coxarú et tibiarú poſitio uentoſarú uomitus ligature et alii a doctoribus noſtris poſiti quorú nullú ſcribo quia in hoc caſu cum implicatione ſuorú accidentiú non uident cóuenire ut ſatis conſideranti poterit apparere.

Septimum et octauú

cano. Confortet ſtomacus iuxta cano. ſeptimum et alteretur eius mala cóplexio iuxta octauú cano. Fit cú untione ſtomaci confortatiuo et eius mala cóplexionis frigide et humide remotiuo. Recipe oleorú abſinthii. ℥. i. et ſem. maſticis. ℥. i. ſpice. ℥. ſem. pulueris abſinthii mente anna. ʒ. ſem. macis. ℈. i. galie muſc. ℈. ſem. coralorú ru. ʒ. ſem. laudái. ℈. ii. miſce et cum modico cere fiat unguentum molle. Cú unguento iſto inungat ſtomacum cú manu calida bis in die ante cibi aſſumptionem deinde ſupponat paniculú calidum. et hoc unguento taliter uti incipiat facta purgatione. Cerotum complens intentiones ſupra ſcriptas efficatius untione. Recipe cere munde. ℥. ii. terbentine. ℥. ii. ſem. olei nardini. ℥. i. ſem. liquefactis iſtis ſup aſpge hunc puluerem. Recipe mirre maſticis aloes anna. ʒ. vi. roſarú. ℥. ſem. peonie caſtorei anna. ʒ. i. aniſi. ʒ. v. calamenti. ʒ. vi. gariofilorú nucis muſca. cardemomi calami aromatici reuponrici anna. ʒ. ii. ſem. confice oia ſimul et fiat cerotum ad formá ſcuti et ſtomaco applicet. Aliud ad idé efficatius priore Recipe laudái raſine electe anna. ʒ. ſem. mire maſticis ligni aloes folii nucis muſcate gariofilorum ameos abſinthii cubebarú menteanna. ʒ. i. ſeis rute cimini pipis albi anna. ℈. i. ſtoracis calamitte. ʒ. vi. picis nauallis cocte cú uino fumoſo et aromatico. ʒ. i. coloſonie. ʒ. i. et ſe. cere quantú ſufficit fiat cerotú ſcutale ꝙ ſtomaco applicet. Aliud ad eandé intentionem. ſ. ſaculus cóſortatiuus ſtomaci ut ſupra. Recipe foliorú abſinthii. ℥. i. mente. ℥. ſem. calami aromatici ſpice gar. ofilorú anna. ʒ. ii. macis cinamomi anna. ʒ. i. florú lambruſte roſarú anna. ʒ. i. ſem. maſticis coriandorú preparatorú anna. ℈. iiii. coralorú rubeorú. ʒ. i. cótundant mó groſſo et oia ſimul miſce et fiat ſaculus in forma ſcuti. hmói ſaculus apponatur calidus ſtomaco ita ut ſtomacú totú amplectat ſi ſaculus erit gratior untione aut cerotoponat ſupradictú ut dictú eſt. Fomentatio ſtomaci cóſortatiua ſtomaci etc. aliis medicaminibus efficatior. Recipe foliorú abſintii m. iii. méte. m. i. ſe. foliorú roſarú. m. ii. florú lambruſte camomille cipi anna. m. ſe. calami aromatici. ℥. ſem. gariofilorú cinamomi ſpice anna. ʒ. iii. ſem. feni. carui anna. ℥. ſem. coriandorú prepatorú. ℥. ii. cótundátur oia groſſo mó deinde ſimul miſce et buliát in aqua ciſterne uel uino nigro ſtitico cú. ℥. iii. aceti ꝙ ſufficiat ꝑ decoctióe et fométatióe uſq ad cóſumptioné quarte ptis in qua decoctione infundat ſpongia calida. deinde exprimatur et ſtomaco applicet. Recipe ſpógias duas quátitatis ꝑportionalis ſtomaco et age ut dictú eſt et tantú retineat ut nó tepeat neq frigeſcat deinde taliter altera reiteret et ſic fiat bis aut ter ſecundú neceſſitaté Poſtea amota ſpógia exſiccet ſtomacus cú páno ſuauiter calido. ultio ſtomacú ipſum inungat cú untione ſupius ſcripta uel apponat alterú cerotorú. Cófectio ſtomaci cóſortatiua etc. Recipe fiſtiorú lib. ſem. incidant minutim deinde cum lib. i. ſem. zucari albi cóficiat cú his ſpébus Recipe ambre gra. x. granorú padiſi. ℈. ii. macis. ʒ. ſem. zucari diſſoluat cú aqua mente et fiat cófectio ad formá dactilorú quorú q libet ſit ponderis trium aut quatuor dragmarum. de his ſummat unum ante cibum et unum poſt cibum. Iſtorum ſupra ſcriptorú

Digitized by Google

medicaminum uſus rarior ſit tempore magni caloris: ſed a pricipio octobris uſqꝫ ad pricipium maii ea magis frequentare poteſt. ſed ubi fuerit neceſſitas utatur tẽpore eſtatis hac confectione que ſtomaci et epatis eſt confortatiua uidelicet. Recipe ſpecierum aromatici roſati deſcriptione gabrielis. ʒ. i. ſpecierum trium ſandalorũ ſine camfora. ℈. ii. ſeminũ maiorum frigidorum. ℥. ſem. zucari albiſſimi. ℥. vi. miſce et cum aqua endiuie fiat cõfectio ſolida in morſellis quorũ quilibet ſit triũ dragmarũ de hac confectione ſumat de mane ante prandium unum morſellum deinde ſtet tribus horis antequã comedat et hac uti cõuenientius poteſt tẽpore eſtiuo. Pill. non ſolutiue ſtomaci et epatis confortatiue. Recipe trociſcorum roſarum deſcriptione ſecunda meſue. ʒ. i. trociſcorum de ſandalis. ℈. ii. reformentur pill. vii. numero cũ ſucco endiuie harũ pill. ſtomaci confortatiue et caliditatis epatis remiſſiue ſumat. v. aut ſeptem ante prandium per. v. horas et his uti poteſt quocunqꝫ tempore anni ſaltem bis in ebdomada. et eis ſic uti incipiat poſt purgationem. Confectio ſtomaci etc. priori efficatior. Recipe diagalãge aut confectione de citro.

Nouus canon.

Preſeruet̃ epar ne ſup. calefiat iuxta cano. ix. Recipe ſandalorum alborum et rubeorum anna. ʒ. i. roſarum ſpodii. anna. ʒ. i. ſem. extremitatum ſquinanti. ʒ. i. ligni aloes. ℈. i. olei roſati. ℥. ii. piſtentur piſtanda ſubtiliter et cum modico cere fiat unguẽtum molle quo inungatur regio epatis mane et ſero quando eſſet frequens uſus iſtarũ rerum calidarum aut tempus calidum aut forte exercitium propter quod ſuſpicaret̃ de epatiſ ſupercalefactione. Vncio priore efficatior Recipe cerotum galieni cum quo inungat ut dictum eſt in uncione imediate preſcripta. Epithima epatis. Recipe ſpecierum ceroti ſandarini ſine camphora meſue. ℥. ſem. pulueriſ abſinthii. ℥. i. aque endiuie. ℥. vi. aque epatice. ℥. i. aque abſinthii. ℥. ii. miſſe et epitimet̃ epar cum petia dupla longitudinis unius ſemiſſis et latitudinis digitorum. iiii. prius infuſa in ipſo epithimate deinde poſtea ſuper epar et hoc ante prandium et cenam. ſi medicamen permutare uult utatur huiuſmodi epithimate ut dictum eſt ſupra et ſecurior uſus ẽ taliter uti poſt purgationẽ.

Cura accidentiſ primi

Cura iſtius accidentis pendet ex cura principalis egritudinis: nam rectificato ſtomaco rectificato digeſtio et confortatur uirtus expulſiua inteſtinorum obiectũ euſdem uirtutis ꝑpter meliorem digeſtionem redditur eiuſdem melius proportionatus ut faciliter apparet cõſideranti cauſas aſſignatas ipſius ſticitatis. Recipe radicis blite longitudinis ſufficientis pro ſuppoſitorio et abradatur et inde infũdatur in oleo poſtea ſuper aſpergatur ſale ſubtiliſſime trito et ſupponatur ſtomaco ieiuno. Aliud Recipe mellis. ℥. i. ſalis cõis. ʒ. i. et fiat ſuppoſitoriũ quo utatur ut de priori dictũ eſt iſtorum ſuppoſitoriũ uno modo uti poteſt modo alio. Cliſtere lenitiuũ. Recipe malue foliorum uiolarum anna. m. ſem. radicũ maluauiſci lib. ſem. cartami. ℥. i. buliant omia in lib. iii. aque uſqꝫ ad conſumptionẽ medietatis poſtea colet̃ et colature addatur caſſie zucari ru. anna. ℥. i. olei. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. et calidum ſtomaco ieiuno ſupponatur. Cliſtere ad eandem intentionem Recipe brodiũ galli antiqui aut caponis piguis aut capitis ouis ſed melius eſt galli poſtea caponis deinde capitis ouis lib. i. ſem. cui addantur caſſie zucari rubei anna. ℥. i. ſalis quantũ ſufficit fiat cliſterium hoc utatur ut dictum eſt de priori. Aliud cliſtere. Recipe caulium non tranſplantatarũ m. i. buliant cum oleo in aqua tribus aut quatuor ebulitionibus. deinde ſuſcipiatur de iſto brodio quantũ ſufficit pro cliſtere et iſtorum cliſteriorum modo poteſt uti uno modo alio. Sorbitio uentris lenitiua. Recipe brodii pinguis caponis uel galline. ℥. xii. medulle cartami groſſo modo piſtati. ʒ. iiii. cartamus in dicto brodio buliat uſqꝫ ad conſumptionẽ tertie partis brodii poſtea coletur et colature addat̃ penidiarũ. ℥. i. ſem. et de ipſo calido ſorbeat et ſuper ipſo non dormiat et ſtet ieiuna dominatio ſua duabus horis adminus et ad amplius tribus et poſtea prandeat. Alia ſorbitio. Recipe paſſularum dulcium enucleatarum. ℥. i. ſebeſten numero. x. ficuum citrinarum pinguiũ ſiccarum numero. vi. buliãt omnia i lib. i. brodii piguis uel caponiſ uel galline uſqꝫ ad conſumptionem tertie partis. poſtea coletur et colature addatur penidiorũ. ℥. ſem. et ſorbeat ut dictum eſt in precedenti. Alia ſorbitio. Recipe braſicarum. i. caulium non tranſplantatorũ. m. i. olei dulcis et clari. ʒ. iii. braſice non lauentur et buliant in lib. i. ſem. aque quouſqꝫ ſint parum cocte deinde addatur oleum et buliant una ebulitione poſtea de iſto brodio ſumatur. ℥. viii. et ipſũ calidum ſumat modo et ordine qui dictus eſt de aliis ſorbitionibus. quando non comederent̃ carnes et uti uellet lenitiuo ſumat ſupradictũ

Digitized by Google

brodium ut dictum eſt. Lenitiuum aliud. Re
cipe trementine munde lucide non lote. ℥.ſe.
aut. ʒ.vi. ad libitum uel. ℥.i. zucari triū coc/
tarū puluerizati quantū ſufficit ad ipſam ter
bentinam debite inuoluendā uel inuoluatur
in ſcaleta uel neuola prius madefacta in uino
dulci q̄tum ſufficit ad debitam terbentine in/
uolutionem et inde aut tota ſimul aut in fru/
ſtris tranſglutiatur huiuſmodi terbentina ta/
liter in zucaro uel in ſcaleta inuoluta ſumat
in aurora uel cum ſurgit in quolibet tempore
anni. Excepto tempore magni caloris et hac
uti poteſt ſemel aut bis in qualibet ebdoma/
da modo et ordine dicto. Pill. uentris ſolutie
Recipe pill. elefanginarū una uel. ii. uel. iii.
ante cibum ad libitū mane uel ſero uſus iſta/
rum ſatis conueniens eſt. quoniam materias
exiſtentes in ſtomaco euacuant non trahēdo
multum a membris aliis his uti poteſt ad libi
tum. Et excepto tempore magni eſtus in quo
rarior ſit uſus. Potio ad idem ſolutiua. Reci/
pe pulueris yerapig. deſcripte a Galie. vii. te/
rapentice. ʒ.ii. aut. iii. ad libitum diſſoluatur
cum brodio pingui et bibat ante cibū p quat/
tuor horas hunc potum ſibi cōuenientiſſimū
ſumat ad libitum cum uenter eſt ſtiticus aut
cum ſentiret ſtomacum grauatum in hoc ac/
cidente fui prolixus preterea quia puto ꝙ hu
iuſmodi ſtipticitas multum addat in maliciā
principalis diſpoſitionis.

E magnifice

Imbaſſiator impoſterum domi
natio. v. accidat in diſpoſitionē
malam multum uerēdam a qua gratia dei cu
rata eſt ſeruabit hunc regimen quod in duas
diuidam partes quarū in prima erit circa de/
bitam adminiſtrationem ſex rerum non na/
turalium que ſunt aer cibus et potus motus
et qes inanitio et repletio ſomnus et uigilia
et accidentia anime. Secunda uerſabitur cir/
ca modum debitum purgandi temporibus cō
uenientibus pertractans partem primam ab
aere ſermonem incipiam.

De aere.

Sit aer habitatiōis ca
lidus et ſiccus qui ſi
nō ſit talis naturaliter fiat artificialiter aut cū
ſtuba ſicca uel igne in camera incenſo cum li
gnis odoriferis cuiuſmodi ſunt lignū iunipe
ri lauri roris marini ſauine abietis et ſimiliū
ꝙ ſi talia ligna non haberentur fiant ſuffumi
gia in camera que tamen ſunt uarianda ſecū/
dum uarietatē temporū ſuffumigiū cōueniēs
tempore hyemis eſt tale ſicut. Recipe thuris
laudani ſtoracis calamite anna. ℥. ſem. ga/
lie muſca. ʒ.i. piſtentur et incorporentur cū
uino maluatico et fiant trociſci ponderis. ℈.
ii. pro quolibet et horum unus ponatur ſup
carbones in camera aut aula. In uere conue/
niret iſtud. Recipe florum uiolarū borragis
camphore anna. ʒ.i. laudani ſtoracis anna.
ʒ.ii. reformentur trociſci cum aqua roſata et
utatur ſicut pcedētibus. et ſi eſtate opus eſſet
fiat tale ſuffumigiū. Recipe ſtoracis calamite
℥.i. galie muſc. ℥. ſem. camphore. ʒ.iii. pulue
rizentur et cū opus eſt ponantur. ℈.ii. iſtiuſ
pulueris ſuper carbones ſed tempore autūni
utatur tali ſuffumigio Recipe ſtoracis liqui/
de. ℥. ſem. laudani ſpodii anna. ʒ.i. turis ſto/
racis calamite anna. ʒ.vi. fiant trociſci cū aq̄
melliſſe ad pondus. ℈.ii. pro quolibet et fiat
ut dictum eſt. Vitandus eſt aer nebuloſus et
ſtufarum humidarū et aer uentoſus maxime
flante auſtro et paludoſus. Sed cū aer accipi/
at uarietatē ex aſpectu ad diuerſas plagas iō
eligatur locus habens aſpectum uerſus oriē/
tem ſitq̧ elongatus a curſibus fluuiorum et
a paludibus et ſtagnis non habeat teſtudine/
as reuolutiones ex muro conſtructas et potiſ
ſime antiquas. et quia aeris applicatio ad cor/
pus humanum propter ueſtes poteſt multis
modis uariari ideo de ueſtibus ſub aere repo
nentur. in primo dico ꝙ tempore eſtatis i no
cte retineatis in capite infulam uel birretum
ex pellibus dorſalibꝰ uarorū et ſint infule ha
bentes appenditiaſ uſq̧ ad locum ubi collum
ſpatulis cōiungitur in hyeme uero muniant
infule pellibus agnorum pinguium et bene
calidorū. in temporibus autē mediis ſint me
die pelles in caliditate et adhereant infule dic
te imediate capiti ita ꝙ nullū mediet birretū.
ſed ſepe exſiccentur propter humiditatem ad
herentem et ſepe permutentur. et ſimiliter re
liquū corpus muniatur ueſtibus ſufultis pel
libus magis et minus calidis ſecundū tempo
rum diuerſitatē et reponantur ueſtes in loco
ubi ſit muſcus aut ambra aut ligni aloes. Pe
des ſint bene muniti pedulis ſepe mutatis ne
q̧ ſint ſotulares multū ſtricte neq̧ calige ſint
multū extenſe et protenſe prohibent enim ta
lia curſum ſanguinis et ſpirituū ad predicta
loca debite diffundi.

De cibo et potu.

Anteq̄ de cibis loquar premittende ſunt que/
dā regule. Prima nunq̄ comedendū eſt niſi
uera et naturalis fames affuerit. Secūda non
tardetur fames dum uerus adeſt appetitus.
Tertia dū appetitus ē intenſus nunq̄ eſt uſq̧

Digitized by Google

ad ſaturitatem comedendū. Quarta nunquā
comedendū niſi percipiatis cibū precedentē
a ſtomaco ad inteſtina deſcendiſſe. Et ideo in
hoc conſideranda ē quantitas cibi aſſumpti et
tempus quo fuit aſſumptū et ideo ſecurius ē
ut inter unū cibum et aliū interueniant octo
hore et ad minus ſeptē. Quinta nō eſt come/
dendū dū in ſtomaco ſentitur faſtidium. Iſtis
premiſſiſ dico ꝙ uinum ſit colore albū et ſub
ſtantia ſubtile in ſapore aliq̄liter dulce et aro/
maticum. Vinū uero nō boni odoris aut tur/
bidum non bene defecatum ē malum pariter
uinum auſterum aut nigrum aut rubeū groſ
ſum et uehementer dulce. Sed cum uinum re
cipiat diuerſitatem ex loco in quo naſcit̄ me/
lius eſt uinum montanū uel explanicie accep
tum a paludibus et locis umbroſis elongatū
Conueniunt etiam uina artificialia cuiuſmo
di eſt iſtud. Recipe barile unum muſti albi in
quo hec infundantur uidelicet florū roris ma
rini florū ſaluie anna lib. i. ſem. galange zen
ze. granorum paradiſi anna. ℥. i. ſem. paſſu
larum lib. iii. piſtentur groſſo modo et ponā/
tur in dicto muſto ut buliant. et hoc uino po/
teſt in hyeme uti ſaltem in principio cibi ſu/
mendo duas tertias unius ciati aut unū ciatū
ſed circa potum iſte regule ſeruentur. prima
ſi ꝓpter exercitiū inualeſcit ſitis et multa po/
tus quantitas ſit neceſſaria. tunc parum de ci
bo eſt aſſumendū. Secunda ſi uinum limpha
ri oportet fiat per quatuor horas anteq̄ biba/
tur. Tertia linphetur cum aqua decoctōis ani
ſorum uel feniculorū uel cinamomi tempore
hyemis in eſtate uero cū aqua ſimpliciter coc
ta uel decoctionis paſſularū. Quarta non eſt
poſt prandium aut poſt cenam bibendum cū
tranſiuerit medietas hore poſt cibum. Quin
ta non eſt bibendū ſtomaco ieiuno et ideo in
mēſa nō niſi poſt plures bolos bibendū eſt.
Sexta potus uini non eſt conueniens poſt co
meſtionem fructuū recentiū et humidorum.
nam cum uinum ſit maxime penetrator facit
ipſorum aquoſitatē in uenas labi.

De pane.

Panis ſit ex frumento
mundo in loco nō ſter/
corizato neq̧ paludoſo nato ſitq̧ debite fer/
mentatus cōuenienter coctus et parum ſalitus
nō minoris etatis unius diei nec maioriſ triū
aut quatuor dierum a quo ex toto non excu/
tiatur furfur.

De carnibus.

Primo cōſiderandū eſt quorum animalium
ſunt conuenientes. deinde quorum membro
rum ptes ſunt eligende. Tertio de modo pre
parationis ipſarum. Generaliter uitande ſūt
carnes difficilis digeſtionis et groſſi et uiſco
ſi nutrimenti. Cuiuſmodi ſunt carnes boui
ne caprine porcine et anſerū et ferre oīm ani
malium et auium degentiū in aquis. Ex aīali
bus domeſticis quadrupedibus eligende ſūt
carnes uituli non multum natiuitati propinq
ſed ad minus per quinquaginta dies longin/
qui et non amplius octo aut. x. menſium car
nes edine non tranſeuntes menſem cum di/
midio. carnes agnorum et caſtratorū. De ſil
ueſtribus bone ſunt caprioline caro leporis
ſed carnes urſi coniculi ericii dimittant̄. De
uolatilibus domeſticis cōuenit pulli non mul
tum parui capones galline et columborū iu/
uenum uolare incipientium. ſed ex ſilueſtri/
bus eligantur carnes ſturnarum conturnicū
faſianorum perdicum merulorum franguilo
rum et aliarum auium paruarum degentium
in pratis et nemoribus. caro anatum anſerū
pauonum ſolegarum et breuiter auium degē
tium in aquis et paludibus dimittantur. De
animalium partibus infraſcripte eligant̄. p/
mittendo primo ꝙ omnes ille ptes dimittan/
tur que groſſum et uiſcoſum generant nutri
mentum ſicut ſunt cerebrum collum cutes et
ſimiles. Secūdo ſi quādoq̧ placet ſumere ta/
les ptes ꝙ condiantur cū aliquo ſapore ſubti
liatiuo et inciſiuo facto cum aromatibus et a/
ceto et paſſulis et ſimilibus. Tertio ꝙ omniū
animaliū anteriora ſunt calidiora quā poſte/
riora et ideo digeſtioni meliora poſteriora ue
ro econtra. Cerebrū non conuenit quoniam
nocet ſtomaco et eſt generatiuū groſſi et ui/
ſcoſi nutrimenti. iii. alimentorum. Medulle
uniuerſaliter uitupantur quoniam uilos ſto/
maci mollificant et appetitum proſternunt.
Venter frigide et ſicce complexionis pōt ali/
quādo uti licet uſu raro et cum rebus aroma
ticis. pulmo malus et dimittendus cor diffici
lis eſt digeſtionis pauci et groſſi nutrimenti
ideo dimittatur epar licet calide et humide ſit
complexionis quia tamen generat ſanguinē
groſſum difficilis penetrationiſ. et eſt dure di
geſtionis non conuenit. Splen frigide et ſic
ce complexionis pauci nutrimēti et groſſi nō
utatur. Non conueniunt renes cum ſint diffi
cilis digeſtionis et pauci et mali nutrimenti.
Inteſtina frigide et ſicce cōplexionis iō pau
ci nutrimenti et difficilis digeſtionis ideo nō
conuenit. ſtomacus ſiue uēter animaliū gra
uis eſt digeſtionis minus tamen uitupantur
uentres auiū quā quadrupedū. Vētres tamē
gallorū et gallinarū ſi bene digerātur ſtoma
co conferūt et maxime interior pellicula ipſo

Digitized by Google

rum imo ſi pluries cum optimo uino lauetur
poſtea exſiccetur et pulueri zetur eſt ſtomaco
preſidiũ optimũ . Caude etiam animaliũ ſũt
dimittende. Animaliũ pedes quãuis ſint ui/
ſcoſi nutrimenti quia tamen ſunt paucarum
ſuperfluitatũ. et humor ex eis laudabilis ideo
poteſt uti aliquando licet raro. Teſticuli uero
calidi ſunt et humidi et omniũ animaliũ quã
to ſunt maiora tanto eorum teſticuli ſunt dif
ficilioris digeſtionis tamen ſi bene digerant
ſunt multi nutrimenti inter teſticulos illi ſũt
meliores qui ſunt ex animalibus iuuenibus
et uolatilium ſunt meliorum gallorum perdi
cum et faſianorum ſed quadrupedũ melioreſ
ſunt agnorum edorũ et uitulorũ . Ale uero
cum ſe notabili exercitio excitentur laudant
caro muſculi rubea inter ceteras carnes lau/
dabilior eſt et precipue cum non fuerit multa
pinguedine confuſa neqꝫ ab ea totaliter denu
data pingues autem excellentes carnes nutri
mentum humidũ prebent et multarũ ſupflui
tatum. Caro oſſibus adherens et mẽbris ſp/
maticis propinqua preſtat groſſum et uiſco/
ſum nutrimentũ licet inter cetera ſaporoſum

De modo preparatio

nis. Pro quo premittendũ primo ꝙ omnium
animaliũ habẽtium corpora groſſa ſolida et
macra carnes eliſſe meliores ſunt quã aliter
prepate. ſecundo quod uolatilium pinguium
carnes aſſate meliores ſunt quã eliſſe ſed ma
crorum econtra. tertio quod carnes nõ come
dantur que fuerunt cocte cum cibis frigidis
ſicut cum piſis recentibus et fabis ſimiliter
ſi fuerint cocte cum cibis faciliter corruptibi
libus quemadmodũ cum lacte et ſimilibus.
quarto non comedantur carnes aſſate poſtq̃
fuerint in uaſe per modũ ſuffucationis reſer
uate reponuntur enim in ſpecie uenenorum.
ſexta quarti eliſſe carnes debite cocte ſunt eli
gende caro in uere aſſata ſi bene digeritur ẽ
boni nutrimenti ſed quia tarde digeritur nõ
debet ex ea multa fieri repletio caro cum pin
guedine frixa faſtidiũ generat ſtomacũ nau
ſeat et caput grauat caro ſuper prunas aſſata
ſi bene digeritur multum nutrit et corpus ro
buſtum reddit quia tamen difficilis ẽ digeſtio
nis melius eſt dimittere. Carnes in furno aſ
ſate licet digeſtioni graues exiſtant tamen qa
nutrimentũ dant ſolidum poteſt uti aliquãdo
eis licet raro . carnes in aceto condite et aro
matibus cuiuſmodi ſunt gelatiua ſunt conue
nientes. De ſaporibus cum carnibus conue
nit qui fit ex amigdalis gariofilis pipere ſer
pillo et aceto aut ex amigdalis mica panis zẽ
zebre et aceto.

Piſcis uſus abſolute

non eſt conuenientes . Si aliquando uti uult eli
gantur piſces ſubſtãtia mediocriter ſolidi hu
miditate ſuperflua priuate et uiſcoſitate ſicut
q ſcamoſi degentes in aquis currentibus et
petroſis quales ſunt trute cauedãi barbuli lu
cii menule carpiones et ſimiles . Sed piſces
groſſarum et mollium carniũ abſqꝫ ſquamis
omnino dimittant ſicut ſunt anguille tence
et ſimiles. Prepatio horum piſciũ melior eſt
cum coquuntur cũ oleo oliuarum petroſimu
lo menta aniſo et feniculo aut ſuper graticu
lam et aſpergantur oleo et modico aceti et ſa
le. Ex ouis conueniunt uitelli albumine abſtr
cto et ſint taliter cocte ut ſint ſorbilia aut tre
mula frixa ſunt mala . Lactis uſus nullomo
do conuenit neqꝫ caſei ꝙ ſi ad ipſum uolũtas
eſſet utatur caſeo medio inter recentem et an
tiquum ſed eius uſus ſit rarus et ſolum in ſi
ne menſe et pauca quantitate . Butirum non
conuenit propter eius multam humiditatẽ et
quia ſtomacũ debilitat et neruos mollificat.
Conuenit oleum ex oliuis bene maturis. itẽ
etiam oleum de nucibuſ quãquã caput aliqua
liter grauet ſtomacum enim cõfortat. Mel cõ
ueniens eſt cum flegmaticiſ optimum ſit. vi.
de regimine ſanitatis tempore uero eſtiuo ei
us uſus dimittatur cum faciliter in colerã cõ
uertatur . Vſus zucari optimus eſt eo ꝙ con
uenit ſtomaco et flegma abſtergit. ii. cano.

De leguminibus pre

mittendum eſt ꝙ corpora ipſorum ſunt uen/
toſa et inflatiua et ideo dimittantur. ſecundo
ꝙ inter cetera legumina faſioli fabe cicera al
ba caput et neruos ledũt et ideo corũ uſuſ ma
lus. Cicerum rubeũ ſiue nigrum brodio uti
aliquando poteſt cum ipſorum brodium ape/
ritiuum ſit et lauatiuum et materias diuertit
ad uias urine ꝙ ſi cum granis decoquantur
radices feniculi petroſimili melius eſt tempo
re hiemis tempore uero eſtatis cum predictis
radicibus et radicibus endiuie aut cicoree.
Panicũ licet ſit frigidum et ſiccum. ſecundo
gradu et. xxi. continentis poteſt tamẽ aliquã
do uti licet raro. Rizum calidũ in primo ſic/
cum in ſecundo. xxi. continentis non conue
nit ſtante uentris ſticitate ſed ubi hoc non ob
ſtaret conuenit. lentes omnes euitande ſunt.
Conuenit far coctũ poſtea colatum et cũ lac/
te amigdolarũ conditũ. De oleribus dicendũ
eſt primo ꝙ uſus frigidorũ et humidorũ ole
rũ uitãdus ẽ. ſecundo quod olera calide et ſic

Digitized by Google

ce complexionis conueniunt. conuenit uſus
ſaluie feniculi petroſimili mente ſerpilli roriſ
marini maiorane ozimi gariofilati aneti ter/
foliu boraginis bugloſſe blite bene coctę yſo/
pi et caulium non multum coctorum quãuis
ipſorum brodium ſit melius foliis. Lactuca
uero cicorea ſpinacia epatica. et relique her/
be frigide et humide dimittantur niſi aliquã/
do tempore eſtatis gratia excitandi appetitum
uti poteſt endiuia aut lactuca gratia ſomni p/
uocandi. De radicibus poteſtis rafano et ma
xime poſt cibum cũ ſit diſſolutiuum flegma/
tis et aperitiuam et ipſius per uias urine edu
ctiuum conuenit etiam bulbus ſiue ſcalonia
alium ſi non grauauerit caput cepe et maxie
coctum et conditum melle aut zucaro et ace/
to et porrum carote bauce ſiue paſtinace. Ra
pe uero propter earum ſuperfluam humidita
tem non conueniunt. De extremitatibus ſu/
periorum plantarum conueniunt ſparagi lu/
pulli capares. Fructus plantarum cuiuſmodi
ſunt concurbita citrulli cucumeres popones
omnes mali et dimittende. De fructibus ge/
neraliter premittẽdum eſt ꝙ cum ipſi ſint ua
poroſi uentoſi et humidi et facile corruptibi/
les tutius eſt eos dimittere. Secundo qđ om/
nes fructos humidi deteriores ſunt quã ſicci
Tertio quod fructus lenitiui debent premitti
aliis cibis ſtitici uero econtra. Quarto fruct⁹
qui poſt cibum comeduntur cocti ſunt ut plu
rimum meliores aliis. ſ. crudis. Conueniũt
amigdale ficus ſicce albe bene mature ſed re
centes quare non ita ſtomaco conueniunt iõ
nõ ſit eorũ uſus frequens. paſſule fiſtici gra
na pini in aqua calida infuſa et poſtea exſicca
ta. aliquando licet raro uti poteſt cereſis bene
maturis et moris maturis ante cibum et potiſ
ſime cum uenter eſt ſtiticus. Caueat a pſicis
piris malis criſomilis dactilis iuiubis prunis
granatis acribus et a muzis licet ſint nimis
acribus et uuis recentibus. Citonio aliquan
do uti poteſt poſt cibum cocto et cum zucaro
condito nuces et ſi ſint calide et ſicce quia ta/
men ad digerendum graues et capiti nocent
dimittantur. Auellanis uti aliquãdo poteſt ſi
primo adurantur aliquando licet ſint dure di
geſtionis. Sup fercula uti poteſt iſtis aroma/
tibus uidelicet Recipe cinamomi. ʒ. ſem. pi/
peris. ℥. ii. zenze. ℥. i. gariofilorũ nucis mu
ſcate granorũ paradiſi anna. ℈. ii. croci. ℥. i.
piſtetur omnia ſubtiliter.

De repletione et inanitione.

Cum omni diligentia uitanda ẽ im
moderata cibi et potus repletio et ideo caute/
la optima eſt cum adeſt fortis appetitus ut ſur
gat a menſa cum reliquiis famis. item in co/
medendo melius eſt ſepe et parum potus acci
pere quã multum et raro. Amplius ꝙ ante ci
bum ſemper conetur habere uentris benefi/
cium et poſt ipſum aliquod exercitium. Item
ſi in ſtomaco grauitatem ſentiret aut nauſeã
uel fluctuationem antequã comedat uomitũ
prouocet. ſed cum uult uomitũ prouocare iſte
ordo ſeruetur. Primo quod ante uomitum re
pleatur ſtomacus cibis in ſubſtãtia ſapore et
odore diuerſis ut groſſis ſubtilibus unctuo/
ſis dulcibus acetoſis ſalſis acrib⁹ et uino dul
ci. Secundo ꝙ poſt repletionem ad quartam
hore ſe forti aliquo exercitio exerceat. Tertio
cum uult uomitum puocare ligari faciat fru/
ſtrum coti ſuper oculos cum benda et poſtea
cum digito radicem lingue cõprimat aut pen
nam oleo in unctam gutturi imitat quod ſi uo
mere non poteſt ſumat ciatum unum decocti
onis rafani cum. ʒ. i. aceti et. ʒ. i. ſem. zuca/
ri uel mellis et totum tepidum ſorbeat. uel ſu
mat ſucci radicum liliorum alborum olei cõ/
munis anna. ʒ. ſem, ſalis gẽme grana. viii. a
quę fontis lib. i. et totum tepidum bibat. aut
ſumatur ſucci corti cũ ſambuci. ʒ. ſem. et bi/
batur tepidus. quarto poſt uomitum lauetur
facieſ cum aqua roſata et aceto. quinto nõ fiat
poſt uomitum repletio ex cibo aut potu. ſexto
ꝙ ſi oportet uomitum in hieme prouocare eli
gatur hora diei calidior. ſeptimo quod non fi
at uomitus niſi uentre exiſtente a ſuperfluita
tibus mundo. et ſi contingeret uentrem eẽ ſti
ticum et feces retineri propter flegma uiſco/
ſum in inteſtinis adherens fiãt cliſteria dieb⁹
alternis aut bis in ebdomada aut ſemel ſecun
dum quod uidebitur expediens. Cliſtere con
ueniens tẽpore eſtatis. Recipe foliorum bli/
tis. m. ii. mercurialis. m. i. foliorum uiolarũ.
m. ſem. buliant omnia in ſufficienti quantita
te aque et poſtea coletur de colatura accipiatẽ
lib. i. ſem. quibus addantur zucari rubei. ʒ.
i. ſem. ſalis. ℥. iii. olei cõmunis. ʒ. ii. olei de
camomilla. ʒ. i. miſce. ſed tempore autũni cõ
uenit iſtud. Recipe foliorum blitis mercuri/
alis camomille maluarum anna. m. i. deco/
quantur ea i ſufficienti quantitate aque et co
letur inde et de colatura accipiantur. ʒ. xvi. q
buſ addãtur benedicte. ℥. ii. zucari rubei. ʒ.
i. ſem. olei de camomilla olei uiolati ãna. ʒ.
i. ſem. ſalis geme. ℥. i. ſem. in hyeme cõuenit
iſtud. Recipe blite florum camomille mercu
rialis, anna. m. i. cartami. ℥. i. ficuũ pinguiũ
numero. vi. aniſorũ feniculorum anna. ʒ. ſe/
mis buliant oia ut prius et de hac decoctione

ſumantur.℥.xiiii. quibus addantur mellis.
℥.ii.olei de aneto.℥.iii.ſalis geme.ʒ.i. Tem
pore ueris cõuenit iſtud. Recipe brodii pulli
lib.i.ſem.olei.de camomilla olei liliorum al
borũ anna.℥.i.ſem.zucari rubei.℥.ii.uitelli
ouorũ numero.ii.ſalis.ʒ.ii. Electuaria et cõ
dita conferũt ad ſtomacũ confortandũ et pro
hibendũ flegmatũ generationẽ et ad hunc in
tellectũ materiã minorandã cuiuſmodi ſunt
zenze.conditũ cuius uſus eſt de mane ſume
re radicẽ unam per tres aut quatuor horas an
te prandiũ duabus aut tribus uicibus in eb/
domada et cõuenientior uſus eſt a medio au/
tũni uſq; ad mediũ ueris.nuces condite aro/
maticum roſatũ deſcriptione gabrielis diaga
langa. Sumere ſemel aut bis in ebdomada.
ʒ.ſem.pill.aleſanginarũ parum ante cenam
aut pill.que hoc modo fiunt eſt conueniens.
Recipe pill.yere galieni.ʒ.i.agarici.℈.i.ſa/
lis geme gra.iii.reformentur pill.vii.nume/
ro pro.iii.cum oximelle ſimplici et de his ſu
mat ut dictum eſt.

De motu et quiete.

Cum exercitiũ in cõſeruatione ſanitatis nõ
paruum afferat iuuamentũ premittendum eſt
quod non fiat exercitiũ niſi pulſis ſuperflui/
tatibus prime et ſecunde digeſtionis. ſecũdo
quod nõ fiat niſi poſtquã cibus in ſtomaco et
epate fuerit digeſtus.tertio ꝙ mẽſura exerci/
tii tanta ſit ut ad laſſitudinẽ excluſiue ꝑducat
quarto ꝙ cũ per exercitiũ contingerit laſſitu
do ꝙ ab eo ſtatim deſiſtat.quinto ꝙ exercitia
conſueta meliora ſunt inconſuetis. ſexto qđ
exercitium uniuerſale quod fit aut peditãdo
aut equitando uel faciẽdo corpus fricari inci
piendo a genibus uſq; ad pedeſ et poſtea a ra
dicibus coxarũ uſq; ad genua et ab humeris
uſq; ad manus etiã a collo uſq; ad nates ẽ me
lius ꝑticulari quod eſt unius membri ſolum
aut quorundã.quiete utendum ẽ poſt cibum
et tꝑe laſſitudinis.

De ſomno et uigilia.

Lõquendo de ſomno premitti debet quod ho
ra dormiendi cõuenientior eſt nox quã dies.
ſecũdo quod nõ eſt dormiendũ imediate poſt
comeſtionẽ imo diſtet ſomnus ſaltẽ duabus
horis a fine comeſtionis.tertio ꝙ nullo tem/
pore eſt dormiẽdũ capite detecto. quarto qđ
euitetur ſomnus diurnus niſi in caſu quo in
nocte non dormiret in quo tũc poſt prandiũ
aut ante tertias quod cõuenientius ẽ conceda
tur.quinto quod dormiendũ eſt capite eleua/
to et corpe cõuenieter pãniſ tecto.ſexto ꝙ nõ
ẽ dormiendũ reſupine.ſeptio ꝙ ſomnus ſit
vii.aut.viii.horarũ ſed nõ trãſcat.ix. octauo
ꝙ ſomnus ſup uentrẽ iuuat digeſtionẽ quis
noceat oculis.Ordo igit̃ talis erit ꝙ aſſump
to cibo ſtabit duabus horis poſtea exuto cor/
pore lectũ intrabit capite alte ſituato et corpe
pãnis cõueniẽter tecto dormire incipiat ſup
latere dextro et cũ excitat̃ uoluat̃ ſup ſiniſtro
et cõpleto ſomno ſecũdo redeat ſup latus dex
trũ et cõpleat menſurã ſui ſomni. Sit ſõnus
i lecto de pluma cũ lenteaminibus reſeruatis
in capſa ubi ſit muſcus aut lignũ aloes nux
muſcata folia lauri aut ambra uel aliqđ taliũ
ſimiliũ bene redolentiũ.Reliquũ tẽpus ab eo
quod requirit̃ ꝓ ſomno uigilandũ eſt.

De accidentibus aĩe

Ira nõ multũ fortis gaudiũ leticia ſpes confi
dẽtia bona cõueniũt.nocẽt autẽ ira fortis ti/
mor furor triſticia inuidia ſollicitudo.coytus
uero uel reponatur ſub capitulo de exercitio
uel de inanitione et repletione aut accidentiũ
aĩ aut aliis placet qualitercũq; fuerit dũmodo
ſuꝑfluus ſit multũ nocet nunquã accedendũ
ẽ ad coytum niſi natura ex ſe requirẽte abſq;
quod a cã exteriori inuitet̃ cum fuerit cõpleta
digeſtio prima et ſecũda ſit ſemel in ebdoma
da aut bis et poſt ipſum in ſomno occupetur
et iſtud quantũ ad ꝑtem primã.

De parte ſecunda.

Cõuenit purgari i uere et autũno.in uere in
fine martii aut in principio aprilis.in autũno
i fine ſeptẽbris uſq; ad mediũ octobris. Pur
gatio cõueniens in uere ſic fiat in primo die
ſtomaco ieiuno fiat cliſtere ꝙ cõuenit tẽpore
ueris ſupius ſcripto in cap.de inanitiõe et re
pletione in ſequẽti die poſt finẽ cene ad.vii.
aut.viii.horas ſumat hoc minoratiuũ et leniti
uum calidũ ſuper quo põt imediate cũ ſump/
ſerit dormire i media hora et differat prandiũ
ſuũ quinq; horas ab hora aſſumptiõis Reci/
pe agarici turbit anna.ʒ.ſem.buliãt iſta i li/
bra.i.aque uſq; ad conſumptionẽ medietatis
poſtea coletur et cũ colatura diſſoluant̃ caſſie
nouiter tracte.ʒ.x.et fiat potus. in ſero fiat
ante cenã tale cliſtere. Recipe aq̃ ordei in qua
furfur ſit lotus lib.i.ſem.mellis zuca.ru.an
na.℥.ſ.uitelli ouorũ numero.ii.ſalis parũ et
calidũ imponat̃ in die ſequẽti i aurora ſuma/
tur calidus iſte ſyrupus uidelicet Recipe oxi
mellis cõpoſiti.℥.i.ſem.ſyrupi de biſantis.
℥.ſem.aq̃ feniculi aque cicoree aq̃ ſcolopen/
drie anna.℥.i.miſce et aromatizent̃ cũ mo/
dico cinamomi hũc ſyrupũ cõtinuabit.vi.aut

vii. diebus mõ et ordine ſupraſcripto in die ſe
quenti ad diem ultimi ſyrupi aſſumpti ſumat
infraſcriptã medicinam mõ et ordine ſcripto
de aſſumptiõe lenitiui et minoratiui in die po
ſtea ſequẽti de mane fiat cliſtere ex lotura fur
furis cum aqua ordei melle et zucaro erono
ut dictum eſt ſupra. et ſe non multo in pran/
dio grauet cibo neq; potu ſed in prandio ſu/
mat pro ferculo ferculũ factum ex borragine
petroſimulo et menta cum carne pulli aut gal
line. Incipiat poſtea omni mane cum ſurgit
aut antequã ſurgat ſumere. ℥. ii. iſtius miſtio
nis confortantis ſtomacũ et deopilantis ſple/
nem. et hac utatur per totum menſem aprilis
Recipe ſpecierum aromatici roſati deſcriptio
ne gabrielis. ℥. ii. ſpecierũ dialacte. ℥ i. mel/
lis diſpumati. ʒ. v. et fiat electuarium de quo
ſumat ut prius dictum eſt. Poſt iſtorum ſyru
porũ aſſumptionem ſumatur infraſcripta me
dicina cum modo et ordine et dilatione pran/
dii lenitiui et minoratiui ſuperius ſcripti exce
pto quod in fine. v. horarum ab hora aſſump
tionis dicte medicĩe ſumat unus ciatus aque
ordei calide cũ. ʒ. i. mellis roſati colati et poſt
iſtum differatur prandium una hora. Recipe
paſſularum. ʒ. i. macis aniſorum anna. ℥. i.
florum boraginis florum bugloſſe anna. ℥.
ii. polipodii. ℥. iii. buliant omnia in lib. ii. aq̃
uſq; ad conſumptionem medietatis poſtea co
letur. et cũ colatura diſſoluatur electuarii in/
di. ʒ. ſem. agarici. ℥. ſem. ſalis geme gra. iii.
et fiat potus. Et in die ſequenti aſſumptionis
medicine fiat cliſtere lauatiuum ut dictum ẽ
poſt aſſumptionẽ minoratiui et utatur infra/
ſcripto electuario per totum menſem aprilis
uſq; ad medium maii ſumendo de eo in auro
ra. ℥. ii. et differendo prandium ſaltem tribuſ
horis. Recipe ſpecierum aromatici roſati de/
ſcriptione gabrielis. ℥. ii. ſpecierum dialacte
℥. i. zucari. ʒ. v. diſſoluatur zucarũ cũ aqua
abſinthii et fiat electuarium de quo ut prius
ſumat. nam iſtud electuarium cõfortat ſtoma
cum et aperit opillationes epatis. In autũno
uero fiat purgatio talis premittatur cliſtere q̃
conuenit tempore autũni ſcripto ſuperius in
capitulo de inanitione et repletione in die ſe/
quenti ſumatur iſtud lenitiuum et minorati/
uum cum ordine et modo ſuperius poſito in
aſſumptione lenitiui et minoratiui tẽpore ue
ris. Recipe fumiterre lupullorum anna. m. i.
paſſularum. ʒ. i. foliculorum ſene. ʒ. ſem. flo
rum borraginis. ℥. ii. aniſorum. ℥. i buliant
omnia in lib. i. aque uſq; ad conſumptionem
medietatis. poſtea coletur et cum colatura diſ
ſoluatur caſſie nouiter tracte. ℥. xii. et fiat po
tus in ſero eiuſdem die ſequatur cliſtere ſcrip
tum poſt aſſumptionem minoratiui ueris in
die ſequenti ſumat ſex aut ſeptem diebus in/
fraſcriptum ſyrupum modo et ordine ſupius
ſcriptum Recipe oximellis ſimplicis. ʒ. i. ſy/
rupi de fumo terre ſyrupi de biſanſis anna.
ʒ. ſem. aque boraginis aque feniculi aque lu
pullorum anna. ʒ. i. miſce poſt dicti ſyrupi aſ
ſumptionẽ ſumatur iſta medicina cum ordi/
ne ſupraſcripto de aſſumptione medicine ue
ris. Recipe lupullorum capillorum ueneris.
anna. m. i. foliculorum ſene. ℥. i. polipodii.
℥. ii. florum boraginis florum uiolarum an/
na. ℥. i. aniſorum maratini anna. ℥. ſem. bu/
liant omnia in lib. i. aque uſq; ad conſumpti
onem medietatis poſtea coletur et de colatura
accipiatur quãtũ ſufficit pro diſſoluẽdo aga
rici. ℥. ſem. ſalis geme. ℈. ſem. electuarii in/
di confectionis amech anna ℥. ii. ſem. et fiat
potus in ſequenti die fiat cliſtere lauatiuũ ſu/
perius ordinatũ poſt ſolutiuũ ueris. Poſtea
utatur iſto electuario diebus alternis ſumen/
do de eo ĩ aurora quantitatẽ. ℥. i. ſem. pro ui/
ce differendo prandium ſaltim horis quatuor
Recipe diaborraginati. ʒ. i. dianthoſ. ʒ. ſem.
diacucurme. ℥. ii. miſce. Iſta miſtione q̃ ha/
bet cor et ſtomacum confortare et aperire epa
tis opilationeſ utatur ut dictum eſt per totum
menſem Septembris.

¶ Bauerius de Baueriis.

Diſpoſitio no

bilis et magnifici domini La/
tiſlai eſt groſſities palpebre in
ferioris oculi cum rubedine quadam pruritu
et caſu pillorum aliquorũ eiuſdem palpebre
cum quadam leui ulceratione. Cauſa iſtius
diſpoſitiõis eſt materia ad groſſiciem tendẽs
plus tamen et minus. nam in principio ẽ mi
nus groſſa in proceſſu magis. et hec poteſt eſ
ſe ſanguinea colerica flegmatica et melãcoli/
ca quecũq; aliquam acquiſiuit aduſtionẽ qua
propter redditur ſalſa ſiue nitroſa que ratiõe
ſue groſſitiei facit palpebre ingroſſationem.
ſua uero nitroſitate corrodendo radices pillo
rum palpebre facit eos cadere et in locis ubi
figebantur remanent quedam ulcerationes et
ſimili cauſa hec materia ſua nitroſitate eſt at
tractiua materie calide. unde rubefit palpebra
et cauſat pruritus. Hec diſpoſitio cuius cau/
ſam aſſignaui apud Auic. iii. tertii tractatu ſe
cundo dicitur ſylac. unde dixit. Sylac ẽ groſ/
ſities palpebrarum pueniens a materia groſ
ſa nitroſa et male diſpoſitionis propter quam

Digitized by Google

rubent palpebre et cadunt pili et adducit ad ulcerationem ptium in quibus ſunt infixi pili et ſequitur corruptio oculi .ſ. quandoq; uidelicet cum illa materia attingeret coniunctiuam et aſperaret ipſam. Et Raſis ſecundo cõtinentis prope finem dixit. Sylac eſt groſſities palpebrarum cum rubore et corroſione lacrimalium et caſu pilorum quod intelligẽdũ eſt ut prius expoſitum ẽ. Vtplurimum tamen contingit ꝙ cum hac materia groſſa pmiſceatur materia colerica ſubtilis faciens pruritũ in loco propter cuius materie permixtionem et pruritum inde ſequentem yeſus aly. azarainus dixerũt quod ſylac fit a materia nitroſa ſubtili. et quia utplurimũ dicte materie concurrunt in ſylac .ſ. groſſa nitroſa et ſubtilis acuta meſue in ſuo de appropriatis in capitulo de caſu pillorum palpebrarum loquens de cura ſylac dixit. mũdificetur caput ab humore nitroſo ſalſuginoſo et ab humore acuto.

Et ex iſtis apparet quomodo differat preſens diſpoſitio a pruritu palpebrarum. nam in ſylac eſt caſus pillorum palpebre pacientis ſed non in omni pruritu cadunt pili. item pruritus in ſylac eſt cõmunicans angulis oculorũ ſed in palpebrarum pruritu ſolum eſt in palpebris. unde Raſis loco ſupius allegato uerſus principium. Sylac ẽ groſſicies palpebrarum cum rubore et pruritu in angulis. Differt hec diſpoſitio a ſcabie palpebrarum cum qua uidetur habere ſimilitudinem propter qđ aduertendum eſt quod ſcabiei palpebrarum quattuor ſunt ſpecies ut ponitur ab Aly. ix. theo. et a Raſi. ii. cõtinentis primo et ſecũdo cap. et a yeſu aly. Prima eſt cum apparet in terioribus palpebrarum rubor et ſentiť pruritus in ea parte cum pauca aſperitate et hãc intellexit Auic. loco ſuperiuſ allegato cap. de ſcabie oculorum. cum dixit. Incipit prius cũ pruritu paruo deinde fit aſperitas et rubificãtur palpebre. aſperitas in hac ſpecie accidit ꝑpter puſtulas paruiſſimas facientes in pte intrinſeca palpebre inequalitatem. Secũda ſpecies eſt in qua apparet maior aſperitas et maior rubor de qua Auicẽ. dixit. Deinde fit ut granũ fici et ulceroſa. De granu ficuſ loqẽſ que intus infixa ficu carnoſitati et ſũt admodum granorũ panici que incipiunt locum ulcerare. Tertia ſpecies eſt in qua apparet adhuc maior aſpitas intantũ quod apparet ſciſſura ibi et ulcerationes manifeſte et ſi inuerſas palpebrã uidebitur ſicut ficus apta et ſciſſa et ideo a quibuſdã hec ſpecies uocať ficulnea ut dixit yeſus aly. Et hanc intellexit Aui. cũ dixit. Poſtea adueniunt grana dura. i. puſtule et cruſte dure. cũ uehementia ſciſſionis adeſt. i. cum eſt multa ſciſſura ſicut ſcinditur ficus cum eſt matura etc. Quarta eſt in qua ſciſſura et rubedo et apparitio granorum adhuc ſunt intenſiora quã in tertia ut uoluerũt aly et raſis locis dictis et hanc Auicẽ. dedit intelligere ex tertia quia non differunt niſi ſecundum magis et minus. Ex his facile comprehẽdi poteſt in quo diſpoſitio in qua agiť. differat a ſcabie. nam in ſylac ẽ groſſicies palpebre et aſperitas in loco originis pillorũ et rubedo in eodem loco. In prima ſpecies ſcabiei non adeſt illa groſſicies ut in ſylac in palpebra et rubedo apparet intra palpebram eã inuerſando et aſperitas in reliquis uero ſpeciebus ſcabiei apparent cum palpebre inuerſantur puſtule et ulcerationes ut cõſtat ex dictis que non ſunt in ſylac in carnoſitate intrinſeca palpebri. Et ſilac recipit diuerſitatem ſecundum uarietatem materie a quibus pendet nam quedam eſt a ſanguine aduſto quedam a flegmate etc. Silac de quo preſens agitur eſt pendẽs a ſanguine cum permixtione flegmatis parumper aduſti quod facile comprehendi poteſt ſi conſideremus naturalem complexionem pacientis que naturaliter eſt calida et humida accidentaliter uero multiplicat flegma ut facile ex urina comprehendi poteſt.

Sed cum iſtis materiebus ueriſimiliter ratione bauracitatis eorum miſcetur aliquid colere ad locum attracte diuerſificatur inſuper diſpoſitio iſta ſecundum quod aliqua eſt recens et aliqua antiqua. Antiqua eſt difficilis cure pendens a materia groſſiori et minus obediẽte nature. recens uero eſt a materia ſubtiliori et ex iſtis dictis apparet quid ſit hec diſpoſitõ et que ſit eius cauſa et differentia inter ipſam et pruritum palpebrarum et ſcabiẽ ipſarum et ſigna et pronoſticum.

Cura iſtius diſpoſitio

nis duobus perficitur inſtrumentis dieta ſcilicet et potione. Cura per dietam conſiſtit in debita adminiſtratione. Sex rerum non naturalium que ſunt. aer. accidentia. ai. motus. et quies ſomnus et uigilia. cibus et potus inanitio et repletio. Narrabo primo que ſunt nocentia ſecũdũ unamquãq; rem naturalem inde ſubiungam conuenientia. Nocet aer actualiter multum frigidus et ſimiliter aqua frigida et maxime habentibus cerebrũ frigidum aut debile aut habẽti cõmiſſuras latas. unde hipo. v. affor. affo. xviii. Frigidũ inimicũ neruiſ etce. Cerebro quod de actuali intelligendum eſt. nam extinguit cerebri caliditatem.

Digitized by Google

unde ſuperfluitates flegmatice multiplicãtur
et uenti boreales nocẽt cerebro ledunt etiam
uenti auſtrini quia humiditate replent caput.
unde.iii.affor.affor.vi.auſtrini flatus grauãt
auditũ et morare capite diſcopto ſub ſole aut
radiis lune capiti nocet.unde Auic.in prima
tertii tractatu.iiii.cap.de ſubet. Ex ſomno p̃t/
terea i ſole timetur capiti et qui fit in luna fa/
cit poſſidere ſanguinis ſcreatũ qui fit cum ra
ſcatione propterea quod luna mouet humo/
res. Et aer intenſe caliditatis nocet diſſoluen/
do humores et debilitando ſpũs ſua reſolutio
ne facit eos ad ptem debilem declinare et aer
multe humiditatis ſicut pluuioſus et nebulo/
ſus replet caput et cõmunicat materiam ocu/
lo.et ledit aer incuentatus ſicut qui eſt ex an
tris.et maxime ſi in locis illis fiat ſomnus et
moram trahere ſub arboribus malarum um/
brarũ ſicut ſub nuce taxo etc.offendunt ocu/
los quecũq; cum uehementia oculos mouent
ut colores multum albi aut rubei uel citrini
et omnia multũ aromatica nocendo capiti no
cent oculo tanquã ab eo orto.unde.v. affor.
affo.xviii. Muliebra educit etc. Si nõ capitis
grauedinẽ facerent. Cerebro et inde oculo
nocet omne animi accidens nimis perdurãs
maxime cum longa triſticia ſuperflua ſollici
tudo et timor.obeſt ſomnus imediate poſt ci/
bum factus et ſomnus diurnus et qcũq; fit
capite depreſſo. Et uitãdum eſt exercitiũ ual
de forte poſt cibum factum et omnis capitis
calefactio et fricatio et pectinatio poſt cibum
et pariter eadem hora nocet balneũ et capitis
locio.et omẽs cibi et potus facientes poſt cõ/
meſtionem grauedinem aut in caput euapo/
rationem ſunt mali.et cibi et potus nocentes
ori ſtomaci offendunt caput. et cibi et potus
ſtomacum grauantes et in eo longam morã
trahentes non conueniunt.et omnis repletio
multa cibi et potus ſacietas nauſeatiua et retẽ
tio ſuperfluitatũ et ſuperflua euacuatio et coy
tus ſuperfluus nocent.

De aere.

Conuenit aer in caliditate
et frigiditate tempatus aut
qui tempore hiemis aliqualem declinet ad ca
liditatem.tempore uero eſtatis ad frigiditatẽ
leuem ſi non fuerit tempatus in paſſiuis ue/
ro qualitatibus declinet ad ſiccitatem ſitq; ſe/
renus tranquillus et quietus et a uaporibus
corruptis et odoribus fetentibus mundus.

De accidentibus ani

me. In accidẽtibus anime ſit tempantia gau/
deat.letetur uiuat iocũdus et bene ſpet de cu
ra ſue egritudinis etc.

De ſomno et uigilia.

Somnus ſit de nocte non de die in loco ĩ quo
non ſit introitus ſolis neq; radiorum lune ſit
q; ſine fumo.ſitq; ſeptẽ horarum non minus
ſex neq; amplius octo ſit capite eleuato et cor
pore cõuenienter pannis tecto neq; dormire
prius incipiat quã due hore elapſe fuerint a
fine cene non dormiat ſup uentrẽ ſiue ſup fa
ciem neq; ſuper latere oculi leſi ſed ſuper op/
poſito latere ſed ſi materia ad oculum flueret
ſomnus reſupinus concederet. licet propter
alias cauſas tertia primi ꝓhibeatur reliquum
tempus ſit uigiliarum.

De motu et quiete.

Conuenit exercitium ante cibum depoſitis
ſuperfluitatibus prime et ſecunde digeſtionis
ſitq; exercitium in quo plus laborent tibie et
membra inferiora quam caput ut eſt peditare
uel equitare ſed non ſit exercitium nimis ſu/
perfluum ſufficit quod ad ſudorem perducat
excluſiue loco exercitii conueniunt fricatio/
nes cum panno lineo. incipiendo a brachiis
trahendo uerſus manus. deinde ab humeris
retro ſpatulas inferius deſcendẽdo poſtea ad
uentrem et tandem ad coxas et tibias cõuenit
de mane capitis pectinatio premiſſa leui frica
tione. et precipue precedenti euacuatione de
qua infra dicetur.poſt cibum imediate aſſum
ptum melius eſt ſtare aut lento gradu incede
re ſed nullo pacto forte exercitium facere tẽ/
pus quod inde ſuper eſt datur quieti cauendũ
eſt a coytu et precipue imoderato cuius uſus
ſit iam cibo digeſto et ſuperfluitatibus eua/
cuatis.

De cibo et potu.

Vinum omne potens ſeu uinoſum nocent cõ
ceditur uinum album clarum pauciferum ſa
poris medii inter dulce et ponticum uel parũ
per declinans ad ponticitatem quod ſi pauci/
ferum haberi non poſſit permiſceatur ſecum
aqua clara fontis aut ſiſterne et plus aut mi/
nus ſecundum uini potentiam. Cibaria om/
nia acetoſa pontica ſalſa acuta aut difficilis di
geſtionis aut malos generantia humores ſũt
uitanda et omnia que in caput euaporant aut
ſtomaco nocent. Circa cibum aſſumendum
quedam regule obſeruande ſunt. Prima nũ/
quam comedendum niſi affuerit uera et natu
ralis fames. Secunda non tardet comeſtio cũ
uerus adeſt appetitus. Tertia dum appetitus
multum fuerit inteſus non eſt uſq; ad ſacie/

Digitized by Google

ratē comedendum. Quarta non eſt comeden
dum niſi ſentiatur cibum precedentem ad in
teſtina deſcendiſſe. Et in hoc conſiderandū
eſt qualitas et quantitas cibi aſſumpti. nam ci
bus unus citius alio digeritur et minoris q̄ti/
tatis citius deſcendit quā maioris aliis pari/
bus conſiderandum eſt etiam tempus cōmu/
niter debet cadere tempus octo horarum iter
prandium et cibum ſequentē ſed non minus
Quinta non eſt comedendum dum in ſtoma
co ſentitur faſtidium. Sexta ſubtilia cibaria
ordine comeſtionis premitti debent groſſis ī
eadem menſa. Septima menſura et quantitaſ
in cibis et potibus talis tanta que ſit ut ex eis
non grauetur ſtomacus. unde tertia primi.
Deterior enim cōmiſtio eſt que ſtomaci gra/
uitatem facit ſicut deterior potus qui tempera
mentum egreditur et in ſtomaco natat omneſ
iſte regule colliguntur ex Auic. iii. primi ca
pitulo de regimine eius quod comeditur et bī
bitur nam ipſarum obſeruantia facit ad boni
tatem digeſtionis que in omni cura cuiuſcū/
q; morbi eſt fundamentum. Panis ſit ex frū
mento bene mūdo in meſſe bona collecto ſit
cōpetenter fermentatus bene ellaboratus me
diocriter coctus non aſſatus colore candidus
ſubſtantia non compactus ſitq; duorum aut
ad amplius trium dierum. Carnes ſint ex ſil
ueſtribus auibus ſtarnarum perdicum faſia/
norum turdorum allaudarum ex domeſticis
caponum gallinarum iuuenū et pullorū. Ex
quadrupedibus ſilueſtribus concedūtur car/
nes caprioli leporis iuuenis in uſu tamen ra
ro quoniam ſanguinē generat melenconicū
ex domeſticis uero laudantur carnes edi uitu
le lactantis caſtrati et agnorum annualium a
reliquis carnibus abſtineat animalium p̄tes
anteriores ſunt meliores poſterioribus dimit
tantur ex interioribus animalium cerebrum
et medulle quoniam ſtomaco nocent ipſorum
uentres pulmo cor epar ſplen renes et inteſti
na difficilis ſunt iſta digeſtionis auium ping
uium carnes aſſe ſunt meliores quā eliſſe. re
lique uero carnes melius prepantur eliſſate q̄
alio modo. Piſces ſint raro uſu. cum ipſos ac
cipit ſint capti in bonis aquis priuati uiſcoſi
tate ſintq; ſcamoſi ſicut de aq̄s dulcibus ua/
rioli lucii carpiones trute capedani marſones
menule et ſimiles ex aquis ſalſis trilie ſolie
aurate. Conceduntur oua recentia ſorbilia
aut tremula uel in aqua cocta dura uero aut
frixa ſunt mala rarus ſit caſei uſus ſi tamen
aliquādo ſumitur eligatur caſeus in etate me
dius inter ueteꝛ et recentem qui non ſit uiſco
ſus imo frangibilis. Lac uero et que ex eis fi
unt et butirum dimittantur. Ex leguminibꝰ
euitande ſunt fabe faſioli lētes. ſed uti poteſt
brodio ciceꝛum rubeorum panico milio fare
rizo. Ex herbis uti poteſt faluia borragie bu
gloſſa lupullis petriſimulo menta blita feni
culo. Sed quando prepantur herbe calide cū
ipſis admiſceantur ſpinacia aut borragines
ut ſuis qualitatibus emendent caliditatem et
ſiccitatem calidaꝛum et ſiccaꝛum caules et lac
tuca quia uiſui nocent non ſint in uſu. Euitē
tur radices ſicut ſunt rafanus. et radices que
comeduntur porri cepe allia gilbus. Ex ipſis
tamen minus nocent carote et baucie. Gene
raliter de omnibus fructibus loquendo cum
ſint uaporoſi uentoſi humidi et facile corrup
tibiles ut plurimum ſunt dimittendi. ſi tamē
comedere contingit fructus qui ſunt humidi
uentris lubricatiui ſunt aliis cibis premitten
di ut ſunt uue cereſa mora et ſimilia. Qui ue
ro ſunt ſtitici ſunt poſt alios cibos ſumēdi ut
ſunt citonia ſorba neſpila. et hi fructus ſtitici
melioris ſunt cocti quā crudi. De fructibus
tamen uti poteſt paſſulis amigdalis dulcibus
excoriatis et granatis dulcibus et mugis.

De inanitione et re

pletiōe. Oī cū diligentia uitāda eſt multa cibi
et potus repletio imo etiam humorum quoni
am eſt cauſa omnium egritudinum materia
lium. curet omni die habere bis uentris bene
ficium aut ſaltem ſemel. et ſi nō habuerit na
turaliter habeatur arte cum cliſteri quod tem
pore eſtatis hoc modo fiat. Recipe foliorum
uiolarum. m. i. ſem. mercurialis foliorum bli
te anna. m. i. incidantur herbe et decoquantꝰ
poſtea coletur decoctio de qua accipiatur una
lib. ſem. cui addanꝰ zucari rubei. ℥. ii. caſſie
℥. i. olei uiolati et de camomilla anna. ℥. i. ſe.
ſalis. ʒ. ii. et calidū ſtomaco ieiuno ſupponatꝰ
Tempore uero hiemis fiat iſtud Recipe florū
camomille foliorū maluarum et blite anna.
m. i. aniſorum feniculorum anna. ℥. ſem. fi/
at decoctio de qua colata accipiatꝰ lib. i. ſe. cui
addantur caſſie. ℥. i. yerapigr. ℥. ſem. olei de
camomilla. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. poteſt etiam loco
cliſteris ſumere aliquas pillulas quas inſeq̄n
ti ordinabo capitulo et erunt uſuales.

Cura per potionem

plures habet intentiones. Prima eſt materie
que eſt ſub forma cauſe antecedentis euacua
tio. Sc̄d'a eſt eius diuerſio. Tertia uero ē cāe
cōiūcte reſolutio. Quarta ē pillorū palpebre
regnātio. Quīta ē occurrere accidētibꝰ ſiqua
ſuperuenirēt. Prima intentio integratur ex

Digitized by Google

minoratione materie et eius digeſtiõe deinde
ipſius euacuatiõe cum igitur urina ſit nobis
ſignum ſuper diſpoſitionẽ humorum et ipſa
principaliter arguat peccatũ flegmatis a mi/
noratione flegmatis eſt incipiendum. Mino/
ratione materierũ exiſtentiũ in capite et ĩ ſto
maco. Recipe pill. de yera ſimplici. ʒ. ii. aga/
rici. ℈. i. ſalis gēme gra. ii. reformentur pill.
vii. cũ oximelle ſimplici has pill. ſumat poſt
cenam ad octo horas ſuper quibus poteſt dor
mire una hora aut una cũ dimidia deinde ui/
gilet quouſq; tranſeant hore ſex ab hora aſ/
ſumptionis et non aſſumat aliquod lauatiuũ
ĩmo tunc prãdeat ſiue fuerint operate ſiue nõ
ſi non fuerint ante prandiũ operate operabũ
tur poſt prandium. Digeſtiuũ materiei fleg/
matice baurachie in capite contente et hũo/
ris acuti ſecum cõmixti. Recipe florum uiola
rum nenufaris boraginis et bugloſſe anna.
ʒ. ii. radicũ feniculi endiuie. anna. ℥. i. radi/
cum apii et bruſti. anna. ℥. i. ſem. florũ ſtica/
dos lupullorũ fumiterre maiorane eufragie.
anna. m. i. buliant omia inſufficienti quanti/
tate aque floribus exceptis qui in fine addan
tur poſtea coletur et colature addatur. zucari
quantũ ſufficit et fiat ſyrupuſ et acetoſetur cũ
aceto uini albi. Recipe ſupradicti ſyrupi. ℥.
ii. aquarũ lupullorũ melliſſe capillorũ uene/
ris anna. ℥. i. hunc ſyrupũ calidũ ſumat ante
diem per horam ſuper quo poteſt ad placitũ
dormire et ipſum taliter accipiat ſeptẽ aut oc
to diebus donec in urina apparuerit humoriſ
digeſtio. et ipſum taliter accipere incipiat in
die imediate ſequenti poſt aſſumptionẽ pill.
minoratiuarũ ſuperius ſcriptarũ. Eradicati
uum materiei digeſte Recipe pill. cochiarum
deſcriptione Raſis. ix. almanſoris pill. aurea
rum deſcriptione nicolai anna. ʒ. ſem. fiant
pill. vii. numero iſtas pill. ſumat poſt cenam
ĩmediate precedentem per horas noue in die
ĩmediate ſequente ad diem complete aſſump/
tionis ſupraſcriptorum ſyruporũ ſuper qui/
bus cum acceperit poteſt una aut duabus ho/
ris dormire. horis duabus exactis non am/
plius dormiat et expectet donec tranſeant ho
re quinq; ab hora aſſumptionis et tunc acci/
piat ciatum aque ordei calide cum. ℥. i. zuca/
ri rubei et inde ad horam prandeat, quod ſi
medicamen in forma potabili eſſet ſibi grati/
us ſumat iſtud calidum ea hora qua dictum ẽ
pill. debere capi in reliquis ſeruãdo modum
et ordinem qui ibi ſcriptus eſt. Recipe florũ
uiolarum capillorum ueneris ſticados arabi/
ci anna. ʒ. ii. aniſorum feniculorum anna.
ʒ. i. paſſularum anna. ℥. ſem. nucis muſ. ℈.
ii. fiat decoctio ſecundum artem et poſtea co
letur de colatura accipiat quantum ſufficit ad
diſſoluendum caſſie pinguis nouiter extraci
te. ʒ. vi. turbit electi et zenze. anna. ʒ. ſem.
zenze. ſpice anna. ℈. ſem. fiat potus qui ſi ſi
bi fuerit gratior pill. ſumat ut dictum ẽ. Pre
miſſa ſupraſcripta euacuatione ĩmo ſi expe/
dit eadem reiterata fiant particulares euacua
tiones uidelicet cum gargariſmatibus et ma/
ſticatoriis. Gargariſma fiat ſic. Recipe florũ
ſticados arabici maiorane anna. ℥. ſem. gra/
norum ſinapis. ʒ. ii. piſtentur omnia modo
groſſo et buliant in lib. i. ſem. aque uſq; ad
conſumptionem medietatis aque poſtea cole
tur et colature addantur oximellis ſimplicis.
℥. iii. et cum hoc calido bis aut ter gargarize
tur ante prandium. Maſticatoriũ Recipe ma/
ſticis gra. viii. ponantur in ore et maſticet cũ
q; cõmaſſatus fuerit addantur gra. iii. piperiſ
et ſimul maſticentur et omnis humiditas que
ad os deſcẽderit expuat cum prima grana pi
peris fuerint reſoluta addantur alia tria et ſic
ſucceſſiue donec maſticauerit. xx. grana iſto
rum duorum medicaminum. ſ. gargariſma/
tis et maſtigatorii utatur modo uno mõ alio.
interponendo unum aut duos dies infra unũ
et aliud. et quia iſtius magnifici uiri comple/
xio naturalis eſt ſanguinea. poſt euacuationẽ
cum pill. aut medicina cum p et ſyruporum
aſſumptiõe erit ſanguiſ factus ſubtilior et mi
nus uiſcoſus facta flegmatis euacuatione fi/
at flebotomia. unde meſue in cap. de caſu pil
lorum palpebrarum dixit. Et quandoq; ſi lac
eſt cronicum groſſum etc. cura eius eſt mun
dificatio capitis cum reiteratione et floboto/
mia et uentoſatio crurium. fiat igitur flebo to
mia ex uena cephalica foramine lato ex parte
oculi leſi propter quã fiat euacuatio ſex aut ſe
ptem unciarum ſanguinis hec flobotomia ta
liter fiat per tres dies poſt aſſumptionem eua
cuationis ſupraſcripte in mediis tertiiſ de ma
ne premiſſo prius uentris beneficio et uri/
ne.

Secunda intentio.

Adimpleatur intentio ſecunda cum fricatio/
nibus factis ſtomaco ieiuno cum panno ſua/
uiter calido incipiendo ab humeris trahendo
inferius et inde ab humeris uerſus manum
trahendo modo ab uno brachio modo ab alio
deſcendendo. inde ad pectus et uentrem et tã
dẽ deſcendẽdo ad coxas et ad tibias inferius
ſp trahẽdo. ſimilit̃ cũ appoſitõe uẽtoſarũ ſup
nates q̃ ſi multũ replent̃ et rubefiãt incidan/
tur deinde ponantur ſuper ſpatulas ac ſimili

Digitized by Google

modo fiat ponantur etiam ſuper partē poſteriorem capitis ubi collum capitis coniungitᷓ et maneat in eo loco non amplius quā p tempus quo dicerentur duo pater noſter. Poſtea ponatur una ſub mento cū ſcarificatiōe uſus fricationum. et ſi utilior ſit poſt euacuationē nihil minus poteſt ante et poſt fieri ſed uentoſationum non fiat niſi preceſſerint euacuationes cum farmatia et flebotomia. et primo ponantur ſuper nates altero uero die ſuper ſpatulas ſuper partem poſterioris capitis et ſub mento in diuerſis diebus cū preceſſerint euacuationes ut prius dictum eſt. Et cum hoc cū gargariſmate et maſticatorio aliquotiens i fieri poſſunt. hmōi diuerſiones cū ligaturis doloroſis iuxta aſſellas et inguina cum cliſteriſ et ſuppoſitoriis cum lotionibꝫ ad tibias. ſed puto ſufficere fricationes cum uentoſationibus. Ad implendū hanc intentionem.

Pro tertia intentione

adimplenda eſt Aduertendū quod in ea plura conſideranda ſunt. Primo ut materia fluenſ ad oculū repellatur. Secūdo ut fluxe acuitas ſedetur. Tertio ut materia in palpebra cōtenta reſoluatur. duo prima complenť cū emplaſtro ꝙ ſic fit. Recipe lentium eſcoriticatarū roſarum anna. ℈.i. pulueriz entur ſubtiliſſime et cum rob uue ſiue ſapa ad ignem miſceatur dōec reddeat ad formā emplaſtri de quo ſumatur ſuper petia et tepido ſuper oculo ponatur quando uadit dormitū de mane remoueatur medicaminibus iſtis taliter uti poteſt quocūqꝫ tempore. ſ. ante et poſt purgationē. Ad idem ualet hoc. Recipe granatū integrū et decoquatur in aceto donec ſit diſſolutū poſtea contere et reduc ipſum ad formā emplaſtri. Pro reſolutione materie in palpebra contente oportet primo cum materia ibidem contenta ratione longe more quā ibidē contraxit ſit indurata et facta inhabilis reſolutioni ut ꝑmo abilitetur et reſolutioni diſponať hoc autem fit cum euaporatione aque calide. Calefiat aqua ſimplex deinde inclinetur caput ſuper uaporem ab ea aſcendentem et ad palpebram recipiatur. idem operatur ſi cum aqua decoquuntur palee ordei aut radix maluauiſci hoc medicamē conuenit omni tempore. ſ. ante euacuationem et poſt et taliter fiat ante prādium et cenam ſtomaco ieiuno materia hoc modo reſolutioni parata reſoluatur infraſcriptis medicaminibus. Recipe eris uſci. ʒ. ſe. dragaganti. ʒ.iii. croci piperis anna. ʒ.i. terantur cum uino pontico donec fiat ſicut mel de hoc medicamine lineatur palpebra ubi eſt rubedo et non ponatur ad intra oculum. Itē Recipe maſticis uernicis anna. ℥.ii. mumie. ʒ.ii. ſem. criſtalli. ʒ.i. ſem. terantur omīa et cribentur cum petia ſubtili et conſpargantur cum aqua roſata et exſiccetur in uaſe uitriato ad ſolem poſt exſiccationem iterum ſup marmor teratur ſicut colores terūtur. Et iterum puluiſ aqua roſata aſpergatur et exſiccetur ut prius et inde terratť et ſic fiat quatuor aut quinqꝫ uicibus. ultimo ſubtiliſſime teratť poſt cribetur cum ſindone ſubtiliſſimo et reſeruetur huiuſmodi puluis iſtis duobus ultimate medicaminibus deſcriptis utatur modo uno modo alio licet primum ſit efficatius et huiuſmodi medicaminibus utatur bis in die uidelicet poſt fomentationē ad mediam horam ſumendo de preſcripto puluere et ponatur ſupra palpebram cum radio argenteo aut de auricalco et non ponatur ad intra oculum. ſed cum oculus parumper rubeat ſcilicet coniunctiua aut forſan eſt aliqua pars quam preſcripte medicine non attingunt ideo in oculo ponanť duo gutte colliriı ꝙ hoc modo fit. Recipe celidonie rute anna. m. ſem. ſucci feniculi lib. ſem. tucie. ℈. ſem. uitrioli de quo fit enclauſtrum. ℈.ii. armoniaci floris eris arſenici anna. ʒ.i. terantur omnia ſimul et incorporentur et fiat maſſa et ponatur in alimbico et ſublimeť igne lento et ſeruetur aqua que per ſublimationem habetur ualet hec aqua ad rubedinem et lipitudinem oculi et conſeruat uiſum et ōres experta. De hac aqua ponantur due gutte per quattuor horas poſt prandium et cū poſuerit ſtet reſupinus per ſextamdecimā ptem hore. Et hac aqua a duobus medicaminibus imediate ſupraſcriptis non utatur niſi prius facte fuerint euacuationes uniuerſales et pticulares et diuerſiones.

Quarta intentio adim

pletur hoc modo. Cum rubor a palpebra remotus fuerit et eius groſſicies. Recipe lapis lazuli ſpice antimonii anna. ʒ. ſem. piſtentur ſubtiliſſime aut terrantur ſuperꝫ marmore et cribentur cum panno ſubtili. Et de hoc puluere ponatur ſuper palpebram cum radio Ad idem uidelicet hoc. Recipe ſtercoris muris aduſti aut non aduſti ut dixit Auicenna. ʒ.i. mellis quantum ſufficit ad reddēdum totum ad modum unguenti de quo cum radio liniatur palpebra ubi uolumus renaſci pilos iſtorum medicaminum ultimo ſcriptorū utatur modo uno modo alio. Et eis ſic uti incipiat poſtq̄ palpebra detrimuerit et rubedo fuerit remiſſa.

Digitized by Google

Quinta intentio perſi
ciatur cum ſuppoſitione iſtius emplaſtri ubi
contingeret dolorem in oculo augmētari Re
cipe uitelli oui numero duo miſceantur cum
oleo roſato et ſuperponatur tepidū oculo clau
ſo. Aut Recipe lactis ut mulgitur cum uitel/
lo oui et oculo ſuperponatur. Pill. uſuales.
Recipe pill. yere ſimplicis pill. aurearum de/
ſcriptione Nicolai anna. ʒ. i. agarici electi.
℈. ii. ſalis geme. ℈. ſem. reformētur pill. nu
mero. vii. pro. ʒ. iſtarum pill. ſumat a tribus
uſqꝫ ad quinqꝫ ſemel in qualibet ebdomada ī
ſero quando uadit dormitū ꝑmiſſa leui cena.

Ec ſpectabilis
domina grauiſſimis diſpoſiti/
onibus laborat. qbus accidēs
coniunctum eſt nō minus pricipalibus uerē
dum patitur aſma antiquū a materia groſſa
uiſcoſa pendens cui aliquid ſubtilis materie
eſt admixtum cum hac diſpoſitione coniungi
tur uene pectoris uel quod magis credo pul/
monis fractura ꝑpter fortem et acerbiſſimā
tuſſim precedentem his duabus aſſociat᷑ de/
fluxus humiditatū a capite qui pectus replet
et difficultat anelitum et a pectore eleuātur ua
pores ad caput qui ad humiditatē conuerſi ca
tarrum augmentant. unde. v. tertii. Cerebrū
enim frigidum non digerit illud quod perue
nit ad ipſum ex nutrimento et nō reſoluit qđ
ad ipſum aſcendit ex uaporibus conuertunt᷑
ergo ſuperfluitates nutrimenti. et componū/
tur uapores ſicut conuertit elambicus illud
quod aſcendit ad ipſum ex cucurbita. quare
aſſidui ſunt in ipſo fluxus. Et cum his ſupra
dictis patitur cordis tremorem hec pauca per
cedulam mihi miſſam et per relationem factā
accepi nec me exſtendo ad inquiſitionē cau/
ſarum harum diſpoſitionum cū uiro doctiſſi
mo phiſico preſenti ſint note et facile conſide
ranti poſſunt fieri manifeſte. Non puto hāc
dominam poſſe ab hac egritudine que eſt aſ/
ma curari. nam. x. tertii. Hec egritudo cum
accidit decrepitis non forſitan ſanatur neqꝫ
maturatur. quomodo enim cum ipſa in iuue/
nibus etiam ſit difficilis ſecundū plurimum.
Et licet Auic. dicat in decrepitis conſiderata
debilitate et diſpoſitione ipſius cenſendum ē
quo ad hunc effectum ipſam eſſe decrepitam.
Dico ſecundo ꝙ uehementer timendum ē ne
hec domina fiat ptiſica. nam. x. tertii. Ille cui
accidit ſputum ſanguinis eſt prepatus ut ad/
ueniat ei ulcus pulmonis. nam ſputum ſang
uinis ſecundum plurimū fit a uulnere et uul
nus declinat ad hoc ut fiat ulcus. Dico tertio
ꝙ hec domina parata eſt ſubite morti. Nam
Auic. tertia primi ſuma. viii. ca. i. Ille cui tre
mor cordis aſſidue acciderit de ſe ipſo ſit ſoli
citus ne ſubita morte intercipiatur. Quid de
catarro pronoſticandū ſit cum iſtis diſpoſiti/
onibus ſit complicatus conſideranti relinquo
et quanq̄ ex ſententia auctorū noſtrorum mi
hi uideatur ſic eſſe pronoſticandum aliquan/
do tamen contingit preter ſpem egrum eua/
dere. et ideo ponendus eſt modus cure q ſer/
uari debet ſi poteſt curari aut ſaltē faciat hāc
egritudinem tollerabiliorem et hac mediante
longiori tempore uiuat.

Cura iſtius egritudi
nis conſiſtit in debita adminiſtratione ſex re
rum non naturalium et conuenienti admini/
ſtratione rerum medicinalium a rebus nō na
turalibus incipiendo ab aere principium faci
am ſit itaqꝫ aer dum eſt ſputum ſanguinis de
clinans ad frigiditatem et ſiccitatem dum ue
ro ceſſauerit ſputum ſanguinis et creditur ꝙ
uena ſit conſolidata declinet ad caliditatē ali/
quam et ſiccitatem ꝙ ſi non habeatur talis na
turaliter fiat arte cum ſuffumigio ligni aloes
aut thuris uel ſandarace etc. Sed camerā nō
egrediat᷑ ſtante fumo ſed poſtq̄ ceſſauerit uel
calefiat aer cum igne accenſo in camera ex li
gnis redolentibus cui tamen nō ſe appropin
quet multum. Caueat aerem frigidum mul/
tum et humidum et turbulentū et uehemēter
calidum et uentoſum. Stante ſputo ſanguis
ſit taliter ueſtita ne frigeat ſed tunc non ita te
gatur pānis ut nimis caleat ut ſanguis redda
tur ſubtilior et ſputo paratior alio tempore ſit
pannis bene munita ne frigore offendatur.
Conuenit potius quies quā exercitiū et ma/
xime ſtante ſanguis ſputo quod ſi ſe mouerit
ſit motus lentus ſtomaco iam uacuo exerci/
tium calorem incendit et humores ſubtiliat et
fluxui paratoſ reddit. Sed loco exercitii ad re
ſoluendum ſuperfluitates tertie digeſtiōis fa
ciant fieri fricationes ad brachia trahēdo uer
ſus manum ad coxas et tibias trahendo uer/
ſus pedes et hoc ante prandium et cenā. Ca/
ueat a multa uigilia quoniam cum ſit hec do
mina debilis amplius reſolueretur p̄terea ui/
gilie exſiccant corpora calorem incendunt et
coleram rubeam augmētant. unde. iiii. almā
ſoris. Vigilie uero multe calorem incendunt
ac formam corrumpunt corpuſqꝫ deſiccāt at/
qꝫ coleram rubeam in ipſo augmentant ꝙ p̄
cipue operatur cum corpora ſunt macra opor

tet itaq; ut anima uigilare nõ cogat̃ cum diſ/
ſoluta et ſtupida fuerit. Preterea uigilie mul
te caput replent humoribus unde catarrus au
gmentatur. unde prima tertii cap. de cura epi
lentie. Superfluitas uigiliarum debilitat ſpi/
ritum et reſoluit ipſum. et cum hoc replet ce/
rebrum uapore. Nocet enim ſomnus multuſ
precipue imediate poſt repletioné ut ſomnus
meridiei. unde dormiat ſufficienter in nocte
uidelicet ſeptem aut octo horas. Caueat a ſõ/
no diurno ubi propter aliquod accidens con
tingeret non poſſe dormire dormiat in die ad
minus poſt prandium per horas duas et caue
at a ſomno reſupino et dormiat capite eleuato
corpore taliter pannis tecto ut non ſudet neq;
frigeat. Licet animi accidentia per que fit ca/
loris reuocatio ad extra intus uideantur con/
uenire propterea quia ſunt cauſa calefactiõis
et ſubtiliationis humorum reſolutionis corũ
tamen quia magis dubitandũ eſt ne motus ta
les adherent in putrefactionem materiei poti
us laudo abſtineat ab eis ſicut ſunt ira furor
et precipue quando ſanguiné ſpuit. Caueat
igitur ab eis a triſticia ſollicitudine a riſu eo
tempore precipue quando ſanguinem ſpuit.
ſed conuenit conuerſari cum perſonis ſibi di
lectis et audire res gratas et iocundas. ſed cũ
coitus inter anime accidentia numeretur pro
pter delectationem et concupiſcentiã ſecũ cõ
iunctam ab eo omnino abſtinendũ eſt. Caue
at omnino a ciborũ repletione primo quia di
geſtiua eſt debilis. ſecundo quia ad repletio/
nem ſequitur flegmatis multitudo et exinde
materiei ĩ pectore conculcatio et nocumentũ
in anhelitu. tertio quia fieret humoraliũ ma/
terierum augmentatio que omnino prohibẽ
da eſt omni tempore et maxime ſtante ſputo
ſanguinis. quod ſi contingeret repletioné fu
iſſe factam ſubtiliet dietam aliqualiter plus ſo
lito et caueat a uomitu p omnem modũ. Cũ
ſanguiné non ſpuerit et uidebitur ꝙ uena ſit
conſolidata utatur cibis qui in qualitatibus
ſuis ſint calidi ſicci ſubtiliatiui abſterſiui ape
ritiui et mundificatiui ut cõtrarientur lapſui
qui eſt frigidus et humidus p ſuam calidita/
tem et ſiccitaté et groſſiciei materie ꝓpter ſuã
ſubtiliatõem et ſui aperitiõe apiantur uie opi
late a materia uiſcoſa et abſterſione ſua abii/
ciantur materie a ptibus quibus adherent et
quod lauentur uie in quibus iſte materie con
tinentur. et ex hoc apparet quod cibi ſui po/
tius debent eſſe medicinales quã cibales. Sit
igit̃ panis ſuus debite coctus et formentatus
de farina aqua ex toto furfur non ſit excuſſuſ
carnes ſint caponum et gallinarum ſed non
lando pullorum quoniã excitãt prefocationẽ
niſi ſint acetoſe. ii. cano. cap. de carne. ſint fa
ſianorum perdicum auium puarum degẽtiũ
in pratis et nemoribus caſtrati annualis uitu
li leporis et caprioli ab aliis abſtineat. et con
ueniunt magis elixe quã aſſate quod ſi cũ eis
bulierit radices aperitiue et ſubtiliatiue ſicut
radices petroſili et feniculi conueniens erit.
Alius modus prepandi nõ placet niſi aliquã
do ſumeret aſſataſ que tamen nõ ſint multum
ſicce quoniã eſſent difficilis digeſtiõis uti po
teſt ouis ſorbilibus recẽtibus in ferculis ſuis
uti poteſt yſopo timo ciceribus rubeis fenicu
lo petroſilino. De fructibus uti poteſt auella
nis paſſulis dulcibus et ficubus conuenit etĩ
am butiro recenti uſus piſcium rarus ſit. ſi
quando uti uellet ſumat piſces pauce uiſcoſi/
tatis ſicut ſunt lucii aque currentis capedani
tence murſioneſ carpiones. De ſpeciebus uti
poteſt croco in omi ſuo cibo et cinamomo nu
cis muſcate macis. zenze. De potu utat̃ ui/
no albo uel ciſioio potentia mediocri ad dul/
cedinem declinans odoriſ aromatici et ſubſtã
tia clarum quod ſi aque permixtione indige/
rit ſit aqua clara in qua bulierit aliquid ſẽis
feniculi quod niſi timeré uirtutis debilitatem
conſulerem uteretur loco uini ydromelle fac
to ex. xx. ptibus aque et una mellis electi que
per ebulitionem reddiret ad quartam partem
Sed ſi ſanguinem ſpueret hoc regimé nullo
pacto conueniret neq; ſi dubitaretur de ipſo
ſputo ſed oportet ut regimen ſuum inclinare
tur ad id quod ingroſſat ſanguiné et ipſum ĩ
uiſcat et infrigidat ſicut uſus extremitatũ pe/
dum et tibiarum uituli caſtrati et capreti cum
quibus bulierit plãtago aut corigiola uel por
tulaca aut ſolatrũ et tunc cõpeteret rizum mi
lium lentes indicatione ſumpta a ſputo ſang
uinis ſed cum talia contrarientur intentioni
ad aſma oportet in hoc medicũ eſſe prudentẽ
et declinet magis ad eam ptem que uidetur ſi
bi magis timoroſa et conueniret ſtante fluxu
dimitteret uinũ et loco eiuſ uteret̃ ſyrupo mir
tino non ſtante multa debilitate neq; multa re
pletione in membris ſpiritualibus ꝙ ſi neceſ
ſitas ad exhibendũ uinum cogit detur uinum
rubeum habens aliquid ſticitans et miſceatur
cum aqua pluuiali.

Regimen principali

ter medicinale debet eſſe reſpiciés eam diſpo
ſitionem que uidetur eſſe magis ſuſpecta. cũ
igitur in hac domina ſint due multum graueſ
uidelicet aſma et ſanguinis ſputum et aſma
cum ſit cauſa ſputi propter tuſſim ualidam ui

detur quod a cura tuſſis ſit incipiendum. In
cura igitur huius diſpoſitionis ſunt octo intē
tiones. prima eſt materiei euacuatio minorati
ua. ſecunda eſt adequatio eius. tertia eſt eua/
cuatio. quarta diuerſio. quinta materierum in
pectore contentarū exſiccatio et conſumpti/
uo. ſexta eſt capitis confortatio. ſeptima ē pe/
ctoris confortatio. octaua eſt accidentium cor
rectio. Prima intentio completur per fleboto
miā uene baſilice que directe euacuat a parti/
bus pectoris ut apparet ſecūdo regimis acu/
torum cōmento. xi. Ex qua fiat ſanguis eua/
cuatio ſecundū uirtutis tenorē ut uiſum fue/
rit medico preſenti. ſed cum non credam hāc
dominam pro cura iſtius diſpoſitionis multū
indigere flebotomia uenio ad aliud minorati
uum uidelicet. Recipe radicis yreos. ʒ. ſem.
agarici electi. ʒ. i. et ſem. zenze. ℈ ſem. pul
ueris ſticados arabici. ʒ. i. infundantur om/
nia per diem naturalem in. ℥. ii aque yſopi et
i. aque capillorum ueneris et una cum dimi/
dia aque ſaluie poſtea coletur facta bona ex p̄ſ
ſione et cum hac colatura diſſoluantur caſſie
pinguis nouiter extracte. ʒ. vi. et fiat potio.
hoc minoratiuum euacuans a pectore et a ca/
pite exhibetur calidum per horam ante diem
ſuper quo poteſt dormire media hora cum ip
ſum aſſumpſerit deinde uigilet et permaneat
ieiuna. v. horis in fine quarum ſumat ciatum
unum aque ordei calefacte et zucarate et poſt
ad horam prandeat non ſe multo cibo grauā/
do in die ſequenti faciat fieri hoc cliſtere de
mane ante prandium uidelicet Recipe folio/
rum blite malue mercurialis yſopi anna. m.
i. cartami. ℥. i. furfuris bene cribati per. p. i.
ſem. buliant omia in lib. iiii. aque uſq; ad cō/
ſumptionē medietatis poſtea coletur et de co/
latura accipiatur lib. i. cui addātur zucari ru
bei ℥. ſem. yerapigre. ℥. ſem. olei de camo
milla. ℥. iii. ſalis geme. ℈. i. fiat cliſtere. Se/
cunda intentio completur cum digeſtis mate
rierum exiſtentium in pectore et habentium
reſpectum ad caput. et huiuſmodi plura ſunt
ex quibus eligam que uidentur huic caſui po
tiora. primum eſt hoc Recipe ſyru. deſticadoſ
℥. ſem. oximellis ſimplicis. ℥. i. aque capillo/
rum ueneris. ℥. ii. aque bretonice. ℥. i. miſce
et habet exhiberi in aurora calidum poſt quē
ieiunet ad minus tribus horis. aliud digeſti/
uum fortius. Recipe ſyrupi de ſticadoſ. ℥. ſe.
ſyrupi de praſſio. ℥. i. aque calamenti. ℥. i. ſe.
aque melliſſe. ℥. i. miſce detur ut dictum ē de
primo. Ad hanc intentionem ualet uſus iſti/
us electuarii uidelicet. Recipe diayris. ℥. ii.
ſpecierum diambre. ʒ. i. ſem. penidiarū. ℥. i.

ſyrupi uiolati quantū ſufficit ad redigendum
omnia ad formam electuarii de quo ſumat an
te prandium per tres horaſ. ʒ. iii. et tantūdem
ante cenam et quando uadit dormitum.
Pro intentione quarta faciunt que dicta ſunt
in prima intentione. ſ. fricationes ante. cibū
laudo etiam urine prouocantia non nimiſ for
tia ne materiam ſubtilem euacuando groſſū
relinquant. et propter hoc laudo ut cum cibis
ſuis coquātur ſemper radices feniculi aut pe
troſilli ſed tempore magni caloris ponat ra/
dices cicoree aut endiuie quod ſi natura con/
ceſſiſſet ſibi emoroydas laudare per ipſas di/
uerſionem quod ſi opere nature deficerent p
uocande eſſent arte modum lege ab Auicena
xvii. tertii diuerſio per uomitum nullomō fi/
at propterea quia capiti nocent et periculum
incurreret apertionis uene pectoris. Adim
plet tertiam intentionem poſt materiam dige
ſtam pill. de agarico de quibus detur. ℈. iiii.
ex quibus reformentur pill. vii. cum ſyrupo
de ſticados. Quod ſi ſolutiuū in forma pota/
bili eſſet gratius ſumat iſtud. Recipe electua/
rii indi maioris. ʒ. ii. agarici electi. ℈. i. zen/
ze. gra. iii. diſſoluantur cum aqua decoctio/
nis yſopi et maiorane et fiat potus quem cali/
dum ſumat in aurora ſeruatis modis in pr̄ia
intentione dictis. Quinta intentio que eſt ma
terierum in pulmone contētarum conſump/
tio et exſiccatio completur per uſum iſtiuſ ele
ctuarii mihi ſepe experti. Recipe pulmonis
uulpis exſiccati et ſubtiliſſime puluerizati.
ʒ. iii. radicis yreos recentis minutiſſime trite
ʒ. i. ſucci liquiricie. ℈. ii. radicum enule. ʒ. i.
ſem. croci. ʒ. i. rob uini ſiue ſape. ℥. iii. zu/
cari diſſoluti cum ſapa quantū ſufficit et fiat
electuarium ad modum loth de quo ſumat de
mane in aurora. ʒ. ii. et ante cenā per horas.
ii. tantūdem et quomodo uadit dormitum ad
hanc intentionem ualet loth deſquilla de quo
teneatur in ore non maſticando ſed ducendo
ipſum per os ita ut liqueſiat et tranſeat p me/
ri et canā pulmonis. Cum aliquibus diebus
uſus fuerit aliquo iſtorum duorum electuari
orum et materia in pectore uidebitur notabi/
liter minorata imo pro maiori parte euacuata
laudo ut fiat hoc ſuffumigiū uidelicet. Reci/
pe ſtoracis thuriſmirre ariſtologie rotūde an
na. ʒ. i. arſenici citrini. ʒ. iiii. omnia bene cō
ficiantur cum butiro uaccino et fiant forme
ad quantitatem auellane de quibus una pona
tur ſuper prunas et cooperiantur prune cum
opertulo habente foramen in quo ſit cana lō/
gitudinis unius brachii et iſta in ore ponat
et fumū recipiat. et hoc faciat de mane ſtoma

Digitized by Google

co ieiuno. et in hoc medicus ſit diligẽs conſi
derando pulſum et urinã. nã ſi uiderit ut ni/
miſ ſuper calefiat abſtineat a ſuffumigio et fa
ciat ei uti priſana ordeacea et potu aque ordei
ſine uino uno aut duobus diebus quouſqꝫ tẽ
peretur. deinde ſi opus fuerit reddeat ad ſuf/
fumigium ſi uidebit ſupereſſe materiam.
Pro ſexta intentione adimplenda utatur pri/
mo hoc maſticatorio de mane ſtomaco ieiuno
uidelicet Recipe maſticis. ℥. i. origani ſicci
ſcafiſagrie nucis muſca. miſce incidẽdo fru
ſtratim et non piſtando de hac mixtione ſum
mat coclear unum et maſticet per tertiam par
tem unius hore ſpuendo id quod ad os ueni/
et. et loco iſtius poteſt ſumere gra. x. maſticiſ
cum gra. v. piperis et maſticare ſicut dictũ eſt
et hoc faciat bis in ſeptimana. Recipe pulue/
ris yerepig. de octo rebus. ʒ. ii. mirabolano
rũ chebulorũ. ʒ. i. maſticis. ʒ. ſem. aloes op/
timi ad pondus oim et cũ aqua maiorane in
qua fuerit infuſum aliquid nucis muſca. re
formentur pill. groſſe fere ponderis. ℈. i. de
his ſumat unã quando uadit dormitũ cũ ali/
quo iulep aut ſapa et hoc ſemel in ebdomada
Recipe aque uitis lib. i. ſem. nucis muſca. ʒ.
i. ſem. zenze. piretri anna. ʒ. ii. piſtent̃ et in
fundantur in ſupradicta aqua in uaſe uitreo
ſtricti orificii et diligentur claudat̃ cum hac
aqua fricetur diligenter per quartã ptem ho/
re pars anterior capitis in loco cõmiſſure fac
ta hac fricatione fricetur locus cum cepe ſqui
litico recenti donec locus rubeat et uiſcicetur
et cũ ueſicatus fuerit ſupponãtur folia cauliũ
ad igne ſuper calefacta ut egrediatur aquoſi/
tas. et teneatur hec ps prius abraſa hoc modo
per mẽſem aperta. et hec fricatio taliter fieri i
cipiat poſtquã preceſſerit purgatio uniuerſa/
liſ et pticularis ſumat omni mane quando nõ
fecerit maſticatoriũ p quatuor horas ante prã
diũ. ʒ. ii. boliarmeni ſubtiliſſime pulueriza/
ti in hieme cũ uino albo ſubtili et i eſtate cũ
uino permixtionis aque plantaginis ſitqꝫ to/
tum quãtitas. ℥. iii. ſem. nam uſus iſtius pul
ueris eſt mirabilis in exſiccãdo catarrum. x.
tertii cap. de aſmate et ualet ad aſma ut patet
per ſerapionẽ in ſuo de ſimplicibus capi. de
luto armene uidelicet etiã ad ſanguinis ſputũ
ut apparet in cap. proprio. Odoret ſepe hunc
puluerẽ in ſindone ligatum uidelicet Recipe
nigelle per ſex horas in aceto infuſe poſtea i
umbra exſiccate. ℥. ii. ligni aloes macis anna
ʒ. i. florũ roris marini maiorane florũ ſtica/
dos anna. ʒ. ſem. piſtentur et ligentur in ſin
done et fiat ut dictum eſt. Pro ſeptima inten
tione utatur hoc ceroto. Recipe muſcilaginis
fenugreci ſeis lini altee ãna. ℥. i. croci. ʒ. ſe.
ligni aloes ſpice florum yſopi radicum enule
anna. ʒ. ſem. oppoponaci raſine electe anna.
ʒ. i. ſem. diſſoluantur gumi cũ uino aromati
co et incorporentur ad ignem demũ addãtur
ſpecies reliquarũ rerũ et fiant duo cerota ſup
panno grane longitudinis unius ſpãne et la/
titudinis quinqꝫ digitorũ quorũ unus porte/
tur indirecto thoracis a furcula pectoris ſupi
oris uſqꝫ ad pomũ granatum aliud ponatur i
parte poſteriori oppoſita. Pro octaua intenti
one et ultima tria uidentur mihi accidẽtia in
digentia correctione. primum eſt ſanguinis
ſputum quãquã numerauerim inter egritudi
nes principales ſed quia eius cauſa fuit aſma
ſiue tuſſis ſequens aſma pp id inter accidẽtia
connumero licet ſit egritudo modo p ſe. ſecũ
dum difficultas anhelitus. tertiũ tremor cor
dis. propter primũ ſtante ſputo ſanguis utat̃
bolearmenico ut dictum eſt in intẽtione. vi.
fiat flebotomia de uena baſilica ex qua extra
hantur. ℥. ii. ſanguinis pro uice et hoc fiat cũ
reiteratione modo unius brachii mõ alterius
fiant fricationes ad tibias ad coxas ponãtur
uentoſe ſine inciſiõe ſub poplite ponẽdo unã
pro qualibet tibia fiant ligature fortes iuxta
inguina prouocentur emoroydes ſepe teneat
in hore de hoc electuario quod habendo trãſ
glutiat uidelicet lapidis ematites ſubtiliſſimi
puluerizati et poſtea cũ aqua plantaginis lo
ti. ʒ. ii. boliarmeni. ʒ. i ſeis portulace. ʒ. ſe.
cornu cerui uſti. ℈. ii. charabe. ℈. i. zucari
roſati ueteris. ℥. i. ſem. muſcilaginis citonio
rum quantũ ſufficiat et redigatur totũ ad for
mam loth. Cum ceſſauerit ſputum ceſſet ab
uſu frequenti horum medicaminũ.

Jſpoſitio iſtiuſ

expectabilis et generoſi uiri de
luca eſt uertigo que et ſi poſſit
egritudo modo largo nomiari propriuſ tamẽ
accidẽs appellatur cuius cauſã per ea que mi
hi narrata ſũt arbitror eſſe a ſtomaco hoc cer/
tum fiet ſi poſuero ſigna ab illuſtribus medi
cis poſita quãdo uertigo eſt per eſſentiam in
capite et quãdo eſt per cõmunitatem a ſtoma/
co per cõmunitatem alterius membri non ui
detur eſſe cum ea que mihi ſunt narrata conſi
dero et que mihi interroganti ſunt affirmata.
Incipiam et ponam ſigna uertiginis per eſ/
ſentiam in capite. Galie. in. iii. de interioribꝰ
ſi fuerit per proprietatem precedunt eam ſoni
tus in auribus et grauitas in capite et nocu/
mentum in odoratu et paulus ut primo ponit

Digitized by Google

continentis. Quādo eſt ex cerebro precedūt
uehemens dolor ſonitus aurium grauitas au
ditus et debilitas odoratus et poſſibile eſt ſe/
quatur hanc debilitas tactus. Et Auic. prima
tertii tractatu. v. cap. i. dixit in ea que fit a re/
tentione materierum uaporoſarum preceden
tium in cerebro aut generatarum in cerebro
eſt egritudo aſſidua et non ſequens egritudi/
nem in aliquibus membris et non eſt excita/
ta cum uacuitate et ſedata cū repletiōe et quā/
doqꝫ precedunt ipſam dolores capitis et ſoni/
tus et tinitus et grauitas in capite et iuenit te
nebroſitatem in uiſu ſuo et inuenit in ſenſi/
bus abreuiationem ita ut ſit in guſtu et odo/
ratu et ſentit in arteriis pulſationem uehemē
tem et inuenit in odoratu grauitatē hec Aui.
Cum hec ſigna conſidero ex relatiōe mihi fa
cta non inuenio ea omnia īmo neqꝫ fere aliq̄
uerificari in paciente uidetur igitur conclu/
dendum uertiginem ipſam per eſſentiam ī ce
rebro non eſſe cum itaqꝫ cauſa non ſit in ce/
rebro erit in alio membro ab eo ſed in nullo
alio uidetur eſſe quā ab ipſo ſtomaco cum in
nullo aliorum ſentiat nocumentum in tempo
re inſultus egritudinis nec ante relinquit igi
tur quod ſit a ſtomaco. Et iſtud confirmatur
quia tempore quo a uertigine uexatur habet
ſtomaci dolorem et nauſeam paruo tempore
durat uertigo et poſt ipſius diuiſionem ſentit
dolorem in parte poſteriori capitis ubi eſt ori
go neruorum ſexti paris quoniam per illos
neruos eſt cerebri cum ſtomaco colligantia.
Adeſt inſuper appetitus debilitas. et declina/
tio doloris ad partem anteriorē cerebri et ad/
eſt ut dixit Auic. loco ſupra allegato diuerſi
tas diſpoſitionis ſitus. i. anxietas ſtomatica ī
qua patiens non quieſcit in uno ſitu ſolet etiā
interdū accidere tremor cordis. i. oris ſtoma/
ci aut cordis propter colligantiam quā habet
cum ore ſtomaci et forſan aduenit cum laxi/
tate ſpiritus ut inquit Auic. et hoc propter cō
munitatem ſtomaci ad diaflagma et breuiter
ſecundū quod pmutatur ſtomacus in ſuis di/
ſpoſitionibus ita permutatur capitis diſpoſi/
tio in uertigine. Ex his igitur concluditur ut
prius hanc diſpoſitionem eſſe p cōmunitatē
ſtomaci ad caput a ſtomaco enim fit fumorū
ſeu uaporum eleuatio. et iſti per meri aut per
neruos quibus ſtomacus cerebro aſſociat̄ trā
ſeunt ad cerebrum. et in ipſius arteriis cū ſpi
ritibus cōmiſcentur et ipſos reuoluunt cum
autem reuoluuntur ſpiritus imaginatur ho/
mo ꝙ res reuoluantur. nam equale eſt ſiue di
uerſificetur proportio ptium ſpūs ad partes
mundi ſupra ad faciendum uertiginem ſiue
diuerſificetur talis proportio ſuple ex pte mū
di ut inquit Auic. Ad uiſionem eni requirit̄
debita proportio uiſibilis ad uiſum que nō ē
niſi debita adiacentia qua uiſibile cōprehē
ditur in tali ſitu cū talibus lineatiōibus ad p/
mutandum hanc proportionē ſufficit aut qđ
ſpiritus pmutetur aut quod res uiſa moueat̄
a quocūqꝫ horum fiat huiuſmodi ꝓportionis
uariatio fit obiecti diuerſum iudiciū. nam ſtā
te ſentiente ſi obiectum circulariter mouetur
iudicium fit ꝙ obiectum moueatur circulari
ter ſi uero obiectum quieſcat et ſentiens ſiue
ſpiritus quo fit uiſio et in quo ſpecies rei uiſi
bilis recipiuntur moueatur circulariter ſimi/
liter fit iudicium de obiecto. ſ. ꝙ moueat̄ mo
tu circulari ſicut prius iudicabatur moto obie
cto et ſentiente qeſcente et hoc innuebat Aui
cenna in uerbis ſupradictis. materia uero aq̄
fumi ſiue uapores eleuantur a ſtomaco ad ca
put eſt flegmatica cui eſt aliquid colere admi
xtū hoc fit indiciū per ea que mihi relata ſunt
Hec diſpoſitio non parum eſt uerenda quo/
niam Raſis. iiii. almanſoris cap. de ſignifica
tionibus accidentium inquit. Incubus et uer
tigo ſi fortes fuerint et diu pſeuerauerint epi
lentiam futuram ſignificant. Et Auicē. fen.
iii. primi cui frequenter accidit ſcotomia de ſe
ipſo ſit ſolicitus et humorem groſſum euacu/
et ne ad epilentiā perueniat et apoplexiā licet
dixerit ſcotomiam. cum perueniat ab eiſdem
cauſis a quibus uertigo idem earū eſt pnoſti
cum. et prima tertii tractatu. iiii. cap. i. dixit
Auic. uertigo frequens nunciat epilētiam et
proprie in decrepitiſ.

Cura iſtius diſpoſitio

nis duobus medicinalibus inſtrumētis perfi
citur dieta. ſ. et potione. Dieta cōſiſtit in debi
ta adminiſtratione ſex rerū nō naturaliū. Et
de his tractando primo ponā que ſunt cōtra/
ria deinde ſubiungam que ſunt conueniētes
et incipiam ab aere.

Aer nocet nebuloſus

turbidus humidus mali odoris et multi ſplen
doris et ubi ſunt multe candele accēſe. Et in
quo ſit magnus ſtrepitus. et ſplēdor lune no/
cet inſuper intueri ignē et multū caput calefa
cere et eodē mō ad ipſum frigus ſuſcipere cō
uenit aer clarus quietus in caliditate tempa/
tus aut parū declinās in ſiccitate ut magis de
clinet et ſi aer talis qualitatis haberi non pōt
naturaliter habeatur arte ſuffumigādo locum
habitationis cū thure aut ſtorace ſicca aut lau
dano aut granis iunipi ſed ſtante fumo locū

Digitized by Google

non ingrediat̃ ſed ſolū poſtq̃ ceſſauerit locuſ
habitationis ſit a terra remotus nō ꝓpinquuſ
cloacis neqꝫ curſibus aquarū caput ita muni
tū teneat ut frigus nō ſentia neqꝫ ita calidum
teneat̃ ut extuet nec in capite aut circa collū
aliquid teneat quod eas ptes conſtringat.

De accidentibus ani

me. Sūmo ope cauendū eſt ab ira furore tri/
ſtitia a cogitatione rerū que uelociter reuoluā
tur aut moueant̃ imo has res intueri nocet ſi
cut nubes aſpicere aut curſum aquarū aut ro
tas que uelociter reuoluunt̃. cōfert letari gau
dere et de ſanitate propria bene ſpare.

De ſomno et uigilia.

Nocet ſomnus diurnus et q̃ fit imediate ſup
cibū et ſomnus nimis lōgus neqꝫ minus no/
cet uigilie ſuperflue quoniā caput replent ua
poribus tertia primi cap. de epileſia. ſomnus
ſit de nocte nō de die neqꝫ dormire incipiat ni
ſi trāſiuerint hore due a fine cene ſitqꝫ ſeptē
horarū nō minus quinqꝫ nec lōgior octo ſit ī
ſup capite eleuato et corpore decēter pānis te
cto et ſit ſup altero laterum primo ſuper dex/
trū deinde ſuper ſiniſtrum.

De motu et quiete.

Vitet ſubitos impremeditatos et repentinos
motus et reuolutiōes ſubitas de uno latere in
aliud et inclinatiōe capitis ad inferiora et ip/
ſius ſubitā reuolutionē et dimittat omē forte
exercitiū et ꝑcipue poſt cibū imediate et quo
libet exercitiū ī quo oportet caput flectere ad
inferiora nocet ſicut ſcribere et ſuere. Cōue/
nit quies poſt cibū aut leuis ābulatio ante ci/
bū uero exercitiū tempatū loco cuius fiāt fri
cationes cū pāno parū calido trahēdo a ſupio
ribus ad inferiora incipiēdo ab humeris tra/
hēdo inferius et a ſpatulis ad manus. poſtea
deſcendēdo ad uentrē ultimo ab inguinibus
ad genua et pedes nō fiat capitis fortis frica/
tio imo leuis cū pectinatione leui. ſed huiuſ/
modi exercitia cōceſſa nō prius facere incipi/
at quā habuerit uentris beneficiū et urine.

De cibo et potu.

Abſtineat ab omnibus cibis fumoſis uaporo
ſis et uētoſis et ab omni potu inflatiuo et eua
poratiuo et ab omnibus cibis difficilis dige/
ſtiōis et mali nutrimēti uitare debet panē agi
mum et non bene coctū et panē calidū ſicut
a furno extrahitur et omnia cibaria q̃ ex pa/
ſta agima fiunt et carnes bouis hirci agni et
porci et carnes pingues et animaliū uiſcera
caueat inſuper a carnibus auiū degentium in
aqua aut uallibus ut anſerū anatū etc. Dimit
tat lac et caſeum et que ex his fiūt et butirum
et oua dura et frixa piſces generaliter nocent
et legumina precipue fabe lentes. cauendum
eſt etiā ab herbis frigidis et humidis et uehe
menter calidis ab omnibus acriminibus et a
fructibus omnibus precipue recētibus qbuſ/
dā exceptis de quibus infra. Panis ſit ex op
timo frumēto ab omni alio grano mūdo pre/
cipue a lolio et fiat ex ſimula ſit debite coctus
et cōpetenter fermētatus nō pluris temporis
trium dierū neqꝫ paucioris medii diei. in cu/
ius confectione ſit aliquid ſalis et quando co
meditur mundet̃ a cortice ſupiori. Carnes
ſint perdicū faſianorū turturū et aliarū auiū
degentiū in nemoribus aut pratis et caponū
iuuenū pullorū et gallinarū iuuenum. pipio/
num carnes cū longā in ſtomaco trahāt mo/
ram non ita laudant̃. Ex quadrupedibus car
nes caprioli leporis iuuenis edi caſtrati lactē
tis uituli agni annualis concedunt̃ oua recē
tia ſorbilia aut tremula uel cocta abſqꝫ corti/
ce ī aqua ita tamē ꝙ nō ſint dura albumīe ab
iecto piſciū rarus ſit uſus ſi tamen interdum
ſumunt̃ ſint ex mari trilie aut paſſeres ſolie
uel aurate et ſimiles. Ex aqua dulci lucii cape
dani marſiones et piſces parui ſquamoſi ab
aliis caueat. ex herbis cōceduntur borragies
bugloſſa ſaluia melliſſa petroſillus eſtatis tē/
pore endiuie taraſcacon. ex fructibus laudan
tur paſſule enucleate ſiſtici et interdū due aut
tres ficus ſicce ante cibum a ceteris abſtine/
at. Vinum ſit albū aut ciſiolū clarum habens
aliquid ponticitatis nō fumoſum neqꝫ dulce
neqꝫ aſperū licet Raſis rufus ut apparet prio
cōtinentis magis laudauit aquā quā uinum.
ſi uinum potens foret et opus eſſet aqua me/
lius eſſet aqua calibeata ceteris deinde aqua
ciſterne.

De inanitione et re

pletione. Vitare debet omnem repletionem
et pariter nimiam abſtinentiam et proprie fa
mis longā tollerantiam. neqꝫ in una menſa
ſumat diuerſa cibaria neqꝫ diuerſos potus.
Surgat a menſa cum reliquiis famis nunquā
eſt uſqꝫ ad ſacietatē comedendū neqꝫ comede
re incipiat niſi ſenſerit cibum prius aſſump/
tum eſſe digeſtum ꝙ ſi ī ſtomaco grauedinē
ſenſerit aut cibi corruptionē uomitū prouo/
cet cū uomitiuo hmōi. Recipe rafani. ℥. ii. bu
liat in lib. i. ſem. aque uſqꝫ ad conſumptionē
duarū ptium poſtea coletur et colature addā/
tur oximellis ſimplicis. ℥. iii. et tepidū biba/

Digitized by Google

tur deinde ad horã mediam cõprimatur ling
ua digito uel cõmoueãtur partes gutturis cũ
penna oleo intinta et fiat uomitus . hmôi uo/
mitus fiat ubi in paciente non fiat cũ magna
difficultate et ſeruentur regule ab Auic. poſi
te quarta primi cap.iiii. Sed cũ uerus adent
appetitus nõ differat cibũ ſumere. nec in co/
medendo ponat longũ tempus et nõ prius bi
bere incipiat quã comederit ſex aut ſeptẽ bo/
los et parum pro uice bibat et potius ſepe ita
tamen ꝙ quantitas potus non ſit multa et co
netur cibum ſuũ optime maſticare. Curet in
ſuper habere omni die uentris beneficiũ bis
aut ſemel ꝙ ſi naturaliter haberi nõ poſſit ſal
tem arte cum ſuppoſitorio ex melle ſalis ge/
ma aut cum radice rafani aut blite que ſteterit
in infuſione aque ſalite uel cũ cliſteri que ſic
fit. Recipe malue florũ camomille anna.m.i.
ſem.caricarũ pinguiũ numero.viii.aniſorũ.
℥.i.fiat decoctio de qua accipiatur lib.i.ſem.
cui addanť ſucci ſicle.℥.ii.yerapig.ʒ.vi.caſ
ſie.℥.i.olei.℥.iii.ſalis.ʒ.ii.et calidũ ſtoma/
co ieiuno ſupponatur.

Cura per potionem

eſt duplex una tempore ipſius uertiginis, alia
tẽpore quietiſ inter unũ poxiſmũ et aliũ. Cu
ra tẽpore poxiſmi ẽ ut fricenť brachia et ma
nus et ſi opus eſt ligenť brachia iuxta aſſel/
las et coxe iuxta inguina et locetur patiens in
loco obſcuro et ligetur caput peplo ſiue pãni/
culo et aſpergatur facies aqua roſata et i ocu
lis ponatur ſaluia poſtquam feniculus fuerit
maſticatus et odorifera ad naſum ponatur ut
eſt maiorana yſopus et reliqua bene odorãtia
Cura per potionẽ inter unũ poxiſmum et ali
um plures habet intentiones . quarũ prima ẽ
minorare materiã a ſtomaco. ſecunda eſt ip/
ſius materie digeſtio. tertia eſt eiuſdẽ euacua
tio. quarta eſt ſtomaci confortatio. quinta eſt
diuertere a ptibus ſuperioribus ad ptes infe/
riores. ſexta prohibet ne uapores ad caput aſ
cendant. ſeptima confortat caput ne a ſtoma/
co fumos uel uapores recipiat. octaua ẽ ut uẽ
ter ſolutus teneatur.

Prima intentio mino

retur materia iuxta primã intentionẽ. Recipe
aquam abſinthii.℥.iiii.buliat in eis turbit al
bi et gumoſi a cortice mundi.ʒ.i.uſq; ad cõ/
ſumptionẽ medietatis poſtea coletur et in co/
latura extrahatur caſſia fiſtule pinguis.℥.i.
et fiat potus iſtũ potum ſolutiuũ minoratiuũ
accipiat calidũ per horas nouẽ a fine cene im
mediate precedẽtis ſuper quẽ cum acceperit
ſtet in lecto per horã. et ſi tunc poterit dormi
re dormiat. et inde ſurgat ſtando in camera
ſua hinc inde ambulet et cũ trãſiuerint hore
quinq; ab hora ſumptionis prandeat et non
ſumat lauatiuũ et hac die cõtineat ſe in domo
Recipe aloes ſucotrini optimi.ʒ.i. maſticis.
℈.ſem.turbit.℈.i.miſce et cũ electuario in/
de reformenť pill.vii.numero pro.ʒ. iſtarũ
pill.ſumat.v.aut.℈.ii.de quibus fiant.v. pil
lu. ſi pill. ſint ſibi potu gratiores ſumat predi
ctas pill.modo et ordine dicto de potu ſoluti/
uo.

Secunda intentio.

Digeratur materia contẽta in ſtomaco iuxta
intentionẽ ſecundã . Recipe aniſorũ.ʒ.i.ſe.
carui macis anna.ʒ.i.piſtentur modo groſſo
et buliant in.℥.xx.aque abſinthii uſq; ad cõ
ſumptionẽ medietatis poſtea coletur et colatu
re addãť mellis roſati colati.℥.vi.acetoſi ſim
plicis.℥.iii.et buliant uſq; ad conſumptionẽ
decoctionis de iſto ſyrupo nulla alia aqua ad
iuncta dentur.℥.ii.calide per horas.viii.poſt
finẽ cene precedentis ſuper quẽ poteſt ad libi
tum dormire et hmôi ſyrupũ taliter cõtinuet
octo aut decẽ diebus et eo ſic uti incipeat i die
imediate ſequenti ad diẽ aſſumptionis minoi
ratiui.

Tertia intentio.

Euacuetur materia iuxta intentionẽ tertiam.
Recipe pulueris ſpecierũ yere ſimplicis.℥.i.
agarici electi.℈.ii.mirabolanorũ chebulorũ
ʒ.ſem.maſticis.℈.ſem.aloes optimi.ʒ.ii.re
formentur magdalion pro pill.cum oximelle
ſimplici. de iſtis pill. ſumat.℈.iiii. Ex quibuſ
fiant pill.ſeptẽ.aut.ix.quod eſt melius . iſtas
pill.ſumat modo dicto ſupra de minoratio ni
ſi ꝙ per horas.v.poſt pill.aſſumptionẽ acci/
piat.℥.v.brodii macri pulle cũ.℥.ſem.zuca
ri et inde ad horã comedat et non ſe gruauet
multo cibo ea die domũ nõ egrediatur.

Quarta intentio.

Confortetur ſtomacus iuxta intẽtionẽ quar/
tam. Recipe oleorum abſinthii.℥.i. maſticis
ſpice anna.℥.ſem.macis.℈.i.galange galie
muſcate anna.℈.ſem.mente ſicce.ʒ.ſem.co
ralorum rubeorũ coriandorũ prepatorũ.an/
na.℈.ii.laudani.ʒ.i.cere albe parum fiat un
guentum molle cũ hoc unguento ungať ſto/
macus cum manu calida ante prandium et ce
nam per horã poſtea ſupponatur pannus li/
neus calidus et hoc unguento ſic uti incipiat
poſt purgationẽ imediate ſupra ſcriptã. Reci

pe fiſticorũ mundatorũ et infuſorũ per diem
et noctem in aqua abſinthii. ℥.ii. ſpecierũ dia
galange deſcriptione meſue. ʒ.i. ſem. ſpecie/
rum diarodon. ʒ. ſem. zucari albi quãtũ ſuf/
ficit et cũ aqua abſinthii fiat confectio in mor
ſellis quorũ quilibet ſit trium dragmarũ iſti/
us cõfectioniſ ſtomaci cõfortatiue ſumat unũ
morſellũ ante prandiũ per horas .iiii. et unũ
ante cenã per horam unam et ſic facere inci/
piat poſt ſecundã purgationẽ.

Quinta intentio.

Diuertatur materia a ptibus ſupioribus ad
ptes inferiores iuxta quintam intentionẽ fi/
ant fricationes ptium inferiorũ incipiẽdo ab
inguinibus trahendo ad genua poſtea a geni
bus ad pedes per ſextamdecimam ptem hore
ſtomaco ieiuno. lauentur tibie cum aqua de/
coctionis lauri et ſaluie ſed caueat dum ſic la
uent̃ ne fumus ſiue uapor uaporet caput aut
faciem attingat utatur cliſteri in regimine p
dietã ordinato et ſimiliter ſuppoſitorio iſtorũ
diuertẽtiũ utatur modo uno modo alio.

Sexta intentio eſt ne

uapores caput aſcendant ſic adimplent̃ Reci
pe zucari roſati. ℥.ii. coriandorũ prepatorũ.
ʒ.ii. maſticis. ʒ. ſem. niue citoniorũ quantũ
ſufficit ad redigendũ totum ad formã electua
rii de quo ſumatur ad quantitatẽ unius caſta
nee in fine menſe et poſt nihil bibatur. Ad
idem ualet ſumere grana coriandorũ prepa/
torum unius coperte zucari. itẽ fruſtum cito
nii cocti.

Septima intentio.

Confortet̃ caput ne a ſtomaco uapores reci/
piat iuxta ſeptimã intẽtionẽ Recipe camomil
le. m. i. florũ sticados m. ſe. roſarũ. m. i. ſe.
galie muſcat. ʒ. iii. cõtundant̃ cõtũdẽda et ſi/
mul miſceat̃ et fiat ſaculus ĩ ſindone tincte ĩ
herſines ad formã birreti religioſorũ iſtum
ſaculũ factis purgationibus portet ſup caput
die ac nocte.

Octaua intentio et

ultĩa ſic adimplet̃. Recipe uinũ mirabolanũ
chebulũ conditum et ſumat de mane ſtomaco
ieiuno deinde ſtet ad minus. iiii. horas ad co/
medendũ. aut Recipe. ℈. ii. pill. deſcriptarũ ĩ
tertia intẽtione iſtas ſumat p horas. v. ãtequã
prãdeat. uel Recipe cauliũ. m. i. buliãt unica
ebulitiõe de qua accipiat̃ lib. i. ſe. cui addant̃
olei. ℥. iii. caſſie. ℥. i. ſalis. ʒ. ii. et fiat enema
qđ calidũ ſupponat̃ ſtomaco ieiuno uti & põſ
cliſteri ordinato ĩ cap. ulti. regiminis p dietã
et ſuppoſitoriis ibidẽ ſcriptis iſtorũ auxilio/
rum utat̃ modo uno mõ alio ſumẽdo ſingula
ebdomada unũ mirabolanũ in quo plurimũ
cõſido ad duos dieſ pill. ſi uẽter fuerit ſtiticuſ
interim utat̃ enemate ita ꝙ oĩ die habeat uen
tris beneficiũ ſpõte aut arte. Finis.

¶ Bauerius de Baueriis.

Ir magnificus

et nobilis dominus Gaſpar de
Martignano etatis triceſimi qn
ti anni. Complexionis naturaliter colerice
multũ uertentis parum ad melẽconicã. ſexuſ
maſculini. artis ſiue exercitii parum ut acce/
pi ſuperflui tempore preſenti quoniã de men
ſe Aprilis omnium uirtutum mediocriter cõ
ſtantium. exceptis uirtute epatis digeſtiua et
ſplenis attractiua et cerebri uirtutibus. ſ. co/
gitatiua et eſtimatiua habitudinis naturaliter
macre mediocriter robuſtus cũ mediocri cor
poris malorum humorum plenitudine patit̃
tres quartanas que ſunt cironice multum cũ
iam ſint menſes nouem quibuſ ceperint huic
principali diſpoſitioni duo ſunt accidentia cõ
iuncta uidelicet duricies ſplenis et accidentia
melẽconica ipſum ualde triſtantia cum nulla
tamen corrupta imaginatione quartanis ipis
precedentibus de menſe preſentis ſcilicet A/
prilis ſuperuenit una terzana nota que non
tranſiuit poxiſmum. quintum poſtquã appa
ruerunt reliquie quartanarum cum accidenti
bus ſupraſcriptis. Diſpoſitionis principalis
ſcilicet quartanarum cauſa coniuncta eſt me
laneonia aduſta que fuit a uenis extra uenas
expulſa. Cauſa antecedens eſt materia melã
conica in epate et in uenis per uiam aduſtio/
nis multiplicata. et adiuuat ad hoc debilitas
attractiue ſplenis non debite mundificantis
ſanguinem ab humore melanconico. unde re
manens ſuperflue quantitatis cum ſanguine
diſponit ipſum et conuertit eum ad melanco
nicitatem ſed cauſa cauſe antecedentis ſũt ma
la complexio calida et ſicca epatiſ et uenarum
huiuſmodi humorem multiplicantium ut aer
calidus et ſiccus ſuperflue uigilie accidentia
animi ſicut ira triſtitia et reliqua ſimilia exer
citium ſupfluũ cibaria calida et ſicca aut fri/
gida et ſicca nimia abſtinentia a cibo et potu
et ita de ceteris rebus nõ nãlibus. Primi ac/
cidẽtis cã eſt hũor melãconicus ĩ ſplene cõtẽ
tus cuiꝰ ps ſubtilis reſoluta fuit et remãſit ps
groſſa magis tereſtis que fixa in porroſitati/
bus ſplenis cum opillatione facit duriciem.

Cauſa antecedens fuit humor qui ad ſplené
fuit attractus et ab epate ad ipm expulſus et
debilitas uirtutis expulſiue ſplenis . Secundi
accidentis cauſa ſunt uapores qui leuant̃ ab
humore melanconico qui ſpiritibus admixti
reddunt eos turbulentos et melanconicoſ . un
de cum ipſi ſint inſtrumenta uirtutum ad p/
ducendum opationes ſunt cauſa corruptiōis
aut diminutionis ipſarum operationū . hūc ca
ſum ego Bauerius imolenſis elegi ex hiſ que
mihi ſcripta fuerunt ex ſignis mihi tranſmiſ
ſis queritur tam diſpoſitionum principalium
ſcilicet quartanarum quā accidentiū modus
cure iuxta caſum ſupraſcriptum ad quem re/
ſpōdetur ut infra patebit.

Cura uniuerſalis iux

ta caſum ſupraſcriptū . Plures ſunt canones
curatiui qui obſeruari debent pro cura iſtius
nobilis uiri . Primus eſt debitum regimé ſex
rerum non naturaliū . Secundus canon eua/
cuentur materie communes ſuperflue in uiis
ductuū ex quarum preſentia fouentur humo
res facientes quartanas . Tertius canon mi/
norétur materie proprie ipſarum febrium et
he precipue que ſunt in epate ſplene et uenis
mediis inter ſplenem et epar . Quartus canō
digerantur materie febribus ipſis appropria
te . Quintus canon apiantur uie per quas ma
terie debent euacuari . Sextus canon eradica
tiue ſoluatur colera aduſta a membris in qui/
bus continetur . Septimus canon remoueat̃
mala complexio calida et ſicca epatis et cōfor
tetur epar ipſum . Octauus canon confortet̃
cor et cerebrum . Nonus canon confortetur
ſplen et eius uie apiantur . Decimus canon
ſuccurratur accidentibus morbo pricipali cō
iūctis . Iſtorū canonū primus accipit̃ ab aui.
prima quarti ca . de cibatione febricitantium
et pro parte in cap . de cura quar . et in prima
tertii . Secūdus uero tertius et quartus et ſex/
tus accipiuntur ab Auic . prima quarti ca . de
cura putridarū in generali . Quintus ſumit̃ i
loco preallegato ab Auic . et a Gal . ii . affor . i
cōmento affor . Corpa ubi quis uult purgare
oportet prius fluxa facere . Septimus ſumit̃
tertia tegni oportet prius unā quādoqꝫ cauſā
abſcindere . etc . Octauus accipit̃ a Meſue in
ſuo de appropriatiſ . Nonuſ habetur aueroy .
vii . colliget . Decimus habetur ex capitu' is il
lorum accidentium que indigēt regimine.

Primus canon eſt re

gimen ſex rerū nō naturaliū debitū uidelicet
in aere et cibo et potu motu et quiete . ſomno
et uigilia et accidētia anime inanitione et re
pletione et in annexis rebus nō naturalibus.
Regimé in ſupraſcriptis rebus debet declina
re in qualitatibus ſuis ad tempamentū in acti
uis aut ad frigiditaté paucā et humiditatem.
unde Auic . prima quarti cap . de cura quarta/
ne ſi melanconia fuerit colerica oportet ut ad
miniſtres infrigidationé et humectationé ul/
timā . ſ . cibi et potus et medicinarū quod dic/
tū intelligendū eſt quod nō adminiſtremus ī
frigidationé et humectationē ultimā abſolute
ſed in compatione ad alias quartanas notas.
Aer igitur ſit humidus et in caliditate tempa
tus aut ad quandā frigiditatē declinans boni
odoris euétatus . Cibi ſint frigidi et hu . und'
Auic . pria quarti cap . de cura quarta . Scias
ꝙ res frigide et hu . facilis digeſtionis boni
chimi ſunt cōuenientes huic egritudini inq̄/
tū eſt febris et ex hoc ꝙ ſūt cōtraria uni dua/
rū qualitatū melāconie que ē ſiccitas . Panis
ſit ſimulagineus debite coctuſ et fermentatus
nō calidus neqꝫ pluris tpis trium dierū a quo
cortex ſit abiectus . Vinū ſit albū clarū ſapo/
ris medii inter dulce et ponticū cum aqua ci/
ſterne debite permixtū carnes ſint ex caponi
bus iuuenibus carnoſis ſed nō pinguibus et
pullis et ex edis et uitulis lactātibus et agnis
annualibus carnes faſianorū et perdicū auiū
puarum licet cōcedi poſſint attamé carneſ do
meſticorū habentiū uictū liberū ſunt cōueni/
entiores Auic . loco allegato . Cū aūt puenit
ad tēpus in quo ſequunt̃ in ea alcumet . i . ac/
cidētia et nō mutat̃ egritudo tūc neceſſariū ē
cuſtodire uirtuté et cibare eū cū eo ꝙ ē forti/
us ex carnibus gallinarū pullorū arietum et
edorū et auiū mollis carnis ſicut pulli durigi
piſces boni qui nō ſunt molles . Ex piſcibus
cōcedunt̃ petrini ſquamoſi uiuentes i bonis
aquis ex carnibus ſupraſcriptis pōt fieri epu
lū cū lacte amigdolarū et ſeminū cōium et pti
ſana ordeacea ē cōueniēs et amigdolarum et
far et ferculū factū in brodio dictarū carniū.
ex ſpinaciis lactuciis et boraginibus . ex her/
bis cōcedunt̃ q̄ ſunt cōplexioniſ frigide et hu
mide ut ſūt ſpinacia lactuca et reliqua . ex fru
ctibus pruna matura melones et pſica niſi ti
meat̃ eorū corruptio . Motus ante cibū factuſ
cōuenit pulſis prio ſupfluitatibus prie et ſecū
de digōis . ſimiliter equitare equū gradarium
aut uehi p aquā naui ſit tamé exercitium tale
ne corpus fatigetur aut ad ſuper calefactio/
nem perducat loco exercitii poſſunt fieri fri/
cationes incipiendo a partibus ſuperioribus
et trahendo ad inferiores . ſint que non for/
tes ſed ſuaues reliquum tempus detur quie/

ti. Somnus ſuperfluus pariter et uigi'ie no/
cent iuxta illud hypo. Somnus et uigilie uter
qꝫ magis facta malū et ſomnus uero tempera
tus multum iuuat. unde tertia primi cap. ix.
Somnus tempatus uirtutem naturalem potē
tem efficit perficiendi ſuas operationes et eſt
animalium uirtutū quieſcere faciens et in ei/
us ſubſtantia augmentū prebens ita ut fortaſ
ſe reddeat. propterea quia laxat ad prohiben/
dum ſpūs qualiſcūqꝫ fuerit reſolutionem. Et
propter hoc digerit cibum ſecundum digeſti
ones nominatas et ſuccurritur cum eo debili
tati que accidit ex ſpeciebus reſolutionis que
eſt ex fatícatione etc. Sit itaqꝫ ſeptē aut octo
horarum non minor ſex nec amplius octo ſic
ꝙ de nocte non de die. unde Aui. loco ſupra
allegato. Dormire quoqꝫ in die malum gene
rat ſplenē laxat neruos efficit pigriciam et de
bilitat deſiderium etc. Si uero in die conſue/
uit dormire aut propter aliquā cauſam nō ſuf
ficienter in nocte dormiuiſſet in die conceda
tur ſomnus. unde Auic. qui in die conſueue/
rit dormire ſubito interrūpere non debet abſ
qꝫ ordine. ſed nō prius dormire incipiat quā
tranſiuerint hore due a fine cibi aſſumpti aut
ſaltem una cum dimidia ita ꝙ cibuſ ad fundū
ſtomaci deſcendat. unde cap. ſupra allegato.
Et melior quidē ſomnus eſt qui ꝓuenit poſtq̄
cibus a ſuperiori uentre deſcēderit et poſt qe
tem eius etc. Sitqꝫ primo ſuper latus dextrū
deinde ſuper ſiniſtrum ꝙ ſi fiat ſup uentrem
non uituperatur. unde Aui. loco q prius. Ex
figuris ſomni eſt melior ut ſuper dextrum la
tus. incipiat deinde ad ſiniſtrū reuoluatur ꝙ
ſi eius inceptio ſuper uentrē fiet auxilium fo
ret ſatis magnum ad digerendū. Sed caueat
a ſomno ſuper dorſum. unde Auic. Reſupi/
ne dormire malum ad malas prepat egritudi
nes frigidas. Sit corpore cōuenienter pānis
tecto et capite eleuato. Ciborū tanta quātitas
ſit ne ſtomacus grauetur et ob id ſurgendum
eſt a mēſa ad huc exiſtētibus reliquiis famis
potus uero tantus ſit ut cibus in ſtomaco nō
natet. unde Auic. iii. tertii ca. vii. Ex cibo eti
am nullus ē ita replendus ut nō ſit ibi locus
ſuperfluus ſed ab eo eſt retinendū reliquiiſ de
ſiderii adhuc in anima remanentibus. he. n.
famis reliquie poſt horā unam deſtruentur et
in hoc uſus eſt ſeruandus quoniā deterior cō
mixtio eſt que facit ſtomaci grauitatē et dete/
rior potus eſt qui tempamentum egreditur et
in ſtomaco natat. Sed ſi in comedēdo nullus
eſſet appetitus ut in egrotātibus ſepe contin/
git ſit tantus ut uirtus ſubſtenteť et ſtomacuſ
non grauetur quoniam dietantur infirmi ut
uirtus et non morbus nutriatur. Galie. i. af/
for. cōmento affor. Contemplari autem opor
tet egrotantē. ſi uero in ſtomaco repletionem
ſenſerit et uomitus non fuerit difficilis ꝓuo/
cetur uomitus. unde Auic. cap. ſupra allega
to cum in aliquo comedente repletio ſupfluit
aut quia in eius ſtomaco aliquis motus inun
dauit aut aliquis miſcebitur potus ad uomen
dum erit prepandus. Et non ſolum hoc fieri
debet ſi fuerit ex cibo repletio ſed etiam ſi hu
moralis exiſterit. unde Auic. i. quarti cap. de
cura putridarum in generali quod ſi inuene
ris humorem in primis declinare ad ſtomacū
fac uomere cum eis in quibus non eſt diuer
ſitas cōſuetudini imo cum eis que ſunt ſicut
ſyrupus acetoſus cum aqua calida cū natura
mouet ad uomitū et non diuerſifices eā quod
ſi natura inclinat eam materiā euacuandā ad
inferiora aut quia uomitus erit difficilis uel
quia pectus foret anguſtum ſoluatur uenter.
quare Auic. in ca. ſupra allegato. quod ſi fue
rit illic declinatio ad inteſtina et ſenſeris rugi
tū et deſceſum fecis tunc adhibe quod ſoluat
uentrē. poteſt uēter ſolui cū cliſteri quod ſic
fit. Recipe foliorū uiolarū mercurialis fumi
terre anna. m. i. boraginis. m. ſem. fiat deco/
ctio de qua accipiatur lib. i. ſem. cui addantur
caſſie. ℥. i. olei uiolan. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. et ſto/
maco ieiuno calidū ſupponatur et huiuſmodi
cliſteri lenitiuo uti poteſt quotienſcūqꝫ natu/
ra eſſet ſicca quocūqꝫ tempe egritudinis ſiue
fuerit in augmēto uniuerſali ſiue in ſtatu aut
declinatione. Si uero intentio eſſet non ſolū
lenire ſed aliqualiter humorē ad inteſtina de
clinantē euacuare cū rebus ꝑdictis cū quibuſ
fit decoctio addi poſſet. ℥. i. polipodii et in cli
ſteri ultra caſſiam ponere. ʒ. vi. diaſene. Qd'
ſi repletio foret in ptibus ſuperioribus inte/
ſtinorum aut ſtomaci et ob aliquā cauſam uo
mitus fieri nō poſſit tunc detur hoc linitiuū
uētris ꝙ ſic fit. Recipe florū uiolarū et florū
boraginis anna. ʒ. iii. liquiricie raſe anna. ℥.
ſem. paſſularū enucleatarū. ℥. ſem. iuiubarū
numero. viii. fiat ſupradictarū rerū decoctio
de qua accipiať quantū ſufficit ad diſſoluedū
caſſie fiſtule nouiter extracte. ℥. ſem. manne.
℥. i. fiat potus ꝙ ſi intētio foret ꝑ hūc potum
ſolutiuū nō ſolū lenire uētrē ſed euacuare ali
qd colere aut hūoris aduſti exiſtētis ī ptibus
ꝓpinqs uiis ductuū deť potus ꝙ ſic fit Reci/
pe reubarbari. ʒ. i. ſqnanti. ℈. i. mirabolano
rū citrinorū et indorū anna. ʒ. i. reubarbarū
et ſquinantum infundantur in aque endiuie
cum modico uini in quibus ſtet ad minus ꝑ
ſex horas et mirabolani infundanť in. ℥. iiii.

decoctionis ſupradicti lenitiui per.viii.horaſ
demũ buliant unica ebulitione et poſtea cole/
tur et huic colature addatur expreſſio reubar
bari quibus duabus expreſſionibus diſſoluã
tur caſſie.℥.ſem.manie.℥.i.fiat potus.Alte
rum iſtorum potuũ ſumat calidũ et non tepi/
dum per horas octo a fine cene imediate pre/
cedentis et non ſuper dormiat et ſtet p horas
quinq; ab hora aſſumptionis in fine quarum
ſiue operata fuerit medicina ſiue non ſumat
cibum ſuum.Vitare debet iram furoré triſti/
ciam timoré ſollicitudiné.Cõfert letari gau/
dere bene ſperare de ſalute ſua conuerſari cũ
amicis et dilectis.

Secundus canon et tertius et quartus et quintus.

Modũ euacuationis materierũ cõium in uiis
ductuum contentarũ iuxta ſecũdũ canonem
et minorationé materierum propriarũ et pre/
cipue que ſunt in epate et ſplene iuxta tertiũ
canoné non ſcribo quoniam per eximios doc
tores qui iſtum nobilem uirum habuerunt in
cura non dubito eſſe obſeruatos.ſed digeran
tur materie ipſis febribus appropriate iuxta
quartum canonem et aperiantur uie per quaſ
materie euacuari debent iuxta canoné.v.Re
cipe ſyrupi uiolati ſyrupi acetoſi anna.℥ ſe.
ſyrupi de fumoterre.℥.i.aquarũ endiuie.℥.
ii.lupullorũ.℥.i.miſce iſte eſt pro una uice
ſumat ipſum in declinatione poxiſmi ſi non
fuerit tempus ante acceſſioné poxiſmi ad dã
dum et taliter cõtinuet donec in urina uiſa fu
erit digeſtio a dominis phiſicis preſentibus.
Non minus mihi placeret ſyrupus poſitus.a
meſue in ſuo de appropriatis in cap.de cura
manie et melanconie ſanguinee cuius initiũ
eſt ſabor rerum melicorũ alter textus habet
medorum.Syrupus conferens manie et me/
lanconie ex aduſtione colere citrine.Recipe
ſucci bugloſſe domeſtice et ſilueſtris.anna.
lib.ii.ſucci pomorum redolentium lib.iii.fo
liculorum ſene.℥.iiii.croci.ʒ.ii.zucari tar/
baget fiat ſic ſene proiiciatur in ſuccis predi
ctis per diem et noctem poſt eius contritioné
deinde buliat ebulitione una aut duabus et in
de cũ zucaro fiat ſyrupus crocus auté confri
cetur in panno in eius decoctione.Recipe ſu
pradicti ſyrupi.℥.ii.aque caſei.℥.ii.ſem.mi
ſce et ſumat ut dictũ eſt de ꝓcedenti digeſtio.

Sextus canon.

Recipe florum uiolarum boraginiſ et bugloſ
ſe anna.℥.iii.liquiricie munde.℥.ſem.pru/
norum numero.vi.fiat iſtarũ rerũ ſecundum
cano.decoctio in ſero caprino poſtea coletur
de colatura accipiatur.℥.v.in quibus infun/
dantur mirabolanorũ citrinorũ et indorum.
anna.ʒ.i.ſem.reubarbari.℈.iiii.ſquinanti.
ʒ.ſem.et ſtent per octo horas in infuſione de
inde addantur epithimi.ʒ.i.ſem.buliant uni
ca ebulitione poſtea coletur et in colatura diſ
ſoluatur caſſie pinguis nouiter extracte.℥.
ſemis et fiat potus iſte potus ſolutiuus de/
tur calidus et non tepidus in die interpolatio
nis ſiquis fuerit aut quando fuerit tepor po/
xiſmi ſi nunq̃ modatur aut in hora frigidio/
ri diei digeſto tamen cibo prius aſſumpto.un
de Auic.prima quarti cap.putridarum in ge
nerali cum exerces euacuationem conſidera
horam interpollationis aut teporis aut frigi/
diorem que ſit.Poſt ipſam ſumptionem põt
ſuperdormire media hora aut hora una ime/
diate cum ceperit inde uigilet donec tranſeãt
hore quinq; ab hora ſumptionis et tunc acci/
piat ciatum unum aque ordei calidum cũ.℥.
ſem.zucari rubei et inde ad horam comedat.
Solutiuum ſu praſcriptum taliter accipiatur
in die ſequenti ad diem complete aſſumptio/
nis alterius ſupradicti ſyrupi digeſtiui.

Septimus canon.

Remoueatur mala complexio calida et ſicca
epatis et confortetur epar iuxta canonem ſep
timum Recipe limacias i induméts reptaſ et
elixentur cum endiuia et de ellixatura ſiue de
coctione accipiatur.℥.iiii.ſem.et aromatizé
tur cum puluere epatis adip et calidum ſtoma
co ieiuno admiſtretur iſte potus multum con
fert in remittendo malam complexionem cali
dam et ſiccam epatis et appropriate confortat
epar ut apparet ex ſimplicibus ipſum ingre/
dientibus et ex his que dicuntur ab Auicen.
xiiii.tertii cap.de rebus epati conferentibus.
Quod ſi poſſet limacias comedere et eas dige
rere laudarem et ſimiliter laudo uſum endi/
uie iſtum potum calidum ſumat ante cibũ ſu
um per tres horas precedente tamen cibi pri/
us aſſumpti digeſtione et eo taliter incipiat p
dies.ii.poſtq̃ ſũpſerit potũ ſolutiuũ ſupraſcri
ptũ et ipm cõtinuet p.viii.aut.x.dies uel ſu/
mat cõfectioné q̃ ſic fit Recipe trociſcorũ de
abſintio deſcriptióe meſue.ʒ.i.ſpodii.ʒ.ſe.
gemarum margaritarum electuarium de gé/
mis ſiue ſpeciebꝫ anna.ʒ.iii.ſpecierum tria
ſandalorum ſine camphora deſcriptione me/
ſue ſpecierũ diaredon abbatis anna.ʒ.i.ſe.

Digitized by Google

zucari albiſſimi libra.i.ſem.aquarū endiuie
ptes duas epatice ptem.i.de ambabus quan/
tum ſufficit et fiat confectio ſolida in morſel/
lis quorum quilibet ſit ponderis.iii.ʒ.de hac
confectione remiſſiua caliditatis epatis et ſto/
maci confortatiua ſi non fuerit ex febre qd̓ ꝓ
hibeat ſumat unum morſellum p tres horas
ante prandium diebus alternis.et quando ſu
mit iſtum non ſumat potum imediate ſupra/
ſcriptum.

Octauus canon.

Confortetur cor et cerebrum iuxta canonē
octauū.Recipe ſeminū cōmunium mundato
rum amigdolarum dulciū mundatarū.anna.
℥.i.zucari canditi roſati et candi uiolati.an
na.℥.ſem.florum boraginis et bugloſſe ſpo
dii ſandalorum citrinorū.anna.ʒ.i.ſem.xi/
loales ſeis ogimi corticū citri anna.ʒ.i.mu/
ſci gra.vi.cardemomi.℈.ii.margaritarū nō
pforatarum.ʒ.i.ſem.fragmentorum zafiri
et rubini anna.ʒ.ſem.gariofilorum ſpice et
macis anna.℈.i.ſeis endiuie et portulace.li/
quiricie raſe anna.ʒ.i.penidiarum.℥.ii.zu/
cari trium coctarū lib.i.ſed piſtentur piſtan/
da et puluerizentur puluerizanda et cribent̄
et diſſoluatur zucarum cū aqua roſata et bu
gloſſe ptibus equalibus et fiat electuariū de
iſto electuario cordiali et capitali et remiſſiuo
caliditatis epatis ſumat.ʒ.iiii.p horas.iii.an
te cenam ſi non fuerit quod prohibeat ex ue/
hemētia febris et eo ſic uti poteſt quolibet die
et de mane quando non caperet digeſtiuū ne
qꝫ potum epatis confortatiuū iuxta canonem
ſextum.

Nonus canon.

Confortetur ſplen et aperiantur eius uie iu
xta nonū cano.Recipe radicū altee.℥.iii.ſe/
minis lini.℥.ii.tamariſci ſcolopendrie anna
m.i.granorum iuniperi.℥.i.acori.℥.i.ſem.
piſtentur modo groſſo et buliant in duabus
ptibus aque et una aceti uini albi in qua de/
coctione infundatur ſpongia que expreſſa
regioni ſplenis apponatur et cum infrigidat̄
renouetur et ſic fiat tribus aut quatuor uici/
bus.deinde exſiccetur locus ubi ſpongia fue
rit ſuper poſita et ungatur cum unguento ꝗ
ſic fit et inde ſupponatur lana ſuccida carpi/
nata.Recipe olei nardini.℥.i.oleo de aneto.
℥.ſem.artanite ſucci radicum filicis anna.℥.
i.ſucci extremitatū tamariſci.℥.ſem.buliant
ſucci cum oleis in duplici uaſe uſqꝫ ad cōſum
ptionem ſuccorū poſtea addant̄ pinguedinis
anatis yſopi humide anna.℥.ſem.mucilagis
altee mucilaginis ſeminis lini anna.ʒ.vi.ar
moniaci bdelii galbani opponaci anna.ʒ.i.
corticum radicū caparū ſcolopendrie acori.
anna.℈.ii.piſtentur piſtanda et cribentur et
gumi diſſoluantur in predictis oleis et cū ce/
racitrina fiat unguentū molle.hmōi medica/
minibus uti incipiat poſtquā ſumpſerit potū
ſolutiuū eradicatiuum per dies ſex et eis tali/
ter utatur ſtomaco ieiuno ante pricipium po
xiſmi per duas aut tres horas quod ſi nō poſ
ſet tali tempore adminiſtrari propter aliquā
cauſam fiat in declinatione poxiſmi.

Decimus canon.

Accidentibus meleniconicis ſuccurſus iuxta
decimū cano.puto ſatiſfactum ſi emendatur
mala diſpoſitio epatis et ſplenis facta euacuā
tione humorum melenconicorum ſecundum
doctrinam canonum ſuprāſcriptorum.

Bauerius de Baueriis.

Egritudo ſpectabilis militis domini Gabrie
lis de Ceſenna eſt mala cōple
xio materialis frigida et humida cerebri cui
aſſociantur multa accidentia que egritudines
poſſunt appellari cum ad ſe curam attrahant
Primum eſt dolor quaſi continuus in pte an
teriori capitis circa ptem illam ubi cōmiſſura
ſagitalis coronali coniungitur. Secundum ē
leſio auditus nam auris ſiniſtra nihil audit.
Dextre uero auris operatio notabiliter mul/
tum eſt diminuta.Tertium eſt impedimentū
loquele.Quartum uero ē uertigo ſibi aliquā
do ueniens.Quintum eſt dolor aliquādo col
li aliquando ſpatule et interdum brachii.ipm
moleſtans.Principalis egritudinis cauſe ſūt
tria.ſ.imediata ſiue cōiuncta antecedēs et pri
mitiua.Immediata eſt multitudo materie fleg
matice mucilaginoſe et ptim aquoſe ad quam
cauſandam concurrit euaporatio ſtomaci ad
caput cum auxilio epatis et aliorum membro
rum nutritiuorum et debilitas uirtutis dige/
ſtiue cerebri que ex nutrimento ſibi tranſmiſ
ſo non paruam partem ex debilitate ſui calo/
ris in huiuſmodi ſuperfluitatem tranſmittat.
Cauſa antecedens eiuſdem egritudinis ē ma
teria exiſtens in ſtomaco et in membris aliis
a qua eleuantur uapores qui ſunt cauſa mul/
titudinis harum materierum. Cauſe uero
primitiue ſunt cibi et potus et alie res nō na/
turales q̄ ad hāc diſpōem cauſandā efficiēter
aut mäliter cōcurrūt.Qd̓ ꝑncipalis egritudō

Digitized by Google

ſit mala complexio materialis apparet ex gra
uitate quã percipit. quoniam grauitas capitis
ſemper ſignificat materiam in ipſo. prima ter
tii tractatu primo ca. de ſignis ſumptis ex eo
quod caput ſentit de grauitate aut leuitate.
Sed quod eius cauſa ſit flegma declaratur ex
longitudine egritudinis. Egritudo enim cu/
ius tempus prolongatũ eſt. ẽ frigida ſecũdũ
omnem diſpoſitionem. prima tertii tractatu.
ii. cap. ultimo. et prima tertii tractatu ſecũdo
cap. i. Et ſcias quod ſoda temporalis aut fit p
pter flegma aut propter melanconiã. Et notũ
eſt quod inter omnes cauſas quas enumerat
non eſt alia quã flegma. Et ppter idem ex fri
giditate quã in capite ſentit. Item ex ſupflui/
tatibus quas per os expellit. et plura alia ſig/
na ad hoc adduci poſſint ſi res non manifeſtiſ
ſima eſſet. Et licet putem quod forſan a prin
cipio ſtomacus auxilio epatis et aliorum mẽ
brorum naturalium euaporando cauſa fuerit
malicie cerebri nunc tamen puto cerebrũ eſ/
ſe ſatis magnã cauſam indiſpoſitionis ſtoma
ci. Nam egritudines que per colligantiã eue
nientes frequenter ſunt cauſa ut una eueniat
et intendatur ab altera et econtra. unde ſecun
da primi doctrina prima cap. viii. Et eſt cum
ſocietas peruenit caſum quemadmodum cũ
cerebrum egrotat aſſociatur ei ſtomacus de/
bilitatur tunc eius digeſtio et mandat ipſi ſto
macus uapores malos et nutrimentũ non di/
gerit et auget ipſius cerebri egritudinem. Et
ſi ex hac egritudine perueniunt patientes ad
durabilitatem et circuitionem. Nã primi qd
fuit dolor capitis quaſi continuus in parte an
teriori cã eſt materia frigida et humida geni/
ta in ipſo cerebro que in uaporem conuerſa
aut in uentoſitatem notabiliter ſubtiliata pel
litur uerſus ipſius cerebri cõmiſſuras et faci
ens ibidem neruorum et ligamentorũ exten/
ſionem et inducendo malam complexionem
eſt cauſa doloris ipſius. Cauſa ſecunda ẽ cũ
nerui auditus ſint a quĩto pari neruorum ce/
rebri ut patet prima primi doctrina. v. ſũma
tertia cap. ii. humiditas in cerebro multiplica
ta tranſmittitur per illos neruos quinti paris
habentes ab ipſo cerebro ortum et facit ĩ ner
uis ipſis opilationem prohibentem ſpiritum
qui eſt inſtrumentũ uirtutis ad operationem
auditiuam perficiendã et talis materia ſi opi/
lando prohibet ex toto ſpirituũ tranſitum tũc
ex toto pditur auditus illius partis. Et fit no/
cumentum quod ab Auic. iiii. primi cap. ii.
uocatur guatẽ. Si uero ex toto non prohibet
ſpirituum tranſitum tunc fit operatiõis dimi/
nutio que ab Auic. loco allegato uocatur tar/
xen et aliquando tarax. unde loco allegato.
Tarax uero et guaten ſunt ut non pp eam. ſ.
priuationem ptis concaue in oſſe petroſſo. no
cumentum conſequatur priuationẽ ſenſuum
et non elongatur quin guatẽ ſit ſicut deſtruc/
tio cõmunicans ſorditati et non ſit illic conca
uitas. ſ. cauſa ſed neruus non affert uirtutem
ſenſus et tarax eſt ſicut diminutio abſqꝫ pri/
uatiõe. Ex his facile apparet ꝙ auris ſiniſtre
eſt opillatio completa prohibẽs tranſitũ ſpiri
tuum ad organum auditus apparet etiam qd
cauſa quare aliquando exit materia ab aure il
la que eſt ſicut ſanies et forſan ſanies non ob
ſtante quod in aure non ſit ulcus. nam mate/
ria a cerebro ad concauitatẽ auris pulſa a ca/
lore auris et ptium circũſtantium digerit et
ad ſaniem conuertitur. Aliquando uero exit
materia ſubtilis aquoſa quia pp ſui ſubtilita/
tem non multum in aure retinet ut poſſit acti
one caloris ingroſſari. Et ex his notum ẽ qua
re iſtud nocumentũ eſt cõtinuum quia eſt ipſ
ſi organo auditus pp longum huiuſmodi flu
xum factum nocumentum p eſſentiam et nõ
eſt ſolum p cõmunitatem alterius auris. ſ. de
xtre opatio diminuta eſt pp non fieri comple
tam opillationem in neruo auditus ſed cũ ali
quando maior aliquando minor ſit ſecundũ
quod plus de materia aut minus ad eam par/
tem tranſmittitur contingit quod magis aut
minus grauetur in auditu. Et ex iſtiſ tanquã
ex fundamento apparet tinitus et ſibili cauſa
quã ſepe pcipit. Nam materie exiſtentes i ce
rebro cum uentoſantur per neruos. v. paris
defferuntur ad panniculum cooperientem os
auris interius et miſcentur hmõi uapores ae
ri quieter exiſtente in panniculo pdicto et mo
uet aerẽ ipſum faciendo i pſum inundare quẽ
ad modum aer exterior a ſonis motus ſiue a
corporibus ſonoris ſua inundatiõe remouet
aerem connaturalem auri. cum igitur in pdi
ctis uaporibus aut uentoſitatibus fuerit facta
impreſſio ſtrepitus uel ſoni ex magna colliſi
one uel agitatione in ſpiritibus et panniculo
dicto repreſentant potentie auditiue ſtrepi/
tus tales et ſic pcipit illos ſtrepitus uel ſonos
ac ſi ab extra puenire poſſent etiam idem ua
pores uel uentoſitates eleuari a ſtomaco a pe
ctore ab epate et ab aliis mẽbris ſed puto eos
magis a cerebro multiplicari. Ex illo apparet
primo quare aliquando hos tinitus et ſibil/
los audit et aliquando nõ. quia aliquãdo mul
tiplicantur iſti uapores ad organum auditus
ſufficientes ipſum immutare et aliquãdo nõ.
Apparet ſecundo quare in talibus auditioni/
bus corruptis quibuſdam uidetur audire cur

ſus aquarum. cauſa eſt quia uapor eſt humi/
dus et fluxibilis. Apparet tertio quare perci
piunt ſibillum quia humor eſt ſubtilis et ue/
hementer motus. Apparet quarto quare qui/
buſdã ſemper apparent huiuſmodi ſoni. hoc
ideo eſt quia nocumentum eſt per eſſentiam
cõmunicatum ipſi cerebro quod eſt mala cõ/
plexio frigida et humida materialis aut uehe/
mens et cõtinua colliſio in humoribus et ſpi
ritibus cerebri et uaporibus ibidem inuen/
tis. Tertii accidentis cauſa eſt materia flegma
tica in cerebro genita et neruis. vi. paris com
municata quorũ neruorũ eſt lingue dare mo
tum ut apparet prima primi doctrina. v. ſuma
tertia cap. xx. Nam huiuſmodi materia remo
liens neruos ipſos facit ut ĩ motu nó ſint uir
tuti obedientes. Sed cauſa quarti in promp/
tu habetur ex his fundamentis. nã uapores ĩ
cerebro multiplicati mouent motu ſuo ſpiri/
tuſ qui cum informentur ſpecierum ipſorum
uiſibilium eas acſi circulariter mouerentur
repreſentant. Vltimi accidentis cauſa ab eo/
dem fundamento procedit. nam humiditas p̃
dicta in cerebro multiplicata aliquando ſecũ/
dum ptem eius tranſmittitur ad neruos colli
et ibidem facit dolorem aliquando ad neruos
et muſculos ſpatule aliquando ad neruos bra
chii. et ſecundũ diuerſum curſum harum ma
terierum ad loca diuerſa cõtingit in uariis lo
cis dolorem fieri. Ex his omnibus apparet
hanc diſpoſitionem eſſe ualde graué et multũ
uerendam. Nam ſi hec humiditas pelleretur
ad nucam et ibidem opillationé faceret cauſa
ret paliſmi. et ut multa paucis breuiter cõclu
dã miles iſte eſt paratus ad multas et graues
infirmitates quarũ radix eſt principalis egri
tudo. Regimen huius egritudinis in duos di
uidam tractatus. in primo erit regimen huiuſ
per ſex res non naturales. In ſecundo uero
ponetur cura per adminiſtrationé rerum me/
dicinalium. Et primus tractatus in ſex diuidi
tur capitula. ſecundum quod ſex ſunt res nõ
naturales ab aere incipiendo. et licet doctoreſ
in numerando res nó naturales de aere ſolũ
uideantur facere mentioné per ipſum tamen
uolunt intelligi reliqua elementa.

De aere. Aer ſit ad caliditaté et ſic/
citatem declinans quod ſi
talis non habeatur naturaliter habeatur ar /
te faciendo in camera ignem ex lignis odori
feris ſicut ſunt lignum iuniperi roris marini
lauri abietis tamariſci et ſimilia. et ſuffumige
tur locus cũ rebus habentibus odorem bonũ
cuius modi eſt iſtud ſuffumigiũ quo uti pót i
eſtate ubi aer non eſſet ſufficienter calidus et
ſiccus. Recipe ſtoracis calamitte. ʒ. i. galie
muſcate. ʒ. ſem. camphore. ℥. ii. pulueriz en
tur omnia et cum opus fuerit ponatur una pſ
ſuper carbones. Suffumigium in autũno bo
nũ. Recipe ſtoracis calamitte. ʒ. i. thuris ſan
darace anna. ℥. ii. ſpodii ſtoracis liquide. an
na. ℥. i. ſem. laudani. ℥. ii. fiant trociſci cum
aqua bugloſſe et cũ opus fuerit ponatur unuſ
ſuper carbones. Tempore uero hiemis utaẽ
iſto ſuffumigio. Recipe ſtoracis calamite thu
ris corticum citri ſandarace anna. ℥. iii. galie
muſcate. ℥. ii. laudani. ℥. i. ſem. fiant trociſci
cum trebentina et cum opus fuerit ſupponaẽ
unus carbonibus. Suffumigiũ tempore ue/
ris. Recipe florũ bugloſſe et boraginis cam/
phore anna. ℥. ii. ligni aloes. ℥. i. laudani ſto
racis anna. ℥. i. ſem. fiant trociſci cũ aqua ro
ſata et utatur uno eorũ pro uice cũ opus fue/
rit. Cum aer habitabilis non parũ uarieẽ ex
aſpectu ex mundi plagis ideo elligatur locus
aſpectũ habens ad orienté uel ad meridié. ſit
ꝙ elongatus a curſibus aquarũ et a paludibꝰ
et coaclis. Sed cũ aeris applicatio ꝑ ueſtes
multis modis uariari pót ſub determinatione
aeris reponi ſolent. Debet caput tenere bene
munitũ et tectũ ſecundũ diuerſa tempora an/
ni in eſtate cũ birretis ſuffultis pellibus mi/
nus calidis et ſit birretũ completens caput et
collũ uſqꝫ ad locũ ubi ſpatulis cõiungitur. in
uere ſint pelles parũ calidiores in hieme mul
to plus. In autunno mó medio et debent pel/
les mutari ſepe et exſiccari ne ſua untuoſita/
te caput humidũ reddant. partes uero inferio
res debent etiã ſufficienter teneri calide ſecũ/
dum diuerſitaté temporũ anni. Ex his ſatis
apparet ꝙ aer nebuloſus aer pluuioſus et uẽ/
toſus maxime flante auſtro eſt nociuus.

De igne. Igni non multũ ca/
put appropiquet ne
ſua caliditate humores liquefaceret et redde/
ret ipſos magis fluxibiles nec etiam oculi le/
derentur quia ſatis nocumento ſunt parati.

De aqua. Aquam uitet potare ue/
hementer frigidam neqꝫ
ſit calida aut tepida ex ſoluit enim robur ſtõa
ci tepidum omne. xi. terapentice. Et caueat eã
capiti approximare aut eum ea gargarizare.

De terra. Terra debet eſſe ſicca be/
ne euentata a paludibꝰ et
ſtagnis et a curſibus aquarũ ſepata.

Capitulum ſecundum

de cibo et potu. Quia panis inter cetera ciba
ria ſe hab et ſicut materia hinç eſt quod de eo
prius agam. Panis ſit de frumento unius an

Digitized by Google

nis ad amplius non perforato mundo ab om
ni alio grano et precipue a lolio et ſit frumen
tum natum in loco ſicco non paludoſo neqꝫ
ualloſo neqꝫ in campo nouiter ſtercorizato
ſitqꝫ panis non de pura farina ſed aliquid pa
rum furfuris ſit admixtum ſitqꝫ conuenieter
fermentatus et decenter coctus non minoris
temporis unius diei neqꝫ pluris duorum aut
trium dierum et in eius compoſitione aliquid
ſalis ponatur ex quibus apparet quod a ciba
riis factis cum paſta agima debet cauere cu/
iuſmodi ſunt artocloe paſtilli lagane macaro
nes limelli et ſimiles. Carnes conuenientes
ſũt ex bipedibus pulline iuuenes galline de/
ſerti caponum perdicum faſianorum turturũ
pipionum et maxime ſilueſtrium et ſtarnarũ
et auium paruarum degẽtium in pratis et du/
netis. Quadrupedum uero cõueniunt carneſ
edi caſtrati annualis uitule caprioli leporis iu
uenis. Nocet uſus infraſcriptarum carnium
ſcilicet anſerum anatum qualearum et omni/
um auium in aqua degentium. Ex quadrupe/
dibus uero ſunt male carnes porcine ſalſicie
ſiue yle et omne cõpoſitum ex carnibus por/
cinis recẽtibus carnes agnine pecudine arie
tine antique. Cutes animalium cerebra eorũ
ipſorum inteſtina et epata licet aliquando uti
poſſit epate galline et anatis aſſatis. De piſci
bus nullus ſit uſus minus tamen nocent pi/
ſces parui petroſi ſquamoſi degentes in aqs
currentibus. Sed euitandi ſunt omnes piſceſ
magnorum corporum ſicut ſturiones et ſimi
les et omnes piſces carentes ſquamis ut an/
guille et ſimiles. Cõueniunt oua gallinacea
recentia et prẽpentur ut ſunt tremula aut ſor
bilia ſed inconuenientia ſunt dura aut frixa
et aſſata. Abſtineat a lacte a butiro a caſeo ſal
tem ab uſu frequenti poteſt tamen aliquãdo
uti caſeo unius anni ſumẽdo modicum de eo
poſt cibum. De leguminibus euitet fabã fa/
ſeolos cicer album cicer rubeum licet uti põt
brodio ſuo uti poteſt rizo. Rizum enim cali
dum eſt in primo et ſiccum eſt in ſecundo ſe/
cundi continentis et panico licet frigidum ſit
in primo et ſiccum in ſecũdo ſecundi continẽ
tis ipſum tamen bene nutrit et ꝓuocat et ſua
ſiccitate confortat propter hoc conceditur.

Herbe quibus uti poteſt ſunt borago petroſi
molus feniculo ſaluia maiorana ſerpillus mẽ
ta caulibus ruta yſopo terfolio bugloſſa men
ta et omibus herbis calide et ſicce complexio
nis caueat a portulacis ſolatro lactucis et her
bis complexiones frigide et humide. Vitet
omuia acumina ſicut ſunt porrum alea cepe
radices bulbum aromatica quibus ſuper ciba
ria uti poteſt Recipe maſticis cubebarum ga
riofilorum. anna. ʒ. v. ligni aloes. ʒ. x. cina/
momi granorum paradiſi anna. ʒ. i. piperis.
ʒ. i. ſem. zucari ad pondus omnium et fiant
ſpecies quibus utatur ut dictum eſt. Ex fruc/
tibus conueniunt caperes conditi cum aceto
paſſulato et grana pini in aqua calida primo
infuſa poſtea exſiccata et amigdole dulces ex
coriate per ſubmerſionem in aqua feruenti et
citonia aſſata et i fine menſe cum modico zu
cari aſſumpta in modica tamen quantitate et
ficus ſicce paſſule oliue ſalite et neſpila et ſor
ba in fine menſe accepta et piſtachii ſiue fiſti
ci. Sed caueat a nucibus caſtaneis pinſ et ma
lis a citro ab arãciis iuiubis fũgis et dactilis.
Melius ẽet ab uſu uiui abſtinere et loco ipius
uti iſto oximelle. Recipe aque clare fontis li/
bra. x. mellis mundi et clari lib. i. buliant ſi/
mul et cum incipit bulire incipiat diſpumari
et buliant uſqꝫ ad conſumptionem medietatiſ
et in fine buliant in dicta aqua cinamomi in
petia ſubtili ligati. ʒ. iii. deinde coletur et co/
latura uſui reſeruetur ſed ſi a uino abſtinere
graue eſſet tunc dico ꝙ cõſiderata capitis ſui
paſſibilitate conuenientius eſſet uinum albũ
eo quod citius a ſtomaco deſcendit et digeſti/
bilius eſt et minus mentem percutit. ii. de
regiminis acutorum. ſed quia uinum album
eſt magis penetratiuum et facit materias ma
gis precipitare ad ea loca ad que inclinatur ꝓ
tanto uidetur minus conueniens rubeo. prop
ter quod puto uinum in ſubſtantia clarũ non
dulce neqꝫ auſterum in colore medium inter
album et rubeum quod a noſtris doctoribus
appellatur ciſiolum magis conueniret. Acce
tum paſſulatum quo aliquando uti poteſt fit
ſic. Recipe aceti non multum uinoſi neqꝫ acu
ti lib. ii. paſſularum. lib. i. buliant ſimul uſqꝫ
ad conſumptionem tertie ptis aceti deinde co
letur et fortiter exprimantur paſſule deinde
paſſule terantur et in mortario reducantur et
in dicto aceto iterum bene exprimãtur et ace/
to tali uſui reſeruet.

De motu et quiete.

Conuenit exercitium depoſitis primo ſuper
fluitatibus prime et ſecunde digeſtionis ſto/
maco exiſtente uacuo. fiat igitur exercitium
uniuerſale ſcilicet ambulando et equitando.
De particularibus exercitiis optime ſunt fri
cationes coxarum et tibiarum ſtomaco ieiu/
no cum panno aliqualiter calido. Fricationes
enim extremitatum ſunt ex his que uiuificãt
calorem innatum. xii. tertii. ca. penultimo ua
lent etiam fricationes brachiorum ſed mode/

Digitized by Google

rate magis pectinationes capitis et fricatiões
eius .uidelicet etiam ſternutatio poſt uniuer-
ſales purgationes de quibus in ſequenti trac
tatu dicetur. prouocetur igitur ſternutatio cũ
hoc puluere uidelicet Recipe coſti piperis al-
bi piretri anna. ℈. i. ellebori albi. ℈. ſem. pi-
ſtetur ſubtiliſſime et inſuffletur quãtitas uni
us grani.

De ſomno et uigilia.

Somnus ſit de nocte et non de die niſi prop-
ter aliquas contingentias occurreret non dor
miret in nocte aut quando contingeret laſſitu
dinem motibus corporeis ſuccedere iſtis caſi
bus licet dormire de die ſit ſomnus capite ele
uato et corpore bene pannis tecto et non ſit
amplius ſex aut ſeptem horarum et non mi-
nus. v. et ſuper alterum laterum aut ſuper uẽ
trem et caueat a ſomno ſuper dorſum quoniã
materias ad nucam et neruos declinare facit.
ut patet tertia primi doctrina ſecunda capitu.
ix.

De inanitione et re

pletione. Caueat ab omni repletiõe cibali de
humorali uero dicetur in ſequenti tractatu. ꝓ
qua dantur aliqui canones. Primo ꝙ nunq̃
cibus aut potus recipiatur ſtante faſtidio aut
abominatione. Secundus ꝙ non accipiatur
cibus ſtante magna uentris ſticitate. Tertius
ꝙ non ſumatur cibus ſi non affuerit appeti-
tus. Quartus ꝙ non reficiatur ex pluribus
et diuerſis potibus ſed ſit cõtentus unico aut
duobus cibis et unico potu. Quitus quod ci-
baria facilioris digeſtionis aliis premittãtur.
Sextus ꝙ in cibatione non ponatur tempus
longum ne diuerſitas digeſtionis in nutrien
te acquiratur. Septimus quod cibus oĩs ante
quam deglutiatur conuenienter maſticetur.
Octauus quod ciborum et potus nunq̃ tanta
quantitas accipiatur ut ex ea ſtomacus graue
tur. Nonus ut nunq̃ comedat ad ſacietatẽ ſed
ſemper ſurgat a menſa cum reliquiis famis.
Decimus ſi in ſtomaco ſentiret grauitatẽ aut
cibum corruptum aut malum quod ex erup-
tuatione comprehenditur prouocet uomitum
uomituſ autem facilis eſt iſte. Recipe aq̃ deco
ctionis rafani. ℥. iiii. acetoſi ſimplicis. ℥. i. ſe
mis miſce et tepidum bibatur ſi non uomue-
rit poſt ipſius acceptionem ad unam horã in-
tromittat digitum uſq; ad radicem lingue aut
pennã oleo inuntam et uomitum prouocet.
Sed ſi in uentre inferiori ſigna repletiõis ap
paruerint euacuandum eſt cum iſtis pillulis
Recipe aloes ſucutrini. ℥. ii. agarici electi. ℥.
ſem. ſalis gem̃e. ʒ. ii. infundantur predicta in
ſuco maiorane et exponantur ſoli et ſtet tam
diu quouſq; ſuccus ſit exſiccatus cum fuerit
exſiccate res predicte iterum infundantur in
dicto ſucco et ſic fiat tribus uicibus. Deinde
Recipe ameos florum roris marini ſticados
aſſari galange nucis muſcate anna. ʒ. ſe. ni-
tri gra. vi. maſticis croci anna gra. viii. infor
mẽtur pill. cum aqua maiorane de quibus in
introitu lecti accipiat tres aut quinq; cum ſen
ſerit caput granatum. Si ſenſerit uentrẽ ple-
num ſumat tantũdem ante cenam uel euacue
tur cum iſto cliſtere. Recipe blite mercurialis
malue florum camomille anna. m. i. fiat deco
ctio de qua accipiatur lib. i. ſem. cui addantur
yerapig. ʒ. vi. caſſie zucari rubei anna. ℥. i.
olei. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. ſem. et fiat cliſtere quod
ſupponatur ſtomaco ieiuno unum obſeruan
dum ſibi ualde utile puto quod ſepe cenam di
mittat et quod ſemper cena prandio ſit leuior

De accidentibus ani

me. Conueniunt omnia anime accidẽtia qui
bus in ſpiritibus et humoribus fit motus ue
lox ſicut ira moderata affectio ad rem aliquã
delectabilẽ riſus moderatus ſpes bona et con
fidentia et maxime quod debeat curari gaudi
um et leticiam ſed caueat a triſtitia deſperatio
ne et ab omnibus nimis uehementibus anie
accidentibus. Exterminant enim hec oĩa et
mutant corpora ad ea que ſecundũ naturam
eſt conſiſtentia. tertia tegni. Et quia coytus ꝓ
pter uehementem affectionem et delectationẽ
que in eo eſt ſolet a quibuſdam cum acciden-
tibus anime numerari dico quod ab eo abſti
neat quod ſi aliquando eius fuerit uſus ſit ra
rus et fiat completa digeſtione prima et ſecũ
da. et poſt coitum caueat ab exercitio forti.
Expedito primo tractatu uenio ad ſecundum
in quo ponetur regimen medicinale harũ di-
ſpoſitionum. Et diuidetur in ſex capitula. pri
mum erit in quo ſcribetur regimen diſpoſiti-
onis principalis. ſ. male complexionis mate-
rialis frigide et humide cerebri. In ſecundo
ponam regimen primi accidentis. ſ. doloris
capitis. tertium erit in quo ponentur auxilia
circa diſpoſitionem aurium. quartũ uero erit
regimen contra impedimentum loquele. qn-
tum erit in quo ad uertiginem ponẽtur reme
dia. ſextum ponetur cura doloris aliquando
ad collum nonnunquã ad ſpatulas et ſepe ad
brachia uenientis.

Capitulum primum.

Regiminis male complexiõis materialis fri-

gide et humide cerebri in quo ſeptem intenti
ones continentur. Prima eſt materierum fle
gmaticarum in cerebro minoratio. Secunda
eſt ipſarum digeſtio. Tertia eſt earundem ma
terierum eradicatiua euacuatio. Quarta ipſa
rũ materierũ diuerſio. Quita ẽ mẽbrorũ mã
dantium rectificatio. Sexta eſt cerebri tãquã
ſuſcipientis membri confortatio. Septima ẽ
prohibitio uaporum ad caput.

Prima intentio.

Completur cum aſſumptione harum pillula/
rum Recipe pill. de yera ſimplici galie. ʒ. ſe.
agarici electi. ℈. i. zenze. gra. ii. agaricus in
cidatur minutim et non piſtetur et infundatᷣ
in oximelle ſimplici quantum ſufficit ꝓ ſui i/
bibitione et reformentur pill. numero ſeptẽ.
Quod ſi medicina in forma potabili magis
ſibi grata foret hanc ſuſcipiat uidelicet. Reci
pe agarici electi. ʒ. ii. aque ſaluie. ℥. ii. aq̃ ma
iorane. ℥. i. ſem. zenze. ℈. i. infundatur aga
ricus per diem naturalem in dictis a quibus
poſtea coletur et colatura calida ſecundum ca
nones infraſcriptos exhibeatur. Primus q᷑
accipiatur in aurora uel a cena preaſſumpta
per diſtantiam octo aut nouem horarum. Se/
cundus quod ſuper medicinam dormiat hora
media ſuper pill. uero hora una cum imedia/
te acceperit ſed tranſacta hora poſt aſſumptio
nẽ ſiue dormiuerit ſiue nõ nõ amplius dormi
at. Tertius quod poſt dormitionem ipſam de
bet leuiter ambulare. Quartus ſi uenter torſi
onem ſenſerit eadem pãnum calidum aliqua
liter non tamen nimis applicetur. Quintus
quod poſt quintam horam ab hora aſſumptio
nis farmaci tempore eſtatis accipiat ſcutellã
aque ordei cum. ℥. i. zucari rubei. Tempore
uero hiemis poteſt accipere ſcutellam brodii
cum eodem zucaro. Sextus quod poſtquam
aquam aut brodium acceperit ſtet per horam
antequã comedat. ſumat itaq; alterum iſtorũ
minoratiuorum quod ſibi magis gratum fue
rit ſeruatis canonibus ſupraſcriptis.

Secunda intentio de

digerendo materias. Recipe oximellis ſimpli
cis. ℥. i ſyru. deſticados. ℥. ſem. aque ſaluie a
que bretonice aque melliſſe. anna. ℥. i. miſſe
hunc ſyrupum calidum ſumat in aurora ſuꝑ
quem poteſt duabus horis dormire et differat
poſt eius aſſumptionem prandium horis qua
tuor et tamdiu ipſum accipiat donec uiderit
urinam magis tingi et in ſubſtantia ingroſſa
ri et in fundo uidebit nubem albam et equa/
lem uel loco iſtius ſyrupi ſumat hunc alium
ualde conuenientẽ huic diſpoſitioni cum eiſ/
dem modis et ordie. Recipe florum roris ma
rini florum ſaluie melliſſe pullegi ſticados a/
rabici bretonice. anna. m. i. herbe paraleſis
paucedini ameos aſſari eupatorii. anna. m. i.
galange nucis muſcate granorũ paradiſi gra
norum lauri peonie anna. ʒ. ii. infundantuᷣ
omnia in lib. vi. aque per duos dies. deide co
quantur lento igne uſq; ad conſumptionem
medietatis deinde coletur cum forti expreſſio
ne et colature addatur zuca. ℥. viii. aceti ſqui
litici. ℥. iii. et leui ebulitione coquatur. Et in
hac ebulitione buliant he ſpecies in ſindone
rara ligate. Recipe ambre muſti radicis peo/
nie acori. calamenti anna. ℈. ſem. omnia ſub
tiliſſime pulierizentᷣ et buliant ut dictum eſt
et fiat ſyru. longus de quo ſumat pro uice. ℥.
ii. ſem. hora et ordine ut prius dictum eſt re/
ſoluit uentoſitatẽ et digerit materias et cõfor
tat organa ſenſuum. Et incipiat taliter uti al/
tero iſtorum ſyru. die imediate ſequente ad aſ
ſumptionem ſupraſcripti minoratiui.

Tertia intentio de eradicando materias

Materie predigeſte eradicantur cũ altero iſto/
rum ſolutiuorũ quod accipiatur ſeruatiſ cano
nibus ſcriptis in aſſumptione minoratiui. pri
mum ſumatur. ℈. ii. pill. de ſarcacolla deſcri
ptione meſue aut accipiatur. ʒ. i. pill. cochia/
rum que euacuãt a capite cũ cõitate tociuſ pri
ma tertii cap. cum materiã euacuare uolueris
uel ſumatur iſta medicina in forma potabili.
Recipe yere ſimplicis. ℥. ſem. agariei electi.
℈. i. zenze. gra. iii. miſce et detᷣ in potu cum
aqua decoctioniſ calamẽti peonie ſaluie et ma
cis ſumat aliquod iſtorũ ſolutiuorũ in die im
mediate ſequenti ad diẽ aſſumptionis ultimi
ſyru. cũ ordinibus ſupraſcriptis.

Quarta intentio.

Completur quarta intẽtio cũ fricationibꝰ cũ
panno aliqualiter aſpo incipiẽdo ab inguini/
bus et trahendo uerſus genua deinde a geni
bus ad pedes nõ conſulo fiant fricationes ad
brachia neq; ad ſpatulas ne materia conſueta
fluere illic dolorẽ cauſaret ad idẽ facit lauare
pedes et tibias ſtomaco ieiuno cũ aqua decoc
tioniſ maiorane ſaluie meliſſe pulegii florum
ſticados arabiei. Itẽ uentoſe poſite ſuꝑ nates
Ad idem ualet cliſtere quod ſic fit. Recipe flo
rũ camomille milliloti aneti blite malue mer/
curialis anna. m. i. centaure minoris. m. ſe.
fiat decoctio de qua accipiatᷣ lib. i. cui addantᷣ
yeralogodionis. ʒ. vi. caſſie zucari rub. anna
ʒ. vi. olei ueteris. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. ſem. et fiat

Digitized by Google

cliſtere quod ſtomaco ieiuno ſupponatur. Valet ad idem ligatio coxarũ iuxta inguina et extremitatũ. Ad idem fiat hoc gargariſma. Recipe aque decoctionis maiorane et zenze. ℥. iii. oximellis ſquillitici. ℥. i. ſem. miſce et gargariza uel ſic et fortius et melius. Recipe radicis artenite yſopi pulegi calamenti bretonice ſticados anna. ʒ. i. piretri. ʒ. ſe. yreos. ʒ. i. ſem. aque fontis lib. v. mellis. lib. i. coquantur omnia ſimul et fiat gargariſma.. Maſticatorium. ualens ad idem. Recipe cere maſticis anna. ʒ. ſem. piretri. ℈. i. piperis gra. x. omnia modo groſſo conterenda conterant͂ et ſumatur pro uice ad quantitatem unius auellane et maſticetur. uel fiat iſtud quod eſt fortiuſ Recipe artanite yreos anna. ʒ. ſem. maſticis. ʒ. i. galange granorũ paradiſi anna. ℈. i. radices incidantur in fruſtris. deinde omnia miſceantur et ſumantur pro uice ad maſtigandũ ad quantitatem unius auellane. Capupurgiũ ad idem. Recipe aque maiorane. ℥. i. diſſoluãtur in ea piretri. ℈. ſem. zucari. ʒ. ii. et tepidum trahatur ſuper naſum. Item ualet attractio aque artanite cum aqua mellis et eſt forte.

Et quando fit capupurgium debet ſemper prius implere os aqua inzucarata antequam per nares attrahat. Sternutatoria ad complédam hanc intentionem ualent. Recipe pipis ſubtiliter puluerizati gra. i. attrahatur per canulam uel ſic. Recipe ellebori albi. ℈. ſem. ſeminis urtice. gra. vi. puluerizentur ſubtiliſſime et attrahatur per canulam ad quantitatem grani ordei. uel fiat iſtud quod eſt alis fortiuſ Recipe piretri. ℈. i. euforbii grana. iiii. puluerizentur ſubtiliſſime ut dictum de aliis ita fiat. Scias quod iſtorum diuerſiuorũ quedã trahunt aperte longinqua quedam euacuant et diuertunt ad partem propinquam que trahunt ad ptem longinquã preponãtur ſiue prius fiant quã que diuertunt ad ptem ꝓpinquã Vlterius ſciẽdum quod iſte diuerſiones et potiſſime que faciunt per gargariſmata maſticatoria ſternutationes et capupurgia non debent fieri niſi prius ſit facta euacuatio eradicatiua. Item fieri debent ſtomaco ieiuno utatur modo uno iſtorum modo alio cum omnibus ſimul uti non poſſit.

Quinta intentio.

Recipe olei de abſinthio. ℥. i. ſem. olei de maſticis. ℥. i. pulueris abſinthii. ℈. ii. mẽte. ℈. i. macis. ℈. i. galie muſcate. ℈. ſem. coralorũ rubeorum. ℈. ii. coriandorum prepatorum. ʒ. i. laudani. ℈. ii. et cum modica cera fiat unguentum molle quo ante cenam et prandium inungat ſibi ſtomacum cum manu calida Recipe ſpecierũ electuarii de gẽmis. ʒ. ii. ſpecierum diarodon abbatis. ʒ. i. ſem. ſpecierũ aromatici roſati deſcriptione gabrielis. ʒ. i. pinearum mundatarum fiſticorum mundatorum ʒ. i. ſem. zucari. iii. coctarum lib. i. ſe. pinee et fiſtici infundantur in aqua feruenti deinde exprimantur leuiter. poſtea diſſoluatur zucarum cum aqua mente et fiat confectio ſolida in morſellis uel rotulis quorũ quilibet ſit trium. ʒ. hac confectione ſtomaci et epatis et aliorum membrorũ principalium confortatiua uti incipiat poſt eradicatiuam euacuationẽ ſumendo unum iſtorum morſellorum ꝑ quatuor horas ante prandium pariter et ante cenam.

Sexta intentio.

Sexta intentio completur cum adminiſtratione infraſcriptarũ rerum. Recipe maiorane. ℥. ſem. florum ſticados bretonice florũ roris marini galange anna. ʒ. ſem. gariofilorum. ℈. ii. ſandarace cipeci anna. ʒ. ſem. puluerizentur ſubtiliſſime et aſpergantur ſuper cõmiſſuram ſagittalem capite prius raſo in ſero quando uadit dormitum. item uſus tiriace de qua ſumat. ʒ. i. cum. ℥. i. aque bretonice. Itẽ aliquando ſumat unũ mirabolanũ chebulum conditum in aurora poſt quod ieiunet ad minus horis. iiii. Item ualet ſumere poſt cenam ʒ. ii. diacori iſtarum rerum utatur modo una modo alia. Recipe roſarum. m. ii. camomille. m. ſem. florum ſticados. ʒ. ii. cubebarum nucis cipreſſi calami aromatici anna. ʒ. ſe. ſandarace. ℈. ii. galie muſcate. ʒ. i. ſem. contundantur omnia et ſimul miſce et fiat ſaculus capitalis cum ſindone tinta in grana ad formã rotundam ad modum bireti hunc ſaculum teneat die ac nocte et eo uti incipiat poſt purgationem uniuerſalem et tempore frigido fiat groſſior ſed ſubtilior tempore calido. Recipe nigelle in aceto per nocte infuſe et poſtea terefacte. ʒ. i. nucis cipreſſi. ʒ. ſem. calami aromatici. ℈. i. ſandarace. ʒ. i. ſtoracis. ʒ. i. ſem. contundantur contundenda et ex eis fiat pomum quod portet in manu quod debet moderate odorare et non nimis frequenter. unde meſue in ſuo de appropriatis in cap. de ſoda frigida inquit. Aromatica grauedinem capitis faciunt et ego quidem dico quod non elongatur quod hoc ſit in frequenti uſu eorũ conuertuut enim uapores ad caput imo replent illud uaporibus. Sed moderatus uſus eorum cerebrum confortat et calefacit. ſed non fiat adeo frequens ut perducat ad illud.

Digitized by Google

ſeptima intentio.

Completur intentio ſeptima ſumẽdo poſt cibum duos aut tres bolos caſei poſt quem nihil bibat aut accipiendo unum coclear coriãdorum prepatorum unius cooperture zucari uel capiat duos aut tres bolos citonii aſſati aut duos bolos dia citonitẽ uel unam aut duas neſpilas uel ſorbas.

ſecundum capitulum

Ingeniabimur dolorem remouere cum adderit cum fricationibus uentoſis cliſteriis poſitione pedum in aqua calida et breuiter cũ diuertentibus ad ptem longinquam de quibus dictum eſt in intentione quarta primi capitũ.

Tertium capitulum

Sciendũ eſt quod nihil particulariter auri iniciẽdum aut faciendum niſi premiſſe ſint uniuerſales fricationes de quibus dictum eſt in intentione tertia et factis pticularibus de quibus dictum eſt in intentione.iiii.cap. primi. Recipe ſerpilli rute abrotani ſticados pulegii calamenti anna.m.i.ſem.origani.m.ſem.coloquintide.ʒ.ſem.buliant omnia in lib.x.aque uſqꝫ ad conſumptionẽ medietatis.deinde ponatur in curcuma magna ſuper quã ponatur embotum et ante diligenter mundificata aure inclinetur ipſa ſuper extremitatem embroti et ſuſcipiatur fumus.et cum aqua deficeret effumare ponatur in ea lapillus calidus ſiue ignitus ut fumum continuet et ſic ſuffumiget quelibet auriſ per.viii.ptem hore hoc ſuffumigiũ aperit opillationes aurium neruorum et cerebri reſoluit et conſumit materias groſſas et aquoſas uentoſas et uapores in cerebro genitos uel fiat ſic Ex predictis herbis decoctis fiant ſaculi et ipſi in eadem decoctione infuſi calidi auri ſupponatur unus ꝑ qualibet deinde habeantur tabule cipreſſi et calefiant et ſupponantur dicti ſaculi et cum eis teneantur bene adherẽtes auribus in quãto tabule fuerint calidiores tãto ẽ melius. Et iſtud continuetur aliquibus diebus.iiii.aut.v.ſtomaco ieiuno. Auri ſiniſtre infraſcripta apponantur obſeruatis primo aliquibuſ canonibꝰ

Primũ eſt quod nihil frigidum actu aut uehementer calidum auri apponatur ſed tepidũ.

Secũdus eſt ut in ipſis nihil ponatur ſi prius auris non fuerit bene abſterſa a cirugine et medicamine precedenti. Tertius ꝙ nunquã de aliqua medicina ponatur quantitas multa ĩ aure imo niſi una gutta uel due ad plus. quartus quod poſtquã medicina fuerit ĩpoſita uni auri decumbat paciens ſuper aurem oppoſitam per horam mediam ad minus et ad amplius per unam horam. Et ſi ambe aures egrotauerint ut eſt in caſu preſenti. primo ponat in una aure deinde in alia. Recipe ſquame ferri ſubtiliſſime trite deĩde cum ſindone cribate.ʒ.i.aceti.ʒ.i.buliant ſimul uſqꝫ ad conſumptionem duarũ ptium aceti de iſto aceto diſtillẽtur due gutte tepide in aure ſiniſtra.nullum enim eſt medicamẽ par iſti in exſiccando ſaniem et humiditates auris.iii.cõtinentis. Recipe olei ſinapis de quo una aut due gutte diſtillentur et uſus iſtius ſit de tertio in tertium eſt mirabile. Recipe aloes pulpe colloquintide et euforbii ſubtiliſſime tritum et diſſoluantur cum felle uaccino et fiat ſief et permittatᷣ exſiccari cum opus fuerit fricentur ſuper cote et cum ſucco rafani imponantur auri.nam medicamen iſtud in reſtaurando auditũ per multum tempus amiſſum eſt ualde efficax.

Plura alia ad hanc intentionem facientia ſcribere poſſem ſed puto hec ſufficere. Iſtorũ medicaminum utatur modo uno modo alio.et ſi contingeret ex uſu iſtorũ ſentire in aure mordicationem aliquam aut dolorem ponãtur in dieta aure due gutte iſtius medicaminis et ꝑ tunc ab aliis abſtineatur. Recipe ſief memite diſſolutũ cum ſucco ſolatri aut nenufaris uel olei roſati. In aure uero dextra immittatᷣ caſtoreum diſſolutum cum oleo nardino. Item Recipe ellebori albi croci caſtorei anna.ʒ.i.nitri.ʒ.iii.diſſolue cum aceto et utere. Item Recipe ellebori albi caſtorei coſti anna.ʒ.i.rute nitri piperis longi.anna.℈.ii.euforbii ℈.i.ſucci radicum que comeduntur ſucci porri olei nardini olei camomillini amigdolarũ amarum anetini anna.ʒ.i.coquantur omnia uſqꝫ ad conſumptionem ſuccorũ poſtea cola hoc medicamẽ mirabile eſt ſonitui et grauedini auditus propter uentoſitatẽ groſſam et materiam frigidam groſſam.

Quartum capitulum.

Impletur cura iſtius accidentis cum his omnibus que dicta ſunt in cap. primo ſed ſpeciale ad hoc remedium eſt gargariſma que ſic fit Recipe origani piretri zenze. piperis nigri albi et longi ſinapis et cinamomi yſopi nigelle ſanſuci coſti anna.ʒ.ſem. buliant ĩ lib.ii.aque uſqꝫ ad conſumptionẽ medietatiſ poſtea coletur et colature addantur yeralogodionis.ʒ.iiii.oximellis ſquilitici.ʒ.iii.fiat gargariſma. Nam iſtud gargariſma optimũ eſt et expertum ad diſſoluendum flegma quod eſt ĩ capite aggregatum in neruis et lingua. Si poſt

Digitized by Google

gargariſma ſentiret acuitatem aliquam aut ar
dorem gargarizet hanc decoctionem. Recipe
roſarum.m.i.extremitatū cubri.ʒ.i. planta/
ginis.m.ſem.gallarum cipreſſi.ʒ.ſem. buli
ant omnia in ſufficienti quātitate aque poſtea
coletur et colature addatur diamoronis.ʒ.ii.
et fiat ut dictum eſt.

Quintum capitulum.

Pro materia iſtius capituli faciunt omnia q̄
dicta ſunt in cap.i. Nam cum uertigine non
accidat niſi ex uaporibuſ ſpartibus permixtiſ
que probibet hos uapores huic accidenti con
ferunt.

Sextum capitulum.

Ad ultimum accidens ualent fricationes loci
ones ligatura et alie diuerſiones de quibus di
ctum eſt intentione.iiii.primi capi. poſt uni/
uerſales et particulares euacuationes fiat in
uncio cum oleo de piratro aut cum oleo de eu
forbio.ſcio enim quod inuncio talium oleo/
rum dolores antiquos ſedat. Finis.

Bauerius de Baueriiſ.

Pectabilis

uir ſer Baldaſſar beliardus ci/
uis reginus patitur malam cō/
plexionem frigidam et humidam cerebri Re
cedentem magis a tempamento per humidita
tem quam per frigiditatē huic diſpoſitioni cō
iunguntur quedam accidentia. unum eſt do/
lor in pte poſteriori colli aliud eſt dolor gin/
giuarum cum quodā tumore aliquando carū
tertium eſt quedam capitiſ perturbatio p̄cipue
in pte capitis anteriori. Et ex iſtis patet ſatis
cauſa accidentiū ſupraſcriptorū. Nam primi
cauſa eſt materia in cerebro multiplicata cum
ex nutrimento quo debet nutriri per uiam in
digeſtionis tum etiā fumi qui a membris nu/
tritiuis eleuantur et frigiditate cerebri condē
ſantur et conuertuntur in flegma facit etiam
ad huiuſmodi multiplicationē indebitum re/
gimen ſex rerum non naturalium de quibus
infra dicetur cum ponam curam multiplicata
huiuſmodi materia in cerebro cum ſua noce/
at multitudine aut grauitate uel aliqua quali/
tate.uirtus expulſiua expellit eam ad ptem ſi
bi magis abilem.unde ad ptem poſteriorem
colli ueniens in eo dolorē cauſat miſſa ad gin
giuas illic egritudinem facit ab eadem et ma
teria fumi eleuantur perturbantes ſpiritus q
bus amiſcentur.unde operationes illarum p
tium ubi ſic ſpiritus alterantur redduntur im
pedite aut non debite quemadmodū ſecundū
naturam eſſe debent hunc caſum Ego Baue/
rius ellegi ex ſignis uiſis et ex relatione paci
entis.caſus iſte indiget diligentia ex pte me/
dici et obedientia ex pte pacietis quoniam ni
ſi ſuccurratur pducet ad debilitatem. iſta di/
ſpoſitio operationum cerebri cognitiuarū et
motiuarum.et ſi antiquaretur multū eſſet diſ
ficile ei ſuccurrere iuxta illud ypocratis bran
ci et corrize in ualde ſenibus non maturant

Cura iſtius diſpoſitio

nis tribus completur inſtrumentis medicina
libus dieta.ſ.potione et cirugia. Dieta conſi
ſtit indebita ſex rerum non naturalium admi
niſtratione.et cum ipſe res nō naturales ſint
ſex totidem faciam capitula in quibus ponen
tur iuuantia atq; nocentia ab aere incipiendo

Capitulum de aere.

Cauere debet ab aere frigido et humido et ae
re uentoſo et precipue flāte auſtro aut borrea
et ab aere nebuloſo non habitet loca terranea
nec ductibus aquarum propinqua. Caliditа/
tem ignis aut ſolis intenſam fugiat et loca ſe
tentia. Eligere debet aerem clarum bene eue/
tatum declinantē ad caliditatem ſed magis ad
ſiccitatem qui ſi talis naturaliter non habetur
fiat arte ſuffumigando cameram aut ſue habi
tationis locum cum thure laudano ſtorace ſic
ca aut granis iuniperi cum aliquo iſtorū ſuf/
fumigiū fiat aut incendendo ignem in came
ra cum lignis ſiccis boni odoris qualia ſunt
abies iunipus ſauina ros marinus et ſimilia.
Sit camera inter duo ſolaria in qua habitat fe
neſtras habeat uerſus orientem et non ad me
ridiem.

Capitulum ſecundum

de accidentibus anime. Fugiat iram furorem
triſtitiam ſollicitudinem dolorem animi. con
uenit gaudere letari bene ſperare conuerſari
cum amicis et delectis.

Capit. tertium de mo

tu et quiete. Nocet omne exercitium immo/
deratum et precipue immediate poſt cibum fa
ctum ſiue ſit equeſtre ſiue pedeſtre et omē ex
ercitium in quo laborat caput aut multum in
flectitur.iuuat ambulatio aut equitatio mode
rata per loca amena depoſitis primo ſupfluі/
tatibus prime et ſecūde digōis fiatq; ſtōaco ie
iuno ante prādiū et cenā loco exercitii conue
niunt fricationes incipientes ab humeribus

trahentes uerſus brachia ad manus et a collo
ad pectus et ſpatulas. deinde ad uentrem et tā
dem ad coxas et tibias cum pāno calido et iu/
uat pticulare exercitiū capitis. ſ. ipſius pecti/
natio cum leui fricatione.

Capitulum quartum

de ſōno et uigilia. Vitet ſomnū diurnū et ſō/
num imediate poſt cibū factū ſit ſomnus de
nocte et nō de die et primo ſuper latus dextrū
deinde ſuper ſiniſtrū. Et ſi poſtea excitat̃ an/
te completū ſomnū reuoluatur ſuper latus de
xtrum iuuat ad digeſtionē ſomnus ſup uen/
trem ſed nō dormiat ſuper dorſum ſitq́ʒ ſom
nus ſeptem horarū non amplius octo nec mi
nor ſex nec dormire incipiat niſi a fine cene
tranſiuerint hore due et ſit capite bene eleua/
to et corpore ſufficienter pannis tecto ubi ta/
men contingeret propter aliquā cauſam qđ ī
nocte non dormiret cōceditur in die ſomnus
quoniā ſuperflue uigilie replent caput uapo/
ribus prima tertii capi. de epilenſia et melior
eſſet ante prandium quā poſt.

Capitulum quintum

de cibo et potu. Fugere debet omnia cibaria
mali nutrimenti aut difficilis digeſtionis aut
quecūq́ʒ ſunt uentoſa aut in caput euaporabi
lia nocet panis agimus aut male coctus uel in
cuius farina fuerit lolium. Et carnes antique
aut dure digeſtionis ſicut ſunt bouū et capra
rum et ſalite et uiſcera animaliū queadmodū
cerebrū cor pulmo ſtomacus et inteſtina ſplē
et epar et cutes ipſorum et pinguedines. Pi/
ſces generaliter ſunt mali lac non cōuenit ne
q́ʒ caſeus nec butirū herbe frigide et humide
ſunt male ſicut portulaca ſpinacia et ſimiles.
et ex fructibus herbarum nocent citrulli me/
lones cucurbite cucumeres et herbe in caput
euaporantes quemadmodū eruca et caules.
Legumina cum ſint uentoſa non laudat̃ eo/
rum uſus acrumina omnia ſunt mala et uitā
da. Et pariter omnes fructus frigidi et humi/
di. niſi per modum qui dicetur infra. Vinum
dulce nocet ſi cum dulcedine ſua fuerit groſ/
ſum et potens et omne uinū fumoſum cuiuſ/
modi eſt maluaticū et ſimilia. Et potus aque
non laudatur. Conuenit panis ex farina mū
da ex optimo frumento bene coctus et debite
fermentatus non maioris temporis trium die
rum nec minoris unius diei a quo cum come
ditur cortices abiiciantur. Carneſ ſint ex aui
bus ſilueſtribus perdicū faſianorum turturū
et auium paruarū degentiū in nemoribus ut
turdi merule. et non in ſtagnis aut paludibuſ
ut ſunt anſeres anates folice. Ex domeſticis
ſunt capones iuuenes galline pulli. Ex qua/
drupedibus conceduntur lepores iuuenes ca
prioli et apri iuuenes. Ex domeſticis laudan/
tur caſtrati carnes agni annualis uituli lactā/
tis et edi harum carnium eligant̃ potius ptes
anteriores quā poſteriores. et ipſarum partes
muſculoſe aliis ſunt preſtantiores. conueni/
unt oua recētia tremula aut ſorbilia rarus ſit
caſei uſus. ſed ſi comedatur eligatur caſeus ī
etate medius inter recētem et antiquū qui ſit
frangibilis de quo in fine menſe ſumere pōt
duos aut tres bolos. Piſcium rariſſimus ſit
uſus. Si tamen aliquando ſumit ſint piſces p
ui ſquamoſi capti ex bonis aquis ut ſunt lu/
cii capedani ſcardoni et ex mari aurate timali
paſſeres. Legumina omnia uētoſa ſunt et iō
dimittenda. Ex herbiſ conceduntur feniculuſ
petroſillus menta bugloſſa meliſſa maiora/
na ſerpillus ſaluia de ptibus herbarum cōce/
duntur capares lupulli ſparagi. Et ex fructi/
bus conueniunt paſſule dulces fiſtici et in fi/
ne menſe citonie cocte aut pira pontica cocta.
Ex conditis laudantur coriandi prepati habē
tes ſolum coopturam unā zucari et dia cito/
nitem cum zucaro. et ſumatur alterū iſtorū ī
fine menſe poſt quod nihil bibat. Species q/
bus uti poteſt ſuper cibaria ſua ſic fiunt Reci
pe cinamomi electi. ʒ. i. zenze. ℈. i. Carde/
momi granorū paradiſi anna. ʒ. ſem. piperis
albi longi et nigri anna. ℈. ſem. carui ameos
anna. ʒ. ſem. croci. ℈. ii. piſtentur et cribent̃
et fiant ſpecies.

Capitulum ſextum

de repletione et euacuatione. Fugienda ē om
nis repletio non ſolum humoralis de qua po
ſtea dicetur ſed cibalis. Et propter hoc uoluit
Auic. tertia. i. q́ʒ ſurgeretur a menſa cum re/
liquiis famis. nec comedendū eſt niſi prius ci
bus aſſumptus fuerit digeſtus et in eadē mē
ſa non comedantur diuerſa cibaria ſed unum
ſufficiat aut duo et ab eo prius incipiat quod
facilioris eſt digeſtionis quod ſi in ſtomacho
cibi corrupti ſenſerit repletionem quam cog/
noſcet ex eruptuatione fetida referente malū
ſaporem conetur ante cibum cū uomitu eua/
cuare linguam primendo digito. Quod ſi nō
uomuerit ſumat ciatum aque tepide i qua bu
lierint. ʒ. iii. ſeminū radicum et addito modi
co aceti tepidum ſumat. Et inde ad horam cō
preſſa lingua uomitum faciat. inde ſtet per
horas duas antequam comedat.
Si uero in uentre hoc eſt in inteſtinis repleti
onem ſenſerit quā cognoſcet ex gurgulatiōe

Digitized by Google

et repletione eorum et grauitate fiat cliſtere ſtomaco ieiuno quod ſic fit. Recipe malue florum camomille anna. m. i. aniſorum cartami anna. ℥. i. fiat decoctio de qua accipiantur libra. i. ſem. cui addantur ſucci blite. ℥. iiii. caſſie. ℥. i. yerapig. ʒ. iiii. olei cõmunis. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. ſem. et calidum ſupponatur. Inanitio etiam multa ſiue ex medicinis aſſumptis ſiue a longa abſtinentia a cibo nocet.

Cura per potionem

multas habet intentiones quas oportet medicum exequi. Prima eſt materiei minoratio. Secunda eſt ipſius digeſtio. Tertia eſt eiuſdẽ eradicatiua euacuatio. Quarta uero diuerſio. Quinta eſt capitis confortatio et male cõplexionis humide alteratio.

Prima intentio.

Sic completur Recipe pillularum de yera cõpoſita. ℈. ii. fiant pill. numero quinq;. iſtas pillulas minoratiue materiam a capite minorantes ſumat quando uadit dormitum poſt cenam quam leuem faciat per duas horas.

Secunda intentio.

Digeratur materia iuxta intentionem ſecundam. Recipe ſyrupi deſticados. ʒ. vi. oximellis ſimplicis. ℥. i. aquarum melliſſe ſaluie et lupullorum anna. ℥. i. miſce et aromatiza cũ nuce muſcata iſte eſt pro una uice iſtum ſyrupum materiei in capite digeſtiuum ſumat in die ſequenti ad diem aſſumptioniſ pillularum minoratiuarum per octo horas a fine cene immediate precedentis ſuper quem poteſt una aut duabus horis dormire. et eo ſic utatur ſex aut ſeptem diebus aut tamdiu donec uiderit medicus preſens per urinam materiam eſſe digeſtam aut comprehenderit per ſputum digeſtum aut per id quod per naſum expellitur.

Tertia intentio

Adimpletur ſic Recipe pillularum cochiarũ. ℈. ii. ſem. fiant pillule quinq; iſtas pillulas materiam a capite eradicatiue euacuantes accipiat per horas nouem poſt cenam imediate precedentem in die ſequenti ad diem complete ſumptionis ſupraſcriptorum ſyruporũ ſuper quas cum ceperit poterit per horam dormire. inde uigilet donec tranſeant hore quinq; ab hora ſumptionis et tunc accipiat ciatum aque ordei calide cum. ℥. i. zucari rub. et inde ad horã prandeat et nõ ſe multo cibo grauet. Aut Recipe florũ ſticados arabici maiorane anna. ʒ. ii. florũ boraginis et bugloſſe. anna. ʒ. iii. aniſorũ carui anna. ʒ. ii. paſſularum enucleatarũ. ℥. ſem. fiat decoctio de qua ſumatur quantũ ſufficit ad diſſoluendum diacatoliconis. ℥. ſem. elect. indi maioris. ʒ. iii. et fiat potus. iſtum potum calidum ſumat modo et ordine datis de pill. ſi potus ſit ſibi gratior quã pill.

Quarta intentio.

Materia diuertatur iuxta intentionem quartã fiant fricationes cũ panno calido incipientes a ꝑtibus ſupioribus et trahentes ad ꝑtes inferiores ponantur uentoſe ſuper nates et ſpatulas. facit ad eandẽ intẽtionẽ adminiſtratio cliſteri in cap. precedenti ſcripti et ſuppoſitorii facti cum melle aut radice ſicle et balneum decoctionis florum camomille abſinthii et foliorum lauri in quo lauentur tibie a genibus infra ſtomaco ieiuno iſtorũ utatur mõ uno modo alio. Diuertatur materia ad ꝑtem propinquam cũ euacuatione cũ naſipurgio quod ſic fit. Recipe ſucci acori ſucci blite amborũ per reſidentiã clarificatorũ anna. ℥. ſe. aque maiorane. ʒ. ii. zucari canditi. ʒ. i. miſce de iſto medicamine trahat ſex aut ſeptẽ guttas ꝑ naſum ore prius aqua pleno et cõuertat dũ facit caput ad poſteriora et eo ſic uti incipiat ꝑ tres dies poſtquã pill. eradicatiuas ceperit aut medicinã. Recipe piretri ellebori albi. anna. ℈. ſem. puluerizentur ſubtiliſſime de puluere iſto trahat per naſum ad quantitatẽ uniuſ grani frumenti quoniã iſte puluis facit ſternutare et ꝑ naſum materiã euacuat. Aut Recipe ſinapis. ʒ. ii. maiorane ſerpilli anna. m. ſe. bulliant in lib. iii. aque donec reddeat ad lib. ſe. poſtea coletur et colature addatur oximellis ſimplicis. ℥. iii. et ſtomaco ieiuno gargarizetur iſtorum triũ ultimo ordinatorũ utatur modo uno modo altero ſaltẽ ter in ebdomada diebus interpoſitis et non niſi poſtquã ſumpſerit pill. aut medicinã ultime ordinatam.

Quinta intentio.

Alteretur mala complexio capitis et ipm caput cõfortet iuxta. v. intẽtionẽ ad hãc ꝑficiendã intẽtionẽ. ſunt auxilia plura. primũ eſt uſus diamuſci dulciſ de quo ſumat. ʒ. ii. ſe. ante diẽ ꝑ horã cõuenit et uſus diambre modo conſimili. Ad idem facit egregie frequens odoratio nigelle taliter preparate. Recipe nigelle per diem et noctem in aceto infuſe. inde ad umbram exſiccate poſtea parum torrefacte ultimo piſtate. ℥. ii. ligetur etiam in ſindone tincta in grana et odoret frequẽter. Valet ad idẽ. Recipe laudani.

Digitized by Google

ʒ.i.thuris ſandarace nucis muſc. gariofilo/
rũ anna. ʒ.ſem.piſtent̃ et fiat puluis de quo
quãdo uadit dormitũ ſpargat̃ ſup cõmiſſurã
coronalẽ et ſagitalẽ de mane poſtea cũ ſurgit
remoueatur caput pectinando. Item Recipe
nucis muſcate macis gariofilorum.anna.ʒ.
i.laudani thuris ſandarace.anna.℈.ii. roſa/
rum rubearum mirti.anna.ʒ.i.ſem.conterã
tur et fiant ſpecies ex quibus fiat ſaculus ca/
pitalis cum ſindone tincta in grana qui ſup
caput portetur et omni mane et ſero ſuffumi/
getur cum thure carbonibus ignitis ſup aſp
ſo uſus iſtorum medicaminum ſit poſt euacu
ationem uniuerſalem que dicta eſt eradicati/
ua uno iſtorum utendo et modo alio uerũ ſe/
curior eſt iſtorum uſus poſt menſem auguſti
exacto calore magno. Iſtis ut ſcriptum ẽ ad
impletis ſi non uideatur curatus redeat cum
per quindecim dies ſteterit et iterato que ſcri
pta ſunt replicet nam egritudo tanti temporiſ
difficile eſt eam in breui remouere tempore.

Quod ſi iſtis factis.

Curatus non fuerit et replicare remedia ſu
praſcripta noluerit petat balneum ſancti phi
lippi aut petrioli quod arbitror ſibi eſſet utili
us ad quod accedendũ eſt de menſe Aprilis
ad finem et ad principium ſeptẽbris. premiſ
ſa primo corporis et capitis purgatione. Et
ſi acceſſerit petriolum intret primo in ortu ſo
lis per tres dies in balneo caldenallarum cũ
ꝗ in eo per horam ſteterit intret ĩ lecto et cor
pore pannis mediocriter tecto tentet ſudare ſi
ſudauerit abſtergatur cum pannis calidis ſu
dor induat et inde ad horam prandeat et ſimi
lem ordinem ſeruet duobus diebus ſequenti
bus exactis iſtis tribus ĩ ortu ſolis intret bal
neum militis ſtando per horam in eo et aquã
capiat aliquando ad collum ſaltẽ ter in ebdo
mada et cum exiuerit balneum intret lectum
et faciat ut dictum eſt de balneo caldenallarũ
cũꝗ indutus fuerit uadat ad duciam aque pe
trioli et ibi aquam ad caput accipiat per horã
ab ea incipiendo que minus calida eſt acta ho
ra faciat ſibi caput exſiccari deinde fricari cũ
aqua quam inferius ordinabo et poſtea ſtet ꝑ
mediam horam et prandeat. cum uero tranſi
uerint hore ſeptem a fine prandii reddeat ad
duciam ad caput et iſtum ordinem ſeruet tem
pore toto quo ſteterit in balneo. Hoc excepto
cum ſe per diem unum duciauerit ad duciam
unam alio die mutet ſe adduciam propinquã
illi parum calidiorem et ſic ſe permutãdo do
nec appropinquet ad ultimam ceteris calidio
rem ad tres ducias in qua quieſcat. tẽpus ſtã
di ad balneum debet eſſe unius menſis cona
ri debet antequã balneũ intret habere uẽtris
beneficium et cũ eſt in balneo non bibat nec
aliquid comedat nec etiam poſt exitum a bal
neo et a ducia niſi corpus et caput ſit refrige
ratum et caueat a ſtatione ſub diuo poſt ſolis
occaſum et dietam obſeruet in primo capitu.
ordinatam. Quod ſi uentris pateretur ſtitici
tatem faciat ante introitũ balnei ſibi fieri cli
ſtere ex decoctione capitis arietis cum melle
et ſale aqua qua caput in rorandum eſt cũ ele
uatur a ducia dum eſt exſiccatum. Recipe aq̃
uite quatuor uicibus ſublimate lib.ii. lauda
ni.ʒ.i.ſem.gariofilorum nucis muſcate cipe
ri anna.ʒ.i.thuris ſandarace anna.℈.iiii.pi
ſtentur modo groſſo et infundantur in dicta
aqua que ſit in uaſe uitreo optime clauſa.
Cum adeſt dolor colli ungatur cum incipit
cum oleo de camomilla cum uero minui inci
pit ungatur cum oleo de coſto.
Cum gingiue non dolent ſepe in ore teneat
decoctionẽ que ſic fit. Recipe gallarũ cipreſſi
gallarum biſtorte.anna.ʒ.i.ſem. thuris ſan
darace.anna.ʒ.i. bulliant in uino rubeo põ
tico qualitatis lib.i.ſem.uſꝗ ad conſumptio
nem medietatis poſtea coletur et de hac colatu
ra calida in ore teneatur et cũ ea dentes et gin
giue fricentur cõfortat gingiuas et dẽtes ne
ſuſcipiant materiam. Recipe ſpecierum yere
ſimpliciſ.ʒ.i.mirabolanorũ chebulorum.ʒ.
ſem maſticis.℈.ſem.aloes.ʒ.i.ſem.agarici.
℈.ii.gingiberis gra.iii.miſceantur ſimul et
cum ſucco caulium et oximelle ſimplici refor
metur paſta pro pill. ex qua cum opus fuerit
reformentur pillule ſeptem pro tribus. Ex q/
bus ſumat a tribus uſꝗ ad quinꝗ poſt cenã
quando uadit dormitum. Iſtarum pillularum
uſualium que ſunt ſine cuſtodia ſumat ut dic
tum eſt quando ſentiret caput graue aut excel
ſum feciſſet in cibo et potu. Finis.

¶ Bauerius de Baueriiſ.

Sſiduus labor

quem pro fide chriſtiana uene/
rabilis religioſus frater Mar/
cus de Bononia tulit et neꝗ ferre deſiſtit et
amor meus in eum uel potius deuotio me cõ
pellunt ut neruos extendam omnes ad ſuarũ
malarum diſpoſitionũ curã quã libenter ag/
gredior ſperans in deum redemptorem no/
ſtrum. Cuius ipſe frater Marcus eſt euange
lizator ꝙ dabit ſibi gratiam liberandi mihi
uero bene conſulendi. Varie ſunt diſpo/

ſitiones quibus iſte uenerabilis pater laborat
prima eſt exitus ſaniei ab aure abſq; ulcere.
ſecunda eſt corruptio operationis uirtutis au
ditiue que dicitur tinitus aut ſibillus. tertia é
nocumentũ diminutionis auditus. Prima di
ſpoſitio que cõmuniter dici poteſt morbus ꝓ
prie tamẽ accidẽſ appellari debet quoniã ẽ ex
iens mutatũ. ꝙ ſit ſanies ab aure egrediens
abſq; ulcere facile declarari poteſt. nam ſup/
fluitas ſanioſa ab aure egreditur nõ precedẽ/
tibus ſignis ſolute continuitatis in aure neq;
in cerebro nec in ptibus capitis nec etiam ſig
nis quibus concludere poſſumus in eiſdẽ pti
bus fuiſſe apoſtema. igitur iſta ſanies nõ ꝓ/
uẽit ab ulcere cõſeqñtia tenet qa ſi eſſet ulcus
a quo emanaret ſanies dicta ipſum eſſet aut ꝓ
pter ſolutionem cõtinuitatis factã aut propter
apoſtema qđ ad ſupporationem ueniſſet. Sed
antecedens uidetur manifeſtum ſiquis diligẽ
ter queſiuerit ſigna ſolutionis continuitatis.
et apoſtematũ et bene hũc uenerabilẽ uirum
examinet cognoſcet ueriſſimũ eſſe quod dici/
tur. modus generationis iſtius ſuperfluitatis
ab aure egredientis eſt. nam huius reuerendi
patris eſt cerebrũ frigidum et humidũ reſpe
ctu tempati multũ. unde fit ut multas materi
as flegmaticas multiplicet quarũ ptem tranſ/
mittit ad concauitatẽ oſſis petroſi que ibidem
retenta propter tortuoſitatẽ foraminis au/
ris aut fortitudinem uirtutis retenti.e et de/
ſtituta a regimine nature poſſidetur a calore
preter naturali et ad ſaniem conuertitur que
ſua malicia irritans uirtutẽ expulſiuam extra
aurem pellitur. Et ex hoc apparet. primo qua
re eſt ꝙ aliquando plus aliquando minus de
hac materia egreditur quoniã hoc contingit.
ſecundũ quod in cerebro plus aut minus ma
terie repitur que cerebrũ irritet ad ſui expul/
ſionem. Nam ſecũdũ quod ab eo plus ad au/
ris concauitatẽ expellitur aut minus contin/
git plus minus ue ab aure materiã exire. Ap
paret ſecundo que ſit iſtius diſpoſitionis cau
ſa. Nam cauſa efficiens eſt calor preter natu/
ram occupans materiam in concauitate auriſ
contẽtam a natura deſtitutã. Cauſa uero ma/
terialis eſt materia a cerebro pulſa ad ipſã au
ris concauitatẽ cauſa huiuſmodi expulſionis
a cerebro eſt materia aggrauans cerebrũ aut
ſui multitudine aut ſui qualitate irritans ip/
ſum ad ſui expulſionem cauſa autẽ multipli/
cationis aut qualitatis male eſt malicia cõple/
xionis frigide et humide cerebri et indebitũ
regimen ſex rerum non naturalium. Secun/
de diſpoſitionis que proprie eſt accidens mul
te aſſignantur cauſe ut patet per Auic. quar/
ta tertii capi. de ſonitu tinnitu et ſibillo inter
multas. puto cauſam eſſe uentoſitatem et ua/
pores qui cõmouent aerem exiſtentem in cõ/
cauitate auris et ipſum inundare facit. Ex cu
ius innndatione cõmouetur aer quietus exi/
ſtens in panniculo cooperiente concauitatem
et anfractuoſitatem oſſis petroſi et hic imuta
tus imuttat organum auditus. et ex hoc ſenti
tur uox iſta q̃ e ti[illegible]itus ſiue ſibillus uocatur.
unde Auic. loco ſupra allegato tinitus ẽ uox
quam inceſſanter homo audit exteriuſ. i. ac ſi
eſſet exterius aliam cauſam puto materiam eſ
ſe ebuliẽtem ſiue agitatam a calore preter na
turam que exiſtens in concauitate oſſis petro
ſi ſuo motu mouet aerem uaporoſum in con/
cauitate auris exiſtẽtem et hic uaporoſus aer
motus cõmouet aerem complantatũ ſiue qui
etum qui neruum auditiuũ imutat et ex hoc
ſentitur ſonus qui eſſe exterius putatur cum
tamen non ſit. Et ex iſto apparet ꝙ hoc nocu
mentũ auditus eſt per eſſentiam in capite qa
eſt continuum. Secundo apparet quare qui/
buſdam corrupte audientibus uidetur audiri
curſus aquarum huius cauſa eſt uapor humi
dus et inundans et collidens humiditatem ad
panniculum ſiue organum auditus. Apparet
tertio quare quidam percipiunt ſibillum qa
uapor eſt ſubtilis et uehemẽter motus ad tim
panum auditus. ex dictis multa inferri poſ/
ſunt que breuitatis cauſa obmitto. Diminuti
onis auditus cauſa eſt materia que ad neruoſ
quinti pariſ a cerebro tranſmittiẽ et facit opil
lationem non integram in ſubſtãtia nerui e
iuſdem paris per quem neruum defertur aut
deferri debet ſpiritus animalis ad panniculũ
tenuiſſimum cooperientem ſuperficiem con/
cauam oſſis petroſi et anfractuoſi in quo pan
niculo fila nerui quinti paris cõmiſcentẽ quo
niam panniculus ipſe ab eo trahit originẽ et
ipſe eſt auditus organum cum potentia audi/
tiua in actum non exeat niſi ſecundum quod
mouetur ab obiecto. obiectum uero licet ex/
cellenter ſit ſonans et diffundat ſpeciem ſuã
in aerem exteriorem uel in aerem in concaui
tate auris contentum et imutetur aer quietus
exiſtens in poris panniculi et nerui auditus
non bene ſentitur obiectum niſi adſit ſuffici/
ens quantitas ſpiritus animalis qui non ex
toto ſed ſecundum partem prohibetur uenire
ad organum auditus propter opillationem fa
ctã non totalem in ſubſtãtia dicti nerui ut dic
tum ẽ. nã ſi ex toto fieret opillatio ex toto il/
lius auris ꝓhiberetur auditus cõcurrit inſu/
per humiditas que a cerebro ad auris conca/
uitatem pelliẽ et ipſum humectat panniculũ

Digitized by Google

cooperientem interius concauitatem oſſis pe
troſi et organum auditus qui in debita diſpo
ſitione debet eſſe ſiccus remollit. unde ad de/
bite percipiendum ſonos indiſponitur. Et ni
ſi timerem prolixitatē ponerem ſigna cauſa/
rum nocumentorum. Nocumenta ipſa decla
rant ſe ipſa ſed conſideranti ſigna facile ha/
beri poſſunt ideo ea ponere obmittam ad cu/
ram tranſiens.

In cura iſtarum diſ

poſitionum multe ſunt habende intentiones.
Vna eſt et prima ad minorandam materiam ī
capite contentam. Secunda eſt materiā dige/
rere. Tertia eſt eiuſdē materiei euacuatio.
Quarta eſt ipſius a capite ad alias ptes diuer
ſio. Quinta eſt capitis confortatio et malicie
Complexionis frigide et humide remotio.
Sexta uero eſt auris exſiccatio Septima ē ua
poris et uentoſitatis in cōcauitate auris exiſtē
tis et opilationis nerui quinti paris remotio.
Octaua eſt debitum regimen in ſex rebuſ nō
naturalibus ponere.

Prima intentio.

Intentio prima ſic adimpletur. Recipe pillu.
de yera compoſita ſiue yere Nicolai pill. co/
chiarum anna. ℈. i. fiant pill. v. iſtas pill. ma
teriam a capite minorantes accipiat poſt finē
cene imediate precedentis per nouem horas
ſuper quaſ cum ceperit poteſt per horam cum
dimidia dormire deinde uigilet donec ab ho/
ra ſumptionis ſupra ſcriptarū pill. tranſiuer
rint hore quinqꝫ in fine quarū comedat.

Secunda intentio.

Digeratur materia iuxta intentionem ſecun/
dam Recipe ſyrupi deſticados oximellis ſim
plicis anna. ℥. i. aquarū betonice melliſſe ſal/
uie anna. ℥. i. miſce et aromatiza cū nuce mu
ſcata et modico cinamomi. Iſtū ſyrupum cali
dum ſumat poſt finem precedētis cene ad ho
ras octo ſuper quem poteſt ad libitum ſuum
dormire et ipſū taliter continuet octo diebus.

Tertia intentio.

ſic adimpletur. Recipe pill. fetidarum deſcrip
tione Raſis. ix. almanſoris pill. cochiarū an/
na. ʒ. ſem. fiant pill. vii. numero. Iſtas pill.
eradicatiue materiam a capite euacuantes ſu/
mat in die imediate ſequente ad diem comple
te aſſumptionis ſupra ſcriptorum ſyruporū
per horas nouem a fine cene imediate prece/
dentis ſuper quas poteſt cum eas ceperit dor
mire per horam cū dimidia poſtea uigilet do
nec tranſeant hore. v. ab hora aſſumptiōis et
tunc accipiat ciatum aque ordei calide cum.
℥. ſem. zucari ru. et inde ad horam prādeat.

Quarta intentio.

Diuertatur materia a capite ad partem oppo/
ſitam iuxta quartam intentionem. Iſtorū di/
uertentium quedā diuertunt ſimul materiam
extra corpus educunt quedam uero ſolum di
uertūt ſed materiam extra corpus nō educūt.
De primis eſt cliſtere ꝙ ſic fit. Recipe aniſo
rum carui cartami. anna. ℥. i. malue feniculi
anna. m. i. centaure minoris. m. ſem. carica
rum numero octo fiat decoctio ī ſufficienti q̄
titate aque. poſtea coletur de colatura accipia
tur. lib. i. ſe. cui addantur caſſie. ℥. i. yerapig.
yeralogodion anna. ʒ. iii. olei de camomilla.
℥. iii. ſalis. ʒ. iii. et ſtomaco ieiuno calidum
ſupponatur. Recipe ſpecierum yere. ʒ. ſem.
agarici. ℈. i. ſalis geme. ʒ. ſem. mellis quan/
tū ſufficit fiat ſuppoſitoriū quod ſtomaco ie/
iuno ſupponatur. Iſtis duobus diuertentibuſ
pariter et euacuantibus poteſt uti quando pla
cuerit poſt aſſumptionem pill. minoratiuarū.
Diuertentibus materiā a capite ad ptem pro
pinquam et eam euacuantibus uti non debet
niſi poſtquā pill. eradicatiuas ceperit. Recipe
piretri coſti ſcaphiſagrie āna. ʒ. ii. foliorum
lauri origani roris marini anna. ʒ. ſem radi
cis yreos anna. ℈. i. maſticis. ʒ. vi. gumi ara
bici dragaganti anna. ʒ. iiii. maſti. dragantū
gumi arabici mollificentur cum muſcilagine
ſebeſten et rebus aliis groſſo modo puluери/
zatis cum dictis gūmis miſceantur et fiant
pill. ad magnitudinem unius auellane et ex/
ſiccentur ſub tegula calefacta iſtarum pill. ſu
mat unam per horas duas ante prandium et
ipſam maſticet ſemper expuendo humiditatē
q̄ ad os uenerit et hoc medicamine taliter uta
tur bis in ebdomada diebus interpoſitis. Re
cipe ſucci acori ſucci ciclaminis amborū per
reſidentiam clarificatorum anna. ℥. ſe. aque
maiorane. ʒ. vi. zucari canditi. ʒ. ii. miſce et
fiat capupurgiū hoc capupurgio ſic utatur an
te prandium per. ii. horas impleatur os aqua
deīde flectat caput ad poſteriora et trahat qua
tuor aut quinqꝫ guttas calidas predicti capu/
purgii per naſum et taliter utatur quando nō
fecerit maſticatoriū ſupraſcriptum bis in eb/
domada diebus itermiſſis Recipe piretri. ʒ.
ſem. ellebori albi. ℈. i. puluerizentur ſubti/
liſſime de iſto puluere trahatur per naſum ad
quātitatem unius grani frumenti ante pran/
dium per duas horas. Illis diebus quibus nō
utetur aliquo ſupraſcriptorū duorum medica

minum imediate deſcriptorum. Materiam di/
uertentia abſq; euacuatione ſunt fricationes
incipiendo a genibus trahendo ad pedeſ cum
pannis calidis ſtomaco ieiuno. Et poſtea ab
inguinibus ad genua inde ad ſpatulas ad na/
tes poſtea ad brachia et tamdiu ad iſtas ptes
fiant donec ptes rubere incipiant et ad candē
intentionem facit appoſitio uentoſarū ad ſpa
tulas et poſt ipſarum remotionem fiant frica
tiones ſuper illas ptes quibus applicite ſtete/
rint trahēdo ad inferiora. Et ad idem ualet lo
cio tibiarum incipiendo a genibus cum deco
ctione que ſic fit. Recipe foliorum lauri roris
marini ſaluie origani anna. m. i. ſauine men/
taſtri anna. m. ſem. incidantur omnia et buli
ant in ſufficienti quantitate aque pro locione
tibiarum ut dictum eſt. Et hec fieri debet ieiu
no ſtomaco: iſtorum trium diuertentium uta/
tur modo uno modo alio. Ad idem ualet leuiſ
capitis pectinatio et fricatio non fortis capitiſ
cum pāno calido ſtomaco ieiuno et huiuſmo/
di pectinationem et fricationem faciat ſingu/
lo die.

Quinta intentio.

Confortetur caput et remoueatur eius mala
complexio frigida et humida iuxta intētionē
quintam. Recipe ligni aloes macis gariofilo
rum granorū paradiſi amomi anna. ʒ. i. ma/
iorane. ʒ. ii. laudani. ʒ. iii. puluerizentur om
nia et miſceantur de iſto puluere aſpergat̄ ſu
per ptem anteriorem capitis incipiendo a pri
cipio ortus capillorum per latitudinem quat/
tuor digitorum et aſcendendo uſq; ad mediū
capitis et hoc faciat quando uadit dormitum.
et inde ſupponat birretum ſuum parum cali/
dum. Recipe pulegii origani calamenti ſerpil
li anna. ʒ. ii. granorum paradiſi. ʒ. i. ſem. ru
te ſicce ſticados maiorane anna. ʒ. iii. macis.
℥. ſem. gariofilorum ſtoracis ſicce anna. ℈.
ii. ambre. ℈. i. muſci. ℈. ſem. puluerizentur
omnia per ſe et inde miſceantur iſtius pulue/
ris medietas ligetur in ſindone tincta in cher
mes ſeu grana alia medietas incorporet̄ cū.
℥. i. ſem. laudani puri cū uino maluatico diſ/
ſoluti et fiat pomum uiciſſim odoret alterum
iſtorum. nam magnum preſtat iuuamentum
in confortando cerebrum. Aliud capitis con
fortatiuum eſt ut de mane ante cibum quādo
ſurgit et in ſero ante cenam ponat pannos li
neos calefactos capiti et eos teneat bene com
preſſos et cum infrigidantur remoueantur il
li et alios ſuperponat. et taliter faciat tribus
aut quatuor uicibus mane et ſero. Recipe fo/
liorum lauri galange ambre croci ligni aloes
anna. ℈. ii. puluerizentur omnia et inde cum
ſyrupi de ſticados reformentur pill. vi. ℥. ʒ.
iſtarum pill. accipiat. ii. quando uadit dormi
tum et taliter utatur ter in ebdomada diebus
interpoſitis. Recipe diambre diamuſci dulcis
anna. ℥. i. ſem. miſce de iſto electuario accipi
at. ʒ. ii. de mane quādo ſurgit illis diebꝰ quā
do in ſero non accepit pill. imediate ſupraſcri
ptas. Iſtis medicaminibus caput confortanti
bus uti incipiat poſtquā ceperit pill. eradicati
uas et uſus fuerit per ſex aut octo dies diuer
tentibus ſupra poſitis.

Sexta intentio.

Exſiccetur auris iuxta ſextam intentionem.
Recipe ſcorie ferri. ℥. i. teratur ſubtiliſſime
et cum ſindone cribetur poſtea miſceatur cū
quadruplo ſui aceti uini quod ſit forte et buli
ant ſimul donec acquirat ſpiſſitudinē ad mo
dū mellis de hoc medicamine cui nihil eſt cō
par ad exſiccandum humiditatem auris aucto
ritate Raſis. iii. continentis. Imponatur i au
re una aut due gutte et iaceat inde ſuper ptem
ſanam per horam mediam et hoc medicamie
taliter utatur de mane quando ſurgit et in ſe
ro quando uadit dormitum. Ad idē ualet hoc
medicamē. Recipe uini albi. ℥. i. mirre. ʒ. i.
ſem. buliat mirra in dicto uino uſq; ad cōſum
ptionem medietatis uini. poſtea coletur et co
latura utatur ut dictum eſt de medicamine im
mediate precedente. et horum duorum utatur
modo uno modo alio. Et eis uti incipiat poſt
quā ceperit pill. ultio deſcriptas et uſa fuerit
paternitas ſua octo diebus diuerſionibus et
ceperit uti confortātibus caput. Pro uſu iſto
rum medicaminum et aliorum qui ponentur
ut adimpleatur ſeptima intentio. ſunt aliq ca/
no. obſeruandi. Primo nequid auri imponat̄
niſi prius fuerit facta mūdificatio ceruminis
auris et aliarum ſuperfluitatum ibidem reper
tarum. Secundo ꝙ medicamē in aure ponat̄
tepidum hoc eſt non calidum neq; frigidum.
Tertio non ponatur in aure medicamen mul
te quantitatis ſed ſufficit una aut due gutte.
Quarto nō imponatur uice ſecunda medicia
in aure niſi prius ſit munda auris a medicia
precedenti cum coto aut liciuio. Quinto cum
impoſitum fuerit medicamē in aure egra iace
at ſuper partem ſanā per horā mediā aut am/
plius.

ſeptima intentio.

Reſoluatur uentoſitas et uapores in aure ex/
iſtentes et remoueatur opillatio nerui quinti
paris iuxta ſeptimam intentionē. Recipe ſer/

Digitized by Google

pilli abrotani ſticados arabici maiorane pule
gii mentaſtri origani anna.m.i.colloquintide
ʒ.ſem.herbe incidantur et buliāt omīa ſimul
cū urceis tribus aque donec redeat ad duos
et ponatur in uaſe quod cooperiri poſſit oper/
culo in quo ſit foramē et in eo ponatur arun/
do perforata ita ꝙ uapor nō poſſit per aliā p/
tem quā per arondinē exire. et alia arondinis
extremitaſ ad auris concauitatē ponatur et fu
mum per quartā ptem hore recipiat. cum ue/
ro decoctio infrigidatur ita ꝙ nō amplius eſ/
fumat habeat̃ lapis fluuialis calefactus et ſub
mergatur in decoctione et effumabit hoc me/
dicamen efficaciſſimū eſt ad exſiccandū aurē
ad remouendū tinitum et aperiendū opillatio
ne nerui auditus. Cū ſurrexerit a ſuffumigio
claudat aurem cū cotto calido in quo ſteterit
muſcus. Ad idē ualet ſi facti fuerint duo ſacu
li ex rebus imediate ante ſcriptis et calefiant
ſuper aſſarē calidā cipreſſi aut pini et poſtea
auri unus ſupponatur et cum infrigidat̃ po/
natur alter. et ſic fiat tribus aut quatuor uici/
bus ꝙ ſi etiam capiti dicti ſaculi ſupponātur
facient ad predicta notabile iuuamentū Reci
pe caſtorei grana.vi.conteratur cum oleo nar
dino diligenter et ponatur in aure gutta una
aut due. Item recipe ellebori albi croci caſto/
rei nitri.anna.ʒ.i.aceti mellis anna.ʒ.i.bu/
liant ſimul donec totū reddeat ad ſpiſſitudinē
mellis et hoc medicamine licinium liniatur et
auri imponatur et dimittatur per tres aut qua
tuor horas et poſtea renouetur. Iſtud medica
men ponitur a Raſi.iii.continentis eſt effica/
ciſſimum i caſu iſto. Iſtorū medicaminū uta/
tur uno tribus aut quatuor uicibus poſtea a/
lio et eis taliter uti incipiat poſtquā ceperit pil
lulas erradicatiuas et uſa fuerit diuertentibuſ
aliquibus diebus.

Ultima intentio.

Conſiſtit indebito regimine ſex rerum non
naturalium. de quibus breuius quam potero
me expediam. Aer habitationis ſit clarus abſ
qꝫ uento et malo odore declinans ad calidita/
tem et ſiccitatem ꝙ ſi talis nō habetur fiat ar/
te.ſ.calidus et ſiccus. incendēdo ignem i ca/
mera cum lignis ſiccis boni odoris cuiuſmo
di eſſet iuniperus pinus habies ſauinam lau/
rus ros marinus et quecūqꝫ ſint his ſimilia.
Ad idem ualet Recipe ſtoracis calamitte ſpe/
cierū alipte muſcate galie muſcate anna.ʒ.
ſem.laudani turis gumoſi anna.ʒ.vi.piſten/
tur et fiat puluis de quo ponatur coclear me/
dium ſuper prunas. Suffumigari etiā poteſt
aer habitationis cum granis iuniperi poſitis
ſuper prunaſ. Et ex his ſatis patere poteſt qui
aer ſit ſibi nociuus. Caueat ab accidentibus
animi cuiuſmodi ſunt furor ira triſtitia ſolli/
citudo aſſidua. conuenit gaudiū leticia bene
ſperare. Cōuenit exercitium tempatum poſt
cibi preaſſumpti digeſtionem et emiſſis ſup/
fluitatibus prime et ſecunde digeſtionis. hoc
exercitium fieri poteſt equeſter aut pedeſter
uſqꝫ ad ſudorem excluſiue loco exercitii con
ueniunt fricationes tibiarum et aliarum parti
um ut dictum eſt iuxta quartam intentionem
Somnus ſit ſex aut ſeptem horarum de noc/
te et non de die ſed non amplius octo nec mi
nus quinqꝫ ſitqꝫ primo ſuper latus dextrum
deinde ſuper ſiniſtrum ꝙ ſi non ſufficienter
dormiuerit reuoluatur ſuper dextrū et ſit ca/
pite bene eleuato et corpore pannis debite tec
to ꝙ ſi contingerit propter aliquam cauſam
ꝙ in nocte non dormiret ſufficienter dormiat
de mane ante prandium ꝙ ſi tunc non poſſet
dormiat poſt prandiū interponēdo inter ſom
num et horam prandii unā horam ad minus
cum dimidia. Dimittat omnes cibos difficiliſ
digeſtionis et omnes qui ad caput euaporant
et eos qui ſunt humoris flegmatici generati/
ui et caueat a uinis potētibus in caput euapo
rantibus. Eligat ſibi panem conuenienter co
ctum et debite fermētatū cuius etas duos aut
tres dies non tranſcendat ꝙ ſi in eius confec
tione aliquid ſalis ponatur laudatur magis.
Vinum ſit album clarum declinans ad aliqua
lem dulcedinem ſitqꝫ pauciferum tēpore quo
fiunt purgationes cum uero facte fuerint po
teſt uti parumper potentiori. Carnes ſint per
dicum faſianorū turturum auium paruarum
degentium in dunetis ut ſunt turdi merule fi
cedule et ſimiles. Ex domeſticis ſunt caponeſ
galline iuuenes pulli pipiones uolare incipiē
tes et precipue hi qui ſunt ex columbariis.
Ex quadrupedibus ſilueſtribus conueniunt
carnes caprioli leporis et apri. Ex domeſticis
uero capreti caſtrati agni annualis et uituli.
Conueniunt oua recentia ſorbilia aut i aqua
decocta que non ſint dura abiecto albumine.
Lac butirum caſeus dimittantur. Piſciū uſuſ
eſt malus ſi tamen aliquādo utitur ꝙ raro ſit
ſint lucii ſuper graticulā cocti aut timali uel
capedani trilie paſſeres trute carpiones et ſi/
miles. Nocent legumina omnia uti tamē po
teſt brodio cicerum rubeorum et farre et mi/
lio licet parum ſit uentoſum. Ex herbis con
ceduntur que ſunt calide et ſicce ſicut maiora
na ſerpillus ſaluia origanum petroſillus feni
culus menta ſicca et cōſimiles ſed fugiat que
ſunt frigide et humide ut portulacha ſpinacia

lactuca et reliqua olera frigida et humida. Ex
fructibus herbarũ caueat a citrullis anguriis
melonibus et dimittat fungos et tubera caue/
at ab omnibus acruminibus et dimittat fruc/
tus frigidos et humidos cuiuſmodi ſunt ma/
la pira poma pruna cereſa perſica et caſtanee
ſunt malę. Conceduntur uue paſſe enucleate
et etiam que habent nucleos ſi diligenter ma
ſticentur et ficus ſicce et ſiſtici et grana pini
munda et poſtea ſubmerſa tribus aut quatu/
or uicibus in aqua bulienti et auellane prius
torrefacte. Species quibus uti debet ſup fer/
culis ſuis ſunt. Recipe zenze. beledi. ℥. i. ci/
namomi optimi. ℥. i. ſem. nucis muſca. pipis
granorum paradiſi gariofilorum. anna. ʒ. i.
ameos. ʒ. i. ſem. croci. ʒ. ii. zucari albi. ℥. ii.
fiant ſpecies. Vitetur omnis repletio et preci
pue rerum prohibitarũ quare rectum eſt ut a
menſa ſurgat exiſtentibus reliquiis famis et
nunquã ad ſaturitatẽ ſe repleat. Nocet etiam
tollerantia famis unde cum uerus adeſt appe
titus comedendũ eſt neqꝫ prius bibendum ẽ
quã ſex aut octo boloſ comederit neqꝫ in eadẽ
menſa ſumat res diuerſas. Sed ſit paternitas
ſua una aut duabus contenta et cibaria q̃ ſunt
facilioris digeſtionis premittantur illis q̃ ſũt
difficilioris. Studeat etiam omni die habere
uentriſ beneficium ſaltem non tranſeant duo
dies quin habeatur. et ſi non naturaliter ſaltẽ
cum cliſteri aut ſuppoſitorio deſcripto ĩ quar
ta intentione. aut accipiantur. ℈. ii. iſtarũ pil
lularum Recipe pillu. cochiarum. ℈. ii. fiant
pill. v. iſtas ſumat per horas duas poſt cenam
Cena leui premiſſa placeret etiam ꝙ omni fi
ne octo aut decem dierũ ſumeret doſim ſimi/
lem deſcriptarum pill. poſtquã abſoluerit pur
gationem ſuperius ſcriptam.

¶ Bauerius de Baueriiſ.

Ex litteris que

mihi ſcripte ſunt hunc caſũ ac/
cepi uir ãnorũ xxvi. aut. xxvii.
uel circa in anno. xxv. ſue etatis incurrit ſco/
tomiam uertiginem et epilenſiam nulla cauſa
primitiua precedente ut cogneſcatur an p̃dic
tus iuuenis omnes predictas egritudines pa
tiatur uel ſolum earũ alterã premittere opor/
tet quod uertigo et ſcotomia cõueniunt et dif
ferunt. Conueniunt quia utraqꝫ fit ex uapo/
re exiſtẽte in uiis. Spiritus uiſibilis et in ue/
nis et arteriis anterioris partis cerebri et fa/
cit utraqꝫ corruptionem ĩ uiſu et uirtute ima/
ginatiua et propter hoc Galie. ut apparet pri
mo continentis nõ fecit differentiã inter uer
tiginem et ſcotomiam. Et Auicẽ. prima tertii
tractatu quarto propter ſupradictam cauſam
de ambobus ſimul determiat licet rubrica ca
pituli ſit ſolum de uertigine et ſimiliter in eo
dem cap. determinat Serapio et Raſis in diui
ſionibus. Sunt quedam alia in quibus conue
niunt ut apparet ex Auic. in cap. ſupra allega
to ubi dixit. Et multociens fit cõmunitas ſco
tomie et uertiginis non propter materiam cõ
prehenſam in cerebro imo propter rem incipi
entem continuari cerebro ſua qualitate et fa/
cit poſſidere ſcotomiam et uertiginem etc.
Sed uelle proſequi omnia in quibus conue/
niunt nimis longum eſſet. Sed differunt quo
niam uertigo eſt quando homo non regit ſe
ipſum ſed cadit tamen eſt ſine oculorum obte
nebratione. ſed ſcotomia eſt cum obtenebrati
one oculorum. unde Gilbertus anglicus ſco/
tomia dicitur quaſi ſcopomia a ſcopes ꝙ ẽ di
uiſio et mia ꝙ eſt muſca quia apparet pacien/
tibus uidere ante ſe quaſi muſcas uolãtes uel
alia corpora nigra. Sed uertigo dicit᷑ a uerto
quia res apparent uerti et uolui uel quomodo
libet moueri. unde ypocra. ut primo ponitur
continentis. Scotomia eſt quaſi habens eam
imaginetur omnes res quas intuetur reuolui
coram ſe et ſubito deficit ſenſus uiſus et pre
meditatur ꝙ oĩa que ſibi repreſentantur ſint
obſcura. Sed uertigo eſt ut dixit Auic. capi.
ſupra allegato. ut habenti ipſam imaginetur
quod res ſuper ipſum uoluantur et ꝙ eius ce
rebrum et corpus ipſius reuoluantur quare
non regit ſe ita ut firmetur imo cadit etc. Sed
inter ſcotomiam fortem ex qua cadit patiens
et epilenſiam eſt differẽtia ut primo habet᷑ cõ
tinentis cap. ii. quoniam in ſcotomia non fit
tortura oris neqꝫ ſpaſmus nec ſpuma et hoc ẽ
ualde memorie comendandum. que diſpoſiti
ones ſolent eſſe in epilenſia omẽs aut plures
Eſt alia differentia quam ponit Auic. licet nu
meret tres ſed due earum uidentur inter debi
lem uertiginem et epilenſiam. ſed tertia inter
fortem et epilenſiam ubi dixit in cap. ſupius
allegato. Et que ex ea. ſ. uertiginẽ eſt fortis ẽ
ſimilis epilenſie. uerum tamen nõ fit cũ ſpaſ
mo ſicut epilenſia. Ad rem noſtram redeũdo
puto hunc iuuenem pati fortem uertiginẽ uel
ſcotomiam. nam cum accidit ſibi inſultus ca/
dit aut caderet niſi adiuuaretur ſed cum pati/
ens cadit ad terram eſt fortis uertigo. Vnde
aueroys. iii. collꝫ. Si cerebrũ acquirit multã
malam complexionem propter preſeueranti/
am cauſarum tunc cadit patiens in terra ſicut
cadit epilenticus. i. notum eſt quod iſtud eſt ſi

gnum fortis uertiginis. Et Geraldus ſuper ix. almanſoris. Caſus in terra accidit quãdo paſſio eſt multum fortis propter multitudinẽ fumorum. unde cõmunicatur parti poſteriori cerebri que eſt principium uirtutis motiue Et iſta eſt ſimilis epilentie niſi quia in iſta nõ eſt ſpaſmus. Quando paſſio eſt debilis et fumi ſunt pauci ita ꝙ non inferunt nocumentum parti poſteriori tunc nõ cadit. Dixi hũc iuuenem pati fortem uertiginem uel ſcotomiam quia uertigo et ſcotomia differre uidentur quia in ſcotomia obtenebratur uiſus in uertigine autem non licet omnia in girum uideantur moueri ſed in utraqꝫ cum fortis fuerit cadit patiens ut ex ſuperius dictis patere poteſt Sed neqꝫ per relationẽ neqꝫ ꝑ ea q̃ mihi ſcripta ſunt intelligere potui nunquid oculi tenebreſcant tempore poxiſmi uel non ideo ſub diſiunctione dixi pati ſcotomiam uel uertiginem que paſſiones et ſi inter ſe differant non tamen tanta eſt differentia que uariet curam multum ut apparebit. Dico ulterius iuuenẽ ipſum non pati epilentiam ꝙ faciliter probatur ex premiſſis nam in caſu non patitur ſpaſmum non oris torturam neqꝫ ſpumam igitur etce. Preterea epilenticus ſilet quouſqꝫ tranſit poxiſmus ſed iſte iuuenis ſtans in poxiſmo ſi interrogatur reſpondet ut relatum ẽ et ideo ut premiſſum eſt concludendum uidetur pati iuuenem iſtum uertiginem aut ſcotomiã Et cum cõtingat iſtam paſſionem fieri a cauſis primitiuis et aliquando a cauſis corporeiſ uidetur ꝙ iſta ſit ex cauſis corporeiſ cum paſſio iſta fiat nulla cauſa primitiua precedente ſed eius que fit a cauſis corporeis fit aliquando a cauſa per cõmunitatem aliquando per eſſentiam in ipſo cerebro uidetur ꝙ iſta ſit potius per eſſentiam in cerebro. unde Galie. ut primo ponitur continentiſ. quando accidit ab aliquo membro preſentitur formicatio in illo tamdiu donec uapor reſolutus ab eo petat cerebrum et inducat ſcotomiam. Cum igr̃ ante inſultum nullum percipiat tn̄ membro nocumentũ uidetur ꝙ non ſit per cõmunitatem ab aliquo membro. unde Auicẽ. in cap. ſuperius allegato. In ea que fit a retentione materierum uaporoſarum precedentium. i. iã diu contẽtarum et antiquatarum in cerebro et generatarum in ipſo ſunt ſigna. Egritudo aſſidua non tamen continua licet quotidie ſentiatur caput leſum aliqua leſione. i. nõ ẽ ſequẽs egritudinem in aliis membris. Cum igitur omnia alia membra inueniuntur ſine leſione et accidit uertigo tũc ipſa eſt ex cerebro et nõ eſt excitata cum repletione nec ſedata cum uacuitate a cibo etc. Et eſt ĩ capite grauitas etce.

Cauſa uertiginiſ per proprietatem in ipſo capite eſt uapor ſiue uentoſitas que peruenit ad uenas et neruos cerebri cum igitur uapores mouentur mouent ſuo motu ſpiritum animalem in quo ſpecies rerum imprimuntur et in uirtute imaginatiua repreſentãtur ex quo iudicatur omnia moueri fit etiam aliquando ex malicia complexionis ex qua ſpiritus agitantur quemadmodum aqua ab igne agitatur cũ bullit. unde de iſtis duabus cauſis dixit Auicena in loco ut ſupra. Et quãdoqꝫ fit uertigo ex cauſis corporeis aut preſentibus in uacuitate cerebri contentis in ipſo et uaporibus ꝓuenientibus in uenis que ſunt in ipſo et ĩ neruis etc. Cum ergo mouẽtur uapores illi mouent ſuo motu ſpiritum animalem qui nõ dirigitur neqꝫ rectificatur niſi ĩ illis uenis etc. et infra. Et quandoqꝫ fit non propter motum uaporum in ipſo cerebro ſed propter maliciã complexionis diuerſe in ipſo ex qua conſeqtur excitatio motus agitabilis in ſpiritu non cum motore corporeo permiſcente ipſum ex uapore aut alio ſicut accidit illud ex motu diuerſo proueniente ex aqua et igne cum aggregantur. Ipſi uero uapores uel uentoſitates eleuantur a materia contenta in cerebro a caliditate agente in ea aut a motu. unde Auic. ut ſupra. Aut ex humoribus omnis generis cõtentis ipſo qui euaporant paruo motu aut caliditate. Et ſi iſti uapores et uentoſitates poſſint elleuari ab omni humore credo tamen ꝙ in caſu iſto eleuentur ab humore flegmatico. unde Auic. ca. ut ſupra. Et ſcias ꝙ ſcotomia et uertigo cum prolongatur tunc egritudo eſt frigida. et prima tertii. Omnis egritudo cuius tempus prolongatur eſt frigida ſecundum omnem eius eſſentiam. Et Raſis in diuiſionibus ſigna facta a flegmate ſunt conturbatio ſenſuum et albedo coloris et multitudo ſomni et ſputi. et Auic. dixit grauitas in capite uel in membro in quo flegma continetur. Oportet hunc iuuenem in hac ſua diſpoſitione eſſe ualde ſollicitum et diligentem ut curetur. unde almanſor. lib. iiii. Incubus et uertigo ſi fortes fuerit et diu perſeuerauerint epilentiam futuram ſignificat. et Auicẽ. primo cano. fen. iii. Cui frequenter accidit ſcotomia de ſe ipſo ſit ſollicitus et humorẽ groſſum euacuet ne ad epilenſiam ꝑueniat et apopleſiam. Et. iii. cano. fen prima uertigo frequens nunciat epilenſiam. Apparet igitur ipſum eſſe paratum in caſum epilenſie et appopleſie.

Digitized by Google

Cura iſtius egritudi

nis eſt duplex una que fit tempore poxiſmi.
et alia tempore interpollatiõis ipſius et maxĩ
me preueniendo ante poxiſmum. que fit tem
pore poxiſmi fit ponendo pacientem in loco
obſcuro et brachia et manuſ fricentur et tibie
et pedes et fiant ligature doloroſe ſupra geni
bus per quatuor digitos cum miſticis. dein/
de relaxentur et fiant fricationes et aſpergat̃
facies cum uino aqua mixto.

cura tempoꝛe inteꝛpo

lationis a poxiſmo duobus perficitur inſtru/
mentis dieta ſcilicet et potione cura per dietã
completur per debitam adminiſtrationem ſex
rerum non naturalium ab aere incipiendo.
Vitare debet aerem uentoſum turbidũ et ſplẽ
dorem ſolis et lune et ignis et candellarum ac
cenſarum eligere debet aerem quietum et cla
rum declinantem ad caliditatem et ſiccitatẽ.
Caueat ab ira triſtitia ſollicitudine timore de
ſperatione ſue ſanitatis et alienet a ſe conſide
rationem ad rem omnem cito reuolubilem et
ab aſpectu locorum profundorum et uerticũ
montium et aſpectu nubium que uolare uidẽ
tur uitet loca ubi ſunt hominũ tumultus aut
magna agitatio Letetur gaudeat et de ſe bene
ſperet. Nocent omnes fortes motus et omne
exercitium in quo caput ad inferiora inclina/
tur et ſubita ipſius reuolutione caueat inſup
ab omnibus motibus ſubito factis et impme
ditatis et a reuolutione ſubita ab uno latere
ad aliud latus et intueri res que in girum mo
uentur et defluxus aquarum et ſonos fortes.
Nocet inſuper quies deſidioſa exerceat ſe an
te prandium et cenam iam prandio digeſto in
loco ameno prius pulſis ſuperfluitatibus pri
me et ſecunde digeſtionis. et cum per exerci/
tium laxatur quieſcat illico. Et uitare debet
ſomnum maxime diurnum et precipue imme
diate poſt cibum ſit ſomnus de nocte capite
prius bene eleuato et corpore cõuenienter pã
nis tecto et ſit locus obſcurus et a frigore tec
tus neq̃ prius dormire incipiat quã due hore
tranſiuerint a fine cene quod ſi in nocte prop
ter aliquã cauſam non dormiret. debet enim
eſſe ſomnus ſex aut ſeptem horarum non mi
nor quinq̃ non amplior octo poſſet in die ex
actis horis duabus a fine prandii dormire.
Nocent ſuperflue uigilie. unde Auic. prima
tertii. Superflue uigilie replent caput uapori
buſ. Omnis uertiginoſus abſtinere debet ab
omnibus cibis fumoſis uentoſis et uaporo/
ſis et potibus condimentis euaporationem fa
cientibus ut ſunt aromata calida muſtarda et
acrumina. Vtatur pane bene fermentato et cõ
uenienter cocto facto ex bono tritico in quo
non fuerit lolium permixtum et non ſit mio/
ris temporis unius diei nec maioris triũ die/
rum. Carnes ſint perdicum faſianorum tur
turum auium paruarum degentium in pratis
et nemoribus et non in paludibus ut ſunt tur
di merule et relique parue aues. Ex domeſti/
cis ſunt pullorum pipionum uolare incipien
tium et querentium extra domum uictum ca
ponum iuuenum. Ex quadrupedibus conue/
niunt carnes edi et caſtrati et agni annualis
et caprioli et apri interdum ab aliis uero ab/
ſtineat. Et ex iſtis carnibus ex pinguibus eli
gat partes macras et nullo pacto comedat pin
guedinem. et he carnes melius prepantur aſ/
ſate quã eliſſate ſi ſtomacus fuerit ad digere/
dum fortis. Piſcium uſus non conuenit nec
lactis nec butiri nec caſei. Conueniunt oua
recẽtia ſorbilia aut tremula. dura uero aut fri
xa nocent. Generaliter legumina ſunt mala
precipue fabe lentes faſioli uti tamen aliquã/
do poteſt panico milio farre rixo. et brodio ci
cerum rubeorum dimiſſiſ granis. Caueat ab
omnibus herbis frigidis et humidis ut lactu
ca ſpinacia portulaca etc. uti poteſt ſaluia feni
culo maiorana ſerpillo borragine et bugloſ/
ſe etc. Nocẽt acrumina om̃ia ut alia cepe bul
bus porri. Dimittantur omnes fructus ut po
ma pira cereſa auelana amigdale mora uti po
teſt fiſticis et paſſulis dulcibus. Vtatur uino
albo paucifero non dulci nec pontico ſed iter
hos in ſapore medio licet abſtinentia a uino
eſſet conuenientior. unde Auic. de cura ſco/
tomie dixit. Scotomiam uero habens non tã
tum iuuatur a uino ſicut a potu aque. Poſſet
loco uini uti hoc potu. Recipe acori. ℥. ſe. ſal
uie maiorane anna. m. ſem. aniſorum carui.
anna. ʒ. ii. buliant omnia in lib. iiii. aque uſ/
q̃ ad conſumptionem tertie partis poſtea co/
letur et colature addatur mellis. ℥. iii. et redu
catur ad ignem et cum bullire incipit deſpu/
metur et tamdiu buliant q̃ nihil ſuperſit ſpu
me deinde coletur per ſaculum in fundo cui/
us ponatur. ʒ. i. ſem. cinamomi modo groſ/
ſo concuſſi et erit potus ualde conueniens.
Caueat a diuerſitate ciborum i una menſa et
ſint cibaria ſua facilis digeſtionis et boni nu
trimenti nec comedat uſq̃ ad ſacietatem imo
a menſa ſurgat cum reliquiis famis neq̃ pri/
us comedere incipiat niſi prius ſenſerit cibũ
preaſſumptum eſſe digeſtum. Curet om̃i die
habere beneficium uentris bis aut ſemel et

hoc naturaliter aut cum arte faciendo ſuppoſi
torium cum melle aut cū radice rafani infuſi
in aqua ſalita uel cum cliſteri q̄ ſic fit. Reci/
pe ſlorum camomille melliloti anna.m.i.ma
lue.m.i.ſem.cartami.aniſorum anna.℥.i. fi
at decoctio de qua accipiantur.℥.xviii.quibꝫ
addantur yerapig.ʒ.vi.caſſie.℥.i.olei de ca/
momilla.℥.iii. ſalis.ʒ.iii. fiat cliſtere quod
ſtomaco ieiuno ſupponatur.

Cura per potionem

quatuor habet intentiones. Prima eſt materi
am digerere. Secunda eſt materiam digeſtā
euacuare. Tertia eſt cerebrum et caput et to/
tum confortare. Quarta eſt cōuertere fumos
et uapores ad partes inferiores.

Prima intentio.

Completur ſic ſi uiſum fuerit medico preſen
ti caput eſſe multum repletum minuatur re/
pletio exhibendo.℈.ii.ſem.pillu.de yera Ni
colai per horam ante diem demum tardet prā
dium ſuum per horas quinq; poſt pill.exhibi
tionem. Deide Recipe ſyrupi de ſticados.℥.
ſem.mellis roſati colati oximellis ſimplicis.
anna.ʒ.vi. Item Recipe acori.ʒ. ſem. ſaluie
maiorane anna.m.ſem.ſiſileos.ʒ.ii. yſopi.
m.i.paſſularum ſine nucleis.℥.i.buliant om
nia in lib.iii.aque uſq; ad conſumptionē dua
rum partium poſtea coletur et de colatura ac/
cipiatur.℥.iii.et addantur ſupradictis ſyrup.
iſte eſt pro una uice accipiat calidum in auro
ra et continuet tamdiu donec in urina appare
at digeſtio ſecundum iudicium medici preſen
tis.

Secunda intentio.

Et tunc compleatur ſecunda intentio exhiben
do.ʒ.i.pill.cochiarum et plus et minus ſecū
dum quod fuerit uiſum preſenti phiſico.
Vnde dixit Raſis.ix.almāſoris. Caput mul
tociens ex pill.cochiis ſoluatur. exhibeantur
igitur hora et ordine conuenienti ſecundum
prudentiam preſentis phiſici facta purgatio/
ne uniuerſali etiam cum reiteratione ſi opus
fuerit fiant euacuationes particulares de con
uenientibus eſt adminiſtratio cliſteris acuti
q̄ ſimul euacuat et diuertit. unde Auic.poſt
euacuationem adminiſtretur cliſtere ex deco/
ctione centaure et colloquintide quod ſic fit.
Recipe centaure minoris.m.i. polipodii.℥.
ſem.origani ſaluie anna.m.ſem. cartami.℥.
i.ficuum pinguium numero.vi.fiat decoctio
de qua accipiatur lib.i.ſem. inqua buliat col/
loquintida ligata in petia linea ſubtili.ʒ. ſe.
agarici.ʒ.ii.uſq; redeat ad.℥.xv. Poſtea ex/
primatur petia et addatur mellis.℥.i.ſem.ye/
rapig..℥.ſem.olei ueteris.℥.iii. ſalis.ʒ.iii.
et calidum ſupponatur iſtud cliſtere taliter ad
miniſtretur per dies ſex.poſtquā precedenteſ
pill.ſumpſerit.ponantur uentoſe ſine ſcarifi
catione in parte poſteriori colli ubi caput col
lo coniungitur.unde primo continentis auc/
toritate orabaſii ponantur uentoſe in pupi.et
fiant gargariſmata.ponantur uentoſe ſtoma
co ieiuno per diem unam poſt adminiſtratio/
nem cliſteris acuti neq; permittantur ſtare in
loco applicato longo tempore ſed ſolum p tē/
pus quo dicerentur pater noſter tria. Inde re
moueantur et fiant fricationes et hoc taliter
reiteretur ſemel aut bis in ebdomada. Fiant
gargariſma. Recipe piretri.ʒ.ii. ſinapis.ʒ.
i.ſem.acori.ʒ.iii. piſtentur modo groſſo et
buliant in lib.ii.aque uſq; ad conſumptionē
medietatis poſtea coletur et colature addātur
oximellis ſimplicis.℥.ii.oximellis ſquillitici
℥.i.ſem.et gargarizetur bis aut ter ante prā
dium.et eo uti incipiat per duos dies poſtquā
pill.cochias ceperit. Maſticatorium. Recipe
acori.℥.ſem.maſticetur.unde Raſis de pro/
priatis acori. eſt ſi maſticetur confert in hac
egritudine et diaſcorides idem dixit de carpo
balſamo quare cum eo fiat maſticatio uti inci
pere poterit maſticari in die ſequenti poſt aſ/
ſumptionem pill.et quando utitur uno iſtorū
non utatur alio.odoret euforbium caſtoreum
nigellam et muſcum poſt euacuationem et di
xit ſerapio fiat ſic Recipe nigelle per noctem
in aceto infuſe et inde torrefacte.℥.i.caſtorei
ʒ.ii.euforbii.ʒ.i.muſci.ʒ.ſem.piſtētur om
nia et ligentur in ſindone tincta in chermes
hoc eſt in grana frequenter odoret: hoc face/
re incipiat poſtquā ceperit cliſtere acutum et
gargarizauerit et maſticauerit ſaltem ſemel.

Tertia intentio.

Completur cum rebus ab intus et ab extra
adminiſtratis ab extra fiat ſaculus talis. Reci
pe corticum citri.ʒ.ii.thuris ſandarace anna
ʒ.i.florum camomille gallarum cipreſſi an/
na.℥.ſem.laudani.ʒ.ii.piſtentur modo groſ
ſo et fiat ſaculuſ cum ſindone. huiuſmodi ſa
culus ponatur ſuper partem anteriorem capi
tis ubi ſagitalis cōmiſſura coronali coniungi
tur et eo taliter utatur cum preceſſerit purga/
tio uniuerſalis et facte fuerint alique res par/
ticulares. Recipe diacori.℥.iii.pliris arcoti/

Digitized by Google

con. ℥. i. miſce de iſto electuario accipiat quã
do uadit dormitum ad quantitatem unius ca/
ſtance et eo ſic utatur tribus uicibus in ebdo
mada diebus interpoſitis.

Ultima intentio ſic

exequetur fiant fricationes ad brachia trahen
do uerſus manus a ſpatulis trahendo ad infe
riora a coxis uerſus pedes ante prandium et
cenam ponantur uentoſe ſuper ſpatulas ſine
ſcarificatione ponantur uentoſe ſuper caput
ſcilicet ſuper cõmiſſuram coronalẽ et hec pu/
to ſufficere quãquã multa alia ſcribere potuiſ
ſem que omnia adminiſtrentur ſecundum qđ
uiſum fuerit eximio doctori magiſtro philip
po afferaxiis phiſicum. Finis.

❡ Bauerius de Baueriiſ.

Ir nobilis do

minus Antoniuſ de cõmittiba
de padua patitur malam com/
plexionem frigidam et humidam cerebri la/
bentem tamen magis per humiditatem quam
per frigiditatem cum abſciſione uule aut no/
tabili eius diminutione. Ex prima egritudine
ſequitur in cerebro ſuo per uiam indigeſtio/
nis nutrimẽti quo cerebrũ debet nutriri mul
tiplicatio humiditatis multe flegmatice cuius
pars per ſputum euacuatur pars etiam deſcẽ/
dens inferius ad ſtomacum eſt cauſa debilita
tis digeſtiue eius non dubito ꝙ ſtomacus ma
le digerens eſt cauſa eleuationis fumorum ĩ
caput qui frigiditate cerebri cõdẽſati et ad na
turam aque conuerſi que aqua per anfractus
cerebri et porroſitates eius ſparſa adiuuat ma
liciam complexionis frigide et humide cere/
bri. unde Auic. ſecũda primi doctrina prima
cap. viii. Et eſt cum ſocietas peruenit ad caſũ
quemadmodum cum cerebrum egrotat et aſ/
ſociatur ei ſtomachus et debilitatur tunc eius
digeſtio. et mandat cerebro uapores malos et
nutrimentum indigeſtum et auget ipſius ce/
rebri egritudinem. et ſic ex hac egritudine ꝑ
ueniunt pacientes ad durabilitatem et circuiti
onem. Et ſi hec materia flegmatica deſcende/
ret ad pulmonem tuſſim cauſaret et annelituſ
difficultatem. et ut paucis multa concludã pa/
ratus eſt iſte iuuenis ad eas egritudines quas
Auic. numerat quarta tertii cap. de coriza et
catarro ex leſione uero uule aptitudinem ha/
bet incurrendi nocumenta que ab Auic. po/
nuntur fen. nona cap. i. de anotomia gutturiſ
et fen eadem cap. de remoratione nocumento
rum inciſionis uule. Et habet inſuper epar ca
lidum multum. unde per uiam aduſtiõis mul
tociens in eo fiunt humores melẽconici et hi
ſua mala qualitate cor alterant et totius habi/
tudinem male diſponunt ꝙ facile ẽ uidere ex
tibiarum diſpoſitione propter earum uarium
colorem. Et iſte due diſpoſitiones cauſe fue/
rint apoſtematis duri canceroſi quod partes
plures occupauit oris et naſi uſqꝫ ad uulã in/
cluſiue et palatum et gingiuas. nam aptitudo
illarum partium ad ſuſcipiendum et epatis ad
mandandum fuerunt ꝑdicti apoſtematis cau
ſe. Virtus enim de membro principali ſolici/
ta quod ad ipſum ab epate mandabatur. pepu
lit ad partes propinquas tanquã reſpectu ce/
rebri ignobiliores. Iſtum caſum ego Baue/
rius collegi ex ſignis eſſentialibus et ſufficiẽ
tibus que hic ponere non curaui tum breuita
tis cauſa tum quia res ex ſe ſatiſ mihi eſſe no
ta uidetur. et quia ſtantibus diſpoſitionibus
ſupra narratis periculum eſt nec hic nobilis
uir incurreret apoſtema aliquod aut leprã uel
aliquam egritudinem ab humore aduſto pen/
dentem ideo indiget preſeruatione. regimen
preſeruatiuum in duos diuidam tractatus pri
mus erit de modo debito obſeruãdo in ſex re
bus non naturalibus. In reliquo uero pone/
tur regimẽ medicinale. Tractatus primus cõ
tinebit cap. vi. iuxta numerum ſex rerum nõ
naturalium ab aere incipiam.

capitulum primum

de aere. Cum aer nobis maxime neceſſarius
ſit et ineuitabiliter nobis occurrat ideo de eo
principaliter medici mentionem faciunt uolẽ
tes tamẽ ſub eo alia tria elemẽta cõprehẽdi et
ea q̃ aeri annexa ſunt. Cauere debet ab aere
uehemẽter calido et pariter uehementer frigi
do et humido uentoſo precipue flante auſtro
aut borrea et ab aere turbido et mali odoris a
radiis ſolis precipue in eſtate ſtãte in ſtufis ꝑ
cipue calidis et humidis eligat ſibi aerẽ clarũ
euentatũ declinantẽ ad caliditatẽ et ſiccitatem
et magiſ ad ſiccitatẽ quã ad caliditatẽ. ꝙ ſi aer
uniuerſalis talis haberi nõ poſſit fiat arte aer
habitationis ꝑticularis accendatur in camera
ignis cũ lignis ſiccis boni odoris ſicut iuni/
perus. laurus ſauina roris marinus etc. aut
ſuffumiget̃ locus habitationis cum thure ſto
race. ſicca ſandaraca laudano granis iunipe/
ri ſuperponẽdo unũ iſtorũ prunis ꝙ fuerit
aliqualiter puluerizatũ ſed nõ ingrediat̃ locũ
niſi fumus ſiue uapor prius ceſſauerit nõ ap/
propinquet multũ igni faciẽ nec caput et pre/

Digitized by Google

cipue poſt aſſumptum cibum. De aqua et p/
portionali aque cõuenit ſibi ut cibaria ſua de
coquantur in aqua calibeata quoniam aq̃ fer/
ree confortant mẽbra nutrimenti. unde Aui.
ſecũda primi cap. xx. quod incipit quidam or
nate loquẽtium. ferree uero aque ſtomacũ iu/
uãt et ſplenẽ et. ii. cano. ſimplici. ccclxxxviii.
aqua enea et ferrea conferunt uiſceribus.
Et ita ſi opus eſt uinum linfare non utatur ni
ſi aqua predicta. Lauet ſibi caput bis in ebdo
mada aut ſemel cum liſiuio ꝙ ſic fit. Recipe
cinerum turſorum caulium lib. i. ꝙ ſi haberi
non poteſt loco eius ſumatur cinis fermento
rum lib. i. aluminis ſulfuris uini anna. ℥. i.
ſem. miſce ſuper hanc miſtionem exiſtentem
extenſam ſupra pãnum lineum ſub quo ſint
palee perhibeatur huiuſmodi decoctio. Reci.
foliorũ lauri roriſmarini ſaluie aſſari an. m.
i. ſene. ℥. i. ſem. incidantur incidenda ſubtili
ter et piſtanda modo groſſo piſtentur et buli/
ant in urceis. v. aque donec redeat ad quartã.
Poſtea coletur per cinerem ſulfur et alumen
ut dictum ẽ. et hec colatura reſeruetur et quã
do uult caput lauari abſciſis prius capillis fri
cetur caput cum uno aut duobus rubeis ouo
rum. deinde accipiatur de liſiuio iam dicto q̃/
tum ſufficit pro capitis debita lotione et cum
ponitur ad ignem ut caleſiat ponat̃ in eo pul
uis qui ſic fit. Recipe laudani. ʒ. i. garffilorũ
nucis muſc. anna. ℈. ii. piſtentur et fiat pul/
uis qui ligetur in petia ſubtili rara et ponat̃
in liſiuio et dum caleſit hec petia ſepe expri/
matur cũq3 caput lotũ eſt bene exſiccetur pã
nis calidis et mediocri fricatiõe deinde caput
debite tegatur ita ut calore nimio non extuet
neq3 frigore ledatur. De terra ſue habitatiõis
non ſit prope palludes neq3 ualles aut decur
ſus aquarum nec ſit mõtuoſa multum eligat
locum ad ſiccitatem decliuem.

Capitulum ſecundum

de accidentibus animi. Cauere debet ab om/
nibus paſſionibus animi triſticiã inducenti/
bus. unde Galie. iii. tegni textu continenti.
xxxii. Abſtinere uero manifeſtum eſt quoni
am ab intemperãtia oportet harum omnium
anime paſſionum ire triſticie furoris timoris
inuidie et ſollicitudinis exterminant eni hoc
et mutant corpora ab ea que ſecundum natu/
ram conſiſtentia. gaudeat letetur propoſſe be
ne ſperet de ſalute ſua quoniam deo concedẽ
te preſeruabitur et uerſetur cum amicis et di
lectis.

Capitulum tertium

de ſomno et uigilia. Somnus diurnus nocet
unde Auic. tertia primi cap. viii. de ſomno et
uigiliis. In die quoq3 dormire eſt malum ge/
nerat enim egritudines humectantes et reu/
matiſmos et corrũpit colorem et generat ſple
nem et laxat neruos et efficit pigriciam et de/
bilitat deſiderium et generat apoſtema et fe/
bres et frequenter nec minus nocent ſupflue
uigilie. unde Auic. cap. ſupra allegato. Sani
ergo de re ſomni cogitare debent ut ipſis tẽ
pore exhibeatur et in ſua hora non ſuperflue
et ab ipſo impedimento ſibi caueant ꝙ cere
bro ipſorum et omnibus ſuis uirtutibus affe
runt uigilie. Et prima tertii cap. de epilenſia.
Superflue uigilie caput replet uaporibus. cõ
uenit ſomnus de nocte niſi propter aliquam
cauſam fuiſſet impeditus aut propter laſſitu
dinem ſuccedentem motibus corporibus aut
animalibus tunc in die conceditur ſomnus.
Sitq3 primo ſuper latus dextrum deinde ſup
ſiniſtrum ſed nullo pacto ſuper dorſum. Vn
de Auic. ut ſupra. Reſupine dormire malum
ad malas prepans egritudines frigidas ſicut
appopleſia freneſim incubum quoniam ſup
fluitates ad poſteriora declinare facit etc. nec
placet iaceat ſuper uentrem ne capitis ſupflui
tatem ad faciem declinarent. Sit ſomnus ſex
aut ſeptem horarum nõ amplius octo nec mi
nus quinq3 cum dimidia ſit capite debite ele
uato et corpore pannis debite tecto neq3 dor
mire prius incipiat quã hore due tranſiuerint
a fine cene.

Capitulum quartum

de motu et quiete. Nocet exercitium ſuperflu
um nec minus quies nimia et omne exerciti/
um immediate poſt cibum factum. Conue/
nit exercitium temperatum ambulando et eq
tando ante prandium et poſt prandium. cum
hore ſex aut ſeptem exacte fuerint a fine prã/
dii pulſis primo ſupfluitatibꝰ prime et ſecun
de digeſtionis. Exercitium uero particulare
ſit pectinatio capitis de mane leuis fricatio cũ
panno calido et fricatio brachiorum incipien
do ab humeris trahendo uerſus manus lege/
re uoce aliqualiter alta non laudo tibiarũ fri/
cationes propter tumorem in quem incurrere
conſueuerunt.

capitulun quintum

de cibo et potu. Cauere debet ab omnibus ci
bis difficilis digeſtionis ut ſunt carnes ſalite
et bouum ueterum et ab his qui generant chi
mos uiſcoſos et animalium cutes tenche et

Digitized by Google

anguille et a ſalſis et amaris acutis pingui/
bus et uehementer dulcibus. et ab omnibus
multū in caput euaporantibus ut ſunt accumi
na et fructuſ. unde Auic.. iii. tertii nihil ē ma
gis euaporatiuum quā fructus et qui ſunt opi
latiui ſicut panis agimus aut nō bene coctus
Eligere debet panem ex munda farina in cui
us confectione aliquid ponatur ſalis ſed mi/
nus eo ꝙ cōmuniter poni ſolet ut prohibeat
frumenti uiſcoſitatē ſit debite coctus cōueni
enter fermentatus non pluris temporis dierū
trium nec minoris unius diei a quo cruſta ex
cuciatur hora comeſtionis. Carnes ſint auiū
ſilueſtrium faſianorum perdicum turturum
franquilinorum alaudarum et reliquarū auiū
degentium in pratis aut nemoribus ſed non
in ſtagnis aut paludibus ſicut anates aut an/
ſares et ſimiles. Ex domeſticis laudantur ca/
pones iuuenes carnoſi uiuentes in aere libe/
ro et galline iuuenes et pulli. pipiones nō lau
do cum ſint difficilis digeſtionis et trahant lō
gam moram in ſtomaco. xiii. tertii. Ex qua/
drupedibus conceduntur carnes caprioli pre
cipue iuuenis. unde tertio almāſoris ſunt me
liores ceteris carnibus quadrupedū ſilueſtri/
um. et caro leporis iuuenis in raro tamen ſit
uſu propter ſui melanconicitatem et interdū
carnes apri iuuenis. Ex domeſticis uero lau/
dantur carnes edi uituli lactātis caſtrati et ag
ni annualis et carnes limaciarum que appro
priate epati conferunt ut apparet. xiiii. tertii.
ca. de rebus epati conuenientibus. et caro ra
narum que ponitur a Serapione bezoar le/
pre ab aliis abſtineat et a uiſceribus omnium
animalium ſicut cerebrum pulmo ſplen inte/
ſtina et ſtomacus licet Auic. laudet ī cura ma
le complexionis calide epatis uentres auium
aque et epar. unde Auic. xiiii. tertii cap. de cu
ra male complexionis calide epatis. dixit no/
cent eis epar ſplen et carnes groſſe ſicut tau/
rorum et arietum. et animalium neruoſorum
dure carnis et ſimilium. He carnes melius
parantur elixe in aqua ferrea et uaſe ferreo q̄
alio modo quoniam ſic preparate conferunt
ſtomaco et ſunt facilioris digeſtionis et non
ſunt ita apte ut ex eis humores generent adu
ſti. Ex his que ab animalibus accipiuntur no
cent oua aſſata donec fiant dura ut patet per
Auic. in cap. prius allegato. oua ſorbilia aut
tremula recentia conueniunt quoniam ſunt
complexionis temperate ut patet ex Auic. In
de uiribus cordis ꝙ ſi aſpergātur modico ui
ni granatorum aut agreſte tēpore calido lau
datur. Oua etiam in aqua confracta albumi/
ne abiecto laudantur. Dimittat lac caſeum et
quecūqꝫ cibaria fiunt ex lacte et caſeo preci/
pue ueteri et butirum. Piſcium uſus abſolu/
te non laudatur propter eius euaporationem
et frigiditatem et humiditatem et hoc reſpec/
tu capitis et ſtomaci. licet reſpectu epatis ubi
eſſent ſquamoſi frāgibilium carnium et odo/
ris boni non uituperantur ſicut ex aquis dul
cibus lucii capedāi ſcardaue et ſimiles ex ma
ri ſolee aurate etc. quicquid tamen ſit melius
eſt abſtinere quā frequenter uti. Ex herbis ꝓ
hibētur que ſunt frigide et humide tanquam
capiti nocentes et que ſunt multum calide et
ſicce tanquā epar inflāmantes conceduntur q̄
ſunt temperate aut propinque temperamento
ſicut borago bugloſſa lupallus conuenit en/
diuia cum ſpeciebus ſuis. poſſunt etiam que
ſunt frigide et humide per miſceri cum his q̄
ſunt calide et ſicce permixtione ad totum per
ducente aut prope ipſum. Ex fructibuſ herba
rum conceduntur capares cucurbita tempo/
re magni eſtus cum modico croci et melones
dulces. Ex herbarum extremitatibus conce/
duntur ſparagi et lupulli. dimittat fungos et
tubera omnia nocent legumina ut lentes fa/
ſioli fabe et ſimilia. Interdum ſumere poteſt
brodium cicerum rubeorum et panicū et far.
Accumina nocent omia ut alia cepe raſanus
etc. Ex fructibus uituperantur qui ſunt frigi
di et humidi facile putreſcibiles ut cereſa mo
ra dulcia et ſimileſ ficus perſicca mala pira et
precipue dura. Concedūtur uue paſſe aliqua
liter pontice auellane torrefacte quoniam nō
eſt in eis calefactio plurima et ſunt aperitiue
opillationum et ſunt boni nutrimenti. xiiii.
tertii cap. de cura male complexionis calide ī
epate. uue recentes que appenſe ſteterint per
aliquot dies eiectis corticibus et botris. gra/
na uero fiſtici conueniunt ſed quia uehemen
ter ſunt calida eorum uſus ad hiemem reſer/
uaretur niſi prius per duos aut tres dies in/
funderētur in aqua endiuie et inde in umbra
exſiccarentur conceditur etiam parum cito/
nii cocti in fine menſe poma granata dulcia
et muza in eſtate. Species quibus uti debet
ſuper cibariis ſuis iuuantes digeſtionem et
epar confortantes. Recipe cinamomi electi.
ʒ. i. ſem. zenze. ℈. i. gardamomi. ℈. ii. ſan/
dalorum citrinorum et rubeorum anna. ℈.
ii. croci. ʒ. ſem. piſtentur et fiant ſpecies. Ca
uendum eſt a uino acuto potenti et a uino dul
ci et groſſo et a uino nouo turbido et nocet ui
num ualde forte. unde Auicē. capitulo ſupra
allegato. Nocet eis uinum ualde niſi ſit
propter conſuetudinem aut propter debilitatē
digeſtionis tunc enim oportet ut ſumat in po

Digitized by Google

ru ſubtile quia cõſuetudo eſt inueterata in ui/
ni potum ideo ex toto non eſt dimittendum.
Vtatur uino paucifero albo ſubtili claro aut
coloris ſicioli habens rem modicam dulcedi/
nis aut ſit medium inter dulce et põticum ꝙ
ſi aqua indiget ſit calebeata uel ferrata.

Capitulum ſextum de

inanitione et repletione. Vitare debet omnem
repletioné nõ dico ſolum humoralem de qua
in ſequenti tractatu ſed cibalem de qua ad ꝑ/
ſens pro aliqua premittentur documéta. Pri/
mus nunquã cibus accipiendus niſi affuerit
appetitus ad ipſum et cum uerus affuerit ap/
petitus non eſt cibus differendus quoniã tol/
lerare famé ſtomacũ malis replet humoribus
tertia primi. Secundum non accipiatur cibus
aut potus ſtante faſtidio aut abominatione.
Tertium cibus non eſt accipiédus ſtante uen
tris magna ſticitate ſed curandũ eſt ut prius
uentriſ beneficium habeatur. Quartũ in una
cibatione non ſint diuerſe dapes ſed ſufficiat
unus aut duo cibi. Quintum quicquid aſſu/
mitur indigens maſticatione antequã deglu/
tiatur optime maſticetur. Sextũ cum plura in
una méſa accipiuntur ab eo eſt incipiendum
quod facilioris eſt digeſtionis. Septimũ nun
quã cibi aut potus tanta ſit quãtitas ut ſtoma/
cus grauetur imo bonum eſt a menſa ſurge/
re ſtantibus adhuc reliquiis famis. Octauum
non debet in cõmeſtione tempus prolongare
ne cibo acquiratur diuerſitas digeſtionis. om
nes iſte regule colligi poſſunt ex tertia primi
capi. de eis quod comeditur et bibitur. Si ue/
ro ob aliquã cauſam cibus in ſtomaco corrũ/
petur quem cognoſcet ex eruptuatione fetida
tunc prouocetur uomitus ſi ſit ei facilis cum
huiuſmodi uomitiuo. Recipe radicum que co
meduntur lib. ſem. ſemis atriplicis. ℥. i. ſcis
aneti. ℥. ſem. fiat decoctio de qua accipiantur
℥. vi. quibus addantur oximellis ſimplicis.
℥. ii. ſem. et tepidum totum ſumatur et poſtq̃
biberit ſtet per duas tertias hore et digito lin/
guã comprimat aut penna oleo intincta gut/
turi imponat et agitando uomitum prouocet
ut cibus corruptus educatur. Si in uentre in
inferiori repletio apparuerit quam ſentiet ex
grauitate et tenſione illius ptis tũc fiat cliſte/
re ꝙ ſic fit Recipe malue borraginis cum ra
dicibus ſuis blite florum camomille ãna. m.
i. aniſorum. ℥. i. piſtentur piſtanda mõ groſ/
ſo et incidantur incidenda et fiat decoctio de
qua colata accipiatur. ℥. xvi. quibus addãtur
caſſie zucari rubei anna. ℥. i. olei. ℥. iii. ſalis
quantũ ſufficit fiat cliſtere et calidũ ſtomacho
ieiuno ſupponat ut educatur repletio fecalis.
aut humoralis ex cibo corrupto omni die co
netur habere uentris beneficiũ bis aut ſemel
ſi nõ põt naturaliter ſalté cũ ſuppoſitorio aut
cliſteri ordinato. Et uitare debet omné ſuper
fluã inanitioné tũ ne uirtus debilitet tum ét
ne calor conuertens ſe ſup humores eos ma
gis adhurat. Cum coytus ſub inanitioné con
tineatur ab eo caueat. unde Auicé. xiii. tertii
cap. de rebus ex quarũ uſu nocetur ſtomaco
ex rebus magis nociuis ſtomacho eſt coytus
et eius dimiſſio eſt ex rebus magis conferen
tibus. et hoc de primo tractatu.

Tractatus ſecundus.

Plures cõtinet intétiones quarũ prima é ma
teriei cõmunis minoratio. ſecũda eſt materie
ꝓprie digeſtio. tertia erradicatiua euacuatio.
quarta materiei diuerſio a ſupioribus ad infe
riora. quinta eſt cõfortatio digeſtiue ſtomaci.
ſexta eſt ſplenis cõfortatio. ſeptima uero ꝓhi
bitio aſſenſus uaporũ ad caput. octaua eſt ca
pitis cõfortatio ne recipiat. nona eſt remiſſio
male cõplexionis epatis calide et eius confor
tatio. decima eſt deſcriptio medicaminũ uſua
lium quibus uti debet inter unã purgationé
et aliã de qua ſtatim dicetur.

Prima intentio.

Recipe florum ſticados arabici. ʒ. ii. florum
boraginis et bugloſſe et uiolarum anna. ʒ
ii. ſem. ſemis endiuie. ʒ. ii. paſſularũ ſine nu
cleis. ℥. ſem. fiat decoctio de qua accipiatur q̃
tum ſufficit ad diſſoluendũ caſſie nouiter cũ
predicta decoctione extracte. ℥. i. diaſene. ʒ.
ii. ſem. electuarii indi maioris. ʒ. i. et fiat po/
tus hunc potum calidũ et non tepidũ ſummat
per horam ante diem ſuper qué cum accepe/
rit poteſt una hora dormire et non amplius.
inde ſurgat et ambulet p camerã clauſis fene
ſtris donec trãſiuerit hore. v. ab hora ſumpti
onis dicti potus et tũc prãdeat et non aſſumat
ante aliquod lauatiuũ et eodé mane continuet
ſe in camera.

Secunda intentio.

Vir iſte ut debite ꝑſeruet indiget purgatione
i pricipio ueriſ et autũni uel circa. et qr purga
tio itegrat ex digeſtio et euatio et hũores alio
et alio mõ repiunt diſpoſiti in uere et autũno
ideo oportet iſtis tpibus iſta uariari. et qa hu
mor p cuiuſ augmétũ piculũ imineret é hũor
aduſtus groſſus facieſ opillationé et ſua ſicci
tate et calidita. nocés iõ oportet digeſtiuũ rati
ne groſſiciei humoris eé ſubtiliatiuũ. gratia

uero opillatióis eſſe apitiuum et pp humoris
ſiccitatem et caliditatem eſſe humectatiuū et i/
frigidatiuū et quia mala qualitate predicti hu
moris male diſponunt̃ cor cerebrum ſplen et
ſtomacus. et propter hoc conuenit ut in dige/
ſtiuo ponant̃ aliqua ſupradicta mēbra cōfor/
tantia. Digeſtiuū tpe ueris adminiſtrandum
Recipe ſticados arabici foliculorū ſene epithi
mi anna. ℥.i. ſirici crudi ſemis accetoſe mino
ris corticū citri et ſemis eiuſdē inundati. an/
na. ʒ.vi. melliſſe capillorum ueneris politrici
recētis ſcolopendrie anna. m.i. bugloſſe acce
toſe ſcariole omniū cū radicibus ſuis anna.
m.i. ſem. piſtentur modo groſſo piſtāda et in
cidantur incidēda et fiat ſic accipiant̃. xxx.
limacie ſiue coclee quod idem ē et a cortice ex
trahantur et mundent̃ ab earū muſcilagine et
decoquātur donec ſint optime cocte poſtea co
letur et in colatura infundantur res predicte
per diem et noctē. in predicta decoctione cali
da deinde decoquant̃ et cū res ipſe cocte fue/
rint addantur ſucci pomorum dulciū. ℥.iiii.
ſuci fumiterre diſpumati. ℥.iii. et iterū parū
buliant poſtea coletur et colature addatur ac/
ceti paſſulati quantū ſufficit ad mediocritatē
accetoſandū cū zucaro albo quantū oportet
et fiat ſyru. Si coclee haberi non poſſint fiat
modo dicto cū decoctione ranarū. Recipe ſu/
praſcripti ſyrupi. ℥.ii. aque lactis caprini. ℥.
iii. miſce iſte eſt pro una uice. iſtū ſyrupū ſu/
mat poſt finem cene imediate precedētis ad.
viii. horas ſuper quē poteſt ad libitū dormire
et ipſum taliter cōtinuet donec apparebit pre/
ſenti medico digeſtio in urina. Tempore Au
tunni digeratur materia ſic. nā hoc tempore
ſunt humores magis aduſti. Recipe ſucci bo
raginis ſcariole endiuie omniū diſpumatorū
anna lib.i. ſucci lupullorū et fumiterre prepa
torum anna lib. ſem. ſuci malorū bene redo/
lentiū. ℥.iiii. infundant̃ in dictis ſuccis cali/
dis per diē et noctē epithimi foliculorū ſene
polipodii quercini anna. ℥. ſem. ſirici crudi
ſemis accetoſe. anna. ℥. ſem. florum uiolarū
boraginis et bugloſſe anna. ʒ.vi. cuſcute ta/
mariſci anna. ℥. ſem. florū ſticados arabici.
ʒ.i. buliant et cum cocta fuerit coletur et cola
ture addatur zucari albi quantum ſufficit et
fiat ſyrupus et accetoſetur cum acceto decoc/
tionis corticum caparum poſtea paſſulatum.
Recipe ſupraſcripti ſyr. ℥.ii. aquarum melliſ
ſe ſcolopendrie endiuie anna. ℥.i. miſce iſte ē
pro una uice ſumat in aurora et continuet do
nec in urina digeſtio apparuerit.

Tertia intentio.

Erradicatiuum poſt ſyrupos in uere exhiben
dum Recipe caſſie fiſtule cū aqua endiuie no
uiter tracte. ℥. ſem. diaſene. ʒ.iii. reubarbari
℈.iiii. ſpice. ℈.i. agarici. ʒ.i. ſalis geme. ʒ.
i. reubarbarum cum ſpica infundant̃ in aqua
endiuie quantū ſufficit ad eius imbibitionem
cū modico uini albi agaricus ſubtiliter inci/
datur et non piſter̃ et cū ſale gema infundan/
tur in oximelle ſimplici quantū ſufficit p ſui
imbibitione et ſtent hec infuſa ſaltem per ho
ras ſex reliqua diſſoluant̃ cum aqua endiuie
abſinthii melliſſe et ſcolopendrie omniū pti/
bus equalibus et addant̃ expreſſiōes reubar
bari et agarici et factis bonis expreſſionibus
fiat potus. Hunc potū erradicatiue ſolutiuū
ſumat in die ſequenti ad diē cōplete aſſumpti
onis ſupra dictorū ſyruporū calidū et non te
pidum ſuper quē poteſt una hora dormire in
de uigilet per camerā ambulando donec tran
ſeant hore quinq ab hora ſumptionis et tunc
accipiat. ℥.v. aque ordei calide cum. ℥.i. zu/
cari albi inde ad horam prādeat et ea die qua
medicinā ſumit non egrediatur domum imo
de mane ſtet ſemi clauſis feneſtris. Si poſt
purgationē preſenti medico apparuerit urina
inſpecta et gratia conſuetudinis ut uena ap/
periatur fiat flobotomia ex qua extrahantur
ſex aut ſeptem. ℥. ſanguinis ex uena epatis
et plus aut minus ſecundū quod uiſum fuerit
preſenti phiſico et hoc poſt quinq dies a die
ſolutiui. Solutiuum et erradicatiuum tempo/
re autunni poſt ſyrupos aſſumptos. Recipe
caſſie cum aqua endiuie et fumiterre nouiter
extracte. ʒ.v. diaſene. ℥.iii. cōfectiōis amech
ʒ.ii. electuarii de ſuco roſarum. ʒ.i. ſeri ca/
prini quantum ſufficit ad conficiendū et fiat
potus quem ſumat modo et ordine dicto in ſo
lutiuo accipiendo in uere. Quod ſi uidet̃ ad
quatuor uel quinq dies poſt ſolutiuum quod
requiratur flebotomia fiat ut dictum eſt ſem/
per tamen cum conſilio medici preſentis.

Quarta intentio.

Diuertatur materia iuxta quartam intentio/
nem cum fricationibus brachiorum cum po/
ſitione uētoſarum ſuper ſpatulas et ſuper na
tes cum ſcarificatione ſi oportet aut ſine et cli
ſteria et ſuppoſitoria ad hanc intentionem ſūt
iuuantia et preſtantia notabile iuuamentum.
De conuenientibus diuerſiuis eſſet apertio
emoroydarum ex qua optimum ſperandum
ē iuuamentū. Modus aptionis ē ꝯprimat̃ uē
ter ita ut uene circa anū appareāt poſtea fomē
ter̃ anus cū aq̄ decoctōis mētaſtri et edere ter/

UNIVERSIDAD CENTRAL BIBLIOTECA DE LA FACULTAD ...

Digitized by Google

reſtris inde fricetur anus cum panno aſpero
infuſo in felle tauri in quo. ʒ.i. aloes ſit diſ/
ſolutum aut fricetur cum pte ſiluestri folii fi/
cus quod prius fuerit fricatum adeo quod lac
egrediatur uel fiat ſuppoſitorium ex coto in/
fuſo in lacte ficus et ſupponatur. Ad idem ua
let radix luf minoris mundata et ad formam
ſuppoſitorii redacta et ſuppoſita. poſſent a ca
pite fieri diuerſiones per maſtigatoria garga
riſma naſipurgia et ſternutationē ſed iſte mo
dus non placet quoniam naſus palatum uula
gingiue fuerūt ex apoſtemate leſe. Et cū ſint
iſte ptes facte debiles non uidetur tutum ad
eas per diuerſionem materiam attrahere. nec
etiam diuertendum eſt a ſuperioribus mem/
bris ad ptes inferiores per fricationes tibia/
rum et coxarum propter tumorem tibiarū in
quem ſolitus eſt incurrere.

Quinta intentio.

Confortetur ſtomacus iuxta quintam inten/
tionem Recipe oleorum de abſinthio. ℥.i. ma
ſticis ſpice anna. ℥. ſem. laudani. ʒ.i. mente
macis anna. ℈.i. galie muſc. galange anna.
℈. ſem. coralorum rubeorū coriandrorū pre/
paratorū anna. ℈.ii. acceti. ʒ.ii. cere albe pa/
rum et fiat unguentum molle quo ungat' ſto
macus ante prandium et cenam cū manu cali
da. inde ſupponat' panniculus calidus et hac
uti incipiat poſt purgationem. Recipe gariofi
lorum macis galange anna. ℈.ii. laudani. ʒ.
i. coriandorum prepatorum coralorū rubeo/
rum anna. ʒ. ſem. picis. ʒ.i. ſem. terbentine
quantū ſufficit et fiat cerotum extenſum ſup
alluca ſubtiliſſima ad formam ſcuti cuius cu/
ſpis ad os ſtomaci. applicetur ps latior uerſuſ
umbilicū et continue teneatur. ſi uero cerotū
eſt ſibi gratius uncione applicet ipſum ut dic
tum eſt aut cum uſus fuerit uno. xv. diebus
utatur inde alio.

Sexta intentio.

Recipe olei de caparis. ℥.i. olei de lilio. ℥. ſe.
ſcolopendrie. ʒ.i. acori tamariſci anna. ℈.i.
ſemis agni caſti corticū radicum caparum an
na. ʒ. ſem. aceti. ʒ.iii. cere quantū ſufficit et
fiat unguētum quo ungatur regio ſplenis an
te prandium et cenam aut ſaltem de mane. p̄/
miſſa ſemper aliquali fricatione illius ptis.

ſeptima intentio.

Prohibeatur aſſenſus uaporum ad caput iux
ta intentionem prepoſitam hec adimpletur ua
riis inſtrumentis. Primum eſt coriandum p̄
paratum habens coopercturam unam zucari.
Secundum eſt neſpila non complete matura.
Tertium eſt fruſtum citonii aſſi. Quartū eſt
ſumere duos aut tres bolos caſei ueteris licet
prius fuerit prohibitus tanquā cibus mō con
ceditur tanq̄ medicina diacitonitem cum ſpe/
ciebus ſunt etiam alia que ad hanc intentionē
a noſtris doctoribꝫ ponūtur ſicut lac acetoſū
et aqua frigida de quibus non ſcribo quia nō
conueniunt noſtro propoſito: iſtorum auxili
orum quodcūq̄ ſumat accipiat in fine menſe
et nihil poſt bibat aut comedat.

Octaua intentio.

Confortare caput ne recipiat a membris ad
ipſum tranſmittentibus eſt eius maliciam cō
plexionis emendare et ipſius laſſum corrige/
re. De rebus ad hoc cōuenientibus eſt acceſ/
ſus ad balneum habens mineram ſulfuris et
aluminis cuiuſmodi ſunt balneum petrioli et
ſancti Philippi in territorio ſenarum ad que
itur ad finem aprilis et ad principium ſeptem
bris et conuenit etiam balneum cinericiū ſal
ſum et nitroſum ſicut balneum ſancte Hele/
ne de padua ad quod itur a mēſe maii uſq̄ ad
menſem ſeptembris ad quodcūq̄ iſtorum ua
dat premittatur purgatio. et ſi opus eſt cū rei
teratione nec in aliquo iſtorum corpus infun
datur. eſſet enim cauſa maioris aduſtionis hu
morum. Seruetur iſte ordo de mane in ortu
ſolis premiſſa euacuatione ſuperfluitatū prie
et ſecunde digeſtionis exponatur caput ducie
et recipiatur aqua ſuper caput ſupra cōmiſſu/
ram coronalem ubi cōiungitur cum ſagittali
per horam unam qua ora exacta exſiccetur ca
put cum panniculis calidis ad ultimum frice/
tur cum manu cum medicamine quod ſic fit.
Recipe aque uite tribus aut quatuor uicibus
ſublimate lib. i. ſem. ponatur in uaſe uitrio
ſtricti orificii et in eo infundātur laudani. ʒ.
ii. ſem. gariofilorum nucis muſc. macis an/
na. ʒ.i thuris. ʒ.ii. et optime claudatur cum
hoc ultimo fricetur caput prius depoſitis ca/
pillis et colli ps poſterior. inde debite caput
pānis muniatur ne frigore offendatur et po/
ſtea ad horam prandeat tranſactis horis ſeptē
a fine prandii reddeat ad duciam conſimilem
ſeruando modum qui dictus eſt. et unū conſi
derādum ſi ſunt plures ducie et una ſit alia ca
lidior ab ea icipiat que minus eſt calida et cū
ipſam una die ceperit transferat ſe ad propin
quam calidiorem donec ueniat ad eā adeo ca
lidam que tamen ſine nocumento poſſit tolle
rari. et huiuſmodi tempus duciandi debet eſ/
ſe unius mēſis ad minus. Recipe calami aro
matici. ʒ.ii. ſandarace thuris anna. ʒ.i. roſa/

rum.m.ſem.florum camomille quartam.m.
i.nucis cipreſſi.ʒ.ii.gallie muſc. laudani an
na.ʒ.i.contundantur omnia et miſceãtur et
fiat ſaculus capitalis in ſindone tincta in gra
na ad formam bireti religioſorum et exhibea
tur. Iſtũ ſaculũ ponat ſub ſuo birreto et por/
tet die ac nocte cum fuerit purgatus et balneũ
ſuſceperit. Recipe ſandarace.ʒ.ii. nigelle in
aceto infuſe per noctem et in umbra exſicca/
te poſtea torrefacte.℥.i.calami aromatici lig/
ni aloes anna.ʒ.ſem.laudani.℥.ſem.roſarũ
℥.ſem.cõtundantur et fiat pomum et odoret
ſed non odorare incipiat niſi poſt purgationẽ
nam ante forſan dolores capitis induceret.iu
xta illud ypocratis muliebria educunt ex aro/
matibus etc.

Nona intentio.

Remittatur malicia caliditatis epatis et cõfor
tetur de rebus hoc facientibus mihi expertũ
eſt balneum de aquis in comitatu piſarum li/
cet alia ſint balnea.ſ. habentia mineram fer/
ream et eneam cuius eſt balneum auinionis ĩ
comitatu ſenenſi et balneum candenellarum
prope petriolium hec tamen balnea habent ac
tualem caliditatem ſatis intenſam que huic ui
ro non uidetur conuenire ad balneum aqua/
rum itur a fine iunii uſq; ad medium auguſti
eſt fere nullius actualis caliditatis et habet fer
ri mineram cum aliquali ere uſus eius eſt ut
iam ſole per horam horto habito uentris be/
neficio et urine ingrediatur balneum ſtando
in eo duabus aut tribus horis quoniam nullã
affert moleſtiam exeunte a balneo intret lectũ
pãnis mediocriter copertus et ſi ſudauerit ab
ſtergat̃ ſudor et ſe induat et inde ad duas ter/
tias hore comedat tranſactis horis ſex aut ſep
tẽ a fine prandii reddeat et ſtet in eo duas aut
tres horas et faciat ut dictũ eſt fieri de mane.
Recipe olei de ſpica.℥.ſem.uiolati roſati ne/
nufaris anna.ʒ.vi.ſandalorum rubeorũ bo/
liarmini ſpodii anna.ʒ.i.cere parũ et fiat un/
guentum molle quo ungatur regio epatis li/
cet huiuſmodi non fiat niſi poſt euacuationẽ
poſtquã fuerit ad balneũ intueatur urina quã
ſi rubea uiderit et acutam utatur uncione. Si
autem urina non fuerit accenſa dimittatur.
Confortatur epar cum rebus appropriate ua
lentibus ſicut limacie ſpecies endiuie et auel/
lane et epar adib harum rerum uſus plurimũ
conuenit. Vnde Auic.xiiii.tertii cap. de ſer/
mone uniuerſali de curis epatis. Et omnes q/
dem endiuie ſpecies et proprie amara que ad
rubedinem declinat.cõferunt leſionibus epa
tis calefactis quidem cũ ſyrupo acetoſo infri/
gidatis uero cum melle et epar adib iuuatiuũ
eſt ſua proprietate. et carnes limaciarum ſimi
liter. et in cap. de rebus que epati conueniũt.
dixit et auellane ſunt conuenientes omnibus
epatibus quoniam non ſunt uehementis cali
ditatis et ſunt aperitiue et chimus earum ẽ bo
nus. et epar adib.i.lupi et caro limaciarũ ſũt
conuenientes cum proprietate que ſunt in eis
placet mihi uſus ranarum quoniam ſunt be/
zoar lepre ut dixit ſerapio in ſuo de ſimplici
bus et Auic.ii.cano.cap. de rana notum eſt
lepram cauſari ab humoribus aduſtis quibuſ
caro ranarum ſua proprietate reſiſtit. Cõue
nit confectio que eſt cordis cerebri ſtomaci et
epatis. confortatiua letificatiua et eſt triaca cõ
tra uenenoſitatem et maliciã humorum melã
conicorũ aduſtorum. Recipe margaritarum
ſplendidarũ.ʒ.i.ſem.ſmaragdarum.ʒ.i. li/
mature eboris oſſis de corde cerui anna.℈.
iiii.coralorum rubeorum iacintorum rubeo
rum granatorũ anna.ʒ.i.ligni aloes ſandalo
rum muſtellinorum ſiue citrinorũ anna.ʒ.i.
ſem.foliorum auri numero.xx. cancrorũ flu
uialium exſiccatorũ.ʒ.ii.limature calibis in
aceto prepate ſecundum modũ quẽ ponit ſer
uitor.℥.ſem.muſci.℈.ſem.pulueriʒent̃ om
nia et cribentur et conficiantur cũ ſyrupo qui
ſic fit. Recipe paſſularum enucleatarũ.℥.i.li
quiricie munde.℥.ſem.ſirici crudi corticum
citri anna.ʒ.iii.piſtentur ſiue quaſſentur et ĩ
fundantur in aqua calida in qua aurei.xx.fu
erint infuſi et bulierint poſtea extrahantur et
addantur ſucci pomorum redolentium.℥.iii.
ſucci granatorum acetoſorum.℥.iiii.ſuci bu
gloſſe ſcariole endiuie et acetoſe omnium cla
rificatorum per reſidentiã anna.℥.iii.et buli
ant predicta uſq; ad conſumptionem medieta
tis inde coletur poſtea addatur zucari tabar/
zet quantum ſufficit et fiat ſyrupus cum quo
pulueres conficiantur et fiat electuarium aut
confectio in tabulis uel morſellis. Et cum fo/
liis auri deauretur ſed non nimis decoquat̃.
Cancri qui hanc confectionem ingrediuntur
ſicut prepari debet. Recipe cancrorum fluuia
lium bonarum aquarum et mundentur ab in
teſtinis et teſtis et carnes ponantur in olla no
ua uitreata optime operculo clauſa in furno
poſtquã panis eſt extractus et permittant̃ ibi
dem ſtare donec exſiccentur ut poſſint pulue
rizari de iſto electuario ſiue confectione ad
hoc propoſitum optime ualente ſumat de ma
ne quando ſurgit pulſis ſuperfluitatibus pri/
me et ſecunde digeſtionis ad quantitatem nu
cis et inde ſuper bibat.℥.i.uini albi.ſed quã/
do ſumit ſyrupum aut medicinã uel pillu.di/

Digitized by Google

mittantur in uſu huiuſmodi electuarii multū eſt confidendum.

Decima et ultima in

tentio. Recipe ſpecierum yere ſimplicis. ʒ. i. ſem. maſticis. ʒ. ſem. mirabolanorum indorum et chebulorum. anna. ℈. ii. aloes optimi ʒ. ii. ſem. agarici. ʒ. i. zenze. ſalis geme. anna. gra. v. epithimi. ℈. ii. piſtentur et conficiantur cum ſucco caulium et aqua abſinthii et fiat magdalion ex quo formentur pill. ſepté. pro. ʒ. de quibus accipiat a tribus uſq; ad. v. quando uadit dormitum per horas. ii. poſt cenam et eis taliter utatur cum interpoſitióe decem aut octo dierum ꝙ ſi ſemel in menſe ſummeret p horam ante diem. ʒ. i. et differret inde per horas quinq; prandium afferet magnā utilitatem.

Digeſtiuum uſuale

Recipe aquarum endiuie ſcolopendrie lupullorum abſinthii accetoſi ſimplicis anna. ℥. i. miſce ſumat quatuor diebus continuis ſingulo menſe precipue tempore calido inter unam purgationem et aliam deinde ſumat. ℈. ii. uel ʒ. i. pill. ſupraſcriptarum per horam ante dié

Ad tibias que tume

ſcunt Recipe roſarum mirti gallarum cipreſſi anna. m. i. cōtundantur modo groſſo et buliant in aqua in qua fabri ſuum extinguunt ferrum et cum iſta lauētur pedes et tibie a genibus infra de mane cum ſurgit et hoc ter aut quater in ebdomada. Sit deo laus.

¶ Bauerius de Baueriiſ.

Iſpoſitio iſti

us Reuerendi patriſ eſt morfea alba cuius cauſa ē defectus uirtutis immutatiue ptis morfeate. nam et ſi interdum concurrat mala diſpoſitio epatis que eſt cauſa flegmatis generatiua et eius multiplicationis in iſto non puto epar concurrere. Cum huius uenerabilis patris tam complexio totius quā ſui epatis eſt calida imo cóplexio eſt calida et humida cum aliquali declinatione ad colericitaté ſicut facile comprehendi poteſt ſigna epatis ſui contéplantibus quam quā igitur epar ſuum nó generet ſanguinem flegmaticū malicia mébri morpheati corrumpit ipſum. Et hec uiſa eſt ſentētia Gal. quā refert Auic. vii. quarti cap. de morphea dum dixit. Et quādo cóponitur hec materia cōuertit nutrimentū ꝙ euenit ad eā ad naturā ſuā. et ſi ſit melius nutrimentū ſicut cóplexio bona. conuertit materiā corruptā ad rectificationé. et facit eam conuenienté. et ſicut arbores permutantur de plantatione ad plantationé et cōuertunt a uenenoſitate ad comeſtibilitaté et a comeſtibilitate ad uenenoſitatem ſicut narrat Gal. Et aliquando ꝙ arbor nominatus alabicha eſt in perſia uenenoſi fructus et cū plantatur in egipto eſt fructus eius de his que comeduntur. Et ſicut color animalis et pláte cōuertunt materias ſecundū membri quoniam ipſa ſunt ei ſecundū regiones. Et quoniā mébrū flegmaticū et caro eius ſicut caro oſtracorum conuertit ſanguiné bonū ad complexionem flegmaticā. Ex hoc infero in cura iſtius diſpoſitionis nó expedire facere euacuationé a toto cū flegma non habundet in iſto patre. nā ſi euacuatio a toto conueniret eſſet ad euacuandum cauſam antecedenté ab epate genita ſed hoc non oportet per ea que ſuperius dicta ſūt. unde. Auic. Et cū corpus ē mūdū ab humore faciente morpheā et cóplexio ē equalis tunc dimitte medicinas que bibunt quoniam fortaſſe afferūt nocumentū et minus etc. capi. ſupra allegato. quare cum intentio ſit habenda ad cauſam coniunctā iſtius diſpoſitionis et medicine per os ſumpte ipſam non euacuant ad eas que ab extra approximant uertetur ſtudium noſtrum harū medicinarū quedā ſunt uehemētius abſterſiue quedā fortiter attractiue nōnulle uero ulceratiue de his medicinis cōueniunt. Primo Radix dragontee ſubtiliter trite et cū aceto uini albi permixte. et cū ea locus morfeatus liniat. Ad idé egregie facit ſulfur albū diſſolutū in ſero lactis acetoſi ualde. et cū hoc liniat locus morfeatus ante prandiū et cenā et meridié. Ité fricet locus morfeatus cum radice cucumeris aſinini cū aceto antequā predicte medicine approximentur et pariter alie que dicent prepetur locus morfeatus cū fométatione facta cū aqua calida donec locus rubeus fiat aut prius locus fricetur cum foliis ficus.

Medicamen efficax

ad hoc. Recipe olei uitelorū ouorū cū quo cóteratur et diſſoluatur armoniacū et lineat locus quinq; aut ſex uicibus in die. Ad idé Recipe celidonie radicis lapacii acuti anna. ℥. i. buliantur in uino albo donec ſint decocte poſtea cū ipſo uino lauetur locus morfeatus diligenter et inde exſiccétur. et ſtatim liniatur cū infraſcripto unguento. Recipe ſucci celidonie ſucci lapacii acuti ſucci enule et ſcabioſe omniū poſt reſidentiā. ʒ. ſem. adipis anſe/

Digitized by Google

ris. ʒ. vi. argenti uiui extincti. ʒ. ii. cere parũ
et fiat unguentũ iſtorũ medicaminũ utat̃ pri
us illis tribus prius ſcriptis adminiſtrando
unum illorum per quatuor dies deinde alium
per tantũdem tempus poſtea aliud. Quod ſi
per hec diſpoſitio nõ remoueret̃ fiat alio duo
primo unũ inde per quinq; dies aliud. Multa
alia poſſem ſcribere ad iſtud propoſitũ ualen
tia. Sed quoniã puto ad curã iſta ſufficere. et
ſunt inter cetera magis familiaria ideo ab a/
liis deſiſto. Laudo tamen antequã hic uenera
bilis pater incipiat uti ſupraſcriptis medica/
minibus prius ſumat infraſcriptas pill. In ſe
ro quando uadit dormitum materiam a capite
deponentes ne cureret ad locum dum localia
adminiſtrantur.

Circa regimen.

Vitare debet aerem humidum et frigidum. tri
ſtitiam. quietem multã. et exercitũ ſuperfluũ
et balneationẽ et fricationẽ ſupra repletionẽ.
Et ſomnũ ſuperfluũ et uigilias ſuperfluas ca
liditatẽ innatã reſoluentes. et caueat a nutri/
mentis frigidis et humidis cuiuſmodi ſũt pi/
ſces et olera humida et fructus humidi.

Pillule ſumende

de quibus facta eſt mentio ſupra. Recipe pil/
lu. de yera cõpoſita. ʒ. i. fiant pill. numero ſe
ptem. iſtas ſumat p duas horas poſt cenã quã
do uadit dormitũ antequã locabilibus medici
nis utatur.

Contra pollutionem.

Recipe olei roſa. ℥. i. olei de mirto olei de cito
niis. ʒ. vi. plumbi uſti ceruſe amborum loto
rum cũ aqua lactuce lapidis emathitis anna.
ʒ. i. anuli. ʒ. i. ſem. florũ ſalicis florũ nenufa
riſ anna. ʒ. i. et ſem. camphore. ʒ. ii. radicum
nenufaris ſemis lactuce coriandorũ anna. ʒ.
ſem. piſtentur omnia ſubtiliſſime et cribent̃.
et cum modico cere albe fiat unguentũ mol/
le quo ungatur a loco ubi cingitur infra uſq;
ad os caude quando uadit dormitum et de ma
ne quando ſurgit. et hoc fiat ter aut quater in
ebdomada. Ad idem Recipe ſucci mente. lib.
ſem. maſticis olibani anna. ℥. ſem. nucis cipſ
ſi. ʒ. ii. balauſtie. ʒ. i. galange. ʒ. i. pulueris
cinamomi quart. ſe. olei citoniorũ olei roſat.
anna. ℥. i. aceti parũ cere q; ſufficit fiat ung/
uentum. Ad idem ualet plaſtra plumbi locis
multis perforata infuſa per die et noctem in
aceto poſita ſuper renes. et hec maxime ualet
in colericis.

Roſeruatiua a

peſte uirtutibuſ omnibus fami
liaria ipſarũq; uirtutũ omnium
confortatiua et proprie uirtutis animalis et p
priiſſime uitalis in corde. Recipe ſyrupi de ci
tro uel de limonibus ℥. i. ſem. aque acetoſe.
℥. iii. miſce. Aliud Recipe aque acetoſe. ℥. ii.
uini albi odoriferi. ℥. ſem. boliarmeni. ʒ. ſe.
zucari ro. ʒ. i. miſce. Aliud pill. non ſolutie.
Recipe boliar. ʒ. i. tere ſigillate. ʒ. ii. ſyru. de
citro quantũ ſufficit pro pill. conficiẽdis mi/
ſce et fiant pill. ix. pro. ʒ. iſtarum. pill. nõ ſo/
lutiuarũ aſſummat a tribus uſq; ad quinq; ad
libitũ in mane cũ ſurgit uel in aurora bis in
ebdomada aut ad minus ſemel. et poſt iſtarũ
aſſumptionem ſtet tribus oris ad minus ieiu/
nus et poſtea comedat. Aliud Recipe tyriace
zucari roſa. anna. ℥. i. uini albi odoriferi nõ
nimis uinoſi. ℥. i. ſem. miſce iſtam miſturam
ſumat poſt horas duas poſt cenã imediate pre
cedentẽ deinde poſt ipſius aſſumptionẽ dor/
miat ad libitũ et ſtet ieiunus horis ſeptem ad
minus poſt ipſius aſſumptionẽ.

Confectio.

Recipe ſpecierũ tria ſandali. ʒ. ii. diarodõ ab
batis. ʒ. ſe. terre ſigillate. ℈. ii. boliar. ʒ. iii.
gemarũ et margaritarũ electuarii de gemmis
ſine ſpeciebus. ʒ. ii. zucari albi. ℥. xviii. mi/
ſce. et cũ aqua bugloſſa quantũ ſufficit ad cõ
ficiendũ fiat cõfectio ſollida in morſellis. ʒ.
trium pro quolibet morſello. Alia confectio.
Recipe diaborigiãti. ℥. ii. dia bugloſ. ℥. iii.
zucar. ro. ℥. iiii. terreſigillate. ʒ. ſem. boliar.
ʒ. iiii. ſpecierũ triaſandali. ʒ. ii. et gemarum
et margaritarum electuarium de gẽmis ſine
ſpeciebus. ʒ. iii. miſce et cũ iulep uio. q̃r. ſe.
ad incorporandũ et fiat cõfectio ſolida i mor
ſellis. ʒ. trium pro quolibet morſello iſtarum
omniũ medicinarũ ſupraſcriptarum aſſumat
modo unã modo aliã in mane cũ ſurgit omni
ebdomada diebus intermiſſis hoc mõ uideli/
cet una die aſſummat aliquã ipſarũ et alia die
nõ aſſumat aliquã. Deinde poſt ipſarũ aſſum
ptionẽ ſtet ieiunus horis tribus ad minus p̃/
ter quã poſt tyriace aſſumptionẽ ſupraſcripte
ſtet ad minus ieiunus horis ſeptẽ. Pill. nõ ſo
lutiue. Recipe xiloaloes. ʒ. ſem. cornucerui.
℈. ii. ſandali rubei. ℈. i. tormentille. ʒ. ſe. ter
reſigillate. ʒ. ſem. boliar. ʒ. iii. coral. rub. ℈.
ii. ſemen acetoſe. ℈. i. diptami. ℈. i. zedoarie
ʒ. ii. gemmarũ electuariũ de gemis ſine ſpe/
ciebus. ʒ. i. ſem. margaritarũ. ʒ. i. xilobal. ʒ.
ſem. camphora gra. iiii. ſyru. de citro. q̃r. ſe.

Digitized by Google

ad incorporandū pro pill. cōficiendis. Si ue/
ro diligit medicamen fortius confortatiuum
cōtra peſtē pill. prioribus tūc utatur iſtis pill.
ſecūdis cū modis et ordinibus deſcriptis i aſ
ſumptione dictarū primarū ſupra ſcriptarum
quinimo iſtis pill. ſecūdis aliquotiens utatur
ut ſupra ſingula ebdomada ſatis ſemel iſte et
pill. ſecūde preſentes multū iuuāt actu peſte
laborantē quas tūc ipſo actu peſte laborante
bis in die ſingulo ſumat ſtomaco ieiuno an/
te prandiū et ante cenā per duas horas. Si ue
ro uult ex hmōi medicine potū tunc omnium
illarum pulueru ſimul miſtarum ſumat. ʒ. i.
cū aqua acetoſe et uini albi odoriferi nō mul/
tum uinoſi anna. ʒ. ſem. miſce. et fiat potus
et ipſo potu taliter utatur cū modis et ordini/
bus deſcriptis in aſſumptione et uſu pill. im/
mediate ſupraſcriptarū.

Solutiuum facile et

uſuale. Recipe aloes ſcicotrini. ʒ. vi. mirre. ʒ
iii. croci. ʒ. i. ſem. reubarbari. ʒ. ii. agarici.
ʒ. i. ſpice. ℈. i. corticū citri. ʒ. i. ſem. citri. ℈.
ii. termentil'e. ʒ. ſem. granorū ribeſ. ʒ. ii. uel
tantūdem ſe. acetoſe ſandali ru. ʒ. ii. Coralli
rub. ʒ. i. ſem. boliar. ʒ. iii. camphore. ʒ. i. mi
ſce et cū rob de ribes et ſyrupi de citro. anna
quart. ſem. ad incorporandū et forment pill.
ſeptē pro. ʒ. ſi uero nō reperitur rob de ribes
tunc fiat cū tantūdem ſyrupi de citro. iſtarum
pill. ſumat a duabus uel tribus uſqꝫ ad quin/
qꝫ uel ſeptē in mane cū ſurgit uel per unam
horā ante cenam omni ſeptimana bis uel ſe/
mel. Et ſi ipſas pill. ſumit in mane tunc ime/
diate poſt ipſam aſſumptionē ſtet ieiunus ho
ris quinqꝫ.

Regimen.

de rebus nonnaturalibus et primo de aere.
Aer habitationis rectificetur ipſo loco habita
tionis pluries aſperſo ex aceti ptibus duabuſ
aque ro. ptem. i. ſimul mixtis ita ꝙ continue
idem locus habitationis dicte miſture odorē
ſapiat. cum uero tranſit ad aerem liberū por/
tet in manu ſepiſſime odorando petiā lineā ſi
ue ſpongiā infuſam in aceto non multū acu/
to partes. ii. aque ro. ptem. i. de ambabus ꝙ
ſufficiat ad dictā infuſionē. Aut portet pomū
laudani in manu proportionale temporibꝫ an
ni ipſum frequenter odorando et uitet cōmu/
nionē multarū perſonarū. Vtatur uino claro
nō uinoſo ſed paucifero. colore albo ſeu ſicio
li uel coloris granatorum et ſaporis agreſtis
aut aliqualiter bruſchi quinimo acetū in po/
tu tēpore peſtis eſt preſtantius uitet uina ui/
noſa nigra dulcia. Vtatur pane bene fermen/
tato bene cocto et cū aliquantulo ſalis et com
poſito ex octo ptibus farine frumenti et no/
na farine milii et aqua fluuiali ſeu ciſterne ē
melior. Vtatur carnibus tempatis et frigidis
et ſiccis aut non multum calidis ipſis tamen
omnibus bene digeſtibilis uidelicet pu'lorū.
perdicum faſia. laudarū turdorū auicularum
puarum in arboribus degentiū. uitulorū nō
amplioris etatis ſex menſiū nec minoris duo
rum edorū domeſticorū capriolorū ſilueſtriū
leporulorū et proprie edulū utatur extremita
tibus animaliū ſupra ſcriptorū et carnibꝫ co/
rum neruoſis et muſculoſis et melius his ex/
tremitatibus coctis debite deinde in aceto nō
multū acuto uel uino granatorū. Vtatur piſci
bus paruis et proprie luciis cū aceto nō mul
tum acuto uel agreſta uel uino granatorum.
Vtatur ouis ſorbilibus cum agreſta uel uino
granatorū. uel etiā ipſis frixis uel fractis in a
qua utatur cū dicto uino uel agreſta uel aceto
non multū acuto et aqua limphato. Vtatur re
bus acetoſis in gelatino. utatur etiam panico
bene cocto et multum conuenit lentibus de/
bite coctis et eſt propriū ciceribus ſpagis ali/
quotiens acetoſella herba ſeu ſalſarella ſola
comeſta ſeu cum aliis herbis et eſt proprium
caparibus cum aceto et aggreſta aranceis ui/
no granatorū. Vtatur rebus frigidis potius
quā calidis non tamen frigidis exceſſiue. Vi
tet res calidas et amplius multum calidas. Vi
tet lacticinia preter lac acetoſum prius tamen
a lacte extracto butiro. uitet fructus et maxie
putreſcibiles et maxime multū humidos. Vi
tet omia faciliter putrefactibilia motus ſit ſua
uis uitet motus laborioſos corporeos ſeu ani
males. Vitet quecūqꝫ annelitum frequentant
reſpectu ſue naturalis complexionis uel uelo
citantia aut magnificantia. Vtatur ſomno et
uigilia mediocribus naturalibus ipſo in con/
ſiſtente aut iuuene aut ſene non excedēte ho
ras ſeptem in adoleſcēte uero qui ē. xiiii. an.
uſqꝫ ad. xxv. utatur ſomno non excedente ho
ras octo et plus ſecundū ꝙ magis appropin/
quat ſue natiuitati ſingulo die habeant bene/
ficium uentris ſaltem ſemel naturaliter uel ar
tificialiter. Et ſi ſit neceſſariū beneficii artifi/
ciale uentris habere tunc fiat cum ſuppoſito/
rio cōi et cum ſuppoſitorio melliſ uel lardi ſal
ſi aut enemate cōi. Euitet farmaca efficacia ut
turbit gumas eſulam. Vitet coitum frequentē
et ſuperfluū repletionem nimiam et omia uir
tutem diſſoluentia. utatur gaudio quantū poſ
ſibile eſt uitet triſtitiam.

Iura carnium ut galli

pullorum caponum perdicum competunt peſtilenciatis condita cum agreſta et ſucco aranzi aut cum aceto. nam omnia acetoſa tunc cõpetunt et nulla dulcia competunt neqȝ pinguia. Electuarium cordiale. Recipe zuca. buglosse boraginis uiolati ro. anna. ℥. i. margaritarum. ℥. ſem. frametorum zafrani. ʒ. i. miſceat ſimul cum. ʒ. ii. uidelicet manuſchriſti cum margaritis et fiat ad formam dactilorũ. et cooperiantur cum foliis aurei. In odore pomi citri eſt mirabilis proprietas rectificãs aeris complexionem peſtilentie. Trociſci q ſũt ex confectione gallie aleſangine quam ponit Meſue uel cum fruſtis aliquibus deinde de q̃ ſunt poma ambre ſunt optimi ad faciendum ſuffumigationes in cameris pacientium fe. peſtilen. et maxime in tempore frigido nebuloſo. Nota pro euacuatione fienda in fe. peſtilen. ꝙ agarico ineſt mirabilis proprietas et tiriacalis contra omne uenenum et ineſt ei proprietas confortandi cor et letificandi ut notat princeps inde uiribus cordis. Iulep. in peſti. et eſt cordiale. Recipe aque endiuie aque bugloſſ. aque ro. aque melliſ. anna. ℥. iiii. been al. et ru. anna. ʒ. ſem. ſandalorum al. ru. an. ʒ. ſem. ſucci arangiorum acetoſorum quart. ſem. ad acetoſandum zuca. al. ſolidi. lib. i. fiat iulep. et detur cum aqua frigida. Confectõ in debilibus cordis et fe. malignis. Recipe margaritarum. ʒ. i. et ſem. cinamomi gariofilo. anna. ℈. i. iacinti. ʒ. ſem. coral. ru. ʒ. ſe. limature auri uel argenti. ʒ. i. zuca. al. lib. i. diſtemperetur zuca. cum aqua bugloſſa et aq̃ ro. anna. ℥. iiii. et fiat cõfectio in tabulis et cooperiantur cum foliis auri. Magnum ſecretũ ꝙ magnificat arnaldus eſt uinum in quo extinguitur aurum ignitum potandum tempore peſtis. Epithima ad cor. Recipe aque ro. aque bugloſſ. aque acetoſe aque nenufaris anna. ℥. iiii. aque melliſſe ſucci ciranceorum acetoſorum acetoſitatis citri anna. ℥. ii. ſucci citoniorum. ℥. i. ſandali al. et ru. anna. ʒ. i. ſpodii raſure eboris ſemẽ citri ſemen acetoſe anna. ʒ. i. gra. tintorum grana. vi. cãphora. ʒ. ſe. pulverizentur pulverizanda et miſceantũ omnia in olla pua bene uitriata et cum ſindone ru. bene duplicata ad formam cordis i merſa. Et dicta miſtura non frigida ſed ſola frigiditas remiſſa in ſtate uel parum tepida in hieme epithimetur cor ſub mamilla ſiniſtra per duos digitos et dũ incepit caleſieri et exſiccari remoueatur.

¶ Bauerius de Baueriiſ.

Contra lepram

et cum defedatione extremitatum et obdormitione cum obtuſitate ſenſus tactus in eius faciem collo auribus et cruribus et manibus apparent excreſcentie nodoſe cum rubedine et duricie ſenſibiles tamen cum aliquali tentione neruorum quorum alique principaliter in crure tendunt ad ſaniationem et uirulentiam et plures cõſolidantur licet cum difficultate aliquali. Et anneliru in ſua naturali diſpoſitione non percipitur adhuc imutatus tam urina bene digeſta et groſſa et ſpiſſa tamen clare rubedinis ſanguinee et aliis ſignis laudabilibus preterquam quod habundat multum in fe. melanconica etc. Veniendo ad medicinalia oportet cõſiderare in hac egritudine eſſe habundantiã plurime male materie permiſce cum ſanguie Et quia materia principaliter peccans eſt melanconica et tranſmittitur ad exteriora uidetur ſecurius non euacuare ſanguinem de uenis magniſ. Sed tamen neceſſarium eſt euacuare materiam multis uicibus et cum flobotomiis et cum farmaciis operitiuis et uidetur dimittende ſcarificatiões et ſanguiſuge quia dimiſſo groſſo euacuant ſubtile. et quia uerisimile eſt ex quo pluries ẽ flobotomatus et farmacatus ꝙ fecerit flobotomiam de uena magna et ꝙ ſit purgatus medicinis fortibus uti fuit operatũ in principio ſe quare in conſilio meo ponendo ordinem in ſeruando et iterãdo omnibus. xl. diebus uſqȝ ad integram ſalutẽ ſolum deſcẽdendo ad pticularia.

Primo igitur in iſto

mẽſe Auguſti cum fuerit fortificatus aliqualiter de precedentibus euacuationibus maxime in. ʒ. quadra lune. Et luna non exiſtente in ariete faciat fieri flobotomia de uena frontis que procedit inter duo ſupercilia quaſi recta a capillis uſqȝ ad ſupercilia. Et modus flobotomãdi ẽ ꝙ ligetur collũ cũ panicello aliqualiter ſtricte infra ut retineantur uene faciei et incuruato capite uerſus anteriora cum uena apparet ſatis groſſa flobotometur et fiat foramen ſatis latũ ut ſanguis groſſus egredi poſſit et dimittatur exire quantitatis. ℥. iij. et poſtea claudatur. Facta hec flobotomia ſequenti mane faciat cliſtere cõmune et alia die faciat purgationem hanc. Recipe mirabola. in

di.ʒ.iii.polipodii.ʒ.i.ſem.ſene.ʒ.ſem.ſti/
cados arabici.ʒ.ii.contundantur et bulliant
in lib.i.aque decoctionis paſſularum uſq; ad
cõſumptionem medietatis.poſtea coletur ſed
antequam coletur ponatur in ea epithimi.ʒ.
i.ſem. Et permittatur ſic ſtare donec ſit tepi/
da et tunc bene fricetur et coletur et addatur
zucari.℥.i.et bibatur duabus horis ante di/
em ſuper dormiendo per horam et poſtea nõ
prandeat uſq; ad horas ſex ꝙ ſi hec medicina
euacuaret uicibus quattuor ſummatur omni
ſeptimana bis modo dicto. Si autem plus eua
cuet diminuatur plus de quantitate ſecundũ
diſcretionem preſentis medici.ſcilicet tertia
uel quarta pars rerum poſitarum in deſcrip/
tione. Cum autem uenerit quarta ſeptimana
purgetur fortius una uice tantũ cum hac me/
dicina. Recipe confectionis amet deſcriptiõe
ſecunda obſeruetur debita cuſtodia in uſu me
dicinarum et in capite quinq; horarum ſum/
mat.℥.v.aque ordei tepide poſt duas horas a
que ordei potus prandeat.et poſtea redeat ad
decoctionem ſupradictam ſumendo bis in ſe/
ptimana uſq; ad complementum ſeptem ſepti
manarũ. His completis quia oportet in eadẽ
egritudine permutare medicinas in ſequenti
bus ſex ſeptimanis flobotometur due uene in
prima die poſtquã duobus diebus quieuerit
ab aſſumptione ſolutiuorum.et primo flobo
tometur uena que eſt in manu dextra inter di
gitum annularẽ et auricularẽ et debet tenere
manũ in aqua calida et fiat apertura ſatis lata
et extrahantur.℥.ii.ſanguinis. Et ſecũda die
flobotomet ſimul uena in manu ſiniſtra ex/
trahendo etiã.℥.ii.ſanguinis. Intro poſitam
diem unã poſt hanc flobotomiã incipiet iterũ
purgare ſumendo bis in ebdomada iſtas pil.
Recipe agarici.℈.ii.aloes.ʒ.i.ſalis indi.ʒ.
ſem.ellebori nigri gra.xv.piſtentur et confi
ciantur pill.cũ melle aut cũ iulep.et ſumatur
medietas earũ in uice una ꝙ ſi ſufficiẽter eua
cuat quattuor uicibus mediocribus ſumatur
hec quãtitas in ſeptimana bis.duabus horis
ante diẽ ſeruando hunc ordinẽ qui dicebatur
ſuperius quãdo ſumebatur decoctio ꝙ ſi nõ
ſufficiẽter euacuat uel plus addatur uel dimi
nuatur de quãtitate ſecundũ conſiliũ preſen/
tis medici. Itẽ in quinta ſeptimana iſtarũ ſe
cundarũ ſex ſeptimanarũ purgetur ſemel ſu
mendo iſtam medicinã. Recipe pill. indarum
℈.ii.pill.de lapide lazuli.℈.i.reficiantur cũ
aqua mellis et ſumantur in uice una duabus
horis ante diẽ cum bona cuſtodia.et ſumatur
lauatiuũ hinc ad quinq; horas et poſt lauati/
uum per duas horas prandeat et in ultima ſe
ptimana iſtarum ſecundarum redeat ad pill.
quibus utebatur ante iſtas imediate. Cõple
tis et iſtis ſex ſeptimanis incipiat et floboto
metur primo de ſaphena pedis dextri extrahẽ
do.℥.ii.ſanguinis.et faciendo latum foramẽ
tenendo pedẽ in aqua calida. ſequenti die flo
botomet de ſaphena pedis ſiniſtri ſimili mo
do.et faciat ꝙ habeat lubricum uentrẽ cũ cli
ſtere. Et poſt hoc p duos dies incipiet et pur/
getur omni ſeptimana bis cum iſta purgatio
ne. Recipe mirabolanorum indi.ʒ.iii.agari/
ci.℈.i.ſticados.ʒ.i.ſem.ſalis geme.℈.i.tur
bit.℈.ſem.epithimi.ʒ.i.buliant omnia in li
bra ſem.decoctionis paſſularum poſtquã ſũt
contuſa non multum forti ebulitione. poſtea
coletur fricando et exprimendo cum manibus
et bibatur de mane una hora ante diem bis in
ſeptimana obſeruando ut eſt dictum in prece
dentibus ꝙ ſi nimis euacuaret preſens medi
cus diminuat de quantitate ſi parum quod ad
dat. Et in quinta ſeptimana purgetur cũ bo
na cuſtodia capiendo has pillulas duabus ho
ris ante diem. Recipe trociſcorum a laudal de
ſcriptione a Meſue.ʒ.i.pillularum indarum
℈.ii.confice pillulas terendo trocis a laudal
contritione ultima et conficiantur cum aqua
mellis et capiatur lauatiuum quod dictum eſt
ſuperius. In omnibus iſtis.xviii.ſeptimanis
capiatur ſemel in decem diebus.ʒ.i.ſem.op
time tiriace cum.ʒ.i.aque mellis ſeptem ho/
ris ante cibum. Item i reliquis diebus de ma/
ne ſumat tiriacã diateſeron que eſt Recipe gẽ
tiane bacarum lauri mirre ariſtologie ro.an/
na.℥.iii.mellis diſpumati lib.ii. Confice ſi/
mul in forma electuarii. ſumat.ʒ.i.pro uice
quatuor horiſ ante cibum cum.℥.i.uini groſ
ſi dulcis et eſt uehementer conueniens freqn
ter ſumere de mane tribus horis ante cibum
de hac medicĩa. Recipe auri puriſſime.ʒ.iii.
balſami electi.ʒ.i.mirre rubee et clare aloes
epathici turis minuti laudani puri non ſufiſti
cati anna.ʒ.ii.camphore.ʒ.i.piſtentur piſtã
da et linientur linienda ſubtiliſſime et incor/
porentur omnia cum balſamo et olio mãdra/
gorino ita ꝙ habeat formam electuarii et re/
ſeruetur in uaſe argenti puri bene opticrato
et ſufficit.ʒ.ſem.pro uice cum uino dulci co
cto uſq; ad.℥.i. Semel autẽ in ſeptimana de/
bet uomere poſt cibũ et comedat carnes boui
nas primo et pingues et ferculum pinguem
tantum cum brodio galline et ſale et cum por
ris aut cepis coctis in eo et ſit cibus bene ſali
tus et comedat feſtinanter non multum maſti

Digitized by Google

cando et bibat de uino dulci copioſe. Et poſt/
quam eſt cibatus bibat hunc ſyrupum.
Recipe radicum rafani. lib. i. ſinapis. ℥. i. fac
bullire in lib. vi. aque uſq; redeat ad lib. iii.
cum libra una aceti. Et poſtea coletur et adda
tur mellis diſpumati lib. iii. bulliant ſimul uſ
q; habeat ſpiſſitudinem debitam ſyrupi. et bi
batur cum medietate ſui de aqua tepida. ℥. iii.
pro uice ſtatim poſt cibum ſupra dictum po/
ſtea ſurgat et ambulet per domum et uoluat
ſe ſupra lectum paruo ſpacio poſtea interpoſi
ta penna faciat ꝙ uomat et pro ſecũda die nõ
comedat uſq; ad cenam et i cena comedat pul
los. Item in diebus in quibus ſumit medici/
nam ſolutiuam ſiue fortem ſiue debilem non
balneetur. ſed quando non ſumit medicinam
ſolutiuam nec flobotomatur tunc balneetur
ut ſupra ſed ipſe non debet cooperiri in bal/
neo ad hoc ut recipiat aerem frigidum per an
helitum. Et quia iam eſt ſufficienter purga/
tus debet fricari in balneo omni uice cum fa
rina fabarum et farina cicerum et. xx. parte
ſui de ſale nitro et poſtea lauari cum aqua te/
pida. Et poſtquam a balneo egreditur quãdo
q; inungatur precipue in locis in quibus nõ
apparent puſtule cum oleo uio. habente aliq̃d
de camphora ꝙ ſit ualde calidum.
Recipe olei uio. ℥. iii. camphore. ʒ. i. incor/
porentur optime in mortario funde et poſtea
calefaciat et ungatur precipue in locis in qui/
bus non apparent puſtule. Loca in quibus
apparent puſtule inungatur cum huiuſmodi
unguento. Recipe ſerpentem unum nigrum
et abſcindatur caput eius et cauda poſtea ex/
corietur et ponatur in uaſe tereo uitreato et
fundatur ſuper ipſo aceti fortis uini. ℥. viii.
aque libra una Radicis dragantee. ℥. iiii. de/
coquantur lentiſſimo igne quouſq; carneſ ſer
pentis ſeparentur ab oſſibus poſtea remundẽ
tur oſſa et coletur totum cum panno optime
exprimendo et colatura reſeruetur in uaſe ui
trio. et ex hoc ergo inũgatur locus qui ſi fue/
rit pilloſus abradantur primo pili. et hoc fiat
tribus diebus. et poſtea in ſequentibus diebꝰ
poſt balneum iſta loca epithimẽtur cum epi/
thimate ꝙ infra ſcribam hoc ordine ſeruato
ꝙ primo in balneo fricentur loca cum fari/
nis ſupradictis. poſtea lauentur loca infecta
cum hac decoctione.

Recipe fenumeri. ℥. ii. aque lib. iii. ſaponis al
bi. ʒ. ii. bulliant ſimul lento igne uſq; ad con
ſumptionem tertie partis et poſtea cum hac la
uentur loca cauendo ne intra oculos ingredi
atur. poſtquam autem a balneo egreditur la/
uetur iterum locus talis infectus cum decoc/
tione balauſtiarum et extremitatum rubi. po/
ſtea exſiccentur et epithimentur cum iſto epi/
thimate.
Recipe mirabola. indi. et embli. anna ℥. i. cõ
burentur bene cum. ℥. i. gallarum et confici
atur cum aceto et liniatur ſuper locis infectiſ.
Et quia puto bonum eſſe ꝙ antequã trã/
ſiret eſtas uel ſaltem totus menſis ſeptembriſ,
ſi non uidet cum reliquis medicinis bonum
melioramentum ꝙ experiatur uſum ſerpen/
tum ideo deſcribam modum quo debet uti eis
et uſq; ad ꝙ tempus.

Vnus ergo modus eſt iſte. Recipe ſerpentes
qui naſcuntur in montibus precipue lõge ab
aquis et habẽt caput planum et ſunt in medio
groſſi et ſi habent uentrem album ſunt meli/
ores et habent curtam caudam et ſunt de loco
ſicco et longe a palude et aquis. Et ſi habent
pares dentes in ambabus mãdibulis ſunt me
liores. et tunc ſtatim abſcindantur capita co/
rum et infra per tres digitos et in cauda per
quattuor. Et permittat fluere ſanguis. et ille
de eis qui eſt fortioris agitationis et a quo flu
it plus ſanguis eſt melior euiſcerentur ergo
poſtea et bene lauentur et ponatur in olla no/
ua uel in lebete et ponantur cum eo manipu/
lum unum porrorum tritorum et aliquod de
aneto et parum de oleo et aliquid parum de a
ceto et de ſale quantitas ſufficiens. et quid pa
rum de pipere et de galanga et buliat ſimul
quouſq; carnes ab oſſibus ſeparentur et ſi bu
lierit cum eo unum pipionem eſſet delectabi/
lior et non minus utilis et hac decoctione fac/
ta comedat patiens carillas ſerpentiſ cum pau
ca mica panis et bibat ſufficienter de brodio
et incipiat primo ſumere non multam quanti
tatem. ℥. ii. uel. iii. dictarum carnium et medi
am ſcutellam de brodio et bibat aliquid de ui
no odorifero uel ſi uult incipiat a minori quã
titate et debet hoc totiens reiterare in horis de
bitis ſuarum comeſtionum ꝙ incipiat inflari
et incurrere perturbationes ſenſuum et tunc
dimittatur uſus carnium et brodii ſerpentis
et redeat ad regimen ſupra ſcriptum non co/
medendo multum pro uice. nam quando in
flabitur tandem cutis illa inflata cadet et re/
manebit cutis noua et mollis. Et poſtea rede/
a ad dictam et dimittat ſerpentes et medicinaſ
ſolutiuas ſed utatur ſepe. ſ. ter in mẽſe optia
tiriaca uel metridato ſumẽdo. ʒ. i. ſem. v. ho/
ris ante cibum cũ. ℥. i. uini decoctionis paſſu

larum. Et quia forte in hac ſtate non habuerit
facultatem comedendi uiperas poſt illas decē
et octo ſeptimanas poſſet bibere uinum de ſer
pentibus loco cōmixtionis ſerpentium ꝙ fit
hoc modo. Accipiantur tres ſerpentes decol/
lati et euiſcerati et preparati modo ſuperius
dicto pro decoctione et buliantur in. lx. libra
uini donec ſint bene cocti uiperi ut ſeparetur
caro ab oſſibus et uinum ita calidum cum ali
quali quantitate alterius uini ſibi ſimul non
tamen buliti cum uiperis ponatur in uegete.
et ſit uinum odoriferum album et conſuetum
reſeruari de quo uino debet ſumere in pran/
dio et cena et tociens bibat ꝙ incipiat aut tur
bari in ſenſu aut inflari et tunc dimittat uinū
iſtius uini. Tertius modus utendi ſerpentibꝫ
eſt abominabilis et minus conſuetus ſed ta/
men ſcriptum eſt a noſtris doctoribus. Reci/
pe ſerpētum unum nigrum et excorietur mo
do ſupra dicto et ſepeliatur in terra donec fi/
ant in eo uermes deinde recipiatur cum uer/
mibus ſuis et exſiccetur in ſole uel cum lent
to igne et reſeruetur. et detᷣ de iſto tribus die/
bus uno poſt aliud. ʒ. i. pro uice in aurora cū
ſyrupo de melle uel cum aqua mellis comple
te decoctionis. Quartus modus utendi ſerpē
tibus eſt cum ſyrupo et conuenientior iudi/
cio meo in hac diſpoſitione et eſt iſte. Recipe
ſem. et florum fumi terre foliculorum ſene.
mirabola. indo. et citrino anna. ℥. ſem. poli/
podii epithimi anna. ℥. ii. uiola. ℥. i. ſem. ci/
mini aniſorum ſe. feni. ſemen aneti anna. ʒ.
ii. piperis galange zenzeb. anna. ʒ. i. ſerpen
tis preparati modo dicto ſuperius ſcilicet de/
collati et euiſcerati et excoriati et bene loti cū
uino et ſale. ideſt aqua et ſale ita ꝙ ſit quanti/
tas ſerpentis lib. ii. et buliant ſimul cum ſuffi
cienti quantitate ſalis ac ſi carnes coquerētur
quouſqꝫ remaneat de aqua lib. iii. et ſerpētes
ſint ita diſcocti ꝙ caro ab oſſibus ſeparetur
poſtea coletur et exprimatur bene totum et in
colatura addatur zucari albiſſimi lib. iii. Et
iterum reducantur ad ignem et bulliāt ſimul
quouſqꝫ habeant ſpiſſitudinem ſyrupi deben
tis per totum annum reſeruari. iſte ſyrupus
poteſt ſeruari continue per annum in uigore
ſuo. Et quando apparet ei uel medico preſen/
ti ꝙ debent uti medicina ſerpentum utendo
cibis et potibus ut eſt ſcriptum in regimine
debet de mane incipere et bibere. ℥. ii. huius
ſyrupi. cum. ℥. ii. aque bugloſſe aut decoctio/
nis lupullorum uel capillis uen. recentis in
aurora et non comedere uſqꝫ ad quatuor ho/
ras. Et ſi uidet ꝙ bene tolleret iſtam quantita
tem aque bugloſſe et iſtud perſeuerare tociēs

ꝙ appareat corpus inflari et ipſe perturbari i
ratione et tunc debet dimitti uſus iſtius ſyru/
pi et redire ad regimen ſcriptum in principio
ſubtiliando tamen cibum quaſi ad medietatē
conſueti quouſqꝫ uideatur excoriari cutis. et
tunc paulatim redeat ad regimen ſanorum.
Quintus modus eſt. Recipe ſerpētum ſupra
dicto modo preparatorum. lib. ii. porrorum.
℥. vi. aneti. ℥. iii. ſalis. ℥. i. aque quantum ſuf
ficiat buliat ſimul ad ſerpentum decoctionē
integram. Et ꝙ remaneant aque. l. iii. deinde
tolle ſerpentes et tolle carnem dimiſſis oſſibꝫ
et piſtetur ſubtiliter. Et Recipe ſpecierum ro/
ſate nouelle deſcriptione Nicolai. ℥. ii. ſpecie
rum triaſandalorum. ℥. i. cōmiſceantur cum
dictis carnibus piſtando in mortario optima
cōmiſtione. Et poſtea de brodio dictorum ſer
pentum cum lib. iii. zucari ſimul bullitis fi/
at ſyrupus ſpiſſus et ſufficienter coctus ꝙ ſy/
rupus ſimul cum dictis carnibus et ſpeciebꝫ
ſufficienter incorporentur ita ꝙ fiat ad mo/
dum electuarii de quo omi mane ſumat prīo
℥. i. Et ſi non uidit ſe alterari ſufficienter po/
teſt addere et ſummere pro uice uſqꝫ ad. ℥. ii.
uel. iii. quattuor horis ante prandium biben/
do parum uini odoriferi ꝙ ſi magis delecta/
ret eum poſſet facere dictum ſyrupum tantum
coqui et cōmiſcendo cum carnibus predictis
et ſpeciebus ꝙ fieret confectio ſicca in mor/
ſellis ſed in urtico ꝙ confectio mollis in mo/
dum electuarii eſt magis utilior. plures alii
poſſunt imaginari quatuor utendo ſerpenti/
bus ſed iſti quinqꝫ uidentur mihi magis ſibi
conuenientes precipue primus et ultimus po
terimus in forma electuarii quā in forma ſo/
lida. Propter illa ultima oportet primo atten/
dere ad purgandas ſupfluitates capitis cū ca
pupurgiis et gargariſmis hoc mō. primo dū
apparent nares humide fiat huius caputpur/
gium. Recipe celidonie naſturtii piperis lon/
gi ſtafizagrie nucis muſ. pulegiū omniū an/
na. ʒ. i. ſucci agni caſti. ʒ. ix. miſceātur et de
coquantur donec inſpiſſetᷣ ad modū ſyrupi de
inde coletᷣ et reſeruetᷣ in uaſe uitreato et infū
datur tota decoctio in iſto caputpurgiū et po
natur uſqꝫ ad ſupremū nariū et cū ꝑ horā te/
nuerit abiiciatur et extrahatur ꝑ nares poſtea
aliqd de lacte de coctiōe lactuce. Gargariſma
ta autē debēt eſſe primo cū abſterſiuiſ ꝓcipue
pp puſtulas qs habet ī ore et lingua hoc mō.
Recipe ordei furfuris ficuum ſiccarum anna.
ʒ. i. ariſtologie ro. ʒ. ii. buliant omia in lib. i.
aque quouſqꝫ remaneat libra una aque lento
igne. poſtea coletur et addatur mellis roſa. co
lati. lib. ſem. Et cum illo fiant gargariſma

Digitized by Google

gargarizando tribus uicibus poſtquam hoc modo gargarizauerit gargarizet uinum granatorum in cuius lib.i.bulierit.ʒ.i.ſummat et gallarum cipreſſi.ʒ.ſem.ſed pro illiſ puſtulis quas habet precipue pro paruis ſatis dictum eſt. Pro magnis autem attendatur hoc ꝙ alique earum ſunt ulcerate alique non.et non ulceratarum quedam ſunt ſuppurate et quedam non. Ille igitur que non ſunt ulcerate neq; ſuppurate poſt exitũ a balneo et in diebus in quibus non utitur balneo utatur iſto unguento quo ungatur. Recipe radicam dragontee.ʒ.iiii.raſure laudi porcini.ʒ.ii. coquant̃ ſimul quouſq; radices ſint bene cocte .poſtea radices piſtentur bene cum equali põdere anſugie porcine et fiat unguentum de quo ungantur dicte puſtule ille uero puſtule que ſũt ſuppurate et per ſe non aperiuntur aperiant̃ cũ ferro et permittatur curere putredo ex eis et tunc reſtat una conſideratio in puſtulis apertis. Et in quibuſdam earum apparet caro bona neq; apparet pruritus neq; corroſio et iſte debent cum unguentis incarnatis ſicut uerbi gratia. Vnguentum palmeon uel unguentum triafarmacon uel cum unguento magiſtrali ꝙ ſic fit hoc modo. Recipe litargirii albi lib.i.plumbi aduſti lib.ſem.tuthie alexandrine decies extincte in lacte aſine.ʒ.ii.piſtẽtur ſubtiliſſime et tritomnent̃ cum ſandone. poſtea ponantur in mortario et infundantur ole.roſato aceti uini albi anna partes equales et incorporentur paulatim cum dictis pulueribus quouſq; totum appareat ſicut mel currens poſtea ponantur ad ignem et bulliant lẽtiſſime continue agitando cum ſpatula de ligno ſalicis quouſq; ſit ſufficienter coctũ et optime incorporatum et cum illo ſuppoſito curetur uſq; ad conſolidationem : uel cum alio conſolidatio ſecundum conſilium preſentis medici. In illis autem puſtulis apertis in quibus apparet caro mala uel pruritus poteſt apponi unguentum ſupradictum de dragontea et ſi non ſufficit comiſceatur cum equali menſura unguenti egipciaci deſcripti a Meſue ꝙ ſi non ſufficit abſtergantur cauterizetur locus cum uiridis herbis cum ſale armoniaco et ſale uino anna partem equalem qui pulueri zentur et comiſceantur cum aceto ita ꝙ non fiant ad modum paſte et ſupponatur ulceribꝰ illis. Et prouidendum cum aſtucia preſentis medici ne uirtus cauterii tranſeat ad loca ſana poſtea mundificetur locus a cruſta et curetur cum unguento ſupradicto de litargirio.

Vel ſi cauterium potentiale timeatur ponatur ariſtologie.lon.radix ſecundum quantitatem loci cauterizando cum oleo feruenti et ita feruens ſupponatur loco quouſq; ueniat ad carnem ſanam et remota cruſta curetur cum unguento ſupradicto de litargiro uel ſimilibus. Quod ſi iſta omnia non contulerint oportet ultimate uenire ad cauteria que fiunt cum ferro ignito et melius modus et efficacior eſt ꝙ in capite fiant.v.cauteria unum ſuper comiſſura coronali parum uerſus medium capitis. Secundo in extremitate frontis ubi terminãtur capilli ſed ĩ loco capillorum duo ſup duo cornua capitis et unum in parte poſteriori iuxta extremitatem oſſis capitis parum ſupra et debent illa cauteria aut in uice una aut in pluribus peruenire uſq; ad os. Et cirugicus poſt diſcooperturã oſſis leuiter debet tãgere os cũ ferro ignito ita ꝙ ſcamina una remoueat̃ leuiter. Et poſt iſta quinq; cauteria ponat̃ cauterium indurato ſplenis ꝙ ſolum pertranſeat cutim. Sed quia in noſtro infirmo iam ſunt infectiones manifeſte in locis ſupradictis ſi neceſſitas cogit fiant cauteria minuta . una ſupra extremitatem naſi duo ſuper duas maxillas duo ſuper ſpondilibus colli ſex ſuper ſpondilibus dorſi.unum profundum ſup nodum caude duo ſuper humeris duo ſuper cubitis duo ſuper genibus duo ſuper calcaneis duo ſuper anchis et quelibet iunctura manus et quelibet iunctura pedis et requirit unum puum non penetrans niſi cutem et dimittatur aperta per mẽſem et poſtea conſolident̃ cum unguento ſupradicto de litargirio debet autẽ preſens medicus ſua ſolerti prudentia ſecundum ꝙ uidet fortem uel debilem impreſſionẽ reſpectu que approximantur aut bonam infirmi tollerandam uel malam metiri iudicio extimatio arbitria numerum uicium et freqntiam et quantitatem continuam reſpectu approximandarum et quandoq; addere et quandoq; minuere ſecundum ꝙ ſibi uidetur quoniam certa rei quantitas in morbi neceſſaria. nec calamo ſcribere nec lingua proferri poteſt que una res maxime facit hanc noſtram arbitrariam et coniecturatiuam.

Balneum ꝙ ſupra dixi fit hoc modo ponatur in balneo hoc Recipe malue uiolarie.anna lib.x.et quando non habentur Recipe uiolarum ſiccarum et florum nenufaris anna libra.i.ordei.lib.iiii.hec uel illa in aqua ſufficienti bulliant et in illa aqua tepida et delectabilis caloris balneetur per quartam partẽ hore uel circa poſtea exſiccentur cum linteis calidis.

Finis.

¶Bauerius de Baueriiſ.

Auiganti ua

ria ſolent accidentia aduenire
quorum unum eſt nauſea ſiue
ſtomaci conturbatio cui ſic ſuc
curratur. accipiantur poſt cibum antequam
euomat coriandi conditi et confecti cum opti
mo zucaro coclear unum. Aut accipiat q̄ me
lius eſt duos aut tres bolos infraſcripte con/
fectionis. Recipe conſerue citoniorum abſq̄
ſpeciebus librā unā maſticis granorum mir
ti fameos coriandorum preparatorum anna.
℈.iiii. piſtentur piſtanda ſubtiliſſime et cum
niuia citoniorum fiat confectio ſollida i mor
ſellis quorum quilibet ſit duarum. ʒ. eſt pro/
fecto huic accidenti efficax remedium. So
let interdum accidere dolor capitis ꝑpter hu/
morem agitationem cui ſic occurritur exhi/
bendo ſyrupum infraſcriptum per duas ho/
ras poſt cenam et iterum in mane ante diem
per horam. Recipe ſyrupi de papauere. ℥.i.
oxizacare. ℥.ſem. aque decoctionis coriando
rum preparatorum. ℥.iii. miſce. Item ante ci
bum fiāt ad brachia fricationes trahendo uer
ſus manum et poſtea ad coxas et ad tibias.
Nonnunquā aduenit fluxus uentris cui ſic
prouidetur Recipe granorum mirti copularū
glandium a caſſie hypoquiſtidos thuris cipe/
ri ſandarace balauſtiarum āna. m.i. decoquā
tur omnia in lib. iii. aque uſq̄ ad conſumpti
onem medietatis poſtea coletur facta forti ex
preſſione de hac colatura recipiatur lib.i. ni/
uie citoniorum ſyrupi de mirto anna. ℥.i.ſe.
olei citoniorum olei de mirto anna. ℥.i. ſepi
renum capri. ʒ.iii. diſſoluatur piguedo cum
decoctione poſtea alia addantur et fiat cliſtere
Ad idem ualet ungere uentrem a furcula
inferiori infra uſq̄ ad pectiné cum infraſcri
pto unguento. Recipe olei roſati olei de mir/
to anna. ℥.i. trociſcorum de ſpodio trociſco/
rum de bolo armeno et de balauſtiis anna. ʒ.
ii. cere quantum ſufficit et fiat unguentum.
Si acciderit ſitis ualida ut aliquando ſolet ad
uenire. Recipe ſyrupi de limonibus. ℥.ii. aq̄
fontis tantūdem miſce et paulatim potetur.
Valet ad idem iulep uiolaceum aut roſatum
accipiendo de quouis iſtorum. ℥.ii. cum. ℥.
iii. aque ordei. Si acciderit inſtantia uigilia
rum ſuccurretur cum infraſcripto ſyrupo ſū
pto per duas horas poſt cenam. Recipe ſyru
pi uiolati ſyrupi de nenufare anna. ℥. ſem. ſy
rupi de papauere. ʒ.vi. aque decoctiōis papa
ueris albi. ℥.iii. miſce. Valet ad idem lauare
pedes in ſero cum hac decoctione ante cenam
Recipe florum ne[illegible]farſ uiolarum lactucarū
ſolatri foliorum uitis et ſalicis florum camo
mille anna. m.i. aneti. m.ii. decoquantur om
nia in ſufficienti quantitate aque cum qua la
uentur tibie uſq̄ ad medietatem coxarum et
brachia uſq̄ ad cubitos per horam ante cenā
Cum accidit aliquando debilitas uirtutis cō
ferūt brodia pullorum aut caponum iuuenū
carnoſorum cum. ℥.ii. aque bugloſſe aut bo
raginis. et. ℥.i. uini albi aromatici. et de hoc
potu ſepe ſumat ſaltem in omni fine quinq̄
horarum ad quantitatem quinq̄ unciarum.
Item ualet ad idem contuſum pullorum aut
caponum iuuenum. Valet ad idem electuarii
regum de quo ſumatur coclear unum et i die
aliquando. Item confectio dia margariton de
ſcriptione Nicolai et omnia iſta ualent quan
do cum debilitate apparerent ſigna frigidita
tis ſed ſi apparerent ſigna caliditatis ſumma
tur coclear unum infraſcripti electuarii poſt
quod ſumantur. ℥.iii. brodii pulli aut. ℥.iii.
aque ſublimationis pulli uel poſt accipiantur
℥.iiii. aque borraginis aut bugloſſe. Recipe
diaboraginati diabugloſati zucari uiolati zu
cari roſati anna. ℥.i. manuſchriſti cum perliſ
℥.ii. foliorum auri et argenti. anna numero.
x. miſce totum et diligenter incorporetur in
mortario. Cum epar ueſtrum ſit calidum ſto
macus uero humidus et ad frigiditatem decli
nis utamini frequenter de infraſcripta confe
ctione ſummendo de ea ante prādium unum
morſellum per horas duas et idem ante cenā
Recipe ſpecierum diagalange deſcriptiōe me
ſue in ſuo antidotario. ʒ.iii. ſpecierū tria ſan
dalorum ſine camphora. ʒ.ii. zucari triū co/
ctarum quantum ſufficit et fiat cum aqua ro/
ſata. confectio in morſellis quorum quilibet
ſit trium dragmarum. q̄ ſi ſtomacus magis
calefieri indigerit ſumat infraſcripte confe/
ctionis rotulam unam eo modo qui dictus ē
de ſupraſcripta. Recipe cinamomi electi. ʒ.
ii. zenzeb. ℈.ii. granorum paradiſi. ʒ. ſem.
piſtentur piſtāda ſubtiliſſime et cum aqua ab
ſinthii fiat confectio in morſellis quorum qui
libet ſit trium dragmarum. Quod ſi per
uſum confectionis uidetur epar inflammari.
ungatur regio epatis ante prandium et cenā
per horas duas cum unguento ſandalino aut
cum ceroto galieni. Si uenter fieret ſtiticus
ſummantur tres aut quinq̄ de infraſcriptis
pill. ante cenam per duas horas que etiam ſu
mi poſſunt poſt cenam in introitu lecti ubi eſ
ſet dolor capitis aut eſſet caput graue. Re/
cipe ſpecierum de yera ſimplici. ʒ.iii. maſticiſ

Digitized by Google

ʒ.i.mirabolanorum chebulorū et citrinorū.
anna.ʒ.ſem.agarici.ʒ.i.ſem.ſalis geme.℈.
i.aloes loti cum aqua endiuie ad pondus om/
nium et fiat cum ſucco abſinthii et melle roſa
to colato magdalion ex quo formentur pillu.
numero ſeptem pro qualibet.ʒ.

Si caſus foret quod

deus auertat incureretis febrem tertianā no/
tam que eſt pendens ex cōmixtione colere cū
flegmate.nam in talem febrem eſtis magis i/
clinatus quā in aliam ſic procedendum eſt.
Primo in hora minoris afflictionis fiat cliſte
rę tale.Recipe malue blite foliorum uiolarū
mercurialis.anna.m.i.incidantur herbę et
buliant in ſufficienti quantitate aque cum fue
rint cocte coletur de colatura accipiantur.℥.
xviii.quibus addantur caſſie.℥.i.yerapigr.
℥.ſem.olei uiolati.℥.iii.ſalis.ʒ.ii.et ſtoma/
co ieiuno ſuſcipiatur.et hoc fiat ubi non eſſet
fluxus uentriſ.Die ſequenti ſi fuerit dies mi
noris febris aut dies quietis accipite hoc mio
ratiuum per horam unam ante diem poſt ei/
us aſſumptionem differatis prandium per ho
ras quinq; tunc comedatis abſq; aſſumptiōe
alicuius lauatiui.Recipe prunorum numero
octo tamarindorum.ʒ.iii.florum borraginiſ
bugloſſe et uiolarum anna.ʒ.ii.fiat decoctio
de qua accipiantur.℥.ii.in quibus infundan
tur reubarbari electi.℈.iiii.ſquinanti.℈.i.et
ſic ſtet in infuſione per ſex horas demum co
letur facta optima expreſſione et in ea diſſol/
uantur mane.℥.i.ſem.loco cuius poteſt diſ/
ſolui caſſie nouiter tracte.ʒ.vi.et fiat potus q
calidus exhibeatur. Cum tranſiuerint duo
dies poſt minoratiui aſſumptionem ſumat in
aurora ſi non fuerit tunc principium febris
aut eius augmentum uel ſtatum infraſcriptū
ſyrupum quod ſi ea hora aliquid iſtorū eſſet
tūc differat eius acceptionem uſq; ad declina
tionem poxiſmi aut ad horam quietis febris
et poſtquā ſyru.aſſumpſerit differat cibum p
tres horas aut ad minus per duas cum dimi/
dio.Recipe ſyrupi accetoſi ſimplicis.℥.i.ſyr.
uiolati ſyrupi de duabus radicibus anna.℥.
ſem.aque endiuie.℥.ii.aque feniculi.℥.i.mi
ſce iſte eſt pro una uice ſumat quinq; uicibus
poſtquā ſyrupū acceperit ut dictum eſt in die
ſequenti imediate ad diem ultimam complete
acceptionis capiat infraſcriptam medicinam.
uidelicet.Recipe florum ſticados arabici flo/
rum roriſmarini anna.ʒ.i.ſem.florum bora
ginis bugloſſe florum uiolarum anna.ʒ.ii.
paſſularum ſine nucleis.℥.ſem.agarici opti
mi.ʒ.i.ſem.ſalis geme.℈.i.reubarbari op
timi.ʒ.ii.ſpice.ʒ.ſem.manne.℥.i.agaricus
infundatur cum ſalis gema in oximelle ſim
plici per ſex horas ad minus reubarbarum ī
fundantur cum ſpica in aqua endiuie per ſex
horas de reliquis fiat decoctio de qua colatu
ra accipiatur quantum ſufficit ad diſſoluen/
dum māne.ʒ.x.loco cuius poteſt poni.℥.ſe.
caſſie nouiter extracte ex cāna ſua poſtea ex
primantur fortiter agaricus et reubarbarum
et expreſſiones addantur māne aut caſſie diſ
ſolute et fiat potus hunc calidum accipiat per
horam ante diem ſuper quo poteſt dormire p
mediam horam.deinde uigilet quouſq; ptran
ſiuerint hore quinq; ab hora aſſumptionis in
fine quarū accipiat ciatum brodii macri aut
aque ordei cum.℥.ſem.zucari rubei et inde
ad horam comedat non grauando ſe multo ci
bo. Quod ſi pillu.eſſent magis grate quam
medicina loco medicine ſupraſcripte accipiat
ʒ.i.pillu.aggregatiuarum hora et modo de
medicina ſuperius ſcriptis.Aſſumpta ſupra/
ſcripta medicina ſi febris ceſſauerit bene eſt.
Si uero remanſerit tribus diebus poſt medi/
cine aſſumptionem incipiatis ſumere infra/
ſcriptum ſyrupum.Recipe ſyrupi de biſantiſ
℥.i.accetoſi ſimplicis mellis roſati colati.an/
na.℥.ſem.aque abſinthii aque cicoree aque
apii.anna.℥.i.miſce iſte eſt pro una uice cō/
tinuet ipſum ſex diebus ſummendo ipſum ca
lidum in aurora ſi tunc temporis non fuerit
principium paroxiſmi ſiue febris aut ſtatus
uel eius augmentum in quo caſu differat ip/
ſum aſſumere in declinatione febris aut poſt
quam fuerit declinata ut dictum fuit in modo
accipiendi ſyrupum precedentem.Poſt com/
pletam aſſumptionem ſupraſcripti ſyrupi im
mediate accipiat medicinam ſolutiuam ulti/
mo deſcriptam aut pillu.eo ordine et modo q
deſcriptus eſt.Quod ſi epar nimis in tali fe/
bre calefieret ungatur regio epatis ante pran
dium et cenam per horam unam cum infra/
ſcripto unguento.Recipe ſandalorum albo/
rum et rubeorum anna.ʒ.ii.ſpodii.ʒ.i.ab/
ſinthii.℈.ii.olei roſati.℥.i.cere parum et fi/
at unguentum.Hoc unguento taliter uti inci
piat ut dictum eſt poſtquam ſumpſerit primā
medicinam.Si uero ſtomacus eſſet debilis et
non bene digereret ungatur ante prandium
et cenam infraſcripto unguento.Recipe ſuc/
ci mente ſucci abſinthii ſucci citoniorū anna
℥.ſe.olei de maſtice olei de mirto olei de ſpi/
ca anna.℥.i.buliāt oia ſimul uſq; ad cōſump
tionem ſucorum.deinde addatur maſticis a/
loes.āna.ʒ.i.ciamomi gariofilorū.an.ʒ.ſe.

Digitized by Google

cere albe quantum ſufficit et fiat unguentum
molle. et hoc taliter uti incipiat poſtquam pri/
mam acceperit medicinam et inde continuet.
ſed ſi uenter eſſet ſtiticus utatur alternis die/
bus cliſteri ſuperius ſcripto aut quotidie ubi
opus ſit. Si ſcitis ualida eſſet teneatis in ore
liquiriciam abraſam et parum contuſam po/
ſtea infuſam in aqua ordei aut nucleum pru/
norum aut ſebeſten uel zucarum canditū uel
gargarizare aquam ordei aut ſumere aliquid
iulep uiolati cum aqua ordei debite permixti.
Si uero adeſſet uigiliarum inſtantia ante ce/
nam per mediam horam fiat ad tibias a geni/
bus infra et ad brachia a cubitis uerſus ma/
num infraſcripta locio Recipe corticum papa
ueris albi. m. ii. latucarū. m. i. aneti. m. i. ſe.
florum camomille. m. i. contundantur omnia
contundenda et buliant in ſufficienti quanti/
tate aque et fiat ut dictum eſt. Confectio qua
uti poſſet in caſu tali eſſet manus xp̄i.

Bauerius de Baueriis.

Egritudo la/
go modo iſtius iuuenis eſt defe
ctus in actione mingendi prop/
ter acuitatem urine irritantis uirtutem expul
ſiuam concurrit etiam debilitas uirtutis con/
tentiue ut ex ſignis ab ipſo habitis et hinc in
de perſcrutatis ſatis plene patere poteſt huius
egritudinis cura habetur duobus inſtrumen/
tis dieta. ſ. et potione. Dieta conſiſtit in debi/
ta adminiſtratione ſex rerum non naturaliū
a quibus incipiam et primo ab aere. Cauere
debet ab aere uehementis caliditatis et ab ae/
re humido et nebuloſo pariter ab aere uento
ſo et precipue flante auſtro eligat ſibi aerem
clarum aptum declinantem ad aliqualem fri/
giditatem ſed in qualitatibus paſſiuis ad tem
periem. et quia ueſtes ad aerem reducunt̃ nō
teneat ptes renū nimiſ calidas neq; adeo parū
tectas ut ſuſcipiant frigus ſed i omnibus mo
derationem ſequatur. Caueat inſuper ne ab
igne ptes renum calefaciat nec etiam taliter
ut ſol in eas imprimat ſed in his omnibus te/
neat renes moderate calidos aut parum ad fri
giditatem declinantes. Caueat ab ira triſticia
furore et ſollicitudine gaudeat letet̃ bene ſpe
ret de ſalute ſua et uerſetur cum amicis et di/
lectis. Somnus ſit de nocte et nō de die ſit pri
mus ſuper latus dextrum. deinde reuoluatur
ſuper ſiniſtrum ſed uitet ſomnum reſupinū
ſuper dorſum ſitq; ſex aut ſeptem horarū nō
amplius octo nec minor quinq; ſitq; corpore
conuenienter pannis tecto et capite decenter

eleuato fugiat omne exercitium forte ſeu am
bulando ſeu equitando et omne aliud in quo
renes laborant et p̄cipue poſt cibum loco ex/
ercitii conueniunt fricatiōes brachiorum ſto
maco ieiuno conuenit exercitium moderatū
peditando aut ſe manibus exercēdo ante prā
dium et ante cenam. et quia coytus ad exerci/
tium reducitur caueat ab eo frequenter facto
et precipue cibo exiſtente in ſtomaco. dimitte
re debet omnia cibaria difficilis digeſtioniſ et
mali nutrimenti et uiſcoſi et omia cibaria ue
hementis caliditatis aut ſalſuginis et omnem
potum dulcem aut groſſum aut turbidum.
Dimittat panem agimū aut indebite coctum
et omne cibarium factum ex paſta agima. Di
mittat inſuper carnes bouinas caprinas et pe
curinas et cuteſ et uiſcera animalium quadru
pedum et extremitates non utatur piſcium ui
ſcoſorum carnibuſ cuiuſmodi ſunt tenche an
guille et ſimilia. Caueat a caſeo precipue an/
tiquo et butiro et ab omnibus leguminibus
uentoſitatem generantibus ſicut ſunt fabe fa
ſioli et ſimilia. Dimittat herbas omnes cali/
das et ſiceas et tubera et fungos et fructus ſti
ticos cuiuſmodi ſunt coctana pruna et pira a/
cria eligat ſibi panem ex farina munda facta
ex optimo tritico qui ſit debite fermentatus et
decenter coctus ſitq; non minoris etatis uni/
us diei neq; pluris trium aut quatuor dierum
a quo eiitiatur cortex ſuperior quando come
ditur. Carnes ſint ex perdicibus faſianis tur
dis et reliquis auibus degentibus in pratis
aut nemoribus non in paludibus neq; ſtag/
nis aut ex caponibus iuuenibus carnoſis nō
piuguibus et gallinis iuuenibus et pullis. ex
quadrupedibus uero conceduntur carnes ca
prioli et leporis iuuenis et edi uituli lactantis
et caſtrati et agni annualis a reliquſis uero ab
ſtineat et he carnes melius prepantur eliſſate
quam aſſate. Ex piſcibus conceduntur piſces
parui ſquamoſi degentes in aquis currentibꝰ
bonis cuiuſmodi ſūt capedani trute lucii ſcar
due et reliqui ſimiles et hi meliores ſunt pre
parati ſuper craticula quam alio modo conce
duntur oua ſorbilia aut tremula recentia anti
qua uero frixa aut dura nocent. Ex legumini
bus interdum conceditur brodium cicerū ru
beorum far milium et ſimilia. Ex herbis con
ceduntur ſpinacia blita attriplex cum quibuſ
miſceatur modicum petroſili. Conceduntur
fructus herbarum cuiuſmodi ſūt capares me
lones et precipue pars melonis cui ſemina ad
iacent et cucumeres ex fructibus uero conce
duntur paſſule poma dulcia amigdale excori/
ate pruna cereſa dulcia bene matura ante ci/

Digitized by Google

bum. Vinum ſit album ſubtile pauciferū me-
dium inter dulce et ponticum ꝙ ſi album cū
his conditionibus haberi nō poſſit habeat ru
beum ſeu ciſiolum ꝙ ſi permixtione cū aqua
indigeret limphetur cum aqua ciſterne aut fō
tis clara. Cauere debet ab omni ſuperflua re
pletione et precipue rerum prohibitarum no-
cet etiam nimia inanitio et cibi abſtinentia nō
comedat uſqȝ ad ſacietatem ſed a mēſa ſurgat
ſemper cum reliquiis famis nec comedere in
cipiat niſi ſenſerit preaſſumptum cibum eſſe
digeſtum et ſit contentus uno aut duobus ci-
bis et ab eo incipiat ꝙ eſt facilioris digeſtio-
nis ꝙ ſi ſenſerint ſtomacum grauatum curet
uomitum prouocare cum uomitiuo ꝙ ſic fit.
Recipe ſemis atriplicis ſemis caulium ſemis
aneti anna. ʒ. ſem. bulliant in lib. iii. aque uſ
qȝ ad cōſumptionem medietatis poſtea colet
de colatura capiātur. ʒ. v. quibus addant ace
toſi ſimplicis. ʒ. ii. et totum tepidum et nō ca
lidum bibatur cum biberit ſtet per tres quar
tas hore deinde agitetur et moueatur et ſi uo-
muerit bene eſt ſi non premat linguam digi-
to aut imponat penam oleo intintam i guttur
et agitando uomitum prouocet deinde colluat
faciem cum modica aqua permixta cum aceto
et lauet os deinde ad mediam horam prādeat
aut cenet ſi uomitum fecerit ante cenam. Cu
ret quotidie habere uentris beneficiū bis aut
ſaltem ſemel ꝙ ſi naturaliter haberi non poſ-
ſit fiat cum cliſteri ꝙ ſic fit. Recipe malue ſpi
nacharum blite. anna. m. i. decoquantur dein
de coletur de colatura accipiantur. ʒ. xv. qui-
bus addātur caſſie. ʒ. i. benedicte. ℥. iiii. olei
uiolati. ʒ. iii. ſalis. ℥. ii. et calidum ſtomaco ie
iuno ſupponatur.

Cura per potionem

plures continet intentiones. prima eſt mate-
riei digeſtio. ſecunda eſt eius euacuatio. tertia
eſt diuerſio. quarta eſt renum et uiarum uri-
ne malicie complexionis remiſſio.

Prima intentio com

pletur ſic. Recipe ſyrupi de duabus radicibuſ
ſyrupi uiolati anna. ℥. vi. aquarum ſeminum
cōmunium frigidorum. ʒ. ii. capillorū uene-
ris. ʒ. i. miſce iſte eſt ſyrupus pro una uice ſu
mat ipſum frigidum in aurora et ſic cōtinuet
ipſum ſeptem diebus.

Secunda intentio ad

impletur hoc modo Recipe pill. de benedicta
℈. ii. pill. aurearū deſcriptione Nicolai. ℈. i.
miſce et cum electuario de ſuco. ro. reformen
tur pill. ſeptem iſtas pill. accipere debet poſt
completam aſſumptionem ſyrupi p horas no
uem poſt aſſumptionem cene imediate prece
dentis ſup quibus poteſt domire cum ceperit
eas una hora deinde uigilet et ſurgat quo ad-
tranſeant hore. v. ab hora ſumptionis. et poſt
accipiat ciatum unum aque ordei frigidū cū.
ʒ. i. zucari albi deinde ad horam comedat et
non ſe grauet multo cibo ꝙ ſi potus eſſet ſibi
gratior quā pill. ſumat hanc medicinā co mo
do quo dictum eſt de pill. Recipe liquiricie
mūde ordei excoriati anna. ʒ. ſem. florū uio-
larum. ℥. ii. ſemis portulace ſemis endiuie an
na. ℥. i. fiat decoctio de qua accipiatur quan-
tum ſufficit ad diſſoluendū caſſie nouiter tra-
cte. ʒ. i. electuario de ſuco ro. ℥. ii. ℈. ii. et fi-
at potus.

Tertia intentio.

Diuertatur materia iuxta tertiam intentionē
fiant fricationes ab humeris uſqȝ ad manus
ante prandium et ante cenam cibo digeſto et
huiuſmodi diuerſiones fiant ſaltim alternis
diebus. Item prouocetur uomitus cum uomi
tiuo ꝙ ſic fit. Recipe aque ordei lib. i. buliāt
in ea ſemis atriplicis florū aneti anna. ʒ. ſe.
uſqȝ ad conſumptionem medietatis poſtea co
letur et colature addatur accetoſi ſimplicis. ʒ
ii. et tepidū bibatur et ſtet per mediam horam
et primatur lingua et uomitus prouocetur de
mum ad unam horā prandeat non ſe grauan
do multo cibo et huiuſmodi uomitiuo taliter
utatur poſt aſſumptionē pill. aut potus ſupe-
rius ſcriptorum per quattuor dies et ſic conti
nuet ſemel in ebdomada.

Quarta intentio ſic

perficitur. Recipe trociſcorum alchechengi ſi
ne apio. ℥. ii. zucari uio. ʒ. ii. zucari. ro. ʒ. i
ſpecierum triaſandalorum ſine camphora. ℥.
i. miſce et cū ſyrupo uiolato reducatur totum
ad formam electuarii de quo ſumat ad quanti
tatem unius caſtanee ante prandium per tres
horas et eo ſic uti incipiat poſtquā aſſumpſe-
rit potum aut pillu. predictas per dies tres et
taliter utatur tribus diebus in ebdomada die
bus intermiſſis. Itē Recipe olei de mirto olei
roſati anna. ʒ. i. raſure eboris. ℥. i. ſandalo-
rum rubeorum coralorum rubeorū anna. ℈.
i. ſeminū cōium frigidorum ſemis malue an
na. ℈. ii. cere albe parum et fiat unguentum
molle cum quo ungat loca renū et partes pec
tinis et uirge. Item aque mellis lib. iiii. in qui
bus buliant florum ſticados. ʒ. i. praſii. m. i.
cuſcute. ʒ. ſem. carui aniſorum anna. ℥. ii. cō

Digitized by Google

undantur contundenda et incidantur incidē
da et buliant uſq; ad conſumptionem medie/
tatis poſtea coletur et colature addatur mellis
quātum ſufficit et fiat iulep longum ſummat
ʒ.iiii.in aurora. Recipe pill. de yera Nicolai
pill. aggregatiuarū anna. ʒ. ſem. fiant pillule
ſeptem.

Bauerius de Baueriis.

Pectabilis uir

Franciſcus de Triachilis patit̄
ſtuporem in ambabus tibiis a
ſuris uſq; ad pedis medietatem huic ſtupori
coniungitur debilitas neruorum tibiarū qua
re non niſi magno cum labore poteſt rectus
ſtare ſed genu flexus minus laborat ſunt iſte
diſpoſitiōes antique iam ſunt ſeptem anni et
ultra quibus ceperunt licet a quatuor ānis ci
tra uiſe ſint augmentari. Harum dipſoſitio/
num cauſa imediata eſt mala complexio frigi
da et humida cum materia faciente opillatio/
nem et prohibente debitum tranſitum ſpiritu
um ſenſitiuorum et motiuorum ad neruos et
eadem mala complexio ipſos ſpiritus alterat
a ſua debita diſpoſitione ad diſpoſitionem nō
conuenientem ſenſui neq; motui ob quā cau
ſam he operationes in dictis ptibus ſunt leſe
Diſpoſitiones predicte note ſunt ex quid no
minis ſtupor et debilitas neruorū cauſas co/
gnoui ex ſignis eſſentialibus et ſufficientibꝰ
que breuitatis cauſa non refero. He diſpoſiti
ones ſunt graues et difficiles. nam neruorū
egritudines non niſi forti medicina curantur
ut refert Io. Meſue auctoritate Gal. in ſuo de
appropriatis eſt etiam difficilior quoniam an
tique ſunt preterea multum periculoſe. unde
Auic. ſecūda tertii cap. de ſtupore. Et oīs qui
dem ſtupor omnis membri cum perſeuerat
et ſit fortis nunciat paleſim aut ſpaſmum ad/
uenientem ei. Et parum infra. Et ſcias cū ſtu
por perſeuerat et non remouet ipſum euacua
tio deinde ſuccedit ei uertigo annunciat pale
ſim. Et tertia primi ſumma octaua cap. i.
Quando multus in toto corpore fuerit ſaltus
regat̄ flegmatis euacuatio ne hoc habēs ſpaſ
mum incidat et apopleſiam. Et ſimiliter cum
perdurauerit ut ſenſus ſint turbidi et motio/
num aſſit debilitas cum repletione. et parū in
fra. Cum membris multociens accidit ut ſē/
ſus amittatur regatur cui hoc accidit cū eua/
cuatione flegmatis ne ad paraleſim perueniat
Affirmat iſtum ſpectabilem uirum aliquādo
quando eſt iuxta ignem caligas uehementer
calere φ uix ſenſus manus eam ſuffert calidi
tatem tunc uero tibie minime eā pticipant ca/
liditatem qua propter magnum ſtudium cum
omni diligentia adhibendum eſt ne incideret
aliquam egritudinem quas ſupra dicte diſpo
ſitiones pronoſticantur. Cura iſtius egritu/
dinis potius diſpoſitionū duo requirit inſtru
menta medicinalia dietam. ſ. et potionem die
ta cōſiſtit in debita adminiſtratione ſex rerū
non naturalium a quibus incipiam et primo
ab aere et ſibi annexis. Caueat ab aere frigi/
do et humido et etiā multum frigido dato φ
eſſet ſiccus idem dicendum eſt de regione de
ciuitate de camera. Sit igitur locus habitatio
nis eius expoſitus plage orientali aut meridi
onali et ſit calidus et ſiccus et ſit camera a ter
ra eleuata neq; ſit antiqua habens edificia ne
q; teſtitudinales reuolutiōes lapidum ſitq; re/
mota a curſibus aquarum et flatu uentorū p/
cipue meridionalium ſit aer clarus boni odo
ris calidꝰ et ſiccus φ ſi naturaliter haberi nō
poſſit talis fiat arte cum igne in camera incē
ſo cum lignis iuniperi uel lauri uel ſauine et
ſimilibꝰ odoriferis lignis ſicut iuniperus roſ
marinus et fiant ſuffumigationes cum landa
no aut ſtorace thure ſandaraca uel granis iu/
niperi et ſimilibus ſit ueſtibus condecenter
munitus et ſuffultus pellibus pro qualitate tē
porum et caueat a frigore pedum omnino ti/
biarum et capitis ita φ ſecundum temporum
uarietatem uariet birreta ita φ caput a frigo/
re munitum ſit.

De accidentibus ani

mi. Caueat ab ira triſticia furore et breuiter
ab omnibus anime accidentibus uirtutem de
bilitantibus et diſtrahentibus ipſā a ſuis opa
tionibus cōuenit letari gaudere de ſalute ſua
bene ſperare et cum dilectis amicis uerſari.
Et quia coytus ad accidentia animi reducitur
propter delectationem quam homo in eo per/
cipit dico φ ab eo caueat et non utatur niſi p
longa interualla et tunc digeſtione comple/
ta.

De motu et quiete.

Exercitium omē forte nocet eo φ nerui tibia
rum ſunt debiles et forti motu diſſoluitur uir
tus et redditur impotentior et exercitium om
ne poſt cibum factum eſt malum. conuenit cū
cibatus fuerit leuis ambulatio faciens cibum
ad ſtomaci fundum deſcendere et ante cibum
fiat exercitium parum fortius adeo ut corpuſ
caleſiat et uene intumeſcant φ ſi tibie per ta/
le exercitium laxarentur multum dimittendū

eſſet exercitium brachiorum conuenit pedibꝫ
quieſcentibus et tibiis. nam tale diuertit ab in
ferioribus ad ſuperiora loco exercitii confe/
runt fricationes brachiorum ſtomaco ieiuno
cum panuo lineo calefacto et capitis pectina/
tio cum leui fricatione. Noceret etiã multa q
es calorem naturalem ebetando ſed quies ſit
tempore exercitii prohibiti et tunc cum quie/
ſcit caueat ne tibie ſint multum procliues ne
per talem ſitum humores ad inferiora decli/
nent.

De ſomno et uigilia.

Caueat a ſomno nimio et a ſomno ſuper re/
pletione non tamen nimis nocent ſuperflue
uigilie. Sitqꝫ ſomnus de nocte et non de die.
et primo ſuper latus dextrum deinde ſuper ſi
niſtrũ ſitqꝫ capite bene eleuato et corpore pã/
nis cõuenienter tecto ſitqꝫ ſeptem aut octo ho
rarum non minor ſex neqꝫ amplior octo ho/
ris nec prius incipiat dormire quam fluxerit
hore due a fine cene. Si caſus contingeret ne
in nocte dormire poſſit dormiat in die ante
prandium ꝙ ſi tunc dormire non poſſit dor/
miat poſt prãdium ſaltem per horam cum di/
midia. Caueat inſuper cum eſt in lecto a plu
ribus reuolutionibus modo ad unum latus
modo ad aliud. nam talis motus eſt cauſa cor
ruptionis cibi in ſtomaco et i corpore toto fa
ciunt ſuperfluitates augere dimittat inſup re
ſupine dormire ne ſuperfluitates ad nucam
defluant.

De cibo et potu.

Nocent omnes cibi frigide et humide cõple/
xionis et difficilis digeſtionis aut mali nutri/
menti quales ſint tales cognoſcetur per ciboſ
qui concedentur. Cibus conueniens in quali
tatibus ſuis debet eſſe calidus et ſiccus ſubti
liatiuus aperitiuus abſterſiuuſ et mundificati
uus tales enim uirtutes et operationes neceſ/
ſarie ſunt ut aduerſentur lapſui qui frigidus
eſt et humidus ut contrarientur materie que
groſſa eſt propter ſubtilitatem et ut uie reddã
tur aperte que opillate ſunt a materia uiſcoſa
et quia materie partibus membrorum ſunt a
fixe requirunt abſterſionem et quia uie et ca/
nales in quibus dicte materie continentur ſũt
aperiende ſi materie euacuari debent. Et hoc
quidem perficitur per uirtutem aperitiuam in
ciſiuam et abſterſiuam in quibus apparet nõ
facile eſſe bene hunc uirum dietare. Vinũ ſit
colore album aut colore granatorum potẽtia
pauciferum medium inter dulce et ponticum
ſitqꝫ unius anni aut ſaltem ſex menſium ꝙ ſi
uinoſum eſſet permiſceatur cum aqua ciſter/
ne plus aut minus ſecundum uini potentiam
laudabilius tamen eſt pauciferum quã uino/
ſum ne opus ſit tanta aqua permiſceri. Si lo/
co uini uteretur aqua mellis facta ex decem p
tibus aque et una mellis diſpumari clari et bu
lierit uſqꝫ ad conſumptionem quarte partis a
que et optime diſpumatur et ultimo aromati/
zetur cum modico cinamomi optimum eſſet
precipue a principio Nouembris uſqꝫ ad pri
cipium Martii. Panis ſit ex farina optimi fru
menti in quo nihil penitus ſit lolii neqꝫ ſit ex
toto a furfure munda ſit bene coctus et debi/
te fermentatus in cuius compoſitione ſit mo/
dicum ſalis ſitqꝫ duorum aut trium dierum et
non comedatur calidus quando a furno extra
hitur ſed ſit iam infrigidatus. Ex carnibuſ cõ
ueniunt perdices faſiani turtures turdi meru
le et aues parue degentes in nemoribus et nõ
in paludibus. Et ex domeſticis carnes capo/
num gallinarum iuuenum pullorum et pipio
num uolare incipientium et precipue queren
tium extra domum. Ex quadrupedibus ſilue
ſtribus conueniunt carnes caprioli leporis iu
uenis cuniculi et apri iuuenis. Ex domeſticis
capreti caſtrati uituli et he carnes melius pre/
parantur elixando cum radice apii aut fenicu
li uel ſparagorum aut cum ciceribus rubeis ĩ
ſero tamen poſſunt aſſari aliquando. Dimit/
tat horum animalium uiſcera et pinguedinẽ
cutes et cerebrum. Piſces non conueniũt ni/
ſi rariſſimo uſu et tũc ſint parui ſquamoſi ca/
pti in optimis aquis ſicut in aqs dulcibꝫ Ca
pedani trute carpiones lucii in ſalſis ml'ie au
rate paſſeres. Conceduntur oua ſorbilia recẽ
tia aut tremula. Ex leguminibus cõuenit bro
dium cicerum rubeorum decoctorum cũ mo/
dico ſaluie et roriſ marino milium panicum
et ferculum ex ſpelta pilata factum. Herbe q
bus uti poteſt ſunt ſaluia feniculus caules pe
troſilus maiorana menta ſerpillus ros mari/
nus cicorea. Si uero utitur blita aut ſpinaciiſ
non niſi cum predictis. Dimittat acrumina
omnia ut cepe porri. Ex fructibus concedun
tur paſſule amigdale et auellane parum prius
torrefacte a ceteris abſtineat ſiue cocte ſint ſi/
ue crude.

De inanitione et reple

tione. Omnis nimia repletio ſiue cibi aut po
tus nociua eſt qua propter a menſa ſurgat cũ
reliquiis famis. et potus tantus ſit ne cibus ĩ
ſtomaco exundet ſi in quantitate cibi contige/
rit excedere et ſtomacuſ grauaretur aut ſtoma

cus repletus non bene digereret ſi uomitus non ſit ei multum difficilis prouocetur ſumẽdo ciatum aque decoctionis rafani et florum aneti cũ fuerit tepida aut ſumat. ℥.ii. oximellis ſimplicis cum decoctione tepida rafani nã huiuſmodi uomitus diuertit materiam et euacuat. Curet omni die habere uentris beneficium bis aut ſemel et ſi non poteſt naturaliter habere habeat arte cum cliſteri ꝙ ſic fit. Recipe malue florum camomille melliloti ãna. m. i. cartami. ℥.i. ſem. fiat decoctio de qua accipiantur. ℥.xv. quibus addantur caſſie. ℥.i. yera pig. ʒ.vi. olei. ℥.iii. ſalis. ʒ.iii. et calidum ſtomaco ieiuno adminiſtretur uel fiat ſuppoſitorium ex melle et ſale aut ex radice rafani infuſe ĩ aqua ſalita aut ante cibum ſumat a. ʒ. ſe. uſqꝫ ad. ℈.ii. pill. elefanginarum.

Regimen medicinale

quinqꝫ habet intentiones. Prima eſt materierum minoratio. Secũda eſt eiuſdem digeſtio. Tertia eſt ipſius erradicatio. Quarta eſt materierum diuerſio. Quinta eſt male complexionis tibiarum et partium pedum remotio et ipſarum ꝑtium confortatio. Prima intentio ſic completur. Recipe agarici electi. ʒ.i. ſem. ſaliſgeme. ʒ. ſem. zéze. ℈.i. pulueris ſticados ʒ. ſem. hermodactilis. ʒ.i. aniſorum. ℈.ii. incidatur ſubtiliter agaricus et reliqua piſtẽtur et infundant̃ in. ℥.iiii. aque ſaluie et. ℥.i. caſſie nouiter tracte cum. ʒ.vi. zucari ru. Et ſic ad minus per octo horas maneant deinde calefiat fortiter ad ignem et coletur facta bona expreſſione et colatura calida exhibeatur per octo horas poſt finem cene precedentis ſup quẽ potum poteſt per horam dormire cum acceperit deinde uigilet donec trãſeant hore quinqꝫ ab hora ſumptionis et tunc accipiat. ℥.i. zucari rub. cum medio ciato brodii macri et inde ad horam comedat. Quod ſi pill. ſibi eſſẽt gratiores accipiat. ℈.ii. pill. de ſarcacolla modis et ordinibus iam dictis in minoratiuo in forma potabili.

Secunda intentio.

Digeratur materia iuxta intentionem ſecundam hoc modo. Recipe ſyrupi deſticados. ℥.i. mellis roſati collati ſyrupi de duabus radicibus anna. ℥. ſem. aque ſaluie melliſſe betonice anna. ℥.i. iſte eſt ꝑ una uice detur calidus in aurora ſuper quem poteſt ad placitum dormire et continuet ipſum octo diebus aut tamdiu donec digeſtio apparuerit in urina medico preſenti qua apparente eradicetur materia iuxta tertiam intẽtionem que ſic complet̃.

Tertia intentio.

Recipe pill. de ſarcacolla deſcriptione maiori Meſue in ſuo antidotario. ʒ.i. fiant pill. vii. aut accipiatur. ʒ.i. pill. cochiarum deſcriptione Raſis. ix. almanſoris aut accipiat minoratiuum in prima intentione deſcriptum in aucta doſi agarici ſecundũ ꝙ uiſum fuerit preſẽti medico quodcũqꝫ iſtorum ſolutiuorũ acceperit ſumat modo et ordine qui dicti ſunt ĩ aſſumptione minoratiui prime intentionis. Et huiuſmodi minoratiuum quodcũqꝫ fuerit ſumat in die ĩmediate ſequenti poſt completam apparitionem digeſtionis materie. Si decreuerit ire ad balneũ petrioli. Recipe gelemabim ſyrupi deſticados anna. ℥. ſem. ſyrupi. de bizancis. ʒ.vi. aquarum abſinthii aque feniculi aque lupullorum anna. ℥.i. miſce iſte eſt ſyrupus pro una uice. iſtum ſyrupum accipiat calidum in aurora et taliter continuet per dieſ ſex aut octo et eo ſic uti incipiat in fine mẽſis Auguſti. Recipe pill. de yera compoſita ſiue Nicolai. ʒ. ſem. pill. de ſarcacolla de ſcriptione meſue. ℈.i. miſce et fiant pill. v. iſtas pill. ſumat per horas. ix. poſt finem cene imediate precedentis in die ſequenti imediate ad diẽ cõplete ſumptionis ſupra dictorum ſyruporum ſuper quas poteſt cum ceperit per horam dormire deinde uigilet donec tranſeant hore. v. ab hora aſſumptionis ſupraſcriptarum pill. et tunc accipiat. ℥. ſem. zucari ru. in. ℥.vi. aq̃ ordei calide et inde ad horam prandeat.

Quarta intentio.

Diuertatur materia cum aliquo uomitiuo ut ſupra ſcripto cum cliſterio uel faciendo fricationes ad brachia et ad ſpatulas etc.

Quinta intentio.

Variis completur inſtrumentis ab intuſ et ab extra adminiſtratis ab intus recipiat quando uadit dormitum. ʒ.ii. diacori aut tantũdẽ acori conditi cõfert etiam ſumere. ʒ.i. tiriace aut metridati poſt finem cene ad octo horas deinde ſtare ſeptem horas antequã comedat. Põt etiam ſumere. ʒ.ii. ſem. talis electuarii ꝑ tres horas aut quatuor ante prandium Recipe ſpecierum diambre ſpecierum diamuſci dulcis. anna. ℈.ii. ſpecierum diagalange. ʒ.i. zucari albi quantum ſufficit et cum aqua acori fiat electuarium iſtorum confortatiuum ſummat modo unum modo aliud. ab extra uero ſic fiat. Recipe lixiuii panni locii quantum ſufficit

pro lotione pedum et tibiarum in quo prius buliant ſaluie radicum radicū urtice foliorū lauri et lotio fiat ſtomaco ieiuno. Et ipſum facere incipiat per duos dies poſtquā ſumpſerit medicinā erradicatiuā et eam faciat ſemel in die et ipſam continuet per dies quinqꝫ. cūqꝫ lotus fuerit inungat ptes debiles poſt earum exſiccationem cū infraſcripto medicamine.
Recipe olei de coſto olei de yreos anna. ʒ. ſe. ſtoracis ſicce laudani anna. ℥. i. cere rubee parum et fiat unguentum molle quo ungat̄ cū manu calida. deinde ſupponatur lana ſuccida leuiter carpinata poſtea utatur alio medicamine ꝙ ſic fit. Recipe bretonice uie florū ſticados arabici ſaluie ſerpili maiorane ana. m. i. acori radicum yreos anna. ʒ. ii. carui aniſorum ſiſileos anna. ʒ. i. piſtentur piſtanda et incidantur incidēda et buliāt in uino albo mediocris fortitudinis deinde ſupponantur tibie et pedes fumo predictarum rerum ipſis ſuperius ſtantibus copertis et ſtufentur ꝙ ſi uinū infrigidatur nimis cito habeantur lapides fluuiales igniti et ponantur in dicto uino et recipiatur fumus ut dictum eſt. Cūqꝫ ſic fecerit per ſextam ptem unius hore exſiccentur tibie et pedes cum panniculo calido deinde ungat̄ cum infraſcripto unguento manu calida. Recipe dialtee marciaton unguenti agrippe anna. ʒ. ſem. poſtea ſupponat̄ lana ſuccida carpinata hmōi ſtufa cum uncione fiat ante cenā et eam teneat taliter per totam noctem de mane uero quando ſurgit lauet cum uino decoctionis ſupra dictarum rerū poſtea calceis duplicatis calcietur ita ut ad pedes neqꝫ ad tibias frigus ſuſcipiat. Et hmōi medicamine taliter continuet per decem dies in fine quorū ſi nō fuerit curatus redeat ad ſyrupos poſt quos fiat erradicatiuū et faciat reliqua ſecundum ꝙ hic ſunt deſcripta. Laudo etiam pro hac intētione balneum ſulfureū cuiuſmodi eſt balneum petrioli et ſancti philippi comitatus ſenarum nam ſtare cum pedibus et tibiis in predictis balneis eſſet preſtantis iuuamenti tempus eundi eſt ad finem Aprilis uel ad finem Auguſti corpore prius purgato ut ſcriptum eſt.

¶ Bauerius de Baueriis.

Nonnullis dictum eſt nobilem uirum dominum Franciſcum eſſe leproſū quod an uerum falſum ue ſit declarabitur. Si primo ſigna generis lepre tam incipiētis quā procedentis ab illuſtribus doctoribus poſita per curamus deinde ut clarius fiat quod queritur ſigna cuiuſqꝫ ſpeciei ſubiungemus. Incipiam igitur a ſignis generis lepre incipientis que ab Auic. ponuntur tertia primi tractatu. iii. c. i. Quando incipit lepra incipit fieri color rubeus tendens ad nigredinem. quia a principio non eſt facta multa aduſtio. Et iō ſanguis non eſt a ſua natura multū permutatus cum eo tamen ſunt uapores nigri ab humoribus qui aduruntur reſoluti. et etiam aliquę ptes aduſte ppter quā cauſam ſanguis ad nigredinem uergit. cum autem color corporis fiat ex colore ſpermaticorum membrorum et ſanguinis ſumēdo ſanguinem pro maſſa humorali reſultat color rubeus propter ſanguis intentionem tendens ad nigredinē ppter cauſam aſſignatam repreſentatur autem talis color magis in facie quam in aliis membris ppter multitudinem uenarum in facie exiſtentium et ſubtilitatem cutis et eius raritatem. Aueroys addidit cū tali colore eſt aliqualis inflatio in facie. Et Gulielmus de placentia lib. iii. ſue pratice cap. ix. Dixit hee egritudines groſſum ſiue algale et ſafati uidelicet rubedo faciei cū puſtulis humidis uel ſiccis male ſūt et timende quia in eis ſemper peccat materia ſalſa uel melencolica aduſta et per modum et naturam eorum dant ſignificationes ad leprā et ſunt egritudines preambule ad futuram lepram. Secundum ſignum apparet in oculis obfuſcacio ad rubedinem decliuis. Et hoc propter cauſam ſupra aſſignatam quoniam ſanguis caliditate urente in principio incenditur cui uapores aduſti permiſcentur et talis ī oculis color repreſentatur. Tertium et apparet ī annelitū ſtrictura. Et hoc ppter caligines narium que exſiccantur et motui fiunt inobedientes. nam incendium additur et duricies et repletio materierum groſſarum. ſ. aduſtarum unde annelitus ſtrictura contingit. Quartū et in uoce raucedo cauſa nocumēti pulmonis nam propter fumos aduſtos canna pulmonis exaſperatur huic ſigno addidit Aueroys colliget quarto uocis groſſitiem. Quintum multitudo in ſternutatione. Et propter uapores caput petentes et miringas cerebri eorum acuitate irritantes. Sextum et apparet in naſo galmeru id eſt diſpoſitio qua homo uidetur loqui per nares fit enim ſtrictura narium ex ſiccitate melenconica illic expulſa uel cāta et fortaſſe fit. ſ. ſtrictura et caſam. i. in caruunculis que aſſimilantur popillis et fortaſſe fit ſtrictura et caſſamu. i. uicium in naribus quaſi uelit dicere ꝙ in lepra multiplex uicium ī naribus poteſt accidere ſcilicet ex polipo ex uerruca in na

Digitized by Google

ribus orta etc. Septimum et incipiunt capilli
in ſubtilitatem et paucitatem peruenire nam
multi cadunt ex corroſione in radicibuſ capil
lorum ab humore malo et pauci renaſcuntur
propter paucitatem boni fumi conuertendi in
capillos qui renaſcuntur ſunt ſubtiles graci/
les propter ſtricturam pororum que fit a ſicc
citate humoris melenconici lepram facientis
hoc tamen ſignum poni poteſt potius lepre p̄
cedentis quā inciantis. Octauum apparet ue
ne in corpore et parte faciei. Ratio eſt quoni/
am eſt incendium in partibus et propter illud
mouentur materie ad illas partes unde replē/
tur uene tali ſanguine nigro groſſo quem mē
bra renuunt pro nutrimento. Nonum et eſt
odor corporis et proprie in ſudore et odor an
nelitus ad fetorem decliuis. et hoc eſt propter
corruptionem humorum et derelictionem ali
quarum partium a regimine nature et debili/
tatem caloris naturalis. Decimum apparent
mores melenconici mali et doloſi qualis ſunt
qui apparet in melenconicis. nam melanco/
nia ſic diſponit et tanto magis quanto eſt ma
gis extraneata. et preter naturā. Et precipue
ſi adeſt effumatio ut hic. Vndecimum. Et mul
tiplicantur in ſomno quaſi ſomnia melenco/
nica propter cauſas dictas. Duodecimum et
ſentit in ſomno quaſi ſuper corpus ſuum gra
uedinem maximam. Nam in ipſis uirtus eſt
debilis et humores groſſi graues et terreſtes.
et eorum multitudo in ambitu totius et preci/
pue circa ſpiritualia et extrema iſtis ſignis ad
ducit quidam ꝙ apparet macule ad liuidinem
tendentes que ī corpore ſepe apparent ſed pa
rum morantur et recedunt et adducit in cor/
pore accidere empetigines magnas et morfe/
am nigram nonnulli dicūt de quorum nume
ro eſt Gilibertus anglicus libro ſeptimo ſue
practice ꝙ lepre ſignum primum eſt inſenſi/
bilitas manſiua intrinſecus ueniens et maxi
me extremorum digitorum tam pedum quam
manuum. ſ. minimi et ſibi proximi et muſcu
li extremi a parte digiti minoris uſqȝ ad cubi
tum. et quandoqȝ ad humerum et pedum ſimi
liter uſqȝ ad genu et quandoqȝ ſupra et addit
infrigidatio in omnibus predictis locis ſig/
num eſt et quandoqȝ maior quam in aliis. Et
hec infrigidatio quandoqȝ inuenitur ſine cau
ſa manifeſta exteriore ita ut ſit quibuſdā ual/
de manſiua ꝙ ſi acceſſerit cauſa exterior in/
frigidanſ de leuiſſimo frigent loca dicta ita ut
ſepe a leuibus caſibus infrigidātibus fiat ibi
fortis inſenſibilitaſ et formicatio in fronte pa
lato lingua genis et palpebris prio quaſi for/
micarum poſtea quaſi punctura acuum. ulti/
mo quaſi punctura armorum maiorum Culi
elmus de plaſcētia libro tertio capitulo. xxii.
ſue practice dixit ſigna cōmunia in lepra ſūt
pruritus membrorum cum ſcabioſa diſpoſiti
one et ſiti et ardore uehementi et aſperitate to
tius corporis. Signum lepre procedentis ſi
ue ad augmentum euntis. primum eſt ſparſio
in capillis et diuiſio et minutio in eis et caſus
diuiſio fit in leproſiſ propter materie conſum
ptionem continuantis pilum eo modo quo ui
demus in fine Octobris ſpargi et cadere fo/
lia ab arboribus carentia nutrimenti hoc ma
gis facie et capiti contingit quā ceteris parti/
bus propter plures fumos in ipſum recipi q̄
in aliis partibus. Secundum quandoqȝ diſlo
catur capillorum locus ꝙ nihil aliud eſt niſi
infixio pillorum in porris abſqȝ materia con
tinuante eos nam leui fricatione cadunt. Ter
tium et ſcinduntur ungues ex nimia aduſtione
et ſiccitate et terreſtitate ſicut in terra euenit q̄
primo fuerat humida ſi forti caliditate exſic/
catur ſcinditur. Quartum incipit forma fieri
feda. et facies fit horribilis propter organa et
inſtrumenta faciei que permutantur aut ad a/
ſpectum leonis aut ad modum tyri ut de ſpe/
cie una lepre uidebitur. Et color denigratur
ſcilicet corporis color corporis ut ſecundo re
gni patet reſultat ex colore membrorum ſper
maticorum que albedini attinent et ex colore
materie que per uenas delegatur. cum igitur
talis materia ſit nigra quia aduſta denigratur
color forma fit horribilis ſiue per formam in
telligas colorem ſiue intelligas totius habitu/
dinem. nam talis forma fit horribilis a mala
complexione corrumpente. Quintum et inci
pit ſanguis congelari in iuncturis et putreſit
Et hoc propter caloris naturalis debilitatem
quem acquiſiuit per uiam aduſtionis et putre
fit quia a regimine nature deſtitutus. Sextū
additur difficultas et conſtrictio anhelitus do
nec perueniat ad difficultatem uehementem et
diſiuam magnam. Cauſa eſt neceſſitas aucta
et inſtrumenti ſcilicet pectoris inobedientia
et debilitas uirtutis cōſequentis maliciam cō/
plexionis. Septimum et peruenit uox in fine
raucedinis. Huius rei cauſa ſuperius appa/
ruit. Octauum ingroſſantur labia et denigrā
tur quod accidit a materia recte ad ipſa labia
mota et ex facilitate qua in ipſa labia imbibi/
tur. nam labia ſatis rara ſunt ex ſuo modo cō
poſitionis iuuat ad hoc multitudo uenarum
ad ipſorum compoſitionem uenientium ut in
anothomia uidetur. Ex qua apparet quare de
nigrantur nam materia que imbibitur eſt ni/
gra quia aduſta unde labia ex ſui preſentia de

Digitized by Google

nigrantur. Nonum et apparet ſuper corpuſ
additio glandoſa ſimilis animali quod grece
nominatur ſathos eſt animal quoddam quod
ſub urceis aquarum reperitur et rotundatur.
cum tangitur et fit durũ in corporibus lepro/
ſorum ſub cute fiũt quedam tuberoſitates ro
tunde dure ad tactum ex melanconia que ſua
qualitate coagulatur. Decimum deinde inci/
pit corpus ulcerari quoniam lepra é non quie
ta. Vlceratur autem propter maliciam auctã.
hec autem eſt aduſtio modi ſpecie lepre in ꝓ/
ceſſu fit ulceratio maior tam in una ſpecie q̃
in alia ſicut in ſignis ſpecierum apparebit.
Vndecimum et corroditur cartilago naſi. Et
hoc propter materias aduſtas que ad naſi car/
tilaginem deſcendunt aut corroduntur mem/
bra carnoſa cum quibus naſi cartilagines cõ
tinuantur. Duodecimum deinde cadit naſus
et eius extremitates et fit uirus fetens. Cau/
ſa ſatis intelligi poteſt per ea que dicta ſunt in
ſigno precedenti uirus fetens poteſt ex naſo
currere et ex aliis etiam partibus ulceratis eo
ꝙ materia que eſt lepre cauſa corruptiſſima é
Tredecimum et reddit uox ad occultationem
et hoc eſt propter debilitatem uirtutis et cor/
ruptionem organorum uocis confirmata.
Decimumquartum et tunc iam non remanẽt
pili. Et hoc quidem accidit propter ultimatam
conſumptionem materierum quibus continu
antur pili cutis. Decimumquintum et deni/
gratur color ualde quod quidem contingit ex
ultimata aduſtione. Decimumſextum et pul/
ſus quidem leproſi eſt debilis propter debili/
tatem uirtutis et paucitatem neceſſitatis cum
egritudo ſit frigida et tarda non uelox prop/
ter debilitatem frigoris et ſit neceſſaria ſpiſſi
tudo cum non ſit uelocitas nec magnitudo.
Hoc quod de pulſu dicitur maxime in proceſ
ſu uerificatur quando uirtus eſt multum debi
litata et calor naturalis paucificatus et humi/
dum radicale conſumptum eſt materia terre/
ſtrificata et infrigidata nã calor naturalis ſuf
focatur et ſubcumbit propter nimiã materiã
melenconicam multiplicatam et non é uelox
ſcilicet pulſus propter debilitaté frigoris hoc
eſt propter debilitatem frigiditatis cauſatam.
Eſt in leproſis multiplex frigiditas nam i eis
eſt frigiditas propter paucitatem caloris na/
turalis et propter frigiditatem melenconie ꝑ
totum corpus ſparſe. et frigiditas propter op/
pillationem et impotentiam expanſionis ſpiri
tus et uirtutis ad ambitum totius quando igi
tur ad tantam uenerit debilitatem uirtus non
ſolum eſt impotens ad magnificandum pul/
ſum ſed etiam ad uelocitandum et licet multũ
ſit diminuta neceſſitas non tamen tantum q̃n
opus ſit impulſu frequentia et iſtud contingit
propter uirtutis debilitatem et inſtrumento/
rum inobedientiam. Et Aueroys quarto colli
get dixit ꝙ rotunditas oculorum eſt ſignum
maximũ denotans lepram urina eſt ſemp al/
ba uel ad albediné decliuis cum quadã liuidi
tate et eſt in ſubſtantia tenuis propter ſiccita/
tem et ſemper apparet in ea cõtenta ad modũ
farine non ad plenum molitis uel ad modum
arene et ſi agitetur rauce ſonat ſicut urina etti/
corum et eſt multum fetida. Satis de ſignis
generis dictum eſt reſtat perquirere de ſigniſ
ſpecierum. Species autem lepre ſunt quatuor
ſecundum quod quatuor ſunt humores ex q̃/
bus cõtingit generari cauſam cõiunctã lepre
nam cuiuſlibet lepre cauſa coniuncta eſt cole
ra aduſta putrefacta. et non intelligo putrefa
ctionem ſicut in febre ſed putrefactioné que
eſt extraneatio calidi et humidi ſicut eſt in cor
poribus ſiccis et in ſtercoribus cum igitur ex
qualibet ſpecie quatuor humorum poſſit ali/
quis talis ſic putrere ſequitur ꝙ quadruplex
erit cauſa lepre coniuncta differens ſpecie ad
modum loquendi medicorum. quarum una q̃
eſt de ſanguine appellatur alopicia que de fle
gmate tyria de colera leonina ſed melenconi/
ca dicitur alefangina et hec fuit uiatici ſenten
tia libro. vii. ſue practice cap. de lepra ubi ſic
dixit. Lepra é paſſio accedens a colera nigra
incéſa et putrefacta apparés i ſupficie corpo
ris et naſcens ex quatuor humoribus. Sed
tamé incéſis et corruptis et in colerã nigram
mutatis eſt auté quadruplex uel é de corrup/
tione ſanguinis et uocat̃ allopitia altera de co
lera rubea. et dicitur leonina alia de colera
nigra et appellatur alefangia. Quarta de fleg
mate dicẽda tyria. et hec é yſaac ſñia et hãc ui
am ſequit̃ Gilber. anglicus et Guliel. de pla
cẽtia et plures alii. uidet̃ tamé q̃cũq3 ex ꝑdic/
tis ſpẽbus i duas ſpẽs quarũ una fit ex quol/
uis dictorũ hũorũ ꝑ aduſtioné et alia é melan
colía fcã ꝑ cõgelationé. attamẽ q̃a lepra ꝑ uiã
cõgelatiõis raro cõtigit et ſi aliquãdo accidat
nõ é fortiũ accidẽtiũ iõ multi auctores de tali
lepra nihil ex ꝑſſerũt ſed ſolũ de fcã ꝑ uiã ad/
uſtionis. et hãc etiã nõ ex ꝑſſerũt de omnibus
ſpẽbus imo ſerapio. v. breuiarii dixit. Leprã
generari a ſupfluitate colere nigre. et iſta du
plex exiſtit una cõſurgés ex colere citrine ad
uſtione et alia ex caliliditate ſcilicet aduſtione
que humoris melenconici et aliabas. octauo
theori'. dixit duas eſſe ſpecies eius. Vna que
fit ex colera nigra quam ſanguis diximus eſ
ſe fecem et purgamentum. Et altera

Digitized by Google

que eſt ex colera nigra ex colere rubee aduſtione generata. Auic. inſequens Serapionem et aliabatem poſuit tres ſpecies eius ſicut treſ ſunt poſite inter ambos illos. ſ. que facta ē ex colera aduſta et q̄ facta eſt ex melancolia aduſta et que facta eſt ex fece ſanguinis de melancolia facta ex aduſtione flegmatis aūt ſanguinis multi non expreſſerunt quia raro ſanguiſ et raro flegma per aduſtionem deducūtur ut fiant materia lepre. Et ſi ad hoc deducuntur non ſunt ſeuiorum accidentium. unde Auic. cap. ſupra allegato. Facta ex melancolia colere eſt magis feda et pluris nocumenti et difficiliorum accidentium et uehementius adurēs et ulcerans ſed eſt ſuſceptibilior curationis et facta ex fece ſanguinis eſt uehementior et q̄etior et non ulcerat et facta ex melancolia aduſta ſimilatur colerice in ſuis accidētibus licet eſt tardius ſuſcipiens curationē. Iſtis itaq; dimiſſis ueniendum eſt ad ponendum ſigna cuiuſq; ſpeciei. et quod queritur manifeſtius fiat. Leonine ſigna ſunt primū oculi rubeſcūt tumeſcunt et rotundi fiunt in quibus apparet eminentia uenarum ſanguinis colerici abundantia cum quo quedam apparet citrinitas.
Secundum color uergit ad citrinitatem et fuſcedinem. Tertium corpus totum eſt magis gracile precipue in extremitatibus. Quartū exſiccatur magis pectus et ſtringitur. Quintum fixure maxime in membris extremis fiunt plures et maiores et citius euenientes.
Sextum corroſio properat ad gingiuas. Septimum urina eſt coloracior. Octauum ſanguis qui in flebotomia egreditur eſt ſubtilior.
Nonum diſlocatio ī iuncturis accelerat. Decimum totius corporiſ ulceratio. Vnddecimū hec ſpecies citius omnibus aliis augmentum ſuſcipit. Duodecimum fiunt magis ſolito clamoſi iracundiores et uenenoſi magis et apparet ſerpigines empetigines morfea nigra uel crocea. Signa alefangie ſunt coloris totius corporis nigredo intenſa magis quā in aliis ſpeciebus. Pōderoſitas corporis maior. Tarditas fixure et ulcerationis reſpectu leonine. Gracilitas amplior. Vrina pauca et ad fuſcedinem quandam declinans. Et ſanguinis in flebotomia egreſſi groſſities maior. Et condēſatior uelocior. et ad augmentum non propat maior et crebior partium inſenſibilitas cum ſtupore quā in reliquis. Copia ſcrofularū et glandium. ſemper fere ſunt ſubtriſtes. Cum ſanguiſ lauatur in lauatura apparet quaſi quedam uenule. Signa alopicie ſunt color corporis uergens ad rubedinem magis facies magis rubicunda. et depilatio magna. palpebre ingroſſantur et inuerſantur. urina magis rubet. etiam ſanguis in flebotomia egrediēs cito inſpiſſatur. et corpus non apparet arridū ſicut in leonina et elefantia. difficultas odoratus. a gingiuis educitur ſanies et ex leui ſcalpatiōe ab ipſis et naſo effluit ſanguis. corpus et facies quoniam rubeis maculis et puſtulis diffunditur. cutis et caro mollis et quaſi ſemper ſub lucida et aliqua unctuoſitate perlinita. Signa tyrie ſunt multiplicatio nodorū et glandularum et tuberoſitatum in corpore. color corporis ab albedie trahit ad fuſcedinem. corpus totum remanet humidum minus quā in aliis ſpeciebus exſiccatum. oculi i illa ſpecie magis quā in aliis lacrimant. fit pilorum caſus cum fiſſuris et impetiginibus. Vrina groſſior et albior. et ſanguis peregrediens liquidior et diſſolubilior. fecus facies tumeſcit a qua cortices eleuantur. extremitates. ſ. manuum et pedum tumeſcunt ſcinduntur et cadūt ungues. excretaiones et emunciones plures quā in ceteris ſpeciebus et quādo alique ptes ſcalpuntur excutiuntur ueluti farina et furfures. Cū igitur ſigna generis lepre et ſuarum ſpecierū poſita ſint ſupereſt uidere ſi in hoc nobili uiro ſupra dicta ſigna inueniūtur quod ſi non reperiuntur liquet hunc uirū nō eſſe leproſum. Incipiamus igitur diſcurrere primū ſignū non apparet nam in illo non eſt color rubeus ut liquet nec palpebrarū inflatio nec goſſoni uel aſſafati. de ſecundo ſigno poſſet quis dubitari quoniā oculi ſunt rubei ſed hoc ſignum ē cōe ad lepram et corrizam et illud iſtā declarabo. In pectore nulla ē ſtrictura ꝙ eſt ſignum tertium nec quartum ut notum eſt minus uerificatur quintum. De ſexto uidetur dubitatio quāquā non ſit nam ut declaraturus ſum a materia a cerebro fluente fit aliquando in extremitatē naſi opillatio et tunc uidetur cum naribus loqui eſt igitur ſignum cōe ad lepram et corrizam. Septimū non apparet aliquo modo nec octauū nec minus nonū nec decimū i ſomnio rariſſime ſomniat et ſomnia facilia quod erat undecimū ſignū nec grauedinē ſentit dum dormit ꝙ erat duodecimum nec macule apparent nec impetigines nec morfea ut aliqui poſuerunt eſſe ſignum nullā habet ptem inſenſibilem que ſentire debeat. Si extrema in eo facile infrigidātur illud eſt ſibi quaſi ut affirmat cōnaturale pariter etiam ex paruo labore caleſiunt hoc ē propter raritatem texture ipſorum et eſt ſignum nō proprium lepre nullam penitus ſentit formicationem in fronte aut palato in lingua et genis etce. Non habet pruritum

et precipue manſiuum qualis eſt qui lepram
precedit aut ſecum coniungitur nec eſt ſcabi
es nec ſitis nec corporis aſperitas . Videndũ
reſtat ſi in hoc uiro ſunt ſigna ꝑcedentis poſt
quã ſigna abſoluimus ipſius incipientis. Pri
mum fuit ſparſio in capillis et caſus eorũ qđ
minime eſt in hoc uiro nec diſlocãtur loca ca
pillorum ꝙ fuit. ſecundũ nec unguibus appa
ret ſciſſura ꝙ fuit tertium. quartũ fuit ꝙ forã
incipit fieri fetida etc. ꝙ minime apparet ĩ ui/
ro iſto ꝙ ſi in oculis color uidetur mutatus ẽ
propter cauſam dictam et infra declarandam
ꝙ non cõge'etur in iuncturis ſanguis nec pu
treſcat ſatiſ liquet quod erat ſignum quintum
nec ſextum uerificatur. ſ. additio contritiõis
annelitus non prouenit uox ad raucedĩnẽ ne
dum ad finem eius quod fuit . ſeptimũ ſignũ
nec octauum. ſ. labiorũ ingroſſatio nulla glã
doſa additio apparet in corpore ſuo ꝙ fuit.
nonum nec etiam decimum ꝙ fuit corporis
ulceratio non eſt cartilaginis naſi corroſio ut
liquet ꝙ erat. xi. nec cadit naſus aut extremi
tates aut egreditur uirus fetens ꝙ fuit. xii.
xiii. uero ꝙ fuit uox redibat ad occultationẽ
minime eſt. minime uerificatur. xiiii. ꝙ fuit
ꝙ iam non remanent pili. xv. uero fuit ꝙ co/
lor denigratur ualde. et hoc non inuenitur.
Nam color eius eſt ut erat antequam ſuſpicio
eſſet iſtius egritudinis nec atteſtatur pulſus
huic lepre ut facile apparebit tangentis et con
trarianti q̃les ſint differẽtie pulſus leproſi ꝙ
fuit. xvi. ſignum nec oculi in iſtud retundan/
tur quod apud Aueroym eſt potiſſimum ſig/
num. urina eius uarii eſt coloris et modi ſub
ſtantie ſecundum ꝙ contingit meliorem aut
deteriorem in eo fieri digeſtionem et notum
erit uolenti contrariari. Si quis tamen proter
ue dicta ſua defendere uellet et hunc aſſeuera
re leproſum eſſe diceret. ꝙ et ſi multa ex iſtis
ſignis non uerificẽtur aliqua tamen apparẽt.
ut ex omni parte eorum dicta refellantur. De
ſcendamus ad experimenta que a noſtris doc
toribus ponuntur. Primum eſt ut patiens ex
uatur ſi inuenerimus cutem aſperam et aſper
gamus aquam frigidam ſi ei non adheret ni/
ſi ſicut foret corpus untum tunc eſt leproſum
Nam cutis in iſto aſpera non eſt et ideo non
uerificatur experimentum in quibuſdam nõ
leproſis uidi ſepe aquam corpori non adhere/
re quod contingit propter fumos quoſdã un/
ctuoſos aut ſuperfluitates. quarto digeſtionis
que fit in membriſ que ad cutem expelluntur
que cum unctuoſe ſint et cuti inhereant prohi
bent aquam figi in ſanguine uolui experiri.
nam eo per flebotomiam extracto et ipſo coa/
gulato accepi partem ſanguinis ſuperiorem
cui ſuper poſui ſal tritum et ſtatim liquefactũ
eſt. nam ſi ſuper partem coagulatam ponere/
tur in homine non leproſo non diſſolueretur
non apparet ſanguis unctuoſus . Item ſang/
uis in planta manus fricatus nõ ſentitur are
noſus ad odorem non apparet fetidus deſcen
dit ſanguis ſuper aquam claram proiectuſ tar
dat ſanguis poſt flebotomiam antequã coagu
letur. hec experimenta fere omnia habentur a
Gilberto anglico collecta que in illo per me
experta non uerificantur Gulielmus de pla/
ſentia in lib. et cap. ſuperius allegatis poſuit
ſignum ꝙ dixit nunquã fallere cũ cuius uer
ba hec ſunt et certiſſimum ſignum ꝙ nunq̃
fallit eſt. Quod ſi medicus quãdo dubius fue
rit de lepra aſpexerit in os leproſi et preſſerit
ſuis digitis linguam et uiderit circa radicem
lingue. i. uue et in palato ſciſſuras et puſtulas
uſtas albas rubeas et citrinas que contingũt
ex fumo eleuato a materia que aduritur. unde
cum reuerberatur talis fumus horribilis i lo
co cum aſcendit ad caput et non reſoluitur im
mo inficit loca illa ſecundũ ꝙ eſt. Significat
uniuerſalem aduſtionẽ in materia totius cor/
poris et ſignificat hoc uere lepram. cum igiᵗ
diligenti facta inſpectiõe minime tales puſtu
le appareant certe concludendum eſt hunc no
bilem uirum non eſſe leproſum cum nec ſig/
na nec experimenta hoc atteſtentur ut uis mi
nime nec breuitatis cauſa expedit ut procura
mus ſigna ſpecierum lepre. nam ſi non eſt le
proſus ut per dicta conſtat non eſt in aliqua
ſpecie lepre reponendus et ideo ſuperuacuũ
eſſet querere in eo ſigna ſpecierũ lepre relin/
quitur igitur tanq̃ hoc probatũ et rationibus
et experimentis demonſtratũ. Declaretur de
inceps diſpoſitio ipſius uiri pro cuius noticia
ſciendum ꝙ iſte uir nobilis catarrum patitur
ſed catarrus tribus modis accipitur. uno mo/
do large pro quocũq; defluxu humiditatum a
ꝑtibus ſuperioribus. precipue tamen a capite
ad ꝑtes inferiores quicũq; fuerint et tunc gre
ce dicitur roys ꝙ latine eſt fluxus et ſic ſumi
tur ab Auic. ſecũda primi cap. de morbis cõ
poſitis. Secundo mõ minus cõiter pro quocũ
q; defluxu humiditatũ a cerebro ad ꝑtes ſibi
ſuppoſitas ſiue ꝑs illa ſit ſtomacus ſiue pec/
tus ſiue epiglotis ſiue fauces ſiue nares et ita
de reliquis et iſto mõ ſumiᵗ cũ diximus flu/
xus catarralis aut tuſſis catarralis . Tertio
modo ſtricte accipitur magis proprie pro de/
ſcẽſu hũorũ ad pulmonẽ tãtũ et hoc mõ itelli
giᵗ cũ abſolute ꝓferᵗ et dixit meſue ꝙ idẽ eſt
grece fluo ꝙ latine reuma ſeu reumatiſmus

dicitur catarrus enim a cado nam cum humi/
ditates cadunt uel ruunt ad pectus uel pulmo
nem catarrus dicuntur. et hoc modo tertio ſũ
ptus diſtinguitur contra corrizam et brancũ
Eſt enim corriza fluxus humiditatum a cere
bro ad oſſa narium. unde illa materia que de
ſcẽdit ad nares uocatur chachareri et eſt co/
riza et ex iſtis patet ꝙ catarrus proprie ẽ ac/
cidens quoniam eſt exiens mutatum ꝙ ſequi
tur immediate ad egritudinem cerebri. poteſt
etiam eſſe cauſa morbi quo :iam complexio/
nem alteraret uel uiam opillaret aut continui
tatem ſolueret poteſt etiam dici morbus ĩ nu/
mero queadmodum lapis ĩ ueſica aut uermis
et hoc eſſet quoniam materia ipſa prohiberet
ĩmediate certam operationem fieri uel pulmo
nis dilatationem aut conſtrictionem. Ad pro
poſitum noſtrum iſte uir patitur catarrum. ſe
cundo modo ſumptum qui proprie dicitur co
riza. nã eſt mereri fluxus ad ptes naſi et hu/
ius catarri cauſa intrinſeca materialis eſt du/
plex. una eſt humiditas in cerebro congeſta
per uiam indigeſtionis nutrimenti ad ipſum
dilati cuius ſuperfluitas indigeſta in ipſo re/
manet et multiplicatur. Alia eſt humor ſiue
uapor aſcendens ad cerebrum ex corpore to
to aut ex ſtomaco uel ex alio ſiue aliis mẽbriſ
quare humor poſtea in eo remanens deſcẽdit
uapor uero ad cerebrum aſcendens non reſo
lutus frigiditate cerebri cõdenſat'. et in aque
naturam conuertitur. unde Galie. v. de acci/
denti et morbo. Accidit catarrus cerebro ex
defectu uirtutis digeſtiue ipſius ſicut accidit
homoceria ſtomaco ex defectu ſue digeſtiõis
congeritur humiditas in cerebro ex indigeſti
one alimenti ad ipſum delegati. Cauſa uero
leſionis digeſtionis cerebri aut eſt malicia cõ
plexionis cerebri pura uel cum materia. Vt
plurimum tamen eſt mala complexio frigida
et humida. quare Aueroys tertio colliget di/
xit uirtutis digeſtiue operatio in cerebro. aut
diminuitur aut corrumpitur et ad hoc proue/
nit fluxus uel caſus ſuperfluitatum non coc/
tarum ex cerebro ad nares et palatum et uoca
tur hoc accidens naſſa. i. catarrus ſed quia ali
mentum cerebri eſt frigidum et humidũ erit
illa ſuperfluitas ex eo congeſta frigida et hu/
mida. Cauſa aſcenſus humorum ad cerebrũ
eſt uirtus expulſiua membrorum inferiorũ
expellens humorem ad ipſum aut eſt tractus
ui doloris aut caloris capitis attrahentis aſcẽ
dunt uapores ad cerebrum ipſum eo ꝙ cere/
brum ĩ corpore eſt ſicut media regio aeris ad
quam delati uapores aquoſi ad propriam na/
turam reuerſi in pluuiam conuertuntur ſimi
liter uapores ex corpore delati ad cerebrũ ni
ſi reſoluti fuerint in ipſo refrigerantur et ad
naturam reducuntur aquoſam. Auic. v. tertii
cap. de coriza de utraqꝫ cauſa dixit Cerebrũ
quod frigidum eſt et non digerit illud ꝙ pro
uenit ad ipſum ex nutrimento et non reſolui
tur ꝙ ad ipſum aſcendit ex uaporibus. Con
uertuntur ergo ſuperfluitates nutrimenti in/
ferius. i. inferius deſcendunt quia inſpiſſan/
tur frigiditatis cerebri et ſua grauitate inferi
us fluunt. Et apponuntur uapores in aquam
naturam conuerſi ſicut conuertitur in alem/
bico illud quod aſcendit ad ipſum ex cucurbi
ta quare aſſidui ſunt in ipſo fluxus. Cauſa
extrinſeca eſt aut a ſole caput calefaciẽte aut
ex uento calido uel ex olfatu medicinarum ca
lidarum ſicut mſuci croci et aliorum etc. Aut
medicine calide cataplaſmate uel aliter capitis
applicate uel eſt frigiditas extrinſecus ueni/
ens ex aere frigido aut uento ſeptẽtrionali et
precipue cum caput diſcooperitur ſcilicet ad
aerem frigidum et uentum frigidum et preci
pue hora que rarificãtur porri cerebri ex bal/
neo exercitio ira aut cogitatione aut aliis ut
locutione multa. Multa repletione coitus plu
rimus et comeſtione rerum in capite euaporã
tium ſuperfluus ſomnus et pariter ſuperfiue
uigilie omnes iſte cauſe facile haberi poſſunt
ab Auic. loco ſupra allegato. Sciendum ta/
mẽ eſt ꝙ humor ad caput expulſus ſeu ex ua
poribus ad ipſum eleuatus in capite genitus
eſt acuitatem participans quare cum miſcetur
cum humore in capite per indigeſtionẽ multi
plicato reſultat humor habens ſalſuginẽ quã
dam. unde iſte catarrus ſiue coriza eſt hũor
ſalſuginẽ habens. eſt autem catarrus iſte ali/
quando ſubtilis ut plurimũ tamen groſſus.
Signa ſunt rubedo oculorum mordicatio ei/
us ꝙ currit rubedo tamen eſt remiſſa et ſimi/
liter mordicatio propter materiã flegmaticã
obtundentẽ humorẽ acutum apparet etiã emi
nentia aliqua duorum ſuperciliorum et opilla
tio in foramine quod eſt in oſſe fixo in naſo.
unde non odorat bene et loquitur ac ſi per na
res loqueretur interdũ ſecundum ꝙ opillatio
fuerit maior aut minor in loco dicto. Et hec
omnia contingũt ratione flegmatis ad ea loca
currentis apparet et fluxus lacrimarũ cũ tan
ta eſt materie abundantia qui p foramina que
ab angulis oculorũ ad ipſum naſum materia
ad oculos uenit hec ſigna faciliter colligunẽ
ab Auic. et ſerap. hec diſpõ uerenda eſt. nam
catarrus multarũ malarum diſpoſitionum po
teſt eſſe cauſa ut oſtendit Auic. v. tertii capi.
proprio.

Digitized by Google

Cura iſtius diſpoſitionis

duobus perficitur inſtrumentis dieta ſcilicet et potione. Dieta conſiſtit i debita adminiſtratione ſex rerum non naturalium. et primo ab aere incipiamus. Fugiat aerem frigidum et etiam multum calidum et aerem turbidum nebuloſum et uentoſum precipue flante auſtro aut borea et ſimiliter aerem humidum et uaporoſum et habentē odorem malum eligat ſibi aerem clarum declinantē ad caliditatem quandam aut ad tempamentum in qualitatibus actiuis. in paſſiuis uero ad quandam ſiccitatem paruam tamen ſitq̈ boni odoris et euentatus locus habitationis ſit a terra eleuatus non propinquus curſibus aquarum nec cloacis ſit expoſitus orienti. teneat caput et reliquum corpus munitum a frigore ita ꝙ paucitate pannorum ab eo non ledatur nec multitudine ſudet quare uariande ſunt ueſtes et birreta ſecūdū temporum uarietatem igni uero non multum propinquet nec ipſum aſpiciat: ſed ſi opus fuerit ad ipſum appropiquare tergum uoluat et a fumo et puluere caueat.

De accidentibus animi.

Nocet ſibi furor ira triſticia ſollicitudo deſperatio. ſed conueniunt paciētia letari gaudere bene ſperare cum amicis et dilectis conuerſari et a frequenti coytu cauere tanquā a re multum nocenti uſus eius ſit rarus tamen completa digeſtione in ſtomaco et epate interdum conuenit.

De ſomno et uigilia

Somnus ſit de nocte non de die ſitq̈ primo ſuper latere dextro deinde ſuper ſiniſtro capite bene eleuato corpore pannis conuenienter tecto non maioris quantitatis horarum ſeptē nec minoris ſex nec prius incipiat dormire q̄ tranſeant hore due a fine cene. Et licet ſomnus ſuperfluus noceat non minus tamen ſuperflue uigilie. nam caput replent et ſpiritus reſoluunt pria tertii cap. de pilentia et de corruptione memorie.

De motu et quiete

Conuenit exercitium totius corporis moderatum ſtomaco ieiuno factū pulſis primo ſuperfluitatibus prime et ſecunde digeſtionis et conuenit capitis leuis pectinatio uel eius cū pannis leuis fricatio et maxime poſt exercitiū inferiorum ptium ꝙ multum in caſu iſto confert. Conuenit balneum antequā catarrus ad inferiora diſcurrat. unde Auic. v. tertii. Qui conſuetus eſt pati catarrum quandoq̈ prohibet aduentum catarri ſui ſubitus introitus in balneum ad ſudandum aut pro. i. ante aduentum catarri. Et ſic uoluit Auic. ꝙ balneū conueniat in preſeruatiōe a catarro inſolitis ipm pati confert quies precipue poſt cibū ſicut nocet ea hora omē forte exercitiū tam totius corporis quā capitis haly dixit corrizam pacientes. ſ. et catarrum cibos ad caput euaporātes fugiant ut nuces caſeū uetere lac caprinū erucam et ſimilia. Et aueroys ſupſedeat. Et Aui. dixit minoret potum aque frigide congelate.

De cibo et potu.

Cōuenit panis ex farina boni frumenti a qua furfur ſit excuſſum competent coctus et debite fermentatus duorū aut trium dierū ſed non prius comedatur quā calorē quē ex furno contraxit deponat uina potentia dulcia groſſa oia ſunt mala et ſimiliter ſubtilia acuta. Cōuenit uinū paruum colore albū aut parū rubeū ſiue habens colorē uini granatorū quod nō ſit fumoſum nec dulce nec multū ponticū ſitq̈ in ſubſtantia clarum et boni odoris ꝙ ſi indiget permiſtione cum aqua miſcetur cum aqua ciſterne aut aqua ſimpliciter cocta loco uini uti poſſet tempore hiemis aqua mellis quod ſic fit. Recipe mellis clari lib. i. aque fontis clare et mūde lib. x. miſceantur ſimul in uaſe uitreato et ponatur ad ignem lentū ſine fumo et bulliat et cū bulire inceperit diſpumet et tamdiu bulliat donec tertia ps aque cōſumetur et tūc deponatur ab igne et coletur cū ſaculo in fundo cuius ponat cinamomi modo groſſo piſti. ʒ. iiii. et uſui ſeruet tempore eſtatis ponatur loco mellis zucarū albū et eſſet potus ualde cōueniens. Carnes ſint perdicū faſianorū frāculinorū et merularū et aliarū auiū degentiū in pratis et nemoribus conueniūt pariter carnes pullarū gallinarū iuuenū et caponū et pipionum uolare incipientiū. Ex quadrupedibus bone ſunt carnes edi caſtrati uituli et caprioli iuuenis abſtineat a carnibus bouinis. caprinis porcinis et ſalſis carnibus a leporinis et a carnibus auiū in aquis aut paludibus degentium ſicut ſunt anates anſares etce. Piſces non ſint in multo uſu ſi tamen aliquando ſumit ſicut ex aquis dulcibus bonis ſquamoſi parui ut capedani trute lucii carpiones timali. Et ex mari ſolee trilie paſſares aurate. et cetera. Competunt oua recentia ſorbilia aut tremula dura uel frixa nocent. Vitet lac caſeum et que cum lacte fiunt et butirum. Ex herbis eligātur boragines bugloſſa

apuli cicorea endiuia et ſpinacia cum petroſillo miſta. Legumina non conueniunt precipue fabe lentes. ſi tamen accipitur ſit brodiũ cicerum rub. far et miliũ. Caueat ab omnibꝫ acruminibus ut ſunt alia cepe raſanus etc.
Ex fructibus cõceduntur paſſule dulces auellane prius toreſacte fiſtici et amigdale excorticate. cum carnibus ſuis uti poteſt ſapore facto cum brodio aut ſucco granatorum dulciũ et ſupra aliquid ſpargatur infra ſcriptarũ ſpecierum. Recipe cinamomi electi croci macis liquiricie cardamomi anna. ʒ. v. zucari ad põdus omnium et fiant ſpecies. Et cum ferculis ſuis precipue tẽpore hiemis uti poteſt ſpeciebus que ſic fiunt. Recipe zenze albi cinamomi electi. anna. ʒ. ii. gariofili gardemomi croci anna. ℈. i. piſtentur et cribentur et poteſt poſt cibum uti Tragea que ſic fit Recipe liquiricie aniſi anna. ʒ. i. ſem. gariofilorum cubebarum anna. ʒ. ii. macis. ʒ. i. paſſularũ enucleatarum mundatarũ lib. ſem. Et de hac in fine menſe ſumere poteſt coclear unum. Studeat omni die habere uẽtris beneficium bis aut ſaltem ſemel ꝙ ſi naturaliter haberi non põt habeat arte aut cum ſuppoſitorio facto ex melle aut cliſteri cõmuni uel cum aſſumptiõe. ℥. i. caſſie per horã ante prandiũ.

De inanitione et repletione.

Nunquã comedat uſqꝫ ad ſacietatẽ ſed ſemper a menſa famelicus ſurgat nec cõedere incipiat niſi ſenſerit priorem cibum eſſe digeſtum et affuerit uerus appetitus qui cum aderit non differatur cibus. non comedat in una menſa diuerſa cibaria ſed ſit contentus uno aut duobus et primo accipiat illum q facilius digeritur bibere non incipiat niſi prius octo uel decem bolos ſumpſerit nec tantũ bibat ut cibus in ſtomaco natet. et poſt cibũ ad mediam horã nihil potus ſumat.

Cura per potionem

quinqꝫ habet intẽtiones. Prima digerere materiam. Secunda eſt abſcindere uel ſaltem ipſam minuere. Tertia eſt diuertere ipſam materiã a pte timoroſa ad ptem ignobilẽ. Quarta abſcindit fluxum alterando malam diſcraſiam et membra confortando. Quinta corrigere accidentia ſiqua fuerint.

Prima intentio.

Digeratur materia iuxta primam intentionẽ cum ſyrupo qui ſic fit. Recipe ſaluie. m. ſem. capillorum ueneris ſticados arabicis anna. m. i. paſſularum ſebeſten anna. ℥. i. lupullorum endiuie. anna. m. i. borraginis et bugloſſe cum radicibus ipſorum anna. m. ſem. buliant omnia i lib. v. aque clare fontis uſqꝫ ad conſumptionẽ medietatis poſtea coletur et colature addatur zucari quantum ſufficit et fiat ſyrupus et acetoſetur cum modico acceti uini albi et aromatizetur cum macis nucis muſc. et ſandalis Recipe ſupradicti ſyrupi. ℥. ii. aqrum ſaluie mẽliſſe et endiuie ãna. ℥. i. miſce iſtum ſyrupũ calidum ſumat in aurora p horas octo poſt finem cene precedentis et continuet donec in urina digeſtio apparuerit.

Secunda intentio perficitur

cum adminiſtratione iſtarum pill. Recipe pill. cochiarum. ℈. ii. ſe. pill. de fumoterre. ℈. ii. fiant pill. ix. et accuantur cum grano. i. ſem. elaterii. iſtas pillu. ſumat in die immediate ſequente ad diem complete ſumptionis ſupradictorũ ſyruporũ per horas. ix. poſt finem precedentis cene et poteſt cum ceperit ſuper dormire per horam deide uigilet donec tranſeant hore quinqꝫ ab hora ſumptionis et tunc ſumat ciatum unum aqne ordei cum. ℥. i. zucari rub. Et inde ad horam prandeat.

Tertia intentio.

Diuertatur materia iuxta intentionem. et primo ad ptem remotam et hoc cũ cliſteriis ſuppoſitoriis fricationibus extremorum poſitione uentoſarum ſuper nucam et ſimiliter ſup comiſſuram ſed hoc fieri nõ debet niſi corpe prius bene purgato et cũ uentoſa remouet illico ponatur cerotum ex thure maſticis ſandaraca laudano et ex diuertentibus eſt maſticatorium ꝙ fit cum maſtice et pipere ſumantur maſticũ grana. x. et ponantur in ore cũqꝫ comaſſata fuerint ponantur grana. iiii. piperis et maſticetur et ſpuat omne illud ꝙ ad os uenit dẽ humiditate cũqꝫ piper diſſolutũ fuerit addat quatuor alia grana et ſic procedat p mediam horam continuando et hoc facere incipiat per tres dies poſtquã pill. ſumpſerit et faciat ſic duobus diebus in qualibet ebdomada ipſis diebus interpoſitis.

Quarta intentio ſic

perficitur Recipe mirre ſandarace anna. ʒ. i. piſtentur modo groſſo et buliant in. ℥. vi. uini rub. uſqꝫ ad conſumptionem quarte partis et de hoc uino ſepe gargarizetur. Item Recipe nigelle per noctem in aceto infuſe poſtea exſiccate demum torrefacte. ℥. ii. liget in ſindone et frequenter odoret. Accipiatur etiã dicte nigelle pars et ſupponatur prunis calidis

Digitized by Google

et recipiatur fumus ad naſum.item ualet ſuf
fumigium factum ex olibano et laudano. Ex
his que in ore retinent et conferunt ſunt mir
ra thus et ſpica nardi inter dentes retenta .nã
ſunt ſublimis iuuamenti ut dixit Meſue ex re
bus que odorantur eſt pomum que ſic fit Re/
cipe ſtoracis calamitis.ℨ.ii.olibani maſticis
ſandarace anna.ℨ.iii.coſti ſpice ãna.ℨ.i. am
bre.ℨ.ſem.xiloaloes.ℨ.iiii. muſci.℈.i. ter/
bentine parum et fiat pomum horum medica
minum fluxum materie refrenantium utatur
modo uno modo alio.et ipſis uti incipiat poſt
quã abſoluerit intentionem ſecundã.et iuxta
ipſam quartam intentionem cõfortetur caput
remouendo maliciam digeſtionis primo ſup
aſpergendo cuti capitis puluerem thuris aut
macis et precipue in loco comiſſarum. Item
ſupponatur cerotum capiti quod ſic fit Reci/
pe laudani.ʒ.i.macis nigelle anna.ℨ.i.ſem.
ſandarace.ℨ.iii.olei coſtini quantũ ſufficit et
cum cera fiat cerotũ.Ad idem faciũt faſciculi
policarie calefacti ſuper tegulam ſine liquore
et capiti ſuper poſiti.et cum infrigidantur re
moueantur.Item ambra per omnem modum
admininiſtrationis confortat cerebrum.Item
diamuſci dulcis.ʒ.iii.triaſãdalorum.ʒ.i. mi
ſce de iſto electuario confortatiuo cerebri et
epatis ſumat ad quantitatẽ unius caſtanee an
te prandium per quatuor horas poteſt iſtis uti
modo uno mõ alio poſtquã pillu.ſupradictas
ſumpſerit.

Quinta intentio que

eſt ſuccurrere accidentibus cum nullo modo
ſint ad ſe curam trahentia non expedit eorũ
curam ponere.ſed ſi qua ſuperuenerint ad ea
propria eſt recurrendum . unum tamen ẽ ad/
uertendum ꝙ puto forſan occaſionem dede/
rit ut diceretur ꝙ uir iſte leproſuſ eſt.nam ſu
per tibias apparuerũt aliquẽ macule rubee et
ſuper coxias et poſtea coloriſ quaſi uiolacei et
inde fiebant nigre propter quod potuit aliqs
credere hoc ab humore melencolico proueni
re et amplius quia pili ceciderunt a locis in q
bus tales macule fuerunt.Item tibie cum tan
guntur ſatis dolent . ſed iſta nihil faciunt ad
concludendum iſtũ eſſe leproſum ſi recte ho/
rum accidentium uolumus cauſam cõnotare
nam uir equitauit per tempora ualde frigida
per niues magnas ob quam cauſam factus ẽ
totus ſtupidus accedebat ad locum ubi erat ig
nis ingentiſſimus propter quod primo ex fri
gore forti facta eſt exſiccatio humiditatis con
tinuantis pilum in loco ſuo et facientes ipſũ
adherere deinde ignis dilatando porros fuit
cauſa quare inde pili caderent. Et hec eadem
fuit cauſa illarum macularum.nam ignis ſua
caliditate attraxit ſanguinem ad partes tibia/
rum et coxarum . unde ptes ille ad quas fuit
attractio facta fiunt rubee cum uero ſanguis
ad ea loca tractus fuerit a regimine nature de
ſtitutus uergebat ſiue incipit ad nigredinem
declinare et tunc color apparens uidetur eſſe
uiolaceus medius.ſ.inter rubeum et nigrum
Vlterius uero procedentis fit niger ſicut uide
mus fieri in percuſſionibus i primo locus fit
rubeus ſanguine ad locum attractio deĩde uio
laceus tandem niger . Ex quo apparet ꝙ ille
macule non debent dici morfee debilitatis ue
ro tibiarum cauſa fuit malicia complexionis
debilitantis neruos acquiſitos a frigore ꝑ cu
ius cura fiat inunctio cum infraſcripto unguẽ
to.Recipe marciaton unguentũ agrippe et di
altee.anna.ʒ.ſem.laudani.ℨ.ii. ſtoracis ca/
lamit.ℨ.i.ſem.miſce cum hoc unguento ti/
bie ungantur quando uadit dormitum.Dein
de ſuper ligetur petia lini calida de mane quã
do ſurgit lauetur cum uino paucifero decoc/
tionis ſaluie foliorum cipreſſi et mirtorum et
debite ſine fricatione exſiccentur et que ſcri/
pta ſunt cõuenienter fierent de menſe nouem
bris antequã frigora maiora fierent et in pri
cipio martii ubi neceſſitas urgeret et ſunt ite
randa et continuanda ſi neceſſitas requirat.

¶ Bauerius de Baueriis.

Ir quidam no

bilis annorum.xxxii. uirtute
totius ſatis fortis complexione
ſanguineus cum aliquali colere admixtione
exercitii ciuilis licet nonnunquã excedat eq/
tando et uenando ſtomaci declinantis ad frigi
ditatem et humiditatem renũqз calidorum pa
titur a menſe auguſti.M.cccc.lxix.dolorem
quendam aggrauatiuũ in pectine et peritene/
on cum temporis interuallo cum uero accidit
ſolet durare illi quattuor aut quinqз horis ue/
rumqз paroxiſmi poſteriores fuerunt priori/
bus leuiores huic dolori aſſociatur frequens
mingendi uoluntas que aliquando ante dolo
ris aduentum excitatur interdum poſtquã do
lor ceſſauit remanet durans per duos aut tres
dies apparent.preterea tempore doloris a re/
ne minutiſſime ad albedinem declinantes cũ
aliquali dolore pungitiuo in extremitate uir/
ge.Cauſa doloris primitiua fuit quedam uio
lenta equitatio ſiue cuiuſdam equi exaſpera/
tio.nam ex ea facti ſũt renes calidiores et ad
materiam recipiendam aptiores ob debilitatẽ

conſecutam ex equitatione illa immoderata. unde renes caliditate ſuperflua materiam attraxerunt cui materie minus debilitate reſtiterint materia inde in renibus recepta ad ueſicam pulſa cauſa eſt coniuncta doloris ſupra dicti grauatiui. Cauſa autem antecedens eſt materia exiſtens in uenis aut epate apta a renibus trahi et ad ueſicam expelli. hec autem materia uidetur eſſe flegma a dominio cui aliquid colere eſt admixtū. Et dici poteſt flegma ſalſum. nam arenule apparentes ad albedinē declinantes atteſtantur materiam eſſe flegmaticam aut ad flegmaticitatem decliuem. Cauſe ſupra aſſignate ſunt doloris qui primo incepit aliorum uero dolorum quibus per interualla eſt uexatus forſan non interuenit cauſa primitiua ſed ſola renum caliditas cum debilitate ſua una cum materia apta ad renes attrahi et ad ueſicam expelli. Ex his faciliter cauſa aſſignari poteſt frequentis mictus antecedentis poxiſmum et ſequentis poſt ipſum et exiſtentis cum adeſt poxiſmus. Nam materia que ad ueſicam pellitur que eſt doloris factia participat acuitatem ut ſupra dictum eſt. Cū ad ueſicam mittitur aut in ea retinetur nondū tante quantitatis ꝙ dolorem cauſare poſſit eſt tamen tanta ut imprimere poſſit in uirtutē ſenſitiuam ueſice impreſſionem nocentem c quo nocumento percepto uirtus expulſiua urinā expellit etiam ſi modica ſit urine quantitas. Et hec eſt cauſa frequētis mictus ante aduentum poxiſmi cum uero materia faciens dolorem adeo paucificata fuerit ꝙ dolorem cauſare non poſſit remanet tamen de ea tantum ut uirtutem expulſiuam excitet. et hec eſt cauſa mictus frequenter poſtquam dolor ceſſauit et ex iſtis apparet quare adeſt frequentia mictuſ quando dolor eſt preſens poſſet aliter iſtius effectus cauſa aſſignari ſed puto aſſignatas oēſ eſſe principales et ſufficientes et edem ſupra aſſignate cauſe ſunt doloris pungitiui in extremitate uirge. nam ea pars eſt reliquis partibus uirge magis ſenſitiua. Stante ſupra dicto caſu queritur a me Bauerio utrū aliqua balnea naturalia huic diſpoſitioni conferent premiſſis his que ante acceſſum ad balnea p̄mitti debent. Ad hec reſpondetur premittēdo primo ꝙ balneorum naturalium quedam ſūt que bibuntur. quedam uero in quibus ſolum corpus infunditur. et horum multa eſt diuerſitas quoniam quedam ſūt ferrea quedā enea nonnulla aluminoſa quedam cinericia quedā attramentalia et ſicut minere ſunt diuerſe ita horum balneorum diuerſificātur uirtutes ut plane uideri poteſt. ſecunda primi cap. illo q̄dam ornate loquentium hoc premiſſo dico ꝙ balneum porrete quod bibitur in premiſſo caſu conueniret ꝙ probatur quia illud conueīt ꝙ euacuat cauſam antecedentem doloris et cōfortat ſtomacum et epar et renes et ueſicam et membra expulſiones mundat ab arenulis et ab aliis materiebus in ueſica contentis. ſed porrette balneum eſt huiuſmodi cōuerſio etc. Antecedens pro maiori eſt notum minor declaratur. nam balneum porrete aliquid habet nitri gratia cuius ſoluit. ꝑticipat uero alumine pauco cuius cauſa membra unit et confortat ꝙ has uirtutes participet ſepius apparuit proſublinatiuam non tamen eſt negandum ꝙ aliquod ſulfuris participet ſed reſ adeo modica eſt ut guſtu et olfatu percipitur. Et ꝙ huiuſmodi balneum modice eſt caliditatis actualis. nam fere eſt tepidum et pariter eſt exigue caliditatis uirtualis ex quibus minor declaratur nam ratione nitroſitatis uentrem ſoluit et urinam prouocat et interdum uomitum ſecūdum diuerſas ſumentium diſpoſitiones et ita corpus ab humoribus purgat prauis. Gratia uero aluminis partes membrorum unit et cōfortat neqꝫ dubium eſt ꝙ renes aut epar intēdantur quoniam aut eſt frigida reſpectu iſtorum membrorum calidorum ſupra temperamentum aut per accidens infrigidat euacuando coleram conſeruatiuam caliditatis dictorū membrorum quēadmodum dicimus reubarbarum corpus colericum infrigidare. Eorū uero balneorum in quibus ſine potu tantum corpus balneatur quedam conueniunt nō tamen omnia nam ſolum ea que mineram haberent ferri aut eris. nam iſta cōfortando mēbra nutritiua cuius ſunt epar et ſtomacus ut apparet in capitulo ſupra allegato et uniendo ꝑtes renum et ueſice faciunt ne iſta membra materiam ad ſe tranſmiſſam recipiant imo repellent: repulunt enim membra cōfortata ſtipticis. iii. tegni remittunt etiam ſuperfluā caliditatem epatis et renum et ex his apparet ipſorum cōferentia iſtorum balneorum quedā a me ſunt experta uidelicet balneum auinionis comitatus ſenarum balneum calderallarum prope petrioliū et balneum aquarum territorii piſſarum balneum uille in territorio lucano. Et ſi omnia dicta balnea habent minerā ferream cum aliquali participatione eris nullum tamen iſtorum propoſito noſtro magis conueniret quam balneum de aquis territorii Piſani. nam eſt uere nullius caliditatis actualis confortat membra naturalia et expulſiōis affert multa comoda abſqꝫ aliquo incōmodo et multos ad hoc miſi propter diſcraſiam cali

dam membrorum naturalium quibus mirabiliter profuit. Balneum auinionis eſt multe actualis caliditatis propter quod multi debilitantur et nequeunt eo pati aut non ſine labore et idem dico de balneo dela uila prope corſenam Balneum caldenallarum temperatioris eſt caliditatis et magis laudo in caſu predicto poſt balneum de aquis cum in urbe roma eſſem aliquos prelatos audiui balneum de rota laudare et ꝙ ad calculum ualebat nunq̄ uiſitaui id balneum nec experientia uirtutum eius ſū doctus ideo de eo nihil ſcribo bene Valete.

¶ Bauerius de Baueriis.

Diſpoſitio ſpec

tabilis uiri Martini de inſigni ciuitate regii eſt grauis et muladnereu mut. nam eſt rubor faciei puſtuloſus quarum alique ueniunt ad ulcerationem. unde redditur facies turpis et ſolet talis diſpoſitio precedere lepram imo plerūqꝫ eſt principium eius. unde Raſis. xxv. continentis. Et accidit iſta paſſio plurimum hiemis tempore et non accidit in eſtate plurimum quia ipſa accidit ex frigore ledente faciem de qua proprie nō diſſoluitur uapor quare facies ſimilis erit faciei leproſi. Et Auic. ſeptima quarti. Hec paſſio eſt rubedo extranea ſimilis rubedini eius in quo incipit lepra que apparet ſup faciem eius et ſuper extremitates et proprie i hieme et frigore. et fortaſſe ſunt cum ea ulcera. Hec Auic. ſeptima quarti. Et iſtius diſpoſitionis cauſa eſt ſanguis malus propulſus ad faciem. et hic ſanguis in ſubſtātia eſt malus aliquando per admixtionem colere groſſe interdum per admixtionem flegmatis ſalſi nonnunquā per admixtionem humoris melenconici mali. Et ſi malicia ſanguinis non fuerit multum magna faciet ruborem ſine puſtulis et ulceribus et ſi fuerit groſſicies maior et malicia non tamen multum faciet ruborem puſtuloſum et ſi fuerit cum multa accuitate faciet ruborem ulceroſum. Ad propoſitum noſtrum hec diſpoſitio pendet a ſanguine dominante cui flegma ſalſum ē admixtum licet nō dubitem cum eodem ſanguine aliquid colere groſſe eſſe coniunctum cum hec materia faciat ulcerationem que ſignificat materie accuitatem que et ſi poſſit prouenire a flegmate ſalſo multo magis a colera groſſa habente accuitatem cuius ſignum eſt quoniam puſtule ſunt in radice paulum late et rubor in circuitu remiſſus et ſanguis exiens tendit ad albedinem et cinereitatem et ſenſus pruritus mediocris. Et interdum ſuper puſtulas apparent cruſte parue hec omnia ſignificāt cum ſanguine flegma eſſe admixtum ſanguine tamen dominante. Sed quod aliquid colere ſanguini ſit admixtum probatur quoniam multe iſtarū puſtularum ſunt accutarum capitum et paruorum corporum et ſunt ſicce et parue humiditatis nullam ſaniem aut paruam emittentes. Et ex iſtis euidenter concluditur materiam facientem iſtam diſpoſitionem eſſe a predominio ſanguinem quod oſtenditur per ruborem apparentem cui coniungitur flegma ſalſum cū modico colere groſſe ꝙ apparet ex accidentibus ſuprapoſitis ſi recte conſideretur.

Cura iſtius diſpoſitio

nis que apud quoſdam uocatur gutta roſea et in arabico dicitur alguaſen. conſiſtit in debito regimine ſex rerum nonnaturalium et rerum medicinalium. Regimen rerum non naturalium habebit ſex partes ſecundū quod ipſe ſex ſunt a quibus incipiam et primo ab aere.

De aere uitare debet

aerem frigidum et aerem multum calidum et uētoſum et aerem multum humidum pariter multum ſiccum et omnem aerem mali odoris fugere inſuper debet manſiones multum frigidas et etiam multum calidas ſimiliter humidas aut ſiccas nocet tenere caput multum calidum et omne illud ꝙ collum cōſtringit et ſuperflua caliditas pannorum et ſimiliter tanta paucitas ꝙ corpus frigeat et caueat manere ꝓpe ignem ꝙ multum calefiat et ſtare in ſtufa ſicca confert aer in caliditate et frigiditate temperatus aut parum declinans ad caliditatem Et in qualitatibus paſſiuis ſit temperatus uel parum declinans ad ſiccitatem ſit boni odoris aut ſaltem nō mali ſit purus et quietus a uentis locus habitationis ſit inter duo ſolaria nō prope cloacas nec ductus aquarum ſitqꝫ inter caliditatem et frigiditatem tēpatus ut dictum eſt de aere. tegmentum capitis tale ſit ut caput ſit a frigore munitum nec propter ipm multum ſupercalefiat quod tegmentum uariare debet ſecundū uarietatē temporū ſit etiam corpus debite pannis munitū adeo ut non frigeat nec multū ſupercalefiat quod uariare debet eſtate hieme et mediis temporibus.

De accidentibus ani

me. Nocet ex accidentibus anime ira furor triſtitia ſollicitudo et coitus qui ad accidentia

animi reducitur conuenit letari gaudere con/
tinere a ſuperfluo coitu.

De ſomno et uigilia.

Sõnus de die nocet et ſomnus imediate poſt
cibum factus et omnis ſomnus excedẽtis q̃ti
tatis et factus ſupra faciem conuenit ſomnus
de nocte et nõ de die niſi caſus accideret quod
in nocte nõ dormiret tunc in die ſomnus con
ceditur. et ſit primo ſup latus dextrũ deinde
ſuper ſiniſtrũ ſitqꝫ quãtitatis ſex aut ſeptẽ ho
rarũ non maioris octo nec minoriſ quinqꝫ ſit
capite eleuato et corpore debite pannis tecto.
nec prius dormire incipiat quã tranſiuerit ho
ra cũ dimidia a fine cene.

De motu et quiete.

Omne exercitiũ forte nocet ſiue ſit equitãdo
ſiue peditando omne exercitium in quo caput
ſtet inclinatũ conuenit exercitiũ tempatum i
quo corpus non ſupflue calefiat ne ſanguis i
cendatur fiat ſtomaco ieiuno et pulſis ſufluita
tibus prime et ſecunde digeſtionis. Cõuenit
exercitiũ ptium inferiorũ in quo caput quie/
ſcat et loco exercitii cõueniunt fricationes cũ
panno lineo incipiẽdo a brachiis trahẽdo uer
ſus manus et a ſpatulis deſcẽdendo inferius
ad coxas et tibias laudatur etiam leuis capitis
pectinatio ſed caueat a forti ipſius fricatione.

De cibo et potu.

Ex cibis nocent quicũqꝫ ſint acuti ſalſi mul/
tum amari multũ dulces et unctuoſi oẽs cibi
opillatiui ſicut panis agimus et cibaria ex pa
ſta agima facta et cuteſ animaliũ et cibaria dif
ficilis digeſtionis et carnes bouine caprine et
caſeus uetus et piſces uiſcoſi ut anguille ten/
che et ſimiles et piſces teſtã habentes ſicut cõ
chilia et omnia frixa et legumina et herbe ca
lide et ſicce et omnia acrumina ut aleũ cepe et
ſimilia. et fructus ꝑcipue ficus dactili uue dul
ces uina potentia quecũqꝫ fuerint uinum dul
ce et omne uinũ ſubſtãtie groſſe ſiue fuerit al
bum ſiue nigrũ et acetũ et omẽ id in quo mul
ta fuerit accetoſitas. conueniunt cibi inſipidi
et pauce dulcedinis. Sit panis ex farina opti/
mi tritici a qua furfur ſit excuſſum debite coc
tus et conuenienter fermentatus ſitqꝫ recens
non tamen calidus. et carnes ſint faſianorum
perdicũ caponũ iuuenum et iuuenũ gallina/
rum edi uitule caſtrati pipionũ nondũ uolan
tiũ et precipue de his qui in colũbariis nutriti
ſunt. Et carnes melius prepantur eliſſe quã
alio modo cõueniunt oua recẽtia ſorbilia aut
in aqua cocta dũmõ ſint molia. Ex piſcibus
concedunt parui ſquamoſi in bonis aquis ca
pti herbe ſint borrago lactuca bugloſſa endi/
uia cicorea. Et cũ huiuſmodi herbis frigidis
miſceantur interdũ alique calide ſicut menta
et petroſillus. Ex leguminibus conceditꝰ bro
dium cicerũ rubeorũ et far et ordeum pilatũ.
Ex fructibus paſſule cõceduntur et precipue
ille que ſunt pontice et parum citonii poſt ci/
bum uinũ ſit album clarum pauciferum in ſa
pore mediũ inter dulce et ponticum cui aque
fontis aut ciſterne miſceatur plus minus ue
ſecundum uini potentiã.

De inanitione et reple

tione. Fugienda eſt omniũ ciborum repletio
et precipue eorum qui prohibiti ſunt nec i ea
dem menſa uarii accipiantur cibi ſed ſit con/
tentus uno aut duobus et ab eo incipiat qui ẽ
digeſtiõis facilioris nec comedere incipiat ni
ſi cibum preaſſumptũ ſentiat eſſe digeſtũ fu/
giat ſuperfluam abſtinentiã que non minus
noceret quã nimia comeſtio a mẽſa ſurgat re
liquiis famis adhuc exiſtentibus non bibere
incipiat niſi prius ſex aut ſeptem bolos come
derit nec ſit potus tantus ut cibus in ſtomaco
ſupernatet. Curet omni die habere uentris
beneficium bis aut ſemel ꝙ ſi naturaliter ha/
bere non poſſet habeat arte cum ſuppoſitorio
facto ex melle et ſale aut cum radice rafani in
fuſa in aqua ſalita aut cum radice yreos aut fi
at cum diſteri ꝙ ſic fit. Recipe malue boragi
nis cum radicibus ſuis fumi terre anna. m. i.
polipodii. ℥. i. fiat decoctio de qua colatura ac
cipiatur lib. i. ſem. cui adhibeatur caſſie. ℥. i.
confectionis ameth. ʒ. vi. olei. ℥. iii. ſalis. ʒ.
ii. et calidum ſtomaco ieiuno recipiatur. Si
ſtomacus nauſcauerit prouocetur uomitus cũ
aqua decoctionis ſemis atriplicis et modico a
ceti ubi uero nõ eſſet nauſea neqꝫ ſtomaci do
lor non fiat uomitus.

Cura per potionem

quattuor cõtinet intentiones. Vna eſt digere/
re materiam. Alia ipſam euacuare. Tertia eſt
diuertere. Quarta uero eſt localium approxi/
matio.

Prima intentio ſic ad

implet. Recipe endiuie epatice lupullorũ ca/
pillorum ueneris bugloſſe borraginis et ſca/
riole anna. m. i. fumi terre ſcabioſe anna. m.
ii. ordei mundi liquiricie paſſularũ ſemis en/
diuie et portulace ãna. ℥ ſe. ſene epithimi po
lipodii anna. ℥. i. ſticados aniſi feniculi radi/
cũ caperũ anna. ʒ. ii. radicũ bruſti et feniculi

anna.℥.i.decoquantur omnia in ſufficiẽti q̃ti
tate aque poſtea coletur et colature addat̃ zu/
cari albi quantũ ſufficit et fiat ſyrupus et ac/
cetoſetur cum aceto uini albi. Recipe ſupra/
dicti ſyrupi.℥.ii. aquarũ ſcabioſe lupullorũ
melliſſe anna.℥.i.miſce iſtũ ſyrupũ calidum
accipiat per horas octo poſt finem cene prece
dentis et continuet ipſum octo aut decẽ diebꝫ
uel tam diu donec preſenti phiſico apparuerit
materiã eſſe digeſtam.

Secunda intentio ſic

completur Recipe polipodii quercini.ʒ.ii.lu
pullorũ.m.ſem.florũ ſticados arabici florũ
borraginis et bugloſſe anna.ʒ.iii.epithimi.
ʒ.ii.paſſularũ ſine nucleis.℥.ſem.agarici.
ʒ.i.ſem.ſalis geme.℈.i.agaricus ſubtiliter
incidatur et non piſtetur et infundat̃ in ſuffi
cienti quãtitate oximellis ſimplicĩ pro ſui im
bibitione cũ ſale gẽma ad minus per ſex ho/
ras de reliquis fiat decoctio de qua accipiatur
quantũ ſufficit ad diſſoluendũ diacatoliconis
℥.ſem.cõfectionis amech.ʒ.ii.ſem.et addat̃
expreſſio agarici et fiat potus iſtũ potũ ſoluti
uum accipiat calidũ per horas nouẽ poſt finẽ
cene imediate precedentis per diem unũ poſt
completã aſſumptionẽ ſupradictorũ ſyrupo/
rum ſuper quẽ potum cum ceperit poteſt una
hora dormire deinde uigilet donec tranſeant
hore quinqꝫ ab hora ſumptionis et tunc acci/
piat ciatum aque ordei calide cũ.℥.ſem.zuc/
cari rub.et inde ad horã prandeat. Quod ſi
pill.eſſent ſibi magis grate iſtas ſumat ordi/
ne et nõ in potu medicinali dictis Recipe pil/
lularũ de fumo terre.℈.ii.ſem.pillu.de yera
compoſita ſeu de vera Nicolai.ʒ.ſem.fiant
pill.nouem. Poſt euacuationẽ cum ſolutiuo
factã ad dies quattuor fiat flebotomia uene cõ
munis brachii dextri per quam euacuent̃ ſan
guinis.℥.vi.poſt has euacuatiões ad dies ſex
fiat flebotomia cephalice per quam extractio
ſanguinis fiat.iiii.℥. Admodum utile eſſet
emoroidas prouocare cũ fricatione ani cũ fo
liis peritarie aut ficus aut fricare ipſas cũ ce/
pe narciſci aut ipſas linire cum lacte titimalli
uel cũ felle tauri. Demum ueniendũ eſt ad p
ticulares euacuationes ponantur uentoſe ſub
mento et ſcarificet̃ ut ſanguis exeat poſt tres
dies ponant̃ ſanguiſuge due.primo iuxta au
res una in quolibet latere demũ ponãtur alie
due una ab omni latere naſi et dimittatur ſan
guis exire tangatur locus cui uolumus ſan/
guiſugam adherere cũ modico ſanguinis pi/
pionis aut alterius rei et ſit ſanguiſuga pur/
gata et electa iuxta doctrinã Auic.iiii.prim i
cap.de ſanguiſugis et ponat̃ in canulla et lo/
co applicetur.

Tertia intentio.

Diuertatur materia iuxta intentionẽ tertiam
cũ ſuppoſitoriis acutis cũ enematibus forti/
bus cum fricationibus incipiẽdo a ſpatulis et
brachiis trahendo ad inferiora et deſcendẽdo
ad coxas et tibias fiant ligature fortes adiuto
rii et coxarum iuxta inguina et ponatur uen/
toſa cũ ſcarificatione in occipitio et in ſpatu/
lis iſtorũ diuertentiũ utatur modo uno modo
alio ſtomaco ieiuno et habito uentris benefi/
cio.

Quarta intentio que

eſt localiũ appoſitio complet̃ cũ adminiſtrati
one infraſcriptorũ medicaminũ. Reci.aq̃ ro/
ſate lib.i.ſem.diſſolue in ea ſulfuris uiui.℥.
i.et cũ ea liniat̃ facies Recipe boracis.℥.ſe.
farine cicerũ rubeorũ.ʒ.vi.camphore.ʒ.ii.
pulueriza oĩa ſubtiliter et cũ ſucco cepe fiant
trociſci ponderis.ʒ.ii.et permitte exſiccari ĩ
umbra cũ eis uti uolueris diſſolue unũ cum
melle et line faciem in ſero quando uadit dor
mitum uel ante cenã de mane laua faciẽ cum
aqua furfuris. Recipe piperis et boracĩ anna
ʒ.ii.piſtent̃ ſubtiliter et incorporent̃ cum ſu
co cepe et melle et liniatur facies Recipe ace/
ti ſquillitici quantũ ſufficit ad lauandũ faciẽ
quã lota liniatur cũ unguento ꝙ ſic fit. Reci/
pe piretri nigelle ellebori nigri anna.ʒ.ii.pi
ſtentur ſubtiliſſime et incorporent̃ cũ treben
tina et fiat linitio in ſero de mane uero lauet̃
facies cũ aqua ordei in qua radix rafani ſit de
cocta.iſtorũ medicaminũ localium in primis
utatur primo aliquibus diebꝫ ꝙ ſi uiderit ex
eius uſu notabile iuuamentũ infra dies decẽ
proſequatur ſi nõ utatur ſcd'o.et ſic ſucceſſi/
ue ſed taliter iſtis nõ utatur niſi premiſſa eua
cuatione cũ medicina aut pill.et factis flebo/
tomiis.et cum utitur cõtinuet diuerſiones ꝙ
ſi nõ uideretur eſſe curatus iſtis factis opus ẽ
purgationẽ reiterare et ſequi ordinem ſupra/
ſcriptum.

¶ Bauerius de Baueriiſ.

Jſpoſitio nobi

lis uiri Iohannis de Francia ẽ
mala cõplexio frigida et hu.ce/
rebri cũ materia cui cõiungitur materia ſub/
tilis aquoſa in eodẽ cerebro multiplicata par
tim pp epatis ſui calidã et ſiccã cõplexionem
eleuantis fumos et uapores ad caput ptim p/

pter indigeſtioné eiuſdé cerebri huic diſpoſi
tioni duo principalia iunguntur accidentia,
unum eſt grauitas auditus licet aliquádo ma
ior aliquádo minor ſit. Aliquid eſt dentium
mollificatio. Tertium eſt dolor capitis aliquã
do. Primi accidentis cauſa é materia flegma/
tica ſubtilis que in cerebo multiplicata cóica/
tur neruis quinti paris a quibus é ſenſus au/
ditus et ſecundũ ꝙ illa materia maioré facit ĩ
ipſis neruis opillationem maior fit auditus le
ſio ſecundũ quod ipſa ſubtiliatur et reſoluit
minus leditur. Et hec eſt cã quare maioré aut
minoré leſioné in operatione auditiua aliquã
do ſentit. Accidẽtis ſecũdi cauſa é humiditas
deſcendens ad neruos quibus dentes gin/
giuis alligant et remollit ipſas et interuenit
ſua ſubtilitate inter carné et dentes que ipſos
circũuoluit et propter hoc mouentur détes ac
ſi exire uellent. Cauſa tertii accidentis é ma/
teria multiplicata grauans uirtuté et aliquan/
do eſt uentoſitas genita in cerebro faciens ex
tenſioné. Et ex his facile comprehédi põt hãc
diſpoſitioné eſſe grauem et nó contenendam
Nam niſi diligenti ſtudio prouideatur poſſet
iſte nobilis uir pduci ad grauiſſimas diſpoſi/
tiones ſicut notũ eſt cuilibet diligenter cóſide
ranti que ab auic. dicunt prima tertii et quar
ta et ſeptima tertii.

Regimen iſtius diſpo

ſitionis in duo diuidetur capitula unũ erit de
rebus nó naturalibus aliud erit de rebus me/
dicinalibus. Cap. primum.

De aere.

Caueat ab aere frigido et hu. et ab aere cali/
do et humido et paludoſo pariter et uentoſo et
potiſſime flante uẽto auſtrino cui ſuccedit uẽ
tus ſeptẽtrionalis et ab habitatione locorũ hu
midorũ aut propinquorũ cloace aut paludibꝯ
ſeu ſtagnis. Eligat ſibi aerem clarũ declinan/
tem ad caliditaté et ſiccitaté parum uel ad tem
perié plus tamen ad ſiccitaté quã ad calidita/
tem quoniã eius cerebrũ magis labitur p hu/
midũ quã per frigidũ. Et ſi aer nó haberetur
talis tempore hiemis fiat ſuffumigio tali cum
ligno iuniperi aut cũ thure uel ſandarace aut
ligno aloes ponendo de aliquo iſtorũ coclear
medium ſuper prunas ſed quia aer plus et mi
nus dealterat ſecundũ ꝙ corpus é magis aut
minus ueſtibus munitũ hinc eſt quod ſcribẽ/
do de aere aliquid de ueſtibus dicetur ſit igit
tempore hiemis caput munitũ birreto tincto ĩ
chermes aut capucio ita quod aer frigidus nó
occurrat capiti et in nocte teneat caput calidi/
us quã in die ſed nihil capiti ſupponat ꝙ ip/
ſum ſtringat neq͡ ipſum ſupra modũ calidũ
teneat. nam nimis magna capitis tectura mul
tum caput debilitat perducendo ipſum ad ra/
ritatem teſture tẽpore ſtatis defferat birretum
leue mediocriter tempore uero medio medio/
criter muniat caput. ueſtes uarientur ſecũdũ
temporũ uarietaté ſed caueat ne nimis ſuccin
dat ueſtes. ita ut regio epatis primatur et inde
ſuper caleſiat et teneat pedes a frigore muni/
tos bene.

De cibo et potu.

Vitet uinum grande et uinũ dulce et groſſum
ſimiliter turbidum. Eligat ſibi uinũ albũ cla/
rum non dulce nec aſperum ſed in his ſeruet
medium non ſit potens ſiue fumoſum et ſecũ
permiſceat tertiam aut quartã ptem aque plus
tamen aut minus ſecundum maiorem aut mi
norem uini potentiã. Et melius eſſet ꝙ ante
cibum per duas aut tres horas aqua uino mi/
ſceretur quod ſi permixtio aque cum uino ſi/
bi noceret generando uentoſitaté quoniã ui/
num multe permixtionis aque prepat inteſti
na ad colicã. xvi. tertii ponat per duos aut tres
horas ante cibum ſuum medullam panis ĩ ui
no ꝙ bibiturus eſt et inde illo uino utatur. ſit
aqua qua utitur clara ex fonte uel ex ciſterna
Caueat a pane agimo et non cóuenienter co
cto et a carne porcina et agima et a comeſtióe
rerũ pinguium et multũ unctuoſarum a rebꝯ
uehementer ſalſis a cibis ex paſta factis a ca/
ſeo potiſſime ueteri a piſcibus ſine ſquama et
ab his qui ſunt uiſcoſi a leguminibꝯ ſicut ſũt
fabe faſioli et ab acruminibus ſicut ſunt por
ri cepe radices etc. a rebus frixis et fructibꝯ
illis exceptis de quibus ſtatim dicetur ab her
bis frigidis et humidis et a uehemẽter calidis
Panis ſit ex farina optimi frumenti bene fer
mentatus et conuenienter coctus in cuius cõ
fectione ſit aliquid ſalis ſitq͡ non minoris eta
tis unius diei nec maioris trium carnes meli
ores ſunt perdicum faſianorum auium parua
rum degentium in nemoribus et campis et pi
pionum uolare incipientium querentiũ extra
domum uictum caponum gallinarum pullo/
rum leporum et caprioli caſtrati annualis et
uituli ab aliis abſtineat et tempore eſtatis me
liores ſunt eliſſate quã aſſate ſed tempore hie
mis aſſate ſunt conuenientiores. Piſces ſint
in raro uſu ex eis eligantur piſces ſquamoſi
degentes in aquis currẽtibus ſicut ſunt caue
dani lucii trute et ex mari eligantur piſces nó
habentes carnes duras nec uiſcoſas ſicut ſũt
ſolee trilie deaurate paſſeres et ſimiles. et hi

melius prepantur ſi cum uino decoquantur aut ſuper graticula conueniunt oua ſorbilia recentia et molia in eſtate cum agreſta ſed dura et frixa dimittantur uſus caſei et lactis nõ conuenit. inter caſeos qui minus nocet eſt q eſt medius inter recentem et ſiccum de quo i fine menſe parum aſſumat. Ex leguminibus uti poteſt brodio cicerum rubeorum granis dimiſſis farre milio panico rizo et lentibus aliquando licet raro. De herbis eligat ſibi boraginem petroſilium maioranã ſerpillũ et potius utatur tempore hiemis quã eſtatis. tẽpore uero magni caloris uti poteſt aliquando latuca ſed raro et cicorea. De fructibus uti põt paſſulis non dulcibus auellanis prius tamen torrefactis granis pini prius in aqua buliente infuſis et inde cum zucaro comeſtis in fine menſe uti poteſt uno aut duobus boliſ citonii aut neſpulis aut ſorbis aut aliquo habente ſtiticitatem et loco iſtorum in fine menſe põt ſumere grana coriandri unius coopture.

De motu et quiete.

Exercitium conuenit de mane ante prãdium et de ſero ante cenam prandio digeſto pulſis ſemper prius ſuperfluitatibus prime et ſecunde digeſtionis ſit exercitium moderatum ſaltẽ tempore eſtatis ne multo exercitio epar nimis calefieret eius terminus eſt uſq; ad ſudorem excluſiue omni mane cum ſurrexerit fricet ſibi caput cum panno lineo groſſo et pectinet ipſum. conuenirent etiam fricationes incipiẽdo a brachiis deſcendendo uerſus manus deinde ad coxas et poſtea ad tibias et he fiãt ſtomaco ieiuno ſaltem bis aut ter in ebdomada lauentur coxe et tibie adminus bis in ebdomada ante cenã incipiẽdo a ſupioribus fricãdo uerſus inferiora cum infraſcripta lotione uidelicet Recipe florum camomille melliloti foliorũ lauri roris marini anna. m. i. bulliant in ſufficienti quãtitate aque pro lotione et fiat ut dictum eſt.

De inanitione et repletione.

Caueat a multa cibi repletione tantum ſumat quantũ ſtomacuſ poteſt bene digerere et ideo bene eſt ut ſemper a menſa ſurgat reliquiis famis adhuc exiſtentibus nec unq̃ comedat donec ſentiat priorem cibum eſſe digeſtum et adſit appetitus nec ſint cibaria ſua diuerſa ſed ſibi ſufficiat cibus unius manerie ut puta liſſum aut aſſum. potus non ſit tantus ut cibus in ſtomaco ſupernatet nec prius bibere icipiat niſi prius comederit ſex aut octo bolos. Omni die curet habere beneficium uentris mane et ſero uel ſaltem ſemel. Et ſi non poteſt habere naturaliter faciat ſibi fieri ſuppoſitoriũ ex melle aut lardone aut ex radice ſicle que ſteterit per unam horã in infuſione aque ſalſe uel ſumat unciam unam caſſie nouiter extracte ex cãna per horam ante cibũ uel ſibi faciat fieri cliſtere cor.

De ſomno et uigilia.

Somnus ſit de nocte et non de die niſi cõtingeret ob aliquã cauſam q; in nocte non dormiret aut eſſet longa conſuetudo dormiendi de die in his caſibus cõceditur ſomnus de die fluxis duabus horis poſt prandiũ quod ſi poſſit a ſomno diurno deſiſtere laudabile eẽt magis ſuper latere ſiniſtro quã ſuper dextro ne epar ſupercalefaciat ſitq; capite bene eleuato corpore conuenienter pannis tecto non amplius ſit octo horarum et non minus quinq;.

De accidentibus animi.

Cuſtodiat ſe a melanconia triſticia ira ſollicitudine et gaudeat letetur ſit iocundus conuerſetur cum amicis et ſibi dilectis. et fugiat coitum precipue ſuperfluũ et maxime ſuper repletione. Capitulũ ſecundũ.

Cura per medicinam.

Recipe paſſularũ ſine nucleis. ℥. i. florum boraginis et bugloſſe anna. ʒ. ii. florũ ſticados arabici. ʒ. ii. ſem. buliant omnia in ſufficienti quãtitate aque poſtea coletur de colatura accipiatur quantum ſufficit ad diſſoluendũ caſſie pinguis nouiter extracte. ʒ. v. confectiõis de dactilis. ʒ. i. ſem. electuarii indi maioris. ʒ. i. et fiat potus hunc potum minoratiuũ materierum ſumat tranſacto medio menſe Martii ad libitum per horam unam ante diem calidum et poſt ipſius aſſumptionem ſtet ieiunuſ quinq; horis ad minus et in fine quinq; horarum comedat non ſe multo cibo grauando. Recipe ſyrupi de ſticades mellis roſati colati anna. ℥. ſem. ſyrupi de endiuia. ʒ. vi. aque ſaluie aque melliſſe aque endiuie anna. ℥. i. miſce hunc ſyrupũ calidũ ſumat in aurora i die imediate ſequente poſt aſſumptionẽ ſupraſcripti minoratiui et continuet ipſum ſex diebus. Recipe florum ſticados arabici florum roris marini anna. ʒ. i. ſem. liquiricie raſe. ʒ. ii. florum bugloſſe et borraginis. anna. ʒ. ii. Agarici optimi. ʒ. ii. ſalis gemme. ℈. ii. Agaricus incidatur ſubtiliter et non piſtetur. et infundatur etiã in oximelle ſimplici ſaltem per

ſex horas de alhis rebus fiat decoctio in ſuffi-
cienti quantitate aque poſtea coletur de colatu
ra accipiatur quantū ſufficit pro diſſoluendo
caſſie nouiter extracte. ʒ. vi. et addatur expreſ
ſio agarici qui optime ſit expreſſus et fiat po-
tus hunc potum ſiue medicinam erradicatiuā
ſumat per horas octo poſt finem cene calidū ī
die imediate ſequētem ad diem ultimam aſſū-
ptionis ſupraſcriptorum ſyruporū et cum ac-
ceperit poteſt una hora aut media ſuperdor-
mire ſed tranſacta una hora poſtquā medici-
nam acceperit non amplius dormiat imo ſur-
gat et ambulet per cameram clauſis feneſtris
et hoſtio et cum tranſiuerint hore quinqꝫ poſt
quā medicinam acceperit ſumat ciatum unū
brodii macri cum. ℥. ſem. zucari rubei et in-
de ad horam comedat non ſe replendo de mul
to cibo.

Recipe aſſari florum ſticados arabici foliculo
rum ſene anna. ℥. ſem. florū camomille melli
loti anna. m. i. ſaluie ſerpilli maiorane anna.
m. ſem. buliant omnia in lexiuio medioceiter
acuto deinde coletur et cum colatura lauetˀ ca
put optime ſtomaco ieiuno. deinde ſibi opti-
me ſiccari faciat poſt conuenientem exſiccati
onem tegat bene caput ne aer frigiduſ ſibi oc
currat hanc lotionē taliter facere incipiat poſt
quinqꝫ aut ſex dies cum medicinam immedia
te ſupraſcriptam acceperit et hanc continuet
ſemel aut bis in ebdomada.

Recipe ſquame ferri ſubtiliſſime trite. ℥. ii. in
fundatur in aceto acuto per ſex horas poſtea
exſiccetur ſuper tegula calida et iterum conte
ratur poſtea infundatur iterum in aceto et in
de exſiccetur et teratur et ſic fiat. v. aut ſex ui
cibus. ſ. infundendo in aceto exſiccando et te
rendo ultimo cribetur cum ſindone et ſumatˀ
pars cribata et addatur acceti quadruplum ad
ipſam ſquamam et ponatur ad ignem et dimit
tatur bulire igni lento quouſqꝫ totum redeat
ad ſpiſſitudinem mellis non calido nec frigi-
do ponatur una gutta aut due in qualibet au-
re quoniā mirabiliter exſiccat humiditatē in
auribus exiſtentē. Et hoc fieri incipiat duobꝫ
diebus poſt capitis lotionem ſemel aut bis in
ebdomada.

Recipe uitrū combuſtū et antimoniū equali-
ter piſtentˀ et cribentˀ cū ſindone et buliant in
oleo ſcorpionū de quo tepido mittatˀ una gut
ta aut due ī qualibet aure ſtomaco ieiuno hoc
medicamine utatur ſicut priore ponendo mo
do de uno mō de alio.

Recipe olei amigdalarū amarū. ℥. i. caſtorei.
℈. ſem. diſſoluatˀ caſtoreū in ſupra dicto oleo
de quo tepido imponat in qualibet aure duas
guttas ſemel in ebdomada. et hoc facere inci-
piat poſtquā fuerit uſus medicaminibus ime-
diate ſupraſcriptis et uiderit qđ amplius hu-
miditas ab auribus non exit.

Recipe nucis cipreſſi foliorū eius thuris ma-
ſticis cimini torrefacti anna. ʒ. i. ſem. acacie
ſumat aluminis anna. ʒ. i. piſtentur mō groſ
ſo et buliant in uino rubeo ſtitico de quo cali
do teneatˀ in ore et cōtinuet ad minus ſemel ī
die quouſqꝫ uiderit dentes eſſe firmatos. Et
hoc fieri incipiat poſtquā medicinā erradicati
uam ceperit.

Recipe ramorū capillorum ueneris. ʒ. i. ſe.
alumis ianuēſis. ℈. i. ſpice nardi. ʒ. ſem. filii
piperis albi anna. ℈. ſem. piretri. ʒ. ſem. pi-
ſtentur oīa et cribentˀ de iſto puluere ponatur
ad radices dentiū et caueat a comeſtione rerū
durarū et a tactu dentiū cum lingua.

Recipe turbit optimi. ʒ. ii. maſticis. ʒ. i. ſem.
roſarū. ʒ. i. aloes loti cū aqua endiuie ad pon
dus omniū et cōfice cū ſucco abſinthii pillu.
numero ſeptē pro qualibet. ʒ. harū pillu. ſu-
mat. v. aut. vii. quando uadit dormitū quādo
ſentit capitis dolorē aut ipſius grauitatē ꝙ ſi
etiā menſe omni ſumeret. ʒ. i. de mane ante
diem per duas horas facerēt ſibi ſublime iu-
uamentū exceptis mēſibus Iulii et Auguſti
in quibus abſtineat ab iſtis pill. quod ſi neceſ
ſitas ſumendi aliquid eſſet ſumat potius illis
temporibus. ℥. ſem. caſſie cum. ʒ. iii. diacato
liconis diſſoluti cum aqua endiuie et fenicu-
li equalibus ꝑtibus.

Baverius de Baveriis.

ℂ Bauerius de Baueriiſ.

Ere egritudi
nis cura magnifice domine eſt
remotio cāe ſi cām habuerit ut
teſtatur Auic. xvi. tertii cap. de cura colice cā
uero remoueri non poteſt niſi primo cognita
fuerit. Cui igitur cauſa ignorata bene ſucceſ
ſerit fortune et non uirtuti eſt tribuendum.

Cum ego magnifice domine tantū de diſpo
ſitione. v. acceperim ꝙ poſt cibum eadē. v. d.
ſentit ſumo frigore quandā alterationē et nō
nunquā ſtomacus apud digeſtionē grauatur
ꝑ iſta non conſtat mihi que ſit diſpoſitionis.
v. cauſa quia pp in re. v. quid dicturus ſum in
certū ē. Cōſiderata tamen egritudinis ueſtre
lōgitudine et ſpē febris quā fuiſtis paſſa ar-
bitror malā diſpōem ſtomaci ueſtri ſit pēdēs
a mala cōplexiōe frigida. unde Auic. i. iii. c.
de emigranea cura. oīs egritudo cuius tēpus
ꝓlongatˀ ē frigida ſecūdum oēm eius modū
cui per uiam indigeſtionis eſt etiam cōiuncta

mala complexio humida. et quia alterationis ſequentis poſt cibum non dubito ſtomacum eſſe cauſam et pariter ꝙ nō reaſſumat carnes conſuetas quia cum ſtomacus male digerit epar male ſignificat. ex quo ſequit͛ ꝙ corpus non habet nutrimentū debitum et bonum et ideo non reſtauratur. Preterea etiam huius rei cauſa eſt egritudo precedens que fuit longa. unde ſecundo amphor. quecūqꝫ in longo tempore extenuātur corpora tarde reuerti cōſueuerūt que uero in modico modice et ſi materfactionis alie poſſent eſſe cauſe puto tamē iſtam eſſe principaliorem ex quo infero ꝙ ſtomaco prouidendum eſt ut bene digerat. unde Galie. viii. libro decem tractatuū cū ſint paſſiones circa ſtomacum multe et diuerſe et earum plurime fiunt ex indigeſtione omni conamine prouidendum ē ut digeſtio bona fiat in omni ſtomaco paſſione. quare petitioni. d. v. ſatiſfaciam pro poſſe ſcribam uite regimen quo eadem. v. d. intelligat que ſtomaco nocēt et que dure et grauis ſunt digeſtionis et que eidem conueniunt et facile a ſtomaco uincuntur ut a primis caueat et alia proſequatur ponam primo a quibus ſecundū unam quamqꝫ rem naturalem cauendū ſit poſtea ſubiungā que in eadem conueniunt faciens principium ab aere.

De aere.

Stomaco nocet aer groſſus humidus paludoſus ineuentatus aer ſurdus et aer uentoſus ꝑcipue flante auſtro. Iuuat aer ſerenus quietus in qualitatibus ſuis temperatus aut declinans ad aliqualem caliditatem et boni odoris.

De accidentibus animi.

Vitanda ſunt accidentia omnia anime quibus natura a digeſtione diſtrahitur eo quod ſpiritus nimiū in interioribus conculcantur ſicut triſtitia timor ſollicitudo multa magna intentio ad aliquid agendū profunda cogitatio et reliqua ſimilia. Et ſimiliter nocent quicūqꝫ animi accidentia quibus ad exteriora nimis ſpiritus diffunditur et diſſoluuntur ut furor nimia leticia ira. nam et ſi primo ebulitio i ea fiat circa cor poſt tamen uidemus corpus caleſieri et rubeum apparere precipue in facie quod ſignificat ſanguinē et ſpiritus ad exteriora propelli. Conuenit gaudium moderatū de ſalute propria bene ſperare confidere moderate letari et conuerſari cum dilectis et ſibi gratis.

De ſomno et uigilia.

Nocet ſomnus nimius et ſomnus diurnus. cum nocte precedenti ſufficienter dormiuerit ſomnus imediate poſt cibū factus et non minus ſuperflue uigilie. Confert ſomnus moderatus ſeptē aut octo horarū ſaltē nō minor quā ſex nec maior quā octo ſitqꝫ p horā unā cum dimidia poſt cenā aut per duas horas fiat capite bene eleuato et corpore conuenienter pannis tecto ſit primo ſuper latere dextro poſtea ſuper ſiniſtro ꝙ ſ. excitatur ante cōplemētū totius ſomni dormiat poſtea ſup latere dextro. Si in nocte dormire non poſſet ob aliqd͛ impedimētū dormiat de die et melius eſſet ante prandiū quā poſt ubi poſt prandiū dormire ɔtigerit ſit p duas horas poſt finē ipſius.

De motu et quiete fugiendus

eſt nimius motus et omne forte exercitiū et fricationes fortes precipue imediate poſt cibū et pariter balneū eadē hora non minus nocet nimia quies. Conuenit exercitiū temperatū ambulando uel equitando factum ſtomaco ieiuno. pulſis primo ſuperfluitatibꝰ prime et ſecunde digeſtionis. Sit exercitiū tale ut corpus aliqualiter calefiat non perducat tamē ad ſudorē uel laſſitudinē loco exercitii cōueniunt fricationes a ſuperius incipiendo et cū pannis calidis aut manibꝰ ad inferiora trahendo quouſqꝫ corpus rubeat et fiāt capiti fricationes et pectinatio aliqualis.

De cibo et potu.

Stomaco nocent quecūqꝫ ſunt difficilis digeſtionis tarde mutationis ſiue ex modo ſubſtātie ſiue ex modo quantitatis ſeu ex mō qualitatis uel conſuetudinis. et omnes cibi uentoſi et inflatiui. et oēs multe unctuoſitate quoniam ſtomacū mollificāt et quicūqꝫ ſunt facilis corruptiōis et uniuerſaliter oēs cibi cachoſtomaci dicunt͛ tales quicūqꝫ. ii. dyanimediorū malū et faſtidioſum reddūt ſtomacū et ut ꝑticularius loquar. Panis omis de granis minutis et panis de frumēto agimus aut nō bene coctus aut a corticibus duris nō mundus aut cū oleo uel adipe cōfectus malus eſt. et ſimiliter cibaria oia que ex paſta nō fermētata fiunt. Cacomaſtica ſunt omnium animaliū interiora epatibus pinguium gallinarum exceptis. Adeps pinguedo medulla oculi et cerebrum inuolutum reddunt cerebrum uomitū aut nauſeā concitāt et ſimiliter de oſſibus medulle. Corda pulmo inteſtina renes difficulter digerunt͛ epata teſticuli exceptis gallorū nō coeuntiū et ubera ſtomacū in digerēdo fatigant cutes tardā et malā faciūt digeſtionē

Caro omnis antiqua cuiuſcunqꝫ fuerint ge/
neris difficilis eſt digeſtionis. Carnes gruū
pauonum anſerum et omnium auium haben
tium colla longa graues ſunt ad digerendum
Ex his que ex animalibus accipiuntur lac no
cet habentibus ſtomacū frigidum acceſſit eni
in eis in habentibus uero multum calidū cor
rumpitur in uaporem. Caſeus quoqꝫ uetus
difficulter digeritur caſeus recens recocta ſto
maco frigido non conuenit butirum uero ſto
macum ebetat. et oua non recentia et que fri/
xa et quecūqꝫ per decoctionem indurātur ſūt
difficilis digeſtionis. Piſces qui corruptioni
ſunt apti ſunt mali ſtomaco. et omnes qui in
paludibus et lacubus capiuntur precipue an/
guille tenche gambari et ſimiles. Ex herbis
cauēdum eſt a blita que ſtomacum faſtidioſū
reddit ſingultum excitat ab ogimo. i. baſilico
no a rapa cruda a blitonibus ab atriplice a fe
nugreco et omnia olera uentrem mollificātia
nocent ſtomaco ut malua mercurialis uolubi
lis ſpinacia et reliqua. Et caules acetoſa anetū
et apium quoniam malas attrabunt materias
ad ſtomacum et ſparagi nocent uilis ſtomaci
naſturcium non conuenit propter ſui acuita/
tem paſtinace et bauce tarde ſunt digeſtionis
et omnia habentia acrimoniam multam ma/
xime ſi cruda comedantur ſtomaco nocent ut
alium cepe bulbus. i. ſcallogna radix que co/
meditur raſanus ſinapis et fungi Tubera ſto
macum grauant De fructibus omnes nocēt
ſtomaco quicūqꝫ facile corrumpuntur ut per
ſica griſſomala. i. moniaca et ſimiles. Et om/
nes fructus nature hūide quando nō cito ſto/
macum egrediuntur. et hoc contingit quādo
poſt alios cibos comeduntur ut ſunt pruna ce
reſa melones et ceteri ſimiles fructus. nā pri
mo comeſti uentrem ſubducunt. poſt uero a/
lios corrumpuntur et alia corrumpunt. No
cent inſuper amigdale et auellane cum nō be
ne maſticantur et grana pini iuiube neſpilla
granatum acetoſum caro citri et omnia ex ſto
maco indigeſtibilia ſtomaco nocent ſicut oſ/
ſa cereſorum et prunorū arilli uuarum et gra
natorum quare integra ſummi non debent et
ſimiliter cortices uuarum et ſimilium et ficu/
um. Vina groſſa et noua. ſ. turbida nocēt ſto
maco uinum etiam acetoſum et multum acer
bum. et uinum multe cum aqua permixtiōis
habens ſtomacum debilitat et mollificat et ge
nerat uentoſitatem ī inteſtinis et precipue cū
fuerit ualde infrigidatum aqua tepida ſtoma/
cum relaxat. et aque potus ſtomacum ledit. et
aqua tepida quāuis mundificet uilos ſtomaci
laxat tamen inſtrumenta digeſtionis ut dixit
Auic. iii. primi. Et aqua multum frigida per
cutit ſtomacum ideo Hali primo practice iu/
bet tempore eſtiuo aquā auriri per ſex horas
antequā accipiatur. Conuenit panis ſimula/
gineus hoc eſt de flore farine bene fermenta/
tus conuenienter coctus in clibano habēs ali
quid ſalis non minoris temporis unius diei
nec maioris duorum aut trium dierum a quo
duri cortices ſint excuſſi. De carnibus uola/
tilium conueniunt pulli non ualde parui ca/
pones et galline. Caro enim gallinarum omī
carne melior. xxiiii. cōtinētis. c. cccccc. lxix.
eligantur etiam carnes ſtarnarum que ſupra
carnes aliarum ab Auic. magis laudātur ter/
tio almanſoris et conturnicum et iuuenculo/
rum columborum complete pennationis uo/
lare incipientium. pulli etiam columbi dant
in cibo illius cuius corpus euacuatum eſt de
ſanguine et infrigidatum eſt ex lōgo morbo.
xxiiii. continentis. faſiani perdices aues pue
degentes in nemoribus ut ficedule turdi me/
rule etc. turtures etiam conueniunt. Ex aīali/
bus domeſticis conceduntur carnes uituline
non multum natiuitati propinque ſed diſtent
ſaltem per dies. l. uſqꝫ ad. cc. Et carnes edine
non tranſeuntes dies. xl. et agnorum annua/
lium et caſtratorū. De ſilueſtribus conueni/
unt carnes caprioli. ipſe enim inter ſilueſtres
carnes meliores exiſtunt et ſanguis ex eis ge
nitus paucas habet ſuperfluitates. iii. alman/
ſoris. Caro etiam leporis laudatur quia et ſi
parum declinet ad melanconicitatem quia eſt
complexionis calide et ſicce que diſpoſitioni/
bus ſtomaci ueſtri aduerſatur ideo concedit
Et harum carnium ptes anteriores ſunt meli
ores poſterioribus ut yſacc de dietis uniuer/
ſalibus et tertio alimentorū. Auium caro alla
rum cum notabiliter ſe exerceant et debitum
influxum habeant ſanguinis ab epate et ſpiri
tuum a corde ſunt ceteris partibus meliores.
Caro uero muſculoſa rubea in quadrupedi/
bus eſt melior et ꝓprie cū non fuerit multa pi
guedine cōfuſa nec ab eo totaliter denudata.
Et he carnes ſtante debilitate ſtomaci melius
prepantur aliſſe quā aſſate. Conueniūt uitel
li ouorum recentium ſorbilles aut tremuli. ca
ſeus uſus non eſt bonus ſi tamen aliquando
contingerit ſit medius etate inter recentem et
antiquum non ſit uiſcoſum ſed in partes faci
liter ſeparabiles et ipſum ſummat quando uti
uoluerit in fine menſe. Piſcis uſus non
conuenit ſi tamen quandoqꝫ uteret eligat pi/
ſces ſubſtātia mediocriter ſolidi hūiditate ſup
flua et uiſcoſitate priuati ut ſūt marſiones ca/
pedani temuli Lucii Trutte Carpiones me/

Digitized by Google

rule et ſimiles et eorum melior prepatio ē ut coquantur cum oleo oliuarum feniculo menta et petroſimulo cum cibariis ſuis utatur ſpeciebus que ſic fiunt. Recipe piperis.℥.i.gariofilorum.ʒ.ii.piperis longi cardemomi nucis muſcate anna.ʒ.i.zenze.cinamomi.anna.ʒ.ii.ſem.macis croci anna.ʒ.ſem.piſtentur et cribentur et fiāt ſpecies. De herbis cōceduntur ſaluia feniculus petroſimilus mēta aliqualiter paſſa ſerpillus maiorana borago et ſimiles herbe uſuſ tamen multus earū non ſit. Fructus qui conceduntur ſu t ſiſtici qui multum laudātur et paſſule enucleate et cum nucleis cum fuerint bene maſticate et citonia cocta cum zucaro aut melle condita.

De repletione et in

ſumma cum diligentia uitanda eſt imoderata ciborum et potuum repletio ē enim repletio omniū materialium principium egritudinū. Euitetur igitur repletio omis cibi et precipue habentis malas qualitates de quibus dictum eſt. imo bonum eſt a menſa ſurgere reliquiis famis adhuc exiſtentibus. In comedendo ſepe potum accipere et parum melius eſt quam multum et raro. amplius cum uentris conſtipatione et uniuerſaliter cūq̧ ſolite euacuationis retentione non eſt comedendum imo prius omni mane corpus eſt euacuandum omnibus ſupfluitatibus uentris urine ſputo et muſcoſitatibus narium et leui competenti exercitio deinde comedendum eſt ita ut ex potu uel cibo nulla grauitas uel fluctuatio in ſtomaco percipiatur. Si autem grauitas in ſtomaco ex cibis aut potibus uel nauſea contingerit uomitus eſt prouocandus maxime enim cōfert egritudinibus cronicis ut quarta primi ca. de uomitu. cum uero uomitum prouocare uoluerit ſumat infraſcriptum potum tepidum. Recipe aceetoſi ſimplicis.℥.ii.aque fōtis.℥.iii. zuca.ro.℥.i.miſce cumq̧ biberit ſ.et per mediam horam demum comprimat linguam digitis aut cum penna in oleo inuncta gutturi impoſita uomitum prouocet alia fortia uomitiua non laudo ideo non ſcribo ea. Si uero in inteſtinis repletio eſſet fiat tēpore eſtatis hoc cliſtere. Recipe foliorum uiolarum mercurialis anna.m.i.ſem.blite florum camomille anna.m.i.fiat decoctio de qua accipiatur lib.i. ſe.cui addantur zucari rub.℥.ii.olei.℥.iii. ſalis.ʒ.ii.et calidum ſtomaco ieiuno ſupponatur. Tempore Autūni fiat hoc Recipe blit. m.i.ſem.foliorum mercurialis uiolarum anna.m.i.fumi terre.m.i.ſem. fiat decoctio de qua accipiatur lib.i.ſem.cui addantur zuca. rub.℥.i.ſem.benedicte.℥.ſem.olei.℥.iii. ſalis.ʒ.iii. Tempore hiemis hoc adminiſtretur Recipe florum camomille melliloti anna.m. i.maluarum.m.i.ſem.blite.m.ſem. aniſorū feniculorum anna.ʒ.vi. fiat decoctio de qua accipiatur.℥.xv.quibus addantur zuca.ru. ℥.ii.benedicte yerapig.anna.ʒ.iiii.olei de ſiſamo.℥.iii.ſalis geme.ʒ.ſem.et fiat cliſtere. Pro uere Recipe brodii pulli aut caponis li. i.ſem.zuca.rub.℥.i.ſem.uitelli ouorum.ii. butiri.℥.i.ſalis.ʒ.iii.et fiat cliſtere. Ad eandem repletionem conueniunt tempore hiemiſ pill.aleſangine de quibus poteſt per horā ante cenam ſumere.ʒ.ſem.aut.℈.ii. uel ſumat tantūdem de pill.de yera ſimplici. Tempore uero eſtatis conueniunt pillule que ſic fiunt. Recipe agarici.ʒ.i.ſalis geme.℈ i. ſpecierū yerapig.ʒ.iii.omnia iſta diſſoluantur in uaſe uitreo cum ſuco endiuie et dimittantur exſiccari et cum exſiccati fuerint iterum cum ſuco diſſoluantur et tandem cum deuenerit ad ſpiſſitudinem quo pill. poſſint fieri fiat magdalion et conficiantur pillule que ſunt ſine cuſtodia de quibus poteſt accipere a media.ʒ.uſq̧ ad.℈.ii.per horam ante cenam et ſunt bone et ſecure. ꝙ ſi acciperet de eis ante diem p horam.ʒ.i.quando uenter eſt ſtiticus conferet uitanda eſt inſuper inanitio ex longa a cibis abſtinentia. unde longa ieiunia omia nociua ſunt dimittantur omnes fortes euacuationes per quaſcūq̧ fuerint partes ſiue fuerint p ſeceſſum ſiue per uomitum aut per urinam uel per ſudorem.

Medicinalia.

Quedam deſcribam ſtomaco conferentia de quibus eſt electuarium ꝙ ſic fit. Recipe mirū piperum gariofilorum gardamomi anna.ʒ. i.zenze.cinamomi electi zedoarie macis anna.ʒ.ſem.zucari albi diſſoluti in aqua mente et fiat electuarium de quo ſummat ad quantitatem caſtanee ante cibum. Ad idem facit electuarium de xiloaloes.quod.v.canone deſcribitur et idem operatur diacinamomum de ſcriptione Meſue in ſuo antidotario et modo conſimili accipiatur ut dictum eſt de primo ſit tempore uehementis caloris uſus rarior. ꝙ ſi timeretur ſuper calefactio epatis occurratur ſibi leniendo regionem eius cum unguento ſandalino aut ceroto Galieni deſcripto. A Meſue in ſuo antidotario ab extra approximetur ſaculus quod ſic fit.

Recipe cinamomi macis galange.anna.ʒ. ii. Corticis citri mente ſanſuci calami are

matici.anna.ʒ.iiii.gariofilorum galange ſpi
ce anna.ʒ.ſem.foliorum lauri.ʒ.iii.pulueri
zentur et ponantur in ſaculo ſindonis tincto
ex chermes et bene extendantur deinde ſuffu
migetur cum xiloaloes et ſtomaco ſupponatur
cerotum ſtomaco conueniens ſic fit. Recipe
laudani armoniaci terbentine galie muſcate.
anna.ʒ.ii.cere maſticis anna.ʒ.ſem.ſtoracis
calamite.ʒ.i.galange gariofilorum anna.℈.
ii.fiat cerotum et extendatur ſuper corio cumqꝫ
uoluerit ſtomacho applicare ſuffumigetur cũ
xiloaloes. Plura alia ad hanc intẽtionem ſcri
bere poſſem ſed puto ex multis hec ſufficere.

¶ Bauerius de Baueriis.

Pectabilis do
mina Catheria ãnorũ.xxiiii.
uel circa complexionis natura
liter ſanguinee cum permixtione flegmatis li
cet propter egritudinis ſue diſpoſitionem et
quietem in ea flegma multiplicatum ſit paſſa
eſt diſpoſitionem in qua p multas horas fuit
ſine pulſu et motu.et cum ſudore frigido per
corpus totum uirtute tamen animali ſana et ĩ
tellectu perfecto reddit ſupra dicta diſpoſitio
per interualla unius menſis interdum duorũ
aliquando trium ſed non cum tanta acciden/
tium uehementia nam modo in caſu ſue diſ/
poſitionis non perdit pulſum neqꝫ motum.
Iſte uidetur mihi caſus breuiter collectus li/
cet plixius ſcriptus per eximiũ ar.et medici
ne doctorem magiſtrum Philippum de affo/
roſiis. Diſpoſitio iſtius ſpectabilis mulieris
dici non poteſt proprie pfocatio matricis ne/
qꝫ ſuffocatio quoniam iſte diſpoſitiones dicũ
tur ab accidente quod conſequitur nocumen/
tum matricis.quod accidens eſt annelitus ab
latio uel parua et occulta aeris attractio uel ſic
dicitur quia mulieres quibus accidit interdũ
ſuffocantur uel prefocantur.unde prefocatio
uel ſuffocatio matricis eſt diſpoſitio preter na
turalis matricis ad quam conſequitur in an/
nelitu impedimentũ. Cum igitur in hac do
mina non ſit in annelitu impedimentũ nõ ui
detur dici poſſe prefocatio matricis neqꝫ ſin/
copis proprie dici poteſt cum ſincopis ſit de/
ſtructio maioris ptis plurium uirtutum ſenſi
bilis et motiue.xi.tertii. Cum in hac domina
non deſtruatur uirtus ſenſibilis non uidetur
diſpoſitio predicta dici ſincopis.uidetur tamẽ
et ſi non proprie prefocatio matricis ſic ad eã
talem reducibilem eſſe cum putẽ huius diſpo
ſitiõis cauſam per ea que mihi ſignificata ſũt
per eximium doctorem etc.eſſe a matrice nec
dubium ẽ prefocationem matricis plures ha
bere modos.unde Auic.xxi.tertii.c.de pre/
focatione et deterior prefocatio matricis etc.
et ſubdit ſed minor et leuior eſt in gradu.ter/
tio que facit accidere ſpaſmũ et tetanum et ſin
copim abſqꝫ nocumẽto in ratione et ſenſu ui
detur quod diſpoſitio iſtius domine ad ſupra
dictum modum prefocationis reduci poſſit.
Sed nunquid magis proueniat propter men/
ſtruorum retentionem aut ſpmatis credo ma
gis prouenire ex indebita menſtruorum pur
gatione. Nam Auic.ca.ſupra allegato dixit
et ex eis magis ſalua eſt menſtrualis quã ſp/
matica. Sperma enim quamuis ſit eius gene/
ratio ex ſanguine et proprie in mulieribus in
conuerſione tamen eſt magis ſuſceptibile cõ
uerſionis male quã ſanguis ſicut lac genera/
tum a ſanguine ſuſceptibilius eſt conuerſio/
nis quã ſanguis. Cum igitur poxiſmus egri
tudinis ſupra dicte domine ſit cum ſenſu bo/
no abſqꝫ impedimento intellectus non uidet
prouenire a materia uehementer mala ſicut il
le ex quo in annelitu prouenit nocumentum.
unde ſi a ſpermate proueniret quod eſſet cor/
ruptum prouenirent grauiora accidentia pro
pter ipſius putrefactionem fore deteriorem q̃
ſanguinis menſtrui ut apparet in textu ſupra
allegato haber preterea uirum. unde uidetur
magis credendum eſſe propter defectum mẽ/
ſtruorum cũ hec cauſa ex his que ſcripta ſũt
nota ſit et modus euentus iſtius diſpoſitionis
uidetur eſſe quoniam materia menſtrualis in
matrice retenta et in loco coartata deſtituta a
regimine nature corrumpitur et conuertitur
in peſſimam ſubſtantiam qualitatẽ habentem
uenenoſam a tota ſpecie nature mulieris con
trariam a qua fumus eleuatur uenenoſus per
arterias ueniens ad cor corrumpendo ſpiritũ
calorem naturalem extinguit quo ſpiritu cor
rupto remanet cor ſicut infrigidatum ꝙ ſen/
ſibili euentatione non eget et ideo pulſus nõ
apparet et tamdiu ſic manet donec uirtus ma
liciam illam ſuperet et ſpiritum regeneret et
tunc incipit fieri pulſus apparitio quod ſi idẽ
fumus attigiſſet diaflagma corrumpendo ſiue
alterando eius complexionem nocumentũ in
duxiſſet in annelitu et pariter ſi attigiſſet mi/
ringas cerebri nocumentum induxiſſet in ei/
us operationes.cum igitur nec in uirtute in/
tellectiua nec ſenſitiua nocumentum induxe/
rit ſed ſolum ĩ motiua ad quã exercendã plu/
res ſpiritus requiruntur quã in ſenſitiua nec
fuerit in annelitu nocumẽtum ꝙ ſi fuerit nõ
eſt mihi ſignificatum arbitrandũ ẽ hmõi ua/
porem paucum fuiſſe. ꝙ ſiquis admiraretur

quomodo ex pauca materia uaporosa posset
fieri accidentia talia legat ꝙ ſcribitur a Galie
no.vi.de interioribus qui dixit. qui non cre/
dunt ꝙ ex qualibet pauca materia intus in ali
quo loco clauſa nocumentum toti inferat̃ nõ
memoratur eorum que ſepe cõtingunt a mor
ſu a rance cuius quidem uenenũ pauciſſimũ
eſt pp anguſtum foramen exiens et ſimiliter
ſcorpionis quidem multo deterius eſt .nã qđ
a ſcorpione eiicitur paruiſſimũ eſt quia in ſũ/
mo acrumine ſpine etc.

Cura iſtius egritudi

nis duplex eſt una cum actu adeſt poxiſmus
alia tempore interpollationis . illa que debet̃
tempore poxiſmi conſiſtit ut euitetur aer fri/
gidus groſſus lutoſus et uentoſus. eligantur
aer calidus et clarus ſedeat ſuper res calidas
teneat in tibiis caligas et pedes calidos et co/
xis et pectini et pꝛibus circũſtantibus appli/
centur panni calidi et hec ſiue fuerit ante po/
xiſmum ſi preſenſerit eius aduẽtum ſiue fue
rit in actu poxiſmi. Ante poxiſmum letetur
et exercetur maxime exercitio pꝛium inferio
rum uigilet fugiens longam quietem et ſom/
num dum actu eſt poxiſmus ſtringantur ti/
bie ſupra cauillas pedũ et coxe ſupra genua
in extremitatibus illorũ muſculorum et coxe
iuſta inguina ligamentis fortibus facientibꝫ
ſtricturã. fiant fricationes incipiendo a parti
bus ſuperioribus coxarum trahẽdo uerſus pꝛ
tes inferiores cũ manibus aut panno calido
et ſint aſpere. Et conferunt uentoſe ſine ſcari
ficatione loco uulue propinquo et ſuper pecti
ne naribus fetida apponat̃ et de expertis ſũt
capilli hominis cum ſuffumigant̃. Serapinũ
in aceto infuſum et olfatum et caſtoreũ et aſ/
ſa fetida. Matrici approximẽtur que boni ſũt
odoris ut eſt ſuffumigatio ex blanſiſbiſantiis
et galia muſcata ſuppoſita proprietatẽ in hoc
habet magnã ſimiliter muſcus et ambra cum
coto ſuppoſita ſimul et diuiſim multũ confe/
runt ungatur pꝛtes uulue et pectinis cum oleo
de lilio in quo muſcus ſit diſſolutus et quoti/
ens approximas odorifera caue ne odor ad
naſum pertingat et cum fetida approximetur
prohibe ne fetor deſcendat ad pꝛtes inferiores
ualet inſuper in poxiſmo prouocatio ſternuta
tionis iuxta ſententiã hypo. in ampho. mulie
ri que a matrice moleſtat̃ etc. prouocetur ſter
nutatio cum inſufflatione piretri aut piperis
uel nigelle in nares . Stante poxiſmo et ſi de
glutire poſſet non detur cibus neqꝫ uinum qꝛ
faceret euaporatiõe et matricem aſcẽdere fa
ciet pꝓpter ſui odoris bonitatẽ. et hoc niſi uir/
tus exigeret in quo caſu rederetur. Quod ſi
poxiſmus prolongaretur fiat ſuppoſitorium
iſtud et in ano imponatur. Recipe cimini ru/
te mediocriter ſicce nitri anna.ʒ.ſem. mellis
quantũ ſufficit et fiat ſuppoſitoriũ. unde Aui
cenna . et ſuppone ano eius ea que reſoluunt
uentoſitatem.

Cura per potionem

Tempore interpollatiõis a poxiſmo quattuor
habet intentiones .prima eſt ad digerendum.
ſecunda ad euacuandum. tertia ad diuertẽdũ
quarta ad confortandũ membra principalia
et matricem.

Prima intentio.

Complet̃ cum ſyrupo que ſic fit. Recipe eu/
patorii praſſii ſcolopendrie melliſſe bugloſſe.
anna.m.i.radicũ feniculi petroſilii bruſi ra/
dicum corticũ mori corticũ radicum garnati
anna.℥.i.ſeis aniſi leuiſtici amomi macedo/
nici apii anna.ʒ.iiii.paſſularũ.℥.i. buliãt in
ſufficienti quantitate aque poſtea coletur et co
lature addatur zucari quantũ ſufficit et fiat ſy
rupus Recipe ſupradicti ſyrupi.℥.ii. aq̃ ma/
tricarie et melliſſe anna.℥.i.ſem.miſce hunc
ſyrupũ calidum ſumat in aurora et continuet
ipſum quouſqꝫ preſenti medico apparuerit di
geſtio in urina.ante predicti ſyrupi exhibitio
nem conſiderandũ ſi urina appareret rubea
groſſa ſignificans ſanguinis dominium et eo
caſu fiat flebotomia prius de ſaphena et ex/
trahatur ſanguinis quantitas ſecundũ ꝙ ui/
debitur preſenti phiſico demum accedat ad ſy
rupi exhibitionẽ.

Secunda intentio

Perficitur exhibendo infraſcriptas pill. poſt
completam aſſumptionẽ infraſcriptorũ ſyru/
porũ. Recipe pill. fetidarũ.℈.ii. fiant pill.v.
has pill. ſumat per horã ante diẽ ſuper quibꝫ
poteſt una hora dormire deinde uigilet donec
tranſeãt hore.v. ab hora aſſumptiõis ſupra/
ſcriptarũ pill. et tunc ſumat ciatũ brodii pul/
le macri cũ.℥. ſem. zuca.ru. et inde ad horã
comedat nõ ſe grauãdo multo cibo ꝙ ſi poſt
predictã purgationẽ uideret̃ preſenti phiſico
ſuper eſſe repletionem reiteretur.

Tertia intentio.

Ad tertiã intentionẽ complendã poſt euacua
tionẽ p tres dies ponant̃ due uẽtoſe ſuper na
tes et due ſup ſumẽ ſine ſcarificatione altera
die ponãt̃ due ſup unguinibus et poſtea alie
due ſub poplicẽ fricationes fiant a coxis uer

ſua pedes calefiant ptes inferiores et ſepe iſta
reiterent ponendo mō uentoſas ad coxas ꝓ
pe uuluā altera die ſub poplitas aliquando fa
ciendo fricationes.

Quarta intentio.

Adimpletur exhibendo frequenter. ℥.iii. dia
cimini cū decoctione mentaſtri et rute ualet
ad candē intentionē exhibere. ℥.i. cinamomi
in potu uini albi potentis confert etiam mul/
tum ſumere caſtorei et mirre anna. ℈.i. cum.
℥.iii. aque mellis. et mirabiliter confert pon/
dus octo granorū ordei caſtorei cū. ℈.ii. opo
pōaci quādo cū uino albo potēti ſumit' d' iſtiſ
ſumatur per interualla modo unū modo aliū
et ad idem facit muſcus in petia linea ligatus
et ſuppoſitus. Et ſimiliter puluis factus iſto
modo Recipe ſtoracis ſicce xiloaloes anna.
℥. ſem. ambre muſci. anna gra. viii. pulueri/
zentur et ligentur in panno ſubtili et ſuppo/
natur.

¶ Regimen preſeruatiuū a dolore iunctura
rū per debitum uſum ſex rerum non natura/
lium.

Reſeruatione

uti debet a dolore iuncturarū q
cūq; paſſus eſt eū et inde ceſſa/
uit ne redeat. nā facilius ꝓhibetur ne cauſa fa
ctiua doloris generetur quā remoueat' cauſa
et morbus poſtquā uenerit in preſeruatione
due ſunt intētiones una eſt cōſeruatio iunctu
rarū in ſua naturali cōplexione et cōpoſitiōe
ut cauſis imprimētibus reſiſtāt alia ē ut cau/
ſe imprimētes prohibeant' aut ſaltē carū mag
nitudo ne forte poſſent impreſſionē facere.
Intētio ſecūda complet' per debitū regimen
ſex rerū nōnaturaliū de quarū numero ē aer
a quo incipiā.

De aere.

Nocet aer calidus et hu. et aer humidus et fri
gi. multū et uenti auſtrini et habitatio i locis
humidis aut ꝓpinquis curſibus aquarum uel
cloacis et nimia ignis calefactio aut ſtacio in
ſtufis humidis. Eligat' aer clarus declinans
ad caliditatē et ſiccitatē ꝙ ſi aer talis nō poſſit
haberi aer ꝑticularis habitationis fiat arte cū
igne in camera facto cū lignis ſiccis odorife/
ris donec aer calefiat et exſiccet' ſicut cū lig/
no iunipi lauri ſauine roriſmarini et ſimiliū
uel cū ſuffumigio facto ex thure ſādaraca ſto
race ſicca aut granis iunipi ſitq; aer a uentis
quietus et habitet in locis a terra eleuatiſ et ab
omi humiditate remotis teneat corpus et iūc
turas debite calidas et ſecundū temporum ua
rietatē uariet pannos ita ut ꝓp paucitatē non
rigeat neq; ꝓp multitudinē ſupflue calefiat et
inter cetera caueat ne calige aut calcei pedes
ſtringant.

De accidentibus ani

me uitare debet triſticiā ſollicitudinē irā furo
rē cōuenit gaudium letari de ſua ſalute bene
ſperare cū amicis et dilectis conuerſari.

De ſomno et uigilia.

Nocet ſomnus diurnus et oīs ſomnus imme
diate poſt cibū aſſumptū factus et ſomnus ni
miuſ. et nō minus ſupflue uigilie ſit igit' ſom
nus de nocte niſi cōtingerit nō dormire ſuffi/
cienter in nocte in quo caſu concedit' ſomnuſ
de die et melius in eo caſu ante prandiū dor/
mire quā poſt ſitq; ſemp ſeptē aut octo hora/
rū nō amplius octo nec minus ſex. et p̄rio ſu
per latere dextro deinde ſup ſiniſtro ſed nul/
lo pacto ſup dorſo ſit etiā capite bene eleuato
et corpe panniſ cōuenienter tecto et nō dormi
re incipiat niſi prius ab hora cibi fluxerit ho
re due.

De motu et quiete.

Nocet omē forte exercitiū et precipue poſt ci
bū ſiue peditādo ſiue equitādo. et fricationes
extremorū fortes. et omne quod dolorē circa
iuncturas inducit et balneū aque dulcis. con/
uenit exercitiū peditādo tempatum pulſis pri
mo ſupfluitatibus prime et ſecūde digeſtiōis
ſtomaco a cibo uacuo et fricationes leues et
pectinatio capitis et ſtufa ſicca ſtomacho ieiu/
no adminiſtrata.

De cibo potu.

Dimittat cibaria oīa difficilis digeſtionis et q̄
cūq; ſunt frigida et humida et uētoſa et oīa q̄
opillant nocet panis agimus et nō debite fer/
mentatus et male coctus et oīa cibaria que ex
paſta agima ſunt ſicut lagane macaroni et ſi/
milia. Et carnes bouine ueteres et agnine et
caprine et pinguedo multa et animaliū interi
ora et cutes et extremitates animaliū et carneſ
auiū degentium in uallibus aut paludibus et
oua antiq̄ frixa aut dura et caſeus in uſu mul
to et lac. Piſces generaliter nō cōueniunt ne/
q; herbe frigide et humide ut ſunt atriplices
ſpinacia et ſimiles neq; herbarū fructus frigi
di et humidi ſicut citrulli cucurbita mellones
et ſimilia. Abſtinere debet ab omnibus legu
minibus. nam Gal. in cōmēto illius ampho.

ubi indigentia inquit ꝙ ellenes pp indigenti
am comederũt legumina et incurrerũt dolo-
res iuncturarũ. dimittat omnia acrumina ut
cepe porri et ſimilia. caueat a fructibus humi
dis ut ſunt ceraſa poma pira pruna mora et ſi
milia. eligat panem ex farina frumenti factũ
a qua furfur totum non ſit excuſſum ſitq̄ be
ne fermentatus debite coctus in cuius confe-
ctione ponatur aliquid ſalis et pulueris aniſo
rum. et non ſit pluris temporis trium dierum
nec minoris unius diei a quo excutiantur cru
ſte quando comeditur. Carnes ſint perdicũ
faſianorũ turturum et auium puarum degen
tium in nemoribus aut pratis caponum iuue
num gallinarũ et pullorũ et piponũ uolare i
cipientium et precipue eorũ qui creſcunt i co
lumbariis. ex quadrupedibus conueniũt car
nes caprioli leporis iuuẽis edi uituli et caſtra
ti et agni annualis. et carnes iſte ſi ſtomacus
bene eas digerit melius parãtur aſſe quã eliſ-
ſe. unde ſi ſtomacus eas aſſas non bene dige
reret tunc eliſſentur. conceduntᷣ oua ſorbilia
recentia aut tremula uel in aqua fracta albu-
mine abiecto. uſus caſei puus ſit ſi tamen ali
quando ſumat ſit in fine menſe et ſit medius
inter antiquũ et recentẽ ſitq̄ frangibilis. Pi-
ſces generaliter ſunt mali ſi tamen aliquãdo
ſumuntᷣ ſint ſquamoſi pui capti in bonis aqs
ſicut ex aquis dulcibus ſunt lucii timali cape
dani trute et ſimiles habentes carnes frangi-
biles non uiſcoſas ex mari ſunt ſolie aurate
paſſeres etc. et hi melius prepantur ſuper gra
ticula cũ oleo et ſale aut in uino eliſſe. legumi
num uſus non cõuenit conceditur aliquando
brodiũ cicerum rubeorum granis dimiſſis et
far milium et rixum in uſu. tamen raro. Ex
herbis permittuntur que ſunt calide et ſicce ſi
cut feniculus menta maiorana melliſſa petro
ſillus ſerpillus etc. Ex fructibus herbarũ con
ceduntur capares ex radicibus earum uti po
teſt carota paſtinacha domeſtica et ſilueſtri ra
dicibus petroſilli. ex fructibus conceduntur
ficus et precipue ſicce piſtachii auellane pri-
us torrefacte amigdale optie maſticate et paſ-
ſule et grana pini prepata hoc eſt bis aut ter i
aqua feruenti infuſa et poſtea exſiccata et cũ
zucaro confecta. Species quibus uti debet ſu
per ferculis Recipe piperis. ʒ. ii. zenze. ʒ. i.
gardamomi piperis lõgi anna. ℈. i. ſpice cro
ci anna. ℈. ſem. piſtentur et cribentur et fiãt
ſpecies. Abſtineat a uino loco cuius laudatur
oximel romatizatum cum cinamomo et ani-
ſis ꝙ ſi uinum dimitti non poteſt aut propter
conſuetudinem uel ſtomacum non bene dige
rentem. ſit uinum pauciferum clarum in ſa-
pore medium inter dulce et aſperum ſitq̄ ſtu-
ticum ꝙ ſi opus limphari fuerit ſit cum aqua
ciſterne aut cocta.

De inanitione et reple

tione. Ab omni caueat repletione et maxime
rerum prohibitarum. et non comedat niſi ſen
ſerit cibum preaſſumptũ eſſe digeſtum. et cũ
uerus fuerit appetitus comedere non differat
neq̄ comedat uſq̄ ad repletionem quinimo a
menſa ſurgat cum reliquiis famis ſit conten
ta. p. ſua unius aut duorum ciborum et ab eo
incipiat qui facilioris eſt digeſtionis et anteq̃
tranſglutiat cibum bene maſticet ꝙ ſi compꝛ-
henderit cibum bene nõ fore digeſtum et ſto
macus nauſeauerit uomitum prouocet cum
aqua decoctionis rafani et oximelle et cibum
tardet ꝙ ſi ſtomacus ad uomendum difficilis
fuerit fiat cliſtere ex decoctione florum camo
mille malue blite. et aniſorum additiſ. ℥. i. caſ
ſie et. ʒ. vi. yerapig. et. ℥. iii. olei. et. ʒ. ii. ſe.
ſalis decoctio quantitatis lib. i. cum dimidia
et hoc ſuſcipiat calidum ſtomaco ieiuno. No
cet ſuperflua abſtinentia et multa famis tolle-
rantia et hoc de intentione prima.

De ſecunda intentione

que eſt iuncturarum confortatio impletur hac
lotione que eſt. Recipe uini rubei ſtitici urce-
os duos buliãt in eo abrotani. m. i. nucum ci-
preſſi. ℥. ii. et cum iſto uino calido lauentᷣ iun
cture et huiuſmodi lotio talis fiat ſemel in eb
domada. Confert etiam ut loca iuncturarum
ungãtur bis in menſe preſertim temporibus
humidis cum oleo de mirto de coſto de maſti
ce. confert inſuper ſumere tẽpore frigido om
ni ebdomada. ʒ. i. tiriace aut. ℈. iiii. metridati
per horas octo poſt cenam imediate preceden
tem et inde ſtare horis. vii. antequã comedat.
unde Raſis in lib. de iuncturis dixit cũ adhi-
buerimus circa infirmũ predictã conſiderati
onẽ in regimine. ſ. per dietã et ipſe ſit obedi-
ens nõ aggregabuntᷣ in corpe eius ſupflua.
ſ. quibus poſſit piodicare podagra et maxime
ſi utatur electuariis ſiue cõfectionibus que ha
bent ſuperflua ex alimento relicta in tertia di
geſtione cõſumere de quibus eſt triacha etce.
et ſubdit. et ſi fuerint uſi circa loca iunctura-
rum medicinis ſtiticis confortantibus eas ne
recipiant ſed quicquid a ſe tranſmiſſum repel
lẽt etc. ꝙ ſi in dieta erratũ fuerit et purgatiõe
egeat fiat ſecundũ conſiliũ medici preſentis.
Accedetis in noĩe domini ad balneũ petrioli
cũq̄ ibi fueritis requieſcetis p unũ diẽ. ſecũ-

da die in ortu ſolis petetis balneū candenalla
rum in quo ſtabitis p horā deinde intrabitis
lectū pannis mediocriter coptus et ſtabitis in
eo per duas tertias hore ꝙ ſi ſudaueritis facia
tis ſudorē pannis calidis abſtergi deinde in/
duetis pannos ueſtros. et poſtea ad horā pran
debitis nihil aliud iſta die faciēdo et ſimilem
modū firmabitis tribus diebus imediate ſeq̄n
tibus tertia quarta et quinta die. ſexta accede/
tis ad balneū militū in ortu ſolis uel circa ſer
uando in ſtando et in lecto modū qui dictus ē
in balneo candenallarū cūq₃ indutus fueritis
accedetis ad duciā ab ea incipiēdo q̃ ē minus
calida exponēdo ad eā caput et ſuper cōmiſſu
ram coronalē ubi cōiungitur cū ſagittali per
horā aquā ſuſcipietis inde faciatis caput ex/
ſiccari et ultio cū aqua que inferius ordinabi
tur poſt capitis exſiccationē et ſtabitis p duas
tertias hore et prādebitis. poſt prandiū ad ho
ras. vii. iam cibo digeſto redibitis ad duciam
ſeruando modū qui dictuſ eſt deberi de mane
obſeruari iſtū ordinē ſeruabitis qui dictus ē
p mēſem. ſ. de mane intrare in balneo militū
inde in lectū etc. poſtea ad duciam accedere et
ſurgētibus a ducia ad duas tertias hore pran
dere. et poſt ſeptē horas a fine prandii ad du/
ciā redire hoc excepto ꝙ cū acceperitis unam
duciā per unū diē mutate uos ſequenti die ad
aliā duciā calidiorē ſibi propinquā quo adue
neritis ad duas ducias ꝓpinquas calidiſſimas
tunc in ea ſiſtetis. Antequā balneum intretis
conari debetis habere beneficiū uentris natu
raliter aut cū ſuppoſitorio ex melle uel radice
blite uel lardone uel ſale aut cum cliſteri com
muni additis. ℥. ii. mellis et oleo et ſale. et cū
in balneo eſtis neq₃ bibendū neq₃ comedēdū
eſt aliquid neq₃ poſt exitū niſi corpus fuerit
infrigidatū. et pariter non eſt comedendū uo
biſ a ducia ſurgentibus niſi poſtquā caliditas
capitis remiſſa fuerit aqua cum qua caput de
bet fricari ad ultimū cum ſurrexeritis a du/
cia de qua ſupra facta eſt mētio. Recipe aque
uite quater ſublimate lib. ii. laudani. ℥. ii. ga/
riofilorū nucis muſc. anna. ℥. i. ſe. thuris ſan
darace anna. ℥. i. piſtentur modo groſſo et in
fundantur in dicta aqua que ſit in uaſe uitreo
ſtricti orificii et ſtet optime clauſa.

❡ Bauerius de Baueriis.

Er ea queque

ex caſu mihi tranſmiſſo intelli/
gere potui et que mihi relata ſūt
ex intentione obſtetricis non uidetur dubiū
ꝙ in matrice iſtius ſpectabilis mulieris ſit a/
poſtema durū ꝙ caliditati coniungitur ꝙ ſig
nificatur ex doloris acuitate et ideo uidet̃ eſſe
cancer et credendū eſt ipſum eſſe ulceratum
ex apparentibus utrum ſint cum eo ragadie
aut ulcus aliquod preter cancrum ulceratū.
hoc uidetur dubiū nec per ea que uidi et audi
ui potui bene cognoſcere res iſta difficilis eſt
et potius credendū eſt nō ſanabitur quā ſpe/
randum de ſalute. Sed mihi uidetur ꝙ taliter
procedatur ī cura ſi cura poſſibilis ſit fiat aut
ſaltem uita prolongetur et dolores fiant tolle
rabiliores. Auic. tertia quarti cap. de lepra di
xit ꝙ mala ɔplexio epatis aut totius corpiſ de
clinans ualde ad multā caliditatē et ſiccitatem
eſt cauſa melencolie per aduſtionem ſanguis
et aliorū humorum cū igitur cancer ſit lepra
ptium oportet habere ad epar reſpectū. et ex
hoc apparet que ſit iſtius diſpoſitionis cauſa
antecedens conſeruans iſtā diſpoſitionē. nā
ipſa eſt humor ab epate genituſ ratione ſue ca
liditatis et ſiccitatis aptus tranſmitti ad locum
dolentem. Cauſa uero coniuncta eſt mala cō/
plexio humoralis calida et ſicca membri can/
cerofi.

Regimen huius di

ſpoſitionis q̄tū ad dietā conſiſtit in euitando
ea que ſanguinē generāt melenconicū. et in/
clinatio ad ea que ſanguinē faciūt laudabilē
qualia ſunt hmōi ad ſcribendū non me exten
do ſed relinquo prudentie. d. phiſicorum aſſi
ſtentium.

Aliud regimen quod

huic diſpoſitioni debetur eſt per medicinalia
et eorū quedā interius aſſumunt̃ quedā uero
exterius approximant̃ que interius exhiben
tur quedā ſunt digerētia quedā euacuantia et
nō nulla ſunt cōfortantia. Digeſtiua uero de
bēt habere ꝓprietates nā debent primo reſpi
cere humorē euacuandū. ſecūdo debēt cor et
epar et ſtomacū cōfortare. Medicine que hūo
rem digerēdo reſpiciūt debēt eſſe ſubtiliatiuē
quoniā humor digerēdus ē groſſus et pp op
pillationē quā facit debēt eſſe aperitiue. et qa
humor eſt aduſtus debēt eſſe infrigidatiue et
humectatiue que mēbra reſpiciunt cū ſint ex
malicia humoris peccantis debilitata debēt eſ
ſe confortatiua.

Digeſtiuum de cuius

ꝓprietate ē ſubtiliare ſanguinē groſſum me/
lanconicū et eius turbulētiā et fumos melāco
nicos auferre et aīam dilatare cuius hec ē per
mixtio. Recipe bugloſſe ſcariole acetoſe cum

Digitized by Google

ſuis radicibus.℥.iii.ſticados arabici foliculo
rū ſene epitimi.anna.℥.ii.ſirici crudi ſeis ac
cetoſe pcipue minoris anna.℥.i.corticū citri
acitranguli melliſſe capillorū ueneris polli/
criti recētis anna.℥.i.infundant oīa p diē et
noctē in aqua decoctiōis limaciorū deinde ad
dant fumi terre ſucci eius p reſidentiā clarifi
cati ſucci pomorū redolentiū. anna.℥.iiii.et
cū zucaro triū coctarū quantū ſufficit fiat ſy
rupus et accetoſet cū libra media acceti paſ/
ſulati et aromatizet cū modico muſci.Reci/
pe ſupraſcripti ſyrupi.℥.ii.ſeri caprini.℥.iii.
aut aque decoctionis paſſularū et det calidus
per horas octo poſt finē cene precedētis ſup
quē pōt ad libitū dormire. Quod ſiqs uellet
hmōi ſyrupū facere ſolutiuū ſumat ex eo.℥.
iiii.et buliāt ī ipſo aut infundat agaricus op
timi.ʒ.iii.ſpice.℈.ſe.deinde exprimat et ex
preſſioni addatur aqua lactis caprarū et totū
calidū exhibeat.eſt.n.mirabile et hmōi ſyru
pus ſolutiuus excuſat ab alia medicina ſi ta/
mē preſenti medico uidet aut plus aut minus
de agarico ponat fiat ſecundū ſuū iudicium.
Cōfectio electuarii qꝫ ē cōfortatiuū et letifica
tiuū et cōtra maliciā humorū melenconicorū
Recipe ſmaragdorū.ʒ.i.margaritarū ſplēdi
tarū limature eboris oſſis de corde cerui.an/
na.ʒ.i.corallorū rub.iacintorū ru. granato/
rū anna.ʒ.i.ligni aloes ſandalorum muſcali
norū aut citrinorū anna.ʒ.ii.foliorum auri
numero.xx.cancrorū in furno exſiccatorum
et nō incineratorū.ita qꝫ poſſint piſtari lima/
ture calibis ī aceto prepate ſecūdū modū a ſer
uitore traditū anna.℥.i.muſci.℈.ſem.cōficie
cū hoc ſyrupo Recipe paſſularū enucleatarū
℥.ii.liqricie mūde.℥.i.ſirici crudi corticū ci
tri anna.℥.i.piſtent piſtāda et infundātur in
aqua calida in qua.xx.aurei fuerint infuſi et
ī ea bulierint et predictarū rerū fiat decoctio
et addant ſucci pomorū redolentiū.℥.v.ſuc/
ci bugloſſe et endiuie et accedule āna.℥.i.ſe.
ſucci granorū muzorū.℥.iiii.et cū zucaro q̄
tū ſufficit fiat electuariū de quo ſumat ad quā
titatē unius caſtanee ante prandium p horas.
iii.et pariter ante cenā qꝫ ſi faſtidit bis in die
ſaltē ſemel accipiat.Reſtat mō ponere regio/
nē circa cām cōiunctā p quo ē aduertendum
ne aliquod medicamē acutū approximet ut di
xit Raſis.ix.almāſoris cōfert cōfectio de plū
bo poſita a Raſis.ix.almāſoris cap. de raga/
diis uncta et interius adminiſtrata.Itē quādo
dolor multū intendit ſedeat patiēs in aqua de
coctiōis fenu greci et maluarū poſtea cliſteri/
zet cū lacte mulieris et collirio albo. Ab ex/
tra decoquant althea et malue in aqua mellis
poſtea optime piſtet et loco dolēti approxime
tur.Mitigat dolorē dixit aly ſi mulier ſedeat ī
aqua decoctiōis altee aneti fenu greci et ſemis
lini et melliloti et mollificat duriciē. Conue/
nit cerotū ex adipe recēti galline et laudano.
Valet et amurcha olei bulliti in uino exterius
approximata.oleū roſatū cū lacte mulieris et
aqua arnagloſſe mixtū interius cliſterizatum
cōfert.Paulus multū laudauit medicamen qꝫ
ſic fit.Recipe uitelli oui numero.iii.croci.ʒ.
i.ſem. iuſquiami albi.ʒ.i. rob uini.℥.i.olei
roſati.℥.i.ſem.cere quantū ſufficit et cū eo li
niatur locus dolēs exterius.hec ex multis tā/
quā magis precipua collegi.

¶ Bauerius de Baueriis.

Eruato regimi

nē bono ī ſex rebus nōnaturali
bus de quo ore tenus dixi iſti
Spectabili mulieri in regimie medicinali mi
hi uident plures eſſe intētiones una et prima
a qua ē incipiendū eſt materiei digeſtio.ſecū
da eſt ipſius euacuatio.tertia ē eiuſdē ad con/
trariū ptis dolētis diuerſio.quarta ē membro
rū cōfortatio.quinta ē ſuccurrere accidētibus
ſi quid fuerit difficile aut graue.

Prima intentio.

Adimplet cū infraſcripto ſyrupo de cuius p
prietate ē ſubtiliare apire opillationes uerſus
ſplenis regionē et matricē et cōfortare cuius
eſt hec deſcriptio.Recipe artemiſe matricarie
melliſſe praſſii leuiſtici anna.m.i. aniſi cimi/
ni carui ameos calami aromatici anna.℥.i.ra
dicū caperū.℥.ſe.ſeis agni caſti granorū iu/
nipi acori anna.ʒ.vi.corticū citri.℥.ſe. fiat
decoctio in ſufficiēti quātitate aque poſtea co
letur et colature addat zucari albi quantū ſuf
ficit et fiat ſyrupus et accetoſet cū acceto paſ/
ſulato doſis ē.℥.ii.cū aqua artemiſſe melliſſe
et ſcolopēdrie anna.℥.i.iſte ē ſyrupus p una
uice ſumat ſex aut ſeptē uicibꝫ ſcd'm qꝫ appa
ruerit medico preſenti de digeſtione materie
uiſa materiei digeſtione tūc accedat ad cōple/
mentū ſecunde intētionis.

Secunda intentio.

Recipe pill.de lapide lazuli ſi nō habētur lo/
co earū ſumant pill,de benedicta.℈.i.pillu.
aggregatiuarū deſcriptione meſue.ʒ.ſe.fiāt
pill.vii.iſtas pill.ſumat poſt cōpletā ſumptio
nē ſyruporū p horas.viii.poſt finē cene ime/
diate precedētis ſup has cū cepit poteſt p ho/
ram dormire et non amplius et inde ad horas

quinq; ſumat ciatū aque ordei calide cū. ℥. i.
zucari ru. poſtea ad horā cōedat. Recipe paſ/
ſularū enucleatarū. ℥. ſem. aniſorū ſeis agni
caſti anna. ʒ. i ſe. ſcolopēdrie capillorū uene
ris anna. m. ſe. caſſie lignee. ʒ. ii. matricarie
melliſſe anna. iiii. m. florū borraginis et bu/
gloſſe anna. ʒ. iii. agarici. ʒ. i. ſalisgeme. ℈.
i. agaricus ſubtiliter incidat̃ et nō piſtet̃ et in
fundatur i oximelle ſimplici p. vi. horas de re
liquis fiat decoctio de qua accipiatur q̃tū ſuffi
cit ad diſſoluendū diacatoliconis. ℥. ſem. elec
tuarii indi maioris. ʒ. i. ɔfectionis amech. ʒ.
i. ſe. et addatur expreſſio agarici et fiat potus
Si medicina in forma potabili ſibi magis de/
lectat ſumat ipſam calidā hora et ordine q dic
tus de pill.

Tertia intentio.

Diuertatur materia iuxta intentionē tertiā fi
ant fricationes brachio et tibie et coxe ptis de
xtre cū panno calido fiat uomitus ſi abſq; dif
ficultate pōt facere cū decoctione ſeis rafani
et oximelle ſimplici. nā uomitus in hoc caſu
eſt magni iuuamēti. Cōfortetur matrix ſplē
cor et cerebrū iuxta quartā intētionem.

Quarta intentio.

Recipe cinamomi galange xiloaloes zenze.
an. ʒ. i. blana biſancie croci nardi nucis mu/
ſcate roſarū rubearū cardemomi macis pipis
longi anna. ʒ. ſe. trociſcorū diarodon ſanda/
lorū citrinorū anna. ʒ. i. ſirici crudi. ℈. i. am
bre. ℈. ſem. muſci gra. vi. cōfice cum zucaro
albo diſſoluto cū ſyrupo roſato et fiat electua/
riū cui addantur dialactis diacurcume an. ℥.
i. et optime miſceantur doſis eſt ad quantita/
tē unius caſtanee cū ſuo cortice antequā ſur/
gat p quartā hore pōt ſupra ipſum parum dor
mire de ſero uero ante cenā ad duas horas ſu
mat ad quantitatē unius auellane et hoc elec/
tuario taliter uti incipiat poſtquā ceperit ſyru
pos et medicina uel pill. fuerit purgata.

Quinta intentio.

Adimpletur nūc qnta. et ultīa intentio hoc ē
ſuccurrere dolori quē ſentit in latere ſiniſtro
uentris inferioris et extendentis ſe uſq; ad re
gionē ſplenis Recipe florū camomille melli/
loti aneti anna. m. i. ſeis iunipi carui ameos.
anna. ℥. i. piſtent̃ mō groſſo et buliant in ſuf
ficienti quātitate aque in qua infundatur ſpō
gia et expreſſa pti dolenti apponatur et cū in
frigidatur remoueat̃ et ſic fiat tribus aut qua
tuor uicibus ſucceſſiue. deinde locus ubi ſpō
gia poſita fuit exſiccetur et ungatur cum oleo
de lilio et oleo de capis calidis cū manu donec
optime ingrediant̃ corpus et tūc cū panno ca
lido abſtergatur ita ut porri ptis uncte non re
maneāt uiſcoſitate olei opillati. ad idē confert
hmōi ſacellatio. Recipe ſeis fenugreci lini an
na. ℥. iii. ſcolopendrie politrici anna. m. i. a/
meos carui aniſorū anna. ℥. i. piſtentur mo/
do groſſo oīa et fiant duo ſaculi cōplectentes
ptem totā dolentem et buliant in aqua et po/
ſtea exprimatur et expreſſo ponatur parti do
lenti mō unus modo alius ita cum unus infri
gidatus fuerit remoueatur et loco illius alter
ponatur et taliter fiat quinq; aut ſex uicibus
ſucceſſiue deinde ſuccedat unctio ut dictū eſt
in priori medicamine. Cōuenit ad eandem in
tentionem cliſtere ꝙ ſic fit. Recipe florum ca
momille melliloti anna. m. i. malue. m. i. ſe.
aniſorū cartami carui anna. ℥. i. ſeis lini fenu
greci anna. ℥. i ſem. decoquantur oīa in ſuffi
cienti quantitate aque poſtea coletur de cola/
tura accipiatur. ℥. xvi. quibus addantur caſ/
ſie zucari ru. anna. ℥. i. benedicte. ℥. ſe. olei
de lilio. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. ſem. et calidū ſuppo/
natur unū tamen eſt aduertendū ꝙ poſtquā
hec ſpectabilis domina ſe purgauerit ſi nō ui
debitur adhibitis aliis remediis ſupraſcriptis
ut ſit curata purgatio reiteranda eſt premiſſis
ſyrupis et inde proſequendus eſt ordo ſcrip/
tus. Aliud eſt ꝙ calore aeris exiſtente uehe/
mentiore ſicut in medio Iunii Iulii et Augu/
ſti uſus electuarii ſit rarior ſufficiet tūc ſemel
ſcilicet de mane ſumere et nō in ueſpere et in
terdum bis in ebdomada dimittere aut ter hec
ſunt que ex multis mihi uiſa ſunt meliora.

¶ Bauerius de Baueriis.

Um dolor ſit

actio corrupta ut patet ſecunda
tegni et omnis actio leſa ſit acci
dens concedendū eſt dolorem iſtius genero/
ſe domine accidens eſſe licet negare non debe
mus dolorem interdum eſſe egritudinem pre
cipue cum fortis fuerit et conſuetas ledat ope
rationes. Cum uero accidens aliquam ſequa
tur egritudinē. accidēs enim inſequitur mor
bum ſicut umbra corpus. morbus quē dolor
iſtius ſpectabilis domine ſequitur per ea que
mihi ſcripta ſunt uidetur ſolutio continuitatis
cuius cauſa eſt extenſio in ptibus dolentibus
extentionis autē cauſa eſt uentoſitas in eiſdē
locis reperta. Sed uentoſitatis alique ſunt cāe
corporee ut humores frigidi in corpore cōge
ſti aut diminutio caloris naturalis aut ſūt cau/

ſe primitiue ſicut cibi qui ſunt uentoſi ut fabe
ciceri etc. aut cibi qui ſunt uehementer calidi
qui et ſi ex natura eorũ nõ ſunt uentoſi tamẽ
humorẽ in corpore uentoſabilẽ cũ inuenerũt
ipſum conuertunt in uentoſitatem ad quẽ in/
tellectum dixit hipo. iiii. re. acu. ꝙ allea ſciſ/
ſam. i. uentoſitatẽ facit. Quod dolor quẽ hec
domina ſentit ſit ex uentoſitate facile ſciri po
teſt cum ſit extenſiuus et mobilis. unde Aui.
ſecũda primi cap. ix. dolores aũt extendentes
uentoſitatẽ ſignificant. et precipue ſi uehemẽ
tes fuerint ꝙ ſi illic permutatio ex dolore fue
rit iam ſignificatio eſt completa. confirmat iũ
diciũ quoniam ex uentoſitate euacuata uidet̃
dolor alleuari uentoſitatẽ ipſam puto contine
ri in concauitate membrorũ dolentium quo/
niam ſi eſſet intercluſa in parietibuſ inteſtino
rum aut ſtomaci non ita de loco ad locũ ꝑmu
taretur dolor ut notũ eſt per ea que mihi ſcri/
pta ſunt arbitror hunc dolorẽ poſſe dici inter
dum ſtomaticum cum in ꝑtibus ſtomaci con/
tinetur aliquando dici inteſtinalẽ quando i ip
ſis moleſtat neqꝫ puto negandum eſſe cauſam
doloris interdũ matrici cõmunicari. Quali/
tercũqꝫ tamen ſit in cura non erit multa diffe/
rentia. iſta diſpoſitio ẽ grauis et difficilis gra
uis quia dolor bonam prohibet fieri digeſtio/
nem mala autem digeſtio eſt cauſa fere omni
um egritudinum que fiũt in corpore. xiii. te: /
tii difficilis eſt propter ſui longitudinem cum
iam ſint anni duo quibus ipſa moleſtatur fa/
ciliter etiam poſſet in ydropẽ incurrere. unde
ypo. iiii. amphor. quibuſcũqꝫ tortiones circa
umblicũ et lumbos et dolores et dolor nõ ſol
uitur neqꝫ farmatiis neqꝫ aliter in ydropẽ ſic/
cam conuertitur. Cura iſtius diſpoſitionis ꝑ
ficitur duobus inſtrumentis dieta. ſ. et potio/
ne. Dieta conſiſtit in debita ſex rerum nõ nã
turalium admiſtratione de potione poſt nũc
de dieta et primo de aere incipiam. Poſtponẽ
do regimen per dietã tãquã minus nunc ne/
ceſſariũ ſcribũtur que circa potionẽ ſunt ſcri
pta et per egrotantem aſſumpta.

Cura per potionem

quattuor habet intentiones. Prima materiam
a qua ſurgit uentoſitas digerat. Secũdo mate
riam digeſtã euacuat. Tertia diuertit. Quar/
ta carminat uentoſitatem et ipſam diſſoluit et
hec ſola intentio aliquãdo ſufficit et hoc ſi uẽ
toſitas eſſet pauca et precipue pendẽs a cauſa
primitiua. Sed ubi eſſet multa et fortis ab ea
incipe nõ debemus niſi corpus prius euacua
tum fuerit faciũt. n. uentoſitatẽ carminantia
ante euacuationẽ dolorẽ fortiorẽ et non ſolũ
ab intra adminiſtrata ſed etiam ab extra.

Prima intentio ſic ad

impletur. Recipe oximellis ſimplicis. ℥. i. ſe.
ciperi ſquinãti nigelle aniſi ameos anna. ℥.
ſe. melliſſe camedreos camepiteos anna. m. i.
decoquant̃ predicta in ſufficiẽti quãtitate aq.
poſtea coletur et de colatura accipiat̃. ℥. iii. et
addãtur oximelli ſupradicto. et iſte eſt potus
ꝑ una uice iſtũ potũ digeſtiuum materie fleg
matice a predominio et reſpicientẽ humorem
melancolicũ q ſunt in ſtomaco et inteſtinis ac
matrice ſumat iſta domina in aurora calidum
et i ꝑm taliter cõtinuet octo aut decẽ diebꝰ quo
uſqꝫ appareat phiſico preſenti digeſtio humo
rum per urinam.

Secunda intentio.

Euacuet̃ deinde materia digeſta iuxta intenti
onẽ ſecundã. Recipe paſſularũ enuclearũ. ℥.
ſe. liquiricie raſe. ʒ. ii. aniſorũ carui anna. ʒ.
i. ſe. caſſie lignee. ʒ. i. fiat decoctio de qua ac/
cipiatur q̃tũ ſufficit ad diſſoluendũ diacatholi
conis. ℥. ſem. electuarii indi. ʒ. iii. et fiat po/
tus plus tamẽ et minus detur de predictis ele
ctuariis ſcd̃m ꝙ uidebit̃ ꝑſtãtie phiſici ꝑſen/
tis iſtũ potũ ſolutiuũ et erradicatiuũ materie
flegmatice et ꝑtim melãcolice poſtq̃ materia
fuerit digã ordie et mõ q conſueuit ſeruari a
doctiſ phiſicis ſumat ad eandẽ itentionẽ ualet
pill. de ſerapino. Reci. pill. de ſerapino. ℈. ii.
pill. indarũ. ℈. i. miſce et fiãt pill. vii.

Tertia intentio.

Complet̃ cũ fricatio
nibuſ a ſupioribꝰ ad inferiora trahẽtibꝰ cum
poſitione uentoſarũ infra locũ doloris cũ cli/
ſteriis et ſimilibus.

Quarta intentio.

Carmine
tur etiã uẽ
toſitas et diſſoluatur iuxta itentionẽ. iiii. Re.
ameos leuiſtici bacarũ lauri cimini ſe. rute ni
gelle piretri coſti an. ℥. ſe. florũ cãomille mel
liloti an. m. i. ſe. piſtetur et fiat ſaculus cũ tela
linea rara et calefiat et loco dolẽti ſupponatur
cũ uero refrigeratur recalefiat aut ſumantur
res ſupradcẽ et buliãt in ſufficienti q̃titate aq
i qua infũdatur ſpõgia aut filtrũ et exꝑſſa lo/
co dolẽti approximetur et renouetur cũ ifrigi
dat̃. itẽ Re. liuiſtici cimini ameoſ bacarũ lau
ri nigelle ſe. agni caſti an. ʒ. i. ſe. laudani. ʒ.
iii. piſtetur oia et buliãt in. ℥. iiii. uini malua
tici et. ℥. iii. olei roſacei uſqꝫ ad conſumptio/
nem uini. Poſtea coletur et cum hac colatu/
ra ungatur locus dolens poſt ſacellationem

Digitized by Google

aut fomentationē. Si appareat preſenti phiſi/
co ut iſta uentoſitas magis pēderet ab humo
re melancolico fiat iſta fomētatio Recipe pu/
legii ſanſuci aneti mente apii dauci anna.℥.
ſem. decoquant̄ in aceto forti uini in quo ſpō
gia infundat̄ et loco dolēti approximet̄. De
rebus ab intra approximādis eſt electuarium
de bactis lauri cui nihil eſt par in diſſoluēdo
uentoſitatē ſecundū Raſis.ix.almāſoris. ad
idē ualet et a me exptum diaſpmaticon.i.ele/
ctuariū de ſcibus ꝙ ponit̄ in antidotario Me
ſue. Et ad idē ualet diagalāga et diaciminum
et dianiſum. de aliquo iſtorū exhibeat̄ ſecun/
dū ꝙ fuerit uiſum medico preſenti. Species
quibus ſup cibaria uti poteſt. Recipe gariofi
lorū macis cinamomi electi galāge anna.ʒ.
ii. ligni aloes corticū citri anna.ʒ.i.ſem. ani
ſi.ʒ.i.ſeis feniculi.ʒ.iii. liquiricie zēze. an/
na.ʒ.i.ſem. piſtent̄ omnia ſubtiliſſime et cri
bent̄ et addatur zucari albi ad pōdus oim et
fiant ſpecies. Cliſteria uſualia ſic fiāt Recipe
decoctionis capitis caſtrati in qua decoquat̄
boraginis cū radicibus ſuis et bugloſſe anna
m.i. aniſorū carui anna.℥.ſem. deinde colet̄
de qua capiat̄ lib.i.ſem. cui addantur zucari
rub.℥.ii. benedicte.ʒ.vi. olei de lilio olei de
aneto anna.ʒ.i.ſem. ſalis parū fiat cliſteriū
ꝙ ſi dolor multū infeſtaret huic decoctiōi ad/
datur caſtorei.ʒ.ſe.

¶ Bauerius de Baueriiſ.

Nobilis uir gal
laſſus de zobolis habet egritu/
dinē que Deſnie uocatur quā
etiā aſma poſſumus appellare ſi ipſam cōiter
accipimus queādmodū facit Raſis.iiii.conti/
nētis. Proprie tamen aſma ſumit̄ ꝓ annelitu
frequēti et laborioſo q̄ eſt ſimilis ei q̄ euenit
currēti et laborāti quemadmodū accepit Aui/
cē.x.tertii. dū dixit aſma eſt egritudo pulmo
nis.ſ.pp cauſam exiſtentē in pulmone ſine a
poſtemate cū qua patiens non inuenit excuſa
tionē ab annelitu frequenti ſicut eſt qui labo
rat prefocatur et feſtinatur. Propriiſſime ta/
men dicitur aſma malicia annelitus prouenī/
ens ab humoribus groſſis et uiſcoſis exiſten
tibus in pulmone impedientibus liberū aeris
ingreſſum Et iſto modo ſumptū dicitur aſma
uerū. unde.iiii.cōtinentis dixit Raſis aſmati
cū fore ueraciter eū qui in ꝑtibus canalis pul
monis habet humiditates multas uiſcoſas ꝓ/
hibentes earū uiſcoſitate ne attrahat̄ aeris q̄/
titas oportuna. In propoſito puto aſma ſump
tum modo primo uerificari de diſpoſitiōe iſti
us nobilis uiri. Cauſa iſtius diſpoſitionis eſt
materia flegmatica uiſcoſa exiſtēs ī cana pul
monis aut ī artaria ipſius pulmonis et ramis
ipſius puis uel eſt contenta in porroſitatibus
pulmonis et locis ipſius uacuis. Et hec mate/
ria taliter in pulmone exiſtens quandoq̧ ē ad
pulmonē ueniens ex capite interdū expellit̄
ab aliis membris aliquando uero generat̄ in
ipſo pulmone ratione cōplexionis ipſius pul
monis frigide. debilitatur eni tunc eius dige/
ſtio. unde in eo fit flegmatis multiplicatio. et
cū propter debilitatem expulſiue uirtutis pul
monis non expellatur remanet ibi et ꝓhibet
tranſitum aeris ad ipſum cor et precipue quā
do cor indiget pluri aeris quantitate hec ſen/
tentia habetur ab Auic.x.tertii cap. de aſma/
te et a Gal.iiii. de interioribus et a Raſi.iiii.
continentis. in caſu predicto arbitror materi/
am iſtam in pulmone prouenire a cerebro cū
ſit frigidū et humidum ut apparet conſidera/
tis ſignis humiditatis cerebri. Et etiam nō du
bito ptem ipſius materiam in pulmone per ui
am indigeſtionis multiplicari quoniam omis
egritudo cuius tempus prolongatur eſt frigi
da ſecundum omnem modū prima tertii cap.
de cura emigranee. Et humor ſupradictus po
teſt facere aſma ſua quantitate quia ſua multi
tudine aliquando modo ſue ſubſtantie quoni
am groſſus aut uiſcoſus arbitrandum eſt fa/
cere ſua uiſcoſitate et groſſitie. Ex his conclu
dere poſſum quod egritudo iſta quam iſte uir
nobilis patitur eſt aſma cōmuniter acceptum
antiquum ex tempore contractū. cuius cauſa
eſt humor flegmaticus pro pte a capite fluens
et pro pte in pulmone per uiam indigeſtionis
multiplicatus et ſua groſſicie et magis uiſcoſi
tate opillās canā pulmonis non integre et ar
tariam uenalē et eius ramos et forſan locatur
in porroſitatibus pulmonis prohibens ſua ui
ſcoſitate eius dilatationē conuenientē. et illa
q̄ opillat artariā et eius ramos ꝓhibet aerē ad
cor trāſire ad eius refrigeriū et fumos et aerē
factū ineptum ad eius cordis refrigeriū egre/
di. Ex qbus apparet cauſa difficultatis inſpi/
ratiōis et expirationis. Ex his omnibus mani
feſte cōprehendit̄ difficultas magna cure iſti/
us diſpoſitionis tum propter eius antiquitatē
tum etiā propter difficultatē educēdi materiā
a pulmone et quantā difficultatem habeat faci
liter cognoſci pōt ex Auic.x.tertii cap. ſupra
allegato. Cum dixit hec egritudo cum acci/
dit decrepitis forſaſſe non ſanatur nec ma/
turatur quomodo enim cum ipſa in iuuenibꝰ
etiam ſit difficilis ſecundū plurimum. Signa
aſmatis cōiter accepti ad ſenſum nota ſunt.

cum uideamus iſtum nobilem uirum pati an
nelitus difficultatem precipue cum paulo for/
tiüs laborat conſueto.unde Raſis.ix.alman/
ſoris cum aliquis patitur tuſſim et perinde ae
rem attrahit quemadmodū poſt curſum fit et
cüm iacet ſuppinus eſt ei deterius.et cū ſedet
uel ſtet rectus eſt ei melius ſupple aſma patit
Signa aſmatis ꝓuenientis a materia conten/
ta in cāna pulmonis eſt conſtrictio dixit Aui
cē.cap.ſupra allegato in principio annelitus
ſ.circa principia pectoris ſuperiora et eſt cum
excreatione.i.cum uoluntate excreandi et he
ſitatione.i. cum labore et retentione materie
ſtantis.ſ.apparet ꝙ materia retineatur quan/
do enim excreatur et ſpuitur cum ſic pacien/
tes putent excreaſſe et totum ſpuiſſe ꝙ oppil/
lat adhuc remanet materia que opilat ꝓpter ei
us multitudinem aut groſſiciē uel uiſcoſitatē
et adeſt grauitas.ſ.ſenſata in pectore propter
materiam i eo retentā et illud quod expuitur
apparet proueniat ex loco propinquo. Sed ſi
materia fuerit in artaria et ramis ſuis conten
ta erit pulſus tremulus imo cum fuerit aſma
forte perducit ad cordis tremorem hoc ſignū
ſumitur a Gal.in cōmento pulſuū et Auicē.
loco allegato. Quod ſi materia contenta fue/
rit in porroſitatibus et locis uacuis pulmonis
non aderit tuſſis.ſ.fortis quamuis in aſmate
ſemper ſit aliquid ledens operationes pulmo/
nis.et per hoc uirtus expulſiua pulmonis de
nocumēto percepto deberet moueri ad expel
lendum nocumentum ſiue rem ledentem que
expulſio fit cum motu tuſſis . Experientia ta/
men uidemus non in omni aſmate aduenire
tuſſim. Nam quemadmodū non omne nocu/
mentum adueniens pulmoni cauſat diſniam
ſic nec omnis res ledens pulmonē cauſat tuſ
ſim cum enim materia cōtinetur in uenis pul
monis aut ipſius porroſitatibus non cōmuni
cans nocumentum in canali ipſius.et ita non
prohibet tranſitum liberum aeris nec exitum
uaporum precipue cum non fuerit mordicati
ua uidetur poſſe interdum aſma facere . licet
pro tunc tuſſim non cauſet Et hoc uidetur uo
luiſſe Auic.x.tertii cap.de tuſſi.cum dixit.ſi
materia effuſa a ſuperioribus fuerit tūc dum
ipſa permanens diſcurrens ſuper canam pul
monis ſicut diſcurrit aliquid ſuper parietem
tunc plurimum non cōmouet tuſſim imo non
niſi offendatur in ſpacio cāne aut niſi mordi
cet. Signa ꝙ materia a ſuperioribus fluat ad
pulmonem eſt quia difficultas annelitus acci
dit ſubito. Si uero non deſcendat a ſuperiori
bus et difficultas annelitus fuerit paulatim.ē
propter materiam que in pulmone aggregat

cum plures alie quā predicte poſſent eſſe cau
ſa aſmatis et earū poſſent ſigna poni ne ſcrip
turam in longum magis traham quā expedi/
at a ſcribēdo me continui precipue cum putē
preſentis diſpoſitionis cauſas eſſe ſufficienter
aſſignatas.

Cura diſpoſitionis de

qua preſens eſt ſermo completur dieta et poti
one. Dieta conſiſtit in debita adminiſtratiōe.
ſex rerum non naturaliū in quibus ordinan/
dis ponam primo que debent uitari deinde q̄
conueniunt ab aere incipiens.

De aere.

Dico ꝙ uitare debet aerem groſſum nebulo/
ſum et uentoſum et trahere moram in locis a/
quoſis et ſecus paludes aut ſtagna hec loca ui
tanda ſunt in quibus perflant uenti et ꝑcipue
auſtrini et boreales et camera ſua non ſit i lo/
cis terraneis nec ineuētatis et humidis nō ſu
ſcipiat ad pedes frigus nec teneat caput diſco
opertū nec ipſum caput teneat nimis calidum
nō ſtet in loco ubi conflant metalla et preci/
pue argentū uiuū nec ubi fit fumus et puluis
et precipue lini aut frumēti locū ſue habitati
onis eligat in aere claro et ſubtili ad calidita/
tem et aliqualē ſiccitatē declini ſitq; ſine pul/
uere et fumo nō clauſus quietus tamē et ſit in
ter duo ſolaria a terra remotus caput teneat ta
liter copertū ut nō ſentiat frigus nec extuet et
pectus cum pannis ſubtilibus ſiue leuibus ca
lidis calefiat moderate.

de accidentibus ani

me. Vitare debet triſtitiā ſollicitudinē furorē
ira tamē moderata nō nocet imo cōfert curet
letari gaudere propoſſe.

de motu et quiete.

Nocet exercitiū forte quomodocūq; fit in ſui
pricipio ſed exercitiū tempatū cōfert debet in
pricipio fieri exercitiū cū tarditate incipiēdo
a motu tardo.unde dixit Raſis.iiii.ᶜcōtinētis
uelox principiū exercitii excitat aſma in fine
uero exercitii debet fieri cū uelocitate non ta/
mē tale ſit ꝙ pducat ad anxietatē et extuatio/
nē. Et Auic.dixit cap.ſupra allegato exerci/
tiū bonū in hoc ē ut fiat gradatio ex tarditate
ad uelocitatē ut nō faciat accedere feſtinatio i
exercitando prefocationem mouendo materi/
am laborioſe et fieri debet exercitiū qualiter
dictū ē ſtōaco ieiuno prius pulſis ſupfluitati/
bꝰ prie et ſcđe digōis poſt cibū ſit ɔtētus pau
co exercitio cū leui ābulatōe cū fuerit purgato

Digitized by Google

aut uomitum fecerit confert legendo uocẽ ele/
uare. unde Raſis. iiii. continentis eleuatio uo
cis longe in legendo iuuabilior eſt aliis medi
cinis ad deſtruẽdũ materiam aſmatis et tuſ/
ſis multe humiditatis eo quod inde multũ erit
ſputum. Et Auic. dixit ex regimĩe. in hoc eſt
adminiſtratio uocis cũ eleuatiõe gradatim ad
fortitudinem et longitudinem procedendo ca
put quoqꝫ quolibet mane diu leuiter ĩ loco ca
lido pectinet et leuiter fricet. conueniant frica
tiones cum manibus calidis brachiorũ et pec
toris et ptium inferiorum. d.:nde ſuccedant
fricationes aſpere cum panno lineo et ꝓcipue
cum quieſcit a labore poſt exercitium fricatio
nes ad pectus fieri non debent tempore uehe
mentis difficultatis anneliius.

De ſomno et uigilia.

Somnus longus nocet et cum fuerit factus ĩ
mediate poſt cibum aſſumptum et omis ſom
nus diurnus eſt uitandus et ſomnus nocet re
ſuppinus et qui fit capite depreſſo. Sit ſom/
nus nocturnus incipiens poſt cenam ad ho/
ras duas et ſit ſex aut ſeptem horarum ad am
plius confert Auicẽ. loco ubi ſupra ſomnus
plurimus et proprie ſomnus dici et ſomnus
poſt cibum. ſ. imediate uel poſt paruum ſpa/
cium factus eſt res nocibilior eis et ſit capite
eleuato et pannis tecto decenter in loco a uen
tis clauſo ꝙ ſi ob aliquã cauſam contingeret
in nocte non dormire dormiat de die quaſi ſe
dẽdo nec prius ſic dormire incipiat donec trã
ſeant hore tres aut ad minus due a fine pran/
dii.

De cibo et potu.

Vitare debet panem ordeaceum et de ſpelta et
panem de frumento nõ bene fermentatũ nec
non bene coctum et omnes pultes et cruſtas
adipatorũ et fritellas omnes et uniuerſaliter
omnia cibaria de paſta facta et nocent omnia
legumina in quibus eſt inflatio. unde Auic.
oportet ut uitet omne granum in quo ẽ in fla
tio. Dimittanẽ carnes groſſe et uiſcoſe et om
nes que ſunt difficilis digeſtionis et lac et ca/
ſeus et quecũqꝫ ex lacte fiunt et oua frixa et il
la que adeo cocta ſunt ut iam ſint facta dura.
et omia uiſcera quadrupedũ et que ſunt mul/
tum unctuoſa ut dixit Raſis. ix. almanſoris a
cibis groſſis et acetoſis et ſtiticis abſtineat.
Conuenit panis ex farina boni frumẽti a q̃
ex toto nõ ſit furfur excuſſum ſitqꝫ debite co
ctus et cõuenienter fermentatus in cuius con
fectione ponatur aliquid ſalis aniſi aut cimi/
ni. et ſit unius diei non amplioris tẽporis tri/
um dierum ſitqꝫ a corticibus mũdus. Ex car
nibus conceduntur lepores caprioli et uulpeſ
imo pulmo uulpis eſt res optima huic egritu
dini qualitercũqꝫ accipiatur aut ſolus aut cũ
rebus aliis et ſimiliter pulmo eritii edine car/
nes conueniunt et conceduntur carnes caſtra
ti iuuenis et uituli lactantis. Ex uolatilibus
conueniunt perdices faſiani coturnices fran/
colini turtures pipiones eſcam querentes uo
lando et precipue ſilueſtres turdi meruli alau
de et relique aues parue degentes in nemori/
bus et capones iuuenes et pulle. ex iſtis carni
bus ex pinguibus eligantur macre ſiue car/
noſe. unde Raſis. iiii. continentis et non ſolũ
ex quadrupedibus eligantur macre ſed etiam
ex auibus. Et Serapio eligatur omne ꝙ non
eſt pingue ex auibus quarum paſtum non eſt
in paludibus et cãnetis. Et predicte carnes
prepentur aſſe et non frixe nec eliſſe. et ſi in/
terdum eliſſentur cum eis decoquantur her/
be calide ſubtiliatiue et inciſiue ſicut yſopus
ſaturegia ſerpillus petroſillus et ſimiles et cõ
diantur cum ſpeciebus que ſic fiant. Recipe
piperis. ℥. ſe. cinamomi carui anna. ʒ. ii. zen
ze. ʒ. iii. macis. ʒ. ii. coriandri ſicci. ʒ. vi. cro
ci. ʒ. ii. piſtentur et fiant ſpecies. Et predicte
carnes comedantur cum ſapore facto ex lacte
amigdolarũ et ſuco arantii zucaro gariofilis
cinamomo et zenze. et muſtarda facta cũ ſa/
pa per interualla conceditur et ſalſa facta cũ
menta yſopo ſaluia ſerpillo et ſucco limonum
aut arantii. Piſces ſint in raro uſu cum come
duntur ſint piſces pui ſquamoſi petrini in bo
nis aquis currentibus capti et decoquantur ĩ
uino albo cũ aromatibus ſupraſcriptis et her
bis calidis et conceduntur uitelli ouorum ſor
biles. Ex oleribus cõceduntur. dixit Serapio
uaſturgium rafanus origanus calamentũ ter
reſtre et mõtanum ſinapis yſopus mẽta et bli
ta quãquã ponatur frigida. et cõceduntur fe/
niculus petroſillus ſerpillus ſpagus borrago
centrũ galli concedũt aliqui bolũ porri in pri
cipio menſe cũ melle et nõnulli allia cocta ce
tera acrimonia debent euitari ex fructibus cõ
ceduntur carice dactili paſſule enucleate dul/
ces pinee piſtachia ſebeſtẽ auellane torrefac/
te amigdale dulces et amare a reliquis abſti/
neat grana tamẽ pini prius debent in aqua ca
lida lauari poſtea ĩ umbra exſiccari inde cum
zucaro condiri. Cõuenit brodiũ cicerum ru
beorũ precipue quãdo cicer fuerit coctũ in ea
dẽ aqua in qua fuit infuſũ. Vitare debet uinũ
nigrũ groſſũ ponticũ acetoſum et uinũ nouũ
et turbidum. unde Galie. in lib. de attenua.
dieta uinum nigrum ſimul dulce et auſtrinũ

Digitized by Google

inutile eſt eis que ſecundũ thoracẽ et pulmo/
nem paſſionibus cronicis et his adhuc magis
quecũqꝫ pontica ſunt euitentur. Conueniẽs
eſt uinum album ſubtile clarum uetus odori/
ferum cum aqua mellis limphatum in hieme
cum aqua zucari in eſtate et de eo pauca quã
titate. unde Raſis Meſue oportet ut expectẽt
ſuper cibum diu deinde bibant parum uini
poſt horam cum tamen difficultas anhelitus ĩ
ualeſceret propter aliquam cauſam loco uini
utatur aqua mellis et confert uinum dulce ad
mixtum cum aliquo ſubtiliatiuo. unde Auic.
ex uinis dulcibus admixto cum aliquo ſubti/
liatiuo eſt iuuamentum propter illud ꝙ in eis
eſt de abſterſione et lenificatione et calefactio
ne equali hec ſubtiliantia uino admixta ſunt
ſicut cinamomum ſemẽ feniculi calamentum
ſinſibrium zenze. gariof. et ſimilia poſſũt il
la uel aliqua iſtorum in aqua bulire et cum ea
uinum limphare uel ſumatur aqua ſublimati
onis yſopi ſaluie calamẽti et ſimilium. et hoc
ſi non affuerit febris ſi uero adeſſet limphet
cum aqua capillorum ueneris aut ungule ca/
balline et ſimilium et aqua pulmonarie quan/
do decoquitur cum cimino et bibitur cum ui/
no eſt notabilis iuuamenti. in eadem menſa
non multiplicet diuerſa cibaria nec diuerſa ui
na ſed ſit contentus uno cibo et uno uino nec
uſqꝫ ad ſacietatem comedat ſed a mẽſa ſurgat
cum reliquiis famis nec prius comedere inci
piat quã ad ſit appetitus. et cum uerus appeti
tus fuerit non differat comeſtionem nec cibũ
frigidum comedat nec uinum multe frigidita
tis ſit quantitas pauca et quanto materia ẽ am
plior tanto quantitas uini ſit minor et oportet
ut elongatio ſit inter cibum et potum et breui
ter uolũt auctores ꝙ ſi poſſibile eſt ſumatur
cibus abſqꝫ potu et potus differatur quoad ci
bus ſit digeſtus ꝙ ſi non fuerit poſſibile pro
pter anhelitus frequentiam et muſculorũ pec
toris laborem qui exſiccantur quare ſitiũt dif
ferant quantum poſſunt et tunc parum bibat
et non repleatur multo cibo ſed potius in plu
res uices parciatur. nam repletio multum cõ
primit diaflagma et ſic augmentat difficultatẽ
anhelitus ante cibum et poſt quando ſurgit a
mẽſa utatur tragea que ſic fit. Recipe zenze.
ʒ.ii. cubebarum galange cardemomi anna.
ʒ.i. ireos origani macis anna. ℈.i. gariofi/
lorum. ʒ. ſem. aniſorum feniculi ameos an.
ʒ.i. ſem. cinamomi. ʒ.iii. zucari quantũ ſuf/
ficit de hac tragea ſumat medium coclearium
ut dictum eſt ante cibum et poſt omni diligen
tia curet ut uenter ſit lubricus ita ꝙ omni die
habeat uentris beneficium bis aut ſemel ſecũ
dum conſuetudinẽ ꝙ ſi exſiccaretur utatur re
bus lenitatem facientibus ſicut eſt ius gallo/
rum antiquorum et gallinarum antiquarum.
unde Auic. dixit ius gallorum confert eis et
multi ponunt in uentre galline quando deco/
quitur de cartamo polipodio aniſo et cimino
et ad idem ualet brodium mercurialis cum ſa
le una ebulitione feruerit et ſumatur cum zu
caro rubeo aut utatur carnibus pinguibuſ cũ
zenze. uel medulla caſſie fiſtule confecta cũ
zenze. cartamo et zucaro rub. coitum uitet
aut plurimum minuat.

Cura per potionem.

habet quinqꝫ intentiones. Prima eſt materiã
digerere. Secũda eſt ipſam euacuare. Tertia
uero eſt ipſam diuertere. Quarta eſt reliquiaſ
materie fortiter exſiccando cõſumare. Quin
ta uero ſuccurrere accidentibus.

Prima intentio ſic ad

impletur cum infraſcripto ſyrupo Recipe ra
dicum ungule caballine capillorum ueneris
lingue ceruine foliorum centri galli turionũ
feniculi recentis radicum euiſci liquiricie ſeis
malue anna. m. i. florum ſticados arabici ſal/
uie origani anna. m. ſem. decoquantur in ſuf
ficiẽti quãtitate aque et incolatur et addatˀ zu
cari quantũ ſufficit et fiat ſyrupus Recipe ſy/
rupi ſupraſcripti. ℥.ii. aque capillorum uene/
ris et ſcabioſe et melliſſe anna. ℥.i. miſce iſte
eſt pro una uice ſumat calidum ĩ aurora et cõ
tinuet octo diebuſ aut tamdiu donec apparue
rit digeſtio in urina medico preſenti. Recipe
capillorum ueneris. ℥. ſem. corticum radicũ
feniculi. ʒ. iiii. liquiricie radicũ maluauiſci.
anna. ʒ. ii. radicum lilii contuſarũ corticum
citri anna. ʒ. iii. paſſularũ enucleatarũ. ℥. i.
yſopi ſicce. ʒ. ii. caricarũ pinguiũ ſex nume/
ro ſticados centauree minoris anna. ʒ. i. ſe.
decoquantur omnia in ſufficienti quantitate
aque poſtea coletur et colature addatur mellis
deſpumati quantum ſufficit et fiat ſyrupus.
Recipe ſyrupi ſupraſcripti. ʒ. ii. aquarũ enu/
le yſopi ſicce et praſſii. anna. ℥. i. iſte eſt ſyru
pus pro una uice ſi ſyrupus uoluerit magis ĩ
ciſiuum et ſubtiliatiuũ et abſterſiuum prece/
dente capiat iſtum mõ de priore dicto. Ad eã
dẽ intẽtionẽ ualet loth ꝙ ſic fit. Recipe liqri/
cie yſopi cinamomi anna. ʒ. vi. ſebeſtẽ iuiu/
barũ anna numero. x. paſſularũ carricarũ da
ctilorũ anna. ℥. ii. fenu greci. ℥. ii. ſe. capillo/
rũ ueneris. m. i. aniſi feniculi. yreos calamẽ/
ti ſeis lini anna. ℥. ſe. decoquantˀ oĩa in libris
quatuor aque donec reddeat ad. ℥. ſem. poſtea

Digitized by Google

colctur et colature addantur penidiarum.℥.
iii.et decoquantur uſq₃ ad mellis ſpiſſitudiné
tunc ſuper emittantur pinearum amigdalarũ
dulcium ſcorticatarũ liquiricie draganti gu/
mi arabici anulli anna.ʒ.iii.yreos.ʒ.i.ſem.
ariſtologie rotũde ſeis urtice cardemomi yſo/
pi ſicce.anna.m.i.pulmonis uulpis ſicci.ʒ.
iii.et omnia bene incorporentur doſis.ʒ.iii.
mane et ſero ſequente illico potu aquarũ yſo/
pi ſcabioſe et capillorum ueneris ſumẽdo de
qualibet earum.℥.i.iuuatur etiam materie di
geſtio fricando pectus cum mandili calido et
poſtea ungere cum untione que ſic fit. Reci/
pe olei de yreos olei amigdolarũ amarũ.ʒ.ii.
olei laurini.℥.ſem.dialtee.℥.vi.miſſe et cum
manu calida optime pectus fricetur cum ma/
teria cum aliqua ſupradictorum auxiliorũ di
geſta fuerit ueniamus ad ſecundam intentio/
nem que ſic perficit.

Secunda intentio.

Recipe agarici.ʒ.ii.radicũ lilii albi praſſii.
ana.℈.ii.turbit.ʒ.ii.et.℈.ii.yerapig.ʒ.iii.
colloquintide rectificate ſecundũ doctrinã me
ſue et ſercacolle.anna.℈.iiii.terantur et per/
ficiantur cum uino cocto ſubtili et fiat mag/
dalion ex eo cum opus fuerit fiant pille.viii.
p.ʒ.iſtarũ pill.dantur a.ʒ.ſem.uſq₃ a.ʒ.i.
per horas nouem poſt finem cene precedentis
imediate ſequentis poſt aſſumptioné ſyrupo/
rum aut lotus ſuper quas poteſt una hora dor
mire inde uigilet donec tranſeant hore quin/
q₃ ab hora ſumptionis et tunc accipiat.℥.iiii.
aque ordei cum.℥.ſem.zucari ru.inde ad ho
ram comedat non multo cibo ſe grauet. Aut
Recipe caricarum ſebeſtẽ paſſularum liquiri
cie yſopi capillorum ueneris anna.℥.ſem.po
lipodii.ʒ.iii.turbit.ʒ.ii.ſem.terantur et de/
coquantur in lib.i.ſem.aque donec redeat ad
℥.v.et coletur et colatura calida exhibeat mo
do ſupra dicto de pill.ſi medicina in potu ſit
ſibi magis grata capiat preſcriptam que poni
tur a Raſi.iiii.continentis de rebus ualde iu
uantibus ſecundũ Serapioné et Auic.eſt uo
mitus qui ſic fit.Recipe radicum rafani.℥.i.
ſem.figantur in eo radices ellebori albi per
diem et noctem poſtea remoueatur et incidan
tur radix rafani et buliat in lib.i.ſem.uſq₃ ad
conſumptioné duarum ptium poſtea colatu/
re addatur oximellis ſimplicis et eo fortius ó
oximellis ſquillitieum.℥.ii.et totum tepidũ
exhibeatur et poſt uomitum ſtet horis duab₉
antequã comedat ualet etiam ad eandem intẽ
tionem cliſtere que ſic fit.Recipe ſuci ſicle ſu
ci mercurialis anna lib.i.decoquantur in eis
agarici epithimi anna.ʒ.ii.et poſtea colature
addatur electuarium indi maioris.ʒ.vi.olei de
ruta olei de camomilla anna.℥.i.ſem.ſalis.
ʒ.iii.et calidum ſtomaco ieiuno ſupponatur
poteſt hoc cliſteri uti frequẽter quoniam mul
tum iuuat.

Tertia intentio.

Diuertatur materia iuxta intentionem tertiã
fiant fricationes fortes ad ptes extremas po/
nantur uentoſe ſuper nates et in uentre ſub
umblico et fiant ligaturẽ doloroſe iuxta ing/
uina.et quia materia pro parte ad pectus fluit
ſit intentio ad ſiſtendum catarrum cum his q̃
ſecunda quinta tertii dicuntur iſtorum diuer
tentium utatur modo uno modo alio.

Quarta intentio.

que eſt finire et educere reſiduum materie q̃
in pectore remanſit poſt euacuationem quam
preceſſit digeſtio completur uariis inſtrumen
tis.Recipe ſaturegie foliorum yſopi praſii le
uiſtici florum yrreos radicum enule abrotani
thimi antea ſublimentur omnia per alembi/
cum de hac aqua detur.℥.iiii.mane et ueſpe/
re hoc enim ſubtiliat materiam groſſam et re
ſoluit et conſumat et iuuat ad execrãdum ad
idem faciunt pill.Raſis.iiii.continentis que
ſic fiunt.Recipe ſulfuris foliorum rute mir/
re abſinthii ariſtologie rotunde nigelle ſina/
pis anna.ʒ.ſem.fiant pill.ſicut grana ciceris
cum aqua yſopi ex quibus detur una de ma/
ne altera de ſero.Item ualent ad eandem intẽ
tionem pill.facte ex ſandaraca et raſma de q/
bus ſumatur.℈.i.mane et ueſpere cõfert ſuf
fumigium factum ex foliis et radicibus farfa
relle que eſt ungula caballina cum in aqua de
coquitur et per embotum fumus recipitur ad
os ut apparet per Gal.vi.de ſimplici medici/
na.et ex ſuffumigiis ſiccis ualentibus eſt ut
fumatur caſtoreum et ſupponatur prunis cali
dis et fumum recipiat ad naſum et os et ſimi/
liter fieri poteſt ex ſulfure quod ad idem opti
me facit uſus iſtorum auxiliorum debet eſſe
poſt materiei euacuationem et utatur modo
uno modo alio.

Quinta intentio.

De intentione ad accidẽtia que fuit quinta ſi
cum predicta diſpoſitione accideret febris nõ
dentur medicine multum calide ſed utatur iu
lep facto ex capilli ueneris liquiricia lingua
bouina feniculo recenti et ſeie endiuie et ci/

nulli et ſebeſten et uiolis ꝙ ſi febris fuerit de bilis predictis addantur carice et paſſule dulces. Si annelitus multũ plus ſolito difficultaretur fiant fricationes ad extrema fortes fiat cliſtere ſupra ordinatũ. Cargarizet frequenter aquam decoctionis caricarũ calamenti ſebeſten paſſularũ capillorum ueneris et liquiricie et conetur ſpuere. Et poſtquã gargarizauerit ponatur in ore quantum eſt auellana de miſtura que ſic fit. Recipe loth de pino diapenidion diantos diadraganto miſce ſi alia fuerint accidentia recuratur ad earum capitula et eis ſuccurratur.

¶ Bauerius de baueriis.

X litteris ne

ſtris quas accepi non potui magno dolore non cõmoueri cum intellexerim uos mala ualitudine ſcie ſeu anche torqueri. Sed cũ audiuerim preſtantiam magni uiri doctoris celeberrimi curã ueſtrã tenere lenitus eſt dolor ſperãs ſua eximia uirtute priſtine ſanitati uos reſtituet. Ego ꝑ debito meo et ut uoto ſatiſfaciam ueſtro ſcribam q̃ mihi uidebuntur moderabitis tamen omia ut magrõ apparebit. Dolor ſciaticus a ſcia deriuatur ſcia nomen ẽ grecum ꝙ latine ancham nuncupant. Ancha uero a doctoribus noſtris duobus ſumitur modis modo uno ut accipit pro ſola iunctura cõpoſita ex oſſe anche et ex oſſe coxe. Nam in oſſe anche eſt quedã cõcauitas que pixis uocatur in quo eſt ſuperior extremitas oſſis coxe que uertebrũ dicitur et in ea pixide reuoluitur iſta iunctura duorũ oſſiũ ancha appellata eſt. Secundo modo ſumitur large pro iunctura iam dicta comprehẽdendo natem et coxam large ſumptã proprie dicitur ancha ſicut modo ſubſcripto dicitur ſcia ſecũdum quã diffinitioné uoluerũt quidã ꝙ ſcia differt ab ancha et ita dolor ſciaticus a dolore anche. Attamen a doctoribus noſtris ancha pro ſcia aliquando accipitur et ſcia pro ancha Dolor tamen cum fixus ꝑmanet in loco iuncture ſiluestri uel poſteriori et deſcendit retro per coxam ad genu et inferius tũc dicitur dolor ſciaticus. ſed quãdo dolor eſt fixus in iũctura anche ſiue in parte exteriori ſiue in parte interiori ex ꝑte inguinũ et non deſcendit ꝑ ꝑtem ſilueſtrẽ nec domeſticã ad inferiora tũc dicitur anche. unde Raſis in lib. diuiſionum Cum dolor eſt in ancha et nõ remouetur ab ea donec tendatur ad coxam tunc ipſe eſt dolor anche purus. et quando extẽditur uſqꝫ ad coxam et lacertũ cruris et pedẽ tunc eſt ſciatica. Et Auic. xxii. tertii. Sciatica eſt peſſima dolorũ iuncturarũ et eſt dolor qui icipit a iũctura ante et deſcendit retro ad coxam. Et quãdoqꝫ extenditur ad genu et calcaneũ et paulũ infra. dolor anche eſt ille in quo dolor ẽ fixus in ancha qui nõ deſcendit niſi cum permutatur ad ſciaticam. Et ex iſtis facile poteſt comprehendi nomen egritudinis qua laborat preſtantia ueſtra. Cauſa iſtius diſpoſitionis materia eſt flegmatica cui aliquid colere eſt admixtũ. unde ut plurimũ fit ab hac materia. ũde Auice. xxii. tertii. ut plurimum fit a materia flegmatica cum colera deinde a colera deĩde a ſanguine raro autem a melanconia. Confirmatur autem hoc iudicio magri et humiditas flegmatica in uobis abundans precipue ĩ capite huic aliquid colere ammiſcetur propter epar uiri ꝙ uniuerſaliter calidũ eſt. Et hec materia duplex una que eſt cauſa cõiuncta ſiue imediata que eſt materia ſciatica contenta et imbibita ĩ ligamento ꝙ coniungit uertebrum cum pixide. unde Auic. ubi ſupra. Materia ſciatice ut plurimum eſt in iunctura et procedit ex ea in neruo lato. i. in ligamento et facit extenſionem ꝑtium circũſtantium. Alia eſt materia q̃ eſt cauſa antecedens que non eſt in ſcia ſed ẽ apta merito ſue qualitatis aut quantitatis ad eam compelli. Et huius materie plures poſſũt eſſe cauſe uidelicet mala complexio membrorum iſtam materiã mandantium aut negligẽtia conſuetarũ euacuationũ indebitum regimen ſex rerum non naturaliũ ſicut ſtacio in aere nimis frigido aut nimis humido nimiũ ocium motus ſuꝑfluus poſt cibum comeſtio rerum dure digeſtionis et rerum frigidarum et humidarũ nimius ſomnus ſuperflua uigilia ſuperfluus coytus. Modus generatiõis nã humor flegmaticus cui aliquid colere eſt admixtum in corpore multiplicatur cũqꝫ ab eo natura grauatur pellit ipſum ad ꝑtem ſibi aptiorem eſt aũt aptior que eſt debilior naturaliter aut accidentaliter minus reſiſtens mẽbris tranſmittentibus concurrit etiã ad hoc latitudo uiarum inter membrũ tranſmittens et mẽbrũ ſuſcipiens ꝙ eſt iunctura. unde Serapio tractatu. iiii. ſui breuiarii. Scias ꝙ in omnibus membris ꝑpatis ut accidit aliquid ex egritudinibus que ſunt ex materiis neceſſariũ eſt ut aggregetur iſte due cauſe. ſ. multitudo ſuperfluitatis et debilitas membri recipientis Et hec debilitas eſt naturalis in principio uel actualis propter aliquid leſionis cuius euetus preceſſit decurrens ſuperfluitas uerſus iuncturã. primo replet uenas et arterias magnas. deinde aucta replet minores perueniens uſqꝫ

ad capillares deide per orificia et porros eorũ
ad concauitates affluunt iuncturarum et mi/
ſcetur humiditate flegmatice aliam delegante
et in illam replet et procedit ex ea in ligamen
tum connectans unũ os cum alio.ſ.pixide cũ
uertebro.unde Auic.materia ſciatice ut pluri
mum eſt in iunctura et procedit ex ea in ner/
uo lato.i.in ligamento.amplius auté
materie impellunt hinc et inde ad cathenatio/
nem oſſium querens ipſorum diſgregationé
impellunt etiam panniculum colligãtie et im
pellunt muſculos in circuitu exiſtentium et
eos replent oſſorum exuberando concauitaté
ſoluunt atqꝫ ipſorum alterant complexionem
ad illud quod preter naturam eſt et ſic tremo
rem et dolorem cauſant et ſecundum ꝙ mate
ria diuerſificatur in paucitate et multitudine
ſua uariatur eius operatio quãto materia fue/
rit amplior tanto ad plures ptes et magis re/
motas extenditur et econuerſo. Et quãuis ex
tendatur ad alias ptes dolor tamen remanet i
ſcia fixus. Et ex hoc apparet ꝙ cum materia
dolorem cauſans ſit in cõcauitate uicina et li/
gamento et locis circũſtantibus et hec iunctu
ra ſit multum profunda difficulter eſt hãc ma
teriam euacuare. Et quia ancha ſuppoſita eſt
membris ſuperioribus facilis fit ad eam ma/
terierum caſus.

Cura iſtius diſpoſitio

nis tribus medicinalibus perficitur inſtrumé
tis.ſ.dieta et potione et cyrugia. De dieta pri
mo agetur quod in cura ſit neceſſaria apparet
per Serap.ubi ſupra cum dixit. Non opor/
tet ut ſit contactus ſecundũ prudentiã in regí
mine medicinarum tantũ imo oportet ut ad/
miniſtres ſimile eius in eis que comedant et
bibuntur et uniuerſaliter in reliquis regimi/
nibus in ordine diete prius ponentur neceſſa
ria et euitentur ſecũdo iuuatiua ut approximé
tur. Et primo in generali deinde in ſpeciali.
de nocentibus ſũt aer groſſus et turbidus nã
relaxat iuncturas et eas reddit ad recipiendũ
materias patas. Et ex nocentibus é ira furor
longa et fortis triſtitia et omnia animie accidé
tia ad indigeſtioné facientia. Et ex eis é labor
et exercitiũ forte et proprie immediate poſt ci
bum. Nocet balneatio in aquis calidis et hu/
midis cuiuſmodi ſunt in ſtufis et ſomnus di/
urnus. et precipue ſi in nocte preceſſerit ſom
nus ſuffitiens et non minus nocent imodera/
te uigilie. ſunt de nocẽtibus omnes cibi et po
tus digeſtionis difficilis aut multe quantitatis
aut qui ſunt multi nutrimenti aut multum hu
mectantes. unde Auic. ubi ſupra uitetur caro

in eo ꝙ eſt factum de egritudine hac.i.dũ in/
feſtat egritudo. ꝙ ſi fuerit neceſſariũ uti car/
ne propter debilitaté aut aliam cauſam tũc de
tur caro auis montane ut perdices aut aliarũ
bonarum auiũ degentiũ in locis ſiccis et caro
leporis et galgelli.i.caprioli et omis caro pau
carum ſuperfluitatũ nocent herbe omnes hu/
mide ut lactuca et portulaca et omnes ſimiles
et fructus huiuſmodi ceraſa pruna mala et pi
ra. unde Auic. oportet ut dimittatur uinũ om
nino uſqꝫ quo ſanetur ex eo ſanatiõe integra
et ueniant ſuper ipſum quattuor tempora id
eſt dũ tranſeant et compleantur quattuor tem
pora morbi. uerũtamen oportet ut cõſuetis di
mittat ſecundũ gradationé hoc eſt ſiquis per
abſtinentiam a uino uult ſe preſeruare a dolo
ribus iuncturarũ et ſit uino aſſuetus ipſũ gra
datim dimittat et non ſubito. Aer ſit declinãs
ad caliditaté et ſiccitaté. Sitqꝫ clarus et euéta/
tus et odoris boni. Locus habitationis ſit in
ſolario non propinquis curſibus aquarũ nec
cloacis. Sit iocundus letus bene ſperans de
cura egritudinis ueſtre. unde Auic. Et cũ ſuc
curritur doloribus iuncturarũ in primis cũ
apparent fit cura eorum facilis ꝙ ſi confirma
tur et aſſueſcant proprie ille qui generat ex
humoribus diuerſis non curatur in principio
egritudinis et quouſqꝫ ſteterit materiei fluxus
caueatis ab exercitio et a balneo. Vnde Raſis
in lib. de iuncturis. Quando ceſſauerit
fluxus et apoſtema non amplius augmentat
et corpus eſt bene mundũ ab humoribus tũc
utatur exercitio et balneo calido.ſ. furfureo
aut aluminoſo uel artificiali habente ſimilem
uirtuté naturalibus. Somnus ſit de noc/
te et non de die. et in principio egritudinis ſu
per latus oppoſitũ pti dolenti declinante egri
tudie et factis euacuationibus ſuper latus do
lens et non ſit amplior ſex horis nec minus.
v. iuuat etiam ſomnus ſuper famem. panis ſit
ex farina boni tritici a qua furfur ex toto nõ
ſit excuſſum ſitqꝫ bene fermentatus conueni
enter coctus in cuius confectione aliquid po
natur ſalis non ſit minoris tẽporis unius di/
ei nec pluris trium dierũ. Potus ſit in princi/
pio egritudinis aqua mellis cinamomo aro/
matizata quoniã in principio nõ competit ui
num. unde Gordonius corpore exiſtente ple
ctorico repleto humoribus nullemodo utatur
uino quia materiã currere facit ad locum. Fac
ta euacuatione et egritudine exiſtente in decli
natione poteſt aliquid uini albi cũ aqua mel
lis pmixti adminiſtrare ꝙ ſi eo tẽpore uteret
aqua mellis decoctionis radicũ feniculi apii
petroſilli bruſti ſpagi eſſet preſtantis iuuamẽ

Digitized by Google

ti.unde Auicé. Cum dimittatur aqua mellis
utatur diureticis.i.urinam prouocātibus.car
nes a principio egritudinis nó cóueniūt. un/
de Raſis in lib.de iūcturis caueat a cibis mul
tam carné generātibus et patiatur famé quan
tū potuerit et ſumat cibū in tanta quantitate
qua minor fiat reſtauratio quam deperditio.
Quod ſi uirtus uideret̃ debilitari aut eius de
bilitaté preſens medicus timeret dent̃ uitelli
ouorū aut carnes paucarū ſupfluitatū et boni
nutriméti cuius modi ſūt pdices faſiani aues
pue montane et pipiones incipientes uolare
non ex eis qui domo nutriunt̃ ſed ex colūba
riis et ſi ſtomacus nó ſit debilis ut poſſit car/
nes aſſatas digerere meliores ſunt quā eliſſa
te. Ex herbis concedunt̃ feniculus petroſilli
borago apiū origanū malua ſerpillus nepita
et ſparagus. Curandū eſt ut omni die habeat
uentris beneficiū et ſi habere nó poteſt natu/
raliter ſalté arte cū cliſterio in principio leni/
tiuo deinde acuto ut in cura apparebit. Scien
dū ꝙ cura doloris ſciatice differt a cura alio/
rum dolorū iuncturarū quia repercuſſiua in
principio nocét.unde Auic.et tu ipſe ſcis ꝙ
ſi ipſi.ſ.dolores ſciatici et genuū differūt ab
aliquibus doloribus iuncturarū.nam repcuſ
ſiua in principio quādoqȝ nocét ei nocumen
to uehementi quoniā materia eſt pfunda et re/
percuſſio retinet eā illic et parat eam taliter ꝙ
difficilis eſt eius reſolutio et prepant eā ut diſ
locetur iunctura cū ipſa diſlocet iūcturas abſ/
qȝ repercuſſione etc. et uomitus magis iuuat
quā ſolutio uētris. Auic.ut ſupra uomitus é
iuuatior quam uétris ſolutio propter motum
materie ad ptem doloris et uomitus mouet eā
ab ea.

Cura per potioné p'u

res habet intentiones. Prima eſt ad materiei
euacuationé ſiue ſit uétris linitio ſiue mate/
riei pprie minoratio. Secūda eſt materiei di/
uerſio. Tertia eiuſdé digeſtio. Quarta eſt ip/
ſius erradicatiua euacuatio. Quinta membri
tranſmittétis confortatio. Sexta materiei in
mébro doléte reſolutio et ipſius confortatio.
Septima eſt accidentiū cedatio. De prima et
ſecūda et quarta intétionibus in primo lib.et
tractatus principiū cure eſt primo humorum
circūſtantiū euacuatio.de quinta reſtat ut Se
rapi.primi ſui breuiarii et Auic.ſecūdi tertii
de prima ſecūda et quinta et tota uidétibus di
xit.cū auté cauſa in eis ſecundo materie tunc
oportet ꝙ phibeat quā effunditur p attractio/
nem ad nonū et p minorationé. et cóforten̄
mébra ne ſuſcipiāt et reſoluat̃ ꝙ inuentū eſt
prima et materiatio et euacuatio. ſecūda é mé
bri trāſmittétis cóſortatio. tertia uero eſt ma
teriei in mébro doléte reſolutio et ipſius con
fortatio et quarta accidentiū cedatio. Intentio
prima pticulares habet intétiones. una é ma/
teriei minoratio.alia uero ipſius diuerſio. ter
tia é digeſtio et quarta eiuſdé erradicatiua eua
cuatio. De prima intétione dixit Gal.i.li.tra
ctatuū pricipiū cure ſit contriſtantiū humorū
euacuatio. De ſecūda et tertia intétionibus di
xit Serapio.iiii.ſui breuiarii ponimus ſtudi/
um in mébro generāte materiā donec rectifi/
cetur materia cóplexionis pcreantis in eo et
generātis materiā ineffundit̃ et deinde poſt il
lius redimus ad cóſortandū membrū leſū cū
liniméis et éplaſtris de quorū pprietate é ut
confortét ipſum et incident ſupfluitates et ita
ut euacuet̃ illud ꝙ collectū eſt in illo. Et Aui
cé.xxii.tertii.cū auté cauſa in eis eſt materia
tūc oportet ꝙ probibeat̃ ꝙ effundit̃ p attrac/
tioné ad.ix.et per minorationé. Et cóſortetur
membrū ne ſuſcipiat et reſoluatur ꝙ inuen/
tum eſt.

Prima et ſecunda inté

tiones. Pro adimplédo primā et ſecundā inté
tióes uiſa é inter doctores maxima diſcordia.
nā aliqui eorū uolūt ut incipemus a ſolutiuo
lenitio uétris et a uomitu facili. et cū materia
incipiat digeri tūc adminiſtrat̃ ꝙ facit uomi/
tū et ſoluit uentoſitaté cū uirtute.unde Sera.
ubi ſupra incipiamus et demus ꝙ mouet uo/
mitu quadā motióe.i.facilis et que ſoluit ma
liciā cū difficultate ſicut ſunt caſſiafiſ.et tama
rindi et poſt illud quādo incipiūt hūores uni
entes digerere tunc oportet ut adminiſtret̃ il/
lud ꝙ facit duas pprietates.ſ.uomitum et flu
xum uétris cū uirtute.ſ.potéte et nó cū facili
tate ut in pricipio.et ſubdit. et non oportet ut
faciamus illud.ſ.exhibere ſolutiuū forte niſi
poſt terminationé hore.i.digeſtionis materie
etc. Alexander uidet̃ uerſari in cura dolorū
iuncturarū ut apparet in practica ſua et ut po
nitur a Raſi.xii.cótinentis. nā uult ꝙ ſi ma/
teria dolore faciens fuerit frigida laxatio fiat
cū eo ꝙ educit flegma cum uirtute uiolétia et
noli facere illud ꝙ faciūt aliqui qui dāt in po/
tu medicinas mediocris uirtutis ad educendū
flegma quoniā talis medicia calefacit flegma
et nó educit illud et ei auget nocumentū Aui
cé.uero ubi ſupra uelle uidet̃ ꝙ ubi a princi
pio materia eſſet euacuatiói apta debemus eā
euacuare cū medicina forti. nā debilis nihil
educeret aut aliquid parū ſed quia ut plurimū
materia in principio é inepta precipue mate/

Digitized by Google

ria flegmatica ideo uoluit ut incipiamus a me
dicina debili et ab ea ad forté ꝓcedamus et in
de ad fortioré. unde dixit. Incipe a re forti ſi
non ꝓhibet priuatio maturationis et groſſitu
do materiei q̄ſi dicat ſi materia nõ fuerit groſ
ſa et cruda in uenis. Quod ſi materia eſſet fle
gmatica ſubtilis fluida ꝙ ipſa deberet eũari
medicina forti in principio. uerũtamen qa ra
ro talis materia reperiť ſed ut plurimũ groſ/
ſa uiſcoſa et multa et ideo dicit Auic. quãuis
facilis ſit incolumior et gradatio. ſ. in euacua
tione de facili ad forté eſt cõuenientior. deĩde
ſequere cũ medicinis euacuãtibus ſecundum
gradationé. et ſubdit ſunt de hominibus. id ē
de auctoribus medicine qui ſcribũt. i. dicunt
initiũ ſolutionis eſſe. ſ. fiendũ cum facili poſt
facilé quia non ſunt contẽti ꝙ una euacuatio
facilis premittať ante fortes ſed due aut plu/
reſ una poſt aliam deinde ſigillãt. i. complent
euacuationé cũ forti medicina et hoc poſt ma
turationé. ſ. completã. ꝑ medicinã debilé duo
intelligere poſſumus medicinã forté debilem
poſſumus etiã intelligere ꝑ debilé medicinã
eã que é lenitiua ſiue uomitũ deĩde ſubſequẽ
ter deuenire ad medicinã forté debilé et hanc
pluries reiterare et hanc uiã tãq̄ ſecuriore ſe
quar. Recipe radicũ que comeduntť. ℥. ii. ſe
mé aneti. ℥. i. ſe. decoquantť in lib. i. ſe. aque
uſq; ad conſumptioné duarũ ꝑtium aque po
ſtea coleť et colature addatur oximellis ſimpli
cis. ℥. ii. et tepidũ accipiatur hoc uomitiuũ fa
cile ſuſcipiat tepidũ poſt cibũ inciſiuũ et ſub
tiliatiuũ ſicut comedat piſces ſalſos ficus car
nes ſalitas cepe porrũ et uinũ bibat dulce cũ
ꝙ ſe repleuerit iſtis diuerſis accipiat ad medi
am horã uomitiuũ tepidũ ut dictum eſt ꝑ octa
uã horã retinuet et ſi nõ euomerit imponat di
gitos in ore et linguã cõprimat aut pennã in
oleo intinctã guttur imponat. Recipe paſſula
rum ſine nucleis. ℥. ſe. aniſorũ yſopi anna.
℥. ii. fiat decoctio de qua accipiať quantũ ſuf/
ficit ad diſſoluendũ caſſie pinguiſ nouiter ex
tracte. ʒ. x. et fiat potus iſtũ potũ lenitiuũ ca/
lidũ et nõ tepidũ exhibeat in die ſequẽti ad ſu
pra dictũ uomitiuũ per horã ante dié ſup qué
nõ dormiat cũ trãſiuerint hore quinq; ſumat
cibũ ſuũ ſiue euacuauerit ſiue nõ nullo lauatí
uo premiſſo. Recipe mellis roſati colati. ℥. i.
ſyrupi de duabus radicibus. ℥. ſem. ubi mate
ria ſit in fluxu addantur. ℥. iii. aque decoctio
nis ſaluie et gallarũ cipreſſi. Si uero materia
fluxa fuerit addanť aque feniculi et melliſſe
et endiuie anna. ℥. ſem. miſce iſtũ ſyrupũ ma
teriei flegmatice digeſtiuũ ſumat calidũ in au
rora in die imediate ſequenti a die aſſumptio
nis ſupra dicti lauatiui ſup quem poteſt una
aut duabus horis dormire et ipſum taliter cõ
tinuet donec ꝑ urinã apparebit digeſtio qua
apparente recipiat hoc uomitiuũ. Reci. radi
cum que comeduntť. ℥. i. florũ aneti. ℥. ſe. aſ
ſari cartami anna. ʒ. ii. incidantur incidenda
et modo groſſo cõtundenda contundantur et
buliant in lib. i. ſem. aque uſq; ad conſumpti
onem duarũ ꝑtium et poſtea coletur et colatu
re addantť oximellis compoſiti. ℥. ii. et totũ te
pidum poſt cibũ ſubtiliatiuũ et inciſiuũ acci
piatur hoc uomitiuũ fortius priori. Accipiat
apparente aliqualiter in urina digeſtióe ut di/
ctum eſt.

Tertia intentio

Recipe pill. fetidarũ. ʒ. ſe. aut pill. de hermo
dactilis maiorum deſcriptione Meſue. ℈. ii.
iſtas pill. ſiue fetidas ſiue hermodactilis q̇ ſũt
in hac doſi fortes debiles ſumat ante dié per
horã per diem unã poſtquã ſumpſerit uomiti
uum imediate ſupra ſcriptum. deinde ſtet ho
ris quinq; in fine quarum accipiat brodium
ma:rum pulli cum. ℥. ſem. zucari rub. Reci
pe camedreos camepiteos capilli ueneris ori
g:ni polii calamẽti bretonice endiuie cicoree
cuſtute ſcariole anna. m. i. paſſularũ enuclea
tarum. ℥. i. radicum peonie acori. anna. ℥. i.
decoquantur herbe in ſufficienti quãtitate aq̄
poſtea coletur et colature addatur zucari al/
bi quantum ſufficit et fiat ſyrupus Recipe ſy
rupi ſupra ſcripti. ℥. ii. aquarũ uue ſaluie en
diuie anna. ℥. i. miſce iſte eſt ſyrupus ꝑ una
uice iſtum ſyrupũ digeſtiuũ materiei flegma/
tice et colerice flegmate dominãte accipiat ca/
lidum in aurora ſuper quem poteſt ꝑ unã aut
duas horas dormire. et ipſum taliter cõtinuet
ſepté uel octo diebus aut tamdiu donec appa/
ret digeſtio materiei per urinam ſignificanté
Recipe pill. fetidarũ. ʒ. i. aut pill. de hermoda
ctilis maiorũ. ℈. iiii. fiant pill. vii. iſtas pillu.
ſiue fuerint fetide ſiue hermodactilis. accipi/
at in die ſequenti ad diem completam aſſump
tionis ſupra ſcriptorũ ſyruporũ ſup quas po
teſt una hora dormire deĩde uigilet donec trã
ſeant hore quinq; ab hora aſſumptionis et tũc
accipiatur ciatũ aque ordei talé cum. ℥. ſem.
zuca. rub. et inde ad horam comedat Recipe
camedreas gentiane. anna. ʒ. ii. ariſtolo. ro.
ʒ. i. ſeis rute. ʒ. xv. piſtentur et fiat puluis.
Aliud medicamen Recipe foliorũ ozimi ga/
riofilati ſiccorũ. ʒ. ſem. pipis mirre anna. ʒ.
ii. piſtentur ſubtiliter et cribentur iſtorũ duo
rũ medicaminũ urinã ꝓuocantiũ ſumat de al
tero iſtorũ ꝙ uult. ʒ. i. ſe. cũ uino albo et ſub

Digitized by Google

tili .nam ꝓuocat urinã et educit ſupfluitates
paſſioné facientes.unde Auic.xxi. tertii plu
res habentiũ dolores iuncturarũ frigidos et
cóplexiones humidas nó iuuant̃ cũ ſolutióe
plurima facta cũ potione et cliſteri.et cũ medi
cant̃ cũ diureticis ſanant̃ ſed hmói diuretica
nó accipiat niſi facta fuerit notabilis euacua/
tio materiei.Sumatur igit̃ ut dictum eſt p ho
ras.ix.poſt finẽ precedẽtis cene ſup quod po
teſt una hora dormire et nó amplius poſt uẽ/
tris et ſtomaci ſolutioné et urine ꝓuocationẽ
Si paſſio nó ceſſauerit fiant cliſteria acuta in
teſtina excoriantia.unde Raſis lib.de iunct.
poſt euacuationé maior cura ſũt cliſteria acu/
ta fortia q̃ attrahũt materiã tali attractione ꝙ
uoluerint inteſtina exire et exire faciũt ſang/
uiné et tunc ceſſat dolor ꝙ uidi plus quã i mil
le hominibus et nó uidi aliqué q eis uteretur
quin ex toto ſanaretur.Et Auicé.ut ſupra cũ
accidit mordificatio p ſolutioné uentris et uo
mitũ et ꝓlongatur egritudo tũc illi conuenit
ut ex ſuppoſitoriis et ſupra cliſteribus facien
tibus euacuationẽ et excoriationé et ſolutióe
educentibꝰ ſanguiné. Recipe corticũ radicũ
caparũ corticũ colloquintide centaure mino/
ris cucumeris aſinini agarici.anna.ʒ.ii. de/
coquant̃ in lib.ii.aq̃ uſq; ad cóſumptioné ter
tie ptis poſtea colent̃ et colature addant̃ mel/
lis.℥.ii.olei.℥.iii.et fiat cliſtere et tolleret ip
ſum q̃to magis pót. Aliud. Recipe naſturtii
aniſorũ anna.℥.i.infundant̃ p dié et nocté i
lib.ſe.aque deinde parũ buliant poſtea colet̃
et colature addatur mellis.℥.ii.olei.℥.iii.et
calidũ ſtomaco ieiuno ſupponatur. Si poſt
cliſteriũ acutũ remaneret aliquid acuitatis in
inteſtinis inferioribus fiat cliſtere lenitiuum
et exſiccatiuũ ꝙ ſic fit Recipe iuiube numero
x.ſebeſten.viii.capilli ueneris uiolarũ ſicca/
rũ anna.m.i.ordei ſcortizati.℥.i. radicis al
tee lib.ſe.decoquantur oia i ſufficiéti quãtita
te aque poſtea coletur de colatura accipiatur li
bra.i.ſe.cui addantur olei uiola.℥.iii. uitelli
ouorũ.i.et ſupponatur.Circa cãm coniũctã
doloré facienté eſt ꝙ ante corpis euacuatio/
nem nó eſt ſup anchã aut ptem dolenté poné
dũ nec emplaſtrũ attractiuũ nec aliquod ſimi
le uerũ ſi ante corpis euacuationé dolor aug
mentaretur occurrere licet cũ rebus calorem
tempatum habentibus.Et hec eſt ſnia Raſ.in
li.de iunct.Epithima uero et emplaſtra attra/
hentia ante euacuationem attrahũt materiam
ad iuncturã et plurimũ nocent Item i hac paſ
ſione nó ſunt emplaſtra frigi. nec unguenta
approximãda.et ſi dolor etiã a materia calida
pendet quoniã nulla eſt medicina frigi. adeo
potens ut a ſcia poſſet materiã remouere ſed
magis opatur malũ quoniã claudit porros re
tinet materiã et facit maiorem accidere dolo/
rem.imo oís noſtra ſollicitudo debet eſſe tra/
here materiã a ꝓfundo iſtius iuncture ad ſup
ficiem.Si dolor ante euacuationem iſeſtaret
nimis ſuccurratur cum rebus calorem tempa
tum habentibꝰ.Ex qbus eſt medicamé ꝙ ſic
fit.Recipe olei de aneto olei de camomilla an
na.ʒ.vi.pinguedinis anſeris.℥.ſe.muſcila/
ginis fenu greci et ſemé lini anna.℥.i.miſce
cũ hoc medicamine calido liniat̃ locus dolo/
ris et inde ponatur lana ſuccida.Ad idé Reci
pe fenu greci lib.i.ponat̃ in uaſe figuli ſup
prunas donec optime expiſſet poſtea addatur
aceti quantũ ſufficit ad ipſius diſſolutioné cũ
q; p decoctioné diſſolutũ fuerit addatur mel/
lis quantũ ſufficit et iterũ buliãt donec acqui/
ſiuit formã emplaſtri et expandat̃ ſup petia et
loco dolenti ponat̃ et dimittatur duobus aut
tribus diebꝰ.Si uero nimis exſiccet̃ addatur
oximellis ſimplicis et reducatur ad debitã for
mam.Cũq; euacuatio ꝑceſſit et dolor nó fue/
rit ſedatus utendũ eſt fortibus reſolutiuis et
ſi nó cótulerit adminiſtrãda ſunt q̃ reſoluant
cũ attractione ad exteriora his auté nó cóferẽ
tibus adminiſtrentur rubificantia et ueſicare
facientia reſolutiuũ mó.Recipe ſtercoris uac
cini lib.i.olei de aneto.℥.iii.ponat̃ ſtercuſ in
ſartagine et ſupponatur oleũ ad igné amiſcea
tur et calidũ loco ſupponatur.Aliud ad idem
Recipe litii armoniaci anna.ʒ.i.farine faba/
rũ.℥.i.ſe.uini albi antiqui quantum ſufficit
ad diſſoluẽdũ et impinguat̃ oleo de camomil
la et calidũ ſupponatur. Ad eandé intẽtionẽ
ualet oleũ de lateribus oleũ de euforbio.Me/
dicamen reſolutiuũ et materiei ad ſupficiem
attractiuũ Recipe ſaluie acori origani calamẽ
ti anna.ʒ.ii.piſtent̃ mó groſſo et buliant in.
℥.vi.uini maluatici.et.℥.ii.ſucci yue et duas
ſucci maiorane et buliant uſq; ad uini cóſum
ptioné et coletur et addatur yſopi humidi ar/
moniaci anna.ʒ.vi.galbani.℥.ſe.et ad igné
diſſoluant̃ cũq; diſſoluta fuerit addatur eufor
bii.ʒ.ſe.deinde deponatur ab igne et addan/
tur olei de trebentina.ʒ.vi.olei de coſto olei
de yrini anna.℥.ſem.pinguedinis caſtorei.
ʒ.i.ſem.et diligenter miſceantur ultimo ad/
dantur centauree minoris.Anna dragma.i.
et commiſceantur omnia de hoc medicamine
efficaci ualde loco apponatur.Aliud ad idem
Recipe coloquintide affronici ameos cordu/
meni baccarum lauri anna.ʒ.iii.ſem.rute.
ſiluestris.ʒ.ii.rute recentis.ʒ.i.adipis tauri
ʒ.ii.galbani.ʒ.iii.oppoponaci ſulfuris uini

Digitized by Google

anna. ʒ. ii. picis raſule terbentine an. ʒ. ſem.
et fiat unguentū ꝙ groſſa petie ſupponatur.
Rubificatiuū folia enule contuſſa et ſuperpo
ſita. et ſimiliter eius radix. et idem operatur
apium riſus. Ad idē liniatur locus dolens cū
melle nacardino faciat ueſicas que perforāde
ſunt et dimittantur apte et permittat̃ aqua exi
re modus approximandi eſt ut ſuperponatur
mel anacardinū carte pergameni et applicet̃
pti et permittatur ſtare tamdiu quouſq; ueſi/
cetur locus ꝙ forſan erit tempus duarum ho
rarū. Ad idē Recipe ſtercoris caprini. ℥. iii.
diſſoluatur cū aceto fortiſſimo et reducat̃ ad
formam emplaſtri et loco ſupponatur. Mem
bri autē tranſmittentis cōfortatio ſit conſide/
rando ꝙ membrū ſit tranſmittens. nā ſi fue/
rit caput addetur et eius cōplexio materie mul
tiplicatiua rectificetur et ipſum cōfortetur pa
riter ſi aliud eſſet membrum curetur cura illi
propria.

Septima intētio fuit

accidentiū ſedatio ex accidentibus moleſtiori
bus que magis ad ſe curā trahunt eſt dolor q
uirtutem proſternere poſſet cui ſuccurrendū
eſt cum rebus anodinis et dolorē mitiganti/
bus de quibus ſuperius eſt dictū uidelicet de
rebus approximandis ante corporis mundi/
ficationem ꝙ ſi nō ſufficerit et urgeat neceſſi
tas timore diſſolutionis uirtutis deueniendū
eſt ad ſtupefactentia que et ſi regulariter ope/
rando approximari nō debeant coacte tamen
conceduntur ut maius malū uitetur ex eis eſt
hoc Recipe mandragore. ℥. ii. terratur cū bu/
tiro uaccino et liniatur locus. Aliud fortius.
Recipe micam panis de ſimula. ℥. ii. terratur
cum butiro uaccino deinde addantur opii. ʒ.
ii. croci. ʒ. i. et fiat emplaſtrū et loco ſuperpo
natur. Siquid aliud ſupuenerit aut fuerit tūc
recurratur ad eius capitulū et remoueatur.

¶ Bauerius de Baueriis.

Aſus mibi ob

latus eſt ad modū grauis et nō
minus difficilis puella annorū
xiii. cōſueta interdū catarrū pati licet in pſen
ti eſtate a catarro moleſtata non fuerit. Cum
exercitiū faceret ſuperuenit in pte dextra cir/
ca aurē et oculū dolor qui inde oculo cōmuni
catus eſt ut ſtatim uiſus, eſt ſibi ut lingua in/
groſſaret̃ et manus ſiniſtra ſtupida facta fuit
et in memoria ledebatur. Et in his accidenti/
bus ſtetit fere per tempus octo hore. inde hec
accidentia ceſſarunt preter dolorem oculi qui
uſq; ad ueſperas perſeuerauit poſt diem terti
um dolor auris dextre inuaſit cū aliquali do/
lore gule. et hii dolores auris et gule per diem
pſeuerauerūt nec ſtupor manus amplius mo
leſtauit. lauit poſt aliquos dies caput inde do/
lor capitis utriuſq; temporis uſq; ad uerticē
ſuperuenit et eo tēpore linguam exercere be/
ne non poterat imo unum pro alio proferebat
et tunc brachium ſiniſtrū ſtupidū factum eſt
et fere hec per quartā hore durauit ptem du/
rauerunt inde ſingulis diebus horis uariis ſu
perueniebat quedā ad ſomnū inclinatio qua
male libenter loquentes audiebat et minus lo
qui uolebat et hec ſomnulētia perſeuerabat in
terdū per quartam hore ptem nonnunquā p
mediam horam paſſione predicta precedente
feſſa remanet et affirmat hanc paſſionem cor
et caput occupare. Cum iam bis purgata fue
rit ceſſarunt omnia accidentia ſomnoletia ex
cepta que indies eam extorquet. queritur ī di
ſpoſitione iſta quid agendum pro cura iſtius
adoleſcentis hic eſt caſus q mihi Bauerio trāſ
miſſus eſt. Premittendum eſt primo que ſint
cauſe diſpoſitionū ſupra poſitarum deinde di
cendum eſt quid agendū ſit pro cura preſcrip
te adoleſcentis. Cauſa diſpoſitionū ſupraſcri
ptarum imediata fuit mala cōplexio cum ma/
teria que fuit ſubtilis cito reſolubilis et opilla
tio ab eadem materia cauſata. nā puella poſt
exercitium doluit circa aurē et oculum et in/
de ad oculum mutatus ē dolor cum lingue im
pedimento et ſtupore manus dextre etc. Cū
igitur ptes iſte fuerint leſe et per ſpacium oc/
to horarū poſt pmanſerint preter oculi dolorē
qui uſq; ad ueſperas remanſit nō fuiſſent iſte
diſpoſitiones ſedate niſi eorum cauſa fuiſſet
ammota et emota ita cito non fuiſſet niſi fuiſ/
ſet reſolubilis cito. Stuporis quoq; brachii
potuit eſſe cauſa mala complexio ſupradicta.
aut opillatio in ſeptimo pari neruorum a cere
bro habentium ortum et impedimentū ling/
ue potuit eſſe mala complexio ſupra dicta aut
opillatio neruorum habentium ortum a nuca
ſcilicet a ſexta ſpondili prohibens ſufficientē
quantitatem ſpirituū tranſire ad brachium p
oppōne ſenſitiua ipſa mala complexio. aut
opillatio accidens in neruis ſeptimi paris fuit
cauſa impedimenti lingue cum hec nocumen
ta ſatis cito euanuerint ſignum eſt ꝙ materia
ad reſolutionem fuerit facilis cauſa antecedēſ
duplex eſt. una eſt mala complexio frigida et
hu. cerebri plus tamen a tēpamēto recedēs p
humiditatem quā per frigiditatem et hec mala
complexio ex nutrimento cerebri ptem con/

uertit in humiditaté ſuperfluam. Adiuuat hu/
iuſmodi materie crementum, euaporatio que
eſt a ſtomaco et a ptibus inferioribus ad ca/
put. unde predicti uapores in capite multipli/
cati et frigiditate cerebri ingroſſati conuerſi
ſunt ad humiditaté flegmaticam que maliciá
complexionis cerebri conſeruat et materiam
in eo augmentat. Cauſa autem primitiua eſt
malicia regiminis in ſex rebus nó naturalibꝫ
quemadmodũ fuit in preſenti caſu. nam cum
caput repletum fuerit humiditate ſuperflua tũ
malicia complexionis tum ꝑpter euaporatio/
nem ad cerebrum et ꝑpter indebitum regimé
in rebus non naturalibus non deſcendebat.
inde illa humiditas a capite inferius propter
ingroſſationé aut priuationé acuitatiſ. et ideo
a catarro non fuit uexata cum uero ſe exercu
erit propter exercitium calefaciens materia é
ſubtiliata et facta mordicatiua magis quá pri
us. unde uirtutem expulſiuam irritando fuit
pulſa ad ptes inferiores et ſecundũ quod ad
diuerſa loca peruenit diuerſa cauſauit nocu/
méta. Et ex hoc ſatis faciliter apparere poteſt
pericula in que hec adoleſcentula eſt incurre/
re pata. nam ſi hec materia ad nucam mittere
tur et in neruis ſexti ſpondilis opillationé fa/
ceret completam fieret amborũ brachiorũ pa
ralitica. ſi autem per medie tunc nuche. ſ. par/
tem dextram aut ſiniſtram a cerebro pelleret
et ptem illam opillaret pars illa media corpo/
ris que neruos recipit et a medietate illius nu
che que opillata eſſet ſenſum et motum perde
ret. Si autem opillatio fieret in pte ſuperiori
nuche colli que prohiberet ſpiritus motiuos
inferius deſcédere ab eo loco infra motus uo
luntarius perderetur. Si uero ad oculum tráſ
mitteretur doloré cauſaret. ſi ad aures nocu/
mentũ faceret in auditu ſi ad naſum corizá.
ſi ad ſtomacum in eo dolorem faceret. Et for/
ſan fluxum uentris. et ut breuiter ſubiiciam
eſt multis paſſionibus ut eſt uidere ab Auic.
quinta tertii cap. de catarro pata.

Cura iſtius diſpoſitio

nis triplici medicinali inſtrumento perficitur
dieta. ſ. et potione et cyrurgia. Dieta conſiſtit
in ordinatione ſex rerum non naturaliũ que
res cum ſint ſex. ſex faciá capitula. Et primo
de aere incipiam

De aere.

Cauere debet patiens ab aere frigido et hu/
mido uaporoſo uentoſo precipue fláte auſtro
aut borrea et ab habitatione camere terrene.
aut loci humidi et fugiat tenere caput ad igné
aut multũ calidum pariter frigus occurrens
eis noceret. Eligat ſibi aerem clarũ bene cué/
tatum tranquillum declinanté ad caliditatem
et ſiccitatem ſed magis ad ſiccitatem quam ad
caliditatem qui ſi naturaliter haberi nó poteſt
fiat arte incendendo ignem in loco habitatio/
nis cum lignis ſiccis boni odoris ſicut é iuni
perus laurus abies pinus ſauina et ſimilia.
Aut ſuffumigando ſuper aſpergendo prunis
aliquid thuris aut laudani ſandarace aut ſtora
cis uel granorum iuniperi non ingrediať ca/
meram ſtante fumo ſed poſtquá ceſſauerit. et
habitet locum inter duo ſolaria ab omi humi
ditate remotum caput et perſonam totam ſecũ
dum temporum uarietatem minuat ueſtibus
i a ut pannorum paucitate non ſentiat frigus
nec multum eſtuet.

De accidentibus ani

me fugiat iram triſtitiam melanconiam timo
rem gaudeat letetur de ſua ſalute ſperet bene
et uerſetur cum amicis et dilectis ſuis.

De ſomno et uigilia.

Nocet ſomnus diurnus et nimius. Et omnis
ſomnus immediate poſt cibum factus et accu
bitus ſuper renes et dormire capite ad inferio
ra decliui. ſit de nocte ſomnus et primo ſuper
latus dextrum inde ſuper ſiniſtrum capite de
bite eleuato et corpore conuenienter pánis te
cto non ſit lógior horis octo nec breuior ſex
neqꝫ prius dormire incipiat quam hore due a
fine cene fluxerint.

De motu et quiete.

Omne ſuperfluum exercitium nocet et quod
cumqꝫ immediate poſt cibum factum et om/
ne exercitium in quo caput laboret aut ſtet in
clinatum conuenit ipſi exercitium de mane
ante prandium et ante cenam prandio iam di
geſto. Et prius pulſis ſuperfluitatibus prime
et ſecunde digeſtionis ſitqꝫ peditando aut eq/
tando uſqꝫ ad ſudorem excluſiue aut ad laſſi/
tudinem uel ꝙ uene uideantur tumeſcere et
corpus rubere. Exercitium pticulare ſit pec/
tinare caput ſtomaco ieiuno de mane cũ leui
fricatione pariter fricare corpus incipiédo ab
humeris trahédo ad manus cũ panniculo cali
do inde fricare ſpatulas et humeroſ deinde de
ſcédere ad uentré et tandé ad coxas et tibias.

De cibo et potu.

Digitized by Google

Fugienda ſunt cibaria omīa dure digōis opi/
latiua mali chimi et euaporātia in caput de nu
mero corū ſunt panis agimus et quecūq; ex
paſta agima fiunt ut ſunt lagane limelle et ſi/
miles cibi. Et carnes et uiſcera omniū anima
lium quibuſdā exceptis de quib9 infra et om
nes aues in paludibus et ſtagnis degentibus
ut anates anſeres et ſimilia. Piſces etiā gene
raliter nō conueniunt nec cancri nec gamba
ri legumina cōia mala ſunt et herbe frigide et
humide ſunt dimittende et uehementer calide
non conueniunt ppter eorū euaporationē in
ter cetera olera nō conueniunt caules et eruca
cauendū eſt ab omnibus acruminibus ut ſūt
allia cepe raſanus bulbus etc. et ab omnibus
fructibus tam herbarū quā arborū ut ſunt cu
cumeres citrulli melones cucurbite melonge
na. et poma pira cereſa pruna perſica iniube.
eligat panē ex bona farina ex optimo tritico
cui nihil lolii ſit admixtū neq; a farina furfur
ex toto ſit excuſſum ſitq; parū ſalitus debite
coctus et cōuenienter fermentatus nō pluris
temporis trium dierū nec minoris unius diei
carnes ſint faſianorū perdicū turturū auium
paruarū in nemoribus uictū querentiū ut fi/
lomena ficedula etc. capones iuuenes et galli
ne iuuenes pulli pipiones extra columbariam
uictū querentes. Ex quadrupedibus laudant
carnes caprioli leporis iuuenis et apri edi ca/
ſtrati uituli et agni annualis conueniunt oua
recentia et ſorbilia aut tremula aut i aqua fra
cta et cocta albumine abiecto aliter preparata
non conueniunt lac et butirū nō conueniunt
nec caſeus recens nec antiquus ſi tamen ali/
quādo ſumat ſit etate medius inter recentē et
antiquū ſitq; frangibilis de quo in fine men
ſe ſumere poteſt duos aut tres bolos uſus pi/
ſcium ut dictū eſt ſupra eſt malus. Si tamen
aliquando utitur ꝙ eſſe debet raro ſint piſces
pui ſquamoſi in bonis aquis captis ſint ex a/
quis dulcibus ſicut capedani barbuli dimiſſis
ouis ſcardue lucii etc. Ex marinis paſſeres
aurate ſolee etc. uti poteſt interdū farre milio
et brodio cicerū rubeorum et rizo ab aliis ab
ſtineat. Ex herbis conuenit ſaluia petroſillus
menta ſerpillus maiorana borrago bugloſſa
melliſſa lupullus. Ex fructibus conceduntur
paſſule ſine nucleis cum nucleis ſint bene ma
ſticate auellane prius torrefacte et diligenter
maſticate et pini grana tribus aut quatuor ui/
cibus in aqua feruenti infuſa poſtea in um/
bra exſiccata inde cum zucaro confecta. Et i
fine menſe conceditur ut aliquid ſumat cito/
nii cocti poſt quod nihil bibat. Ex confectio/
nibus conceduntur grana coriandri prepata
habentia unicam coopertură zucari que in fi
ne menſe accipitur et aniſi cū zucaro confec
ti qui ante cibum accipiantur precipue quādo
in ſtomaco ſentiret uentoſitatem. Species qui
bus ſuper ferculis uti debet ſic fiunt. Recipe
cinamomi electi. ʒ. i. ſem. zenze. ʒ. ſem. gra
norum padiſi amomi cubebarum anna. ℈. i.
croci. ℈. ii. piſtentur et cribentur et fiant ſpe/
cies. Sciendū ꝙ ex animalibus ptes anterio/
res ſunt meliores poſterioribus. Et predicte
carnes ſi pingues fuerint melius prepant aſ/
ſando quam eliſſando. Si uero macre fuerint
melius eſt eliſſare quam aſſare etc. Vina potē
tia omnino nocent in caſu iſto et uina dulcia
et groſſa et uehementer fumoſa conceduntur
uinum albū aut ciſeolum clarū pauciferū cū
aqua ciſterne aut decocte permixtum et plus
et minus iuxta uini potentiā. Aqua mellis lo
co uini precipue cum a catarro moleſtatur eſ/
ſet cōuenientior talis aqua ſic fit. Recipe ſal/
uie. ℥. ſem. ſerpilli maiorane anna. ʒ. ii. aco/
ri. ʒ. i. piſtentur modo groſſo et buliant in li
bra. iiii. aque ciſterne aut fontis uſq; ad con/
ſumptionem quarte partis poſtea coletur et co
lature addantur mellis albi. ℥. iii. et ſimul bu
liat et cum bulire icipiat incipe diſpumare et
ſic ſemper diſpumando proced. donec deco/
ctio redeat ad libra. ii. poſtea coletur per ſacu
lum in fundo cuius ſit. ʒ. i. ſe. cinamomi mo
do groſſo cōtuſſi et colatura ad uſum loco ui
ni reſeruetur.

De repletione et in

anitione cauere debet ab omni repletione nō
ſolum humorali de qua poſtea ſed etiam ciba
li de qua in preſenti eſt ſermo. Et precipue ci
borum prohibitorum pro cuius debito ordi/
ne ponuntur alique regule. Prima non acci/
piat cibum aut potum ſtante faſtidio aut ab/
ominatione quia cum cibus ſine delectatione
et appetitu ſumitur non bene digeritur. Secū
da regula cum uerus affuerit appetitus non ē
cibus differendus quoniam tollerare famem
ſtomacū malis replet humoribus. Tertia re/
gula in eadem menſa non ſumat diuerſa ciba
ria aut potus ſed ſit contēta uno cibo aut duo
bus et uno potu et ad amplius tribus cibis.
Quarta regula ſi contingat duos cibos in ea/
dem menſa ſumere ab eo incipiat qui eſt faci/
lioris digeſtionis.
Quinta regula in comedendo non ponat lon
gum tempus ne diuerſitas digeſtionis in nu/
trimentū acquirat. Sexta regula qbus cibus
ātequ trāſglutiat optie maſticet. ſeptia regula

neq; cibi neq; potus tanta ſit quantitas ut mi/
de ſtomacus grauetur. et pp hoc côuenit ut à
menſa ſurgat cû reliquiis famis et non come/
datur uſq; ad ſacietatê. Octaua regula ſi con/
tingit ob aliquâ cauſam ut cibus î ſtomacho
corrumperetur quod cognoſcet ex nauſea aut
ex eruptuatione fetida uel odore malo prouo/
cetur uomitus côprimendo linguâ digito qđ
ſi taliter uômere nô potuit exhibeatur uomiti
uum tepidû ꝙ ſic fit. Recipe radicis rafani.
℥.iii. ſemê atriplicis. ℥.i. buliant in lib.i. ſe.
aque uſq; ad côſumptionê medietatis poſtea
coletur et de colatura accipiant̃. ℥.v. quibus
addat̃ oximellis ſimplicis. ℥.ii. et totû tepidû
accipiat̃ cû tenuerit ipſum p horâ mediam in
ſtomaco linguâ digito côprimat aut gutturi î
ponatur pêna oleo intincta et guttur cû ea agi
tetur. poſt uomitû quieſcat per horâ antequâ
comedat curet ante cibû habere uêtris benefi
ciû ſi naturaliter nô poteſt ſaltê arte cû ſuppo
ſitorio ex melle aut radice blite ſale ſup aſper
ſa uel cû cliſtere ꝙ ſic fit. Recipe malue mer/
curialis blite florû camomille anna. m.i. ani/
ſorû. ℥.i. fiat decoctio et inde colet̃ de colatu/
ra accipiatur lib.i. cui addat̃ caſſie zucari ru.
anna. ℥. ſem. yerapig. ʒ.v. olei. ℥.iii. ſalis. ʒ
ii. ſe. et calidû ſtomaco ieiuno ſupponatur.
Non côuenit huic adoleſcêti nimia abſtinen/
tia ſicut ieiuniû in pane et aqua aut fortis et
longa cibi abſtinêtia. nâ tales deiicerent uir/
tutê pariter nocent oîs grandis et fortis eua/
cuatio precipue ſubito facta aliqualis abſtinê
tia hoc eſt aliquâdo minus ſolito comedere p
cipue in cena laudatur et ſimiliter moderata
euacuatio de qua in ſequenti regimine ſermo
fit.

Cura per potionem.

Quinq; habet intêtiones quarû prima ê ma/
teriei peccâtis minoratio. et hec ſic adimplet̃.
Recipe pill. de yera Nicolai ſeu de yera côpo
ſita. ʒ. ſem. fiant pill. tres iſtas pill. materiam
a capite et ſtomaco minorantes ſumat poſt fi/
nem cene imediate precedêtis p horas. ix. ſu/
per quas cû ceperit pôt una hora dormire in/
de uigilet donec tranſeât hore quinq; ab hora
ſumptionis in fine quarû prandeat et non ſu
mat lauatiuû aliquod.

Secunda intentio eſt

materiâ digerere que ſic adimplet̃. Recipe ſy
rupi deſticados. ℥. ſem. oximellis ſimplicis.
ʒ. vi. aquarû melliſſe saluie origani anna. ʒ.
vi. miſce et aromatiza cû nuce muſcata iſte ê
ſyrupus p una uice. iſtû ſyrupû digeſtiuû ma
terie peccantis in capite et ſtomaco ſumat cali
dû in aurora ſup quê poteſt una hora cû dimi
dia dormire. et poſt aſſumptionê ipſius diffe/
rat p horas. iiii. antequâ prandeat ſiue come/
dat et ſic côtinuet diebus ſeptem aut amplius
donec appareat preſenti phiſico urinam ſigni
ficare digeſtionê materie.

Tertia intentio eſt ma

teriam euacuare et ſic pficitur. Recipe pillu.
de yera ſimplici. ʒ. ſe. agarici optimi. ℈. i. ſa/
lis geme grana duo miſce et cû oximelle ſim
plici reforment̃ pill. numero. vii. pro. ʒ. Aut
Recipe pill. cochiarû gra. xxxv. reformentur
pill. numero. v. uel Recipe pill. de yera Nico
lai ſeu de yera côpoſita. ℈. ii. fiant pill. v. iſta/
rum pill. ſupra ſcriptarû que habêt materiam
digeſtam eradicare ſumat p horas. ix. poſt fi
nem cene imediate precedêtis in die imediate
ſequenti ad diem côplete aſſumptionis ſupra
ſcriptorû ſyruporû ſuper quas cû ceperit pôt
una hora dormire deinde uigilet donec tranſe
ant hore quinq; ab hora ſumptionis et tûc ac
cipiat ciatû unû aque ordei cû. ℥. ſem. zucari
rub. aut brodii macri pulli cû. ℥. i. zucari ru.
inde ad horam prandeat.

Quarta intentio eſt

materiam diuertere a capite ad mêbra inferio
ra et hec intentio multis auxiliis pficitur. pri
mo cû fricationibus incipiêtibus ab humeris
ad manus et poſtea ad ſpatulas et pectore ad
uentrê a uentre ad coxas et tandê a coxis ad
tibias. et hmôi fricationes fiant ſtomaco ieiu/
no ante cenam aut prandiû. ſecûdo cû uento/
ſis poſitis ſup carnoſitatê ſpatularû alongius
diuertunt que ponunt̃ ſuper nates. Ad eandê
intentionê facit cliſtere ſupra ordinatû in ca.
vi. et ſuppoſitoria et hee diuerſiones licet fie/
ri poſſint ante euacuationem cum pill. erradi
cantibus materiam melius tamen diuertitur
et ſecurius poſt euacuationem. Diuertat̃ eti/
am materia particulariter a capite et euacua/
tur cum gargariſmis capupurgiis maſticato/
riis et ſternutatoriiſ. Gargariſmus ſic fit. Re
cipe maiorane ſerpilli anna quartâ manipuli
acori. ʒ. ii. origani. m. ſem. ſinapis. ʒ. i. ſem.
piſtentur modo groſſo et buliant in lib. iii. a/
que uſq; ad conſumptionem medietatis po/
ſtea coletur et colature addatur oximellis ſql/
litici uncia. iii. Et fiat gargariſmus de hoc
gargarizet ſtomacho ieiuno ante prandium
duabus aut tribus uicibus. Capupurgi/
um ſiue naſipurgium ſic fit. Recipe aque ma

iorane.℥.iiii. buliant in ea ſcis nigelle parũ
contuſe.ʒ.i.uſq ad conſumptionẽ medicta/
tis poſtea coletur et colature addatur ſucci bli
te ſucci acori amborũ clarificati per reſidenti
am anna.℥.i.miſce de iſto capupurgio calido
trahat quinq aut ſex guttas per naſum ſtoma
co ieiuno et cum ipſum facere uoluerit imple
eat primo os aque et cum attrahit flectat caput
quantum poteſt ad poſteriora. Maſticatorium
conueniens eſt. Recipe granorũ maſticis nu/
mero.x.ponantur in ore et maſticent̃ cumq
maſticata fuerint addantur gra.iii. piperis in
tegra et ſimul cum maſtice maſticentur et om
nis humiditas ueniens ad os ſpuatur et ſic fi
at ſtomaco ieiuno per tẽpus unius hore. Ster
nutatorium ad hoc cõuenit. Recipe piretri el/
lebori albi anna.℈.i.piſtentur ſubtiliſſime et
cribentur de iſto puluere trahatur per nares
ad quantitatem medii grani frumenti aut in/
ſufletur. Horum diuertentiũ utatur mõ uno
modo alio itaq cum unum fecerit die una ſu/
nat puellam per diem cliſtere et poſtea fiat ali
ud. ſed nullum iſtorũ facere incipiat niſi pri/
us fuerit euacuata cum pill. erradicatiuis ſu/
praſcriptis.

Quinta intentio eſt

caput et ſtomacũ confortare et ab iſtis malici
am complexionis frigidã et humidam remo/
uere de rebus hanc intentionẽ perficientibuſ
eſt hoc electuariũ. Recipe ſpecierũ diamuſci
dulcis.ʒ.i.ſem.ſpecierũ diagalange.ʒ.i.zu
cari albi. quantũ ſufficit fiat electuariũ de hoc
electuario ſtomaci capitis confortatiuo accipi
at ad quantitatem unius caſtanee per horas.
iii.ante prandium. Recipe nigelle per noctẽ
in aceto infuſe et in umbra exſiccate. deinde
parum torrefacte et ultimo piſtate.℥.i.ſe. ma
iorane.ʒ.ii.ligetur in ſindone tincta in gra
na et ſepe odoretur quoniam cerebri confor/
tat complexionẽ et exſiccat humiditates ma/
las in eo contentas. Recipe laudani.ʒ.i. ma/
ſticis.ʒ.i.ſem.ligni aloes galie muſcate ſan
darace macis gariofilorũ anna.℈.i. corallo/
rum rubeorũ roſſarum anna.℈.ii.picis.ʒ.i.
terbentine quantũ ſufficit et fiat cerotum ad
formam ſcuti et ut cuſpis ueniat ad os ſtoma
ci et ps lata uerſus umbilicũ et ſtomaco appli
cetur et taliter hoc cerotum ſtomaci conforta/
tiuum et adiuuans ad digeſtionem teneat ſto/
maco applicatum. Hmõi auxilia in hac quin/
ta intentione poſita fieri debẽt poſtquã adim/
pleta fuerit intentio tertia. Pro hac etiam intẽ
tione adimpl̃enda conuenit hic ſaculus. Reci
pe thuris laudani ſandarace anna.ʒ.i. ſtorũ
ſticados arabici foliorũ lauri mentaſtri anna.
ʒ.i.ſem.roſarũ.ʒ.ii.macis gariofilorum an
na.ʒ.ſe.piſtentur oĩa groſſo modo et fiat ſa/
culuſ in ſindone tincta in grana ad modũ bir
reti et exhibetur. Itẽ Recipe laudani.ʒ.i. ſe.
thuris ſandarace gariofilorũ anna.ʒ.i.pulue
rizent̃ de hoc puluere aſpergant̃ de hoc pul/
uere ſup comiſſurã ſagitalẽ et coronalem. de
mãe uero cũ ſurgit pectinet caput. Tẽpore fri
gido utatur ſaculo reliquo uero aliis tempori
bus. Recipe cinerũ turſorũ caulũ lib.ſem. et
uitium lib.i.fiat lexiuiũ de iſto lexiuio accipi
atur urceus unus cũ dimidio in quo buliãt fo
liorum lauri aſſari ſaluie maiorane bretonice
anna.m.i.foliculorũ ſene.℥.i.buliãt uſq ad
conſumptionem quarte ptis lixiuii poſtea co
letur et cũ eo calido ſtomaco ieiuno lauet̃ ca/
put et deinde optime exſiccetur. et hmõi lotio
fiat bis in ebdomada diebus intermiſſis et ta
liter iſtis auxiliis uti incipiat poſt erradicati/
uam purgationẽ. Confortentur nerui uenien
tes ad brachia et manus. Recipe olei de coſto.
℥.i.ſtoracis ſicce laudani. anna.℈.ii. piretri
℈.ſem.cere parum et fiat unguentũ quo un/
gatur ps poſterior colli premiſſa prio aliqua/
li eiuſdẽ ptis fricatione et hãc faciat ante prã
dium et ante cenã. et ea ſic uti incipiat poſtq̃
pill. recepit erradicatiuas. Pill. uſuales. Reci/
pe ſpecierũ de octo rebus.ʒ.i.ſem.maſticis.
℈.i.mirabolanorũ chebulorũ.℈.ii. agarici.
ʒ.i.zenze.gra.vi.aloes.ʒ.ii.ſem.piſtentur
et miſceant̃ et cũ ſucco cauliũ et oximelle ſim
plici ptibus equalibus fiat paſta pro pillu. de
qua cũ opus fuerit fiant pill.ix.p.ʒ. de iſtis
pill. ſumat.iii.quando uadit dormitũ per ho/
ras.ii.poſt cenam. Et his taliter utatur ter in
menſe interponendo tempus.x.dierum inter
unam uicẽ et aliã. Sed ſi tres nõ fecerint ſuf/
ficientẽ euacuationẽ ſumat quinq.

Cura per cirurgiam

complet̃ cũ due prime nõ ſuffecerint p caute/
rium poſitũ in pte anteriori capitis ubi cõiun
gitur cõmiſſura ſagittalis cũ coronali et hoc
fiat conſilio preſentis medici et optimi cyru/
gici et teneat̃ ulcus apertũ.

¶ Bauerius de Baueriis.

Agnifice et po

tentiſſime.d. peregrinantibus
et iter faciẽtibus aliqua conſue
uerunt accidẽtia aduẽire et alia
quedam mare tranſfretantibus quibus ſi non
prouideatur aliquando ad peſſimas eueniunt
egritudines et nõnũquã ad mortẽ ego magni

ſicentie ueſtre ſatiſfacere cupiens peregrinati
onis regimen in tria diuidam capitula. In pri
mo ponam accidentia que iter agẽtibus ſolẽt
contingere et docebo eiſdẽ ſubuenire. In ſe/
cũdo narrabo que tranſfretentibus mare ſo
lent aduenire et modum prouidendi ponã. In
tertio uero capitulo quia magnifica domina/
tio ueſtra habet per diuerſas ptes diſcurrere
quarũ forſan alique ſunt peſte infecte ex mul
tis medicinis ad preſeruandũ ualentibus ali/
quas nobiliores et efficatiores eligam.

Capitulum primum.

Solent agẽtibus iter multa numero accidẽtia
contingere. quorũ primũ eſt febris. Secũdũ
debilitas appetitus. Tertiũ macrefactio corpo
ris. Quartũ ſitis magna. Quintũ fluxus uẽ/
tris. Sextum ſiccitas uentris. Septimũ laſſi/
tudo.

Primo accidenti pro

uidetur prohibendo ne ueniat premittẽdo an
tequam dominatio veſtra iter incipiat flebo/
tomiam aut farmaſiã ſecundũ ꝙ uidebitur eſ
ſe neceſſariũ medico preſenti hunc canonem
poſuit Auic. tertia primi ca. de regimine iter
agentium ubi dixit oportet preterea ne eat in
uias repleto ſanguine aut alio. ſ. humore ſed
corpus ſuum prius mundificet deĩde incedat
et utatur uino albo aut colore medio inter al/
bum et nigrũ ſitqꝫ clarum in ſubſtantia ſubti
le non dulce neqꝫ multũ auſterũ. panis ſit ex
bona farina bene coctus et fermentatus nõ ni
mis antiquus nec minoris etatis quam unius
diei. Carnes ſint facilis digeſtionis boni nu
trimenti et paucarũ ſuperfluitatũ ſicut ſunt p
dices faſiani capones pulle carnes edi caſtra/
ti annualis et uitule lactantis. Piſces ſint ele
cti cuiuſmodi in mari ſunt treuge paſſeres ſo
lee deaurate et ſimiles ex aquis dulcibus ſunt
trutte lucii barbuli piſces parui ſquamoſi de/
gentes in aquis fluentibus et petroſis conue/
niunt oua recentia non dura in aqua cocta. di
mittat omnes fructus omnia legumina caſeũ
et omnia cibaria que nutrimentũ groſſum et
uiſcoſum generant. nõ ſe exponat itineri ime
diate poſt cibũ iuxta illud Auic. iii. primi ca.
ſuperius allegato. Amplius equitare non de/
bet plenus cibo ne cibus eius corrumpatᷣ cũ
neceſſitatẽ habeat bibẽdi aquam et augeatur
ſonitus etc. Differat ſaltẽ duabus horis poſt
cibum aſſumptũ antequã equitet. Nõ ſe mul
to cibo repleat ſed ſurgat a menſa cum reli/
quiis famis et melius eſſet facere cenã pran/
dio copioſiorẽ ſi nõ ſit ꝙ prohibeat ex ptẽ ca
tarri aut alterius diſpoſitionis non bibat poſt
cibũ nec bibere incipiat quouſqꝫ quinqꝫ aut
ſex bolos acceperit. uentrẽ teneat lubricum ſi
non natura ſaltẽ arte ſumendo ante cibũ per
mediam horam mediam tertiam brodii cũ. ℥.
i. zucari rub. aut ſumendo unum ciatum bro
dii in quo. vi. aut ſeptem pruna fuerint bulita
aut ſumat brodiũ in quo ſpinacia uel blita bu
lierint et ſumat ante cibũ coclear electuarii ꝙ
ſic fit. Recipe prunorũ damaſcenorũ nume
ro. x. ſebeſten numero octo paſſularũ enucle
atarum. ℥. i. florũ uiolarũ. ℥. ſem. buliãt iſta
in libris quinqꝫ aque uſqꝫ ad conſumptionẽ
duarũ ptium coletur et colature addatur caſ/
ſie pinguis nouiter tracte. ℥. iii. et buliant uſ
qꝫ ad ſpiſſitudinẽ mellis et in fine addantᷣ fo/
liculorũ ſene optime pulverizatorũ. ℥. ſem.
ʒ. i. ſem. zucari rub. quantũ ſufficit ad faciẽ/
dum electuariũ. Somnus ſit de nocte et non
de die nec prius dormire incipiat quã due ho
re tranſiuerint a fine cene caueat ab acciden/
tibus anime cuius ſunt timor ira odiũ et ſimi
lia bene ſperet gaudeat et letetur. ſi hos cano/
nes quos preſcripſi ſeruabit. Mag. d. v. nõ du
bito facile preſeruabitur ab incurſu in febrẽ
in hac. v. peregrinatione.

Secundum accidens

Curatᷣ abſtinẽdo a cibo et dormire ſup matu
rationẽ deinde offeratᷣ cibus q ſic fit. Recipe
pullũ aut pdicem aſſatã et antequã aſſetᷣ lar/
detur bene et tũc ſepe aſpgatur cũ aqua roſa/
ta et uino maluatico in qbus aliquid gariofi/
lorũ ſit diſſolutũ. et cũ ~~fuerit~~ completa aſſatio
elleuentᷣ ale et coxe nõ cõplete et aſpergatᷣ ſu
co limonũ uel arantii uel granatorũ aqua ro/
ſata et modico uini maluatici. et poſtea bene
coopiatur et ſeruetᷣ calidũ et cũ eſt hora come
dẽdi diſcoopiatur ante. d. v. nã cibus iſte bo/
ni odoris qui multũ reſtaurat appetitũ et bo/
ni ſaporis. Stomaco ſupponatur hoc medica
men. Recipe maſticis ſpice cinamomi xilobal
ſami anna. ʒ. i. foliorũ mẽte abſinthii an. ʒ.
ſem. panis parum aduſti et poſtea in aceto in
fuſi. ℥. i. deinde omnia in mortario incorpo/
ra et addendo tantũ mellis quantũ ſufficit ad
bonã conglutinationẽ medicinarũ.

Tertium accidens.

Succurritᷣ comedẽdo carnes auiũ degẽtiũ in
aqs cuiuſmõi ſũt anates anſeres mergones et
alie ſi. et utatᷣ rebꝫ ũctuoſis ſicut butirũ et car
nes multũ pingues qualis ẽ piguedo q̃ ẽ circa
renes et debẽt cibi tales i pricipio meſe accipi

Digitized by Google

Confert ad hoc cibus qui ſic fit. Recipe granorum pini. ℥.ſem. piſtentur in mortario poſtea incorporentur cum adipe renum et fiant forme ſimiles auellane de quibus ante cibũ ſumat unam aut duas utatur ſepe granis pini et uino dulci.

Quartum accidẽs q̄ ē

ſitis magna curatur ponendo corallum in aq̄ poſtea retinere in ore. Item ponatur palea ordei in aqua quouſq; ac ſit bene macerata poſtea teneatur in ore. Amplius ad idem ualet ſorbitio aque cum modico acceti. et potius ſyrupi de accetoſitate citri aut de limonibus cũ aqua fontis. Itẽ ſyrupus uiolaceus cum tantundem aqua ordei ad eandem intentionem ualent ſaculi pui pleni ſeis citonii et pſilii et retineantur in ore cum prius fuerint in aqua ordei infuſi. ualent etiam ad idem pill. que ſic fiunt. Recipe ſeis papaueris albi ſeis lactuce ſucci liquiricie draganti amidi ante reformẽtur pill. cum ſucco portulace et comprimãtur ad formam lupini et retineantur in ore.

Quintum accidens

Curatur faciendo hoc cliſtere uidelicet Recipe balauſtiarũ granorum mirti ypoquiſtidos copularum glandium anna. m. i. decoquant̃ omnia in lib. iii. aque uſq; ad conſumptionẽ medietatis poſtea coletur et fiat bona expreſſura de hac colatura. Recipe li. i. olei mirtini i olei citoniorum anna. ℥. i. ſe. ſepi yrcini. ℥. i. diſſoluatur ſepum in decoctione. deinde reliqua addãtur et tepidum ſtomaco ieiuno hoc cliſtere ſupponatur et retineatur tamdiu quã poterit. fiat ſtomaco hec inuncio uidelicet Recipe olei mirtini olei de citoniis olei de maſtice anna. ℥. ſem. corallorum ru. trociſcorũ de ſpodio boliarmeni gallarum cipreſſi anna. ℥. ſem. ʒ. i. cere quantũ ſufficit fiat unguentum molle ſuffumigetur uenter totus cum hoc ſuffumigio qui ſic fit. Recipe balauſtiarũ pinearum thuris mirtilorum ſtoracis acatie picis. anna fiat puluis de quo ſupra cineres bene calidos ſuper aſpergatur et fiat ut dictum ē. Sũmat ante cibum per mediam horam. ʒ. ii. iſtius confectionis. Recipe diacitoniten ſine ſpeciebus. ℥. ii. maſticis coriandorum prepatorum anna. ʒ. i. ſem. incorporentur oĩa ſimul et cum niuia de citoniis reducatur ad modum electuarii.

Sextum accidens cu

ratur cum his que dicta ſunt in primi accidentis cura.

Septimum accidens

eſt diligens cura impendenda. nam ſtudiũ impendere in medicando laſſitudines eſt a multis ſe curari egritudinibus Ex quibus febres ſunt Auic. iii. primi cap. de medicando laſſitudinem que ex exercitio prouenit harũ laſſitudinũ quattuor ſunt ſpecies quarum una eſt in qua eſt quedam impotentia ad motum ſiue quedam difficultas cum qua ſentitur quidam dolor ſimilis illi qui ſentitur in ulceribus hec curatur diminuendo primo exercitium et ſi corpus fuerit repletum euacuetur ſecundum exigentiã humorum peccantium et fiant ieiuno ſtomaco fricationes leues cum panno ſubtili aut manu et ſi interius ſenſerit caliditatẽ ĩungat poſt fricationes corpus cum oleo de ſalicibus aut uiolato. Si uero caliditatẽ nõ ſenſerit inũgat cũ oleo de camomilla aut de aneto et utatur cibis facilis digeſtiõis et boni nutrimenti et uino albo optime cum aqua mixto. Si autem cum impotentia ſenſerit admodum extenſionis ac ſi membra extenderent̃ tunc eſt alia ſpecies que curatur faciendo fricationes leues in loco calido et balneatur corpus in aqua tepida et poſt balneationẽ abſtergatur et inde cum oleo de camomilla aut lilii inungatur et utatur uictuũ tam pauce quantitatis exerceatur corpus exercitio tempato. Si fuerit dolor ſicut ſentitur in apoſtematibꝰ cũ tali impotentia ad motum tunc eſt ſpecies tertia cuius cura eſt in ungendo corpus cũ oleo de aneto tepido cum fricatione leui eligat̃ ora declinans ad caliditatẽ quandam. Sed ſi rarefactio cum impotentia mouẽdi ſentitur ē ſpecies quarta que remoueatur balneando corpꝰ in aqua parum plus calida quã tepida et cum ab ea exiuerit i aqua frigida ſe ſubmergat et modicum in ea moretur poſtea cibo pauco et humectatiuo cibetur de ſero fiant fricationes leues et inde inungatur corpus cũ oleo de ſalicibus et hoc quantum ad primum cap.

Capitulum ſecundum

Multa accidentia occurrere ſolent his qui per mare nauigant primum eſt nauſea et uomituſ Secundũ eſt uentris fluxus. Tertium uero ē dolor capitis. Quartum ſitis ualida. Quintũ fetor maris intollerabilis. Sextum uigilia immoderata. Septimũ debilitas uirtutum. Octauum abominatio omniũ cibariorũ. Nonum macrefactio corporiſ.

ꝓrimo accidenti.

Si proueniat abhitimorũ agitatione ſiue a ti/
more propter maris periculũ antequã ueniat
ei ſuccurrendũ eſt ei ſumẽdo poſt cibũ duo
aut tria fruſta diacitoniton ſine ſpeciebus aut
coclear unum coriandorũ prepatorum unius
coopture zucari aut. ℥. ſem. huius confectio/
nis que ſic fit. Recipe diacitoniten ſine ſpecie
bus lib. i. maſticis. ʒ. i. ſem. granorũ corian/
dri prepati miſceantur prius optime puluerí/
zati et cum niuia de citoniis fiat electuariũ.

Secundo accidenti

Succurrendũ eſt primo cum fricationibꝰ ma
nuum brachiorũ tibiarũ et pedum et cũ aſper
gatur facies cum aqua frigida ligentur bra/
chia cum inſtitis circa adiutoria ligatura dolo
roſa et coxe prope inguina et tibias. ſi hec nõ
contulerint apponatur uentoſa magna in lo/
co intra umbilicũ et os ſtomaci et fiat ſuppo/
ſitorium cum melle inde inuolutum in pulue
ribus yerepigre aut puluere colloquintide uel
fiat cum carne ſalita aut cum candela ſepi uel
radice blite infuſa in aqua ſalita et iſta ſuppo/
ſitoria fiant. ſi cum iſtis accidentibus non cõ
plicatur fluxus uentris ponantur manus in
aqua frigida inungatur ſtomacus cũ hoc un/
guento uidelicet. Recipe olei de mirto olei de
maſtice olei de citoniis anna. ℥. i. galie muſc.
ʒ. i. laudani. ʒ. ſem. ſeminis coriandri prepa
ti ligni aloes anna. ℥. ii. gariofilorũ anna. ℈.
ii. corallorum rubeorum. ʒ. ſem. cere quantũ
ſufficit et fiat unguentum molle. Confert eti
am in caſu iſto ſumere ante prãdium per. iii.
horas ſyrupum qui ſic fit. Recipe niuie de ci
toniis. ℥. i. ſyrupi de mente. ℥. ſem. aque de/
coctionis coriandorũ prepatorum. ℥. iii. mi/
ſce. ſint cibi facilis digeſtionis et boni nutri/
menti et prepati cum ſuco citoniorum aranti
orum uel limonũ aut granatorum.

Tertio accidenti

Succurratur ſumẽdo et utendo que dicta ſũt
in primo accidenti. nam illa quietant materiã
que eſt in ſtomaco a qua eleuãtur uapores do
lorem capitis facientes liniatur frons et tem
pora et caput totum cum hoc linimento Reci/
pe olei roſati olei nenufaris anna. ℥. i. ſeis lac
tuce ſeis papaueris albi anna. ℥. ſem. aniſi fe
niculi. anna. ℈. ii. ypoquiſtidos accaſie maſti
cis anna. ʒ. ſem. cere quantũ ſufficit fiat ung
uentum molle.

Quartum accidens

Curatur ut dictum eſt in ca. precedẽti.

Quinto accidenti.

Prouidetur per uſum electuariorũ cor et cere
brum confortantium ſicut eſt pliris arcotico
diambra diantos diamargariton et poſt cibũ
maſticare gariof. aut nuc. muſca. teneatur ĩ
manu laudanum aut pomum ambre cuius po
nam deſcriptionẽ eligatur locus a ſentina re
motus et canalibus in quibus aque ferentes
proiiciuntur caueat quãtum poteſt ab oppreſ
ſione hominũ qui ambulant ſepe ſupra ptem
detectam nauis et ſepe mudentur ueſtimenta
et infra eas teneatis aliquid odoriferum ſicut
flores lauendule muſcuſ uel aliquid tale.

Sextum accidens

Curatur ſumendo per duas horas poſt cenã
quando uadit dormitum Recipe ſyrupi uiola/
ti ſyrupi de nenufare ſyrupi de papauere. an.
℥. ſem. aque decoctionis papaueris. ℥. iii. miſ
ce. Lauẽtur pedes et brachia in ſero quando
uadit dormitum cum hac lotione Recipe flo/
rum nenufaris uiolarum lactucarum ſolatri
foliorum uitis anna. m. i. aneti florum camo
mille an. m. i. ſem. decoquantur inſufficienti
quantitate aque pro lotione. Ad idem confert
odorare oleum nenufarium uel fruſtum opii.

ſeptimo accidenti

Succurratur ſumẽdo ptes duas brodii pulli
aque bugloſſe ptem unam uini maluatici par
tem mediã et bibatur ſtomaco ieiuno. Ad idẽ
ualet contuſum pulpe gallinarũ caponũ pdi/
cum uel faſianorum. Itẽ aqua ſublimationis
gallinarũ uel caponũ et ſi ſenſerit frigiditatẽ
uel tempus fuerit frigidũ utatur iſto electua/
rio ſumendo de mane. ʒ. i. ſem. cuius deſcrip
tio ponitur in canone et uocatur confectio de
iacincto. Itẽ ad idẽ ualet dyamuſcus dulcis de
ſcriptione Meſue in ſuo antidotario et adhuc
diamargariton deſcriptiõe Nicolai in ſuo an
tidotario. ſi uero tempus calidũ uel ſenſerit ca
liditatem utatur diaboriginato zucaro roſato
conſerua nenufaris cõdito de uiolis ſimul uel
diuiſim ponẽdo. ʒ. ii. in brodio pulli et bibe/
re aut ſumẽdo in eſtate cum aqua accetoſa uel
roſata uel aqua fontis ualet lauare manũ cum
aqua roſata cui aliquid uini maluatici uel alte
rius boni uini ſit admixtũ.

Octauo accidenti.

ſucuratur cũ hiſ que dicta ſunt i capitulo pre
cedentis.

Digitized by Google

Ad ultimum ualent

omnia que dicta ſunt in ca. ſeptimo. Ad idem ualet electuariũ ꝙ ſic fit. Recipe pulpe caponis pinguis et bene cocte lib. ſem. et contundatur in mortario lapideo optime qua cõtuſa addatur iſte puluis Recipe cinamomi gardamomi gariofili galange folii anna. ʒ. ſem. liquiricie raſe. ʒ. ii. pinearũ mundatarũ et infuſarũ in aqua calida amigdolarũ mundatarum anna. ℥. i. ſeminũ cõium frigidorũ. ℥. ſe. ſeis papaueris albi. ʒ. ii. et oĩa iſta cũ predictis optime incorporent̃. Et poſtea accipiat̃ li. i. zucari optimi diſſoluti in brodio pulli uel caponis ſiropiget̃ cũ rebus poſitis in mortario et reducant̃ omnia ad formã electuarii de quo ſumat de mane. ʒ. iii. ſtomaco ieiuno cũ. ℥. ii uini groſſi dulcis et poſt ipſius aſſumptionẽ differat prandiũ per duas horas et melius eſſet p tres. Et hec quantũ ad capitulũ ſecundũ

Capitulum tertium.

In preſeruatione a peſte glorioſiſſime ſũt pillu. que infra ſcribent̃ quarũ ſumatur a tribꝰ uſqꝫ ad quinqꝫ duabus aut tribus uicibꝰ i ebdomada ſumendo eas in aurora ſup quas poteſt dormire hora. i. cũ eas ſumpſerit differat prandiũ ſuũ per quinqꝫ horas ſaltẽ per quatuor. Recipe aloes cicotrini. ʒ. iiii. agarici. ʒ. iii. mirre electe. ʒ. ii. croci. ʒ. i. ſeis citri ſeis acetoſe anna. ʒ. ſem. termẽtille corticis citri. anna. ℈. i. corallorũ rubeorũ. ℈. ii. boliarmeni. ʒ. ii. camphore gra. ii. agaricus incidatur fruſtratim infundat̃ per ſex horas in oximelle ſimplicis et alia pulueriz.ẽt̃ et ſimul incorporentur et cũ ſyrupo de acetoſitate citri fiat magdalion ſeu maſſa pillularis cum uoluerit uti ex qualibet. ʒ. fiãt octo et aſpergant̃ cum bolo armenico et eis utatur ut dictũ eſt. Valet etiã multũ uſus harũ pill. nõ ſolutiuarum quarũ ſumat a tribus uſqꝫ ad quinqꝫ in aurora aut quãdo ſurgit duobus diebus aut tribus in ebdomada quando nõ capit pillu. ſolutiuas ſupius deſcriptas et poſt ipſarũ aſſumptionẽ differat prandiũ ſaltẽ tribus horis. Recipe diptami. ℈. ii. ligni aloes. ʒ. i. termẽtille. ʒ. ſe. zedoarie bone. ℈. ii. croci. ℈. i. ſe. ſandalorũ rubeorũ ſeis acetoſe ſeis citri anna. ʒ. ſe. boli. ʒ. ii. camphore gra. ii. ſpecierum electuarii de gẽmis deſcriptione Meſue in ſuo antidotario. ʒ. i. oſſis de corde cerui numero. ii puluerizentur oĩa et cũ ſyrupo de acetoſitate citri incorporent̃ et fiat maſſa et cũ fuerit opus fiant pill. ix. pro qualibet. ʒ. et aſpergant̃ cũ bolo armeniaco. Tempore ueris loco ſyrupi de acetoſitate citri pro earũ reformatione ponatur triaca et fiat ut dictũ eſt. Confert ad idẽ tenere pomũ in manu et cũ ſepe odorare ꝙ ſic fit Recipe xiloaloes macis nucis muſca. an. ʒ. i. ambre muſci an. ℈. i. gra. viii. camphore. ℈. ſem. maſticis. ʒ. ii. laudani quantũ ſufficit ad conficiendũ pomũ iſtud conuenit tẽpore hyemis. Tẽpore eſtatis diminuatur quãtitas harum rerũ calidarũ et addantur ſandali roſe et ſimilia ualet etiã iſtud pomũ ad ſuccurrendũ ſeptimo accidenti precedẽtis capituli et quinto eiuſdẽ utatur aceto in cibis et potu ſuo. preterea uti in cibo et potu in peſtilẽtia eſt nocumenti ipſius ſecuratio Auic. doctrina prima de regimine temporũ cũ notificatiõe hec pauca digniora mihi uiſa ſũt quibus ſecurius poterit. M. v. preſeruari.

¶ Bauerius de Baueriis.

Aſtando ĩ bal

neo porrete infraſcriptus ordo ſeruari debet. Cum in balneo porrete fueritis debetis una die quieſcere in qua nihil agatis. In ſequenti die in ortu ſolis accedatis ad aquã porrete et de ea bibatis ſex ciatos continentes duos urceos quibus bibitis redeatis ad hoſpitium hincinde ambulando et ſic per horam ſtabitiſ. interim aquã ſumptã ſecedetis totam aut magnã ptẽm exacta hora redeatis ad aquam et bibatis ciatos quattuor cum dimidio et inde ſtabitis per horam et hoc tempore emittetis aquam totam aut magnam ptẽm poſtea iterum ibitis ad bibendũ. iiii. ciatos cum dimidio ut prius feceratis deinde ſtabitis per horas tres et prandeatis. trãſactis horis octo a fine prandii faciatis cenam leuem aut collationem bonam inde poſtea ad horam cũ dimidia ibitis dormitũ. In ſequenti die que erit tertia acceſſus ueſtri circa ſolis ortum bibetis urceos duos aque et inde ſtabitis per horam et poſtea ingrediamini balneũ ſi non fuerit frigidũ et ſtabitis in eo per horã deinde intrabitis lectum et corpore mediocriter pannis tecto abſqꝫ hoc ꝙ dormiatis uidebitis ſi natura tẽptat ſudorem. ſi ſudaueritis faciatis corpus ueſtrum pannis calidis exſiccari et inde ad horam faciatis fieri hoc cliſtere Recipe aque porrete lib. i. ſe. mellis. ℥. ii. olei ʒ. iii. ſalis. ʒ. ii. ſem. et calidum ſupponat̃ cliſteri reiecto accipietis prandium ueſtrum et i ſero cenam in qua poteritis aliquid plus cõedere quã in die qua bibitis et hunc ordinẽ ſeruare debetis quoad eritis porrete. ſ. una die

bibere in tribus uicibus quinqꝫ aque urceos
alia die duos et balneum intrare et hoc dico ſi
balneũ non eſt frigidũ et ſi frigidũ fuerit ut
plerũqꝫ accidit dimittatis et faciatis fieri cliſte
re hoc nullo pacto dimittat̃ quoniã plus ope/
rabitur quã aqua que bibitur et iſte modus ẽ
obſeruandus ꝑ dies .xx. Cum bibetis ꝑ dies
quattuor aquã faciatis fieri ad ſtomacũ unci/
onem per horã ante cenã cum manu calida.
Recipe olei de abſinthio olei de ſpica olei de
maſtice anna. ℥. ſem. galie muſc. gariofilorũ
macis galangi carui ameos. an. ℈. i. corallo/
rum ru. coriandorũ prepatorũ an. ʒ. ſem. ce/
re albe parũ et fiat unguentũ molle. Vtamini
ſuper ferculis ueſtris ſpeciebus que ſic fiunt
Recipe cinamomi electi. ʒ. ii. zẽze. ℈. ii. ga
riofilorũ melegete amomi feis ſclaree an. ℈.
i. ſandalorũ rub. ʒ. i. croci. ʒ. ſem. piſtentur
ſubtiliter et cribentur et fiant ſpecies. Confe
ctiones ſibi cõuenientes ſunt coriandri pre/
parati habentis unã zucari coopturam q ſu/
mendi ſunt in fine menſe et nihil inde bibere
Et aniſi unius coopture zucari de quibus ſu
matis duas tertias unius coclearis in pricipio
mẽſe et cõfectio que ſic fit. Recipe zucari tri
um coctarũ. ℥. viii. aque roſate in qua infuſe
fuerint. ʒ. ii. cinamomi quantũ ſufficit ad diſ
ſoluendũ zucarũ et fiat confectio in rotulis
quarũ quelibet ſit medie uncie de hac confec/
tione poteſt ſumere in ſero quando uellet face
re collationẽ aut quando nõ ſumeret aniſos.
Bibat uinũ albũ aut ciſiolum mediũ iter dul/
ce et bruſcũ carnes ſint pullarum caſtrati aut
edi ab aliis abſtineat panem accipiat bene fer
mentatũ cõuenienter coctũ qui ſit unius aut
duorũ dierũ non amplius trium ab aliis cibiſ
abſtineat pro ferculo utat̃ pane cocto aut bro
deto cũ ouo facto aut brodio in quo petroſil/
lus fuerit decoctus. Caueat a ſomno diurno
a fructibus omnibus ab herbis crudis a piſci
bus a caſeo lacte butiro a paſtis agimis a ſtati
one uentorũ et ab aere nocturno.

¶ Bauerius de baueriis.

Bitis concedẽ
te deo ad balneũ porrete cumqꝫ
ibidem fueritis quieſcatis duo/
bus diebus niſi quod in die ſecunda faciatis
fieri cliſtere ante prandiũ eo modo quo ordi/
nabitur die uero tertia circa ſolis ortum acce
detis ad aquã de ea bibetis urceũ unum cum
dimidio antequã a potu deſiſtatis deinde rede
atis ad hoſpiciũ et ſtabitis per horã aut per ho
ram cũ dimidia et interim aquã ſumptã emit
tetis totam uel ꝑtem maiorem poſtea redeatis
iterum ad aquã potandã bibendo de ea urceũ
cũ dimidio ut prius poſtea redeatis ad hoſpi/
tium et ſtabitis per horas tres et hoc tempo/
re egeretis fere aquã totam et prandeatis poſt
prandiũ ad ſeptẽ horas faciatis fieri cliſtere
ꝙ infra ordinabo. Et hunc ordinẽ ſeruabitis
omni die quo ſteteritis porrete. Si quid noui
non ſuperueniret quo minus ordo ſeruaret̃
ſicut eẽt debilitas aut fortis dolor et cõſimilia
Quãdo a lecto de mane ſurgitis ungatis epa
tis regionẽ cum unguento ad hoc ordinato.
De mane quando ſurgitis et de ſero ante ce/
nam faciatis ungi regionẽ renum et locũ in/
ter teſticulos et anum et pectinẽ cum unguen
to ordinato. Si caſus occurreret ꝙ fieret uri
ne retentio ſuccurratur ſic. Recipe peritarie
et buliat in aqua porrete deinde habeatur ſpõ
gia calida plus quã tepida ponatur femori et
cum infrigidatur remouetur et ſic fiat tribus
aut quattuor uicibus. Ad idẽ ualet ſi pitaria
decocta inuoluatur in petia linea ſubtili et fe
mori apponatur. Itẽ accipiatur uitriola ſiue
peritaria et ponatur in ſartagine et ſuꝑ aſper
gatur modico oleo de ſcorpionibus et cum fo
lia paſſa fient ponantur dicta peritaria ſuꝑ pe
ctinem et cõſimili modo fieri poteſt cũ ſanati
onibus ſiue criſſonibus. Cibus debet eſſe pa
nis debite coctus et cõuenienter fermentatus
abſqꝫ ſale nõ pluris tẽporis duorũ aut trium
dierũ nec minoris unius diei a quo cortex ex
cutiatur Carnes ſint pullarũ edi caſtrati ab a
liis abſtineant melius predicte carnes parant̃
eliſſando quã alio modo decoquãtur in aqua
cõi et nõ in aqua balnei ut quidam faciunt ui/
num ſit albũ aut ciſiolũ nõ dulce nec bruſcũ
ſiue ponticum multũ comedatis ĩ die bis ſed
non grauetis uos multo prandio nec cena ꝓ
ferculo ſumatis panem coctum in brodio aut
bucellas panis in brodio infuſas aut milium
non utamini ſpeciebuſ in cibis ueſtris. Ex cõ
fectiouibuſ conueniunt manuſchriſti amigda
le cũ zucaro cõdite diamagdolaton ſiue mar/
zapane et grana coriandri habentiũ cooper/
turam unam zucari et hoc poſt cibum poſt q̃
nihil bibatur. In caſu ueſtro non conueniũt
aniſi. Cliſtere quo uti debetis eſt iſtud Reci/
pe aque balnei lib. i. ſe. caſſie. ʒ. xii. olei uio/
lati. ℥. iii. ſalis. ʒ. i. ſem. et totũ calidum ſuꝑ/
ponatur. Interdum accidit propter potum aq̃
ut in ſtomaco multiplicetur uentoſitas cui nõ
eſt tutum cum rebus calefacientibus et carmi
nantibus ab intra adminiſtratis ſuccurrere ꝓ
pter epatis et renum caliditatẽ quare oportet

ab extra approximare que conferant de qbus
eſt unguentū ad hoc ordinatum cum quo an
te prandium et cenā p horam unam premiſſa
leui ſtomaci fricatione faciatis inungi. Si ma
gnus accideret ardor in uirga initiatis cum ſi
ringa albumē oui aut lac aut emulſio ſeminiſ
papaueris quodcumq̧ iniectum dolorem re/
mittit.

Bauerius de Baueriiſ.

Iſpoſitio uene

rabilis patris et eximii decreto
rum doctoris do. Iohannis ba
ptiſte de ungaria uniuerſaliter appellatur ar
tetica ſpecialiter uero dicitur podagra q̄ eſt do
lor accidēs iūcture pedis uel potius in ligamē
tis et corporibus iuncturā de foris circūſtanti
bus. unde Auic. xxii. tertii auctoritate Gali.
Et uidetur ut nō ſit materia ī neruis et cordīs
imo in ligamētis et corpibus qbus cōtinent̄
iuncture de foris ſecundū quod dicit Gali. et
pp hoc nō accidit ut ꝑueniat diſpō podagrico
rum in doloribus ſuis et apoſtematibꝫ ipſorū
ad ſpaſmū oio. Iſtius diſpōis duplex eſt cā ui
delicet cōiuncta ſiue imediata et antecedēs et
primitiua. Cauſa cōiuncta ē materia flegma
tica ſubtilis cū aliquali muſcilaginoſitate cui
aliquid colere ē admixtū que ꝓhibet uiā fleg/
mati ad pedē. Cauſa antecedens ē flegma cui
aliquid colere ꝑmiſcetur quod aut ſua preter
naturalitate uel multitudine aptū eſt ſtimula
re uirtutē expulſiuā q̄ ipſum ad pedē trāſmit
tit. Cauſa huius flegmatis quod eſt cā antece
dens ē multiplex. ſ. mala cōplexio frigida et
hu. cerebri ꝙ p nucā que ē eiuſ uicaria prima
tertii tranſmittit materiā ipſam ad pedē ſimili
ter ſtomacuſ huius uenerabilis uiri q eſt frigi
dus et hu. flegma multiplicans et epar ꝙ cū
flegmate generat coleram ſua naturali cōple
xiōe. adiuuat ad hoc latitudo uiarū inter epar
et ꝑtes inferiores p quas materie iſte facilius
pelluntur. Cauſe uero primitiue ſunt indebi
tus ordo in regimine ſex rerū nō naturalium
Ex iſtis cōprehendi pōt ꝙ cū illa diſpō ſit in
terpolata niſi adhibeatur diligens ſtudiū fiet
cōtinua et ꝑduceret ad priuationē greſſus.
Iſte ē caſus quē ego Bauerius ex ſignis eui
dentibus et ſufficiētibus collegi.

Cura. Duplex eſt iſtius diſpōis regimē
unum p debitam ſex rerū non na
turalium adminiſtrationē q̄ p dietam ſolet ap
pellari aliud eſt p potionem ſiue p rerum me
dicinalium adminiſtrationē. Regimen p die/
tam habebit ſex capitula iuxta numerum ſex
rerum nō naturalium a qbus incipiam et pri
mo ab aere.

De aere. Licet auctoreſ medicine ſo
lum de aere uideant̄ menti
onem facere tanq̄ de eo quod magis ex rebus
extrinſecis corpa noſtra alterat. uolunt inde
p ipſum reliqua elementa intelligi. Cauendū
eſt ab aere groſſo et ab aquis groſſis. nam ter
tia primi. groſſities preterea aeris et aq̄ et que
maxime eſt ī eſtate eſt ex eis q̄ ex cibis corrū
punt. Et nocet ei aer humidus et uentus auſte
rinus et borealis et habitatio in locis terrenis
et humidis et iuxta defluxus aquarū. et qa aer
plus minus ue nocet ſecundum diuerſam pā
norum tecturam pp hoc de aere loquendo do
ctores cum eo de ueſtibꝫ faciunt mentionem
nō teneat calceos aut planellas ſtringētes pe/
dem aut dolorē facientes neq̧ eis frigus pati
atur neq̧ nimium calorem. Nocet multa cor/
poris frigiditas pariter et capitis et nō minus
nimia earum ꝑtium caliditas eligere debet ae
rem clarum bene euentatum tranquillū de/
clinantē ad calidi. et ſicci. ꝙ ſi talis a natura
nō habeatur fiat arte incēdendo ī loco ſue ha/
bitationis ignem ex lignis ſiccis boni odoris
cuiuſmōi ſunt pinus abies laurus ſauina ros
marinus. etce. aut ſuffumigetur cum thure
ſandaraca laudano aut ſtorace ſicca ponendo
de aliquo iſtorum ſup prunas aut de oibus ſi
mul mixtis habitet in loco a terra remoto po/
ſito inter duo ſolaria cuius feneſtre ſint uer/
ſus orien. non appropinquet nimis igni nec
ad ipſum pedes calefaciat nec dorſū igni oſtē
dat corpus teneat ita pannis munitū ut nō ri/
geat neq̧ ita calidū ut ſudet ſeu extuet et idē
de capite intelligatur mutet itaq̧ pannos ſecū
dum tēporis exigentiam.

De accidentibus ani

mi uitare debet iram furorem triſtitiam ſolli/
citudinem dolorē animi et corporis. unde ga
lie. iii. tegni. Abſtinere uero manifeſtum eſt
quoniam ab intempantia oportet harum om/
nium anime paſſionum ire triſtitie furoris ti
moris inuidie ſollicitudinis exterminant eti/
am et hec mutant corpora ab ea ſecundum na
turam conſiſtentia. Nocet etiam diffidentia ꝓ
ſeruationis et cure diſpoſitionis ſue Conue/
nit letari gaudere conuerſari cū amicis et dile
ctis et de ſalute ſua et preſeruatione a dolori/
bus pedū bene ſperare. Et quia in coytu dele
ctatio quedā eſt que ad accidētia aī ꝑtinet id'o
coytus ad aīe accidentia reducit̄ coytus nimi
us nocet et ab eo oī cura eſt cauendū ꝙ ſi ali/
quando fuerit eius uſus ſit natura ſtimulātis

et non cogitatio aut inſpectio mulieris uel ta
ctus pudendorũ fiatqꝫ digeſtione celebrata in
ſtomacho et epate ꝙ eſt tempus ·cõiter poſt ci
bum ſeptem horarum.

De motu et quiete.

Nocet motus oĩs ſupfluuſ omni tpe factus et
precipue ſup cibum et longa ſtacio ſuper pe/
des et omne exercitiũ in quo multũ pedes la/
borent dimittendũ eſt balneum aque dulcis et
cauendũ eſt a lotione tibiarum et pedum cum
eiſdem aquis et a fricationibus tibiarũ et pe/
dum cum panno lineo aut manibus trahendo
ad inferiora. Exercitium tempatum pedeſtre
aut equeſtre tempore quo pedes nõ dolent et
ſi dolent ſit dolor remiſſus et hora declinatio
nis morbi et nõ in principio eius Conuenit
etiam nauigatio aut uectio loco exercitii cõce
duntur fricationes brachiorũ cum pannis ca
lidis incipiendũ eſt exercitium cũ cibus ĩ ſto
maco et epate eſt digeſtus. unde Auic. iii. pri
mi. Et ut cibus exiſtens iam ſit in ſtomaco di
geſtus. et epate et uenis et ut alterius cibi ho/
ra iam aduenerit. i. iam ſit propinqua. Et fiat
primo pulſis ſupfluitatibus prime et ſecunde
digeſtionis. unde Auic. loco ſupra allegato.
oportet preterea qui exercitatur incipiat et ſu
perfluitates ab inferioribus expellat. ſ. inteſti
nis et ueſica. deinde exercitetur. Continuan/
dum eſt exercitiũ donec motus leuis pſeuerat
aut corpus uidebitur uelle ſudare. unde Aui.
loco ut ſupra. quoniã dum motus leues perſe
uerant adhuc ẽ hora. ſ. exercitii. Et paulo in/
fra cũ ſudoris uaporalis reſudatio liquida fa/
cta fuerit dimittendũ eſt exercitium.

De ſomno et uigilia.

Somnus ſupfluus nocet et q̃ imediate poſt ci
bum eſt factus Cauere etiam debet a ſomno
diurno et ab eo qui fit ſup dorſũ nec minus
nocent uigilie ſuperflue. unde Auic. ii. primi
cap. xiii. Cũ autem uigilie ſunt multe cõple/
xionẽ cerebri corrũpunt aliquo ſiccitatis mõ
et debilitant ipſum et cõmiſcent et adurũt hu/
mores et egritudines faciunt accutas. Sõnus
autẽ multus huius efficit contrariũ. De noc/
te dormiendũ eſt et nõ de die niſi longa dor/
miendi de die eſſet conſuetudo nam ſubito di
mittenda nõ eſt. unde Auic. tertia primi cap.
ix. In die quoqꝫ dormire eſt malũ generat. n.
egritudines humectantes et reumatiſmos et
corrumpit calorẽ et generat ſplenẽm et laxat
neruos et efficit pigritiã debilitat deſiderium
et generat apoſtemata et febres frequẽter. Et
paulopoſt ſubdit q̃ in die dormire cõſueuit ip
ſum ſubito interrumpe nõ debet abſqꝫ ordĩe
Sit ſõnus q̃titatis. vii. horarũ nõ amplius oc
to nec minus ſex. et prio ſup latus dextrũ. de
inde ſup ſiniſtrũ ꝙ ſi totũ nõ cõpleuerit ſom
num reuoluat̃ ſup dextrũ. ſomnus ẽt ſup uẽ
trẽ laudat̃. unde Auic. c. ſupra allegato. Sed
q̃ ex figuris ſomni melius ẽ ut ſup dextrũ in
cipiat dẽide ad ſiniſtrũ reuoluat̃. ꝙ ſi eius in
ceptio ſup uentrẽ fiet auxiliũ forte ſatis mag
num in digerẽdo ppea q̃r calorẽ retinet natu
ralẽ et ĩ pm ꝯprehẽdit quare auget̃. et i. c. vii.
tertia primi oportet ꝑterea ut poſt cõmeſtionẽ
primũ ſup latus dextrũ dormiat pauco tpe de
inde ſup ſiniſtrũ reuoluat̃ poſtea reuoluat ſe
ſup dextrũ. neqꝫ prius dormire incipiat q̃ ho
ra cũ dimidia aut due effluxerint a fine cene.
unde Auic. tertia primi ca. vii. Amplius non
illico poſt comeſtionẽ eſt dormiẽdũ cibo natã
te etc. ſitqꝫ capite bene eleuato et corpore pan
nis debite tecto. unde Auic. tertia ꝑmi ca. de
regimie eius ꝙ cõeditur et bibit̃. et debes ſci
re ꝙ multis coopire pãnis et ceruices eleua/
re exiſtũt ex illis q̃ ĩ digerẽdo adiuuant. imo
corpus tpe ſomni debet eẽ pãniſ calidius q̃ tẽ
pore uigilie. unde Auic. ii. primi cap. xii. ꝙ
aũt ex diſpõe ſomni ẽ ſuperãs ꝙ in ipo calor
occultatur et frigiditas manifeſtatur et ꝑpter
hoc oĩbus mẽbris tãta neceſſaria ſunt coope
rimẽta quãta in uigiliis nõ ſunt neceſſaria.

De cibo et potu.

Dimittat oĩa cibaria mali nutrimẽti et quecũ
qꝫ ſunt difficilis digõnis cuiuſmõi ſũt panis
agimus et cibaria q̃ ex paſta agima fiunt ſicut
lagane et limelli etc. Et carnes antiquas ut bo
uum caprarũ et ſimilia et auiũ degẽtiũ in ſta
gnis aut paludibus ſicut anſerum anatũ foli/
carũ. Et caro animaliũ nouiter natorũ. unde
Gal. viii. terapẽtice cap. ii. Fugienda ſũt que
cũqꝫ uetera animalia et nouiter nata. Nã hec
quidẽ duriora ſunt et indigeſtibiliora illa ue/
ro ꝙ oportet humidiora et ſupfluitatẽ generã
tia et maxime quecũqꝫ animaliũ ſunt humida
ſicut oueſ etc. Et interiora animaliũ ſicut cere
brũ pulmo et cutes etc. Cauendũ ẽ a lacte et
caſeo et ab ouis ãtiquis aut frixis uel p decoc
tionẽ induratis. Piſciũ uſus uniuerſaliter eſt
malus. Dimittẽda ſunt oĩa olera frigide et hu
mide cõplexionis et eorũ fructus ut cucurbi/
te citrulli etc. Nocẽt acrumina oĩa ut cepe po
rũ allia etc. et omnia legumina ſũt mala. Vn/
Gal. ſecũda amphor. in cõmẽto amphor. xvi.
Hellenes inquit cũ ꝑpter indigẽtiã comedũt
legumina ſequitur eos pedũ debilitas. Et om
nes fructus humidi ſunt mali. Et precipue ci

Digitized by Google

tonia de quorũ ꝓprietate ẽ facere dolorẽ iunc
turarũ . uinũ ſubtile et acutũ nocet et uinum
groſſum et dulce et acetũ eſt malum. Eligere
debet panẽ ex frumẽto optiẽ mũdo bene fer/
mẽtatũ et cõueniẽter coctũ in cuius cõfectio/
ne ponatur aliquid ſalis. et ſi non eſſet farina
ex toto a furfure mũda eſſet panis magis ex/
terſiuus et citius deſcẽdit. unde Auic. tertia ṗ
mi ca. vii. panis cũ ſuo furfure uelocius deſcẽ
dit q̃ cribellatus. Sitq; etatis duorũ aut trium
dierũ et nõ comedat calidus cũ a furno extra
hitur et ab eo cortex exterior excutiat quãdo
comeditur. Carnes ex ſilueſtribꝰ aialibꝰ lau
dabiliores ſũt preſenti ꝓpoſito q̃ ex domeſti/
cis. Eligãtur ex uolatilibꝰ ſilueſtribꝰ ꝑdices
ſtarne faſiani turtures allaude ficedule et reli
que aues parue degẽtes in nemoribꝰ aut pra/
tis. Ex quadrupedibꝰ uero caprioli carnes et
leporis iuuenes et apri et coniculi . et ceteris
abſtineat. Ex domeſticis uolatilibꝰ laudabun
tur carnes caponis pulli galline iuuenes et pi
pionũ uolare incipiẽtiũ et uictũ extra domũ
querẽtiũ. Sed ex quadrupedibꝰ laudãtur car/
nes edi agni annualis caſtrati uituli horũ ani
maliũ partes anteriores laudabiliores ſũt po/
ſterioribꝰ et q̃ ſunt muſculoſe ceteris ſunt pre
ſtãtiores et harũ q̃ fuerũt macre elixent q̃ ue
ro pingues cõueniẽtius aſſantur. ex ipſis ani
malibꝰ oua recẽtia decocta ut ſint tremula aut
ſorbilia ſunt cõueniẽtia caſei uſus nõ ſit mul
tus ſi aliquãdo comedere contingit ſit in fine
mẽſe et ſumat duos aut tres boloſ et ſit caſeus
frãgibilis nõ uiſcoſus etate medius inter re/
centẽ et antiquũ a reliquo abſtineat et ſimili/
ter a lacte et butiro. Piſces nõ cõueniũt ſi ta/
mẽ aliquãdo ſumit ſit in uſu raro. Ex aquis
dulcibꝰ minus mali ſunt piſces pui ſquamoſi
nõ habẽtes odorẽ malum ſicut lucii cauedani
trute carpiones ſcardaue. Et ex mare ſolie au
rate paſſares trilie. et hi melius prepantur ſu/
per graticula cũ modico olei et aceto ungẽdo
aut cũ uino elixãdo et partes minus male ſũt
cauda et partes q̃ dorſo adderẽt caput uero et
uẽter ſunt minus ſane. Cõceduntur ex her/
bis ſaluia maiorana petroſillus feniculus bo
rago bugloſſa yſopus ſparagus et lupullus et
ſaturegia tẽpore uero eſtiuo endiuia cum ſpe
ciebꝰ ſuis. De radicibꝰ herbarũ ſunt ſicut ca
rote et baucie. et ex floribus flores boraginis
et bugloſſe et roris marini et capares. Ex gra
nis permittunt far miliũ panicũ rizũ et bro
diũ cicerũ rubeorũ dimiſſis granis. Fructus
qui cõceduntur ſunt ſicut uue paſſe ficus ſic/
ce piſtachia grana pini tribus uicibus i aqua
calida infuſa poſtea in umbra exſiccata amig
dale dulces excorticate et auellane prius torre
facte et inde mundate aliquãdo conceditur pi
rum aut malũ aliquod coctũ in fine mẽſe ſum
ptũ cũ aniſis habẽtibus unicã zucari coopertu
ram. Species quibus uti debet ſup cibis ſuis
ſunt. Recipe cinamomi electi. ʒ.i. zenze. ʒ.
ii. granorũ ṗadiſi gardamomi gariofilorum.
anna. ℈.ii. piperis albi piperis nigri an. ʒ.i.
ſem. ameos carui anna. ʒ.ii. nucis muſca. ʒ.
i. croci. ʒ.i. ſem. piſtentur omnia ſubtiliter et
cribent et fiant ſpecies. Confectiones q̃bus
uti poteſt ſunt coriandi prepati habentes unã
zucari coopturam poſt cibũ et aniſi cum una
zucari coopertura ante cibũ cum in ſtomaco
aut in inteſtinis uentoſitatẽ ſenſerit zenze.
conditũ pignocati prius tamẽ granis pini pre
paratis ꝑ infuſionẽ in aqua calida et dia amig
dalatũ ſiue marzapane et manuſchriſti Vinũ
cõueniens eſt illud quod inter nouum et anti
quũ eſt mediũ et quod ẽ in ſubſtãtia equale et
eſt clarũ et in ſapore nec acre nec dulce et eſt
habẽs bonũ odorẽ cuius color ad rubedinem
declinet ꝙ ſi nimis potẽs eſſet cũ eo per duas
horas comiſceatur aqua decocta aut aqua ci/
ſterne.

De inanitione et re

pletione. Fugere debet omnẽ repletionẽ non
ſolũ humoralẽ de qua in ſequẽti regimie per
potionẽ ſed etiã cibalẽ et precipue ciborũ ue/
tidorũ. nã talis repletio generat faſtidiũ quod
eſt cauſa multarũ egritudinũ. unde Auic. ter
tia primi ca. vii. Et preterea nihil eſt deterius
quã faſtidiũ et ꝓprie cũ fuerit faſtidiũ et ma/
lis nutriẽtibus quoniã cũ faſtidiũ ex groſſis
ꝓuenerit nutriẽtibus hereditare faciet iunctu
rarũ dolores et renũ et deſiniã et podagrã et
ſplenis et epatis groſſitiẽ et flegmaticas egri/
tudines et melencolicas. Et cũ ex ſubtilibꝰ ac
ciderit nutriẽtibus prouenient ex ipſo febres
accute. Pro cõplenda intẽtione iſtius cap. que
dam documẽta ſunt habẽda. primũ qđ poſt ci
bũ nullũ forte exercitiũ eſt faciendũ. Secun/
dũ ꝙ cũ ueras fuerit appetitus nõ differatur
comeſtio. Tertiũ ſtãte appetitu magno nõ eſt
comedendũ uſq; ad ſacietatẽ imo a mẽſa ẽ ſur
gendũ reliquiis famis adhuc exiſtentibus.
Quartũ ſtãte faſtidio ſiue uolũtate uomendi
aut cibo prius aſſumpto nõ digeſto nõ eſt co/
medendũ. Quintũ in eadẽ menſa nõ ſunt co
medẽda cibaria multũ diuerſa. Sed ſufficiat
unũ aut duo et ab eo primo incipiat quod eſt
facilioris digeſtionis. Sextũ cum comeditur
maſticetur bene cibus ſed in comedẽdo nõ ꝓ
trabatur tẽpus in lõgũ. Septimũ non ẽ bibẽ

Digitized by Google

dum priuſquã comedantur ſex aut ſepté boli
et melius eſt parũ pro uice et ſepe bibere quã
multũ et raro. Octauũ cũ tranſiuerit hora me
dia a fine prandii aut cene non bibat aliquid
et precipue uinum ꝙ ſi ſitis infeſta eſſet lauet
os aqua et de ea parũ tranſglutiat. Nonũ nõ
ſit potus tantus ut cibus in ſtomaco natet nec
pro uice tantũ cibi ſumat ut ſtomacus grauet̃.
Decimũ ſi cõtingeret cibũ in ſtomaco putre
re ꝙ cognoſcet̃ ex eruptuatiõe fetida aut ma/
lum ſaporẽ habẽtẽ antequã comedat uomitũ
prouocet in prouocãdo iſte ordo ſeruetur po/
nat ſuper oculos duas pallulas ex coto una ꝑ
quolibet oculo et ligentur cum benda. deinde
ſi uomitus fuerit facilis digitis linguã cõpri/
mat ꝙ ſi hoc modo uomere nequiuerit ſumat
hoc uomitiuũ tepidũ et poſtquã ſumpſerit ſtet
per horam unam inde digito in ore impoſito
aut penna molli oleo inuncta in gutture im
miſſa et cũ ea titulatione inducendo uomitũ
prouocet poſt uomitum ſtet horis duabus an
tequã comedat et illico poſt uomitum lauet ſi
bi faciem cũ aceto et aqua roſata. Si autẽ uo/
mitus prouocari non poſſet aut ſupra umbili
cum ſentiret repletionem quam cognoſcet ex
grauedine illius partis aut rugitu tunc ſumat
ʒ. vi. terbentine munde et clare cum. ℈. ſem.
baurach loco cuius ponitur tantum de ſalſ/
gema modus accipiendi eſt ut madefiat oſcia
aut nebula et in eius medio ponatur terbenti/
na. deinde cum cocleari ſumatur in ore et trãſ
glutiat ſine maſticatione. aut infundatur co/
clearium in oleo comeſtibili ſuper quod pona
tur terbentina et accipiatur et poſt eius aſſum
ptionem ſtet ieiunus horis quinqꝫ. Sed ſi pil
lu. eſſent ſibi gratiores quam trebentina ſum
mat. ℈. ii. ſem. pillularum que ſic fiunt. Reci
pe aloes optimi. ʒ. ii. maſticis. ʒ. i. baurat. ℈.
ſem. bdelii grana. vi. miſce et cum aqua hyſo/
pi reformentur paſta pro pillulis. Ex qua cũ
opus fuerit reformentur pillule numero quin
qꝫ ponderis. ℈. ii. ſem. ꝙ ſi uentrem nõ mo/
uerent ſumat dictarum pillularum. ʒ. i. iſtas
pillulas taliter ſumat per horam ante diem de
inde differat prandium ſuum per horas ſex.
modo conſimili poteſt ſummi de pillulis ale/
ſanginis et doſi conſimili ꝙ ſi plenitudinem
ſentiret infra umbilicum quam ex rugitu et
grauedine cognoſcet in partibus illis fiat ſibi
enema ꝙ ſic fit. Reci. malue mercurialis flo
rum camomille anna. m. i. decoquant̃ poſtea
coletur et de colatura accipiatur lib. i. ſem. cui
addantur caſſie fiſtule. ℥. i. yerapig. ʒ. vi. olei
cõis. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. Et calidũ ſupponat̃ ſto/
maco ieiuno et ſi in corpore ſentiret uentoſi/
tatem in decoctione predicti enematis ponat̃
℥. i. aniſorum parum piſtatorum ad buliẽdũ
primũ conetur habere ante cibũ omni die ue
tris beneficiũ bis. ſ. ante prandium et ante ce
nam aut ſaltem ſemel ꝙ ſi non correſponde/
ret fiat ſuppoſitoriũ cum melle et ſale aut cli
ſterio ſupra ordiato aut ſumat pill. ſupra ſcri
ptas. iſta documenta ſumuntur omnia ex ter
tia primi cap. vii. Et ex quarta primi cap. xi.
et. xii. Nocet nimia inanitio ſiue proueniat
ex farmaco ſiue ex flebotomia aut ex lõga et
nimia a cibo abſtinentia parcitas tamen inter
dum in cibo laudatur et ſic de primo regimi/
ne ſit dictum.

Regimen per potio

nem eſt duplex unũ eſt preſeruatiuũ ad ꝓhi/
bendũ ne in dolorẽ pedũ incurrat aliud ẽ cu/
ratiuũ quo uti debemus cũ ĩ egritudinẽ deue
nerit. primũ regimẽ duas habet intẽtiões una
earũ ẽ ut ꝓhibeamus multiplicationẽ hũorũ
dolorẽ cauſare ſolẽtiũ. ſcd'a ẽ ut iũcturas cõ/
fortemus ne materiã ſuſcipiãt. pria intentio
ꝑficit̃ cũ debita adminiſtratiõe ſex rerũ non
naturaliũ de qbus in regimine precedẽti dic/
tũ eſt unũ tamẽ eſt conſiderandũ ꝙ cũ iſti do
lores iunctura:ũ plerũqꝫ accidere ſoleãt in ue
re et autũno. unde ypõ. ſexta affor. podagrica
et mamaca uere et autũno accidere mouet̃ ut
ĩ pluribꝫ. cũ appropinquat tẽpus ueris aut au
tũni magis ab accidẽtibꝫ aĩ cauere debẽt mi/
nus laborare ſiue exercere a cibo et potu ma/
gis ſe cõtinere. i. ĩ eis maiori uti ꝑcitate imo
ſi tũc a uino poſſet abſtinere ita ꝙ per eius di
miſſionẽ ſtomacus nõ lederet̃ cõueniret. ſi ue
ro a uino abſtinere nõ põt ſumat uinũ pauci/
ferũ rũbeũ et ſaporẽ põticũ et tũc tꝑibus abſti
neat ab oĩbus rebꝫ flegma multiplicãtibꝫ. In
tẽtio ſcd'a q̃ ẽ iũcturarũ cõfortatio ſic ꝑficit̃.
Reci. mirti. m. ii. nucũ ciꝑſſi. ℥. ii. ſe. piſtẽtur
oĩa mõ groſſo et buliãt ĩ urceos. iiii. aq̃ in quã
ferrũ. iiii. uicibꝫ ſit extinctũ et cũ hac decocti
one calida ſtomaco ieiuno lauet̃ pedes et tibie
abſqꝫ fricatiõe ad ptẽs ĩferiores et hm̃õi lotio
nẽ faciat ter ĩ ebdõada diebꝫ interpoſitis. uel
Re. decoctiõis galarũ et cũ ea ꝑ ĩteruall a lauẽ
tur pedes. Aut Re. uini rub. põtici ĩ quo bu/
liãt galle ciꝑſſi et cũ eo pedes et tibie lauet̃. et
hoc magis cõueit hiemi iſtarũ lotionũ utatur
mõ una mõ alia ꝑ ĩterualla. iiii. aut. v. dierũ.
Aut Reci. ſalis cõis et torrefiat. ℥. i. ponat̃ in
mortario cupreo et paulatim addat̃ oleũ uetuſ
ũſqꝫ ad quantitatẽ duarũ untiarũ et continue
ducat̃ cum piſtello in mortario donec totum
redũcatur ad formam unguenti. Et cum hoc

liniméto liniant̃ iũcture pedũ et hmõi untio/
nẽ faciat bis ĩ ebdomada diebꝫ iterpoſitis ho
rũ medicaminũ utat̃ mõ uno mõ alio. unũ ta
mẽ cõſiderãdũ ẽ ꝙ ſi cõprehẽdet̃ in corpe cẽ
magnã repletionẽ q̃ cognoſcet p uenas ſolito
groſſiores aut p urinã magiſ groſſã uel p cor
poris põderoſitatẽ maiorẽ ſolito uel p pulſũ
pleniorẽ et ita p reliqua ſigna de qbus Auic.
ii. p̃mi doctrina. iii. c. vi. Si uero contingeret
qđ circa regimẽ iuxta primã intẽtionẽ pecca
retur aut pp mẽbrorũ maliciã mali humores
multiplicarent̃ q ad pedes trãſmiſſi ſolẽt idu/
cere dolorẽ et qr hũores ſolẽt moueri frequẽ/
ter in uere et autũno et iõ ante hec tpa corpus
ẽ purgãdũ iuxta ſniam hypo. vi. affor. affor.
xlviii. quibuſcũqꝫ flebotomia aut farmacia cõ
fert hos uere flebotomare aut farmaciã dare
cõuenit. Et Auic. xxii. tertii. Aptiora tpa ad
hoc ut in eis ueniãt dolores iuncturarũ et po
dagre ſũt uer pp motũ ſanguis et hũorũ ĩ eo
et autũnus pp maliciã hũorũ et digõis et an/
te ceſſionẽ dilatationis porrorũ in eſtate et ex
calore q fortis fit ĩ die. et. xxii. iii. c. de caute
la a doloribꝫ iũcturarũ. et oĩo oportet ſi cauſa
in eo ꝙ accidit ei ſit multitudo hũorũ ut non
dimittas eos multiplicari cũ eo ꝙ euacuat. et
cũ eo ꝙ minorat ex cibo et cũ eo ꝙ admiſtra
tur ex exercitio bono. Cũ igitur hũores ĩ ue
re multiplicant̃ quoniã uer ſimilat̃ morbo de
repletiõe in cõmento illius affor. p̃me pticule
amphor. et dandũ ẽ aliqd etc. In autũno uero
pp eſtatẽ precedẽtẽ in qua minor fit bona di/
geſtio et hũorẽ aduſtionẽ iõ ante aduẽtũ iſto/
rũ duorũ tpm cõuenit purgatio. Si igit̃ ĩ me
dio februarii urina apparuerit rubea groſſa
et uene plena fiat flebotomia ex uena baſilica
dextri lateris et extrahãtur. v. aut ſex. ℥. ſang
uis. poſt uero ad decẽ horas ſecũdetur et ex/
trahatur. ℥. i. aut. ii. ſanguis ſeruatis tamẽ ca
nonibꝫ flebotomie poſitis in quarta p̃mi ca.
de flebotomia. Si uero ſanguinis repletio nõ
apparuerit fueritqꝫ repletio aliorũ humorũ ſi
cut flegmatis cũ aliquali colera tũc exhibeat̃
iſte ſyrupus. Reci. oximellis ſimplicis. ℥. i. ſi
rupi de biſantiis. ʒ. vi. aquarũ yue bretonice
cicoree an. ℥. i. miſce iſte ẽ p una uice iſtũ ſy/
rupũ calidũ accipiat p horas. viii. poſt finẽ ce
ne imediate precedẽtis et continuet ip̃m octo
diebꝫ aut tãdiu donec apparuerit medico pre
ſenti ꝙ hũores ſint digeſti ꝙ p urinã cogno/
ſcet uel digeratur cũ ſyr. q ſic fit Reci. origa/
ni yue polii calamẽti bretonice yſopi thimi ca
mepiteos camedreos capillorũ ueneris endi/
uie cuſcute cicoree ſcariole lactuce ſolatri bor
raginis et bugloſſe liquiricie. an. ʒ. ii. radicũ
peonie acori iringorũ an. ℥. i. paſſularũ enu/
cleatarũ ordei mũdi ſeminũ cõium frigidorũ
an. ℥. ii. infundãtur ĩ ſufficiẽti q̃titate aq̃ p di
em deinde decoquant̃ et colẽtur et colatura ſy
rupizetur cũ zucaro albo et accetoſet̃ cũ ace
to citoniorum. iſtius ſyrupi digeſtiui flegma/
tis cũ colera flegma dominãte ſumat. ℥. ii. cũ
℥. i. aq̃ endiuie et una yue et una bretonice ho
ra dicta ĩ ſyrupo precedẽti et cõtinuet ut de ſu
periori ẽ dictũ. Materia digeſta euacuatur cũ
pill. q̃ ſic fiũt. Recipe colloquintide diagredii
ſerapini hermodactilorũ ſalis gẽme yue arma
aloes ad põdus oĩm cõficiãtur ſimul cũ ſucco
rute aut cũ aqua yue et fiat maſſa p pillu. ex
qua cũ opus fuerit reformẽtur pill. vii. p. ʒ.
quarũ ſumat. v. ſi natura fuerit obediẽſ aut ſe
ptẽ ſi fuerit dura iſtas pill. materiã colericam
ſubdominãtẽ et flegmaticã dominãtẽ euacu/
antes ſumat p diẽ unã poſtq̃ cõpleuerit aſſum
ptionẽ ſyruporũ ſupraſcriptorũ p horas octo
poſt finẽ cene imediate p̃cedẽtis ſup quas cũ
ſũpſerit põt p horã unã dormire inde uigilet
donec tranſeãt hore. v. ab hora aſſumptiõis et
tũc accipiat ciatũ unũ brodii macri abſqꝫ ſale
cũ. ℥. i. zucari rub. et inde ad horã prãdeat et
nõ ſe grauet cibo multo uel Reci. paſſularũ ſi
ne nucleis. ℥. i. yue bretonice an. m. quartam
carui ameos an. ʒ. ii. maiorane. m. ſe. decoq̃n
tur in ſufficiẽti olei q̃titate poſtea colet̃ de co/
latura accipiatur q̃tũ ſufficit ad diſſoluẽdũ dia
catoliconis. ℥. ſe. electuarii indi maioris. ʒ.
ii. ſe. cõfectionis de dactilis. ʒ. i. et fiat potus
iſtũ potũ ſolutiuũ ſumat cũ eiſdẽ modis qbuſ
dictũ ẽ de pill. ſi ſolutiuũ in forma potabili ẽ
ſibi gratius quã in forma pillulari. Circa me
dietatem menſis ſeptembris conſiderentur ſi
gna ſi indicauerint humorum repletionem ut
dictum eſt ſupra de purgatiõe ueris. Si uero
indicauerint ſanguis plenitudinẽ fiat fleboto
mia et precipue ſi in uere facta non fuerit. Si
autem facta foret minor ſanguinis quantitas
extrahatur ſufficiet ſola quinqꝫ unciarũ eua/
cuatio. cũ humores alii ſanguis fuerint ami/
xti. ſi uero ſanguis non peccauerit in humo/
res peccantes ei mixti fuerint. tunc ad eorum
euacuationẽ premiſſa digeſtione ueniendũ ẽ
digerantur igitur ſic. Recipe geleniabim. ℥.
i. ſyrupi de biſantiis ſyrupi de fumo terre an
na. ℥. ſem. aquarum ſcariole lupullorum feni
culi anna. ℥. i. miſce iſte eſt pro una uice. iſtũ
ſyrupum digeſtiuũ materie flegmatice admo
do colere parum aduſte ſummat modis et or/
dinibus dictis in digeſtio ſupra dicto de uere
Aut Reci. radicũ apii feniculi bruſti ãna. ℥.
i. polipodii camedreos camepites anna. m. ſe.

ſcariole roſti porcini endiuie lupullorū ſumi/
terre an.m.i.paſſularū ordei mūdi ſeminum
cōium frigidorū an.ʒ.i.florū ſticados arabi
ci florū roris marini.an.ʒ.ſe.peonie liquiri/
cie an.ʒ.i.piſtenť mō groſſo piſtāda et inci/
denť incidēda et infundanť in ſuffitiēti q̄tita
te aq̄ poſtea decoquanť et cū zucaro albo q̄tū
ſufficit fiat ſyrupus Reci.ſupradicti ſyrupi.
ʒ.ii.aquarū lupullorū melliſſe et endiuie an.
ʒ.i.miſce iſte ē p una uice.iſtū ſyrupū mate/
riam cōmixtā digerentē etc.ſumat ut de ſupi
ori dictū eſt.Euacuatur materia iā digeſta cū
infraſcripto ſolutiuo. Reci.turbit electi.ʒ.i.
hermodactilorū.ʒ.ſem.reubarbari.℈.i.zen
ze.aniſorū.an.℈.ſem.zucari albi ad pōduſ
oīm et fiat puluis ſubtilis et cribenť doſis eſt
ʒ.ii.cū aqua yue aut cum brodio.Aut Reci.
℈.ii.ſe.pill.ſupra ordinatarū in purgatione
ueris et quodcūqꝫ iſtorū medicaminū ſump/
ſerit accipiat cum eodē ordine et eiſdē modis
ſupraſcriptis in purgatione ueris. Poſt pur
gationē cōuenit membrorū confortatio et re/
liquarū materierū cōſumptio qua pp exhibea
tur poſt finē cene imediate precedētis per ho
ras octo p dies duos poſt euacuationem.ʒ.i.
triace magne et poſt eius aſſumptionē ſtet ho
ras ſex anteq̄ comedat aut bibat de qua triaca
dixit Auic.xxii.tertii.Et triaca iterū in frigi
dis cōfert poſt euacuationē ipſa enī mundifi/
cat reliquias materierū cū facilitate et reſoluit
eas et confortat oīa mēbra.et licet Raſis.xii.
continētis dixerit qđ tpe hiemis omi die. un/
de inquit.Triaca uiperarū ſi quolibet die bi/
bitur in hieme poſt digeſtionē et in eſtate non
ſucceſſiue ceſſare facit morbū et eū tollit. Et
ſtante regimie bono ſi toto tēpore hiemis bis
in menſe triacam acceperit eſſet ſublimis iu/
uamenti.Et ſi omni tempore que iūcturas cō
fortant poſſunt adminiſtrare nō exiſtente in
corpore magna repletione .attamen ſecurius
poſt euacuationē approximanť.Et hoc de re/
gimine preſeruatiuo.

Regimen curatiuum

Si antequā purgatio fieret preſeruatiua aut
poſtquā facta foret acciderit dolor ī pede aut
in pedibus tūc oportet curā adhibere que die
ta et potione pficitur.Dieta regimē obſeruā
dum ē ut dictū eſt in regimine p dietā ſed que
dam ſunt limitāda in pricipio aduentus dolo/
ris ſit aer minus calidus quā in pceſſu ſuffi/
cit tūc ut ſit in caliditate tempatus cū declina
tione ad ſiccitatē poſtquā a principio doloris
tres aut quattuor dies tranſiuerint poteſt cali
dior adminiſtrari hoc tpe maxie accidētia ani
mi euitari debēt.ſ.ira tior furor .ſtāte flucl
xu materierū ad locū.nā hec accidētia hūoreſ
cōmouēt et eos magiſ fluere faciūt ambulatio
aut eq̄tatio nulla ſit.neqꝫ fricatiōes ptiū infe/
riorū ſtante materierū fluxu ad pedē uel pe/
des.Sōnus tūc magis cōuenit q̄ uigilie dimit
tat carnes oēs ſtante materierū fluxu ſit con/
tētus pane bulito et abſtineat ab aliis cibis ſi
pp debilitatē a carne abſtinere non poſſet deť
caro caprioli leporis aut puarū auiū. ūde aui
cē.xxii.tertii.Oportet ut deuitet caro ī eo qđ
factū ē de egritudie hac ꝙ ſi neceſſitas fuerit
deť caro auis mōtane leporis et gazeli et oīs
caro paucarū ſupfluitatū.Si ſtomacus nō de
dignať pp cōſuetudinē dimittat uinū oīo.Si
uero abſtinere ab eo nō pōt ſit uinū rub.ſtiti
cū pauciferū pmixtū cū aqua ciſterne.et ſi ui
num dimiſerit loco eius utať aqua mellis que
ſic fit.Reci.radicū apii et feniculi.an.ʒ.ii.a/
niſorū carui an.ʒ.i.incidanť radices poſtq̄
fuerit mūde et piſtenť ſeia et buliāt ī.iiii.lib.
aq̄ ciſterne uſqꝫ ad cōſumptionē medietatis.
poſtea coleť et colature addať.ʒ.i.ſe.mellis
albi et buliāt ſimul et optie diſpumeť cūqꝫ op
time diſpumata fuerit coleť cū ſaculo lineo in
cuius fundo ponanť.ʒ.ii.cinamomi groſſo
mō cōtuſſi.unde Auicen.loco ſupra allegato
oportet ut deuitet uinū oīo uſqꝫquo ſaneť ex
eo ſanatione integra et ueniāt ſup ipm ſana/
tione integra et ueniant ſup ipm quattuor tē
pora et oportet ut dimittat illud cōſuetus ſecū
dū gradationē et utať cū ipſum dimittit diure
ticis et uinū de melle cū diureticis cōfert eis.

Cura per potionem.

Plures habet itētiones.pria ē materie diuer/
ſio.ſcďa ē eiuſdē materie minoratio.tertia eſt
ipſius materie digō.quarta ē eiuſdē radicatio
q̄nta ē iūcturarū cōfortatio ne ſuſcipiāt mate
riā.q̄nta reſolutio materie ſuſcepte et licet haſ
intētiōes ſic poſuerim tamē ope aliter diſpo/
nā ut ſtatim dicā iſte intētiōes ab Auic. colli
gi poſſūt.xxii.tertii.c.de cura.iuncturarū et
podagre et ſciatice ubi dixit.Cū aūt cā in eis
ē materia tūc oportet ut p̄hibeať qđ effundiť
p attractionē ad cōtrariū et p minoratiōem et
cōforteť mēbrū ne ſuſcipiat et reſoluať quod
īuentū ē ut priueť.Incipiēte dolore ī pede pri
mo diuertať materia uomitu et hoc de pria ad
uētus doloris p̄mittēdo cibaria ſubtiliātia et ī
cidentia humores et inuiſcātia eos cuiuſmodi
ſunt piſces ſaliti cum aceto ficus ſicce. Ca/
ro pinguis lagane uinum dulce uarietas iſto
rum preparat ſtomachum ad uomitum cum
iſta tenuerit in ſtomaco cibaria per horam in

de ſupbibat uomitiuũ tepidũ et nõ calidũ ꝗ
ſic fit. Recipe ſeis radicũ que comedunt. ℥.
ſe. florũ aneti. m. i. decoquantur ĩ lib. i. aque
uſq3 ad conſumptionẽ medietatis poſtea cole/
tur et colature addatur oximellis ſimplicis.
℥. ii. ſe. et tepidũ ut dictũ eſt bibat cũq3 ꝑ me/
diã horã poſt potũ fecerit cõprimat linguã di
gitis et uomitũ prouocet aut imponat gutturi
pennã oleo linitã et eã cõmouendo uomitũ ꝓ
uocet in hoc uomitu ſeruetur modus qui dic/
tus eſt ĩ ca. vii. in cura per dietã hoc quantum
ad primã intentionẽ. Et eadẽ die perficiat͛ in
tentio quarta.

Quarta intentio uide

licet cõfortando iũcturas ne materiã ſuſcipiat
Ad hanc intentionẽ cõplendã plura ſũt auxi/
lia. primũ ẽ ut linitio fiat octo uel decẽ uicibꝫ
ĩ die cũ medicamine infra ſcripto actu frigido
Reci. olei roſati. ℥. i. ſe. ſandarace. ʒ. i. roſa/
rũ. ℈. ii. terant͛ oĩa ſimul et fiat ut dictũ eſt.
Secundũ eſt Reci. olei roſati. ℥. ii. camphore
℈. i. ſumach acacie anna. ʒ. i. thuris. ℈. ii. te/
rantur oĩa et cũ predicto oleo et ut ſupra ap/
plicetur. Tertiũ Reci. olei roſati facti ex oleo
unſangino. ℥. ii. cief memite. ʒ. i. ypoquiſti/
dos acacie anna. ℈. ii. camphore. ℈. ſe. ſemis
plãtaginis ſandarace an. ʒ. ſe. piſtent͛ piſtan/
da ſubtiliſſime poſtea oĩa ſimul miſceant͛ et fi
at pedis linitio ut dictũ eſt uſus iſtorũ medica
minũ ſit in prima die incipientiſ doloris ſecũ
da et tertia et utatur primo tertio quoniã ma/
gis conſtringit poſtea ſecũdo ultimo tertio.

Secunda intentio.

Minoretur materia iuxta intentionẽ ſecũdã.
Recipe pill. fetidarũ. ʒ. ſe. fiãt pill. iii. aut Re
cipe pill. de ſarcocolla deſcriptione Meſue in
cap. de ſarcocolla. ʒ. ſe. fiant pillu. iii. iſte pil
lu. materiã minorãtes dentur in die ſecũda in
ceptionis doloris ꝑ horã ante diẽ poſt quarũ
aſſumptionẽ põt ꝑ horã dormire cũ eas acce/
perit deinde uigilet donec cõpleuerint ſuam
opationem. aut Recipe turbit electi. ℈. ii. her
modactilis. ʒ. ſem. maſticis aniſorũ an. ℈. i.
zucari albi ad põdus omniũ et ſumat cũ mo/
dico brodii macri aut aqua decoctionis yue.
iſtũ potũ ſumat mõ de pill. ſupra dicto ſi po/
tus ſibi fuerit gratior pill.

Prime intentionis

Cõplementũ facta minoratiõe materie proce
datur ad pficiendũ ĩtẽtionẽ primã. ſ. cũ fri/
cationibꝫ brachiorũ cũ pãno aſpo cũ poſitio
ne uentoſarũ ſup nates et inde ſup ſpatulas
cũ ſcarificatiõe aut ſine ſecundũ ꝗ medico p̃
ſenti apparuerit aut ſecundũ ꝗ magis uolue
rit diuertere. nã cũ inciſione plus diuertunt
quã ſine ad idẽ faciunt ligature adiutoriorũ
iuxta aſſellas et pariter iuxta inguem coxe pe
dis nõ dolẽtis diuertitur ẽt materia cũ cliſteri
ꝗ ſic fit. Recipe caricarũ numero. vi. foliorũ
lilii albi ſicle calamẽti anna. m. i. paſſularum.
℥. i. ſe. hermodactilorũ ſticados arabici aſſari
peonie artetice anna. m. ſe. piſtẽtur mõ groſ/
ſo piſtanda et incidant͛ incidẽda et decoquan/
tur ĩ ſufficiẽti quantitate aque et poſtea colet͛
de colatura accipiatur lib. i. ſe. cui addãtur o/
lei de lilio albo. ℥. ii. olei de ruta. ℥. i. yeralo/
godion. ʒ. vi. caſſie. ℥. i. ſaliſgeme. ʒ i. ſe. et
calidũ ſtomaco ieiuno imponatur. iſtorum di
uerſiuorũ utatur mõ uno mõ alio ante pran/
diũ et cenã per totũ tẽpus fluxus materie ad/
iuncturã pedis ꝗ cõiter ẽ tẽpus ſeptẽ aut oc/
to dierum a principio ipſius doloris.

Tertia intentio.

Digeratur materia iuxta tertiã intentionẽ Re
cipe geleniabim. ℥. i. ſyrupi roſati. ℥ ſe. aque
decoctõis ſaluie yue primuleueris galarũ cipſ
ſi ℥. iii. miſce. iſtũ ſyrupũ digeſtiuũ materie
flegmatice exiſtẽtis in fluxu ẽ dandus in die
ſequẽti imediate per horã ante diẽ ad diẽ quo
ceperit minoratiuũ. Et hmõi digeſtiuũ ſic aſ/
ſumat quattuor diebꝫ cõtinuis. deinde ſumat
medicamẽ materie erradicatiuũ cuius ẽ hoc.
Recipe pill. de hermodactilis maiorũ deſcrip
tione Meſue in ſuo antidotario. ℈. iiii. fiãt pil
lu. numero ſeptẽ. Aut Recipe pillu. de ſerca/
colla de qbus ſupradictũ eſt pill. fetidarũ an.
℈. i. miſce et fiant pill. numero. v. iſte pill. ul/
timo deſcripte ſunt fortiores primis quaſcũq3
ſumpſerit accipiat mõ cõſimili q dictus eſt in
aſſumptiõe minoratiui precedẽtis. Facta iſta
erradicatiua euacuatione redeundũ ẽ ad cõfor
tationẽ iuncture pedis ne materiã ſuſcipiat
et ad reſoluendũ ſi qua materia in iunctura ẽ
cõtenta hoc autẽ fit cũ medicamine qd͛ ſic fit.
Reci. farine ordei lib. i. ſe. roſarũ. ℥. iiii. ma/
ſticis. ℥. ii. croci. ʒ. ii. camphor. ʒ. i. fiat ſic pi
ſtentur piſtãda unũquodq3 ꝑ ſe et buliant fa/
rina roſe maſtix ĩ uino albo paucifero ſticico
quoad totum acqrat ſpiſſitudinẽ emplaſtri po
ſtea ab igne remoueatur et addãtur pulueres
croci campho. et diligẽtiſſime miſceãt͛ de hoc
medicamie cali. ꝗ dolorẽ ceſſare facit et mate
riam in iũctura cõtentã reſoluit extẽdatur ſu
per petiam et pedi approximetur. Aut Reci/
pe hermodactilorum. ℥. iii. piſtentur et miſce
antur cum lacte caprino quãtitatis trium aut

Digitized by Google

quattuor librarum et in hac mixtura calida in
fundatur ſpógia que parum expreſſa loco do
lenti ſupponatur et cũ infrigidatur remouet̃
horum medicaminũ et etiam precedentiũ uta
tur mó uno modo alio. unde Auic. xxii. tertii
Et ſcias ꝙ rectius eſt ut fiat ꝑmutatio cũ me/
dicinis quandoq; eni eſt medicina conferens
uni mẽbro et nó alio mẽbro et quãdoq; con/
fert in hora. deinde poſt illud nocet et mouet
doloré Et quarta primi cap. i. Et unicuiq; qui
dem corpore imo omni mẽbro imo uni corpo
ri et uni mẽbro in una hora et nó in altera in
ẽ ꝓprietas ab una medicina pati et nó ab alia.
Si uero fluxus a principio egritudinis decẽ
diebus adhuc dolores ꝑſiſteret et iunctura eſ
ſet groſſa et tumida iterũ materia digerat̃ cũ
hoc digeſtiuo. Recipe ſyrupi de radicibus. ℥.
i. oximellis ſquilliti ci. ʒ. vi. aquarũ yue yperi
conis ſparagorũ an. ℥. i. miſce iſte ẽ ſyrupus
pro una uice tantum hunc ſyrupum ſummat
calidũ in aurora et cõtinuet quo ad medico ꝑ/
ſenti uidebitur materia digeſta ne quis admi
retur de diuerſitate iſtorũ ſyruporũ. nam pri/
mus imediate precedẽs iſtum debuit eſſe cali/
dus et ſtiticus quoniã adminiſtratus fuit ma/
teria in fluxu exiſtẽte que ẽ frigida et ſubtilis
quia aliter non flueret ad locum dolentem op
portuit digeſtiuũ eſſe frigidũ et materie ĩgroſ
ſatiuũ et cũ hoc uiarũ cõfortatiuũ ne materia
ad pedẽ precipitet ultimus ſyrupus dat̃ cum
materia iã eſt fluxa et ingroſſata et ꝓpter hoc
oportet ut ſit ſubtiliatiuus et inciſiuus dige/
ſta materia iterũ eradicatiue euacuet̃ cũ ſolu/
tiuo qũdo ſic fit Recipe pill. de ſercacolla. ℈.
ii. ſe. fiãt pill. v. iſtas pill. materiã a iuncturis
euacuãtes ſumat eo ordine qui dictus ẽ. Ad
eandẽ prouocet̃ urina. Recipe aquarũ apii fe
niculi petroſilli bruſci ſparagi capillorũ uene
ris ypericonis. an. ℥. ſe. ſpice ſubtiliſſime pul
uerizate. ℈. ii. miſce et totũ ſtõaco ieiuno ex/
hibeat̃. Aut Reci. camepiteos camedreos gẽ
tiane an. ℥. ſe. ſeis alchachẽgi. ʒ. ii. piſtentur
mõ groſſo et buliãt in. ℥. xv. aque uſq; ad cõ/
ſumptionẽ tertie ꝑtis et colet̃ de colatura ac/
cipiatur. ℥. iiii. calida ſtomaco ieiuno hmói ꝓ
uocantia ſumere incipiat poſtquã materia eſt
notabiliter minorata per euacuationẽ. unde
Auic. cap. ſepe allegato dixit ꝓuocatio exſic/
cat materiã doloris iuncturarũ. ſ. educẽdo ip
ſam per urinã. quoniã ſicut tu ſcis eſt ex ſup
fluitate digeſtionis que ẽ epatis et uenarum q̃
ſcilicet pót educi per urinã. Et ꝓprie in poda/
gra calida quoniã materie in ea ſunt ſubtilio/
res. et ſubdit. Verũtamen plures habentiũ do
lorẽ iuncturarũ frigidas et complexiones hu
midas nõ iuuant̃ cũ ſolutione plurima facta
cũ potione et cliſteri et cũ medicant̃ cũ diure
ticis ſanantur.

Quinta intentio.

Poſtquã materia ẽ ultio euacuata cũ tũc mate
ria in iunctura exiſtat tũc ſtudendũ eſt in eiuſ
reſolutione iuxta intentionẽ. v. de reſoluenti/
bus bonis ẽ hoc Recipe florũ ypiconis cala/
menti origani croci. an. ʒ. ſe. piſtent̃ oia ſub
tiliſſime et cribent̃ et ponãtur in mortario et
paulatim addãtur longa contritione olei de li
lio olei de coſto. an. ℥. i. et de hoc calido lima
tur membrũ dolẽs ſepe uidelicet duodecim ui
cibus uel. xiiii. in die. Secundũ medicamen
fortius precedẽti ẽ. Recipe medicamẽ imedia
te ſupraſcriptũ cui addat̃ thuris ſandarace an
na. ʒ. i. hermodactilorũ peonie ſticados anna
ʒ. ii. incorporent̃ ſimul et fiat ut dictũ eſt de
medicamine precedẽti. Tertiũ eſt Recipe un/
guẽti agripe unguẽti dialtee amborũ deſcrip
tione Nicolai in ſuo antidotario. an. ℥. ii. un
guenti marciaton. ℥. ſem. croci. ℈. ii. ſanda/
race piretri ſticados eupatorii artetice. an. ℈.
iiii. piſtent̃ piſtãda ſubtiliter et cribent̃ et in
mortario optime incorporent̃ et totum calidũ
mẽbro dolenti applicetur. eſt eni ſublimis iu/
uamenti horũ medicaminũ utat̃ mó uno mó
do alio. nam cũ uno approximauerit uno aut
duobus diebus ſi nó uiderit iuuamentũ tran
ſeat ad aliud hic modus procedẽdi uidetur de
intentione Auic. xxii. tertii cap. de curatione
dolorũ iũcturarũ et podagre et ſciatice ubi di
xit. Cũ autẽ cã in eis. ſ. doloribꝫ eſt materia
tũc ꝓhibeatur ꝙ effundit̃. ſ. materia q̃ ad iun
cturas expellit̃ ꝑ attractionẽ ad contrariũ. ui
delicet cũ uomitu fricatiõe ꝑtium ſuꝑiorũ li/
gaturis et uẽtoſis materiã diuertẽtibus et per
minorationẽ. ſ. materie et erradicatiõe ſuple.
Et confortet̃ membrũ ut nó ſuſcipiat. ſ. iunc/
tura et hoc cũ materia ẽ in fluxu et reſoluatur
quod inuentũ eſt. i. reſoluatur materia que iã
ẽ in mẽbro locata cũ amplius ad locũ nó fluit
unde in pricipio cõpetũt membrũ cõfortãtia
et repellẽtia poſt materie diuerſionẽ cũ uero
ẽ fluxa competũt ſola reſolutia cũm qbus mi
ſcent̃ aliqua humectantia ne materia lapide/
ſcat ꝑ reſolutionẽ ꝑtis ſubtilis et remanentia
groſſi terrei. unde Auic. i. c. ſupra allegato.
Et nó aſſiduet̃ ſupra ipſum pura reſolutio ſi/
ne lenificatione ſicut ſciuiſti in radicibꝫ uni/
uerſalibꝫ. In medio uero cũ mã ẽ influxu et
pars iam fluxit et in iunctura continetur. de/
betur etiam medicamen pro parte repercuſſi/
uum et mẽbri cõfortatiuo et pro parte reſolu/

tiuo materie in membro locate de quibus om
nibus ſatis dictum eſt. De ſolutione uentris
dixit Auic. loco ſupra allegato. Adminiſtra
ſolutionem uentris et incipe a re forti ſi non
prohibeat priuatio maturitatis et groſſitudo
materie. Propter quod ſciendum quod mate/
ria faciens dolorem iuncturarũ. aliquando ẽ
multa et ſubtilis non multum reſiſtẽs euacua
tioni de qua loquens dixit. et incipe a re forti
ſi non prohibet priuatio maturitatis et groſſi
tudo materie quaſi dicat ſi materia ſit groſſa
et cruda nõ incipias a re forti ſed ſi fuerit ſub
tilis et obediens a re forti incipe. Sed quia ra
ro reperitur talis materia ſubtilis et euacuati/
onis obediens ſubdit facilis .ſ. ſolutio uentriſ
eſt incolumior et gradatio .ſ. in euacuatione.
ſ. de facili ad fortem eſt conuenientior deide
ſequere cum medicinis ſolutiuis mundifican
tibus ſecundũ gradationem. Et adiũgit Aui.
Et de hominibus .i. doctoribus medicine ſũt
qui deſcribunt .i. dicunt initium ſolutionis eſ
ſe fiendum. Cum facili poſt facilem quia nõ
ſunt contenti pro una ſola mundificatio faci/
lis premittatur ante fortem. Sed due aut plu/
res una poſt aliam deinde ſigillant .i. cõplent
euacuationem cum medicina forti. et hoc poſt
maturationem completam.

¶ Bauerius de baueriis:

Ir commenda
tiſſimus Lippus Bononienſis
egrotat diſpoſitione que eſt do
lor iuncturarũ. Et hic quidem dolor non ẽ p/
ticularis alicui iuncture magis uni quã alteri
appropriatuſ uerũtamen uniuerſaliſ eſt p om
nes fere articulos diſcurrens et permutabiliſ
Quare merito artetica diſpoſitio nomiari de/
bet pertranſeunte enim cauſa doloris effecti/
ua ad omnes corporis iuncturas arteticã illã
nominare conſueuerũt ut ſcripſit paulus pri
mo practice cap. centeſimo octuageſimoquar
to .ſ. de artetica et podagra hic itaq; dolor in
hoc uiro quãdoq; ſpatulis quandoq; ſpondi/
libus colli et dorſi aliquando etiã digitis ma/
nibus cubitis cõmunicatur et non raro etiam
nonnullas inferiorum iuncturarũ perambu/
lat. Eſt autem hoc rationale contingere in ui/
ro iſto quoniam apparatum habet ad euentũ
talium dolorũ. Primo ex pte complexionis.
Secundo ex pte cõpoſitionis. Tertio ex parte
habitudinis. Et quarto ex pte horum que ex/
trinſecus euenientia cõſimiles dolores effice/
re poſſint. Ex pte quidem complexionis pri/
mo uniuerſalis fuit cauſa hic uir a generati
one colericus et ad hoc remanet talis comple
xionis manifeſtum ueſtigiũ licet ex pte cibo
rũ et potuũ et coituũ et ſimiliũ lapſa ſit eius
complexio ad flegmaticitatẽ propter enim in
nati caloris debilitatẽ generantis materie frĩe
flegmatice p uiam indigeſtionis remãſit igi
tur in epate ſuo caliditas notabiliter refracta
cum multorum flegmatũ generatione et con
gregatione in epate ſtomaco et in renibus ei
us propter quã etiã debilitatẽ non eſt difficile
uidere quare hic uir exiſtat in habitudine ſua
ita macilentus cum enim flegmata congregã
tia ſanguinẽ qui nutricationi materia conue
niens faciunt indiſpoſitum augmentatiõi car
nis et membrorũ omniũ. ũde et raritas textu
re huius uiri a duplici poteſt prouenire cauſa
Primo a reliqua caliditatis in epate. Secũdo
ex paucitate materiei nutricationis adhuc eti
am in hoc uiro eſt apparatus ad euẽtum dolo
rum iuncturarum ex pte pticularis complexi
onis cerebri ſui. Eſt enim cerebrum eius no
tabiliter frigidũ multiplicatiuũ flegmatis mu
ſcilaginoſi et aquoſi quod quidem deſluẽs et
pulſum a cerebro non ſolum per uenas et ar
terias ſed etiam per neruos infunditus ſpatu
lis et ſpondilibus et muſculis predictarum p
tium predictum dolorẽ in eis effitiens. et quia
materia hec eſt multa ad multas iuncturas de
ferri poteſt prius tamen ad propinquas. ſecũ
dario ad remotas. et quia iſta materia magna
pticipat mobilitate per ſe aquoſa accidentali
mobilitate ſibi adiuncta admixtione materie.
Colerice aliquante hinc ẽ q̃ diſcurrit ab una
iunctura ad aliam imo de pluribus ad plures.
At uero iterum in hoc uiro eſt apparatus ad
hos dolores ex pte quidem habitudinis quia
macer et extenuatus eſt ut ſupra membrorũ
autem ſubſtantie diſſolutio maxime eſt cauſa
debilitatis eorũ ut patet ſecunda primi ca. de
cauſis debilitatis membrorũ. Tertius uero
apparatus in ipſo ad hos dolores eſt quia mẽ/
bra iũcturalia ſunt extenuata pauca carne ue
lata et habens continuationes et ligamenta eo
rum ſatis lapſa .i. mollificata a multo flegma/
te aquoſo et muſcilaginoſo in eis inuento et
profundato poteſtate colere facientis ipſum
imbibi et maiori penetratione profundari in
iuncturis quã per ſe facere poſſet. At uero ite
rum quartus modus apparatus hominum ad
dolores iuncturarũ facile intelligi poteſt ex a
liis que occurrunt exterius et proprie in hoc
uiro qui occupatus fuit in armox exercitio in
quo neceſſarie ſunt magne alterationes ex p/
te aeris nunc calidi nũc frigidi et humidi uel
ſicci ſereni caliginoſi et ſic de aliis. Etiam ex

Digitized by Google

parte ciborum et potuum quantitate qualitate
et ſubſtantia diuerſorum et male prepatiões
ut in pluribus. Et motuũ excellentium etiam
non ſua hora et coitus incõgrui et in ſumma
omnium rerum nõ naturalium exceſſus uide
tur neceſſario conſequi ad exercitia armigero
rum. Ex quarum omni fundamento ſequitur
primo ꝙ dolores in hoc uiro eueniſſe eſt rati
onale quia ad eorum euentum omnes concur
re unt cauſe. Primo quidẽ ex parte comple/
xionis. Secundo habitudinis. Tertio lapſus
compoſitionalis. Quarto ex pte eorũ qui ex/
terius eueniunt et multorum pticularium cõ/
uenientia quare correlariũ uerum. Quomo/
do enim aliter eſſe poſſet ubicũqꝫ enim ad ef/
fectum inducendũ conuenienter aſſignantur
cauſe et potentes et applicate cũ temporis ſuf
ficientia et applicatione paſſi neceſſe eſt conſe
qui effectum ut tota philoſophia clamat. Sed
omnes cauſe inuente fuerunt in hoc uiro ut
ſupra inductiue demonſtratũ eſt quare etc.
Sequitur ſecũdo ꝙ dolores in hoc uiro ualde
ſuſpecti ſunt probatur correlariũ quia proue/
nerunt a multiplicitate cauſarum et apparatu
corporis multiplici cũ diuturnitate temporis
ſe cui adiuncta. Item quia morbus in hoc ui/
ro diſproportionalis eſt ſaltẽ etati ergo diffici
lior ꝯſequẽtia notiſſima ex lege afforiſtica pti
cule ſecũde i morbis minus pticulariter egro
tantes etc. Et ſequitur iterũ tertio ꝙ niſi dolo
res iſti currẽntur in hoc uiro ab etate conſiſtẽ
tie per totã ptem primi ſenii fortaſſis hic uir
nũquam ſanabitur ab eis niſi cũ beneficio.
Probatur correlariũ quia ſi nõ curantur non
poterunt curari adueniente debilitate uirtutiſ
et inati caloris paucitate. Sed hec accidũt am
bo poſt etatẽ conſiſtentie prima primi cap. de
cõplexionibus etatum parrafo illo poſt etatẽ
conſiſtentie calor notabiliter diminuitur etc.
Ex quorũ omni congregatorũ fundamẽto cõ
cluditur quod oportet iſtũ uirum eſſe ſapien/
tem ſolertẽ et diligenter obſeruantem in cura
ſua ea que inferius deſcribentur. Et horũ qui
dem omniũ ſermonũ fundamẽta ſuſtentãtur
ſuper. xxii. tertii in ſubtili materia de dolori/
bus iuncturarũ. Et a Raſi colliguntur in li/
bello de egritudinibus iuncturarũ diffuſo et
accuto ſermone multũ. et a paulo primo prac
tice cap. centeſimo octuageſimo quarto et tu
lege ibi ſi uelis expiri in his.

Itaque pro regimine

huius libri duplici fundamento ſuſtentatꝰ pri
mum eſt ex pte conuenientis rectificationis
cum ſex rerum non naturalium. Secundum
eſt ex pte intenſionũ et inſtrumentorũ medi/
cinaliũ electioni cõuenienti. Primũ autẽ ho/
rum duorum capitulorũ ſex cõtinet pticulas.
Prima eſt diſcutens regimen ex pte aeris in/
ueniendum et eorũqꝫ annectuntur ei. Secun
da ex pte ciborum et potuũ. Tertia eſt ex pte
modi et forme aſſumptionis nutrimentorũ et
ſequentiũ ad ea. Quarta ex pte motus et quie
tis. Quinta eſt ex pte accidentiũ anime dele/
ctabilium uel triſtium. Sexta et ultima ex pte
modi dormiendi aut uigilandi. Pro declarati
one itaqꝫ pticule prime huius capituli ſecũdi
eligantur aer locus ciuitas et camera habitati
onis eius ad caliditatẽ declinantia et ad leuẽ
ſiccitatem magis quã ad humiditatẽ excellen
tem. unde habitaculũ euitet camerarũ ſiue lo
corum de fluxibus aquarũ propinquorũ. Et
conſequenter dimittat cameras terraneas opa
ci turbulenti aeris et muculenti et fetidi et in
habitet loca notabiliter a terra eleuata uento
et flatui meridionali et orientali ex poſita mi/
nime autem ſeptẽtrionali teneat corpus eius
ueſtibus uulpinis et doſſibus carorũ ſufful/
tis et fulinis uel aliis notabiliter calidis et ca/
put eius tecturis calidis bene munitũ cuſtodi
at diligenter ſimiliter et ueſtes eius mediocri
adheſione iuncturis adhereãt et ſtrictura ſuf/
focatiua eligantur.

De cibo et potu:

Eligat enim hic uir panem recentẽ duorũ die
rum aut trium ad plus bene fermentatũ et co/
ctum et nullo modo combuſtũ neqꝫ agimum
et habeat ſalis quantitatẽ aliquantã ultra eam
que pro ſanis adminiſtratur et fermenti etiã
plus recipiat quã cõmunis panis. De carni/
bus uero eligat eas que ſunt laudabilis nutri
menti ut de uolatilibus pullos magnos et par
uos bene pingues ut galline capones anates
colũbellos faſianos perdices ſtarnas cõturni
ces quatulas merulos turdos fruſios et minu
tas aues i dunetis degẽtes ut cardellos ficedu
las philomenas et caudas tremulas carnes ue
ro uolatilium in aquas habitantiũ non curet
comedere niſi raro de aliis non notabiliter cõ
ſiderandis. Attendat ꝙ carnes columborum
et proprie ſilueſtriũ mirabiliter habent cõue/
nientiam ad iſtam diſpoſitionem et ad omnes
neruorũ egritudines quocũqꝫ modo prepen/
tur quare laudo in ipſo frequentem uſum ea/
rum et proprie cũ fuerint animaliũ iuuencu/
lorum carneſ. De quadrupedibus domeſticiſ
cõueniunt uobis uituli lactantes aut annualeſ
Item capreti non multũ natiuitate propinqui

Item cōueniunt uobis caſtratine carnes ſed
rarius. Carnes autē agnine bouine porcine
ouine fugiatis licet quandoq; comedere poſ/
ſitis ex carnibus macris ſilueſtris porci. Car
nes etiā porcine ſalite macre ſunt uobis uti/
les nō ſemp tamē et in quantitate non multa
de quadrupedibus ſilueſtribus conueniūt uo
bis carnes caprioline. ipſe enim inter omnes
carnes ſilueſtres meliores exiſtūt et ſanguis
ex eis generatus paucas habet ſuperfluitates.
iii. almāſoris. Caro etiā leporis uobis conue
nit nam et ſi generet ſanguinē melenconicū
tamē quia aduerſat multiplicationi flegmatis
conueniēs eſt et hoc ſolū cū prepatur cū pe/
pata tunc eni additur ei caliditas naturaliter
eni nō ita contrariatur flegmati quia non cali
da. Auic. tamen. ii. cano. ponit ipſam calidā
et ſiccā quare in utraq; qualitate contrariatur
generationi flegmatis. Caro autē coniculi et
eritii dimittantur de ptibus uero animaliū di
mittantur cerebrū uenter et medulla niſi ra/
ro uſu et modico. De piſcibus uero eligantur
marini ſolidarū carniū qui nō ſunt uiſcoſi ne
q; muſcilaginoſi humiditate habundantes et
magis mihi placet ſalitorū piſciū uſus q̄ recē
tium piſciū. De leguminibus uero cicera ru/
bea placent mihi non tamē in multo uſu. Ri/
ſum autē et panicū meliora ſunt ei et far et p
prie cū laudabili brodio reliqua uero legumi/
na dimittantur et proprie cū elixa fuerint. de
herbis uero eligantur caules et reliqua cali/
ditate et aperitione participantia cum nitroſa
uel calida pte eorū uelut ſunt petroſillinus fe
niculus ſerpillū ſaluia ruta abrotanū menta
yſopus et roſmarinū. Frigida uero uelut ſūt
blite ſpinacia endiuia portulaca cucurbita cu
cumeres et citrulli dimittantur. De fructib9
uero cōueniunt ei amigdole auellane et ficus
recentes propter lenitionē et conueniunt ſibi
ficus ſicce propter aperitionem et exſiccatio/
nem propter quā etiam cauſam non uituperā
tur cereſa ſuo tempore neq; uitupantur reli/
qua linientia. Fructus uero difficilis digeſtio
nis infrigidatiui ingroſſatiui et ſtiptici nō pla
cent mihi uelut ſūt citonia ſorbe neſpula gra
nata acria citranguli limones et ſimilia q ra/
ro accipiantur niſi in pauco uſu ſaporoſe de/
lectatiōis tam lactis uero uſus tam crudi quā
cocti non multus habeatur et proprie cū ſim/
plex comeditur lac comeſtum aut cū aliis frā
gentibus eius frigiditatem et humiditatem et
aptitudinem ad corruptionē accipi poteſt pro
pter quod recentes caſei et mollis uſum uitu/
pero in hoc uiro cum fuerit ſimplex. Et placet
mihi caſei ſollidioris et bene ſalſi uſus de li/
quoribus non placet mihi oleum oliuarum re
cens ſiue nouū ſed uſus recentis olei conue/
nientior eſt tempore paroxiſmi dolorum. An
tiqui uero uſus cōuenientior eſt alio tempore
gratia reſolutionis lenitionis et aptionis eiuſ
butyri etiam uſus non ei uitupandus eſt ma/
xime ſi ad ipſum fuerit conſuetudo. De ſapo
rantibus non cōuenit ei agreſta bene ſalſa et
limones in aqua ſalſa conſeruati. Et ſuccus
arangiorum et proprie cum ſale commixtus.
Acetum autem acre euitetur omnino. Acuti
autem acceti uſus et proprie cum ſalſis et aro
matibus erit ei conueniens non multum ta/
men accipiendo de eo de aromatibus non cō/
ueniunt ei cinamomū utrūq; groſſum et ſub
tile galanga piper macis nux muſcata zenz.
et proprie conditū cuiuſmodi uſus erit ei ual
de conueniens crocus etiam et grana paradi
ſi ameos et amomū et cōſimilia accipiant ſe/
pe in cibis eius hec enim talia membra nutri
tionis apta et ex opilata conſeruant et neruo
rum ſubſtantiā apertam expurgatam et ſup/
fluitatibus ſecuram reddūt iſti uero piſces cō
ueniunt ei uidelicet uarioli marciones ora. to
rentine ſterliones temali carpiones lucii cape
dani rubi merule et ſimiles omnes ſolidarum
carniū uiſcoſitate et humiditate multa priuati
Meliores tamen erunt oleo oliuarū cum petro
ſillino milleſolio et menta frixi quam elixi et
ſalſi quā econtra. Anguille uero tenche regu/
ne ceſali geones et omnes groſſarum et mol/
lium carnium. dimittantur cancri etiam fluui
ales dimittantur et lacticinia cibaria omnia ſi
militer uitentur cibi paſtiles omnes oua quia
ad equalitatem tendūt utilia ſunt ei maxime
mollia uel trementia in aqua uel ſuper cineri
bus cocta frixa uero et ualde dura difficulter
digeruntur ideo dimittantur Rape condite ſe
cundum uſum uobis conuenire poſſunt caro
tis autem quia calidis aperitiuis et conuenien
tibus et precipitatiuis flegmatis uti poteſtis
ſparagis etiam ſuis temporibus utamini pro
pter cauſas notas oliue etiam placent mihi cō
uenienter condite propter caliditatem et ſicci/
tatem et aperitionem et confortationē quā ac
quiſiuerunt ex condientibus licet per ſe ſint
difficilis digeſtionis. Cappares uero cū ſint
aperitiui reſolutiui et abſterſiui et flegmatis
eductiui multum placent etiam quia calidi et
ſicci capiti ſtomaco et neruis utiles ſūt. Perſi
ca raro accipere poteſtis quia frigida ſunt in
primo et humida in ſecūdo gradu. Poma ual
de dulcia aliquando poteſtis accipere acria ue
ro uel pontica dimittantur mala cū fuerint be
ne dulcia et cocta in prunis cū aniſo et fenicu

ſo meliora ſunt quam eliſſa et cruda amigdale
laudantur uobis et maxime condite cū zuca/
ro uue recentes non cōueniūt uobis niſi fue/
rint collecte per quatuor dies ad minus et tūc
poſſunt concedi uobis poſt cibū. paſſule uero
ſtomaco quia et epati et pectori conuenientes
ſunt ideo laudantur uobis quocūq₃ mō ſumā
tur nuces et caſtanee dimittantur criſomila q̄
perſicorū ſpecies ſunt aliquando accipe pote
ſtis et poſtea cōedatis aniſum. grana uero pi
nee condita cū zucaro conueniunt uobis phi
ſtici etiam ſunt uobis utiles aperiunt eni mea
tus nutrimenti. Et opillationes epatis expur/
gando ipſum et canales pulmōis. viii. de ſim/
plici medicina colligendū. Dactⁱli bene matu
ri et dulces aliquando conueniunt uobis iuiu
be uero dimittant̄. Mora bene matura et dul/
cia aliquando aſſumere poteſtis ante cibū gra
nata dulcia uobis laudantur muza uero et ac
cetoſa dimittantur. De cōdimentis uero lau/
dantur fercula ex dulci et acetoſo compoſita
omnia zenzeb. aniſo feniculo petroſillino
croco cinamomo nuc. muſcata et mac. confe/
cta. ſinapiſmū etiam placet mihi. Salſa ex pe
troſillino menta ſerpillo et aceto cōpoſita uo/
bis utilis eſt condimentū etiam ex nucibꝫ mi
ca panis feniculo et aleo coctum factū aleata
dictum eſt uobis utile. et in ſuma ſapor omis
ad calidū et ſiccū inclinatus confectus zuca/
ro uel melle eſt uobis laudādus licet mihi pˡa
ceant magis condimēta mollita quā zucarata
laudarē etiam uobis aquam mellis et proprie
ſi coqueretur cū modico ameos cuius deſcrip
tio eſt hec Recipe lib. x. aque ameos. ʒ. i. co/
quatur in uaſe lapideo ut cadat quinta ps po/
ſtea adde mellis ſubalbidi. lib. i. coquendo di
ſpumetur et coquetur iterum uſq₃ ad quintam
ptem cadentem intellige zucaro etiā quouiſ/
mō uti poteſtis. Melones autē bene dulces cō
ueniunt uobis. De carnibus animaliū ex pte
membrorū diſtincte deſcendo. primo euitetur
uſum omniū ptium difficilis digeſtionis qua
rum nutrimentū eſt groſſum ut uentris cor/
dis neruorū ſplenis et uiſcerum et quarū nu/
trimentū eſt nauſeatiuū et mollificatiuum ſto
maci ut cerebri pulmonis et ſimiliū et uento/
ſum nauſeatiuum ut pinguedinis medulle et
mamillarum ex eo ꝙ omniū animaliū anteri
ora digeſtionis ſunt leuioris et calidiora po/
ſteriora autē econuerſo. Meliores igitur ani/
maliū ptes ſunt ptes ſeu carnes rubee ſolide
ſine pinguedine aut pauce pinguedini cōmi/
xte et proprie his non multū neruoſis exiſten
tibus talis eni caro melius inter ceteras exhi
bet nutrimentū. et primo cum fuerit ex aliis
uel coxis elixa in mane et aſſata in ſero frixa
uero caro dimittatur omnino. Caro uero ſu/
per graticulas cocta omnino utilis eſt uobis.
ſimiliter caro ſalita in pua quantitate aſſump
ta uobis eſt utilis Caro cōſeruata condita ſpe
ciebus eſt uobis optima medicina ut tales eni
prius in mortario et ſpeciebus condite et ex/
ſiccate laudabile uobis nutrimentū preſtabūt
De potu autem dicendū ꝙ oportet ipſum eui
tare uſum uini quam magis poteſt et proprie
albi fumoſi et acuti ꝙ nullo modo tangere de
bet et maxime ſimplex uti tamen poteſt uino
ſubrubeo uel rubeo claro aromatizato boni
ſaporis et mediocriter dulcis aut parum pon/
tici et melius erit huic uiro ut cōmiſceat terti/
am ptem aque aut ſaltem quartā in diebꝫ eſta
tis ptem aque crude et non cocte. Et ſi aqua il
la precocta eſſet cū zucaro conuenientior eſ
ſet et ſi eſſet precocta cū melle non multe quā
titatis et uino comiſceretur conuenientiſſima
ſemper eſſet. et ſi hic uir pciperet leſionē ſto/
maci uel epatis propter aquam mellis predic/
tam tunc faciat ſibi fieri claretum. ſecundum
hanc deſcriptionē. Recipe cinamomi electi. ʒ
i. piperis albi. ℈. i. zenze. electi. ʒ. ſem. flo/
rum roſarū. ʒ. ii. liquiricie mollificate. ʒ. iii.
buliant omnia in lib. aque. xxv. lento igne uſ
q₃ ad cōſumptionē tertie ptis deinde colentur
abſq₃ aliqua expreſſione et illi colature addan
tur mellis citrini. ℔. xviii. et iterum lēto igne
ſimul buliant ſemper diſpumādo uſq₃quo ca
dat tertia ps mellis tribus remanētibus colet
ergo tribus uicibus per ſaculū ſpiſſū et uſui
ſeruetur. et poterit uti tali potu ſimplici et ip/
ſum comiſcere uino ad libitum eius hoc in ſū
ma de cibis et potibus.

De motu et quiete.

Exercitium maxime ieiuno corpore factū ſū/
me laudo uobis pedeſtre temperatum in forti
tudine ſua et non excedens magnam tempo/
ris longitudinem equeſtre etiam exercitiū ſu
per gradario factum placet mihi. Si autē uir/
tutis debilitas exercitio reſiſteret fiāt ſepe pe
dibus et curribus deinde natibus et ſpatulis
et brachiis fricationes uſq₃ ad rubedinē mē/
brorum. Quies autem motibus corporis et
animae omnino fiat poſt aſſumptum cibum uſ
q₃ ad completam digeſtionē.

De inanitione et re

pletione. Inanitionē multā euitare debetis. re
pletionē aūt ſtomaci oīo euitetis imo reliquiſ

Digitized by Google

famis ſemper diligãtur a uobis aliqualeſ poſt
cibum cum auté contingerit plenũ eſſe ſtoma
cum prouideatur cum ieiunio unius diei aut
cum his que minorando euacuant et hec ſuffi
ciant.

De ſomno et uigilia.

Vigilias etiam multas euitare oportet licet. n.
propter exſiccationé que ſequitur ad eas con/
uenire uiderentur tamen propter debilitatem
que cõſequitur ſpirituũ reſolutioné in eis fac
tam ualde nocent uigilandũ eſt igitur in die
tota aut fere tota dormiendũ tamen in nocte
ſemper et in die nequaquã niſi propter debili
tatem magnã in ſomno igitur uirtutibus cõ/
placendum eſt ita ut cõuenienter ciborum di
geſtio et ſuperfluitatũ maturatio compleatur
naturalis igitur erit ſomnus ſi naturaliter na
tura mota inuitat quem fieri oportet elongatũ
a cibo per unam aut duas horas ſuper ſtratos
odoriferos molles de pluma uel coto uel ſeri/
co mollibus. et prius ſuper dextro demũ ſup
ſiniſtro latere et iterum ſuper dextro reuerſio
fieri debet talis enim dormitio uirtutis inſtru
menta et organa digeſtionis ad bene digeren
dum optime diſponit. euitet etiam dormitio
nem ſuper ſpina et frequenter in lecto iactato
hinc inde et in camera noua et ualde antiqua
edificii et parietum teſtudinaliũ lapideorũ et
ſub radiorũ lune cõtactu dormire fugiatis et
eleuato mediocriter capite dormire ſuper uen
trem euitare debet: quoniam nocet oculis.

De accidentibuſ ani

me. Circa accidentiũ etiam anime menſurã
diligenter inſpiciendum eſt omne enim acci
dens anime quod ſpiritus mediocriter mouet
et dilatat conueniens eſt quod uero ſpũs tra/
hit et ad interiora ſubito propellit uel paulati
ue ſepultos tenet ut timor fortis triſtitia ſolli/
citudo et melencolice impreſſiones peſſimũ ẽ
Similiter et omne ꝙ ſpũs de centro ad circũ
ferentia extra impetuoſe mouet ut furibundi
motus et iracundi euitandũ eſt. Tantũ autem
ꝙ inter hec accidentia propter delitioſam ap/
prehenſionem enumerari poteſt dicẽdum ad
ipſum effrenitando nũquam inclinari debere
imo non niſi ad ipſum inuitante conueniẽter
natura tranſiendũ coitus enim exceſſiuus uir
tutes lapſat membra eneruat et diſſipat et effe
minat et in repabilem ſolidarũ ptium conſũ/
ptionem et cum hoc ꝙ brutalibus actibus aſſi
milatur. nihil adeo ſtomaci debilitaté et ocu
lorum incurabilem cecitatem facit non igitur
ſapientes laudauerunt eũ niſi naturaliter a ꝗ
ipſum incitante natura ꝙ raro eſt. Et cum ci/
bus eſt fere digeſtus et corpus ad ipſius exe/
cutionem ſine multo labore potens eſt ex cui
us complemento fortis et hylaris remanet co
iens et non lapſus.

Cura per medicinalia

Capitulũ tertium de regimine huius uiri per
medicinalia. Modus auté regiminis huius ui
ri per medicinalia. Conſiſtit in duabus inté/
tionibus principalibus prima eſt preſeruati/
ua ab euentu dolorũ et paroxiſmis eorũ et mul
tiplicationis. Secunda uero intentio eſt ꝓprie
curatiua et erradicatiua cauſarum efficientiũ
hos dolores quantũ theorica contemplatione
et quotidiana expientia capi poteſt. prima qui
dem intentio completur per ea que preſeruãt
materias ab augmento quantitatiuo earum et
motu ipſarum. Et hec quidem intentio perfici
tur ptim per applicationé cõtrariorum et par
tim per approximationé conſimiliũ. Actus
enim preſeruatiuus completur ex applicatio
ne talium ut patet. iii. tegni. ibidem. Si uero
regere et pmutare uolueris et quarta primi ẽt
clare colligitur. ii. cap. de medicatione ſpecie
rum male complexionis materialis et imma/
terialis preſeruant homines auté ab incurſu
egritudinum que piodice reuoluuntur ptim
ea que de electione ſex rerum non naturaliũ
precedenti cap. tacta ſunt ptim ea que quanti
tatem materierũ abſcindunt quibuſcũqꝫ eni
piodice reuoluuntur egritudines immateria/
lis et a multa materia fietes hos euacuare op/
portet affor. vi. textu et cõmento ſecũdis ubi
cõmentator ſcribit ſe plurimas gentiũ preſer
uauiſſe ab euentu artetice podagre epilenſie
et conſimiliũ egritudinũ. Itaqꝫ in regimine
huius uiri ſic procedatur ut in principio hui/
us ueris anni. M. cccc. xlvi. uſqꝫ ad medieta/
tem menſis aprilis hic uir euacuetur ſecũdũ
iſtum modũ. Recipe agarici electi. ʒ. i. pulue
ris hermodactilorũ. ʒ. i. ſem. zenze. ℈. i. zu
cari ſecũde coctionis. ℥. i. caſſie nup prepate
℥. ſem. aque artetice. ℥. iii. ſem. calefiat aqua
et omnia infundant in ipſam p diem natura/
lem tunc ergo calefiant in aurora et exprimã
tur diligenter et colatura bibatur calida poſt
ipſam dormiẽdo per horã et tardet aſſumptio
prandii horis ad minus ſex. Die uero ĩ
mediate ſequenti accipiat hoc digeſtiuũ quod
continuat diebus ad minus octo hora predic/
ta calidum poſt quod tardetur prandiũ horis
ad minus quattuor. cuius deſcriptio eſt hec.
Recipe ſyrupi compoſiti accetoſi. ℥. ſem. mel

lis roſati colati. ℥.i.aqua calamenti et artetice
anna. ℥.i.ſem.miſſe. Die uero nona ſequen/
ti euacuetur materia cũ iſtis pill. Recipe pill.
de hermodactilis pill.fetidarũ anna. ʒ.ſe.for
mentur pill.ſeptẽ cum electuario roſato et ac
cipiantur hora et cõditionibus obſeruatis om
nibuſ que ſcripta ſunt de minoratiuo precedẽ
ti. Similiter etiã ad preſeruationẽ huius nobi
lis neceſſario eſt euacuatio in tẽpore Autũni
fienda ſecundũ hunc modũ. Itaqꝫ uno manẽ
poſt medietatẽ ſeptembris accipiat hoc mino/
ratiuum. Recipe pill.de agarico et de hermo/
dactilis ãna. ʒ.ſem.ſalis indi grana duo for/
mentur pill.cũ electuario roſato et accipiant
obſeruatis regulis poſt alia ſolutiua obſerua
tis. Mane uero ſequenti accipiat hoc digeſti/
uum diebus ad minus decem Recipe ſyrupi
de biſantiis. ℥.i.ſyrupi de eupatorio. ℥.ſem.
et aque lupullorũ et artetice anna. ℥.i.ſe.miſ
ſe. Vndecima uero die ſequẽti accipiat hoc ſo
lutiuũ. Recipe benedicte. ʒ.iii.electuarii indi
ʒ.ii.ſem.aque yris. ℥.i.ſem.calefiant et acci
piatur totũ memorãdo conditiones que poſt
alia ſolutiua preſcripte ſunt. Cũ ergo hic uir
nobilis fuerit euacuatus duplici hac euacuati
one regulari tunc inſurgit intẽtio pticularis
curationis diſpoſitionũ ſuarũ ſecundũ hunc
ordinẽ celebranda primo enim ſcribentur.x
remedia inter tempus ueris et autũni pticula
riter adminiſtranda. ſecundo uero principali
ter tangentur plura inſtrumẽta membrorũ p
ticularũ huius uiri lapſum rectificantia. Ter
tio uero principaliter ordinabunt inſtrumen
ta principalia que a principio mẽſis octobris
uſqꝫ ad principiũ menſis Martii futuri anni
obſeruari debet. Ex quibus uideb tur acquiſi
tum medicinale regimẽ ſuarũ diſpoſitionum
curatiuũ. Vt autẽ explicentur inſtrumẽta ne/
ceſſaria inter tempus ueris et autũni premit/
tendũ eſt ꝙ quidã ipſorũ erunt pticularium
euacuationũ effectiua altera uero erũt ipſarũ
materierũ diuerſiua nõnulla uero erunt con/
ſumptiua materierũ que iam ad membra effu
ſe ſunt ultimo uero erunt membrorũ confor/
tatiua ne aliarũ materierũ ſint receptiua. Pro
declaratione igitur primi horũ duo ſcribent
inſtrumenta Primũ erit hoc Recipe aloeſ epa
tici electi. ℥.ii.agarici hermodactilorũ anna.
ʒ.ii.pulpe colloquintide. ʒ.i.ſem.zenze. ci
namomi aſſari gariofilorũ macis anna. ℈.i.
turbit electi epithimi anna. ʒ.i.croci. ℈.i.pul
uerizentur oĩa p ſe.deinde infundant in. ℥.
v.aque artetice et exponantur ſub radiis ſo/
lis ſepe cõmiſcendo uſqꝫ ad conſumptionem
aque que iterũ renouanda eſt bis et exſiccan/
da. De illa ergo materia hic uir accipiat om/
ni fine.xv.dierũ. ʒ.i.et fiant pill.ſeptẽ p. ʒ.
Cum obſeruãdis modis in aliis ſolutiuis de
claratis. Et attendat ꝙ de predictis pill. ſeptẽ
pro. ʒ.factis omni quarta die parum ante ce
nam accipere poteſt unam .euacuationes enĩ
iſtẽ pticulares paulatiue diſtrahunt materias
et finaliter prohibẽt earum generationẽ dila
tando membra. Secundũ uero remedium ad
hanc intentionẽ et de autenticis eſt hoc. Reci
pe gerelogodion. ʒ.v.pulueris turbit. ℈.ſe.
diagredii granũ unũ zẽze.grana tria miſce
et totũ hoc aſſumat in aurora ſaluatis condit/
onibus que in aliis ſolutiuis fuerint ſcripte.
Secundũ uero principale de applicandis iter
purgationẽ ueris et autũni et ut materieb9 de
tur diſtractio et diuerſio per alias uias. Et pri
mo per diuretica ſecũdo p dilatãtia uenas.ter
tio per apientia porrorũ. quarto per diſtrahẽ/
tia penitus ad oppoſitũ. Primus autẽ modus
diuerſionis per diuretica ſecuriſſimus ẽ in tã
tũ ꝙ dixit Raſis in lib.de iũcturis ꝙ uſus eo
rũ facit hominẽ etiã iacentẽ ſurgere a lecto et
id idẽ ſcribit.xxii.tertii cap.de curationibus
harũ diſpoſitionũ et merito quidẽ hoc appro
bandũ ẽ. Materie.n.ſuperflue que faciũt do/
lorẽ iuncturarũ ſunt reliquie tertie digeſtiõis
ut allegatis locis pcipitur. Sed diuretica potẽ
ter educũt eas diſtrahẽdo ne ducãt ad iunctu/
ras igitur cõcluſio uera minor nota eſt intelli
genti ꝓpinquitatẽ uiarũ urinalium ad epar et
ad uenas et nõ calũnies uie cũ de digeſtione
ſecũda uel tertia. Si eni excludis digeſtionẽ
a maſticatione tũc ſupfluitates taliũ egritudi/
num erũt atteſtãde digeſtioni ſecũde et econ/
uerſo. Quattuor igitur ponantur hic diureti/
ca duo ſimplicia et reliqua cõpoſita. Primum
erit ut decẽ uel.xv.diebus patiens in aurora.
℥.v.aque aſſari cũ zucaro calefactas ſumat.
Secundũ et melius illo ẽ aqua rubee tinctoriſ
ſimiliter exhibita ymus fortis eius uſus pro/
uocaret urinã uſqꝫ ad ſanguinẽ. Primũ de cõ
poſitis ẽ hoc. Reci . trociſcorũ de ſpica q ſcri
bunt.ix.almanſoris. ʒ.i.pulueris granorũ
orobi. ℈.i.tiriace andromaci antiqui. ʒ.ſe.
exhibeat totũ in potu in aurora cũ duab9. ʒ.
aque apii calefactis et tardetur cibus horis ad
minus quinqꝫ. Secundũ compoſitũ eſt hoc.
Recipe trociſcorũ de eupatorio. ʒ.ſe. grano/
rum milii ſolis ſizeleos carui anna grana.v.
benedicte ſimplicis. ʒ.i.ſem.miſce et totũ ac
cipiatur cũ duabus. ℥.uini albi ſubtilis et po
tentis tardando comeſtionẽ ut dictum ẽ. Ma/
terias uero in mẽbris infuſas et earum reliq
as auferre poſſunt inſtrumenta quãplurima.

Et primo de cõmunibus auctorũ et leuius eſt
ut fiat ſepe omniũ dolẽtiũ ptium leuiſ fricatio
cum hoc cõpoſito. Recipe olei omfancini. ʒ.
ii. ſalis cõmunis torrefacti. ʒ. ſem. calefiat to
tum et fiat ut dictũ eſt ligando cõueniẽter mẽ
bra cum pannis calidis. Secundũ eſt ut ſepe
membra ſuffumigẽtur hoc modo habeãtur la
pides marcaſite notabiliter igniti et effundat
ſuper eis mixtio ex antiquo uino rubeo ſubti
li cõmiſto cũ quarta pte acceti ſtillentur ergo
ſuper lapidibus per embotũ habentẽ orificiũ
non latius quã penna alarũ anſeris teneat er/
go eger ſuper illo uapore membra elongata
per duos pedes ſuper coperta corio uel tappe
to uel ſclauina quãdiu perceperit caliditatẽ pe
netraſſe in profundas ptes membri tũc ergo
remoueatis ab opere illo et ligentur membra
pannis condecenter et coopiantur quieſcen/
do. Eſt autẽ lapis marcaſite lapis rubeus quo
acuuntur ferramenta cuius magna copia iue
nitur in dioceſi ueronenſi. Tertiũ inſtrumen
tum ad hanc intentionẽ eſt ut membra paciẽ/
tia omnia liniantur condecẽter cum hoc cero
to. Recipe ſerapini. ʒ. i. bdelii rub. et armoni
aci ſiccioris anna. ʒ. ſem. ſandarace. ℥. ii. diſ
ſoluãtur gũme cũ aceto rubeo ſubtili et cum
ſufficienti quantitate cere fiant cerota ambiẽ/
tia omnem ptem egram et ſanã per duos di/
gitos circũquã. Ad hanc etiã intentionẽ con/
ferunt balnea naturalia ita ꝙ premiſſis pur/
gationibus ante dictis a decima die mẽſis A/
prilis uſqꝫ per totũ menſem Maii. Hic uir cõ
trahat morã in balneis per. xx. aut ſaltem p.
xv. dies infundendo totũ corpus in eis et pro
prie in mane et in ſero uero ſufficiat ei ſtillas
aque recipere ſuper ſpatulas nudas et aliquã
do ſpatulas exponere foraminibus a quibus
exit fumus balnei et pedes etiam illis forami
nibus imponere abſqꝫ contactu aque. Et plũ/
ries in die ſpatulas manus et omnia membra
leſa coopire luto balnei actu bene calida groſ
ſo ſuper extenſo eis. Et in ſuma pmutare ſe
de aqua balnearũ ad fumũ et de fumo ad lutũ
et econuerſo in die bis uel ter ſecundũ ꝙ cla/
re habere poterit in conſilio de balneandis p
me conſcripto ubi etiam ponitur regimen in
omnibus. Et per hec etiam remedia nõ ſolũ
cõſummũt reliquie materierum ſed etiã con
fortantur membra. Iam autẽ nunc memoran
dum eſt ponere aliqua mẽbrorũ interiorũ cõ
fortatiua ne ſint generatiua materierũ et con/
gregatiua earũ. De numero ergo eorũ ſolẽt
eſſe ut aliquando eger in aurora deglutiat de
electa terbentina quantitatem grani faue mi/
no aut loco illius tantũdem oponaci aut ſera/
pini. aut iterum conueniens eſt aliquando po
tare in aurora. ℈. v. pulueris ligni aloes cum
ʒ. i. aque artetice calide aut bis in ſeptimana
alternatim deglutire debet in aurora. ℥. i. op/
timi metridati aut loco illius et domeſticũ ma
gis eſt ut omni quarta die in aurora patiens
cum modico aque aut decocte calefacte bibat.
℥. i. tiriace armetis ut ſcribitur. xxii. tertii.
Scio etiam ego ꝙ omni ſeptimana ſemel de/
glutire maſticando mirabolanum chebulum
erit ei ualde conueniẽs et melius et magis dõ
meſticum illo eſt ꝙ. xv. diebus in aurora de/
glutiat patiens coclear unum xilobalſami cõ
diti maſticando hec quidẽ omnia ſecuriſſima
ſunt et experta. Poſt hec autem circa predicta
contemplandũ eſt ꝙ omnes intentiones et in
ſtrumenta quibus utendũ eſt in tempore ue/
ris et eſtatis etiam conueniunt in tẽpore Au/
tũni et hiemis differenter tamẽ parũper quia
oportet eis uti cum doſi parumper ampliori
ut ſi de aliquo predictorũ inſtrumentorum in
uere et eſtate conceditur. ℥. i. de eis autũno et
hieme concedi poteſt. ℥. v. et ſic conceduntur
ei balnea in uere. xv. diebus et ter in die ap/
plicanda concedi debent. xx. uel. xxv. diebus
in hieme et frequẽter applicari. Et reliqua de
alio regimine ex pte ſex rerũ non naturaliũ.
applicari debent medicamina potentiora ĩ hie
me et in autũno quã aliis temporibus hoc igi
tur in ſuma ẽ regimẽ huius nobilis uiri quo
ſe preſeruare et curare poterit a preſcriptis di
ſpoſitionibꝰ eius. Et ille benigniſſimus oĩm
languorũ curator ſanitatem ei feliciter et pro
ſpere concedat ad laudes eius immortales.
Amen.

Datum in florido ſtudio pauduano die. xxvii. Martii M. cccc. xlvi.
Et hoc per famoſiſſimum artiũ et in medicina
monarchũ dominum magiſtrum Bauerium
de Baueriis doctorem excellentiſſimum exti/
tit conſiliũ conſumatũ.

Bauerius de Baueriis.

Qui diligit balneum intrare iſtum modum ob
ſeruare debet. Primo ſurgat p
mediam horam ante ortum ſolis paſſim am/
bulando uſqꝫquo emittantur ſupfluitates uri/
nales et fecales. Secundo ingrediatur in bal/
neo et ſtet ibi tanto tempore ut non incurrat
debilitatem uirtutis. Tertio ſi habuerit dolo/
res ancharum uel aliorum membrorum pre/

Digitized by Google

ter caput fricet membra dolentia cũ luto bal/
nei bene et calido ut infra in ultio canone pa/
tebit. Quarto facta fricatione et ablutione mẽ
brorum exeat ex balneo et intret lectum bene
copertus et ibi ſtet uſq; bene ſudabit a quo ſu
dore diligenter exſiccetur et adhuc in lecto qe
ſcat ad minus per quartam partẽ hore. Quin
to exeat balneum pannis bene coo pertus eui
tans aerem et uentum frigidum et caueat ac/
cipere cibum cum ſit adhuc calidus imo nun
quam cibetur niſi cum perceperit caliditatem
reductam ad temperiem naturalem. Sexto nõ
comedat uſq; ad completam ſaturitatem ita ut
multũ ſe repleat imo ſurgat a cibo adhuc ſal
uato aliqualiter appetitu. Septimo caueat a ci
bariis ualde frigidis ſimiliter uiſcoſis ut a pa
ſtibus et a piſcibus et a cibis facile corrumpẽ
tibus ut lacte ceraſis et aliis fructibus multũ
humidis. Item a cibis ualde calidis acutis et
ſalſis ab acruminibus ut aleo cepe et pluribꝫ
et ab aromatibus et preter iſta cibaria come/
dat alia ut placeat ei. Octauo bibat uinum al/
bum uel ceraſolium clarũ aromaticũ non ual
de ponticum ſed mediocre inter ipſum et dul
ce et bibat ipſum ſolum in cibatione purum
niſi fuerit ualde potens tunc enim permiſcea
tur ipſum cum tertia uel quarta pte aque ſecũ
dum diſterſionem. Et caueat ab aqua frigida
omnino et a bibendo dum in balneo ſit quo/
niam eſt ualde nociuum. Si autem inter prã/
dium et cenam notabiliter ſitierit tunc bibat
aquam coctam cum notabili zucari quantita
te. Et ſi tunc adhuc ſitis eſſet uehementior
tunc bibat predictam aquam addita quarta p/
te iulep roſati. ſi uenter eſſet lubricus uel iu/
lep uiolati. ſi uenter eius eſſet ſtiticus. Nono
ſi incurrit uirtutis debilitatẽ poſſit inter pran
dium et nonam dormire ſaltem per unam ho
ram et intendat reſtaurationem uirtutis cum
cibariis laudabilibus ut carnibus bonorum
pullorum et uitellinis et boni agni et caſtrati
et hunc ordinem ſeruet in modo balnei uideli
cet in mane hora predicta et in ueſperis per
ſeptem horas poſt prandium et cum ingredie
rit balneum in ſero tunc non permaneat ibi
ſicut in mane imo ſaltem per tertiam partem
minus et hunc ordinem continuet obſeruans
Decimo ſi aliquis deſiderat intrare balneum
propter catarros tunc per duos dies cum cor/
pus nõ fuerit ad balneũ aſſuefactum faciat a
quam currere ab alto per canullam poſitam ĩ
maſtello qui ſit plenus aqua puriſſima que ue
nit a fonte et diſtet iſtud uas a capite ſaltem p
tres pedes et cum accipit illam aquam faciat
ipſam prius cadere ſuper anteriori parte ca/
pitis. Secundo ſuper ſiniſtra. Tertio ſuper
dextra. Vltimo ſuper poſteriori parte et caput
eius coronetur facillo groſſo circũdante ca/
put a ſuperciliis uſq; ad poſteriora. Item qui
cumq; deſiderant balneum propter dolorem
alterius partis faciant ſuper dolente membro
cadere aquam ut de capite dictum eſt. deinde
cum erunt a balneo et fuerũt ingreſſi lectum
ubi ſudauerunt ſi poſt exſiccationem ſudoris
dolentia membra aut paralitica ungerentur
aliquo oleo appropriato ſicut cum oleo corco
de coſto de peribus aut liliorum alborum aut
de yreos ualde bonum eſt dummodo olea illa
ſint calida.

Vndecimo ſiquis propter contractionem uel
membrorum duriciem querat balnea et opti/
mum eſſet ei ſuffumigare membra fumo ex/
eunte a canallis per quas aqua iſta a uero ſuo
fonte ſtatuerit in alueum iacendo ſuper fora/
minibus cum parte dolenti et corpus pannis
deſuper ſit bene coopertum.

Duodecimo ꝙ inter cenam et prandium tem
pore ſuo inter medio accipiat de luto ꝙ inue/
nitur in balneo et ſemper membrum inunga
tur de illo luto bene calido ſicut accipitur ex
fonte balnei aut poſt membrum dolens in ali
quo inſtrumento in quo ſit lutum illud magiſ
quantitate ponere et ſtet ibi per ſpacium uni/
us hore uel circa. deinde lauet ipſum cum a/
qua et poſt exſiccet pannis.

¶ Finis.

¶ Bauerius de Baueriiſ.

Tante debito
regimie per dietam cura tremo
ris brachiorum quãtum ad po/
tionem quattuor habet intentio
nes quarum una eſt ad alterandum.
Secunda ad euacuandum. Tertia ad diuertẽ/
dum a partibus ſuperioribus ad inferiora.
Quarta eſt ad neruos confortandum.

Prima intentio ſic ad
impletur. Recipe ſyrupi deſticados. ℨ.i. oxi/
mellis ſquillitici. ℨ.ſem. Item Recipe yue ma
iorane ſaluie anna. ℨ.ſem. piſtentur mõ groſ
ſo et buliant in lib.i.ſem. aq̃ donec redeat ad
medietatẽ poſtea colet̃ de colatura accipiatur
ℨ.iii. et addantur ſupra dictis ſyrupis et aro/
matizetur cum nuce muſcata. Iſte eſt ſyru/
pus pro una uice ſummat. p. calidum.

Digitized by Google

et continuet ipſum ſeptẽ dies aut tamdiu do/
nec apparuerit digeſtio per urinam medico ꝑ
ſenti.

Secunda intentio ſic

completᷣ. Recipe pill. cochiarũ pill. fetidarũ.
anna. ℈. i. fiãt pill. v. has pill. ſummat p duas
horas ante diẽ in die imediate ſequẽti Cõple
tam aſſumptionẽ ſupradictorũ ſyruporũ ſup
quibus põt una hora aut duabus dormire cũ
eas ceperit deinde uigilet donec tranſeãt horẽ
quinq₃ ab hora aſſumptionis pill. deinde acci
piat. ℥. v. aque mellis deinde ad horam come/
dat et non ſe multo cibo grauet.

Tertia intentio ab

ſoluitur faciendo fricationes fortes cũ panno
calido mẽbris inferioribꝫ. ſ. coxis et tibiis et
appoſitio uentoſarũ ſup nates abſq₃ ſcarifica
tione adimplẽt hanc intẽtionẽ. Et adminiſtra
tio ſuppoſitorũ et cliſteriũ cõuenit euacuãdo
et diuertendo.

Quarta intentio per

ficitur uariis inſtrumẽtis et ab intus et ab ex
tra adminiſtratis ab intus primo ſumẽdo. ʒ.
i. ſticados arabici ſubtiliſſime pulueriza ti cũ
℥. iii. aque mellis et continuetur. xii. uel. xv.
diebus. Cõuenit etiã adminiſtratio. ℈. i. ca/
ſtorei cũ modico uini albi. Ad idẽ facit electu
ariũ exptum quod hoc mõ fit. Reci. acori ſal
uie roriſmarini. anna. m. i. coquantᷣ in lib. ii.
aque donec redeat ad lib. i. poſtea coletᷣ et co/
lature addatur zucari albi lib. i. et buliãt quo
ad inſpiſſetᷣ et tũc addantur pinearũ munda/
tarũ. ℥. i. xiloaloes nucis muſca. macis gar/
demomi anna. ʒ. ſem. croci. ℈. i. et fiat electũ
ariũ doſis. ʒ. ii. ieiuno ſtomaco uſus harũ ue
ro conuenit poſtquã adimpleta fuerit intẽtio
ſecunda que ẽ materiei euacuatio. Ab extra
uero fiat inuntio ptis poſterioris colli et bra
chii cũ unguento quod ſic fit. Recipe ſucci po
licarie clarificati per reſidentiã. ℥. i. ſem. olei
de coſto. ℥. i. buliant ſimul uſq₃ ad ſucci con/
ſumptionẽ deinde addatur ſtoracis ſicce. ʒ. i.
caſtorei. ℈. ſem. ſticados arabici. ʒ. ſem. lau/
dani. ʒ. i. cere parũ et fiat unguentũ quo un/
gatur ante prandiũ et cenã. Et eo taliter uti in
cipiat poſt euacuationẽ factã cũ pill. cum egri
tudo iſta iam dici poſſit antiqua oportet reite/
rare inſtrumẽta quibus ſupra dicte intentio/
nes perficiũtur precipue tempore autũni hie
mi propinquo.

¶ Bauerius de Baueriis.

Orbus qui ad

ſe curã trahit ẽ deſcẽſus matri
cis cronicus in cuius cura ſi cu
rabilis ẽ. iiii. ſũt intẽtiones habẽde. Pria intẽ
tio uertitᷣ circa ordinationẽ diete. Secũda eſt
ad cãm morbi. Tertia ẽ ad morbũ hoc ẽ ipſi/
us matricis ad locũ debitũ reductionẽ. Quar
ta ẽ matricis reducte cõſeruatio et cõfirmatio

Prima intentio com

pletᷣ i debita admiſtratiõe ſex rerũ nõnatura
liũ q̃ ſunt aer cibꝫ et potus motus et qes. In/
anitio et repletio ſomnus et uigilia et acciden
tia anime.

De aere.

Aer habitatiõis ſit calidus
et ſiccus q ſi nõ ſit natura/
liter talis fiat arte cũ igne facto in camera ex
ſermẽtis aut iunipo uel lauro uel cõſimili ali
quo ab aere frigido et uẽtoſo et ab humido et
groſſo et pluuioſo nebuloſo ſe cuſtodiat. Stet
ſemp pãnis tecta et ꝓcipue circa inferiores p
tes neq̃d frigoris pudibũda attingeret fugiat
morã i locis fetidis ne odor malus ad nares et
os perueniat imo ſemp aliqd odoriferũ ſibi de/
lectabile ad os et nares teneat et econtra nihil
aliqd boni odoris uulue approximetᷣ ſed qd/
cũq₃ fetidũ aut mali odoris apponatᷣ a forma
tamẽ ſpecifica matrix habet delectari bonis o/
doribus et triſtari fetoribꝫ qua pp odores ſeq
tur bonos et ad illos tendit fetores abominatᷣ
et illos fugit.

De cibo et potu.

Vinũ bibat rub. liphatũ cũ aq̃ pluuiali aut bi
bat aquã mellis q̃ ſic fit. Reci. mellis albi li. i.
aq̃ ciſterne li. octo bulliãt ſimul ad ignẽ clarũ
ſine fumo. et cũ bulire icipiet diſpumetᷣ dõec
tota ſpũa abiecta fuerit et totũ redierit ad li. vi
Et tũc addatᷣ cinamomi groſſo mõ cõtuſſi dcẽ
aq̃ et buliat unica aut duabꝫ ebulitiõibꝫ deide
coletᷣ hac colatura utatᷣ uel cũ uino linfando
uel ſine fugiat potũ uini potẽtis et aq̃ frigide.
Panis ſit ex frumẽto mũdo nato in loco apto
nõ ſtercorizato ſitq₃ aliqualiter furfureus et
parũ ſalitus bene fermẽtatus nõ minoris etatis
unius diei nec pluris. iiii. dierũ. Ferculũ ſit
aut ſaluiatũ aut brodiũ in quo ſaluia aut bre/
tonica ſit decocta aut panata aut brodiũ cice/
rũ rubeorũ cũ pauciſſimis granis aut brodiũ
cauliũ cũ paucis foliis aut ferculũ factũ ex pe
troſillino boragie bretonica uel mirta et ſimi
libꝫ herbis. Carnes cõueniẽtes ſũt carnes ca
ſtrati iuuenis edi uituli caprioli leporis pul/
lorum faſianorũ perdicũ turdorũ laudarũ et

auium puarum degentium in nemoribus. piſces minus nociui ſunt piſces pui degentes i aquis claris currentes cuiuſmodi ſunt lucii pui timali cauedani barbi ſardelle hi piſces in uino ciſſati meliores ſunt quã aſſi uel ĩ aquã decocti ſed friſi nullo modo. Oua ſorbilia cõueniunt uel fracta et in ferculo cũ herbis prius dictis miſta. Iſtis ſpeciebus poteſt uti ſup ferculis ſuis. Recipe cinamomi. ʒ.i. zenze. ʒ. ſem. gariofilorũ. ℈.i. croci. ℈. ſem. pipis. ʒ.i. ſem. zucari ad pondus omniũ. Sapore cũ carnibus uti poteſt facto ex amigdalis et zẽze. et modico agreſta inde ſapore facto ex ſerpillo uel liuiſtico aut ſaturegia cũ modico aceto dulcorato cũ rob uini. Fructus quibus uti poteſt ſunt ficus ſicce comedendo in principio prandii aut cene duas aut tres ſimiliter uti poteſt uuis paſſulis. Euitet ſuper totũ ponere indigeſtũ ſuper indigeſtũ et aquã frigidam potare et uinũ dulce et uinũ multum nigrum et omne uinũ groſſum opillatiuũ turbidum et omne uinũ uinoſum ſeu potens et uinum multũ agreſte et ſimiliter accetoſum. uitet omia uiſcoſa ſicut frumentũ in fercula coctum et laganaſ rafioias legumina caſeum recentẽ membra neruoſa animaliũ et uniuerſaliter omnia uiſcoſa opillantia. Et carnes groſſas bouinas et carnes porcinas et ſalſas carnes et ſilueſtriũ exceptis ſuperius dictis. carnes anſerũ anatũ domeſticarũ et ſilueſtrium et uniuerſaliter carnes auiũ in aqua degentiũ et carnes antiquas et euitet piſces uiſcoſos ſicut tenche anguille trute et ſimiles et piſces ſalſoſ et caſeum antiquũ uitet herbas frigidaſ et humidas ſicut portulaca lactuca. Item uitet cucurbitas et citrullos et breuiter eius regionem declinet ad calidũ et ſiccũ.

De motu et quiete

Fugiat motũ et pcipue ambulationẽ et equitationem inſuauem et in curru et utatur quiete et cubitu et fiant fricatiões ante cenã et prandiũ ad brachia et pectus.

De inanitione et repletione.

Fugiat nauſeatiuã ſacietatẽ ſemper ſurgendo a menſa cum reliquiis famis bene maſticet et omni ebdomada ſaltem ſemel ieiunet conetur omni die habere uentris beneficium bis ante prandiũ et ante cenam uel ſaltem ſemel ꝙ ſi natura habere non poteſt habeatur arte uidelicet cum tali cliſtere. Recipe florum camomille aneti anna. m.i. furfuris. p.i. aniſorũ. ʒ.ii. buliant omnia in lib.i. ſe. aque uſqꝫ ad conſumptionẽ tertie ptis. deinde coletᷣ et de colatura accipiatᷣ lib.i. quibus addãtur olei. ℥.iii. caſſie. ℥.i. benedicte. ℥. ſem. ſalis. ʒ.ii. iſtud cliſterũ calidũ ſibi imponi faciat ante cenam uel prandiũ et cum ſe expurget non multum comprimat uentrem non uociferet non ſternutet quantũ poteſt tuſſim uitet.

De ſomno et uigilia.

Somnus ſit de nocte non de die et nõ ſit amplius ſeptẽ horarũ nec dormire incipiat niſi tranſactis .ii. horis a fine cene. et ſit primus ſomnus ſup latus dextrũ. deinde facto prio ſomno ſi tempus debitũ dormiẽdi complerũ non fuerit uoluatur ſup ſiniſtrũ dormiat capite bene eleuato et cõuenienter pannis tecta.

De accidentibus anime.

Fugiat triſtitiã ſollicitudinẽ et adhereat gaudio et delectationi.

Secunda intẽtio completur

p euacuationẽ materiei relaxantis ligamenta matricis premiſſa tamẽ ipſius materiei digeſtiõe ſed ãtequã ipſa materia crudicetᷣ ſic procedatᷣ. Permittatᷣ cliſtere lenitiuũ inteſtinorũ et ab ipſis adductiuũ materiei qđ ſic fiat. Recipe decoctionis multum pinguis carnis caſtrati in qua buliuerit florũ camomille m.i. uitelli ouorũ numero. ii. caſſie. ℥.i. olei oliuarũ. ℥.iii. ſalis cõis. ʒ.ii. miſce et fiat cliſtere iſtud cliſtere ſibi imponi faciat ſuauiter calidũ ſtomacho ieiuno ualet ante cenam per unam horã in die imediate precedente diem aſſumptionis infra ſcripti minoratiui. Minoratiuum. Recipe caſſie nouiter extracte. ʒ. vi. electuarii indi maioris. ʒ. ii. diſſoluantur cũ decoctione matricarie et calamẽti et iunipero et fiat potus iſtũ minoratiuũ aſſumat in aurora calidũ et poſt ipſius aſſũptionẽ ſtet ieiuna ad minus horiſ. iiii. et ad plus horis. v. et poſt eius aſſumptionẽ imediate dormiat non amplius media hora trãſacta hora ſurgat et poſt tempus quinqꝫ horarum ad aſſumptionẽ prãdeat. Syrupus digeſtiuus materiei. Recipe artemiſe calamenti pullegii melliſſe mentaſtri. anna. m.i. radicum acori. ℥. ſemis caſſie ligneę dragma. iii. decoquantur iſta parum contrita in ſufficienti quantitate aque uſqꝫ ad ſufficientem conſumptionẽ deinde coletᷣ et colatura cũ melle ſyropizetᷣ. iſtius ſyrupi ſumat pro uice. ℥. ii. cum. ℥. una aque abrotani et una aque matricarie et aromatizetur cum cinamomo et caſſia ligna et croco.

Iſtum ſyrupum ſumat calidũ et non tepidum
octo horis poſt finem cene et ſuper ipſo dor-
miat ad libitũ et ſtet ieiuna ſaltem tres horis
poſt eius aſſumptionē et eo uti incipiat duobꝫ
diebus poſt aſſumptionē ſupraſcripti minora
tiui et taliter utatur ſex diebus continuis. Me
dicina erradicatiua. Recipe ſaluie ſticados. an
na quartã manipuli melliſſe. m. ſem. maſticis
macis anna. ʒ. i. ſeminis iuniperi radicũ aco-
ri anna. ʒ. iii. calamenti pulegii ſauine anna
m. i. caſſie ligne. ʒ. ii. paſſularũ enucleatarũ.
℥. i. buliant omnia aliqualiter piſtata in lib.
iiii. aque uſq; ad conſumptionē medietatis de
inde coletur et de colatura accipiatur quantũ
ſufficit ad diſſoluendum electuariũ indi maio
ris. ʒ. v. et fiat potus iſtum potũ ſumat calidũ
et nõ tepidũ poſt finē cene ſaltē per ſeptē ho-
ras et non amplius octo horis et cũ aſſumpſe
rit dormiat imediate ſi poteſt una hora ſed nõ
amplius ꝑ duas horas ad aſſumptionem ſiue
dormiuerit ſiue non ſurgat et ambulet per ca
meram aliquibus uicibus leuiter feneſtris ca
mere ſemi clauſis et apponat corpori pannũ
aliqualiter calidũ non tamen multum et fricet
corpus leuiter manibus uerſus ptes inferio-
res et ſtet ieiuna. v. horis et in fine quinq; ho
rarum aſſumat aquã ordei cũ. ℥. ſem. zucari
rubei et poſt aſſumptionē dicte aque ſtet ꝑ ho
ram et interim conetur dictam aquã ſecedere
in fine autē hore prandeat et non dormiat il-
la die. Cliſtere. Recipe aque ordei lib. iii. fur
furiſ pugillũ unum aniſorũ. ʒ. iiii. buliãt om
nia ſimul uſq; ad conſumptionē medietatis a
que deinde coletur et de colatura accipiant. ℥.
xv. uitelli ouorum numero. ii. zucari albi. ʒ.
i. ſolis. ʒ. i. iſtum cliſteriũ lenitiuũ calidũ ſi-
bi imponi faciat die imediate ſequente ad diē
aſſumptionis erradicatiui de mane ſtomacho
ieiuno et cũ receſſerit prandeat. Recipe pillu.
de benedicta. ʒ. i. ſumat iſtas pill. cum modis
et ordinibus deſcriptis in aſſumptione ſupra
ſcripti ſolutiui et hoc ſi pill. fuerint ſibi ma-
gis grate deinde ſubſequatur cliſtere ut ſcri-
ptum eſt. Naſcale. Recipe lane carminate et
fiat naſcale ad longitudinē digiti et infundan
tur in aqua decoctionis ellebori albi iſtum na
ſcale in dicta decoctione calida fuſum et exꝑſ
ſum aliqualiter ſupponatur matrici et collo ei
us et teneat tota nocte et iſto utatur donec ui-
debitur ꝙ matrix ſit ab humiditatibus mun-
da, nam de proprietate huius naſcalis eſt ipſa
matricē ab humiditatibus mundificare.

Tertia intentio com

pletur in reducendo matricē egreſſam ad lo
cum debitũ. Apponantur igitur due uentoſe
magne ſub mamillis ad radicē mamille una
ad dextram alia ad ſiniſtrã et tres apponant
ſup uentrē una ſuper ſuccune una ſup latere
dextro aliã ſup latere ſiniſtro. et fiat iſtis ſic
ſtantibus applicitis fiat ſuffumigiũ ex ſterco
re bouiuo aut ex ſtercore bouino admixto ſi
mul cũ aſpalto et quando ſuffumigat teneat
ſemper aliquid odoriferi naribus quod ſit ſi
bi gratũ aut fiat emplaſtrũ ex foliis urtice re
centibus piſtatis et matrici ſuper egredienti
appoſitum uel fiat puluis ex been albo et ru
beo et matrici ſuper aſpergatur. uel accipiat
ouum quod diu ſtet in nido et agitetur quod
intus eſt in una paracide. deinde infundant
in eo petia linee et matrici egredienti apponã
tur. iſtud medicamē eſt ualde efficax ſed mag
ni fetoris et ideo oportet ut ſit bene pannis te
cta ne fetorē ſentiat et naribus odoriferũ ſem
per aliquid teneat. Si uero per hec matrix nõ
reduceretur reſupinetur mulier et ponat pul
uinar ſub naticis et apperiat crura et ipſas re
ducat ad coxas deinde accipe lanã carminatã
et ſuper pone matrici et cũ ea matrix leuiter
ad locum debitũ reducatur cũ iſtud feceris ac
cipe aliã lanam et infunde ipſam in uino ſtiti
co in quo bulierint mirtus cortex granati ro
ſa et accaſia et ſupponatur ori matrici ad inte
riora uulue. Deinde capiatur alia lana in ace
to et aqua infuſa et uulue ſuperponatur et fiat
ligatura leuis ne lana cadat et iaceat ſuper la
tus ſuum.

Quarta intentio.

Iſtis factis ueniendum eſt ad implendum in-
tentionem quartam ut. ſ. matrix in loco redu
cta conſeruetur. fiat igitur hoc emplaſtrum.
Recipe olibani opponacis maſticis galbani
ſerapini terbentine ſtoracis liquide picis an.
partem unam olei de mirto olei roſati partes
duas cere quantum ſufficit et fiat unguentum
molle. iſto unguento utatur mane et ſero in
ungendo ante et retro circa regionem matri-
cis. Balneum. Recipe aque fabrorum urceos
quinq; uini nigri ſtitici urceos. ii. buliant in
dicta aqua et uino infra ſcripta uſque ad con-
ſumptionem quarte partis. Recipe roſa-
rum mirtillorum et foliorum mirti anna. m.
ii. nucum cipreſſi corticũ granatorũ anna pu
gillos duos corticũ pinearum. m. i. ſem. con-
tundantur omnia groſſo modo et buliãt ut ſu
pra. Iſto balneo uti incipiat tribus diebꝫ poſt
matricis reductionem et eo utatur tribus aut

quattuor diebus de mane et ſero ſtomaco ieiuno et cum exit a balneo tergatur cum pannis calidis et poſtea ungatur unguēto ſupra ſcripto ut dictum ē. Electuarium Recipe cinamomi gardamomi croci gariofilorū. anna. ℥. ii. galange macis ciperi nucis muſc. cimini ligni aloes piperis lōgi caſſie ligne. anna. ℈. ii. cubebarū. ℈. iiii. ambre muſci. anna. ℥. ſem. zucari trium coctarum lib. i. ſem. uini maluatici aque bugloſſe et melliſſe anna q̄tū ſufficit et fiat electuarium. iſto electuario utatur tempore frigido de quo ſumat omni ſero cum uadit dormitum coclear medium et tantūdem in aurora et in ueſperis.

¶ Puto ſi hec domina curari poteſt per hūc modum curāda ſit.

¶ Bauerius de Baueriis.

Uidam de marchia Anconina colonus uehementi moleſtatur egritudine q̄ non minus conturbat animam meā quā corpus eius ſua anxietas moleſtet. Et enim hic uir laborat uehementi corporis extenuatione que maraſmodeam diſpoſitionem conſecutuſ eſt et non febrilem. Et eſt quidem eius diſpoſitio uehemēs uentris ſtipticitaſ huic extenuationi copulata que poteſt eſſe accidens cauſarum que fecerunt in ipſo extenuationē. et poteſt etiam ipſa ſtipticitas eſſe cauſa maraſmi et ſuſtantifice cōſumptionis huius uiri. propter que duo hic uir etiam corruptā habet operationem imaginatiue potentie propterea q̄a mobilis eſt iſtis opinionibus ex uariis cōceptibus et imaginatiua potentia uiuētis ſicut etiam in ipſo uaria multum et diuerſa reperitur electio a leſione potentie cogitatiue prouenieſ unde uidendū eſt diſpoſitionē eius nō leuiter eſſe uerendā ut ex premiſſis apparet et iā paulo poſt euidētius deducetur. Dixi autē ſuperius ꝙ prima huius diſpoſitio eſt extenuatio uehemens que prouenit in eo a mala complexione frigida et ſicca totius q̄ melencolica nominari debet et multiplicata ē a uehemēti frigiditate et ſiccitate totius corporis quoniā in eo apparēt omnia ſigna arriditatis tam cerebri quā cordis et epatis. Materia eni melencolica in corpore multiplicata multis de cauſis pōt eſſe cauſa exſiccādi corpa ut ſpeculatores dixerūt. Primo quidem pp ipſius complexionem contrariā tempamento humano ꝙ labit̄ ab equali ad pōdus per augmentū caliditatis et humiditatis ſed tempamento cōtrariat̄ melenconia ſui frigiditate ergo etc. Secunda ratio ē quia cōplexio melēcolice materiei aduerſatur inſtrumēto oim opationū quod eſt ſpūs qui ē calide cōplexionis et humide. Tertia rō eſt quia frigiditas melenconie cōtraria eſt oi rei uite. Quarta rō eſt quia ſiccitas eius ē cauſa cōſumptionis humidi ꝙ ē nutrimentū omniū mēbrorū. Quinta rō eſt quia ꝑ frigiditatem et ſiccita. exprimitur et cōſumitur humiditas. ſcd'a ois a debita nutricatione membrorū neceſſaria ex quibuſ omnibꝰ nō eſt mirabile cōcludere ſi ꝑ talē cōplexionē frigidā et ſiccā prohibet̄ tranſitus aialis ſpiritus ſenſibilis et motui qui ē inſtrumenti motus dilatationis et cōtritionis inteſtinorū et muſculorū uentris ex quo fundamēto uide quā pulchre intelligere potes cauſam ſecūde diſpoſitionis in hoc uiro que ē ſtiticitas uētris multitudo eſ melēcolice materiei pp frigiditatem et ſicci. eius et cōtrarietatē ad humanā uitā et ad omnes eius opationes eſt cā ut in hoc uiro acquiſita ſit ſtipticitas tanta. tanta in uētre eius ut nullo mō opationi naturali uenter eius liniat̄ imo difficilimū eſt ipſum reddi fluxibilē etiā cū oi inſtrumēto medicinali quicūq; ſapiēter adminiſtrato. unde niſi bene procuret̄ huius uiri diſpoſitio certitudinē habeat trāſitus i cōfirmatonē maraſmodee diſpoſitionis totius corporis aqua nūquā curabit̄ pp quod oportet ipſum ſolicitū eſſe ad amandū ſue uite longitudinē et nō negligendū. At uero licet ex ſermonibꝰ iſtiſ colligi poſſunt tres cauſe extenuationis corporis totius ſtipticitatis uentris Vna quidē ex pte defectus uirtutis uitalis a lapſu melēconico ꝓuenietis. Secūda uero ex pte uirtutis naturalis cui etiā cōtrariat̄ melēconicus lapſus q uocat̄ uirtus cōplexionalis Et tertia ex pte uirtutis animalis ſenſibilis et motiue q oēs pulcerrime dedcucūt neceſſitatē cōſumptiōis corporū ut ſtipticitatis eorū ex pte cauſarū antecedētiū q̄ ſunt de eſſentia corporis. Nihil minus adhuc aſſignari poſſunt cāe cōſumptiōis corpis et ſtipticitatis uentris ex pte carū q̄ primitie noiant̄ qs eni dubitat qn frigidus et ſic. et annexa ei et ungi et balneari i rebus frigidis ſtipticis et ſiccis et ſic de aliis poſſunt eē cā extenuatiōis corporū et ſtipticitatis eorū. Similiter et quare nō debet cōcedi ꝙ uſus ciborū et medicinarū frigidarū ſiccarū et ſtipticantiū poterit eſſe cā omnium predictorum accidentium. et quare etiam nō debet cōcedi ꝙ ciborū et potuum et narcoticorum per ſe uel cum illis cōmixtorum non debet eſſe cauſa cōſumptiōis corporum et prohibitiōis et ablationis opationū naturaliū ani

Digitized by Google

malium et uitaliũ que neceſſe ſunt ei. Ex quo
rum omnium fundamento quã pulchrum eſt
intelligere diuerſitatem effectuum in corpori
bus humanis euenientium eſt diuerſitate cau
ſarum illorum effectuum productarũ nimia
huius uiri ſtipticitas uentris totius corporis
arriditas mobilitas in opinionibus lapſitudo
ſuſtentandi corpus magna in ipſo eueniẽs ꝓ
ueniunt a lapſu frigido et ſicco multiplicata ĩ
corpore huius uiri propter quod ſi in eo mul/
tiplicabitur materia melencolica que cõmuni
cetur cerebro per compaſſionem abſolutã uel
non abſolutam iſte uir indubitanter fiet me/
lenconicus. et tu conſidera ex quibus omni/
bus concluditur ꝙ iſte uir ad ſui procuratio/
nem debet eſſe ſollicitus. Colligitur ſecundo
ꝙ non debet moram contrahere neqꝫ tempuſ
extendere inuanum ad ſui curationem. Seq/
tur tertio ꝙ maxime in hoc autũno et futuro
uere de ſe debet eſſe ſollicitus. Ego uero ĩ ha/
rum diſpoſitionum regimine ſuccincte regi/
men ordinabo quantũ erit oportunũ ptiens.
Primo quidem diſcurrendũ eſt regimen ſibi
conueniens ex pte ſex rerum nõ naturalium
Secundo uero ex pte rerum medicinalium.
Pro naturalium itaqꝫ rerũ expeditione olm
premittendum. primo uniuerſaliter ꝙ omĩa
que applicantur corpori ſuo debent eſſe cali/
da et humida effectiue calida quidẽ ut aduer/
ſentur frigiditati melenconie humida uero ut
corrigant ſiccitatem eius. Verũtamen argu/
mento ſumpto ab etate huius uiri que conſi/
ſtentia eſt et etiam a naturali complexione ei/
uſqꝫ colerica fuit et notabiliter lapſa eſt talia
debent eſſe intenſiue minus calefacientia quã
humectantia.

De aere.

Habitet igitur et moram contrahat in aere ca
lido minus tamẽ quã humido. unde euitet ca/
meras et manſiones in locis expoſitis aſpec/
tu meridionali et occidẽtali que etiam ſint po
ſita in parietibus montiũ. unde caliditas ſo/
lis replicari et multiplicari poſſit et reflecti et
non curet in ſuis cameris accendere ignem
et proprie cum carbonibus ſuffocati aeris et
non euentabilis et caput ſuum et pectus mu/
niat coopturis remiſſe calefacientibus et am
plius humectantibus et caueat a ueſtibus et
fulcumentis calefacientibus pectus eius abſ/
qꝫ euentatione congrua.

De cibo et potu.

De cibis uero utatur omnibus actu et poten/
tia humectatiuis uelut ſunt pingũa brodialia
omnia et proprie nõ ſalita multum. unde bli/
ta ſpinacia portulaca cucurbita endiuia lactu
ca criſolocona omnia conueniunt ei cum car
nibus uitulorum et agnorum et caſtratorum
animaliũ capretorum coniculorũ et reliquo/
rum animaliũ uolatilium et peditaniuũ bene
pinguium quorũ etas non tranſcat ſpacium
anni propter quod etiam piſces pui in fonti/
bus inuenti et cancri et capedani fontales et
lucii omnes ſunt ei conuenientes elixi uel aſ/
ſati cum pingui uel oleo oliuarum uelut eſt
marchianum anconitanum quod eſt eque bo/
num uel forte melius quã reliqua olea noſtra
etate reperibilia. Similiter conueniũt ei om/
neſ cibi lactecinii et cum pinguedine porci re
centis et antiqua uero non multum ſalita cere
brum animalium pulmo teſticuli et pingues
eorum ptes omnia conueniunt. et butiri uſuſ
ẽt placet mihi aromata uero calida et ſica eui
tanda ſunt ſaltem in uſu cõtinuo et menta pe
troſillinũ feniculus tarcon yſopus ſaluia ros
marinus et ſiſimbrium talia dimittenda ſunt
ſaltem in multo uſu et continuo nec proprie
conueniunt ei niſi gratia cõdimenti et aroma
ticitatis aliorum cibariorum. De fructibꝫ ue
ro cõueniunt ei cereſa pira muſcata auellane
amigdale recentes et ficus et uue et pupones
bene maturi et dulces et granata dulcia. reliq
uero fructus frigidi ſicci et ſtitici dimittantur
uelut ſunt citonia neſpila ſorbe granata acria
et conſimiles. De leguminibus conueniunt
ei piſa cicera alba et rubea et riſum cõi cõſue
tudini prepatum cum lacte. amigdolarum et
cicera rubea cum pingui brodio condita et re
liqui paſtiles cibi cum brodio pingui. De ſa
poribus uero conueniunt ei uinũ granatorũ
dulcium et murzorũ et ſappa et ſuccus citrã
gulorum et agreſta cum zucaro condita ĩ die
bus calidis et cum melle in diebus frigidis.
De potu uero conueniens eſt ei uinum albũ
ſubtile guſtui delectabile et dulce ſimpliciter
tale aut comixtum aqua fontali clara delecta/
bili aut de ciſterna uel p arenam cribelata ſe/
cundum conſuetudinẽ ferrarienſiũ. Et ſi uti
poſſet aqua mellis non multe dulcedinis cre/
do ꝙ ei utiliſſima foret et proprie quando co/
queretur cum ſemie uel foliis recentibꝫ baſi/
liconis uerũtamen omnino melior eſſet ei aq̃
decoctionis zucari quã mellis propter tempe
riem eius et de ſecũda re non naturali hec dic
ta ſufficiant.

De inanitione et re

pletione.

Pro tertia re non naturali caueat iſte uir cibũ
accipere ante naturalem appetitum eius et ni
ſi preaſſumptus cibus fuerit bene digeſtus.
unde cibũ non degluriat niſi cum bona maſti
catione et in tanta quãtitate ipſum accipiat ut
ex eo non grauetur ſtomacus neqꝫ fluctuet in
eo potus.

De motu et quiete.

Pro quarta uero re nõ naturali .ſ. motu et qe
te caueat hic uir a fortibus motibus et pprie
poſt cibum poſt quem ſibi conuenientius eſt
quieſcere quã moueri et hinc inde diſcurrere
et non ſolũ motus corporalis euitandus ẽ im
mo et animalis uelut furor yracundia angu/
ſtia ſollicitudo tribulatio melenconia et ſimi/
lia.

De ſomno et uigilia.

De ultima uero re nõ naturali .ſ. ſomnus eui
gilia ſollicitus eſſe debet in longitudine dor/
miendi et nullo modo excedendi in uigilia et
dormiat uenter inferius accubato ut ſpiritus
uniti in tali accubatione conſeruentur magis
hoc in ſumma eſt huic uiro regimẽ cõueniẽs
ex pte ſex rerũ nõ naturaliũ.

Cura.

Pro regimine uero rerũ medicinaliũ ſeptem
ab hoc uiro mihi uidenť obſeruanda remedia
Et primũ quidẽ eſt ut attendatur cõfortationi
cordis ne pp ſiccitatẽ in eo cõfirmatã iſte uir
trãſeat in maraſmũ cõfirmatũ. et hoc cum re
mediis duobus quorũ primũ eſt hoc. Recipe
croci. ʒ. ſem. foliorũ baſiliconis ſemis endi/
uie lactuce ſcariole anna. ʒ. i. ſem. florũ enu/
le capillorũ ueneris corticũ citri anna. ʒ. iii.
muſci gra. iiii. ben albi et rubei florũ boragi/
nis et bugloſſe anna. ʒ. ii. iacincti ſmaraldi ſa
firi anna. ℈. ſem. foliorũ auri numero. v. pul
uerizenť oĩa pſe et fiat ſaculus quadrangula
ris longitudinis ſemiſſis in ſindone de grana
retorto qui ſemp porteť alligatus ſup mamil
la ſiniſtra et oĩ fine duorũ menſiũ remoueť.
Secundũ uero principale remediũ et iterũ ad
diſpõem cordis cõueniens ẽ hoc Recipe con/
ſerue bugloſſe boraginis et uiolarũ. ℥. ii. tro
ciſcorũ de uiolis trociſcorũ de croco ſeminis
acetoſe ſcariole capillorũ ueneris anna. ʒ. ſe.
ſyrupi de corticibus citri. ℥. iii. zucari albi.
℥. ii. amidi. ℥. i. fiat electuariũ de quo iſte uir
accipiat omni mane in aurora et deglutiat co
clear unũ p mediã horã ante prandiũ et ante
cenã deglutiat de eo q̃titate unius nucis muſ.
Et ita cõtinuet iſtud electuariũ uſqꝫ ad medie
tatẽ mẽſis Octobris. Tertiũ uero principale
remediũ eſt ut iſte uir ſemp in cibis utať his
ſpeciebus ſup effundẽdo de eis oĩ ferculo Re
cipe foliorũ uolubilis florũ malue et aſtee an
na. ʒ. i. ſem. adianti politrici cedrac et capillo
rum ueneris anna. ℈. ii. cartami foliculorum
ſene polipodii thimi epithimi anna. ʒ. ii. cina
momi electi. ℥. i. ſalis indi. ʒ. xv. fiat oĩm per
ſe puluis et comiſceať. Quartũ inſtrumentũ
uero principale ẽ hoc. Recipe electuarium de
epithimio electuariũ de ſebeſten anna lib. ſe.
diagridi. ʒ. iii. ſuci uiolarũ ſucci mercurialis
anna. ℥. i. penidiarũ. ℥. ii. fiat electuarium de
quo hic uir accipiat coclear unũ ſemp ante ci
bũ tam in prãdio quã in cena. uerũ ſi pp aſſũ
ptionẽ tante quãtitatis inueniret uentrẽ ſuũ
nimiũ fluxibilẽ tũc accipiat de eo minus. Et
ſi repiret ꝙ predicta quãtitas nõ cõuenienter
ſolueret uentrẽ ſuũ tunc accipiat de eo parum
plus uſqꝫquo inueniat quantitatẽ p quã uen/
ter eius remanet fluxibilis. Quintũ inſtru/
mentũ principale ẽ hoc Recipe olei deben o/
lei uiolarũ olei de floribꝰ enule anna. ℥. i. ma
cis. ʒ. ii. galie muſcate cippari maſticis cora/
lorũ rubeorũ anna. ʒ. ſe. raſine clare et electe
℥. i. ſem. cere quantũ ſufficit fiat unguentum
mediocris glutinoſitatis de quo ſemp porteť
ſup ſtomaco ſuo. Sextũ inſtrumentũ princi/
pale eſt hoc Recipe olei amigdolarũ dulcium
olei de ſiſamo anna. ℥. ii. pinguedinis anatis
taxi et galline et anſeris anna. ℥. ſem. ſeminiſ
altee uiolarũ florũ uolubilis cucurbite et ſeis
lactuce anna. ʒ. i. artanite. ʒ. ſem. eſule. ʒ. ii.
cicraminis thimi epithimi diagridi. ℥. ſem. ce
re albe quantũ ſufficit fiat unguentũ molle de
quo totuſ uenter inferior inungať et ylia uſqꝫ
ad femur ſaltẽ oĩ die naturali biſ oĩ mane quã
do ſurgit et quando uadit ad lectũ.
Septimũ uero principale inſtrumentũ et ulti
mum in cura huius uiri ẽ ut ipſe loco ſyrupi
omni mane in aurora aſſumat ſcutellã unam
aque lactis in qua tepida in ſero infundať epi
thimi. ʒ. i. ſem. ſalis indi. ʒ. ſem. et ſic p totã
noctẽ dimittať et mane calefiat et coletur cum
expreſſione leui et ita bibatur hoc in ſumma
eſt huius uiri regimen cõueniens ad ſui cor/
poris rectificationẽ et ſanitatis acquiſitionem
quã ſibi omniũ ille opifex et miſerator conce
dat qui affluenť omnibꝰ benignitatẽ et boni/
tatẽ inſpirat ad laudes eius imortales. Amẽ.

¶ Bauerius de Baueriis.

Conſiliū de impotentia copule uiri cum mu/
liere.

Ste uir preter

ea que ſcripta ſunt de eo conci/
tauit me ut aliquid ſibi concede
rem de eo quod opportunū eſt ad impotentiā
copule uiri cū muliere pro uno intimo ſuo a/
mico. Et licet materia hec ſit ardue ſpeculatio
nis ꝙ contemplatur ſecreta nature pp quod
oportebit in ipſa ſermonē uberrimū expende
re ut in ſcripturis alias oſtendi et ꝓprio inde
cōſilio facto ad quendā ſpectabilem et extre
mum militē Florentinū. Et in altero loco ad
chriſtoforū de muzano. ego tamen hic ſolum
ſcribā tria remedia principaliter que uidētur
mihi huic diſpoſitioni ſubuenire cōuenieter.
Et primū quidē horū eſt hoc. Recipe ſeminis
baucie domeſtice et ſilueſtris ſemis pororum
et cepe ſiſeleos anna. ʒ. ſem. farine cicerū ru
beorū farine ſiſami anna. ℥. ſem. pulueri zen
tur oia et malaxētur cū oleo amigdolarū dul/
cium recentiū et fiant magdaliones qui reſer
uentur ꝑ octo dies poſtea terantur ꝑ ſe ſubti/
liter et incorporent cū lib. ſem. mellis deſpu
mati et. ℥. iiii. zucari albi et fiat electuarium
de quo electuario egrotās omni mane in auro
ra accipiat coclear unū et bibat poſt ipſum ui
nui albi dulcis et ſubtilis ciatum mediū et de
eo iterū coclear mediū ante prandiū et cenam
imediate bibendo poſt ipſum ut dictū eſt. Se
cundū uero pricipale remediū eſt hoc. Reci.
olei de pipibus et de croco anna. ℥. i. ſpodii.
℥. ſem. carabe trociſcorū de roſis anna. ℈. ii.
aniſi uiolarū an. ℈. ſem. cere quantū ſufficit
fiat unguentū molle de quo ante prandiū per
duas horas et ante cenā unganť ptes renales
et totū oſſeū ſemel in die et ꝓprie cū ſurgit a
lecto. Tertiū principale remediū eſt hoc. Reci
pe lingue auis deronici anna. ʒ. ii. radicū ci/
trinarū que aſportanť de ciuitate Veronenſi
dulciū ꝑuarū. ℥. ii. liquiricie aniſi dulcis ſeis
napi dauce domeſtice anna. ʒ. ii. incidenda in
cidenť et reliqua puluerizenť et cū dupla qti
tate zucari albi fiat tragea de qua uir iſte ſem
per ante cibū et poſt ipſum degluriat coclear
unum. hec eni remedia tria ſingularia ſūt ad
confortandū uaſa ſeminalia cooperiendū et
dilatandū uias eorum et ad generandū uento
ſitates inflatiuas membrorū ſpermatis tenſio
nem uirge faciendo. Et tu cōſidera.

¶ Finis.
¶ Bauerius de Baueriiſ.

Reſeruatio a

ſputo ſanguinis duobus perfi
citur inſtrumētiſ. ſ. adminiſtra
tione ſex rerum non naturaliū et potiōe a pri
mo genere incipiendo. ſ. ab aere principium
faciam.

De aere.

Vitare debet aerem calidum moram ſub ſole
et ad ignem fumum puluerē aerem etiam in/
tenſe frigidum et flatum auſtrum et ſeptētrio
nis moretur in aere temperato uel aliqualiter
ad frigiditatem declinantem.

De motu et quiete.

Exercitiū forte maxime in membris ſupiori
bus uitande ſunt cuiuſmodi ſunt uociferatio
clamor locutio uoce alta anelitus magnifica/
tio aut retentio eius. Cantus et his ſimilia ui
tet etiam exercitium forte propter quod fit an
helitus magnificatio et frequentia ex alleuati
one ponderum et ſaltus uitet omnia fricatiōe
membrorū pectoraliū cum aliquibus calefaci
entibus exterius approximatis. abſtineat etiā
a balneo aquarū dulcium et terenearū ſimili/
ter a ſtufa tam humida quā ſicca utatur quie/
te maxime poſt cibum ſed ante cibū per unā
aut duas horas poteſt exercitare leuiter ambu
lando aut faciendo fieri ad tibias et coxas fri
cationes.

De ſomno et uigilia.

Somnus ſit de nocte nō de die neqꝫ in nocte
dormire incipiat niſi ſteterit duabꝫ horis poſt
cenam ſitqꝫ ſomnus ſeptē aut octo horarū ca
pite eleuato et primo ſit ſuper latus dextrum
deinde ſup ſiniſtrū poſtea redeat ultimate ſu/
per dextrū ſit ſufficienter pannis tectus ita ꝙ
multitudine pannorū non ſudet neqꝫ paucita
tes rigeat.

De inanitione et re

pletione. Studeat omni die ante prandium et
ante cenam habere uentris beneficiū ꝙ ſi nō
bis ſaltem ſemel et ſi natura haberi non poſ/
ſet habeatur ſaltem cum uſu alicuius cliſteri
infra ſcribendi uel cum aſſumptione. ℥. i. dia
prunis aut caſſie nouiter extracte et ante prā/
dium aut ante cenam per octauam hore aſſum
pte aut cū impoſitione talis cliſteris uidelicet.
Recipe caput caſtrati unū et buliat in ſufficiē
ti quantitate aque uſqꝫ ad eius conſumptionē
et cū diſpumatū fuerit. Imponanť iſte herbe
ad buliendū ſecū. ſ. blete malue uiolarū mer/

Digitized by Google

curialis anna.m.i.et cũ caput fuerit ultimate
decoctũ coletur brodiũ ex eius colatura acci/
piatur lib.i.cum dimidia cui addatur ſalis.ʒ.
ii.et ſuper calefiat et ita cõuenienter calidum
imponatur ante cenã uel ante prandiũ poteſt
etiam addi dicto brodio ex quo fit cliſtere.ʒ.
i.caſſie.et.ʒ.ſem.yerapig. ſecundũ ꝙ erit o/
pus maiori aut minori euacuatione nõ ſuſti/
neat magnã famem neqꝫ ſitim neqꝫ ſe repleat
ad facietate ſed ſemꝑ a menſa ſurgat cũ reli/
quiis famis.

De accidentibus ani

mi. Fugiat iram timorem furorẽ utatur gau/
dio tempato et letitia.

De cibo et potu.

Vitet uina acuta antiqua et uina multe dulce
dinis et alba utendum eſt uinis rubeis ponti
cis aut ſtiticis que ſi non fuerint paucifera ſa
tis limphentur cum aqua pluuiali aut cum aq̃
ciſterne in qua calibs pluries extingatur. Pa
nis ſit ſimulagineus ſine ſale et modico fer/
mento et ſit non minoris temporis uniuſ diei
neqꝫ pluris trium aut quattuor dierũ. Ex fruc
tibꝫ utatur ferculo facto ex milio aut ex pani
co uel ex amilo ex lẽtibus aut ex fabis excor
ticatis uel ex farina ordei aut brodeto pane co
cto aut pane infuſo in brodio parum acetoſo.
De carnibus utatur carnibus uitellinis agni
nis edinis et porcinis. Et ex ſilueſtribus uta/
tur capriolinis aprinis et leporinis. Et ex mẽ
bris horum animaliũ utatur extremitatibus.
uentribus pulmonibus et cerebellis et uolati
libus utatur carnibus pullorum faſianorum
perdicum cõturnicum turdorum alaudarum
turturum et pipionum uolare incipientium et
maxime cum decoquitur cum ſumach aut a/
greſta. Carnibus etiam utatur aliarum auicu
larum ꝑuarum in pratis et nemoribus degen
tium et non in uallibus aut palludibus. Ex pi
ſcibus conueniunt petrini qui degunt in aqs
petroſis currentibus et anguille et caretri.
De ouis conueniunt oua ſorbilia et accepta
a gallina cruda aſſumpta. Ex herbis conueni
unt portulaca plantago corrigiola lactuca bo
rago bugloſſa. Ex ſaporibus uti poteſt uino
granatorum mediorum ſaporum agreſta ru/
bes et uti poteſt caſeo recenti ſed abſtineat a
ueteri tã q̃ a nociuo. De fructibus utatur cito
niis piris et pomis ponticis neſpulis ſorbis
granatis mucis dactilis immaturis prunellis
agreſtibus et ſpecialiter granis mirti et rubri
Vnum uniuerſaliter attẽdendũ ꝙ cibus mul
tum calidus fugiat et maxime ſi ſint aperitiui
qua propter cibos non cõedat acutos nec ſal/
ſos nec etiam plurimum ponticos aut acceto/
ſos ꝓpter id quod pectus conſtringunt et tuſ/
ſim excitant fugiat etiam cibos et potus mul
te dulcedinis propter quod conuertuntur i.co
leram et ſanguinem accuunt. Et uitet cibos et
potus multi nutrimenti generatiuos ſanguis
ſed utatur cibis parum dulcibus aut ſtiticitatẽ
quandam habentibus.

Secundum genus

Continet quinqꝫ intentiones quarũ primum
eſt ſangnis rectificatio ab omni acuitatẽ et fer
uore. Secunda eſt ſanguinis mũdificatio ab
omni humore accuto. Tertia eſt ſanguinis di
uerſio ab extrema et maxime ad inferiora.
Quarta eſt accidentiũ correctio que non eſt
aliud quã punctio aut uaſorum repletio. Qui
ta eſt ſtiticatio et cõſolidatio.i.inſpiſſatio mẽ/
brorum pectoris uel anhelitus ne ab eis ſan/
guis fluat.

Prima intentio.

Impletur cum medicinis frigidis reprimenti
bus feruorem ſanguinis ut aſſumptio iulep
roſati utpura.ʒ.i.cum.iii.aut.iiii.ʒ.aque ci
ſterne aut aque extinctionis calibs. Similiter
aſſumptio acceti parum cum aqua frigida nõ
exiſtenti tuſſi forti conuenit pariter aſſumptiõ
zucari roſati cum aque conuenit huic intenti
oni. Completur etiam hec intentio in euitan/
do uſu aperitiuorum ſicut apii feniculi petro/
ſilli caſei antiqui ſiſami erucis rute et ſic de ſi
milibus et potiſſime abſtineat ab uſu aloes et
maxime cum non eſt correctus. utatur autem
iſtis quando timuerit ſanguis ſuper calefacti
onem aut feruorem.

Secunda intentio.

Completur cum flebotomia quotiencũſqꝫ ap
paret repletio et precipue cum adeſt tuſſis. Et
primo cum flebotomia ſaphene poſtea cũ fle/
botomia baſilice. Et hoc ſi ſanguis fuerit pec
cans et humor alius a ſanguine ſanguini ta/
men imixtus. Si fuerit humor alius a ſang/
uine eidem non imixtus euacuetur cum rebꝫ
appropriatis ſecundum quod medico preſen/
ti uidentur premiſſa tamen ſemper eiuſdẽ hu
moris digeſtione. Conſilio tamen meo debe/
ret in eo ſaltem per aliquod menſeſ fieri flebo
tomia omni menſe de uena que eſt inter auri
cularẽ et anularem uel de ſaphena ex qua mi/
nuent ſanguinis quattuor aut quinqꝫ.ʒ.

Digitized by Google

Tertia intentio.

Impletur cum diuertentibus ad inferiora ut cum fricationibus tibiarum coxarum et impoſitionibus pedum in aqua calida aut cū pꝛouocatione emoroydarum.

Quarta intentio.

Completur cum flebotomia uel euacuationibus et breuiter per conſimilia que continent in ſecunda intentione.

Quinta intentio.

Completur cum medicinis frigidis et cōglutinatiuis quarum uſus ſit talis. Recipe xilocaratte .i. cornichie de ultra mare lentium anna ʒ.iii. neſpillorum numero quattuor mirtillorum .ʒ.ſem. buliant predicta parūper contuſa in lib.ii. aque pluuiale uel ciſterne uſqꝫ ad conſumptionem medietatis deinde coletur de hac colatura ſumatur .ʒ.iiii. quibus addatur .ʒ.i.ſem. ſyrupi quem habet ſecum et frigidū aut tepidū ſumatur in aurora deinde ſtet tribus horis ieiunus antequā comedat iſto ſyrupo hoc modo deſcripto utatur in fine .xv. dierum et hoc tribus diebus continuis ut ſi modo capit tribus diebus de dicto ſyrupo poſt .xv. dies iterato tribus diebus capiet modo et ordine ſcripto. Tempore quo non capit dictū ſyrupū capiat alternatis uicibus de illis pulueribus modo de uno modo de alio ad quantitatem unius .ʒ. uel cum ouo ſorbili uel cum ſyrupo mirtino aut cum uino granatorum murzorum ſeruando hunc ordinem. nam cū acceperit ſyrupū ſtet tribus aut quatuor diebꝰ quibus nihil accipiat poſtea accipiat duobus diebus de uno iſtorum puluerum et hoc duobus diebus immediatis poſtea interponat quattuor dies deinde ſumat de altero puluere modo prius dicto poſtea redeat ad ſyrupum ſic faciendo credo cum dei gratia poſſe a maxio qđ ſibi iminet periculo euadere utatur electuario quod habet capiendo de eo ad quantitatē unius magne fabe et ſuperponat lingue et dimittat diſſolui et tranſglutiat ſaliuiam. et quando de dicto electuario ſummit ſi ſtaret reſupinus cum capite non nimis eleuato melius eſſet et iſto poteſt uti omi die de mane et de ſero quotiens libuerit.

¶ Bauerius de Bauerijs.

Stiis egregij

adoleſcentis diſpoſitio eſt remotio ſpondiliū ad exteriora dorſi que ab Auic. xxii. tertii appellatur giboſitas poſterior huic diſpoſitioni coniuncta eſt quedā concauitas oſſium lateralium pectoris et iſtis ambabus aſſociatur dolor pectoris in fine coſtarū ubi diaflagma coſtis mendoſis alligatur. Gibboſitatis plures cauſe aſſignantur primitiue ut caſus et pcuſſio etc. Corporee que ſunt duorum modorū quoniam ſunt antecedentes aut cōiuncte antecedētes ſunt humiditas ſubtilis aut groſſa uētoſitas in membris pectoris intercluſa uel apoſtema uel ſpaſmus ſiccus licet eius euētus rarus ſit ſpaſme cauſa. Cauſe coniuncte ſūt humiditas ſubtilis aut groſſa intercluſa inter unam et aliam ſpondilē facientē ad eiuſ lubricitatē aut uētoſitas pellens ſpōdilē uel apoſtema diſlocans ipſam aut ſpaſmus contrahens Et ſi cauſe gibboſitatis plures poſſint eſſe iſtius de qua eſt ſermo. Cauſa antecedēs eſt humiditas a capite ad ſpondiles deſcendēs. et ipſius humiditatis cauſa eſt mala complexio frigida et humida cerebri. cauſe primitiue eſt indebitum regimen ſex rerū non naturaliū. cā uero coniuncta ē ipſa met humiditas iter ſpōdiles medians que ligamēta ſpondilium relaxans eſt cauſa diſlocationis earum. Signorū quedā ſunt precedentia ipſam gibboſitatem q̄dam demōſtratiua quedam pronoſtica. precedentia ſunt febris accuta inſepabilis uigilie continue fletus ſiccitas nature citrinitas coloris ſiccitas oris et labiorum et amborū ſciſſio nigredo lingue et tenſio cutis et ſoliditas eiuſ et urina eius ſubtilis. Omīa hec aut plura ex iſtis precedūt ut habetur a Serapione in breuiario ſuo tractatu primo cap. xxviii. Demōſtratiuum ſignū eſt unius aut plurium nodorum ſpine ſuper eminentia. Pronoſtica ſunt quoniam hec paſſio ſepius infantibꝰ ſolet accidere. cum uero acciderit poſt annos ſeptem ſolet eſſe difficilis curē ſiue in etate ulteriori magis difficilis et quaſi curam non recipiens precipue cum fuerit inueterata. hec colligi poſſunt a Serapione loco et cap. ſupra allegato et ab Auic. xxii. tertii cap. de gibboſitate et a Galie. in cōmento. xlvii. affor. vi. pticule que cūqꝫ gibboſitates fiūt ex aſmate. Concauitaſ oſſium lateraliū pectoris cauſa ē remotio ſpōdiliū a loco ſuo nā cū ſpondiles remouent coſte que illis coniungunt ad poſteriora mouētur. Vnde in pte anteriori neceſſe ē ut quedā concauitas ſiue applanatio appareat. doloris pectoris cauſa eſt in debita figura eius et mala complexio que diaflagmati acquiritur aliquando faciēs dolorē maiorē aliquādo minorem ſecundū quod a cauſis extraneis aut in

trinſecis augmentat̃ neceſſitas maioris aut minoris aeris attractionis.

Cura iſtius diſpoſitio

nis humide hoc eſt eius cã ẽ humiditas ut dixit Auic. xxii. tertii. cap. de gibboſitate eſt ſicut cura paleſis et ſpaſmi humidi paleſis et ſpaſmi humidi. cura tribus perficitur medicinalibus inſtrumẽtis. ſ. dieta potione et cyrugia ſiue manuali opatione. Regimen p dietã diuidet̃ in ſexto cap. ſecundũ numerũ ſex rerum nõ naturaliũ in primo cap. ponet̃ regimen per aerẽ et loci electionẽ.

De aere.

Sit aer loci uel camere ſue habitationis ad caliditatẽ et ſiccitatẽ decliuis et magis ad ſiccitatem quã ad caliditatẽ ꝙ ſi aer nõ repiatur naturaliter talis fiat arte cũ incenſione ignis in camera qui fiat cũ lignis odoriferis ſicut iuniperi lauri abietis ſauine roris marini et cõſimiliũ aut cũ puluere carbonibus ignitis ſuper aſperſo camerã ſuffumigãdo ſed ſtãte fumo camerã non intret ſed poſtquã fuerit ſedatus. Puluis ſit talis Recipe lignialoes ſandarace galie muſc. anna. ʒ. ii. laudani ſtoracis calamitte anna. ℈. ſem. nucũ cipreſſi. ℈. i. pulueriʒent̃ oĩa et fiat ut dictũ eſt. Et quoniam ueſtes ſub aere collocant̃ expedit de eis aliquid dicere ca put cõuenienter muniat̃ bireto calido diuerſificato in caliditate ſecundũ temporũ diuerſitatẽ nec tamẽ laudo caput nimis calefieri ne nimia caliditate fieret pluriũ uaporũ ad ipſum attractio. Et ex his apparere poteſt ꝙ debet euitare manſiones terrenas et prope decurſus aquarũ loca humida et uentos meridionales et ſeptẽtrionales et loca talibus uentis expoſita.

De motu et quiete

Conuenit exercitiũ uniuerſale ſicut ambulatio equitatio et ſimilia que fieri debẽt ſtomaco ieiuno et corpe a ſupfluitatibꝰ prime et ſecunde digeſtionis purgato de pticularibus exercitiis cõuenit pectinatio capitis et eius mediocris cũ pãno calido fricatio conuenit inſuper naſi democatio et interdũ ſternutationis prouocatio que regulariter magis competit poſt uniuerſales purgationes et patica repletione in capite pcepta que pp abſentiã grauitatis capitis facile cognoſci poteſt. Prouocetur igitur de mane ſternutatio ſtomaco uacuo cũ infraſcripto puluere qui Reci. piretri. ℈. ſe. coſti piperis albi anna. ℈. i. piſtent̃ ſubtiliter et cribentur et de ipſo naribus inſufflet ur uel attrahatur ad quantitatẽ grani frumenti loco uniuerſalis exercitii ante ipſum fieri non poſſet fiant fricationes. incipiendo a collo et trahendo uerſus manus et brachia cũ panno calido deinde fiant coxis et tibiis ſtomaco ieiuno ante prandiũ et cenam uel ſaltem ante prandium.

De ſomno et uigilia.

Dormiendi cõuenientior hora eſt nox quam dies. unde Auic. ſecũda pmi. Naturalis dormitio eſt et ſecundũ nature curſum facta que nocte non effugit et diẽ nõ impedit. Aliquando pp quaſdã contingẽtias ſomnus diurnus non debet interdici nam quando cõtingeret ꝙ motibus corporeis aut animalibus fortibꝰ ſuccederet laſſitudo aut ſomnus nocturnus eſſet impeditus tunc diurnus concederet̃ ſed ubi tales caſus nõ interueniant caueat a ſomno diurno. unde ſecunda primi doctrina ſecũda ſuma quinta cap. xiii. In die dormire malum et ad malas prepat egritudines etc. Sit igitur ſomnus ſex aut ſeptẽ horarũ ad amplius ſed non minus quinqꝫ et ſit notabiliter capite eleuato corpore cõuenienter pannis tecto ſit ſomnus primo ſuper latere dextro. ſecũdo ſuper ſiniſtro ꝙ ſi dormitio nõ fuerit abſoluto ſomno ſecundo reuoluatur ſup latere dextro ſed nullo pacto reſupine dormiat quoniam materiã ad nucã et neruos declinare facit. ſecunda primi cap. allegato et ſit lectũ ex pluma molli ut patrie eſt cõſuetudo.

De accidentibus ani

mi. Caueat a ira furore precipue fortibus triſtitia ſollicitudine et maxime ipſis pſeuerantibus. Extermiant eñi hec corpora ab ea que ſecundũ naturã ↄſiſtentia. iii. teg. letetur gaudeat bene ſperet nec ſubiraſci aliquando nocet. Et quia coitus ſub accidẽtibus aĩe locari ſolet de eo dicit̃ ꝙ abſtineat. nihil ẽ ꝙ corpus effeminet magis et exanimet quã coytus ſit igit̃ eius uſus rarus neqꝫ ad ipſum moueatur niſi prius appetitu naturali incitante neqꝫ ad hec pmoueatur ab obiecto extraneo aliquãdo occurrente fiat igitur ſi neceſſitas urget iam prima et ſecũda digeſtiõe celebratis et tertia dimidiata. xxii. tertii quale quantũ ſit hec tempus relinquat̃ quoniã et coytus ĩ caſu iſto dimittendũ eſt.

De inanitione et re

pletiõe oportet hũc adoleſcentẽ oẽm ciborum repletionẽ uitare de repletione humorali dicetur in regimine p potionẽ de tali repletiõe in

tendendo quedā regule ſunt obſeruāde. pri/
ma ꝙ ſtāte faſtidio aut ſtomaci abominatiōe
nūq̄ cibus ē accipiēdus nō aſſumit᷑ tūc cibus
cū delectiōe nec bene digerunt᷑ ſecūda cibus
ex pluribus cibis factus neq̧ potus ē accipiē
dus. tertia ſtāte magna uentris ſtipticitate et
ſupfluitatū retentione nō eſt cibus ſumēdus
quarta nūq̄ comedat᷑ niſi certa adſit fames.
quinta cibaria leuiora aliis premitti debēt de
quibus in ſequēti cap. dicet᷑. ſexta in cibatiōe
non debet multū tempus prolōgare ne in ci/
bo diuerſitas digeſtionis adueniat. ſeptio om
nes cibi premaſticari diligēter debēt antequā
deglutiant᷑. octauo nūq̄ cibi nec potus ſum
menda ē tanta quātitas ut ſtomacus grauetur
ex eis quia deterior enī cibatio eſt que in ſto/
maco grauitatē efficit ſicut deterior potus eſt
qui in ſtomaco fluctuat. Sed ſi cōtingeret ob
aliquā cauſam ciborū fieri repletionē ad ipm
euacuandū feſtinandū eſt. Si igitur ciborum
corruptiōes apparuerit ſigna ex odore uel fe
tore aut eructuatione uel alio ſimili ſigno ſta
tim cibus ille uomitu ē educēdus cū hoc uo/
mitiuo. Recipe rafani. ℥. iii. fiat decoctio de
qua accipiatur. ℥. iiii. quibus addant᷑ acceto/
ſi ſimplicis. ℥. ii. et tepidū ſumat et poſtquam
ſumpſerit p horā mediā cōprimat᷑ lingua di/
gitis aut gutturi intromittat᷑ pēna olēo intinc
ta et uomitū prouocet. quod ſi uomitus ꝓuo/
cari faciliter nō poſſet aut pp pectoris angu/
ſtiam timeretur fiat cliſtere hoc. Recipe folio
rū malue mercurialis et blite an. m. i. fiat de/
coctio de qua accipiat᷑ lib. i. ſe. cui addātur ye
rapig. ℥. ſe. caſſie. ℥. i. ſalis. ʒ. iii. olei. ℥. iii.
et tepidū ſtomaco ieiuno adminiſtret᷑ et hoc
tpe eſtatis. tpe hiemis addatur ſupraſcripte de
coctioni benedicte yerapig. an. ʒ. iii. zucari
rub. ℥. i. olei de camomilla. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii.

De cibo et potu.

Sit panis ex farina a qua furfur ex toto non
ſit excuſſus habēs aliquid plus ſalis et fermē
ti quā q eſt ī uſu cōi ſitq̧ cōuenienter coctus
nō pluris tpis quā duorū ant triū dierū neq̧
minoris unius diei nō eſſet male ſi tpe ueris
uteret᷑ pane de ſpelta pp maiorē exſiccationē
uitare debet panē nō bene coctū agimū et oia
cibaria q̄ ex paſta agima fiūt ut ſunt lumelli
macarones et ſimiles cibi. Carnes q̄ ſibi con
ueniūt ſunt ſicut leporis caprioli apri et oim
auiū degentiū in nemoribꝫ et pratis et nō in
aquis aut paludibus ut ſunt colūbi. et ꝓprie
ſilueſtres turtures faſiani pdices turdi meru/
le pullorū et ſimiles. Ex quadrupedibus do/
meſticis ſunt uituli lactantis et edine et caſtra
ti annualis et ſilueſtriū. Carnes ſunt melio/
res dōeſticis. unde. iii. almāſoris. Silueſtres
carnes meliores exiſtūt et ſanguis ex eo geni
tus paucas habet ſupfluitates uſus piſciū nō
conuenit ꝙ ſi interdū accipit ſint ſicut Luci
trute carpiones capedani aurate et ſimiles et
melius prepantur aſſati quam eliſſati. Lactis
uſus nullo pacto cōuenit. Caſeus uero uni
us anni frangibilis et mediocriter ſalitus cō/
cedi poteſt in fine mēſe aſſumendo duos aut
tres bolos. De oleribus uitet oia que ſunt fri
gida et humida ut lactuca ſpinacia cucumeres
portulaca cucurbita etc. Minuta olera conce/
duntur ut ſunt mēta feniculus petroſilinus
maiorana apiū bugloſſe borago ſerpillus yſo
pus caules et reliqua huiuſmōi. De radicibus uti
poteſt carota domeſtica paſtinaca ab acrumi/
bus abſtineat ut aleū porrū etc. pp multitudi
nem uentoſitatū. unde. iiii. regiminis accuto
rum alliū ſiſam facit. id eſt uentoſitatem. De
fructibus omēs orarii uitentur ut ſunt ceraſa
pſica iuiube. et nocēt poma acria et ſilueſtria
et pira ꝑcipue accetoſa caſtanee et dactili uti
poteſt ficubus et precipue ſiccis et fiſticis et
granis pini cū poſtquā fuerint mūde ſint tri/
bus uicibus in aquam feruentem ſubmerſa
et poſtea in umbra exſiccata et melle aut zu/
caro condita. Leguminum uſus non conue/
nit. unde ſecūda affor. in cōmento affor. xvi.
ubi indigentia non oportet laborare dixit ga
lie. aucto. hypo. ꝙ hellenes propter indigenti
am comedentes legumina ſequitur eos pedū
debilitas uti tamen poteſt brodio cicerum ru
beōrum precipue quando decoquuntur cum
radicibus feniculi aut petroſilli panicoueſci
poteſt. nam ſua ſiccitate non eſt multi nutri/
menti et ſua leuitate urinam prouocat licet ſit
complexionis frigide et ſicce in ſecundo.
xxi. continentis. Riſum etiā conuenit quoni
am calide et ſicce complexionis. xxi. continē
tis ſed non ſumatur uentre exiſtente ſicco de
conditis ut poteſt uti zenze. uiridi ſemel aut
bis in ebdomada et hoc tempore frigido ſcili
cet a principio ſeptembris uſq̧ ad finem apri
lis et corticibus citrangulorū et citrorū poſt/
quā conditi fuerint zucaro et diacitoniton cū
zucaro in fine menſe et accipere omni ebdo/
mada mirabolanum unum conditum poſt ce
nam precedentem per ſeptē horas et inde cū
aſſumpſerit ſtare horis quinq̧ antequā come
dat eſſet ualde conueniens. potus ſit uinū al/
bum clarum ſaporis aliqualiter dulcis et pau
ciferum ꝙ ſi pauciferum haberi nō poſſet cō
miſceatur aqua clare fōtis aut ciſterne uel co
cte.

Digitized by Google

Regimen ſecundum

quod eſt per potionem.vii.continet intentio/
nes prima eſt materiei minoratio.ſecūda eiuſ
dem digeſtio.tertia erradicatiua ipſius euacu
atio.quarta eſt diuerſio.quinta male comple
xionis capitis remotio.ſexta ē pectoris et dor
ſi materiei reſolutio et corundē ptium cōfor/
tatio.ſeptima eſt ſuccurrere accidenti quod ē
pectoris dolor.

Prima intentio.

ſic perficitur.Recipe pillula.de yera.ſimpli/
cis.ʒ.ſem.agarici.℈.i.fiant pill.v.et refor/
mentur cum oximellis ſimplici has pillu.ſu/
mat per horam ante diem ſuper quibꝰ poteſt
una hora dormire cum eas acceperit deide ui
gilet et abſtineat a cibo quouſq; tranſiuerint
hore quinq; ab hora aſſumptioniſ in fine quā
rum comedat nullum prius aſſumendo laua:i
num ſiue pill.fuerint operate ſiue non.nam
ſi ante prandium non ſoluerint ſoluent poſt.
ꝙ ſi contingeret ꝙ corpus non mouerent ſi
at cliſtere ante cenam cuius deſcriptio poſita
eſt in ca.de repletione et inanitiōe.

Secunda intentio.

Adimpletur.Recipe ſyrupi deſticados ſyru/
pi de biſantiis anna.℥.ſem.ſyrupi de praſſio
et de liquiritia anna.ʒ.ii.Aquarū melliſſe ca
pillorū ueneris et maiorane anna.ʒ.i.miſce
et aromatiza cū nucē muſcata iſte ē ſyrupus
pro una uice ſumat ipſum calidum in aurora
et continuet eum ſeptē uel octo uicibus ſupra
quo poteſt ad libitum dormire ſed non prius
poſt ipſum cōedat donec quattuor aut minus
tres hore tranſiuerint.

Tertia intentio.

perficitur ſic.Recipe pillu.cochiarum.ʒ.ſe.
pillu.de agarico.℈.i.fiant pill.v.numero et
reformentur cū aqua maiorane has pill.ſum
mat in die imediate ſequente poſt ſumptionē
ſcriptorū ſyruporū per horam unam ante diē
ſuper quibus poteſt hora una dormire et ab/
ſtineat a cibo donec tranſeant hore.v.ab hora
ſumptionis.et tunc accipiat ciatū brodii pul/
li macri cum.℥.ſem.zucari.rub.et inde ad
horam prandeat et ſe nō multo cibo grauet in
prandio.Recipe ordei integri.℥.ii.buliant ī
lib.iiii.aque ad ignē lentum donec bene deco
quantur poſtea coletur aqua et in eius colatu
ra lauetur furfur de qua lotione accipianᷣ.℥.
xvi.quibus addantur zuccari rub.℥.ii.uitel
li ouorū numero.ii.ſalis.ʒ.iii.et fiat cliſtere
iſtud enema calidū accipiat in die imediate ſe
quente ad diem aſſumptionis ſupra ſcriptarū
pill.de mane ante prandium et cum complete
reiecerit ſumat prandium ſuum.

Quarta intentio.

Completur cum diuertentibus ad ptes inferi
ores et cum his que trahunt diuertendo per p
tes propinquas de his que diuertunt ad ptes
longinquas ſunt fricationes ad coxas et tibi/
as cum panno calido ad inferiora trahēdo uē
toſationes ſine ſcarificatione ſuper nates et li
gature doloroſe iuxta inguina et fricationes
plantarum pedum cum ſale et aceto.Ad ean/
dem intentionem ualent ſuppoſitoria et cliſte
ria fortiora et minus fortis ſecundum ꝙ uiſū
fuerit preſenti medico diuerſiones fiunt a ca
pite per partes propinquas cum capupurgiis
maſticatoriis et ſternutatoriis capupurgiis
ſic fiat.Recipe ſucci ſanſuci ſucci radicū bli/
te amborum per reſidentiam clarificatorum.
anna.℥.i.de hoc mixto trahantur octo gutte
per naſum ore pleno aqua et capite ad poſteri
ora inclinato.et ſi huic addatur ſucci artanice
clarificati pro tertia parte erit fortius capupur
gium.Et adhuc fortius ſi addatur ſucci cucu
meris aſmini idem faciunt oleum cucumeris
aſmini quando per naſum attrahitur.Sternu
tatorium.Recipe piperis.ʒ.ſem.nigelle per
noctem in acceto infuſe poſtea ad umbrā ex/
ſiccate.℈.ii.piſtentur ſubtiliſſime et cribenᷣ
et fiat puluis de quo inſuffletur uel p naſū at
trahaᷣ ad quātitatē unius grani frumēti aliud
fortius.Reci.ellebori albi.℈.i.pulueriz etur
ſubtiliſſime et cribeᷣ et fiat ut dictū ē.Maſti/
catoriū.Reci.maſticis gra.vi.maſticeᷣ et qn
do fuerit comaſatus addanᷣ duo gra.piperis
et ſimul maſticentur et expuaᷣ omnis humi/
ditas fluens ad os et cū ſenſerit uirtutē pipe/
ris eſſe diſſolutā addantur duo alia grana.et
ſic procedatur donec.xvi.uel uiginti grana
conſumpſerit.fortius predicto eſt ſi cum ma
ſtice addatur radix caperis et iterum fortius
ſi addatur piretrum aut ſcafriſagriā de diuer
ſione per gargariſmata non ſcribo dubitans
ne corū agitatione materiā ad pectus conuer
terent iſti modi diuerſionū nō eodem die fie/
ri debent ſed eligaᷣ mō uno mō alio cū inter/
poſitione temporis.

Quinta intentio.

ſic adimpleᷣ.Re.ligni aloes laudani ſtoracis
calamite anna.ʒ.i.gariofilorū nucis muſ.ſe.

baſiliconis anna. ʒ. ſe, aque roſate in qua ſit aliquid muſci. et ambre diſſolutū quantū ſufficit et fiat pomū hoc pomū capitis confortatiuum ſepe odoret. Ad eandē intentionem ualet ſaculus cum ſale et milio prius torrefactis confectus poſtea ſuper tegula calefactus et capiti ieiuno ſtomaco ſuperpoſitus et cū infrigidatur renouetur et ſic quinqꝫ aut ſex uices fiat. Alius ſaculus priore efficatior. Reci. granorum piperis naſturtii anna. ℥. iii. infundātur per noctem in aceto. deinde exſiccent poſtea fiat ſaculus qui ſuper tegula calefiat et capiti apponatur et cum infrigidatur iterū calefiat et taliter quinqꝫ uicibus renouetur. Confert inſuper nigelle per diem naturalem ī aceto infuſe. deinde exſiccate poſtea torrefacte et ultimo puluerizate et ligetur in ſindone et ſepe odoretur ꝙ ſi idem addat ſanſuſi ſubtiliter puluerizati. ℥. ſem. erit cōuenientius. Compleat hanc intētionē uſus diamuſci dulcis diambre pliris arcoticon ſumendo de altero iſtorū. ʒ. i. ſem. aut duas ante prandiū per horas. iiii. Facit ad idē optima triaca aut metridatū ſumendo de altero iſtorū. ʒ. i. poſt finem cene precedentis ad octo horas et poſt aſſumptionem abſtineat a cibo p horas ſex ad minus. Ad idē facit diacorus et acorus conditus ſumendo. ʒ. ii. de quouis iſtorū per duas horas poſt cenam quando uadit dormitū. De iſtis poteſt modo uno modo altero ſumere. Aliquando unū aut duos dies interponere. remiſſior ſit harum rerū uſus temporibus calidis quam frigidis.

Sexta intentio.

Adimpleatur cum medicinis exſiccatiuis calefactiuis et reſolutiuis. unde Auic. xxii. tertii tractatu primo cap. de gibboſitate. Canon medicinarum eius que nō eſt cum ſiccitate ē ut ſint ſtitice ut ſtringant ligamenta que mollificata ſunt quamobrem inclinate ſunt ſpondiles. ſ. ad exitum a loco ſuo et calefactiue ut confortent ea. ſ. ligamenta et reſolutiua ut reſtringantur humiditates aut mollificātes aut iuuantes ad mollificandū. nam cum cadit ſufficientia ſuper ſtitica poſſibile eſt ut confortētur ligamenta etc. et de medicinis in quibꝫ aggregantur calefactio ſtiticitatis et reſolutio dixit Auic. loco allegato ſunt nuces cipreſſi et folia eius folia lauri calamus aromaticus etc. De compoſitis ſunt Recipe uini rubei ſtitici ℥. x. cipreſſi et foliorum eius anna. ʒ. iii. radicis enulle ſicce. ʒ. ii. piſtentur oia et buliāt in dicto uino uſqꝫ ad conſumptionē duarum ptium poſtea coletur et colature addatur olei de ruta. ℥. ii. et buliant ſimul uſqꝫ ad conſumptionem uini cum predicto oleo ungatur pars gibboſa uidelicet dorſum. Ad idem uidelicet emplaſtrum quod ſic fit. Recipe acori. ℥. iii. enule. ℥. ii. decoquantur in aqua decoctionis foliorum nucum cipreſſi poſtea piſtentur. Et addatur olei de ruta quantū ſufficit ad impiguandum et fiat emplaſtrū quod pti gibboſe ſupponatur. Aliud Recipe ſauine acori enule anna. ℥. ii. decoquantur in uino albo donec diſſoluantur poſtea terrant diligenter et accipiatur bdelii. ℥. ſem. et diſſoluatur cū ſupradicto uino ubi res fuerunt decocte. et oia ſimul miſceantur et redigantur ad formam emplaſtri. Valent etiam untiones facte cum oleo de piratrō de caſtoreo et de euforbio ſimul et diuiſim uſus iſtorū medicaminum non ſit niſi poſt bonam corporis mundificationē et purgationē. unde Auic. Cū antecedit mundificatio. i. corporis purgatio non eſt malū imo eſt tunc bonū uti ſtiticis. ſ. calefactiuis exſiccatiuis et reſolutiuis utatur igitur modo uno modo alio.

Septima intentio.

Completur cum untione pectoris cum oleis anodinis licet putem magnā ptem iſtius doloris eſſe pendentē a mala pectoris compoſitione. Recipe olei amigdolarū dulcium. ℥. i. olei de camomilla. ℥. i. ſem. pinguedinis galline anatis anna. ʒ. ii. yſopi humide. ʒ. iii. croci. ʒ. ſem. miſce totum et ungatur cum hac untione ps pectoris nō gibboſa et precipue locus ubi dolet cum manu calida et inde ſupponat panniculus calidus.

Regimen tertium

quod eſt manualis operatio quod debent fieri quando alia nō ſufficerent adimplet per cauterium. unde Auic. xxii. tertii tractatu. i. ca. ſupra allegato. Et quādo nō ualet curationes cū eis que bibunt et emplaſtris et ſimilibus adminiſtret cauteriū ut remoueat mollificatio et induretur locus. Et modus cauterizādi ut dixit albucaſis eſt ut cauterizet cū cauterio qđ ſit circulus ut capiat ſup omnē ptem ſpondilis diſlocate equaliter de hoc modo cure que fit per cauteriū nō me extendo quia ſicut medicatio cū medicinis nō ualet in gibboſitate ī ueterata et cōfirmata ita neqꝫ medicatio cum cauterio. Sit laus deo.

¶ Bauerius de Baueriis.

Conſilium ad euelendum pilos et ne iterum

renaſcantur.

Ꝫ pili aliquo

in loco nati eſſent qui perſonā
dehoneſtarent aut propter quā
uis cauſam uelle corū ortū prohibere ſic pro
cedendum eſt remoueantur pili a loco in quo
ſunt. Remotio eorum et ſi multis modis fieri
poſſit melior tamē eſt ut ſi lotro educant᷑. Si
lo.rū leue. Recipe calcis uiui auripigmēti an
na. ℥. ſem. pulueri zentur et ponātur in ſacu
lo lineo raro et fac ipſum ſaculum bulire in
lib. ii. aque et cū hac aqua laua locū depillan/
dum et cadēt pilli. Aliud Recipe colofonie
maſticis armoniacū auri pigmentū et ſimul
diſſolue deinde cū fuſte ligno in dicto medica
mine intincto line locū ſi uolueris fortiuſ me
dicamen utere iſto ut dictū eſt. Aliud Recipe
calcis uiui auri pigmenti anna. ℥. i. diſſolue
cū liſſiuio facto ex cinere ſermentorū aut cau
liū nigrorū et pone ad ignē et fac bulire dōec
ueniat ad ſpiſſitudinē mellis ē ſignū perfecte
decoctionis. Si imponis intus pennā ſtatim
a pillis mundatur cū iſto medicamine unge
ptem depillandā. ſi igitur medicamine fortio
ri imediate ſupra ſcripto uolueris utat᷑ iſto.
Melior modus applicādi pſilotrū eſt in ſtufa
et fomentent᷑ bene locus depillādus cū aqua
calida deinde exſiccetur et ſtando in ſtufa ap/
plicetur pſilotrū. et pmittat᷑ ſtare tādiu donec
ſex uiceſ dicat᷑ pater noſter et lauetur cū aqua
calida et cadēt pili omēs. Poſtea ungat᷑ locus
depillatus cū oleo roſato loto cū aqua frigida
Si autē pſilotrū faceret in loco aduſtionē aut
excoriationē curet᷑ cū unguēto de ceruſa aut
ungatur cū oleo ro. et uiolato mixto cū ſucco
ſemp uiue aut ungat᷑ cū unguento popideon
ꝙ ſi in loco fortis fuerit aduſtio adhibe ung/
uentum de ceruſa aut de litargirio permixto
cum albumine oui poſtquam locus eſt depila
tus ut pili non renaſcantur liniatur cūm iuſ/
quiamo et opio diſſolutis in aceto. Corpus ra
ne cum exſiccatur et puluerizatur et puluis
miſceatur cum muſcilagine pſili aut cum ſuc
co iuſquiami albi et acetum et fiat linimentū
cum quo pars depilata liniatur. Recipe cine/
ris ſtiticum caulis cū aceto qui emplaſtratus
et parte ſuper poſituſ non ſinit pilos renaſci.
De rebus non permittentibus pilos renaſci
ſunt ut colligitur .. Galie. in primo decē tra/
ctatuum ſanguis rane lacunalis ſanguis ueſ/
pertilionis ſanguis teſtudinis aquatice et lac
canis cum aliquo iſtorum unge locum aut un
ge locum cum ouis formicarum permixtiſ cū
ſanguine ueſpertilionis uel teſtudinis.

Recipe quindecim ſanguiſugas et optime cō
tere in mortario et diſſolue cū aceto ualde for
ti ex inde cola et iterū contere cum aceto et co
la deinde cum hac expreſſura ſepe locū unge
Recipe pillu. aurearum deſcriptione Nicolai
in ſuo antidotario. ℈. ii. iſtas pillu. ſumat per
horam ante diem et inde differat prandium ſu
um per horas quinꝙ.

Recipe accetoſi ſimplicis ſyrupi de ſticadoſ ſi
ne ſpeciebus anna. ℥. ſem. ſyrupi de biſantiis
℥. i. aquarum endiuie lupullorum meliſſe an
na. ℥. i. miſce iſte eſt pro una uice ſumat ipm
per horam ante diem et continuet ſeptem die
bus omni die ſumendo unum et ſic ſummere
accipiat in die ſequenti ad diem aſſumptionis
pillularum ſupra ſcriptarū.

Recipe mente quartam. m. i. florum ſticados
arabici epithimi foliculorum ſene anna. ʒ. i.
ſem. paſſularum ſine nucleis. ʒ. iii. florū bor
raginis bugloſſe et uiolarum anna. ʒ. ii. ſemi
nis endiuie. ʒ. ii. piſtentur modo groſſo piſtā
da et infundātur per horas octo in ſero capri
no deinde buliantur duabus ebulitionibus et
coletur de colatura accipiatur quantum ſuffi/
cit ad diſſoluendum diacatholicon et caſſie no
uiter extracte a canna anna. ʒ. iii. reubarbari
electi. ℈. ii. ſquinanti. ℈. ſem. electuarii indi
maioris. ʒ. i. et. ℈. ii. et fiat potuſ. Iſtū potum
ſolutiuū accipiat calidū et nō tepidū p horas
nouē a fine precedētis cene in die ſequenti ad
diē complete ſumptionis ſupraſcriptorū ſyru
porū ſuper quē pōt cū ceperit dormire per ho
ram et nō amplius poſtea uigilet donec tran/
ſeant hore quinꝙ ab hora aſſumptioniſ et tūc
accipiat ciatū unū aque ordei calide cum. ℥. i.
zucari rub. et inde ad horam prandeat.

Recipe ordei fricati lib. ſem. aque lib. x. buli
ant tamdiu donec grana crepuerint et ſint op
time cocta poſtea de colatura accipiatur. ℥.
xviii. quibus addantur uitelli ouorum nume/
ro duo zucari rub. ℥. ii. ſalis. ʒ. ii. calidū ſup
ponatur iſtud enema accipiat de mane ſtoma
cō ieiuno ad diem imediate ſequentem ad diē
aſſumptionis ſupra ſcripte medicine.

Recipe margaritarum iacinctorum anna. ʒ. i
corticum citri conditorum. ʒ. ii. ſem. cinamo
mi. ʒ. i. ſem. galange gariofilorum anna. ℈.
ii. ameos carui anna. ʒ. ſem. ſandalorum al/
borum et rub. ſpodi roſarum rubearum an.
ʒ. i. coriandorum preparatorū. ʒ. i. ſem. zu/
cari albi quantū ſufficit et cū aqua roſata fiat
electuariū de iſto electuario ſtōaci cordis ca/
pitis et epatis cōfortatiuo ſumat quādo ſurgit
a lecto ad q̄titatē unius bone caſtanee cū ſuo
cortice. Et inde differat cibū per horas tres.

Digitized by Google

Et eo ſic uti incipiat poſtquã ſumpſerit medi/
cinam ſupra ſcriptã per dies duos et inde cõ/
tinuet. Recipe olei nardini. ℥.i. ſucci mente
ſucci agreſte anna. ʒ.vi. buliãt ſimul uſq; ad
conſumptionẽ ſuccorũ poſtea addatur cere al
be. ʒ.vi. et cũ liquefacta fuerit addant maſti/
cis aloes anna. ʒ.i. coralorũ ru. coriandorũ
prepatorum anna. ℈.ii. et ab igne deponatur
et ducatur optime cũ ſpatula donec ueniat ad
formam ceroti de quo extendatur ſuper corio
ſubtili ad formã ſcuti et ſtomaco applicet. Et
ſufficit q ipſum renouetur in omni fine duo/
rum dierũ. et iſto medicamine ſtomaci cõfor/
tatiuo et ad digeſtionem iuuatiuo uti incipiat
poſtquã medicinã ſumpſerit et continuet. Re
cipe diacitonitem cũ zucaro. ℥.iiii. coriando
rum prepatorũ. ʒ.iiii. maſticis. ʒ.ii. piſtetur
piſtanda ſubtiliſſime et inuicẽ miſceant et cũ
niuia citoniorũ reducantur ad formã electua
rii. de iſto electuario accipiat ad quantitatem
unius caſtanee quando a menſa ſurgit ita q
poſt ipſum nihil bibat habet enim prohibere
aſſenſum uaporũ ad caput a ſtomaco.
Recipe ſpecierũ yere ſimplicis. ʒ.ii. mirabo/
lanorũ citrinorum. ʒ.i. aloes ʒ. ſem. agarici
ʒ.i. ſem. zenze. ℈. ſem. aloes loti cum aqua
endiuia. ʒ.iii. et cum aqua abſinthii. Et cum
ſucco caulium reformetur paſta pro pillu. ex
qua cum opus fuerit reformentur pillule nu/
mero ſeptem pro. ʒ. de iſtis pillulis uſualibꝰ
abſq; cuſtodia ſumat a tribus uſq; ad quinq;
quando ſentiret caput graue in ſero quando
uadit dormitum per horas duas poſt cenã. Si
uero ſenſerit ſtomacum male diſpoſitum ſu/
mat per horam ante cibũ et eis taliter uti po/
terit ſemel in ebdomada.

Cauere debet ab aere excedentis caliditatis
et ſimiliter frigiditatis et uẽtis et a triſtitia ira
melenconia ab omi forti exercitio a multa ui/
gilia et a multa cibi quantitate et a cibis diffi/
cilis digeſtionis aut mali nutrimẽti cuius ſũt
carnes omnes ueteres carnes bouine pecudi
ne et caprine cutes animaliũ et eorum uiſcera
et pinguedo dimittat butirum lac et caſeũ an/
tiquum et cibaria ex paſta agima facta. Et pi/
ſces legumina omnia et herbas crudas et ac/
crumina et fructus recentes et uina potentia.
et potus multa quantitas et ſomnus nimius
nocet. Conuenit panis ex bona farina mun/
da a furfure debite coctus cõuenienter fermẽ
tatus non actu calidus ut a furno extrahitur
nec antiquus ſed unius aut duorum dierũ a
quo abiitiantur cortices quando comedit car
nes ſint pullorum uituli caſtrorum et auium
paruarum que in nemoribus uiuunt. Cõue/
niunt oua ſorbilia aut fracta in aqua non du/
ra nec antiqua uti poteſt farre mi io interdũ
ex herbis conceduntur extremitates herbe fe
niculi et menta cum boragine petroſillus bo
rago et bugloſſa ex fructibus uti interdũ po/
teſt citonium aſſum in fine cibi et uuis ſiccis
non dulcibus cum brotis ſuis qui optime ma
ſticentur et a ceteris abſtineat fructibus uinũ
ſit album pauciferum boni odoris et ſubſtan
tie mediocriter clarũ non dulce nec minus aſ
perũ q ſi opus fuerit limphari limphetur cũ
aqua in qua ferrum fuerit ſecies extinctum.
Et ſi in dicta aqua carnes ſuas decoquant op
timum eſſet et conueniens ſue diſpoſitioni.
Non comedat ſi non ſenſerit priorem cibum
aſſumptum fore digeſtum nec ſe a cibo gra/
uet. Et cum habuerit comedendi appetitum ci
bum accipiat maſticet bene quod aſſumit bi/
bat parum nec prius bibere incipiat donec co
mederit prius ſex bolos. et parum pro uice bi
bat et ſepe. ita tamen q quãtitas parua ſit nec
bibat poſt cibum. Dormiat in nocte et nõ in
die ſufficit dormire ſeptem aut octo horis. et
hoc ſuper altero laterum aut ſuper uentrẽ ſed
nullomodo ſup dorſum et dormiat capite be/
ne eleuato et corpore pannis conuenienter te
cto. Conuenit exercitium temperatum ante
cibum expulſis primo ſuperfluitatibus prime
et ſecunde digeſtionis. Et loco exercitii con/
ueniunt fricationes brachiorum coxarum et
tibiarum curet omni die habere uentris bene
ficium bis aut ſemel. et ſi naturaliter haberi
non poteſt fiat arte cum cliſteri. Commune
non faciat exercitium aliquod in quo oporte/
at eſſe caput inclinatum ſicut eſſet ſuere aut
aliquid conſimile. Et dabitis de ſucceſſu noti
tiam et ſi quid oportuerit fieri fiat.

Finis.

Bauerius de Baueriis.

In febre quartana pro magnifico Guidatio
minoratiuum.

Ecipe mirabo
lanorũ citrinorũ chebulorũ et
indorũ an. ʒ.i. polipodii cher/
ſini. ʒ.ii. piſtet mirabolani et incidet ſubtili/
ter polipodiũ et infundat p noctẽ in. ℥.vi. ſe
ri caprini poſtea ponat ad ignẽ et buliat uni/
ca ebulitiõe et colet bona expreſſione et in ea
colatura calida infundant epitimi. ʒ.ii. florũ
uiolarũ. ʒ.i. ſe. et tãdiu ſtẽt ĩ infuſiõe dõec ſe
rũ ſit ĩfridatũ et tũc colet et illi collature adda
tur zucari ro. ℥.ii. et fiat potus q det in die ĩ/
mediate ſequẽti febrẽ p unã horã ante diem.

et dormiat per horam et poſt quinq; horas po
teſt comedere in die imediate ſequenti. Incipi
at ſumere infra ſcriptos ſyrupos poſt cenam
octo horas ſtetq; poſt eorũ aſſumptionem ad
minus horis.iii.ad comedendũ. et poteſt dor
mire poſtquã ipſos ſumpſerit ad libitum. Re
cipe radicũ feni.apii bruſti aſparagi petroſil/
li anna.℥.i.ſem.lingue.ceruine.m.ii.came/
dreos camepitheos. anna.m.i.carui ameos
aniſi anna.℥.ſem.cuſtute roſarũ rubearũ ra
dicum caperũ ciperi anna.℥.ſem.radices in/
cidantur minutim pariter herbe ſemina piſtẽ
tur modo groſſo et bulliantur in lib.iiii. aque
uſq; ad conſumptioné medietatiſ aque poſtea
coletur et colature addatur zucari albi quan/
tum ſufficit et fiat ſyruptus. et accetoſetur cũ
aceto ſquillitico. Recipe ſyrupi ſupra ſcripti.
℥.ii.aquarũ ſcolopendrie lupullorũ melliſſe.
anna.ʒ.i.miſce iſte eſt pro una uice cõtinuet
eum ſepté uel pluries ut preſenti phiſico uide
bitur. His aſſumptis accipiat infra ſcriptam
medicinam in die antecedenti diem acceſſio/
nis febris ſuper qua poteſt dormire per ho/
ram et inde ad quinq; horas capiat.℥.i. zuca
ri rubei cum brodio et poſtea ad horam pote/
rit prandere. Recipe paſſularum ſine nucleis
℥.ſem.florum borraginis et uiolarum anna.
ʒ.ii.epithimi.ʒ.i.ſem.folliculorum ſene.ʒ.
ii.camedreos.ʒ.iii.carui aniſorum.ʒ.i.paſ/
ſule felliculi ſene aniſi et carui parum piſten/
tur et bulliantur in libr.i.ſeri caprini uſq; ad
conſumptionem medietatis ſeri poſtea colet
et de illa colatura calida accipiatur.℥.iiii.in q
bus infundatur epithimi et flores quouſq; ſe
rũ ſit infrigidatum et iterum coletur et colatu
re addatur diacatoliconis.℥.ſem.confectio/
nis amech.ʒ.ii.et fiat potus et exhibeatur ut
dictum eſt. Si tempore quo ſumit ſyrupos nõ
habet uentris beneficium utatur hoc cliſteri.
Recipe decoctionis malue boraginis cum ra/
dicibus ſuis blitis et aniſi de qua accipiatur
libra.i.ſem.et in ea diſſoluatur.℥.i.caſſie et.
℥.i.yerapig.olei.℥.iii.olei parum et fiat i die
antecedenti diem acceſſionis. Si poſſet uomi
tum prouocare ſine magno labore conueniẽſ
foret facere hoc modo. Recipe ſe.aneti ſe. at/
triplicis anna.℥.ſem.radicis rafani.℥.i.buli
ant in unam libram aque donec uideãt ad me
dietatem poſtea coletur et colature addat oxi/
mellis ſimplicis.℥.ii.et fiat potus et hoc uo/
mitiuum ſumat tepidum ipſumq; retineat per
mediam horam.demum cum digito uel pen/
na inuncta cum oleo uomitũ temptet qui con
ueniens eſſet omni die quinta in die acceſſio/
nis fe.eſt ſingularis. Ad ſitim ueſtram caue/
at a potu aque et uini ipſum incendit fe.et no
cet capiti et neruis et aqua nocet ſtomacho et
opillat ſed quando fe.ualde moleſtat gargari
zet aquam cũ aceto parum ꝙ ſi propter mag
nam ſitim neceſſe eſſet bibere utatur hac potu
one. Recipe prunorum numero decem ſebe/
ſten numero.xv.frangantur pruna et ſebeſtẽ
et buliant in lib.iii.aque uſq; ad conſumptio
nem medietatis et cum decoctio tepida fuerit
fricentur pruna et ſebeſten manibꝫ ita ꝙ pru
na in decoctione diſſoluatur poſtea coletur et
colature addatur oximellis ſimplicis.℥.iii.
Et de hoc potu bibat. Bulſat in ferculo borra
ginem aut ſpinacia lactucã et petroſillum uta
tur uino mediocri non multum dulci nec mul
tum bruſco et ſi habet aliquid dulcedinis nõ
ꝓpter hoc eſſet malum. et linfetur cum aqua
ciſterna ſtet letus et fugiat ocium.dormiat in
nocte ſeptem aut octo horas in die nihil et nõ
dormiat in paroxiſmo niſi cum fuerit in decli
natione et comedat quinq; horis ad minus an
te acceſſionem ꝑoxiſmi.

¶ Bauerius de Baueriis.

¶ Cura doloris renalis.

I dolor inuaſe
rit et adſit uoluntas uomendi ꝓ
uocetur uomitus ponendo digi
tos in ore et comprimendo linguam et hoc ſi
cibus tunc fuerit in ſtomaco. Si uero ſtoma
cus hora doloris fuerit ieiunus et uomendũ
eſſet uoluntas ſumatur unus ciatus aque te/
pide decoctionis radicis que comeditur et flo
rum aneti.et cum biberit ſtet per horam me/
diam et prouocet uomitum imponendo digi/
tum in ore aut ponendo pennam oleo inunc/
tam facto uomitu ſi fieri poteſt fiat cliſtere ꝙ
ſi uomitus fieri non poteſt aut quia non eſſet
inclinatio aut ſtomacus nõ eſſet ad ipſum ap
tus tunc fiat cliſtere tale.
Recipe florum camomille malue pericarie.
anna.m.i.aniſorum ſeminis lini carui anna
℥.i. radicis maluauiſci libra ſemis fiat iſta/
rum rerum decoctio de qua accipiatur libra.
i.au.addatur caſſie.℥.una benedicte dragma
vi.pinguedinis galline.℥.ſemis olei de lilio
olei de aneto anna.℥.ii.ſalis.ʒ.ii.ſemis.et fi
at enema ꝙ calidum ſupponat. et huiuſmodi
cliſtere fiat mane et ſero ſtante dolore.
Recipe florum camomille mellilotti aneti
anna.m.unũ peritarie.m.ii. ſeminis lini fe/
nugreci Anna.℥.duas. Abſinthii foliorum

Digitized by Google

lauri anna.m.ſem.foliorũ caulium m.i. foli
orum aniſorum ſeminis feniculi carui anna.
m.i.ſemina piſtentur modo groſſo et herbe ĩ
cidantur minutim et buliantur in ſufficienti
quantitate aque in qua infundatur ſpongia q̃
expreſſa loco dolenti ſupponatur et cum infri
gidatur renouetur ſic fiat quattuor aut quin/
qꝫ uicibus ſtante dolore plurieſ in die iteretur
facta fomentatione modo qui dictus eſt exſic/
cetur locus cum panno calido et ungatur cũ
iſta untione. Recipe olei de lilio olei de aneto
olei de ſcorpionibus anna.℥.ſem.pinguedi/
nis anatis pinguedinis galline ãna.ʒ.ii.yſo/
pi humide.ʒ.ii.miſce cum hac untiõe calida
locus dolens ungatur ut dictũ eſt et poſtea ſu
perponat᷑ lana ſuccida carpinata calida ſi iſtiſ
factis dolor adperſiſteret fiat hoc medicamen
Recipe lapidis iudaici.ʒ.ſem. milii ſolis.ʒ.
ii.ſe. carui.ʒ.i.milii ſolis et carui piſtentur
modo groſſo et buliant in.℥.vi.aque. capillo
rum ueneris uſqꝫ ad conſumptioné medieta/
tis poſtea coletur et cum colatura remoliatur
ſiue fricetur lapis iudaicus ſuper cote ſiue la/
pide ſuper quibus falces acuuntur et inde ad
datur.ʒ.i.ſem.miliũ et fiat potus qué calidũ
ſtomaco ieiuno accipiat ſuper quem poteſt ho
ra una dormire et poſt ipſius aſſumptionem
ſtet ad minus horis quatuor antequã dormiat
huiuſmodi potum taliter accipiat poſtquã fece
rit uomitum ſi poterit fieri et poſſunt cliſtere
et fomentationem et reiteretur ſi opus fuerit.
id é ſi propter hoc dolor non ceſſat. Reci.xi/
lobalſami cinamomi ſemé aniſi feni. et mace
donici ſaxifragie et milii ſolis ſe.ſparagi caſ
ſie lignee anna.℈.ii.confice cum zucaro diſ
ſoluto cum aqua calida capillorũ ueneris do/
ſis.ʒ.iii.ſed in ieiuno cum uino ſubtili albo.
uel Recipe ſemẽ apii aniſi feni. petroſili.an.
ʒ.i.ſem.urtice.℈.ſem.milii ſolis ſaxifragie
anna.℈.ii.cordumeni gentiane anna.℈.ſe.
terre ſubtiliſſime et adde zucarũ ad pondus
omnium et fiat puluis doſis coclear unum cũ
uino albo ſubtili ſtomacho ieiuno et ſtet poſt
aſſumptioné horis tribus antequã comedat.
Stante dolore parum comedat ſumat brodiũ
cicerum ru.coctum cum radice feni.et petro/
ſillini aromatizatum cinamomo. Et hoc bro/
dium eſt ualde conueniens ſeu bibatur ſeu in
fundantur buſſelle panis in eo conuenit etiã
brodium caponis aromatizatũ cum cinamo/
mo et uinum album ſubtile. Et ſi dolor per ſe
ueraret ſumat pullum contuſum aromatiza/
tum cum cinamomo. Cauendum eſt ab aere
multum frigido et ab eo qui eſt humidus et ſi
militer a uentoſo nocet aer qui é calidus mul
tum. Eligatur aer tempatus aut declinans ad
aliqualem caliditatem nocet ira triſtitia coitus
multus precipue ſuper repletionem dimittat
ſomnum diurnum ſi in nocte ſufficienter dor
miuerit. et caueat ab acubitu ſuper dorſo dor
miat ſuper alterum laterũ aut uentrem et non
ſit ſomnus amplior octo horis nec minor.v.
dimittat exercitium forte et precipue ubi dor/
ſum laborat ſicut eſſet equũ equitare ſuccuſſo
rem aut leuare aliquod pondus conuenit exer
citium tempatum pulſis primo ſuperfluitati/
bus prime et ſecunde digeſtionis loco exerci
tii conueniũt fricationes brachiorũ coxarum
et tibiarum ſtomaco ieiuno cum manu uel pã
no calido. Cauere debet a cibiſ groſſe ſubſtã
tie ſicut ſunt carnes bouine et carnes ſalite et
ſimiles a cibis uiſcoſis ſicut anguille tenche
et cutes a cibis uentoſis ſicut ſunt fabe et ſi/
miles et ab omnibus cibis difficilis digeſtio/
nis et ab his qui ſunt opillatiui cuiuſmodi ſũt
illi qui ſunt multum dulces et illi qui ſunt de
ſubſtantia uiſcoſi ſicut ſunt illi qui ſũt de pa/
ſta agmina utatur pane debite cocto et fermé
tato ꝙ ſi quando cóficitur poneretur aliquid
aniſorum conueniret et non ſit panis pluriũ
quam trium aut quattuor dierum nec mino/
ris temporis quã unius diei uinum ſit album
ſubtile clarum non dulce aut habens parum
dulcedinis mediocris potẽtie ꝙ ſi eget miſti
one aque miſceatur cum aqua cocta aut aqua
clara fontis aut ciſterne. Carnes ſint caponũ
iuuenum gallinarum pullorũ caſtrati aut ui/
tuli lactantis uel capreti. Conueniunt pdices
faſiani turdi ficedule et pipiones uolare inci/
pientes. Conceduntur oua ſorbilia aut in aq̃
cocta ſed non ſint dura nec frixa piſces gene
raliter ſunt mali minus tamen nociui ſunt lu
cii titimali aurate capedani uitandum eſt caſe
us et lac et omnes cibi qui cum lacte et caſeo
fiunt. Ex leguminibus concedũtur cicera ru
bea et brodium ipſorum et brodium faſeolo/
rum. Conuenit etiam far colatum et milium
et.v.folium. Ex radicibus conueniunt carro
te piſtachia et radices qui cóiter comedunt᷑ et
radices baucie et petroſilli et rafanus. Ex fru
ctibus cóueniunt amigdale dulces et amare
nuclei ceraſorum et perſicorũ et ceraſa et me/
lones. Et maxime ps illa cui adherent ſemina
De cibo et potu ſumat᷑ ps tanta ut ſtomacum
non aggrauetur et bene digeratur nec come/
dat niſi prius bene ſenſerit cibum preaſſump
tum eſſe digeſtum nec comedere differat niſi
uerus afficerit appetitus nec comedat uſqꝫ ad
ſacietatem ſed a menſa ſurgat cum reliqiis fa
mis. Et in menſa una non comedat diuerſas

Digitized by Google

dapes ſed ſit contentus uno aut duobus cibis
Et ab eo incipiat qui eſt facilioris digeſtionis
uentrem teneat lubricū et fiat cliſtere in prece
denti cap.ſcriptum. Recipe ſem.pulegii ſemi
nis altee anna.ʒ.i.ſem.cucumeris ſemē mel
lonis et dragagān anna.ʒ.ſem.piſtentur om
nia ſubtiliſſime et miſcētur de illo puluere ſu
mat.ʒ.i.ſem.cū uino albo ſubtili. Reci.caſ/
ſie pinguis nouiter extracte.ʒ.x. diſſoluatur
cū decoctione liquiritie ſe. cōmunium maio/
rum et yſopi et fiat potus quē calido ſtomaco
ieiuno accipiat. et inde ad.iii.aut.iiii. horas
comedat de proprietate huius potus eſt prohi
bere generationē lapidis in renibus iſtorum
duorū medicaminū ultimo ſcriptorū ſummat
modo unum modo alium in omni fine.xii.
aut.xv.dierum.

¶Finis.

¶Bauerius de Baueriis.

T ſi multe ſint

ſterilitatis cauſe ut uideri pōt
nono continētis. Et ab aly no/
no diſpoſitionis regalis et a Gal.in cōmento
affor.v.pticule. Quicūq₃ frigidas et dempſaſ
matrices habēt. et ab Auic.xxi.tertii. Ex eis
due ſunt que difficultatē impregnatiōis faci/
unt precipue in Illu.domina mea do. zafira
de ordelaffis.quarū prima ē mala ꝯplexio hu
mida matricis multiplicās humiditates matri
cē reddentes lubricā unde nō retinet ſperma
uiri in ea ſuſceptū tanto tpe quod compleat
generatio. Alia eſt remiſſa matricis caliditas
ſiue eius frigiditas generās uentoſitatē q̄ ſe/
men in ea receptū ultra lubricitatē ſpargit et
ipſum expellit antequā embrio generet has
cauſas ex eis que mihi narrata ſunt et ex ſig/
nis que ipſe uidi comprendi reducere cauſā
male cōplexionis humide et ſimiliter uentoſi
tatis ad cauſas primas maioris eſſet laboris
quā utilitatis et ideo preteribo ſimiliter pone
re cauſas difficultatis impregnationis ex pte
uiri nō uidetur expedire cum cōſtet ipſum eſ
ſe fecundū nec arbitror cauſam eſſe ex parte
utriuſq₃ ſpermatis cū dicat Raſis.ix.continē
tis ꝙ uir cōceptiuus coniunctus mulieri con
ceptiue ſecundū ſimilitudinē lapſus efficitur
non generatiuus et mulier nō concipiēs non
uideo ſiquis lapſus ſit in ambobus ꝙ ſit ſecū
dum ſimilitudinē. Nec etiā inter ipſos tanta
uidetur eſſe in lapſibꝰ diſſimilitudo ut ex hoc
ſequatur ſterilitas.unde Auic.xxi.tertii. Et
quandoq₃ ē cauſa in ſpermate ut ſit ſperma ui
ri diuerſe impreſſionis ei que eſt in ſpermate
mulieris contrariū receptrici etc. Non tamē
quelibet cōtrarietas in complexione ſperma/
tis eſt cauſa ſterilitatis ſed ſolū illa que ē for/
tis.unde ſi cōtrarietas remiſſa eſſet ita ꝙ unū
ſperma eſſet parū calidū aliud uero parū fri/
gidū unum temparet aliū et ad conceptionē
faceret. Sed ubi ambo multū diuerſificarent
non fieret generatio ut apparet ex Gal.in cō
mento illius affor. quecūq₃ frigidas et dem/
pſas matrices. Conſideratis igitur premiſſis
cauſis cum ſint corrigibiles per ſcientiā me/
dicine pronoſticari debet medicus hanc Illu.
do.fieri debere prolificā et fecundā.

Regimen iſtius diſ

poſitionis duplex eſt unū ut remoueant cau
ſe impregnationē prohibentes aliud ad ipſā
impregnationē. Hoc duplex regimen tetigit
Auic.cap.ſupra allegato cū dixit Regimē ca
pituli diuiditur in duos modos quorū unus ē
ad impregnationē in ea et ſecundū eſt ad cu/
rationem cauſarū prohibentiū impregnatio/
nem. Primū regimen duas habet generales
intentiones.quarū prima eſt Debitū regimē
ſex rerū non naturaliū. Aliud eſt regimē me
dicinale. Prima intentio diuidetur in ſex ca.
ſecundū numerū ſex rerū non naturaliū a q
bus incipiam et primo ab aere oſtendēdo pri
mo qui ſit diſconueniens ut euitetur. deinde
qui ſit conueniens ut eligatur. Et ita faciam
in reliquis capitulis.

De aere.

Nocet oīs aer humidus et fri.et aer uentoſus
precipue flante auſtro.et qui eſt mali odoris.
Et licet medicine auctores de aere expreſſe lo
quantur uolunt tamē p ipſum reliqua elemē/
ta intelligi.unde cauendū ē ab habitatiōe ter/
rarū humidarū et a locis uētis expoſitis pre/
cipue meridionalibꝰ ab habitationibus terre
nis aut propinquis cloacis aut aquarū curſi/
bus et a ſubita corpis multa calefactiōe. Cō
uenit aer clarus qetus debite euentatus boni
odoris declinans ad aliqualē caliditatē ſed ad
ſicci.magis ꝙ ſi naturaliter haberi nō poſſit
arte fiat incēdendo in camera aut ignē cū lig
nis ſiccis bonū odorē habētibus ut ſunt iu/
nipus abies pinus laurus etce. aut ſuffumige
tur cū laudano ſtorace ſicca thure ſupponen
do alicuius iſtorū uel oim ſimul prunis. aut
Recipe thuris laudani ſtoracis calamite galie
muſc.anna.ʒ.ſem.ligni aloes.ʒ.ii. piſtētur
oīa et cū uino maluatico reforment trociſci
quorū quilibet ſit ponderis unius.ʒ. cum di

Digitized by Google

midia et ex eis unus prunis accenſis ſuppo
nať. Sed qr aer nos uario mó nos alterat ſe
cundũ uariũ occurſum ad corpus uariať aũt
eius occurſus et impreſſio ad corpus ſecũdũ
ꝙ corpus pãnis calidioribꝫ aut minus calidiſ
ẽ munitũ. Et ideo de eis hic mẽtio fiet. Variẽ
tur pãni ſecundũ uarias tẽporũ diſpoſitioneſ
ita tamẽ ut nullo pacto frigus recipiat pp co/
rũ paucitatẽ nec eſtuet eorũ multitudine uerũ
cõuenientius ẽ ut ex eis ſentiat caliditatẽ ali/
qualẽ habitet loca a terra remota et precipue
camerã que ab omi humiditate et fetore ſit re
mota. cõuenit tẽpore frigido prope ignẽ ſtare
ut caliditatẽ moderatã ſentiat ſed non extuati
onem.

De accidentibus ani

me. Vitare debet triſtitiã melanconiã timorẽ
et furorẽ. Cõuenit letari et gaudere bene ſpe
rare aliquando modicũ iraſci conuerſari cum
amicis et dilectis.

De ſomno et uigilia.

Fugiendus ẽ ſomnus ois nimis longus et ſu
per repletionẽ factus imediate et qui in die fit
cum in nocte dormiuerit ſufficiẽter et ſõnus
ſup dorſum factus. Sit ſomnus de nocte et
non de die niſi dormiẽdi fuerit de die lõga cõ
ſuetudo aut quia in nocte ob aliquam cauſam
nõ potuerit dormire in quibus caſibus conce
diť ſomnus diurnus et minus nocet ſomnus
ante prandiũ de die factus quã poſt prandiũ.
Sitqꝫ ſomnus ſeptẽ horarũ nõ minor ſex ho
ris neqꝫ lõgior octo. Et fiat primo ſup latus
dextrũ deinde ſup ſiniſtrũ ſit capite debite e/
leuato et corpe pannis cõuenienter tecto et dor
mire prius non incipiat quam fluxerint hore
due a fine cene et ſimiliť a prandio ſi poſt prã
dium dormire cõtingit ob aliquã cauſam.

De motu et quiete.

Abſtinere debet ab oi forti exercitio imedia/
te poſt cibũ facto ſiue ſit animi ſeu corpis ne
qꝫ minuſ cauere debet a nimia qete. Exercitiũ
conuenit ambulãdo aut equitando aut ſuper
curru ſiue carreta de mane ante prandium et
de ſero prandio iã digeſto depoſitis primo ſu
pfluitatibuſ prie et ſecũde digeſtionis ſitqꝫ tã
diu donec corpus ad ſudorẽ ueniat aut lapſeť
tunc ab exercitio eſt deſiſtendũ pticulare ex/
ercitiũ eſt capitis pectinatio. legere officiũ no
ſtre domine uoce aliqualiter alta ẽ pectoris ex
ercitiũ fricationes fieri ad brachia cũ pãno ca
lido aut manibꝫ cõuenit magis. cõuenit mem
brorũ ſuperiorũ exercitiũ quã inferiorũ pro
pter materiei diuerſionem nihil minus laudo
ut ad tibias fiãt fricationes et coxas etiã leueſ
aut mediocres reliquum uero tempus ſit quie
tus.

De cibo et potu.

Nocet panis agimus aut indebite coctus et
oĩs cibus q ex paſta fit agima ut lagane maca
roni etc. et carnes antique et q ſunt difficilis
digeſtionis ut bouũ hircorũ et q̃ ſunt multa
rũ ſupfluitatũ ſicut carniũ auiũ habentiũ col
la lõga degentiũ in paludibꝫ aut ſtagnis ut a/
nates anſeres etc. Et uiſcerum animalia ſicut
cerebrum cor pulmo inteſtina uenter ſplen et
epar et uitentur animaliũ cutes dimittanť lac
butirũ et caſeus precipue recẽs et cibariis cũ
iſtis facta piſcium uſus non conuenit nec ob
ſtracorũ ut ſunt gambari cancri etc. Legumi
na cũ generaliter ſint uentoſa non cõueniunt
abſtinendũ inſuper ẽ ab herbis omnibus fri
gidis et humidis ut ſũt ſpinacia attriplex por
tulaca. A fructibus herbarũ ſicut citrulli cu/
curbite melones et cucumeres . et a fructibus
frigidis et humidis ut ſunt pira mala cereſa
pruna mora et a fructibus uentoſis ut ſũt ca/
ſtanee et ſimiles. Eligi debet panis ſimula
gineus ex farina optimi frumenti factus q ſit
conuenienter coctus et debite fermentatus in
cuius confectionis aliquid ſalis ponatur. Cu
ius etas non ſit minoris unius diei nec maior
trium dierũ et cũ comeditur a corticibus mũ
detur. Carnes ſint perdicum faſianorũ turtu
rum franquilinorũ turdorum et auium parua
rum degentiũ in nemoribus et pratis. Ex bi/
pedibus domeſticis conceduntur carnes iuue
num caponum non arte impinguatorũ galli
narum pullorũ pipionũ columbarie uolare i/
cipientium et querentiũ uictum. Ex quadru/
pedibus ſilueſtribus conueniũt caprioli lepo
res iuuenes et apri. Ex domeſticis laudantur
carnes caſtrati et agni annualis capreti et ui/
tuli. Et horum animaliũ ptes anteriores ſunt
meliores quã poſteriores. Et ſi uenter fuerit
lubricus et ſtomacus bene digerens melius p̃
parantur aſſe quã eliſſe precipue que ſunt pin
gues macre uero eliſſe melius diſponuntur.
Ex ptibus pinguibꝫ macre eliganť et pingue
do dimittať. oua recẽtia cõueniunt cũ fuerint
ſorbilia aut tremula uel i aqua fracta albumie
abiecto. ſi quãdo caſeũ comedit ſit frangibiliſ
nõ uiſcoſus etate medius inter recentẽ et anti
quũ de quo in fine mẽſe ſumat duos aut tres
bolos. Piſciũ raro ſit uſus ſi tamẽ aliquando
ſumit ex aquis dulcibꝫ eligat piſces puos ſq/
moſos ut ſunt capedani ſcardone lucii in aqs

Digitized by Google

bonis cocti et ſolee aurate paſſeres trilie et ſi/
miles. Corpa leguminū nō conueniunt pōt
aliquādo uti brodio cicerū rubeorum. Et ex
granis milio panico farre rizo. Et ex herbis
conceduntᷣ feniculus petroſillus borrago bu
gloſſa ſerpillus maiorana mellıſſa anetū yſo/
pus etc. olera minuta calide et ſicce cōplexio/
nis cū quibus miſcere poſſunt que ſunt com
plexionis frigide p temporū uarietatē calidis
tamen et ſiccis predominātibus cōceduntᷣ ca
pares carote ſpagi et lupulli. fructuum uero
quorū admiſcitur uſus ſunt fiſtici grana pi/
ni munda et tribꝫ uicibus in aqua feruēti in/
fuſa poſtea ad umbrā exſiccata et cū zucaro
cōfecta et amigdale ſcoriate cū zucaro confe
cte et auellane torrefacte paſſule dulces abſqꝫ
nucleis aut cū nucleis bene maſticate et cari/
ce pingues. Species qbus utatur ſup ferculiſ
ſuis. Recipe cinamomi electi. ʒ.ii. zenze. be
ladi. ʒ.i. gariofilorū nucis muſca. pipis gra/
norū padiſi anna. ʒ. ſem. ameos cordumeni.
anna. ℈.ii. croci. ℈.iiii. zucari triū coctarū.
℥. ſem. piſtenᷣ et cribenᷣ et fiant ſpecies. Cō
fectiones qbus uti poteſt ſunt aniſi habentes
zucari unā coopturā et coriādri prepati cū
una zucari cooptura poſt cibos aſſumptos et
zenze. conditū et piſtachiata. Vinū potens
dulce et uinū rubeū aut nigrū nocēt et uina a
quoſa et multū acria ſunt mala. eligendū eſt
uinū albū ſubſtātia mediocri boni odoris et
ſaporis mediū inter dulce et auſtrū ſiue bru/
ſcū aut declinās ad aliqualē ſticitatē ꝙ ſi cum
eo opuſ eſſet aquā miſceri miſceatᷣ cū aqua in
qua pluries calibs fuerit extinctus imo ſi oia
cibaria ſua decoquātur in uaſe ferreo cū pre/
dicta aqua eſſet ualde laudabile i caſu iſto quo
niam ſtomaco confert ſpleni matrici et epati.

De inanitione et re

pletione. Omni diligētia uitāda ē repletio nō
ſolū ciborū ſed etiā humorū de qua in ſequē/
ti intētione et precipue rerū prohibitarū ē. n.
repletio oim egritudinū materialiū principiū
et ideo precipitᷣ tertia primi ut a mēſa ſurgatᷣ
reliquiis famis adhuc exiſtētibus. Nā tūc ſto
maci calor potētior fit ad bene digerendū. ſi
enī cibus nō bene digeritur ſecundū ſtomacū
nec efficitur ſanguis ſecūdū epar Gal. xi te/
rapentice. Ex ſaturitate uero aut retētione ca
lor naturalis retinetᷣ quaſi ſuffocatus oē me/
dici ſtudiū In hoc cap. eſſe debet ut taliter ci
bus et potus ſumanᷣ ut inde bona ſequatᷣ di/
geſtio. Nam hoc eſt quod precipue i caſu no/
ſtro queritur. ſ. ut corpus ſit ſanū et nō ſit ſa/
cietas nauſeatiua que ex repletione fit. unde
Raſis. ix. continētiſ ex lib. ſignorum ypo. Et
Auic. xxi. tertii. Ex genere quidē ſpermatis.
ex quo nō fit generatio. Eſt ſperma pacientis
nauſeatiuā ſacietatē et cuius corpus nō eſt ſa
num ſperma currit ex omnibꝫ mēbris. ex ſa
no quidē ſanū. ex infirmo quidē infirmū. ut
dixit ypocra. Pro intellectu huius ſunt que/
dam documēta attendēda. Primū ꝙ cū uerus
ad cibū appetitus fuerit cibuſ nō differatᷣ quo
niam tollerare famē ſtomacus maliſ replet hu
moribus. Secundū ꝙ in una cibatione nō ſu
mat uarias dapes ſed ſit contēta uno aut duo
bus cibis. Et ab eo incipiat qui ē facilioris di
geſtionis. Tertiū ꝙ antequā cibū deglutiat
optime maſticetur. Quartū nō prius bibere
incipiat quā comederit ſex aut octo bolos. Et
melius eſt parū pro uice bibere et ſepe quā ra
ro et multū pro uice ita tamē ꝙ quantitas po/
tus tanta nō ſit ut cibus in ſtomacho natet.
Quintū ſi uinū eſt limphandū melius eſt lim
phetur p horas duas antequā bibatᷣ. Sextum
cū tranſiuerit octaua ps hore poſt cibū nihil ē
amplius bibendū. Septimum antequā come/
dat conetur habere uentris et urine beneficiū
et fiat exercitiū. Octauū ſi ex cibo i ſtomaco
grauitatē ſentiret adueniēte hora cibi aut eſ
ſet ſacietas nauſeatiua aut ex materia in ſtōa/
co dolor nō comedatur ſed illico uomitus ē p
uocandus cū libuerit uomitū prouocare quē
exiſtimo debere eſſe ualde iuuatiuū cūm pp
diuerſionē materie tum pp ſtomacū euacuan
dū dūmodo nō minus frequēs fiat alique re/
gule ſunt obſeruāde. Prima eſt ꝙ ante uomi
tum fiant due pallule coti et oculis ſupponātᷣ
et benda ligetur. Secūda eſt ꝙ ſi ſtomacus
ad uomitū fuerit difficilis repleatur primo ci
bis in ſubſtantia odore et ſapore diuerſis ut
ſubtilibus groſſis unctuoſis acetoſis dulcibꝫ
acribus talibꝫ cibis ſtomacus faſtiditus facili
us ad uomitū prouocatur cūqꝫ per horā me/
diam tales cibos retinuerit exerceat ſe tūc fa/
cilius euomet motus magis euomere facit mi
nus uero quies prima quarti cap. de uomitu.
Tertia ſi ſtomacus cibis iā dictis ſumptis ad
uomendū eſſet difficilis bibat hoc uomitiuum
facile tepidū et nō calidū. Recipe aque ordei.
℥. iiii. oximellis ſimplicis. ℥. ii miſce et totū
bibatur. Si autem cum hoc leui non uomeret
uomitiuo. Recipe radicū rafani. ℥. iii. florum
aneti. ℥. ſem. decoquantur poſtea coletᷣ de co
latura accipiantᷣ. ℥. iiii. quibus addantur oxi/
mellis ſimplicis aut cōpoſiti. ℥. ii. zucari ro.
℥. i. Et tepidū ut dictū eſt bibatur. Exſoluit ei
omne tepidū robur ſtomaci. viii. terapē. Cū/

ꝙ aliquod iſtorum biberit ſtet per mediā ho/
ram. et ſi non uomerit comprimat linguā di/
gitis aut penna oleo intincta ponatᷣ et agitet
guttur. Quartus poſt uomitū lauetur facies
cum aqua roſata. Quintus poſt uomitū ꝑ du
as horas quieſcat antequā comedat. Sextus
poſt uomitū ſumat cibū facilis digeſtionis et
boni nutrimenti. Curari debet ut omni die
bis aut ſemel uentris habeat beneficiū. Et ſi
naturaliter haberi non poteſt ſaltem arte cum
cliſteri ꝙ ſic fit. Recipe florū camomille foli
orū blite et malue anna. m. i. cartami aniſorū
anna. ʒ. vi. incidantur incidenda et piſtentur
modo groſſo piſtanda et decoquantur in ſuffi
cienti quātitate aque et poſtea coletur et colatu
re addatur zucari rub. ℥. ii. benedicte. ℥. ſe.
olei de lilio. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. ſe. et calidū ſup
ponatur uel Recipe decoctionis capitis caſtra
ti aut ouis lib. ii. ſem. decoquantur in ea carui
aniſorū anna. ℥. i. uſqꝫ quo redeat ad lib. i. ſe.
deinde addantur benedicte. ʒ. iiii. zucari ru.
℥. ii. ſalis. ʒ. iii. uitelli ouorū numero. i. et fi/
at enema ut de priori dictū eſt cum uero circa
ſuperiora inteſtina grauedinē ſentiret poteſt
ante cenam ꝑ horas duas ſumere. ʒ. ſe. pillu.
elefanginarū deſcriptione Meſue inanitio im
moderata uel ex fortibus euacuationibus aut
ex longa a cibis abſtinētia omnimodo ē uitā
da. In hoc cap. longior fui quoniā nō ſolū fa
cit ad preſentē caſum in quo ſumus ſed etiam
in cōſeruatione ſanitatis ſine qua quod queri
mus fieri non poteſt.

Secunda intentio.

In qua regimē medicinale comprehēditᷣ plu/
res ꝑticulares habet intētiones una eſt mate/
riei humide et frigide digeſtio. ſecūda eſt eiuſ
dem materiei euacuatio. tertia eſt eductio reli
quiarū materierū in matrice exiſtentiū. quar
ta eſt ſtomaci et matricis exſiccatio et calefac/
tio. quinta eſt ꝓhibere i matrice generationē
uentoſitatū et diſſolutio earū que in ea exiſtūt
ſexta eſt auferre a matrice lenitatē et uirtutē
eius retentiuam confortare.

Prima intentio ſic ad

impletur. Recipe pulegii calamēti melliſſe ar
timiſſie maiorane anna. m. i. radicū enule a/
pii feniculi ciperi anna. ℥. ſem. ſeminū aniſi
ſiſ.leos amomi anna. ʒ. ii. paſſularū enuclea
tarū. ℥. i. liquiritie. ʒ. iii. rubee tinctorū. ʒ. i.
ſem. incidēda ſubtiliter incidantᷣ et piſtentur
mō groſſo poſtmodū inſufficiēti quātitate aq̄
fiat decoctio et coletᷣ et cū melle quantū ſuffi/
cit ſyrupizetᷣ et acetoſetᷣ cū modico aceti ſq̄l
litici et aromatizetur cū gariofiliſ et macis et
nucis muſcata. Recipe ſupradicti ſyrupi. ℥. i.
ſem. aquarū melliſſe artemiſſie et matricarie.
anna. ℥. i. miſce iſte eſt ꝑ una uice iſtum ſyru
pū digeſtiuū materierū flegmaticarū exiſten
tiū in ambitu totius corpis et precipue matri
cis accipiat debite calidū et nō tepidū ꝑ horas
octo poſt finē precedētis cene ſup quē poteſt
ꝑ horas duas dormire. Et hmōi ſyrupi taliter
utaturᷣ ſeptē aut octo diebꝫ uel quouſqꝫ ꝑ uri/
nā medico preſenti apparuerit digeſtio.

Secunda intentio

perficitur ſic. Reci. cinamomi caſſie ligne an
na. ʒ. i. paſſularū ſine nucleis. ʒ. iii. florū bo
raginis bugloſſe et melliſſe anna. ʒ. ii. fiat de
coctio inſufficiēti quantitate aque de colatura
accipiatur quantū ſufficit ad diſſoluendū dia/
catoliconis. ʒ. iii. electuarii indi maioris. ℥. ii
benedicte. ʒ. ii. ſe. Et fiat potus. iſtū potū ſo/
lutiuū facile ſumat calidū ꝑ horas . ix. a fine
cene imediate precedētis in die ſequēti imme
diate ad diē cōplete ſumptiōis ſupraſcriptorū
ſyruporū ſup quē cū aſſumpſerit pōt una ho/
ra dormire inde uigilet donec tranſeāt hore.
v. ab hora aſſūptiōis. et tūc accipiat ciatū bro
dii macri abſqꝫ ſale cū. ℥. i. zuca. ru. Et inde
ad horā prādeat. Hunc potū materierū dige/
ſtarū eductiuū mō dicto ſumat ꝙ ſi piliu. ſibi
gratiores eſſent ſumat infraſcriptas pill. Re.
pill. de yera cōpoſita ſiue Nicolai pill. de be/
nedicta. an. ʒ. ſe. fiāt pill. vii. numero iſtaſ pil
lu. ſumat mō qui dictus ē de precedenti ſolu/
tiuo.

Tertia intentio.

Euacuentᷣ reliquie materie i matrice exiſten/
tes iuxta intētionē tertiā. Reci. mercurialis et
paulū piſtetᷣ ita ut ſuccus nō exprimatᷣ ſed ad
ſupficiē ueniat et ligetᷣ cū filo et fiat ad quāti
tatē digiti ſecundū lōgitudinē et ſupponatur
matrici. nā mirabiliter matricē a ſupfluitati/
bus mūdificat. et ſic ꝯtinuet tribꝫ aut. iiii. die
bus ſignū āt ꝙ ſufficiēter mūdificauerit quo
niā incipiet ardorē facere. Ad idē ualet bdel/
liū cū melle et oleo roſato cōfecto donec ueni
ant ad ſpiſſitudinē et fiat naſcale et ſupponatᷣ
uſus iſtorū incipiat ꝑ dies duos poſtq̄ fuerit
purgata cū medicinis aut pill. iuxta intētionē
ſecundam.

Quarta intentio eſt

ſtomaci et matricis calefactio et exſiccatio ꝙ
ſic cōpletur. Re. xiloaloes cinamomi deroni/

ci zedoarie macis gariofil. nucis muſc. folii raſure ebboris ſiſileos an. ʒ.i. galãge zẽze, an. ʒ.i.ſe. ſpice gardamomi pipiſ lõgi roſarũ ru. an. ʒ.ſe. ſãdalorũ alborũ et rub. ʒ.ii. ambre. ℈.ii. margaritarũ. ʒ.i.ſe. muſci gra. vi. zuca. albi q̃tũ ſufficit/et cũ aqua melliſſe fiat electuariũ de hoc electuario ſtomaci cordis cerebri et epatis. cõfortatio et calefactio et exſiccatio humiditatũ ſtomaci et matricis ſumat p horas .ii. cũ dimidia ante cibũ poſt q̃d ſupbibat. ʒ.iii. uini albi et hoc uti incipiat poſt purgationẽ. Ad idẽ magnifice facit electuariũ q̃ ſic fit. Reci. cubebarũ deroni. an. ℈.iii. cinamomi gardamomi maioris croci gariofilorũ macis cipi nucis muſc. cimini ligni aloes piperis lõgi caſſie lignee. an. ℈.ii. ambre muſci. an. ʒ.ſe. zucari albi lib.i. ſe. uini albi et ſubtilis ſicut maluatici aq̃ bugloſſe et melliſſe anna de oĩbus quantũ ſufficit ad faciendũ electuariũ de quo accipiat quãdo uadit dormitũ p horas .ii. poſt cenã. ʒ.ii.ſe. et p horã ante cenã. ʒ.i.ſe. et cũ hoc accipit nõ accipiat aliud electuariũ. nã cũ hoc quod calefacit exſiccat prepat matricẽ ad cõcipiendũ.. Ad idẽ facit aſſumptio. ʒ.i. metridati cũ. ℈.i. limature ebboris cũ ſumitur p ſeptẽ aut octo hor. poſt cenã. et inde tardet p ſex horas aut ſeptẽ prãdiũ et hic uſus ſit ſemel in ebdomada poterit uti mõ uno iſtorũ mõ alio ut cũ uſa fuerit octo diebꝯ uno ſupraſcriptorũ electuariorũ utatur inde alio p tot dies cũ uero metridatũ ſumit dimittat electuarium et horũ uſus ſit poſt euacuationẽ.

Quinta intentio pro

hibeať i matrice generatio uẽtoſitatũ et iã genitarũ fiat reſolutio iuxta. v. intẽtionẽ. Reci. rute cimini ameos galie muſc. carui. an. ℥.i. piſtenť mõ groſſo et buliãt i urceo .i.ſe. aq̃ uſq̃ ad cõſumptionẽ .iiii. ptis et cũ emboto matrix ſuffumigeť. Ad eandẽ facit intẽtionẽ medicamẽ iſtud. Re. galie muſca. caſtorei bdelii laudani coaguli leporiſ nucis muſc. calami aromatici ſiſileos. an. ℥.ſe. decoquanť in ſufficienti quãtitate aq̃ et cũ hac lauenť ptes genitales et matrix cũ emboto ſuffumigeť. Si medicamẽ uoluerit efficatius imediato ſupraſcripto utať iſto. Nõ adminiſtrenť medicamina hec niſi prius adimpleta fuerit. ſecũda et tertia intentio.

Sexta intentio.

Conforteť matriciſ riuus retẽiua et ab ea remoueať lenitas iuxta intentionẽ ſextã. Re. maſticis. ℥.ſe. decoquať i uino ſtitico et cũ eo calido laueť pudibũda.

Aut Re. ſcorie ferri lib. mediã gallarũ cipreſſi. ℥.ii. decoquanť in uino nigro ſtitico et cũ eo fiat lotio ut dictũ ẽ et hoc ẽ fortius medicamen precedẽti ad ſupra ſcriptã intentionem. Ad eandẽ ualet thus et maſticis ſupaſperſis carbonibꝯ et corũ fumo recepto p embotum ad matricẽ horũ medicaminũ utatur mõ uno mõ alio ſed nõ prius incipiat q̃ ſecũda et .iii. et .iiii. intẽtiones adimplete fuerint.

Regimen ſecudum

Cũ corpus et matrix diſpoſite fuerint iuxta regimẽ premiſſum tũc ueniendũ ẽ ad regimẽ ſecundũ quod ẽ ad ipſam impregnatione hoc regimẽ duas habet intẽtiones una ẽ ut adminiſtrenť ea que appropriate habẽt ad ipſã impregnationẽ faciẽdã. Alia ẽ ĩ mõ uſus coitus

Prima intentio.

Completur cũ his que appropriate habẽt ad impregnationẽ de q̃bus ſunt ſimplicia et cõpoſita. De ſimplicibus ẽ limatura eboris noui de quo ſumunť. ℈.v. cũ. ℈.i. oſſis de corde cerui et eũ uino albo bibať .iiii. diebus cõtinuis imediate poſt mundificationẽ a mẽſtruis. Siſileos ab Aui. multũ laudať de quo pulverizato ſumat. ℈.iiii. cũ uino albo pmixto cũ aqua decoctionis baucie et cõtinuet diebꝯ .iii. ſtomaco ieiuno antequã coeat. Ad eandẽ intentionẽ facit ſemen baucie cõtritũ et cũ uino ſubtili exhibito ad quãtitatẽ. ʒ.i. Item matrix cerue que taliter preparari debet. Re. matricẽ cerue et eã optime cũ uino albo laua poſtea in umbra ſup aſſarẽ extincta exſicca ad uentũ tãdiu quod poſſit pulverizari q̃ ſi pulverizari nõ poſſit ponať in uaſe rudi bene coperto in furno poſtquã panis a furno ẽ extractuſ et tãdiu ſtet donec exſicceť ſed nõ cõburetur et piſtetur deinde Re. pulveris matricis cerue ſileris mõtani limature ebboris nucis muſc. ſeis baucie cinamomi gariofilorũ maiorane bretonice an. ℥.ſe. zucari quantũ ſufficit ad faciẽdũ electuariũ diſſoluať zucarũ cũ aqua decoctiõis baucie et ameos de iſto electuario ad impregnandũ ualde efficax ſumat. ʒ.iii. de mane cũ ſurgit poſt q̃ ſupbibat. ʒ.ii. uini albi ſubtilis. deinde differat prandiũ ſuum p horas tres aut quattuor et ſumat ante cenã prandio iã digeſto. ʒ.ii. cũ potu uini iã dicti et tardet inde cenã ad minus p horas duas et eo ſic utatur p tres dies incipiẽdo a die cõplete mundificatiõis menſtruorũ et poſtea ſe uiro copulet. Ad eandẽ intentionẽ facit electuariũ de ſiſileos quod ſic fit. Reci. ſiſileos limature ebboris radicũ et granorũ peonie anna.

ʒ.i.ſe.cinamomi ciperi calami aromatici ſq/
nanti artemiſie.an.ʒ.i. nardii folii maſticis
olibani anna.ʒ.ſem.ambre puriſſime.℈.iſ.
mellis chebulorũ quantũ ſuffiet et fiat electu
ariũ doſis ē.ʒ.iii.ſe.ante prandiũ p tres ho/
ras et tantũdem prãdio iam digeſto ante cenã
horum medicaminũ uti pōt mō uno mō alio.
hec tamē duo electuaria.ſ.de matrice cerue et
de ſiſileos ſunt ualde efficacia et a me ſepe ex
perta. Ad candē facit intentionē peſſariũ qđ
ſic fit. Recipe coaguli leporis et camelle fiat
naſcale et ſupponatur. Reci.croci amomi nar
di corone regie anna.ʒ.iii.ſe.folii cordume/
ni anna.ʒ.i.anſeris adipis.ʒ.ii. uitelli ouo/
rum numero.ii.olei de ſpica.ʒ i. miſceantur
ſimul omnia et fiat naſcale quod ſupponatur
et p horas ſex ante coitũ teneatur.iſtorũ duo
rum mō uno mō alio utatur.ualet etiã multũ
auctoritate Raſis.ix.continentis medicamen
quod ſic fit.Recipe ſpice croci maſticis mirre
ſuch et caſtorei an.ʒ.i.diſſoluat̄ cũ oleo nar
dino aut adipe anſerino et in eo medicamine
intingatur lana uadis et poſt mundificationē
a menſtruis ſupponatur matrici p tres dies.
inde coitu utatur multũ etiã laudatur hoc me
dicamen. Recipe ambre groſſe.ʒ.i.ſtoracis
calamite.ʒ.ſem.mirre maſticis thuris gario/
filorũ ligni aloes cinamomi nucis muſc. nu/
cis cipreſſi.anna.ʒ.ſi.conficiantur cum oxi/
melle diuretico et aqua roſata ex hac materia
fiat pomũ quod frequenter odoret. Nam ce/
rebrum confortat et matricē excitat ad coitũ
eo potiſſime utatur in die coitũ precedēte. Al
terius ptis ſumantur ad quantitatē caſtanee.
et diſſoluatur in aqua et calefiat et fumus ad
matricem cũ emboto recipiat̄.et hoc fiat poſt
mundificationē a menſtruis per duos dies an
tequã coeat.

ſecunda intentio

Reſtat nunc declarare intentionē ſecundã in
qua docetur modus coeundi ad impregnatio
nem faciens.hec autē intentio ex pluribus i/
tegratur primo ex electione hore conuenien/
tis coitus hoc autem eſt cum fuerit a mēſtruiſ
munda. Iſtam tetigit Auicē.cũ dixit oportet
ut eligatur cõuenientior horarũ coitus etc. ſe
cundo ut nimis frequenter coeat.unde Aui.
cap. ſepe allegato. Et de genere quidem ſper/
matis ex quo non fit generatio eſt ſperma in
fantis et pacientis nauſeatiuam ſacietatem et
ebrii et ſenis et ſperma eius qui plurimo uti/
tur coitu et cuius corpus non eſt ſanum. Nã
ex nimia frequentia ſpiritus et calor natura/
lis reſoluuntur.unde ſperma fit non prolifi/
cum nec multũ a coitu debet abſtinere ne pro
pter longã morã ſperma infrigidetur et ſpũs
ab eo exalent quare Auic.oportet ut prolon/
getur dimiſſio coitus tanta pro longatione ne
proueniat ut corrumpat ei ambo ſpermata fri
gus. Debet igitur a uiro ſepari quouſq; con/
iectura putetur in utroq; eſſe bonũ ſperma ge
nitum hoc tempus in diuerſis diuerſum ē ſed
in caſu noſtro arbitror ſufficere dies quattu/
or inter unum et alterũ coitum. Requirit̄ ter
tio ne coitus fiat ſuper repletionē quoniam ci
bi impedit digeſtionem nec fiat cum corpus
eſt inanitum aut poſtquã completa ē digeſtio
tertia in membris quoniã tunc multum debi
litat conueniens hora iam facta digeſtione ci
bi in ſtomaco et in ipſo epate et tertia iam eſt
dimidiata. Hoc autem tempus diuerſificatur
ſecundum diuerſitatem complexionũ et forti
tudinem et debilitatem uirtutũ in caſu noſtro
puto quod ſufficiat cum tranſiuerint ſeptem
aut octo hore a fine cene.unde Auic.xxi.ter
tii.oportet ne coitus fiat ſuper repletione pro
hibet digeſtionem et facit cadere in egritudi/
nes.etc. Et paulũ infra. Et oportet quantum
poſſibile eſt ne coeat aliquis cum adeſt uacui
tas iterum hoc eſt nocibilis et honoroſius eſt
nature et magis permecans calorem innatum
etc. Et infra.imo oportet ut fiat cum cibus de
ſcendit a ſtomacho et completur digeſtio pria
et ſecunda et mediatur diſpoſitio in digeſtio/
ne tertia et hoc diuerſificatur in hominibus.
Attenditur quarto ne coeat niſi adſit uerum
deſiderium ſiue appetitum quē non excitet aſ
pectus aut intuitus ad hominē aut pruritus
aut ardor. Et hanc conditionem tetigit Auic.
loco ſupra allegato cũ dixit. Et oportet ut coi/
tus fiat niſi deſiderio ſano. Quarto conuenit
ut prolongetur ludus mulieris cũ uiro et ecõ
tra hic autem ludus cõſiſtit in uerbis ad uene
rem ptinentibus et oſculis et amplexibus et
tactu mamillarũ et ptium genitalium domine
et adheſione eorũ adinuicem abſq; hoc quod
coeant. Et ita proſequantur cogitando de im/
pregnatione donec deſiderauerint coire et p̄/
cipue mulier. Cũq; mulier deſiderauerit per
miſceat ſe uiro permiſtione uera et uir fricet
ptem que ē inter anum et uuluam et locum q
ē in ſuperiori parte uulue iuxta pectinem.nã
ſunt loca maioris delectationis conſideret uir
horam qua debet domine adherere quam cog
noſcet cum oculi ad rubedinem mutari cepe/
rint et eius anhelitũ eleuari et eius uerba bal
bucire et tunc uir aſcendat mulierem et actũ
compleat ſuum et compleat totam ſpermatis
emiſſionē et nõ per interpollationē ſicut qui/

Digitized by Google

dam faciunt qui primo emittunt ptem unam
deinde tempore interpoſito emittunt aliã quo
niam non conuenit ad generationẽ ſed totum
continuũ emitti debet emiſſo ſpermate adhe/
reat uir mulieri.et ambo ſic adherentes mane
aut donec anhelitus quieuerint ex toto et in/
de uir ſurgat et mulierẽ relinquat iacẽtem ele
uatis coxis et dorſo demiſſo pedibus uerſus
coxas conſtrictis et ſic maneat hora una.et ſi
tunc dormiuerit optimũ erit ad ſpermatis re/
tentionẽ. Cũq; ſic ſteterit uertat ſe ſup latus
dextrum.et ſcias cum coitur ad impregnãdũ
debeat inteſtina eſſe a fece mũda et ueſica ab
urina et conari debent uir et mulier ut ſimul
ſemina emittant q; ſi minus fieri poteſt emit/
tat mulier prius. Hec omnia ab Auic. ſumũ
tur pro parte.xx.tertii.et pro pte.xxi. tertii.
in paragrafo . amplius prolonget ludus cum
mulieribus quarum cõ etc. Laus deo

¶ Bauerius de Baueriis.

Egritudo ſpec

tabilis uiri Ser Iohãnis de mã
zolino ẽ ſciatica cuius dolor a
ſcia ptẽditur ueluti corda per
ptem ſilueſtrem tibie quaſi uſq; ad pedem iſti
us egritudinis tres ſunt cauſe.ſ.coniuncta ſi
ue imediata antecedẽs et primitiua. Cauſa cõ
iuncta ſiue imediata ẽ duplex.ſ. intrinſeca et
extrinſeca. Intrinſeca ẽ materia flegmatica q̃
eſt in concauitate iuncture contẽta et in liga/
mento colligante os coſſe cũ oſſe anche imbi
bita et eiuſdẽ materie ps deſcẽdit per uenam
que nominata ſciatica ẽ.et ramus uene chilis
deſcendens que multũ uerſus iuncturã pfun
ditur et deſcẽdit per ptem ſilueſtrẽ tibie. Cau
ſa uero extrinſeca coniuncta ẽ omne illud qd
mutat complexionem ſcie ſicut in propoſito
noſtro eſſet aer frigidus obuiam anche et in/
ducens malam complexionẽ humidã et frigi
dam et id faceret omne illud quod malam cõ/
poſitionẽ pdicti mẽbri aut eiuſdẽ ſolueret cõ/
tinuitatẽ ſicut caſus percuſſio et ſimilia. Sed
cauſa cauſe coniuncte ẽ duplex una eſt mem
brum ſuſcipiens quod ẽ debilitatũ et propter
hoc ſuperfluitatẽ membrorũ tranſmittentiũ
recipit. Sed debilitatis cauſa ẽ naturalis .ſ.
mala complexio aut mala cõpoſitio aut ẽ acci
dentalis quod credo.ſ.complexio mala impſ
ſa a mẽbro ab ipſis ſuperfluitatibus flegmati
cis uel a cauſis extrinſecis et ad has ſupflui/
tates recipiẽdas facit multũ membri ſitus ad
quem ſupfluitates facile declinãt. Altera cau
ſa eſt membrũ tranſmittẽs illas ſupfluitates.
hoc autem ẽ epar generatiuũ multi flegmatis
et ſe exonerans ad iuncturã iam debilitatã nõ
potentem reſiſtere tranſmittit ad quod iuuat
latitudo meatuũ ſiue naturalis ſiue accidenta
lis ſicut inter epar ipſum et ſciam. cauſa ante
cedens cauſe.ſ.cauſe coniuncte ẽ materia fle
gmatica tranſmittẽtis ad iuncturã cuius plu/
res poſſunt eſſe cauſe.una ẽ complexio humi
da et ad frigiditatẽ declinans epatis quamuis
naturaliter fuerit cõplexionis calide et accidẽ
taliter tamen ẽ lapſum pp quam epar eſt talis
humoris flegmatici generatiuũ. Alia cauſa ẽ
chilus nõ bene digeſtus in ſtomacho cuius a/
pud eius conuerſionẽ que fit in epate dum ge
neratur ex eo ſanguis magna ps tranſit in fle
gmate. Cauſa uero primitiua ẽ indebitũ regi
men ſex rerum non naturaliũ cuius eſt man/
ſio in aere frigido et hmõi aut turbulento uel
uentoſo uel indebita adminiſtratione cibi et
potus habentes humores flegmaticos genera
re uel eos ad iuncturam facere penetrare aut
indebitũ exercitium uel indebita quies immo
deratus ſomnus uel imoderata uigilia retẽtio
humiditatis ſoliti euacuari cuiuſmõi eſſet ſan
guis melanconicus ſolitus p emoroidas eua/
cuari.et puto hoc eſſe cauſa egritudinis ſimi/
liter retentio aliarũ ſupfluitatũ nimia repletio
aut accidẽtia animi et coitus ſupfluus. Et iſta
oia et multa alia que iſtis annecti poſſunt iſti
us egritudinis poſſunt eſſe cauſa.iſte uidẽtur
mihi cauſe principales egritudinis ueſtre ad
quas alie omẽs reducibiles ſũt.quas et ſi om/
nes non explicauerim breuitatis cauſa conſu
lendo tamẽ modũ et ordinẽ ponã que oẽs eui
tare et remoueri poteritis.

Cura iſtiuſ egritudi

nis diuidã in duas ptes pricipales.in pria po
nã regimẽ preſeruatiuũ quo uti debet dũ ab
hac egritudie nõ infeſtar.in ſecũda pte ponã
regimẽ curatiuũ cũ actualiter ab egritudie ue
xatur.ptem primã principalẽ in duo diuidam
capitula.in prio ponã regimẽ ſex rerũ nõ na
turaliũ q̃ ſunt aer cibus et potus motus et q/
es ſomnus et uigilia.inanitio et rep'etio et ac
cidẽtia aie.in ſecũda ponã debitũ regimẽ per
adminiſtrationẽ medicinarũ. Cap.primũ ha
bebit ſex ptes ſicut ſex ſunt res nõ naturales
a qbus incipiẽdo initiũ ab aere faciã.

Aer ſit ſubtilis clarus

declinans ad caliditatem et ſiccitatẽ qui ſi nõ
eſt talis natura fiat arte cum igne in camera
cum lignis odoriferis ſicut iuniperus aut cũ

Digitized by Google

lignis quercus uel ſermẽtorũ uel ſuffumigeť
camera cũ granis iunipi aut thure ſed nõ in/
grediať camerá cum ſuffumigatur donec fu/
mus aliqualiter ceſſauerit. Aer turbidus groſ
ſus nebuloſus pluuioſus uentoſus maxime
flante auſtro et borrea et frigidus et humidus
omnis malus. locus ueſtre habitationis ſit ad
caliditaté et ſiccitaté declinans non ſit terra/
neus nec ſuppoſitus alicui cloace uel loco fe/
tenti.

De cibo et potu.

In initio prandii et cene poteſt uti radice una
zenze. conditi ſeu uiridis ꝙ idem eſt uti pót
ſi magis gratum ſit ſibi unam fermulá iſtius
confectionis que ſic fit Recipe cinamomi ele/
cti. ʒ. i. ſem. zucari trium coctarũ. ℥. vi. aque
mente quantũ ſufficit et fiat confectio in rotu
lis ſiue morſellis quorũ quilibet ſit duarum
dragmarum. Vinum ſit bene deferatũ iuxta
illud principalis. xxii. tertii capi. de cautela a
doloribus iuncturarũ et deuitet potare uinũ
potentem et groſſum in ſubſtantia. ſit medio
cre in colore inter album et nigrum medium
quod ciſiolú uocatur in ſapore nec dulce nec
auſtrum. ſiue bruſcũ ꝙ ſi ad alterum iſtorum
declinat potius declinet ad dulcedinem quam
ad auſtruitaté ſitq; mediũ inter potenſ et pau
ciferum ꝙ ſi declinat potius ad potentiã quã
ad paucitatem declinet. ſit etiam mediocriter
limphatum cum aqua que ſic fit. Recipe aque
lib. iiii. aniſorum piſtatorum et in petia linea
ſubtili ligatorum. ℥. ſem. buliant omía ſimul
uſq; ad conſumptioné. x. ptis poſtea remoue
atur ab igne et uſui reſeruetur uel ſic Recipe
aque clare ciſterne lib. iiii. ponatur ad igné et
cum ea buliat cinamomi electi parũ cõtuſi in
petia ligati. ʒ. i. ſem. unica aut duabus ebuli
tionibus deinde remoueať ab igne et uſui re/
ſerua uel ſic Recipe aque ciſterne mũde quan
titatis q̃tũuis et in ea extingue fruſtrũ calibs
igniti et tribus aut quattuor uicibus et reſer/
ua poſtea ad uſũ iſtarũ aquarũ pót uti limphã
do uinũ ea que uobis é magis grata. Panis
ſit ex farina optimi frumẽti nato in loco libe
ro uento non ſtercorizato neq; odoré habeat
aliqué malũ ſitq; panis aliqualiter furfurace/
us in cuius cõfectiõe ſit aliquid ſalis et fenicu
lorũ nõ tamé ad tantã quantitaté ut guſtui diſ
pliceat. et ſit nõ minoris tpis unius diei neq;
maioris triũ aut. iiii. dierũ. Et cũ comeditis p
tem exterioré cruſte excutiatur pcutiẽdo gla
dio. Ad excitãdũ appetitũ p inſalatitio uti po
teſtis caparibus a quibus ſal ſit bene amotũ
cõditis cũ modico aceti et ſaba et aromatiza/
tis cũ ſpeciebus inferius deſcribendis cõnce
ditur etiá inſalatuciũ ex menta factũ aſſumẽ
do duos aut tres bolos. Ité cõceditur cicorea
eliſſata poſtea cũ modico aceti ſaba et ſale cõ
dita et cum ſpeciebus ſupaſperſa. Item reſo
lutiuum factum ex floribus borraginis et bu
gloſſe ex floribus roriſmarini. Ité ex ſpara/
gis aliquando pariter ex lipullis ſiue reuerte
ſis ꝙ eſt idem. Ex ferculis conueniũt ſaluia/
tũ aut panis infuſum in brodio carniũ quibꝰ
aliquid mente aut maiorane bulierit panis co
ctus panata brodiũ cicerum rubeorũ abiectiſ
granis cũ quibus bulierit aliquid alei et radi
cum petroſimilorũ. Item ferculum factũ ex
borragine bugloſſa feniculo et petroſilino.
Item brodetũ parum acetoſatũ. Item ferculũ
factum ex enula et ouo ſiue caſeo Caueat ab
omni ferculo facto ex legumine ſicut factum
ex fabis faceolis panico. Ité facto ex paſta ſi/
cut macaroni lagane minucelli. item facto ex
caſeo ſicut raſioli. ité ex factis ex herbis et re
bus aliis infraſcribẽdis. Species quibus uti
debet ſup aſpergẽdo ſuis ferculis ſunt iſte.
Recipe cinamomi electi. ℥. i. macis zenzeb.
gariof. an. ʒ. ſem. gardemomi galãge an. ℈.
ii. croci. ʒ. i. zucari tarbazet ad pondus om
et fiát ſpecies. Ex uolatilibus cõueniunt car
nes caponũ iuuenũ carneſ pullorũ pernicum
faſianorũ pdicum pipionũ uolare incipienti/
um auiũ puarum degentiũ in nemoribbus et
pratis. exceptis paſſeris et turdis q ſunt diffi/
cilis digeſtionis inter ptes iſtarũ auiũ dimitt/
tende ſunt uentres et colla. Carnes auté an/
ſerum anatũ et auiũ degentiũ in paludibuſ et
ſtagnis ſunt male. Ex quadrupedibꝰ cõueni/
unt carnes capreti carnes uitelli caſtrati capri
oli leporiſ horũ aĩaliũ et uixera oĩa et extremi
tates dimittanť ſimiliter cutis ſiue pellis. car
nes porcine ouine et bouine ſunt male. Sint
carnes aĩaliũ nõ nimiſ macrorũ nec pinguiũ
nec ſit uſus cõedere carnes pingues nimis et
potiuſ ſint eliſſate q̃ aſſate ſed nullo pacto ſint
frixe. Ex piſcibꝰ cõceduntť licet i raro uſu pi
ſces ſquamoſi puis degẽtes ĩ aqs currẽtibus
petroſis ſicut ſunt capedani reni lucii et ſimi
les. alii uero ſunt mali. et iſti conueniẽtiores
ſunt aſſati quã eliſſati. et deinde cũ ſapore uel
gaueto cum ſpeciebus facto conditi. Si auté
eliſſantur eliſſentur in uino et antequã deco/
quantur p duas aut tres horas ante ſale ſp ſu
peraſpganť deinde cũ ſapore aliquo aromati
co cõdiantur. gãbari ſunt mali. Sapores qui
bus uti pót uel cũ carnibꝰ aut piſcibꝰ ſunt ſa
por factus ex amigdalis dulcibꝰ zẽze. et mo
dico agreſte deinde ſupaſpgať aliqd ſpecierũ

Digitized by Google

ſuperius deſcriptarũ ſapor camellinus ſalſa
ex ſerpillo petroſillino modico panis aſſi zé/
zeb.et gariofilis et modico acceti facta. Item
ſucus granati dulcis cũ ſpeciebus ſup aſper/
ſis. Itẽ ſuccus arãtii bene maturi cũ eiuſdem
ſpeciebus ſupaſperſis. Oua recentia ſorbilia
abiecto albumine concedunt̃ frixa aut dura
ſunt mala. Caſeus ois ꝓhibetur ſimiliter lac
pp eius facilẽ corruptionẽ. Ex herbis conce/
dunt̃ borago bugloſſa petroſillinus ſpagi lu
pulli ſaluia bretonica yſopus menta maiora/
na ſaturegia ſerpilli feniculus. Herbe frigi
de et hu. prohibent̃ ſicut lactuca portulaca ſo
latrũ et ſimiles. Acrumina prohibent̃ omnia
ſicut ſunt cepe radices porri alea rafanus. Ex
fructibus herbarum prohibẽtur cucurbite ci
trulli cucumeres melliones ſaltum in frequen/
ti uſu uel in multa quãtitate. Ex fructibus ar
borũ concedunt̃ paſſule ficus ſicce pingues
ante cibũ amigdale dulceſ auellane grana pi
ni prius in aqua buliente infuſa poſtea exſic/
cata fiſtici ſiue piſtachii quod idẽ eſt citoniũ
coctũ in fine cibi in modica quãtitate aſſump
ti ſed pira mala cereſa uue nuceſ caſtanee pru
na neſpila ſorbea et fructus oẽs multũ ãque/
ſi aut difficilis digeſtionis. Cõfectiones qui/
bus poteſt uti poſt cibũ ſunt coriandri prepa
ti aut confecti et conſerua citoniorũ ſine ſpe/
ciebus.

De motu et quiete.

Exercitiũ ſit de mane ante prandiũ p loca nõ
fetentia expulſis ſupfluitatibus prime et ſecũ
de digeſtionis et ſit ſuaue nõ laborioſũ a quo
ſtatim ceſſandũ eſſet ſi ſenſeritis iuncturã ꝓ/
pter exercitiũ dolere ſimiliter ſit ante cenã cu
ius initiũ ſit poſt prãdiũ ſaltim poſt. v. horaſ
cum modis de exercitio ante prandiũ dictis.
Sed cũ aliquãdo cõtingat ꝙ extra domũ nõ
põt exercitiũ fieri loco ipſius fiãt fricationes
circa brachia collũ et pectus cũ pãno aliquali
ter calido ſed circa pedes et coxas nõ fiant ne
materia deſcẽdat deorſum ꝙ ſi fiãt. fiãt leues
ut ſolũ porrorũ fiat deoccurratio et nõ attrac
tio. Exercitiũ forte aut poſt cibũ ſtatim factũ
nocet iuxta illud principalis. xxii. tertii. cap.
de cautela a doloribus iuncturarũ dũ dixt et
oportet ut euitẽt repletionẽ et anichilationem
ab exercitio et cũ hoc etiã deuitẽt ſuperfluum
exercitiũ. equitatio nocet multũ. Itẽ uitare de
bet diu ſup pedes ſtare. nã illud materia infe
rius declinare facit cũ ſedet ſedeat ſup re mol
li et nullo mõ ſup re dura aut multũ frigida.

De ſomno et uigilia.

Somnus ſit in lecto molli de nocte nõ de die
niſi lõga cõſuetudo fuerit in quo caſu dormi
re poterit media hora ſed nõ prius dormire i
cipiat donec a fine prandii due hore aut hora
cũ dimidia trãſiuerint. Somnus de nocte nõ
incipiat niſi duabus horis poſt cenã corpore
cõuenienter pannis tecto ut frigus nõ ſentiat
nec adeo nõ ſudet ſup pannos ſit capite bene
eleuato nõ ſit maioris quãtitatis aut ſex uel ſe
ptem horarũ non minoris quinq; et cũ dormi
re incipit prius incipiat dormire ſuper latus
dextrum. et ſi primo ſomno nõ ſufficienter q̃
titate dormiuerit uertatur poſtea ſup latus ſi/
niſtrũ quod ſi etiã ſecundo ſomno nõ ſufficiẽ
ter quantitatis dormiuerit uertatur poſtea ſu/
per latus dextrũ et ſuper illo dormire finiat
menſurã ſomni. et caueat dormire ſup renes
neq; ſub radiis ſoliſ et potiſſime lune et maxi
me per feneſtrã intrantes neq; in loco uento
expoſito ex his habetur quanta debet eſſe ui/
gilie quantitas.

De manitione et re

pletione curet ut omni die bis habeat benefi/
cium uentris mane. ſ. ante prandium ſero ſci
licet ante cenam uel ſaltem ſemel ꝙ ſi nõ poſ
ſet naturaliter habere habeat arte uidelicet cũ
aſſumptiõe alicuius ſuppoſitorii cliſteris uel
pillu. aut aſſumptione alicuius brodii p ho/
ram ante prãdium uel cenam ſuppoſitorium
conueniens ſic fit. Recipe mellis quantũ ſuf
ficit et decoquatur et addatur pulueris cimini
ſalis et fiat ſuppoſitorium cliſtere ſic fieri po
teſt. Recipe florum camomille aneti an. m. ſe
mis blite mercurialis. an. m. i. cartami. ℥. i.
ſe. aniſorũ. ʒ. iii. ꝗbuliãt oĩa ĩ ſufficiẽti quãti/
tate aq̃ dulciſ uſq; ad ſufficientẽ cõſumptionẽ
poſtea colet̃ et de colatura accipiant̃. ℥. xiiii.
qbus addant̃ benedicte. ʒ. vi. zucari ru. ℥. i.
olei camomillini. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. et tepidũ an
te cenã aut ante prandiũ imponat̃. Pillu. ſine
cuſtodia qbus uti põt quãdo uult ire ad mẽſã
ii. aut. iii. ſumẽdo aut plures ſecundũ ꝙ uide
bit earũ opationẽ ſunt iſte. Reci. pill. de ſar/
cacolla deſcriptiõe meſue ĩ ſuo antidotario pil
lule de hermodactilis deſcriptiõe Raſis. ix. al
man. an. ʒ. ſe. fiãt pill. numero. vii. pro. ʒ. cũ
aq̃ yue iſtarũ pill. ſumat unã duas uel tres im
mediate ãte cibi aſſumptionẽ uel ſumat eodẽ
mõ pill. curbitatas deſcriptiõe Meſue. Quod
ſi iſtarũ unã ante cibũ aut duas omi die ſume
ret faceret ſcd'm canonẽ Serap. iiii. ſui breui
arii capitulo. iii. ubi dixit. Et in omnibus
diebuſ adminiſtra medicamẽ ſolutiuũ leue ꝙ
euacuat ipſam ſpeciẽ humoris uincẽtis. Bro/

dium ante cibū ſumēdum poteſt eſſe iſtud.
Recipe brodii caponis pinguis lib.i. buliant
in eo polipodii parum contuſi.ʒ.iiii. deinde
coletur et de colatura accipiatur ut dictum eſt
uel capiantur cape marine.℥.i. lauentur opti
me poſtea buliāt in aqua et illius buliture ac/
cipiatur.℥.iiii.ſicut dictū eſt.uel ſumat bro/
dii pingui lib.i.et buliat in eo mane pinguis
ligate in petia.℥.i.uel.ʒ.vi.dōec reddeat bro
dium ad lib.ſem. poſtea in eo brodio ponat
panis et ſumat loco ferculi poteſt deinde bro
dium cū modico agreſte accetoſari ut guſtui
delectabilius ſit laudare ut omni ebdomada
ſemel cenam dimitteret et in prandio non ſe
multū cibo grauaret et in ſero puam faceret
collationē cū pauco boni uini formula una
confectionis ante cibum ſumenda deſcripta
in capitulo de cibo et potu ut cibo digeſto na
tura ſupra ſuperfluitates ſe conuertat. Lauda
rem etiam ut in mēſe bis aut ſaltem ſemel uo
mitum faceret hoc modo Comedat cepas cū
aceto porros ficus ſiccas carnes ſalitas laga/
nas et bibat uinum potens et cū poſt iſtarum
rerum comiſtionē ſteterit per mediam horam
uel parum amplius aſſumat unum ciatū ma/
gnum aque decoctionis radicū que comedun
tur cum aqua tepida addatur modicū acceti et
prouocetur uomitus. poſt uomitū factum la/
uet ſibi os cum aqua et acceto ſimul mixtis et
poſtea differat comeſtionē ſuam quinqꝫ aut.
vi.horis. Et ſi interim dormire poſſet eſſet lau
dabilis. Hoc tēpore tranſacto comedat et pri/
mo aſſumat modicū panis agri ſuper calefac
ti et in pauco uino bono odorifero infuſi ſi/
mul cum una rotula confectionis in capitulo
de cibo et potu ordinata deinde proſequat ci/
bum ſuū dum comedit ſe repleat unquā uſq̄
ad ſaturitatē ſed ſemper a mēſa ſurgat cū re/
liquiis famis nō gaudeat in uno prandio uel
cena multis empedionibꝫ ſed ſit una aut dua
bus contētus.et in ordine comedendi ſemper
illa que eſt facilioris digeſtionis precedat illā
que eſt difficilioris et optime ſuū cibum ma/
ſticet et horas debitas ſeruet in cenādo et prā
dendo neqꝫ prius bibere incipiat donec priuſ
ſex aut ſeptem bolos comederit ſecundum ca
nonem ſerapionis quarto breuiarii ca.xxiii.
Et potus uini multi puri eſt adiuuans ſup ge
nerationem huius egritudinis reuentus eius
quoniam etc. Et cum bibit bibat parum ꝑ
uice et potus ſepe ita tamen ꝙ quantitas tota
quam aſſumit non ſit nimis.

De accidentibus ani

mi. Accidentia animi cuiuſmodi ſunt cogita/
tiones debēt eſſe in rebus que cogitationē de
lectatiōis et gaudium inducāt et cōuerſari cū
pſonis gratis et cum eis rationari de hiſ que
delectant. Et caueat ab ira furore ſollicitudīe
timore ab omni melanconia et maxīe aſſidua
nocent enim hec multum exterminant.n.hec
accidentia et maxime aſſidua nocent et ab ea
que ſecundum naturam conſiſtentia ſecundū
Gal.ſecūda tegni. Coytus immoderatus in/
ter res ceteras noceret et maxime ſuper reple
tione.ſ.cibo nondum digeſto. Quod eſt ſecū
dum Serapionē quia infrigidat et replet mē/
bra debilia et excitat reliqua propter illud er
go nocet nocumento magno.magno ualde ei
cuius uirtus eſt expoſitus et prepatum egritu
dini podagre et ſciatice et proprie ſi dolor iā
incipit in eis: Hora autem conueniens ē poſt
cibum quinqꝫ aut ſex horis et ante prandium
tres horas.nam illo tempore digeſtio eſt cele
brata. Et membra ad hec non ſunt multum ī
anita imo ſunt tunc refociliata. Et hec quan/
tum ad capitulum primum.

Capitulum ſecundum

in quattuor partibus eſt diuiſum ſecundū ꝙ
quattuor ſunt intentiones principales in regi
mine preſeruatiuo iſtius egritudinis ꝑ debitā
adminiſtrationē rerū medicinaliū. Intentio
prima ē digeſtio et euacuatio humorū flegma
ticorū qui poſſunt ad anchā currere et dolorē
cauſare. Secūda intētio eſt diuerſio ipſiuſ ma
terie a iunctura ad aliū locū cōuenientē. Ter
tia intētio ē cōfortare mēbra generatiua iſto/
rū humorū ne ipſorū generet. Quarta ē intē
tio cōfortare mēbrū ſuſcipiēs.ſ.ſciā ne hūo/
rem factiuū egritudinis ſuſcipiat.

Prima intentio.

Quātū ad ipſā.dico ꝙ oī anno ante aduentū
ueris.ſ.ī medio februarii purget hoc mō Pri
mo fiat mane uomitus ſcd'm modū deſcriptū
ī ꝑticula.v.ca.ꝑcedētis. In ſequēti die de ma/
ne fiat iſtud cliſtere materierū minoratiuū ui
delicet. Re.cētaure mīoris.m.ſe.florū camo
mille melliloti blite an.m.i.polipodii.ʒ.iiii.
cartami aliqualiter cōtuſi.℥.i.ſe.buliāt oīa ī
duobus urceis aq̄ quouſqꝫ redeat aq̄ ad urceū
unū poſtea colet et de colatura accipiant.℥.
xiiii.quibus addantur benedicte.℥.i. olei de
camomilla.℥.iii.ſalis dragma.ii. et calidum
ſtomacho ieiuno imponatur. Die uero ſequē
ti incipiet de mane in aurora accipere hunc
ſyrupum calidum et continuet ipſum ſeptem

Digitized by Google

aut octo uicibus ſuper quos poteſt ad libitū
dormire ſed differat eius prandium ad minuſ
ab eius acceptione ſaltim tres horas. Recipe
mellis roſati colati. ℥.i. ſyrupi deſticados ace
toſi ſimplicis anna. ℥. ſem. aque bretonice aq̄
endiuie aque abſinthii anna. ℥.i. miſce et aro
matiza cum modico cinamomi. iſte eſt ſyru-
pus pro una uice ſumatur ſeptem uel octo ui
cibus ut prius dictum eſt. Poſt hunc ſyrupū
in die imediate ſequenti ad eius ultimam aſſū
ptionem accipiatur iſta medicina. Recipe paſ
ſularum enucleatarū. ℥.i. liquiritie mūde. ℥.
i. aniſorū. ʒ.ii. zenze. ʒ.i. ſem. buliant om-
nia in lib. i. aque uſq3 ad conſumptionem me
dietatiſ poſtea coletur de colatura accipiatur q̄
tum ſufficit pro diſſoluēdo electuarii indi ma
ioris. ʒ.v. et fiat potus hanc medicinā de ma-
ne calidam in aurora accipiat ſuper quam po
teſt dormire cum eam ſumpſerit duabus ter-
tiis unius hore uel una hora ꝙ ſi non poſſet
dormire cum eā aſſumpſerit et uellet poſt du-
as horas dormire abſtineat et deambulet pa-
rum per cameram feneſtris ſemi clauſis hinc
inde et ſi ſenſerit tenſionem aliquā habeat pā
niculum nō nimis calidum et ſuper ponat uē
tri et ſtomaco et leuiter comprimat manu uē-
trē fricando et trahendo uerſus ptes inferio
res et hoc faciat dum per camerā deambulet.
Cum tranſiuerint quinq3 hore ab acceptione
medicine ſumat mediā ſcutellam brodii ma-
cri pulli cum media. ℥. zucari rub. et poſt ei-
us aſſumptionē differat prandiū per horā po
ſtea prandeat et iſta die nō dormiat nec det au
dientiam nec in multis ſe ingerat ſi uero me-
dicina non ſibi foret grata et pill. forent grati
ores ſumat iſtas pill. hora et modis in aſſum-
ptione medicine deſcriptis. Recipe pillula. de
ſarcacolla ſecundū Meſue pill. fetidarū anna
ʒ. ſem. fiant pill. numero ſeptē cū aqua yue.
Item de menſe ſeptēbris conſulo iterū purge
tur premiſſo uomitu prius et cliſtere ſicut ſu-
pra dictum eſt deinde aſſumat iſtud digeſtiuū
Recipe accetoſi ſimplicis ſyrupi de biſantiis
mellis roſati colati anna. ℥. ſem. aque lupullo
rum aque ypericonis aque bretonice an. ℥.i.
miſce accepto ſyrupo ſeptē aut octo uicibꝰ ut
prius in alio dicebatur. die uero ſequēti aſſu-
mat iſtas pillu. cū modis et ordinibus in prio
ri ſolutiuo deſcriptis. Recipe pill. de ſarcacol
la pill. de hermodactilis deſcriptione Raſis.
ix. almanſoris anna. ʒ ſem. fiāt pillu. nume
ro ſeptē cū oximelle ſimplici.

Secunda intentio.

Completur quinq3 modis. ſ. uomitu. fricationi
bus. ꝓuocatione urine cliſteribus et ſudore.
Prouocetur igitur uomitus bis aut ſemel i mē
ſe mō et ordine in. v. ꝑticula precedētis capi.
deſcriptis. Fiant ſepe fricationes cū pāno ca
lido aſpero ꝑtium ſuꝑiorū. ſ. brachiorū cum
aliquali fricatione capitis et hec ſtomaco ieiu
no. Prouocetur urina cū aqua radicū que cō
muniter comeduntur et que radices abſoluto
uocabulo nominatur cū modico ſpice aſſum
mendo aque. ℥. iiii. ſpici. ʒ.i. et mane calidū
bibatur. Sed iſtud urine prouocatiuū non aſ
ſumatur niſi preceſſerit prius purgatio ſiue
euacuatio cum medicia aut uomitiuo et cliſte-
re ſuperius deſcriptis. Alia multa ſunt diure
tica ad hanc intentionē que non deſcribo ſed
cum contētis familiari deſcriptis cum in uſu
ipſorū poſſet contingere error ſi ſumeretur cor
pore non purgato uel materia non minorata
Cliſtere fiat hmōi in quo pp experientiā ma
xime confido. Recipe fricanelle nepite an. m.
i. ypericonis. m. ſem. incidantur minutim et
buliant in urceo. i. ſem. uini albi et ſubtiliſ uſ
q3 ad conſumptionem medietatis poſtea cole-
tur et de colatura accipiatur lib. i. ſem. et cum
ea tepida fiat cliſtere ſine alterius rei additio-
ne. Item fiat cliſtere deſcriptum in intentione
prima ſed primum pp expientiam mihi ma-
gis placet. et tribus diebus omni die fiat unū
Quinta intentio completur cū prouocatione
ſudoris in ſtufis ſiccis abſq3 aliqua lotione.
Sed quod magis laudarē eſſet petere balneū
ſancti Philip. aut petrioli poſt purgationē de
mēſe februarii factā de mēſe maii ſi tūc opuſ
eſſet aliquādo reiterare purgationē illud eſſe
fiendū neq3 dubito ꝙ ex iſtis balneis poſt cō
uenientem purgationē receptis maximū con
ſequitur iuuamentū iſtarū itaq3 rerū poteſtis
alternatim modo uno modo altero uti et ma-
xime cum fueritis purgatus uel ſaltem ꝑmiſ-
ſo uomitu aut cliſtere minoratiuo.

Tertia intentio.

principalis. Cōpletur cū rebꝰ ſimplicibus et
cōpoſitis. ex ſimplicibꝰ cōfert trāſglutere an
te cibū duo aut tria gra. maſticis aut. iiii. aut.
v. gra. carpobalſami aut uti i ferculiſ aut cibiſ
ſerpillū maiorana origanū aut ſimilibus. Ex
cōpoſitis cōueniūt aromaticū roſatū deſcrip-
tiōe gabrielis aromaticū gariofilatū diagalan
ga. Cōfectio de cinamomo de ligno aloes dia
muſci dulcis ſumendo alicuius iſtorū ante in
troitū ad menſam quantitatem unius. ʒ. uel.
ii. ℈. ii. Sed ꝙ mihi placeret magis in re
ctificando digeſtiuam ſtomachi et epatis.

eſſet decoctio ligni aloes primo modo capiatur ligni aloes ſubnigri grauis et cum ponitur in aqua cito deſcẽdentis et boni odoris .℥.i. buliant parum coctus in lib.i.aque quouſqꝫ redeat aqua ad.ʒ.viii.poſtea coletur de illa colatura aſſumatur.ʒ.iiii.de mane calida et de ea hoc modo ſumatur quinqꝫ diebꝰ cõtinuis.

Quarta intentio.

Completur cum frequenti lotione anche tibie. Recipe aquã in qua fabri extingunt ferrum .v. urceos et proiiceatur in ipſa ſalis libra.i.ſem.et buliant in ea ypericonis.m.ii. galarũ cipreſſi.ʒ.iiii.quouſqꝫ conſumetur quinta pars aque deinde cum reſiduo lauetur ut dictum eſt hec decoctio durabit quattuor aut.v. diebus bona.Et poteſt fieri tribus aut quattuor diebus continuis mane et ſero ſtomaco ieiuno. Item conuenit iſtud emplaſtrum. Recipe ypericonis calamenti pulegii hermodactilorum ãna.ʒ.i.ſcorie ferri roſarum ſumach mirtillorũ copularum glandium anna.ʒ.ſe. farine uolatilis molendini libra.i.ſanguinis draconis hec omnia incorporentur cum ſuco plantaginiſ et albumini trium uitellorum oui et fiat emplaſtrum et tota ancha emplaſtretur plura ſimilia ad eandem deſcriptionem ſcribi poſſent que breuitatis cauſa omitto cũ ad hãc intentionem putem hec duo ſufficere. ſufficiant hec quantũ ad ptem primam principalẽ.

Secunda pars principalis

in qua ponitur cura huius egritudinis cum actualiter ab hac egritudĩe infeſtatur in duo diuiditur capitula. In primo capi.ponitur regimen in ſex rebus non naturalibuſ ꝙ ſex continet pticulas ſicut ſex ſunt res non naturales. In ſecundo capitulo ponitur cura p cõuenientem exhibitionem medicinarũ incipiẽdo a primo capitulo faciam initium ab aere.

Aer ſit ſicut dictum eſt in capitulo de aere preſeruatiuo. Vinum non conuenit in principio huius egritudinis ſed bene conceditur in declinatione et loco uini ſumatur iſte potus q ſic fit. Recipe cinamomi electi.℥.i.ſem. zenzie.℥.ſem.piperis.℈.i.nucis muſca.gariof. ſpice anna.℈.ſe.roſarũ.ʒ.i.ſe.liquiritie mũde.ʒ.ſem.piſtentur et buliantur in lib.xxx. aque uſqꝫ ad conſumptionẽ medietatis poſtea coletur et colature addatur mellis albi.ʒ.xii. et ponantur ad ignem et cum bulire incipit. incipiat diſpumare et tamdiu buliat quouſqꝫ conſumetur tertia ps deinde moueatur ab igne et coletur tribus aut quattuor uicibus cum ſaculo dempſo hoc potu poteſt uti tẽpore quo non conuenit uino uti ꝙ ſi natura ſine uino ſtare non poſſet limphet ipſum cum hac aqua pauciſſimum ſuperponendo uinum. Carnes in principio egritudinis non conueniunt ſaltim uſqꝫ ad declinationem et tunc uti incipiat carnibus auium puarum et pernicum in iſto principio morbi conueniunt panata panis coctus et ſimilia que facilis et leuis digeſtionis. a reliquis ut dictum eſt in pticula ſecunda capituli primi. Non conuenit motus ſaltim in principio cum incipit dolor ne amplius ad locum currat materia ſed omnino quieſcat. Et cum ſitum ſibi diligat in quo minus nocet et loco exercitii fiãt circa ptes ſuperiores fricationes ut ſupra dictum eſt nullo pacto fiant fricatiões circa inferiores ptes. Prouocetur uomitus et fiant cliſteria de quibus dictum eſt ĩ quarta pticula capituli primi regiminis preſeruatiui et iſta frequenter iterentur. Et hoc tẽpore et maxime ĩ principio utatur ſubtili dieta ſaltim quinqꝫ ad ſex diebus. In ceteris ſeruet modũ in parte.v.primi cap.poſitum. De ſomno et uigilia fiat ut dictũ eſt in quarta pte capituli primi.excepto ꝙ dolore ĩcipiente nõ dormiat ſup latus dolens ne aptitudine ſitus amplius de materia ad locum curreret in reliquis uero ut dictum eſt de regimine preſeruatiuo. In pticula de ſompno et uigilia. De accidentibus anime fiat ut dictum eſt in ſexta pticula primi capituli.

Capitulum ſecundum

iſtius ptis ſecunde.quinqꝫ continet intentiones. Prima eſt materierum minoratio et corũ diuerſio. Secunda eſt doloris ante materie eradicatio ſedatio et membris recipientis confortatio iuxta illud Auic.xxii.tertii cap.allegato et confortetur membrũ ut non recipiat et reſoluat ꝙ inuentum eſt.ſ.re leuiter reſoluente abſqꝫ attractione. Tertia eſt ipſius materiei digeſtio et euacuatio. Et ĩ fine uero aut oportet ut occuperis in eis que reſoluũt et extrahunt ex profundo. Et Quarta intentio et non oportet ut approximes ei reſoluentia fortia in principio rei ante euacuationẽ. Quinta eſt membri mandantis et membri ſuſcipiẽtis confortatio.

Prima intentio.

Completur prouocando uomitum. hoc modo comedat cibaria diuerſa ſicut dictum ẽ in pticula.v.capi.primi de regimine preſeruatiuo.poſt comeſtionẽ ad mediã horam uel duas

tertias hore ſumat unum ciatum aque tepide
decoctionis rafani aut radicum que comedū/
tur cum qua adminiſtrat᷑. ℥.i.ſe.aceti et.℥.i.
olei.unde Aui. Loco allegato adminiſtra uo
mitum et proprie quando dolor ē in inferiori
bus.uomitū eni eſt magnū iuuamentū ei qui
ſolutio uentris etc. fiant fricationes mane et
ſero ad ſpatulas et brachia ponantur uentoſe
circa ſpatulas cū igne multo.poſt dicta ſequi
tur cliſtere die.ſ.ſequenti illud uidelicet Reci
pe utriuſq3 centauree anna.m.i.polipodii car
tami anna.℥.i.ſe.mercurialis bis malue an.
m.i.aniſorū.ʒ.ii.furfuris pugillū unū buli
ant omnia in ſufficienti quātitate aque uſque
ad ſufficientē decoctionē poſtea coletur et de
colatura accipiatur.℥.xiiii.in quibus diſſol/
uatur mellis.ʒ.v.benedicte.℥.i.ſalis.ʒ.iii.
et tepidum imponatur fateretur uomitū ſepe.

Secunda intentio.

Hoc complet᷑ mō fiat iſte ſyrupus. Reci.ca/
medreos camepitheos gentiane rutte ſicce ra
dicū ariſtologie anna.℥.i.ſem.buliāt omnia
in lib.iiii.aque uſq3 ad conſumptionē tertie
ptis.poſtea coletur et colature addatur mellis
℥.viii.et iterū buliat et cū bulire inceperit in
cipiat diſpumari.et cū optime diſpumatū fue
rit addantur pulueris iſtorū rerū et buliāt tri
bus aut quattuor ebulitionibus deinde remo
ueatur ab igne et coletur. Iſtius ſyrupi ſumā
tur ſex aut ſeptē diebus omni mane in auro/
ra tepidū.℥.ii.cū.℥.ii.aque ypericonis et.℥.
i.aque bretonice poſt ipſorū ſyruporū aſſum
ptionem ſumat iſtas pill. Reci.pill. de ſarco/
colla pill.de hermodactilis deſcriptione Ra/
ſis.ix.almanſoris an.ʒ.ſem.ſumant᷑ in au/
rora cū modis et ordinibus deſcriptis in cap.
ſecunde ptis prime in intentione prima.

Tertia intentio.

ſic complet᷑. Recipe olei maſticis olei roſati.
an.℥.i.mumie olibani calami aromatici an.
℥.ſem.farine ordei.℥.ii.uini rubei ſucci mē
te anna quantū ſufficit et fiat emplaſtrū quod
tepidū loco ſupponatur. Iſtud emplaſtrū do
loris ſedatiuū et ipſius mitigatiuū conuenit
in principio ipſius morbi cū incipit a dolore
uexari. Item eodē tpe cōuenit iſtud aliud qd᷑
eſt etiā doloris mitigatiuū. Recipe uitelli ouo
rū numero.iii.medulle panis de ſimula.℥.ii.
rob.℥.i.croci.ʒ.ſem.lactis quantum ſufficit
ad incorporandū et fiat emplaſtrū quo utatur
ut dictū eſt de alio et pōt mō uno mō alio uti.
Poſt uentris ſolutionē prouocetur urina hoc
mō. Reci.camedreos gentiane an.ʒ.ix.a ne/
ſtro ro.ʒ.ii.ſemē rute terantur et cribē
tur doſiſ ē coclear unū cū uino albo et ſubtili
Aliud Recipe foliorū oximi gariofilati ſicco/
rū.ʒ.i.piperis rute an.ʒ.ſem.doſis.ʒ.ii. cū
uino ſubtili albo. Altero iſtorū uti pōt euacu
atione facta cū ſolutiuo premiſſis digeſtiuis.

Poſt ſequitur ꝙ mēbris confert ſicut tiriaca
metridatū et alia de quibus ſuperius in pria
pticula facta eſt mentio ſi febris non affuerit

¶ Bauerius de Baueriis.

In nomine indi
uidue trinitatis patris et filii et
ſpūs ſancti Amē p Reuerēdū
in chriſto patrē et dominū.d. Neriū dei et a/
poſtolice ſedis gratia Epiſcopū Senenſem ei
us uicariū prius nobis infraſcriptis ſub uin/
culo iuramēti impoſitū et mandatū eſt atq3 p
cedulā intimatū manu Ser Nicolai Lauren/
tii ſue curie epiſcopalis notarii ſub hac uerbo
rū forma uidelicet in dei nomine et primo de
lato iuramento medicis de credulitate hoc eſt
ſecundū peritiā artis medicine querit᷑ ab his
ꝙ diligēter omniq3 induſtria ac ſecundū artē
medicine et eorū iudiciū diſcretū uideāt ſcru
tentur tritiſſime ac caute conſiderēt uiri'ē mē
brum ſer Andree Frantii de Senis et ſi in eo
aliquod impedimentū ſit maxime ſuffocantē
mēbri erectionē quod potentiā coeūdi auffe/
rat et maxime ad uirgines deflorādas in qui/
bus aliqualis maior requirit potētia conſide/
rent etiā ac ſup hmōi taliter laborent ꝙ clara
ueritas habeāt ipſorū conſciētia grauata fide
liter eorū iudiciū in eſcriptis exhibeāt cum ſi
gillis et eorū ſubſcriptionibus. Inſuper p ſe/
cundam cedulā mandatū eſt nobis ad premiſ
ſorum clariorē ueritatem habendā per uicari
um dicti domini epiſcopi ac uerborū ſerie ex
pte et mandato preſentis domini ī chriſto pa
tris domini uicarii Senen. epiſcopi notificat᷑
uobis famoſis artium et medicine doctoribuſ
magiſtro Bartholo ture. magiſtro Bauerio.
magiſtro Iohāni. magiſtro Frāciſco medicis
electis in cā Ser Andree frantii ꝙ idē domi.
uicarius hac preſenti die uidelicet.xx. Octo/
bris pronūciauit ex officio ſuo prout infra et
ſub infraſcripto uerborū tenore uidelicet ſu/
pradictus do. uicarius ut ſupra ſedēs etc. Cō
ſiderās ꝙ ſecundū uerba cōmiſſionis iam ſa/
cte dictis medicis aliqua forte dubitatio licet
friuola poſſet oriri ex qua materia queſtionis
poſſet in longum progari uel forte implicata
uel intricata relinqui . idē dictus uicarius ex

officio ſuo ad omnia ut ſupra tollendū interloquendo pronūciauit et declarauit ꝙ illa uerba poſita in cōmiſſiōe dicta et maxime ibi uidelicet conſiderēt etc. ac ſup hmōi taliter laborent ꝙ clara ueritas habeat̄ ſaltē ſecundū eorū de credulitate deponendū. itē quia nō poſſet dici haberi clara ueritas in hmōi materia niſi ſciatur pronunc et in futurum de impedimēto uel nō impedimēto ſaltē ſecundū eorū credulitatē ideo declarauit ꝙ predicta uerba ibi ꝙ clara ueritas habeatur intelligant̄ et intelligi debeāt tam de impedimēto preſēti quā de futuro. Cūqꝫ dubiū ſit mandatis tanti patris obtempare ac ſanctiſſime ueritati adherere in hac re tam grandi et admirabili merito ſui finis. dicente Galie. iiii. de utilitate ꝑticularum. ſublimis enim deus qui ſit benedictus maſculū et feminā fecit uiuificans uirtutē generatiuā in ipſis ut ꝙ in ſe ſaluari non poterat ſaltim in ſuo ſimili ſaluarēt. Et per hoc. n. unūquodqꝫ genus perfectū eſt cum pōt ſibi ſimile generare. Circa quatuor uerſabitur omnis noſtra intentio principalis. Primo elicientur ex queſitis precedentibus dubia omnē materiam complectētia. Deinde diſpoſitio uirilis mēbri ſer andree prefati qualis ſit in carta erit et circūſcripta. Tertio premittent̄ que ad rei clariorē deſitionem attinent. Quarto concluſiones ſeu deciſiones iudiciū noſtrum inducentes et ueritatem annectent̄.

Quantum ad primum

hec dubia eliciuntur. Vtrum in mēbro uirili ſer andree frātii prefati ſit aliquod impedimētum maxime circa ſufficientē mēbri erectionem ꝙ potentiā coeundi auferat cum uirginibus et eas deflorandi et dato ꝙ impedimentū aliquod eſſet in dicto membro circa ſufficientem eius erectionē quod potentiā coeundi auferens cū uirginibus et eas deflorandi. utrū tale impedimentū ſit in preſenti et in futuris arte et beneficio medicorū tollendū ut deniqꝫ cum uirginibus coire ualeat et eas deflorare. Tertiū utrū in mēbro prefato aliquod impedimentū ſit maxime circa ſufficientē mēbri erectionē quod potentiā coeundi auferat etiā cū deuirginatis. et hoc quantum ad intentionē primā. Omni induſtria ſolertia et cautelis pluribus quo ad poſſe perquiſitū eſt a nobis qualis ſit diſpoſitio uirilis mēbri ſer andree et adiacentiū ꝑtium ſeu illarū cū quibus colligantiā habet ſeu a quibus influxum ſuſcipiat cū quiſqꝫ bene iudicat que cognoſcet in hiſ bene eruditus ethicorū ꝑo ſeruatis itaqꝫ modis ad rem ipſam declarandā facietibus omī peccatorū culpa neglecta in ueritate compertum ē a nobis eiuſdē uirile membrū hac forma diſponi. Quo ad tactū multociens apparet frigidū et multociēs humidū tēpore ſue tenſionis et maxime quo ad eius extremitatē licet teſticuli ſint melius diſpoſiti cūqꝫ ad erectionē paratur in longū protenditur et latoſū efficitur ſupra mediocrem magnitudinem homini tempato conuenientē et ſibi in habitudine totius utplurimū ſeruans molliciē ſine duricie ſufficienti inſup ſuccedente ad coitū appetitu natura arte uel ingenio quandoqꝫ groſſum efficitur longū ualde latū et durū notabili duricie ſolidū attamē ex ſe pendēs potius ꝗ in rectū eleuatū. Verum durities illa et magnitudo de raro contingēs quaſi momēto et ictu oculi durat quinimo membrū illico retrahitur remollit et reuaneſcit duritie una cū magnitudine ſubito amittens. Circa radicē eiuſ et adherentiā pectini membrū idem magis apparet tenue et lapſum magiſ imo quaſi illapſatum licet protunc tenſio et durities ſit in reſiduo uerſus mediū et cuſpidē quaſi in ꝑceptibili tēpore durans ut ſupra. Quo ad ꝑtes cū quibus uirile membrū colligantiā habet facile ſenſu diiudicatur ex cicatrice apparente circa anum uerſus anchā ſiniſtrā id fuiſſe uerū quod ex relatu eiuſdē intelleximus puta iam annis. x. uel circa elapſis ex magno apoſteate precedēte ulcus ibidē factus eſt ꝓfundū ultra ſemel a medico licet imperito inciſum atqꝫ malo regimine ab exercitio et equitandi cauſa renouatū eſt ulcus quo fuit egrotans menſibus pluribus prius quā integra ꝑtium unitio facta fuerit. Qualis ſit eius habitudo naturalis totius et maxime cordis infra uidebit̄. Stomacū habet frigidū et totius cōplexio colerica fuit cū melanconia ꝑticipans. Nūc uero melanconica potius quā colerica exiſtit. et hec quantū ad intentionē ſecundā. Aliqua ꝑmittere decet primū eſt ut inquit Galie. ii. tegni. quicūqꝫ cognitor eſſe uult ſicut dictum eſt nūc lapſorū corporū et anothomiis eis exercendum eſt et operationū et utilitatem inuentionibus ideo notandū eſt illud quod dixit. Auic. xx. tertii cap. primo. uirga ē membrū inſtrumentale generatum ex membris ſingularibus ligamentalibus uenoſis neruoſis et carnoſis et aduenīunt nerui ex ſpōdilibꝰ caude licet non plurimum ſint ſubmerſe in ſubſtantia eius. Et nerui ex quibus erigitur apd' Gali. par. de motibus liquidis alii ſunt a neruis mollificatiuis ex quibus mollificatur. Et hoc eſt quia ut Galie. dixit ibidē ex omni par

te ſút duo muſculi quorũ ex utraq; pte unus
erit ad erigendũ et alius ad mollificandũ . ité
Gal. inſuper epidimiarũ in inferioribus pti/
bus pudendi ſecundũ longitudiné per medi/
um extenſus eſt porrus. i. concauitas et huic
ſuper iacet neruus concauus. i. uas ſparmati
cum et ex alterutra eius pte duo muſculi ſup
iacent et uelut a manibus aliquibus tractus
porrus amplectitur manéte inclinabili ad al/
teram ptem toto pudendo. Et Auic. i. primi.
c. xxv. de anothomia muſculorũ uirge inquit
muſculi in duobus uirge lateribꝰ ſunt exten
ſi qui cũ tendunt̃ foramen dilatant et ipſũ am
plificant. et penetratio rectificatur et ſperma
in ipſa cũ facilitate diſcurrit aliud uero par é
quod a femoris oſſe oritur et cũ radice uirge
ſecundũ tranſuerſioné continuat̃ et cũ recti/
ficatur tenditur et inſtrumentũ ſecundũ recti
tudiné eleuatur et cũ conſtringit̃ reducit ip/
ſum ad poſteriora ſed ſi uni ipſorũ accidit té/
ſio ad ipſius partis declinabit. et Auerois. ii.
colliget cap. de iuuaméto membrorũ uolunta
rii motus quatuor mouét muſculi uirile mem
brũ. ité Auic. fen. i. c. xxvi. primi libri ficte/
ris muſculi ſunt quatuor unus eſt et ſubdit et
muſculus qui eſt poſitus magis interius quã
iſte cuius ſtatio é ſecundũ compationem capi
tis hominis et extimatur ꝙ ſit habens duo ex
trema cuius extremũ cũ radice uirge cõtinuat
ꝑ certo ãnecto ꝑter hoc ꝙ iuuaméta uirge ſũt
duo. ex aueroy. ii. colliget. c. de iuuaméti mé
brorũ officialiũ primũ eſt ut emittat ſpma in
matricé et ideo dicunt lógitudo eius eſt palmi
unius ſicut eſt collũ matricis. ſecundum iuua
mentũ é ut ſit motus ſupfluitatis aquoſe etc.
Secundo é premittendũ ex texto Gal. i. iiii.
de utilitate pticulariũ matricis collũ factũ eſt
rationabiliter neruoſum et durũ. Et Raſis. i.
almãſoris inquit os matricis ſtrictũ eſt et ru/
goſum et in rugis ipſius colli uirginalis ue/
ne textunt̃ que qũo corrumpit̃ uirgo ab rum
puntur et predicte dilatantur ruge. Et Auic.
xxi. tertii. c. i. ante uiolationé puelle uirginis
ſunt in ore matricis panniculi contexti ex ue
nis et ligaméis ſubtilibꝰ ualde quos deſtruit
uiolatio et erit quod in eis eſt ex ſanguine.
Tertio premittendũ eſt ꝙ in coitu naturali q
eſt cómiſtio uiri cum muliere ex Aui. xx. ter
tii. c. i. Requiritur membri uirilis debita ere/
ctio cum duritie tenſione et ꝙ mora conueni
enti iuxta ſententiã Ariſt. iiii. probleumatũ
ꝑ bleumate. xxii. quare eſt ꝙ coeũtes et min/
gentes erigunt uirgas ſuper. ix. probleuma/
te dicit Petrus de ebano. Neq; enim poteſt
fieri coitus uerus aut copula niſi erectio iter/
ueniat quoniam oportet eam fieri a corpore
mediãte hoc autem eſt uirga que quidem me/
dium eſſe non poteſt niſi fuerit bene erecta et
maxime ſi receptiuus fuerit artum et maxię
quia confricatione perficitur cuius quidé plu
res ſint cauſe et maxime tres ad noſtrum pro
poſitum utiles quarum quedam ſe tenent ex
pte uirge quedam ex pte uirtutis et quedã ex
pte uentoſitatis. Ex pte uirge ſunt primo ut
ipſa non ſit nimis magne quantitatis medio/
critatem excedentis iſtud apparet ex philoſo
pho. iiii. probleumatũ probleumate. xxiii. di
centes propter quid erectio uero requirit̃ de/
bita membri figura quoniam figura indebita
arguit defectum uirtutis informatiue et eius
debilitaté ut apparet ex Galie. ii. regni ca. de
ſignis capitis magni et ex ali cométatoris ſui
Tertio requiritur bona complexio. nam ma/
la eſt cauſa diminutióis coitus ut uoluit Aui.
xx. tertii cap. de diminutione coitus. Quarto
requiritur fortitudo muſculorum quorum é
uirgam erigere ut patet p premiſſum primũ.
Quinto requiritur debita diſpoſitio membro
rum que cómunicantur ficteri et radice uirge
ut ſupra ꝙ autem uirtus et uentoſitas concur
rant et maxime uirtus membrorũ pricipaliũ
habetur ab Auic. xx. tertii ca. de anothomia
uirge et teſticulorũ. Et ſcias ꝙ uirge aduenit
uirtus erectionis et uentoſitatis a corde et ad
uenit ei ſenſus a cerebro et nucha et aduenit
ei ſanguis equalis et deſideriũ ab epate. ꝙ au
tem uentoſitas concurrat patet ex Auic. xx.
tertii cap. ii. dicente. Erectio quãdoq; accidit
propter tenſioné canne concaue et propter il/
lud quod effunditur ad ipſum de uentoſitate
forti quã defert ſpũs deſiderantis ſpiſſus cũ
quo incedit ſãguis plurimus et ſpũs groſſus
et infra eodem cap. cauſa quidem deſiderii et
motus eius aut eſt medicatiua aut eſt propter
uentoſitaté in ſanguiné ex quo generat̃ ſper
ma et nutritur inſtrumentũ uirge quare in/
flatur et erigitur et fit propter illud quod mo
uetur ex deſiderio propter prepationem mem
bri ad illud quãdoq; tenſio facit mordicatio/
nem. et iterũ cum congregatur ſperma i mé/
bris coitus. Et idem ab Auic. xx. tertii ca. de
diminutione coitus inqretis. et ſcias ꝙ cauſa
erectionis eſt uentoſitas procedens a ſperma
te aut non a ſpermate. Item fen. xx. cap. i. di
centis. et principium eius eſt corpus ortũ ex
carne pectinis ligamentale plurime concaui/
tatis late quãuis ſit generatũ in pluribus diſ/
poſitionibus coptum. et ideo quando ipm im
plent uentoſitate fit erectio et idem uoluit ga/
lie. de interioribus cap. de ſignis paſſionum

uirge dum dixit cauſa autem inflationis uere
tri ꝙ ſit uentoſitas palam eſt cū ſtatim ſit in/
flatum et inflatio euaneſcit nullus autē humo
rum tam cito euaneſcere poteſt.

Nota concluſiones.

Prima cōcluſio quā aſſerimus reſponſiua ad
primū dubium in mēbro uirili prefati ſer an/
dree eſt impedimētū etc. Et maxime circa ſuf
ficientem eius erectionē quod potentiam co/
eundi aufert cū uirginibus et eas deflorādas
Probatꝰ ſignis deinde rationibus. Nā inqt
Aueroys .iii. colliget cap. ulti. et tu debes ſci
re ꝙ pp hanc ſcientiā non poteſt fiducialiter
ſciri rationabiliter de omnibus egritudinibꝰ
que ſunt pollutiones et que nō quia egritudi/
nes certificantꝰ p ſenſum et poſtea adueniunt
teſtimonia experientie pp plurimos ſentire.
et poſt hec fit cognitio cauſarū. Et primo ſic
membrū dicti ſer andree nūquā taliter erigitꝰ
uel non tanto tpe rectū manet ꝙ poſſit cū uir
ginibus coire et eas deflorare cōſequentia te/
net ex tertio premiſſo. et ex Gal. ii. tegni dicē
cēte ſecundū uero effectū opationum quā uir
tutē nominauimus et infra eorū uero que de
ficiunt ab hoc ſana non ſunt aſſumptū patet
ſenſu uiſus et tactus die noctuqꝫ et ex tempo/
re plurium menſium iuxta ſentire uniuſqꝫ cui/
uſqꝫ noſtrū in idem iudiciū confidentiū quo/
rum ſenſuū cognitio medico facilis eſt et ſa/
tis approbata ac plena fide dicente Gal. ii. te
gni in comēto illius textus omnibus ſenſus
diiudicatis cōſideratio medicinalis nō ptran/
ſit uel ſemp ſecundum ſenſum Et auctoritate
Auic. in principio pbationis etc. Secūdo ad
idē ſic in eodē membro ē defectus uentoſita/
tis ad erectionē neceſſe igitur ē impedimen/
tum maxime circa ſufficientē mēbri erectio/
nem ꝙ potentiā coeundi aufert etc. tenet con
ſequētia ex tertio notato p auctoritate ē con/
ſtantinus in libello de coitu dicēs ſunt aliqui
qui uirgā tendūt et nimis coeūtes ſemē emit
tere nō ualent. ſūt alii qui ſemē emittūt et nō
ualētes uirgā nō tendūt. et alii q nec appetūt
nec uirgā tendūt nec ſemen emittūt et infra
cū uero fuerit indigētia uētoſitatis i corde ſe/
men emittitꝰ et a nolentibꝰ ſed uirga nō tendi
tur. et hoc ultimū in ſer andrea cōtingit ut pa
tet ex premiſſis quia uirga nō tendit in rectū
ſufficiēter. et hoc patet de ſe notū. Eſt eni an/
tecedēs de ſe cū ut ſupra membrū ſubito eua
neſcit ſtante deſiderio ad erectionem eo quia
nō ſuccedit ut decet uētoſitas quod nō puenit
niſi ex defectu uētoſitatis. Itē habetꝰ ab Aui.
xx. tertii cap. de ſignis diminutiōis coitus ad
litteram dicente facte uero pp puitatē inflatio
nis. Inflationis ſigna ſunt quoniā uides uir
tutes membrorū ſaluas et uides debilitatē in
erectione cū uirtute cordis et renū deſiderio
et aqua. Et quādoqꝫ adminiſtrantꝰ inflatiua et
iuuatur ex eis etc. Tertio ad idē ſic in corde ē
mala cōplexio frigida impediēs ſufficientem
mēbri erectionē maxime ad uirgines deflorā
das. ergo in mēbro predicto ē impedimentū
ſaltē per cōitatem nota ē cōſequentia de ſe et
antecedēs patet cū ſit defectus uētoſitatis ne/
ceſſe ex dictis precedētibus et hoc merito ma
le cōplexionis frigide cordis. Inquit eni Aui
cēna cap. de diminutione coitus aut eſt ex p/
te cordis quia abſciditur materia ſpūs et uē
toſitatis incedētis et in cap. de cura eiuſdē. Et
ſi cauſa eſt frigus eorū puta membrorū prin/
cipaliū quod eſt utplurimū tunc nō eſt aliqd
etc. hoc quidē recte diiudicatꝰ quia pectus ſer
andree eiuſdē eſt nudū pilis ac tactu frigidū
non latū in relatione ad totū ſed potius ſtric/
tum et anguſtrici toracis eſt filia frigiditatis.
et uult Galie. ii. tegni ē timidus puſillanimis
tardi pulſus et p conſequens frigidus cordis
et p cōſequens cōcluſio uera. Quarto i uirga
eiuſdē ſunt omēs cauſe oppoſite cauſis faciē/
tibus ad uirge erectionē ſe tenētes ex pte uir
ge igitur in eo eſt impedimentū aſſumptū ſic
declaratur in uirga eſt magnitudo excedens
mediocrē quantitatē quod patet ex mēbri de
ſcriptione ſupra. Eſt etiam in eo mala figura
mala cōplexio debilitas muſculorū ſeu molli
cies ſeu relapſatio quedā eorū in radice uirge
ac debilitas muſculorum cōmuniū ano et ra/
dici uirge. Sed iſte ſunt cauſe oppoſite cauſis
faciētibꝰ ad uirge erectionē aſſumptū p utra
qꝫ pte patet ex membri circūſcriptione et no/
tato. tertio cuius antecedētis probatio etiā ſic
deducitꝰ. nā ad tactū apparet frigidū eius mē
brum etc. Ex gal. ii. de complexionibus de ca
lido et frigido regula eſt ſenſus tactus . Et ꝙ
ſit debilitas muſculorū patet etiā ex predictis
ſed ꝙ debilitas muſculorū ani ſeu earū abſci
ſio ſit cauſa oppoſita erectioni patet ex Auic.
xx. tertii cap. allegato ſepius de diminutione
coitus dicente. cauſa autem in uicinantibus ē
ſicut illud accidit ei cuius emoroydas incidūt
a fortiori nocet inciſio pfunda ibidem facta
tempore ulceris etc. ut ſupra. Concluſio re
ſponſiua ad ſecundū dubiū quā credimus eſ
ſe uerā in membro uirili eiuſdem ſer andree
eſt impedimentū maxie circa ſufficientē eius
erectionem potentiā auferens coeundi cū uir
ginibus iō ut tale impedimentū nō ualeat et ī

preſenti et in futuro auferri beneficio ſeu ar/
te medicorũ ut deniq̧ poſſit idẽ Ser andreas
coire cũ uirginibus et eaſ deflorare concluſio
ſic inferunt. Multiplicia remedia ad curam p̃
ſati nocumenti attinentia accomodata ſũt plu
ries et longo temporis ſpacio. Ex quibus fer
re nullũ idẽ Ser andreas ſuſcepit iuuamentũ
faciens ad potentiam erectionis ſufficientem
pro coitu ꝙ quidem impedimentũ maxime ẽ
ex frigiditate membrorũ principaliũ ut patet
et nulla alia occaſio preceſſit erectionẽ impe/
diens a predictis. et certũ eſt ꝙ idem ſer An/
dreas eſt in etate fortitudinis uel ſaltẽ in pri/
ma pte conſiſtentie cũ ſit fere annorũ. xxix.
Cũ itaq̧ non ſit quouiſmodo ad melius p re
media cõuenientia deductus ergo nec adduce
tur ſeu curabitur in futurũ. et p conſequẽs cõ
cluſio uera tenet cõſequentia quia omniũ na/
tura eſt opatrix tertio tegni. et p regulã ſum/
ptam a maiori ꝙ de facili deduci poſſet cũ na
tura hominis in etate fortitudinis uel in pria
pte conſiſtentie multo fortior ſit ad recuperã
das uirtutes ex frigiditate deperditas ꝑ coitu
per uſũ medicaminũ conuenientiũ ut elicitur
ab Auic. xx. tertii cap. de multitudine deſide
rii coitus quã in etatibus ſuccedentibus frigi
dioribus ſeu debilioribꝫ igitur cum ĩpreſenti
non ualuerit ad melius duci nec in futurũ.
Secundo ad idẽ cauſe in eo impedientes erec
tionẽ ſufficientẽ ſunt irremouibiles ſicut quã
titas in magnitudine mala figura puta curua
debilitas muſculorũ uirge habentiũ ortũ ab
oſſe pectinis et ſimiliter muſculorũ cõmuniũ
ano et radici uirge ergo cõcluſio uera conſe/
quentia nota et aſſumptũ declarat pro quali/
bet pte eius per Galie. ii. tegni. nam lapſus ĩ
figura in huiuſmodi mẽbris neruoſis ueno/
ſis ut ſupra atq̧ in etate conſiſtentie uel in fi
ne adoleſcentie eſt incorrigibilis ex galie. ii.
tegni. in illo paſſu que nocumentũ habent in
figura. Inqt eni ſi mẽbra eorũ remanẽt mol
lia poſſibile eſt ut redeãt ad diſpoſitionẽ eorũ
naturalem in corpibus que ſunt exſiccata et
arruerũt et ſunt indurata non eſt poſſibile ut
rectificentur. Et ꝙ quantitas in magnitudine
excedẽs ſit irremouibilis patet ex galie. iii. te
gni ibi quecũq̧ maiora quã oportet quies et
alligatio apta nata ẽ minora efficere cũq̧ uiri
li mẽbro prefato peccãti p exceſſum magnitu
dinis alligatio requiſita ad curã ſit impoſſibi/
lis tum ex mẽbri liteſentiã tum pp mingẽdi
neceſſitatẽ quia alligatio conueniẽs debet eſ/
ſe fortis ad copiã ſanguinis repellendam. Et
ſic cura impoſſibilis erit ad nocumentũ dictũ
tollendum. et ꝙ ſit ex pte muſculorũ uirge et
ani irremouibile nocumentũ declaratur cum
muſculorũ uirge circa radicem ſit relapſatio
ſeu mollificatio quedam ptis predicte. Et hoc
modo ſuſcipit curã cũ ſine beneficio ex reme
diis approximatis remanſerit predicta debili
tas muſculorũ dicente raſi in diuiſionibꝫ cũ
mollificatio remanet ſecundũ diſpoſitionem
ſuam neq̧ minoratur tunc nõ eſt ei curatio ſi
militer ex pte neruorum ſeu muſculorũ com
muniũ eum uirga et ano uacuum eſt incorri/
gibile cum uerſimile ſit per premiſſa inciſio
talium fuit facta et ptium amotio tẽpore apo/
ſtematis ani magna et notabilis que nõ ſuſci/
piat curam ex Auic. prima primi cap. de mẽ/
bris cum aliqua ps eius abſcinditur nihil ĩlo/
co eius naſcitur. et hec quidem ſũt oſſa et ner
ui. Et Gal. hoc idẽ. iii. tegni cap. illo. ſoluta q̧
dem continuitatis. Tertio ad idẽ in membro
predicto eſt notabilis defectus uẽtoſitatis ſpi
tuoſe et neceſſarie ad erectionẽ proueniẽs ex
mala complexione frigida cordis ut ſupra q̧ ĩ
hac etate ſua ferre calidiori ſeruato ſibi debi/
to regimine nõ ſuſcipit curam ex ĩdictis ergo
minus in etatibus ſuccedẽtibus quarum utra
q̧ frigidior eſt aut ſaltim non calidior conſe/
quentia nota et aſſumptum per predicta ſupe
riuſ. Concluſio reſponſiua ad tertiũ dubium
talis eſt. Licet ita credamus ut prima et ſecun
da aſſerunt concluſiones non putamus tamẽ
ꝙ predictũ impedimentũ membri uirilis Ser
andree potentiã auferat omnino coeundi cũ
deuirginatis ꝙ probatur ſic Membrum uiri/
le predictum taliter inflatur ſeu elongatur ut
cũ deuirginatis ad actum coitus uenire poſſit
ſeu cũ eis comiſceri cõcluſio uera cõſequẽtia
nota ex quid nominis coitus ut ſupra antece/
dens probatur quia in deuirginatis pp nõ ha
bere panniculũ unitum in ore matricis cum
rugas ĩ collo imo uias latiores et amplas diſ/
ruptas et aptas ad recipiendũ membrũ uirile
fere nulla eſt reſiſtentia qua mediante fortis
requirant potentia membri uirilis ad actum
coitus exercendum imo ĩſiue membrũ fuerit
rectum ſeu molle et longum quale utplurimũ
eſt membrum prefatum actum eſt recipi in a
gro de uirginitate potius ex bona diſpoſitio/
ne pacientis quã ex agentis uigore ſeu forti
actiua uirtute.

Ego Bartalus. etc.
Ego Bauerius. etc.
Ego Iohannes etc.
Qui ſe ſolẽniter ſubſcripſerunt et eorũ ſigil
la appoſuerunt.

Digitized by Google

In nomine dei

et glorioſiſſime uirginis marie
Amen. Quia quedam approba
tio et affirmatio facta fuit de im
potentia erectionis uirilis membri diſcreti ac
prudétis uiri ſer andree et cóſequenter de im
potentia coeundi a quibuſdá per quoſdam ho
norabiles atqꝫ eximios artiũ et medicine doc
tores et quia multa circa predictá impotentiá
dicti ſer andree dicta ſunt per doctores predi
ctos et longe rationibus et auctoritatibus per
queſitis ideo cũ illa non euidenter intentum
concludát nec uera experientia fundatũ fun/
dando noſtram intentioné in auctoritatibꝰ et
rationibus et in quibuſdá predictorum dictis
conabimur circa predicta hoc eſt circa eorum
approbationé et affirmationé et dubiorũ de/
terminationé que per predictos doctores mo
ta fuerunt ueritaté manifeſtare et dicere per
que quidé ueritatis explicanda et manifeſtan
da. Primo recitabimus quedá dubia a predic
tis doctoribus mota. Secundo ea adducemus
que dixerunt de diſpoſitione mébri uirilis p̄/
dicti ſer andree et alia que adduxerũt. In hac
p̄te dicédo que circa illa que nobis uera et ra/
tionabilia eſſe uidentur. Tertio dicemus de
ſuppoſitis et premiſſis acceptis ab eis breui/
ter tamen. Quarto breuiter recitabimus con
cluſiones eorũ ſine probationibus. Quinto
premittentur quedam alia dicta eorũ accipien
do et ponendo concluſiones q̃ nobis rationa
biles et uere uidebũtur. Vltimo recitabimus
argumenta et rationes et experimenta et auc/
toritates ipſorũ ſoluendo illa arguméta et ra/
tiones et dando uerũ intellectũ illarũ auctori
tatum. Dubia igitur p̄ predictos doctoreſ mo
tos primũ utrum in membro uirili ſer andree
ſit aliquod impedimentũ maxime circa ſuffici
entem membri erectioné ꝙ potentiá coeundi
auferat cum uirginibus et eas deflorandas.
Secundũ dato quod impedimentũ aliquod eſ
ſet in dicto membro circa ſufficientiá eiuſ ere
ctionem et potentiá coeundi auferens cũ uir/
ginibus et eas deflorandas. utrum tale impe/
dimentũ ſit in preſenti et in futurũ arte et be/
neficio medicorum tollendũ. At deniqꝫ cum
uirginibus coire ualeat et eas deflorare. Ter
tium utrum in membro prefato aliquod impe
dimentum ſit maxime circa ſufficientem ere/
ctionem membri ꝙ potentiam coeundi aufe
rat etiam cum deuirginatis. Circa primũ di
cunt ꝙ membrum predictum quo ad tactum
multotiens apparet frigidum et multotiés hu
midum tempore ſue tenſionis et maxime ad
eius extrema licet teſticuli ſint melius diſpoſi
ti. Si enim hoc ſufficienter ad membri uirilis
impotentiá igitur arguendũ nullum acte mé
brum uirile potens eſſet et maxime quia ut di
citis quo ad eius extrema in tempore ſue ten/
ſionis frigiditas apparet. nam in extremis fri
giditas ceteris paribus magis habundat et il
lo tépore minus de calore et ſpiritu circa mé/
brum uirile habundat. Et cum addunt licet te
ſticuli ſint melius diſpoſiti et hoc intelligitur
ſi uerba inuicé correſpondeant in caliditate
et humiditate. et certum eſt ꝙ in teſticulis et
uaſis ſpermaticis que inuicem et rationabili/
ter atteſtantur ſperma et gignitiuus ſpũſ licet
in uirtute cordis generentur concurrentes ad
actum coitus et uirge erectionem deinde ſub
iungunt cũqꝫ ad erectionem parantur in lon/
gum protenditur et latoſum efficitur ſiue latũ
ſupra mediocrem magnitudiné homini tem/
perato conuenientem dicatis et non mirum ſi
membra debét eſſe ſibi inuicem proportiona
ta cum ſui corporis magnitudo mediocrem q̃
titatem corporis temperati excedat uenio ta/
men ad illud quod dicunt de frigiditate et hu
miditate uirilis membri predicti uiri. nam ſi
illa frigiditas ſufficiens eſſet ad coytus impo
tentiam maxime eſſet quia uirge erectioné im
pediret ſed conſequens falſum ut patebit ex
tertia eorũ concluſione. nam concedunt eum
cum deuirginatis complere poſſe actum coy/
tus et patet conſequentia auctoritate Auic. in
xx. tertii de cauſis de minutionis coitus q̃ au
ctoritas inferius inducetur. et patet falſitas có
ſequenter ex eo ꝙ dicunt inſuper ſuccedente
ad coitũ appetitu natura actu uel ingenio quã
doqꝫ groſſum efficitur lógum ualde latum et
durum notabili duritie ſolidũ. cum igitur in
iſto uiro p̄dicto modo membrũ elongetur la
tificetur etc. Non ex frigiditate deficit neqꝫ
ex humiditate ſuperflua cum prohiberet indu
rationem et etiam ipſi contrariũ aſſerũt ut pa
tebit in uno dicto ipſorum. dicunt quantitat.
ꝙ non in totius habitudine eſt complexionis
melenconice cum in preterito fuerit comple/
xionis colerice et cum colerica complexio et
melenconica ſint ſicce ita ꝙ in eis reſpectu có
plexionis temperate dominatur ſiccitas non
apparet quomodo humiditas illa appareat in
predicto membro. Preterea iſta permutatio a
complexióe colerica maxime multo recedere
tur a temperamento cum non omnis colerica
complexio permutetur ad melenconicam ut
multo propinquam temperamento non fit ni
ſi adueniente prima ſenectute cum calor ſub
eodem gradu et equalis in radice conſeruetur

Digitized by Google

per totam conſiſtentiã ut prima primi tracta/
tu de complexionibus . Et ꝙ iſta permutatio
non fiat niſi in prima ſenectute patet per gal.
in.ii.tegni illo cap.deciden. uero calida ſed
cum iſte iuuenis ſit et in florida etate certũ eſt
ꝙ ſi in preterito fuit colerice complexiõis nõ
debet eſſe permuta.de complexione calida et
ſicca ad complexionem meléconicam.hec igi
tur ipſorum dicta non ſunt certa nec manife
ſta nec putamus uera. Addunt poſtea inſup
ſuccedente ad coitum appetitu natura quãdo/
ꝙ groſſum efficitur lõgum ualde latum et du
rum notabili duritie ſolidum uerum ut aiunt
ex ſe pendens potius quã in rectum eleuatũ.
nam ſtante tanta duritie non uidetur rationa
le quidam tamen quandam naturalem incli/
nationem habeant cauſa duritiei tamẽ perſeue
rante et ſunt tamen potentiſſimi ad actum coi
tus licet rectitudo ceteris paribus melior ſit.
et addũt uerum durities illa et magnitudo de
raro contingere eſt et momento hoc acto dic/
tum ualde eſt ambiguũ et non uera experien
tia confirmatũ. Aliter enim ſe habet homo in
preſentia ꝓportionati obiecti et aliter in pre/
ſentia notabilis uiri. Dicunt conſequenter et
circa radicem eius etc. ſimili modo dicatur.
Nam niſi cum ꝓportionato obiecto ſciri non
poteſt mirum tamen eſt hoc cum dicant apud
extrema uirga frigiditatem et humiditatẽ ap/
parere. nam ceteris paribus in illa ꝑte uirge
maior relaſſatõ et magis et conciſio apparere
debet et minor durities in qua eſt maior frigi
ditas maiori humiditati coniuncta cum frigi/
ditas generationẽ uentoſitatis prohibeat et de
bilitatẽ inducat ut patebit inferius et humidi
tas mollificationem et relaxationẽ faciat. pro
pterea iſta ꝑs a teſticulis et uaſis ſeminariis
et a corde et a ceteris influentibus mẽbris re/
motior eſt igitur etc. Nunc tertio reſtat uide/
re de quibuſdam predictorum doctorum pre/
miſſis. primo premittunt uirge deſcriptionẽ
ab Auic. poſitam quã certe pleniſſime poſuit
Auic. iii. cap. fen. xx. cap . de anothomia in/
ſtrumentorũ coitus . Primo dum dixit uirga
etc. Et eadem dicunt ex ſententia Gal. ſuper.
vi. epidimiarũ in inferioribus ꝑtibus puden
dis ſecundũ longitudinẽ earum . Deinde di
cunt ex alterutra eius ꝑte duo muſculi ſuper
iacent et uelut a manibus aliquibuſ etc. manẽ
te indeclinabili ad alteram ꝑtem toto pudẽdo
ſed hoc dicunt eſſe expreſſe contra illud quod
dicunt et aſſerunt. nam uolunt ut patebit i ꝓ/
bationibus concluſionum ſuarum unam cau
ſam debilitatis et impotentie actionis mẽbri
uirilis in ſer Andrea eſſe propter abſciſionẽ
muſculorum et debilitatis erigentium uirile
membrum. nam ſi eſſet illa inciſio facta in ꝑ
te ſiniſtra in ancha uerſus anum impotentiã
et debilitatem faceret in muſculis eleuãtibus
et erigentibus in medio uirile membrum te/
nentibus ipſo ad alteram partem non declinã
tem ſtatim ſequeretur ꝙ totum ad alteram ꝑ/
tem declinaret cuius oppoſitum notat experi
entia nec ipſum illam impudendam inclinati
onem ipſius ſer andree ad alteram partem aſ
ſerunt cum ſit contra ueritatem. Sciunt eni
ex Auic. tertia tertii cap. de tortura oris ꝙ ſtã
te mollificatione in altera parte fit contractio
ad oppoſitum. et idem patet auctoritate allia/
batis dum dixit et ueretrum mouentes lacerti
ſunt quattuor horum duo extenſi ſunt meatui
qui ad uirgam initium eorum que utilitas eſt
extendere meatum qui in uirgam emittitur in
utroqꝫ latere ut dilatatus rectus ſit mittiturqꝫ
per ipſam ſperma etc. Et duo reliqui quibus
eſt ab oſſe pectinis ortus continentur pertrãſ
uerſo ducenti uirgam eorumqꝫ utilitas ẽ uir/
gam in rectum extendere ac in latus alterum
declinare ſi utrumqꝫ moueatur uirga in rectũ
extenditur in nullũ inclinata latus fietqꝫ mea
tus rectus. Si autem amplius temperato extẽ
datur uirga ſurſum porrigetur quorum alte/
ro ſolo moto . altero uero quieſcente in illius
latus uirga porrigatur. Adducunt conſe
quẽter auctoritatẽ Auic. prima primi et. xx.
tertii in cap. de anothomia muſculorum uir/
ge etiam auctoritate Aueroys. ii. colliget etc.
Item adducunt auctoritatem Auic. prima pri
mi etc. ubi aſſerunt Auic. ꝙ muſculi ficteris
ſunt quattuor etc. Item accipiunt ex aueroys.
ii. colliget cap. de iuuamentis membrorũ offi
cialium etc. duo eſſe iuuamenta uirge etc.

Secundo premittunt ex textu Galie. ĩ ſe
cundo de utilitate particularum matricis col/
lum etc. Et inducunt auctoritatem Raſis. ix.
almanſoris et adducunt auctoritatẽ Auicen.
xx. tertii cap. primo etc. Et in iſto loco fit mẽ
tio de panniculo contecto ĩ ore matricis et ue
nis et ligamentis ſubtilibus ualde ꝙ deſtruit
uiolatio. Et nota hoc uerbum ſubtilibus ual/
de nam in maiori parte uirginum imperfecta
etate parum reſiſtunt illius panniculi fractio
ni.

Tertio premittunt ꝙ in coitu actuali qui
eſt comiſtio uiri cum muliere ex Auicen. ui/
geſima ſecunda tertii capitulo primo requiri/
tur membri uirilis debita cum duritie tenſio
et mora etce. Secundo requiritur debita
membri figura. Tertio requiritur bona.

complexio. Quarto debita diſpoſitio re/
quiritur membrorum que cōmunicāt ficteri.
Et hoc ego ītelligo uerſus radicē uirge.ſ.i an
teriori ꝑte ficteris.et cōſequenter requirit̃ uē
toſitas.etc. Et uirtus membrorū principaliū.
et iſta debita intellecta.nā cū nō omne corpus
ſit tempatum nō in omnibus eſt optima figu
ra maxia et potiſſima principaliū uirtus mul
tos enī diſtempatos uidemus ualde potentes
ad coitū et generationem.nā tam in uirtute ꝗ
in figura et aliis diſpoſitionibꝰ et rebus om/
nibus ad coitū et erectionem cōcurrentibus
eſt aſſignare certā latitudinē inter duo extre/
ma interceptā in cuius latitudinis quolibet in
trinſeco gradu eſt dare potentiā ad uirge ere
ctionem potentem ad coitū et imaginationem
ſicut eſt aſſignare certā et magnā latitudinē
totius ſanitatiſ incipientem ab optime ſano et
terminatā ad extremū ſanitatis ꝑ quolibet in
ſtanti etatis ut colligitur ex Gal.i.tegni et iō
licet nō equaliter ꝑficiatur quecūqꝫ det̃ opera
tio in quolibet corpe ſicut in corpe temperato
non tamen ſequitur ꝙ opationes conuenien/
tes humane ſpeciei nō perficiantur in corpo/
ribus humanis ſaniqꝫ nō ſtante optima com
plexione figura.et ut melius dicā optima cō/
poſitione etc. Et ideo non omnes in comple/
xione naturalis lapſus et non omnis lapſus ī
compoſitione et ita in ceteris tollit actum ad
quem finaliter ordinatur dictū membrum.
Nunc quarto reſtat cōcluſiones ipſorum po
nere.prima concluſio quam aſſerunt reſpon/
ſiuam ad primum dubium eſt in membro ui
rili prefati ſer Andree eſt impotentia et impe
dimentum et maxime circa ſufficientem eius
erectionem ꝙ potentiam coeundi aufert cum
uirginibus et eas deflorandas. Secunda con/
cluſio quam ipſi aſſerunt eſſe reſponſiuā ad
ſecundū dubium eſt. In membro uirili prefa
ti ſer Andree eſt impotentia et impedimentū
circa ſufficientem eius erectionem potentiam
auferens coeundi cū uirginibus adeo ut tale
impedimentū nō ualeat et in preſenti et in fu
turo auferri beneficio aut arte medicorū nec
deniqꝫ poſſet idem ſer andrea coire cū uirgi/
nibus et eas deflorandas. Certe iſta cōcluſio
iudicio meo eſt nimis uoluntaria et niſi uiri/
le membrum omnino abſciſum et omīo uirtu
te et ingenii eſſet priuatum.probari non poſ
ſet. Cōcluſio reſponſiua ad tertium dubium
eſt licet ita credamus ut prima et ſecunda cō/
cluſiones aſſerunt non putamus tamen ꝙ p̃/
dictum impedimentum membri uirilis ſer an
dree potentiam auferat omnino coeundi cum
deuirginatis etc. Et ſi huic concluſioni adda
tur unum ipſorum dictum.ſ.inſuper ſuccedē
te ad coitum appetitu etc. uidetur repugnare
prime et ſecunde concluſioni etc. Nunc quin
to reſtat quedam premittere. Primo premitta
tur ꝙ in his rebus diiudicandis.ſ. de potētia
uirilis membri ad coitum faciendum cū uir/
gine et etiam cum deflorare maximā uim ha/
bet experientia imoqꝫ ad hoc nihil perfecte re
cte attingere poteſt niſi experientia.iſtud ſup
poſitum de ſe notum eſt.nam de potentia cu/
iuſqꝫ rei ad actum exercendum maxime expe
rientia iudicamus. Nam in omni arte in om/
ni exercitio in omni difficultate corporis ad
exercendos actus experientia credamus.et ſi
cauſa aliquando conformis eſt experientia iu
uat multum ad iudicium dandum cum tamen
experimentum rationem repugnet ſtare debe
mus experimento et non rationi ut Auic.in/
nuere uidetur quarta primi cap. de flobotho/
mia dum inquit et ratio quidem oportere ut
ſciatica ſaphena ſi materialis exiſtant iuua/
menti ſed experimentum facit ut operatio ſci
atice plurimum cōueniat dolori ſciatice ſicut
ſi hec eſſet debitum etc. Secundo premittatur
ꝙ experientia de effectu et actiōe alicuius po/
tentie cuius actio ſimilis eſt fieri debet circa
proportionatum et debitum obiectū patet ut
actus actiuorum ſunt impaciente diſpoſitio ſe
cundo de anima. Tertio premittatur ꝙ obiec/
tum proportionatum potentie actiue coeundi
cum uirgine et deflorandi eam eſt uirge per/
fecte etatis bene formata inſtrumenta genera
tionis acta habens et ſine aliquo accidētali im
pedimento ſe libere prebens et ad actum con
currens.
Quarto accipimus unum dictum predictorū
doctorum ꝙ complexio naturalis totius fuit
colerica cuius melanconia ꝑticipans nunc ue
ro melēconica plus quā colerica et per conſe
quens cum iſte ſit in etate iuuētutis ut ipſi cō
cedunt accidentalis eſt facta talis compreſſio
nam omnis permutatio ſecundum formalem
denominationem de una complexione in alte
ram non indebito tempore factam eſt acciden
talis et cum a principio non rationabiliter fu
erit confirmata nec ſic remoueri poterat ſi fu
iſſet et poſſet ſi eſſet a perito medico ſed non ē
talis complexio in eo permutata. nam omni/
bus attentis et maxime ſi quis ſiue a ſubſtan
tialiter et coherētibus ſiue effectibus ſiue a ca
ſibus non apparet ꝙ ipſius complexio ſit me
lenconica.preterea huius eorum dictum non
eſt intelligibile cum dicunt quod comple/
xio que non eſt in eo eſt melenconica prius
colerica. Nam ſi eſt melenconica magis

Digitized by Google

colerica cum omnis compatio preſupponat.
utrúq̃ extremú ſequitur ꝙ eſt melenconica
et colerica et per conſequens ꝙ é calida et fri
gida ꝙ eſt impoſſibile. Quinto premittamus
unú aliud et cú eorú cauſa additione quam fa
ciemus et inſup ſuſcedente ad coitum appeti
tu natura arte uel ingenio quãdoq̃ groſſum
efficitur longú ualde latú et durú notabili du
ritie ſolidú. et tunc ex hoc obiicimus ꝙ cum
membrú mediocre ut eſt in corpore tempato
ad medioeres dimenſiones augeri cú uehemé
tia duritie nó poſſit niſi muſculi et membrum
uirile erigentes ſint potétes et niſi ſit multuſ
uaporoſus ſpũs et uentoſitas ſequitur ꝙ ĩ eo
ſunt muſculi potentes ordinati ad uirilis mé
bri in eo erectioné et ꝙ in eo eſt ſufficiens et
habundás uentoſitatú ꝙ probatur ſic. Nam
ad certá extenſionem ſine omné diametrú fa
ciendam etiá in minori et in mediocri corpo/
re aliquanta potentia motiua et fortitudo mu
ſculorum membrú uirile erigentiú requirit
et ad aliqualem dimenſionem agendú etc. et
ad maiorem maior et per conſequens ad ual/
de magná et notabilem et in membro medio/
cri ualde magna et notabilis motiua uirtus
muſculorú et uentoſitas multa et multú nota
bilem requiritur cóſequentia nota é et totum
antecedenſ eſt manifeſtú. nam cú effectus ſue
cauſe proportionetur. Loquendo de adequa/
to effectu et adequata cauſa ſicut effectus ad
effectum ita cauſa ad cauſam cú igitur ut aiút
ĩ iſto ſer andrea ſit membrú maius ſine oém
dimentioné mediocri et tempato membro ad
maius membrú eleuandú et elongandú et la
tificandú per uirtutem muſculorú et cú uen/
toſitate maior potentia muſculorú requiritur
et maior uis uentoſitatis igitur ex illo conce/
do ſequit ꝙ in ſer andrea predicto eſt potens
imo potétiſſima uirtus et potétia muſculorú
uirgã erigétiú et maxime uis uétoſitatis imo
et eius multitudo ſpũs et multitudo ad uiriliſ
membri erectioné. Sexto premittatur ꝙ non
omnis frigidus cordis reſpectu tempati é p/
hibens ſpũs et uentoſitatis generationé req/
ſitam ad uirilis membri debitá et rationabilé
erectioné patet. ná dato oppoſito ſequitur ꝙ ĩ
nullo naturaliter melenconico et flegmatico
fieret erectio debita et rationabilis ſuffitiens
ad complendú coitum cum uirginibus etce.
patet ꝯſequétia ꝯſequés auté eſt falſum ut no
tat experientia et eius falſitas confirmari po
teſt per plura dicta Galie. in ſecundo tegni.
Septimo premittatur ꝙ licet inciſio accidens
in muſculis cómunibus ano et radici uirge
et per cóſequens muſculis anterioribus in p
te anteriori ani debilitatis et impotentiã erec
tionis uirge facere poſſit tamen non omnis i
ciſio uerſus caude et a latere uerſus anchã ta
lem debilitaté inducere poteſt uel inducit pa/
tet quia iſte ptes remotiores non principales
non multum ſed parú cóicant radici uirge et
muſculis uirgam erigentibus cú ab anterio/
ri pte ortum habeant. Et iſta patet ex auctori
tate aliabbaris circa illá pticulam ſupius alle
gatam uerertrum mouétes lacerti dum dixit et
duo reliqui quibus eſt ab oſſe pectinis conti/
nuantur per tranſuerſum directi uirge etc. et
idem Auic. prima primi ca. de anethomia uir
ge dum dixit et aliud par eſt ꝙ a femoris oſ/
ſe oritur et ad radicem uirge tranſuerſe conti
neatur et equatur et cum rectificatur tenditur
econtra conſtringitur reducunt ad poſteriora
et ꝙ ſi uiri eorum accidit tenſio ad ipſius p/
tem declinabit.

His igitur premiſſis

uenio ad cócluſiones. Prima concluſio ſit
iſta experiétia facta per prefatos doctores nó
fuit bene nec rationabiliter facta iſta cócluſio
probatur per ſecundú premiſſum et tertium.
cum experientia cui credere debemus de im/
potentia et impedimento aliquo membri de/
bet fieri circa obiectú correſpondés ad actum
exercendú per illud membrú ut patet per dic
tum premiſſum. ná ſi oculus nó uidet indiui
ſibilia et ſi nó audit ſonú et ſi per ſe nó ſentit
odorem ex his nó rationabiliter dicimus ob/
iectum non uidere illa igitur experientia fieri
debebat cú uirgine bene formata et maxie cir
ca inſtruméta generatióis ĩ etate pfecta libe/
re ſe obiiciéte et nó impediéte actú coitus ſua
impatiétia et reſiſtétia etc. Oia iſta patent p il
lud pmiſſum. Secúda cóclu. ꝙ ſi in pſentia p
dictorú doctorú mébrú uirile ſer andree eló/
gatú latificatú ultra mediocré quãtitaté durú
et notabili duritie ſolidú illa durities nó pſe/
uerauerit hoc nó fuit niſi ex rationabili uere
cúdia honeſti et diſcreti uiri iſta cócluſio quá
tú ad principalé ptem ponit a predictis doct.
quantú uero ad aliá ptem probatur ſic. Ná
ut uoluit Auic. xx. tertii cap. de diminutióis
coytus uerecundia eſt una cauſa de dimiſſio/
nis coitus et de cauſis effectis et diminutioniſ
erectionis. Et per conſequens rationabilis
uerecundia que eueniret in quolibet honeſto
uiro in preſentia honorabilium doctorum eſt
cauſa diminutionis erectionis et remotionis
eius igitur et cetera. Preterea ex rati/
onali uerecundia etiam quoddam timore in

preſentia honorabilium doctorū ſit retractio
ſpūs uerſus cor licet ex uerecūdia ad faciē cō
ſiluat et ſic priuatur uirile membrū ſpūs et iō
efficitur ꝓtunc impotēſ et ineptū ad coitum et
erectionē indiuertionē. Dicit eni Auic. et ex
eis que debilitāt coitū et uirtutē eius ſunt res
medicatiue ſicut horribilitas coeundi aut ue/
recundia eius aut anteceſſio intellectuſ ad cor
etc. Tertia cōcluſio rationabile ē ꝙ membrū
uirile ſer andree ſit potens ad coeundū cum
uirginibus et deflorandū eas pfecte etatis be
ne et laudabiliter diſpoſitas circa membra ge
nerationis ipſius ex pte ſua debite cōcurrenti
bus ad actū coitus et nō cōtrariantibus. Iſta
cōcluſio ſequitur ex hoc premiſſo quod fun/
datur in uno dicto ipſorū ex ſecūda concluſi
one quā poſui et tertia cōcluſione predictorū
doctorū. nā ex illo dicto ſequitur ꝙ ſucceden
te ad coitū appetitu etc. quandoq; groſſum ef
ficitur lōgitudinis ualde latū notabili duritie
ſolidū. Et nota iſta ꝙ raro inuenta in homīe
ſemp enim potētiſſimo ad coitū et maxime in
preſentia honorabiliū doctorū quid eni ſi ꝓ/
portionatū obiectū habuiſſet. ſ. puellam for/
moſam aptā etate perfectā et ut ex ſecūda cō/
cluſione accipitur ſi membrū uirile et tūc ta/
liter diſpoſitū non pſeuerauerit in duritie et
elongatione et latitudine non niſi pp reueren
tiam quā circa predictos doctores habebat et
cōſequenter uerecundiā et quendā amorē. et
p conſequens ſi cū illa diſpoſitione ſoliditatis
et duritie fuiſſet cū uirgine acta actū coitū cō
pleuiſſet et cōplere potuiſſet preterea ex predi
ctorū doctorū. iii. cōcluſione dicitur ipſū ſer
andreā ad exercendū actum coitus cū deuir/
ginatis et hoc ſtatim ſequitur ꝙ debita et ſuffi
ciens erectio uirilis mēbri et pſeuerans ad cō
plendū coitū cū deuirginatis ē in ſer andrea
et iō illa erectio conſoliditate ſufficiēte ad coi/
tum nō eſt momētanea et ſic fit rationabiliter
et ſuffitiens ad deuirginationē ſaltim ſi nō in
una uice in pluribus uicibus maxīe cū deue
niret cū uirgine ſibi complacēte ad ſoliditatē
notabilē et duritiē rationabiliter pſeuerantē
ut patet ex predictis etc. Ex his tribus cōcluſi
onibꝰ nūc poſitis Corolarie ſequit̃ pria et ſe
cūda cōclu. predictorū doctorū nullā euiden
tiā nec certitudinē habēt nec euidēter ſunt q
buſcūq; eorū fundamētis datis. Secūdo coro
lario ſequitur ꝙ eorū iudiciū nullum eſt nec
certum nec euidens. Nunc ſexto et ultimo re
ſtat adducere concluſionū predictarū probati
ones quibus nitūtur eas probare ut ſoluant
eas licet ſatis ex predictis colligi poſſit illarū
ſolutio primam concluſionem ſic probare co
nantur. primo arguunt ex ſignis. ſecūdo ex
rationibus tamen incipiūt ab auctoritate aue
roys. iii. colliget cap. ultimo que eſt talis et tu
debes ſcire ꝙ per hanc ſcientiā non poteſt fi/
ducialiter ſciri de omnibus egritudinibus q̄
ſunt poſſibiles etc. ubi uult ꝙ debeamus fun
dare nos ſuper expientia et certe ita eſt ut ego
premiſi dūmodo illa expientia facta ſit debite
et de uera expientia diffuſe loquitur Galie. in
lib. ſuffigurationis artis empirice dū dixit. No
minamus quidē autē experientiā p ſe inſpec/
tamina notitiā ubi loquit̃ de tiriaca et benedi
cta experientia que certa haberi nō poteſt niſi
circa ꝓportionatū. Iſta dicta Aueroy et Gal.
cōfirmant primū et ſecundū premiſſum qđ
feci et cōcluſiones quas feci et corrolariū cū
nō fundauerint ipſorum cōcluſiones in uerā
et rectā experientiā. primo tamen arguit̃ ſic
membrū dicti ſer andree nūquā taliter erigit̃
uel tanto tēpore rectū manet ꝙ poſſit cū uir/
ginibus coire et eas deflorare igitur in eo eſt
impedimentū maxime circa ſufficientē eius.
etc. Negatur aſſumptū nā niſi facta ſit expe/
rientia cum uirginibus mō dicto ſolus deus
hoc ſcire poſſet niſi māifeſte apparet abſciſio
membri et mollificatio omnino prohibens ei
us erectionē uel omnimoda priuatio mēbro/
rum generationis maxime cū predicti docto/
res concedāt ipſum ſer andreā poſſe comple/
re actū coytus cū deuirginatis et illud mēbrū
aliquādo ē ſolidū et durū notabili duritie. aſ
ſumptum patere dicūt ſēſu uiſu tactu die noc
tuq; ex tpe plurimū menſiū dicit̃ et ꝙ iſta nō
probāt aſſumptū cū iſta nō ſit recta expientia
defficiebat eni ꝓportionatū paſſiuū et obiectū
etiā ut ſciūt tam uiſibiliū quā tangibiliū que
dā ſunt lōgo tēpore pmanentia in ſuo ēe et di
ſpoſitione ſenſibili nec ea ab illa diſpoſitione
imaginatio nec uerecūdia nec timor pmutare
poteſt ſicut ſunt corpora ſolida alba et magna
et taliter uel taliter figurata. Quedam ue
ro ſunt que de certo tempore certam figuram
et quantitatem ſeruant et qualitatem cum de/
terminatis circumſtantiis que rationabiliter
mobilia ſunt in illis etiam naturaliter etiam ī
homine maxime ex uerecundia et timore et a
liis pluribus in primis ſenſus uiſus et tactus
cum debitis circūſtantiis et certus et uerus.
Nam ex uerecundia et timore ut in prima et
ſecunda concluſione patet membrum uirile q̄
tū erectū et durū factū in preſentia doctorum
autenticorū concideret et mollificaretur et iō
nec p ſenſū tactus nec p uiſū de ſoliditate et
rectitudine et duritie uirilis mēbri ſer andree
per predictos doctores recte iudicari potuit.

etiam qualiter rectũ illud aſſumptũ aſſumere
potuerũt cum dixerũt nũquã taliter etc. Cũ
predicti doctores nõ ſp ſibi preſente fuerũt et
cum in preſentia ipſorũ in iudicio poſitus eẽt
mirũ erat ꝙ aliqualiter erigeretur et cõſolida
retur et maxime nõ preſente ꝓportionate ob
iecto etc. Secũdo arguunt concluſioné ſic in
eodẽ membro eſt defectus uentoſitatis ad ere
ctioné neceſſe et etiã negatur aſſumptũ ut pa
tet per quintum premiſſum antecedens pro/
bant per conſtantinũ etce. in libello de coytu
dico ꝙ licet conſtantinus poſuerit quandam
auctoritaté de diuerſitate hominũ in actu coi/
tus illa tamen auctoritas non eſt contra Ser
andreã igitur dicunt et hoc multũ in ſer An
drea contingit hoc negatur quia in ipſo tantũ
membrũ traditur ut admirabilé atq; notabilẽ
duritiem et ſoliditatem perueniat etiam in pre
ſentia predictorũ doctorum quid enim eſſet ĩ
preſentia pulcre iuuenile ipſum diligentis et
placide ſe gerentis certe experientia ſup qua
fundantur eorum dicta non fuit rationaliter
et recte facta quia ſuper ea non eſt incendium
ut patet per primam concluſioné quam poſui
et ita dico ad auctoritaté Auic. per predictos
inductam .xx. tertii cap. de ſignis diminutio/
nis coitus licet illa auctoritas in ſe uera ſit il/
lud tamen non uerificatur in ſer Andrea ita/
ꝙ rationabili ex perſona appareat imo cõtra
rium. Tertio arguunt ſic in corde ſer andree
eſt mala complexio frigida impediens ſuffici
entem etc. Iſtud antecedens negatur quia pre
dictus ſer andrea eſt corpus ſanum mala aũt
complexio é diſpoſitio preter naturam niſi di
cere uellemus omnem complexioné naturalẽ
lapſam a tota latitudine tempamenti eſſe ma/
lam complexioné tunc enim raro bona com/
plexio inueniretur et cũ probant antecedens
dicentes cũ ſit defectus uentoſitatis etc. hoc
etiá negatur ut patet ex quinto premiſſo etiã
ut patet per Auic. xx. tertii cap. de cauſis di/
minutionis coitus quãdo eſt a frigiditate non
fit erectio et ſi eſſet frigiditas certe nó genera
retur uẽtoſitas ſolidans et indurãs. Nam di/
cit Auic. ca. preallegato frigus et calor ſimul
ſunt cõtraria uẽtoſitati nã frigus prohibet ei/
us generationé et calor etiá reſoluit eius ma/
teriam et certũ eſt ꝙ nó loquit̃ Auic. de qua/
cũq; frigiditate et quocũq; calore ſed de frigi
ditate et calore exceſſiue qualis nó apparet in
predicto ſer Andrea ut poteſt ex precedẽtibꝰ
colligi et hoc patet p ea que dixi in quinto ꝓ/
miſſo et illa ſigna que adducũt de nuditate pi/
lorũ pectoris de frigiditate ad tactum et ꝙ di
cunt ꝙ nó é pectus latũ in compatione ad to

tũ corpus et anguſtia toracis é filia frigidita/
tis teſtante Gal. etc. et tumidus et puſillani/
mus et pulſus tardus et perconſequens frigi
dus cordis quando omnia iſta uera eſſent no
probarent niſi ꝙ cor ſer andree eſt frigide cõ
plexionis naturalis. nam illa ſigna ut patet p
Gal. ii. tegni. Inde de diſcraſiis cordis ſunt
de diſcraſia frigida naturalis ſed nó quelibet
talis frigiditas naturalis reſpectu tempati cõ/
plexionis tollit generationé uentoſitatis ſuffi
cientis ad debitá erectioné et ad coytum cum
uirginibus et deuirginatis. nam et ualde me
lãconicos naturaliter et ualde flegmaticos ſe/
pe uidemus ad coytum et ad deuirginandum
et ad deflorandũ uirgines ut notat experiẽtia
etiam illa ſigna in eo non uerificantur nec iu
dicio meo apparet cũ habeat toracem ꝓporti
onatum toti corpori et non omnino é pectus
nudum pilis nec iſta frigiditas ad tactum ap/
paret in eo circa regionem cordis pulſus i eo
eſt magnus et omnibus attentis dicere debe/
mus complexioné cordis in eo eſſe calidam li
cet parum recedente a tota latitudine tempera
ti. etc. Quarto arguunt ſic in uirga eiuſdem
ſunt omnes cauſe oppoſite cauſis facientibuſ
ad erectionem uirge ſe tenentibus ex pte uir
ge igitur etc. hoc aſſumptum in ueritate cum
dictis predictorum doctorum contradictionẽ
implicat. Nam ſi ita eſſet nulla fieret pe
nitus membri uirilis erectio in eo nec etiam
potens eſſet ad coitum cum deuirginatis quo
rum oppoſitum ipſi doctores dicunt in illa p
te in qua loquitur de diſpoſitione membri ui/
rilis ſer andree. Et in. iii. conclu. ipſorum aſ
ſumptũ tamen ſic declarare nitũtur in uirga
ſer andree eſt magnitudo extẽdens mediocrẽ
dicitur corpori maiori mediocri membrũ ui/
rile maius mediocri proportionatur. corpus
auté ſer andree é multo maius mediocri cor/
pore et ꝙ etiã homies uidemus paruos et ſci/
mus membrũ habẽtes uirile magnum qui ta
men potentiſſimi ſunt ad erectioné et ad actũ
coitus et cũ deuirginatis et uirginibus licet
igitur magnitudo mẽbri multũ excedẽs mag
nitudiné totius corpis opatur et faciat ad im/
pedimentũ et diminutioné coitus et erectiõis
etc. tamé illa quãtitas uirilis mẽbri ſit totius
corpis q̃titati ꝓportionata uel et ſi ſit in corpe
mediocri nó multũ recedẽs a mediocritate nõ
impedit debitam erectioné nec coitum. Et cũ
dicunt et in eo eſt mala figura et mala comple
xio debilitas muſculorum ſeu mollicies aut
relapſatio quedam dicitur ꝙ iſta non ſunt ue
ra nec certa experientia probata ſunt. etiá nõ
omis lapſus in figura et in cõplexione ſi ſit

UNIVERSIDAD CENTRAL BIBLIOTECA DE LA FAC. DE DERECHO

Digitized by Google

naturalis facit ad impotentiam et notabile im
pedimentum ut patet ex precedētibus et nul/
la mollicies nec relapſatio apparet i radice di/
cti Ser Andree propter aliquā experientiam
debite factam et cum dicunt ac debilitas muſ/
culorum cōmunium ano et radici uirge. nam
dico ꝙ iſta debilitas nec apparet in eo nec ali
qua ratione et uera experientia eſt probata. et
cum dicunt aſſumptū pro utraqꝫ pte patet ex
membri circūſcriptione et ex notato tertio di
citur ꝙ iſta circūſcriptio nihil probat. et cum
dicunt ex notato tertio patet qualiter reſpon/
dendum ſit ad hoc ex his que dixi circa tertiū
premiſſum eorum et cum nituntur iterum an
tecedens probare cum dicunt. nam ad tactum
apparet frigidum eius membrū ut ſupra dici
tur ꝙ contrarium eſſe debet cum teſticuli cali
di ſunt manifeſti et multi pili et groſſi in pec
tine apparent. et non omnis frigiditas tollit
potentiam erectionis et coytus imo nec frigi/
ditas totius corporis ut poteſt colligi ex prece
dentibus ut ſit multum exceſſiua. ſed tamen
puto inſtrumenta generationis eſſe calida et
non frigida et cum dicunt ꝙ ſit debilitas mu
ſculorum patet ex predictis dicitur ꝙ hoc nō
poteſt nec probatum eſt imo experientia uide
tur ad oppoſitum ut cum ad tantā duriciem et
ſoliditatem notabiliter in uirtute muſculorū
et aliorum concurrentiū ad uirilis mēbri ere/
ctionem ad membrū eius perueniat ut patet
ex precedentibus et etiam ex quinto premiſſo
apparet in dictis muſculis potentiam et uirtu
tem ad erectionem magnam eſſe et omnia di/
cunt ſiue ꝙ debilitas muſculorū ani ſit cau/
ſa oppoſita ſit erectioni patet ex Auic. xx. ter
tii capitulo allegato ſepius de diminutiōe coi/
tus etc. Hinc dicitur et reſpondetur per ſepti
mum pmiſſum ubi dicitur quodlibet inciſio
accidens in muſculis ani facere poſſit ad de/
bilitatē erectionis uirge tamen non omis in
ciſio prope anum facta. ſ. uerſus caudale et a
latere uerſus ancham talem debilitatē inducit
patet quia iſte ptes remotiores radici uirge et
muſculis uirgam erigentibus et cū dicūt cau
ſa autem in uicinantibus eſt ſicut illud quod
accidit ei cui emoroides incidunt dico ꝙ hoc
maxime intelligendū eſt de inciſione emoroi
darum que ſunt et que inciſio fit in pte ani q̄
eſt anterior uerſus radicem uirge. Sed iſta in
ciſio in Ser Andrea facta fuit in latere ſini/
ſtro in ancha uerſus anum et non in pte ante
riori et ꝙ hoc ſit uerum patet ex Aui. xx. ter
tii cap. de diminutione coitus dum dixit no/
cet enim illud neruis cōmunibus inter anum
et lacertos eius et inter uirgam. et per conſe/
quens a pte anteriori ani uerſus uirgā. Et per
hoc patet reſponſio ad illud ꝙ dicunt a fortio
ri nocet inciſio profunda ibidem facta prete
rea ut ex precedentibus habetur ſi inciſio illa
facta in illa pte ſiniſtra ante uerſus anum no
tabile factum fuiſſet impotentiā in muſculis
uirgā erigentibus et in medio tenentibus tūc
membrū illud cum erigetur ad alteram ptem
declinaret. preterea nec erigi poſſet nec nota/
bili duricie ſolidum fieri nec cum de uirgina
tis coitum habere poſſet quorum oppoſita ut
patet ex precedentibus ipſum dicunt et patet.
Preterea dicitur ꝙ cum emoroidas incidunt
paroxire permittunt cū quo et ſpiritus ad ſuf
ficientem et debitam uirge erectionē et coitū
ſufficientem per ea que p me determinata fue
runt cōiter practicantes ut rationale ē multū
ſanguinem exire permittunt cū quo et ſpūs
multus euacuat et exit. Et ideo aliquādo mul
tum debilitantur membra circūſtantia et par/
tes que ſunt in radice uirge et cum hoc faciūt
cauterium cum ferro ignito cuius uirtus ali/
quando potenter tranſit ad membra circūſtā
tia debilitando ea et non ſemper ex emoroy/
darum inciſione fit notabile nocumentum in
muſculis ſiue quibuſcūqꝫ aliis ad uirge erec/
tionem concurrentibus ita ꝙ debitam et ſuffi
cientem ad membri erectionē impediat ut ex
perientia patet. Nam in multis fuerunt inci/
ſe qui uxores et puellas habuerunt ex quibꝫ
filios generauerunt quare aliquando accidit
tale nocumentum et aliquando non. Ad pba
tionem ſcd'e cōclu. dicunt ꝙ multiplicia reme
dia ad curam prefati nocumenti accomodata
ſunt etc. Probatur primo ꝙ remedia non req
rebat cum ſanus eſſet et potens ut ex predic/
tis patet. Preterea ſi in eo erat mala cōplexio
frigida cordis que dicti impedimenti cā erat.
debebant illam malam complexionē ordinate
curare et cum ſyrupis et cum iuleb proportio
natis. et ſi erat materialis cum ſolutiuis cōue/
nientibus pluries exhibitis et cum electuariis
calidis et epitimatibus et aliis que ad dictam
malam complexionem frigidam conueniebāt
iſta tamen facta non fuerunt. preterea ut dixē
runt complexio illius. in precedente fuit cole
rica nunc uero eſt melenconica et per conſe/
quens cum illa eſſet accidentalis et accidenta
liter facta ut patet ex quarto premiſſo debuit
illa curari ſi illa fuiſſet et debuiſſet ad natura
lem complexionē reduci quod factum nō fuit
et ideo ex dictis eorum ſequitur ꝙ non debite
abita fuit diligentia circa curam eius. Et cū
addunt ex quibus fere nullum idem Ser An
drea ſuſcepit iuuamentum faciens ad poten/

tiam erectionis ſufficientem pro coitu etc. nõ mirum quia primo ipſe ualde ſufficiens erat et cum hoc ut patet ex nunc dictis ſi ex predictis cauſis predictũ impedimentũ fuiſſet non fuit debita cura adhibita cauſa dicant illd' impedimentũ eſſe maxime ex frigiditate mẽbrorum principaliũ que frigiditas debebat curari. Si ita fuiſſet et cũ dicunt nulla alia occaſio preceſſit erectionẽ impediens a predictis hoc eſt expreſſe falſum pro tempore illo cũ primo ab eo uxor receſſiſſet etiã rationaliter et magna indignatio interuenerit inter ipſum ſer andreã ex una pte et uxorem ſuã et ſocerũ ex altera ortaq; fuit lis inter eos ꝙ nõ ſine maxĩa moleſtia et triſtitia atq; melẽconia eſſe potuit preterea ꝙ in doctorũ artium et medicine iudicio poſitum fuit non ſine maxima cogitatione et cũ moleſtia eſſe potuit. ſed certũ eſt ꝙ omnia predicta non parũ ſed plurimũ diuertunt et alienant ab erectione uirilis membri. his tamen non obſtantibus ut ex predictis patere poteſt dicto tempore erectionẽ et coytum ſufficiens fuit ꝙ ualde mirũ eſt et ĩ paucis cõtingens cum autẽ addunt et certum ẽ ꝙ idem ſer andrea eſt in etate fortitudinis uel ſaltem in prima pte conſiſtentie cũ ſit fere annorum xxx. uel. xxviii. etce. dicitur ꝙ ſi et in aliquo exiſtente in etate prime conſiſtentie et fortitudinis accidat aliqua diſpoſitio uel impedimentum poteſt in illa etate tolli antequã confirmetur. cũ igitur rationabiliter in eo ſi aliqua fuiſſet uel eſſet cordis frigiditas nõ eſſet niſi accidentalis nec rationabiliter confirmatur cũ adhuc ipſe ſit calide cõplexionis in tota habitudine et cor eius et epar ſint calida manifeſte primo patet de corde quia pulſus eius eſt magnus et fortis cũ uelocitate ut ad tactum percepi de caliditate etiã epatis ẽ manifeſtũ ex latitudine uenarũ et pilloſitate circa ypocũdria et ſumẽ et pectinẽ. et ad tactũ apparet ibi manifeſta caliditas et maxime cum ipſi cõcedant complexionẽ ipſius fuiſſe totius habitudinẽ. non autẽ eueniat illa colericitas ex caliditate cordis rationaliter euenire debet ex caliditate epatis. Et licet plura ſigna adduci poſſint ꝓ his nunc ſum contẽtus. De caliditate autem teſticulorum non ẽ dubiũ ꝙ calidi ſunt et ipſi etiam concedere uidẽtur dum loquũtur de diſpoſitione ipſius ſer andree ut patet ex precedẽtibus. De caliditate autẽ cerebri credo non dubitẽt et etiam fortitudinẽ eius ſi conſiderãt ſigna ſignificantia ſuper caliditatẽ. Nam caliditaſ apparet manifeſte ad tactum figura laudabilis capilli nigri et groſſi et multi et orta rationabiliter ſe habẽt collum groſſum et forte etc. Cum igitur addunt cum utriq; non ſit quouiſmodo ad melius per remedia deductus ergo nec adducetur nec curabitur et in futurũ patet ex predictis. nam ut patet nullis remediis indiget nec indigebat niſi habere uxorẽ ſuam que ipſum immẽſe diligeret et cum eo libenter et placide ſtaret et uiueret. Si tamẽ cõcederetur eis ꝙ aliquod impedimẽtum haberet accidẽtaliter ꝙ tamẽ non conceditur ꝙ impedimẽtum ſine eos ẽet cordis frigiditas maxime et complexio totius melenconica accidẽtaliter inducta illa non curata fuit et ſi illã curare attẽtaſſent certe maximũ fuiſſet nocumẽtum inductum quia ſupfluam induxiſſent caliditatẽ cum eius complexio tunc fuerit et etiam nunc ſit calida et ſic patet qualiter ad antecedẽs et conſequẽs ſit reſpondẽdum nam dato ꝙ per remedia non facta ſine neceſſarium et exigẽtiam lapſus ſi aliquis fuerit non conſequẽter fuiſſet iuuamẽtum non tamen ſequitur ꝙ ſi in futurum debita adhibentur remedia non liberaretur ad bonam et laudabilem diſpoſitionẽ deduceretur. Et ideo conſequentiam ualere quia omnium natura ẽ operatrix tertia tegni et per reſpõſiuam ſumptam a maiori ꝙ defacili deduci poſſet cum natura hoĩs in etate fortitudinis etc. dicitur breuiter quod nullum impedimẽtum et nec defectus erat in eo nec eſt et ſi aliquis fuiſſet oportebat debite naturam iuuare ut patet ex precedẽtibus.

Secundo cum arguunt eandẽ ſecundam concluſionẽ cauſe in eo impediẽtes erectionẽ ſufficiẽter ſunt irremouibiles breuiter dicitur ꝙ iſte cauſe impediẽtes non erant nec ſunt in eo ut patet ex precedẽtibus. nam ẽ et fuit potens ad actum coitus ut etiam ipſi aſſeruerunt et ad erectionẽ ut deductum ẽ in precedẽtibus ꝑ plura et ideo illa dicta que adducunt ex Gal. tertio tegni non probant propoſitum et ita dico de aliis auctoritatibus quas ipſi adduxerũt non probant propoſitum cum illa impedimẽta non ſunt in dicto ſer andrea ut ex predictis Tertio ad idẽ ſic arguunt in mẽbro predicto ẽ notabilis defectus uẽtoſitatis ſpirituoſe et neceſſarie illud nature et ẽ falſum ut patet ex quinto notato et tertia concluſione et in multis aliis dictis preteritis. Et cum dicant illam uenire ex mala complexiõe frigida cordis patet etiam ex his que dicta ſunt circa probationẽ prime concluſionis et multis aliis locis nõ igitur probant aliquo modo ſecundam cõcluſionem. Circa probationẽ tertie concluſiõis non ẽ multum inſiſtendum cum illa concluſio non ſit contra ſer andreã licet quedam ponant que non omnino euidẽtia ſunt nec certa

Digitized by Google

maxime cum quis ualde potens eſt ad actum coitus ut eſt ſer andrea quod pluribus teſtibꝰ dicit ſe eſſe probaturum et probare nec uirile membrum molle et lapſum habens perſeue/ranter actum eſt cū deuirginatis exercere ac/tum coituſ imo et neceſſe eſt ad complendum actum coitus cum deuirginatis habere mem/brum uirile debite rectum et debite durum. etc. Amen.

¶ Bauerius de Baueriis.

¶ Finis.

X tuis factus

ſum certior de diſpoſitiōe. M. d. p. et quid ſcriptum ē ex lac/tis exhibitione. Et quibuſ in terminis res ſua modo ſic conſtituta petis etiam a me tibi ut ſi gnificem quid mihi agēdum uideatur ego mi gregori licet non dubitem ꝙ tu preſens om/nia melius noſcis quā ego. abſens tamen ut uotis tuis ſatiſfaciam et opinioni. M. do. p. et pariter effictioni mere ad eundem paucis ab/ſoluam que mihi uidentur Gal. x. terapenti/ce cap. xiii. inquit. Similes enim he diſpoſiti ones exiſtentes ſimilibus indigent ſanationi bus. Cum igitur febris putrida ſit cum debi litate ſtomaci ut erat quando preſens eram et ſi non adeo uehemens ei cum tāto dolore ſto maci uidetur ꝙ ſimiles indicationes in eius. cura nunc habende ſint ſicut tunc ut. ſ. facis procedas digerendo paulatimqꝫ euacuando hoc eſt a canone ab omnibus illuſtribus doc/toribus noſtris celebratus idemqꝫ obſeruata debilitate ſtomaci cum rebus ab intra admini ſtratis et ab extra approximatis ſuccurrendū eſt. Sed quoniā macreſactionis nobis aliquā ſuſpectionē affert eidem ſentio ſuccurrendū cum rebus reſtaurantibus et complexionem rectificantibus prohibentibuſqꝫ ſiccitatem et humidum ſuſtantificum reſtaurantibus. At cum philoſophus. vi. ethicorum dicat nec pru dentia uniuerſalium ſolum natura. et ſubdit ſi enim ſciant quoniam leues bene digeſtibi/les carnes et ſane qualeſ autem leues ignorāt non faciet ſanitatem ſed ſcienſqꝫ uolatiliū le/ues et ſanare faciet magis. hoc ideo dixi ne ſub quadam uniuerſalitate loquens particula ria magis opportuna. unde dico ꝙ nōn ē de/ſiſtendum a digeſtiuo ꝙ ſit confortatiuū ſto/maci et materie flegmatice inciſiuum et ſubti liatiuum cuiuſmodi eſt iſte ſyrupus. Recipe mellis roſati colati ſyrupi de abſinthio anna.

℥. ſem. ſyrupi de radicibus parum acetoſat. ʒ. vi. aque lupullorum aque feniculorum aq̄ melliſſe anna. ℥. i. miſce et aromatiza cū mo dico cinamomo. Poſt ſupradicti ſyrupi exhi/bitionem cum uiderem in materia factam eſ/ſe uel intenſa magis digeſtionē exhiberem in fraſcriptas pill. uidelicet. Recipe aloes. ʒ. ii. diſſoluantur cum ſucco endiuie et ponat̃ ad ſolem in uaſe uitreato et cum inſpiſſatus fue rit addantur turbit electi. ʒ. i. zeaze. ℈. i. a/meos carui ā̄na. ℈. ſem. et fiat magdalion de quo formentur pill. vii. pro qualibet. ʒ. de hiſ pill. leuibus et ſine cuſtodia dari poſſūt a. iii. uſqꝫ ad. v. ante cibum p̱ horas quinqꝫ uel da/ri poſſunt due aut tres imediate ante ſyru. ex/hibitionem confectione infraſcripta uirtutū naturalium confortatiua et proprie epatis et humidi ſubſtantifici membrorū omnium re/ſtauratiua ſum ſepe uſaſ cuius hec eſt deſcrip tio. Recipe pulparū alarum pectoris caponis iuuenis et carnoſi. ℥. iiii. amigdolarum dulci um excorticatarū. ʒ. vi. pinearum mundata/rum et inde in aqua feruenti infuſarum et in de expreſſarum poſtea exſiccatarū in umbra ʒ. vi. fiſticorum. ℥. ſem. auellanarum munda tarum. ʒ. ii. iuiubarum numero. vi. ſeminum cōmunium frigidorū. ʒ. vi. et minorum frigi dorum. ʒ. ii. ſemis malue. ℥. i. ſemis portula/ce. ʒ. ii. paſſularum paruarū pulpe ſebeſten. an. ℥. ſem. draganti gumi arabici anna. ʒ. ii. muſcilaginis citoniorum. ʒ. iii. electuarium regum. ℥. iii. mente ſicce. ʒ. i. nuciſ muſcate macis anna. ʒ. i. et. ℈. i. ſcorie ferri prepate. ℈. ii. ſpecierum aromatici roſati deſcriptione gabrielis. ʒ. ii. ſem. ſpecierum tria ſandalorū ſine camphora. ʒ. i. ſem. gemarū margarita/rum anna. ʒ. i. ſem. penidiarum partes duas zucari trium coctarum ptem unā de his duo bus quantū ſufficit ad faciēdū confectionem que hoc modo fiat carnes primo debite cocte ſubtiliter incidantur deinde in mortario mar moreo optime piſtentur alia oia. optime piſtē tur que piſtanda ſunt etc. ſubtiliſſime pulueri zentur deinde omnia ſimul cum duabus ptī bus aque abſinthii et una bugloſſe et de am/babus quantū ſufficit miſceant̃ et fiat confec tio in morſellis quorum quilibet ſit trium ʒ. huius confectionis ſumat morſellum unum ī mediate ante prandium. et ſi placet cum ſit op timi ſaporis ſumat ſimiliter ante cenam. Cū uero digeſtiuum quattuor aut ſex diebuſ acce perit et inde pillu. aut cum eo. Laudo tribus aut quattuor diebus ab eo deſiſtat et loco dige ſtiui morſellum unum confectionis ſupraſcri pte ſumat et ſoluat inde os cum medico uini

Digitized by Google

et ſi aliquid de eo tranſglutiuerit nihil refert Vnctiões uero ad ſtomacum confortantes et cuius ardorem prohibent ne prolixus ſim doctrine tue mando etc.

¶ Finis.

¶ Bauerius de Baueriis.

A caſu ſpecta.

domine iulie cum ſit nup purgata uidetur ꝙ ſic procedendũ ſit. Recipe ſpecierum yere ſimplicis. ʒ. ii. mirabolanorum chebul. ℈. ii. maſticis. ʒ. ſem. agarici optimi. ʒ. i. ſalis geme zenze. anna ſe. aloes optimi. ʒ. iii. bdelii. ℈. i. piſtentᷣ omnia et cum aqua maiorane et eufragie reformetur paſta pro pill. Ex qua cum opus fuerit fiant pillule ſeptem pro. ʒ. ex quibus accipiat a tribus uſqꝫ ad quinqꝫ per horas duas poſt cenam cum uadit dormitum iſtas pill. taliter ſumat in omni fine decẽ aut. xii. dierum Recipe mirabolanorum chebul. conditorũ ſi fuerint groſſi unam ſi pui duos iſtis mirabolanis ſumendo unum ſi groſſum fuerit et duos ſi fuerit puus per horam ante diem deinde prandium ſuũ differat per horas quattuor aut quinqꝫ et eis taliter utatur bis in ebdomada interponendo duos aut tres dies inter unã uicem et aliã. Recipe ſucci maiorane ſucci blite ſucci celidonie ſucci rute omnium per reſidentiã clarificatarum an. ʒ. vi. ſucci feni clarificati. ℥. v. mellis diſpumati lib. unã ponãtur ad ignẽ et buliãt ſimul donec redeãt ad ſpiſſitudinem mellis. deinde addantur pulueris ſeminis feni ʒ. ii. macis cubebarũ cinamomi piperis longi ſiſileos an. ʒ. i. ſem. eufragie. ℥. i. et diligenter miſceãtur et fiat electuariũ. de iſto electuario accipiat. ʒ. ii. ſem. in aurora illis diebus quibus non acceperit pill. neqꝫ mirabolanorũ et uſus ſupradictus talis ſit p totum menſem Maii et in ceteris menſibꝰ uſqꝫ ad mẽſem ſeptembris ſit uſus rarior et huius et aliorum medicaminũ ſufficiet ꝙ ſemel in menſe accipiat pill. et ſemel in ebdomada mirabola. et bis electuariũ. Et ſi magis placeret ſumere electuariũ quando uadit dormitũ facta cena leue non minus conferet. Recipe maiorane ſubtiliſſime puluerizate. ℥. i. ſe. ligetur in ſindone rara lota in grana et ſepe odoretur et in nocte ſi taliter diſponeretᷣ ut odor dicti pulueris ad nares quando dormit puenire optimum eſſet. Recipe cinerum caulium quantum ſufficit ad faciẽdum lixiuiũ mediocriter forte de quo ſumatur quantũ ſufficit pro capitis lotione in quo buliat aſſari. m. i. extremitatũ roris marini. ℥. i. florum ſticados arabici. ʒ. vi. et cum hec parum bulierit deponãtur ab igne et in dicto lixiuio infundatur nucis muſcate gariof. an. ʒ. i. et piſtentur et ligentur in pecia ſubtili linea et ex ea ſepe exprimatur donec lixiuium ueniat ad debitã caliditatem qua caput poſſit lauari et tunc coletur et cum eo caput lauet et optime inde exſiccetur et huiuſmodi lotionẽ faciat ſemel i ebdomada aut bis ſtomaco ieiuno.

De dieta.

Caueat ab aere frigido et humido a uento auſtrino et a boreali et ab aere fetido et ab habitudine in locis fetidis et humidis. Taliter caput munitum teneat nec frigus ſuſcipiat nec nimis calide. Vitet omnino furorem triſtitiã et ſolitudinẽ. Caueat a ſomno diurno ſit ſomnus in nocte non amplius ſex aut ſeptem horarum nec prius dormire incipiat quã due hore a fine cene tranſiuerint et dormiat ſuper altero laterum et capite bene eleuato. caueat ab omni exercitio poſt cibum illico et ab omi exercitio in quo oportet caput eſſe inclinatum ſicut eſſet ſuere et huiuſmodi ſimile. Dimittat omnia cibaria mali chimi et difficilis digeſtionis ſicut panis azimus et cibaria ex paſta azima facta Carnes bouinas caprinas et ouinas et ſalitas. Piſces generaliter ſunt ei mali et legumina et preſertim lenteſ et fabe. Et omnes herbe que ſunt frigide et humide ut ſunt lactuca portulaca et ſpinacia et eas uitet que a proprietate uiſui nocent ſicut caules anetũ et lactuca. dimittat omnia acrumina et fructus humidos ut pira mala cereſa pruna et ſicut meiones cucurbite citrulli. et tantã cibi q̃titatẽ ſuſcipiat ut ſtomacus poſſit bene eam digerere nec prius comedat donec ſenſerit precedentem cibum eſſe bene digeſtum et in ſero leuius quam in prandio comedat nec i una menſa pluribus utatur cibis ſed ſit contenta uno aut duobus. Vino utatur paucifero et q̃to minus tanto melius ſitqꝫ potius albũ quã rubeum et ſit ſapore medium iter dulce et põticum aut parum declinet ad dulcedinem ꝙ ſi non habeatur puum limphetur cum aqua ciſterne aut cocta et dimittat lac et butirũ et caſeum recentem mediocrem et ueterem de mediocre in ſtate raro utatur.

Dum pateretur uertiginem capitis et opilationem in neruo opilitico unius oculi. Recipe

mirabolanorum chebullo. conditorum et ca/
pitello applicet.

ℭ Finis.

ℭ Bauerius de Baueriis.

Queritur utrũ

cauterium conueniat in dolori
bus iuncturarũ. Reſpondetur
ꝙ queſitum duos poteſt habere ſenſus. unus
eſt ſi in cura doloris iuncturarũ competat cau
terium. Alius eſt nũquid in preſeruando ne
adueniat dolor iuncturarũ cauteriũ. Conue/
niat ſi queritur iuxta primũ ſenſum reſpon/
detur ꝙ conuenit et maxime quando materia
in iunctura contenta non eſt indurata nec in/
gipſeata ſed potius eſt in ea exuberans et re/
moliens ligamenta. unde hypoc. vi. amphor.
ſpecialiter loquens de ſciatica dicit quibuſcũ
qꝫ a ſciatica moleſtatis uertebrũ foriis reſiliit
his tabeſcit crus et claudicant niſi urantur. i.
cauterizentur. Sed huiuſmodi cauterium fie
ri non debet niſi quando dolor ſedari nõ po/
tuerit dieta debita nec potione conuenienti et
ob id cauterium dicitur medicamen ultimum
quoniam ad id uenimus cum alia non ſuffice
rint. Conuenit cauteriũ quoniam de bonita/
te eius eſt confortare membrum cuius com/
plexionem uolumus rectificare et reſoluere
materias corruptas in membro contentas ut
apparet quarta primi cap. xix. Nam cum ma
teria eſt flegmatica in iunctura contenta cau/
terium conſumit ipſam aut notabiliter eã mi
nuit. et ſi cauſa coniuncta ab antecedente fo/
uetur diuertitur ad locum cauterii quare cum
doloris ſit per cauterium multum paucificata
neqꝫ ab antecedente ſuſcipiat incrementũ na/
tura ſupra ipſam fortificata ipſam conſumit
et inſenſibiliter reſoluit. In cauterizando cõ
ditiones obſeruande ſunt. Primo ꝙ corpus
ſit bene purgatum unde albucaſis pte trigeſi
ma ſue practice dixit ſi non confert curatio et
antiquatur dolor tunc oportet ut ſoluas infir/
mum ab humoribus groſſis deinde cauteriza
ipſum. Secundo ꝙ in cauterizando caueatur
ne cauterio attingatur neruis nec corda aut li
gamentum nec aliqua ex uenis magnis qua/
re oportet cauterizantem eſſe in anothomia
bene inſtructum ut noſceat loca in quibꝰ ſunt
nerui uene et corde ne profundo ad iſtas atti
geret. Vnde Auic. quarta primi cap. ſupra al
legato cauterizater propterea ſibi cauere de/
bet ne fortitudo cauterizationis ipſius ad ner
uos proueniat nec ad cordas nec ad ligamen/
ta etc. Requiritur tertio ut locus cauterizatus
tamdiu teneatur apertus donec tamdiu mate/
ria finiatur tota que in membro continetur.
Conſiderandum eſt ꝙ duplex eſt cauterium
ſcilicet potentiale et actuale. Potentiale eſt ꝙ
ex medicinis aduſtiuis ſiue cauſticis quarum
caliditas et ſiccitas ad quartum ꝑueniũt gra/
dum que cum fuerint in quantitate conueniẽ
ti et modo debito corpori humano approxia/
to a calore naturali de potentia reducuntur ad
actum et ſuam complet opationem et tale cau
terium diuerſificatur quoniam aliud eſt ĩ ſub
ſtantia dura ut arſenicum ſublimatũ calx ali
ud in ſubſtantia molli ſicut aqua ſalis nitri et
aqua arcenisi per ſublimationem prepati aliꝺ
uero eſt in ſubſtantia media quemadmodum
eſt que fit ex ſapone et cãtaridibus ſeu flamu
la aut praſia uel apio rarino et huiuſmodi.
Medici eſt ſubſtantiã cauterii eligere que ſue
intentioni magis ſcribat ſecundum quod uo
luerit magis minuſue profundare. Actuale
cauterium eſt ſubſtãtia metalica in qua ignis
impreſſit et huiuſmodi actuale cauterium di/
uerſificari debet iuxta diuerſitates membro/
rum que cauterizari debent. nam ſi in ancha
dolor fuerit qui ad inferiora non deſcendat ſe
cundum albucaſim loco ſupra allegato caute
rizanda eſt cum inſtrumento ad modum co/
clearis cuius diameter ſit medietas palmi et ĩ
circuitu ſuo eminentie ſint quinqꝫ ad formã
oſſium dactilorũ que poni debet in igne dõec
rubeſcat. deinde egro ſuper ptem ſanam ſitu
ato taliter ꝙ anche accumẽ appareat debet ſu
per anche accumen cauterizari et una caute/
rii approximatione quinqꝫ fiant cauterizatiõ
nes. Sed ſi dolor ab ancha retro per coxã de
ſcenderit ad crus ubi dolor terminatur caute/
rizari debet cauterio cultelari in pte ſilueſtri
ſi uero dolor ad pedem peruenerit fiat adhu/
ſtio tenuis et ꝓfunda in capite pui digiti quo
niam ſanabitur et hoc Raſis. xii. continentis
auctoritate ſimeonis. ſi dolor in genu et in eo
materia contenta ſit cauteria tria aut quatuor
circa genu fieri debent cauterio oliuali ſed in
tali cauterizatione non eſt manus multũ ſub
mergenda ſed circiter ſpiſſitudinem cutis tan
tum et hoc iuxta albucaſis ſentẽtia in loco ſu/
pra dicto. Cõmuniter tamen opantes faciũt
cauterium p tres aut quattuor digitos ſub ge
nu in pte ſilueſtri inter duo focilia cum caute
rio oliuali. ſed ſi materia deſcenderet a parte
ſuperiore ad genu et cauſam coniunctam ĩ ge
nu contentam conſeruaret uſtio fienda eſſet p
quinqꝫ aut ſex digitos ſupra genu in ea parte

Digitized by Google

per quam materia ipſa deſcendit in dolore po
dagrico dixit albucaſis cauteriza circa iunc/
turam pedis in circuitu et ſic cauterium oliua
le et ſi indiget ut punctes ſuperficiẽ pedis tũc
fac cum cauterio puncti nõnulli affirmãt cau
terium factum ſupra talum in pte ſiluestri cõ
ferre. Proſequi de omnibus iuncturis longũ
nimis eſſet et ad propoſitum noſtrum alienũ
Cum cauterizatio fieri poſſit cauterio poten
tiali et etiam actuali ut ex ſuperius dictis ap/
parere poteſt uſus tamẽ actualis quã potentia
lis eſt melior et ſecurior ut apparet per conſi
liatorem differentia.xxviii. Ex cauteriis actu
alis aliud eſt ꝙ fit cum ferro et aliud cum au
ro. ꝙ ſi quis requirat ꝙ horum ſit preſtãtius
dicitur cauterium ipſum poſſe duobus modiſ
conſiderari ut dixit conſiliator in annexo dif
ferẽtie.xxviii. uno mõ ſecundũ ſe alio modo
in cõparatione ad opantem. Si ſecundum ſe
conſideretur et abſolute melius eſt cum auro
quã cum ferro propter aurum eſſe magis tẽ/
peratum magis etiã nature humane proporti
onatum et minoris leſionis et facilioris con/
ſolidationis. Si conſideramus per compatio
nem ad operationem cauſa duplex ſit peritus
et expertus. et imperitus dicitur ꝙ melius eſt
aperito qui cognoſcit quando cauterium au/
ri eſt ſufficienter ignitum et non decipitur ꝓ
pter eius colorem uti eo quã cauterio ferri. ſi
uero opator fuerit inexpertus preſtat ut cau/
terizet cauterio ferri. nam non poteſt decipi
in eo quando fuerit ſufficienter ignitum quẽ
admodum contingit in cauterio aureo. et quia
huiuſmodi imperiti et inexperti ſunt multi.
hinc eſt quod plures utuntur cauterio ferri q̃
auri. Et per hanc diſtinctionem ſoluitur con/
trouerſia inter albucaſim et medicos ipſum p̃
cedentes qui uoluerunt ꝙ melius eſt auri cau
terium quam ferri cuius contrarium ſenſit al
bucaſis in pte ſupra allegata. Multa que cir/
ca hanc materiam de cauterio dici poſſint que
cum aliena propoſito noſtro eſſent relinquo.
Si autem de cauterio queratur de p̃ſeruatiõe
iuxta ſenſum ſecundum reſpondetur ꝙ cau/
tela et preſeruatio a dolore iuncture conſiſtit
in prohibendo multiplicationem humoris do
lorem facere conſueti hoc autẽ fit dieta debi/
ta et conuenienti euacuatione et confortatiõe
membri ne materiam ſuſcipiat ut apparet ab
Auic.xxii. tertii cap. de preſeruatione a dolo
re iũcturarum et a Serapione.iiii. ſui breuia
rii et a Raſi in ſuo de doloribus iuncturarum
et.xii. continentis. Nullus eorũ in preſeruã
do ſpecialiter mentionẽ fecit de cauterio. ꝙ ſi
quis quereret nũquid cauterium poſſet inter/
cipere fluxum materie ad iuncturam et ita do
lorem futurũ prohibere. Reſpondetur ꝙ ubi
materia fluens eſſet pauca et cauterium eſſet
ſupra iuncturã factum et in loco conuenienti
et debite profundatũ poſſet materia ipſa inter
cipi et prohiberi ſed quia tale cauterium p̃ſup
ponit paucos humores malos in corpore ꝙ
fit potius per dietã conuenientẽ et potionem
debitam potiſſime inde eſt ꝙ talis preſeruatõ
potius tali regimini attribuitur quã cauterio.
Eſt preterea ꝙ non in quolibet dolore anche
poteſt modo dicto cauterium fieri ſicut in ſcia
tica et in pleriſq3 aliis iuncturis in quibus ſu
pra ipſas cauterium fieri nõ poſſet. Et forſan
quia talis preſeruatio per cauteriũ non ẽ uni/
uerſalis ad omnem dolorẽ iuncturarũ cũ ge/
neraliter de preſeruatiõe loqueretur de ea nõ
fecerunt mentionẽ. Sed aduertendũ ꝙ caute
rium factum ad intentionẽ ſupra dictã debet
ſemper manere aptum. Si uero conſolidaret᷑
humor ad iuncturã deſcẽderet et cauſaret do
lorem. Hec dicta ſint cum laude dei Amen.

❡ Finis.

❡ Bauerius de Baueriiſ.

Irecte que
ſcripta ſunt intellexi uenerabi
lis domine Catherine de Ar/
dinghellis egritudo eſt ulcus in rene ſiniſtro
cui in eodẽ rene coniunctũ eſt apoſtema et cũ
his duobus cõplicata eſt febris. Vtrũ uero cã
ulcus fuit apoſtematis aut apoſtema ulceris
et ſi certum nõ ſit ueriſimile tamen apparet ꝓ
pterea que ſcribuntur ꝙ ulcus attraxerit apo
ſtẽa ulcus cauſa fuerit lapilli uerũ cũ aloiſio
filio cupienti intelligere quid arbitrer in hac
egritudine futurũ an ad ſalutem terminabilis
ſit ꝙ deus concedat uel aliter ꝙ auertat mini
me ſatiſfacere deſiderio poſſim niſi prius cog
nitum fuerit nũquid ulcus corroſiuum ſit uel
fiſtuloſum aut non. et utrum antiquũ uel no/
uũ. Et ſi medici a pricipio ulceris nõ fuerint
uocati arbitrari poſſint ex pacientis relatione
Poſtquã legerã que ſcripta fuerant cognoui
hanc uenerabilẽ dominã ſumere aquam po/
rete que et ſi ab his qui aque porrete uirtutes
proprietates ſcribũt. concedat in ulcerib9 re
num ueſice et uiarũ urine et nõnunquã ut ali
qui peribent contulerit nõ uidetur tamẽ care/
re aliqua dubitatione nõ tantũ ꝑ ulcus quã/
tum ꝑ apoſtema ꝙ eſt ulceri cõiunctum nõ
tamẽ hoc ſcribo quia dubitẽ nõ adeſſe factũ

Digitized by Google

ſano et maturo conſilio temerariũ eſſet ut ab
ſens illa aliter iudicare quã uiri doctiſſimi p̃
ſentes qui melius pacientis naturam et diſpo
ſitionem nouerũt. Et ut non uidear abſq; cau
ſa motus uoluit Auic. xviii. tertii tractatu. ii.
cap. de ulceribus renũ ꝙ cauendũ eſt a multo
potu ut minoretur neceſſitas mingendi et ne
ad renes materia trahatur. et dimiſſio omnis
acuti amari et ſalſi et uentoſi. et minoratõ po
tus aque ut minoreẽ motus renũ ab eo quod
curitur ad eos et eorum ratio p illud cum igi
tur aqua porrete faciat mingendi accidentiã
magnã et ad locum renũ ducat materiã et pa/
rum poſt et meliuſ eſt ut eques materiã et edu
cas illam poſt illud et ꝓprie uomitu uomitus
enim eſt melius quo renum ulcera curantur.
propterea quod mundificat et euacuat. et pro
pterea quod attrahit humores ad contrarium
ptis renum ratione apoſtematiſ nõ uidetur cõ
uenire multũ. unde Auic. xviii. tertii tractatu
ii. cap. de apoſtematibus calidis laudat ſoluti
onem fieri cũ his que trahunt materiã ad uiã
inteſtinorũ. unde dixit illud ꝙ melius ſoluit
eſt aqua caſei et caſſiafiſ. in aqua quidẽ caſei
eſt declinatio materiei ad inteſtina et ablutio
et abſterſio et infrigidatio et maturatio et rec
tificatio in ulceribus. et in caſſiafiſ. eſt eni ſo
lutio et maturatio cũ facilitate etc. poſtea eodẽ
capitulo. et precipue quibus fit curatio in rec
tificatione apoſtematis et ſolutione humoris
mali ſunt cliſteria et potiones. Cliſteria eni
magis ſunt cõuenientia ad ipſa cum fixione
uirtutis cũ hoc ipſa non faciunt deſcẽdere ali
ud deſuper ſicut deſcendere faciũt ea que bi/
buntur et ſolutiua. et infra et non eſt admini
ſtrandũ ſolutiuũ quoniã dolorem facit et no/
cet per id quod deſcẽdere facit deſuper cliſte/
rium autẽ aque balnei ſolutiuũ eſt. ſcripſerã
pridie modũ accipiendi aquam putans id eſſe
quod mihi narratum fuerat uidelicet quod do
lor huius uenerabilis mulieris eſſet pp p̃ſen
tiam lapilli in renibus et fetor in urina prop/
ter materias albas que a quibuſdã mẽſtrua al
ba appellantur ut mihi relatũ fuerat his duo/
bus. cõueniſſet balneũ ſiue aqua balnei quod
ratione et auctoritate facile declarari poſſet.
Item pp hoc dico cuius dicere intẽdo aquam
ipſam non bene fuiſſe adminiſtratã cum cer/
te credam nõ ſine maturo conſilio factũ eſſe
preſtantiſſimorũ doctorum ſed tantũ dixero
cum tot corpora et medicinas. curat propie/
tateſ que nõ niſi experientia cognoſcatur ſi p
pter febrem aut apoſtema uel ulcus uideretur
hec domina grauius ſe habere non diu cẽſeo
perſiſtendum eſſe in potu aque ſicut non du/
bito preſentes doctores faciunt.

❡ Finis.

❡ Bauerius de Bauenis.

❡ Regule obſeruande pro uſu balnei petrio
li.

A primis de

bet accedere ad balneũ q̃d uo/
catur le caldanelle et ibidẽ duo/
bus diebus balneeẽ et hoc quo
niam aqua iſta ẽ nimis calida ut corpus cali/
diorem poſtea facilius tolleret. Tertio die ac/
cedat ad balneũ petrioli quod uocatur balneũ
equitum et ibidẽ balneetur. modus autẽ talis
erit incipiat balneũ in ortu ſolis et hoc uẽtris
beneficio prius habito uel ſaltẽ tempato et in
dicto balneo per horã maneat. deinde balneũ
egrediatur pannis uero bene tectus et lectum
ingrediatur ubi pannis mediocriter copertus
ſudare tentet abſq; ſomno ſit p unam horam
maneat in lecto qua tranſacta ueſtituſ accedat
ad duciã et ibidẽ per horã ducietur debet au/
tem aqua ducie eam ptem capitiſ ꝑcuttere que
per digitum mediũ manus tangitur appoſita
coniuncture et manus naſi extremitate inci/
piat aũt duciam a penultima quoniã tempati/
or prioribus exiſtit que forte in principiis tol
lerare nõ poſſent et continue uerſus priores
accedatur quouſq; ad calidiores ſit peruen/
tum que tollerabiles exiſtant poſt horã tranſ/
actam ducie inde ad horã prandium aſſumat
poſt prandium autẽ ſeptẽ horis ꝑmaneat abſ
q; ſomno et cibo et inde ad duciam reuertaẽ
in qua per mediã aut integrã horam permitte
re poterit et inde ad horam cenare. poſtea per
horã cum dimidia uigilet de hinc dormitũ ac
cedat et diebus etiã ſequẽtibus cõſimilis mo
dus erit ſeruandus. Dieta.
Ieiunus balneũ ingrediatur nec in ipſo ullo
pacto comedat aut bibat. uino utaẽ paucifero
nec dulce nec multũ auſtre ſed mediocri. Vi/
tet res omnes male et tarde digeſtionis et pre
ſertim in caput euaporantes qualia eſſent la/
gana et acrumina. Fructus omnes aromati/
ca multũ calida uinũ potens carnes groſſe ca
ſeus et his ſimilia uitet. Sed utatur rebus ci/
te digeſtionis et boni nutrimenti et non effu/
mantibus ad caput. Somnus nimius nocet
quoniã corpus humectat ita et uigilie ſuper/
flue quoniã caput replent humoribus.

Sunt et alia duo balnea unũ uocatur Sancta
Lucia aliud ſanctus Caluariuſ in quorũ uno
ſi mulieres balneantur multũ conferens ſto

Digitized by Google

maco pp minerã ferreã que ibidẽ que ſtitici
tate ſua ptes ſtomaci unit et confortat et ibidẽ
non duciatur ſed balneatur.

ℭ Finis.

ℭ Bauerius de Baueriis.

Egimen quod

in balneo porreto obſeruare de
bet ſpectabilis uir Gabriel Ta
xonis cũ ad balneũ applicuerit
ſtet die una ꝙ nihil faciat ſed tantũmõ quie/
ſcat. ſequenti uero die in ortu ſolis accedat ad
aquã porrete et bibat ſex ſciatos illius aque.
continẽtes duos urceos deĩde deambulet hic
inde donec totã aut quaſi totã aquam ſecedat
Exacta una hora redeat ad potandũ et bibat
ut ſupra ſex ciatos et demũ ambulando faci/
at ut prius dictũ eſt. et poſt finẽ hore ab hora
ſecunda ſumptionis bibat alios ſex ciatos. de
inde ſtet horis tribus ad minus et prandeat et
iſta die nihil aliud fiat. Tertia uero die in or/
tu ſolis bibat ſex ciatos aque ut in ſecũda die
cũ uero eos ſeceſſerit aut pro maiori pte ac/
cedat ad balneũ et illius querat ptem calidio/
rem in quo ſtet ſi nõ fuerit ſibi moleſtũ p ho/
ram. deinde ponat ſe ĩ lecto et mediocriter pã
nis coperto uideat ſi mediocriter ſudare pote
rit ſi ſudauerit abſtergatur ſudor cũ pannis
calidis et ſi nõ ſudauerit tranſacta media ho/
ra ſurgat et faciat fieri ſibi cliſtere ꝙ ſic fit ſi
ſudauerit ſeu nõ. Recipe aque porrete ciatos.
y. ſe. aniſorũ. ℨ. i. cimini. ℥. ſem. piſtent̃ mo/
do groſſo et bulliãt in dicta aqua donec redeat
ad. iii. ciatos cũ dimidio uel. iiii. poſtea colet̃
et colature addant̃ zucari rub. ℥. ii. uitelli o/
uorũ numero. i. olei. ℥. iii. ſalis. ℨ. ii. fiat ene
ma quo reiecto prãdeat. et hac die poterit prã
dere et cenare. in die uero qua ſumit ſex cia/
tos prãdeat ſed in ueſpẽ hoc eſt in ſero faciat
collationẽ aut leue cenet et nõ niſi poſt ſeptẽ
aut octo horas a fine prãdii. laudo ꝙ ſi ſtoma
cus ſuus difficulter carnes digereret ꝙ aliq̃n
do ſolet accidere tũ pp malã ſui diſpõem tum
etiã pp potũ ipſius aq̃ ꝙ ipſe faciat fieri mo/
dicũ pulli piſti ꝙ ante oĩa ſorbeat. Carnes q
bus uti debet aut ſint pullarũ aut caſtrati. Et
panis ſit nõ durus neque calidus ut a furno
extrahitur. Vinũ autẽ ſit albũ aut coloris ci/
ſioli nõ dulce nec acerbũ non multũ potens
ſed in his ſeruet mediocritatẽ ab oĩbus aliis
carnibus et cibis abſtineat. ſed tantũmõ iſtis
utatur. Cũ uero ſtomacus ſit multũ uẽtoſus
et aqua addat in principio uentoſitatis placet
ut antequã incipiat comedere p decimã ptem
hore aſſumat coelcariũ aniſorũ habentiũ unã
zucari coperturã ſup quẽ bibat tantũ uini q̃/
tum coopiretur fundus ciati et itidẽ faciat an
te cenã in ſero ꝙ ſumat rotulũ ſiue morſellũ
unũ confectionis que ſic fit. Recipe cinamo/
mi electi. ℨ. i. ſem. zenze. ℨ. ſem. ameos ca/
rui aniſorũ anna. ℈. i. ſpecierũ triaſandalorũ
ſine camphora. ℈. ii. aque abſinthii quantum
ſufficit et fiat cõfectio in morſellis quorũ qui
libet ſit triũ. ℥. de his faciat ut dictũ eſt de ani
ſis. Circa locũ ubi ſẽtit tumorẽ de mane quã
do ſurgit faciat fieri inunctionẽ cũ oleo qui ĩ
fra ſcribitur et hoc illa die qua debet accipere
ſex ciatos alia uero die eandẽ faciat inunctio
nem quãdo ſteterit in lecto et uoluerit ſurge/
re poſt balneũ in unctione hac Recipe olei de
aneto. ℥. i. olei de ruta. ℥. ſem. miſce cum hac
unctione calida inungat ptes dolentes. ſ. cir/
ca umbilicũ et uerſus inguem. Et cũ bene fri
cauerit ita ꝙ intrauerit oleũ abſtergatur pars
inuncta ut remoueatur olei uiſcoſitas. Super
omnia caueat a ſomno diurno et a ſtatione in
ſole ſub diuo.

ℭ Finis.

ℭ Bauerius de Baueriis.

Ocet oculis

aer excellẽtis frigiditatis et aer
humidus multũ et ſimiliter aer
multũ illuminatus. et aer uentoſus precipue
flante auſtro et borea. Cauendũ eſt etiã a fu/
mo et puluere et a ſtatione longa in loco tene
broſo. eligendus eſt locus mediocriter lumi/
noſus cuius aer medius ſit inter caliditatem
et frigiditatẽ ſed declinantẽ ad aliqualẽ ſicci/
tatẽ ſitq; clarus uaporibus nõ pmixtus ſiue
mali odoris. Vitare debet irã triſtitiã timorẽ
melenconiã et fletũ exuberantẽ. cõuenit gau
dere letari bene ſpare et fletus intra mediocri
tatẽ. Nocet ſuperfluũ exercitiũ precipue illi/
co factũ poſt cibũ et nõ minus ſuperflua qui/
es exercitiũ. cõuenit legere litteras mediocri/
ter et multũ intueri ſpeculũ maxime calibeũ
inſpicere aquã clarã exiſtentẽ in uaſe uitrio
uirido intuitus rerũ uiridarũ aut humanũ co
lorem celeſtem nõ fligere multo tẽpore ad rẽ
unã et precipue puam aut ſplẽdidã uel multũ
luminoſã ĩtuitus lapidis celidatarii piter za/
frani cõfortat uiſũ. oculis nocẽt cibi difficilis
digõis mali nutrimẽti. Et q in caput uaporãt

Digitized by Google

ut panis agimus et male coctus uinum potẽs
et fumoſum nouum et turbidum carnes anti
que et ſalite cutes ptes multũ pingues et ani/
maliũ iteriora oua friſa lac butirũ piſceſ ſaliti
et lacunales caules ſinapis eruca acrumina et
fungi in multo uſu nimius uſus ſalis et aceti
Conuenit panis ex farina etce. Carnes ex
ſiluеſtribus auibus perdicum faſianorũ tur/
turum merulorũ et ficedularum aliarũq; auiũ
in nemoribus aut pratis non in uallibus aut
ſtagnis ut anates anſeres folie et ſimiles. Ex
domeſticis capones iuuenes pulle galline iu/
uenes et pipiones columbarie uolare incipiẽ
tes. nam habent proprietatem conferendi ui
ſui. Quadrupedia caprioli lepores iuuenes i
raro tamen uſu propter ſui melenconicitatẽ
domeſticis uituli lactantis et caſtrati. Ex parti
bus pinguibus eligant magis macre oua ſor
bilia recentia conceduntur et tremula abiecto
albumine. Caſeus melius eſt duo aut tres bo
li ad menſe ultimũ. Piſces in raro uſu et tũc
pui ſquamoſi capti in aquis claris currentibꝫ
capedani lutii trute Carpiones ex mari ſolie
paſſeres aurate. Herbe eufragia ſclarea ſilue
ſtris bretonica ſerpillus lauregia maiorana
petroſillus feniculus ſparagus ruta. Ex gra/
nis lupinus ſalitus et lotus comeſtus cũ corti
ce ſua ad menſuram pugilli ut uoluit Rab. ii.
pticula ſuorũ amphor. Ex radicibus rapa ta/
liter prepata qui ut dicitur ſecundo alimento
rum generare humores ſuos et uentoſitatem
debet primo optime mundari et lauari i aqua
calida. deinde frigida cũ ſale poſtea decoqua/
tur in brodio carniũ conuenientiũ. Aliter p̃/
parari poteſt lauet poſtquã fuerit bene mũda
et buliat in aqua donec fuerit ſemi cocta et ab
iitiatur decoctio illa poſtea compleatur decoc
tio in brodio carnium laudabiliũ. Ex aroma
tibus cõueniunt cinamomi crocus et muſcus
Ex confectionibus laudantur grana feniculi
Confecta cũ una coperta zucari quedã ſunt
que appropriate oculis conferunt et uiſum cõ
fortant et acuunt ſicut caro picari comeſta. et
oculi piſcis geſte uiſum acuunt comeſtio yrũ
dinum caro tiri. comeſta et ius eius bibitũ et
oculi coturnicis geſtati et caro lupo comeſta
et caro omniũ auiũ degentium ex rapina et e
par edi et hyrci cum comeduntur. conferũt ui
ſui ut dixit zoar. Nocet proprie comeſtio ca/
pitum columborũ ſilueſtriũ et gallinarũ quo
niã proprie faciunt cecitatẽ ut uult zoar licet
addant intellectui. et uſus aneti et baſiliconiſ
habentis lata folia et caulium. Et omnes cibi
ſalſi et quicũq; ſunt uaporoſi. et omnes qui
ſtomaco nocent. Vinum clarum pauciferum
habens aliquid ſtiticitatis moderate fenicula
tum uinũ melius ubi feniculũ herba bulierit
cum huuis Raſis. ii. continentis nihil tantũ
nocet oculis quantũ uẽtris ſtiticitas et crapu/
la et ebrietas. et multitudo flobotomie et fre/
quens uſus uentoſarum ſuper ſpatulas poſi/
tarum et uomitus frequens licet enim aliquã
do iuuat pro quanto euacuat materiam in ſto
maco contentã nocet tamen pro quanto mate
rias mouet ad caput et ſuperfluus coitus poſt
cibum et frequens uſus balneationis in aqs
turmaticis. et tollerantia longe famis et uſus
diuerſarum dapum in cibis et multa cibi re/
pletio.

¶ Finis.

¶ Bauerius de Baueriis.

A cura imagi

nationũ iſtius iuuenis ſic pce
datur. Recipe pill. de yera Ni
colai. ℈. ii. fiant pill. v. iſtas pill. materiam a
qua imaginatiões ortũ habẽt euacuãtes ſum
mat p horas duas ante diẽ. deinde ſtet horis
ad minus. v. antequã prãdeat nullo prius ſũ/
pto lauatiuo. Digerat materia ipſorũ imagi
nationũ. Re. bretonice gariof. maiorane mel
liſſe celidonie eufragie florũ ſticados arabici
anna. ℥. ſem. buliãt in lib. duabꝫ cũ dimidia
aque uſq; ad cõſumptionẽ medietatis. poſtea
coletur et colature addatur pulueris zucari
rub. quantũ ſufficit et fiat ſyrupus de predic
to ſyru. ſumat. ℥. i. ſem. cui addant. ℥. iii. de
coctionis que ſic fit. Recipe ſene. ℥. i. feniculi
paſſularum florum borraginis anna. ℥. ſem.
decoquantur in lib. i. aque uſq; ad conſump/
tionẽ tertie ptis poſtea coletur hmõi ſyrupũ
accipiat poſt cenam precedentẽ per octo ho/
ras ſuper quem poteſt ad libitũ dormire et eũ
taliter continuet p octo dies euacuetur mate/
ria imaginationũ erradicatiue. Recipe pillu.
cochiarũ deſcriptione almãſoris pill. aurearũ
deſcriptione Nicolai an. ʒ. ſem. fiãt pill. vii.
numero iſtas pill. ſumat in die imediate ſeqn
ti completa aſſumptione ſupra ſcriptorum ſy
ruporũ ſup quas põt una hora dormire cũ ce
perit deinde uigilet donec tranſeãt hore. v. ab
hora aſſumptionis et tũc accipiat ciatum bro
dii macri cũ. ℥. ſem. zucari rub. et inde ad ho
ram comedat. Cõfortet oculus. Reci. puluer
ris cẽtri galli ſiue criſte galli. ʒ. i. ſe. puluerti/
zet ſubtiliſſie ut alcofol et cribet de iſto pul/
uere mittat i oculo i die bis aut ter ad idẽ ua/
let puluis ſamſuſi et ſemis eius cuius uſus ſit

Digitized by Google

ut dictum eſt de puluere centrigalli. Colliriũ
bonum confortans atqꝫ oculum clarificans.
Recipe aque feniculi maiorane celidonie ru/
te anna. ℥.ii. diſſoluatur in dictis aquis croci
ʒ.ſem. antimomii. ʒ.ii. poſtea diſtillentur cũ
filtro et diſtillatum in ampulla uitrea clauſum
reſeruetur de iſto collirio abſqꝫ hoc quod cale
fiat infundãtur due aut tres gutte in oculo et
hoc bis aut ter in die quando nõ poſuerit pul
uerem ſupraſcriptum. Aliud collirium Reci
pe tucie nouiés in ſucco feniculi extincte alo/
es optimi. ʒ.i. margaritarum. ʒ.ſem. pulueri
zentur ſubtiliſſime ut alcofol et utatur ut dic
tum eſt de duobus pulueribus ſupraſcriptis.
utatur maiorana ſecundum omnem modum
adminiſtrationis que etiam odorata confert.
Vitare debet piſces et cibos euaporãtes et po
tum plurimum aque et uini. Cibaria groſſa
generãt uapores groſſos qui ingrediens ocu
los difficulter reſoluitur. Caueat a balneo di
mittat fructus omnes atqꝫ omnia acrumina.
Caueat a flobothomia et ab appoſitione uen/
toſarum. unde Auic. tertia tertii tractatu. iiii.
ca. iiii. quaſi in fine dixit oportet ut euitet fre
quentiam flobothomie et uentoſarũ imo poſt
ponatur quantũ eſt poſſibile niſi neceſſitas
cogat ad illud. Sumat ſemel in ebdomada aut
bis diebuſ intermiſſis unum mirabolanũ che
bulum conditum per horam ante diem. et in
de differat cibum ſuũ per horas quinqꝫ et ſic
taliter utatur poſtquã pill. ceperit ſupraſcrip
tas. utatur poſt cibum tragea que ſic fit Reci
pe coriandorum preparatorum et conditorũ cũ
una zucari copertura. ℥.iiii. feniculi conditi
et carui cõditi anna. ℥.i. macis. ʒ.i. miſce de
quo ſumat poſt cibum medium coclearium.

℃ Finis.

℃ Bauerius de Baueriis.

Ecipe caſſie
nouiter extracte. ʒ.vi. electua/
rii de ſucco roſarũ. ʒ.i. diſſol/
ue cum ſero caprino iſtum potum calidũ ſum
mat in aurora poſtea differat prandium ſuum
per horas quinqꝫ. Fiat flobothomia de uena
cõmuni per quã fiat extractio ſex. ℥. ſanguis
et hec flobothomia fiat interpoſita una die in/
ter aſſumptionẽ ſupradicti potus et diẽ ipſius
flobotomie et taliter fiat p horã unã cũ dimi/
dia poſt ortũ ſolis prius habito beneficio uen
tris et urine et poſt flebotomiã ſtet duabꝰ ho
ris antequã comedat. Recipe ſyrupi de epithi
mio acetoſi ſimplicis anna. ℥.ſem. ſyrupi de
fumo terre. ℥.i. aquarũ lupullorũ endiuie et
nenufaris anna. ℥.i. miſce iſtũ calidũ ſumat
in aurora ſup quo poteſt ad libitũ dormire et
ſtet ieiunus ad minus tribus horis et eo tali/
ter utatur ſeptẽ diebus. Recipe florũ boragis
bugloſſe anna. ʒ.ii. florũ nenufaris. ʒ.iii. po
lipodii quercini. ʒ.i.ſem. epithimi. ʒ.i. ſem.
fiat harũ rerũ decoctio lib.i.ſem. ſeri caprini
quouſqꝫ reddeat ad tertiã ptem ſed addantur
florũ boraginis etc. et epithimus in fine doco
ctionis quando uult eã ab igne remouere po
ſtea coletur facta bona expreſſione de colatu/
ra accipiatur quantũ ſufficit ad diſſoluendum
caſſie nouiter extracte. ʒ.vi. confectionis al/
mech. ʒ.iiii. electuariũ de ſuco roſarũ. ʒ.i. et
fiat potus iſtũ potũ ſolutiuũ accipiat in die ſe
quenti imediate poſt completã aſſumptionẽ
ſupra ſcriptorũ ſyruporũ p horã ante diẽ ſup
quo poteſt dormire p horã cũ acceperit. dein
de uigilet donec fluant hore. v. ab hora aſſum
ptionis medicine et tũc accipiat ciatũ aque or
dei calide cũ. ℥.ſem. zucari albi et poſtea ad
horã comedat. Fiat flobotomia ex uena ceſali
ca per quã extrahãt. ℥.iiii. ſanguinis. et hoc
fiat per tres dies poſtquã cepit medicinã ſuã
ſeruando modũ et ordinẽ qui dictus ẽ in pre
cedenti flobotomia. fiant oi mane antequam
ſurgat habito prius uẽtris beneficio et urine
uel ſaltẽ tẽtato habere fricationes cũ pãno li/
neo incipiendo a brachiis et poſtea a ſpatulis
inferius trahendo poſtea deſcendẽdo inferiuſ
et tandẽ ad uentrẽ ad coxas et tibias. Ponan
tur due uentoſe cũ ſcarificatione ſuper ſpatu/
las circa horam tertiarũ et iſtas poni faciat p
tres dies poſtquã fecerit ultimã flobotomiam
Ponantur uentoſe ſub mẽto cũ ſcarificatiõe
in die ſequenti ad diẽ qua poſite fuerint uen/
toſe ſup ſpatulas. Ponant̃ due ſanguiſuge
una poſt aliã iuxta naſum ubi ẽ illa rubedo i
diuerſis tamen locis et he taliter applicentur
per duos dies poſtquam uentoſa fuerit poſita
ſub mẽto. Recipe aque roſate lib.i. ſulfuris
uiui. ℥.ſem. piſtetur ſulfur et permiſce cũ hac
aqua liniatur facies oi ſero quando uadit dor
mitũ et cõtinuet. x. diebus et taliter uti incipi
at poſtquam appoſuerit ſanguiſugas ad duos
dies. Recipe ſucci ſemp uiue uermicularis ne
nufaris olei roſati aque roſate anna. ℥.i. buli
ant ſimul uſqꝫ ad conſumptionẽ medietatis.
poſtea adde anſugie agni recẽtis cere albe an
na. ℥.i. olibani. ʒ.x. et cũ omnia ſunt optime
liquata agita in ſcutella uitriata. deinde cum
ſtaminia cola ſuper catinũ plenũ aque mun/
de et frigide. Et illud quod in dicta aqua
coagulatur collige et ſerua et liniatur locus

Digitized by Google

rubeus quando uadit dormitum et de mane lã
ua locũ cum aqua decoctionis uiolarum. Et
hanc untionem facere incipiat poſtquã laua/
uerit faciẽ diebus decem cum aqua ſupraſcri
pta. Poſtquã compleuerit purgationes et flo/
botomias ſupraſcriptas et ſteterit. xv. diebus
incipiat ſumere ſeri caprini. ℥. vi. fumiterre.
m. ſem. polipodii parum contuſi et mundi. ℥
ii. infunde in dicto ſero per noctem de mane
coletur facta optima expreſſione et calefiat et
bibatur. poſtea differat per tres horas cibum
ſuum et hoc ſerum taliter accipiat decem die/
bus continuis. Recipe pill. de fumo terre. ℈.
ii. pill. de yera Nicolai. ʒ. ſem. fiant pill. ſep/
tem iſtas accipiat per horã ante diem ſeruãdo
ordinem et modum qui dictus eſt de medici/
na ſecunda poſt ſyrupos. Vitare debet aerem
multum calidum et ſimiliter frigidum et uen
toſum. Caueat ab ira triſtitia et melenconia
non fricet faciem. et ſi haberet etiam pruri/
tum nec etiam multociens tangat. dimittat ui
gilias lõgas et fortia exercitia et laborioſa fu
giat omnia accuta amara ſalſa et multum dul/
bia frixa et unctuoſa. Eligat aerem tempera/
tum inter caliditatem et frigiditatem leter be
ne ſperet de ſalute ſua confert ſomnus ſaltem
nocturnus octo aut nouem horarum et nõ fi/
at ſuper faciem ſed ſuper altero laterum. Cõ
uenit exercitium tempatum et quies curet oi
die habere beneficium uentris utatur carnib9
pullorum edi uituli lactantis agni annualis
raro caſtrati. conueniunt lactuca borrago en
diuia ſpinacia lingua bouina lupulli. Conce
duntur piſces pui ſquamoſi capti in bonis a/
quis ſicut capedani et lucii et oua ſorbilia aut
in aqua cocta que nõ ſint dura quibus poteſt
addi aliquid agreſte aut ſucci preputiorum ui
tium. uinũ ſit album non dulce et puum cui
etiam aqua admiſceatur.

¶ Bauerius de Baueriis.

Uditis diligẽ
ter ꝙ conſideratis ſignis mihi
narratis per magnificum et ex
tremum militem oratorem ſe/
reniſſimi Regis portugalie magnifice domi/
ne ſororis ſue dico ꝙ ipſa non eſt leproſa ꝙ
faciliter apparebit ſi percurremus ſigna lepre
et ea precipue que ſunt potiſſima. Primum ẽ
ꝙ color incipit fieri rubeus tendens ad nigre
dinem et precipue incipit in facie. et propter
hoc de diſpoſitionibus pnoſticantibus leprã
ponitur gutta roſea faciei.

Secundo apparet in oculis obfuſcatio ad ru
bedinem decliuis.
Tertio apparet in anhelitu ſtrictura et in uo/
ce raucedo.
Quarto apparet in loquela naſictas .i. loque/
la ac ſi cum naribus loqueretur.
Quinto capilli incipiunt ſubtiliari et paucifi
cari. Sexto percipitur odor fetus in anhelitu
et ex corpore toto et ppric cum ſudat.
Septimo in leproſo apparet mores melenco/
nici. Octauo ſentit in ſomno quaſi ſupra cor
puſ ſuum ſit grauedo maxima.
Nono ſecundum Aueroys .iiii. colliget cum
raucedine uocis eſt groſſities maior. Et ulte/
rius ꝙ cum rubedo fuſce faciei eſt aliqualis ĩ
flatio in ea. Decimo rotunditas oculorum.
Vndecimo caſus pillorum ſuperciliorũ et pal
pebrarum. nam et ſi in hac domina non ſint
pili in certa pte ſupercilii hoc contingit meri/
to cuiuſdam puſtule que in ea pte orta fuit. et
multa alia ſigna a doctoribus noſtris poſita
ſunt que cum bene examinabuntur ſicut iſta
narrata non ſunt inuenta in hac domina nec
etiam alia. Ex quibus maxime concludit con
cluſio pmiſſa quod iſta domina non ſit lepro
ſa nec aliquod ſignum per prefatum dominũ
militem mihi narratum eſt proprium et eſſen
tiale lepre ut faciliter conſideranti dicta noſtro
rum actorum apparebit. Sed cum iſta magni
fica domina diuerſiſ egritudinibus ſit oppreſ
ſa. Nam habet iuncturas manuũ ingroſſatas
et ingipſeatas et precipue primã iuncturã po
plitis et iuncturam ubi manus brachio cõiun
gitur cum extenuatione muſculorũ manus
et maxime ptis inferioris cum quadam cum
tractione digitorũ cauillariũ et auricularium
habet naſum in quo paſſa eſt polipum et quã
quã caro polipi et medicinis accutis et caute/
rio ſit amota remanſit in naſo in pte inferiori
narium quedã intus eminentia cum quadam
groſſitie et aliquando in naſo fiunt alique pu
ſtule aliquando uero fiunt in eo quedam ſup
fluitates ſicce naſo adherẽtes. ſolẽt et fieri ali
quando quedam pue ulcerationes et interdũ
ſolent opilari ptes ſuperiores naſi adeo ꝙ ſu
perfluitates ibidem retineãtur habet enim car
tilaginem mediãtem inter unam narem et ali
am coroſam quod magis credo fuiſſe ex op/
poſitione medicaminum accutorum et caute
rizatione quam ex malicia humorum.
Patitur inſuper hec magnifica domina ungu
lam quaſi totũ oculũ comprehendentẽ cuius
pricipiũ fuit ab ãgulo ſiluestri q̃q̃ utplurimũ
incipiat ab angulo domeſtico. unde yhũs hali
Vngula naſcitur in lachrimali maiori et for/

Digitized by Google

ſan creſcit in minori. Et huius ungule ſubſtã
tia eſt lapſa ita ꝙ cum recipitur uncino relaxa
tur albutaſis. Vngula autem eſt neruoſa ſimi
lis ſifac dure ſubtili aut non neruoſa ſimilis
humiditati congelate que quãdo tangitur cũ
ferro aut conaris eam tangere cum uncino
ſcinditur et nõ fingitur in ea ulcus. Et habet
ptem ſupercilii depilationem.

Cura iſtius diſpoſitio

nis ſic pcedam. Nam primo ponam regimẽ
in ſex rebus non naturalibus que ſunt aer.
motus et quies. inanitio et repletio cibus et po
tus ſomnus et uigilia et accidentia anime. Se
cundo ponam curã per medicinas incipiẽdo
primo ab aere.

Aer ſue habitationis

debet eſſe in qualitatibus actiuiſ tempatuſ aut
parum ad caliditatem declinis. et declinans ad
humiditatẽ puam ſitq; clarus a locis putridis
elongatus. Aer uero nebuloſus uentoſus et
precipue flante auſtro aut ſeptẽtrionale nocet
conuenit deambulatio et motus ſuauis ante
prandiũ et ante cenam pulſiſ primo ſuperflui
tatibus prime et ſecunde digeſtionis.

De motu et quiete.

Motus ſubitus aut fortis noceret cõueniũt fri
cationes ante prandiũ et cenam pulſis ſuper/
fluitatibus ut predictũ eſt cum mandili incipi
endo pri o a genibꝫ trahẽdo uerſus pedes po
ſtea ab inguinibus trahendo uerſus genua.
Tertio a collo trahendo uerſus nates imo uſ/
q; ad nates. nam iſte fricationes cũ ſuppleant
locũ exercitii diuertunt humores a capite ad
ptes inferiores. et hoc eſt unum ꝙ in cura ha
rum diſpoſitionũ maxime eſt attẽdendũ poſt
cibũ et quouſq; digeritur quieſcat.

De inanitione et re

pletione. Caueat a multitudine ciborum. nã
ſibi tanta quantitas cibi aſſumat ut ſtomacus
non grauetur et tantũ potus ut ſtomacus non
fluctuet ſit contenta uno cibo aut duobus in
prandio aut cena et quod comedit bene ma/
ſticet. et ſtudeat habere omni die bis benefici
um uentris aut ſaltem ſemel ꝙ ſi non põt na/
turaliter habeat cum auxilio aut cliſteri cõmu
nis aut ſuppoſitorii uel oximelle aut radice
blite uel lardone.

De ſomno et uigilia.

Somnus ſit de nocte non de die non ſit longi
or octo horis nec breuior quinq; ſitq; in alte/
ro laterum non reſupinus nec ſuper uentrem
capite bene eleuato et corpore pannis conue/
nienter tecto.

De accidentibus ani

me abſtineat ab ira triſtitia melanconia timo/
re odio ſollicitudine. Et adhereat gaudio leti/
cie manſuetudini bene ſperet ꝙ cum dei auxi
lio curabitur.

De cibo et potu.

Potus ſit aqua fontis nitida in qua uirga au/
ri tribus aut quattuor uicibus poſtquã fuit ig
nita extinguatur panis ſit de ſimula bene co/
ctus et bene fermentatus non ſalſus nõ plu/
ris temporis triũ dierum nec paucioris uni
us diei carnes ſint caponũ iuuenum gallina/
rum iuuenum faſianorum pnicum ſtarnarũ
pipionum uolare incipientium capreti caſtra
ti iuuenis uituli lactantis. et he carnes magis
conueniunt eliſſate quã aſſate conueniũt oua
ſorbilia aut in aqua fracta quorum tantum ui
tellus aſſumatur. Nocent oua dura aut frixa.
Conceduntur aliquando piſces ſicut de ma/
ri trilie ſolie deaurate pectines goy. Et ex aq̃
dulci timali lucii perea truta ſpinoſa piſces ſq̃
moſi degentes in aquis claris currentibus.
Conceditur aliquando caſeus recens aſper/
ſo pauco ſale. Ex herbis conceduntur borra/
go bugloſſa lupulli endiuia cicorea ſpinacia.
Ex fructibus amigdale dulces infuſe in aqua
bulienti auellane parumper torrefacte uue p
aliquos dies ad ſolem ſuſpenſe ceraſa in raro
tamen uſu duo aut tres boli piri cocti nõ mul
tum humidi in fine ſue comeſtionis ab omni
bus cibis abſtineat qui ſua caliditate accuita
te aut ſiccitate humoreſ inflãmant adurentes
eos ſicut ſunt omnes cibi habentes multũ ſa
lis. et ſicut raſanus alium radices apium por/
rum ſinapis et ſimilia uitet. ſecundo omnia q̃
in ſubſtantia ſua ſunt faciliter corruptibilia.
cuiuſmodi ſunt pinguia cibaria ficus recẽtes
et ſimilia. Tertio fugiat omnes ciboſ nutrimẽ
tum melanconicum preſtantes ſicut ſunt cau
les carnes ſalite et proprie antique caſeus ſal
ſus et antiquus lentes panicum milium fabe.
etc. Quarto uitanda ſunt omnia cibaria opilã
tia prohibitiua corporis trãſpirationem et eua
cuationem ſuperfluitatum per uias debitas ſi
cut ſunt paſtilli carnes uiſcoſe et maxie ani/
malium antiquorum et neruoſe et cutanee et
ligamẽtaleſ uitet panem furfureum antiquũ
et per ſuam decoctionem combuſtioni ppin/
quum. Hic eſt finis primi regiminis.

Digitized by Google

In regimine uero per

res medicinales ſic pcedatur. Recipe pruno/
rum numero.x.ſebeſten numero octo tama/
rindorum.℥.ſem.paſſularum enucleatarum.
℥.ſem.florum boraginis florum bugloſſe an
na.ʒ.i.buliant omnia in lib.i. ſem.aque uſ/
qꝫ ad conſumptionem duarum ptium poſtea
coletur et de colatura accipiatur quantū ſuffi/
cit pro diſſoluendo caſſie nouiter extracte.ʒ.
vi.confectionis amech.℥.ſe.et fiat potus hūc
potum materierum minoratiuū ſumat in pri/
cipio menſis martii in aurora calidū poſtquē
poteſt imediate dormire media hora et in fine
quinqꝫ horarum ſumat unum ciatum aque or
dei cum.℥.ſem.zucari ru. et poſt dicte aque
aſſumptionē ad horam prandeat non ſe mul/
to grauando cibo.Recipe ſirupi de epithimo
ſyrupi de fumo terre anna.ʒ.vi.geleniabim.
℥.ſem.aque decoctionis lupullorum borragi
nis florum ſticados arabici lapacii accuti.℥.
iii.hunc ſyrupum in aurora calidum incipiat
ſumere duobus diebꝰ poſt aſſumptionem ſu/
praſcripti minoratiui et continuet ipſum octo
diebus et differat cibum ſuum poſt eius aſſū/
ptionem.iiii.horiſ.Recipe mirabolanorū che
bulorum indorū belliricorū anna.ʒ.iii. ſalis
indi.ʒ.ii.ſem.turbit epithimi anna.ʒ.i.elle/
bori nigri pulpe colloquintide anna.ʒ.iiii.ye
re.ʒ.x.agarici.ʒ.vi.florum ſticados.ʒ.iiii.
abſinthii.ʒ.ii.reformentur pill.cum uino al
bo et pro qualibet.ʒ. fiant.vii.doſis iſtarum
eſt a.ʒ.i.uſqꝫ ad.ʒ.i.ſem.iſtarū pillu.accipi
at.ʒ.i.per ſeptem horas poſt finem cene ī die
ſequenti ad completam aſſumptionem ſupra
ſcriptorum ſyruporum et poſt earum aſſump
tionem poteſt imediate dormire una hora et ī
fine quinqꝫ horarum poſt ipſarum aſſumptio
nem accipiat ciatum unum aque ordei calide
cum.℥.ſem.zucari rub.et inde ad horā pran
deat in die uero ſequenti ad diem dictarū pill.
ſumat per ſeptem horas poſt finem cene.ʒ.i.
tiriace et poſtea ieiunet horis ſex.Recipe ſuci
abſinthii.℥.i.yerapig.℥.ſem. turbit.ʒ. viii.
interioris colloquintide.ʒ.iiii.ſquille aſſate.
ʒ.iii.agarici ſticados arabici polipodii epithi
mi anna.ʒ.ſem.ellebori nigri piretri piperis
albi et longi cardemomi macis nigelle ariſto/
logie caſtorei anna.ʒ.iii. euforbii.ʒ.ii. cro/
ci petroſillini cinamomi ſpice poolii an.ʒ.ii.
mellis diſpumati quantū ſufficit et fiat electu
arium cuius doſis eſt a.ʒ.ii.et ſe.uſqꝫ ad.v.
Si domina non poſſet ſumere pill.diſſoluant
ʒ.iiii.ſupra ſcripti electuarii ꝙ eſt deſcriptio
ne andromaci cum hac decoctiōe Recipe paſ/
ſularum enucleatarū.℥.ſem.florum ſticados
arabici.ʒ.ii.ſem.endiuie.ʒ.ſeis.buliant om
nia in.℥.vii.aque uſqꝫ ad conſumptionē me
dietatis poſtea coletur et cum colatura diſſol/
uantur predicte.ʒ.iiii.electuarii hunc potum
calidum ſumat in aurora ſeruando ordinē et
modum dictum de pillulis.

¶ Poſt dictam purgationem ad dieſ octo uel
decem euacuetur ſanguis ab emoroidibꝰ hoc
modo comprimat uentrē quantum poteſt uer
ſus exterius extremitatem inteſtini terminati
ad anum deinde inungat dictam extremita/
tem cum aliquo ſanguine pulli aut pipionis
poſte ſupra ptem ſic inunctam apponatur ori
ficium unius colli fiale amplectentis ipſam p
tem ita tamen ꝙ anus remaneat extra collum
dicte fiale poſtea per orificium amplum alte/
rius extremitatis colli fiale imponatur ſang/
uiſuga ita tamen ꝙ deſcendat ad extremitatē
ſanguine intinctā et ipſa ſanguiſuga extremi
tati applicetur cui tanto tempore dimittat quo
uſqꝫ uideatur tumeſcere aut ſe relaxet a dicta
extremitate.ſi uero nō ſe relaxaret a dicta ex
tremitate tunc cum modico cinere aut ſale mi
xto cum aceto inungatur circūquaqꝫ caput et
os cum quibus adheret diete extremitati inte/
ſtine et imediate dicta ſanguiſuga relaxabit
et teneatur continue collum dicte fiale ut dict
tum eſt ne ipſa anum ingrediatur. Si uero ip
ſa ſanguiſuga relaxata ab ipa extremitate ani
ſanguis non retinetur ſuperponatur loco ubi
dicta ſanguiſuga ſugebat albumen oui cū te/
la aranea ſubtili. Si uero iſto facto ſāguis nō
retineretur ſupponatur hoc medicamen Reci
pe boliarmeni.ʒ.i.ſanguinis draconis.∋.i.
lapis ematites cineris nucis cipreſſi anna.∋.
ſem.pulverizentur omnia et ſimul miſce. Si
uero aliqualis ſanguis exiret et non multus
poſt remotionem ſanguiſuge nō eſt multum
curandum ſi non ita cito reſtringeretur. Sed
aduertendum ꝙ ſanguiſuga antequā ano ap
ponatur debet ſtare in aqua dulci munda per
duos dies que aqua mutetur bis in die ut ipſa
purgetur a malicia ſua et non mutet aqua plu
ries quam bis in die nec ſtet pluſ quā per du/
os dies in aqua quoniam ex pluri mutatione
et pluri ſtatione quā per duos dies intantum
forte debilitaretur quod ipſa non attraheret et
iſte ſanguiſuge ponantur ut dictum eſt per.v
horas ad minus aut ſex ad amplius poſt pran
dium.

Cura particularium

Iſtis premiſſis fiat ad manus hoc cerotum ui
delicet. Recipe muſcilaginis altee et ſeminis

Digitized by Google

lini et fenugreci anna.℥.ſe.pinguedinis gal
line.℥.i.draganti gumi arabice an.ʒ.i. pul/
parum ſebeſten.℥.i. pulueris calamenti .ʒ.
i.ſem.olei liliorũ alborũ.℥.i. terbentine.ʒ.
ii.Cere quantũ ſufficit ad faciendũ cerotum
Cerotũ predictũ de cuius uirtute eſt reſolue
re duriciem iuncturarũ et confortare neruos
ſupponatur ptibus manus leſis . et dimittať
ſtare tribus diebus et in fine trium dierũ re/
moueatur et aliud ſupponatur. Si uero uellet
uti potius per mediũ unctionis quã ceroti ad
datur minus de cera et cũ ipſa unctione inun
gãtur ptes leſe manus ante prandium et ante
cenam p duas horas quando uadit dormitum
et quando ſibi uult lauare manus lauet cũ ui/
no albo paucifero. Recipe ſens oleorum lilio
rum alborũ.℥.i.ciſamini.℥.ii.ſemis lini.℥.
ſem.pinguedinis galline.℥.ſe.medulle cru/
rium uituli.℥.i.cere quantũ ſufficit pro ung
uento.iſto unguento utatur inungendo ma/
ne et ſero ut dictũ eſt de precedenti et incipiat
eo uti poſtquã uſa fuerit unguento preceden
ti decẽ diebus continuis. Recipe radicũ mal/
uauiſci.m.i.muſcilaginũ altee ſemis lini fe/
nu greci anna.ʒ.i.et ſem.armoniaci galbani
anna.ʒ.i.yſopi humide.℥.ſem.oleorum lili/
orum alborũ et camomille anna.℥.i. pingue
dinis urſi.℥.i.medulle cruriũ uitelli.℥.i. et
ſem.maluauiſcus optime decoquatur et piſte
tur abiecta prius medulla deinde in mortario
omnia cũ piſtello bene incorporentur et fiat
emplaſtrũ iſtud emplaſtrũ apponat calidum
ſuperligando ipſum manibus et mutando ip
ſum mane et ſero ſtomaco ieiuno et eo uti in/
cipiat poſtquã uſa fuerit decẽ diebus.ii.medi
camine imediate ſupraſcripto poſtquã fuerit
uſa decem diebus hoc emplaſtro redeat ad ce
rotũ utendo mõ uno mõ alio. Recipe cere al/
biſſime.℥.v.terbentine.ʒ.iii.miſce et fac po
mum ꝙ ſemp teneat in manu et hec ſufficiãt
quantũ ad diſpoſitionẽ manus. Quantũ ad
naſum dico ꝙ poſtquã polipus ẽ amotus ne/
ꝙ in pte ſuperiori naſi eſt aliquid carnis ad/
dite ꝙ ſummoope cauendũ eſt ab approxima
tione alicuius fortis capupurgii aut rei haben
tis facere i ea pte ſuperiori naſi fortẽ impreſ/
ſionem ne illius cauſa fieret materie attractio
et alicuius carnis ſuperflue noua generatio.
et additia in malicia oculi. Ad remouendũ il/
lam groſſitiẽ que eſt in pte inferiori naſi in
trinſeca. Recipe ſucci ſeminis ſerpentarie in
quo infundatur lana et ps tuberoſa inungať
Itẽ Recipe ſuci edere nigre cum quo ps ſepe
ungatur. Item unũ pomũ granatũ acetoſum
et piſtetur cũ ſua pulpa et cortice extrahatur

ſuccus cui addatur quarta ps ſui mellis et bu
liant ad ignem lentũ donec ueniat ad ſpiſſitu
dinem unguenti cũ quo ſepe inungatur. Itẽ
Recipe de cornellis imperialibus et ſunt xilo
carat. imature terantur et exprimatur eorum
ſucus in quo infundať lana et loco apponať
iſtorũ medicaminũ utatur uno tribuſ aut qua
tuor diebus modo alio donec tota illa ps fue
rit ablata. Ad puſtulas que in eo aliquãdo na
ſcuntur. Recipe litargiriũ diſſolutũ cũ oleo
roſato in mortario plũbeo et cũ piſtello plum
beo in quo tãdiu ducatur quouſqꝫ ueniat ad
ſpiſſitudinẽ unguenti cũ quo inungantur pu
ſtule. Itẽ Recipe teneritatẽ rubri et folia ſan
ſuci optime tere et fac bulire cũ oleo roſato.
poſtea exprimať et addatur parũ cere que cũ
fuerit liquefacta addatur thuris et maſticis pa
rum et fiat unguentũ et utatur ut priori. Ad
cruſtas ſiccas que in naſo fieri ſolẽt. Recipe
yſopi humide.℥.ſem.adipis anatis.ʒ.ii. adi
pis cerui.ʒ.i.cere citrine parum fiat unguen
tum molle cũ hoc unguento inungať naſus
uel cũ una pẽna uel cũ petia linea in hoc ung
uento tincta et naſo immiſſa. Ad ulcera q̃ ſo
lent fieri circa ptem extremã naſi exterioris
et etiã in pte interiori. Recipe ſucci ſicle depu
rati.℥.ſem.aloes.ʒ.i. miſce et cũ ipſo inun
ge ptem ulceratam uel ſume ſuccum minoris
plantaginis et infunde in eo lanã et loco ulce
rato ſuppone. Si uero pp ulcera ipa dolor ue
hemẽs fieret. Recipe plumbi uſti ceruſe mer
daſengi anna.ʒ.i.olei roſati.℥.i. Cere parũ
et fiat unguentũ cũ quo liniatur locus doloro
ſus. Ad nares que opillãtur adeo quod ſuper
fluitas que ſolet per eũ expelli retineať. Re
cipe aque ordei excoriati.℥.i.zucari canditi
ʒ.i.ſucci ſicle diſpumati.ʒ.ſem. miſce et de
hoc caputpurgio trahat aliquas guttas omnĩ
mane ante prandium et ſufficiant quantum
ad diſpoſitionem naſi.

Cura egritudinis ocu

li perficitur p medicinaſ et cyrurgiam ſed me
lior cura eſt. Cirurgia.i. opatio manualis.
unde Auic. tertia tertii. melior cura eius eſt
denudatio cum ferro. Eſt enim melior quia
ſecurior. nam medicus in remouendo manu
ungulam melius poteſt moderarẽ motum ma
nus quam poſſit moderare medicinã corroſi
uam cum fuerit in oculo iniecta. Curatio cũ
ferro perficitur tribus modis quorũ primus
et leuior eſt ut ipſa ungula accipiatur cum un
cino et leuiter trahatur. nam hec talis ſuſpen
ſio eſt aliquando cauſa ut a cõiunctiua ſepare

tur. Si uero iſte modus nõ ſit ſufficiens quia
cum tali attractione nõ denudatur a coniunc/
tiua inſurgit tunc modus ſecũdus ut accipiat
acus non multũ accuta aut radix pene colũbi
et perfora inter ungulã et coniunctiuã et im/
pone filũ caude equi quẽ poſtea ducas hincin
de ſedando et ſepando ungulã a predicta con
iunctiua. Si autẽ nõ ſuccederet modo iſto ſe/
cundo fiat tertio hoc modo habeatur ferrum
cuius extremitas ſit ſicut detiarius non mul/
tum incisiua et cũ ea excoriatur ungula a cõ/
iunctiua et a cornea. Et ex hoc apparet ꝙ pri
mus modus prepat ad ſecundũ et tertiũ. Sed
eſt diligenter aduertendũ ne cũ ungula eradi
catur accidat nocumenti carni lachrimalis qa
ſi fieret eſſet perpetuus fluxus lacrimarũ pro
ptere a oportet ut cognoſcas differentiã inter
ungulam et carnem lacrimalis domeſtici. nã
ungula ẽ alba dura neruoſa aut ẽ caro mollis
ueluti humiditas congelata ſed caro lacrima/
lis eſt rubea leuis carnoſa. Poſtquã ungulã
abſcinderis initiatur in oculum ciminũ cũ ſa
le maſticatũ ut prohibeatur abborrentia palpe/
brarũ ad oculũ et pp hoc oportet ut ſepe ocu
lus moueatur reſoluit etiã reſiduũ eius quod
de ungula remanſit poſt medicamen iſtud in
tectũ ſtatim ad ſedandũ dolorem ſupponatur
emplaſtrũ oculo factũ ex uitello oui et oleo ro
ſato et ligetur et romoueatur omni die ipſum
renouando quouſqꝫ dolor cõplete ſit ſedatus
Cura per medicinas perficitur ꝑ adminiſtra/
tionem coliriorũ habentium corrodere et car
nem remouere quorũ uſus non ẽ ſine timore
et debent adminiſtrari cũ cautela ne eorũ ac/
cuitate oculũ ledant. Recipe eris uſti calcadis
fellis hyrcini anna ptes equales et ex iſtis fiat
coliriũ. Recipe ziniar colcotar calcadis arſe/
nici rubei baurach ſpume maris anna. ʒ. ſe.
ſalis armoniaci. ʒ. ſem. diſſoluatur armoniacũ
cum ſuco rute et poſtea reliqua et fiat colliriũ
quod eſt forte. Recipe olei granorũ bombicis
et accipe ſcutellã creteã plumbeatã. i. uitreatã
et teratur bene deinde ſumatur petia una co/
rii mundi et ſubtilis et ſuper ipſo ponatur de
dicto puluere ſcutelle et cũ oleo ipſius bombi
cis ducatur cum radio ſuper ipſo corio. et cũ
ipſo radio poſtea fricere ungulã et eſt magne
efficacie iſtorũ colliriorũ ſit modo uſus uniuſ
modo alterius quouſqꝫ ungula fuit conſump
ta. Sed antequã iſtorũ colliriorũ oculo appro
ximetur. inclinetur oculus ſup uaporẽ aque
calide tãdiu donec facies rubeat. et iſta colli/
ria adminiſtrentur cum radio et tamdiu tenean
tur palpebre manu ne claudantur quouſqꝫ ceſ/
ſauerit accuitas medicaminis. Remota ungu
la tunc ſi apparent in cornea ueſice carũ cura
perficitur. v. intentionibus. Prima eſt mate/
rie aquoſe exſiccatio. Secũda eſt prohibitio
curſus materiei ad oculũ. Tertia eſt prohibi/
tio rupture cornee. Quarta eſt materie recti
ficatio ſi fuerit nimis calida. Quinta eſt dolo
ris ſedatio. Omnes iſte intentiones complec
tuntur in uſu infraſcripti medicaminis quo uti
debet omni tẽpore quouſqꝫ ceſſauerint ex to/
to ille ueſice uerũ ꝙ poteſt fieri in ipſo addi/
tio et ſubtractio in proceſſu ſecundũ ꝙ uide/
bitur medico preſenti. Recipe luti ſamii torre
facti. ℥. iii. tucie climie lauati antimonii. an.
℥. ii. ſtorie eris ablute. ʒ. iii. gũmi. ʒ. iiii. op/
pii. ʒ. ii. terantur omnia et cũ aqua pluuiali fi
ant colliria et adminiſtrentur cum aqua fenu
greci. lutũ ſamos eſt terra que portatur de par/
te illa ꝓ qua ponitur terra ſigillata. Nã illud
colliriũ primo exſiccat ut apparet ꝑ componẽ
tia ipſum ꝓhibet fluxũ pp ingredientia ipſũ
frigida et ſtitica. et prohibet fracturã cornee ꝓ
pter uniendo ptes ſua ſtiticitate et cõglutino/
ſitate. ſ. gumi et luti et tempat calorẽ illius a/
quoſitatis ꝑ frigida et remittendo accuitatem
dolorẽ ſedat. Ad regenerationẽ pillorũ ſuper
cilii. Recipe olei tartari et cũ eo ſepe locus fri
cetur. Itẽ Recipe oleũ de cartamo cui aliquid
muſci addatur et fricetur ſepe locus cũ ſpuma
maris et cinere liuiſtici miſtis et utatur modo
uno mõ alio. et cũ pili naſci ceperint abradã/
tur. et abraſi per aliquod tempus ſic retineatur
Et hec ſunt que in hoc difficillimo caſu ꝓ bre
uitate tẽporis mihi uidentur Bauerio Bono/
nienſi artiũ et medicine doctori. et S. D. N.
phiſico ad laudem dei qui trinus et unus reg
nat per infinita ſecula benedictus. Amen.

¶ Finis.

¶ Bauerius de Bauerlis.

Uedam nobi

lis domina circa annos quaſi.
xxiiii. iam ſunt octo anni cũ eſ
ſet ualde puella peperit filiũ p/
tu naturali et bono et ſequenti anno impreg/
nata abortiuit ſequẽte aborſum fluxu ſangui
nis plurimo ꝓ quo ſtringẽdo quidẽ medicus
fecit eam ſedere in balneo ex aceto puro et po
ſtea ſiue per hoc ſiue ꝑ alia reſtrictus eſt flu/
xus ſanguinis. et nõ obſtante ꝙ paſſa ſit poſt
illud tẽpus fluxum menſtruorũ de menſe in
menſem in quãtitate debita et ſine malis acci
dentibus tamẽ patitur curſum matricis ꝑ quẽ
fluunt humiditateſ frigide albe fere continue
licet quãdoqꝫ magis quãdoqꝫ minus et nunq̃

poſtea impregnata eſt nõ obſtante ꝙ ut dicit
multociens retinere ſperma per unum dié et
per duos imo dicit ꝙ aliquando uſqꝫ ad octo
dies. et eſt pallida frigidi corporis potius te/
nuiſ quã carnoſa licet non multũ hic eſt caſuſ
ex quo ueriſimiliter cõcludere debemuſ quod
pp complexioné frigidã et humidã matricis
cum materia flegmatica ſemen uiri quãuis at
trahatur tantũ extinguitur et apparet ꝙ cura
huius diſpoſitionis ſit cura male cõplexionis
frigide et humide in matrice cũ materia ĩ qua
diſpoſitione etiã totum corpus cõmunicat.

Aer ſue habitationis

debet eſſe clarus ſiccus decliuis ad caliditaté
non tamen multũ exceſſiue. et in hyeme de/
bet tempari cũ igne de lignis ſiccis et ipſa de
bet eſſe bene induta et habere caligas bonas
et ordinatiõe pannorum itaqꝫ pedes et crura
nulloſmodo ſint frigidi et ſimiliter nateſ et ge
nitalia et uitet aerem humidũ et fetidũ et uen
tos auſtrales.

De motu et quiete.

Quo ad exercitiũ utile é et ieiuno ſtomaco la
borare tam cũ manibus quã cum pedibuſ am
bulando et exercendo brachia in opibus do/
mus et debet eſſe labor ſatis longus nõ mul/
tum fortis ita tamen ut faciat anhelitũ frequẽ
tari et corpus manifeſte calefieri et ſi habet q
etes intermedias nõ eſt malũ ſed quando in/
cipiet fatigari dimittat laboré et hoc exercitiũ
ſit in loco ſicco et parũ calido. et ſi poſt exerci
tium fricarentur crura coxe et brachia et cor/
pus cũ mandilibus leuibus eſſet utile.

De ſomno et uigilia

Somnus eius ſit de nocte nõ de die nec forte
in mane ante tertias quãdo tẽpus noctis non
ſufficeret. et incipiat duabus horis poſt cenã
uel circa in loco bene ſicco parũp calido. cor/
pore bene coperto et ſup altero laterũ et uitet
ſomnũ meridianũ et in loco humido uel frigi
do et ſufficiũt ei ſepté hore in die naturali.

De accidentibuſ ani

mi. Caueat ab ira triſtitia ſollicitudine et mo
tu et odio et accidia et gaudeat et ſi iraſcit̃ ali/
quando licet non multũ nõ eſt malũ.

De cibo et potu

Cibus eius ſit panis ex optimo frumento be
ne fermentatus et bene comaſſatus et bene co
ctus nõ pluris tẽporis triũ dierũ nec paucita
tis unius diei et uitet pané ex aliis granis et
precipue male coctũ et male fermentatũ. Car
nes eius cõuenientes ſunt auiũ ſicut auicula/
rum ſtantiũ in arboribus et ſepibus et preci/
pue paſſerũ iuuẽculorũ et pipionũ uolare íci
pientiũ et anatũ iuuenculo. et pullorũ condi/
torum cũ pipe albo et zenze. et perdicũ et fa
ſianorũ. Et ex quadrupedibus caſtratorũ an/
nualiũ et precipue coctarũ cũ ciceribus et ui/
tulorũ lactantiũ puorũ et edorũ etiã cõcedun
tur caprioli iuuenili et lepuſcule et porco ſil/
ueſtri iuueni cũ ſapore facto ex pineis. amig
dalis fiſticis cũ ſaba et ſemina eruce et ſemi/
ne porri et fugiat carnes ueteres et aliorũ ani
malium a predictis. et caſeus melius eſt ꝙ di
mittatur et ſi caſeus comedere uult melius eſt
ꝙ nõ ſit recens ſed potius ſiccus. Ex ouibus
montanis et ſit in pua quãtitate et lac et buti/
rum nõ ſunt ei cõuenientia. Cibus cũ ſang
uine factus qui miacius dicitur et ſimilis di/
mittantur uitelli ouorũ gallinarũ perdicum
et pipionum columborũ quando ſunt recẽtes
ſunt cõuenientes dimiſſo albumine et ſic con
diti cum pipere albo et zenze. et parũ cocti ſi
ue ſorbiles ſiue in fratilio ſiue cum ſucco her
barum comedantur ſiue in ferculo. Piſces
conueniunt ei pui ex fluuio petroſo uel ſabu
loſo aſſati et comeſti cum ſapore ſupraſcripto
cum carnibus ſed frigidi non comedantur et
magni et lacunales et illi qui nõ habent ſqua
mas et qui nõ ſunt boni odoris dimittant̃ oĩ
no. et ſimiliter nõ comedantur poſtquã ſunt
infrigdati de granis tollerantur cicera nigra
aut rubea miliũ aut rizum quando coquunt̃
cũ bonis carnibus arietinis annualibus ſed
alia grana dimittant̃ et iſta condiantur cũ pi
pere zenze. et pauco cro. De herbis fugiat
caules et lactucã endiuiã et blitam ſpinacia ni
ſi cũ ſocietate multarũ herbarũ odoriferarum
quas dicã ſtatim. Et cõueniũt ei apium petro
ſillinum macedonicum origanum maiorana
ſaluia ſaturegia ſerpillus et ſimiles boni odo
ris melliſſa menta et roſmarinus é conueniẽſ
et abrotaniũ et matricaria maior et minor. et
quando nõ bene habet beneficium uẽtris cõ
uenit urtica et mercurialis in ferculis et bre
tonica eſt ualde cõueniens non comedatur ui
ridis in fratelis ſiue ſicca modo ſupraſcripto
in cap. de beneficio uẽtris. De radicibus tol
lerantur allea et eorum decoctio et porri deco
cti et cepe et radices petroſillini et apii et enu
le et paſtinaca alba et rubea domeſtica et ſilue
ſtris ſed rafani dimittantur et napones et ra
pe. De fructibus conueniunt ficus ſicce et re

centes et uue paſſule et recentes bene mature
quando fuerint collecte ſalté de.xv.diebus et
tolleratur aliquid de melonibus ante cibũ ſed
ceresa et pira et poma et pruna criſomile et ꝑ
ſica et citonia et criſomila et neſpilla et grana
ta acetoſa et muza dimittant͞ ſed granata dul
cia tollerãtur. Citranguli limones et cucur
bite et citrulli. et ſimiles fructus frigidi dimit
tantur ſed amigdale auellane et nuces et gra
na pini et fiſtici ſunt ualde cõuenientes. Ca
ſtanee uero ſunt male. Fungi et tubera dimit
tantur omnino. Capares ſunt conuenientes
loco ſalatutii et poteſt etiam cupere oliuas ſa/
litas. aniſum aſſatũ et ſemen feniculi et piper
albũ et zenze. et cinamomum et gariofoli et
crocus et macis et ſunt ei cõuenientes ſigilla
tim et cõiunctim in ea proportione que ſit ei
delectabilis.

De inanitione et re

pletione. Nunquã comedat ita quod grauet͞
ſtomacus eius et potus multiplicet uices co/
medendi quã quantitatis in uice una non ta/
men comedat ſecundũ cibũ niſi digeſto prio
nec multiplicet ciborũ uarietaté in eadé men
ſa. Potus eius ſit uinũ clarũ uetus ſalté ſex
uel octo méſium rubeũ clarũ uel aureũ et nõ
multe dulce nec acetoſum nec ponticũ ſed nõ
bibat multe quantitatis et uitet aquã frigidã
et ſi uellet potare aquã mellis et quandoqꝫ cla
retum factũ cũ melle et uino et aromatibꝰ ſu
praſcriptis non eſſet malũ. Et bonũ eſt ei ꝙ i
teſtina ſua mundentur a fecibus et flegmati/
bus que in eis multiplicant͞ maxime cũ huiuſ
modi cliſteris. Recipe cimini cordumeni Ca
rui cicileos foliorũ rute ſiccorũ anna. ℥.i. cõ
tundantur groſſo modo et buliant in aqua ſuf
ficienti uſqꝫ ad medietatem conſumptionis et
de hac decoctione ſumat lib.i.ſem. benedicte
℥.i. olei de ſpica. ℥.iii. ſalis ꝙ ſufficit. Et ſi
non uellet cliſtere frequẽtare comedat fercu/
la ex urtica facta cũ brodio carniũ arietinarũ
uel gallorũ uel gallinarũ pinguiũ uel cũ oleo
dulci. aut bibat. ʒ.ii. bretonice cũ brodio ſui
ferculi ſtatim ante cibũ aut faciat electuarium
ex foliis bretonice ſiccis et melle ita ꝙ ſit tri/
plum de melle in pondere foliorũ de quo ſu/
mat ſtatim ante cibũ. ℥.ſem. uel. ℥.i. pro ui/
ce et nunquã ſe ſuperflue repleat. et hec de re
gimine per dietam.

Cura.

In uſu medicinarũ oportet ꝙ iſta domĩa pu
getur nõ ſolũ ſemel nec ſolũ ꝑ medicinas me
dicantes uentré ſed etiã ꝑ medicinas locales
mundificantes matricé et factiſ purgationibꝰ
oportet ꝙ matrix cõfortetur cũ calefacientibꝰ
aliqualé ſtiticitaté habẽtibus tam approxima
tis per os quã ad locũ ſuũ cũ peſſariis ſiue cũ
fumigiis ſiue cũ balneationibus et unctioni/
bus. Purgatio ergo ſua debet fieri in uere et
ſi poteſt in principio ueris hoc modo recipiat
primo hunc ſyrupũ ſex uicibus in ſex diebꝰ
ſucceſſiue calidũ de mane parũ ante dié. Reci
pe ſyrupi de calamento oximellis ſqllitici mel
lis roſati colati anna. ℥.ſem. aque pulegii aq
ſiſimbri aque matricarie anna. ℥.i. fiat ſyru/
pus et eſt ꝑ una uice ſed ſumatur ſex uicibus
ſumpto ſyrupo ſex uicibus ſequenti die capi/
at iſtas pill. Recipe pillu. de yeralogodion. ʒ.
i. quod ſi iſte nõ adſunt. Recipe pill. fetidarũ.
ʒ.i. ſumat una hora ante dié nõ comedat niſi
tranſactis ſex horis poſt aſſumptioné earum
obſeruato debito regimine in medicinis. Et
utile eſſet ei facere ſimilé purgationé in prin/
cipio Octobris. Preter illã purgationé etiã é
bonũ quod ſalté bis in menſe recipiat has ꝑ
unã horã ante diem. Recipe agarici leuis et al
bi et nõ lignoſi. ʒ.ſem. mirre gra.ii. ſalis ge
me gra.x. confice cũ ſucco artemiſie que uo
catur amarella et fiant pill. et ſunt pro una ui/
ce et poteſt facere eas recẽtes quãdocũqꝫ uult
Et preter hoc conſideret in capite ſuo. utrum
ſentiat deſcenſum humiditatũ. nã tunc eſt op
portunũ ꝙ utatur maſticatoriis cũ maſtice et
pipere ſepe de mane ſpuendo multũ. Oportet
preterea ꝙ in tẽporibus frigidis ſalté ſemel ĩ
ſeptimana capiat. ʒ.i. ſem. metridatũ cũ. ℥.i.
uini albi odoriferi parũ ante dié et ſuperdor/
miat ſi poteſt per horã in uere auté et autũno
ſufficit ſumere bis in menſe et in eſtate dimit
tatur et ſufficiũt ei alia que dicemus. Ité quã/
do non ſumit metridatũ nec aliã medicinã bo
num eſt quod ſumat de mane. ʒ.ii. diambre
aut iſtius electuarii. ʒ.ii. Recipe radicis biſto
rie. ℥.ii. ſiſeleos. ℥.i. cimini aniſorũ ſemé ru
te ſemen apii ſpice piperis albi et longi anna
ʒ.ſem. muſci ambre anna. ℈.i. mellis diſpu/
mati et cocti cũ decoctiõe triginta emblicorũ
triplum ponderis oĩm et fiat electuariũ. Item
poſtquã eſt purgata a mẽſtruis tribus diebuſ
uno poſt aliũ oĩ mẽſe. ſ. poſtquã recipit medi
cinas ſupradictas bibat in mane. ʒ.i. limatu/
re eboris. et ſit ebur nouũ ex dẽtibꝰ elefantiſ
nõ poſitis in alio ope et qui debet quantũ põt
eſſe recẽtior. et poſtquãm fecerit ꝑdictas pur
gationes debet poſtquã mẽſtrua defecerint.
iiii. diebus uno poſt aliũ tenere hoc ſuppoſi/
toriũ in natura Recipe ex coto carminato for

mã ad modum digiti circumligatã cum ſilo.
et illa infundatᷣ i terbẽtina calefacta et poſtea
teneatᷣ in natura omĩ die de mane ꝑ.iii.horas
uel.iiii.et extrahatᷣ.poſtea et ſit hoc ſuppoſito
rium ligatum cum filo ut poſſit extrahi ad ſu
am uoluntatẽ faciliter. et poſtq̃ extrahitᷣ laue
tur natura cum uino albo bono calido et ex/
ſiccetᷣ cum coto et ſtatĩ inungatᷣ cum oleo de
lilio albo. Tranſactis his.iiii.diebꝫ oĩ mane
ꝑ octo dieſ lauet primo naturã cum uino albo
calido et poſtea teneat hoc peſſarium in natu/
ra ꝙ mouetᷣ oĩ mane. Re.croci armoniaci ſpi
ce millilotti an.℥.iii.ſem.folii cardumeni an.
ʒ.i.adipis anſeris uitellorum oui an.ʒ.ii.o/
lei nardini.ʒ.ſe.conficiantᷣ inuicẽ et fiãt ſup
poſitoria ad quãtitatẽ digiti medii et inuolua/
tur i lana celeſti et teneatᷣ unũ ꝓ uice. Tranſ/
actis aũt his diebꝫ oĩ mane uſqꝫ ad aliã men/
ſtruationẽ recipiat de mane hunc fumũ. Re.
mirre bacarum lauri an.ʒ.ii.piſtẽtur ſubtiliſ
ſime et cum ſtorace liquida ꝯficiatur ita quod
ſint ad modũ paſte et fiãt trociſci põderis.℥.
ii.et ſup teſtulla ponantur carbones igniti et
ſup carbones ponatᷣ trociſcus unus ꝓ uice et
cooperiatᷣ teſtula cũ coopculo habẽte cãnã et
mulier ſedeat ſup ſcãno forato ita ꝙ canna i/
grediatᷣ naturã et fumus recipiatᷣ ſit tamẽ cã
na ita lõga ꝙ fumus nõ ſit nimis calidus quã
do ingreditur corpus.ſ.ad q̃titatẽ medii bra/
chii.tranſacto itaqꝫ uno mẽſe cõpleta mundi
ficatione menſtruorũ utatur tribus diebus li
mature eboris mõ ſupius dicto et poſtea utatᷣ
electuariis.ſ.metridato et aliis ſcriptis et ſi ui
deat ꝙ pſeuerat deſcẽſus humiditatis ex ma/
trice ſedeat in hmõi balneis de mane ꝑ mediã
horã balneo genere calido ut tollerare poſſit.
Reci.foliorũ lilii celeſtis.ſ.herbe lib.i. galla
rum nucũ cipreſſi cipi ſquinanti an. lib.ſe.a
luminis plume.ʒ.iii. acaſſie lib.ſem.buliant
ſimul i aqua in qua fabri extinguũt ferramen
ta ſua quo ſit lib.ii.ſe. et buliat uſqꝫ .v. pars
cõſumetur et in ea ſedeat pſeuerando ꝑ.viii.
dies. Et ſi uiderit ꝙ hec nõ ſufficerint imo re
maneat hu.frigiditas poſt uſus iſtorũ balneo
rum recipiat poſt.iiii.dies poſt diẽ balneatio
nis omi mane hunc fumũ. Reci.nucũ cipſſi
ʒ.ſem.artenici rubei.℥.ii. piſtentur et fiant
trociſci cum ſtorace liquida quatuor quorum
unus ponatur ꝓ uice ſup carbones in teſtula
et recipiatur fumus ꝑ cãnã modo dicto de a/
liis trociſcis. Et ſi iſta nõ ſufficiãt dimittat na
turam cõfortari ſtando ꝑ unum menſem ſine
ſuffumigiis et ſuppoſitoriis ſed ſolũ utendo
electuariis et aliis rebus ſuperius ſcriptis et
tenendo bene calida loca circa matricẽ et po/
ſtea iterum redeat ad ſuppoſitoria et balnea et
ſuffũigia ſecũdũ ordinẽ ſcrptũ ſupra et ad po
tum limature eboris. Quando aũt illa nõ ex
toto cõferent conſulo quod ducatᷣ ad balneũ
porrete in cõmitatu bononie ad potandũ illã
aquam ſecundũ ordinẽ illorũ balneorum aut
faciat ſibi portari uſqꝫ ad potũ duas aut .iii.
ſalmas illius aque aut ſaltẽ purgetur cũ ſyru
po et medicina ſcripta in pricipio et poſtea ua
dat ad balneũ petrioli uel ſancti Philippi i co
mitatu ſenarũ ubi moretur.xv.diebꝫ uel.xx.
Et hec puto cum laude dei ſibi ſufficere. Item
ſumat omni die ſuppoſitorium ſecundum re/
ceptam magiſtri etc.

¶ Finis.

¶ Bauerius de Baueriis.

Lcera pecto

ris aut ẽ accidẽs extrinſecus ſi
cut a uulnere aut ab intrinſeco
ſicut ab humore acuto colere mordicatiua fle
gmate ſalſo aut humore aduſto aut apoſtema
te quod ſaporatũ eſt. Et humor predictis aut
eſt cõgeſtus in mẽbris pectoris aut a toto uel
aliquo uel aliquibus mẽbris eis influit et mul
tiplicatur in toto uel mẽbris ipſis ex regimie
replectiuo aut ex dimiſſione euacuationũ con
ſuetarũ ſpontanearũ aut artifitialiũ. Et hec q
dem ulcera aut ſunt i muſculis aut in pleura.
exẽpli Raſis.iiii.cõtinentis ex uerbo Galie.
ulcera in pulmone ex gutta inſepabili accuta
ſubtili q̃ ex aſſidua ipſius influẽtia ad pulmo
nẽ corroſionẽ facit in ipſo aut in aliis anneli
tus inſtrumẽtis ꝑueniunt et flegma ſalſum ſi
diſcurſus fuerit a capite ad pulmonẽ aſſidue
generat in eo ulcera et ultimat maliciã. Pti/
ſis duobus modis ſumitur uno mõ pro mala
cõplexione ſicca totius corpis qua tabeſcit et
macreſcit corpus totũ et attenuatur cõſump/
tis eſt huius et hec aut in ſimplex aut cõpoſi/
ta cũ caliditate aut fri. De ſimplici loquitᷣ yſa/
ac.iii.febriũ ſi ſit cõiuncta frigiditati dicitur
etica ſenectutis ſi caliditas ẽ ptiſis cõpoſita q̃
ex febribus a mẽbris depẽdentibus.ſ. ethica
febrili. Cauſa ptiſis uere q̃ ſecundũ meſue ẽ
detrimentũ deſiccationis cadẽs in corpus ex
calore febrium habitudinalium innatarũ ex
ulceratione pulmonis aut ſunt ĩ pulmone per
proprietatẽ aut ab aliis mẽbris q̃ proprietatẽ
aut ſequitᷣ fracturã uene aut rupturã a popli
cis aut fixurã ſiue plagã in carne uel cartila
ginibus pulmonis nõ cõſolidatã ſed ſanioſã
que ꝑ cõitatẽ eſt quia ſequitur humorẽ acutũ
defluentẽ ad pulmonẽ et ꝑ ipſum tranſeuntẽ

Digitized by Google

Et catarrus corroſiuus mordicatiuus aut pu/
trefactiuus aut ſanies mordicatiua corroſiua
curens ad pulmoné aut ex peripleum a aut ſa
nioſitas pleuraſis aut cauſa aliqua ſputi ſang
uinis aliquando accidit ex propria malicia ſui
nutrimēti licet ab aliis mébris uel ſibi cōicē/
tur. Et Raſis .iiii. continē. Aliquando fit ex
groſſis humoribꝫ pulmoné impletibus et po
ſtea putrefactis. et illa dicitur ptiſis aſmatica.
Serap. utplurimū ptiſis inceptio a ſputo ſan/
guinis eſt nō tamé poſt omne ſputū ſanguis
ſequitur ſputū ſaniei neqꝫ poſt oē ſputū ſani/
ei ſequitur ptiſis Auic. magis ſana ſunt ulce
ra pectoris quia uene ipſius ſunt breuiores
et duriores ideo nō ſunt ſic apte corrūpi et pu
trefieri et uirus nō remanet in ulceribus pec/
toris imo curit ad ſpaſmū eius quare nō mor
dicat neqꝫ corrodit nō ſic é in ulcere pulmo/
nis et motus corpis non é ita manifeſtus ſi/
cut pulmonis et pectus é carnoſum. Alii pul
mone aut uene magne ſunt et ſi rumpunt ru
ptura earū magna eſt et tarda earū conſolida
tio et maxime ſi eius cauſa fuerint humores
colerici acuti ſubtiles. hec eni ulcera pulmōis
diuerſitas que é ex humoribus corroſiuis cu
rā nō admittit neqꝫ qui hoc moleſtatur ſanati
oné nouit eo ꝙ in huiōi humane pulmo putre
fit uelociter pp humores acutos que uero ul/
cera fiūt aliis de cauſis ſi ipſorū pricipiis me
della apponatur patienſqꝫ ciborū medicami/
num que regimé utatur competés ad priſtinā
pōt reduci ſanitaté. Et auté ſi poſt longū hec
inueneris tépus poſſibile nō eſt ea ſanari ſed
cā adhibe curā que uirtuté tueatur et paſſioné
phibeat augeri. Diſcordia inter Serap. et ga
li. v. de ingenio ſanitatis de cura ptiſis uoluit
Serap. ꝙ ulcera pulmonis nō ſunt curabilia
Et gal. vii. de iuuamétis et ponitur. iiii. conti.
Si paſſio fuerit in cartilaginibus pulmonis ī
curabilis erit aut difficilis cure. ſed ſi accidit
pāniculo intrinſeco cane pulmonis curat de
leui niſi accidat ei putredo ueniens in qua ſit
corroſio. Sedat Auicé. diſcordiā ſi accidat a
ſolutione ſanguinis et nō ab apoſtemate nec
ab corroſione. Sed ſi fiat pp caſū aut pcuſſio
nem et nō apoſtematur tūc dū pmanét uulne
ra et nō fiūt adhuc ſanioſa recipiūt ſanitatem
et ſi illa que ſunt ex ulceribus ex qbus aduē/
nit ſputū ſanguinis et nō ſunt ſanioſa et non
apoſtemātur recipiūt ſanitaté. Sed q̄ ſunt ex
apoſtemate uel corroſione nō ſanātur. Raſis
iiii. continé. ex primo ca. que epidimie é una
ſpecies ptiſis q̄ tenet caliditaté malā crudeli/
ter et é breuis coadiuuatōis q̄ ſpecies nō obti/
net oio digeſtioné in ſputo aut ſi obtinet ſpu
tū erit fetés etc. Et alia ſpecies nō mala ſed lō
gi téporis que pfecte digeritur et breuiter et
facit facile fieri ſputū. Et é alia ſpecies ptiſis
accidés ſine febre quā antecedit tuſſis diutur
na et ſputū groſſū nimis ſimiliter glutini pi/
ſciū abſqꝫ humiditate aliqua oio et nō fit hec
ſpecies ptiſis ob cām ulcerati pulmonis. ſed
aſſiduitate reumatis deſcédentis ad eū in quā
titate multa ex ſtrictura canaliū pulmonis et
ſic macreſcit corpus ex quātitate tuſſis et an/
helitu malicia. Corpa ad ptiſim parata ſunt
Raſis .iiii. continé. corpa dura ſolida ſunt ad
ledendū uenas magis pata. Et Auic. corpora
dura ſpiſſa pp id quod accidit eis de eruptio/
ne uenarum ad ptiſim ſunt parata. Serap. et
quorū pectora ſunt ſtricta qbus nō é conca/
uitas et eorū ſpatule ſtricte a carne denudate
eminétes retro ſicut ale quapp nominant a
lata. Auic. et habétes cōplexiones frigidas et
hu. ꝙ in iſtis magis multiplicāt catarri et ho
rū forme ſunt lenes albe declinātes ad ſubal
bediné ſiue flauitaté. Auic. multiplicat ab e/
tate. xviii. annorū uſqꝫ ad. xxx. Meſue raro
accidit ſenibus et pueris. Gal. iiii. epidimia/
rū mulieres aptiores ſunt quā uiri ad ptiſim
pp frigiditaté cōplexionū earū et anguſtiam
pectoris ex diſpoſitione membrorū Auic. ſi
cū hac diſpoſitione mébrorū eſt debilitas ce/
rebri recipiéns ab aliis mébris ſupfluitates
que poſtea cadāt in pectoribus eorū, et nō di/
geruntur ibi tūc cōpleātur diſpōes ad ptiſim
et pprie ſi fuerint humores cole. quoniā ſolū
ſunt cā catarorū acutorū mixta etiā cum fleg
mate ſunt cā ſalſorū Auic. in regionibꝫ fri/
gidis magis multiplicat q̄ in calidis et Autū
nus é aptus tépus. iii. affor. Egritudines ue/
ro.

Signa generis ptiſis

Ad ſputū ſaniei et nō é certū ſignū niſi poſt
ſputū ſanguinis. Ex pulmone aut apoſtema
pulmōis. A febris minuta deinde. i. ſicca nō
uaporoſa inſepabilis pp uicinitaté ad eorum
et pōt eſſe putrida pp fumos putridos. febris
pōt eſſe piodica et cōtinua. ſed cū dicūt inſe/
pabilis itellexerūt de ethica q̄ tamé nō é i pri
cipio ptiſis ſed tamé nō longe ſupuenit a pri
cipio in principio pōt eſſe ptiſis ſine febre cū
ulcus fuerit parū pauce ſaniei et igitur intel/
ligitur meſue cū dicit. cū dicat ꝙ aliquādo eſt
ſine febre ptiſis ſed nō diu durat quin fiat fe.
pp ppinquitaté ad cor. Et uoluit alzaramus
cap. de ſputo ſanguinis et prima fe. ſupueni/
ens utplurimū é putrida ſed nō diu ſtat quin
ſibi aſſociet ethicā quoniā facile caliditas ex/

Digitized by Google

tranea cõfirmatur ĩ corde. Et hec febris cre/
ſcit in nocte pp uapores qui retinent̃ q in die
euaporãt et ẽ cõe oĩbus ſe. ſequẽtibus ptiſim
et corpis ſiccitaté et pcipue ethicã. Serap. et
Auic. facies cornacilis pp humidi cõſumpti
oné. Raſis. iiii. cõtinen. Sudor accidẽs ob de
bilitaté uirtutis. Auic. ſi in ſputo ſunt cruſte
nõ remanet dubitatio. Auic. quandoqꝫ fit co/
lor plumbinus ĩ principio uerũ fit rubeus cũ
uapores ſupius aſcendũt Auic. extenduntur
colla et duo cornua frõtis Raſis. iiii. continé.
apoſtema pedes eorũ in fine dierũ Auic. pul
ſus eorũ ẽ fixus. i. durus cũ uelocitate puuſ.
P. ragitus in uẽtre cũ tẽſione hipocũdriorũ
ad ſupiora Raſis. iiii. cõti. deſtruit̃ appetitus
Auic. incuruatio unguiũ. Gal. i. de interiori
bus habẽt annelitũ fetidũ quod ſpuunt debet
poni ſup prunas que ſint ꝑportionate ut non
ſint igitur pauce ut nõ reſoluãt neqꝫ ita multe
ut ipſum cõſument Auic. utplurimũ ſunt uẽ
tre ſtitici quãdoqꝫ tamẽ ſoluit̃ pp debilitatem
retẽtiue. gil. et ger. dolor ſpatule ſiniſtre uſqꝫ
ad humores cedunt̃ ab inſpiratiõe cuiuſcũqꝫ
aeris calidi et fri. excedẽtis. Ad ultimũ acci/
dit diſſolutio uẽtris caſus appetitus et abſcon
ditur ſputũ. Signa ſpecierũ auic. ptiſici quo/
rũ cã fuit humor corroſiuus ſpuũt humorem
ſaliuã q̃ habet ſaporẽ aque marine. a cauſa ca
lida ſputũ erit citrinũ uel croceũ uel ſubrube
um. A cã frigida ſputũ erit globoſum liuidũ
et nõ ſic cito macreſcẽdo ꝑcedit corpus cog/
noſcitur calida frigida p alia ſigna. Si a ca/
tarro ſũt relaxatio et titilatio palati et ſputi ha
bũdãtia et incõtinẽtia lacrimarũ. Signa cura
bilitatis gal. iii. epidimiarũ pueri a tẽpore diſ
latationis uſqꝫ ad tẽpus pfecte etatis liberan/
tur a morbis difficilibus ex uirtute in eis aug
mẽtata et ꝑprie tẽpore quo naſcunt̃ pili in pe
ctine. Pau. ptiſis ĩ quã facilis fit digeſtio ſpu
ti et emiſſio eius durabilis erit p longũ tẽpus
in uita Gal. iiii. regiminis ſanitatis eorũ qui
poſt duos aut tres mẽſes ad me uenerũt non
oẽs euaſerũt in quibꝰ apoſtema factũ eſt incu
rabile et eorũ in quibus apoſtema in uulnus
cõuerſum ẽ nullũ ad ſanitatẽ rediit uerũ q eo
rum rectã uiã ſecuti ſunt iuuamentũ habue/
runt quoniã ulcera neqꝫ augmẽtari neqꝫ ma/
gnificari ualuerũt. ulcera pẽdẽtia a multa hu
morũ malicia. ſ. corroſiuorũ nõ curant̃ Sera
pi. ulcus abſqꝫ corroſione ĩ pulmone ſi prete
riit tẽpus longũ non ſanatur ſed alleuiat̃ ita
ut non magnificetur neqꝫ corrodat neqꝫ extẽ
dat locũ ſuũ ſi erradicetur in principio ſui ad
uentus ſanatur integre Raſis. iiii. continẽtis
omnes ſpecies ptiſis ſunt curabiles dum non
accidat corroſio. Auicẽ. ulcera pulmonis ſũt
magis ſalua que ſunt de genere cruſte id eſt q̃
faciunt cruſtam et hoc quando fit a reſolutio
humorum a labiis ulceris. nã hec cruſta ma/
net aliquo tempore et poſtea cadit et hoc ẽ me
lius quã ſi continuo flueret ſanguis ſed ſi eſ/
ſet cruſta propter aduſtionem humorũ et cor/
roſionem et combuſtionem faceret ſcaram ſi
cut in impetigine non eſſet melius. Gentilis
ſi ptiſis multum impreſſit in pulmone quod
ſignificatur per ſputum cruſtoſum ſaniei et
multa extenuatione corporis et febre ethica
non curatur. ſi autem impreſſit modicum et
ſit ſine ſanie aut cum pauca poſſibile eſt ut ſa
netur. Si cito ſuccurratur antequã ulcus ſe/
quat̃ apoſtema et ſi apparet ſanies et nõ ſint
alia ſigna mala ſpes eſt aliqua Affor. v. Qui/
cũqꝫ a ptiſi moleſtantur ſi ſputum quodcũqꝫ
exſpuunt et graue fetet ſuper carbones fuſũ
mortale. Sputum ſignificat mortalẽ pti/
ſim per tres per colorem per deſcenſum in a/
qua et per fetorem cum proiicitur ſuper car/
bones hypo. viii. a capite defluunt pili morta
le et non ſolum a capite ſed etiam a barba.
Nam ſignificat defectum humidi radicaliſ et
debilitatem digeſtiue ꝙ ſignificat defectum
humidi patet quia capilli detinent̃ in ſuis por
roſitatibus per illud humidum et uiſcoſitatẽ
ad intra porros ſuos conſumpta illa humidi/
tate elargantur porri et defluũt pili deficit hu
miditas radicalis deficiente nutrimento cuti
nutrimentum cuti deficit propter defectũ cor
dis imittendo debitam quãtitatem ſpiritus ui
talis ad epar ſine quo non poteſt epar genera
re ſanguinem nutritiuum ac etiam imittendo
debitam quantitatem ſpirituum membris ex
tremis ſine quo non poteſt fieri bona nutri/
catio. Aduertendũ hoc ſignum oportet ꝙ pi/
li ita cadant ꝙ non renaſcantur. hypo. a ptiſi
habente diaria ſuperueniens mortale et hoc
uerificatur ptiſico iam debilitato et perduran
te. Aliquando accidit ptiſico non multum de
bilitato et humores mali euacuantur et nõ eſt
mortale ſignum ſed ſi ſuperuenerit multa ex
iſtente debilitate ſignificat citã mortem auic.
xiiii. tertii de ſuperfluitatibus epatis ad finem
conſtipatio epatis ſuperueniens ptiſico ẽ mor
talis. nam ſignificat ꝙ retinentur materie ma
le per quarũ preſentiã ſuffocatur calor debi/
lis. Auic. ĩ fine ingroſſatur ſputum et ſaliua.
deinde interſecatur propter debilitatem uirtu
tis et quandoqꝫ moriunt̃ ſuffocati. De preſer
uatione a ptiſi in his qui ſunt preparati. Gal.
v. de regimine ſanitatis multi habentes ma/
los humores quod cum ſcreatu et tuſſi emitte/

Digitized by Google

bant ſanguiné cũ minime excreabãt ad ſani/
taté reducti ſunt. et preſeruatio é ut ſtudeas q̃
to poteris ne tuſſiant. nã tuſſis corpe ẽnte hu
mido trahit malas materias ad pulmonem et
ſtudeas ne aliquid deſcẽdat a capite ad pectus
et hoc poteris tribus modis facere. Primo cũ
catartico reſpiciẽte malos humores et eoſ edu
cente. Secũdo cũ diaſpaté in cliſterio ꝓhiben
te deſcẽſum materie ad pectus. Tertio cũ cata
plaſmo cũ afrodrillo uel ſimilibus capiti ſup
poſito. Flobotomia cõuenit quantũ ad preſer
uationé et quantũ ad curã poſtquam quis pti
ſim incurrit et curatur et preſeruatur p uſum
zucari ro. dꝰ quibꝰ dixit meſue ꝙ nõ compre
hẽſibiliſ é numerus eorum qui ſanati ſunt p
uſum eius.

Cura ptiſis perficitur

tripliciter inſtrumento dieta potione et cyru/
gia. In principio ptiſis debet multũ trahi de
aere calido multũ ut mundificet et exſiccet et
patet. vi. epithi. uitare debent habitudines ſic
cas ad caliditaté declinãtes artifitialiter uel na
turaliter ẽntes tales. Carnes limaciarũ teſtu/
dinũ et ranarũ conueniũt et aqua ſublimatõiſ
iſtarũ carnium et mel poſitum in iuribus car
nium et aliorũ cibariorũ multũ iuuat ad mũ/
dificationé ſicut diagragantũ et gumi arabi/
cum adiuuant ad conglutioné et conſolidatio
nem Gal. in lib. de euchi. et cacochi. ſcriptũ
eſt ab omnibus medicis ꝙ lac orichimiſſimũ
eſt et pp hoc extimant quidã eos qui habẽt ul
cus in pulmone ab eo ſolet curari. Signũ ꝙ
lac bene digeratur eſt ꝙ aſſumens non perci
piat doloré in uentre nec rugitũ nec fumoſã
eruptuationé aut acetoſam. Cura ptiſis du/
plex eſt uniuerſalis et pticularis. uniuerſalis
duas habet intentiones una ad corrigendum
cauſas faciẽtes ptiſim. alia eſt earũ abſciſio.
Euacuationes fortes nocẽt ptiſicis maxie que
fiunt per uomitũ dixit Hypo. iiii. affor. ptiſi/
cos metuẽtes. ſ. ſi ſint medici ad ſupiores far
macias. i. ad uomitiuas. Et Gal. in cõmento
ꝙ nõ ſolũ tã ptiſicos exiſtẽtes ſed apparatos
ad ipſam ampliat uomitus ulcus pulmonis et
commouet ſanié que poſſet currere ad cor et indu
ceret morté. et hoc intelligit de uomitu uiolẽ
to et in cura regu. nam ſi apti põt uomitus in
duci aliquãdo i antecedẽte cõcederet uno mõ
aliqua materia mordicatiua uel uenenoſa eſ/
ſet in ore ſtomaci natãs. Cura pticularis. hec
habet. v. intẽtiones. prima mũdificatio et ab
ſterſio ulceris. ſecũda eſt ꝓhibitio materie ad
ipſã. tertia expulſio materiarũ et ſaniei exſic
catio ex ipſo. quarta cõſolidatio et incarnatio
quinta correctio accidẽtiũ. Oportet i impleti/
one prime et quarte intẽtionibꝰ euitare erro/
rem. in qué multi ſtolidorũ et inaduertentiũ
i ncurrũt quãdo querũt ulceris mũdificationẽ
exhibẽt mundificãtia cũ abſterſiõe forti quã
nõ requirit ulcus. quare elongat et ꝓfundat
cũ eis et producũt ad ſanguinis ſputũ quod i
hac paſſione uehemẽter é uerendũ. et quãdo/
qꝫ querunt ante tẽpus mundificatiõis debitã
ulceris cõſolidationé exhibent ſtitica. quare
retinet ſanies i profundo et intumat et impi/
guit in pulmone et ſua mordicatiõe auget ul
cera et facit difficultaté anhelitus. Cura ulce
cũ pulmõis fit p exſiccationé uehemẽté. iiii.
tõtinen. Medicie adimplentes primã intenti/
oné mel aqua ordei aq̃ zucari brodiũ ciceris
aq̃ yſopi yreos aut fraſiã. i. praſſiũ decocta in
aqua mellis. et heſmes de qua diaſcorides et
Serapi. dixerunt ꝙ mixta cũ melle more ele
ctuarii ſũpta maxie ſubuenit ptiſicis et ſaniei
q̃ eſt i pectore difficilis eductiõis. ʒ. ii. tribus
diebꝰ mane cũ cocleari. i. mellis optie ꝓſunt.
De cõpoſitis ſyrupi de yſopo fortius eſt loch
de caulibꝰ et de ſqlla Serapio illos quos cõſe
quit ptiſis abſqꝫ febre et aſcendunt cũ ſputo
res groſſe et uiſcoſe ſimiles glutini piſciũ op
portet ut ſumãt ea q̃ abſtergunt et ſubtiliant
ſicut decoctio yſopi in aqua ſicut yſopus praſ
ſium cheſmes ireos cũ oleo amigdolarũ dul/
cium et oleo de granis pini. Scd'a intentio p/
ficit ꝓhibendo materias q̃ trãſferunt ad ipm
et cõfortatiõe pulmonis ne recipiat. Medicine
pulmoné cõfortãtes ſunt rob mirti et ſyr. eiuſ
cũ. ʒ. ii. pulueris pulmõis uulpis et loch. de
pulmõe uulpis cõfectũ cũ rob mirti. nã é ma
gis cõfortatiuũ q̃ quãdo fit cum decoctõe zu
ca. Re. ſyru. mirtini et ſucci roſarum ueteris
an. ℥. ii. pulmonis uulpis et gumi arabici et
dragãti ſucci liqricie croci ſeis feniculi an. ʒ
i. Cõfice bene pmiſcẽdo ꝓhibet hoc loch ma
teriã declinare ad pulmoné cum rectificatio
ne mẽbri mandãtis et coaceruãtis illas et cũ
deriuatiõe earum ad oppoſitũ. Tertiã intẽtio
né cõplent medicamia exſiccãtia putrediné q̃
fit in pulmone q̃ adminiſtrari debẽt poſt debi
tas euacuatiões ut extirpet reſiduum putrefa
ctiõis oio meſue admiſtratio mirre reubarba
ri. ʒ. i. cum mellis. ʒ. ii. lambẽdo diebꝰ inter
poſitas cum aq̃ in educẽdo ſaniem é medica/
men notabile et fortius alchitrã cum melle et
galbano liq̃factis ſimul é medicamé notabile
Quarta intẽtio complet cũ medicis habẽtibꝰ
duas uirtutes. ſ. mũdificationé et cõſolidatio
né. et hoc quãdo uolumꝰ iplere has. ii. ſimul i

Digitized by Google

tentiones.ſed ſi ſolū quartā intentioné imple
re uolumus adminiſtrabimus medicinas ſiti
cas ſigillātes et cicatrizātes ulcus. De rebus
adimplétibus é lac aſininū caprinū muliebre
Electuariū ꝙ in ꝓtiſicos conſumptos reſtau/
rat febrilé remittit diſcraſiā ulcus mundificat
et ꝓhibet ipſum ampliari. Recipe teſtudines
remotis obſtrachiis ꝑ infuſione ipſarū in aq̄
calidiſſima carnes earū prius bene lotarū et
mundatarū in aqua ordei decoquant̄ et bul/
iant dū bene cocte fuerint et tunc optime inci/
dantur et terātur. Et habeat pinee fiſtici amig
dole dulces paſſule enucleate munde ſemina
cōmunia frigida humida et optime incidātur
uel terantur cū predictis carnibus miſceātur
et ſuper addantur pulpe cancrorū fluuialium
decoctorū et penidie et candi. et iterū optime
miſceant̄ deinde habeat zucarū optimum ꝙ
ſufficit et decoquatur in brodio dictarum car/
nium et aqua ſublimationis ranarū et limatia
rum uſq; ad ꝑfectam decoctioné et ſupra pre
dicta exiſtentia in mortario prouiaatur et cū
piſtello diu ducédo optime et incorporentur.
cū autē tepere ceperit ſupmittatur puluis qui
ſic fit. Recipe ſafirorū ſmaraldorū iacinctorū
ambarum margaritarū amborū coralorū oſ/
ſis de corde cerui charabe anna. ʒ. i. cinamo/
mi electi cardamomi maioris yreos zenze.
croci anna. ʒ. i. ſem. amidi ſucci liquiricie dra
ganti gumi arabice ſemis portulace anna. ʒ.
ii. pulueris cancrorū fluuialiū. ʒ. iii. pulmo/
nis uulpis. ʒ. iiii. et bene incorporent̄ in ua/
ſe uitriato et uſui reſeruetur lib. vii. ex tracta/
tu medicine exſiccantes ulcus pulmonis ſunt
cinamomū mirra caſſial crocus ſquinantum
oleum balſami ſpica inda amomū thus balau
ſtia barba ireina lutum ſigillatū gumi arabi/
ci opium iuſquiamum magat. i. radix granati
ſilueſtris roſarū folia ozimi latorū foliorum
deſiccat potus et pulmoné nimis.

ℭ Finis.

ℭ Bauerius de Baueriis.

Oloris poda

grici qué Reue. D. M. do. lega
tus Bononiéſis paſſus eſt cau/
ſa fuit materia flegmatica ut fa
cile declarari poteſt ex ſignis que ab illuſtri/
bus docto. ponuntur que ſunt color loci dolé
tis qui nó mutatur alteratur aut ſi alterat̄ uer
titur ad plumbeitaté hoc é quia color fiet ma/
gis albus quā prius et hoc cótingeret quādo
materia éet flegmatica ſubtile aut erit illic pa
rum inflamationis et hoc cótingit quia dolor
exacuit materiā et illa que prius mouet̄ eſt ca
lida et utplurimū colerica hinc é ꝙ color loci
alteratur pauca rubedine tendéte ad puam ci
trinitaté ut apparuit in. d. v. Et hoc fuit quod
dixit Auic. xxii. tertii cap. de ſignis dolorum
iuncturarū. Et materiā flegmaticā ſignificat
ꝙ nó alteratur color aut alteratur ad plumbei
taté aut eſt illic parū inflamationis et é adhe/
rentia doloris. i. dolor eſt fere cótinuus tamé
remiſſus urina alba cū ſupfluitatibus flegma
ticis etas prime ſenectutis priuatio exercitii.
cóferentia a rebus moderate calidis eſt inſup
priuatio ſignorū ſignificantiū dominiū ſang
uinis aut colore que referre breuitatis cauſa
relinquo.

Iſtius diſpoſitio

nis duplex é Regimé unū preſeruatiuū aliđ
curatiuū. Preſeruatiuū attendit̄ tépore ſani/
tatis et adimplet̄ dieta potione et cirugia que
ſunt medici inſtruméta. Et hec tria ad duaſ di
rigunt̄ intétiones una earū eſt cóſeruare iun
cturas pedum in ſua naturali complexióe et
eas fortes reddere. Secūda é prohibere cau
ſas tam intrinſecas quā extrinſecas aut ſalté
ipſarā magnificationé ne in iuncturas impri
mant impreſſione doloré cauſante. Intentio
prima in inſtruméto diete cóſiſtit i debita ad
miniſtratione ſex rerū nó naturaliū que ſūt
aer cibus et potus. inanitio et repletio motus
et quies ſomnus et uigilia et accidétia anime
incipiendo ab aere.

Aer ſit ad caliditatem

et ſiccitaté decliuis quia ſi nó ſit natura talis
fiat arte cū igne in camera facto ex lignis o/
doriferis et ſiccis ſicut iunipi abies lauri roſ
marini taariſci aut ſuffūiget̄ locus habitatio
nis cū thure aut laudano aut ſtorace aut gra/
nis iuniperi aut tali cópoſito ꝙ cóuenit tépo
re hiemis. Recipe thuris ſtoracis calamite lau
dani galie muſcate an. ℥. ſe. piſtent̄ et fiāt tro
ciſci cū uino maluatico et exſiccent̄ et cum o
pus fuerit puluerizet̄ unus et aſpergatur car
bonibꝰ ignitis priuatis fumo. aliud ſuffumi
giū ꝙ cópetit tpe autūni. Recipe ſtoracis liq
de. ℥. ſe. thuris calamite an. ʒ. v. laudani ſpo
dii an. ʒ. i. cū aqua melliſſe reforment̄ trociſ
ci quorū qlibet ſit unius. ʒ. et cū opus fuerit
puluerizetur et fiat ut dictum eſt. Sit ca
mera et locus habitationis ab omni cloaca et
decurſu aquarum remota non ſit terena nec
habens teſtudines et reuolutiones ex muro

Digitized by Google

conſtructas. Et quia applicatio ad humidum
corpus pp ueſtes multis modiſ uariari poteſt
ideo ueſtes ſub determinatione aeris reponi
ſolent. tpe hiemis muniatur caput precipue
nocte birreto duplo habente appēditias uſq3
ad locū ubi collo dorſi coniungitˀ et in die ha
beat birretū tale ut caput a frigore illeſum ſer
uetur et ſecundū temporū diuerſitatē in cali/
ditate et frigore calidius aut minus calidū cū
birretis caput cuſtodiat. muniat corpus totū
ſecundū tēporum diuerſitatē pānis ita ꝙ cor
puſ neq3 mēbra a frigore ledanṫ neq3 adeo cā
leſiāt ut fiat rara quoniā rarefactio cā eſt de/
bilitatis neruorū et iuncturarū reddit eni mē
bra humorum ſuſceptibilia.

De accidentibus ani

me. Abſtinendū eſt a triſtitia ſollicitudine fu
rore. cōfert gaudiū leticia ſpes bona et forſan
nō nocet ira moderata calefacit enim et parū
exſiccat.

De motu et quiete.

Nocet exercitiū forte et inconſuetū exercitiū
ſuperfluū excitat podagrā. xxii. tertii nimiū
ociū et labor ꝓpinquus ꝑoxiſmi et fricatiōes
fortes in loco iuncturarū et balneū aque dul/
cis et motus hora defluxus materie et ſtrictu/
ra iuncturarū doloroſa et portare caligas aut
caligos ſtringētes pedes et ſtare iuncturis an
charū genuū aut pedum lōgo tpe incuruatū.
et quia exercitiū aliquod cōfert in cōſeruatio
ne ſanitatis iuncturarū oportet premittere.
primo ꝙ ſtāte dolore capitis aut iuncturarū
exercitiū peditādi aut equitādi nō cōuenit pa
tet quia materiā ponit in fluxu et maiora indu
cit nocumēta q̄ utilitatē. ſecundo ꝙ ſtāte nota
bili corpis replectione abſtinendū ē ab exer
citio imo quieſcendū oportet ut pria tertii mē
ſura exercitii tanta ſit ut pducat ad laſſitudi/
nem excluſiue. quarto cū cōtingerit pp exer/
citium laſſitudo ab eo deſiſtendum eſt. unde
hypo. eſt eni motione corporis cū quis dolore
ceperit ſtatim quieſcere remediū ē. quinto ex
ercitia cōſueta meliora ſunt et melius tollerā
tur iuxta illud hypo. aſſueti aſſuetos ferre la/
bores etc. ſexto exercitiū uniuerſale melius
eſt pticulari quod fieri debet lōgo tpe peditā/
do aut gradariū equū mediocriter equitando
ſtomaco exiſtente ieiuno et pulſis ſupfluitati
bus prime et ſecunde digeſtionis aut loco ex
ercitii fiāt fricationes incipiēdo a brachiis et
trahendo deorſum et tandē ad ſpatulas deſcē
dendo ad nates cū pāno calido ſed nō fiāt ad
pedes et tamdiu fiant quouſq3 corpus rubere

incipiat. Exercitiū pticulare fiat calefaciendo
caput cum pāniculo bis aut ter et fiāt fricatio
nes leues et inde pectinationes nō exiſtente
capitis dolore. Conuenit etiā dicere hymnos
aut pſalmos uoce aliqualiter alta. fricationes
leues iuncturarū dolore nō exiſtēte et balneū
confortatiuū iuncturarū et unctiones de qui
bus ē hoc Recipe gallarū lib. i. ſalis. lib. i. bu
liant in ſufficiēti quātitate uini rubei pontici
et pauciferi quantū ſufficit ꝑ lotione pedū et
tibiarū et per interualla nō longa ſtomaco ie
iuno fiat lotio abſq3 pedū forti fricatiōe de ꝓ/
prietate gallarū eſt cōfortare iuncturas ſtrin/
gunt eni uias et uniunt eni ptes mēbri ne ma
terie ad ipſas fluāt et ſua ſiccitate deſiccat ma
terias fluentes. cōſumat materias humidas in
eis reptas. Ad idem ualet hec lotio Reci. uini
pontici nō multū potētis in quo buliant nu/
cū cipreſſi lib. ſem. abrotani. m. i. et hec lotio
magis cōueniret tēpore hyemis. Itē Recipe
foliorū mirti. m. i. ſaluie abrotani an. m. ſe.
buliant ut prius. et hoc conueniret tēporibus
mediis ſed uinū debet eſſe minus. ualet ut di
xit Raſis in lib. iuncturarū fricatio ſup iunc
turā cū oleo et ſale ſumatˀ oleū dulce et ī mor
tario cum ſale ducatur donec totū ducatur ad
formā unguenti cū quo calido fit iuncture li
nitio et hoc confert omni tempore ante aduē
tum ꝑoxiſmi ualet ad idē unctio facta cū oleo
maſticino aut cum nardino uel cū ambobus
ſimul. et ad idem ualet oleū de camomilla ſed
eſt debilius mō uno iſtorum mō altero uti po
terit et nō amplius quā ſemel aut bis in ebdo
mada iuncturis non dolētibuſ.

De ſomno et uigilia.

De conuenienti menſura ſomni et uigilie ꝑ
quibus ē premittendū quod cōuenientior ho
ra eſt dormiēdi nox quā dies. unde tertia pri
mi naturalis dormitio et ꝓprie curſum natu/
ra facta eſt que noctē non effugit et diem non
impedit. ſecunda nō eſt dormiendū īmediate
poſt cibum ſed differendū eſt ad duas horas
aut ad unā ad minuſ. tertia nullo tēpore ē dor
miendū capite diſcoperto. quarto cauendū eſt
a ſomno diurno. unde tertia primi. in die eni
dormire malū eſt et ad malas prepat egritudi
nes. quinto dormiendū eſt capite eleuato. ta/
lis eni ſitus caput diſponit minus ad replen/
dū uaporibꝫ. ſexto nō eſt reſupine dormiēdū
quoniā materias ad poſteriora ad nucā deſcē
dere facit. ſeptio naturalis ſomnus ē. vii. uel.
viii. horarū neq3 amplius dormiendum neq3
minus. vi. octauo dormitio ſup uētrē digeſtio

Digitized by Google

nem roborat ſe oculis nocet in dormiédo ſit
modus talis tranſactis duabꝰ horis a fine ce/
ne uadat. Reueré. D. V. ad lectú capite bene
eleuato et dormire incipiat ſup latere dextro
ſecundú ſomnú faciat ſup ſiniſtro latere de/
mum ſup dextro ſe reuoluat. talis enim dor/
mitio bene diſponit organa ad digerendú et
fiat corpore conuenienter pannis tecto.

De cibo et potu.

Dimittendi ſunt cibi omés qui ſunt difficilis
digeſtionis ut panis agimus aut nó bene coc
tus cibaria de paſta et omnia corpora legumi
num. unde Gali. in cómento amphor. ubi in
digentia ꝙ helenes pp indigentiá legumina
comedebant ſecuta eſt eis pedú debilitatio.
Dimittat carnes groſſas et bouinas etc. Et
carnes omniú auium in aqua degentiú et ſal/
litas omnes. et carnes habentes multas humi
ditates ut agnine. et capita quadrupedú et ui/
ſcera ipſorú. et caſeus et lac et quecúqꝫ ex lac
te fiunt. Nocent piſces omnes lacunales ut
tenche anguille gambari et ſimiles et piſces
magnorú corporú ut ſtoriones toni et ſimi/
les. Et herbe complexionis frigide et humi/
de ut ſpinacia lactuca portulaca etc. Et nutri/
menta omnia facilis corruptionis ut ſunt om
nes fructus que apud grecos orarii dicuntur
ut melóes citrulli cucurbita ceresa pruna mo
ra criſomila pira mela uernalia uua ficus re/
centes et omnes fructus ante maturationem.
Priuſquá ad electioné ciború deſcendá que/
dam regule ſunt premittende. Prima non é
comedendú niſi affuerit uera et naturalis fa/
mes patet quia ſi cibus aſſumitur ſine natura
li appetitu ſignificat aut ꝙ cibus preaſſump/
tus non eſt digeſtus aut ꝙ ſtomacus é malis
humoribus repletus indigentibus maturatio
ne. Secúda non differat comeſtio dum uerus
affuerit appetitus patet quia tollerare famem
ſtomacus malis replet humoribus. Tertia dú
appetitus fuerit intenſus nó comedatur uſqꝫ
ad facietaté. Quarta non eſt comedendú ſi in
ſtomaco ſentitur faſtidiú quoniá generat mor/
bos flegmaticos. Quinta ſubtilia cibaria pre
mitti debent groſſis. Sexta menſura cibi et
potus talis et tanta ſit ut ex eis non grauetur
ſtomacus deterior comeſtio eſt que ſtomachi
grauitaté facit ſicut deterior potus eſt qui té/
peramentú egreditur et in ſtomaco natat. Se
ptima quouſqꝫ ex cibis aſſumptis aut poti/
bus ſentitur grauitas in ſtomaco a cibo abſti
nendum é dum donec conſequetur leuitas.
Octaua dú in ſtomaco ſentitᷣ debilitas a mul
ta comeſtione eſt abſtinendú etiam ſi multus
eſſet cibus neceſſarius patet quia eſſet addere
debilitatem ſtomaco debili. Nona ſtante de/
bilitate ſtomaci cum neceſſi. multe cibationis
cibus eſt pciendus in plures ptes et cibus et
potus qui tunc adminiſtrantur debent ée me
dicinales ut ſuis qualitatibus contrarientᷣ cir
ca facienti ſtomaci debilitaté omnes iſte regu
le colliguntur tertia primi de regimine eius
ꝙ comeditur et bibitur.

¶ Panis ſit de formento bene mundo bona
meſſe collecto ſit debite fermentatus et medi/
ocriter coctus colore canditus pondere leuis
ſubſtantia non compactus aliqualiter ſalitus
etatis unius aut duorum dierum.

Ex carnibꝰ eligantᷣ. ex auibꝰ pullorú gallina
rú caro gallinarú é oi carne melior. xxiiii. có
tinétis. caponú faſianorú francolinorú perni
cú turturú pipionú uolare incipiétiú pulli co
lumború dantᷣ in cibo illi cuius corpus eua/
cuatú é de ſanguine et infridatú ex lógo mor
bꝰ. xxiiii. cótinétis. et oim puarú auiú degen
tiú in pratis et nemoribꝰ. Ex quadrupedibꝰ
caſtrati edi uituli caprioli. ipſe. n. inter ſilue/
ſtras carnes meliores exiſtút et ſáguis ex eis
genitus paucas habet ſupfluitates. iii. alman
ſoris. leporis coniculi. Ex ptibus aialiú eligú
tur anteriores. Oim eni aialiú anteriora cali
diora ſunt et digeſtioni meliora poſteriora ue
ro ecótra yſaac in dietis pticularibꝰ. Caro ru
bea muſculoſa oibus alijs melior exiſtit et p/
prie cú nó fuerit multa pinguedine cóſuſa ne
qꝫ ab ea totaliter denudata. pingues excellen
tes carnes nutrimétú exhibét humidú et mul
tarú ſuperfluitatú. De mó prepandi carnes
dicendú eſt. premittédo primo ꝙ oim anima
lium habentiú corpa groſſa ſolida et macra.
carnes eliſſe meliores ſunt quá aliter prepate
Secundo ꝙ uolatiliú pinguium carnes aſſa/
te ſunt meliores quam alliſſe macrorum econ
tra. Tertio ꝙ ſuperficies aſſatorum cum fue/
rit torrefacta cum lardone incenſo non conue
nit. Quarto ꝙ caro aſſata quando fuerit p
modum ſuffocationis in uaſe reſeruata nullo
modo comedantur tales reponuntur in ſpecie
ueneni. Sexta quarti inter ceteras prepatio/
nes carnium elliſſata eſt melior ſi fuerit bene
cocta. Caro aſſata conueniens eſt ſi bene di/
geritur. Sed quia tarde digeritur non de
bet ex ea multa fieri replectio. Caro cum pin
guedine frixa faſtidiú generat ſtomacú nau/
ſeare facit caput grauat neruos remollit gra/
uioris digeſtionis quam aſſata ſuper prunas
Carnes in furno aſſate uel ſuper graticulas
preparate licet digeſtionis graues exiſtant.

Digitized by Google

tamen quia dant ſolidum nutrimentũ nõ ua/
poroſum ſi bene digerantur laudabiles ſunt.
Piſces in raro uſu ſint et quando eis uti con
uenit ſint pui ſquamoſi degentes in aquis bo
nis currentibus ſicut de aquis dulcibus ſunt
carpiones trute lucii piſcis perſicus capidani
minule timali et ſimileſ. Ex mari aurate ſolee
trilie et eorũ melior prepatio eſt ut cũ oleo dé
coquantur et condiãtur cum menta pretroſi
mulo et feniculo. Vitelli ouorum tẽpati ſũt
facilis digeſtionis paucarũ ſuperfluitatum.
Auic. inde uiribus cordis ideo laudant. Al/
bumen frigidũ et difficilis digeſtionis nutri/
mentum exhſbet uiſcoſum et ſanguis ex eo
genitus non eſt bonus .iii. almãſoris. In mo
do prepationis diuerſificant ſorbilia minus
nutriunt et uentrẽ magis lubricant et aſperi/
tatem cane pulmonis leniunt. Sed tremula
per decoctionem magis inſpiſſata ita ꝙ i cor
tice ſua fracta tremere uideantur meliora ſũt
omnibus aliis et dura aut frixa nullo mõ ſu/
mantur. Caſeus uniuerſaliter non conuenit
ſi tamen aliquando ſumit ſit medius inter re/
centem et uetus ſit nõ uiſcoſus ſed frangibi/
lis et eius uſus ſit in fine menſe accipiẽdo ex
eo duos aut tres bolos. Legumina grana enĩ
uentoſa et inflatiua ſunt non conueniunt iter
alia faſeoli fabe cicera alba caput et neruos le
dunt et iuncturaſ debilitant. cicere rubeo et eí
us brodio aliquando poteſt uti quoniam cali
dum et ſiccum in .ii. gradu et lauatiuum et
aperitiuũ et materias trahit ad uias urine nec
debet comedi in principio nec in fine cibi ſed
ĩn medio ſecũdo cano. et melius ẽ ſi decoqua
tur cũ ſaluia et roremarino in hyeme. Rizũ
cum ſit complexionis calide in primo ſicce in
ſecundo uti poteſt dũmodo non ſit uentris ſti
ticitas. aliquando etiã uti poteſt milio et pani
co licet ſit complexionis frigide et ſicce cum
eorum frigiditas remitti poſſit cum ſpeciebꝫ
aromaticis. Conceduntur herbe calide et ſic/
ce complexionis ut ſunt ſaluia petroſimulus
anetum aſparagi lupulli maiorana feniculus
ſerpillus caulis. Ex radicibus charota et bau
cia ideſt paſtinaca. et ex fructibus capares.
De fructibus premittendũ ꝙ omneſ qui ſunt
uentoſi uaporoſi et humidi facile corruptibi/
les ſunt dimittendi. Secundo ꝙ humidi ſunt
deteriores ſiccis. Tertio fructus linitiui uen/
tris premittendi ſunt aliis cibis conſtipatiuis
ecõtra. Quarto ꝙ fructuſ qui poſt cibũ come
duntur ſunt meliores cocti quam crudi. Ex
fructibus ſunt qui conceduntur paſſule enu/
cleata et cũ nucleis carite auellane prius tor/
refacte amigdale grana pini prius tribus uici
bus in aqua buliente infuſa et inde ad umbrã
exſiccata piſtachii ſuper ferculis ſuis ſuperaſ
pergantur ſpecies que ſic fiunt. Recipe zen/
ze. beledi. ʒ.i. cinamomi electi. ʒ.ii. gariofi
lorum nuciſ muſcate papaueris anna. ʒ.i. zu
cari albi. ʒ.i. ſem. croci. ʒ.i. fiant ſpecies.
De potu dixit Raſis .xii. continentis abſtinẽ
tia a potu uini ſanat podagram. et infra ſub/
dit. Conſidera tamen ꝙ ſi propter retentio/
nem potus uini pacienti euenerit detrimentũ
tunc ſuplꝫ non dimittat. et quoniam non du/
bito ꝙ ex eius dimiſſione incurrere. R.d.v.
debilitatem uirtutis et digeſtionis ſtomaci et
multiplicationẽ uentoſitatis et indigeſtionem
epatis et forraſſe corroſiam ideo uidetur ꝙ po
tus uini ſit conuenientior ſit itaqꝫ uinũ in ſa/
pore amenum declinans ad quandã ſtiticitatẽ
in ſubſtantia mediocre in colore aureum uel
rubeum clarum aut album in potentia pauci/
ferum ꝙ ſi haberi non poſſet limphetur cum
aqua ſimplici cocta aut cum aqua ciſterne que
ceteris eſt melior egritudinibus neruorum ſe
cunda tertii cap. de tremore. Circa potum ui
ni he regule obſeruari debent. Prima non bi
batur uinum ſtomaco ieiuno eſt enim de rebꝫ
maxime neruis nociuis .xxii. tertii. Secũda
non accipiatur uinum niſi prius comederit.
vi. aut octo bolos quoniã trahitur faciliter ad
ptes remotas antequã bene digeratur et i ner
uis accetat. ſed accetũ eſt ex neruis nocibilio/
ribus. Tertia potus uini non cõuenit poſt cõ
meſtionem fructuũ recentium et humidorũ.
facit enim eorum humiditates in uenas labi
quoniam penetrator eſt bonus. Quarta ꝙ ſi
propter exercitium uel exercitia inualeſcit ſi/
tis et multa potus quantitas neceſſaria ſit tũc
parum de cibo aſſumendo eſt. Quinta ꝙ ſi ꝓ
pter potum ſuperfluum perciperetur nocumẽ
tum perſeuerans uomitus prouocetur. Sexta
ꝙ ſi uinum limphari oportuit melius eſt id fa
cere per horas quattuor antequã bibatur. Se/
ptima non eſt bibendum uinũ poſt prandiũ
aut poſt cenam poſtquã pertranſiuerit quarta
ps hore aut ad amplius medietas.

De inanitione et re

pletione. Sũma cum diligentia uti oportet in
cibo et potu moderatione pro qua iſti canões
obſeruentur. Prima omnium ciborum reple
tio uitetur precipue eorum qui ſunt prohibiti
ut in cap. de cibo et potu dictum eſt. Secundo
ut nunquam ad ſacietatẽ comedatur imo ſur/
gat a menſa cum reliquiis famis. Nam calor
ſtomaci potentior tunc eſt ad bene digerendũ

ex ſaturitate uero et repletione ſuffocatus reti
netur. Tertia in comedendo ſepe potum acci/
pere et puũ melius quam multum et raro.
Quarta non eſt comedendũ niſi prius pulſis
prime digeſtionis ſuperfluitatibus et ſecũde
uel ſaltim facto conatu ad expellendũ et ſup/
fluitatibus naturalium et premiſſo etiam ex/
ercitio. Quinta ſi in ſtomaco ſentiret grauita
tẽ ex cibo aut potu precedenti aut adeſſet nau
ſea prouocandus eſſet uomitus. nam confert
podagre. nam ex dignioribus egritudinibus
quibus fiat uomitus ſunt ydropiſis epilenſia
lepra podagra ſciatica. xxii. tertii. Vomitus
prouocetur ſtante neceſſitate predicta imponẽ
do digitum in ore et comprimendo linguam
aut imponendo ori uſqꝫ ad gutur pennã oleo
intinctã ꝙ ſi hac uia fieri non poteſt accipiat
hoc uomitiuũ lene premiſſis comedendo pri/
us cibaria diuerſa habentia uim incidendi et
ſubtiliandi materias groſſas et uiſcoſas: ut ce
pe piſces ſaliti parum caro ſalita uinum uetuſ
caules ſinapis. Et cum comederit quieſcat per
mediam horam inde ſumat uomitiuum. Lau
do preterea ut fiat uomitus bis aut ſemel om
ni menſe poſt aſſumptionem diuerſorum ci/
borum. Recipe ſirupi acetoſi ſimplicis. ℥. ii.
aque fontis. ℥. iii. zucari albi. ℥. i. et totum te
pidum bibatur et non calidum exſoluit enim
omne tepidum robur ſtomaci. viii. Terapen.
Aliud parũ efficacius. Recipe radicis rafani.
℥. i. ſemis aneti. ℥. ſem. buliant in lib. i. ſe. a
que uſqꝫ ad conſumptionẽ medietatis poſtea
coletur et de colatura. ℥. v. quibus addant᷑ ac/
cetoſi ſimplicis. ℥. ii. zucari. ℥. i. Et tepidum
bibatur quodcũqꝫ iſtorum acceperit ſtet me/
dia hora et poſtea imponat digitum ori aut pẽ
nã et uomat. Aliud fortius uomitiuum non
ſcribo quoniam ſtomaco. R. D. V. non expe
dit uti forti uomitiuo. Poſt uomitum ſeruen
tur iſte regule. Primo ꝙ nunquã fiat uomi/
tus ſtante uentris conſtipatione imo ſemp ꝓ/
mittenda ẽ linitio uentris. Secunda poſt uo/
mitum lauet᷑ facies aqua roſata. Tertia poſt
uomitum non fiat repletio nec ex cibo nec ex
potu imo leuiter comedatur. Quarta poſt uo/
mitum differẽdus ẽ cibus per duas horas an
tequã comedat. Quod ſi repletionem ſentiret
et ſuperfluitatibus groſſis et uiſcoſis in uen/
tre aut in ptibus uentri propinquis aut in ſto
maco et uentre fiat eorum euacuatio cum cli/
ſtere quod in eſtate ſit tale. Recipe brodii gal
line aut caponis lib. iii. buliãt i eo blitis mer/
curialis anna. m. i. aniſorum parum contuſo
rum. ℥. i. uſqꝫ ad conſumptionem medietatis
brodii poſtea coletur et colature addantur zu
cari rub. ℥. ii. uitelli ouorum numero duo ſa
lis. ʒ. ii. Et calidum ſuſcipiat ſtomaco ieiuno
Aliud ꝙ pro uere cõpetit. Recipe brodii pul
le. ℥. xv. olei de lilio olei de camomilla anna.
℥. i. zucari rub. ℥. i. ſem. butiri recentis. ℥. i.
uitelli ouorum duo numero ſalis cõmunis. ʒ
iii. Aliud conueniens in autũno. Recipe flo/
rum camomille melliloti borraginis cũ radi/
cibus ſuis mercurialis et malue anna. m. i. a/
niſorum parum contuſorum. ℥. ſe. fiat decoc
tio de qua colatã accipiantur. ℥. xv. quibꝫ ad
dantur benedicte ſimplicis. ʒ. ii. zucari rub.
℥. i. ſem. olei. ℥. iii. ſalis cõmunis. ʒ. ii. Qđ
ſi eodem tẽpore adeſſent uentoſitates fiat hoc
cliſtere. Recipe decoctionis ſupraſcripte ime
diate. ℥. xii. quibus addantur benedicti. ʒ. ii.
zucari rub. ℥. i. ſem. olei de bacciſ lauri. ℥. i.
ſem. olei de camomilla. ℥. i. ſalis cõmunis. ʒ
ii. Pro tempore hiemis competeret iſtud. Re
cipe maluarum camomille melliloti anna. m.
i. ſemis aniſorum et feniculorũ parum cõtu/
ſorum anna. ℥. ſem. fiat decoctio de qua acci
piantur. ℥. xii. quibus addantur zucari rub.
℥. i. ſem. benedicte yerapigre. anna. ʒ. ii. olei
amigdolarum dulcium et de camomilla anna
℥. i. ſalis cõmunis. ʒ. ii. Quod ſi in eodẽ ad/
eſſent uentoſitates et grauitates capitis fiat
hoc cliſtere. Recipe aniſi feniculi ameos ſeis
aneti anna. ℥. ſem. contundantur parũ et bu/
liant in lib. ii. ſem. brodii galline uſqꝫ ad con
ſumptionem medietatis poſtea coletur et cola
ture addantur yerapig. ʒ. iiii. zucari rub. ℥. i.
ſem. olei de aneto. ℥. ii. ſalis. ʒ. ii. et fiat cliſte
re. Conferunt non parum ad prohibendum
repletionem membrorũ nutritiuorũ et ad mi
norandum eorum repletiones uſus quorũdã
electuariorũ et confectionum. confortãdo ſto
macũ et caput et cetera mẽbra nutritia de qui
bus ẽ diagalanga deſcriptione Meſue in ſuo
antidotario cuius hec ẽ rubrica. Confectio
diagalanga contra morbos uentoſitatũ et eru
ptuationẽ acetoſam medicia experta et ad ma
liciam digeſtionis et bonificat oparionem ſto
maci et epatis frigidi. imo emendat defectio/
nem ipſorum ad eandem intentionem cõue
nit confectio diambra que ut inquit Meſue in
medicina ſublimis confortans cerebrũ cor et
ſtomacum et omnia membra et digeſtionem
procurat et utentẽ ea letificat et mẽbra nutri
tionis calefacit ſenibus quoqꝫ conuenit et fri
gidis natura. zenze. conditum ꝙ cõuenit ca
piti et ſtomaco et eius uſus cõuenientior eſt
hieme quã eſtate nuceſ condite optime ſunt.
et cortices citri cõditi de electuariis ſumat ad
quantitatẽ caſtanee de zenze. accipiat unam

Digitized by Google

radicē et inde unam nucē et ſimili modo utaṫ
corticibus citri accipiendo aliquando de uno
iſtorū aliquādo de altero. et hoc tribꝰ aut qua
tuor uicibus in ebdomada. Et ex rebus mul
tū cōferentibus ē confectio a me ſepe exper
ta cuius hec ē deſcriptio. Recipe gariofilorū
cardemomi coſti dulciſ cinamomi carpobalſa
mi ameos aſſari amomini ſeis mirti trium pi
perum cimini caſſie lignee calami aromatici
ciperi croci ſpice nardi. anna. ʒ. i. ſem. maſti
cis. ʒ. i. piretri ſemis rute anna. ℈. i. florum
ypericonis ſaluie et roris marini anna. ℈. iiii
zucari albi quantū ſufficit et fiat cōfectio ſoli
da in rotulis aut morſellis quorū quilibet ſit
trium. ʒ. de iſtis rotulis unū ſumat ante cibū
et hac confectione taliter utatur uſqꝫ ad men/
ſē madii tempore calidiori non utatur uel ſal
tem ſit uſus eius rarior. Poteſt etiam uti ali/
quando triaca aut metridato accipiendo de al
tero eorum. ʒ. i. poſt finem cene per octo ho/
ras et inde tardet prandium ſuum per ſex ho/
ras. Ad idem ualet puluis qui ſic fit. Recipe
cinamomi electi. ʒ. iii. zenze. ʒ. ſem. gariofi
lorum nucis muſc. granorum padiſi anna. ℈
i. zucari ad pondus oim. et fiat puluis uſus
iſtius eſt ut infundatur buccella panis aliqua
liter calida in uino optimo demū ſuper ea aſp
gatur de puluere et in principio menſe come
datur et inde aliquos bolos comedat antequā
bibat. Confert ad idem potus qui ſic fit. Re
cipe cinamomi. ʒ. i. ſem. zenze. ℈. ii. galan
ge. ʒ. ſem. melligete. ʒ. i. gardamomi. ʒ. ſe.
uini optimi lib. v. zucari albi lib. i. ſe. fiat ſic
ſumatur tantū uini quantum ſufficit ad diſſol
uendum zuccarū in reſiduo uini imponanṫ
puluercs omniū ſupraſcriptarum rerū. dein
de uinum in quo zucarū eſt diſſolutum cum
eo in quo puluercs ſunt impoſiti miſceanṫ et
totum per ſaculū denſum clarificetur de hoc
uino ſumat tertiam ptem ciati poſtquam ſex
aut ſeptem bolos comederit. Conuenit inſu/
per ut ab extra ſtomacus confortetur. nam ar
bitror ꝙ preſeruatio dominationis ueſtre pre
cipue ſit ut ſtomacus bene digerat quo bene
digerente relique digeſtiones fiant meliores
et prohibebitur multiplicatio ſuperfluitatum
Recipe ſucci mente ſucci abſinthii ſucci cito/
niorum anna. ʒ. i. olei de maſtice olei de ab/
ſinthio olei de mirto anna. ʒ. vi. buliant om/
nia ſimul uſqꝫ ad conſumptionem ſuccorum
deinde addantur pulueres infraſcriptarū re/
rum cum modico cere et fiat unguētum mol
le. Recipe galange. ʒ. i. aloes. ℈. ii. maſticis.
℈. iiii. galie muſcate. ℈. ii. laudanī. ʒ. i. cum
hoc unguento inungatur ſtomacus ante prā/
dium et ante cenam uel ſaltem ante prandiū
cum manu calida et inde panniculus calidus
ſuperponatur. Quod ſi cerotum magis pla
cet fiat hoc. Recipe maſticis. ʒ. ii. galange.
℈. ii. nucis muſca. gariofilorum anna. ʒ. ſe.
calami aromatici melliglete anna. ℈. i. terbē
tine parum et fiat cerotum et extendatur ſup
aluta ad formam ſcuti et ſtomaco apponatur
Ad idem ualet ſacculus qui ſic fit. Reci. men
te abſinthii anna. ʒ. ii. gariofilorū nucis mu
ſca. folii anna. ʒ. i. calami aromatici ciperi.
anna. ʒ. iiii. laudani. ℈. ii. piſtentur oīa mo
do groſſo et cum ſindone tincta in grana fiat
ſacculus ad formam ſcuti et ſtomaco ponatur
Quod ſi Reuerentia Do. V. aliquando ſenti
ret aliquam repletionem in ſtomaco aut ī ite/
ſtinis et precipue ſuperioribus factam aut ꝑ
indigeſtionem aut propter uentris ſtiticitatē
utatur. ʒ. ſem. pillularum de yera ſimplicis
cuius deſcriptio habetur a Galie. vii. Terapē
tice et has ſumat per horas duas ante cenam
Ad idem ualent etiam pillule alefangine de/
ſcriptione Meſue quibus eodem modo uti po
teſt. Alias pillulas iſtis fortiores non ſcribo
cum putem iſtas ſatis ſufficere preſenti inten
tione. Laudo preterea ꝙ in principio aut
in medio menſis Martii fiat purgatio premiſ
ſis ſyrupis quam in preſentiarum non ſcribo
ſed relinquo prudentie medici tunc prenſen/
tis. Nam corporum diſpoſitiones mutantur
et ita oportet medicum intentionem uariare.
fiat etiam purgatio ī fine eſtatis Autūno ap
propinquante ſecundum ꝙ uiſum fuerit pre
ſenti phiſico.

❡ Finis.

❡ Bauerius de Baueriis.

Digitized by Google

Diſpoſitio egre

gii iuuenis Petronii eſt debili
tas neruorum per quam fere
unum latus eſt ad motum im/
potens et cum hac diſpoſitione coniungitur
impotentia loquendi que accidit ob debilita/
tem neruorum.vii.paris quibus lingua mo/
uetur et cum eiſdem diſpoſitionibus coniun/
gitur ſomnus longinquus cum quadam pro/
funditate que diſpoſitio eſt ſubet uel uia ad
ſub etiam.

Debilitatis neruorum cauſa eſt malicia com
plexionis humide cum materia ex quibus cõ
cluditur hanc diſpoſitionem ad curam diffici/
lem et ſi inueteratur non recipit curam. Hec
ſunt que ego Bauerius ex mihi narratis et ex
aminatis comprendi.

Regimen per dietam

declinet totum ad caliditatem et ſiccitatem.
Et ideo eligatur aer calidus et ſiccus et ſi non
naturaliter habuerit. habeat arte cum igne ex
lignis boni odoris ut iuniperi tamariſci et ſal
uia uel ſuffumigetur cum thure ſandaraca et
talibuſ fugiat uentum et intret cameram inter
duo ſolaria induatur ueſtibus calidiſ cum pel
libus aut agnorum aut flanchorum uel uul/
pium ita ut non recipiat ullo modo frigus nõ
ſit etiam tanti caloris ut eſtuet et caput ita bir
reto muniat ut non frigeat nec nimia calidita
te ſudet.
Ex accidentibus animi conuenit letari gau/
dere et remiſſa ira et ſperet bene de ſalute ſua
Exercitium conuenit precipue poſt purgatio
nem. nam ambulare laudatur exercere bra/
chia pectinare caput ſed nullum horum forte
fiat niſi prius ſit purgatus. Nocet et ſuperflu
us ſomnus et iuuant uigilie moderate. Nam
ſi dormiuerit in nocte ſex aut ſeptem horis ſa
tis eſt caueat ab accubitu ſuper renes nec pri
us dormire incipiat quam fluxerint due hore
a fine cene de die nullo pacto dormiat. Panis
non ſit excuſſus a toto furfure et ſit ſalitus
conuenienter et coctus debite fermentatus.
Conuenit ex carnibus laudantur perdices fa
ſiani turtures pipiones columbarum uolare
incipientes turdi merule et carnes caponum
iuuenum gallinarum. Ex quadrupedibus ca
prioli leporis iuuenis cuniculi edi caſtrati et
carnes ſilueſtrium ſunt preſtantiores dome/
ſticis laudantur etiam carnes auium uiuenti/
um de rapina et cerebrum leporis a proprie/
tate conuenit. Ex herbis competit ſaluia ma/
iorana yſopus ſerpillus roſ marinus petroſil
lus feniculus ſparagus. Conceditur brodiũ
cicerum rubeorum ſpecies quibus ſua ciba/
ria condiri debent ſic fiunt. Recipe trium pi/
perum gariofilorum acori anna. ʒ.ii. piretri
cubebarum cardemomi anna. ʒ.ſe. cinamo/
mi zenze.anna. ʒ.i. macis nucis muſca. cro
ci anna. ʒ.i. piſtentur et fiant ſpecies. Et ciba
ria melius prepantur aſſa aut frixa aut cocta
in tegulis quam elixa. Ex fructibus dantur
grana pini prius in aqua calida infuſa tribus
uicibus poſtea exſiccata et cum zucaro condi
ta et fiſtici et auellane torrefacte et paſſule po
tus ſit uinum debile permixtum aqua pluuia
li imo aqua pluuialis in cibis et potibus eſt ce
teris aquis melior ſitq; uinum ponticum et ru/
beum loco uini utatur iſtud potum.
Recipe aque pluuialis lib.xl. mellis lib.v. ca
lamenti origani an.m.i. ſaluie maiorane po/
lii an.m.ſem. buliant adinuicem remouendo
ſpumam donec aqua ſit ad medietaté conſum
pta et tunc coletur et in colatura ponãtur hu/
iuſmodi ſpecies. Recipe cinamomi electi. ℥.
iii. piperis. zenze. albi gariofilorũ an. ℥. ſe.
ferueant uno feruore poſtea remoueantur ab
igne et ponatur in uaſe uitreato non obſtura
to donec reſideat et id quod erit clarum reponat
et ſeruetur ad uſum. eſt enim potus ſublimis
in egritudinibus neruorum cibi tantam quã
titatem ſumat ne uirtus in digerendo graue
tur. potus ſit paucus et curet quotidie habere
uentris beneficium ſi non naturaliter ſaltem
cũ ſuppoſitorio ex melle aut cliſterio quod ſic fit
Recipe carthami aniſorum anna. ℥.i. origa/
ni centaure anna. m. ſem. blite malue an. m.
i. charicarũ numero.vi. florũ camomille mel/
liloti an.m.i.ſem. piſtentur piſtanda et inci/
dentur incidenda et fiat decoctio de qua capia
tur lib.i.ſem. aut addatur mellis. ℥.ii. yerap.
yeralogodion anna. ℥.ſem. olei ueteris. ℥.iii.
ſalis. ʒ.ii.ſem. et calidũ ſupponatur ſtomaco
ieiuno.

Cura per potionem

ſex habet intẽtiones. Primo materiã prepat
digerendi. Secũda euacuat. Tertia diuertit
ad oppoſitũ. Quarta malã complexionẽ ner
uorum pmutat ad bonã. Quinta cõfortat uir
tutẽ cerebri et neruorũ. Sexta corrigit acci/
dẽtia. Adimpletur prima hoc mõ. Recipe ſy/
rupi deſticados. ℥.i. mellis ro. colati. ℥.vi.
Recipe acori foliorũ et yue maiorane origani
anna. m.i. peonie polii an. ℥.ſem. piſteñt pi

[illegible] modo groſſo et decoquant in lib.iii.a
[illegible]e pluuialis uſqꝫ ad conſumptioné duarũ p
tium poſtea coletur et de colatura capiantur.
℥.iii.et addantur ſupraſcripto ſyrupo et aro
matizetur cũ cubebis et nucis muſ. iſte eſt p
una uice ſumat calidũ per horã ante dié et cõ
tinuetur ſepté diebus. Euacuet materia iuxta
ſecundã intentioné. Recipe pillu. fetidarũ pil
lu. de euforbio anna. ʒ. ſem. miſce fiant pill.
ſeptem. Et poſt accipiat ciatũ mediũ aque mel
lis calide inde ad horã prandeat. Tertia inté/
tio prouocãdo ſternutationé cum grano uno
ellebori albi per naſum atracti. et cum garga
riſmo quod ſic fit. Recipe piretri. ʒ.i. grano/
rum ſinapis. ʒ.ii. origani. ℥. ſem. zenze. ʒ.
i. piſtentur modo groſſo et buliãt in lib.i. ſe.
aque donec redeant ad medietaté poſtea colet
et colature addatur oximellis ſquillitici. ℥.iii.
et de hac gargarizet ſtomaco ieiuno iſtorum
diuertentium utatur modo uno modo alio ſed
non niſi poſtquã trãſiuerit dies quartus a die
aſſumptionis pillu. dictarum. Ad idé ualent
fricationes in pte ſana ſiue cũ pãno calido an
te cibum. Impletur quarta intentio exhibédo
ante cenam et prandiũ acori conditi. ℥. ſem.
Ad idem facit diacori deſcriptione Meſue in
ſuo antidotario doſis eſt. ʒ.vi. de mane et toti
dem de ſero. et ualet pliris arcoticon cum mu
ſcho. et conuenit mirabiliter ſi quotidie ſuma
tur pondus. iiii. gra. ordei de caſtoreo cum a
qua iue aut cum. ℥. ſem. uini albi et iſta cõue
niunt maxime poſt euacuationé. Ab extra cõ
uenit oleũ de piperibus de coſto de euforbio
ungatur cum aliquo iſtorũ ps leſa incipiédo
a collo ubi capiti coniungitur et deſcendendo
per dorſum uſqꝫ ad finem dorſi et inde brahi
um et tibiam leſam premiſſis illarum ptium
fricatiõibus leuibus et hoc fieri incipiat poſt
purgationem ſtomaco ieiuno. Ad hanc inten
tionem ualet hoc unguentũ. Recipe olei
laurini olei de terbentina olei nardini anna.
℥.ii. uini maluatici. ℥.viii. piretri piperiſ ſina
pis gra. iuniperi gumi edere anacardi anna.
ʒ.i. ſem. terantur et miſceantur cum oleis et
uino et buliantur ad ignem in duplici uaſe uſ
qꝫ ad uini cõſumptioné et tunc coletur facta
optima expreſſione et poſtea ſuper addantur
cere galbani bdelii euforbii pinguedinis ca
ſtorei adipini urſi et anatis anna. ʒ.ii. et fiat
unguétũ quod habeo ualde ſingulare de quo
fiat ũctio ut dictũ eſt ſupra et nõ niſi poſt bo
nam euacuationé. Quinta completur cũ eiſ
dem cũ quibus et precedétibus de confortan
tibus cerebrũ qui uti poteſt ante purgationé
et poſt. Sexta completur prohibédo ipſũ dor
mire ponendo ſibi ad naſũ ſpongiã in fortiſ
ſimo aceto infuſam clamãdo cum alta uoce fa
ciendo fricationes precipue pti non leſe. iſtis
factis ſi res bene ſucceſſerit bene eſt ſi nõ ſit
curatus reiterétur ſyrupi ſupraſcripti cũ eua
cuatione et fiant alia ut ſcriptum eſt.

¶ Finis.

¶ Bauerius de Baueriis.

E menſe febru

arii proxime uenturi erũt anni
duo. Quibus ſpectabilis domi
na Anaſtaſia poſt forté tuſſim expuit ſangui
nis quantitaté cũqꝫ eidé ſputo p medicos ſuc
curritũ eſſet de menſe Septébris iterũ ſpuit
ſanguiné cũ tuſſi ſatis forti ſed nõ ɔtinuauit
niſi p breue tépus ab ea et breuiter citra non
nunquã apparuerũt ſanguĩs ſputa ſanguino
lenta. Diſpoſitiones que mõ preſentes ſunt.
ſ. M.cccc.lxiii. de menſe Octobris ſunt tuſ/
ſis que ſibi accidit quando de mane ſpargiſit
et eadem hora expuit cũ ſola raſcatiõe ſputũ
ſanguinolentũ deinde tuſſit uehementer. et tan
dem expuit aliquid groſſum uiſcoſum et fleg
maticũ et inde ſputũ liquidũ in die interdum
tuſſit materiã humidã eſpuendo ſed nõ cũ tã
ta uiolétia ſicut in mane. Et difficultas quedã
anneliſuſ. tertio patitur quendã doloré in pte
ſiniſtra ſtomaci uerſus ſpleniſ regionem ſub
coſtis et hic dolor nõ ſemp adeſt imo aliquã
do et cũ recedit ſentit quandã in uétre gargu
lationé. Patitur quarto macilentiã totius cor
poris. Quinto uero cũ hoc tempore aliquãdo
fuerit pregnãs abortiuit ſemp. Prime diſpo
ſitionis cã eſt materia a capite deſcendés cui
us ps colatorio cõmunicatur et locis circũſtã
tibus et hac raſcatione ſpuitur et concauitat
huic pti aliquãdo aliquid ſanguinis interdũ
cõmiſceri tũc apparet ſputũ ſanguineũ. Et ꝙ
hoc ſputũ ſit a colatorio et ptibus circũſtanti
bus apparet. xiii. tertii tractatu. iii. cap. de ſpu
to ſãguinis ubi Auic. dixit. Et quãdoqꝫ egre
ditur ſputũ ſanguinis raſcãdo et é ex ptibuſ
gutturis. Altera ps deſcédit et heret capiti ca
ne pulmonis et hec ſpuitur cũ pua tuſſi. et ſi
cõtigerit aliquid ſanguinis cũ ea p colatoriũ
deſcédere et illis ptibus adherere é cauſa ꝙ
ſputũ cernitur ſanguineũ nã hoc a pectore ne
qꝫ a pulmone ꝓuenire põt cum ſpuatur abſqꝫ
tuſſi imo ſola raſcatione aut cũ pua tuſſi. alia
ps eiuſdé materie deſcédit ad pulmoné q̃ non
niſi forti precedenti tuſſi ſpuitur et ſputũ erit

groſſum aut ſubtile ſecũdũ quod materia deſ
cendẽs fuerit groſſa aut ſubtilis ꝙ talis mate
ria a capite ueniat apparet quia ſentit materiã
a capite deſcẽdere ad guttur precipue cũ poſt
ſomnũ mouet͛ et interdũ in die et nõ uidetur
ſibi tuſſim ceſſare donec ſpuerit quod deſcen
dit. et ex iſto apparet cã ſecũde diſpõnis quia
reliquie materie in pectore remanẽtes cũ iter
dũ ſint uiſcoſe prohibẽt pulmonis dilatationẽ
poſſet et eiuſdẽ rei cauſa eſſe materia a capite
deſcendẽs et cõicari nuce debilitat neruos ue
niẽtes ad cõpoſitionẽ muſculorũ habentiũ pe
ctus dilatare. Cã põt aſſignari quã ſupradcã
do. affirmat. ſ. extẽſionẽ ſibi i ſtomaco ueniẽ
tẽ q̃ prohibet diafiagma a nõ debita cõſtrictio
ne nã cũ hanc habeat extenſionẽ dicit anneli
tũ difficultati. Cũ uero ceſſat ꝙ fit cũ quadã
gurgulatiõe remouet͛. Cã tertii ẽ uẽtoſitas q̃
per uiã indigeſtionis generatur et potius i la
tere ſiniſtro quã dextro pp debilitatẽ et frigi.
ꝙ putandũ eſt eſſe pp ſui ſtomaci debilitatem
nã hec Do. uſa ẽ pp ſui ſanguinis ſputũ mul
tis infrigidãtibus ut diſpõ requirebat quapp
ſtomacuſ debilitatus ẽ et inde multiplicatiuuſ
hmõi uẽtoſitatis ꝙ uẽtoſitas faciat illũ dolo/
rem ſatis cõſtat ex relatione paciẽtis q̃ dicit ſe
/ ſentire dolorẽ quendã extenſiuũ et mõ reſolu
tionis eius quoniã quando ſedatur ſentit quã
dam gurgulationẽ uerſus umbilicũ. Quarti
cã eſt debilitas uirtutis nutritiue in corpe to/
to et precipue i mẽbris nutritiuis q̃ conſecu/
ta ẽ ad regimẽ diſpõis ſputi ſanguinis. Qui
ta cã eſt ſupflua humiditas matricis aut uẽto
ſitas uel utraqꝫ. nã fetus cũ maioratur cotoli/
dones a multa matricis humiditate exiſtentes
debiles frangunt͛ unde neceſſe ẽ aborſum fie
ri et idẽ accidit a uẽtoſitate. unde Auic. xxi.
tertii tractatu. ii. c. de cauſis aborſus dixit. et
plurĩũ aborſus facti in mẽſe ſecundo aut. iii.
fit ex uẽtoſitate et ex humiditatibꝰ ſup orifi/
cia uenarũ que ſunt matricis que nominãtur
foramia ex quibꝰ cõteſtuntur uene ſecũdine
cũ ergo humectãtur et mollificãtur tpe et illud
ꝙ ex eis exit quare fit aborſus fetus ex quo/
libet merore ex uẽtoſitate aut grauedine.

In regimine diſpoſi

tionũ iſtius ſpectabilis do. ſic procedã. primo
ponẽdo modũ preſeruatiõis a ſputo ſanguis
et in hoc docebo ſubuenire difficultati anneli
tus que fuit diſpõ ſecũdi. ſecũdo ponetur cu/
ra accidẽtis tertii. et inde modũ cure quarti lo
co quarto ponã modũ cauẽdi ab aborſu cum
ipſa fuerit pregnans.

Preſeruatio.

A ſputo ſanguinis duobꝰ pficitur inſtrumẽ/
tis dieta. ſ. et potione. Dieta cõſiſtit in debita
ſex rerũ nõ naturaliũ adminiſtratiõe q̃ taliter
ordinatur. primo uitet aerẽ calidũ multum et
morã ſub radiis ſolis ad ignẽ fugiat fumum
puluerẽ et aerẽ intẽſe frigiditatis et flatũ ſep/
tẽtrionis et auſtri. eligat ſibi aerẽ tempatũ ita
ꝙ hieme habeat cameram inter duo ſolaria et
habeat feneſtras ꝓhibentes aeris frigiditatem
fiat ignis i camera itaqꝫ a frigore nõ ledat͛ ne
qꝫ ſit tantus ut nimis calefiat dũ tamen ſenti
ret ſputũ multũ habundare ſit aer aliqualiter
declinãs ad cali. et ſicci. qui ſi talis nõ ſit na/
turaliter fiat arte ſuffumigãdo domũ habitati
onis cũ thure aut ſtorace uel granis iuniperi
ſed ſtãte fumo nõ ingrediat͛ camerã niſi poſt
quã ceſſauerit. cũ uero ſputũ nõ habundat ſit
aer tempatus inter caliditatẽ et frigi. uel decli
nans ad paucã frigidita. in eſtate ubi aer eſſet
nimis calidus tempetur cũ rebus infrigidan
tibus. ſ. pſternendo in camera aut loco ſue ha
bitationiſ folia ſalicũ aut uitis uel arboris cito
niorũ et ſimiliũ teneat caput debite tectum ita
ut frigiditate nõ ledatur nec tanta ſit tectura
ut nimis calefiat et quod dictũ eſt de capite in
telligendũ eſt de reliquo corpe. Fugiat omne
exercitiũ forte et precipue factũ in mẽbris ſu
perioribꝰ. ſ. uociferationẽ et clamorẽ locatio
nẽ plurimã et uocis aut annelitus exultatio/
nem et annelitus retentionẽ. Et caueat ne fri/
cet mẽbra annelitus. ſ. pectus cũ rebus actua
liter multũ calidis. et uitet balneationẽ in aqſ
dulcibus et in aquis ſulfureis quo ad corpus
et ſtationẽ in ſtufis ſiccis cũ cibũ aſſumpſerit
quieſcat p duas horas et ſedeat cũ perſonis ſi
bi gratis et audiat cõfabulari de rebus ſibi di
lectis et nõ legat tũc nec ſuat nec faciat aliqd
exercitiũ pp quod oporteat tenere caput depſ
ſum aut triſtari uel iraſci poteſt de mane ante
prandiũ pulſis ſupfluitatibꝰ prie et ſecũde di
geſtõis leuiter ambulare et ita de ſero ante ce
nã ita tamẽ ꝙ ambulãdo aut equitãdo nõ faci
at exercitiũ aliquod forte ut dictũ ẽ. Vigilias
fugiat lõgas et dormiat ſufficiẽter. ſ. ſex aut.
vii. ho. et ſit ſomnus de nocte et nõ de die ſit/
qꝫ ſup altero laterũ nõ reſupinus capite eleua
to et corpe cõpetẽter pãnis tecto i lecto molli
et nõ prius dormire incipiat q̃ due hore trãſi/
uerit a fine cene. ſi cõtingeret i nocte nõ dor
mire reſtauret ſomnũ in mane ante prandiũ
dormiẽdo uſqꝫ ad horã tertiarũ. et caueat ne
dormiat ſub radiis ſolis aut lune aut in loco
uẽtis expoſito meridianũ ſomnũ ꝑ poſſe ui/

Digitized by Google

tet. Curare debet ut quotidie habeat uētriſ be
neficiū bis aut ſemel. ꝙ ſi fieret nimis ſtiti/
cus ſumat ante prandiū aut cenā p horā ſcu/
tellā brodii cauliū impinguati cū pinguedie
recēti caponis aut galline aut faciat ſibi fieri
cliſtere ex oleo puro aut cū decoctione capitiſ
arietis cū. ℥. ii. zucari ru. et uitello oui et mo
dico ſalis aut cū decoctione ſupradcā. et. ℥. i.
caſſie oleo et ſale. et caueat ab uſu ſuppoſito/
riorū. Si uero cōtingeret uentrē fieri nimis
lubricū ſumat diacitonitē cū zucaro ante ci/
bū ad quantitatē unius medie uncie et ſi non
ſufficit buliat ſumach in cibis ſuis et inungat
ſtomacū cū oleo maſticino et mirtino et bre/
uiter caueat ne lubricitas duret et ubi oportet
adminiſtrent̄ q̄ uehemēter conſtringūt ſicut
pill. cōſtrictiue nicolai et ſyrupus eiuſdē et a/
lia q̄ dantur i lubricitate ſtomaci. Caueat ab
ira triſtitia odio rixa timore deſperatione et a
frequēti uſu uenereorū cōuenit leticia gaudi
um temparū bene confidet et ſperet de ſalute
ſua. Oportet ſumat cibos laudabilis nutrimē
ti facilis digeſtiōis et qui multū nutriūt i pau
ca quātitate. nā in cibis ipſis dū multū ſpuit
et cōſtringitur annelitus debet uti cibis ab/
ſterſiuis et pectoris mūdificatis ſicut ius cau
liū impinguatū cū brodio caponis aut gallīe
pingui, ſi nō ꝓhibet lubricitas uētris et tūc ēt
cōuenit ptiſana cōdita cū lacte amigdolarum
dulciū et penidiis. et hoc tpe cōuenit ius cice/
rū cū carnibus dictis coctorū et fabe fracte et
paſſule dulceſ. Cū uero nō multū ſpuit reſpe
ctu cōſueti nec ſentit pectus graue nec anneli
tum cōſtrictū multū comedat ferculū de mi/
lio aut rizo uel panico et de lētibus. etſi iſta
fuerint cocta cū lacte caprino aut uaccino nō
nocebit. cōuenit etiā eodē tēpore ptiſana cōdi
ta lacte amigdolarū et ptiſana tritida et caſeus
recēs. Fugiat oēs cibos et potus qui multe
ſunt dulcedinis ppea quod faciliter in colerā
cōuertuntur et ſic ſanguinē exacuunt. dimit/
tat oēs cibos et potus actu multū calidos et ꝑ
cipue ſi aperitiui ſunt quapp cibos nō come/
dat acutos nec ſalſos nec ēt plurimū pōticos
aut acetoſos ppea ꝙ pectus ſtringūt et tuſſim
excitāt. Sed utatur cibis parū dulcibus aut i
ſipidis ſtiticitatē quandā habētibus. Panis
ſit ſimulagineus nō habēs ſal neq multū fer
menti ſitq debite coctus mundus a cortice ex
teriori et ponātur in cuiuſlibet libra panis. ℥
iii. maſticis ſubtiliſſime puluerizati et ſit nō
pluris tēporis triū dierū nec minoris unius
diei. Vitare debet uina oia grādia et acuta et
antiqua et multe dulcedinis et multū acria. cō
uenit ſibi uinū ciſiolū parum pōticum aut ſti
ticum quādo pectus nō eſt multū ſtrictum et
tunc tpis optimū eſſet uinū albū ſubtile me/
diocris uinoſitatis cū aliquali ſtiticitate habēſ
infuſionē lapidis ematites quod hoc mō fit.
Re. lapidis ematitis. ℥. ii. piſtetur ſubtiliter et
ponatur i petia lini rara et ſubtili ad modū ſa
culi et infundat̄ hec petia p diem naturalē in
urceis tribus uini ſupradicti et eo utatur. ſed
ubi difficultas magna eſſet annelitus et ſputū
multū et adeſſet fortis tuſſis melior potus eſ/
ſet aqua mellis que hoc mō fit. Re. aq̄ ciſterne
lib. x. mellis albi lib. i. ponātur in uaſe niti/
do ad ignē clarū et lentū et cū bulire incipit i
cipiat deſpumari et buliāt tādiu donec redde/
at aqua ad lib. vi. deinde coletur et hac aqua
uſu ſeruetur. Aqua ciſterne ē ſibi melior cete
ris cā ad limphandū uinum ſi aqua indiget q̄
ad coquinandū. Ex carnib9 auium conueni/
unt pdices iuuenes et carnes puarum auium
boni odoris et ſaporis et faſiani et caponum
et gallinarū iuuenum et pullorū turturū et pi
pionum uolare incipientium et ex ſe uictum
querētium. Ex quadrupedib9 eligātur carneſ
edi et uitulorum lactātium caſtrati caprioli iu
uenis et leporis iuuenis. Ex ptibus animaliū
cōueniunt epata gallinarum pinguium et te/
ſticuli gallorum nōdum coire incipiētium. et
quādo nō multum ſpuit et nō anguſtiat̄ an/
nelitus cōuenit ſibi comedere roſtra et pedes
porcorum iuuenum et edorum caſtratorum
et uitulorum puorū. et eligat ptes carnis ma
cre ex aialibus mediocriter pinguib9 q̄ uixe/
rint uita libera et nō fuerit incarcerata adim/
pinguādū. unde. viii. terapē. c. ii. uniuerſa q̄
inexercitata ſuperfluitatē habentia ſunt. Reli
quas carnes dimittat et ſanguinē pinguedinū
et medullā omnē. Et ſupradicte carnes magiſ
conueniunt eliſſe quam aſſe. uitelli ouorum
gallinarū recentium cū non fuerint multum
cocti conueniunt ſed dimittat albumen et nō
utatur ouis cum caſeo coct. neq duris neque
frixis. Caſeus recens non ſalitus et lac deco
ctum propterea ꝙ in eo eſt de conglutinatio/
ne et lac uaccinum quando ab eo fuerit buti/
rum extractum quia in eo eſt de ſtiticitate cō/
ueniunt uitet caſeum ſalitū et hmōi lacte uti
poſſet quando annelitus non eſſet multū an/
guſtus neq multum ſpueret de quo quomo/
do ipſum cum rizo aut milio uel panico aut
cum farina fabarum aut oroborum poſſet eti
am uti lacte caprino ubi in eo primo eſſet fer
rum candēs extinctum aut lapides fluuiales
igniti. Et hoc ꝙ de lacte dictum eſt intelligat̄
ſtante diſpoſitione premiſſa ubi febris accide
rit aliter eſſet intelligendū et ordinandum.

Digitized by Google

De fructibus conceduntur amigdale dulces
excoriate et grana pini tribus aut quatuor ui
cibus in aqua buliēte infuſi poſtea in umbra
exſiccati fiſtici auellane parum torrefacte. et
paſſule et quando non multum ſpuit et anne
litus non eſt difficilis ſummat paſſulas cum
ſuis interioribus et bene maſticet et poſt cibū
uti poteſt piris coctis citoniis et granatis dul/
cibus aut mugis.
Ex herbis conceduntur quādo multum ſpuit
brodium caulium et blita et feniculus et ſpi/
nacia cocta quando uero non multū ſpuit ne/
q̄ annelitus eſt multum ſtrictus conceditur
plantago tempore uero magni caloris conue
nit portulaca et cucurbita lactuca et ēdiuia ab
iſtis tamen herbis melius eſt abſtinere preci/
pue quando nō multum ſpuit. Radices ſicut
ſunt raffani porri rape napones alia cepe bul
bus melius eſt dimittere quā comedere. Et ſi
militer dicitur de paſtinaca enula et carota.
Dimittat inſuper fungos tubera ſparagos ca
pares et oliuas ſalitas. De piſcibus melius ē
non comedere ſi tamen aſſumuntur ſint de li
bero mari aut de fluuio currenti habente a/
quam claram et fundum mundū. Et ſint pi
ſces pui ſquamoſi boni odoris et ſaporis ha/
bentes carnes frangibiles ſicut lucii capeda/
ni trute carpiones et ſimiles ex mari ſicut au
rate trilie ſolie et ſimiles. Cum uero tuſſis
non eſſet magna neq̄ annelitus difficilis uti
poſſet anguillis et truris captis ex bonis aqs
Caueat a piſcibus lacus ſtagnorum et piſana
rum gambari non ſibi conueniunt ſed cancri
qui apud noſtros dicuntur grancelle quando
capiuntur in aquis dulcibus ſunt ualde lauda
biles. ſed oportet eos ſic prepare. Abſcindan
tur primo pedes omnes poſtea lauentur aqua
ſale deinde cum lixiuio hoc cum aqua cinerū
et poſtea cum aqua clara totiens ut pdant odo
rem ſuum demum eliſſentur et comedātur et
illa medulla que eſt intra corticē ſuum illa eſt
conuenientiſſima. Oportet cibum quem ſum
mit eſſe minoris quantitatis quam ſolebat an
te caſum inegritudinū ita ut ab eo ſtomacus
non grauetur. Sit inſuper potus tantus ut ci/
bus in ſtomaco non fluctuet et cena ſit multo
leuior prandio adeo ut ferre medietatem in ce
na ſumat eius quod accidit in prandio. Caue
at igitur a longa cibi abſtinentia ita q̄ diu fa/
mem non tolleret.

preſeruatio.

Cum poſitione quinq̄ habet intentiones. pri
ma eſt rectificatio ſanguinis ab omni accuita
te et feruore. ſecūda eſt ſanguinis mundifica
tio ab omni humore acuto ſecū cōmixto. ter/
tia eſt diuerſio ſanguinis a pectore ad inferi/
ora. quarta eſt ſtincatio et cōſolidatio et inſpiſ
ſatio membrorū annelitus a quibus timetur
ſanguinē fluere. quinta eſt accidentiū correc
tio quod nihil aliud eſt quam prohibere acci/
dentia potentia ad ſputum ſanguinis induce/
re.

prima intentio ſic ad

impletur cum ſigna accuitatis ſanguinis ap/
paruerint aut feruoris preſenti medico exhi/
beatur iſte potus. Recipe aque ſublimationis
roſarū lib. i. ſem. zuca. trium coctarū quantū
ſufficit et fiat iulep loco aque roſate poſſet fie
ri cum aqua portulace de hoc iulep exhibeat᷑.
ʒ. i. ſem. cū. ʒ. ii. aque ciſterne uel exhibeat᷑.
ʒ. i. ſem. ſyrupi de portulaca cū. ʒ. ii. ſem. aq̄
plantaginis hm̄oi potus exhibeatur in aurora
ſtomaco ieiuno.

Secunda intentio

Completur cū flobotomia ſi fuerit ſanguinis
repletio et ſimiliter ſi alius hūor peccaret ſan
guini admixtus et flobotomia fiat ex ſaphe/
na et deinde ſi opus alia flobotomia fuerit fi/
at ex baſilica. Si uero humor alius a ſanguie
peccauerit et nō fuerit ſanguini admixtus ſi
fuerit colericus euacuetur cū caſſia aut māna
et infuſione reubarbari. Si fuerit flegma eua
cuetur cum infuſione turbit aut cū electuario
indi. Quod ſi fuerit humor melēconicus eua
cuetur cū foliculis ſene epitimo aut diaſena.
et ſi humores fuerint mixti ſint ſolutiua mix
ta. euacuatiōe taliū humorū ſeruent᷑ canones
qui dant᷑ in exhibitiōe medicinarū ſolutiarū.

Tertia intentio.

Implet᷑ cū rebus ſanguinē ad inferiora trahē
tibꝰ ſicut ſunt fricatiōes coxarū et tibiarū po
ſitiones uentoſarū ſup nates et cū ſcarificati/
one et ſine. Adminiſtratio cliſteriorū floboto
mia ſaphene ubi mēſtrua eſſent reſtricta.

Quarta intentio.

Perficit᷑ adminiſtrādo ſyrupū mirtinū q̄tita/
tis. ʒ. ii. cū. ʒ. ii. ſe. aque ciſterne ad idē ualet
puluis coralorū rub. aduſtorū et inde ablutus
cū aqua plātaginis poſtea exſiccatus et miſce
atur cū medietate ſui gumi arabici et ſumatur
cū albumine oui doſis ē. ℈. i. cum. ℈. ſe. gu/
mi arabici hoc medicamen preſeruat a ſputo
ſanguinis conſolidat et confortat membra

Digitized by Google

annelitũ. Ad idẽ confert puluis granorũ ace
toſorũ torrefactorũ ſumptus cũ aqua ciſterne
doſis. ℈.ii. et flos lambruci pulueriżatus et
cõſimiliter ſumptus uidelicet iſtorum medica
minũ hanc intentionem implentiũ ſumat mõ
unũ modo aliud.

Quinta intentio que ẽ

correctio accidentiũ potentiũ ad ſputũ ſangui
nis pducere cũ inter omnia nullã ſit piculo/
ſius quã tuſſis quã iſta domina patitur cuius
cauſa eſt materia catarralis a capite ad pectus
oportet ipſius curã ponere que duobus perfi
citur inſtrumẽtis dieta et potione. Dieta quã
tum ad cibũ et potũ quando materia multa de
ſcendit et tuſſis eſt uehemens et pectus plenũ
humiditate ſit ſorbitio facta cũ de aqua furfu
ris zucaro et oleo amigdolarũ dulciũ et con/
fert brodiũ cicerũ et farina eorũ quãdo ex ea
fit ferculũ et auellane ſicce et in uaſe fitili tor
refacte ita ut a cortice mundent᷑. deinde trite
et cũ aqua mellis ſumpte conferũt ultime tuſ
ſi antique potus cõuenientior eſt aqua melliſ
quã uinũ pro ſapore uti poteſt uino granato
rum dulciũ aromatizato cũ ſpeciebus que ſic
fiũt. Re. cinamomi electi gardamomi croci
macis liquiricie anna. ʒ. ſem. zucari albi ad
põdus oim et cũ ferculis ſuis utatur iſtis ſpe
ciebus. Recipe zenze. albi cinamomi electi.
anna. ℨ. ſem. gariof. gardamomi croci anna.
ʒ. ſem. piſtent᷑ et cribentur et fiant ſpecies in
fine menſe utatur cocleario uno infraſcripte
tragee ſine aliquo potu Recipe liquiricie ani/
ſi anna. ʒ. i. ſem. garioff. cubebarũ anna. ʒ.
iiii. macis. ʒ. ii. paſſularũ enucleatarũ lib. i.
liquiricie et gariofili. incidant᷑ in pua fruſtra
et omnia ſimul miſceantur et de hac mixtura
ſiue tragea accipiat in ultimo menſe cocleari
um unũ ut dictum eſt in reliquis uero rebus
ſeruet ordinem qui dictus eſt in regimine prĩ
cipali per dietã.

Cura per potionem

quinqꝫ habet intentiones. Prima eſt materiei
digeſtio. Secunda eſt eiuſdẽ euacuatio uel ſal
tem diminutio. Tertia ẽ ipſius materiei diuer
ſio. Quarta ẽ catarri abſciſio et alteratio ma/
le cõplexionis capitis et eius cõfortatio. Et qa
catarrus iſtius domine habet ptem ſubtilẽ et
ptem groſſam uiſcoſam in eius tamẽ cura op
portet magis attẽdere ad catharrũ groſſum et
uiſcoſum et ad curã male cõplexionis frigide
et hu. in cerebro q̃ eſt cã dicti catarri ſed quia
Meſue dixit ꝙ fiat ſubtiliatio et diuiſio in ca/
tarro groſſo et uiſcoſo hoc tamẽ abſolute non
ſic debet intelligi quia apitiua ſubtiliatiua et ĩ
ciſiua ſunt in pricipio dãda quia talia in prin
cipio ſumpta catarrũ augerẽt dato etiã ꝙ ma
teria eſſet fri. ſed talia conueniũt poſt materi/
ei minorationẽ.

Prima intentio.

Adimpleat᷑ i pricipio cũ digeſtio ꝙ ſic fit ſtã
te in capite materia multa. Re. ſticados arabi
ci capillorũ ueneris an. m. i. paſſularũ enucle
atarũ ſebeſten an. ℨ. i. dactilorũ caricarũ an.
numero octo fiat decoctio in ſufficiẽti quãtita
te aque poſtea colet᷑ et colature addat᷑ zucca/
ri quantũ ſufficit et fiat iulep longũ et aroma
tizetur cũ mace et nucis muſ. doſis eſt. ℨ. iii.
ſe. det᷑ in aurora calidũ. ſed poſtquã materia
fuerit minorata aut i capite a principio pau/
ca materia contẽta fuerit digerat᷑ cũ infra ſcri
pto ſyru. Re. ſerpilli acori radicũ peonie pire
ti coſti an. ʒ. iii. origani yſopi bertonice ſtica
dos arabici ſanſuci an. ℨ. ſe. florũ roris mari
ni carui ſileris mõtani anna. ʒ. ii. ſe. caſſie lig
nee carpobalſami xilobalſami an. ʒ. ii. ferue
ant oia mõ groſſo piſtata in ſufficiẽti aque q̃ti
tate deinde colet᷑ et colatura ſiropizet᷑ cũ mel
le et aromatizet᷑ cũ nuciſ muſ. cubebis et ga
riofilis. Re. ſupradicti ſyru. ℨ. ii. aq̃ maiorãe
ℨ. i. ſe. ſaluie. ℨ. i. miſce uel digerat᷑ materia
cũ ſyru. deſticados et ſumat ipm in aurora ca
lidũ quouſqꝫ appareat i urina digeſtio medi/
co preſẽti. Ab extra uero digerat᷑ materia cũ
ſaculis plenis milio et ſale torrefactis aut cũ
pãnis calefactis. unde meſue ſit calefactio ca
pitis cũ milio et cũ ſale aut pãnis calefactis et
aliis q̃ in ſoda fri. dicta ſunt igit᷑ fiat ſic. Re.
milii torrefacti lib. i. ſalis torrefacti lib. ſe. et
apponant᷑ in ſaculo lineo ſubtili demũ calefi
at et calidus capiti ſupponat᷑ et cũ infrigidat᷑
iterũ calefiat et ſic fiat. iiii. aut. v. uicibꝰ ſtõa/
co ieiuno demũ coopiatur caput taliter ut ſer
uet caliditatẽ ſibi impreſſam p ſaculum ualet
etiam multũ ſaculuſ q ſic ſit. Re. ſticados ara
bici corticũ citri macis an. ʒ. iii. milii. ℨ. i. nu
ciſ muſ. cubebe ſpice an. ʒ. i. ſanſuci roriſma
rini an. ℨ. ſe. ponant᷑ oia in ſaculo poſtquam
fuerit mõ groſſo piſtata milio excepto et cale/
fiat ſup tegulã et capite prius abraſo ſuppo/
nat᷑ et cũ infridat᷑ reiteret᷑ donec ſẽtiat ad in
tra craneũ caliditatẽ pueniſſe. hec q̃ ab extra
approximant᷑ melius ẽ admiſtrari poſt mate/
riei miorationẽ. unde Auic. dixit. deinde. ſ.
poſt euãtionẽ minoratiuã admiſtra ꝙ narrat᷑
ex uaporatõibꝰ et ſuffũigatiõibꝰ et aliis cũ ob
ſeruatiõe ne adminiſtret᷑ ſup repletione.

Digitized by Google

Secunda intentio

completur cum nateriei euacuatione et hec ꝑmo reſpiciat membra ſupiora et etiam caput. ii. fiat ꝑticularis euacuatio ex ipſo capite. De conuenientibus ad primã euacuationem ſunt pillu. cochie de quibus dixit Auic. ꝙ pill. cochie ſunt illi in quo perſeuerant catarri eſtate et hieme ex curis bonis et magis iuuatiuis. Recipe pill. cochiarũ. ℈. ii. bdelii. ℈. ſem. miſce et reformentur pill. v. has ſumat poſt materiei digeſtioné p duas horaſ ante diem et poteſt ſuper eas duabus horis dormire inde ſtet ieiuna horis quinqꝫ ab hora ſupradictarũ pillu. aſſumptione et tunc capiat medium ciatũ brodii cum. ℥. ſem. zucari rub. Et inde ad horam comedat. Ad idem ualet pill. de yera Nicolai uel uerius de yera galieni compoſita et cum eis permiſceatur. ℈. ſem. bdellii aut gumi arabici.

Tertia intentio.

Euacuatio fiat ex ipo capite cum capupurgiis et maſticatoriis capupurgiũ leue fit ex ſucco radicum celidonie naribus attracto et ſimiliter ex ſucco cauliũ poſt reſidentiã. Aliud cõueniens quod hoc modo fit. Recipe ſucci bli tis minoris et ſucci maiorane anna. ℥. i. uini albi optimi. ℥. ii. calefiat totum et ore pleno a que p nares attrahatur. Maſticatoriũ conueniens. Recipe maſticis gra. vi. comaſcetur i ore et inde addantur gra. iii. piperis et maſticetur et ſpuat quod ad os currit et cũ uirtus piperis diſſoluta fuerit accipiat alia tria grana et hoc modo cõtinuet per quartã ptem hore. Aliud efficacius priori Recipe maſticis gra. viii. ſcafiſagrie piretri anna. ℈. ſem. incidantur incidẽda mõ groſſo et maſticent̃ oia ſimul. Euacuant etiã ſternutatoria et gargariſma ſed eorũ uſus eſt mihi in hoc caſu ſuſpectus idõ de his nõ facio mentionẽ. Fiãt fricationes ptiũ inferiorũ cũ ligaturis doloroſis coxarũ prope inguina cũ appoſitione uentoſarũ ſup nates et ſub poplite. Diuertit̃ etiã materia cum cliſteribꝰ et cũ capupurgiiſ et maſticatoriiſ de quibus dictũ eſt. et de diuertẽtibus ẽ attractio materiei ad cutim capitis cuiuſmodi eſſe poſt remotioné cruſtarũ quas habet in capite fricare loca cũ cepe ſquillitico in aceto infuſo et cũ locus bene rubeus eſſet et iã gemare cepit ponantur folia cauliũ et mutent̃ et ad idem facit ſaculus qui ſic fit. Recipe piretrũ gariofilorũ piperis macis cinamomi pulegii origani ſerpilli ſanſuci calamenti aſſari cubebarũ ſpice corticũ citri an. ʒ. i. Et quãdoqꝫ addit̃. ℥. ſe. ſtercoris colũbini quod aqua nõ tetigit et capiti calidus ſupponatur ſed huius ſaculi uſus nõ cõpetit niſi poſt bonã materiei euacuationem cũ pill. et eius ſi expedit reiterationem.

Quarta intentio.

Adimplet̃ cũ rebus catarrũ ſiſtentibus et malã cõplexioné capitis remouẽtibuſ de ſiſtentibus ſunt thus et mirra quãdo alterius iſtorũ degluti ũt̃ gra. iii. ut dixit Meſue et ſi retineantur i ore etiã conferũt et ſpica in ore rentẽta ſecundũ longitudiné noctis expta ẽ ut uoluit Meſue. Ad idẽ faciũt pill. iſte Reci. mirre. ʒ. ſem. olibani. ʒ. ii. radicis arnagloſſe ſicce caſtorei croci an. ℈. ii. ſtoracis rubee cinamomi liquiricie gariof. an. ℈. ſem. piſtentur omnia et cũ geleniabim reforment̃ pillu. numero. vii. de quibus ſummat. iii. quãdo uadit dormitũ. Alie pill. efficaciores quibꝰ utor Recipe caſtorei ſtoracis ſicce thuris caſſie lignee croci et opii an. ℈. ſem. fiãt pill. ſimiles granis piperis cũ geleniabim de quibus dentur. iii. quãdo uadit dormitũ. Ad idẽ ualet. ʒ. i. ſem. boliarmeni ſubtiliſſime puluerizati ſũpti p ſex horas poſt çenã cũ uino albo pauciſero. Itẽ Recipe nigelle p noctẽ in aceto infuſe poſtea exſiccate et inde torrefacte ultimo piſtate et ligentur in ſindone rara et frequenter odoret̃ et ſimiliter ſuffumigatio facta cũ ea.
Ad remotioné male cõplexiõis frigide et hu. capitis uidelicet multũ electuariũ ꝙ ſic fit Recipe nucis muſ. gardemomi gariof. cubeba. anna. ʒ. ii. liquiricie mũde. ʒ. iiii. zenze. albi. ʒ. i. ſem. zucari quantũ ſufficit et fiat electuariũ de quo ſumat quãdo uadit dormitũ ad quãtitaté unius caſtanee et ſequat̃ potus pauci uini albi ualet ad idem diamuſ. et dia ambra. Cõfert multũ ad ſiſtendũ et alterãdo malã cõplexioné capitis puluiſ macis et thuris ꝑtibus equalibꝰ quãdo puluerizat̃ in introitu lecti ſup comiſſuras capitis. ſ. coronalé et ſagitalé lotio cõueniens ad candẽ intentionem. Re. origani mẽtaſtri aſſari baccarũ lauri granorũ iunipi radicũ affrodillorum edere terreſtris granorũ iunipi an. m. i. buliat i urceis. iiii. aq̃ donec reddeat ad. iii. Poſtea ſupradcã decoctio colet̃ p cineres uitis aut quercus et fiat lixiuiũ cũ quo lauet̃ caput capillis prius amotis. et cũ lotũ fuerit cũ ꝑdicto lixiuio ſtatĩ lauet̃ cũ uino maluatico in quo thus et ſandaraca bulierint et inde caput bene exſiccetur.
Ad idem facit receptio fumi xiloaloes quando ſuper carbones ponitur et ad nares recipitur confortat cerebrum et ſiſtit catarrũ

Digitized by Google

iſtorum medicaminum uſus ſit alternatim et horum unus magis quã altero ſecundum exigentiam diſpoſitionis . nam ſi catarrus magis infeſtaret ſiſtatur ad hũc magis attendat᷑. Si uero non multum moleſtaret intentio magis ſit ad alterandum malã complexionẽ frigidam et humidam capitis

Secunda pꝛincipalis

intentio que fuit ad remotionem ſecundi accidentis. ſ. difficultatem annelitus perficit᷑ hoc modo. nam cum ſentit pectus plenum humiditate utatur cibis abſtergentibus et mundificãtibus pectus de quibus dictum eſt in regimine uniuerſali per dietam. et utatur hoc electuario quod ſic fit. Recipe capillorum ueneris recentium liquiricie ſeminis feniculi an. ʒ.ii. pulmonis uulpis. ʒ.iiii. zucari quantũ ſufficit et fiat electuarium de quo ſepe teneat in ore ad quãtitatem unius fabe groſſe et ducat lingua hinc inde per os et deglutiat quod liquefit ꝙ ſi materia in pectore contenta eſſet groſſa et uiſcoſa cum predicto electuario miſceatur pˢ tertia loch de ſquilla de quo retineatur in ore ut dictum eſt. Si uero non multũ tuſſiret reſpectu conſueti et materia in pectore eſſet ſubtilis teneat in ore de infraſcripto electuario ſicut dictum eſt de primo.

Recipe ſeminis papaueris albi ſpodii ſemis lini torrefacti croci anna. ʒ.ii. granorum naſturtii medulle granorum cotti amigdolarum amarum fabarum anna. ʒ.vi. piſtentur piſtãda ſubtiliſſime et cum ſaba ſiue rob uini et penidiis ptibus equalibus penidi . diſſoluantur cum decoctione ficuum et fiat electuariũ. Si uero accideret catarrus cum ſputo ſanguinis fiat hoc loch.

Reci. medulle cancrorũ fluuialium prepatorum ut dictum eſt in regimine uniuerſali per dietam. ℥. ſem. lingue arietis lingue canis buglosſe melliſſe uirge paſtoris anna quartam. m. paſſularum liquiricie an. ʒ.iii. ſemis malue. ʒ.ii. ſem. fiat decoctio uſqꝫ ad conſumptionem duarum ptium et recipe de ea. ℥.iii. ſirupi de papauere ſape zucari albi an. ℥.i.ſe. deinde addantur pinearum mundatarum. ʒ.ii. amigdolarum dulcium ſemis citoniorum draganti gumi arabici anna. ʒ.i. et fiat electuarium doſis eſt coclearium unum quando uadit dormitum. et aliud ante ueſperos.

Ad pectus fiat inunctio cum manu calida ante prandium et cenam cum infraſcripto unguento. Recipe olei amigdolarum dulcium. ℥.i. olei laurini. ℥. ſem. pinguedinis anatis. ʒ.ii. butiri recentis. ℥. ſem. croci. ℈.ii. cere parum et fiat unguentum molle. Ea que catarrum prohibent conferunt ad hoc accidens de quibus dictum eſt ſi pueniᵗ ex debilitate neruorum ad pectus uenientium.

Ad tertium accidens

Vtatur ſepe infraſcripto puluere a me experto etiam in mulieribus pregnantibus de quibus dubium eſt ne propter uentoſitatem abortiant. Recipe cimini in aceto infuſi per noctem et poſtea torrefacti. ʒ.ii. ameos zenze. caſtorei anna. ℈.ii. piſtentur ſubtiliſſime et cribentur doſis. ℈.iiii. cum paruo potu uini. et ſic uſus per plures dies hic puluis non ſolet me decipere.

Ad dolorem ſtomaci uẽtoſum et matricis cõfert uſus iſtius pulueris. Recipe deronici. ʒ.i. ſem. cinamomi electi galange zedoarie anna. ʒ.i. piſtentur et cribentur ſubtiliſſime et fiat puluis doſis. ʒ.i. cum modico potu uini albi. Ab extra fiat hec unctio. Recipe ameos carui aniſorum anna. ʒ.i. calami aromatici. ʒ.ii. buliant omnia prius tamen modo groſſo piſtata in. ℥. decem uini albi uſqꝫ ad conſumptionem duarum ptium poſtea coletur et colature addantur olei de ſpica olei de maſtice anna. ʒ.vi. buliant ſimul uſqꝫ ad conſumptionem uini deinde addantur galãge cinamomi gariofilorum. anna. ℈.i. ciperi. ʒ. ſem. lapidani. ʒ.i. ſem. cere albe quantum ſufficit et fiat unguentum molle.

Ad quartum accidenſ

ſcilicet totius corporis macilentiã uerſetur in aere tempato et utatur exercitio tempato et lõco exercitii conferũt fricationes facte cũ manu poſtquã experecta eſt a ſõno ſit leta et gaudens de ſe et ſalute ſua bene ſperet utatur cibis dulcibuſ et unctuoſis et inſipidis ut dixit almanſor de quibus eſt aſſumptio lactis uaccini a quo butirũ eſt extractũ quantitatis. iiii. ℥. poſtquã ſtomacus eſt ieiunus et nihil aliď cũ eo ſumat deinde ſtet tribus horis ne aliqd ſumat neqꝫ ſuper ipſum dormiat et continuet ipſum. x. diebus et frumentũ de pilatũ et inde in brodio coetũ conuenit et ſimiliter riſum lacte decoctũ. et ferculũ quod ſic fit. Re. granorũ cicerũ rubeorũ quantũ uis et infundãt᷑ in lacte uaccino p diẽ et noctẽ. poſtea exſiccẽtur et pulueriζent᷑. deĩde ſumat᷑ de farina eorũ frumẽto trito et rizo et ordeo tritis an. ʒ. xx. panis de ſimula fricati. ʒ. xxx. et fiat ferculum ad modum ptiſane cum lacte uacci/

Digitized by Google

no et oleo amigdolarum dulcium de hoc ſer/
culo ſepe utatur. Carnes conuenientes ſunt
ſicut anatis ut dixit Auic. et gallinarum uite/
li ouorum epata gallinarum teſticuli gallorũ
uinum ſit rubeum et dulce non tamen nimis
ne opillaret Auic. ponit puluerem utilem ad
impinguandum que ſic fit. Reci. farine ami/
di ſarcacolle ptibus equalibus liniatur cũ bu
tiro et conficeatur panis ex ipſis et ponatur i
furno ad exſiccandũ. deinde pulueriz etur de
hoc puluere ſumatur. ʒ.iiii. cum aqua frigi/
da multis diebus. Ad idem facit electuarium
quod ſic fit. Recipe pulparum alarum et pec/
toris caponis debite pinguis et non antiqui.
℥.vi. Amigdolarum dulcium excorticatarũ.
℥.i. fiſticorum. ℥.i. pinearum mundatarum.
deinde in aqua feruenti infuſarum poſtea ex
ſiccarũ. ℥.i. auellanarum mundatarũ. ℥.ſe.
iuiubarũ nũero vi. ſeĩnũ cõim friorũ maiorũ
℥.i. ſeminis malue. ℥.ſem. ſemis portulace.
℥.ii. paſſularum ſebeſten anna. ℥.ſem. ami/
di. ℥.i. ſem. liquiricie raſe. ℥.ſem. draganti
gumi arabici anna. ʒ.iii. muſcilaginis cito/
niorum. ℥.ſem. mente ſicce. ʒ.i. nucis muſ/
cate macis anna. ʒ.i. ſem. ſcorie ferri prepa/
rate. ʒ.i. ſpecierum aromatici roſati deſcrip/
tione gabrielis. ʒ.iii. tria ſandalarũ ſine cam
phora. ʒ.ii. penidiarum partes duas zucari
trium coctarum partem unam de ambobus q̃
tum ſufficit pro confectione.

¶ Caro prius ſubtiliſſime incidatur deinde
piſtetur et cetera puluerizanda puluerizen/
tur. deinde cum parte una abſinthii et parti/
bus duabus aque borraginis et melliſſe fiat
de medietate confectio in forma ſolida ĩ mor/
ſellis quorum quilibet ſit trium. ʒ. De altera
medietate fiat electuarium de morſellis de q/
bus unum ſummat per duas horas ante prã/
dium et aliud per horam unam ante cenam.
Si uero ſummit electuarium capiat unum co
clearium eiſdem horis hoc tamen regimẽ im
pinguatiuum debet ſequi regimen ſanguiniſ
prohibitiuum ſiue preſeruatiuum.

Ad quintum accidẽs

utatur infraſcripto ellectuario ꝙ humiditateſ
matricis deſiccat et ipſam matricem confor/
tat et prepat eam ad conceptionem.
Recipe galange xiloaloes cinamomi zenze.
anna. ʒ.i. blance biſantie croci nucis muſca.
roſarum rubearum gardemomi macis pipe/
ris longi trociſci diarodon ſandalorum citri/
norum ſirici crudi ambre anna. ʒ.ſem. mu/
ſci gra. iiii. confice cum zucaro albo diſſolu/
to cum ſyrupo ro. doſis eſt. ʒ.ii. cum potu p
uo uini antiqui ſtomaco ieiuno ſumpti.
Ad eandem matricis humoroſitatem confert
ſuffumigatio iſta.
Recipe galie muſca. caſtorei bdelii laudani
coaguli leporis nucis muſca. anna. ℥.ſem. de
coquantur in aqua et lauent pudibunda et ſuf
fumigetur matrix cum ea cum emboto uideli
cet ad idem lotio porte uulue cum decoctione
ſcorie ferri et thuris et confortat matricem ad
retinendum. nam ſunt ſupraſcripta medica/
mina matricis exſiccatiua et confortatiua ei/
uſdem et parãt ipſam ad concipiendum.

¶ Finis.

¶ Bauerius de Baueriis.

Egritudo mag

nifici uiri Virgilii de Maluitiiſ
eſt dolor incipiens a iunctura
dicta ſcia et protẽditur uſqꝫ ad
tibiam ꝙ ſciatica ſolet appellari iſtius doloris
cauſa eſt mala complexio frigida et humida
materialis que dolorem ĩmediate cauſat. pre/
dicte male complexiõis materia frigida et hu
mida a capite deſcendens ad loca doleſcentia
cum dolor ſciaticus ſit ex uehementibus do/
loribus iuncturarum ut teſtatur Auicẽ. xxii.
tertii. et de natura doloris ẽ membrum cui in
heret debilitare omni ſtudio inſiſtendum ẽ ad
eius curam. nam quantuſ membrum debili
us fieret tanto cura difficilior eſſet. Hec ego
Bauerius ex ſignis ſufficientibus et apparen
tibus collegi uolentem ſupraſcriptam egritu
dinem per balneum curare oportet eligere il/
lud quod ſit calefactiuũ et exſiccatiuum cui/
uſmodi ſunt balnea habentia minerã ſulphu
ris ꝙ ſi cum eo fuerit aliquid alluminis non
nocebit qualia ſunt balnea ſancti Philippi et
Petrioli inter que tamen eſt differentia quoni
am balneum ſancti Philip. plus habet ſulphu
ris minuſqꝫ de aluminis quam balneum Pe
trioli et ideo ad loca profunda citius penetrat
et uehementius calefacit quam balneum Pe/
trioli ſed minus confortat. nam balneũ petrio
li cum plus aluminis quã balneũ ſancti Phi
lippi et alumẽ ſit ſicce et ſtitice cõplexiõis rõe
ſue ſtiticitatis unit ptes mẽbri aut ſaltẽ minuſ
rare facit quapp mẽbrũ cõfortat aut minus

Digitized by Google

debilitatur. Et hec eſt cauſa quare aqua petrio
li non ita cito penetrat in ſubſtantia membri
cum ſit coniuncta ſtiticitati maiori quã aqua
ſancti Philippi que probibet eius citam ꝓfun
dationem. Et ex his patet ꝙ cum materia faci
ens dolorem ſciaticum profundetur in iunc/
tura et in ptibus ipſarum circũſtantibus ꝙ a
qua illius balnei que magis reſoluit et magis
ſe profundet citius eam materiam finiet. un/
de habita hac intentione conueniret magis in
caſu prepoſito balneum ſancti Philippi quã
petrioli tanquã citius conſumens et materiã
ante dictam reſoluens. Attamẽ mihi plus pla
cet balneum petrioli in caſu iſto quia et ſi tar
dius operatur tamen quia ſua operatio eſt cũ
maiori confortatione aut minori debilitate ꝙ
in hoc magnifico uiro attendendũ eſt cum ſit
corpus macrum calidi epatis facile reſolubi/
le. eſt etiam balneũ candanellorũ cuius uſus
non parum confert ſtomaco et epati ſuo cali/
do. habet enim predictum balneũ minerã fer
ream que dictis diſpoſitionibus conuenit ut
apparet per Auic. ſecunda primi ca. quidã or
nate loquentium laudo tamen cũ petrioli ſtete
rit magnificentia ſua. xx. aut. xxv. diebus et
uſa fuerit balneo ſecundũ modum qui infra
ponetur. ſi non ſenſerit ſe curatum balneum
ſancti Philippi petat et ibi ad ſciam aquã ſu/
mat ſecundum modum qui infra deſcribitur.
Ordo ſeruandus in balneo petrioli eſt cũ ma
gnificentia. v. petriolum applicuerit quieſcat
per duos dies abſqꝫ uſu alicuius balnei et eo
tempore ſi uenter non fuerit obedienſ fieri fa
ciat unum enema ꝙ inferius ordinabo. Die
tertia in ortu ſolis accedat ad balneum calde/
nalarum in quo nuda ſtabit per mediam ho/
ram aut per horam ſi ex mora in eo debilitatẽ
nõ ſenſerit. Cum ex balneo egreditur intret
lectum et corpore mediocriter pannis tecto ex
periatur ſudare. ſi ſudauerit ſudorem pannis
calidis abſtergat ſi uero non ſudauerit cum ĩ
lecto ſteterit p duas tertias hore ſe induat po/
ſtea ad horam prandeat et hac die nihil ampli
us faciat. Quarta die a die acceſſus ordinem
conſimilẽ obſeruabit qui dictus eſt obſeruari
debere in tertio die. v. in ortu ſolis accedat ad
balneum militũ quo corpus balneet p duas
tertias hore aut per horam ſi ſibi non moleſtũ
fuerit et balneum exeũte lectũ ingrediatꝰ mo/
dum obſeruet qui dictus eſt in balneo calda/
nellorum cũqꝫ induta fuerit uadat ad duciam
balnei petrioli et eam ad caput ſuſcipiat in ea
pte capitis qua cõmiſſura ſagittalis coronali
coniungitꝰ per horam unam et ab ea ducia in/
cipiat que minus exiſtit calida cum a ducia ſe
paratur exſiccetur optime caput pannis cali/
dis et ultimo fricetur caput cum aqua que in/
ferius ordinabitur poſt prandiũ ad horas ſep
tem redeat ad duciam et ſimiliter aquã ad ca/
put recipiat ſeruando modũ qui dictus eſt de
mane ſeruari debere et hũc modum ſeruabit
magnificentia ueſtra octo diebus continuis q
erunt. xiii. a die acceſſus ad balneum hoc ac/
cepto ꝙ cum ſteterit per dies duos ad unam
duciam permutetur ad aliam ſibi propinquã
paulo calidiorem nec laudo ut ingrediatꝰ quot
tidie in balneo militũ ſed ſatis erit ſi ipſa fue
rit uſa eo bis ĩ ebdomada et bis balneo calde
nallarum ſeruando in eorum uſu ordinẽ de/
ſcriptum. et reliquis diebus quieſcat ab intro
itu balnei ſed non a ducia quam bis quotidie
recipiat. Exactis ſupraſcriptis. xiii. diebus p
ſeueret bis in die aquam ſumere mutando ſe
ad duciam calidiorem cum minus calidã per
unã aut duos dies ſuſceperit donec ueniat ad
eam que calidiſſima eſt propinqua ad tres du
cias et ibi ſe firmet perſeueret etiam balneare
corpus quater in ebdomada bis in balneo mi
litum et bis in balneo caldenallarũ ſed hoc ſu
peraddat ꝙ in ſero cũ fuerit duciata et caput
exſiccatũ accedat ad balneum magnũ petrio/
li et ibi ſtet in aqua uſqꝫ ad ſciam incluſiue p
ſpacium medie hore aut duarum tertiarũ hore
ſi non fuerit ſibi moleſtum et ſtãdo in eo bal
neo ſepe ſciam cum tibia fricari faciat cum lu
to eiuſdem balnei cum balneũ egreditꝰ lectũ
intret et quieſcat in eo per horam mediam po
ſtea inungat ſciam cum unguento ꝙ infra or
dinabo et inde ad horã cenare poterit et hunc
ordinem ſeruabit dõec petrioli ſteterit hoc ad
iũcto ꝙ illis diebus quibus nõ utitur balneo
neqꝫ militum neqꝫ candellanarũ de mane in
ortu ſolis intret balneum magnũ petrioli ꝙ
ſi ſufferre poſſet aquam cadentem ad ſciam et
cum ea embroeare eſſet ꝑadmodum utile. Sed
dubito ne nimis corpus reſolueret. nam et ſi
aqua petrioli nimis uirtualiter ſit calefactiua
quã balneũ ſãcti Philip. cũ habeat minus ſul
furiſ actualiter tamen nõ habet minorem cali
ditatem ut notat experientia et ideo arbitror
tutius ſit illi aque ſe non exponere abſolutis.
xx. diebus aut. xxv. aut. xxx. diebus petrioli
ſi uidetur adhuc ſupereſſe dolor anche et tibie
laudo ut ſupradictum eſt petat balnem ſancti
Philippi cui ſciam exponat et aquam ab alto
per duos aut tres palmos ad eam recipiat per
ſpacium uniuſ aut duarum tertiarũ hore bis ĩ
die ante prandium per horam et ante cenam
prandio iam digeſto ꝙ ſi ter idem balneũ aut
quater ad caput acciperet in ebdomada lauda

Digitized by Google

rem ſeruando modū qui dictus eſt in balneo
petrioli. Tempus ſtandi ad ſanctū Philippū
erit breuius aut longius ſecundū utilitaté et
iuuamentū ꝙ ex uſu eius pcipiet. Et ut Mag
nificentia ueſtra eam conſequatur utilitatem
quā deſiderat et quā ego non minus opto ſub
iungā quaſdā regulas obſeruandas et modū
ſuccurrendi quibuſdā accidētibus que inter/
dū utentibus balneis predictis ſolent accide/
re. Remedia prima quicūqꝫ balneo utitur ſu/
mat cibaria leuis digeſtiōis et facilis penetra
tionis et boni nutrimenti que non ſint multū
frigida nec opillantia de quorū numero é pa/
nis unius diei debite coctus et cōueniēter fer
mentatus in cuius cōfectione ponatur aliqd
ſalis et carnes perdicū faſianorū turturū pipi
onum colūbarie uolare incipientiū puarum
auium ſicut ſunt turdi merule ficedule filome
na etc. Caponū iuuenum et iuuenū gallina/
rum pullorū edi uituli lactantis agni annua/
lis et caſtrati carnes cōuenientes aſſe quā aliſ
ſe prepantur ſi ſtomacus ſuus bene digerit.
aut non obſtet uentris ſtiticitas. nam ſi uen/
ter ſtiticus eſſet melius eſſet ut elliſſarentˀ ſal/
tem de mane et eo caſu uti poſſet ferculo facto
ex borragine blita ſpinaciis cū modico petro
ſillo ꝙ ſi ferculū delectat uti poteſt farre bro
dio cicerū rubeorum milio panico pane cocto
aut brodio in quo panis infundatur uel fercu
lo cū ouo facto. Conceduntur etiā oua ſorbi
lia recentia aut in aqua cocta reiecto prius al/
bumine herbas frigidas et humidas dimittat
ſicut portulaca latuca ſpinacia et niſi cum eis
ponerentur herbe calide remittētes eorū frigi
ditaté ſicut feniculus petroſilus etc. Dimittā
tur legumina lac caſeum butirū et omnes fru
ctus frigidus et hmōi cuiuſmōi ſunt Ceraſa
pruna mala precipue citonia et pira et uue re
centes et granata acria mellones citrulli. Cō
cedantur ex fructibꝰ uue paſſule amigdale ex
corticate fiſtici et caritte albe uinū ſit album
aut ſubrubeū clarum ſubtile medium inter
dulce et bruſcum ꝙ ſi eius potentia ſiue no/
cumentū timeatur propter neruos frangatur
eius potentia cum aqua ſimplici cocta. Secū/
da regula a potu quocūqꝫ cauendū eſt tempo
re quo eſt in balneo aut poſtquā balneum ex
iuerit per horam mediam donec corpus ſit a
caliditate a balneo ſuſcepta mundū ſi tamé ſi
tis adeo fuerit intollerabilis ut cogatur bibe/
re aut inter prandiū et cenā ſitis ualida eſſet.
ſumat aquā prius coctā cū zucaro albo cui p
miſceatur una ps ſuci ſeu uini granatorum
murzorū aut dulciū aut in ore tenere zuca/
rum canditū aut prunū unū ſiccū in aqua pri
us infuſum. Tertia regula é antequā corpus
ſe balneo exponat prius debet debite purgari
etiam cū reiteratione purgationis ſi una non
ſufficeret nocet eni balneū corpibus repletis
ut inquit Ali. iii. ſue practice. Quarta regula
nō ingrediatur balneū niſi pulſis ſupfluitati
bus prime et ſecūde digeſtionis aut ſaltē pri/
us expurgari tentet cum ſuppoſitorio ex ſa/
le et melle aut radice blite uel petroſilli aut ra
dice que comeditur ſed quecūqꝫ iſtorū fuerit
liniatur cū melle ſale cōmixto antequā ſuppo
natur. Quinta regula nō eſt ſtandum in bal/
neo aut ad duciā ſi ſenſerit debilitaté aut dolo
rem aliqué ſupuenienté imo illico balneum
egrediatur aut a ducia remoueatˀ. Sexta re/
gula nō accedat ad balneū aut ad duciā ſi ſen
ſerit cibū prius aſſumptū nō eſſe digeſtum et
ob hoc comedatur ne cibū capiat uſqꝫ ad faci
etatem imo a mēſa ſurgat cum reliquiis famiſ
Septima regula é ne pp balnei caliditatem ſi
materie liquefierēt et peterent ptem leſam ut
earū nocumentū phibeatur fiat hoc defenſī/
uum quo ſupra iuncturā ſcie p tres digitos li
niatur cū uoluerit ſe ueſtire et in lecto ſteterit
poſt exitū a balneo. Recipe ſandarace. ii. ʒ.
ſpodii roſarū accacie ſumach ypoquiſtidos ba
lauſtiarū pſidiarum an. ʒ. i. farine uolatilis
molēdini. ℥. i. ſe. ſief memite. ʒ. iii. ſuci plan
taginis et olei roſati an. conficiātur ſic terrā/
tur omia et ponātur in mortario plūbeo et cū
piſtello plumbeo terrātur paulatim addendo
ſuccū plātaginiſ et oleum roſarum et tādiu in
mortario ducātur donec acquirāt formā ung
uenti et addātur uitelli ouorum numero. ii. et
optime incorporētur. Octaua regula ne pars
ſubtilis materiei faciētis egritudiné reſoluatˀ
et groſſa remaneret ungātur loca dolentia cū
unguēto ꝙ ſtatim ordinabo quādo induitur
poſt exitū a balneo. Re. oleorum ſiſamini et
amigdolarū dulcium recētium an. ℥. i. ſe. me
dulle cruris bouis ſepe caſtrati et pinguedis
anatis et galline an. ʒ. vi. uitelli ouorum nu/
mero. ii. croci. ʒ. i. diſſoluātur pinguedies et
colētur deinde ponātur oia in mortario et di/
ligēter incorporētur et in fine addatur armo
niaci in aceto diſſoluti. ʒ. x. et inuicé incor/
porētur donec ueniāt ad formā unguēti. Et
hoc medicamé applicitum loco dolēti ſolet do
loré ſedare. Nona regula cauēdum é a frigo
re et ſtatione extra domum poſt occaſum ſo/
lis a uētiſ et pcipue poſt exitum a balneo dum
corpus é calidum. Solēt interdum balneo
utētibus quedā ſupuenire accidētia quorum
unum é oculorum rubedo cui ſi euenerit ſuc
curratur ponēdo duas uentoſas ſuper ſpatu/

las que ibi dimittant̃ ꝑ.xx.ptem hore inde re
motis fiát ad inferiores ptes fricationes ſcili
cet brachiorũ et tibie nó leſe et ſup oculũ uel
oculos ponatur pãnus ſubtiliſſimus lini ſup
qué ponatur cotũ infuſum in albumie oui có
quaſſati cũ aqua roſata et ſepe renouat̃. Ceſ/
ſato dolore ſi oculi rubei remanerét ponatur
ter aut quater ın die in oculo rubeo puluis zu
cari canditi et cũ oculi dolere incepint aut ru
bere deſiſtat̃ a ducia donec ceſſauerit dolor.
Aliquãdo accidit uẽtris ſtiticitas cui ꝓuidet̃
accipiẽdo caput caſtrati ꝙ tam diu bullire per
mittatur cũ.℥.i.ſem. aniſorũ donec caro ab
oſſibus ſeparetur de eo brodio colato capiant̃
ciati quattuor quibꝫ addãtur mellis.℥.ii.uitel
li ouorũ.ii.ſalis.ʒ.ii.ſem.et ſtomaco ieiuno
ſupponat̃ calidũ.ſi cõtingeret ꝙ a capite de/
ſcenderet materia et figeretur in faucibꝫ aut
pectore et faucibus aut ſtomacũ cõturbaret ſu
mat per horã ante diẽ iſtas pill.Recipe pillu.
de yera cõpoſita.℈.ii.ſem.fiát pillu.v.et illo
mane nó egrediatur balneũ nec duciam ad ca
put ſuſcipiat i ſero.v.ſi pill.fuerint opate po/
terit aquã ad caput ſuſcipere.Aqua de qua ſu
perius mentioné feci cũ qua fricari faciat ca
put et retro collũ poſtquã exſiccatũ fuerit cũ
ſurrexerit a ducia.Reci.aquã uite quater ſub
limate lib.ii.laudani ſtoracis ſicce an.ʒ.iii.
thuris ſandarace.ʒ.i.ſem.piſtent̃ mó groſſo
et infundant̃ in aqua ſupraſcripta et in uaſe
uitreo optime claudatur etc.

¶ Finis.

¶ Bauerius de Baueriis.

Diſpoſitio nobi

lis uiri Philippi filiſini eſt ten/
ſio ſeu inflatio exiſtẽs in parte
ſiniſtra uẽtris incipiẽs circa locũ ſplenis et ꝑ
tenditur uſqꝫ ad ſumũ et hmói diſpoſitio licet
ꝑ aliquos annos fuerit in pte ſiniſtra a pauco
tamẽ tẽpore citra incipit infra umbilicũ decli
nare ad ptem dextrã aliquãdo ſupra nomina
ta diſpoſitio a ſua cã denominat̃ et uocat̃ uen
toſitas iſtius diſpoſitionis triplex é cauſa una
cõiuncta ſiue imediata alia é antecedẽs. tertia
eſt primitiua. Cauſa imediata é uẽtoſitas cõ/
tenta in inteſtinis ſiue in cõcauitate inteſtino
rum que extenſioné ſiue inflationé facit ĩ eis
cũ eſt quieta ſed cũ nouit predicta uentoſitas
aut cõpreſſione aut natura tẽtãte ipſam expel
lere facit rugitũ et gurgulationé. unde.xiii.
tertii tractatu .v. Omnes cauſe inflationum
ſũt ipſe cauſe rugitus cũ accidũt ille cauſe in
flationis et nititur natura expellere eas et nó
poteſt et nó expellũtur ad ſupiora niſi ad ifé
riora imo cõmouent̃ in uaſis inteſtinorũ tũc
eſt rugitus et ſentitur ét ſonus ſi quis preſſe/
rit uentré aut ipſe patienſ inclinet̃. Cauſa an
tecedens é duplex una efficiens alia materia/
lis.efficiẽs é caliditas naturalis debilis potẽs
materiã ſubtiliãdo diſſoluere ſed eã nó põt re
ſoluere quare Ali.ix.ſuo tractatu ca.xxviii.
inflatio et rugitus ab iteriori fiũt cã cũ ſtoma
cus ualidi nó é caloris ꝗ cibos digerat et ſub
tiliet ac ab eis uẽtoſitates diſcipet. Materialis
cã eſt humor aut chilus exiſtẽs ĩ inteſtiniſ aut
ſtomaco in qué calor naturalis debilis agit et
ipſum facit euaporare. De cauſis antecedẽti/
bus é epatis iſtius iuuenis caliditas q̃ materiã
in ſtomaco euaporare facit et uapores illi ad ĩ
teſtina ꝓueniẽtes inflationé ſiue tenſioné cau
ſant ſi quieti fuerit.ſi uero mouent̃ faciũt ru
gitũ et mó cõſimili mala cibi digeſtio é cauſa
ſupradicta diſpóis. Cauſa auté malicie dige/
ſtionis ſtomaci.et ſi plures cauſe poſſint noia
ri precipue puto ĩ hoc iuuene eſſe humiditaté
a capite ad ſtomacũ deſcẽdenté que caloré ip/
ſum ſtomacũ obtũdit et digeſtioné impedit.
Cãe auté primitie eſſe poſſunt plures ex qui
bus é aer frigidus corpi occurrẽs aer turbi/
dus accidẽtia ai ut ira triſtitia timor et ſuper/
fluus coitus ꝓcipue factus cũ cibus eſt in ſto
maco motus uehemẽs factus ĩmediate poſt ci
bum et breuiter oẽ forte exercitiũ ſpecialiter
ĩmediate poſt cibũ factũ ſomnus ſupfluus ꝓ
cipue in die aut poſt cibũ ĩmediate factus ci/
bi uẽtoſi et ꝗ ſunt difficilis digeſtióis ut paniſ
agimus aut nó bene coctus cibi ꝗ ex paſta fi/
unt agima ut lagane macaroni et ſimileſ Car
nes difficilis digeſtionis ut ſalite bouine et ſi
miles et interiora aialiũ ſicut cor pulmo ſtõa/
cus inteſtina ſplen etc. Herbe uehemẽter cali
de ante corpis purgationé et frigide et hu.et
fructus herbarũ ut cucurbite citrulli et mello
nes. Ex radicibus nocẽt alea corpa nó purga
ta et cetera acrumina legumina oia uẽtoſabi/
lia ſunt. Et fructus recẽtes frigidi et hu.de ꝗ
bus in regimine et de aliis rebus diffuſius di
cã. Vẽtoſabile é uinũ dulce precipue groſſũ
et uinũ plurime cõmixtióis cũ aqua.Ex rebꝫ
auté uẽtoſitaté cauſantibus é cũ cibus nó ſu/
mitur hora cõueniẽti quéadmodũ ſi accipere
tur cibus primo nó digeſto aut ſi maioré cibi
quãtitaté accipet quã ſtomacuſ bene digerere
poſſet aut eſſet ordo indebitũ in aſſumẽdo de
quo plus uel potus nimius faciẽs in ſtomaco
ſupnatare cibũ et alie poſſunt eſſe cauſe qua/
rũ cognitio manifeſtabit̃ cũ ponã curã ꝑ die

tam. Sed circa hec dicta merito quis dubitabit quare eſt ꝙ illa inflatio ſiue diſpoſitio de qua dictum eſt magiſ ſit in latere ſiniſtro quā in dextro cū eadē cauſe uentoſitatis generatiue reperiri poſſint aut ſint in pte dextra ſicut ſiniſtra. nam debilis caliditas naturalis q̄ ponitur una ex cauſis ita uidetur cōmunicari lateri dextro ſicut ſiniſtro et humor ſiue chilus aptus euaporare ita in pte dextra eſt repibilis ſicut in ſiniſtra. Preterea ſi epar iſtius diſpoſitionis ē cā magis hūc refectū cōicare debet cū cauſa directius aſpiciat. ſi autē a ſtomaco uētoſitas mādatur non magis mittit̄ lateri dextro quā ſiniſtro et ita in utroqꝫ debet ſentire. Reſpōdetur ꝙ latus dextrū eſt calidius ſiniſtro pp epar ꝙ directius et de ꝓpinquo magis ipſum reſpicit quā ſiniſtrū eſt inſup latuſ ſiniſtrū frigidius pp ſplenē caliditatē eiuſdē ptis remittentē. Ex quo ſequitur quod fumi ſiue uapores uel actione caliditates facientes in edaē pte materiā euaporare aut ab alio mēbro ad eandē ptem uapores ſiue uentoſitates tranſmittant̄ magis reſoluunt̄ et diſſipantur pp illud latus eſſe calidius quā latus ſiniſtrū imo in latere ſiniſtro uapores potius trāſmiſſi ingroſſant̄ et qui in ea pte actione caloris eleuātur groſſiores ſunt ratione caliditatis debiliores et minus materiā euaporabilē ſubtiliantes pōt etiā cauſa eſſe quia latus dextrum eſt fortius ſiniſtro ſecundū membra fortiora ſuas tranſmittūt ſupfluitates ad debiliora ut prima pimi cap. de mēbris ad finē. Et ita uapores ſiue uētoſitates ad ptem ſiniſtrā tranſmittit. Facile intelligere poterit unuſquiſqꝫ cauſas ſupra aſſignatas eſſe ueras in generatione uētoſitatis. Si conſiderent̄ eſſe cauſe ꝓpter quas uētoſitates nō generant̄ in corpore quarū una eſt caliditas naturalis fortiſ que cū ſit potens diſſoluere materiā eſt etiā potēs ipſam reſoluere per oppoſitū. Caliditas debilis naturalis potens diſſoluere et nō reſoluere uentoſitatē cauſat. unde Auicē. xiii. tertii tractatu. v. quādoqꝫ fit. ſ. uentoſitas pp caliditatem digeſtiuā cū eſt debilis cibus nāqꝫ quāuis ſit nō inflatiuus in natura ſua tunc cū debilitatur in ipſo caliditas euaporat et facit accidere in ipſo uentoſitatē. Secunda cauſa eſt cibus nō uentoſabilis ſicut qui eſt facilis digeſtionis nō inflatiuus qui eſt p oppoſitū q̄ ē inflatiuus uētoſitatis ē cā. unde Auic. ut ſupra quādoqꝫ fit pp cibū cū in ipſo ē humiditas extranea que cōuertitur in uētoſitatem et nō eſt poſſibile caliditati ſi ē equalis ut reſoluat eā ita ꝙ nō reſoluat ipſam ad uētoſitatem Tertia cā eſt cū caliditas ē ita debilis q̄ ſua debilitate reſpectu tempate poſſūt frigiditas appellari nō poteſt facere materiā euaporare q̄a uentoſitas nō generat̄. unde Auic. ubi ſupra ſi priuet̄ caliditas oio nō aſſociatur ei inflatio et ſi ſit. ſ. illud i quo agit ex inflatiuis de iſtis tribus cauſis ſimul dixit Auic. ca. ſupra allegato oē a quo nō accidit inflatio nō accidit ab eo inflatio niſi aut pp ſe ipſum ab illo in ſubſtantia ſua aut pp duas res pp ipſam quarum una eſt dominiū caliditatis ſup ipſam altera frigiditatis quod nō mouet aliud. Addit̄ cauſa quarta q̄ eſt pfecta digeſtio cū. n. cibus pfecte digerit̄ eius humiditas extranea ſi qua eſt in eo paulatiue cōſumitur abſqꝫ euaporatiōe impediete ſiue inflante et p oppoſitū malicia digeſtionis uentoſitatē opatur. Signa generis nota ſunt ex relatione paciētis et ex tactu et auditu. nā cū ps uentris premitur ſentitur rugitus aut cū premens ipſum inclinat̄. Signa cauſarū ſunt debilitas caloris naturalis agentiſ in materiā flegmaticā humoralē exiſtētem in inteſtinis precipue i loco ubi paſſio cōprehenditur que facit materiā euaporare et eā cōuertit in uapores et uentoſitatē. nā illa tenſio ſiue inflatio non ē a cibo qui uentoſetur quoniā aſſumptio cibi boni et facilis digeſtionis non uētoſi eſſet cā ꝙ talis paſſio nō ſentiretur hoc autē eſt contra experientiā nā ex bonitate et regiminis natura ſentit alleuiationē niſi totalis cauſa ex pte digeſtionis quoniam ex eius bonitate nō ſentit magis alleuiationiſ cū igitur cauſe uētoſitatiſ ſint aut ex cibis uel ex digeſtionis malicia aut ex debilitate naturalis caloris ut ex ſupioribus adductū eſt et nō ſit ex duabus primis cauſis relinquitur ꝙ ſit ex tertia. Nō nego tamē quin interdū concurrat malicia digeſtionis pp multā ſtomaci humiditatē ad id etiā iuuat epatis caliditas illa diſpoſitio nō eſt negligēda quoniam poſſet ex eius diuturnitate ad ydropē ſiccam perducere.

Cura duobus medici

nalibus pficitur inſtrumētis. ſ. dieta et potione. Cura p dietā cōſiſtit in fugiēdo ea q̄ ſunt cōtraria et ꝓſequendo cōuenientia. Et prio ponam que fugiēda ſunt deinde que cōueniunt in unaquaqꝫ re nō naturali ab aere incipiēdo

De aere.

Nocet aer uehemēter frigidus ꝓhibens euaporationē et eius reſolutionē et aer cali. multiplicās euaporationē et diſtrahēs calorē naturalē a ſua opatione ad exteriora et reſoluit et debilitat quoniā aer hu. et groſſus multipli

cat uétoſitates pp multiplicationē humiditatū
groſſarū inflatiuarum. et nocet aer qui p eius
uentré ingredit̃ ſicut accidit illis qui bibunt.
cum uaſe ſtricti orificii cuiuſmôi eſt ampulla
aut qui in gurgitádo bibūt trahūt ad interio/
ra aeré uitet inſup aeré uétoſum precipue flá
te auſtro uel borrea. Mocet inſup corpis fri/
giditas et precipue pedū pariter nimia corpo/
ris caliditas. Caueat etiā loca hu. habitare et
terrena. côuenit aer clarus bene euétatus de/
clinás ad calidi. et ſicci. qui nó ſit naturaliter
fiat arte cū igne accenſo in loco ſue habitatio
nis cū lignis ſiccis habétibus bonū odoré ſi
cut ſunt iuniperus ſauina laurus abies etc.
Aut ſuffumiget̃ cū thure ſandaraca laudano
aut ſtorace ſicca uel quercus iuniperi cū omī
bus iſtis miſtis aut aliquorū iſtorū prius ſup
ponatur teneat corpus et extrema adeo ſecun
dū temporū uarietaté munita ut nó frigeat ne
ꝗ nimia calidi. extuet habitet in loco a terra
remoto inter duo ſolaria poſito.

De accidentibus ani

mi. Caueat ab accidétibus aī diſtrahétibꝫ ca
loré naturalé a ſua opatione et precipue a bo
na diſpoſitione cuiuſmôi ſunt triſtitia timor
ira multa ſollicitudo et coitus qui ad acciden/
tia aī reducitur et ꝓprie cum fuerit ſupfluus
aut factus ſup repletione cibi nondū digeſti.
côuenit letari gaudere et bene ſperare preci/
pue de ſanitate ſua. et coitus p rara interualla
facit natura ipſum mouere et nó uiſio mulie/
ris aut tactus et fiat poſt complementū prime
et ſecūde digeſtionis. et tertia digeſtio incep/
ta hoc auté tépus côiter eſt per ſeptem aut oc
to horas a fine cene imediate precedétis.

De motu et quiete.

Fugere debet oé forte exercitiū imediate poſt
cibū factū ſiue fuerit pedeſter ſiue equeſter ſi
ue brachiis ludédo aut dimicādo neqꝫ minuſ
nocet longa quies. côuenit poſt cibū leuis am
bulatio cū uero cibus é digeſtus in ſtomacho
et epate ét in mébris pulſis primo ſupfluitati
bus prime et ſecūde digeſtionis laudat̃ exer/
citiū excitans caloré ſiue equitādo ſiue ambu
lando fiat aut dimicādo uel quomodolibet ali
ter exercédo adeo ut uene uideant̃ fieri groſ/
ſiores uel ꝙ corpus uideatur ſudare tunc eſt
ab exercitio ceſſandū tempus inceptióis é côi
ter p horas ſepté diſtās a cibo preaſſumpto lo
co exercitii. côueniunt fricationes cū pāno ca
lido ad tibias primo poſtea ad coxas et tamen
ab humeriſ uſqꝫ ad manus ultimo uero ad ué
trem. côuenit etiam capitis pectinatio et ipſi/
us lotio.

de ſomno et uigilia

Somnus ſupfluus nocet et oīs ſomnus ime/
diate poſt cibū factus nec minus nocet ſuper
flue uigilie ſit; ſomnus ſepté horarū nó ampli
us octo nec minor ſex. Et primo ſup latus de
xtrū poſtea ſuper ſiniſtrū ꝙ ſi tūc ſufficiéter
nó dormiuerit côuertatur ad latus dextrū ſit
ꝗ capite bene eleuato et corpe pannis debite
tecto laudat̃ etiā ſomnus ſup uentré ſed nul/
lo modo ſup renes nec dormire incipiat niſi
tranſiuerit hora cū dimidia aut due hore a fi/
ne cene de die aut nó dormiat niſi côtingeret
ꝙ in nocte pp aliquod impediés nó ſufficien
ter dormiuerit in quo caſu concedit̃ ſomnus
de die ſed minus nocet qui fit ante prandium
quā poſt niſi poſt prandiū dormiédi haberet
conſuetudiné relinquat̃. et reſiduum tempus
ſint uigilie.

de cibo et potu.

Nó côuenit panis agimus male coctus nec ſi
mulagineus nec cibaria que ex paſta fiūt agi
ma ut lagane macarones et ſimiles. Nocent
carnes antique oés et que ſunt difficilis dige
ſtionis ut bouū porcorū ſalitorum et carnes
oés mali nutriméti ut auiū in aquis degentiū
ſicut anates anſeres folige et ſimiles carnes
naturaliter nouiter nate ut porcellorū et ani/
maliū cutes et interiora eorū ut cerebrū epar
pulmo cor ſplen et inteſtina etc. Ex his q̄ ab
aīalibus accipiunt̃ nocet lac caſeus butirum
oua antiqua frixa aut dura. Piſces generali/
ter nó conueniūt inter ceteros deteriores ſūt
ſaliti et qui ſunt uiſcoſi ut anguille tenche et
ualde pingues et habétes teſtā ut gābari can/
cri et ſimiles. Omniū leguminū corpa ſunt
uétoſa precipue fabe ideo dimittéda ſunt et ſi
militer miliū panicū et rizū. Cauendū é ab
omnibꝫ herbis frigidis et hu. ut é portulacha
ſpinacia atriplex et lactuca etc. Ité ab omni/
bus uehemēter calidis aut uentoſitaté generā
tibus ut méta recés ruta apiū etc. et a fructibꝫ
herbarū frigide et hu. côplexionis ſicut citrul
li cucurbite melones angurie etc. Et ab omni
buſ acruminibꝫ cauere debet ut ſunt cepe por
ri bulbus et aleū ſtante humore ſupfluo in uē
tre et inteſtinis. Ex fructibus nocet caſtanee
uue recétes auellane pruna cereſa pſica criſo
mila mala et pira oīa fungi et tubera peſſimi
ſūt. Ex uinis nocet uinū dulce ꝓcipue ſi cum
ſua dulcedine fiat groſſū et uinū pôticum et
quodcūqꝫ é plurime cômixtióis cū aqua. Eli/

Digitized by Google

gendus eſt panis qui ſit ex farina frumenti et
mūdi ab aliis granis a quo ex toto furfur nō
ſit excuſſum ſitq; debite fermentatus et cōue/
nienter coctus in cuius cōfectione ponatᵉ ali/
quid ſalis ꝙ ſi cū eo in cōfectione poneretur
aliquid aniſorū puluerizatorū et maſticis eſ/
ſet admodū cōueniens. Nō ſit pluris tēporis
trium dierū nec paucioris unius diei et cū co
meditur mundetᵉ a corticibus. Carnes ſint
ex uolatilibus ſilueſtribus perdicū faſianorū
turturarū turdorū merularū ficedularū et ſi/
milū. Ex domeſticis caponū et gallinarū iu/
uenum pullorū pipionū colūbarie uolare in/
cipientiū. Ex quadrupedibus ſilueſtribus ca
prioli apri leporis iuuenis. Ex domeſticis edi
caſtrati iuuenis uituli lactātis et agni annua/
lis. ex his que ab aīalibus ſumuntur cōcedū
tur oua ſorbilia tremula aut mollia ī aqua de/
cocta albumine reiecto. ſi interdū caſeo utitᵉ
ſit non uiſcoſus medius inter ueterē et recen
tem de quo in fine cibi ſumatur. Ex piſcibus
minus mali ſunt pui recētes ſquamoſi in a/
quis currētibus capti cuiuſmodi ſunt lucii ca
pedani carpiones ſcardine ex mari trilie ſolee
aurate paſſares et ſimiles. Ex leguminibꝰ uti
poteſt brodio cicerū rubeorū condito cū rore
marino et ſaluia. de herbis cōceduntur petro
ſillus feniculus borago bugloſſa melliſſa ſal
uia endiuia. et ſi herbis frigidis aliquādo uti
tur ſumat ꝑmixtas calidis lupini. cōceduntᵉ
et capares. Ex fructibus cōceduntur paſſule
enucleate et ſimiliter cū nucleis bene maſtica
te carite pingues ſiſtici a reliquis abſtineat.
Ex cōfectionibꝰ uti pōt aniſis habētibus unā
zucari coopertură ante cibū et marciapane
et pignocatis granis pini prius prepato. ſe/
cundū artē zenze. cōdito poſt cibū et ſume/
re pōt grana coriandorū prepatorū habentiū
unicā coopertură zucari et diacitonitē. Spēs
quibus uti debet ſup cibariis ſuis ſunt Reci.
cinamomi electi. ℥. ii. zenze. ℈. ii. granorū
padiſi amomi ameos carui anna. ℈. i. galāge
gariof. macis anna. ℥. ſem. croci. ℈. ii. piſten
tur ſubtiliſſime et cribentᵉ. uinū ſit album cla
rū mediū inter dulce et bruſcū nō fumoſum
quo abſq; aqua utatᵉ. et ſi fumoſus eſſet hau/
riatᵉ per horā antequā bibatᵉ et ponatur ī cra/
tera et in eo ponatᵉ medulla panis calefacti nā
hoc mō prepando remittitur potentia uini et
auferrᵉ fumū ꝙ ſi limphare placuerit ſit aqua
cocta cum aniſis.

De repletione et inanitione.

Cauere debet ab omni repletiōe ci/
borū ſuperflua et ſtudiū ſit ut bona fiat dige
ſtio pp hoc dantur quedā documēta obſeruā
da. Primū ꝙ ſtante magno appetitu ad cibū
nō eſt comedendū uſq; ad ſacietatē imo ſur/
gendū eſt a mēſa cū reliquiis famis. Secun
dū cū uerus fuerit appetitus non eſt cibus dif
ferendus. Tertiū nūquā eſt comedendū niſi
cibus prius aſſumptus fuerit digeſtus et iam
aduenerit appetitus. Quartū in eadē menſa
non ſumātur uaria cibaria multū imo ſuffici/
at cibi unū aut duo. Quintū ſi contingerit ci/
baria plura in eadē menſa ab eo prius incipi
at ꝙ eſt facilioris digeſtionis ſicut ſi ſumun/
tur lac et carnes lac premittatur. Similiter ſi
oua ſorbilia et carnes et piſces ab ouis eſt in/
cipiendū. Sextū non eſt in comedendo lon/
gum tempus ponere quemadmodū faciunt ꝗ
ſtant duabus aut tribus horis in menſa neq;
ita breue quin optime maſticetur quod ſumi/
tur. Septimum ſi inclinatio ad uomitū eſſet ī
quo ſtomacus nauſeauerit aut propter humo
rum repletionē aut cibi corruptionē nō ſum
matur cibus niſi illis repletionibus facta fue
rit euacuatio cū uomitu ponēdo digitos ī ore
et premēdo linguā aut aſſumendo hoc uomi
tiuum tepidū et inde ad horā linguā premere
ut dictū eſt. Recipe florū aneti ſemis atripli/
cis anna. ʒ. ſem. decoquantur in lib. i. aque
ordei uſq; ad conſumptionē medietatiſ poſtea
colentur et colatura addatur oximellis ſimpli/
cis. ℥. iii. et fiat ut dictū eſt poſt uomitū lauetᵉ
facies cum modico aceti cū aqua roſata permi
xti. et poſt ſtet horis duabus antequam come
dat. ſi uero uomitus fieri non poſſit repletiōe
ſtante in ſtomaco aut in ſupioribus inteſtiniſ
ſumat. ℥. i. infraſcripta. pill. que ſunt ſine cu
ſtodia per horā unam cū dimidia ante cibum
Recipe pill. aleſanginarū. ℈. ii. ſem. caſtorei
℈. ſem. miſce et fiant pill. ſeptem. iſtis pillu.
uti poteſt toto tēpore anni. exceptis menſe Iu
nii Iulii et auguſti ꝙ ſi etiā in omni fine. xv.
dierū eis uteretur nō dubito preſtarent ſingu
lare iuuamentū tempore ſupra excepto ſi ne/
ceſſitas urgeret ad accipiendū ſolutiuū accipi
at hunc dactilū ꝙ ſic fit. Recipe caſſie nouiter
tracte. ℥. vi. electuariū de ſuco roſarū electua
rium indi anna. ℥. ſe. zucari albi quantū ſuf/
ficit et fiat dactilus hunc ſumat per horas. v.
ante prandiū. Quod ſi potus uellet in forma
potabili diſſoluat ipſum cū decoctione pruno
rum et paſſularū. Si uero repletio eſſet in ite
ſtinis inferioribus aut eſſet uēter ſtiticus uel
uenter infra umbilicū doleret fiat hoc enema
Reci. aniſorū cartami an. ʒ. i. caricarū nume
ro octo radicū maluauiſci lib. ſem. malue flo

rum camomille an .m.i. fiat decoctio de qua accipiatur lib.ſem.cui addantur caſſie zuccari ro.anna.℥.i.benedicte.ʒ.vi.uitelle ouorũ et olei de aneto olei de lilio anna.℥.i.ſem.ſalis.ʒ.ii.ſem.Et calidũ ſtomaco ieiuno ſupponatur.Nimia inanitio ſiue fuerit p medicias ſiue p cibi abſtinẽtiã nimiũ nocet quod in cibo ſit aliquãdo parcitas cuiuſmõi eſſet cenã dimittere et collationẽ facere eſſet laudabile. Octauũ potus tantus ſit ne cibus in ſtomaco natet.et melius eſt parũ pro uice bibere et ſepe dũmodo quãtitas nõ ſit multa quã multũ pro uice et raro;neq; prius bibere ĩcipiat quã quinq; aut octo bolos comederit. Nonũ poſt quã comederit et media hora tranſiuerit nihil bibat.Decimũ antequã comedat habeat uentris beneficiũ uel ſaltim tentet habere.Et hoc de regimine ſex rerũ non naturaliũ in quo ꝓlixior fui quia puto magnã ptem cure iſtius diſpoſitionis eſſe pendentẽ ab ea.

Cura ſiue regimen

per potionẽ.quatuor habet intẽtiones.Prima eſt poſt materiei minorationẽ cum cliſteri aut pill.in precedẽti ca.ordinatis.materiã digerere.Secunda eſt materiã digeſtã uacuare.Tertia eſt ipſam diuertere.Quarta eſt ipſam alterare complexionẽ et uentoſitatẽ carminare.

Prima intentio.

Compleatˀ cũ ſyrupo qui ſic fit.Recipe acori nigelle ſemis agni caſti ciperi ſquinanti ameos anna.ʒ.i.piſtentur mõ groſſo et buliant ĩ lib.ii.aque uſq; ad conſumptionẽ medietatis poſtea coletur de colatura accipiatˀ.℥.iii.quibus addãtur oximellis ſimplicis.℥.i.ſyrupi de biſantiis.℥.ſem.iſte eſt ſyrupus ꝓ una uice iſtũ ſyrupũ materie flegmatice digeſtiuum pricipaliter et ꝓ pte colere groſſe ſumat a medietate Martii uſq; ad medietatẽ Maii quando placuerit per horã ante diẽ et ipſum cõtinuet ſeptẽ aut octo diebꝫ a menſe uero Octo.uſq; ad menſem Nouẽbris incluſiue uti poteſt infraſcripto ſyrupo.Recipe melliſſe mente cicoree lupullorũ ſcolopẽdrie anna.m.i.maiorane camedreos camapitheos anna.m.ſem.ſeminis aniſi feni.et agni caſti anna.℥.ſem.ſquinanti calami aromatici anna.ʒ.ii.paſſularũ.℥.i.buliãt omnia mõ prius piſtata uſq; ad cõſumptionẽ medietatis in tribus lib.aque.poſtea coletur et colature addatur zuccari quantum ſufficit et fiat ſyrupus.Et acetoſetˀ cũ aceto ſquillitico et aromatizetur cũ modico galaneo et gariofilis.Recipe ſyrupi ſupraſcripti.℥.ii.aquarũ melliſſe endiuie et ſcolopẽdrie an.℥.i.miſce iſte ẽ pro una uice.iſtũ ſyrupũ principaliter digeſtiuũ materie flegmatice ſecundario colerice et melãconice ſumat mõ et ordine q dictus ẽ in precedẽti digeſtiuo.

Secunda intentio.

Euacuetˀ materia iuxta intẽtionẽ.ii.Re.paſſularũ ſine nucleis.℥.ſe.dactilorũ numero.iii.caricarũ.iiii.fiat decoctio de qua accipiatˀ q̃tum ſufficit ad diſſoluẽdũ electuariũ idi maioris.ʒ.ii.cõfectiõis de dactilis.ʒ.i.mãne.℥.i.et fiat potus iſtũ potũ ſolutiuũ ſumat cali.i die imediate ſeq.diẽ cõplete aſſumptiõis ſyrupo primo ſcripti ſup quẽ cũ cepit põt hora.i.dormire.et poſtea uigilet donec tranſeãt hore.v.ab hora aſſumptiõis et tunc accipiat ciatũ aq̃ ordei facte ſecundũ artẽ q̃ ſit calida cũ.℥.i.zucari ru.et inde ad horã prãdeat Si magis fuerit pill.accipiat.ʒ.i.pill.turbita.deſcriptione meſue ĩ ſuo antidotario ſeruãdo ordinẽ q dictus ẽ de ſolutio ſupraſcripto.poſt ſyrupũ uero q in autũno accipi debet nã cõſulo ꝙ in iſtis duobꝫ tpĩbus ſe purget accipiat hoc ſolutiuũ.Reci.lupullorũ ſcolopẽdrie melliſſe endiuie an.m.i.carui ameos an.ʒ.i.paſſularũ ſine nucleis.℥.i.fiat decoctio de qua accipiatˀ q̃tum ſufficit ad diſſoluẽdũ diacatoliconis.℥.ſe.electuariũ indi.ʒ.ii.cõfectiõis amech.℈.iiii.et fiat potus.ſi pill.fuerint ſibi gratiores Recipe pill.de ſerap.℈.ii.pill.indarũ.℈.ii.miſce et fiãt pill.numero.vii.quodcũq; horũ duorũ capiat accipiat ordine et mõ ſupradicto in prioribus ſolutiuis.

Tertia intentio.

Cõpletˀ cũ fricationibus ad tibias et coxas et ante ad brachia ſcd'm modũ ſuprapoſitũ ĩ.c.de motu et qete.cõueniũt ad hãc intẽſionẽ uẽtoſe ſine ſcarificatiõe poſite ſup nates et doloroſe ligature iuxta inguina et ĩ adiutoriis iuxta aſſellas et cliſtere ſupra deſcriptũ et ſimiliter uomituſ.

Quarta intentio.

Cõpletur cũ rebus ab intra et ab extra approximatis.De his q̃ ab itra approximantˀ ſunt diaſpmaticon.i.electuariũ de ſemibus ꝙ deſcribitˀ a meſue ĩ ſuo antidota.Electuariũ de baccis lauri deſcriptũ a raſi.ix.almã.Cui ut dixit nihil ẽ compar ſibi in diſſoluẽdo uẽtoſitatẽ.et ad idẽ diagalãga dianiſũ diaciminũ ſu

mať de altero iſtorũ ad q̃titatẽ caſtanee p ho/
ras.ii.aut.iii.ante cibũ.cõfert ad idẽ aſſump
tio.ʒ.i.triace fermẽtate poſt cibũ imediate p̃/
cedentẽ p horas.vii.deinde ſtare p horas octo
abſq; cibo et potu. Et ex rebus ualde cõueniẽ
tibus ẽ galãga cõfecta cũ ſyrupo acetoſo et fi
ant pill.pue de quibus ſumať.ʒ.i.p.iii.ho/
ras ante cibũ et poſt has bibanť.℥.iii. decoc
tionis cauliũ.nã educũt uẽtoſitatẽ plurimam
et humiditatẽ paucã.xiii.tertii cap. de inflati
one ſtomaci.Ad extra ad locũ tenſum fiat ſa
cellatio.Recipe nigelle ameos leuiſtici bacca
rũ lauri cimini ſemis rute piretri an.ʒ.i.flo/
rũ camomille melliloti an.m.i.piſtenť omia
mõ groſſo et fiat ſaculus qui calidus loco po
natur et cũ infrigidať recalefiat et ſic fiat qua
tuor aut tribus uicibus. Ad idẽ facit ſi predi
cte res p ſaculo deſcripte decoquanť in aqua
in qua infundať ſpõgia que expreſſa loco pa/
tienti ponatur et cũ infrigidatur remoueť ſic
quater aut quinquies fiat.Reci.nigelle bacca
rum auri l rute ſemis agnicaſti an.℥.i. deco/
quãtur in.℥.vi.uini albi ſubtilis uſq; ad con
ſumptionẽ medietatis poſtea coletur et colatu
re addatur olei de lilio olei de aneto.an.℥.ii.
et ſimul buliãt in duplici uaſe uſq; ad medie/
tatis cõſumptionẽ cũ hac inũctione calida fi/
at inunctio aliud medicamẽ efficacius priori.
Recipe leuiſtici ameos baccarũ lauri cimini
ſemis rute nigelle piretri coſti an.ʒ.i.ſe. lau
dani.ʒ.iii.piſtẽtur mõ groſſo et buliãt i olei
de lilio de ruta an.℥.ii.uini maluatici.℥.v.lẽ
to igne uſq; ad conſumptionẽ uini poſtea co
letur facta optima expreſſione et cũ ea ungať
locus paciens et ſt aduertendũ ꝙ huiuſmodi
localia non ſunt approximanda niſi corpus
prius fuerit purgatũ.nam ſtante corporis re/
pletione excitant multociens dolorẽ fortiorẽ
laudo inſuper cũ utitur electuariis ſupraſcri/
ptis ad perficiendum hanc ultimam intentio/
nem inungat ſemel in die regionem epatiſ cũ
unguento infraſcribendo.nam iſtius iuueniſ
epar eſt calidũ ex uſu ſupraſcriptorũ medica/
minum poſſet nimis calefieri et ideo ut ſupra
dictum eſt ut ipſe accipiat tempore calido uta
tur hac unctione ſiue unguento ꝙ ſic fit. Re/
cipe olei de nenufare.℥.ii.aceti uini.℥.ſem.
ſandalorum alborum et rubeorum anna.℈.
ii.ſpodii roſarum anna.ʒ.ſem.abſinthii ſpi/
ce anna.℈.i.camphore.℈.ſem.cere albe pa/
rum et fiat unguentum molle utatur per iter
ualla.xii.aut.xv.dierum pill.que ſic fiunt.
Recipe piperis longi coſti ſpice gariofilorũ
xiloaloes ſquinanti anna.℈.ii.aniſi cinamo
mi caſſie lignee galãge folii amomi croci mir
re diagredi anna.ʒ.ſem.aloes epatici optimi
ʒ.ix.reformentur pill.numero.ix.pro.ʒ.de
quibus in aurora ſumat.ʒ.i.iſtas pill.mirabi
liter uentoſitatẽ diſſoluẽtes et tenſionem fieri
prohibentes ſumat ut dictum eſt excepto tem
pore magni caloris. Cum nõ dubitem mag/
nam cauſam diſpoſitionis predicte eſſe ab hu
miditate cerebri et a caliditate epatis ꝙ pluri/
mum confert balneum petrioli ad cerebri hu
miditatem emendandã et balneum caldenalla
rum ad confortationem epatis et reliquorum
membrorũ nutritiuorum ꝙ ſi accedere inſti/
terit ordinabitur modus obſeruandus etc.

¶ Finis.

¶ Bauerius de Baueriis.

Diſpoſitio ſpec

tabilis uiri Iohannis Macagini
eſt ardor urine ſiue dolor perce
ptus dũ mingit aut poſtquã minxerit in extre
mitate uirge que eſt ps ualde ſenſitiua. Et ſi
predicte diſpoſitionis plures poſſint eſſe cau
ſe ut faciliter poteſt uideri ab Auic.xix.tertii
tractatu ſcd'o.unam ſolum ex illis puto eſſe ĩ
cauſa ſcilicet urine acuitas.ſed urina acui po
teſt aut per cõmixtionem colere cum aquoſita
te urinali aut per cõmixtionem flegmatis ſal
ſi ex qualibet iſtarum duarum cauſarum uri/
na acuta efficitur que tranſiens per uirgam in
capite uirge tanquã in pte magis ſẽſitiua ſua
acuitate pungit et cauſatur dolor qui urine ar
dor appellatur.Et ex hoc comprehẽditur que
ſit huius diſpoſitionis cauſa imediata ſiue cõ
iuncta quia eſt ipſa urina acuta. Cauſa ante
cedens eſt omnis cauſa ſeu humoralis ſeu cõ
plexionalis aut compoſitionalis que urinam
reddit acutam cum per uirgam tranſit cauſa
antecedens eſt indebitum regimen ſex rerum
non naturalium.ex quo multiplicatur humor
colericus aut flegma ſalſum.
Dixi doloris in extremitate uirge pcepti plu
res eſſe cauſas ſcilicet ſanies cũ urina miſceť
ſiue ueniat a renibus ſiue a locis ſupra renes
aut infra et ulcera exiſtẽtia in collo ueſice aut
in uirga et exſiccatio humiditatis carniũ glan
doſarum exiſtentiũ iuxta collum ueſice puſtu
le in uiis.ſ.in collo ueſice aut uirge et plures
cõſimiles quas pro cauſa in propoſito noſtro
non adduco cum ipſarum cauſarum nulla ap
pareant ſigna dico ulterius ꝙ urina exacuta
merito colere aliquando facit ardorẽ predictũ
cuius ſignũ ẽ urina ticta uerſus rubedinẽ da

Digitized by Google

ram que communiter ſolet euenire cum fece
rit aliquod exercitiũ forte quo calefiant renes
aut epar. unde colera excitatur et ad renes tra
hit cum aquoſitate urinali. Aliquando uero
eſt flegma ſalſum cuius ſignum eſt quia uri/
na eſt clara colore paleari. Et iſtud ut pluri/
mum accidit cũ qeſcit aut leuius exercitaṫ fit
mihi inſup hoc ſignũ certius cũ freq̃uẽter ſo
leat incurrere ſcabiẽ a flegmate ſalſo penden
tẽ et anteq̃ ardorẽ incurreret quare arbitrãdũ
eſt ꝙ ps illius flegmatis ꝙ ſolebat ad cutim
trãſmitti et faciebat ſcabiẽ nũc uero ad urinã
trãſmutatur et faciat ardorẽ. Confirmaṫ hoc
idẽ ꝑ id ꝙ mihi ſcribiṫ uidelicet ꝙ interdum
deſcẽdit ĩ urina fundus ſubalbidus q̃ flegma
ti atteſtaṫ. Sed reſtat uidere unde cõtingit ꝙ
urina aliquãdo uideṫ ſanguinea imo aliquan
do apparet fila quedã rubea et aliquãdo appa
ret ſedimẽ tendẽs ad nigredinẽ et multociens
ĩ urina apparẽt arenule. primi cã eſt renũ de
bilitas cuius cã ẽ dilatatio et apertio meatuũ
ipſorũ. et hec eſt cã quare renes deficiũt inco
lãdo aquoſitatẽ ab eo ꝙ ſecũ miſceṫ de ſang/
uine quare urina ſanguinea fit. unde Auic.
xiii. tertii tractatu. i. Et fit. ſ. debilitas renũ ꝓ
pter dilatationẽ meatuũ et eorũ apertionẽ etc.
Et ſubdit et deficiũt in colando aquoſitatẽ ab
eo quod ei aſſociaṫ uſq₃ ad renes. Et Raſis. x
contĩnẽ. Et egrediṫ de renibꝰ ſanguis tenuis
queadmodũ lotura carniũ recentiũ et hoc eſt
ex debilitate renũ. dico hoc etiã erit quãdo nõ
diſcernũt renes de aquoſitate ſanguinis uri/
nam q̃ eſt in ea ſed trãſmittit tũc eã ſicut ẽ ad
ueſicã. Et hoc fit ex debilitate uirtutis eius re
tẽtiue et digeſtiue hec Raſis. Debilitas renũ
cã et ſi plures eſſe poſſint tamẽ que in propo/
ſito caſu fuerũt fuit inſuauis et incomoda eq/
tatio plurimus uſus coitus et inceſſio pedibꝰ
multa. unde Auic. loco ſupra allegato. Et cau
ſa illius ẽ multitudo coitus etc. Et ſtatio in e/
quis et ipſorũ eqtatio abſq₃ gradatione et con
ſuetudine etc. et inceſſio precipue pedibꝰ. un
de nõ eſt dubitandũ ꝙ iſtius debilitatiſ renũ
principiũ fuit a cã primitiua et omẽ ardoris.
nã equitatio eq̃ aut muli qui calcitrãdo multũ
faticauit renes pp quã cãm facti ſunt debiles
et excitãt colerã. unde urina cepit poſt in mi
ctu dolorẽ cauſare cũ uero quieſcit reducunṫ
renes uerſus ſanitatẽ et aliqualiter conforṫaṫ
uirtus retentia ipſorũ et ſimiliter digeſtiua.
unde urina mingiṫ clara abſq₃ ſanguinis mi
ctura ſed quia eorũ diſpoſitio nõ eſt fixa cum
eis aut equitãdo etiã ſuauiter aut paulo plus
cõſueto ambulauerit in urina apparet turbu/
lenta cũ colore ſanguineo pp meatus iterum
aperiri et ſanguinẽ ab aquoſitate urinali mi/
nus depurari. ſediminis. ad nigredinẽ tẽden
tis cã eſt materia aduſta que cũ urina euacua
tur. interdũ accidit ut ſit ſanguis qui cũ pri/
us urine eſſet mixtus ab ea ſepatur et infun/
dũ tendit denigratur uero cũ per tẽpus extra
uenas ſteterit arenularũ cauſa ſunt cauſe la/
pidis dictus in hoc quia materia arenularum
nõ habet in ꝑtibus ſuis tantã continuitatem
ſicut materia ex qua lapis generatur. unde a/
renule uidenṫ ſicut partes lapidis cõtriti que
ſint cauſe lapidis renũ uidendũ eſt. xviii. ter/
tii tractatu. ii. c. de lapide renũ. Per ea q̃ mihi
ab ipſo paciente ſignificata ſunt litteris. Et q̃
accepi ab eximio doctore magiſtro Antonio
beniuenio. Ego Bauerius collegi que ſupra
notaui. Hec diſpoſitio nõ eſt negligẽda cum
ſit magni timoris et difficilis cure. Timor eĩ
eſt ſi perſeuerauerit ne perducat urina ab ex
coriatione uiarũ per quas tranſit et ad ipſarũ
ulcerationẽ difficultatẽ cure poſuit Raſis. x.
conti. ubi dixit paſſiones etiã que fiũt in reni
bus et ueſica ſuple et ꝑtibus adiacẽtibus cum
difficultate curantur et ꝓprie in decrepitis et
ſepe in eodẽ lib. candem repetit ſñiam.

Cura iſtius diſpoſitio

nis duobus inſtrumẽtis medicinalibꝰ cõple/
tur dieta uidelicet et potione. Dieta conſiſtit
in debita ſex rerũ non naturaliũ adminiſtrati
one a quibus incipiam et primo ab aere.

de aere.

Et de his que cũ aere numeranṫ. Ca. primũ
Cauere debet ab aere excellente calido et ab
eo qui multum eſt frigidus ab aere turbido et
uentoſo precipue flante auſtro aut borrea. Et
quia corpus ſecundũ ꝙ plures aut pauciores
ueſtes habuerit ſecundũ id aer magis aut mi
nus corpori applicaṫ et ſic magis aut minus
corpus alterat. Et ideo cũ aere de ueſtibꝰ trac
tatur. Caueat a ueſtibus multũ calidis et pre
cipue circa partes renũ neq₃ teneat ueſtẽ ſtrin
gentẽ renũ regionẽ neq₃ cingulũ ſiue zonã
non ſe ad ignẽ aut ad ſolem calefiat et preci/
pue partes dorſi et epatis fugiat loca uehemẽ
ter ſicca pariter etiam multum calida ſeu talia
ſint arte aut natura. Aquas caueat bibere tur
bidas aut ſaporẽ aliquem acutum habentes.

Eligere debet ſibi aerem clarum quietũ
a uentis non mali odoris declinantem ad fri/
giditatem ſed paulo plus ad humiditatem qui
ſi talis naturaliter non habetur fiat arte ſter/

Digitized by Google

nendo in loco habitationis folia nenuſaris arūdinū aut ſalicū uel herbas frigidas et hu. aut arborū ramos frigidos et hu. ueſtes uari/ entur ſecundū temporū uarietatē. ita tamē ꝙ nunquā ptes epatis et renū teneat multū cali/ das ſufficiat ei ne frigus ſentiant. Caput ma gis muniat nō tamen tantū ut calore humidi/ tates in eo contēte liqueſiāt et deſcendāt mul tociens excedēs calefactio plus catarrū como uet quā frigiditas uariet birretū ſecundū tē/ porū qualitates et capuciū habitet in loco nō nimis calido neqꝫ ſicco nō ſit tamen humidū nec excedēter frigidū aqua utat clara ſine ali/ quo ſapore et malo odore.

De accidentibus ani

mi. Fugiendus ē furor ira triſtitia melāconia timor et deſperatio pcipue de ſalute ſua et coi tus qui ad animi accidētia reducitur. Conue nit gaudere letari cōſidere de ſalute ſua bene ſperare nō uti coitu niſi requirente natura et nō pp mulieris inſpectionē aut eius tactū fiat tamē longo interuallo inter unū et aliū et nō ſit eius uſus ſtante cibo in ſtomaco imo poſt quā celebrata ē digeſtio in ſtomaco epate et iā mēbris ſanguis ē diſtributus. Complent au tem iſte digeſtiones cōiter in tēpore ſeptē aut octo horarū citius tamē aut tardius ſecundū fortitudinē aut debilitatē membrorū digeren tiū et multitudinē et qualitatem ciborū.

De motu et quiete.

Nihil huic ſpectabili uiro magis eſt nociuū quā motus quicūqꝫ fuerit ſiue equitādo ſiue ambulādo et ſpecialiter poſt cibū imediate fa ctus et quodcūqꝫ exercitiū nocet p quod cor/ pus calefiat et precipue ptes renū epatis et ue ſice. Permittit paulatiua et breuis ambulatio ita tamen ut p eā nō calefiant neqꝫ inferiores ptes doleant. et breuiter iſtius diſpoſitionis regimen pficitur quiete et nō motu. exercitiū pticulare fieri pōt ſicut ſtomaco ieiuno medio cris capitis fricatio cū panno calido et ipſius pectinatio et brachiorū fricatio incipiendo ab humeris ad manus trahendo. Caueat inſup ab omni exercitio in quo ſit opus dorſum in curuare et caput flectere ad inferiora.

De ſomno et uigilia

Nocet ſomnus diurnus et quicūqꝫ modū ex/ ceſſerit et oīs ſomnus imediate poſt cibū fac/ tus. et quilibet ſomnus qui ſup renes aut dor ſo fit neqꝫ minus imo amplius nocēt ſupflue uigilie. Cōuenit ſomnus ſeptē aut octo hora rum nō minor horis ſeptē neqꝫ longior nouē nam in caſu preſenti minus malū eſt ad ſom num quā ad uigiliā declinare fiat capite debi te eleuato corporetaliter pānis tecto ne friguſ ſentiat nō tamen multū calefiat aut ſudet ſitqꝫ ſup latus dextrū aut ſuper uentrē neqꝫ prius dormire incipiat quā fluxerit a fine cene ho/ ra una cū dimidia aut ſaltē hora una. Si tamē ob aliquā cauſam cōtingeret ne in nocte ſuffi cienter dormire poſſit dormiat de die et eo ca ſu minus malū eſt ante prandiū dormire quā poſt niſi cōſuetudo eſſet dormiendi poſt pran dium in quo caſu attenditur cōſuetudo.

De cibo et potu.

Dimittat omnē panem nimis fermentatum aut nimis coctū et habentē in ſui cōfectione ſal aut ſemina accuta. et omnia cibaria que ex paſta agima fiūt ut lagane etc.

Carnes fugiat antiquas et omnes carnes ſa/ litas et carnes auiū degentiū in paludibꝰ aut ſtagnis cuiuſmodi ſunt anates anſares ping/ uedines cutes et animaliū uiſcera tāquā dige ſtioni difficilia aut malū nutrimentu prebētia Ex his que ab animalibus accipiuntur. caue re debet a caſeo ſalito et lacte acetoſo et oua frixa ſunt nociua. Ex piſcibus dimittere de/ bet piſces ſalitos omnes et piſces uiſcoſarū. Carniū legumina nō placent cū pp eorū uē toſitatem tū pp ipſorū prouocationē. De ole ribus euitet oēs acutas plantas ſiue herbas ut yſopus roſmarinus ruta abrotanū et ſimiles. De radicibus fugiat alleū cepe bulbū porrū rafanū petroſillū bauciam ſilueſtrē et dome/ ſticā et carotā que baucie eſt ſpecies. De gra nis fugiat ſinapim naſturtiū aniſum et ſemē feniculi.

¶ De ſaporibus caueat ab aceto accuto et a ſucis multe prouocationis ut ſuccus citonio/ rum etc. De fructibus dimittat ficus tā recentes quā ſiccas nucis fiſticos et omēs fru ctus facilis putrefactionis et uuas recentes. nam proprietatem habent nocendi ueſice.

Dimittat omne uinum acutum et multū dulce tanquam faciliter in coleram conuertibi le et opillaturum et uinum acre.

Ex confectionibus omnes dimittat que melle ſunt condite aut zucaro quoniam om/ nes tales facile in coleram. Conuertuntur et in acuitatem urine prebent augmentum.

Pane utatur ex ſimula optimi frumenti munda et a furfuribus mediocris decoctio/

Digitized by Google

nis et fermētationis nō ſit minoris temporis
unius diei neqꝫ pluris trium dierū a quo cum
comedit̃ abiiciant̃ cortices. De carnibus uta
tur iuuenibus carnibus mollibus mediocri/
ter pinguibus facilis digeſtionis quales ſunt
faſianorū perdicū caponū et gallinarū iuue/
num edi uituli lactātis caſtrati agni annualis
et porcine interdū cū nō ualde pingues fuerit
Lac. xviii. tertii multū laudat̃ et precipue oui
num cui nihil ē par in debilitate renū loco ſu
pra allegato. Si tamē ex uſu lactis ſentiret in
ſtomaco aut in capite nocumentū uel adiecti/
onē uētoſitatis in uētre ab eo abſtineat. cōce/
ditur interdū caſeus recens. Ex piſcibus con
cedunt̃ qui ſunt pui ſquamoſi in aquis currē
tibus degētes cuius ſunt lucii capedani ſcar/
daue carpiones ſardelle recentes et ſimiles ex
mari trilie ſolee paſſares aurate etc. De gra/
nis uti poteſt farre ordei farre ſpelte farre ri/
zo et milio cū fuerint decocta in brodio car/
nium aut cōdita cū lacte amigdolarū dulciū.
De herbis ūtatur borragine latuca ſpinaciis
blita atriplice et malua. nam ipſa in cibis ſuis
decocta et comeſta eſt optima. Ex fructibꝫ cō
cedunt̃ cereſa dulcia melones angurie pruna
Vinū eligatur in ſubſtātia mediocri albū aut
ciſiolū in colore. Inter dulcedinē et acredinē
mediocrē nō fumoſum et potens ꝙ ſi pauci/
ferū fieri debet fiat cum mixtione aque clare
ſimpliciter cocte.

De inanitione et re.

Vitare debet omnē repletionē nō ſolū humo/
ralē de qua in ſequēti cap. ſed repletionalem
ex cibo. Et ſtudiū ſit ut bona celebretur dige
ſtio pro qua ponuntur documenta quedā ob/
ſeruāda. Primo ꝙ ſtante magno appetitu ad
cibum non eſt uſqꝫ ad ſacietatē comedendū
imo ſurgendū eſt a menſa cū reliquiis famis
Secūdo non eſt cibus differendus cū uerus
affuerit appetitus. Nam tollerare famem ſto
macū malis replet humoribus tertia primi.
Tertio non ſumat in eadē menſa cibaria mul
ta diuerſa ſed uno aut duobus ſit contētus.
Quarto ſi in eadem menſa fructibus humi/
dis utitur et cibis diuerſis. Incipiat a fructi
bus exempli gratia a cereſis poſtea cibū ſum
mat qui eſt facilioris digeſtionis. Quintū in
menſa non prolonget tempus in comedendo
nec ita tēpus abreuiet ut nō debite cibum ma
ſticet imo conari debet optime cibum maſtica
re quoniam cibus in ore aliquam ſuſcipiat di
geſtionem. prima primi ca. de generatiōe hu/
morum. Sexto non eſt comedendum ſi ſenſe
rit cibum prius aſſumptum non eſſe digeſtū
aut in ſtomaco ſentiret repletionem aut nau/
ſeam. Septimo ſtante in ſtomaco nauſea aut
repletione uomitu euacuetur aut comprimen
do linguam digitis circa eius radicē aut priuſ
per horam ſumendo infraſcriptū euomitiuū
tepidū. Recipe ſemis atriplicis ſemis aneti an
na. ʒ. ſem. decoquantur in lib. i. ſem. aque uſ
qꝫ ad conſumptionē medietatis. poſtea colet̃
et colature addatur oximellis ſimplicis. ʒ. ii.
et bibatur tepidum ut dictum eſt. Aut Recipe
ſemis raſani. ʒ. ſem. et decoquatur in lib. i. a
que uſqꝫ ad conſumptionē medietatis et cole
tur et colature addatur oximellis ſimplicis. ʒ
ii. ſem. et fiat ut dictum eſt ſi uomitiuum uo/
luerit fortius ſumat hoc ultimum. Si autem
uomitus difficilis ſibi eſſet et euomere nō poſ
ſet ſumat infraſcriptum potum calidum per.
iiii. horas antequā prandeat ſuper quem non
dormiat et in fine quatuor horarum ſiue uo/
merit ſiue non comedat. Recipe caſſief. noui
ter tracte. ʒ. ſeptem zucari trium rotarum q̃
tum ſufficit et fiat dactilus quem ſummat per
horas tres ante prandium exactis horis tribꝫ
ſiue uomerit ſiue non comedat aliquid quoni
am mouebit poſt prandium. Si autem reple/
tionem ſentiret infra umbilicum aut uēter eſ
ſet ſtiticus fiat iſtud enema. Recipe caput ari
etis ſcindatur in ꝑtes quatuor et decoquatur
cum. m. ii. malue et. m. i. foliorū uiolarū tam
diu donec caro ab oſſibus ſepetur poſtea cole
tur. de colatura accipiatur lib. i. ſem. cui addā
tur caſſie. ʒ. i. olei uiolati. ʒ. iii. ſalis parum
et calidum ſupponat̃ ſtomaco ieiuno. Si uo
mitum fecerit poſtquā euomerit ſtet per horā
cum dimidia antequam comedat et poſt uomi
tum faciem lauet cum aqua roſata cum modi
co aceti permixta.

Octauo potus ſit tantus ne in ſtomaco cibus
ſuper natet neqꝫ prius bibere incipiat quā co
mederit quinqꝫ aut ſex bolos et melius parū
pro uice bibere et ſepe dūmodo potus quanti
tas non ſit ſuperflua quam multum pro uice
et raro. Nonum cum tranſiuerit hora media
a fine prandii aut cene nihil amplius bibatur
ꝙ ſi ſitis multa eſſet et ad tollerandum diffici
lis gargarizet aliquid aque aut uinum aque
permixtum. Nocet nimia cibi abſtinentia
ſiue ſit per omnimodam cibi dimiſſionem ſi/
cut in ieiuno in quo non cenatur ſiue per ni/
miam cibi parcitatē et pariter longa tolleran/
tia ſitis. Et hoc de regimine ſex rerum nō na
turaliū in quo longior fui cum in eo magna
ꝑs cure conſiſtat.

Digitized by Google

Cura per potionem

quinq; habet intẽtiones. Prima ẽ materie minoratio. Secũda eſt materie diuerſio. Tertia eſt digeſtio materie. Quarta eiuſdẽ materie digeſte euacuatio erradicatiua. Quinta ẽ quorundã membrorũ cõplexionis alteratio. Sexta eſt accidentiũ correctio.

Minoretur.

Materia iuxta primã intentionẽ Recipe aque endiuie. ℥.viii. decoquantur in ea ad ignẽ lẽtum ſemis papaueris albi. ʒ.iii. ſemĩs portulace. ʒ.i.ſem. uſq; ad conſumptionẽ medietatis aque poſtea coletur et in collatura infũdãtur reubarbari electi. ʒ.i.ſem. ſpice. ℈. ſem. agarici optimi. ʒ.i. et ſtent in infuſione p octo horas deinde buliãt unica ebulitione et coletur facta debita expreſſione et in expreſſiõe diſſoluãtur caſſie nouiter tracte. ʒ.vi. Et fiat potus iſtũ potũ materierũ minoratiuũ ſumat calidũ per horas octo poſt finẽ cene imediate precedentis ſuper quẽ parum dormiat ſed nõ amplius media hora aut hora cũ ipſum ceperit exacta hora cũ dimidia ſiue dormiuerit ſiue non amplius dormiat et in fine horarũ qn q; ab hora ſumptionis accipiat. ℥.iiii. aque ordei calide et inde ad horã prandeat. Reci. pill. de yera ſimplici. ℈.ii. agarici reubarbari an. ℈.ſem. ſemis portulace gra.vi. miſce et cum ſyrupo roſato fiant pill. numero ſeptem. iſtas pill. ſumat modo et ordĩe dicto de ſolutiuo ſu praſcripto. ſi pill. fuerint ſibi gratiores ſolutiuo potabili.

Diuertatur.

Materia a uia urine. ſ. a renibus et ueſica iuxta intentionẽ ſecundã. Recipe uomitiuũ in p̃cedenti regimine cap. vi. deſcriptũ et prouocetur uomitus. nã uomitus in caſu iſto multum confert ut apparet ex iuuamẽtis uomitus. iiii primi. Intrare ſepe ſtomaco ieiuno in balneo aque tepide multũ cõfert ut apparet ex Raſis lib. diuiſionũ ca. lxxvi. Fricatio brachiorum incipiẽdo ab humeris et trahendo uerſus manus cũ pãno calido cõuenit et ad hanc intentionẽ optime cõfert cliſtere ꝙ ſic fit. Reci. decoctionis capitis ouis lib.i.ſem. uitellũ unũ oui caſſie. ℥.i.ſem. zucari rub. ℥.ſem. et ſi arbitret̃ ipſum poſſe emittere abſq; ſale non ponatur. ſi autẽ putat nõ poſſe ponatur ſalis parum uſq; ad. ʒ.i.ſem. et ſtomaco ieiuno hoc enema ſuſcipiat ꝙ ſi omnibus tribus diebus reciperet erit ſublimis iuuamẽti. Aut Recipe ſpinachiorũ malue foliorũ uiolarũ anna. m.i mercurialis an. m.i.ſem. fiat decoctio de qua colatura accipiatur lib.i.ſem. cui addant̃ caſſie. ℥.i.ſem. zucari rub. ℥. ſem. olei uiolati. ℥.iii. ſalis parũ et fiat enema ut ſupra ad idẽ facit poſitio uentoſarũ ſup ſpatulas et poſt earum remotiõnẽ fiãt ad brachia fricatiões. De iſtis diuertentibus utatur modo uno modo alio.

Digeratur.

Materia iuxta intentionẽ tertiã. Recipe ſyru. de liquiricia. ℥.i. ſyrupi uiolati ſyrupi de biſãthiis. anna. ℥.ſem. aquarũ capillorũ ueneris ℥.i. decoctionis ſemis papaueris albi et ſeis altee. ℥.ii. miſce iſte ẽ pro una uice. iſtũ ſyrupum materie colerice et flegmatice digeſtiuũ accipiat p horas octo poſt finẽ cene imediate precedẽtis calidũ ſup quẽ poteſt duabus horis dormire et eo ſic cõtinuet ſeptem aut octo diebus. Aut Recipe ſyrupi uiolati. ℥.i. ſem. ſyrupi de biſantiis. ℥.ſem. aquarum nenufaris. ℥.ii. capillorũ ueneris. ℥.i. miſce. ſi intẽtio ad colere digeſtionẽ maior eſſet quã ad flegma. iſtũ ſyrupũ accipiat modo et ordine de priori dicto de precedenti ſyrupo.

Euacuetur.

Materie erradicatiue iuxta quartã intentionẽ Recipe aquarũ uiolarũ et mulſionis ſeminũ cõim frigidorũ anna. ℥.ii.ſem. infundantur in eis agarici optimi. ℈.iiii. reubarbari electi. ℈.v. ſpice gra.vi. pulparũ ſebeſten. ʒ.vi. et ſtent p horas. xii. i infuſione et i fine buliant unica ebulitiõe et colet̃ facta debita exp̃ſſione. et expreſſioni addat̃ penidiarũ. ʒ.ii. et totũ calidũ exhibeat̃ modo q dictus ẽ in acceptione ſolutiui minoratiui et ordine cõſimili. Aut Re. pill. de fumo terre. ℈.ii. agarici optimi. ℈.i. dragagãti zenze. an. gra.i.ſe. miſce et cũ electuario de ſuco roſarũ reforment̃ pillu. numero. vii. p. ʒ. Iſtas pill. ſumat mõ conſimili q dictus ẽ de pill. in prima intẽtione poſitis. ſi pill. ſibi gratiores fuerint.

Cum iſtius ſpectabilis

Viri ſint ſuorũ mẽbrorũ complexiones uarie imo cõtrarie quoniã habet caput cõplexionis frigi. et hu. ſtomacũ debilẽ cuius debilitatis puto magnã cãm eſſe humiditatẽ ſiue materiã flegmaticã a capite ad ip̃m deſcẽdẽtẽ epar uero et renes cõplexiõis cali. q̈pp idigẽt p̃dicta mẽbra diuerſis auxiliis. nã q ſtõaco pſũt calida ẽe debẽt talia uero ſi ab ĩto admiſtrẽt epati

et renibus nocebunt idem de capite dicendū eſt oportet igitur medicum eſſe admodū aduertentem ut prudenter adminiſtret que habent hanc quintam intentionem perficere ꝙ ſi uni pti proficuerint alteri non noceāt et obſeruet canonem a Galie. poſitum in cōmento affor. xvi. prime pticule humide diete etc. ubi dixit. Morbi contrarii medicationibus indigent contrariis. In his ergo contrariis oportet ut fortior prius medicetur alter tamen nō negligatur. Cum ardor urine preualeat in caſu iſto huic principaliter attendendum eſt reliquis diſpoſitionibus non neglectis. Recipe diagragāti frigidi. ℥. i. dia papaueris. ℥. ſem. ſucci liquiricie. ʒ. ii. ſpecierum tria ſandalorum ſine camphora. ℈. ii. iulep uiolati quantum ſufficit ad incorporandum miſce omnia in mortario cum piſtello ſine igne et totū ducatur in forma ſolida et fiant morſelli quorū quilibet ſit. ʒ. iii. Iſtius confectionis remiſſiue et equatiue male complexionis calide epatis et renum ſumat morſellum unum de mane cum ſurgit ter in ebdomada diebus interpoſitis et ea ſic uti incipiat p dies quinqꝫ poſtquam ſumpſerit ſolutiuum erradicatiuum.
Recipe ſeminum ſcorticatorū melonis cucurbite citrulli cucumeris an. ℥. ſem. portulace maluauiſci an. ʒ. i. iuſquiami albi papaueris albi an. ʒ. i. apii. ℈. i. amigdolarum dulcium ſcorticatarū. ℥. ſem. dragagāti. ℈. i. ſuci liquiricie. ʒ. i. ſem. amidi. ʒ. i. zucari albiſſimi. ʒ i. ſem. piſtentur piſtanda ſubtiliſſime et puluerizentur puluerizāda et dragagātum infūdatur per diem in aqua alchechengi quantum ſufficit deinde omnia miſce et cum muſcilagine pſilii quantum ſufficit ad incorporādū reformentur pill. numero ſeptem pro. ʒ. de his pill. remiſſiuis acuitatis urine et doloris mitigatiuis et male complexionis epatis et renū precipue et omnium uiarū urine equatiuis ſumat. ʒ. i. per horam ante diem et hoc bis ī ebdomada diebus interpoſitis et eis ſic utat̄ cū uoluerit medicamen efficacius primo ſed nō prius uti incipiat quā tranſiuerint dies. x. a die ſolutiui erradicatiui. Ad idem Recipe trociſcorum alcachengi ſine opio. ʒ. iii. dragagāti frigidi. ʒ. vi. diarodon deſcriptiōe cōmuni ℥. ſem. zucari albiſſimi quantū ſufficit et cū aqua caude equine quantū ſufficit fiat confectio ſolida abſqꝫ igne in morſellis quorū quilibet ſit trium dragmarum. De hac confectiōe conueniente ad idem ꝙ ſupra dictum eſt accipiat unum morſellum quando ſurgit ter in ebdomada ſed non prius uti incipiat quam tranſiuerint dies. xv. a die ſolutiui. Horum auxiliorum cum uſus fuerit uno per. x. dies inde utatur alio et demum ad primum redeat. Recipe olei roſati cum aqua plātaginis loti. ℥. i. ſem. olei uiolati. ℥. ſem. maſticis. ʒ. ii. ſeminum cōmunium maiorum frigidorū. ʒ. iiii. thuris. ℈. i. raſure eboris. ℥. ſem. boliarmeni ʒ. i. cere albe quātum ſufficit pro unguento molle et ad lentum ignem fiat unguentū. Ex hac unctione huic unguento remiſſiuo caliditatis renum et eorum confortatiuo propter ipſorum aliqualem dilatationem ungātur renes uſqꝫ ad os caude et inter anū et teſticulos quādo uadit dormitum quo uti incipiat per dies. iiii. poſt aſſumptionem ſolutiui erradicatiui.
Ad idem Recipe ceroti ſeu unguenti Galie. ℥. i. ſem. ſpecierum ceroti ſandalini deſcriptione Meſue. ʒ. i. ſem. raſure eboris. ʒ. i. boli armeni. ℈. ii. miſce et cum oleo nenufaris q̄tum ſufficit ad penetrādum formetur unguētum molle pro renibus quo utat̄ ut de ſupraſcripto. Si unguento uoluerit magis alteratiuo utatur iſto. ii. Recipe oleorum nenufaris roſati an. ℥. i. ſandalorum alborum et rubeorum an. ʒ. ſem. ſpodii. ℈. ii. camphore. ℈. ſe. aceti. ʒ. ii. ſpice abſinthii an. ʒ. ſem. cere albe parum et fiat unguentum molle cum hoc unguento caliditatis epatis remiſſiuo ungat̄ regio epatis de mane cum ſurgit et eo uti incipiat per tres dies poſtquā ſolutiuum erradicatiuum acceperit. Recipe olei de maſtice. ℥. i. ſemis galāge xiloaloes macis anna. ℈. i. ameos carui amomi an. ℈. ſem. coralorum rubeorum coriandorum prepatorum an. ʒ. ſem. cere albe parum et fiat unguentum molle. cum hoc unguento ſtomaci confortatiuo et ad digeſtionem iuuatiuo et remiſſiuo lapſuſ ſtomaci ungat ſtomacum cum manu calida quando ſurgit de mane et de ſero per horam antē cenam nam prohibet nocumentū rerum infrigidantium que pro epate renibus ſummuntur.
Ad idem ualet cerotum ꝙ ſic fit. Recipe maſticis. ʒ. i. ſem. aloes galange xiloaloes macis gariofilorum an. ℈. i. laudani. ʒ. i. ſem. coralorum rubeorum. ʒ. i. picis. ʒ. i. trebentine q̄tum ſufficit et fiat cerotum ad formā ſcuti cuius cuſpis ponatur ad os ſtomaci et pars lata uerſus umbilicum hoc ceroto utatur pro iuuamentis imediate ſupradictis de unguēto ſi cerotum fuerit ſibi gratius quā unguentum.
Pro capite puto nullum auxilium eſſet ei preſtantius quā uſus balnei ſancti Philippi aut petrioli premiſſa ſufficiente et competēte purgatione ſumere aquam alterius illorum ad caput plurimum iuuaret nō ſolum caput ſed etiam ſtomacum ad quem materia ex capite de-

ſluit ſed nullo pacto balneet in eo perſonã nã
adderet calefaciendo ad urine incendiũ ad hu
iuſmodi balnea acceditur ad finẽ Aprilis aut
finẽ Auguſti. Recipe aquarũ capillorũ uene
ris ordei ſcorticati lactis ſeminũ cõmuniũ fri
gidorũ an. ℥. i. ſem. zucari triũ coctarũ. ʒ. ii.
miſce iſtud digeſtiuũ uſuale ſumat quattuor
diebus cõtinuis oĩ menſe p horã mediã ante
diẽ. Recipe caſſieſ. nouiter extracte. ℥. i. ſyru
pi de liquiricia aque ordei ſcoriati an. ℥. ſem.
ſeri caprini quantũ ſufficit et fiat potus iſtum
potũ uſualẽ ſumat calidũ et non tepidũ in die
imediate ſequẽti ad diẽ complete ſumptionis
ſupraſcripti digeſtiui uſualis per mediã horã
ante diẽ ſuper quẽ nõ dormiat et inde ſtet ho/
ris quinq̧ et prandeat et ſumat p ferculo ſpi/
nacia latucas et borragines.

Adimpletur ſexta in

tentio ſecundũ accidentiũ uarietatẽ de quibꝫ
ſolus unius ponã ſedationẽ uidelicet doloris
acutiſſimi exiſtẽtis in extremitate uirge et in
collo ueſice quoniã uera eius cura eſt p remo
tionẽ cauſe ad quã ſequitur dolor. Sed cũ do
lor ipſe interdum ita infeſtet ꝙ cauſari non
poteſt neceſſe ẽ medico cauſa relicta ad ſedan
dum dolorẽ accedere. Sedatᷣ cũ iniectione la
ctis cuiuſcũq̧ fuerit animalis cũ ſiringa i ue
ſica. Item cũ emulſione ſeminis papaueris al
bi aut cũ emulſione ſemis lactuce et melonis
Ad idẽ ualet albumen oui contuſſi cum oleo
uiolato et p uirgã cum ſiringa iniecto. Ad
hoc optime ualet medicamẽ ꝙ ſic fit. Recipe
ceruſe lote anuli plumbi uſti tucie decies aut
amplius cũ aqua fontis prepate an. ʒ. i. ſarca
colle p octo dies in lacte prepate ita tamen ꝙ
omi die lac renouetur priore abiecto florũ ne
nufaris uiolarũ ſemis lactuce an. ʒ. i. ſe. opii
iuſquiami albi an. ʒ. ſem. croci. ℈. i. piſtẽtur
piſtanda et puluerizentᷣ ſubtiliſſime pulueri
zanda et cũ emulſione ſemis papaueris albi
fiant ſief et cũ opus fuerit ſumatur ex dictis
ſief. ʒ. i. aut. ii. et fricentᷣ ſup cote cũ late ani
malis aut cũ emulſione ſeminũ cõium frigi/
dorũ et ſemine papaueris et cũ ſiringa tepidũ
per uirgã initiatur multociens in die dolore
multũ infeſtante. Itẽ ex predictis ſief ſumatᷣ.
ʒ. iiii. olei de nenufare. ℥. i. cere. ʒ. ii. Et fiat
unguentũ molle cũ quo inungat tentas ſubti
les et longas et rotundas et ponantur in fora
mine uirge et ſepe renouentur. Recipe ſemi/
num latucarũ papaueris albi an. ℥. ſem. folio
rum latucarũ endiuie an. m. i. corticũ mãdra
gore. ʒ. i. ſe. opii gra. vi. ſemis apii. ℈. ii. ſe.

piſtentur modo groſſo et buliant in lib. iii. aq̃
uſq̧ ad conſumptionẽ medietatis poſtea cole
tur et colature addatur zucari trium coctarũ
quantũ ſufficit et fiat ſyrupus. Recipe ſupra/
dicti ſyrupi. ℥. i. ſem. aque endiuie. ℥. iii. mi/
ſce et detur ſtomaco ieiuno poſt quẽ ſtet horiſ
tribus antequã comedat. Recipe ſupradicti ſi
rupi. ℥. ii. diſſoluantur cũ eo. ʒ. i. trociſcorũ
de alchachengi ſine opio et addantur aque en
diuie. ℥. iii. et detur in potu. Si medicamẽ no
luerit efficacius in ſedando dolorem et indu/
cendo ſomnum utatur iſto eo modo ſicut de
priore dictum eſt. Si cum iniectionibus ſuffi
cienter dolor nõ ſedaretur utatur potu ſupra
ſcripto quoniam expertus ſum eius in ſedan
do dolorem utilitatem. Amen.

¶ Finis.

¶ Bauerius de Baueriiſ.

Rincipales di

ſpoſitiões iſtius ſpectabilis do
mine ad ſe curã trahentes ſunt
due quarũ prima eſt curſus humiditatũ alba
rum a matrice quaſi eſt cõtinuus aut fere con
tinuus. Secunda eſt duricies ſplenis ſunt am
be diſpoſitiones inueterate et dici poſſunt cro
nice. prima diſpoſitio nullo pacto negligẽda
eſt quoniam eo ſtante impeditur conceptio q̄a
ille materie albe ſperma corrumpunt reddunt
matricẽ lubricã quare ſperma nõ retinetᷣ tem
pore ſufficiẽti ad conceptionẽ impedit propte
rea clauſionẽ perfectã matricis q̃ in concepti/
one requiritᷣ que ſi etiã impregnaretᷣ utpluri/
mum ſolẽt tales diſpoſitionẽ habẽtes aborti/
re i ſcd'o aut. iii. mẽſe quoniã cũ fetus icipit
magnificari ſuo põdere cotilidones frangun
tur hec eadẽ diſpõ cũ diuturna fit ſolet pduce
re ad dolorẽ dorſi. ad debilitatẽ ſtomaci et do
lorem capitis et duricies ſplenis cõducit iter
dum ad quartanã et melanconiã imo multoci
ens ad ydropẽ harũ diſpoſitionũ cauſe ſatis
note ſunt cõſideranti et ideo eas dimiſſas fa/
cio. Iſtarũ diſpoſitionũ cura duobus perficitᷣ
inſtrumentis dieta. ſ. et potione. Dieta conſi/
ſtit in debita ſex rerũ adminiſtratione facienſ
ab aere principiũ dico ꝙ eligere debet aerem
clarũ a uentis quietũ declinantẽ ad aliqualem
ſiccitatẽ pp matricis humiditatẽ licet pp ſple
nem opus nõ eſſet ſed quia ad matricẽ potior
eſt intẽtio ideo ad hanc aeris diſpoſitionẽ po/
tius declino et ad aliqualẽ caliditatẽ habitet lo
ca nõ humida nec frigida. Fugiat irã furorẽ
triſtitiã melanconiã ſollicitudinẽ et coitũ fre/

Digitized by Google

quentē precipue poſt cibū imediate factū gau
deat letetur bene de ſanitate ſua ſperet conuer
ſetur cū amicis et dilectis. Caueat a ſomno
diurno et ab eo qui imediate fit poſt cibū ſom
nus ſit in nocte niſi cōtingeret ꝙ pp aliquam
cauſam nō dormiret tunc licet in die dormire
et cōueniētior ē in tali caſu dormire ante prā
diū quā poſt ſitq; ſomnus ſex ant ſeptē hora/
rum nō amplius octo neq; minor quinq; et ꝑ
mo ſup latus dextrū deinde ſup ſiniſtrū.con
uenit etiā ſup uentrē ſed nullo pacto ſup dor
ſum. Caueat ab oi forte exercitio ꝓcipue poſt
cibū imediate facto.cōuenit exercitiū tempa
tum ante cibū depoſitis primo ſupfluitatibus
prime et ſecūde digeſtionis et omne exercitiū
in quo fatigent̃ brachia. Cibis utatur boni
nutrimēti nō uiſcoſi neq; frigidis neq; nimie
quātitatis ſed tante ut in ſtomaco bene dige/
rantur. Potus ſit uinū rubeū clarū boni odo
ris et ſaporis medii inter dulcē et aſperū ſitq;
potius aliqualiter uinoſum aq̈ nō pmixtū nec
intāta ſumat̃ quātitas ut cibus i ſtomaco ſup
natare faciat curet oi die habere uētris bene/
ficiū ſi nō aliter ſaltē cū ſuppoſitorio aut cli/
ſteri ꝙ ſic fit. Recipe florū camomille mellilo
ti mercurialis an.m.i.cartami aniſorū anna.
ʒ.i.blite matricarie an.m.ſem. fiat decoctio
de qua accipiat̃ poſtquā eſt colata.lib.i.ſem.
cui addant̃ zucari ru.ʒ.ii.benedicte.℥.i.ui/
telli oui unū olei de lilio.ʒ.iii. ſalis.℥.ii. ſe.
et calidū ſtomaco ieiuno ſupponat̃ et hoc bre
uiter de regimine ſex rerū nō naturaliū.

Regimen per potio

nem pficitur pluribus intētionibus. Adim/
pletis prima ē materiei minoratio que ſic pfi
citur. Recipe pillu.de benedicta.℈.ii.pill.in
darū.℥.ſem.miſce fiāt pill.vii.iſtas pill.licet
numero ſint plures uirtute eni leues ſumat
p horā ante diē ſup quas cū ſumpſerit poteſt
una hora dormire.deinde uigilet donec tran
ſeant hore.v.ab hora aſſumptiōis et tunc pōt
prādere nullo ſumpto lauatiuo. Secūda intē
tio ē materiā digerere ꝙ ſic fit. Recipe folio/
rū mirti burſe paſtoris an.m.ſem.ciperi ſqui
nanti.ſeminis agni caſti carpobalſami anna.
ʒ.ſem.artemiſie matricarie melliſſe anna.m.
i.aniſi ameos calami aromatici an.ʒ.ſe. ſco/
lopendrie.m.i.ſem.corticū radicū caparum
acori an.ʒ.i.piſtētur piſtāda mō groſſo et in
cidantur incidēda et buliat in lib.v.aque cali
beate uſq; ad conſumptionē medietatis ad ig
nem lentū poſtea coletur et addat̃ mellis quā
tum ſufficit et fiat ſyrupus et acetoſet̃ cū mo/
dico aceto ſquilliticiᵃ. Recipe ſupradicti ſyru
pi.ʒ.ii.aquarū melliſſe matricarie ſcolopen/
drie anna.ʒ.i.miſce et aromatiza cū modico
cinamomi iſte eſt ꝓ una uice iſtū ſyrupū ma/
terie flegmatice et melāconice digeſtiuū ſum/
mat ante diē per horā ſup quē pōt ad libitum
dormire et ipſo ſyrupo taliter utatur ſeptē aut
octo diebus cōtinuis aut tamdiu donec medi
co preſenti appareat digeſtio in urina. Tertia
intētio quā medicus habere oportet ē materi
am erradicatiue euacuare ꝙ ſic fit. Recipe pil
lu.de benedicta pill.indarū anna.℈.i. agari
ci.℈.i.zenze.ſalis gēme anna gra.i. miſce
et cū oximelle ſimplici reforment̃ pillu.iſtas
pill.ſumat in die imediate ſequēti ad diē com
plete aſſumptionis ſupraſcriptorū ſyruporū
ſup quaſ cū ceperit pōt per horā unā aut unā
cū dimidia dormire poſtea uigilet donec tran
ſeant hore quinq; ab hora ſumptionis et tūc
accipiat.ʒ.v.brodii.macri abſq; ſale cū.ʒ.i.
zucari ru.et inde ad horā prādeat mō ſupra/
dicto ſumat has pill. per horas octo poſt finē
cene imediate precedētis. Quarta intētio ē di
uerſio materie ad ptem oppoſitā que ſic adim
pletur prouocet̃ uomitus ſi ſibi facilis fuerit
premēdo linguā digitis ſi ſic euomere nō po
terit.premittat̃ cibus qui ſit inciſiuus humo
rum et inuiſcatiuus cuius ſunt piſces ſalſi co
meſti cū aceto aut caro ſalita cepe porrū rafa/
nus lagane. De his diuerſis cibis ſummat de
quolibet eorū poſtea bibat uinū dulce habūn
de cūq; per horā in ſtomaco retinuerit accipi
at hoc uomitiuū. Recipe ſeminū rafanū atri/
plicis et aneti an.℥.ii.buliat in lib.i. aque uſ
q; ad conſumptionē medietatiſ poſtea coletur
et colature addant̃ oximellis ſimplicis.ʒ.ii.
et tepidū bibatur cū biberit ſe exerceat parū
et ponantur ſup oculos due pallule coti et ſu/
per lingeat̃ deinde premat linguam digitis
aut cū penna molli in oleo intincta et gutturi
immiſſa mota ſurſum et deorſum uomitus ꝓ
uocetur cūq; euomuerit quieſcat p horas du/
as antequā comedat et lauet faciē cū aceto et
aqua roſata ſimul pmixtis uomitū huiuſmo/
di faciat quādo nō foret uene pectoris ſuſpi/
cio ut frangeret̃ aut uomitus nō foret ſibi ni/
mis difficilis ualet ad eandē intentionē frica/
tio brachiorū aſpera ante cibū. Quinta inten
tio eſt matricis mundificatio a reliquiis mate
rierū humidarū de rebus hoc facientibus eſt
hoc. Recipe foliorū mercurialis et paulū con
tundantur ita ut ſucus ueniat ad ſuperficiem
et ligetur filo ad formā digiti ſecundū longi
tudinem et ſupponatur collo matricis mane.
ſ.et ſero nam purgat matricē ab humiditati/

bus putridis et malis et ſignũ ſufficientiſ pur
gationis eſt quod amplius ſuppoſita ledit et
dolorem facit. Ad idẽ ualet cotũ terbentina li
nitũ et matrici ſuppoſitũ aut Recipe colloqui
nde pomũ unum integrũ perforet̃ et extrahã
tur grana et impleant̃ oleo de lilio et dimitta/
tur ſic die ac nocte donec inbibatur oleũ dein
de coletur cũ expreſſione et cũ eo matrix cli/
ſterizetur nam hoc ẽ mirabile ad matricẽ mũ
dificandã ad idẽ ualet decoctio praſſii cliſteri
zata hec matricẽ mundificantia fieri non de/
bet niſi poſt eradicatiuã euacuationẽ. Sexta
intentio ẽ matricis exſiccatio quẽ ſic perficit̃
Recipe macis cinamomi gariofi. galãge pipe
ris longi ameos xiloaloes blãce bizantie ma
iorane pulegii anna. ℈. iiii. melliſſe bugloſſe
corticũ citri anna. ℈. ii. margaritarũ. ℈. i. ſi/
ſeleos bẽn albi et rubei lingue auis raſure eb
boris ſemis napi et paſtinace anna. ʒ. i. muſ.
gra. ii. zucari albi lib. ii. decoquatur zucarũ
cũ uino maluatico et cũ pulueribus rerum ſu
praſcriptarũ fiat electuariũ quoniã eſt mirabi
le ad matricẽ exſiccandã confert cordi et ſto/
maco et cerebro de quo ſumatur. ʒ. iii. per ho
ras tres ante prandiũ. et. ʒ. ii. per horas duaſ
ante cenã et eo uti incipiat abſoluta intentio/
ne. v. Recipe thuris. ʒ. i. ſuper aſpergatur car
bonibus ignitis et recipiat fumũ ad matricẽ
per embotũ. Recipe gallarũ. ℥. ii. ſcorie ferri
℥. iii. decoquant̃ in ſufficienti quãtitate aque
et cũ hac decoctione lauent̃ membra genita/
lia. Recipe olei ro. ℥. ii. thuris ypoquiſtidos a
caſſie maſticiſ coriandorum prepatorũ ſcorie
ferri anna. ʒ. i. ſem. tere ſigillate. ʒ. i. anuli.
ʒ. ii. terantur oĩa ſubtiliter et ponant̃ in mor
tario plũbeo et cũ piſtello plũbeo terant̃ pau/
latim addendo oleũ roſatũ donec totũ fiat ad
formã unguenti cũ quo ungantur inguina
et pecteri ante prandiũ et cenã. Septima intẽ
tio eſt ad ſplenis duriciẽ que ſic perficit̃. Re
cipe corticũ radicũ caparũ acori an. ℥. i. ſeis
agni caſti anna. ℥. i. ſem. ſcolopẽdrie politri
ci anna. m. i. radicũ maluauiſci lib. ſem. ſeis
lini. ℥. ii. decoquantur oĩa in urceis duobus
aceti uini albi uſq; ad conſumptionẽ quarte p
tis poſtea in dicta decoctione infundatur dic/
ta ſpongia aut filtrũ et exprimant̃ et loco ſplẽ
nis apponatur et cũ infrigidatur pmutet̃ hoc
fiat tribus uicibus bis in die. ſ. ante prandiũ
et cenã poſtea locus exſiccetur et inde unga/
tur cũ unguento ꝙ ſic fit. Recipe olei de cape
ribus. ℥. i. ſem. ſemis agni caſti. ʒ. i. bdelii ar
moniaci opponaci. anna. ʒ. i. ſe. pinguedinis
anatis medulle uituli recentis anna. ʒ. i. extre
mitatũ tamariſci. ℈. ii. cere parum et fiat ung
uentum cũ quo poſt fomentationẽ locus un/
gatur deinde ſupponatur lana ſuccida infuſa
in lixiuio et aceto ſimul permixtis et inde ex
preſſa. Recipe pill. de benedicta. ʒ. i. pill. in/
darũ. ʒ. ſem. agarici. ℈. i. zenze. ſalis gẽme
grana duo miſce et cũ oximelle ſimplici refor
mentur pill. ſeptem pro qualibet dragma. de
iſtis pill. uſualibus accipiat omni menſe bis.
℈. ii. aut. ʒ. i. ſi duo. ℈. minus oparent̃. Spe
ro iſtis actis que ordinata ſunt quod res bene
ſuccedet quod ſiquid remanſerit purgatio re
iteranda eſt ſyrupis reiteratis et aliõ regimie
ſupra poſito quod ſi res ad uota non ſuccede
ret conueniret ad humiditates albas quibus
hec domina habundat balneũ porrete. nam ĩ
tali caſu laudatur precipue cum alia non con
tulerint. ſed ſi ad ipſum acceſſus fuerit proui
dendum erit ad ſplenem ne durior fieret qd
autem in eo caſu agendum ſit et quo ordine
aqua ſumi debeat dicam ſi eam bibere opor/
tuerit. Amen.

¶ Finis.

¶ Bauerius de Baueriis.

Vir quidam ab
annis duodecim citra paſſus ẽ
emoroidas in primis ſex annis
magna cum ſanguinis effuſione abſq; tamen
dolore. dolebat enim aut uentris nimia preſſu
ra aut fecũ duricia per id tempus ſuperuenit
ſtomaci debilitas que aut fuerit merito regi/
minis mali aut cauſa ſanguinis nimia effuſi
one incertũ eſt per quendã imperitum admi
niſtrata fuerunt ſuppoſitoria quedam q̃ ſang
uinem cohibuerunt et omniſ emoroidarũ mo
leſtia ceſſauit et ſtomacus eſt ſue diſpoſitioni
reſtitutus ab eo tempore citra nihil ſanguiniſ
aut parum emanauit cum ſuppoſitoriũ ſuſci
peret aut potione gratia uentrem ſeducendi.
Quod autẽ conqueritur eſt quia cũ res acras
comederit aut acutas uel uinum biberit potẽs
aut nimio laborauerit exercitio intumeſcunt
emoroydas exeunt inflamantur et dolent tũc
ſiue ambulet ſiue quieſcat et ab his emoroidi
bus res quedam mucoſa fetida reſudat queri
tur igitur in caſu iſto quid ſit agendum.
Pro reſponſione ad queſitum premittitur ꝙ
emoroide ſunt uene quinq; ortum habenteſ a
uena chilis deſcendente et ad anum terminã/
te a natura ordinate ut per eas fiat ſanguinis
melanconici euacuatio harum emoroidarum
quedam ſunt apparentes quedã occulte appa

rentes dicuntur que ſunt extra anum in cir/
cuitu eius aut i ipſius orificio que ſenſui ſūt
manifeſte aut pua ani apertione uidentur oc/
culte uero ſunt que intra anum locantur que
non apparēt niſi cum ſpeculo aut alio inſtru
mento. Et iterum diuiduntur quoniam earū
alique ſunt ſanguinem emittentes et dicunť
aperte quedam autem ſanguinem non remit/
tunt et dicuntur cece.
Cauſa emoroidarum eſt humor melanconi/
cus utplurimum. nam cum in corpore multi
plicantur ipſum membra abhorrent et expel
lunt de membro ad membrum donec ueniāt
ad ptes inferiores. unde uene ani implentur
et dilatātur et ad hoc conſequitur loci calidi/
tas et ipſius humiditas et generantur in extre
mitatibus uenarum additiones que emoroy/
des appellantur. Ex quo apparet ꝙ quecūqꝫ
ſunt multiplicatiua humoris melanconici ſūt
emoroidarū cā. Secundo ſequitur ꝙ ſi dicitᷣ
aliquando ſanguinem emoroidalē eſſe coleri
cum flegmaticum aut laudabilem intelligi de
bet ſanguinem illū colericum in quo cum hu
more melanconico habundat colera et ſic fle/
gmaticū cum flegma habundat cū melenconi
co humore et pariter dicitur ſanguinem lau/
dabilem per emoroidas euacuari cum euacua
tur cum humore melanconico ſanguis lauda
bilis. Iſtis premiſſis dico ꝙ in caſu iſto cura
fieri poſſit per emoroidarū inciſionē per ap/
poſitionem ſanguiſugarū per cauterium nul
lus tamen mihi uidetur modus conuenienti/
or in ſupradicto caſu quā per exſiccationem
ipſarum. hec autem exſiccatio duobus perfici
tur medicinalibus inſtrumentis dieta uideli/
cet et poſitione dieta conſiſtit in debita ſex re
rum non naturaliū adminiſtratione a quibus
incipiendū ponendo primo que ſunt nocētia
ut euitentur. deinde que conueniunt ut ea ꝓ/
ſequatur et ab aere principium faciam.

De aere.

Cap. primū. Nocet aer frigidus ano occur/
rens et aer groſſus turbidus et aer uentoſus
et precipue flante auſtro aut borrea ſimiliter
aer uehementer calidus. et licet auctores prin
cipaliter de aere loquantur uolunt tamen per
ipſum reliqua elementa intelligi. Cauere de/
bet ne ab igne ptes dorſi calefiant multū nec
ptes ani. uitet bibere aquas malas ſicut aquā
ſtagnorum aut aquas groſſas uel malū odo/
rem uel ſaporem habentes nō habitet loca ter
ranea nec fluxibus aquarum aut cloacis pro/
pinqua. Eligat ſibi aerem clarum quietem oi
mali odore carentem declinātemqꝫ ad calidita
tem ſed magis ad ſiccitatē ꝙ ſi talis naturali
ter haberi non poſſit fiat arte incendendo lo/
co habitationis ignem cum lignis ſiccis boni
odoris cuiuſmodi ſūt iuniperus abies laurus
ſauina roſmarinus aut ſuffumigetur cum thu
re ſandaraca laudano ſtorace ſicca granis iu/
niperi ponatur aliquod predictorum ſup pru
nas incēſas aut illa uel aliqua ipſorum ſimul
miſceantur et ad quātitatē medii coclearii pru
nis ſupponatur. Sed quia aer magis minus
ue corpus alterat ſecundū ꝙ corpori occurrit
Occurrat autē minus mediate cum ueſtibus
ſubtilioribus aut paucioribus induatur iō au
ctores de aere loquentes de ueſtibus faciunt
ſermonem. Veſtes induat ſecundū temporū
uarietatem ſint igitur tales ut frigus non ſen
tiat precipue ad ptes ani neqꝫ earū multitudi
ne aut grauitate extuet ſiue multū calefiat te/
neat pedes calidos pariter et mundos. Igne
tempate utatur ad repellendū frigus non ta/
men ab eo nimie calefiat. Aqua uero ſit clara
leuis de fonte bono carēs odore et ſapore ma
lo ꝙ ſi uteretur aqua pluuiali aut extinctiōis
ferri uel calibis laudabilior eſſet. nam tota in
tentio eſt ut in iſto bona fiat digeſtio. loco ha
bitationis precipue cameram eligat inter duo
ſolaria ſitqꝫ calida et ſicca ab omni malo odo
re uacua.

De anime accidēti

bus Capitulū. ii. Fugere debet furorē irā tri
ſtitiam melanconiā ſollitudinē et quia coitus
ad animi accidētia reducitᷣ ideo de eo hic mē/
tio fit nocet ſupfluus coitus et qui fit cibo ſtā
te in ſtomaco. Conuenit letari gaudere bene
ſperare uerſari cū amicis et dilectis. et coitus
ad quē natura impellit qui non excitatur uer
bis de re uenerea in tactu ſitqꝫ eius uſus cele/
brata prima et ſecunda digeſtione et iam ter/
tia incoata. hoc autē tempus quo iſte digeſti/
ones pficiuntur cōiter eſt poſt cibū aſſumptū
ad ſeptem aut octo horas.

De ſomno et uigilia.

Cap. tertiū. Vitet ſomnū imediate poſt cibū
factum et ſomnū nimis prolixum et diurnū
nec minus nocēt uigilie ſuperflue. Conue
nit ſomnus nocturnus i lecto molli capite ele
uato corpore debite pannis coperto. et primo
ſuper latus dextrū deinde ſup ſiniſtrum ꝙ ſi
tunc non abſoluerit redeat ſup latus dextrū.
Cōuenit etiā ſup uentrē iacere ſitqꝫ ſomnus
ſeptem horarū nō minor quinqꝫ nec amplior

Digitized by Google

ecto. ꝙ ſi ob aliquã cauſam cõtingeret ne in
nocte dormiret dormiat de die et melius ẽ an/
te prandiũ quã poſt nec dormire prius incipi
at quã a fine cene fluxerit due hore aut ad mi
nus una cum dimidia.

De motu et quiete

Cap. quartũ. Caueat ab omni forte exercitio
imediate poſt cibũ facto imo ab omi forte ex/
ercitio quodcũqȝ fuerit ſiue equitãdo ſiue pe/
deſter eundo et precipue in quo ptes inferio/
res laborẽt aut multũ agitentur ſicut equitare
equũ ſucceſſorẽ nimia etiã ſtatio in pedibꝰ ẽt
nocet lotio ani in aquis dulcibus calidis aut
frigidis aut ſtatio in ſtufa eſt ex his que non
conueniunt et ſimiliter ani fricatio cũ re cale/
faciente aut trahente nocet. Exercitiũ cõuenit
temparum equitãdo uel peditãdo aut naui eũ
do loco cuius cõueniunt brachiorũ fricatiões
et omne exercitiũ ptium ſupiorum et locio in
aquis aluminoſis precipue ani. Exercitiũ au/
tem quodcũqȝ fuerit fieri debet ſtomacho ieiu
no pulſis primo ſupfluitatibus prime et ſecũ
de digeſtionis et perſeuerare debet donec cor
pus laxetur uel incipiat laxari aut ad ſudorẽ
excluſiue perueniat.

De cibo et potu.

Cap. quintũ. Dimittere debet omnẽ cibũ hu
moris melanconici generatiuũ et quẽcũqȝ q
eſt difficilis digeſtionis et mali nutrimẽti pti/
culariter loquẽdo. Cauere debet a pane agi/
mo et nõ bene cocto a cibis omibꝰ ex paſta a/
gima factis. Ex carnibus dimittat ueteres car
nes ſicut bouũ pecudũ et caprarũ et ceruorũ
et leporũ. et animaliũ uiſcera tãquã difficilis
digeſtionis aut mali nutrimenti et cutes. Et
carnes bipedũ habentiũ colla longa ut anſe/
rum anatũ et uniuerſaliter earum auium que
degunt in paludibus et ſtagnis. Ex his que
ab animalibus accipiunt nocent Caſeus ue/
tus et oua dura et que frixura parantur. piſceſ
generaliter non cõueniunt huic intentioni q̃
eſt exſiccatio emoroidarũ. ex eis tamen nocẽt
magis ſaliti et qui ſunt uiſcoſi et abſqȝ ſqua
mis. Leguminũ corpora non cõueniunt neqȝ
ex granis miliũ neqȝ panicum. Herbe calide
et ſicce multũ non cõueniunt neqȝ frigide et
ſicce uitupantur acrumina omĩa exceptis por
ris qui a quibuſdã dicuntur a proprietate ua/
lere. Ex fructibus uitentur dactili et ceteri fru
ctus frigide et ſicce cõplexionis. Vinũ dulce
et omne uinũ nigrũ groſſum et uina auſtera
non cõueniunt neqȝ cõpetit uſus confectionũ
aut electuariorũ multũ calidorũ neqȝ aroma/
tum niſi quantũ expediret ꝑ ſtomaci aut epa/
tis confortatione. Conuenit panis ex farina
optimi frumenti ab aliis granis mundi debi/
te fermentatus et cõuenienter coctus et diligẽ
ter comaſſatus cuius farina non ſit ex toto ſi/
mula ſed aliquid furfuris teneat. ꝙ ſi in eius
confectione aliquid ponatur ſalis laudabilior
eſt ſit etatis unius diei neqȝ maioris duorum
dierũ a quo cruſte exteriores cum comeditur
abiiciãtur. Carnes ſint ex bipedibus ſilueſtri
bus faſianorũ pdicum franquilorũ turturum
merulorũ et auiũ puarum degentiũ in nemo
ribus. Ex domeſticis uero caponũ galinarũ
iuuenũ pullarũ pipionũ columbarie uolare i
cipientium. Ex quadrupedibus ſilueſtribus
laudantur carnes caprioli leporis iuuenis et
cuniculi. Ex domeſticis ſunt edi uituli lactan
tis caſtrati et annualis agni. Conuenit buti
rum recẽs niſi ſtomaco noceat et caſeus recẽſ
interdũ. Si uero aliquãdo caſeũ aſſummit ſit
medius inter recentẽ et ueterem ſitqȝ frangi/
bilis non uiſcoſus. Conueniũt oua ſorbilia
recentia aut tremula aut in aqua decocta abie
cto albumine. Piſces ut ſupradictum eſt gene
raliter nõ cõueniunt. ſi tamen cõtingit aliquã
do comedere ſint pui ſquamoſi capti in aquis
currẽtibus bonis ſicut lucii cephali ſcardaue
et ſimiles. ex mari trilie ſolee aurate et paſſa/
res et cõdiantur cũ menta et petroſillo. Ex le/
guminibus cõuenit brodiũ cicerũ rubeorum
ex granis conceditˀ rizum in brodio caponis
coctum aut cũ lacte amigdolarũ conditũ. her/
be que conceduntur ſunt borago bugloſſa lu
pulus ſpagus endiuia domeſtica et ſilueſtris
Latuca ſcariola ſpinacia petroſillus et menta
mixte cũ aliquibus frigidis herbis. Ex fructi
bus gratia ſeducendi uentrem. cõcedanˀ pru
na matura ceresa mora ficus bene mature. et
uua que apẽſa ſteterit aliquibꝰ diebus et paſ
ſule enucleate auellane prius torrefacte q̃ om
nibus epatibus conferunt fiſtici et pira pon/
tica poſt cibum ſumpta in pua tamen quanti/
tate. Vinum ſit albũ clarum odoriferũ mediũ
inter aquoſum et uinoſum in ſapore inter põ
ticum et dulce aut declinans ad aliquã dulce/
dinem ꝙ ſi albũ haberi nõ poſſit ſit ciſeolum
cũ predictis cõditionibus. Species quibus ci
baria ſua cõdiri debent gratia confortationis
ſtomaci ſint hmõi. Recipe cinamomi electi. ʒ
ii. zenze. ℈. ii. galange gariofilorũ granorũ
padiſi anna. ℈. i. ſandalorũ rubeorũ. ʒ. i. cro
ci. ʒ. ſem. piſtentur et cribenˀ. Carnes qbus
uescitˀ ſi pingues fuerint cõuenientius aſſan

tur ſi uero macre fuerint eliſſent et abſolute
melius ſunt eliſſe quam aſſe et meliores ſunt
animaliũ ptes anteriores quã poſteriores.

De inanitione et replertione. Cap. ſextũ.

Inanitio nimia cauenda
eſt ſiue ſit ex nimia abſtinẽtia cibi ſeu ex ſu/
perflua euacuatione qualitercũq; fuerit pdu/
cet ad debilitatẽ nec minus nocet repletio pre
cipue ex cibis et potibus phibitis p qua euitã
da ponunt̃ quedã documẽta. Primũ cum ue/
rus ad cibũ affuerit appetitus comedere non
differatur. Secũdus cũ magnus ad cibũ affue
rit appetitus nõ comedatur uſq; ad facietatem
imo ſurgat a menſa cũ reliquiis famis. Terti/
um in eadẽ menſa non ſumat diuerſa cibaria
ſed ſufficit unũ aut duo et ab eo incipiat quod
eſt facilioris digeſtionis. Quartũ non prius
comedere debet quã ſenſiat cibũ prius aſſum
ptum eſſe digeſtũ. nam ſi ſentiret eructatio/
nem cibũ ſuo ſapore referentẽ aut ſtomacum
nauſeãtẽ abſtineat a cibo. et ſi ſibi facilis fue
rit uomitus prouocet ipſum digitis premẽdo
linguã aut ſumendo decoctionẽ rafani quan
titatis. ʒ. v. cũ. ʒ. ii. acetoſi ſimplicis et tepidũ
bibatur et poſt ad horã mediã uomitus puoce
tur comprimẽdo linguã digitis aut imponen
do gutturi pennã oleo intinctã et fiat agitatio
et uomitu facto lauet faciẽ cum aqua roſata et
modico aceti uini et ſtet per horas duas et in/
de comedat. Si uero uomitus fieri nõ poſſet
aut repletio eſſet in inteſtinis fiat cum cliſteri
euacuatio. Recipe malue mercurialis florũ ca
momille anna. m. i. ſemis lini. ʒ. i. ſe. fiat de/
coctio de qua colat̃a accipiant̃. ʒ. ii. quibꝰ ad
dantur ſucci ſicle. ʒ. iii. uitelli ouorũ et caſſie
zucari rubei anna. ʒ. i. olei. ʒ. iii. ſalis quan
tum ſufficit et ſupponatur. Quintũ nõ prius
bibere incipiat quã comederit quinq; aut ſex
bolos nec tantũ bibat ut cibus in ſtomaco na
tet nec bibere audeat cũ poſt cibũ aſſumptum
tranſierit hora cũ dimidia aut due. Sextũ ha/
bere curet omni die bis aut ſemel uentris be
neficium abſq; multa preſſura et ideo ſtudere
oportet ut uẽter lubricus maneat. nam in hoc
adhibendũ eſt ſtudiũ diligenſ de rebus hoc fa
ciẽtibus ſunt aſſumptio. v. ʒ. brodii mediocri
ter pinguis caponis aut galline ante cibũ per
horã cum. ʒ. i. zucari unius aut duarũ cocta
rum aut in prãdio ſuo ſumat ferculũ ex dua/
bus ptibus blite una boraginis et media mer
curialis decoctionis conditis cũ brodio ping
ui aut decoquantur. xii. pruna damaſcena in
brodio carniũ mediocriter pinguiũ et cum co
cta fuerint malaxent̃ ita ut pulpe ipſarũ ma/
neant in dicto brodio poſtea coletur et colatu
ra per horã ante cibũ bibatur. Aut Reci. bra
ſicas ſiue caules iuuenes nõ trãſplantatos et
buliant parũ et condiantur oleo et ſale de bro
dio abſq; foliis bibantur per horã ante cibũ.
ʒ. v. uel ſumantur. iiii. aut. v. caritte albe aut
citrine ante cibũ in principio menſe ꝙ ſi illa
domeſtica nõ ſuffecerint ad ea que magis me/
dicinalia ſunt procedatur et capiat. ʒ. vi. ter/
bentine que in nebula aut oſtia inuoluatur
aut zuçaro aut ſumat. ʒ. iii. ſyrupi infraſcrip
ti in aurora cũ. ʒ. ii. ſem. aque decoctiõis ani
ſorũ. Recipe polipodii quercini fiſticorũ ſcor
ticatorũ et cõtuſſorum anna. ʒ. ſem. foliculo
rũ ſene lingue bouis anna. ʒ. ſem. liquiricie
raſe et contuſe altee mundate et cõtuſe anna.
ʒ. vi. feniculorũ recentiũ. m. i. infundant̃ illa
in lib. v. aque per diẽ et noctem de mane uero
buliant et colet̃ et fiat bona expreſſio cui ad/
dantur caſſief. cũ predicta expreſſione extrac
te. ʒ. x. Deinde Recipe corticũ mirabolano/
rũ indorũ et emblicorũ anna. ʒ. ii. cõtundan
tur et infundant̃ in lib. i. aque p diẽ et noctẽ
de mane parũ ferueat et colet̃ et fiat bona ex/
preſſio, et he due expreſſiones ſimul miſceã/
tur et ſup addant̃ in lib. i. ſem. ſyrupi uiolati
et totũ ad ignẽ lentũ ponat̃ et in eo infundat̃
ſaculus ex tela lini rara i quo ſit puluis infra
ſcriptus. Recipe maſticis ſpice an. ℈. ii. reu/
barbari electi. ʒ. ſem. et dũ predicte expreſſio
nes buliunt exprimatur ſaculus multociens
cũ ſpatula ut uirtus egrediat̃ et tamdiu buliãt
donec ſpiſſitudinẽ acquirat ſyrupi de quo ac
cipiatur ut ſupra dictũ eſt. De hmõi ſyrupo
ſumatur bis in ebdomada ꝙ ſi electuariũ pla
ceret magis. Recipe paſſularũ enucleatarũ.
ʒ. ii. ſebeſten numero. xx. aniſorũ. ʒ. i. poli
podii quercini foliculorũ ſene an. ʒ. i. piſten
tur piſtãda mõ groſſo et buliãt in lib. iiii. aq̃
uſq; ad conſumptionẽ medietatis et cum tepi
da fuerit malaxent̃ omia manibus et colet̃ po
ſtea et colature addatur caſſie nouiter cum ſu
pradicta decoctiõe extracte. ʒ. iiii. penidiarũ.
ʒ. ii. et ſimul buliãt uſq;quo acquirat ſpiſſitu
dinẽ mellis et remoueat̃ ab igne et addat̃ tur
bit optimi. ʒ. iii. zeaze. ℈. ii. zucari albi q̃tũ
ſufficit et fiat electuariũ de quo ſumat. ℥. vi.
ante prandiũ per horã unã aut duas ꝙ ſi hec
doſis ſufficiẽter ſoluerit eam ſequatur ſi mi/
nus eã addatur ſi nimis minuat et eo uti po/
terit ſemel aut bis in ebdomada. et hec de iſto
primo regimine in quo longior fui cũ huius
rei pars magna conſiſtat ut fiat bona dige/
ſtio et quod humores generentur laudabiles

et corpus ſit laxum.

Cura per potionem

tres habet intétiones pricipales. Prima é ma
teriei euacuatio. Scd'a é ipſius diuerſio. Ter/
tia uero ipſarú emoroidarú exſiccatio ſiue re
ſolutio. Pro executióe pme intétionis é cóſi
derandú. utrú in corpe ſit repletio ſub forma
cauſe antecedétis ſi inuéta fuerit cóſiderer ſi
hec repletio é ex ſanguie aut ex humore melá
conico ſanguini mixto. Si fuerit ex ſanguie
uel ex humore mixto ſanguini cóuenit flobo
tomia uene baſilice ex qua extrahantur. ℥.v.
aut ſex ſanguis. et ſi repletio fuerit multa in
ueſpe fiat ſecúdat o p quá due. ℥. ſang. euacu
entur obſeruatis prius canonibꝫ de flobotho
mia poſitis. iiii. primi. Sed ſi húor peccás nó
fuerit ſanguis nec ſanguini admixtus túc có
uenit farmacia et quia humor q utplurimú é
cá emoroidarú é meláconicus ió pmo digera
tur poſtea euacuet p digio fiat i fraſcriptuſ ſi
ru. Re. ſuci lingue bouis ſuci boraginis an.
lib. i. foliculorú ſene. ℥. ſe. radicú feni. et apii
an. ℥. i. incidant incidéda et piſtent mó groſ
ſo foliculi et infúdant oia p dié et nocté in p/
dictis ſuccis et buliát ſimul uſqꝫ ad cóſump.
medieta. poſtea colet et colature addant ſuci
malorú bene redolétiú lib. ſe. aceti paſſulati.
iii. et ſimul buliát et cú zuca. albo qtú ſufficit
fiat ſyru. debite coctus. Re. pdicti ſyru. ℥. ii.
aquarú boragis lupullorú capillorú ueneris
an. ℥. i. miſce iſte eſt p una uice ſumat calidú
ante dié p horá et continuet ipm octo aut. x.
diebꝫ. Digeſto húore euacuet ſic. Re. paſſu/
larú enuclea. ℥. ii. polipodii quercini ʒ. i. ſe.
florú boragis et bugloſſe an. ʒ. ii. epithimi.
ʒ. ii. agarici ℈. iiii. ſalis geme. ℈. ſem. agari
cus incidat ſubtiliter et nó piſtet cú ſale gé/
ma infundat in oximelle ſimpli i qtú ſufficit
p ſui imbibitóe p horas ſex paſſule cú polipo
dio buliát i lib. i. ſeri caprini uſqꝫ ad cóſum
pti. medieta. et i fine addát flores et epitimus
et buliát una ebulitióe et remoueant ab igne
et colet de colatura accipiatur qtú ſufficit ad
diſſoluédú mane electe. ʒ. x. cófectóis amech
ʒ. i. ſe. et addatur expſſio agarici facta cú pdi
cta decoctióe et fiat potus. hunc potú ſolutiuú
ſumat calidú in die imediate ſequéti ad dié có
plete ſumptióis ſupradictorú ſyru. p horaſ oc
to poſt finé cene imediate precedétis ſup qué
pót una hora dormire cú ceperit cú uero tran
ſiuerint hore due ab hora ſumptióis ſiue pus
dormiuerit ſiue nó nó amplius dormiat et ui
gilet donec tranſeát hore. v. ab hora ſumptio/
nis potus. et túc accipiat ciatú unú aque ordei
calide cú. ℥. i. zúcari rub. deinde ad horá prá
deat et nó ſe multo cibo grauet. Aut Recipe
pill. indarú. ℈. ii. pill. de lapide lazoli. ʒ. ſe.
miſce et reformétur pill. vii. ſi pill. maluerit q
potum iſtas capiat eo ordine qui dictus eſt de
potu.

Secunda intentio.

Diuertatur humor a ptibus inferioribus ad
ſupiores iuxta intentioné ſecundá. Hec autē
adimpletur inſtrumétis uariis. ſ. cú fricatióe
brachiorú cú appoſitione uentoſarú ſup ſpa/
tulas cú ſcarificatione et abſqꝫ ſcarificatione
cú poſitione manuú et brachiorú in aqua cali
da cú flobotomia uene baſilice et cú uomitu
fiat igitur diuerſio cú aliquo ſupraſcriptorū.

Tertia intentio.

ſcilicet emoroidarú exſiccatio uariis adimple
tur inſtrumétis. ſ. cú rebus ad intra et ad ex/
tra adminiſtrans de his que ab intra admini/
ſtrantur é aſſumptio duarú dragmarú galba/
ni ſicci cú aqua diſſoluti ſtomacho ieiuno de
quo dixit Auic. xvii. tertii ex rebus electis et
exptis é in potu ſumere. ʒ. ii. galbani ſicci in
aqua et ſi ſumatur tribus uicibus nó redibút
Et idé affirmat Iohannitius. Et potus aque a
luminoſe ſtóaco ieiuno ualet ut affirmat Aui
cenna et ab extra multa ſunt q applicari poſ/
ſunt et primo cú ſuffumigiis. Secúdo cú lotti
onibus. Tertio cú linimentis de quibus é ſuf
fumigatio cú tamariſco de quo dixit Auic. ut
in fen ſupra allegata ꝙ iuuat accipiatur. ℥. i.
tamariſci groſſo modo contuſi et ſuper aſper
gat prunis accenſis exiſtentibus in uaſe ſub
ſcáno perforato ſuper quod ſedeat paciens cú
pannis inuolutis ita quod fumus exire ſca/
num non poſſit et ano recipiatur. Aut Reci.
bdelii. ʒ. ii. et fiat ſuffumigiú eo modo quo di
ctus eſt. Quod ſi ſuffumigiú uoluerit efficaci
ús faciat cum bdellio. et cóſimiliter ualet ſuf
fumigiú factum cum ſandaraca. Quod ſi ſuf
fumigium prioribus efficacius uoluerit fiat
cum. ʒ. i. anacardi pulurizati modo groſſo
et prunis aſperſi de quo dixit Auicen. ꝙ erat
forte in exſiccádo et Iohannitius dixit ꝙ fre/
quens ſuffumigatio cum anacardo facta emo
roydas cadere facit. De lotionibꝫ cófert lotio
q ſic fit. Recipe nucú cipreſſi corticú exterio
rú gládiú cóterant mó groſſo et buliát i uino
nigro ſtitico cú quo calido ſepe anus lauetur.
Aut Recipe urine pacientis et cum ea lauent

ſepe. Ad idem ualet ſeſſio in aqua aluminoſa de linimentis ualet ſucus ex cornis expreſſuſ in quo lana infundatur et emoroidis ſuper ponatur nãqꝫ dixit Raſis. xi. continẽ. ꝙ omnino delet eas aut Recipe pomum colloquintide integrũ ex uno latere perforetur et impleatur oleo cõmuni et ponatur ſuper cineres calidos et buliat. deinde exprimatur et cũ ea expreſſura emoroide liniantur aut infundatur cotum in dicto oleo aut expreſſione calida et ſuperponatur emoroidibus cũ uolocitate eas reſoluit de rebus expertis reſoluentibuſ et dolorem ſedantibus eſt ſucus plumbi qui ſic fit Recipe olei de criſomilis ꝙ ſi non habet̃ ſumatur oleum nucleorũ perſicorum. ℥. i. ſem. ponatur in mortario plumbeo et cum piſtello plumbeo ad ſolẽ ducatur longa cõtritione donec inſpiſſetur et ueniat quaſi ad formam unguenti cum quo calido liniantur emoroide ſepe, nam hoc eſt ultimum. Amen.

¶ Finis.

¶ Bauerius de Baueriis.

Ste iuuenis

mutinenſis ſi non eſt ut credo modo ptiſicus eſt tamẽ multũ ad ptiſim patus ut faciliter apparere poteſt cõſideranti ſigna ab Auic. poſita. x. tertii capi. de prepatis ad ptiſim eſt eo res grauior cum patiatur catarrũ ſalſedinẽ pticipantem cuius ps in pulmonẽ deſcendens excitat interdum tuſſiculam aliqualis ps tẽdens ad ſtomacũ impedit digeſtionẽ bonã fieri altera uero ps aliquando deſcendẽs p ptem colli poſteriorẽ ueniens ad humeros et difficilem facit corũ motum quapp iſte iuuenis ultra periculum ptiſiſ eſt expoſitus multis aliis egritudinibus ratione catarri de quibus Auic. mentionẽ facit. v. tertii cap. de catarro. unde res iſta ex pte medici indiget magna diligentia ex pte infirmi ſeu pacientis magna obediẽtia. Preſeruatio a ptiſi et cura catarri tribus complet̃ medicinalibus inſtrumẽtis. Dieta potione et cirurgia. Dieta cõſiſtit in debito regimine ſex rerũ nõ naturaliũ de quibus eſt aer a quo principiũ faciam.

Aer. Ab aere caueat frigido et hu. et uẽtoſo precipue flante auſtro et borrea et ab aere fumoſo aut malũ odorẽ habẽte Ex rebus que aeri cõicantur nocet capitis et corporis nimia tectura ex qua corpus nimis caleſiat ſicut etiã nocet adeo leuis tectura ut caput aut corpus frigeat uel frigus ſentiat.

Dimittat etiã omne id ꝙ pectus ſtringit gulã aut uentrẽ ex ueſtibus. Vitet etiã nimiã capitis aut corpis calefactio. et habitare loca humida aut ubi ſit fumus aut puluis. Eligat ſibi aerem clarũ quietũ declinantẽ ad aliqualẽ caliditatem et ſiccitatẽ qui ſi talis naturaliter nõ habetur fiat arte incendẽdo ignem in camera cum lignis ſiccis boni odoris ſicut ſunt ligna iuniperi abietis lauri etc. ſed exiſtente bonũ lignorũ odore in camera aut fumo non intret ſed poſtquã ceſſauerit. Teneat caput ita tectũ ut nõ ſentiat frigus neqꝫ ita calidũ ut ſudet. Corpus uero ueſtibus ita muniat ut nõ extuet neqꝫ ita parũ ueſtiatur ut frigeat pedes teneat debite calidos igni non propinquet niſi p quanto pellat frigus. Locus habitationis proprie camere ſit iter duo ſolaria cuius feneſtre ſint uerſus orien. aut ſeptẽtrionem expoſite ſintqꝫ longinqua a curſibus aquarũ aut cloacis.

Accidentia anime ex

quibus indebite ſpũs et humores mouent̃ fugiẽda ſunt ſicut furor ira triſtitia timor melãconia ſollicitudo. cõuenit gaudere letari bene ſpare de ſua ſalute et cũ amicis et dilectis conuerſari. et quia coitus ad aĩ accidẽtia reducit̃ dico ꝙ ipſum fugiat tãq̃ nocens ſingulis ſuis diſpoſitionibus.

Caueat ab omni forte

exercitio qũocũqꝫ fiat ſiue peditãdo ſiue equitãdo forte exercitiũ calefaciẽdo corpus facit fumos ad caput eleuare et cũ hoc facit indigẽtiã maioris dilatatiõis pectoris. primũ catarrũ augmẽtat et ſecũdũ facit incurrere piculũ fracture uene pectoris nocet fortis exclamatio lõga retẽtio anhelitus et oẽ exercitiũ ĩ quo caput inclinet̃ et incuruet̃ pectus cõcedit̃ ante prandiũ et cenã prãdio iã digeſto leuis ambulatio p loca plana euacuatis primo ſupfluitatibꝫ prĩe et ſecũde digeſtiõis ſed magis placet loco talis exercitii fiãt fricatiões incipiendo a genibꝫ et trahẽdo ad pedes poſtea ab inguinibus ad genua inde ad brachia ſed nullomõ ad pectus laudat̃ et leuis capitis pectinatõ ante prãdiũ cũ aliquali fricatiõe capitis ſed leui nõ multũ eleuet loquendo uocẽ ſed potius ſubmiſſe loquatur.

Nocet Somnuſ meridionalis et qcũqꝫ imediate poſt cibũ factus et omnis ſõnus multũ lõgus et reſupĩe dormire et capite depſſo. cõuenit ſõnus pmus ſup latus dextrũ. ii. ſup ſiniſtrũ ꝙ ſi nõ ſufficiẽter dormiuerit uertat̃ ſup latus dextrũ ſitqꝫ ſomnus

Digitized by Google

ſex aut ſeptem horarum non amplius octo ne
que minor quinqꝫ ſitqꝫ capite debite elleuato
et corpore pānis tecto. nā tertia primi cap. de
regimine eius ꝙ comedit᷑. Multis coopire pā
nis et ceruical eleuare ſunt ex illis que ī dige
rendo iuuāt et ad ultimū quidē ut membrorū
ſitus ad inferiora ſunt declinātes et nō ad ſu/
periora neqꝫ prius dormire incipiat quā tran
ſiuerint hore due aut ſaltē una cū dimidia a fi
ne cene. Sed ſi pp aliquā cauſam continge/
ret ne ſufficiēter in nocte dormiret dormiat ī
die et potius ante prandium quā poſt.

Cibi omnes qui ſunt

mali aut difficilis digeſtionis nocent et q ſunt
ſalſi acuti amari et uehemēter dulces nō con/
ueniunt uitet panē agimū aut male coctum et
omnia cibaria ex paſta agima facta. Ex carni
bus nō cōueniunt antique ut bouū caprarū.
etc. neqꝫ inteſtina animaliū ut ſunt cor pulmo
uēter inteſtina ſplen etc. nec cutes neqꝫ caput
neqꝫ carnes habentiū collū longū ut ſunt ana
tes anſares etc. et omniū aliarū que degūt in
uallibus aut paludibus ex his que ab animali
bus excipiunt᷑ nocet butirū caſeus antiquus
et lac et oua nō recentia. Piſces generaliter
ſunt mali cū ſint frigidi et humidi multe eua/
porationis ad caput et precipue nocēt ſaliti ex
leguminibus dimittat oīm eorū corpora tanq̄
uentoſabilia herbe omnes que ſunt multū in
caliditate et ſicci. eleuate ſicut ruta mentaſtrū
yſopus etc. nō cōueniunt neqꝫ ille q̄ ſunt mul
tū frigide et hu. ut portulaca cucurbita citrul/
li anguria mellones. nā iſta apud arabes in/
ter olera cōnumerantur et caueat ab omnibuſ
acruminibus et fructibus illis exceptis de q/
bus poſtea dicetur uinū potens nō conuenit
neqꝫ ponticū neqꝫ groſſum turbidū nouū aut
multū dulce. Caueat a conditis ex melle aut
zucaro calidis multū. Panē ſibi eligat ex fa/
rina nō ex toto a furfure munda ex bono fru
mento optime mūdo qui ſit debite coctus cō/
petenter fermētatus parū quid habens ſalis
et fuerit diligēter comaſſatus habens unum
diē non amplius tres et cū comeditur coxtex
abiitiatur exterior. Carnes cōueniunt ex faſi
anis pdicibus turdis aliarū puarum auiū de
gentiū in nemoribuſ ut filonmene ficedule et
caponū iuuenū gallinarū iuuenū pullarū ca/
prioli leporis iuuenis edi caſtrati agni annua
lis uituli lactātis et horū animaliū anteriora
ſunt poſterioribus ptibus preſtantiora et me
lius eliſſe quā aſſe prepantur propter ſtoma/
ci pacientis debilitatē. Cōceduntur oua recē/
tia ſorbilia aut tremula uel in aqua fracta nō
dura abiecto albumine et caſeus recēs aliquā
do et in raro uſu. Si quando accipit piſces
ſint pui ſquamoſi ex aquis bonis curretibus
capti licet aliquando concedūtur anguille ten
che et ceteri ſimiles. Ad ingroſſandū catarrū
cum tales piſces ſint uiſcoſi nutrimenti et dif
ficilis digeſtionis et catarrus ſatis groſſus ui
detur mihi ꝙ ſatius ſit eos dimittere. Cōue
nit brodiū cicerum rubeorū et cum uoluntas
eſſet abſtergendi pectus preter materiā in eo
collectā non incōueniret ut grana poſtquam
eſſent cocta piſtarentur et diſſoluerent᷑ cū ſua
decoctione et poſtea colerentur et colatum ad
ignem reducerētur et fiet ferculū. Conceditr᷑
etiam ad eandē intentionē ferculū ex farina
fabarum factū ex granis. Cōceditur far or
deum fractū et ptiſana non colata. Ex herbis
conceduntur borago bugloſſa lupullus feni/
culus endiuia cicorea taralacon et ſi miſcean
tur herbe frigide cum calidis poteſt interdum
eis uti. Ex fructibus cōceduntur paſſule enu/
cleate dulces et due aut tres carite albe aut ci/
trine in principio menſe gratia leniendi uen/
trem auellane prius torrefacte et melius ē eis
uti in ferculo quā alio modo et amigdale dul/
ces excoriate et citonium coctū in fine menſe
poſt quod non bibatur Ex cōfectionibus con
ceduntur diamagdolatū ſeu marzapana cori
andri habentes unam zucari coopertura qui
ſumant᷑ poſt cibū ſi uero multā in uētre ſenti
ret uentoſitatē uti poſſet in principio menſe
aniſis habētibus unā zucari cooptura. Con
ueniunt autē grana pini prius tribus uicibuſ
in aqua calida infuſa in umbra exſiccata. po/
ſtea cum zucaro trium coctarum cōdita.

Nocet inanitio nimia

ſiue ſit ex cibi abſtinētia hoc eſt ex nimia pau
citate ſiue fuerit ex ſuperflua euacuatione.
Nam iſta perducunt ad debilitatem uirtutis
que in caſu propoſito fugienda eſt. Neqꝫ mi
nus nocet ſuperflua repletio non ſolum hu/
moralis ſed etiam cibalis et precipue rerum
prohibitarum. nam ſuperflua repletio ſi fue/
rit ex cibis aptis euaporare eorum euaporati
one replebunt caput et augmentabunt catar/
rum aut propter debilitatem caloris innati ac
quiretur calor extraneus excitatiuus uapo/
rum ad caput ꝙ eſt multum uerendum qua/
propter oportet in menſurando ſuum cibum
uti magna diligentia. ¶ Primo ne tan
tum cibum ſumat ut ex eo in ſtomacho ſenti
at grauitatem aut tenſionem. Secundo

Digitized by Google

non ſumat cibũ niſi preſenſerit priorẽ aſſum
ptũ eſſe digeſtũ ꝙ ſi ſentiret cibũ in ſtomaco
eſſe corruptũ ꝙ cognoſcet ex eruptuatione fe
tida quã ſentiet qui ſolet cõiter expelli uomitu
Laudo cibũ corruptũ euacuari ſed non uomi
tu ppea quia uomitus mouet materias uerſus
caput et ipſam replet. Itẽ humores a uomitu
ponunt in motu. unde poſtea mouent ad pe/
ctus. Amplius cũ uomitus precipue in illis q
ad ipſum nõ ſunt pati faciunt pectoris exten
ſionẽ et alia eruptionẽ uenarũ pectoris quare
uidetur ut melius ſit ut ante cibũ per horã ſu
mat duas aut tres pill. aloes loti. Quod ſi cõ
prenderet corruptionẽ ipſam eſſe in inteſtinis
inferioribus ꝙ cognoſceret ex rugitu in pti
bus illis aut grauedinẽ eam euacuet cũ cliſte
ri ꝙ ſic fit. Recipe malue blite mercurialis an
na. m. i. furfuris. p. i. fiat decoctio de qua co/
lata ſumat lib. i. ſem. cui addantur caſſie zu/
cari rub. anna. ℥. i. yerapig. ʒ. ſem. olei uiola
ti olei de aceto an. ℥. i. ſem. ſalis. ℈. iiii. et cali
dũ ſupponatur ſtomaco ieiuno. Quod ſi i uẽ
tre ſentiret multã uentoſitatẽ adde decoctionẽ
aniſi carui anna. ℥. i. Tertio ſi appetitus ad
comedẽdũ magnus eſſet nõ comedat uſq; ad
ſacietatẽ imo a menſa ſurgat cũ reliquiis fa/
mis. Quarto nõ comedat in una mẽſa diuer/
ſa cibaria ꝙ ſi aliquãdo cõtingeret ab eo inci
piat ꝙ eſt digeſtionis facilioris. Quinto non
tantũ bibat ut cibus in ſtomaco natet. Curet
omni die habere uẽtris beneficiũ bis aut ſaltẽ
ſemel ꝙ ſi nõ poterit naturaliter ſaltẽ arte cũ
ſuppoſitorio ex melle aut radice blite ſup un/
cta et ſale conſperſa uel cũ cliſteri ut ſupra or
dinato uel aſſumptione pill. ſupraſcriptarũ.

Cura per poſitionem

debet medicus plures habere intẽtiones. unã
ad materiã minorandã aliã ad ipſam digeren
dã. tertia eandẽ materiã erradicandã. quarta
ad diuertendũ. quinta ad ſiſtendũ catarrũ. ſe/
xta ad confortandũ caput ne materiã multipli
cet. ſeptima confortet pectus ne materiã ſu/
ſcipiat. octaua confortet ſtomacus et mẽbra
naturalia ut bonã faciat digeſtionẽ et corpus
macrefactũ impinguetur.

Prima intentio im

pletur ſic. Recipe pill. yere ſimplicis. ℈. ii. a/
garici. ℈. i. zenze. gra. ii. draganti gra. iii.
miſce et cũ oximelle ſimplici et aqua nenufa/
ris reformẽt pill. ſeptẽ iſtas pill. materiam a
capite et a pectore minorantes accipiat per ho
ram unã ante diẽ poſtea differat prandiũ ſuũ
per horas quinq; in fine quarũ prandeat.

Digeratur materia

iuxta intentionẽ ſecundã. Recipe ſyrupi de li
quiricia. ʒ. vi. ſyrupi uiolati mellis ro. colati.
anna. ℥. ſem. aque ordei excoriati. ℥. ii. nenu
faris. ℥. i. miſce iſte ẽ ſyrupus p una uice. iſtũ
ſyrupũ digerentẽ materiã ſalſam in capite. et
eã que eſt in pectore ſumat calidũ et non tepi
dum per horã ante diẽ et eo utatur p octo dies
aut quãto uidebit medico preſenti qui inſpi/
ciendo diligẽter materiã comprendet eſſe eua
cuationi paratam et eo taliter uti incipiat in die
imediate ſequẽti ad diẽ ſumptionis ſupraſcri
ptarũ pillu.

Eradicetur materia

euacuando iuxta tertiã intentionẽ. Recipe pil
lu. aurearũ pill. de yera ſimplici agarici anna
℈. i. miſce et cum electuario de ſuco ro. refor
mentur pill. ſeptem numero. Iſtas pill. mate/
riam eradicantes ſumat in die imediate ſequẽ
ti ad diem complete ſumptionis ſupraſcripto
rum ſyruporũ per horas octo a fine cene ime
diate precedentis ſuper quas poteſt cum cepe
rit per horam dormire et poſtea ſurgat et am/
bulet per cameram ſemiclauſis feneſtris et ſu
perponat uentri et yliis pannũ calidum plus
quam tepidum pte. illas leuiter fricet. deinde
ſuper eaſdem ptes dimittat pannum et ſic ſtet
donec ab hora ſumptionis pill. tranſeant ho/
re quinq; in fine quarum ſumat. ℥. v. aque or
dei excoriati cũ. ʒ. ſem. zucari unius cocte et
inde ad horam prandeat.

Materia

Diuertatur iuxta quartam intentionem. Di/
uerſio a capite et a pectore fieri poteſt diuer/
ſis inſtrumentis cum fricationibus.

Primo a genibus ad pedes poſtea ab inguini
bus ad genua inde ad brachia ſed non ad pe
ctus.

Secundo cum ligaturis coxarum iuxta ingui
na et cum ligaturis doloroſis per tres digitos
ſupra cubitos et cum he ptes ligate fuerint p
quartam hore diſſoluantur et fiant fricatiões
ponantur uentoſe ſuper nates cum ſcarificati
one et ſine ſecũdũ qd uidebit medico pſenti.
Materia ẽt diuerti põt a cerebro ad os cũ eua
cuatione ſicut cũ gargariſmo et maſticatorio
et ſimilit ſternutatorio. ſed iſti mõi diuerſiõis

non placet nollē ꝙ materia agitaretur p hec
in capite et comota flueret in pectus . et ideo
laudo ꝙ magis diuertatur cum naſipurgio ꝙ
ſic fit. Recipe aquarū maiorane. ʒ.i. uiolarū
ʒ.ſem. ſucci foliorū blitis. ʒ.i. zucari candi.
ʒ.ii. miſce de hoc liquore tepido nō calido nō
frigido trahat p nares ſtomaco ieiuno tantū i
mane per horā ante prandiū duabus aut tri/
bus uicibꝫ ī ebdomada trahēdo p uice .v. aut
ſex guttas et ſic faciat tribus uicibꝫ una poſt
aliam et non ſe exponat aeri frigido quando
ſic attrahit nec calido donec comederit et fieri
incipiat poſtquā pill. erradicatiuas ſumpſerit
p dies tres et cū attrahit flectat caput ad poſte
rio ra et habeat os aqua plenū.

Siſtatur catarrus iux

ta quintā intentionē. Recipe diacodionis in
forma ſolida. ʒ.i. iſtius cōfectionis teneatur
in ore inter dētes et genā ad quantitatē uniuſ
bone auellane. Aut Recipe diacodion in for/
ma ſolida. ʒ.ii. ſpodii. ʒ.ſem. boliarmeni. ʒ.
iii. camphore. gra.i. miſcē et cū ſyrupo de ne
nufare reformet̃ confectio in mortario abſqꝫ
igne. ſi medicamē uoluerit priore efficacius
de hac cōfectiōe teneat in ore intra genā et dē
tes ad quantitatē unius auellane groſſe p noc
tem totā. Aut ſumat quando uadit dormitum
ʒ.i. boliarmeni cū modico uini albi pmixti
cum aqua roſata uel gargarizet quādo uadit
dormitū duabus aut tribus uicibus de uino
ſtitico in quo thus bulierit. bis uti icipiat poſt
quā eradicationē ſumpſerit.

Confortetur cerebrū

iuxta intentionē ſextā ne materiā multiplicet
Recipe mirabolanū unū conditū chebulum.
iſtud mirabolanū ſumat in aurora aut in ma
ne cū ſurgit ad libitū ter in ebdomada quocū
qꝫ tēpore anni. Poſt eius ſumptionē ſtet ieiu
nus horis tribus ad minus et eo taliter uti in/
cipiat ad libitū poſtquā ſolutiuū accepit erra/
dicatiuū. Supaſpergat̃ capitis commiſſuris
quādo uadit dormitū infraſcriptū puluerem.
Recipe laudani. ʒ.i. ſem. thuris ſandarace an
na. ℈.ii. roſarū. ʒ.i. piſtentur ſubtiliter et fi/
at puluis et de mane cū ſurgit pectinet̃ caput
et leuiter fricetur. Aut Recipe nigelle p diem
et noctem in aceto infuſe. deīde in umbra ex
ſiccate poſtea parū torrefacte ultimo piſtate et
ligate in ſindone rara et ſepe odoret̃ iſtorum
utatur mō uno modo alio licet uti eis poſſit ēt
ſimul.

Pectus confortetur

ne materiā ſuſcipiat iuxta ſeptimā intētionē.
Recipe ſyrupi de mirto. ʒ.i. ſem. aquarū un/
gule caballine capillorū ueneris anna. ʒ. ſe.
miſce iſte ē potus p una uice. ſumat calidū p
horā ante diē et cōtinuet ipſum p dies octo.
Aut Recipe loth de pulmone uulpis. ʒ.ii. de
iſto ſepe accipiat ad quantitatē unius auella/
ne et teneat in hore et ipſum cū lingua hinc/
inde ducat et ſicut diſſoluit̃ paulatim degluti
at. Ad idē ſume laudat̃ ſumere. ʒ.ii. pulmo/
nis uulpis puluerizati et cū rob uini ſumpti
liniatur pectus cū oleo mirtino calido cui cro
cus ſit admixtus nā crocus multis efficit̃ lau
dibus in confortādo pectus et annelitū. unde
x. tertii. Et ſcias ꝙ crocus ē de ſuma medici/
narū conferentiū dilatationi annelitus et aſ/
mati ppea ꝙ cōfortat inſtrumentū annelitus
et facilē efficit ipſum. Oportet multū aduerte
re ne reſ multū calide huic iuueni approximē
tur pp ſui catarri ſalſedinē que mihi ē ualde
ſuſpecta. Si tamen pectus eſſet impeditū pro
pter materiā que in ipſum deſcēdiſſet uti poſ
ſet diayris eo mō qui dictus ē de loth de pul/
mone uulpis et ſimiliter ſumere poſſet ſyru/
pum de yſopo cū aqua ungule caballine nam
materiam abſtergit et annelitum facilem red/
dit.

Confortetur ſtoma

cus et mēbra naturalia ut bonā faciant dige/
ſtionē ad hoc ut corpus carnoſum fiat iuxta
intentionē octauā. Recipe brodii pulle debi/
te cocte. ʒ.vi. zucari albiſſimi. ʒ.ſem. miſce
hoc brodiū uirtutū naturaliū confortatiuū re
ſtauratiuū humidi ſuſtātifici et humorū equa
tiuū et inteſtinorū linitiuū ſummat in aurora
diebꝫ intermiſſis et melius eſſet eo uti omni/
bus diebus. Recipe pulparū alarū et pectoris
caponis iuuenis debite coctarū. ʒ.vi. amigdo
larū dulciū excorticatarū. ʒ.i. fiſticorū mun/
datorū. ʒ.vi. pinearū mundatarū et in aqua
calida infuſarū quater et exſiccatarum in um
bra. ʒ.i. auellanarū mundatarū. ʒ.ſem. iuiu/
barū numero .vi. ſeminū cōim frigidorū ma
iorū. ʒ.i. minorū frigidorū. ʒ.ſem. paſſula/
rum nigrarū pulparū ſebeſten anna. ʒ. ſem.
liquiricie raſe et munde. ʒ.ſe. amidi. ʒ.i. dra
ganti gumi arabici anna. ʒ.ii. electuarii regū
ʒ.iii. mēte ſicce. ʒ.ii. nucis muſc. macis an.
ʒ.i.ſe. ſcorie ferri. prepate. ʒ.i. ſpecierū aro
matici roſa. deſcriptōe gabrielis. ʒ.iii. triaſā/
dalorū ſine cāphora. ʒ.ii. gēarū margaritarū

Digitized by Google

electuarii de gemis ſine ſpeciebus. ʒ. ſem. pe
nidiarum ptes duas zucari trium coctarum
ptem unam de his ambobus quantum ſufficit
pro confectione. Carnes incidantur ſubtili/
ter poſtea in mortario lapideo optime piſtetur
puluerizanda ſubtiliter puluerizentur et pi/
ſtanda piſtentur deinde omnia ſimul miſceã/
tur in mortario cum duabus ptibus aque ab/
ſinthii et una aque bugloſſe de ambabus quã
tum ſufficit pro confectione ſolida ex qua fi/
at confectio in morſellis quorum quilibet ſit
trium dragmarum. Iſtas confectiones uirtu/
tum naturalium confortatiue et proprie epa/
tis reſtauratiue proprie humidi ſuſtãtifici om
nium membrorũ ſumat morſellos duos ĩ ma
ne ſaltem per horas duas ante prandiũ et ite/
rum duos ante cenam per horas duas prãdio
iam digeſto. Placet inſuper ut utatur infra/
ſcripta unctione que eſt ſiccitatis dorſi et toti
us corporis remiſſiua et earundem ptium hu
mectatiua. Recipe oleorum uiolati. ℥. i. ſem.
amigdolarum dulcium ſiſamini anna. ℥. vi.
citoniorum. ʒ. ſem. butiri abſq; ſale. ʒ. ſem.
ſeminũ cõmunium minorum frigidorũ. ʒ.
ſem. draganti gumi arabici anna. ʒ. ſe. uitel/
li ouorũ numero duo boliarmeni. ℥. ii. ſemis
acetoſe. ℥. i. raſſure eboris. ℥. i. ſem. Cere al
biſſime quantum ſufficit pro unguento molli
draganti gumi arabici infundantur ſaltẽ per
diem naturalem in ptem dictorũ aleorũ quan
tum ſufficit ad ipſorum imbibitionẽ et molli
ficationem et reliqua puluerizãda puluerizẽ
tur ſubtiliter et inde omnia miſceantur et fiat
unguentũ molle. Ex hoc unguento frigido
tempore calido ungatur tota ſpina a collo ex/
cluſiue uſq; ad os caude incluſiue ſaltem p la
titudinem quatuor digitorum et hoc fiat bis ĩ
die. ſ. per horam ante prandium et per horam
ante cenam tempore uero frigido dimittatur
et cum locus fuerit unctus cooperiatur ne ſit
nimis calidus neq; frigus ſentiat.

Cura per cirurgiam

completur abraſa pte coronali ubi comiſſura
ſagittalis coniungitur coronali fricetur cum
cepe ſquillitico infuſo in aceto tamdiu donec
locus rubeat et ueſicetur et inde aperiãtur ue
ſice et ſupponatur caulis ad ignem parum ca
lefcũs et ſepe permutetur cum uero conſoli/
datur iterum fricetur. Quod ſi cõtingeret ne
per fricationem ueſicaretur locus eidem par
ti ponatur medicamẽ q ſic fit. Recipe fermẽ/
ti. ʒ. ſem. cantaridarum abſciſis capitibꝯ alis
et pedibus. ℥. i. ſem. puluerizentur et cũ mo
dico aceti cum fermento reducant ad formã
paſte ex qua fiat pallula ad quãtitatem unius
piconis et comiſſure applicetur et tamdiu ma
neat donec locus ueſicetur et inde fiat ut dic/
tum eſt. Poteſt fieri cauterium actuale ſed lo/
cus eligendus eſt ubi terminatur digitus me
dius manus pacientis poſita manu ad radicẽ
naſi et caueat cauterizans ne faciat cerebrũ
ebulire poſtea remoueatur ſcara et ſeruet lo/
cus apertus.

¶ Finis.
¶ Bauerius de Baueriis.

ue mihi ſcrip

ta ſunt de diſpoſitione ſpectabi
lis uiri Franciſci petri archan/
geli diligenter et accurate legi cognoui prin/
cipium egritudinis regimen precedens et ei/
us naturalem complexionẽ et egritudinis ua
rias mutationes et accidentia uel potius alias
egritudines ſuperuenientes de quibus una
fuit dolor renalis alia paliſis brachiorũ et ti/
biarũ et cruriũ arbitror quecũq; fuerint apro
ximata debite et canonice fuerint adminiſtra
ta cum intellexerim doctiſſimos phiſicos ſue
cure prefuiſſe de quibus nihil aliud eſt arbi/
trandum niſi q bene et canonice proceſſerint
fuit ut coniectura ſum aſſecutus inter docto/
res aſſertatio nunquid dolores ſuperuenien/
tes qui potius appellari debet accidentia quã
egritudines cum ſint operationes corrupte le
ſe fuerint renales aut colici ego in controuer
ſia iſta nolo me conſtituere iudicẽ hoc unum
affirmo q ſimul poſſunt eſſe dolor renalis et
colicus quoniam cauſe ſimul eſſe poſſunt igi
tur et effectus ab illis procedẽtes cõſequentia
nota. et aſſumptũ patet ex Auic. xvi. tertii. c.
de colica et ab eodẽ. xviii. tertii cap. de lapide
renum. Nunquid iſte neruorũ defectus ui/
delicet brachiorũ tibiarũ et cruriũ fuerit per
criſim doloris colici ita q materia faciens co
licum dolorem ſit pulſa ad membra predicta
et fecerit illam membrorũ impotentiã nõ eſt
dubium q paliſis poteſt eſſe criſis colice. un
de Auic. xx. tertii cap. ii. paliſis quod eſt cri/
ſis colice et quandoq; remanet cum ea et ſen
ſus etc. ſed nunquid colica preceſſerit eſt du/
bium aliquando ex febribus temporalibꝯ eſt
mutatio ad palaſim. unde Auic. cap. ſupra al/
legato ad palaſim quãdoq; eſt mutatio et apo
pleſiam et epilepſia colica prefocatio matricis
et febribus temporalibus ſecundũ ſemitã cri
ſis ſed he dubitationes nil pacienti conferunt

Digitized by Google

illud ꝙ cõſiderandũ mihi uidetur eſt nũquid
balneum in hac diſpoſitione conferat quantũ
ad neruorum laxitudinẽ cum diligenter con
ſiderarem mihi uidetur ꝙ ſtante uirtutis for-
titudine et precipue uitalis et corpus ſit infe-
briens ꝙ balneum ſibi conferat et in caſu pla
ceret balneum candanellarũ territorii ſenarũ
modo qui ſtatim dicetur. nam illud balneum
habet uirtutem ferream cum pticipatione ſal
ſedinis aluminis et uolunt nonnulli ꝙ uirtu
tem habeat eneam et tale eſt ꝙ huic propoſito
eſt conuenientiſſimũ. unde Auic. ii. primi ca
pi. ille quidam ornate loquentium dixit eree
quidem aque ferree et ſalſe iuuãt in egritudi
nibus que fiunt ex frigiditate et humiditate et
in doloribus articulorũ et podagre et cõferũt
laſſitudini. i. paliſi aſmaticis et egritudinibuſ
renum etc. et. ii. cano. ſimplici. ccc. lxxxix. et
aque ſulphuree et eree ſunt bone renibus et
colice et eodẽ loco aqua ferrea eſt bona ſpleni
et ſtomaco et aqua erea eſt bona et proxima il
li. Dico ulterius ꝙ balneũ ſulphureũ eſt illi.
conuenientẽs precipue ſi cũ ſulphure fuerit ali-
quid aluminis ꝙ ſua ſtiticitate mẽbra confor
tet cuiuſmõi eſt balneũ petrioli et balneũ ſan
cti philippi ſecũda primi cap. ſupra allegato.
Sulphuree uero aque neruos mũdificãt uſus
horum balneorũ talis eſſe debet ꝙ corpus ſit
bene et diligẽter purgatũ et cum egritudines
neruorũ nõ niſi farmaco purgentur ut dixit
Meſue et Auic. i. tertii. c. de apople. ad finẽ.
Et ſcias ꝙ apopleſia et paliſis cõſtringũt me-
atus cibi quare nõ poſſunt medicine faciẽtes
euacuationẽ euacuare ex materia faciẽtes ip
ſas ꝓprie quapp ſi unica euacuatiõe nõ pote-
rit ſufficiẽter purgari quia forſan pp longã
egritudinẽ nõ tolleraret fortẽ ſolutionẽ fiat ĩ
duabus aut tribus. nã hoc ẽ fundamentũ cu-
re ut accedat bene purgatus quo facto petat
balneũ dicti Petrioli licet balneũ ſancti phi.
ſit efficacius ſed pp alia commoda plus placet
balneũ petrioli ad quod itur de mẽſe Aprilis
ita ꝙ ibi ſit de mẽſe Maii in pricipio. nã ad
balneũ ſtandũ ẽ ꝑ mẽſem aut amplius ſi tar-
dius accederet manendũ ibi eſſet de mẽſe Iu-
nii tpe calido in quo male fertur balneũ. Cũ
qꝫ ad ipſum applicuerit quieſcat ꝑ duos aut.
iii. dies quibus exactis circa ſolis ortũ portet
ad balneũ caldanellarũ in quo balneet corpuſ
totũ ꝑ ſpaciũ unius hore ſi nõ ſenſerit debili
tatẽ aut moleſtiã aliquã. deinde intret balneũ
linteaminibꝫ calefactis prius et corpe medio-
criter pãnis tecto tentet ſi põt ſudare ſi ſuda-
uerit faciat pãnis calidis corpus exſiccari po
ſtea ſe induat ſi nõ ſudauerit cũ ſteterit ꝑ ho-
ram unã ĩ lecto ſe induat et inde ad horã prã-
deat et eadẽ die nil aliud faciat. et ſimilem or
dinẽ teneat ꝑ tres dies ꝓximos ſequẽtes qui-
bus preteritis de mane in ortu ſolis balneet
ſe in balneo militũ et ingenietur ut aqua de-
ſcendẽs in balneũ det ſup ptem poſteriorem
colli in quo ſi ſibi moleſtũ nõ fuerit maneat
ꝑ horã. ſi ex eo ſentiret debilitatẽ ſtatim egre
diatur poſtquã egreſſus fuerit lectũ igrediat
et tẽtet ſudare et faciat ut dictũ eſt de balneo
caldenallarũ et poſteaquã fuerit indutus acce
dat ad duciã cuius caſus ſit ſup caput ubi co
miſſura coronalis cõiungitur cũ ſagittali qui
locus cognoſcitur ponẽdo radicẽ manus pa-
cientis ad radicẽ naſi et ubi terminatur digi-
tuſ mediuſ illic ẽ cõiunctio comiſſurarũ et ab
ea incipiat ꝗ minus ẽ calida ad quã ſtet ꝑ ho-
ram ſi nõ debilitatur inde ſurgat et faciat ſibi
caput exſiccari cũ pãnis calidis et ultimo fri-
cari cũ manu caput et ptem poſteriorem colli
cũ infuſione quã inferius ordinabo. deinde
ſtet ꝑ horã et prandeat cũqꝫ trãſiuerit hore ſe
ptem a fine prãdii redeat ad accipiendũ aquã
capiti eo mõ qui dictuſ ẽ debere fieri de mane
hunc ordinẽ ſeruare debet quouſqꝫ ſteterit pe
trioli ꝙ eſſe debet tẽpus unius mẽſis quãdo
poſſet ſufferre balneũ et duciã eiſdẽ modis q
dicti ſunt hoc excepto ꝙ bis in ebdomada ſe
balneet in balneo caldenallarũ reliquis diebꝫ
in balneo militũ ſeruatis ordinibus et modis
q dicti ſunt et cũ ſe duciauerit ꝑ duos dies ad
unã duciã mutet ſe ad aliã paulũ calidiorẽ et
ita ꝓcedat donec ueniat ad duciã propinquã
calidiſſime per duas ducias et ibi quieſcat do
nec compleat balneationẽ integre. et ſi per ali
quod accidens nõ poſſet ſufferre balneũ per
horam et pariter duciã ſtet petrioli per ampli-
us tempus quã illud quod eſt dictũ. huius or-
dinis cauſa eſt quia balneum caldenallarũ ha
bet uirtutem ferreã cum aliquali alumine et
forſan ut dicũt aliqui aliquid eris pticipat et
ideo confert ſtomaco ſpleni qui in tanta egri-
tudine debet eſſe debilitati renibus et neruis
ut apparet ex ſuperius dictis auctoritate Aui
cen. et hoc balneum eſt leuius balneo militũ
loco ſupradicti balnei poſſet interdum balnea
ri in balneo ſancte Lucie ubi mulieres ſe bal
neant. balneum militum fit ex aqua Petrioli
cum permixtione aque balnei de ferro et ido
balneum iſtud habet mineram ſulphuree pri
cipaliter cum alumine et uirtute ferri. quare
conuenit neruis debilibus reſoluit laſſitatem
et paleſim et poteſt adminiſtrari ſuper partẽ
poſteriorem colli ubi eſt origo neruorum ue-
nientium ad brachia. unde Auicẽ. ii. tertii in

quãꝙ egritudinibus neruorum intentio ē ad
poſteriorem ptem colli capiti habenda eſt cu/
ra quoniã a cerebro imediate aut mediãte nu
cha oriuntur omnes nerui neqꝫ etiã diſplice
ret quãdo tollerare poſſet ut intraret balneum
magnum petrioli in ueſpere poſtquã ſumpſiſ
ſet duciã in quo ſtaret uſqꝫ ad umbilicum per
tempus hore medie aut amplius et hoc in die
bus poſtremis. Et propter comoditates horũ
balneorum que petrioli habentur et non i ſan
cto philippo dixi ꝙ plus mihi placebat petrio
lum non obſtante ꝙ balneum ſancti Philip.
eſſet efficacius uolentes ex balneo utilitatem
conſequi. Infraſcripta documenta ſunt obſer
uanda. Primum ꝙ antequã balneum intret
conetur habere uentris beneficium aut ſaltẽ
tentet ꝙ ſi ueniret ut aliquando ſolet fieri ſti
ticus faciat ſibi fieri ante itroitum in balneo
cliſtere tale. Reci. decoctionem capitis caſtra
ti cum malua et peritaria lib.i.ſem. cui addã
tur mellis.℥.ii.olei.℥.iii.ſalis.ʒ.ii.et calidũ
ſupponatur.

ℭ Secundum ſi debilitatem ſentiret dum eſ
ſet in balneo ſtatim egrediatur idem faciat cũ
aquã accipit ad caput.

ℭ Tertium cum in balneo exiſtit nihil bibat
ſi uehementi ſiti uexaretur ſumat grana gra
natorum aut zucarum canditũ in ore aut pri
mum in aqua remolitum.

ℭ Quartum cum egreditur balneũ aut exit
a ducia non comedat neqꝫ bibat donec corpuſ
ſit infrigidatum.

ℭ Quintum poſt ſolis occaſum non ſtet ex
tra domum.

ℭ Sextum quando comedit non prius bibe
re incipiat quã comederit quinqꝫ aut ſex bo/
los et bibat pro uice parum et potius ſepe ſed
quãtitas totius ſit pauca ſit uinum puum ci/
ſeolum non dulce neqꝫ acerbum ſed inter hoc
mediũ ſed ſi arbitrat̃ ꝙ poſſet abſtinere a ui/
no de quo dubito propter egritudinẽ laudarẽ
aquã mellis cũ cinamomo aromatizatã.
Septimũ eſt ꝙ cibi ſint ſicut perdices faſiani
turtures capones iuuenes et iuuenes galline
pulli. Ex quadrupedibꝫ ſicut carnes edi et ca/
ſtrati ab aliis abſtineat poſt cibum ſumat gra
na coriãdri habentia unã zucari cooptură.

Euntibus ad balneũ

ſolet aliquãdo accidere rubedo oculorũ que ſi
acciderit ponãtur uentoſe ſine ſcarificatione
ſup ſpatulas et poſtea fiant ſpatularũ fricatio
nes et in oculis proiiciatur albumẽ oui cũ a/
qua ro. cõquaſſati cũ prius ſpuma abiecta fue
rit et in dicto medicamine infundatur cotum
et oculis ſuperponatur et ſepe mutetur ita ut
non exſiccetur. Cõuenit etiã lac recens i ocu
lis iniectum ſed cũ iniectũ fuerit nõ permitta
tur diu ſtare quin oculus mundetur quoniam
acetoſaretur et oculis noceret. Aliquãdo acci
dit epatis ſupercalefactio cui prouideatur un
gendo regionem epatis ante introitum balnei
cũ ceroto ſandalino ꝙ ſi hoc ſufficere non ui
deatur exhibeatur infraſcriptum iulep ꝙ epa
tis infrigidatiuum eſt que confortatiuũ et mũ
dificat renes et preſeruat a generatione lapi/
dis in renibus. Recipe aquarum endiuie.℥.
vi.epatice.℥.iii.ſeminũ cõmuniũ maiorũ fri
gidorum.℥.iiii.capillorum ueneris.℥.iii.bu
liãt in predictis aquis granorum alchachẽgi
numero.x. ſandalorum rubeorũ.ʒ.ii.ſem.
uſqꝫ ad conſũptionem quarte ptis poſtea cole
tur et colature addatur zucari trium coctarũ
quantum ſufficit et fiat iulep longum doſis ē
℥.iii.ſem. per duas horas de mane ante intro
itum balnei et hoc taliter ſumat bis aut ter in
ebdomada diebus interpoſitis ſi contingeret
ꝙ a capite ad pectus materia deſcẽderet et tuſ
ſi aut alio nocumento patiẽs moleſtaretur ex/
hibeãtur poſt cenã quãdo uadit dormitum.℈
ii. pillu. de yera compoſita ſeu de yera Nico/
lai et de mane ſequenti non intret balneũ nec
exponat caput ducie ſed in ueſpere faciat ut i
ſuperiobus diebus. Aqua cum qua caput et
collum eſt fricandum ut ſupradictum ē. Re.
aqua uitte quater ſublimate lib.i.ſem. thuris
gariof. laudani macis nucis muſc. an.ʒ.i.pi/
ſtentur modo groſſo et infundãtur in dicta a
qua que ſit in uaſe uitreo et optime claudeat̃
cum cera ne poſſit euaporare et utatur ea ut di
ctum eſt. Si caſus eſſet ꝙ non poſſet ire ad
balneum oportet ut uia medicine ſubueniat̃
preſuppoſito debito regimine ſex rerum non
naturalium quod nõ dubito qui per eos inter
fuerunt cure fuiſſe debite ordinatũ. Et admiſ
ſo ut arbitror ꝙ hec paleſis ſiue neruorũ defe
ctus ſit a mã frigida neruis imbibita. Medi
cus pro eius cura plures debet habere intenti
ones. una eſt materiã egritudinẽ facientem et
exiſtẽtẽ ſub forma cauſe antecedẽtis digerere
ſecũda eſt poſt digeſtionẽ ipſam euacuare. ter
tia eſt diuertere. quarta eſt complexionẽ mem
brorũ alterare et ipſa mẽbra confortare. quin
ta eſt accidẽtibus ſuccurrere.

Prima intentio.

adimpletur ſic ſi corpus fuerit debile. Reci.
acori.℥.i. paſſularum enucleatarum.ʒ.vi.

Digitized by Google

florum ſticados arabici.℥.i.ſem.yue.℥.ſem.
buliāt oīa ī lib.iii.aque uſq̧ redeat ad medie
tatē et colet̄ et colature addat̄ mellis roſati co
lati quātum ſufficit et fiat iulep longū et aro/
matizet̄ cū nuce muſc. doſis eſt.℥.iii. ſem.
hmōi iulep det̄ calidū p horā ante diē eſt cū/
domeſticū. Si uero uirtus eſſet fortior digera
tur cū infraſcripto ſyrupo qui optime materi/
am flegmaticā ad euacuationē diſponit uerū
ꝙ magis canonice pcedēdo a iulep ſupraſcri
pto tāquā a debiliore eſſet inchoādū. Reci. ca
lamenti mētaſtri polii pulegii yſopi ſaluie ma
iorane roriſmarini timi rutte domeſtice et ſil
ueſtris bretonice et ſerpilli an .m.ſem . yue.
m.i.radicum acori ariſtologie lon. et rotūde
pauccdani an.ʒ.ii.radicū feniculi apii bruſci
petroſilli ſpagi an.℥.ſem.ſticados aniſi feni/
culi ameos carui leuiſtici ſileris mōtani anna
ʒ.i.ſe.paſſularū.℥.i.ſem.decoquant̄ in ſuffi
cienti q̄ntitate aque uſq̧ ad conſump.medieta.
poſtea colet̄ et colature addatur mellis quan/
tū ſufficit et fiat ſyrupus et aromatizet̄ cū nu
ce muſc.cinamomo et cubebis.Recipe ſupra
dicti ſyrupi.℥.ii.aquarū ſaluie yue et melliſſe
an.℥.i.miſce iſte eſt p una uice ſumat calidū
in aurora totiēs quouſq̧ in urina appareat di
geſtio in materia.

Secunda intentio.

ſic adimplet̄. Recipe pill.de yera cōpoſita pil
lu.de hermodactilis maiorū an.ʒ.ſem.miſce
et fiāt pill.vii.iſtas pill . materiā euacuātes a
capite p horas octo poſt finē cene imediate p/
cedenti ſup quas poteſt cū aſſumpſerit dormī
re per horā unā aut unā cū dimidia.deinde ui
gilet donec tranſeāt hore quinq̧ ab hora ſum
ptionis pill.et accipiat tūc.℥.iiii.aque mellis
calide et inde ad horā prandeat.ſi pillu.uellet
fortiores ſumat mō cōſimili.ʒ.i.pill. cochia/
rum.uerū ꝙ iſta limittant̄ ſecundum ꝙ appa
ruerit medico preſenti in diminuendo aut ad/
dendo conſiderata uirtute pacientis et diſpoſi
tione.

Tertia diuertatur.

materia iuxta intentionē tertiā. Hec intentio
complet̄ cū ſuppoſitoriis et cliſteriis et ſecun
dū quod preſenti medico apparuerit et cū gar
gariſmatibus maſticatoriis et ſternutationē
faciētibus. unde dixit Meſue ꝙ pdicta ad hāc
egritudinē ſunt uehemētis uirtutis purgant.
n.cerebrū et diuertūt a pte egritudis ad emū
torių cōe. Reci. ſinapis.ʒ.ii.corticū radicum
caparorū.ʒ.i.ſem.piretri.℈.ii.decoquantur
in.℥.octo aque uſq̧ ad conſump . tertie ptis
et coletur et colature addātur aceti ſquillitici.
℥.i.ſem.mellis ro.co.℥.ii.et gargarizet̄ Re
cipe piretri minutiſſime inciſi.℈.ſem. maſti/
cis gra.x.maſticēt̄ ſimul et humiditas q̄ i ore
uenerit expuatur et hoc fiat p quartā ptem ho
re. Recipe ellebori albi ſubtiliſſime pulueri/
zati inſufflet̄ naribus ad quantitatē gra.fru
menti aut minus et fiat ſternutatio iſtorū uta/
tur modo uno et mō alio ſed ab eis nō incipi/
at niſi poſt bonā euacuationem.

Quarta altezetur ma

la cōplexio membrorū cū qua etiā mēbra con
fortātur iuxta quartā intentionē. Recipe tiria
ce.ʒ.i.aut tantūdem metridati et det̄ poſt ce/
nā ad ſeptimā horā poſtea ſtet ieiunus per ho
ras ſeptē. Ad idē ualet ſi exhibeātur.ʒ.ii.ſe.
diamuſ.dulcis. Recipe xiloaloes cinamomi
corticū citri zenze.galāge an.ʒ.i. macis ga
riof.croci deronici an.℈.i. pinearū munda.
paſſularū enucle.an.℥.ſe.zuca.lib.i. diſſol/
uatur zucarū cū aqua decoctiōis ſaluie capil/
liſue maiorane ſticados ara.et acori et fiat ele
ctuarium ꝙ eſt ualde efficax doſis ē quātitas
medie.℥.poſtquod imediate ſup bibātur.℥.
iii.uini albi pmixti cū aqua ſublimatiōis ſal
uie et roriſmarini. Ad hāc intentionē ualet
exhibitio quātitatis fabe alāl ſiue aſſe feride
ut uoluit Raſis.i.continē.de qua detur mane
et ſero celebratū auxiliū ad hāc egritudinē eſt
confectio anacardina de qua dixit Meſue ꝙ
erat ſublimis ſed ē ualde forte medicamē non
danādū corpori incēdio paratum. Recipe oleo/
rum ſpice et coſti an.℥.i.caſtorei piretri an.
℥.ſem.euforbii.℈.ſem. cere parū et fiat un/
guentū. Aut Recipe oleorū rute coſti eufor/
bii an.℥.ſem.caſtorei.ʒ.i.bdelii ſerapini an
na.ʒ.i.cere parū et fiat unguentū. Cū alte/
ro iſtorū ungatur collū poſterius et ungātur
ſpondiles a loco ubi cingit̄ infra et coxe et ti/
bie ante prandiū et cenā et pariter brachia .et
poſtea inuoluant̄ in lana ſuccida carpinata ſu
per petiam lini ſutta.

Quinta intentio.

complet̄ cū uariis remediis ſecundū varieta/
tem accidentiū que huic egritudini poſſunt cō
iungi de quibus cū modo nulla intelligā eſſe
coniuncta non ſcribo hec medicamina que ul
timo ſunt ſcripta nō ſint in uſu niſi prius fue
rit corpus optime purgatū et fuerit facta ali/
quotiens diuerſio materie ſecundū modū dic

quum ſit deo laus.

¶ Bauerius de Baueriis.

Me ſcire cupitis quod balneum ſit efficacius aut petrioli aut ſancti Philippi Ad quod reſpōdeo nō eſſe uerū balneū petrioli eſſe calidū et ſiccū in quarto gradu et ratio eſt illud balneū nō habet caliditatē et ſic. niſi merito minere ſup quā currit aqua minera illa eſt ſulphuris et aluminis licet ſulphur graduetur cali. in quarto ut apparet. ii. cano. ccc. xxvii. aqua cū de ſui natura ſit fri. minuit de cali. ſulphuris. nā ſi aliquid cōponitur ex rebus diuerſorū graduū id non eſt ita intēſum ſicut intēſior illorū graduū cōponentiū. nam ſi id ꝙ eſt cal. in primo cōponatur cū eo quod eſt calidū in tertio totū nō eſt calidū in tertio ī ꝓpoſito Aqua Petrioli ē cōpoſita ex ſulphure et aqua ergo totum nō eſt calidū ut ſulphur quod eſt alterū componentiū.

¶ Dico ſecūdo ꝙ balneum. ſ. Philip. citius ſuā facit opationem et hoc experimēto eſt ꝓbatū et declarat᷑ ratione. Balneū Petrioli habet cū ſulphure ſuo multū aluminis. alumen eſt ſtiticū et pp hoc cōuenit fluxui ſanguinis ut apparet. ii. cano. ſimplici. cccccc. liiii. et ꝓpter hoc aqua Petrioli nō ita cito penetrat ad ptes ꝓfundas aut ad loca ad que difficilis eſt penetratio ratione aluminis cōſtringētis et ꝓhibētis citā ſulphuris uirtutē penetrare.

¶ Balneū. ſ. Philip. habet ſulphur non minus quā balneū Petrioli qđ apparet ex multo ſulphure quod ibi ſit nec decurrit p ipſum ſed p loca que uidētur cinericia ob magnam minere caliditatē huic aque nō eſt alumē coniunctū quod ꝓhibeat eius penetrationē et iō eius uirtus citius ad loca penetrat ꝓfunda ſua uirtute ſulfurea et calefacit et exſiccat. Verū eſt quod licet balneū Petrioli tardius ſuū ꝓducat effectū cū ipſo tamē maiorē facit cōfortationē pp alumē quod ptes unit balneū ſancti Philip. dimittit ptes in quibus opatur magis laxas et poroſitates magis latas. Ob hāc cauſam uidemus quod balneū Petrioli parū cōfert ad ſciaticā cū eius materia ſit in profūdo locata quia ad eū locū nō penetrat ſed balneum. ſ. Philip. cōfert cū eſſem ſenis plures ad id miſi qui fuerūt omnes liberati.

¶ Balneū militū habet minerā mixtam ex aqua Balnei Petrioli et ex aqua balnei de ferro uidemus utrāq aquam confluere in dicto balneo.

¶ De balneo ſancte Lucie uidetur ꝙ teneat minerā ferri ex eo ꝙ circa ptes per quas fluit et relinquit quandā ſuperfluitatē que atteſtat᷑ colori eruginis ferri que cū guſtat᷑ uidetur inſipida. non negatur tamen qn participet aliquid ſulphuris et aluminis ſed longe minus quam petriolum.

¶ Balneū cādenallarū habet ferri mineram cū ꝑticipatione nitri quapp eius aqua ſit ſolutiua parū tamen. unde licet ratione nitri ſoluere debeat ratione tamē ferri reſtringētis et unientis ptes remittit᷑ ſolutio. hec ſūt q̄ a me in his q̄ a uobis petuntur ſentio.

¶ Bauerius de Baueriis.

Erotum quo uſus eſt Thadeus de Matuglia no qui patiebatur fiſtulam lacrimalē oculi et debet eſſe lōgitudinis unius ſumeſſi et latitudinis. v. digitorū et incipit extēdi ex pte capitis anteriori. unde capilli incipiūt naſci et hoc poſtquā tranſierint dies. v. a ꝑncipio ducie. Recipe ſtoraci calamite. ℥. ii. olibani maſticis. ℥. i. ſem. landani. ℥. iiii. macis. ℥. ſem. cere. ℥. vi. cōficiantur in mortario calido piſtello addito modico oleo camomille et reducat᷑ ad formā ceroti renouetur ī omi fine duorū dierū. Vtebat᷑ poſtquā ſurrexerat a ducia et bene exiccatus tali colirio iacēs reſupinus accipiēdo ex eo unā aut duas guttas et ſic iacebat p mediā horā Recipe ſarcacolle rucie prepate an. ʒ. i. camphore. ℈. i. mirabolanorū citrinorū. ʒ. i. ſem. aloes. ʒ. ii. aque roſate uini albi ſubtilis an. ℥. iii. pulueriʒent᷑ pulueriʒāda et buliāt in duplici uaſe ad conſump. medieta. et pmittatur reſidere et accipiatur ps clara de qua ſtilletur ut dictū eſt.

Puluis in ſindone tincto in grana inuolutus et ſepe odorādus. Recipe ambre. ʒ. i. xiloaloes. ʒ. iii. maiorane. ℥. ſe. gariof. landani an. ʒ. i. ſem. piſtētur et fiat puluis. caput et collū aqua uite fricatur.

¶ Iacobus de Argili cuius latus dextrū ualde erat debile et longi tpis et ſubtilius altero et manus nō plicabilis duciabatur in pte colli poſteriori. et poſtq̄ de mane duciatus erat ī balneo militū antequā ſe ueſtiret ungebatur hac unctione tādiu quod brachium manus et coxa et crus debilior calefierēt uel efficerent᷑ rubee uel uene tumefierēt. etiā ſi ī ueſpe poſt duciā ſuccederet fricatio et unctio eſſet admodū utile. Recipe pinguedinis galline. ℥. ii. ſe. porci. ℥. ii. medulle oſſiū cerui que ſi nō ha

beatur ſumat uituli yſopi humide anna. ℥.i.
miſce et fiat ut dictū eſt hac uſus eſt octo die.
poſtea tali unguēto eodē mō. Recipe radicis
altee abiecto medullio lib. ſe. decoquatur opti
me et poſtea piſtetur ita ut fiat paſta. poſtea ad
datur medulle cerui aut uituli. ℥.iii. yſopi hu
mide. ℥.ii. oleorū liliorū alborū et ſiſamini
et ſi nō habeatur olei amigdolarū dulciū an.
℥.i. cere parū et fiat unguentū.
Odor Recipe nigelle p diē in aceto infuſe de
hinc i umbra exiccate poſtea parū torrefacte
ultimo piſtate ligetur in ſindone grane et fre/
quēter omni odoretur tempore.
¶ Ser Iacobus Cēnis qui patiebatur dolo/
res p totū corpus ungebatur poſtquā exuerat
balneū militū antequā ſe indueret totā ſpinā
dorſi incipiēdo a loco in quo collū cōiungitur
ſpatulis et deſcendēdo ad directū umbilici cū
tali unctione manu debite calida. Recipe enu
le. ʒ.ii. foliorū lauri. ʒ.i. ſem. nucum cipreſſi
et foliorum eius an. ʒ.ii. ſem. calami aromati
ci. ʒ.i. piſtentur modo groſſo et decoquantur
in lib.i. aque. et. ℥.iii. olei de ruta uſq; ad con
ſumptionē aque poſtea coletur facta optima ex/
preſſura et illi addantur ſtoracis liquide. ʒ.ii.
ſauine calami aromatici an. ʒ.i. euforbii gra
na.vi. cere parū et fiat unguentū molle.
Si epar ſupcaleſieret quod cognoſcitur ex uri/
na rubicūdiore aut ardore eius ante acceſſum
balnei per mediā horā ungatur epatis regio.
Recipe oleiro. olei nenufaris anna. ʒ.vi. ſan
dalorū rub. ſpodii anna. ʒ. ſe. camphore. ℈.
ſem. ſpice abſinthii anna gra. x. aceti uini. ʒ.
ii. cere albe parum et fiat unguētū molle pro
epate etc.

¶ Finis.

Bauerius de Baueriis.

Er ea que ab

eximio doctore magiſtro Ludo
uico de grignano audiui et que
mihi ſcripta reliquit. Noui uotū Illu. D. Fe
derici de Gonzaga Do. et benefactoris mei.
cui arbitror poſſe ſatiſfacere dūmodo domi/
natio ſua ſe prebeat obedientē. Hiſq; ſcribē/
tur aliter neq; ego neq; quiſq; alter poterit rē
ſuā bene cōducere ſecundū deſideriū pprīū.
hortor et p amore quē in Illuſtriſ. Do. ſua ha
beo uelit in rebus dicēdis bene ſe regere quo
niam malū regimē in iuuētute detegitur i ſe/
nectute ut uoluit Galie. Diſpoſitio Illu. Do.
Federici eſt mala cōplexio frigida et hu. cere
bri pariter et ſtomaci quibus cōiungitur ma/
la cōplexio calida et ſicca epatis. ob quā cauſā
epar multiplicās colerā ptem eius tranſmittit
ad ſtomacū que miſcetur flegmati in eo contē
to et reſultat colera uitellina que tum multitu
dine tum etiā prauitate quadā irritat ſtomaci
uirtutē expulſiuā et promouet ad uomitū fre
quentē et licet uomitus iuuet pro quanto per
ipſum fiat malorū humorū euacuatio. Nocet
tamen pro quanto debilitat ſtomacū et reddit
ipſum cloacā ſupfluitatē. unde Auic. xiii. ter
tii. c. de debilitate ſtomaci. Et quandoq; facit
debilitatē plurimus uſus uomitus. et. iiii. pri
mi cap. xiiii. Supfluus uomitus ſtomaco no/
cet et ipſum debilitat et reſoluit ipſum et facit
ipſum aptum ut materie. ſ. male ad ipſum p/
ueniāt. et obeſt pectori uiſui et dētibus et an/
tiquis capitis doloribus etc. Et. xiii. tertii ca.
de regimine eius cuius ſtomacus ē puus. Di
xit ex regimine cōuenienti pluribꝰ ſtomacis
eſt uti uomitu bis in mēſe. ita ut nō aggrege/
tur in ſtomacho humor flegmaticus et ſubd t
etiā nō oportet et ſupra illud addatur quoniā
cōſueſcet natura eiicere ſupfluitatē ad ſtoma
cū et cap. de rebus quarū uſus nocet ſtomaco
et inteſtinis. Dixit et uomitus laborioſus q̄/
uis ſit iuuatiuus ex pte purgationis nocet ta/
men plurimū cū debilitate. uomitū autē pro/
hibere āt ipſum multū rarificare ab eo ꝙ con
ſuetū nō laudatur quoniā materie in ſtomaco
multiplicate et nō euacuate poſſent malas di/
ſpoſitiones inducere ex fluxꝰ aut offendere
uaporibus multiplicatis capiti corrūpunt et
cibū in ſtomaco et ſūt cauſa indigeſtiōis ſed
ſtomaci mala digeſtio ē fere cā omniū egritu
dinū que fiūt in corpe. unde Auic. ii. primi.
c. vii. de his que proueniūt a retētione et eua/
cuatione. cūq; retētio eius quod euacuari de/
bet accidit proueniēt inde egritudies. xiii. ter
tii. c. de debilita ſtomaci. Et ſcias ꝙ debilitas
ſtomaci fortaſſe ē cā. cim egritudinū eedē di/
ſpoſitiones corpis ſunt cā lubricitatis uētris
quā ſepe habet. nā ſtomacus trāſmitit ad in/
teſtina materiā nō bene digeſtā et colerā uir
tutē expulſiuā irritantē et ex iſtis ſequitur fre
quēs aſſellandi neceſſitas. oportet igitur pro
uidere ut ſtomacus bene digerat et ꝙ i eo nō
multiplicetur flegma ꝙ inuicē arbitror fieri
poſſe niſi prius emēdetur malicia cōplexiōis
frigide et hu. cerebri et cōfortetur ne a mem
bris ſibi ſuppoſitis uapores recipiat qui frigi
ditate cerebri inſpiſſati et in aquā conuerſi ad
dūt in cerebri humiditatē oportet inſup con
fortare epar et eius caliditatē remittere. ut nō
ſit colere tante generatiuum nec ſua caliditate
ſit cauſa euaporandi cum minus colere gene

Digitized by Google

rabit minus de ea ad ſtomacum pelletur. et ita minorabitur colera uitellina. Et ita uomitus quia ab ea excitatur. de ea etiam minus ad inteſtina mittetur. unde non tam cito uirtus inteſtinorum expulſiua irritabitur et ita rarior fiet exceſſus. Hec ego Bauerius collegi ex ſignis ſufficientibus.

Cura iſtarum diſpoſiti

onum duobus inſtrumentis medicinalibus pficitur dieta. ſ. et potione. poſſet inſuper propter caput cyrurgia concurrere ſed de ea non fiet ſermo cum hic dico uolente deo ſufficiet. Dieta conſiſtit i debita ſex rerum nó naturalium adminiſtratione de quibus pcurendo dicam cum diffuſe ſatis in conſilio facto pro Illuſtriſſima do. Margarita de Gonzaga dixi que habuit propoſito ſatiſfacere ualet cũ utriuſqꝫ diſpoſitio tam capitis quã ſtomaci ſit frigida et humida licet epatis caliditate et quibuſdam accidentibus diuerſe ſint.

De aere. Cap.

Eligat Illuſtriſſimus. D. Federicus aeré clarum quietum a uentis bene euentatum nó habétem malum odorem declinantem ad caliditatem et ad ſiccitatem magis qui ſit talis a natura non habet fiat ſaltem aer pticularis habitationis arte eo modo qui dictus eſt in conſilio Illuſ. do. Margarite a reliqs aeris diſpoſitionibus caueat quantum poteſt. et quia aer nos plus minuſue alterat ſecundũ ꝙ mediacius uel imediacius corpori occurrit hinc eſt ꝙ de aere tractantes de ueſtibus ſermoné faciunt. uarietur ueſtibus ſecundũ temporũ uarietatem. Et ita ꝙ nullo tempore frigeat ueſtium leuitate. nec etiam eſtuet nimia earum caliditate. Caueat ne ad pedes frigus ſuſcipiat ſtomaco portet pannũ graue ſimplum aut duplum ſecundũ temporũ uarieta. et ita de capite dicendũ uerum eſt ꝙ ipſum i nocte tenere caput calidius quam in die confert Anicé. ii. primi ca. xiii. Quod auté ex diſpoſitione ſóni eſt ſuperans ꝙ in ipſo calor occultatur et frigiditas manifeſtatur. Et propter hoc omnibus mébris tanta ſunt neceſſaria operiméta quãta in uigiliis nó ſunt neceſſaria igni non multũ ppinquet nec dorſum multũ caleſiat. Aqua côueniens p uſu eſt ferrea aut calibeata. Nã ſtomacũ et ſplené cóforrat. ut apparet p Auic. ii. primi. c. xx. et. ii. primi capi. xvi. de diſpoſi. aquarũ. Inquit illa uero in qua uirtus ſupat ferri iuuamentũ ponit ad hoc ut interioribus fortitudo acquiratur retribuatur et ut ob rebus phibeatur et ut uirtutes deſideratiue omés procedãt. xiii. tertii capi. de curat. malicie cóplexionis municationis ſtomaci cũ materia et opillationibus etc. Et aqua ferri mineralis et aqua in qua extinguitur ferrũ minerale et aqua in qua extinguitur ferrum ignitũ multociens iuuatiua é ſtomaci humidioris. Et ſi uino pmiſceatur ſit frigida nó tamé multũ ut quidã eſtiuo faciũt tépore. nam talis neruos impedit neqꝫ calida ut bibatur. laudo quia digeſtioné corrũpit et facit natare cibũ. ii. primi. c. allegato nec uti debet tepida. quoniam nauſeam facit et ſtomachũ debilitat eo. cap. Lixiuium aque proportionatur. Et ideo de eo mentio fiet. Recipe cinerum turſorum caulium aut fermentorũ uitium lib. i. ſulphuris uiui. ʒ. iii. miſceantur ſimul et cũ his fiat lixiuium colãdo aquam p cineré et ſulphur. de iſto accipiatur quãtum ſufficit pro capitis lotione et in eo buliant foliculorum ſene. ʒ. i. aſſari foliorum lauri an. m. i. bretonice ſerpilli anna. m. ſem. Cũqꝫ bulierint dicte herbe et ſint cocte deponantur ab igne et in lixiuio infundatur puluis qui ſic fit. ligatus i petia linea ſubtili et frequenter exprimatur. Et tamdiu maneat donec lixiuium ſit i calore taliter remiſſum ut cum eo poſſit caput lauari. tunc colari debet ab herbis. puluis infundendus de quo ſupra facta é mẽtio ſic fit. Recipe nucis muſc. gariofilorũ acori cubebarũ anna ʒ. ſem. piſtentur ſubtiliter et fiat puluis qui i petia ſubtili liget et fiat ut eſt dictum. terram eligat ſiccam ad caliditatem declinantem.

Caueat ab ira triſtitia

furore ſollicitudine inuidia et ſimilibus animi paſſionibus triſtitiam inducentibus. gaudeat letetur bené ſperet de ſanitate futura uiuat iocunde cum amicis et ſibi gratis uerſet.

Somnus diurnus fac

tus multum longus et quicũqꝫ factus ſup repletionem nocet neqꝫ minus ſuperflue uigilie. ſit ſomnus de nocte et primo ſuper latus dextrum poſtea ſuper latus ſiniſtrum ſed nullo modo ſuper dorſum. Conuenit etiam ſup uentrem ſit ſex aut ſeptem horarum. non amplius octo neqꝫ minus quinqꝫ neqꝫ dormire incipiat niſi poſtquam a fine cene tranſiuerint hore due aut hora cum dimidia ſitqꝫ corpore pannis debite tecto et capite eleuato. Si contingeret propter aliquam cauſam ꝙ in nocte

Digitized by Google

non dormiret aut laxaretur propter forte ex/
ercitium aut euacuationem tunc in die ſom/
nus ſumptus daretur reliquum tempus ſit ui
gilie.
Superfluum nocet exercitium et quocūq;
fit imediate poſt cibum et omne exercitium ĩ
quo caput laboret et fatigetur ſimiliter in quo
dorſum multum calefiat. Conuenit exerciti/
um pedeſtre aut equeſtre ante prandium etc.
Nam prandio iam digeſto et pulſis prius ſu/
perfluitatibus prime et ſecunde digeſtionis.
fiatq; uſq; ad laſſitudinem aut ſudorem exclu
ſiue competit etiā uehi per nauem. Particula
re uero exercitium fiat ad caput cum leui pec
tinatione et fricatione ad pectus cum locutio/
ne parum alta que etiam conuenit digeſtioni
cibi. Vnde Auic. xiii. tertii cap. de debilitate
ſtomaci. et ex eis que conferunt ſtomaco debi
li eſt adminiſtratio uociferationum et omniū
que mouent. Sic facias ad brachia cum frica
tionibus incipientibus ab humeris et protra
ctis uſq; ad manus. Ad tibias non laudo pro
pter ulcus ꝙ alias in una fuit ne ſi ex eo de/
bilis remanſiſſet materia ad eam tracta offen/
deret.

De cibo et potu.

Cibi nocent quicunq; ſunt digeſtionis diffi/
cilis ut carnes ſalite et bouum antiquorum et
omnes qui ſunt mali nutrimenti ut caules lē
tes et ſimiles et qui ſunt uiſcoſi ut cutes ani/
malium et omnes qui ſunt excedentis frigidi
tatis et humiditatis et pariter qui uehementer
eſſent calidi et omnia multum dulcia et ping/
uia et multum amara.

Panis ſit ex munda farina bene fermentatus
et diligenter coctus in cuius confectione po/
natur ſal et parum pulueris aniſorum non ſit
durus nec recens nimis quoniam eſſe nō de/
bet quādo comeditur calidus ſicut a furno ex
trahitur neq; durus tranſcendēs dies tres. et
ab eo cruſte excutiantur quando comedit di/
mittat panem agimum et male coctum uel in
debite elaboratum et qui eſt ſubſtantie multū
compacte ſiue ſolide. et caueat a cibariis que
fiunt ex paſta agima ſicut macaroni lunelli et
ſimiles.
Carnes conuenientes ſunt ex uolatilibus car
nes ſtarnarum perdicum faſianorum coturni
cum turturum pipionum columbarie comple
te pennatorum. licet Auic. dicat. xiii. tertii ca
pitulo de cura malicie complexionis ſtomaci
cum materia et opillationum eius ait. Et cibi
conuenientiores ei ſunt iura alcanebit et par
uarum auium et ius columbe pullorum cor/
pora enim pullorum columborum ſunt tarde
digeſtionis et longe more in ſtomaco.
Credendum eſt quod dixerit de illis qui ĩ do
mo nutriuntur quos caſſengos appellamus.
auium puarum degentium in nemoribus et
dumetis. caponum iuuenum gallinarum car
noſarum et pullorum. Ex quadrupedibus
ſint carnes caprioli iuuenis leporis coniculi.
edi uituli caſtrati et agni annualis. Dimittat
carnes auium in ſtagnis paludibus aut ualli
bus degentium ſicut anates anſeres ſolice et
relique tales et reliquas carnes exceptis ſu/
pradictis.
Caueat etiam ab interioribus animalium ſi
cut cor cerebrum oculi pulmo ſtomacus epar
excepto epate galline pinguis et anatis ſplen
inteſtina. cauda et cutes et pinguedo nocens.
Eligatur ex ptibus pars muſculoſa et ps cui/
us caro eſt rubea quibuſdam uirgulis pin/
guedinis permixta carne ſuperante. et he car
nes meliores ſunt ſi fuerint ex animalibꝰ ado
leſcentibus quā ex antiquis imo decrepitorū
nulla caro gratia cibi laudatur. Et ptes anteri
ores laudabiliores ſunt poſterioribus. Et he
melius preparantur ſi fuerint macre elixan/
do in uaſe ferreo. ſi autem pingues aſſando
ceteri modi prepationum dimittantur. ea que
ab animalibus accipiuntur ſunt oua lac buti
rum et caſeum oua recentia ſunt bona mala
ſunt antiqua. Melior modus adminiſtrationiſ
eorum eſt ut ſint ſorbilia hoc eſt parum coc/
ta ita ꝙ albumen ſit uel ut lac. deinde tremu/
la que ſunt media inter ſorbilia et dura et me
lius decoquuntur in aqua quā in cineribus.
et adhuc melius cum in aqua franguntur et
decoquuntur albumine abiecto que ſunt du/
ra frixa omnia ſunt mala quomodocūq; deco
quantur. Lac non conuenit eſt enim facilis
corruptionis generans uentoſitates in uentre
butirum nocet ſtomaco et faciliter in epate in
flamatur.
Caſeus recens frigidus et humidus non con
ueniens complexioni ſtomaci ſue dominatio/
nis. et uetus eſt malus humores generans ui
ſcoſos.

Piſces generaliter non conueniunt fri/
gidi ſunt et humidi uaporantes in caput et dif
ficilis digeſtionis quare ſitim inducunt. mi/
nus mali ſunt marini quam aquarū dulcium
Eligantur qui ſunt ſquamoſi habētes carnes
frangibiles non uiſcoſas et non ſint mali o/
doris. Et parui aliis paribus exiſtentes

Digitized by Google

meliores ſunt magnis. Eorum pars de/
terior eſt caput et umbilicus. partes ad ſanita
tem meliores ſunt cauda et etiam partes ad/
herentes oſſibus a capite uſq; ad caudam. Et
ſimiliter chele ipſorum melius prepantur aut
ſuper graticula cum aſperguntur aceto et ſa
le et oleo aut decoquūtur in uino aut oleo fri
guntur et celantur petroſillo et menta.
Ex granis uti poteſt farre milio interdū riſo
et brodio cicerū rubeorū condito cum ſaluia
et roremarino: Caueat a ciceribus albis piſiſ
fabis faſeolis lentibus. omnia ſunt inflatiua
uentoſitatem generantia et mali nutrimenti.
Nocent uina pontica ſubtilia ut maluaticum
et ſimilia dulcia groſſa turbida et noua non
dum defecata et uina multum paucifera agre
ſtina. eligatur uinum clarum boni odoriſ pau
ciferum i ſapore medium inter dulce et auſte
rum aut declinet ad auſterum parum. Cōue
nit etiam ciſiolum babens ſupra dictas condi
tiones ꝙ ſi opus eſt limphare limphetur cum
aqua ferrata.
Nocent ex herbis quecūq; ſunt frigide et hu
mide ut atriplex ſpinacia lactuca et cetera ole
ra ſtomacum mollificantia et que multum in
caput euaporant ut caules eruca. Et oēs quo
q; multum calide ne epar inflament. Eligan
tur endiuia et ꝓprie amara et ſpecies eius bo
ragines bugloſſa menta petroſilium apiū ſer
pillus maiorana ſparagi lupulli origanū ſal
uia. Et cetere ſimiles ꝙ ſi que ſunt frigide ad
miniſtrantur miſceantur cum eis herbe cali
de aut aromatibuſ condiantur.
Ex fructibus herbarum concedūtur capares
aceto conditi ſed euitandi ſunt cucurbite me
lones cucumeres citrulli. Si tamen aliquan
do melones accipit ſint qui pepones nominā
tur et ſunt rubei intus. nam minus aliis ſunt
frigidi et ſumātur ante alios cibos poſt quos
ſumatur uini albi modicum ut corrigat corū
frigiditatem ſed non tamen ſumatur ut faciat
malum chimum ipſorum in uenas penetrare
et ſi poſt eſum ipſorum expectaret donec eſ/
ſent digeſti antequam aliud comederet preſtā
tius eſſet. et ſi ſtomacum ſentiret malis humo
ribus plenum nullo modo comedat quoniam
fallicit er corrūmpitur in homorem quem in
ſtomaco inuenit.
Ex radicibus herbarum nocent alea porri mi
rabiliter propter eorum euaporationem bul/
bus ſiue ſcalonia paſtinaca rafanus et radiceſ
que cōmuniter comeduntur. Nam ante cibū
comeſte generant uentoſitatem ſubleuant ci/
bum ad os ſtomaci et faciunt nauſeam et ſūt
dure digeſtionis poſt uero cum comeduntur
eorum grauitate ad inferiora cibum deponūt
ad locum digeſtionis et propter hoc ſunt mi/
nuſ male. Conceduntur carote interdum be/
ne cocte. nam ipſe ſpecies ſunt paſtinace et ra
dix enule cum fuerit ſubtiliter inciſa et in fer
culo preparata.
Ex fructibus conceduntur fiſtici precipue tē
pore frigido aut mediocri. auellane prius tor
refacte. ficus ſicce uue paſſe. precipue que ſūt
pontice multam dulcedinem non habentes.
Citonium coctum in fine menſe neſpulū nō
complete maturum grana pini in aqua calida
ferventi infuſa. poſtea in umbra deſiccata et
cum zucaro confecta et amigdale dulces ſco/
riate cum zucaro preparate et poma ſtitica et
pira cocta in fine menſe ſumpta.
Ab aliis abſtineat cuiuſmodi ſunt nuces ca/
ſtanea perſica pira mala pruna. ceraſa mora.
ficus recentes quoniam ſtomaco nocent ſecū
do cano. capitulo de ficu. fructus abſolute nō
conueniunt. Vnde Auic. xiii. tertii capitu. de
egritudinibus ſtomaci ait. Ex omni receuius
prolongatur mora in ſtomaco et tardatur ac/
cidit euaporatio generatiua humorum et non
eſt aliquid ita euaporatiuum ut fructus.

℄ Ex arboribus accipiuntur nuces et oliue
que ſi fuerint condite. Nuces poſtquam ſunt
dulcerate et cum gariofilis et pipere et melle
tempore frigido conueniunt ſtomacho oliue
etiam ſi condiuntur ſale uel ſalamora non ui/
tuperantur et omnia olea ſunt ſtomacum mol-
lificantia et ex eis ꝙ eſt magis conueniens et
magis ſanum eſt oleum de oliuis et de nuci/
bus et oleum de fiſticis. Auicenna decimater
tia tertii capitulo de rebus quarum uſus no/
cet ſtomaco et inteſtinis.

Species quibus uti poteſt ſuper fercula
ſua precipue tempore quo non ſunt calores
uehementes.
Recipe cinamomi electi. ʒ. ii. zenze. ʒ. i. ga
riofilorum nucis muſcate melleglete. anna.
℈. ii. ameos carui anna. ʒ. ſem. ſandalorum
rubeorum et citrinorum Anna. ℈. ii. croci.
ʒ. i. piſtentur ſubtiliſſime et cribentur et fiāt
ſpecieſ.
Condita que uti poſſunt ſunt zenze. uiride
conditum nux condita. poteſt de uno iſtorum
ſummere radicem unam aut nucem unam ꝑ
horas duas ante prandium in principio men
ſe uti poteſt confectione que ſic fit.
Recipe cinamomi electi. ʒ. i. zenze. ℈. ſem.
granorum penidiarum in aqua calida infuſa
et in umbra exſiccatorū. ʒ. iii. zucari albi q̄/
tum ſufficit et cum aqua roſata fiat confectio

in morſellis quorum quilibet ſit trium drag/
marum.

De inanitione et re

pletione. Súma diligétia obſeruádú eſt ne ſi
at ciború repletio et cú ois ſit mala peior é q̃
de cibis ſit ꝓhibitis. unde Auic. xiii. tertii. c.
de rebus quarú uſus nocet ſtomaco et inteſti
nis. Et ex rebus magis nociuis ſtomaco é re
pletio. et ꝑꝑ illud nó augetur corpus guloſi.
quoniá cibus nó digeritur et qui a cibo abſti
nét dú adhuc remanet aliquid appetitus auge
tur quoniam ſtomachus eius bene digerit ci/
bum. de humorali uero poſita augeť premit/
tendú ꝙ repletio panis deterior eſt quam car
nis. unde Auic. tertia primi cap. vii. de regi/
mine eius ꝙ comedit et bibitur. Amplius
ſcire debes ꝙ impedimentú panis cú nó dige
ritur eſt multú ſed carnis impedimentú cum
nó digeritur é minus hoc. Sed ꝓ debito regi
mine quidá canon. ſunt obſeruádi. Primus
ꝙ nó comedat niſi ſenſerit cibú preaſſumptú
eſſe digeſtú. Secúdus cú appetitus edendi ue
rus affuerit nó differatur cibus.
Tertius quod in una menſa non comedantur
res multum diuerſe ſed debet eſſe contentus
unius aut duorum ciborum.
Quartus ſi contingat in eadem menſa diuer
ſa. comedere quorum unus ſit facilioris dige
ſtionis quam aliud ab eo primo incipiat qd
facilius digeritur et in hoc multum errant in
regimine ſanitatis qui lac comedunt poſt car
nes aut zuncaram ſicut faciunt noſtri bono/
nienſes. Et ſimiliter comedentes cereſa pru/
na melones et ſimiles. Quintus ꝙ cibus an/
tequá tráſglutiatur diligenter maſticetur. ná
tunc melius digeritur. Sextus non eſt come/
dendum uſq; ad ſacietatem imo a menſa ſur
gendum eſt reliquiis famiſ adhuc exiſtentibꝫ
Septimus ſi fructus lubricatiui uentris acci/
piuntur quales ſunt ficus cereſa perſica pru
na et ſimiles. Comedantur ante alia cibaria
et inter ipſos et cibum accipiendum interpo/
natur aliquod tempus hic cano. eſt Galie. ii.
alimentorú cap. de prunis et cap. de perſicis.
Octauus nunquá tantus cibus ſumatur ut in
de ſtomacus grauetur neq; tantus potus ut ci
bus in ſtomaco ſuper natet. Nonus nunquá
bibendum eſt in menſa niſi prius comederit
ſex aut octo bolos et melius parum pro uice
bibere quá multú et raro et tranſacta quarta
pte hore a fine cibi nó amplius bibat quoniá
potus poſt cibum digeſtionem impedit et ci/
bum indigeſtum facit ad epar penetrare.
Decimus ſi uenter ſtiticus fuerit curetur pri
us uentris beneficium aut ſaltem habere ten
tetur antequam cibum ſumat. Vndecimus ſi
ſenſerit cibum in ſtomaco corrúpi ꝙ cogno/
ſcet ex malo odore et ſapore oris aut ex erup/
tatione fetida referéte odoré ac ſi eſſent oua
marcida tunc uomitus ꝓuocetur ut a cibo cor
rupto múdetur ꝙ ſi uomitus faciliter fieri po
teſt ſufficit ut digito lingua prematur aut pen
na oleo intincta gutturi imittatur faciendo ti
tilationem ſi minuſ hoc fieri poteſt ſumat hoc
uomitiuum. Recipe ſeminis rafani ſemis atri
plicis florum aneti anna. m. i. buliant in lib.
iii. aque donec reddeant ad lib. i. poſtea coleť
de colatura accipiatur. ℥. vi. quibus addantur
oximellis ſimplicis. ℥. ii. ſem. et totum tepidú
et non calidum bibatur et cum in ſtomaco te
nuerit per horam prouocetur uomitus digito
aut penna oleo intinta ut dictum eſt poſt uo/
mitum factum non comedat niſi exactis dua
bus horis neq; pro tunc multo cibo aut potu
ſe grauet hora faciendi uomitum ſuperponat
oculis bombicem ſiue cotum et ſuper liget.
nam prohibet exitum oculorum uomitu facto
lauet faciem cú aqua roſata et gargarizet ace
tum aque mixtum. Inſuper omia curandum
eſt ne in comedendo longam ponat moram ſi
cut qui ſtant per duas horas et amplius í mé
ſa quoniam cibus non bene digeritur. primus
enim cum eſt digeſtus ſtomachum egreditur
et cum eo qui poſt fuit aſſumptus nondum di
geſtus. Si uero in uentre inferiori repletioné
ſentiret quam cognoſcet ex rugitu aut graue
dine ſenſata circa umbilicum et ptes infenio/
res túc educatur ante cibum cum enemate ꝙ
ſic fit.
Recipe malue mercurialis foliorum bliti an
na. m. i. fiat decoctio de qua colatura accipiat
lib. i. ſem. cui addátur caſſie zucari rubei an
na. ℥. i. olei. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. et fiat enema qd
calidum ſtomaco ieiuno ſupponatur quod ſi
in uentre ſentiret inflationem aut uentoſita/
tem cum ſupradicta decoctione buliant florú
camomille. m. i. aniſorum parum contritorú.
℥. i. addantur reliqua et fiat cliſtere. Si ſupra
umbilicum repletionem ſentiret ſumat ante
cenam aut prandium. ℈. ii. pillularum elefan
ginarum quoniam educunt materiam a ſto/
macho et a uiis ductuum et non attrahunt ma
teriam ab aliis membris ad ſtomacum ut ap/
paret. xiii. tertii capi. de curationibus uniuer
ſalibus. Inanitio multa et abſtinentia cui/
tari debent perducunt enim ad uirtutis debili
tatem quam fugere quiſq; debet pro poſſe.
Et quia coytus ad inanitionem reducit.
ideo in hoc loco mentio fit de eo. unde Auic.

Digitized by Google

xiii.tertii.c.in rebus quarum uſus nocet ſto
maco et inteſtinis. Et coitus eſt ex rebus ma/
gis nociuis ſtomaco et dimiſſio eius eſt ex re
bus magis conferentibus ei. Sit igitur uſus
rarus et fiat natura incitãte et digeſtione ter
tia iam completa.

Regimen curatiuum

uariaꝰ ſecũdũ uarioſ canones curatiuos quoſ
in cura iſtius accidentis quod eſt frequẽs uo
mitus oportet obſeruare. Primus canon eſt
ut materie cõmunes que ſunt in uiis ductuũ
euacuentur. Secundus ut minoratiue educã/
tur materie que ſunt in ſtomaco capite et epa
te. Tertius digerãtur materie in locis predic/
tis. Quartus erradicentur euacuatione mate
rie digeſte. Quintus diuertãtur materie ad lo
ca alia diuerſa ab his ad que fluunt. Sextus
remoueatur mala cõplexio frigida et humida
capitis. Septimus cõfortetur caput ne recipi/
at a mẽbris ſuppoſitis. Octauus ſiſtatur ca/
tarrus ne ad inferiora fluat. Nonus remitta/
tur mala cõplexio cali. epatis ne multã colerã
multiplicet et confortetur epar. Decimus re
moueatur mala cõplexio frigida et hu. ſtoma
ci. Vndecimus confortetur ſtomacus ne mate
rias malas recipiat. Duodecimus ſi continge
ret in ſtomaco materiã agregari uomitu eda/
catur qui propter longã conſuetudinẽ non ẽ
omnino prohibendus. Tredecimus ponãtur
ſolutiua quibus per interualla uti debet.

Primus canon obſer

uetꝰ ſic Re. paſſula. puarũ. ℥.i. aniſorũ. ʒ.i.
ſem. fiat decoctio de qua accipiatur quãtũ ſuf
ficit ad diſſoluendã caſſie fiſtule nouiter ex/
tracte. ʒ.vi. pulparũ ſebeſten. ʒ.ſe. et fiat po
tus. Iſtum potum materierũ cõmuniũ exiſtẽ
tium in uiis ductuũ eductiuũ ſumat calidum
et non tepidũ per horã ante diem ſuper quẽ
non dormiat et inde ſtet per horas quinqꝫ an/
tequã comedat et nullũ ſumat lauatiuũ.

ſecundus canon adim

pletur ſic. Reci. pill. de yera ſimplici. ℈.ii. a/
garici reubarbari an. ℈. ſem. ſalis geme ſpi/
ce an. gra. i. ſem. et cũ electuario de ſuco roſa
rũ reformenꝰ pill. vii. aut. ix. iſtas pill. mate/
riã apropriatã minorãtes accipiat ꝑ duos di/
es poſt aſſumptionẽ ſupra dicti mioratiui cõ/
munis ꝑ horã ante diẽ ſuper quas poteſt cum
ceperit una hora dormire inde uigilet donec
tranſeãt hore quinqꝫ et tũc prãdeat nullo pre/
miſſo lauatiuo. Recipe florũ roriſmarini bo/
raginis et bugloſſe et uiolarũ an. ʒ.ii. paſſu/
larum puarum. ʒ.iii. ſemis endiuie. ʒ.ii. fiat
decoctio de qua accipiatur quãtum ſufficit ad
diſſoluendũ caſſieſ. nouiter extracte. ʒ.vi. ele
ctuarii de ſuco roſarũ. ʒ.i. electuarii indi ma
ioris. ʒ.i. ſem. et fiat potus ſi potus ſibi grati
or eſt ſumat iſtũ calidũ et nõ tepidũ per horã
ante diem ſeruãdo reliqua q̃ dicta ſunt de pil/
lu. imediate ſupraſcriptis.

Tertius canon.

Recipe ſyrupi deſticados ſyrupi de biſantiis.
an. ℥.ſe. oximellis ſimplicis. ʒ.vi. aquarum
meliſſe endiuie feniculi an. ℥.i. iſte eſt ꝑ una
uice. iſtũ ſyrupũ digeſtiuũ materierũ peccan/
tiũ in capite ſtomaco et epate ſumat in die im
mediate ſequẽti ad diẽ aſſumptionis minora/
tiui apropriati calidũ et nõ tepidũ per horam
ante diẽ ſup quẽ poteſt dormire ꝑ horas duaſ
et differat cibũ ſuũ per horas. iiii. et cõtinuet
donec per urinã oſtẽdeꝰ digeſtio medico pre/
ſenti.

Quartus

Canon. Recipe pillu. co/
chiarũ pill. agregatiuarũ.
an. ʒ. ſem. miſce et fiant pill. ſeptẽ. iſtas pill.
materiã a capite a ſtõaco et ab epate erradica
tiue euacuãtes ſumat die una interpoſita poſt
quã ſyrupos cõpleuerit ꝑ horas. ix. a fine ce/
ne imediate precedẽtis ſuper quas poteſt una
hora cũ dimidia dormire cũ uero trãſiuerint
hore due ab hora ſumptiõis pillu. ſiue prius
dormiuerit ſiue nõ nõ ãpliuſ dormiat cũ trãſi
uerint hore. v. ab hora ſump. pill. tunc accipi
at ciatũ aq̃ ordei calide cũ. ℥.i. zuca. ro. et in
de ad horã prãdeat nõ ſe grauãdo cibo multo
Dixi ſupra ſumeret pill. illas ſeptẽ que ſunt.
ʒ.i. quoniã eſt mediocris doſis tamẽ ſi medi
co preſenti uidereꝰ pp corpis diſpõem ſubtra
here aut addere relinquiꝰ prudẽtie ſue. Reci.
maiorane florũ roriſmarini origani an. ʒ.i.
ſem. endiuie quartã. m. paſſularũ enuclea. ℥.
ſe. aniſorũ carui an. ʒ.i. florũ uiolarũ borra
giniſ et bugloſſe. an. ʒ.ii. agarici. ℈.iiii. ſalis
geme. ℈.i. reubarbari. ʒ.i. ſem. ſpice. ℈. ſe.
Agaricus incidaꝰ ſubtiliter et nõ piſteꝰ et cũ
ſale gema infundaꝰ in oximelle ſimplici quã
tũ ſufficit ad eius imbibitionẽ reubarbarũ in
fundaꝰ in aqua endiuie cũ modico uini albi
cũ ſpica qꝫ ꝑ ibibitiõe reqriꝰ de reliqs fiat de
coctio aque accipiaꝰ q̃tũ ſufficit ad diſſoluẽdũ
caſſie no. tracte. ʒ.v. ꝯfectõis de dacti. ʒ.i. ſe.
et addantur expreſſiones agarici et reubarba
ri et fiat potus hunc potũ calidum et non tepi

dum ad intentionem quarti cano . accipiat cū
modis dictis de pill. imediate deſcriptis ſi po/
tus eſt ſibi gratior quā pill.

Quintus canon.

Diuertātur materie a capite ad membra infe
riora cum poſitione uentoſarū ſuper carnoſi
tate ſpatularum cum ſcarificatione aut ſine ſe
cundum ꝙ fuerit uiſum phiſico preſenti fricē
tur brachia incipiendo ab humeris trahendo
ad manus in hieme cum panno calido in eſta
te cum manibus ponantur ſuper nates uento
ſe cum ex ſcarificatione et ſine ſecundum exi
gentiam fiant cliſteria et adminiſtrentur ſup/
poſitoria. nam hec omnia trahunt a ſuperius
ad inferius. Particulares fiant euacuationes
a capite per loca propinqua cum euacuatione
ſicut cum maſticatorio naſipurgio ſternutato
rio et gargariſmo. Maſticatorium ſic fit. Re/
cipe maſticis albi gra. x. po nanť in ore et ma
ſticentur cūq; grana comaſſata fuerint addan
tur grana quattuor piperis integri et duo fru
ſta parua piretri et ſimul maſticentur et om̄is
humiditas ad os ueniens expuatur cumq; p./
per reſolutum fuerit addantur alia quattuor
grana et ſic fiant ſtomacho ieiuno ante pran/
dium per horas duas per decimā ptem hore
ꝙ ſi fortius facere uoluerit addať plus de pi/
retro et fiat ut dictum eſt.

¶ Naſipurgium Recipe ſucci acori per reſi
dentiam clarificati ſucci foliorum blite anna
ʒ. ſem. zucari candi. ʒ. ii. aque maiorane in
qua buluerit. ʒ. ſem. nigelle parum piſte. ʒ. i
miſce de iſto medicamine tepido trahat ſtoma
co ieiuno per nares capite ad poſteriora incli
nato et ore aqua pleno et ſit hoc per horas du/
as ante prandium et ſic reiteret bis aut ter ꝙ
ſi capupurgium uoluerit efficacius loco ſucci
acori et blite ponat ſucum panis porcini.
Sternutatorium. Recipe ellebori albi grana.
vi. piretri. ℈. ſem. piperis. ℈. i. piſtentur et fi
at puluis de quo trahatur per nares aut ſuffle
tur ad quantitatem gra. frumenti.

¶ Gargariſmus Recipe ſinapis. ʒ. ii. men/
taſtri origani anna. ʒ. ſem. nigelle. ʒ. i. ſem.
piſtentur piſtanda modo groſſo et incidantur
incidenda modo groſſo et buliant in lib. una
ſem. aque uſq; ad conſumptionem duarum p
tium poſtea colentur et in colatura addať oxi
mellis ſimplicis. ʒ. iii. et fiat gargariſmus ꝙ
ſi iterum facere uoluerit efficacius loco oxi/
mellis ſimplicis ponat oximel . ſquilliticum
Iſta pticularia diuerſiua non fiāt niſi precedē
ti euacuatione erradicatiua et utať modo uno
modo alio ſaltem duobus diebus aut tribus i
ebdomada premiſſo primo uetris beneficio.

Sextuſ canon.

Recipe ſulphuris uiui lib. vi. ſalis lib. quattu
or aluminis lib. ii. herbarum foliorum lauri
aſſari radicum urtice betonice maiorane ſer/
pilli ſticados arabici an. m. v. buliāt omnia in
corbis dua . aque donec ſexta ps conſumetur
deinde fiat ad caput balneum aut embrocati/
onem recipiat que eſt malicie cōplexionis fri
gide et humide remotiua et capitis confortati
ua euacuatione premiſſa etiā cum reiteratio/
ne ſi oportuerit quoniam balneum nocet cor
pibꝫ repletis. v. Theorice Ali et ſumatur mo
do et ordine ſcripto in conſilio Illuſtriſſime
Do. Marga. et cum illic ſatis diffuſe ſit dictū
illic me remitto ita de tempore ad ſuſcipiendū
ſicut de renouatione balnei et lotione poſt ca/
pitis et exiccatione cū aqua illius deſcrip.

Septimus canon.

Recipe roſarum. m. i. gallarum cipreſſi. ʒ. ſe
mis ſticados arabici. ʒ. ii. cubebarū garioſi/
lorum. ʒ. i. ſem. ſandarace thuris an. ʒ. ii. fo
liorū mirti. ʒ. ſem. piſtentur et fiat ſaculus in
formā bireti religioſorū ex ſindone tincta in
grana ꝙ porteť ſub bireto et in nocte teneať
precipue cū dimiſerit balneū ſeu embrocatio
nē. Reci. ligni aloes. ʒ. ii. ſtoracis calamitte.
ʒ. i. laudani. ʒ. vi. ſpice. ʒ. ii. galie muſc. ʒ. v
maſticis. ʒ. ſem. ambre crude. ʒ. i. garioſ. ma
cis an. ʒ. ii. confice ſic reſolue laudanū maſt.
et ſtoracē cū pauco oleo de lilio aut maiorane
et cōtere cū piſtello calido in mortario et pro/
ice ſup ea ligni aloes ſpice galie muſc . et ga/
rioſ. et miſce diligēter poſtea ſup infūde glu/
tinē gumi arabici aut dragāti quātum ſufficit
ad omniū debitā glutinationē. deinde malaſ/
ſetur cū ambra diſſoluta cū modico oleo ma
iorane malaſſatione multa conterēdo . ultimo
aromatiza cū. ℈. i. muſci diſſoluti cū aqua ro
ſata et fiat pomū hoc pomū cerebri conforta
tiuū interdū odoret precipue tpe frigido aut
nō nimis calido ſitq; eius uſuſ poſtquā caput
fuerit debite purgatū et mā cum capupurgiis
et ſternutatōe maſticatoriis uel gargariſmis
fuerit euacuata de qbus oibus ſupra dictū ē.

Octauus canon.

Recipe uini rubei pontici lib. i. buliat i eo thu
ris dragma. ii . aut mirre tantūdem uſque ad
conſumptionem quarte partis et cū hoc uino

Digitized by Google

frigido gargarizet bis aut ter poſt cenam an
quam uadat dormitum abſcindit catarrum et
ipſum prohibet. Ad idem ualent grana tria
thuris maſculi deglutita aut tantūdem mirre
et ad idem conferunt olibanum et mirra retē
ta in ore et dixit Meſue in ſuo de apropriatis
cap. de catarro et iam uerificatum eſt ꝙ ſpica
retenta inter dentes eſt iuuamenti ſublimis.
Ad idem Recipe olibani ſtoracis liquide coſti
ſandarace. anna. ʒ.i. ſem. fiant pill. ſicut auel/
lane ex quibus ponatur una ſuper prunas et
recipiatur uapor ad faciem per embotum iſto
rum medicaminum catarrum ſiſtentium uta
tur modo uno modo alio aut cum uſus fuerit
uno aliquibus diebus utatur alio et hoc face/
re non incipiat niſi poſt euacuationem erradi
catiuam et diuerſiones pticulares.

Nonus canon.

Recipe olei de nenufare. ʒ.i. ſandalorum al/
borum et rubeorū ſpodii anna. ℈.ii. roſarū.
ʒ.ſem. camphore. ℈.ſem. ſpice abſinthii an.
℈.i. aceti. ʒ.iii. piſtentur piſtanda ſubtiliter
cū oleo et aceto et modico cere albe et fiat un/
guentū molle quo inungatur regio epatis an
te prandium et cenam ſaltem ante prandium
deinde ſuper ponatur pannū linei. Reci. ace/
toſi ſimplicis. ʒ.i. ſem. aque decoctionis endi
uie amare. ʒ.iii. miſce iſtū potum ſumat die/
bus continuis tribus in quolibet menſe. ſ. iu
nio iulio et auguſto uſus endiuie ſilueſtris et
portulace. conuenit epati calido et nō nocet fri
gido. xiiii. tertii cap. de rebus epati conuenti
bus. cōueniunt ad idem que epati appropria/
te ſunt ſicut auellane prius tamen aliqualiter
torrefacte habentes aliquid ponticitatis car/
nes limaciarum et epar adip. i. lupi omnia ha
bentur ca. ſupra allegato.

Decimus canon.

Recipe olei de ſpica. ℥.i. maſticis aloes anna
℈.ii. galie muſcate galange gariofilorū. an.
℈.i. coriandorum prepatorum corallorū ru/
beorum anna. ʒ.ſem. cere albe quantū ſuffi/
cit fiat unguentum molle quo ungatur ſtoma
cus ante prandium et cenam et quanto calidi/
us approximatur tanto melius. unde Auicē.
xiii. tertii. capi. de debilitate ſtomaci et queqꝫ
ut emplaſtra et unguenta quando uolunt ex
eis confortationē ſtomaci calefiant uehemen/
ter tepida nāqꝫ mollificant os ſtomaci. Reci.
mente abſinthii anna. ʒ.ſem. gallarū cipreſ/
ſi. ʒ.ii. roſarum manipulū gariofilorū maſti
cis galange anna. ʒ.i. laudani. ʒ.i. ſem. piſtē
tur modo groſſo et fiat ſaculus ad formā ſcu
ti in ſindone tincta in grana et portetur ſupra
ſtomacū iſtum ſaculū qui ualet ad intentionē
ſupradictam portet die ac nocte ſuper ſtoma/
cum ſi ſibi gratior eſt ſaculus quam unguen/
tum. Recipe laudani puri. ʒ.i. ſe. ſtoracis ſic
ce ſandarace an. ʒ.i. maſticis. ʒ.ii. ligni alo/
es zedoarie gariofilorum anna. ʒ.i. corallo/
rum rubeorū coriandorum prepatorum roſa
rum anna. ʒ.ſem. picis. ʒ.i. terbentine quan
tum ſufficit fiat cerotum ſuper alutam ſubti/
liſſimam extenſum ad formam ſcuti et ſtoma
co applicetur hoc cerotum conueniens ut ſu/
periora medicamina ſtomaco applicetur ita ut
cuſpis ponatur ad os ſtomaci ps latior uerſus
umbilicum ſi cerotum eſt gratius aliis medi/
caminibus. Recipe ſpecierū diagalange ſpe/
cierum diamuſci dulcis ſpecierū diambre an/
na gra. i. ſpecierum triaſandalorū ſine cāpho
ra. ℈.iiii. zucari albi quantum ſufficit et cum
aqua maiorane abſinthii et endiuie partibus
equalibus de omnibus quantū ſufficit fiat ele
ctuarium de quo ſumat ante prandium p ho/
ras. iiii. ad quantitatem caſtanee. nam ipſum
confortat ſtomacū cor cerebrum et epar et di
geſtiuam iuuat ſtomaci maliciā complexionis
remouet. Recipe granorum fiſticorū per diē
et noctem in aqua endiuie infuſorū. ℥.iii. ci/
namomi electi. ʒ.i. zenze. ℈.i. cubebarum
mellegete anna. ʒ.ſem. ſandalorum citrino/
rum. ℈.ii. piſtentur piſtanda et cum granis
fiſticorum fiat confectio in morſellis quorum
quilibet ſit. ʒ.iii. de quibus ante cibum unū
ſumat. ſi uero confectio ſibi gratior eſt electu
ario hac confectione uti poteſt.

undecimus canon.

Recipe ſuccorū citoniorū pomorum acrium
aque calebeate uini pontici anna lib. ſem. in/
fundantur in eis mente. m. ſem. balſamite ca
lamenti fluuialis anna. m. i. deinde buliāt uſ/
qꝫ ad conſumptionem medietatis liquoris po
ſtea coletur et colature addantur xiloaloes. ʒ.
i. maſticis gariofilorū ſpice cardamomi anna
ʒ. ſe. zēze. ℈.i. coriandorū prepatorū coral
lorum rubeorū anna. ℈.i. ſandalorū rubeo/
rum. ʒ.ſem. zucari albi quantū ſufficit et cū
aqua roſata fiat electuariū de hoc electuario ꝓ
hibitiuo uomitus et confortatiuo ſtomaci ne
materias ad ſe tranſmiſſas recipiat ſumat. ʒ.
iii. ſtomaco ieiuno per horas tres aut quatuor
ante cibum. Recipe maſticis xiloaloes corticū
fiſticorū pelliū intrinſecearum uentrium gal/

linarum primo cũ uino lotarũ poſtea exſiccatarum palegii anna. ʒ.i. coralorũ rubeorum granorũ granatorũ coriandorũ prepatorum anna. ℈.ii. ſucci mente quantũ ſufficit et fiãt pill. vii. pro. ʒ. iſtarũ pill. non ſolutiuarũ accipiat quinq₃ ante cibũ per horas tres aut quatuor et hoc ſi ſint ſibi gratiores quã electuarium ſunt enim ad eandẽ intentionẽ. Ad idem ualet diacitonitẽ cũ ſpeciebus et coral. rubei. ſumptũ ſtomaco ieiuno. Recipe cimini parũ torrefacti maſticis olibani ciperi ſquinãti calameati mẽte ſicce maiorane anna. ℥. ſem. roſarũ mirti anna. m. i. gallarũ cipreſſi. ℥. ſem. decoquantur omnia in aceto rubeo in quo infundatur ſpongia que expreſſa ſtomaco calida apponatur et cũ infrigidatᷣ renouetᷣ et ſic fiat ſtomaco ieiuno tribus uicibus ſucceſſiue mirabilis ẽ ad prohibendũ uomitũ et ſtomacum cõfortat. Recipe ſtoracis calamite olibani ſanguinis draconis coralorũ alborũ et rubeorũ coriandorũ prepatorum anna. ʒ.i. ſepicis. ʒ.i. maſticis quantũ ſufficit et fiat cerotum ſi cerotũ ſit ſibi gratius quã unctio et fomentatio applicet iſtud ad ſtomacũ et portet. ualet ad eandẽ intentionem ſumere coclearia tria iſtius potus. Reci. miue citoniorũ aromatizate. ℥. ii. ſem. uini granatorũ murzorum. ℥. i. ſem. ſyrupi de meta. ℥. i. miſce et bibatur ante cibũ per horas. iii. nam eſt hoc mihi exptum uomitũ prohibere et ſtomacũ confortarẽ ne ab aliis membris materias recipiat. nã expellunt a ſe mẽbra confortata ſtiticis. iii. tegni uſus horũ medicaminũ eſſe debet cum ſtomacus eſt euacuatus et in ſua cõplexione rectificatus et ita cerebrũ et epar iuxta premiſſos canones ſtante ſtomaci repletione humorum malorũ nõ eſſet tutũ neq₃ canõice factum ab iſtis incipe niſi eſſet uomitus exuberans quo cibus in ſtomaco nõ maneret tunc coacte operari liceret.

Duodecimus canon.

Quoniã iam diu uomitus frequens huic Illuſtriſſimo domino ẽ aſſuetus et fere omi mane quapp non laudo ut ab eo omnio deſiſtat. nam ut dixit Auic. iii. primi capi. de regimie eius ꝙ comeditur et bibitᷣ uſus. i. conſuetudines ſunt res extra naturã et hi ſunt obſeruãdi idẽ colligi poteſt. ii. amphor. ampho. li. in cõmento. et. xiiii. c. de cura male cõplexionis calide epatis rarificetᷣ igitur uſus ut ei ebdõmada ſemel fiat et nõ amplius et cũ ſuper hoc p menſem ſteterit aut amplius fiat per interualla rariora donec ad id ueniamus ut ſemel aut bis in menſe fiat cũ ipſum facere uoluerit comedat rafanũ et piſces ſalitos et non bibat imo expectet donec ſitiat et tunc accipiat. ℥. iiii. aque tepide cum. ʒ. iii. oximellis. et inde uomitũ prouocet. unde Auic. xiii. tertii cap. de regimine eius cuius ſtomacus eſt puus dixit. et facilior uomitus eſt ille qui fit cũ rafano et piſcibus ſalitis comeſtis expectando donec adſit ſitis ualde et bibendo poſt ipſum ſyrupũ acetoſum mellinũ aut zucariũ cum aqua calida. i. tepida et euomendo paulo poſt Et ſcias ꝙ uomitus facilis leuis ſine labore et nõ frequens in hora neceſſitatis ẽ maximi iuuamenti. Si uero uomitiuo efficaciori uti uoluerit comedantur diuerſa cibaria quorum quedã ſunt inciſiua et uentoſantia ſicut rafanus qui ſumi debet in principio et piſces ſaliti parũ cũ aceto. carnes pingues bibatur uinum dulce de his omnibus accipiatur non tamen multa quantitas ſed i potu ſit manus largior. ultimo bibatur ſcudella brodii caulium decoctorũ cũ carne ualde pingui. et cum hoc ceperit quieſcat exacta medietate hore ſi prius non uomuerit accipiat uomitiuũ ꝙ ſic fit. Recipe ſemis rafani. ℥. ſem. ſemis atriplicis. ʒ. i. ſem. aſſari. ʒ. ii. buliant in lib. i. aque donec redeat ad lib. ſem. poſtea coletur et in colatura addantur oximellis ſquillitici. ℥. ii. ſem. et tepidũ bibatur et poſt ipſius aſſumptionẽ moueatur motu forti ita ut contẽta in ſtomacho agitentur et fiat uomitus. Aliud uomitiuum fortius non ſcribo quoniam puto hec abunde ſufficere. Facto uomitu et ſeruato ordine deſcripto in pte precedẽti ubi determinatᷣ de inanitiõe et repletione gargarizetᷣ cum aqua et aceto et lauetᷣ facies cũ aqua roſata et accipiantᷣ tria coclearia infraſcripti potus. Reci. ſyrupi de mẽta facti cũ ſuco granatorũ miue citoniorũ anna. ℥. iii. aromatizentᷣ cũ xiloaloes crudo et poſt ſtet horis duabus ad comedendũ modo ſe non multo cibo grauet et tũc cõuenit adminiſtratio medicaminũ deſcriptorum in hoc canone tã ad intra quam ab extra approximatorũ ut ſtomacus confortetᷣ et materias non recipiat.

Decimuſtertius et ultimus canon.

Recipe aloes boni et electi. ʒ. ii. ſem. maſticis albi. ʒ. i. ſem. roſarũ ſiccarũ ℈. ii. mirabolanorũ citrinorũ chebulorũ an. ʒ. ſem. ſpecierũ yere de octo rebus. ʒ. i. miſce et cũ confectione de dacti. fiat magdalion. Ex quo cum opus fuerit reformentur pillu. numero ſeptẽ pro. ʒ. de quibus ſumat a tribus

et i

uſqȝ ad.v.quando uadit dormitũ poſſet etiam
ſumere ante cenã per horam unã iſtas pill.le
ues caput et ſtomacũ mundificãtes et confor
tantes ſumat inter unũ uomitiuũ et aliũ preci
pue quando ſentiret ſtomaci aut capitis graui
tatem propter materiã multiplicatã.

¶ Bauerius de Baueriis.

Expoſitio iſtius

Reuerendi patris eſt ſcfiros nõ
purum circa ptem dextram ſto
maci amplectens ptem muſculi longitudina/
lis et tranſuerſalis.eſt egritudo difficilis cu/
re tum ratione materie a qua pendet.tum rati
one temporis cũ iam ſint anni duo quibus in
cepit tum ratione loci quia ſtomaci ledit dige/
ſtiuam cura eius duobus pficitur inſtrumen
tis dieta.ſ.et potione. Dieta conſiſtit in debi
ta adminiſtratione ſex rerum nõ naturalium
a quibus eſt incipiendũ et primo ab aere.
Vitare debet aerẽ frigidũ et multũ calidũ pa/
riter et uehementẽ ſiccum aerem uentoſum et
precipue flante auſtro aut borea. Conuenit
aer clarus euentatus declinans ad caliditatem
et humiditatẽ careatqȝ malo odore.
Fugiat iram triſtitiam melanconiam riſſam.
gaudeat letetur bene de ſua ſalute ſperet uer/
ſetur cum amicis dilectis et coitum dimittat.

Nocet ſomnus diurnus et ꝙ imediate poſt ci
bum ſit neqȝ minus ſupflue uigilie. Sit ſom
nus de nocte primo ſuper latus dextrum.po/
ſtea ſuper ſiniſtrũ ſitqȝ ſex aut ſeptẽ horarũ.
non longior octo horis neqȝ breuior quinqȝ.
ſit corpore pannis debite tecto et capite cõue/
nienter eleuato neqȝ dormire prius incipiat q̃
fluxerit hora cũ dimidia a fine cene.
Exercitiũ forte quodcũqȝ fuerit nocet et ſimi
liter nimia quies. Cõuenit ambulatio paula/
tina ante prandium et ante cenã prandio iam
digeſto et pulſis ſupfluitatibus prime et ſecũ
de digeſtionis.
Vitare debet panẽ agimum aut male coctum
aut nimis aduſtũ et omnia cibaria facta ex pa
ſta agima ut lagane macaroni et ſimiles. Et
omnes carnes antique et dure ut bouine birci
ne ſalite et uiſcera omniũ animaliũ et cutes et
extremitates.et carnes auium uiuentiũ in a/
quis et anatũ dimittat lac et caſeũ. Nõ conue
niũt piſces uiſcoſi ſicut anguille tenche neqȝ
piſces groſſi ſicut ſturio et ceteri ſimiles. In/
terdũ conceduntur piſces pui ſquamoſi capti i
bonis aquis ſicut luci capedani et barbuli.

Nocẽt omnia legumina.et omẽs herbe mul
tum calide et pariter multũ frigide. et omnes
fructus ſtitici ſicut caſtanee neſpule ſorbe.
Caueat ab omnibus uinis potẽtibus et ſtiti/
cis ſiue ſtrictis et ſi non fuerint potentia. Et
dimittat omnia acrumina ſicut alia cepe pori
raſanus et bulbus.Eligat ſibi panẽ ex farina
boni frumenti a quã nõ ſit ex toto furfur ex/
cuſſus ſitqȝ debite coctus et conuenienter fer
mentatus in cuius cõfectione ponatur modi/
cum ſalis et cũ comeditur abſtiantur cruſte.
Carnes ſint caponũ pullorũ gallinarũ iuue/
num edi caſtrati uituli ab aliis abſtineat et me
lius prepantur eliſſe quã aſſe et ſi cũ eis deco
querent boragines et bugloſſa et folia aliqua
petroſili cũ ſpinatiis eſſet cõueniens.
De piſcibus ſupra dictum eſt et ſimiliter de
granis. De herbis cõueniunt borago buglo/
ſa feniculus blita ſpinatia ab aliis abſtineat.
De fructibus conceduntur ficus et uue bene
mature poſtquã ſteterint apenſe quattuor aut
quinqȝ die.
Vinum ſit album pauciferum non dulce ne/
qȝ bruſcum ſed inter hec duo mediũ ſitqȝ ſub
tile non groſſum et ſit clarum.
Vitare debet omnẽ ſuperfluã repletionẽ cibi
et pp hoc cũ affuerit appetitus fortis ſurgat a
menſa cũ reliquiis famis.neqȝ comedere in/
cipiat niſi ſenſerit cibũ prius aſſumptum eſſe
digeſtũ neqȝ bibere prius incipiat quã come/
derit quatuor aut quinqȝ bolos bibat parũ p
uice et potius ſepe ita tamen ꝙ quantitas po/
tus nõ ſit multa curet quotidie habere uẽtris
beneficium bis aut ſaltem ſemel quod ſi natu
raliter non haberet habeat arte cũ cliſteri qd
ſic fit. Recipe malue brance urſine foliorum
uiolarum mercurialis florum camomille an.
m.i.aniſorũ.ℨ.i.fiat decoctio de qua colatu/
ra accipiatur lib.i.ſem. cui addantur caſſie.
ℨ.i.yeralogodion.ʒ.vi.olei.ℨ.iii.ſalis.ʒ.ii.
et totum calidum ſtomaco ieiuno ſupponatur

Cura per potionem

duas habet intentiones principales. una qua
rum eſt ad cauſam antecedentem.alia ad cau
ſam coniunctam. Prima intentio habet duas
pticulares intentiones una ad digeſtionẽ ma
terie.alia eſt ad eius euacuationem.prima ſic
adimpletur.
Recipe ſyrupi de epithimo.ℨ.i.oximellis ſim
plicis ſyrupi uiolati anna.ℨ.ſem. Aquarum
boraginis lupullorum et ſcolopendrie anna.
ℨ.i.miſce.iſte eſt pro una uice iſtum ſyrupũ
calidum accipiat per horas octo poſt finẽ ce/

Digitized by Google

ne imediate precedentis et ipſum taliter conti
nuet per dies octo.
Euacuetur materia iuxta ſecundã intentionẽ
Recipe florum borraginis bugloſſe anna. ʒ.
ii. polipodii. ʒ. i. ſem. ſebeſten numero octo
epithimi foliculorũ ſene an. ʒ. i. ſem. aniſo-
rum. ʒ. i. ſem. fiat decoctio in fine cuius ad-
dantur florum et epithimus et buliant unica
ebulitione poſtea coletur de colatura accipia-
tur quantũ ſufficit ad diſſoluendũ diacatolico
nis. ʒ. v. confectionis amech. ʒ. iiii. et fiat po
tus iſtum potũ ſolutiuum ſumat per horas oc
to poſt finem cene imediate precedentis cali-
dum ſuper quẽ cum ceperit poteſt per horam
dormire deinde uigilet donec tranſeant hore
quinqꝫ ab hora ſumptionis et tunc accipiat. ℥
iiii. brodii macri pulli calidi cum. ℥. i. zucari
rubei et inde ad horam prandeat.

Intentio ſecunda

Principalis duas habet ꝑticulares intentiões
una eſt ad mollificandũ. alia eſt ad reſoluen-
dum et horum uſus poteſt eſſe ſeꝑatim et ali-
quando coniuncti ut infra uidebitur. Mollifi
catiuum. Recipe olei cõmunis lib. i. ſe. deco-
quatur in eo radicis maluauiſci. ℥. viii. abiec
to prius meditulio maluauiſci et optime piſte
tur. deinde addantur muſcilaginũ ſemis lini
et fenugreci anna. ℥. ii. medulle recentis uitu
li. ℥. ii. ſem. pinguedinis recẽtis anatis et gal
line an. ℥. i. miſce in oleo in quo decoctũ fuit
maluauiſcũ infundatur ſpongia et parum ex
primatur et calida parũ ſupponatur loco paci
enti ita ut totam duriciem complectatur et cũ
infrigidatur iterũ in predicto oleo infundatᷣ
et fiat ut prius et ſic ſucceſſiue fiat ꝑ tres aut
quatuor uices. deinde extendatur de medica-
mie facto cũ maluauiſco et aliis rebus ſupra
ſcripto calido parum ſupra petiã et loco appo
natur et ſufficit ſemel in die permutare et hic
modus ſeruandus eſt ꝑ dies quinqꝫ cõtinuos
deinde ponatur reſolutiuũ quod ſic fit. Reci-
pe armoniaci. ℥. i. ſe. diſſoluatur cum aceto
uini albi et extendatur ſuꝑ corio capreti ſub
tili tante quãtitatis ut amplectatur totã durici
em et ipſum taliter cõtinuabit ꝑ duos dies cõ-
tinuos et ſufficit ſemel in die ꝑmutare. dein-
de reddeat ad fomentationẽ cũ oleo et ad em-
plaſtrũ ſupraſcripta. et poſtea ad armoniacũ
ut ſupra eſt ſcriptũ et ſic continuet ꝑ dies. xv.
fluxis iſtis. xv. diebus. Recipe malue brance
urſine an. m. i. ſem. radicis altee lib. i. radicũ
cucumeris aſinini lib. ſem. fenugreci et ſemi
nis lini an. ℥. i. ſem. decoquantur in oleo opti
me. poſtea piſtentur et addantur adipes ana-
tis et galline medulle cerui et butiri recentis.
an. ℥. i. et fiat emplaſtrũ cũ oleo in quo res de
cocte ſũt fiat fomẽtatio cũ ſpongia aut filtro
quemadmodũ dictum eſt ſupra et hoc de ma-
ne ante prãdiũ poſtea ſupponatur emplaſtrũ
calidũ et teneatᷣ tota die uſqꝫ ad horam. xxi.
Et tunc exponatur ſupra aliquod ſcãnum ꝑ-
foratum ita quod ꝑs dura tota ingrediatur fo
ramen et iaceat ſuper pectus et ſub ſcanno ſit
uas in quo ſit acetum uini et habeantur lapi-
des fluuiales igniti et ſubmergantur ſucceſſi
ue unus poſt alium in aceto et fumus qui ele
uatur recipiatur ad ꝑtem duram et taliter pa-
nis circũdetur ut fumuſ non poſſet exire et tã
diu ſuper hoc ſuffumigio maneat donec ꝑs ſu
det deinde exſiccetur locus et ſupponat infrã
ſcriptum medicamẽ.
Recipe armoniaci galbani bdelii humidi an.
℥. i. diſſoluantur iſta in mortario diligẽter cũ
oleo bdelio. deinde addantur muſcilaginis fe
nugreci et ſemis lini an. ℥. i. ſem. et ſimul be
ne incorporentur ultimo piſtentur carice. ℥.
ii. tamdiu donec ſint optime contrite et in for
ma quaſi paſte diſpoſite et quando fricantur
inter digitos nihil aſperi ſentiatur et miſceatᷣ
cum predictis donec totum optime incorpo-
retur de hoc medicamine in caſu iſto efficaciſ
ſimo extendatur ſuper petia aut corio et loco
ſupponatur et teneatur nocte tota. de mane fi
at fomentatio cum oleo ut dictum eſt et poſtea
ſupponatur emplaſtrũ teneatur uſqꝫ ad horã
faciendi ſuffumigiũ cum aceto dictum ſuper
ponatur medicamen ſupra ultimo ordinatum
et hunc modum et ordinẽ ſequatur continuã
do unum tamen eſt obſeruandum quod poſt-
quam tranſiuerunt dies. xxv. a die purgatio-
nis. conuenit ut ſirupos aſſummat ut prius fe
cit et inde medicinã modo ſupra ordinato qđ
ſi pillule eſſent ſibi gratiores loco medicine
potabilis ſumat. ℈. ii. ſem. pillu. fetidarũ mo
do et ordine ſupraſcriptis in aſſumptione ſo-
lutiui. Amen.

¶ Bauerius de Baueriis.

Jſpoſitio ſpec

tabilis uiri Alouiſii nannis de
ſaluis eſt uarices in ambabus
tibiis. Appellant medici uarices uenas groſ-
ſas fluxuoſe incedentes que plerũqꝫ apparentᷣ
in cruribus et coxis. precipue cum caro pre-
dictorum membrorũ minuitur. Cauſa uari-
cum eſt duplex quedam imediata que appellã

et ii

ri ſolet coniuncta quedã mediata.imediata cã
eſt ſanguis groſſus melãconicus utplurimũ
aut flegmaticus groſſus qui ſua groſſicie nõ
poteſt in uenas puas penetrare.neq; ad porro
ſitates membrorũ tranſire quare remanet in
uenis magnis et in ramis maioribus ipſarũ
et replet eas faciendo earũ extenſionem et ob
hanc cauſam uarices interdũ ab illuſtrib9 me
dicis uites appellantur quoniã a uite rami ori
untur et ab ea tortuoſe incedunt ſic cum uene
maiores ſanguine groſſo ſunt plene quia ſua
ſpiſſitudine non poteſt recipi in poris mẽbro
rum neq; in uenis puis recipitur in ramis ue
narum habentiũ ortum a uenis magnis et cũ
dicti rami fluxuoſe incedant per corpus et re
pleti predicto ſanguine extendantur manife/
ſtantur in ſupradictis ptibus et ob hanc ſimi
litudinem uites dicuntur. Et licet dixerim cau
ſam coniunctã eſſe ſanguinẽ melãconicũ aut
flegmaticũ groſſum non negatur tamen iter/
dum poſſe fieri a ſanguine ſola quãtitate pec
cante qui ſi aliud habet peccatũ eſt illud ratio
ne multitudinis ſue ut placuit Auic. xxii. tex/
tii cap. de uaricibus. Nam interdum ſanguis
ſua multitudine et ſi in ſubſtãtia ſit bonus fa
cit opillationẽ que eſt cauſa quare non poteſt
tranſire ad ptes anguſtas quare remanens in
uenis reddit eas groſſas. Cauſa antecedens
predictarũ uaricũ eſt corporis repletio nimia
quare natura eã expellit ad has uenas aliquã
do cretice. interdũ uero ſine criſi. Cretice ue
ro cum preceſſerit aliqua egritudo melanco/
nica utputa duricies ſplenis cuius materiã na
tura expellit ad has uenas. unde egritudo illa
curatur aut notabiliter melioratur et uarices
fiunt. Si uero uarices ſubito fiant nulla egri
tudine precedente eas dicimus ſinthomatice
fieri. Cauſe remotiores ſunt uſus ciborum
groſſorum et generantiũ ſanguinẽ melãconi
cum aut flegmaticũ groſſum et ſacietas nau/
ſeatiua et potus uini nigri. multus motus et
proprie de ambulãdo et longa ſtatio ſuper pe
des delatio ponderũ reſtrictio conſuete euacu
ationis. Vnde Auic. loco ſupra allegato dixit
quod plurimũ accidit curſoribus et multũ iti
nerantibus et onera portãtibus et coram re/
gibus et principibus aſſiſtentibus ppter lon
gam moram quã contrahunt corã eis corpo/
re erecto. Signa uaricum ſũt uene que ſe ma
nifeſtantur in tibiis ſua groſſicie et tortuoſita
te. ſi cauſa fuerit ſanguis bonus ſola ſua quã
titate peccans cognoſcitur per colorem corpo
ris bonũ et per colorem uaricum tendentem
ad rubeum et etiam tibie minus ſunt graues.
Si uero fuerint ex ſanguine flegmatico cog/
noſcitur quia totius corporis habitudo eſt fle
gmatica et color uaricum tendit ad aliqualem
albedinem. Si cauſa fuerit humor melãconi/
cus cognoſcitur ex habitudine melanconica.
ex colore nigro uaricum et plurima tibiarum
grauitate et ex regimine pcedẽte qđ fuit mul
tiplicans humorem melenconicũ aut propter
aliquam conſuetam euacuationẽ qua humor
melãconicus conſueuerat euacuari que reſtri
cta eſt aut non euacuatur ut ſolebat quemad/
modum contingit in cõſuetis habere emoroi/
das fluentes. in quibus ſanguis fluxus eſt re
ſtrictus aut nõ ita ut cõſueuerat fluit ſtãte cõſi
mili regimine. Pronoſtica ſigna ſunt ſi curã
tur uarices a ſanguine laudabili ſolũ quanti/
tate peccante pcedentes nõ eſt periculum ſuc
ceſſus egritudinis melãconice aut flegmatice
ſecundũ pronoſticum plerũq; poſt curam pre
cipue cum cirurgia uaricum melãconicarum
aut flegmaticarũ paciẽtes incurere ſolẽt egri
tudinem melãconicam aut flegmaticam. niſi
magna cum diligentia ſepe corpus purgetur
Tertium pronoſticũ cum incipiũt uarices nõ
cũ multa difficultate curãtur ſed poſtquã ſũt
confirmate ſunt difficilis cure et non niſi in
tempore longo.

Cura iſtius diſpoſitio

nis perficitur tribus medicinalibus inſtrumẽ
tis dieta potiõe et cirurgia. et quia utplurimũ
he uarices a ſanguine fiunt melãconico et ita
puto iſtius ſpectabilis uiri ab eodem procede
re cum ut accepi ſic conſuetus habere emoroi
das fluentes per quas ſanguis melanconicus
ſolet euacuari. ſed arbitrandũ eſt quod et ſi p
emoroidas melãconicus ſanguis euacuet nõ
tamen tantus quin natura ex eo pellat ad ue/
nas tibiarum tum propter earum debilitatem
qua faciliter recipiunt tum propter grauitatẽ
quia faciliter deorſum mouetur. Et ideo uari
cum ab hac cã pendentium curã ponã.

❡ Cura per dietam conſiſtit in debita admi/
niſtratione ſex rerum non naturalium uideli
cet aeris accidentium animi ſomnis et uigi/
lie motus et quies cibi et potus inanitionis et
repletionis.

De aere.

Nocet aer calidus et ſiccus et ſimiliter uehe/
mẽter frigidus et ſiccus et aer humidus et uẽ
toſus precipue flante auſtro aut borea. et aer
uehementer groſſus. Conuenit aer clarus tẽ

peratus inter caliditatem et frigiditatem ãt declinans parum ad caliditatem et ſiccitatẽ. Caueat ab igne ne tibias calefaciat et a ſtatione ſiue habitatione ĩ loco humido. tibias ita muniat neqꝫ forte patiantur frigus neqꝫ calorẽ.

De accidentibus animi.

Vitare debet iram furorem triſtitiam melanconiam timorem et ſollicitudinem et coytum ſuperfluum qui propter delectationem ĩ eo accidentem ad animi accidentia reducitˀ. Conuenit letari gaudere cum amicis uerſari audire cãtilenas et ſonos muſicales.

De ſomno et uigilia.

Nocet ſomnus diurnus et qui poſt cibum fit imediate et omnis ſomnus ſupfluus neqꝫ minus nocerent uigilie ſuperflue. Conuenit ſõnus nocturnus ſuper alterum duorum laterũ tibiis eleuatis et corpore pannis debite tecto. ſitqꝫ ſomnus non longior ſeptem horis neqꝫ quinqꝫ breuior quod ſi propter aliquam cauſam contingeret ne in nocte dormiret aut dormiendi in die eſſet longa conſuetudo. tunc cõceditur dormire in die quod ſi fuerit ante prãdium eſt melius quã poſt prandium neqꝫ poſt cenam dormire incipiat niſi a fine cene tranſiuerint hore due.

De motu et quiete.

Cauere debet ab omni motu ſuperfluo ſiue ſit ambulando ſiue equitando. et a longa ſtatione ſuper pedes et ab eleuatione ponderis. et omni forti compreſſione et retentione anhelitus et ab omni exercitio in quo tibie et pedeſ laborent. Caueat a fricatione coxarum et tibiarum ab introitu balnei aque dulcis a ſtatiõe aeris calidi et humidi ſtufe. Conuenit motus leuis ante prandium et cenam factus depoſitis primo ſuperfluitatibus prime et ſecunde digeſtionis. et laudatˀ capitis pectinatio cũ aliquali fricatione. fricentur brachia ab humero ad manus ante cibum.

De cibo et potu.

Dimittat panem agimum aut non bene coctum et cibaria ex paſta agima facta et uinum nigrum et rubeũ groſſum et dulce et aquam groſſam turbidam et habentem gipſeum aut ſaporem malum. Et carnes ſalitas et bouum caprarum et ceruorũ et omniũ animalium in aquis uiuentium ut ſunt anates et anſeres et relique ſimiles. Non conuenit caſeus precipue antiquus neqꝫ butirum neqꝫ lac. oua dura aut frixa non conueniunt.

Piſces cum generaliter ſint humidi non conueniunt. Ex leguminibus nocent omnia eorum grana. et ex herbis quecũqꝫ ſunt humide et que ſunt uehemẽter calide et radices herbarum cuiuſmodi ſũt allia cepe pori raſanus bulbus. Ex fructibus earum qui ſunt humidi ut melones citrulli cucurbite et ſimiles.

Ex fructibus dimittat omnes qui ſunt frigidi et humidi ut perſica pruna ceraſa etc. et q̧ ſũt groſſum ſanguinem generantes ut poma citonia caſtanee et dactili et alii iſtis ſimiles.

Conuenit panis ex farina munda optimi frumenti bene coctus et optime fermentatus nõ minoris tẽporis unius diei neqꝫ maioris triũ dierum a quo cortices exteriores abiiciantur quando uult comedere.

Vinum ſit puum clarum boni odoris coloris medii inter album et nigrum quod appellatˀ ciſiolum ſit ſaporis medii inter dulce et ponticum. Quod ſi opus eſt ſua potentia permiſcere cum aqua ſit aqua pluuialis aut in qua calibs aliquotiens fuerit extinctus et ſi in eadẽ aquã decoquerentur ſua cibaria eſſet preſtantis iuuamenti. Carnes ſint perdicũ faſianorum caponũ iuuenũ et gallinarũ iuuenum et pullorũ edi caſtrati agni annualis et uituli lactantis. Laudantur oua recentia ſorbilia aut tremula uel in aqua fracta abiecto albumine. Interdũ conceditur caſeus recens et recocta. Si quando eſt uſus piſcium ſit ex aquis dulcibus bonis puus ſquamoſus ut lucii capedani ſcardaue et ſimiles. Ex mari paſſeres aurate ſolee et reliqui ſimiles iſtis. Ex granis nullum uidetur cõueniens. concedi tamen poteſt rizum in brodio caponis coctum et ſimiliter milium et brodiũ cicerũ rubeorũ. Ex herbis laudatur borago bugloſſa latuca cũ petroſillo endiuia cicorea cicerbita feniculus menta lupulli et capares. Ex fructibus conceduntur paſſule enucleate fiſtici auellane excorticate et amigdale dulces.

Omnis repletio fugienda eſt nõ ſolũ humoralis de qua in ſequenti pte. ſed etiam cibalis de qua non agitur nunquã comedendũ eſt uſqꝫ ad ſacietatẽ imo cum comedendi grandis fuerit appetitus ſurgendum eſt a menſa cum reliquiis famis cumqꝫ adderit uerus appetitus comedendi non differat cibũ ſumere quoniam ut dixit Auic. iii. primi tollerare famẽ ſtomacum replet putridis humoribꝫ. neqꝫ co

medere incipiat ſi ſenſerit priorem cibum aſ
umptum non eſſe digeſtum . ſit contentus
uno aut duobus cibis in una menſa et ab eo i
cipiat qui eſt digeſtionis facilioris neqꝫ in mē
ſa longum apponat tempus ita ut prior cibus
digeri incipiat cum ſecundus ſummitur neqꝫ
comedendi tanta ſit feſtinantia ut nō bene ma
ſticetur bolus . bibere uero non incipiat niſi
prius quinqꝫ aut ſex bolos comederit . ſit po
tus purus pro uice et potius ſepe ita tamen ꝙ
tota potus quantitas non nimis multa ſit. pro
curet habere conſuetas euacuationes ſi con/
ſueuit habere uomitum et non habeat prouo
cet ipſum cū aqua tepida et aceto aut oximel/
le loco aceti uel cum decoctiōe rafani que ſic
fit. Recipe radicem rafani et munda et incide
fruſtratī poſtea decoquatur in ſufficienti aque
quātitate. inde coleť et de colatura accipiatur
℥. v. quibus addantur oximellis ſimplicis. ℥.
iii. et tepidū exhibeatur cūqꝫ in ſtomaco reti/
nuerit per horam comprimatur lingua digito
aut cum pēna oleo linita cōmoueatur guttur
cum dicta pēna comouendo. poſt uomitū ſtet
per horas duas antequā comedat. Si uero cō
ſueuerit emoroydas habere fluentes que cer/
tis temporibus aperiebantur et iam diu pre/
ter ſolitum non fluxerint aperiantur fricādo
eas cum foliis paritarie aut cum foliis ficus
uel liniantur cum felle thauri. Det operā ha/
bendi omni die uentris beneficium bis aut ſe
mel quod ſi naturaliter habere non poteſt ha
beat arte cum cliſteri quod ſic fit.

Recipe caput unum arietis aut carnem ping/
uem caſtrati et decoquatur optime deinde.
Recipe brodii lib. i. ſem. cui addantur caſſie.
℥. i. ſem. mellis uiolati. ℥. i. olei. ℥. iii. ſalis.
ʒ. ii. ſem. et calidū ſupponať et hoc de dieta.

Cura per potionem

tres principales habet intentiones. Prima
eſt euacuatio materie que eſt ſub forma cauſe
antecedentis cum reiteratione.

¶ Secunda eſt euacuatio materie exiſtentis
ſub forma cauſe coniuncte.
¶ Tertia eſt confortatio loci in quo ſunt ua
rices.

¶ Pro executione intentionis prime eſt con
ſiderandum quod ſi ſanguis uideatur ēe groſ
ſus multum melanconicus et corporis habi/
tudo ſit ſanguini proportionalis incipiendū
eſt in euacuando a farmaco. ꝙ ſi ſanguis eſ/
ſet groſſus et totius habitudo eſſet ſanguinea
incipiendum eſt primo a flobotomia. Si igiť
ſanguis fuerit ſecundū primam diſpoſitionē
Primo materia eſt minoranda. Secundo di/
gerenda.

Tertio eradicatiue euacuanda. Primū ſic ad
impletur. Recipe paſſularum enucleatarū. ʒ.
iii. polipodii. ʒ. ii. ſalis geme. ℈. ſem. infun/
dantur in lib. i. ſeri capre per horas octo. po
ſtea ad ignem lentum ſimul buliāt uſqꝫ ad cō
ſumptionem medietatis et inde addantur epi
thimi. ʒ. iii. ſem. et buliant unica ebulitione.
et ab igne remoueatur et coleť et colatura cali
da exhibeatur iſtum potum materie melanco
nice minoratiuum accipiat calidum per ho/
ras octo poſt finem cene imediate precedēnis
ſuper quem non dormiat et poſt eius aſſump
tionem differat prādium ſuum per horas ſex
ad minus quinqꝫ. Digeratur materia iuxta ſe
cundum premiſſum. Recipe radicum boragi
nis et bugloſſe polipodii capillorum ueneris
anna. ℥. ſem. epithimi. ʒ. vi. foliculorum ſene
camomille ſticados arabici anna. ʒ. iiii. came
dreos ſquinanti anna. ʒ. ii. ſem. fumiterre. ℥
. i. eupatorii. ℥. ſem. ſuci pomorū dulcium. ʒ
octo omnia preter epithimum et ſucū pomo/
rum buliant in lib. iiii. aque uſqꝫ ad con ſump
tionem medietatis. deinde addatur epithimus
et buliat unica ebulitione et poſtea coleť. po/
ſtea addatur ſucus pomorum et zucarum al/
bum quantum ſufficit et fiat ſyrupus. Recipe
ſupraſcripti ſyrupi. ℥. ii. aquarum lupullorū
boraginis et capillorum ueneris an. ℥. i. mi/
ſce iſte eſt ſyrupus pro una uice. Iſtum ſyru.
digeſtiuū humoris melanconici et confortati
uum cordis. ſumat calidū p horas ſeptē poſt
finem cene imediate precedentis et ipſum ta/
liter continuet per dies octo aut decē. Eradice
tur materia iuxta tertium premiſſum

Recipe pill. de lapide lazoli deſcriptione me
ſue. ℈. iiii. fiant pill. vii. Iſtas pill. humorem
melanconicū ſoluentes ſumat in die imediate
ſequenti ad diem complete aſſumptionis ſu/
praſcripti ſirupi per horas octo poſt finem ce
ne imediate precedentis ſuper quas cum cepe
rit pōt per horam dormire. inde uigilet do/
nec tranſeant hore quinqꝫ ab hora ſumptiōis
et tunc accipiat ℥. v. brodii pulli macri abſqꝫ
ſale cum. ℥. i. zucari rubei et inde ad horam
prandeat.
Si uero habitudo corporis fuerit ſanguinea
et urina rubea groſſa fiat flobotomia ex bra/
chio dextro ex uena epatis que dicitur baſili/

ca et fiat inciſio lata ut humor groſſus melanconicus. exire poſſit antequam fiat dicta flobotomia premittatur cliſtere lenitiuum iuxta ſententiam Auic. quarta primi capitulo de flobotomia et ſi uirtus non permitteret ſanguinem totum unica uice euacuari. euacuetur ps eius inde in ueſpere fiat ſecũdatio facta flobotomia quieſcat duobus aut tribus diebus. Et poſtea ſimiliter fiat flobothomia baſilice brachii ſiniſtri. et poſtea exhibeatur ſyrupus ſuprascriptus et cum per octo dies receperit dictos ſyrupos capiat ordine ſuperius poſito pillu. aut medicinam ſupra ſcriptam. Cum uero premittitur farmacia ut in caſu ſupra poſito inde ad dies quattuor fiat flobotomia ſeruato ordine qui dictus eſt. Cum cauſa antecedens que erat in habitudine totius fuerit euacuata. poſtea euacuetur cauſa coniuncta q̃ eſt ſanguis exiſtens in uenis uaricalibus.

Recipe gumi arabici draganti aloes mumie boliarmeni et terre ſigillate anna. ʒ. i. pulueri zentur ſubtiliſſime et cum albumine oui incorporentur et redigatur totum in forma linimenti de quo liniatur hoc modo extendatur ſuper petia linea latitudinis quattuor digitorum et apponatur circũcirca tibiam infra genu per digitos quattuor et ſic fiat in ambabꝰ tibiis et taliter continuet per dies quattuor quibus exactis flobotometur ſaphena faciendo inciſionem latã in parte domeſtica pedis. Si uarices apparuerint in parte domeſtica tibie aut in parte ſilueſtri iuxta cauillam de uena ſciatica ſi uarices fuerint in parte ſilueſtri tibie et in quacũqꝫ parte fiat flobotomia comprimantur uarices a parte ſuperiori uerſus partem inferiorem ad locum flobotomatum ita ut totus ſanguis in dictis uenis contentus egrediatur quo facto ungantur tibie a loco ubi eſt faſia ſupradicta uſqꝫ ad pedem cũ infraſcripto unguento quod ſic fit.

Recipe oleorum mirti et roſati anna. ℥. i. gallarum cipreſſi mumie boliarmeni anna. ʒ. ſemis cere albe parum et fiat unguentum. deinde ſuperponatur emplaſtrum quod amplectatur tibias a genibus uſqꝫ ad pedes. et ligetur cum faſia competẽter ſtricta incipiendo ligaturam a medio pedis et procedatur uerſus genu emplaſtrum eſt.

Recipe farine milii farine ordei farine melige anna lib. ii. boliarmeni ciperi mirti roſarum anna. ℥. ii. ſem. miſceantur ſimul cũ uino rubeo ſtitico ad ignẽ donec reddeat ad formam emplaſtri. poſtea remoueatur ab igne et addantur olei de maſtice et roſato anna. ʒ. octo et diligenter miſceatur de quo extendatur ſuper petia et fiat ut dictum eſt. et iaceat tibiis eleuatis et caueat a motu et ab inceſſu per quindecim aut. xx. dies in quibus aliquotiens faciat flobotomiam de ſaluatella modo partis dextre modo ſiniſtre et mutet emplaſtrum ſi exſiccetur ſemel in die. Et cum ambulare ceperit prius fieri faciat caligas ex corio canis tibias conſtringentes et calciet eas. et fiat motus ſuauis et breuis et ſeruet dietam ſupra ordinatam.

Cura per cirurgiam

ſic fit et ſi plures alii ſint modi operãdi infra ſcriptus uidetur facilior.

Fiat primo flobothomia ex baſilica brachii dextri ſi uarix eſt in tibia dextra et pariter fiat in ſiniſtra ſi fuerit in tibia ſiniſtra. ſi in ambabus fiat ex ambabus baſilicis. Deinde fiat euacuatio humoris melanconici cum farmaco aut pillulis ſupra ſcriptis in cura p potione.

Si uero diſpoſitio indicaret per ea que ſupra poſita ſunt ut inceptio fieret a farmaco fiat et poſtea flobothomia cum reiteratiõe facta corporis euacuatione. emplaſtretur locus ſub genu per digitos tres aut quattuor cum emplaſtro ſeu unguento in cura per potionem ordinato cuius recepta incipit.

Recipe gumi arabici draganti etc. et ſtringatᷣ mediocriter poſtea incidatur cutis ſupra uaricem leuiter ita ut uarix non tangatur et excorietur undiqꝫ ſitqꝫ excoriatio per longitudinẽ uaricis quantitatis quattuor digitorum. deinde cum uncino uno eleuetur uarix et ligetur in parte ſuperiori cum filo forti et in inferiori ſimiliter ſitqꝫ diſtantia inter unam ligaturam et aliam duorum digitorum poſtea incidatur uarix in medio ex tranſuerſo et ſi inciſio fiat cum ferro incidente ignito eſt melior in die ſequente fiat flobothomia lata uene ſaphene ſupra cauillam pedis in extremitate uaricis et exprimatur ſanguis totus a parte ſuperiori ad locum flobothomatum ita ut uarix ex toto euacuetur. Quo facto emplaſtretur tibia cum emplaſtro ſupra ſcripto in cura per potionem et iaceat patiens tibiis eleuatis. et cum uni tibie fecerit. faciat inde alteri diebꝰ duobꝰ aut. iii. iterpoſitiſ mõ q dictꝰ ẽ et iaceat p dies. xx. et curẽt ulcera q̃ relinquuntᷣ

ex inciſione modo quo ulcera curantur. et ſer
uet regimen ſupra poſitum in regimine cibi
et potus. Et omni fine quinque aut ſex
dierum faciat fieri flobotomiã ex uena ſalua
tella manus dextre. deinde ex manu ſiniſtre.
aliquando ſumat potionem euacuantẽ humo
rem melanconicũ. Nam hoc regimen ſine ne
gligentia ſeruari debet ne ſanguis qui cõſue
uerat ad uarices deſcendere cũ uia ſic ampu/
tata ne reperet ad aliud membrũ in quo face/
ret nocumentũ et ideo oportet ut corpus ſit a
tali humore mundũ ſeu non permitatur in eo
multiplicari quod fiet cũ euacuationibus ſu/
pradictis frequenter factis per aliquod tẽpus
et obſeruantiã debiti regiminis.

¶ Finis.

¶ Bauerius de Baueriis.

Doctiſſimus uir

magiſter Beninus patitur ardo
rem urine in eius emiſſione eſt
autem ardor urine dolor pungi
tiuus in eius emiſſione proueniens.
¶ Iſtius diſpoſitionis tres cauſe ab Auicẽ.
aſſignantur.

Vna eſt ulcera exiſtentia in uiis urine cuius
ſignum eſt saniei mictus cum in iſto uiro nõ
appareat neq; saniei neq; uirulentie per uiam
urine exitus. ſequitur quod hic ardor non ꝓ
uenit ab ulceribus in uia urine exiſtentibus.

¶ Secunda cauſa eſt conſumptio humidita
tis a natura producte ad contemperandũ uri/
ne acuitatem et bauracitatem eius. eſt autem
hec humiditas in carnibus glandoſis que ſũt
i collo ueſice que humiditas currit et ſpargiť
ſuper meatum colli et conglutinoſum eum fa
cit et permiſcetur urine et equat ipſã cũ fini/
tur et conſumitur hec humiditas deficit collo
ueſice conglutinatio et prohibitio ab impreſ/
ſione. et deficit urine equatio. unde exit non
equata et ideo ardorem facit. Defectus talis
humiditatis propter quem cauſatur ardor in/
terdum fit ex multo coytu ut. xiiii. de utilitate
ꝑticularum uoluit Galienus. Similiter con
ſumitur ex corporis extenuatione ꝑpter cau/
ſas ipſum extenuantes et corpus exſiccantes
et aliquando propter cauſas extrinſecas mul
tum renes et ꝑtes circũſtantes calefacientes.
unde fit multe colere attractio propter quam
urina redditur acuta. Huius ardoris ab hac
cauſa uenientis eſt anteceſſio cauſarum exſic
cantium et euacuantium cum ſiccitate et cor/
poris extenuatione.

¶ Tertia cauſa eſt mala complexio cum ma
teria que commiſcetur urine. Hec autem ma
teria eſt aut colera aut flegma ſalſum. Nam
iſte materie uel altera earum miſcetur urine
et eam reddit magis acutam qua propter ma/
gis imprimit in uias per quas tranſit et ita
cauſat dolorem iſtius ardoris ab hac cauſa ꝓ/
uenientis ſunt hec ſigna quia naturalis com/
plexio fuit colerica naturaliter et ſi nõ fuit na
turaliter talis accidentaliter eſt facta propter
forte exercitium aut uſum rerum calidarum
aut acutarum. aut uehementem laborem et ſi
tota complexio non eſt talis alicuius membri
eſt facta complexio potens humores reddere
adhuſtos ſicut eſſet epar. Si per preſentiam
colere fieret ardor urina debet eſſe notabiliter
tincta ad citrinitatem. Si uero contingit prop
ter flegma ſalſum urina eſt diſcolorata et ita
puto hanc eſſe cauſam in hoc uiro. Res iſta
grauis eſt ad curandum difficilis neq; eſt ne
gligenda quoniam ut dixit Almanſor in no/
no ſuo libro perducit ad excoriationem.

¶ Ex iſtis poteſt reddi cauſa aliquorum ac/
cidentium que patiens ſentit primũ ante emiſ
ſionem cum urina dirigitur uerſus collũ ue/
ſice cum uult mingere ſentit moleſtiam que a
motu urine cauſatur cum uero mingit in col
lo ueſice ardorem ſentit. quoniam urina ſua
bauracitate in ꝑtes illas ſuo tranſitu malam
facit impreſſionem. Poſt mictum uero ardo/
rem ſentit in prepucio propter id quod aliqd
urine parti illi heret et cum ſit pars illa multi
ſenſus. ut omnes atteſtantur cauſatur ibi do/
lor manẽs tamdiu donec gutte urine que ibi
erant excuſſe fuerint. immo in aliquibus pro
pter extremitatem uirge eſſe uehementis ſen/
ſus colligantiam eius cum panniculo ad col/
lum ueſice prius ſentiunt ardorem in extre/
mitate uirge quam in collo ueſice.
Apparet ſecundo unde eſt ꝙ cum ambulat
et pedem grauiter poſuerit aut non leuiter ex
quo corpus premitur ſentit dolorem in prepu
tio.
Cum uir iſte non ſentiat grauedinem circa
ueſicam neq; in mictu hanc difficultatem qn
poſſit migere non eſt dicendum hoc proue/
nire a lapide ueſice. quia eius ſigna non ap/
parent ut notũ eſt. Sed putãdum eſſe cauſam
quoniã cũ pes grauiter deponať aut nõ leuiť
corpus cõprimet collũ ueſice qđ cũ ſit facile

Digitized by Google

paſſibile dolor eius pp colligantiã et nimiam
ſenſibilitatẽ glandule uirge ei cõmunicatur.
unde dolor glandule exiſtens maior illo. qui
eſt in collo ueſice ipſum obumbrat iuxta illd'
hypo. duorum dolorũ qui ſimul fiunt non ſe
cundũ eãdem ptem corporis maior denigrat
alterum. et ex iſtis fundamentis facile poſſũt
reliqua que ſentit declarari:

Cura iſtius diſpoſitio

nis eſt debita adminiſtratio rerum non natu
ralium et regimen debitũ rerũ medicinalium
Regimen rerum non naturalium conſiſtit in
debita earũ rerũ adminiſtratione. Ab aere in
cipiendo caueat ab aere calido a ſtatione ſub
ſole et ab auſtro et ab applicatione rerum cali
darum circa ptes renum et ueſice et pectinis
et caueat delationẽ multorũ pannorũ circa p
tes illas et ita pellium. Cõuenit aer clarus ad
caliditatẽ parum declinans aut tempamentũ
ſed declinet ad humiditatẽ et ſi parum decli/
net etiam ad frigiditatem non nocet.
Fugiat iram triſtitiã melanconiã et ſollicitu/
dinem et coitum. Letetur gaudeat bene ſpe/
ret et conuerſetur cum dilectis.
Nocet omne exercitiũ forte et generaliter ma
gis ſibi conuenit quies quã motus et nocent
fricationes facte in dictis membris et omnia
actu uel potentia calefacientia ptes illas ſicut
balneum nocent. Fugiat ſomnũ diurnũ cum
in nocte dormiuerit ſex aut ſeptẽ horas et ca
ueat ab acubitu ſuper dorſum et precipue ſup
plumas. Nocent inſup uigilie ſuperflue.
Vitet ſalſa acetoſa acuta et pontica et omĩa ue
hemẽtis dulcedinis. non utatur pane uehemẽ
ter cocto neqꝫ multũ fermẽtato neqꝫ habente
ſal. non ſit in uſu carnes groſſe difficilis di/
geſtionis neqꝫ uiſcoſe neqꝫ ſalſe. dimittat om
nia animaliũ interiora ſicut pulmo inteſtina
ſtomacus etc. non utatur caſeo antiquo neqꝫ
ouis frixis aut duris. Piſces uiſcoſi et mag/
norum corporũ et qui non ſunt ſquamoſi ſũt
mali.
Ex leguminibus dimittat fabas faſiolos et ci
cera lentes et cicerculã. Ex oleribus caueat
ab omnibus quecũqꝫ ſunt multum calida et
ſicca ſicut ruta roriſmarinus yſopus et ab hiſ
que ſunt calida et urinam prouocant ut petro
ſillus piper aque. Ex radicibus herbarũ no/
cent aleum cepe porum rafanus bulbus paſti
naca ſilueſtris dicta baucia. Ex ſeminibꝰ ue/
ro caueat ab omnibus calidis et ſiccis ſicut ſi
napis naſturtiũ et que ſunt iſtis ſimilia. de ſa
poribus fugiat acetũ precipue acutum ſuccũ
limonum et generaliter omnes ſuccos multe
prouocationis uinũ citoniorũ et ſimilia.

Panis ſit ex farina frumenti optimi bene mũ
da a furfure debite coctus et non multum fer
mentatus nõ ſalitus neqꝫ antiquus ſed ſit tri/
um dierũ aut amplius quattuor ſed non mio/
ris temporis unius diei. Carnes ſint molles
mediocriter pigues facile digeſtibiles. ut ſũt
pullorũ caponũ iuuenum et auiũ puarum de
gentium in nemoribus faſianorum et perdi
cum edorum uitulorum et caſtratorum et ca/
priolorum et iuuenum leporum. Conuenit
lac et caſeus recens abſqꝫ ſale et butirum. et
oua ſorbilia et tremula et in aqua decocta ſed
albumen abiiciatur. Vti poteſt interdum pi
ſcibus paruis ſquamoſis captis in aquis cur
rentibus bonis ut lucii capedani et ſimiles.

Ex granis conueniunt ordeum mundũ facto
ferculo fare rizo et milio decoctis in brodio
pingui bonarum carnium.
Herbe que cõceduntur ſunt lactuce ſpinacia
borrago atriplex et blita interdum et malua.
imo uſus malue in ferculo eſt iuuatiuus ual/
de.
De fructibus conueniunt ceraſa melones cu
cumeres citrulli. Vitet uuas et ficus recentes
et a reliquis fructibus abſtineat.
Fugiat omnem repletionem non ſolum hũo/
rum ſed etiam ciborum et precipue calidorũ.
multa inſuper abſtinentia et longa famis tol
lerantia, non conuenit. non ſumat cibũ ſi prio
rem non ſenſerit eſſe digeſtum ſi nauſeauerit
et facilis ſibi fuerit uomitus uomat curet quo
tidie habere bis uentris beneficium aut ſaltẽ
ſemel ꝙ ſi uniuerſaliter habere nõ poterit ha/
beat cũ cliſteri quod ſic fit.
Recipe malue foliorum uiolarum mercuria/
lis anna. m. i. fiat decoctio de qua colatura ac
cipiatur lib. i. ſem. cui addantur caſſie. ʒ. i. ui
telli ouorum ſalis parum olei uiolati. ʒ. iii. et
fiat cliſtere quod ſtomaco ieiuno calidum re/
cipiat.

In regimine medici

nali medicus debet habere quinqꝫ intentiões
Prima materie minoratio.
Secunda eſt ipſius diuerſio.
Tertia eiuſdem digeſtio. Quarta euacuatio
eradicatiua.
Quinta accidentium correctio. Minoret ma/
teria iuxta intẽtionẽ primã. Re. caſſie piguiſ
nouiter tracte cũ aq̃ ſubliationis foliorũ uio
la. ʒ. i. penidarũ. ℥. iii. diaſiniconis. ℥. i. ſe.

et eum aqua decoctionis malue cum qua ſit
facta emulſio ſeminis papaueris quantũ ſuf/
ficit fiat potus.iſtum potum materiei minora
tiuum ut ſupra ſummat calidum per horas.
ſeptem poſt finẽ cene precedẽtis imediate ſu
per quem non dormiat amplius quã per me/
dietatem hore cũ ipſum ceperit.deinde uigilet
donec tranſeant hore ſex ab hora ſumptionis
et tunc prandeat et non ſe multo granet cibo
et potu.

℃ Pro ſecunda intentione diuertatur mate
ria fricẽt brachia fricatõe parũ mediũ trãſcẽ
dẽte. Pro hac intentione facit uomitus ſi faci
liter fieri poſſit natura uel arte. Ad idẽ facit
poſitio uentoſarũ ſuper ſpatulas. Item cliſte
ria facta ex decoctione foliorũ uiolarũ radicũ
altee ſpinaciis et florum nenufaris de qua co
lata accipiatur libr.i.ſem. cui addantur caſ/
ſie.℥.i.olei uiolati.℥.iii.uitelli oui unum ſa/
lis parũ . horũ diuertentiũ utatur modo uno
modo alio.

Digeratur materia iuxta tertiã intentionem.
Recipe ſyru . de iuiubis ſyrupi de biſantiis.
anna.ʒ.vi.aquarũ lupullorũ et althee an.℥.
i.ſem.miſce.iſte eſt ꝓ una uice.iſtũ ſyrupum
calidũ ſumat poſt finẽ cẽne ad horas ſeptem
et cõtinuet per dies ſex. Si uero dolor anteq̃
inciperet ſumere ſyrupũ uehementer infeſta
ret plus ſolito ſumat infraſcriptũ ſyrupum ut
dictũ eſt de precedẽti. Recipe ſirupi de papa/
uere.ʒ.vi.ſirupi uiolati.℥.i.aque ordei exco
riati.℥.ii.aque emulſionis ſemis papaueris.
℥.i.miſce iſte eſt pro una uice.

Pro quarta intẽtione eradicetur materia dige
ſta iam cũ infraſcripto ſolutiuo. Recipe caſſie
a cãna nouiter tracte pulpe ſebeſtẽ an.℥. ſe.
confectiõis amech deſcriptione maiori.℥.ſe.
aquarũ lupullorũ et cuſcute quantũ ſufficit et
fiat potus quẽ ſumat calidũ hora et modo qui
dictus eſt de minoratiuo.ſed ĩ fine quinqꝫ ho
rarũ ab hora ſumptionis capiat.℥.iiii. aq̃ or/
dei excoriati calide cũ.℥.ſe.zucari unius co
cte et inde ad horã prandeat. Varia ſunt acci/
dentia quibus ſuccurrendũ eſt iuxta quintã ĩ
tentionẽ.primũ ẽ inquietudo ꝓueniẽs ab ar/
dore.ſecundũ,punctio et dolor intẽſus aliquã
do circa annũ et radicẽ teſticulorũ et pectinẽ
tertiũ dolor acutus in extremitate pudibundi
Pro remotiõe prima accidẽtis. Recipe brodii
carnis caſtrati lib.i.olei de camomilla et de a/
neto anna.℥.i.ſem.croci.ʒ.i. ellebori de pſi
lio.℥.ſem.ſalis parũ et imponat̃. Recipe ſyr.
de papauere ſirupi de nenufare anna.ʒ. vi.
aque uiolarũ.℥.iii.miſce et bibat̃.iſte eſt pro
una uice et ſumat̃ poſt cenã ad horã cũ dimi/
dio quãdo uadit dormitũ. Ad ſecundũ cũ do
lor ille ꝓueniat a uẽtoſitatibus aut a materiis
ad eã ptem ꝓ pulſis remouet̃ facta ſacellatio/
ne cũ furfure aut milio uel panico torrefactis
aut fiat hec fomẽtatio. Recipe florũ camomil
le melliloti anna.m.i.ſem.camedreos cama/
piteos anna.m.ſem.buliãt in ſufficiẽti aque
quãtitate in qua infundat̃ ſpõgia et inde ex/
preſſa pti dolẽti ponat̃ et cũ infrigidat̃ reno/
uetur. Itẽ fiant diuertẽtia ſupraſcripta. Do
lor acutus exiſtens in extremitate pudibũdi
et in collo ueſice qui fuit tertiũ accidẽs cano/
nice remouẽdus ẽ p remotionẽ cauſe. hoc au
tem fit p euacuãtia et diuertẽtia de quibus ſu
pra dictũ eſt adiuuat ad hoc regimẽ minorãs
acuitatẽ materie et digerentia de quibus dic/
tum ẽ ſupra. Sedat̃ etiã cũ iniectionibus ap/
propriatis de quibus eſt iniectio lactis in uir/
ga cũ ſiringa quodcũqꝫ lac fuerit . et iniectio
emulſionis ſemis papaueris albi. Itẽ iniectio
olei nenufaris. Itẽ Recipe ſarcacolle diebus
octo in lacte nutrite omni die lac innouando
ʒ.ii.ceruſe anulli plumbi uſci tucie tregenti
es cũ aqua fontis prepate anna.ʒ.ſem.florũ
uiolarũ nenufaris ſeminũ lactuce anna.℈.ii
opii iuſquiami albi an. gra.x.croci.℈.i.mi/
ſce et fiat ſief cũ emulſione papaueris albi.et
cum opus fuerit accipiatur.i.dragma iſtorũ
ſief et ſuper cote fricetur cũ lacte et idẽ iniitia
tur in uirga cũ ſiringa tepidũ.

Item Recipe ſupraſcriptorũ ſief.ʒ.ii.olei ne
nufaris.℥.ſem.cere parũ et fiat unguentum
molle cum hoc unguento liniantur tenite ſub
tiles longe et ponantur per foramen uirge.
Nam ſedant dolorem et põtionem. Amen.

℃ Finis.

℃ Bauerius de Baueriis.

Ec domina de

Bagnacauallo per ea que mihi
in ſcriptis ſunt ſignificata pati
tur ethicam febrem ſimul cum una putrida.
de putrida non eſt dubium per id quod uerbo
retulit uir ſuus.de ethica non ita liquet.quic/
quid tamen ſit res iſta difficilis eſt magni ti/
moris tum propter egritudinẽ in ſe. tum pro
pter longitudinem ſuam cum iam fere an/
nus ſit quod egrotare cepit. Et ſi utrique
diſpoſitioni attendẽdũ ſit tamen magis ad pu
tridam tanquã rei magiſ manifeſte et que fuit

ethice cauſa ſine eius curatione ethica curari
non poſſet. in eius tamen cure non relinquet
ex toto cura ethice. ponetur primo regimen ĩ
dieta. inde regimen rerum medicinalium.

Cauere debet hec mulier ab aere multum ca
lido et pariter multum frigido et multum hu
mido et uentoſo precipue flante auſtro aut bo
rea. Eligat ſibi aerem in actiuis qualitatibus
temperatũ aut parum ad frigidum. In paſſi/
uis uero declinet parũ ad humidum ſitq; cla/
rus bene euentatus odoris boni et quietus.

Locus ſue habitationis ſit a terra remo/
tus non propinquus curſibus aquarum neq;
cloacis non ſeigni multum propinquet et ad
ipſum potius uertat tergus quam faciẽ.
Vitet iracũdiam iram triſtitiã ſollicitudinem
timorem et deſperationem et coitum. Letetur
gaudeat ſitq; ſpei bone quod curabitur. uer
ſetur cum amicis dilectis.
Nocet ſomnus imediate poſt cibum factus.
et ſomnus qui fit in principio poxiſmi uſq;
ad ſtatum. exacto principio et augmẽto et ſta
tu conuenit ſomnus ſitq; ſuper altero laterũ
et nõ reſupinus dormiat capite eleuato et cor
pore conuenienter pannis tecto. ſomnus ſit
ſeptem horarum non amplius octo neq; mi/
nor ſex.
Caueat cum cibum ceperit ab omni forti mo
tu abſtineat et a reuolutione de latere in latus
loco exercitii utatur fricationibus incipienti/
bus a brachiis et a ſpatuliſ trahendo deorſum
poſtea ad uentrem et dorſum tandẽ ad coxas
et tibias. pectinetur caput omni die ante pran
dium cum ſurgit. fricationes fiant ut dictum
eſt ante prandium et cenam.
Cibis utatur in primis pane de farina frumẽ
ti optime mundi qui ſit debite coctus et cõue
nienter fermentatus non ſit plurium dierum
quã trium neq; minoris temporis quã unius
diei. Carnes ſint perdicum faſianorum pul
lorum gallinarum iuuenum et iuuenũ capo/
num. ꝙ ſi predictas carnes comedere nõ poſ
ſet piſtentur et exhibeatur pullus piſtus qđ ſi
aliquando uolet aliquid uituli lactantis conce
datur aliquando ab aliis carnibus abſtineat.
Dimittat omnem pinguedinẽ et predicte car
nes melius preparantur eliſſe quã aſſe. In bro
dio dictarũ carnium fieri faciat panem coctũ
aut panem in brodio infuſum far rizũ cum
brodio bono coctum non uituperatur brodiũ
cicerum rubeorum ꝙ ſi cũ carnibus ſuis bu
lirent radices apii aut petroſili non quod eas
comedat placeret. abſtineat a lacte caſeo ab
ouis et ab herbis crudis a leguminibus a pa
ſta agima et a fructibus niſi quia in fine men
ſe ſumere unum aut duos bolos piri aut mali
ſtitici poſt ipſum nihil bibat.
Vinum ſit uetus album clarum pauciferum
non dulce neq; acerbum ſed in ſapore mediũ
ꝙ ſi opus eſt limphare limphetur cũ aqua co
cta. Iſta domina non ſe multo cibo repleat ne
q; adeo parum ſumat ꝙ uirtus deficiat tantũ
cibi ſumere debet ꝙ ſtomacus ipſum bene di
gerat neq; grauetur non multum bibat neq;
cibus in ſtomaco natet. non comedat niſi ſen
ſerit cibum prius aſſumptum eſſe digeſtũ. ſi
uero cibus grauaret et adeſſet uomendi uolũ
tas uomitus prouocetur cõprimendo linguã
digito. et poſt uomitum ſtet per horam cũ di
midio antequã comedat. Conſideret horam
qua ſolet accidere poxiſmus uidelicet quãdo
incipit frigus et cibum ſuũ ſumat ante aduẽ
tum ipſius poxiſmi per horas quinq; aut ad
minus per quatuor et non permittat ut poxiſ
mus ueniat ſtomaco pleno cibo ꝙ ſi caſus oc
curreret ut cibus eſſet in ſtomaco ſuperuenie
te febre prouocetur uomitus neq; exhibeatur
cibus niſi febre declinante. curet omni die ha
bere uẽtris beneficiũ bis aut ad minus ſemel
ꝙ ſi nõ poteſt naturaliter habeatur arte cum
ſuppoſitorio ex melle et ſale facto aut cũ radi
ce raphani aut blitis aſperſis ſale et modico
olei. uel fiat cliſtere tale. Recipe mercurialis
malue florũ camomille anna. m. i. cartami. ℥
i. decoquantur predicta in ſufficienti aque qñ
tate poſtea coletur de colatura accipiantur. ℥.
xv. quibus addant̃ ſucci blite p reſidentiã cla
rificati. ℥. iii. caſſie zucari rubei an. ℥. i. ye/
rapi. ℥. ſem. olei. ℥. iii. ſalis. ʒ. ii. ſem. et cali
dũ ſtomaco ieiuno ſupponatur.

Cura per potionem

plures habet intẽtiones. prima ẽ materiam di
gere. ſecũda eſt materiam digeſtam totaliter
ſecundũ ptem euacuare. tertia eſt diuertere a
ptibus nobilibus ad ptes uiles. quarta uero ẽ
confortare ſtomacũ et epar et cerebrum.

Prima intentio com

pletur cũ hoc digeſtiuo Reci. ſyrupi de biſan
tiis. ℥. i. ſyrupi uiolati ſyrupi de duabꝰ radici
bus an. ℥. ſe. aquarũ apii melliſſe et endiuie.
an. ℥. i. miſce iſte ẽ p una uice. iſtũ ſyr. cali.
ſumat poſt finẽ cene imediate precedẽtis p ſe
ptẽ horas ſup quẽ poteſt dormire p duas ho/
ras et ipſum taliter ſumere cõtinuet p dies oc
to. ſumẽdo omni die unũ aut tãdiu donec ap/
pareat materiã eſſe digeſtã quod cognoſcetur
per unã a medico preſenti.

Digitized by Google

Recipe pill. aurearum deſcriptione Nicolai pillu. agregatiuarũ deſcriptione Meſue anna ʒ. ſem. miſce et fiant pillu. ſeptem. iſtas pillu/las ſummat in die imediate ſequenti ad diem complete ſumptionis ſupra dictorum ſyrupo/rum per horas octo poſt finem cene imediate precedentis ſuper quas poteſt per horam dor/mire aut per horam cum dimidia cũ ceperit in die uigilet douec tranſeant hore quinq̧ ab hora ſumptionis et tunc accipiat ciatum unũ aque ordei calidũ cum. ʒ. i. zucari unius coc/te et inde ad horam prandeat.

Recipe liquiricie raſe. ʒ. ii. paſſularum enu/cleatarum. ʒ. iii. carui aniſorum anna. ʒ. i. ſq/nanti. ʒ. i. ſem. fiat decoctio de qua accipiat quantum ſufficit ad diſſoluendũ electuarii de caſſia. ʒ. v. electuarii indi maioris . ʒ. i. ſem. confectionis de dactilis. ℈. iiii. et fiat potus ſi medicina in forma potabili eſt ſibi gratior ꝙ in pill. ſumat iſtam calidam magiſquã tepi/dam ſeruato ordine et modo dictis de pill. ſu/pra ſcriptis.

Diuertatur materia

a membris nobilibus ad ignobilia iuxta intẽ/tionem tertiam iſta intentio uariis completur modis. primo cum fricationibus incipiendo a ptibus ſuperioribus trahendo inferius ut i cura per dietam dictum eſt. ſecundo per ſup/poſitoria et cliſteria. tertio per appoſitionem uentoſarum ſuper nates. quarto cum ligatu/ris doloroſis ad coxas iuxta inguina et liga/turis adiutoriorũ iuxta aſſellas iſtorũ auxili/orum utatur modo uno modo alio et quodcũ/q̧ fiat ſit ſtomaco ieiuno. Confortetur ſtoma/cus epar et cerebrum iuxta quartam intentio/nem. Recipe olei de ſpica. ʒ. i. aloes galange ciperi gariofilorum. ℈. i. laudani. ʒ. i. cere al/be parum et fiat unguentũ molle cũ quo un/gatur ſtomacus cum manu calida ante pran/dium et cenam quoniam confortat ſtomachũ iuuat ad digerendũ et carminat uentoſitatem Recipe ſpecierũ diamuſci dulcis. ʒ. i. ſpecie/rum diagalange. ℈. iiii. ſpecierum diarodon deſcriptione cõmuni. ℈. ii. zucari trium coc/tarum quantũ ſufficit ad faciendũ electuariũ cum aqua maiorane et abſinthii ptibus equa/libus. De iſto electuario confortatiuo ſtoma/ci capitis et epatis et iuuatiuo digeſtionis pre/dictorum membrorũ ſumat ad quantitatẽ ca/ſtanee per horas tres ante cibum et hoc face/re icipiat poſtquã ſumpſerit euacuatiuũ poſt ſyrupos. Ad prohibendũ ſiccitatem quã ſolet inducere febris ethica. Recipe olei amigdola/rum dulcium olei uiolati anna. ʒ. vi. butiri re/centis pinguedinis galline anna. ʒ. ii. ſemi/num cõmuniũ frigidorũ maiorũ. ʒ. i. cere al/be parum et fiat unguentũ molle quo ungat a collo uſq̧ ad caudã ſpinam dorſi ante prandi/um et cenam per horam. Laus deo.

¶ Bauerius de Baueriis.

Diſpoſitio ſpec

tabilis uiri Bartholomei Rin/ghiadori proprie eſt accidẽs cõ/muniter tamen appellari poteſt egritudo hec a Galie. vi. de interioribus cap. ulti. uocatur gomorea nam ẽ inuoluntaria ſpermatis pur/gatio ſiue emiſſio abſq̧ ueretri tenſione. Iſti/us diſpoſitionis ab Auic. xx. tertii ca. de mul/titudine exuberationis ſpermatis et humoris qui ante urinam aut poſt expellit plures cau/ſa aſſignãtur quarum aliqua ſe cauet ex pte ſpermatis quedã ex pte uaſorum nõnulla ex pte muſculorum uaſis adherentiũ et alia ex p/te renum. alia uero ex pte principiorum. que eſt ex pte ſpermatis eſt triplex aut quia ſpma eſt multe quantitatis et uirtutẽ aggrauat qua/re inſurgit ad ipſum expellendũ aut eſt ſper/matis tenuitas ſiue ſubtilitas quare a uaſis re/ſudat et egreditur aut ipſius ſpermatis acui/tas quare irritat uirtutẽ expulſiuam et ipſum expellit. Ex pte uaſorum eſt debilitas uirtu/tis contentiue ipſorum que et ſi poteſt ſequi omnem maliciam complexionis quia omnis qualitas magis aucta deiicit actum ꝓprie uir/tutis utplurimũ tamen ſequitur maliciam cõ/plexionis humide aut eſt propter uehementiã uirtutis expulſiue aut id contingit ꝓpter ſpaſ/mum aut tetanum ꝙ facit motus extraneos. quare mouetur uirtus et expellit ſperma ſicut expellit nociuum aliud queadmodum accidit ſtomaco apud alterationem cibi .i. qualitatem ledentem per ſpaſmum tamen intelligo uaſo/rum contractionẽ et rigiditatem quandam ſi/ue congelationem. Nam ſpaſmus et tetanus ſunt proprie diſpoſitiones lacertorum mẽbra ſpermatis contentiue. uaſa etiam ſpermatis non ſunt lacerti ideo etc. Si tamen nolueris de ſpaſmo proprie dicto intelligere dicemus. hoc intelligi debere de eo qui accidit lacertis circũdantibus uaſa ſpermatica qui cum con/trahuntur exprimunt ſperma in ipſis conten/tum et hoc contingit non ſolum in ſpaſmo p/ticulari de quo eſt dictum ſed in uniuerſali ſi/cut in epilenſia aut ex pte uaſorum cauſa eſt ipſorum mollificatio quare non retinetur ſp/

Digitized by Google

ma propter mollificationē ad quā meatuū ſe/
quitur dilatatio. Ex pte autem lacerti conſer/
uatiui eſt ipſius ſpaſmus aut mollificatio. un
de per lacertū conſeruatiuū intelligere debe/
mus uaſa ſpermātica et per ſpaſmū contrac/
tionem eorū aut ipſorum rigiditatem que nō
proprie eſt ſpaſmus ꝙ ſi ſpaſmum proprie di
ctum et intelligimus per lacertū cōſeruatiuū
intelligere debemus lacertos circūſtantes ua
ſis ex quorū ſpaſmus quod in uaſis ipſis cō
tinetur exprimitur et cū mollificatur cōmuni
catur uaſis etiam mollificatio ſaltim utpluri/
mum unde ſemen nō retinent. Ex pte renum
dixit Auic. ubi ſupra accidit adipi ipſorum li
quefactio ex uehementia deſiderii coitus aut
ex multitudine coitus quare egreditur coeun
tibus poſt urinam ex ea res plurima etce. pōt
etiam accidere adipis ipſorum liquefactio ex
eorū uehemēti caliditate quare egredietur ēt.
etc. Cauſa uero in principiis eſt uehemēs co
ytus cogitatio et uerba audire ad coytum ex/
citantia. unde accidit ſicut illi qui naturaliter
deſiderat quare mouetur uirtus ad operatio/
nem ſuam et mouet motu debili et emittit hu/
morem ante urinam aut motu forti mouet et
emittit ſperma. Et licet iſtius diſpoſitionis tot
cauſe ſint aſſignate nō tamē omnes concur/
runt in caſu iſtius preſtantis uiri. Nam cau/
ſa que eſt ex ſpermatis multitudine in caſu p̄
ſenti nō eſt quoniam ex exitu ſpermatis pro/
pter predictā cauſam nō cōſequitur debilitas
imo potius corporis alleuiatio niſi eſſet cor/
poris debilitas et uaſa ſpermatis fortia. unde
traherent materiam multam ſed eo caſu res q̄
egredeaetur eſſet multa neqꝫ uериſimile eſt ꝙ
cum hec diſpoſitio tāto tempore durauerit ꝙ
in eo ſit ſperma multū et precipue cum non
fuerit uſus cibis ſperma multiplicantibꝫ ne/
qꝫ in corpore apparet bonorū humorū reple/
tio ex quibus ſperma debeat adeo multiplica
ri ut inde ꝓpter multitudinē ſequatur hic exi
tuſ neqꝫ cauſa eſt fortitudo uirtutis expulſiue
neqꝫ ſpaſmus quoniam quando ſpermatis ef
fuſio accidit propter iſtas cauſas fit cum ten/
ſione uirge ut uoluit Auic. c. ſupra allegato.
ꝙ in caſu ſupradicto non contingit non arbi
tror etiam accidere pricipaliter pp renes quo
niam in eo non puto eſſe uehementiam deſi/
derii coitus neqꝫ eius frequentiā pariter neqꝫ
in principiis quia certus uideor ꝙ eius cogi/
tatio non eſt actui ueneereo multū intenta. ne/
qꝫ uerbis aut rebus uerſatur aliis que uirtutē
ad uenerea excitent Relinquitur ꝙ hec cauſa
eſt debilitas uirtutis contentiue uaſorū ſper/
matis ab Auicē. harū duarum cauſarū ſignū
ponitur cuius ſignū eſt quia ſperma deſcēdit
ſine erectione cū ſpermatis ſubtilitate quod
ſi uideatur aliquando habere uiſcoſitatē id ē
propter moram quā facit in uirga quia in ea
ingroſſatur. ſtat etiam cum uiſcoſitate in ſub
tiliatiſ ut eſt notum. neqꝫ puto negandū quin
aliquotiens concurrat ſemis acuitas ſiue mor
dicatio. propterea quoniā in exitu interdum
ſentit nonnullā mordicationē et ſi aliquando
cōcurrat coytus deſideriū cum aliqua renum
caliditate non puto tamen eſſe cām principa
lem. Hec diſpoſitio grauis ē et admodū diffi/
cilis propter ſui longitudinē neqꝫ eſt negligē
da cum ex ſui perduratione perducat corpuſ
ad extenuationē et coloris mutationem.

Cura iſtius diſpoſitio

nis duobus medicinalibus inſtrumētis perfi
citur dieta. ſ. et potione. Dieta conſiſtit in de
bita ſex rerum non naturalium adminiſtrati/
one a quibus eſt incipiēdū et primo ab aere.

De aere.

Aerem eligat in qualitatibus actiuis tempe/
ratum aut ad calidum declinantem quoniam
principalis cauſa ſue diſpoſitionis eſt ab hu/
miditate et relaxatione uaſorum ſpermatis.
Ad ſiccitatem uero declinet aer multo magis
quā ad caliditatē et ex his comprendi poteſt.
que aeris conſtitutio ſit nocens quoniam que
eſt multū calida et que eſt humida. et ob hoc
conſtitutio auſtrina uituperatur cum ſit cali/
da et humida. Et licet medici de aere princi/
paliter faciant mentionem per ipſum tamen
uolunt intelligere reliqua elementa et que eis
annectūtur et quia aer plus minuſ ue corpus
alterat ſecundū ꝙ corpori magis aut minus
occurrit. diuerſificatur aūt eius occurſus ſe/
cundum diuerſitatem ueſtiū et locorū habita
bilium ideo de eis fiet mentio. ueſtes uariet
ſecundum temporū diuerſitatem ita tamen ut
nunquā ptes renum teneat multū calidas ſed
ī caliditate temperatas aut parum declinēt ad
frigidum tempore uehemētis caliditatis. aliis
uero temporibus ad caliditatem puam. Lo
cus inhabitationis ſit ad ſiccitatem decliuis.
ut ſunt loca a curſibus aquarum decliuia et a
cloacis. ſintqꝫ inter caliditatem et frigiditatē
temperata aut ad caliditatem parū declinātia
Non multum ſe igni appropinquet precipue
ſecundum renes et ptes femoris. Terram hu
midam non habitet neqꝫ uentoſam precipue
ubi flat auſter.

Digitized by Google

De accidentibus ani.

Caueat ab accidentibus anime multam ĩ ſpi
ritibus faciẽtibus cõmotionẽ et ſimiliter ĩ hu
moribus cuiuſmodi ſũt timor ira furor et ui/
tet aſpectus ad formas pulcras mulierũ et ui
ſum auditũ et tactũ omniũ rerũ que habẽt ad
uenerẽ incitare et fortẽ et continuã imagia/
tionẽ aut fortẽ affectionẽ in re coytus . nam
fortis imaginatio mouet humores queadmo/
dũ contingit in illo qui partus ẽ ad fluxũ ſan
guinis . cõſideratio rerũ rubearũ ipſum mo/
uet ad exitũ ita in caſu preſenti cũ ſperma ad
exitum ſit paratũ. affectio ſiue imaginatio ad
coitũ facile faceret ſemis effuſionẽ.

De motu et quiete.

Dimittat omne forte exercitiũ et precipue in
quo ptes ſpine laborẽt quoniã omne tale ex/
ercitiũ calorẽ fortificãdo attrahit materiã ad
locũ et eã diſſoluẽdo nocet quare dimittat et
precipue equitatio et breuiter cõuenit magis
quies quã motus fortis et caueat a balneo aq̃
dulcis.

De ſomno et uigilia.

Nocet ſomnus ſupfluus et nõ minus uigilie
ſupflue . Somnus ſex aut ſeptẽ horarum iu
uat ad digerendũ et materias maturandũ q̃s
inuenit et conuertit eas ad ſanguinis naturã
et cõuenienter tale facit naturali caliditate.
Sed ſi in corpore fuerit humores acuti et co/
lerici et ſomnus ſupfluerit calefacit calore ex
traneo ſecũda primi. Nulle caliditatis ſuper/
flua additio huic caſui conuenit. Vigilia niſi
fuerit excedens uidetur conferre ꝓpter exſic
cationem materierũ et conſumptionẽ ipſarũ
Dormire ſuper ſacũ in quo ſit ruta et agnus
caſtus conuenit precipue tempore frigido.

De inanitione et re

pletione. Omnis notabilis euacuatio eſt uitã
da eo ꝙ materie ꝑ ipſam ponuntur in motu
et debilitatur calor naturalis et prohibeant ꝓ
cipue euacuationes per ſolutionẽ uentris quo
niã attrahunt materiã ad uaſa ſeminaria pro
pter propinquationem et uicinitatẽ quam ha/
bent cũ inteſtinis. Et euacuatio per urinã ea/
dem ratione nocet ut uoluit Serap.v. breuia
rii cap.xiii. ſi tamen ob aliquã cauſam opor/
teret fieri euacuationẽ ꝓuocetur uomitus ſu
dor aut fiat cliſtere et ſic quolibet eorum leue

ut euitetur agitatio et fluxuſ materierũ et de/
bilitas et nati caloris et grauamen in mẽbris
ſeminalibus inter alias euacuationes cum ne
ceſſe ſit eas fieri plus mihi placet cliſtere qđ
ſic fit Re. blite foliorũ uiolarũ ſolatri uirge
paſtoris anna. m. i. rute parũ ſicce. m. ſe. ane
ti et cartamomi an. ſe. ℥. i. fiat decotio poſtea
coletur de colatura accipiantur. ℥. xiiii. quibꝫ
addantur zucari rubei. ℥. i. ſem. olei uenuſa
riſ. ℥. iii. olei de ruta. ℥. i. ſe. uitel. oui. i. ſalis
cõmunis. ʒ. i. ſem. et ſtomaco ieiuno ſuppo/
natur. Caueat etiã a multa et forti retentione
eorũ que euacuari debent ſiue ſint feces ſiue
urina ſiue materia ſeminalis multiplicata ut
aliquando contingit ꝓpter retentionẽ mate/
rie que euacuari ſolebat taliũ materierũ omiſ
fortis conſtrictio noceret. nam ex retentione
eorum que debent euacuari ꝓueniunt egritu
dines cõpoſitiõis ut opillatio laſſitas ſpaſmuſ
que omnia preſenti diſpoſitioni nocent. Itẽ
ex retentione euacuandorũ frequenter acci/
dit putredo et conſtrictio et ĩnate caliditatis et
ipſius ad igneitatẽ cõuerſio ſecũda primi do
ctrina ſecũda de retentione eorũ que euacuã
tur. ſed ille ſunt cauſe addentes in nocumen
to illius diſpoſitioniſ.

De cibo et potu.

Cauendũ eſt ab omnibus que ad uenerẽ du/
cunt appetitum. Qualia ſunt uentoſa pin/
guia et unctuoſa et quia legumina omnia
uentoſabilia ſunt nõ ſumant. que uero mul/
tũ prebẽt nutrimentũ niſi adeſſet corpis debi
litas nõ ſint in uſu frequẽti. nã talia ſpa mul
tiplicãt quod ad ſui expulſionẽ uirtutẽ irritat
expulſiuã. Ex rebus frigidis huic diſpoſitiõi
cõuenientibus plãtago portulaca ſolatrũ latu
ca. Ex rebus calidis ſunt ruta calamentũ mẽ/
ta de qua Auic. xxii. tertii. menta quod ẽ far/
macũ nobile ingroſſando ſpa et cõfortando
uaſa eius ad retinẽdũ ipſum. Ex ſeĩibꝫ lau
dant coriandrũ ſiccũ prepatũ ſecundũ omnẽ
eius modũ ſemẽ lactuce et portulace. Ex cali
dis ſiccibus ſunt ſemẽ rute ſemen agni caſti
carui ciminũ pmiſceantur frigida calidis. ita
ut ad quoddã ueniãt tempamentũ Cõueniũt
etiã accetũ et acetoſitas granatorũ limonum
citri arantiorũ cũ fuerint aromatizata cũ ca/
rui et cinamomo. Ex carnibus cõueniũt car/
nes ſilueſtriũ aialiũ et eorũ que facte nõ ſunt
pingues imo lacertoſe et caſeus medius inter
recentẽ et antiquũ parũ ſalitus. Ex piſcibus
cõceduntˀ aliquãdo fontales fluuiorũ lacuũ et
ualliũ nõ fetentiũ cũ fuerint prepati cũ oleo

et códiti et aceto et méta et cóuenit gelatina ex
pedibꝯ aialiū eliſſatis ī aceto. et carnes condi
anť cū aliquorū ex ſucis ſupraſcriptis et mē
ta. intētio ē ſpma ingroſſare cóueniūt pultris
ex frumēto lētes excorticate et cū aceto cōdite
et cōdiantur cū menta ſicca. nā uſus mēte et
recētis cū aceto et ſicca ē nobile farmacum in
hac diſpōe ut ſupra dictū ē auctoritate Auic.
Vinū ſit rubeū clarū aromaticū qꝫ ſi limpha/
ri oportuerit pmiſceať cū aqua decoct. corian
dorū et ſemis lactuce et portulace. uel cū aqua
decoctionis gumi arabici uel aqua decoctiōis
radicū nenufarſ exſiccatorū puluiſ ſupaſper
gēdus ferculis ſuis. Re. mēte ſicce. ℥. i. cimi
ni parū torrefacti. ʒ. i. ſem. ſeis portulace ſe/
minis lactuce an. ʒ. ii. coriandorū prepat. ℥.
ſe. piſtētur ſubtiliſſime et cribētur et fiant ſpe
cies quibus utatur ſup cibaria ſua.

Cura per potionem

Plures habet intētiones. unā q̄ materias eua
cuat cōes exiſtētes ī uiis ductuū ex quarū pre
ſentia hūiditas relaxās uaſa ſpmatis contēti/
ua foueť: ſcđa intētio ē minoratiue euacuare
materiā humidā flegmaticā relaxantē uaſa et
mēbra ſpmatis. tertia intētio ē materiā humi
dā flegmaticā ī dictis mēbris digerere. quarta
ē materiā flegmaticā a dictis mēbris eradica
tiue euare. v. itētio cōfortare uirtutē retentiuā
uaſorū ſpmatis. vi. intētio ē ſpmatis ingroſſa
tio ne ſua nimia ſubtilitate labať. ſeptima in/
tētio ē remouere ſpmatis acuitatē et renū cali
ditatē. octaua ē remouere cocundi appetitū ſi
ſupfluus fuerit.

Prima intentio ſic

pficitur. Re. mercurialis. m. i. ſe. blitis. m. i.
ſemis aneti cartami an. ℥. i. ordei excorticati.
℥. i. fiat decoctio ī ſufficienti aq̄ q̄titate poſtea
coletur de colatura accipiatur lib. i. ſe. cui ad/
dātur caſſie fiſtule. ℥. i. zucari ru. ℥. i. olei cō
munis. ℥. iii. uitelli ouorū numero. i. ſaliſ. ʒ.
ii. ſem. et fiat enema. hoc enema lenitiuum et
materierū cōim exiſtētiū in uiis ductuū edu
ctiuū iuxta primā intentionē ſumat calidum
ſtomaco ieiuno. Recipe ſebeſten numero oc/
to prunorū damaſcenorū numero. vi. paſſula
rū enuclea. ʒ. iii. decoquātur oīa in lib. ii. ſe.
donec reddeať ad quartā ptem et cū infrigida
ta fuerit malaxētur q̄ cocta fuerint manibꝯ et
coletur de colatura accipiatur quantū ſufficit
ad diſſoluendū caſſie nouiter extracte. ℥. i. et
fiat potus. iſtū potū lenitiuū euacuatiuū etc.
iuxta intentionē primā ſumat calidū p horas
octo poſt finē cene imediate precedētis ſuper
quē nō dormiat. deinde expectet donec tranſe
ant hore. vi. ab hora ſumpt. et tūc prandeat.
Minoretur materia iuxta intentionē ſecundā
Re. ʒ. x. benedicte ſimplicis. ʒ. ii. ſeri capri/
ni quantū ſufficit ad faciendū potū. iſtū potū
minoratiuū materie etc. iuxta intentionem ſe
cundā ſumat calidū ſecundū modū dictū de
linitiuo precedēti. Reci. pillu. de benedicta. ʒ
ſem. agarici. ℈. i. ſalis geme zenze. an. gra.
i. ſem. agaricus incidatur ſubtiliter et non pi
ſtetur et miſceātur oīa ſimul et cū electuario
indo reformētur pill. vii. iſtas pill. ſecundā i/
tentionē adimplētes ſi fuerint ſibi gratiores
quā potus ſumat mō et ordine prius dictis.
Si medicus preſens uiderit repletionē eſſe in
ptibus inferioribus hoc eſt ab umblico infra
et paucā eſſe in mēbris ſuperioribus admini
ſtretur cliſtere ordinatū in prima intentione.
et die ſequenti exhibeatur minoratiuū ſuū in
forma potabili ſiue in forma pillulari. Sed ſi
cōprehenderit repletionē eſſe in ptibus ſupe
rioribus exhibeatur lenitiuū potabile et poſt
duos dies minoratiuū. Digeranť materie fle
gmatice in mēbris ſpmatis iuxta intētionem
terniā. Reci. mellis roſati colati. ℥. i. ſyrupi de
duabus radicibus ſyrupi de biſantiis an. ℥.
ſe. aquarū mēte melliſſe et endiuie anna. ℥. i.
miſce et aromatiza cū puluere mēte et ſemie
agni caſti. iſte ē pro una uice. iſtū ſyr. materi
am digerentē iuxta ſecundā intentionē ſum/
mat calidū p horas octo poſt finē cene imedi
ate precedētis. et cōtinuet ipſum ſic ſumere p
dies. vii. et ipſum taliter ſumere incipiat ī die
imediate ſeq. ad diē aſſūp. minoratiui ſupra/
ſcripti.
Eradicatiue euacuetur materia iuxta intentio
nem quartā. Recipe prunorū damaſcenorū
numero. vi. ſebeſten numero octo paſſularū
ſine nucleis. ℥. ſem. aniſorū. ℥. ſem. fiat deco
ctio in lib. ii. aque uſqꝫ ad conſump. duarum
ptium poſtea coletur de colatura accipiantur.
℥. v. in quibus infundātur corticū mirabula
norū chebulorū. ʒ. ii. ſem. et ſtet in infuſione
p horas. x. poſtea buliant parū et coletur. et
fiat bona expreſſio et in ea expreſſura diſſol/
uantur agarici trociſcati. ℈. ii. mane. ℥. i. et fi
at potus iſtū potū eradicatiuū iuxta intentio
nē quartā ſumat calidū in die imediate ſequē
ti ad diē cōplete aſſump. ſupraſcriptorū ſyru
porū ſup quē cū ceperit poteſt p horā dormi
re poſtea uigilet donec tranſeāt hore. v. ab ho
ra ſūptionis et tunc accipiat. ℥. iiii. aque mel
lis facte ſecundū artē et inde ad horā prādeat
et nō ſe multo cibo aut potu repleat. Recipe
pill. aurearū. ℈. ii. agarici trociſcati. ℈. i. ſal

lis geme zenze.anna.gra.i.ſem.miſce et cū electuario indo reformentur pill.vii. Iſtas pillulas ad intentioné quarte intentionis ſumat ordine et modo qui dictus eſt ſi pill.ſunt ſibi gratiores quā potus.

Quinta intentio pficitur cū rebus uirtutem contentinā uaſorū ſpermatis confortantibus que ſic adimpletur. Recipe mente ſiece.ʒ.ſe. ſpecierū diacimini.ʒ.i.ſemis agni caſti.℈.i. ſpecierū triaſandalorū cū camphora.ʒ.i.ſeis portulace.ʒ.ſem.coriandorū prepatorū.℈.ii.raſure eburis.℈.ii.ſandalorū rubeorum.ʒ.ſem. camphore gra.ii. zucari albiſſimi q̄tum ſufficit et cū ſirupo de nenufare fiat electuarium et doſiſ ſit ad quantitaté caſtance hoc auté uti incipiat poſtquā ceperit eradicatiuū ſupraſcriptū de mane quando ſurgit. Recipe trociſcorum de roſis.ʒ.i.ſemis portulace.ʒ.i.ſem.ſandalorū rubeorū.ʒ.i.nenufaris.℈.ii.coriandorū.℈.i.mente ſicce.℈.ii.ſeminis agni caſti.℈.i.zucari albiſſimi quantū ſufficit et cū ſirupo de nenufare reformétur pill.vii.pro dragma de quibus ſumat.ʒ.i.ſem.loco electuarii ſi pill.ſint ſibi gratiores. Vſus mente aut uiridis uel ſicce eſt ſibi conueniés ad perficiendū hanc intentioné.

Sexta intentio perficitur cum rebus ſperma ingroſſantibus ne faciliter a uaſis ſpermaticis reſudando labatur. Recipe oleorum nenufaris.℥.ſem.roſati.℥.i.ſem.coriandorū boliarmeni raſure eboris anna.ʒ.ſem.ſuci canne humide cere albe quantū ſufficit pro unguento molli et fiat unguentū cum modico aceti quantū ſufficiat ad ſui penetrationé.cum huiuſmodi unguento ungātur loca renum et pectinis teſtes et collū uirge. Aut Reci. raſure ebboris,ʒ.ſem.camphore gra.ii. ſeminū portulace endiuie coriandorū papaueris albi anna.ʒ.i.roſarū albarum.ʒ.ſem. boliarmeni.ʒ.i.ſandalorū rubeorū.℈.ii. zucari albiſſimi.℥.v.miſce et cū ſyrupo de nenufare quātum ſufficit fiat confectio ſolida in morſellis. quorum quilibet ſit triū dragmarū de hac cófectione adimplente ſextā intétioné ſummat morſellū unum de mane cū ſurgit.et aliū ante cenam per horas adminus duas.
Aut Recipe mente ſicce.ʒ.i.ſemis agnicaſti ʒ.ſem.ſeminū portulace endiuie portulace et latucarū et plantaginis.℥.ſem.nenufaris.ʒ.i.camphore gra.ii.corallorū rubeorum raſure eboris anna.ʒ.ſe.zucari albiſſimi.ʒ.vi. miſce et cū ſyrupo de nenufare quantū ſufficit fiat confectio in morſellis.quorū quilibet ſit pōderis trium dragmarū quorum uſus ſit ut de pma dictū eſt ſed hec ē ualidior.

Remoueatur acuitas ſpermatis et caliditas renum iuxta intentioné ſeptimam. Recipe olei roſati.℥.i.olei nenufaris.℥.ſem.litargiri.ʒ.ſem.ſeminū portulace endiuie lactuce et plantaginis.ʒ.i.boliarmeni raſure eboris anna.ʒ.ſem.ciperi.℈.ſem.mente ſicce.℈.ii. cere quantū ſufficit et fiat unguentū quo ungātur renes et pecten collū uirge de mane cū ſurgit et quando uadit dormitū.
Recipe aquarū portulace nenufaris anna.℥.i.ſem.endiuie.℥.i. corallorum rubeorū.℈.i.zucari albiſſimi.ʒ.ii.miſce iſtum potum in frigidatiuū etc.ſumat in aurora ſuper qué poteſt ad libitum dormire ſed cum ſenſerit loca renum eſſe in caliditate remiſſa neq̧ ſperma egrediens habere acuitatem ab iſtis hanc intétionem perficentibus deſiſtat.

Octaua intentio adimpletur remittendo coeundi appetitum que ſic adimplet̃. Recipe mēte ſicce.ʒ.i.ſeminis agni caſti.ʒ.ſem. ſeminum endiuie portulace lactuce plantaginis.℥.ſem.nenufaris.ʒ.i.camphore gra.ii.corallorum rubeorū raſure eboris anna.ʒ.ſe. zucari albiſſimi quantū ſufficit et cum ſyrupo de nenufare fiat electuariū de hoc electuario ſumat ſtomaco ieiuno ad quantitatem caſtanee.hoc autem continuet cū coeundi appetitus infeſtaret. Recipe mēte ſicce.ʒ.i.ſem.trociſcorū de camphore.ʒ.i.zucari albiſſimi.℈ i.ſyrupi de nenufare quantū ſufficit et reformentur pill. Iſtas ſumat loco electuarii ſupraſcripti ſi pill.ſibi fuerint gratiores.

¶ Sed quia plura que ordinata ſunt in cura ſupraſcripte diſpoſitionis ſunt frigidā et mēbrum cui primo occurrunt que per os ſumūtur eſt ſtomacus ad hoc ut frigiditate predictarum rerum non ledatur ut meliorem poſſit pficere digeſtionem et bonum chilum generare non aptum in flegma cōuerti q̧ foueat malam complexioné humidam uaſorum ſpmatis. Recipe olei de maſtice olei de menta anna ʒ.vi.cimini ameos anna.ʒ.ſem. calami aromatici ciperi anna.℈.i.galange gariofilorū. anna.℈.ii.laudani.ʒ.i.cere albe parum et fiat unguentum molle quo ungatur ſtomacus ante prandium et cenam per horam unā manu calida.aut Recipe macis thuris anna.ʒ.i. maſticis.ʒ.i.ſem.galange gariofilorum an.ʒ.ſem.xiloaloes calami aromatici anna.℈.i. carui nigelle anna.ʒ.ſem.terbentine quantū ſufficit et fiat cerotum ad formam ſcuti quod

ſtomaco applicetur ſi cerotum ſibi magis fuerit gratum.

¶ Bauerius de Baueriis.

Pro Ser Antonio de chumis.

A diſpoſitione

iſtius ſpectabilis uiri hic ordo eſt ſeruandus. cauere debet ab aere frigido et humido et ab aere uentoſo precipue flante auſtro aut borea. Eligat aerem calidum et ſiccum qui ſi non fuerit talis naturaliter fiat arte cum igne aut ſuffumigio ex thure ſtorace ſandarace aut granis iuniperi ſuperaſpergendo aliquod iſtorũ carbonibus.

Caueat a triſtitia melanconia ſollicitudine et furore. letetur gaudeat neqꝫ nocet interdũ parum iraſci. coitũ uero dimittat aut eius uſus ſit per longa interualla.

Somnus ſit de nocte non de die ſitqꝫ ſup alterum laterũ aut ſuper uentre ſed nullo pacto ſuper dorſum neqꝫ prius dormire incipiat q̃ due hore a fine cene tranſiuerint neqꝫ ſit minoris temporis quinqꝫ horarũ neqꝫ maioris ſeptem.

Nocet exercitiũ imediate poſt cibũ factũ. ſed laudatur cum fecerit ipſum tempatũ ante prandium et cenã prandio iam digeſto. euacuatis primus ſupfluitatibus prime et ſecũde digeſtionis. Cauere debet ab omnibus cibis mali chimi difficilis digeſtionis et ab omnibus in caput euaporantibus. Eligat ſibi pane ex bono frumento debite cocto et conuenienter fermentato in cuius compoſitione ſit aliquid ſalis dimittat cibaria que ex paſta fiũt agima. Comedat carnes perdicũ faſianoſum turturum pipionum ex colũbaria uolare incipientium turdorũ merularum et aliarum auiũ minutarum que degũt in nemoribus. Caprioli leporis edi caſtrati et interdum uituli lactãtis. dimittat horum animaliũ uiſcera et lac et caſeum et butirum. Conceduntur oua recentia ſorbilia tremula aut in aqua fracta abiecto albu. Piſces generaliter ſunt mali. Leguminã non conueniunt ut fabe cicercule et ſimilia. Conceditur brodium cicerũ rubeorum granis dimiſſis. conceditur etiam milium far panicũ et rizum. Ex herbis dimittat q̃ ſunt frigide et humide ut portulaca ſpinachia atriplex cucurbita mellones citrulli cucumeres. Ex radicibus herbarum nocent allia cepe pori bulbus et raſanus. Conueniunt herbe calide et ſicce ut ſaluia ſerpillus menta maiorana roſmarinus feniculus petroſillus et ſimiles. Nocent fungi et tubera. Dimittat fructus omnes humidos ut ceraſa pruna perſeca armilla mora pira mala et nuces et uue. Vti poteſt ficubus uuis paſſis granis pini ĩ aqua feruẽti prius quater infuſis poſtea in umbra exſiccatis. deinde cum zucaro confectis et piſtachiis et auellanis torrefactis. in fine uero menſe ſumere poteſt grana coriandorum preparatorum habentium unicam zucari coopertiuram poſt que nihil bibatur.

Vinum ſit album pauciferum medium inter dulce et ponticum ſiue bruſcum quod ſi non eſſet ſatis paruum limphetur cum aqua ciſterne. Caueat a multa cibi repletione neqꝫ comedat niſi cibum priorem ſenſerit eſſe digeſtũ. neqꝫ prandere differat cum ueram incurrerit famem. neqꝫ comedat uſqꝫ ad ſacietatem imo a menſa ſurgat cum reliquiis famis curet habere omni die uentris beneficium bis aut ſaltem ſemel quem ſi non habuerit naturaliter habeat arte cũ ſuppoſitorio facto cum melle et ſale aut cum radice blite ſale ſuperaſperſa. aut cum enemate cõmuni comedat in ſero minus quam de mane.

In regimine medici

nali ſic procedatur. Recipe pill. aſſaraiet. ʒ. i. fiant pill. quinqꝫ Iſtas pillu. a capite materiam minorantes ſumat per duas horas poſt cenam quando uadit dormitũ. Recipe mellis roſati colati ſyrupi deſticados anna. ℥. i. Item Recipe acori. ℥. ſem. yue ſaluie palitice anna m. ſem. ſiſileos. ℥. ſem. piſtentur modo groſſo et bulliant in lib. iii. aque uſqꝫ ad conſumptionem duarum ptium et coletur de colatura accipiantur ℥. iii. et addantur ſupraſcriptis ſirupis. Iſte eſt pro una uice fiat pro duabus. iſtum ſyrupum calidum ſumat per horas octo poſt finem cene imediate precedentis et uti incipiat in die imediate ſequenti ad diem aſſũptionis ſupradictarum pillu. et ipſum continuet omni die uſqꝫ ad octo uel decem dies aut ſecundum ꝙ uidebitur medico preſenti ex digeſtione humoris per urinam.

Recipe pillularum cochiarum. ʒ. i. fiant pillule quiqꝫ iſtas pillulas materiam a capite eradicantes accipiat per horas octo poſt finem cene imediate precedentis in die ſequenti immediate ad diem complete ſumptionis ſupraſcriptorum ſyruporum ſuper quas cum ſumpſerit poteſt per horam dormire deĩde uigilet donec tranſeant hore quinqꝫ ab hora ſumptiõis et tunc accipiat. ℥. iiii. ſem. brodii macri abſqꝫ ſale cum. ℥. i. zucari rubei et inde ad horã

prandeat et non ſe multo cibo grauet. Recipe
olei de coſto. ℥.i. ſtoracis ſicce. ʒ.i. laudani.
℈.ii. euforbii grana.ii. caſtorei gra.iiii. cere
parum et fiat unguentum molle cum quo ca
lido ungatur ps poſterior colli a loco ubi col
lum cõiungitur capiti uſqȝ ad eam ptem ubi
coniungitur ſpatulis et hoc fiat in ſero ante
cenam et de mane quando ſurgit. deinde ſup
ponatur modicum lane ſuccide et ſuperlige/
tur hoc unguento uti incipiat per duos dies.
poſtquam ceperit pill. ultimo ſcriptas et con/
tinuet. Recipe unguenti marciaton unguenti
agrippe anna. ℥.i. dialtee. ℥.ſem. miſce et cũ
hoc ungatur brachium impeditum totum ma
ne et ſero ut dictum eſt de priore unguento.
Recipe diacori. ℥.iii. de iſto elecuario ſum/
mat ad quantitatẽ unius caſtanee quando ua/
dit dormitum. Recipe diamuſci dulcis. ℥.iii.
de iſto accipiat ad quantitatẽ caſtanee quan/
do ſurgit de mane tempore calido ſufficit ꝙ
ſumat alterum iſtorum tempore uero frigido
ambobus uti poteſt. Recipe aloes. ʒ.ii. ſem.
mirabolanorum chebulorum maſticis anna.
ʒ.ſem. agarici electi. ʒ.i. ſalis geme zenze.
anna gra.v. ſpecierum yere de octo rebus. ʒ.
i.ſem. cõficiatur paſta pro pill. cum ſuco aco
ri et maiorane ex qua cum opus fuerit ſumã
tur. ℈.ii.ſem. ex quibus fiant pill.v. Iſtarum
pillu. uſualium abſqȝ cuſtodia ſumat. ℈.ii. ſe
mis quando uadit dormitum et hoc in omni
fine decem aut duodecim dierum et quando
pill. uſuales ſumit non ſumat electuariũ. iſtis
actis ſi curatus fuerit bene eſt ſi minus reite/
ret ſyrupos cum pill. cochiis modo ſupraſcri
pto. nam iſte diſpoſitiones cronice non facili
ter remouentur. Laus deo.

Bauerius de Baueriis.

Diſpoſitio Illu.

Do. Margarite de Gonzaga ẽ
dolor faucum et dentium et co/
rum debilitas quibus coniungitur debilitas
nuce et colli cum plenitudine ſtomaci et pec/
toris et debilitate digeſtiue ſtomaci et tardita/
te deſcẽſus cibi ab eo. quorum omnium cau
ſam exiſtimant doctiſſimi phiſici eſſe cathar/
rum groſſum et uiſcoſum a cerebro deſcen/
dentem ad membra predicta. licet putent cere
brum eſſe aliqualiter ſubſtantifice ſiccum li/
cet qualitatiue humidum quoniam a menſibꝰ
pluribus citra duxit ſua Illuſtriſ. do. noctes ĩ
ſomnes. hic eſt caſus quem accepi. modus et
cure ſcd'm quem proceſſerunt iſti doctiſſimi
phiſici mihi ſignificatus eſt qui egregius fuit
neqȝ canonice aliter poterat procedi. et ſi hic
modus cure non ſuffecit aggredienda eſt alia
uia ſcilicet artificialis balnei de cuius modo ĩ
fra ſcribam cum iſtud a me precipue petatur
Vnum tamen prius dicã nam putant Illu. do
mi. capitis complexionẽ eſſe declinantem ad
ſubſtantificã ſiccitatẽ ppea quia iam diu noc
tes duxit inſomnes. Cõſiderandũ eſt ſi iſtud
ſignum eſt ſufficiens ad arguendũ ſupra cere
bri ſiccitatẽ cũ uideamus ſenes dormire non
poſſe pp humiditatẽ nitroſam ſiue baurachiã
in eis multiplicatã et non pp cerebri ſubſtan
tifice ſiccitatẽ. quicquid tamen ſit modum cu
re non habet uariare. Cum indicatio curati/
ua ſumatur ab eſſentia morbi ut Galie. et ce/
teri medici atteſtant et cauſa diſpoſitionũ ſu
pra nominatarũ ſit materia groſſa uiſcoſa. hu
ius cauſa eſt mala complexio frigida et humi
da ad hanc remouendã oportet procedere cũ
rebus calidis et ſiccis que ſint reſolutiue cum
aliquali confortatione. cum uero pceſſum ſit
cum ſyrupis et medicinis et non ſuffecerit tẽ
ptanda eſt uia balnei cum non ſit tẽpuſ uſus
balnei naturalis opus eſt fiat artificiale. de re
bus ad propoſitũ facientibus ſunt aque cine/
ricie et aque nitroſe et ſalſe de quibus dixit.
Auic.ii. primi cap. Quidam ornate loquen/
tium nitroſe quidem et ſalſe capitibus et pec/
tori auxilium prebent que materias recipere
ſolent et conferunt ſtomaco humido et ydro/
piſim et habentibus inflationẽ. Et ualẽt aque
ſulfuree de quibus Auic. in cap. ſupra allega
to. Sulfuree aque neruos mundificant et do/
lores diſtenſionis et ſpaſmi ſedant etc. et ſub
dit ſed ſtomacũ laxant et deſideriũ deiiciunt.
hoc faciunt cũ corpus in eis balnearetur. ſed
ubi ſolũ ad caput ſuſcipitur non faceret hec
nocumenta. oportet iſtas aquas quibus caput
duciandũ eſt fieri artificialiter ut in eis aliqd
iſtorum apponatur aut decoquatᷣ. unde Aui.
loco allegato. Balneum quoqȝ differentias ha
bet aperte aquarum que in ipſo fluunt ſi enim
fuerint nitroſe aut ſulfuree aut cinericie. aut
ſalſe natura aut ingenio ſcilicet ꝙ ĩ eis aliqd
horum apponatur. ſ. nitri aut ſulfuris aut ci/
neris etc. aut in eis coquatur ſicut ſtafiſagria
aut bacce lauri aut ſicut ſulphur etc. Summa
tur aque quantitas duarũ aut trium corbarũ ĩ
qua ponatur ſulfuris uiui lib.xx. ſalis libra.
xxv. cineris uitium aut ficus lib.xxx. Cum
iſtis ponantur in eadem aqua sticados arabici
ſaluie maiorane aſſari betonice et rute roſma
rini abrotani foliorum lauri origani yſopi ba
ſiliconis gariofilati anna. m.iiii. decoquãtur

in predicta aqua et ſeruetur. hec decoctio reite
randa eſt omni fine quinqꝫ dierum antequam
balneum ad caput fiat reiteranda eſt purgatio
ſyrupis premiſſis. facta purgatione cum natu
ra conſueuerit mittere materiam ad fauces et
ad dentes et ad ptes ſuppoſitas uideretur ut p
tes ille prius confortarentur antequā aquam
ad caput ſumeret ne ſi balneum ſua caliditate
materiam ſubtiliaret et flueret ne reciperetur
in ptes iam dictas. unde. iii. regni. Repellit ei
a ſe membra confortata ſtiticis. Fiat decoctio
cum menta coriandris prepatis mirto Gallis
cipreſſi ſandaraca de qua ſepe in die gargari/
zet et teneat in ore. fiat linimentum cū melle
roſato corallis et maſtice et liniantur dentes
et gingiue quando uadit dormitū quo facto ſi
tuetur uas ſuper tripedes in quo ponatur aq̄
decoctionis rerum ſupraſcriptarum tante ca/
liditatis ut poſſit ſine moleſtia ſufferre. Iaceat
Illuſtriſſima domina reſupina ſuper bancum
ita ut ſuſcipiat aquam perforamen deſcenden
tem ad caput ubi coronalis comiſſura coniun
gitur ſagitali. a loco a quo aqua a uaſe egredi
tur uſqꝫ ad comiſſuras ubi ſuſcipitur debet eſ
ſe diſtantia duorum palmorum. foramen per
quod egreditur aqua debet eſſe tantum ut i eo
poni poſſit digitus puus ſub capite teneatur
uas in quo aqua cadens a capite recipiatur. et
hec aqua ponatur in cacabo ſtante ad ignem
aut ad tempandā aquam ſi fuerit nimis cali/
da et hec aqua taliter recipiatᷣ per ſpaciū dua/
rum tertiarū unius horeſi non fuerit ſibi mo
leſtum ubi grauaretur tanto tēpore ſtare ſtet
per medietatem hore cum a balneo ſurgit ex/
ſiccetur caput panis calidis et inde ad horam
prandeat. poſt prandium ad horas ſeptem ite
rum aquam ad caput ſummat ſeruando mo/
dum qui dictus ē de mane debere ſeruari cū
balneum acceperit per dies decem. ut dictum
eſt majoretur foramē canulle per quod egre/
ditur aqua ex uaſe ut maior aque quantitas ca
piti occurrat. fortificetur aqua cū adiunctiōe
pluris quantitatis ſulphuris et cineris et nitri
et appoſitione plurium herbarum et ſi tunc p
horam poſſet balneum ſufferre laudabile eſ/
ſet. hoc tempore cum a balneo ſurgit et caput
fuerit exſiccatum ſufficienter fricetur caput et
collum cum aqua que ſic fit.

Recipe aque ardentis quater ſublimate lib. ii.
et infundatur in ea nucis muſcate gariofilorū
macis thuris anna. ʒ. i. laudani. ʒ. ii. ſitqꝫ a/
qua in uaſe uitreo ſtricti orificii et optime cū
cera uas ipſum claudatur.
Si contingeret pp balneū ꝙ materie ſubtilia
rētur et deſcēderent ad pectus et ad ſtomachū
ſumat poſt finē cene precedentis ad horas oc
to infraſcriptas pill.
Recipe pillu. de yera Nicolai. ʒ. ſem. pillula.
de agarico. ℈. ii, miſce et fiant pill. ſeptē poſt
iſtarū pillu. ſumptionē ſtet horis ſex antequā
comedat et ea die nō ſumat balneum ad caput
ſaltem de mane. Antequā ſe exponat ad bal/
neum curet habere uentris beneficiū aut ſal/
tem tētet habere.
Caueat a uento et ab aere frigido a triſticia et
melāconia gaudeat et letetur. non dormiat de
die et ſi ſibi uideretur cibum preaſſumptū nō
eſſe digeſtū. non recipiat balneū niſi prius di
geratᷣ. hec que ſcripſi remitto limitāda et cor
rigenda eximiis doctoribus magiſtro Policle
to ferrario Magiſtro Iohan. Antonio zaite et
Magiſtro Lodouico de grignano.
¶ Bauerius de Baueriis.

Enerabilis do

mina mater ſcolaris dociſſimi
Magiſtri Cornellii reclans de
mechelinia plerūqꝫ patitur dolorē dextri late
ris et inde cōicatur ſubito cordi adeo ut ſinco
pim incurat cū eſt in poxiſmo et euomat ſeu
expuet ut ſcribūt flegmata citrina aliquando
uiridia interdū nigra tenaciſſima et ſi cecide/
rint in pelui ubi ſit aqua tēdūt infundū. Iſta
eſt informatio q̄ mihi eſt data. Ex iſtis dictis
mihi uideť ꝙ tremor cordis ſit p cōitatē a ſto
maco et ꝙ cauſa dolorē faciēs ſit colera uitel
lina que generatᷣ ex flegmate groſſo et uiſco/
ſo p admixtionē colere et hec materia p adhu
ſtionē ſit uiridis tranſiēs ad praſſiuā et p ulte
riorē adhuſtionē ſit nigra. unde hec materia
exiſtēs in ſtomaco precipue in pte dextra uer
ſus regionē epatis dolorē cauſat et p uiā cōi/
tatis cordi cōicatur nocumentū ꝙ eius cauſa
ſit materia ſupradicta apparet ex uomitu et ex
ſputo talis materiei. Iſta diſpō grauis ē et pi/
culoſa. unde Auic. iii. i. Illi cui tremor cordiſ
aſſidue acciderit de ſe ipſo ſit ſollicitus ne ſu/
bita intercipiatᷣ morte. ¶ Iſtius egritudinis
cura duobus pficitur inſtrumētis Dieta. ſ. et
potione. dieta cōſiſtit in debita adminiſtratiōe
ſex rerū nō naturaliū. quarū una ē aer. a quo
primo incipiā. ¶ Cap. i.

De aere.

Nocet aer corruptus aut uenenoſus ut ē pe/
ſtilētialiſ et aer groſſus turbidus et oīs aer itē
ſe qlitatis. ſ. nimie calidi. aut frigi. ſiccitatis
aut multe humi, et aer habēs malū odorē.

Digitized by Google

Eligat aer clarus euētatus declinās ad frigi. aliqualiter. et ſiccitatē ꝙ ſi talis aer aliter haberi nō poſſit. fiat artificialiter ut irrorādo camerā cū aqua ro. uiolis nenufare cū qbus ponatur aliquid uini al. ſubtilis ut odor rerū frigidarū magis penetret et cū ſuffumigio facto ex corticibꝫ pomorū macianorū poſitis ſup carbones. et licet doctores ꝑcipue de aere icolligāt nihilominus uolūt p i pm reliqua elemēta itelligere. Caueat ne igni multū appropinquet nec ſup calefaciat caput et pectus multū uitet et frigus forte et ꝑcipue extremitatū locus habitatiōis ſit remotus a curſibuſ aquarū a cloacis et a locis fetidis ſit declinās ad ſicci. aquas fugiat turbidas et habētes malū odorē et saporē. eligat aquā clarā fontis aut ciſterne que nullo pticipet malo odore et ſapore.

De accidentibus ani.

Cap. ii. Caueat ab ira triſtitia melāco. ſollicitudine et quia coitus ad accidētia ai reducit pp delectationē q̄ ē in ipſo dicitur ꝙ multum nocet ꝑcipue exiſtēte cibo i ſtomaco aut cū eius actus frequētatur. cōfert letari gaudere bene ſpare ꝑcipue de ſalute ſua ↄuerſari cū amicis et dilectis et habere ſermonē de rebus delectabilibus et iocundis. Cap. iii.

De ſomno et uigilia.

Stāte forti tremore de quo ſuſpicat ne perducat ad ſincopim aut ſtāte ſincopi nocet ſōnus ſed tp̄e quietis aut interpolíatiōis conuenit et fiat p̄mo ſup latus dextrū poſtea ſup latus ſiniſtrū capite bene eleuato et corpe debite pānis tecto. unde Auic. iii. p̄mi. c. de Regi. eius qd' comedit et bibit. Et debes ſcire ꝙ multis coopire pānis et ceruical eleuare exiſtit ex illis q̄ in digerēdo iuuāt et ad ultimū quidē ut mēbrorū ſitus ad inferiora ſint declinātes et nō ad ſupiora ſed antequā dormire incipiat labātur hore due a fine cene et ſi nocte nō tamen dormiret cōceditur ſomnus diurnus poſt prādiū p horā unā cū dimidia. Cap. iiii.

De motu et quiete.

Supfluū exercitiū nocet atq; nimia ques ſed tp̄e quo nō uexatur cordis tremore euacuatis prius ſupfluitatibꝫ p̄me et ſecūde digeſtiōis. conuenit exercitiū pedeſtre aut equeſtre ante prādiu et cenā cibo i ſtomaco iā digeſto et in epate et i mēbris qd' tēpus cōiter eſſe ſolet ſeptē aut octo horarū a fine cibi aſſumpti ſit exercitiū ante cibū fortius licet poſt cibū cōpetat motus ſuauis. unde Auic. iii. primi. c. ſupra allega. Et queādmodū oportet motū q eſt ante comeſtionē nō eſſe debilē ita neceſſe ē ei ne motus qui ē poſt ipam fiat niſi molliter et ſuauiter loco exercitii cōueniūt fricatiōes incipiētes a ptibꝫ ſupioribus trahēdo inferius et ad coxas et tibias excepta illa q̄ fracta fuit ne pp debilitatē ad eā traheret materia q̄ tumorē faceret. cōueniūt capitis pectinatiōes de mane quādo ſurgit cū leui fricatiōe etc.

Cap. v.

De cibo et potu.

Nocēt cibaria quecūq; ſunt difficilis digeſtionis et generatiua malorū humorū. unde cauere debet a pane agimo aut male cocto et ab oībus cibis qui fiūt ex paſta ag ma ut lagane et a carnibus aialiū ueterū et a uiſceribus omniū aialiū ut ſunt cerebrū pulmo cor renes inteſtina ſtomacus ſplen et epar. excepto epate pinguis galline. Ex his q̄ ab aialibus accipiūtur. nocēt butirū lac caſeus et ꝑcipue ſalitus. et oua dura aut frixa. nocet ois potus dulcis et fumoſus et uinū grāde et multū acetoſum. Piſces omēs dure carnis uiſcoſi et ſine ſquamis et qui accipiunt in aqs putridis et ſalitı et habētes textā ſunt uitādi. Ex granis nocent fabe faſioli miliū cicera alba et rubea. panicū piſa et ſimilia iſtis pp eorū uentoſitatē aut ꝑpter eorū ſtiticitatē uel pp utrāq;. Ex herbis nocēt oēs q̄ ſunt calide et ſicce multū et q̄ ſūt calide et hu. ut ruta eruca etc. et oēs que ſunt frigide et hu. ut portulaca cucurbita et ſimileſ Fructus qui faciliter corrūpunt ſunt uitādi ut pſica mora cereſa pruna etc.

Eligatur panis ex farina optimi tritici ꝙ ſit mundū ab aliis granis precipue a lolio ſit debite coctus et cōuenienter fermētatuſ in cuius cōfectione ponat aliquid ſalis et ab eo abiitiātur cruſte quādo comeditur. ſit nō minoris tēporis unius diei neq; pluris triū dierū.

Vinū ſit pauciferū coloris citrini boni odoriſ

Carnes ſint perdicum faſianorum turdorū et laudarum et reliquarum auiū degentiū in pratis et nemoribus et non in ſtagnis ſeu paludibus ut anſares anates et ſimiles.

Ex quadrupedibus ſilueſtribus conueniunt carnes leporis iuuenis et caprioli.

Ex domeſticis auibus laudantur capones iuuenes et carnoſi et pulle et galli nondū coeuntes. Ex quadrupedibus domeſticis conueniunt carnes edi caſtrati agni annualis et uituli lactātis a reliquis abſtineat ex his que ab animalibus accipiunt. conueniūt oua recētia ſorbilia aut tremula uel in aqua fracta abiecto albumie, unde Auic. de uiribꝫ cordis dixit

uitella tpate cóplexióis ſunt ex quibꝫ tria coe
niút ueločiter i ſanguiné tráſmutari et parú
ſupfluitatis poſt tráſmutationé relinqre et ſá
guiné generare cóformé ſanguini quo nutri
tur cor uicʒ ſubtilé et clarú ppellit.ergo feſti
náter ad ipm.ſ.cor et idcirco pceteris nutrié
tibꝫ cóuenieés é i diſſolutóe ſbé ſpús et dimi
nutióe materie ipſius.ſ.ſanguis cordialis.
Piſces pui ſquamoſi capti i aquis currétibꝫ
et laudabilibꝫ ut lucii carpiones trute capeda/
ni etc.cócedútur.Ex mari cóceduntur aurate
paſſares ſolie mlie et cóſimiliies. Ex gra.có/
ceditur far et far ordei et brodiú ciceru rub.
Ex herbis cóueniút endiuia cicorea borago
bugloſſa blita lactuca cú foliis mente.Ex fru
ctibus cócedútur paſſule enucleate fiſtici cú
prius ſteterint p dié i aqua endiuie infuſi po
ſtea ad umbrá exſiccati cóceduntᷣ etiá carice
pingues ante cibú tépore hyemis.

De inanitione et re.

Cap.vi. Cauere debet ab oi ſupflua repleti.
nó ſolú humorali ſed ét cibali p qua ponuntᷣ
quedá regule.Pria cú famé naturalé incur/
rerit nó differat cibú ſumere. Scd'a nó come/
dat niſi famé habeat.Tertia cú appetitus inté
ſus fuerit nó comedat uſqꝫ ad facietaté immo
ſurgat a méſa cú reliquiis famis. Quarta ſi
ſéſerit cibú prius aſſúptú nó eſſe digeſtú imo
corruptú ex malo odore a ſtomaci ad os aſcé
déte ab ipſo cibo túc puocetᷣ uomitus cú aq̄
tepida decoct.raſani aut aneti aut ſemis atri/
plicis cú aceto modico et detur totú tepidú et
poſtq̄ p horá retinuerit cóprimat linguá digi
to et euomat uel ponat i guttere penná oleo i/
tinctá et cú ea cómoueat gutᷣ agitádo et poſt
uomitú ſtet p horá cú dimidia et comedat.ſed
ſi ſenſerit repletioné i uétre quá cognoſcet ex
gurgulatióe in eo faciat ſibi cliſtere pcipue ſi
fuerit i inteſtis inferioribꝫ ꝙ ſic fit. Re.mer/
curialis malue boraginis cú ſuis radicibus et
blite florú camomille an.m.i.cartami aniſo/
rú an.ʒ.i.piſtentᷣ ſcia mó groſſo et incidantᷣ
herbe et fiat decoctio et coletᷣ de colatura acci
piatur lib.i.ſe.cui addátur caſſie mellis uiola
ti an.ʒ.i.olei cóis.ʒ.iii.yerapig. benedicte.
an.ʒ.vi.ſalis.ʒ.ii.ſem.et calidú ſtomaco ie/
iuno ſupponatᷣ.ſed ſi repletioné ſenſerit i in/
teſtinis ſupioribꝫ ſumat ante cibú p horá.ʒ.
i.pill.alefangi.Quita nó bibat niſi prius ſex
bolos ſumpſerit et bibat parú p uice et ſepe.
ſed tota quátitas potus nó ſit multa. Sexta te
netur habere bis i die uétris beneficiú aut ſal
té ſemel quod ſi nó habuerit naturaliter habe
at arte cú ſuppoſitorio ex radice raſani aut ra
dice blite iuolutis i ſale trito et deinde unctis
oleo comeſtibili uel fiat cliſtere ſupra ordina
tú. Septia nó comedat i eadé meſa diuerſa ci/
baria ſed ſit contéta uno uel duobꝫ. bene ma
ſticet cibú qué ſúmet. Noceret ét ſupflua in/
anitio ſi fuerit ex nimia euacuatóe aut ex mul
ta cibi paucitate ut eét ieiunare i pane et aqua
aut uti cibi longa pcitate.Regimé ſupraſcrip
tú é obſeruandú tpe quo nó é ſincopis neqꝫ
tremor cordis. Sed quádo ſincopis foret aut
uehemés cordis tremor nó ſp eſt exhibédus
cibus.ná ſi foret materia colerica faciés tréo
ré aut ſincopim aut eſſet i ſtomaco multitudo
crudorú humorú nihil cibi eſſet exhibendú.
Quod ſi qs dixerit ꝙ accidétibꝫ uirtuté pſter
nétibus illico é cibus dádus. mó ſincopis et
uehemés tremor reſoluút ſpús et uirtuté debi
litát.ergo uidetᷣ ꝙ illud cóe dictú indiget limi
tatióe ut fuit intétio gal.ii.regi. oculorú com
mé.xlix.Verú tamé cú in oi ſincopi multa fi/
at ſpirituú reſolutio cú iterdú nó ſupſiuit ſpi
ritus niſi q é in minera túc dico qd' conuenit
exhibere aliqd uini puta.ʒ.i.unde gal. in có
men.affor.Qui nutriuntᷣ copioſe etce. dixit
oim ueločiter et multú nutriennú é uinú. un
de ſi uideris pulſus ſubmergi nó detᷣ pullus
piſtus neqꝫ exhibeantᷣ oua ſorbilia quoniá eſ
ſet addere ad ſuffocationé.

Cura per potionem

eſt duplex.Vna que debetur ſtáte ſincopi aut
uehementi cordis tremore.Alia q̄ debetᷣ quá
do nó fuerit ſincopis neqꝫ uehemens tremor
cordis. Cura ſincopi exiſtéte habet.iiii.inté/
tiones.Prima é phibitio reſolutióis ſpús.Se
cúda é ipſorú ſpirituú cóſortatio.Tertia é ip/
ſorú ſpirituú regeneratio. Quarta é ſpirituú
ad exteriora attractio.unde Auic.nó eſt poſſi
bile nobis ut ſemp laboremus i abſciſióe cau
ſe ſed nobis é neceſſariú ut opponamus acci/
déti cú eo quod ptinet et ſubdit utplurimum
qd' intéditur i poxiſmo é ad phibitioné reſo/
lutionis ſpirituú et ipſorú cóſortationé et re/
ſtaurationis ipſorú attractionis ad exteriora.

Prima Intétio pficitᷣ irrorando facié
pectus et pulſus cú rebꝫ frig.
et ſtiticis et odoriferis et aeris flabellatióe.Ir
roratio faciei plurimú ualet quoniá multi ſpi
ritus ad eá ueniút et é mébrú diſcoptú unde
multi ab ea euaneſcát ſed ab ea interius reuo
centᷣ.ad cor iroratur.unde conuenit aqua fri
gida aſpſa q̄ ſua frigi. cutim códempſat et p/
hibet ſpirituú exitú et aqua roſata é iuuatiua
ualde irrorata et aeris flabellatio quoniá p eá
remouetᷣ calidus aer cuius loco ſuccedit fri/

Digitized by Google

gidus.unde Aui. Ex eis q̄ neceſſaria ſūt i oī
nibꝫ ſpeciebus ſincopis ē inſpiſſatio corpis
exterius ut cōprimat̄ ſpiritus reſolutus .i. pꝰ/
paratus reſolui et retineat̄ et ꝓhibeat̄ ab exa
latione.

Secunda intentio.

implet̄ cū odoriferis bonis applicatis naribꝫ
et ſuffumigiis in caſu ueſtro tēd ētibus ad fri
gi. ſicut in caſu iſto odor uiolarū ſandalorū
citrinorū et camphore imo ſuffumigare aerē
cū aliquo predictorū cōfert et ualet odor po/
morū citoniorū et pſicorū.

Tertia intentio.

Que ē ſpirituū regeneratio iplet̄ cū potu ui/
ni et aqua carniū et in caſu preſenti ſit uinū
actu frigidū. Vinū nō ſit purū imo aqua ro/
ſata pmixtum ſi fuerit ſtomaci uacuitas et fa
mes. Nā dixit Auic. ſi daret̄ purū fortaſſe
accideret ex eo cōmixto rationis et ſpaſmus
pp mordicationē quā facit et euaporationem
ad caput. pcutit eni ſtomacū et cerebrū quare
oportet ut miſceat̄ cū aqua multa. ſ. fri. in di/
ſpoſitiōe cali. et ſit uinū penetratiuū colore ci
trinū et ſubtile in quo nulla ſit amaritudo.
Aqua carnis q̄ in ſincopi ualet uariis ſit mo/
dis. In caſu ꝓpoſito ſumūt aliq̄ carnē capōis
iuue. aut pulle crude et lauāt cū aq̄ ro. et fru/
ſtrati inciſā ponūt in lābico et ſublimāt et ꝙ
diſtillat̄ reſeruāt et admiſtrāt cū opus fuerit
et alii cū carnibꝫ q̄ ſublimant̄. ponūt aurū et
ar. et ē ualde cōueniēs. Alii carnes decoquūt
et decoctas optime ꝯtundūt et ipm cōtuſū diſ
ſoluūt cū brodio. et ide totū ſublimāt i alābi
co. Alii ſūt carnes accipiētes ab oī pingue. et
cute mūdatas et i fruſtra pua redigūt et lauāt
cū aqua ro. et de boraginibꝫ et ponūt i lābico
uitreo et cū pgamēo os uaſis fortiter claudūt
et faciūt bulire ad ignē tpatum i duplici uaſe
ſaltē p hor. x. deīde deponūt ab igne et ſucus
q̄ i uaſe repitur reſeruat̄ et cū fuerit opus ad
miniſtret̄. ſed hmōi aqua carnis faciliter cor
rūpitur. quare opus ē ꝙ alterius diebus fiat.
uini cū aqua carnis ſit amborū. ℥. i. uini com
mixti cū aq̄ ro. ſiue aqua carnis. ℥. ii. aq̄ car/
nis ſiue uino. ℥. i.

Quarta intentio eſt ex

tractio ſpirituū ad exteriora q̄ taliter adimple
tur cū fricatiōe extremitatū. ſ. brachiorū tibi
arū ex ligaturis earū brachiorū iuxta aſſelas
et coxarū iuxta inguina ſintqꝫ ligature dolo/
roſe q̄ cū ſteterit p. x. ptem hore relaxent̄ et
inde extrema fricent̄. et poſtea iterū religēt̄.

apiatur os cū ligno et ꝓmatur ligua ſi uome/
re poſſet e trahātur capilli et aures. Cura q̄
debet̄ tpe in quo non ē poxiſmus neqꝫ uehe/
mēs tremor cordis q̄ dici pōt ꝓſeruatiua a ſin
copi et a tremore tres hēt intētiōes. Vna ē ma
teriei digō. Scd̄a ē eiuſdē materie digeſte eua
cuatio. Tertia uero male cōplex. derelicte re/
motio. Pria intētio adimplet̄ ſic. Re. ſyru. de
acetoſitate citri mellis roſati colati an. ℥. ſem.
oximel. acetoſi ſimplicis. ℥. i. aquarū capillo
rū ueneris melliſſe et endiuie an. ℥. i. miſce
iſte ē ꝓ una uice iſtū ſyr. cal. ſumat poſt finē
cene p octo horas et cōtinuet p octo dies aut
tāto tpe quoad medicus ꝓſens uideat materiā
eſſe digeſtū p urinā. Scd̄a intētio q̄ fuit ma/
terie euatio adimplet̄ ſic. Re. florū boraginis
bugloſſe uiolarū et melliſſe an. ʒ. ii. ſebeſten
nūero octo aniſorū. ʒ. ii. agarici. ℈. iiii. ſalis
geme. ℈. i. reubabari. ʒ. i. ſe. ſpice. ℈. i. aga/
ricus incidat̄ ſubtiliter et nō piſtet̄ et cū ſale
gema infūdatur i oximelle ſimplici q̄tū ſuffi/
cit ꝓ ſui ibibitiōe p hor. x. Reubarbarū cum
ſpica infundat̄ p hor. x. i ſufficiēti q̄ti. aq̄ en
diuie q̄tū ſufficit ꝓ ſui ibibitiōe de reliq̄s fiat
decoctio i fine cuius ponātur flores. de hac de
coctiōe accipiat̄ q̄tū ſufficit ad diſſoluendum
diacatoliconis. ʒ. vi. cōfectiōis de dactilis ſi/
ue diafiniconis. ʒ. ii. ℈. ii. et addātur exꝓſſio
nes agarici et reubar. et fiat potus iſtū potū ſo
lutiuū cal. ſumat i die imediate ſeq. poſt ꝯple
tā ſump. ſyr. p horas octo poſt finē cene ime/
diate prece. ſup quē cū ſumpſerit pōt p horā
dormire qua trāſacta nō dormiat āplius et cū
ab hora ſump. medicie trāſiuerit hore. v. tunc
accipiat ciarū aq̄ ordei facte ſcd̄m cano. cū. ℥.
i. zucari duarū coctarū et poſtea ad horā prā
deat et nō ſe grauet multo cibo neqꝫ potu ubi
patiēs inclinaret̄ ad uomitū exhibeātur ciba
ria iciſiua ut piſces ſali. cepe cū aceto et ide ad
horā dent̄. ℥. viii. aq̄ decoct. rafani et ſeis atri
plicis et inde ad mediā ho. ꝓuocet̄. uomitus
quoniā cōferet cū mā ſic groſſa et uiſcoſa.
Remotio male complex. derelicte q̄ fuit inten
tio. iii. adimpletur cum infraſcriptis medica/
minibꝫ. Primū ē exhibitio. ℥. i. ſe. ſyr. de po
mis ſilueſt. cū ℥. ſe. ſyr. d̄ corticibꝫ citri abſqꝫ
mixtione aliquarum aquarū ſed non detur ni
ſi poſt euacuationem. Secundum eſt electua
rium quod ſic fit. Recipe ſucorū pomorū dul
cium et bugloſſe clarificatorum per reſiden/
tiam āna. ʒ. v. deronici corticum citri foliorū
boraginis ben albi et rubei anna. ʒ. ii. roſa/
rum corallorum rubeorum anna. ℥. ſe. lima
ture eboris. ʒ. iii. ſem. baſiliconis folii cina/
momi galange zedoarie ſpice nardi ligni a/

Digitized by Google

loes ſirici minutim inciſi croci an. ʒ.i.mirti
lorum coriandorum anna.℥.ſem. melliſſe.ʒ
ii.omniũ mirabolanorum.℈.iiii.berillorum
ſmaraldorum iacinctorum ſardomi zafiro/
rum granate anna.ʒ.i. margaritarum alba/
rũ.ʒ.ii.ſe.ambre .℈.ſe.muſci gra.x.piſtẽt
piſtanda ſubtiliſſime et cribentur et cum zu
caro albiſſimo diſſoluto cum ſucis ſupraſcri/
ptis fiat electuarium de hoc electuario ſum/
mat quando ſurgit a lecto.ʒ.iii.nam in con/
fortatione cordis et ſtomaci habet mirabilem
proprietatem.tertium eſt epithima ꝙ ſic fit.
Recipe aquarum roſa.℥.iiii.nenufaris uio
larum anna.℥.ii.aque bugloſe et melliſſe an
na.℥.ſem.uini albi.℥.i.ſemis acetoſe coral/
lorum rubeorum ſandalorum citrinorum et
alborum oſſis de corde cerui ſirici conbuſti.
anna.ʒ.i.corticum citri.ʒ.ii.croci.℈.ſem.
piſtentur piſtanda et ſimul miſceantur et fiat
epithima ꝙ ante prandium et cenam p horas
duas cordi ſeu regioni cordis uicꝫ ad mamil
lam ſiniſtram tepidum applicetur reiterando
ter aut quater. Quartum applicetur ſtomaco
ſiue ungatur ſtomacus cum hoc unguento ꝙ
ſic fit.
Recipe oleorum maſticis ſpice et citoniorum
anna.ʒ.ſem.corallorum rubeorum coriãdo
rum prepatorum anna.℈.ii.florum lambru
ſce.℥.ſem.ligni aloes galange gariofilorum
macis anna.℈.ii.ameos.ʒ.ſem.cere albe pa
rum et fiat unguentum quo manu calida un/
gatur ante prandium et cenam ſtomacus per
horam unam et incipiat huiuſmodi facere un
ctionem poſtquã medicinam ſumpſerit.
Amen.

¶ Bauerius de Baueriis.

¶ In cura leſionis memorie ab humiditate
cui coniungitur aliquid frigiditatis.

Ex habitatio

nis ſitqꝫ optime illumiatus ad ca/
liditatem declinans et ſic qui ſi
non fuerit talis naturaliter.fiat arte cum igne
in camera facto cum lignis ſiccis aut ſuffumi
gando locum habitationis cum laudano pu/
ro ſtorace ſicca ture aut granis iuniperi ſup
aſpgẽdo aliquod iſtorũ ſupra prunaſ accẽſas
ſit inſuper a uentis quietus et precipue ab au
ſtro et a borea cum poſt auſtrum flauerit le
tetur patiens gaudeat et interdum conuenit
ſubiraſci bene ſperet.i. confidat ſomnus ſit
ſeptem horarum non amplior octo neqꝫ pau
cior quinqꝫ ſitqꝫ de nocte non de die neqꝫ pri
us dormire incipiat quã fluxerit hore due a fi
ne cene et ſit ſuper alterum laterum aut ſuper
uentrẽ ſed nullo pacto ſuper dorſum et fiat ca
pite eleuato et coropore pãnis debite tecto fu
giat ocium et quietem plurimam alienet a ſe
ſupfluũ exercitiũ et id quod imediate poſt ci/
bum fit laudatur tẽpatũ exercitiũ pulſis ſu
perfluitatibus prime et ſecũde digeſtionis ſi/
atqꝫ ſtomaco ieiuno ante prandiũ et cenã in
exrcitio tamdiu moretur donec corpus calefi
at et in annelitu appareat augmentum uel ap
pareat ꝙ corpus ſudare uelit aut laxeꝛ cũ ali
qđ iſtorũ apparuerit ab exercitio abſtinẽdũ ẽ
ſiue fuerit pedeſtre ſiue equeſtre. Conueniũt
fricationes incipiẽdo a collo et brachiis deor
ſum trahẽdo deide a ſpatulis et pectore ad uẽ
trem et dorſum et tandẽ ad coxas et tibias lau
dantur capitis pectinationes de mane ſtoma/
co ieiuno et lotio capitis cum lixiuio ꝙ ſic fit
Recipe lib.i.aluminis fecũ et ponatur in co/
latorio deſuper ponatur lib.i.ſem.cineris ra
dicum turſorũ et ſapitũ cauliũ qui ſi non ha
beatur loco eius ponaꝛ cinis iunipi ceri aut
quercus aut ſermentorũ uitis deinde ſuppo/
natur aqua et coletur ter p alumen et cineres
poſtea in dicto lixiuio ferueant acori ſticados
folia lauri gra.iuniperi bacce edere nuces ci
preſſi roſmarinus ſaluia yue et aſſari anna.
m.ſem.et cũ predicto lixiuio laueꝛ caput bis
in ebdomada poſtea debite exicceꝛ. Caueat a
repletione ciborũ imo utaꝛ paucitate cibi . et
ob hoc laudaꝛ ꝙ ſurgat a mẽſa cũ reliqis fa
mis et alienet a ſe cibos faciẽtes uentrẽ ſtiti/
cũ et eos qui ſunt dure digeſtionis cuiuſmôi
ſunt cibaria facta ex paſta agima legumina
carnes antique et uiſcera aialiũ. Dimittat pi/
ſces oẽs et herbas frie et hu.cõplex.ſicut la/
tuca.caueat ab acruminibꝰ cuiuſmôi ſunt ce
pe rafanus ec.nõ utaꝛ fructibus carnes ſibi
cõuenietes ſunt auiũ puarũ iuuenũ in nemo
ribus aut pratis cuiuſmôi ſunt pdices turtu/
res faſiani turdi a laude et cetere aues pue.
De quadrupedibꝰ cõceduntꝛ carnes caprioli
et leporis iuuenis Ex domeſticis danꝛ edi et
caſtrati et interdũ uituli ex domeſticis auibuſ
cõceduntꝛ pullorũ carnes et pipionũ colũba/
rie uolare incipiẽtiũ et iuuenũ caponũ et gal
linarũ ex eis que ab aialibus accipiunꝛ cõue
niũt oua ſorbilia aut tremula uel in aqua de/
cocta nõ dura neqꝫ frixa abſtineat a lacte bu/
tiro et caſeo recenti ſi quando eo utitur ſit
etate medius iter recentẽ et antiquũ et eius
uſus ſit in fine menſe. Vinum anti/
quum album et clarum ſitqꝫ quãtitatis pauce

Digitized by Google

ꝙ ſi permiſceatur cum aqua decoctionis ma
iorane acori nucis muſcate et cinamomi é cõ
ueniens laudatur ſinapiciũ ſeu ſapor cum fit
cum ſinapi et uſus croci in cibariis ſuis ſpe/
cies quibus ſuper cibaria uti debet ſic fiunt.
Recipe piperis nigri piperis longi zẽze. ga
riofilorum croci anna. ʒ. ii. cubebarũ carta/
momi nucis muſcate macis anna. ʒ. i. galan
ge cinamomi acori anna. ʒ. i. ſem. pulueriz ẽ
tur et cribentur. curetur omni die habere be
neficium uentris et expellere ſuperfluitates
per nares et palatum.

Cura cum rebus me

dicinalibus tres habet intentiones. Vna eſt
ad diuertendum materiam a capite ad ptes in
feriores. Alia eſt ad digerendum materiã.
Tertia ad euacuandum.

Prima intentio com

pletur cum fricationibus de quibus dictum é
in precedenti regi. et cum poſitione uentoſa/
rum ſine ſcarificatione ſuper ſpatulas et na/
tes et cum cliſteribꝰ acutis utatur ex iſtis mo/
do uno modo alio.

Secunda intentio.

Conficitur cum ſyrupo qui ſic fit.
Recipe maiorane ſaluie balſamite origani ca
medreos anna. m. i. radicum acori corticũ ci/
tri aniſorum feniculorum ſticados paſſularũ
enucleatarum anna. ℥. ſe. decoquantur i ſuffi
cienti quantitate aque et coletur et colature ad
datur mellis ro. co. quantũ ſufficit et fiat ſyru
pus et aromatizetur cum nuce muſcata et cu
bebis. Recipe ſupraſcripti ſyrupi. ℥. ii. aqua/
rum ſaluie maiorane anna. ℥. i. rute. ℥. ſem.
miſce iſte eſt pro una uice ſumat calidum per
horas octo poſt finem cene imediate precedẽ
tis et ipſum ſic continuet per octo dies. Eua
cuatur materia iuxta intentionem tertiã. Re
cipe pillu. cochiarum. ʒ. i. fiant ſeptem. iſtas
pill. ſumat in die imediate ſequenti ad diẽ cõ/
plete aſſumptionis predictorũ ſyruporum p
horas. ix. poſt finem cene imediate preceden
tis ſuper quas poteſt dormire per horam inde
uigilet donec tranſeant hore. v. ab hora ſump
tionis et tunc accipiat ciatũ brodii macri abſ
qꝫ ſale cum. ℥. i. zucari rubei et inde ad horã
prandeat facta euacuatione inſurgat. Alia in
tentio. ſ. materia que ab euacuatione reman/
ſit inſenſibilis, euacuare et ipſam reſoluere et
ſubſtantiã cerebri remollitã readunare et ip/
ſam confortare de rebus ad hoc facientibus
eſt medicamẽ ꝙ ſic fit Recipe thuris. ℥. iii. et
ʒ. vi. piperis. ʒ. x. terantur et cribentur et fi
at puluis doſis eſt. ʒ. i. ſem. cum modico uini
albi continuando ipſum de mane quando ſur
git aut ante per dies triginta quando eſt exp/
tum. Recipe olibani piperis croci cipri mirre
an. ptes equales terantur et cribetur. et fiat
puluis doſis é. ʒ. i. cum modico uini ſi medi
camẽ uoluerit efficaciuſ priore ſumat hoc mõ
predicto. Recipe zenze. condit. ℥. iii. olibani
ʒ. iiii. piperis. ʒ. ii. piſtentur et miſceantur et
fiat electuariũ doſis. ʒ. iii. quolibet die de ma
ne ante cibum p horas quatuor ſi medicamẽ
deſiderat efficacius priore. Recipe zenze. cõ
diti. ℥. iii. mellis anacardi. ℥. i. ſem. miſce do
ſis. ʒ. ii. de mane et eſt prioribus efficacius.
Recipe mellis anacardi anna. ℥. ſem. olibani
ciperi acori anna. ʒ. vi. piperis macropiperis
anna. ʒ. ii. ſem. mirabolanorum chebulorum
et indorum anna. ℥. ſem. mellis diſpumati q̃
tum ſufficit et fiat electuarium doſis. ʒ. ii. et ẽ
aliis efficacius et multum confert ſenibꝰ quo
rum memoria eſt leſa. Recipe confectionis
anacardine a. ℈. i. ad. ʒ. ſem. nam eſt medica
men in recuperatione memorie leſe a frigidi/
tate et humiditate efficaciſſimũ ut apparet pri
mo continentis et ſerapione et Auic. pria ter
tii. ſed non ſit eius imoderatus uſus quoniã
aduret humores et poſſet eſſe cauſa generatio
nis haris lepre et cogitationũ melanconicarũ
ſed eius uſus moderatus uiuificat memoriã
et intellectum uſus iſtorum medicaminũ nõ
debet eſſe niſi poſt euacuationem capitis etiã
cum reiteratione ſi expedit et primo incipere
a debiliori. deinde tranſire ad fortius grada/
tim iſtorum uſus ſecurior é tempore frigido
tempore uero magni caloris eſt eorum uſus
ſuſpectus et ideo non ſumantur aut raro ual/
de et ſolum illa que ſunt aliis debiliora ab ex
tra utatur hoc medicamie Recipe foliorũ ede
re et diſtillentur et aqua que per ſublimatio/
nem exit iterum ſublimetur et ſic fiat tribus
aut quattuor uicibus et hec aqua ſeruetur in
ampula optime clauſa et cum ea fricetur oci/
picium quoniam multũ confert. Recipe caſto
rei. ʒ. i. olei de lilio. ℥. i. aceti. ℥. ſem. diſſolua
tur caſtoreũ cum aceto et ſimiliter omnia mi
ſceantur et hoc ungatur occipicium eſt enim
ad hoc efficax. Recipe aque uitte lib. i. gario/
filorum nucis muſca. acori maiorane yue cor
ticum citri anna. ʒ. i. ſem. piſtentur et infun/
dantur in predicta aqua que ſit in uaſe uitreo
ſtricti orificii et concutiantur ſimul. et cũ ce/

Digitized by Google

ra optime claudatur cum eam operari uolue/
ris accipe de ea parũ in ciato et calefac ĩ dupli
ci uaſe et capite abraſo cũ ipa liniat̃ deĩde ſup
aſpergatur puluis ſubtiliſſime gariofilorũ et
cubebarum hoc medicamen eſt prioribus effi
cacius ſed nullũ iſtorum approximari debet
niſi caput prius fuerit euacuatum. Recipe ſto
racis laudani cere anna. ℥. ſe. ligni aloes nu/
cis muſcate thuris maſculi radicũ peonie blã/
ce biſance calami aromatici anna. ʒ. i. muſci.
℈. i. fiat pomũ ꝙ ſepe odoret quoniam cõfor
tat memoriã et cerebrũ totum ꝙ ſi deinde ali
quid ponatur ſuper prunas et ad faciem reci/
piatur fumus egregie confert.

Ad defectum cõiter cuius cauſa eſt ſpermatis
diminutio cum frigiditate.

Baueriu de Baueriis.

Ecipe oua ſor

bilia recentia ſup que pulueri/
zentur ſpecies que ſic fiũt. Re
cipe cinamomi piperis galange ſalis ſtitici. i.
ſalis cum quo ſaliunt̃ ſtitici anna. ʒ. ii. pulue
rizentur optime et cribentur et fiat ut dictum
eſt de iſtis ouis taliter prepatis ſorbeant̃ tria
ante prandiũ per horas tres aut dimittatur ce
na loco cuius ſumat tria aut quatuor oua cum
preſcriptis pulueribus. Conuenit triticũ de
pillatum decoctũ in multa aqua donec ueniat
ad modũ pultis et ſuperaſpergatur ſpeciebus
dictis ualet ad idem uſus ſpagorum eruce po
rorum et mente. laudatur comeſtio piſciũ par
uorũ habentiũ ſquamas quando in oleo deco
quuntur et ſtatim poſt ipſos comedatur confe
ctio que ſic fit Recipe galãge piperis longi ci
namomi cardemomi zenze. nucis indie cro/
ci ſtracorũ non corruptorum anna. ʒ. iii. pi/
nearum fiſticorũ paſſularum pulparũ dactilo
rum anna. ℥. ii. piſtentur omĩa ſimul optime
et conficiantur cum rob uini. Recipe caſtane
as mundas ad quantitatẽ. iiii. ℥. et decoquan
tur cum carnibus paſſarum ultime. deinde re
moueantur a brodio et decoquantur leuiter ĩ
lacte ouino aut uaccino et condiatur cum ſale
ſtitici et comedant̃. Ad idem ualet ferculũ fac
tum cum brodio decoctionis capitũ columbo
rum cui addantur duo uitella ouorũ et condi/
antur cum ſale ſtitici horum ciborum utatur
modo uno modo alio.

Recipe radicũ enule decocte deĩde optime pi/
ſtate. ℥. ii. granorũ pinearũ. ℥. ii. ſem. zẽze.
ʒ. i. piſtentur ſimul et incorporẽtur et fiat pa
ſta de qua accipiatur ſtomacho ieiuno a. ʒ. ii.
uſqꝫ ad. vi. et ſtatim ſuperbibatur uini dulcis
℥. iii. Recipe melliſ anacardi mellis apum bu
tiri uaccini anna. ℥. ſem. decoquantur ſimul
donec inſpiſſentur optime miſcendo de hoc
medicamine accipiatur in introitu lecti ad q̃/
titatem ciceris excitat mirabiliter.

Recipe ſeminũ napi baucie cepe albe dulcis
urtice et eruce an. ʒ. i. trium piperum. ʒ. v. ſti
tici. ʒ. i. ſem. lingue auis. ʒ. vi. cerebrorum
paſſerum decoctorũ. ℥. ſem. teſticulorũ gallo
rum. ℥. i. pinearum. ℥. i. ſem. conficiant̃ cũ
butiro et melle cuius doſis. ʒ. ii. ſem. ĩ introi
tu lecti premiſſa leui cena.

Recipe ſatirionũ uiridium radicum baucie pi
nearum anna. ℥. iii. zenze. aniſi ſemis erace
ʒ. ſem. caudarũ ſtitici cinamomi ſemis bulbi
anna. ʒ. v. muſci gra. xv. conficiatur ſic radi
ces optime ablutas et tritas ſubtiliſſime deco/
quantur cum melle deinde adde ſemen bulbi
et caudam ſtitici cum optime piſtata fuerit et
cum ebulierint unica ebulitione remoueãtur
ab igne et addantur pulueres aliarum rerum
et optime permiſceãt̃ doſis. ʒ. i. mane et ſero
cum careno.

Recipe ſemis ceparũ albarum teſticulorũ uul
pis cerebrorũ paſſerum florum palme thuris
maſculi anna. ʒ. ii. miſce cum aqua calida re
formentur pill. ad magnitudinẽ gra. piperis
dentur quinqꝫ aut ſex et non plures in introi
tu lecti ſi non habuerit flores palmarum loco
ipſorum ponatur tantundẽ ſemis eruce ſilue
ſtris ſi pill. ſunt gratiores utatur iſtis loco ele
ctuarii. Sed ſi defectus eſſet pp membri diſſo
lutionem.

Recipe ſemis erute. ℥. ii. cimini. ℥. i. piperis.
℥. ſem. ſemis portulace. ʒ. ii. terantur ſubtili
ter et conficiantur cum melle et detur mane
et ſero ad quantitatem ſicce caſtanee uſus iſto
rum medicaminũ ſecurior tẽpore frigido quã
calido. et minor doſis tunc accipiẽda eſt et ra
rius. de his que ab extra approximantur et fa
ciunt ad membri erectionem ſunt.

Recipe ſinapiſ. ʒ. ii. piſtetur et buliat in. ℥. ii.
olei poſtea coletur et cum dicta colatura cali.
ungatur uirga teſticuli et ptes adiacentes.

Recipe fellis uerris aut thauri et liniantur uir
ge et membra adiacentia.

Recipe piretri cinamomi anna. ʒ. i. ſem. eu/
forbii. ℈. i. terantur optime et cum. ℥. i. olei
ſambacini et modico cere fiat unguentum cũ
quo ungatur uerretrũ teſticuli et locus inter
teſtes et anum et plante pedum et fiat fricatio
tamdiu donec loca fricata rubeãt et hoc ẽ me/
dicamen forte.

Digitized by Google

Recipe formicarũ et ouorum earum et ꝓprie
que tendunt ad citrinitatem.an.ʒ.i.olei cõis
℥.i.ponantur omnia in uaſe uitreo bene clau
ſa in furno in quo ſtet per quartam ꝑtem ho/
re poſtea remoueatur et addantur cere.ʒ.ii.
et pulueres infra ſcriptarum rerum.
Recipe ſemis cepe ſemis erute euforbii caſto/
rei an.ʒ.ſem.et fiat unguentũ quo ungant̃
genitalia cum bona fricatione.

¶ Bauerius de Baueriis.

Notabilis et ue

nerabilis religioſa domina ab/
batiſſa ſancti Quintini patitur
lingue nocumentũ quod dicitur locutiõis pri
uatio ſecutum eſt ad paleſim lingue ad quam
debaurauit apopleſia in quam incurrit nocu/
mentũ lingue cauſa eſt etiam par neruorũ ue
niens a cerebro a ꝑte poſteriori ꝙ dat motũ
lingue.unde Galie.iiii.de interioribus cap.
ii. motus lingue fit a neruo ſeptimi paris a
cerebro orientis qui uicinus eſt initio nuce et
paulo poſt colligantia quidem lingue ad cere
brum eſt quia leditur lingua in motu ſuo ꝓ/
pter.vii.par.Et Auic.vi.tertii ca.iiii.et quan
doq̧ prouenit mollificatio lingue adhuc ut ꝑ/
uet loquela aut fiat difficilis aut ut alteretur.
etc. Cum apopleſia fuerit ut ſcribitur a mate
ria flegmatica pariter et paleſis que eius fuit
uerius. Cura iſtius egritudinis difficilis ẽ et
ſi iſta diſpoſitio eſſet cronica putarem nõ poſ
ſe curari.ſed cum nõ ſit pluris temporis quã
inſcribatur ſpero curabit̃ adhibita mediocri
diligentia et cum pacientis obedientia.

Cura preſentis diſpo

ſitionis triplici medicinali perficitur inſtru/
mentum. Dieta potione et cirugia. De dieta
nihil dicam cum mihi ſcribatur ꝙ dimiſſo re
gimine ſex rerum non naturaliũ ad medicina
le me conferam.

Cura per potionem

quinq̧ habet intentiones. Prima eſt materiã
euacuare. Secunda ipſam diuertere. Tertia
eſt per ꝑtem poſteriorem materiã ipſam reſol
uere. Quarta eſt per ꝑtem pacientem materiã
ipſam finire. Quinta eſt cerebrũ et mẽbra
ab ipſo ortum habentia confortare maliciam
complexionis frigide et humide remouendo.
Prima intentio duas continet ꝑtes. Prima ẽ
humoris peccãtis digeſtio. Secũda eſt ipſius
euacuatio digeratur materia iuxta tertiam ꝑ/
tem.prime intentio.prime. Reci.ſirupi de
ſticados.℥.i.mellis ro.co.ʒ.vi. aque decocti
onis acori ſaluie maiorane.℥.iii.miſca et aro
matizetur cum cubebis et nuce muſcata. Iſtẽ
eſt pro una uice aut Recipe acori.℥.ii. maio/
rane yſopi an.m.i.radicũ apii feniculi aſpa/
gi bruſci.an.℥.i.polii betonice pulegíí an.
m.ſem.origani mentaſtri an.m.i.paſſularũ.
℥.ii.fiat decoctio in ſufficienti quantitate aq̃.
poſtea coletur et colature addatur mellis quã
tum ſufficit et fiat ſyrupus cum pauco aceto
ſquilitico et aromatizetur cum nuce muſcata
et cubebis Recipe ſupraſcripti ſyrupi.℥.ii.a
que ſaluie.℥.iii.miſce. iſte eſt pro una uice
unũqd'q̧ uult iſtorum accipiat calidum ꝑ ho
ras octo poſt finem cene imediate precedẽtis
poſtquã poteſt per horas duas dormire et eo
taliter utatur quouſq̧ apparuerit preſenti me
dico digeſtio humoris per urinam. Ab his ſy
rupis non incipere a principio cum ſint ſatis
indigerẽdo efficaces ſed cũ certe ſum factus
ꝙ preceſſerunt euacuationes mihi uiſum eſt
tãquã cõuenientes materie adminiſtrare.alia
ꝑs prime intentiõis.ſ.materiam euacuare ſic
adimpletur.Recipe pill.fetidarũ aut piliu.co
chiarum. Deſcrip.Raſis in.ix.alman.cuius
uis iſtarum.ʒ.i.fiant ſeptem iſtas ſumat etc.
ꝑ horas.ix.etc.hora cũ dimidia dormire ad
horas.v.℥.iiii. aque mellis calide et inde ad
horam prandeat. Aut Recipe acori.ʒ.iii. yſo
pi maiorane origani an.m.iiii. florum ſtica/
dos paſſularum ſine nucleis an.℥.ſe. fiat de/
coctio de qua colatura accipiat̃. ꝙ ſufficit ad
diſſolutionem diacatoliconis.℥.ſem.electu/
arii idi maioris.ʒ.iii.cũ.℥.i.ſe.et fiat potus
quem calidũ capiat ſeruato modo qui dictus
eſt de pill.ſi potus fuerit gratior pill.

Diuertatur materia iuxta intentionẽ ſecundã
et hoc adimpletur uariis inſtrumentis quorũ
unum poſitio uentoſarum ſuper nates abſq̧
ſcarificatione. deinde ſuper ſpatulas ad hoc
niſi fiant ſcarificationes brachiorum ſpatula
rum coxarum ante cibum cum panno calido
Item cliſtere ꝙ ſic fit. Recipe centaure ebo/
ris origani an.m.i. cartami ameos an.℥.i.
melliloti camomille anna.m.i.ſem. caricarũ
pinguiũ numero.x.fiat decoctio de qua cola
tura accipiatur lib.i.ſem.cui addantur yera/
pig.yerelogodion an.ʒ.vi.olei de lilio.℥.iii.
ſalis geme.ʒ.i.ſem. et fiat cliſtere ꝙ calidũ
ſupponatur fieri etiam poſſunt diuerſiones ꝑ
oppoſitũ neruis ſeptimi paris uidelicet cum

Digitized by Google

ſternutatorio ꝙ fit trahendo aut in ſufflando in naſũ quãtitatem unius grani ordei pulueris ſubtiliſſimi eleborĩ albi aut faciendo hoc caputpurgium. Recipe ſucci anacardini acori an. ʒ. iii. euforbii gra. vi. gumi canditi. ʒ. i. ſe. miſce de hoc medicamie parũ calido trahatur per naſum uerſo capite ad poſteriora et eo pleno aqua mellis aut Recipe ſemis nigelle. ʒ. ſem. euforbii gra. x. mellis quantũ ſufficit et fiant ſuppoſitoria longitudinis triũ digitorum per tranſuerſum et groſſiciei penne galline de quibus penna in naſo ut attingat ptem ſuperiorem quanto magis poteſt et horum ponatur modo in una pte naſi modo in altera.

Tertia intentio adimpletur medicinis poſitis in pupi cerebri et inde reſoluentibus materias contentas i uenis et lacertis ueniẽtibus ad linguam de quibus eſt fomentatio que ſic fit. Recipe acori florum ſticados arabici. an. ʒ. i. ſem. maiorane yue betonice an. m. i. ſaluie rute an. m. ſem. decoquantur omnia in ſufficiẽti q̃titate uini albi i quo cal. ponat̃ ſpõgia noua et expreſſa ponatur pti poſteriori colli. ita tamẽ ꝙ ãplectatur ptem poſteriorẽ colli ubi eſt os dictum lauda et cum ſpongia infrigidatur renouetur in dicta decoctione et ſic ſucceſſiue fiat quater aut quinquies deinde exſiccetur locus ubi fuerit ſpongia cum panno calido et inungatur cum oleo de coſto et oleo de euforbio aut ſupponatur unguẽtum ꝙ ſic fit Re. olei de coſto ꝙ ſic fit caſtorei. ℈. i. ſtoracis ſicce. ʒ. ſem. laudani. ℈. ii. euforbii gra. vi. cere quantum ſufficit et fiat ungnentũ uel Recipe laudani. ʒ. i. caſtorei. ℈. i. euforbii. ℈ ſem. acori. ʒ. ſem. terbentine quantũ ſufficit et fiat cerotum ſuper alutam extenſum et applicetur collo et pti poſteriori capitis poſt fomentationem. et ex rebus ex quibus fit fumẽtatio fieri poteſt embrocatio.

Et ad idem conuenit lenitio illarum ptium cũ confectione anacardina et ſimiliter ualet cautenza. in parte poſteriori colli in loco dicto la funtanella ſed fieri non debet niſi cum cetera non ſufficerint hanc intentionẽ mediocriter aggredi nõ debet niſi poſt purgationem etiã cum reiteratione et diuerſionibus conuenientibus nã in hoc medicaie ſi debite adminiſtretur ſpes eſt magna ſalutis imo etiã ad hanc intentionem alii ponunt medicamina rubificãtia et facientia ueſicationẽ ſicut adminiſtrare ſinapis cũ melle anacardio ualet inſuper multum inunctio illarum ptium cum oleo de terbentina et de lateribus partibus equalibus et quarta pte olei de euforbio. Reſoluit̃ materia in lingua contenta iuxta quartã intentionem. Recipe caſtorei. ʒ. i. gumi arabici. ℈. ſemis terbentine parum et fiant pill. et retineãtur ſub lingua aut Recipe cimini ſaluie origani peonie diptami piretri ſalis cõis zenzeb. piperis nigri ſinapis an. ʒ. ſem. caſtorei. ʒ. i. ſem. mellis quantũ ſufficit et fiat electuarium cum quo lingua liniatur et de eo teneatur ſub lingua ad quantitatẽ fabe et ſicut diſſoluitur tranſglutiatur Aut Recipe yſopi piretri corticum ra. caparum an. ℥. i. acori origani an. ℥. ſem. piſtentur modo groſſo et decoquãtur in lib. i. aque uſq; ad conſumpti. medietatis. poſtea. c. et colature addãt̃ oximellis ſqlitici. ℥. iiii. et cum hoc ſepe gargarizetur. Item Recipe thuris. ʒ. ii. nucis muſc. cubebarũ ſtafiſagrie. an. ʒ. i. miſce de hac miſtice ſummat medium coclearũ ſtomaco ieiuno et miſcetur p x. ptem hore. Ad hãc talẽ complexionem u ʒ lenitio lingue facta cum confectione anacardina non deſcripta a. Raſi iſtorum medicaminum utatur modo uno modo alio ſed non prius quã caput fuerit diligentiſſime purgatum et facta diuerſione a quibus cũ eſt uſus iſtorum medicaminũ non deſiſtatur.

Quinta intentio completur cum electuario ꝙ ſic fit. Recipe maiorane polii centauree eleboris ſticados piperis piretri cordumeni nucis muſca. cubebarũ an. ʒ. ſe. radicum acori peonie gariofilate anna. ʒ. i. pinearum mundatarum fiſticorũ mundatorũ paſſularum enucleatarum an. ʒ. vi. mellis deſpumati quantũ ſufficit electuarium doſis. ʒ. ii. ſem. ante prãdium et cenã per horas duas poſt quod ſuper bibatur. ℥. ſem. idromellis. Conuenit ad hãc intentionem ut detur. ʒ. i. triace aut mitridati cũ aqua decoctionis yue aniſorum foliorũ rute et ſaluie. ℥. ii. hec puto ſufficere et eo maxime quia hec notabilis domina eſt i manibus doctiſſimorũ phiſicorum qui ut percipio omni cum diligẽtia eam curauerũt.

Cum interroget̃ ſi balneũ aliquod cõueniret dico ꝙ ſic. Nam balneũ ſulphureũ et aluminoſum exſiccando humiditates capitis et reſoluendo eas et caput ſua ſtiticitate confortando. cõuenit de his a me ſepe expertum eſt balneum ſancti Philippi et balneũ Petrioli territorii ſenarũ ad que itur ad finem aprilis et pricipium maii aut ad finem auguſti et principium ſeptẽbris ſpero concedẽte deo abſq; balneo curabitur. Hec uenerabilis domina ſi tamen ire oportet et mihi ſcribat dabo ordinem eundi balneo.

Laus deo.

[Re]ſpectabilis domina Eliſabeth de Flubinis anno.xliiii.patit́ yctericiā fortē.i.multe intenſionis quod comprendit́ multa intenſione citrinitatis et eſt longi tēporis cuius cauſa eſt opilatio uie per quam colera pellit́ et chiſtis fellis ad duodenum et quia non eſt habēs exitum debitum ueriſimile ē quod epar non debite purgetur quare colera remanens propter cauſam dictā aut debilitatē uirtutis expulſiue epatis aut debilitatē uirtutis attrahentis chiſtis in epate colera multiplicat́ que diffuſa per uias urine.urinas tingit ad citrinum et multiplicata per uniuerſum corpus cum ſanguine non ſolū oculos ſed uniuerſū corpus reddit citrinū et eadem eſt cauſa pruritus et eſt per uniuerſum corpus et eadē eſt cauſa ſitis propter coleram uenientem ad ſtomacum exſiccantē humiditatē roridam et eſt cauſa perinde deiectionis appetitus et amaritudinis eius et inſtantie uigiliarum propter fumos colericos qui ad caput eleuant́ et cum his eſt coniuncta duricies circa regionē epatis. Iſta diſpoſitio eſt admodū difficilis et uerenda cum propter eius longitudinē ſiue propter eius intenſionē et precipue pp duricie circa epar apparentē.unde hypo.vi.ampho. ampho.xliii.ytericis.v.ſuper durum fuerit malum. Et Gal.in cōmento dixit. Duricies enī ſua calidi.ſeu durum in epate ſignificat apoſtema.et ſimilis ſentētia ſumitur.iiii. regiminis acuto. Et ab Auic.allegat́. In cura ycte. predicte due ſunt principales intentiones.

Vna ad cauſam ycte.facientem.alia ad ipſū accidēs.ſ.citritatē et utraq₃ duplici pficit́ iſtrumēto ſuo dieta et po.dic. conſiſtit ī debita adminiſtratiōe ſex rerū nō naturaliū a qbus incipiendum primo ab aere.

Vitare debet aerē calidum aut uentoſum precipue flante auſtro aut borea. Eligatur aer in actiuis temperatus aut declinās ad aliqualem cali. Frigidus uero prohibeas materiei reſolutionem noceret.

Dimittat iram furorem triſticiam.gaudeat letetur et bene ſperet de ſalute. Caueat a uigiliis ſuperfluis acuunt eni colerā et fugiat ſuperfluum ſomnū ſit itaq₃ ſeptē aut octo horarum non amplior nouē nec minor ſex.

Caueat a motu forti et a balneo aque calide.nā iſta acuunt colerā. Balneum uero aque frigide aut ſtitice prohibet eius reſolutionē.

Vinum ſit albū ſubtile pauciferū ꝙ ſi. fuerit potens permiſceatur cum aqua decoct. Et ſi putetur ꝙ epar non ſit apoſtematū quod ueriſimile uidetur quia non eſt febris per ea que mihi ſignificāt́ que ueriſimiliter eſſet ſi epar eſſet apoſtematū licet circa regionē epatis appareat duricies quedā q̄ etiā ſit ex uentoſitate an non nondū mihi eſt ſignificatū. Si igitur non ſit apoſtema et ſit ſine febre ſit panis bene fermentatus non ex farina pura immo ſit ad furfuris et ſit ſalitus aliqualiter.

Et carnes cōuenientes ſunt potius ſilueſtres tam auiū quā bipedum eliſſate et condite cū aceto uini. Et carnes uaccine cum aceto cōdite ſua ſpecialitate cōueiūt ut dixit Rab.xxii. ptıcula ſuorū ampho. Et idem Auicen.cū dixit.xv.tertii. Da acetoſum de carne uaccina et acetoſum de piſcibus. Et laudantur piſces pui conditi cum aniſo aut petroſillo.

Ex oleribus cōueniunt endiuia domeſtica et ſilueſtris ſcariola et taraſaton feniculus irrigi ſparagi et mercurialis et origanum uiride.

Cauere debet a repletione nimia quia repletie propter indigeſtionē opillat ꝙ et dimittat etiā inanitionē ſuperfluam quoniā indigētia facit humores magis colericos et breuiter cibus taliter menſuratur ut bene digerat́ et uirtutem non grauet et quotidie curet habere uētris beneficium bis aut ſemel natura aut arte cum cliſtere aut ſuppoſitorio.

Cura per potionem

Quatuor habet intentiones. Prima ad digerendum cām ycte. Secunda ad euacuandū. Tertia ad diuertendū. Quarta ad corrigendū a cali. Prima intentio completur cum infraſcripto ſyrupo. Recipe radicū feniculi apii cicoree bugloſſe anna.ʒ.ii.capillorū ue. politri dyantos endiuie ſcarile ſcolopendrie curaci ypericon anna .m.i. radicum acori ciperi ſeminis ſparagi et bruſci anna.ʒ.v. decoquantur in ſufficienti quantitate aque et coletur et colature addantur ſucus lupullorum de ſaurach.ʒ.vi.et ſyrupizetur cum zucaro tabarzet et acetoſetur cū aceto uini.

Recipe hmōi ſyrupi.ʒ.ii.aquarū cuſcute endiuie et ſcolopendrie an.ʒ.i.miſce iſte eſt p una uice. Iſtum ſirupum cal.ſummat per horas.vii.a fine cene et cōtinuet dōec medico pſenti apparet digeſtio p urinam. quod ſi co. fuerit groſſa et ſit ſine febre fiat iſte ſyrupus Recipe foliorū rafani praſſii an.m.i. radicū ſparagi.ʒ.iii.cicerū nigrum aut ru.pugillū.i.decoquantur in ſufficienti quantitate aque, poſtea coletur et de colatura ſirupizetur cum melle et acetoſetur cum aceto uini.

Digitized by Google

Re.huiuſ ſirupi.℥.ii.aquarũ camapitheos et
cuſcute et endiuie ãna.℥.i.miſce iſte eſt ſiru
pus pro una uice ſumat ut ante dictum eſt de
alio.

Euacuetur materia iuxta intentionem ſecun/
dã et quia patiens ut ſcribitur caret mẽſtruis
licet ſit in etate in qua ſolent deficere non mi
nus placeret ut fieret flobotomia ſaphene pe
dis dextri ex qua euacuarentur.℥.iii.ſangui
nis inde ad duos aut tres dies fieret floboto/
mia ſaphene pedis ſiniſtri ꝙ ſi ex iſtis uenis
nõ haberetur ſanguis.fiat flobotomia baſili/
ce dextri brachii ex q̃ extrahãt.℥.v.ſan.et fi
at foramen latum facta flobotomia.euacuet
colera cum hoc potu.

Recipe lactis caprini lib.iii.carthami quantũ
manu capi poteſt et teratur et digitis in lacte
diſſoluatur et dimittatur ſic una hora et dimit
tatur lac ut coaguletur i nocte.lac deĩde coagu
latum coletur a ſua caſſeitate accipiatur ſerũ
predicti lactis ad quantitatẽ.vi.℥.et ponatur
in eo.℥.v.zucari et ſalis indi.℈.i.et calidũ
ſtomaco ieiuno bibatur et ſi uis hunc potum
facere magis ſolutiuũ diſſolue in eo diagre/
dii gra.ii.aut.iii.aut Recipe caſſie piguis no
uiter extracte.ʒ.v.reubar.optimi.ʒ.ii.et ſpi
ce.℈.i.agarici.ʒ.i.ſaliſ geme.℈.v.agaricus
cũ ſale geme inſũdatur per octo horas i exi.
ſin.quã ſufficit ꝑ ſui imbi.reu.inſun.i aqua
en.cum ſpica per octo horas cum modico ui/
ni albi caſſia diſſoluatur cũ aqua cuſcute endi
uie lupu.cico.et cap.ue.ptibus equa.et addã
tur expreſſiões re.et aga.et fiat potuſ qui cali
dus exhibeatur ad hanc intentionem perficiẽ
dam.Conuenit uomitus factus cũ decoctiõe
raphani et proprie quãdo medicina non facit
impreſſionẽ.Vnde Auic.xiii.tertii.Et ſcias
quando incipit cũ ſolutione uentris et non fa
cit impreſſionem ſufficientem tunc tibi ineſt
uti uomitiuis fortibus etc.Et idem dixit Se
rap.et Auic.Vomitus eſt iuuatiuus in omni
ycte.quãuis plus in citria ꝑ diſpoſitionẽ col.
ad euacuandũ per ſuperiora.conuenit etiã ad
predictã intentionẽ perficiendã ꝓuocatõ uri
ne.Vnde Gal.in lib.de ycte.Dixit utraqꝫ cẽ
taura urinam mouet quod huic egritudini eſt
ualde bona et attrahit uiſcus.Confert ad idẽ
exhibitio pulueris lumbricorũ.Vnde dixit
Gal.de.triacha ad ceſar.uermes luti.i.lũbri/
ce terre triti et dati in potu domino ycte.pur/
gãt corpus ipſius eadẽ hora.ſ.col.euacuãdo
per urinam.Auic.dixit ex eis que laudantur
uehementer eſt ut ſumatur in potu de lumbri
cis terreſtribus exſiccatis quoniam ipſa mun
dificant ſtatim.Modus uſus eorum eſt ſumã/
tur lumbrici et lauentur in aqua poſtea in ui/
no inde exſiccentur cum petia linea et ponan
tur in uaſe rudi bene clauſo et ponantur ĩ fur
no poſt panis extractionem et tamdiu ibi ſtẽt
ut poſſint pulueriʒari ſed caue ne nimis ſtẽt
quoniam incinerabunt̃ de iſto puluere ſuma/
tur.ʒ.i.ſem.cum tanto uino albo ſubtili pau
ciſero ꝙ poſſit bibi.poteſt idẽ puluis dari cũ
aqua endiuie aut ſero caprino ſed ſi daret̃ cũ
ſuco celidonie eſſet maioris efficacie.

Tertia inten.que eſt mãm diuertere ad lon/
ginquas ptes perficitur cum fricationibꝰ tra/
hendo ad ptes inferiores et cum ligaturis ad
ptes ſupiores coxarum et cum uentoſationi/
bus et ſimilibus.

Succurrat̃ accidẽtibus iuxta intentionẽ quar
tam.Aliquãdo cõtingit quod epar eſt calidũ.
et ſtomacus frigi.et ſi cum rebus ad inteſtina
adminiſtratis uolumus epar infrigidare noce
bimus ſtõaco.unde oportet ꝙ ab extra ĩfrigi
demus epar ſi non fuerit quod ꝓhibeat.Ex
apoſtemate ab intra uero admiſtrabimus me
dicinas ſiue electua.cõpoſita ex rebus calidiſ
quibus natura ſubuẽit ſtomaco et ex frigidis
quas natura tranſmittit ad epar infrigi.

Ad ſitim recurratur ad cap.de ſiti po.pri/
ma quarti cap.de cura.Accidentiũ egritudi/
num acutarũ et ita ſuccurratur aliis accidẽti/
bus recurrẽdo ad propria ca.

Cura vero que reſpicit accidẽs ipſum ꝙ ẽ yc
tericia ꝑficitur dieta et po.Dieta conſiſtit per
conuenientẽ admi.ci.et po.de quibus dictũ
eſt ſupra et ꝑ deambulationẽ cõuenientẽ et fri
catione cũ oleo in quo aliqd infraſcrip.bulie/
rit.Vnde Gal.in lib.de ycte.Dixit bonũ eſt
mane poſt ſurrectionẽ a ſomno tẽtare fricare
moderate cũ oleo puro ĩ quo coquitur ſaluia
uel amaricũ uel artemiſia uel aliud ſimile ex/
purgant.n.ꝑdicta colorationes et ſudores mo/
uent deinde ad ambulationẽ oportet exire mo
dicũ vero moto bibere de farmaciis utilibus.

In cura uero per poti

on ẽ ipſius ycte.nõ oportet exſpectare uſque
quo tota cã ycte.ſit ablata ſed debet hec cura
fieri poſtquã facta ẽ bona mineratio tũc icte.
et opillationũ aptio et cura potiſſime impletur
cũ eis cũ quibus fit aptio opillationũ et reſo/
lutio materie et ꝓuocatio urie et ſudoris imo
etiã cũ medicinis reſoluẽtibꝰ reſiduũ materie
Vnde Auic.Ex eis que cõiungunt mundifi/
cationẽ icte.cũ eductiõe materiei cũ ſolutiõe
uentriſ eſt ut ſumatur aqua foliorũ rafani.℥.

Digitized by Google

i.caſſie.ʒ.ix.ſeis atriplicis.ʒ.i.aloes danich
i.croci danich.i.et hec eſt rectius ei que ē cū
apāte calido in epate aut in meatibus fellis aq̄
foliorū raphani ut dixit Auic.ii.cano. Et Se
rapio curat icte.et ſemē atriplicis. Dixit Se/
rap.abſtergit et curat icte.de rebꝫ per urinā
ycte.remouentibus eſt potus qui ſic fit. Recipe
ſuci foliorū rafani et ſuci corticū meri an.℥.
ii.bibatur calidū ſtomaco ieiuno. Nā ut dicit
Auic. Educit materiā icte.per urinā. Et cōue
nit ad hanc intentionē adminiſtratio Balnei
fortis apertionis porrorū ſicut balneū qđ fit
ex aqua decoct.florū camomille mellilo.ane/
ti cap.vi.et abſinthii. Succ. artemiſie in bal
neo bibitū colorē fedū abiicit et bonum reſti
tuit et multū facit lenire faciem et corpus to/
tum cū ſuco linarie.
Expertū eſt ſi in aceto decoquant̄ cortices fa/
barū et cū eis miſceatur palea ordei et ſuffu/
migetur facies et corpus totū multū uꝫ cro/
ceitas oculorū remouet̄ cū ſternutatione fac
ta cum eleboro albo et cum capupurgio facto
cum ſuco cucumeris abſinthii aut cū ſuco ar
tanite. Sed talia non fiant ut dixit Raſis ſep/
timo continē.niſi fuerit corpus optime pur/
gatum ita ut nō remanſerit niſi ſola citrinitas
ſed capupurgiū ex ſuco ſicle eſt optimū et cō
uenit uꝫ olfacio aceti fortiſſimi ad remouen/
dum ab oculis ycte.

Bauerius de Baueriis.

Regimen catarri quando aquā ſumit.

Apupurgium

Recipe aque maiorane.℥.vi.ra
dicis acori.ʒ.i.ſem.piſtetur ra
dix mō groſſo et buliat in aqua maiorane uſ/
qꝫ ad conſump.medietatis et inde colet̄ et co/
lature addatur zucari candidi.ʒ.i.et fiat ca/
pupurgium.
Itē Recipe radicū blite maiorane an.ʒ.i.ni/
gelle.℈.i.piſtentur piſtanda mō groſſo et in/
cidant̄ incidēda et buliāt in.℥.viii.aque uſqꝫ
ad conſump.medietatis poſtea coletur et cola
ture addatur zucari triū coctarum.ʒ.i.et fiat
capupurgiū.
Ad ſiſtendū catarrū. Recipe diacodion ī for/
ma ſolida et teneatur ī ore. Ad idē gumi ara/
bicū in ore retentū.item Recipe diadragantū
frigidū.℥.i.gumi arabici.ʒ.i. incorporent̄
ſimul et fiant pill.ad magnitudinē ceraſi pa/
rum cōpreſſe et teneatur una illarū in ore.
Ad idē ualent pill.alcheiber deſcriptiōe alex
andri. Ad idē faciunt pill.deſcripte a Meſue ī
cap.de catarro.quarū deſcriptio eſt. Recipe
anuli draganti amigdolarū dulciū fabarū ex
corticatarū papaueris albi et corticū eius gu/
mi boli armeni an. confice cum mucilagine
pſilii et citoniorū et fiāt pill.ſicut lupini et te/
neantur in ore. Ad confortandū cerebrū ua/
let medicamen deſcriptū a Meſue in capi.de
catarro auctoritate ſabor regiſ medorū cuius
principium. Recepte ē Recipe ſauſel ſanda/
lorum alborū et rubeorū etc.et ſepe odoretur
ſiſtit catarrū et cerebrū confortat.

Quantū ad ulcus pulmonis.

Cum uidetur pectus

repletū plus ſolito adminiſtrent̄ que mundi/
ficent et extergant ex rebus cibalibus hoc fa
cientibus ſunt cibi qui ſint pauce quantitatis
facilis digeſtionis et pluris nutrimenti parū
exſiccatiui non tamē priuati lenitione ut ſicci
tati reſiſtant ſicut epata gallinarum teſticuli
gallorū qui nōdū calcarūt et ale pullorum et
carnes minutarū auiū et carnes iuuenū per/
dicum et eliſſate in iuribus cicerū aut ſimul
decoquantur cū ciceribus aut ordeo fracto et
condiatur eorū brodium cū zucaro.
Et ex granis cōueniunt ptiſana ordeū faba ci
cera rubea colatura furfuris et ius cauliū de/
coctorum in brodio gallinarū etc.
Ex fructibus qui in ſecūda menſa concedun
tur ſunt paſſule enucleate amigdale dulces ca
r.e grana pini munda et infuſa in aqua feruē
ti poſtea exiccata et inde cū zucaro confecta
fiſtici ubi febris non fuerit.et cū non febrici
tauerit potus ſit uinū albū dulce. ſi febriens
fuerit ſit aqua ordei.
Ex rebus ſimul cibalibus et medicinalibus
ſunt mel et aqua eius.aqua ordei.aqua zuca/
ri aqua cicerū et yſopi.ſimiliter irreos iſopus
praſſiū cū altera iſtarū decoquitur ī aqua mel
lis. Et ex cōpoſitione ad hanc intentionē ſūt
ſyrupus yſopi. Et medicamen Gal.quod reci
pit yreos baſior yſopi anna cōficiant̄ cū mel
le doſis.a.ʒ.i.uſqꝫ ad duas et cōuenit iſte ſy/
rupus. Recipe paſſularū ſebeſten iuiubarum
caricarū anna.ʒ.i.ungule caballine capillo/
rum ueneris uiolarū anna.m.i. yſopi yreos.
anna.℥.ſem.betonice ſemis feniculi an.ʒ.vi
radicis enule.℥.ſem.pulmonis uulpis.℥.ſe.
buliant in ſufficiēti quantitate aque et poſtea
colet̄ et colature addatur mellis quantū ſuffi
cit aut zucarū et fiat iulep longū. poteſt etiā
fieri ſyrupus. Cū uero pectus minus fuerit
repletum et anhelitus fuerit facilior et minus

Digitized by Google

tuſſit tunc inſurgit intentio ad conſolidãdum
ulcus. Et ex cibis iſtã intentioné implentibꝫ
ſunt farina tritici rizum iri lagane miliũ pan
nicum ſpelta lentes biſcocte.
Ex carnibus laudantur aues pue uiuentes in
nemoribus ale pullorũ epata gallinarum teſti
culi gallorũ nódũ coeuntiũ perdices et melio
res ſunt ſilueſtriũ carnes quã domeſticarum
ad hanc intentioné ut ſunt carnes leporũ iu/
uenum caprioli etc. De lacte nihil dico quoni
am dicit' quod eius uſus ſibi nocet. pariter de
cancris fluuialibus qui et ſi ab omnibus lau/
dentur difficile eſt hic eos habere.
Ex fructibus conceduntur xillocarate et gra/
na mirti et paſſule cũ granis ſuis bene maſti
cate. Et potus ſit uinũ albũ decliue ad ſtitici/
taté permixtũ cũ aqua pluuiali. et carnes me/
lius parãtur aſſe et condite cum mirto et ace/
to et modico ci namomi.
Ex medicinis ſimplicibus laudãtur bolus ar
menus tera ſigillata ſanguis draconis et pul
mo uulpis que adminiſtrari debent cũ aqua
pluuiali aut ſucco mirti uel ſirupo roſato.
Ex cõpoſitis eſt medicamen Gal. in. lib. decẽ
tractatuũ quod Rec. cinamomi thuris ſucci
liquiricie an. ʒ. i. mirre aur. iiii. dragan. ʒ. vi
amomi. ʒ. ii. croci. ʒ. i. mellis quantũ ſufficit
ad faciendũ electuariũ. Vnde Gal. ibidé iſtã
medicina ueraciter eſt nobilis in pacientibus
ulcus in pulmone et in omnibus paſſionibus
diuturnis in pulmone. quoniam ſubſtantia ci
namomi eſt ſubtilis et deſiccatiua et amomũ
ipſum ſequitur ſucus liquiricie et dragãti ſũt
cõglutinatiua. mirra thus mirra et crocus ſũt
maturatiua et diſſolutiua et deſiccatiua.
Ad idé ualet zucarum roſatum uetus permi
xtum cum bolo armeno. Et ex rebus utramqꝫ
intentionem complentibus ſi. mundificatio/
nis et cõſolidationis eſt loch de pulmone uul
pis et lac.

Et oportet modo uni iſtarum intentioni uaca
re modo alteri et interdũ incipiemus ab aſter
gentibus et mundificantibus/poſtea deuenie
mus ad conſolidantia deide redibimus ad ab
ſtergentia propter nouã repletioné in pectore
factam.
Interdũ habemus confortare pulmonem ne
materiam ab alio mẽbro recipiat et in hoc cõ
uenit ſirupus de mirto. et loch eius et pulmo
uulpis. Interdũ difficultatur ſputum et tunc
conuenit decoctio ſebeſten cum granis coti et
ſemine malue.
Si uero acciderit ſputũ ſanguis ſuccurratur
cum filonio perſico et cum lapide ematithe ꝑ
mixto cum zucaro roſato ueteri.
Si adderit inſtantia uigiliarũ exhibeatur ſy
rupus de papauere aut loch eius aut cũ emul
ſione ſemis papaueris. Si tuſſis infeſtaret cũ
retentione in ore pillu. biduchiarũ deſcripta
rum a Meſue ad tuſſim calidam.

Contra corporis extenuationem.
Recipe medulle recentis uitule butiri loti pin
guedinis recẽtis galline anna. ℥. i. olei uiola
ti. ℥. i. ſem. olei amigdolarũ dulcium recẽtis.
ʒ. vi. lactis mulieris. ℥. i. miſce et ungat' ſpi
na dorſi et pectus.
Recipe pulparũ pectoris aut alarum caponis
carnoſi iuuenis aut carnium teſtudinis terre
ſtris cum fuerint debite cocte lib. i. amigdo
larum dulcium excorticatarum. ℥. i. ſem. auel
lanarum mundatarũ. ℥. i. fiſticorũ. ℥. ſe. qua
tuor ſeminũ cõim frigidorũ. ʒ. i. ſem. pinea/
rum infuſarum in aqua feruenti. ℥. i. paſſula
rum dulcium enucleatarũ. ʒ. vi. liquiricie ra/
ſe. ℥. ſem. ficus albi et pingues numero. iiii.
margaritarũ. ʒ. i. ſem. gemarũ electuarii de
gemis ſine ſpeciebus. ʒ. ii. cinamomi. ʒ. i. ſe
mis galange. ℈. ii. lignialoes. ʒ. i. croci. ℈.
ii. pulmonis uulpis. ʒ. ii. mẽte ſicce. ʒ. ii. dra
ganti gumi arabici an. ℈. ii. ſpecierũ ſandalo
rum ſine camphora. ʒ. i. ſpecierum diarodon
abbatis. ʒ. i. ſem. corallorũ rubeorũ. ℈. ii. bo
li armeni. ʒ. i. ſem. ſemis maluarũ. ʒ. i. muci
laginis citoniorum. ʒ. ii. ſemis papaueris al/
bi. ʒ. i. ſem. pulparũ ſebeſten. ℥. i. penidiarũ
℥. ii. diadragãti frigidi. ℥. ſem. zucari trium
coctarum quantũ ſufficit. Conficiatur ſic car
nes comcidantur ſubtiliſſime et poſtea diligẽ
ter piſtentur in mortario marmoreo cum pi/
ſtello ligneo deinde piſtentur optime ſeia. et
extrahantur mucilagines et puluerizãda ſub
tiliſſime puluerizentur et pulueres et ſemina
inde miſceantur et poſtea reliqua addantur et
cum aqua uiolarum et bugloſſe ptibus equali
bus fiat confectio in morſellis quorum quili
bet ſit trium dragmarum.
Alia medietas recepte ſic conficiatur accipia
tur decoctio ſeu brodium caponis ſeu teſtudi
nis et ei addatur zucarum cum penidiis et de
coquantur donec ueniat ad ſpiſſitudinem ſy/
rupi cum quo reliqua conficiantur et fiat elec
tuarium. põt adminiſtrari ante cibum et quã
do uoluerit comedere.

Finis.

Bauerius de Baueriis.

Digitized by Google

Stius uenera

bilis ſacerdotis diſpoſitio eſt le
pra cuius ſpecies ponuntur a
multis doctoribus et ſolenibꝫ
eſſe quatuor uidelicet alopicia tyria leonina
et alefangia et harum patitur alopiciam cuius
cauſa eſt ſanguinis aduſtio cuius ſigna ſunt
caſus pillorum ſuperciliorum obfuſcatio in
oculis tendens ad aliqualem rubedinem. Dif
ficultas in anneliiu puſtule per corpus pre/
cipue per brachia et tibias et ita de aliis q̄ oſtē
dunt hanc eſſe eā ſpeciem que dicta eſt. Hec
diſpoſitio eſt difficilis cure. nam lepre confir
mate cura impoſſibilis eſt que uero in princi
pio curatur ſed nō niſi longo tempore et ma/
gna cum difficultate cum uideā hanc diſpoſi
tionem non eſſe confirmatā ſed ipſam eſſe in
principio uniuerſali aut in pricipio augumē/
ti uniuerſalis et ob hoc hanc diſpoſitionē pu
to eſſe curabilem ſi patiens ſe prebuerit obe/
dientem et propter hoc multa ſigna lepre a do
ctoribus aſſignantur que apparent in proceſ/
ſu egritudinis et quando eſt confirmata cum
hec ut dictū eſt ſit in principio uniuerſali uel
in principio augumenti ſi talia ſigna omnia
non apparent non eſt admirandū.

Cura iſtius diſpoſitio

nis tribus medicinalibus inſtrumētis perfici
tur dieta. ſ. et potione et cyrogia. dieta cōſiſtit
in debita adminiſtratione ſex rerū non natu/
ralium et ideo hec intentio diuidam in ſex ca/
pitula ſecundū numerū ſex rerū non natura/
lium incipiendo ab aere.

De aere.

Nocet aer calidus et ſiccus et aer uehemēter
calidus et aer turbidus et uētoſus et precipue
flante auſtro.
Conuenit aer clarus tendens ad frigiditatem
et humi. imo totum regimen ad frigidū et hu
midum debet declinare et cauſa eſt quia cauſa
lepram faciēs eſt humor adhuſtus qui ad me/
lanconiā eſt conuerſus et cum retineat calidi
tatem per aduſtionē acquiſitā et ſiccitatem iō
regimen ad frigidū et humidū eſt declinandū
et licet aer ponatur una de ſex rebus per ipm
tamen intelligimus reliqua elemēta . Locus
habitationis eligatur expoſitus uento orien/
tali et ſit camera habitationis prope curſus
aquarum dulcium et tēpore calido ſternātur
in ea camera folia uitium recentia et ſalicum
nenuſaris lactuce et uiolarum et aſpergantur
aqua dulci frigida. Muniatur ueſtibus nō ual
de calidis. quare dimittantur ueſtes ſuffulte pel
libus uulpis et aliarum pelliū calidarū ſed hie
me ſint ueſtes ex pāno ſuffulte pellibꝫ tenuis
prohibentibus frigus ſed non multū calefaci
entibus et eſtate ſit uſus ueſtium ſubtiliū pā/
norum aut ſindonis non ſe multū igni ꝓpin/
quet neqꝫ ſe multū calefaciat. neqꝫ ſit eius lō/
ga ſtatio ad ſolem. terra ubi habitat ſit tendēs
ad frigiditatem et humiditatem ꝙ ſi non fue/
rit talis naturaliter ſtat camera habitatiōis ar
tificialiter aſpergendo eam aqua dulci uel cū
aqua decoctionis nenuſaris uiolarum.
Aqua qua utitur ſit clara non habens aliquē
malum odorem neqꝫ ſaporem ſitqꝫ fontis bo
ni aut ciſterne.

De accidentibus ani

mi. Cap. ſecundum.
Fugiat iram triſtitiam melanconiā furorem
ſolicitudinem. Nam iſta inſtrumenta et orga
na corporis impetuoſe mouent. Vnde. iii. teg
ni. Exterminant hec et mutant corpora ab ea
que ſecundū naturam conſiſtentia.
Conueniunt omnia que ſuauiter animā mo/
uent cum quadam delectatione ſicut ex pte ui
ſus intuitus coloris uiridis aut celeſtis . intui
tus picturarū et ex pte auditus ſoni dulces et
melodia. ex pte guſtus ſapores ab acuitate re
moti de quibus infra dicetur.
Ex pte olfatus conueniunt odores ſuaues de
clinātes ad frigiditatem et humiditatem ſicut
odores uiolarum nenuſaris et roſarum et ſi/
miles ab aliis fugiat.
Et ex pte tactus conueniunt leues fricationes
et cetera ſuauiter tactum mouentia. et qa coy/
tus propter delectationem que in eo percipit
reducitur ad accidētia anime ideo de eo hic fit
mētio et dicitur quod eius uſus plurimū no/
cet quoniā ſupfluus coitus aut illi ꝓpinquus
mouet materias ad exteriora corpis et mittit
uaporē calidū et putridū uehementē ad ſupfi
ciem cutis quare putrefit illic et putrefacit il/
lud cui obuiat. unde leproſorū ad maiorē cor
ruptionē diſponit membra. vii. quarti de cura
ſcabiei. Si itaqꝫ fortes motus facti in ſenſibꝫ
exterioribus nō conueniūt a fortiori nec illi
qui fiūt in ſenſibus interioribus. debent eſſe
iocundi et bene ſperare de ſalute ueſtra et io/
cunde uiuere cum ſociis et amicis.

De ſomno et uigilia.

Cap.tertiũ. Somnus ſupfluus nocet et qui/
cũqꝫ imediate poſt cibũ fit et nó minus ſuper
flue uigilie. Sit igitur ſomnus de nocte et nó
de die niſi eſſet in die dormire cõſuetus aut ꝑ
pter aliquã cauſam in nocte nó dormiuiſſet.
ſitqꝫ ſomnus nó minoris quãtitatis ſepté aut
octo horarũ non maioris noué neqꝫ minoris
ſex . nã melius eſt parũ in ſomno excedere q̃
in uigilia. nã in iſtis corpibus neceſſe eſt na
turalem caliditaté cõſeruare et augumentum
humectationis efficere. hec auté facit ſomnus
debite adminiſtratus et cũ hoc uigorat opera
tióes naturales et melior celebratur digeſtio
et prohibetur ſpirituũ reſolutio. ſitqꝫ ſomnus
capite eleuato et corpe debite pannis tecto et
primo ſuper latus dextrũ et inde ſup ſiniſtrũ
poſt ſecundã dormitioné reddeat ad dormien
dum ſup latus dextrũ. Somnus uero ſup uẽ/
trem eſt notabilis iuuamenti ecõtra uero ſom
nus ſuper dorſum nocet. neqꝫ in dormitione
fieri debet frequens reuolutio de latere in la/
tus. nam eo modo corrumpitur digeſtio cibo
et potu hincinde fluctuantibus et effugiẽtibꝫ
digeſtioné bonam. Reliquũ tempus a tempo
re ſomni ſit uigiliarũ. uigilia moderata iuxta
conſuetudiné complexionem corporis huma
ni corroborat et calefacit uirtutes excitat et i/
moderati ſomni nocumẽ remouet cũ ſpiritus
et humores ad loca conuenientia diffundit.
Hec omnia ſecũda primi doctrina ſecũda.

De motu et quiete.

Cap.quartum. Omne exercitium forte quod
corpus calefacit eſt malum ex eo ꝙ calefacit
hũores ad aduſtioné diſponit et agitando hu
mores quietos ponit eos in fluxu ad membra
debilia et diſtrahit ſpũs a debita applicatione
ad membra. et ita nocet omne forte exercitiũ
imediate poſt cibum factum et nimiũ ociũ nõ
laudatur quoniam multarum ſuperfluitatum
eſt multiplicatiuum.
Confert nauigatio ſuauis per dulces aquas.
et equitare equos gradarios ſuaui inceſſu et
paſſibus lenibus ambulare et leues fricatióes
facere in primis a genibꝫ uſqꝫ ad cauillas ſto
maco ieiuno. et inde ab adiutoriis uſqꝫ ad ma
nus et poſtea a ſpatulis uſqꝫ ad nates loco ex/
ercitii competit ſtomaco ieiuno prius emiſſis
ſuperfluitatibus prime et ſecunde digeſtióis
Balneare ſe in balneo aque dulcis tepido in
quo cocte fuerint borago bugloſſa capillus ue
neris uiole nenufar uites et ſalices et ſimiles
et in dicto balneo non diu ſtet ſed tantum ꝙ
faciat debitã impreſſioné abſqꝫ hoc quod ni/
mis calefiat poſt exitum a balneo exſiccetur
corpus et ungatur cũ oleo cõmuni in quo ne/
nufar fuerit decoctus aut cum oleo decoctio/
nis ranarum quod ſic fit.
Recipe ranarum fluuialiũ numero. viii. deco
quantur in ſufficienti aque dulcis quantitate
donec caro ab oſſibus ſeperetur et inde colet
et colature addatur olei cõmunis dulcis lib. i.
et bulliant uſqꝫ ad conſumptioné decoctionis
ita quod ſolum remaneat oleum cum quo fiat
ut dictum eſt. Cap.quintum.

De cibo et potu.

Cauere debet ab omnibus cibis de proprieta
te quorum eſt ad lepram diſponere ſicut ſunt
carnes uaccine lentes et cibi et potus accuti q
ſanguinem adburunt et in melanconiã cõuer
tunt niſi eorum uſus eſſet gratia medicine ſi/
cut apparet tertia quarti ab Auic. dum dixit.
Non oportet ut negligatur inciſiuum et pro
prie ante mundificationem ſicut capares feni
culi et pori etc. Iſta eni modo deſiccant cibũ
a ſupfluitatibus eorum et prepant ſuperflui/
tates expulſioni etc. Et ſubdit et piſces ſaliti ĩ
hoc caſu ſunt ualde ſani et noſ promptiore ſu
per illo cum uolumus ut faciat eos uomere et
uentrem corũ ſoluere. et ita uidetur ꝙ tales ci
bi non ſint adminiſtrandi niſi magna cautela
debét cibi declinare et potus ad frigidũ et hu
midũ ut aduerſentur humori aduſto facienti
hanc egritudiné.
Eligat panis farine optimi frumẽti debite co
ctus et fermẽtatus nó minoris temporis uni/
us diei neqꝫ pluris triũ aut quatuor dierũ abſ
qꝫ ſale uitare debet quecũqꝫ cibaria fiũt ex pa
ſta agima ut lagane macaroni et ſimiles.
Carnes ſint facilis digeſtionis boni chimi q̃
contrarient malicie melãconie ut ſunt frigi/
da et hu. omĩa ut ſunt piſces pulli pui et lac.
nã lac é medicina ſolenis in mundificãdo cu
tim. ut. ii. cano. aureola decoratióis membro
rũ. Conueniũt carnes uitelline edi et caſtrati.
Nó conueniũt aĩaliũ interiora ſicut cerebrũ
pulmo cor renes ſtomacus et inteſtina et epar
excepto epate pinguis galline non comedat
animaliũ cutes neqꝫ pinguediné imo dimit/
tat cibaria pinguia et unctuoſa. Ex his que
ab aĩalibus ſumunt uitetur butirũ et caſeus
antiquus et ſalitus et oua frixa aut dura. Cõ
ueniunt caſeus recens abſqꝫ ſale. oua ſorbi/
lia aut tremula. Et carnes melius prepantur
eliſſe quã aſſe aut frixe. De piſcibꝫ utat qui
ſunt ſquamoſi capti in bonis aqs dulcibꝫ cur
rẽtibus ſicut lucii capedani trute carpiones et

Digitized by Google

ſimiles ab aliis abſtineat.
Legumina non conueniunt uti interdũ poſ/
ſet brodio cicerũ rubeorum et farre.
Ex herbis dimittat omnes que ſunt calide et
ſicce. et que ſunt acuti ſaporis aut amari. Cõ
ueniunt que ſunt frigide et humide. ut lactu/
ca ſpinacia portulaca borago que eſt tempera
ta in caliditate et ita de aliis ſimilibus.
De fructibus conceduntur pruna ceraſa gra
nata dulcia et ſimiles. ſi ſtomaco non noceãt
aut timeatur eorum corruptio.

De potu utatur uino albo paucifero colore a
queo ꝙ ſi limphare opus eſſet limphetur cum
aqua boraginis aut capillorũ ueneris uel uio
larum. Conueniret etiã uinum ut experiẽtia
inuentum eſt in quo poneretur anguis uiuus
longi corporis cũ leneis citrinis ſupra dorſũ
protenſis qui in uino dimittatur donec uinũ
per ebulitionem rectificetur de quo poſtea bi
bat. uel bibat aquã ſublimationis ranarũ flu/
uialium que ad hoc habet mirabilem propriẽ
tatem. dimittat uina dulcia aut groſſa et turbi
da et uina grandia ut maluaticũ et ſimilia.

De inanitione et re
pletione.

Capitulum ſextũ. Vitare debet omnẽ cibo
rum et potuũ repletioné. nihil uidetur eſſe ca
loris noſtri corporis ita ſuffocatiuũ ſicut mul
ta repletio minuit etiam digeſtioné et multo/
ciens corrumpit et interdũ aufert. Tanta igitũ
ſit ciborum quantitas ꝙ ſtomacũ non aggra
uet aut ponderoſum faciat et potus tantus ꝗ
in ſtomaco non fluctuet et cibum in ſtomaco
natare faciat ꝙ ſi cõtingeret aliquam fieri ta
lem repletionem feſtinãdũ eſt ipſam uomitu
deponere reprimendo linguã digito aut itro
mittatur penna oleo intincta gutturi et ipſam
comouendo uomitus prouocetur. nam uomi
tuſ in lepra multũ comendatur ab Auic. quar
ta primi. Si ſic uomitus non prouocaretur fi
at cum aqua decoctionis ſemis raſani cũ mo/
dico mellis et aceto et non prouocetur cũ uo/
mitiuis fortibus. Si uero uomitus prouocari
non poſſet educantur materie male et corrup
te cum leui ſolutiuo ꝙ ſic fit.

Recipe florum boraginis nenuſaris uiolarũ
an. m. i. polipodii. ʒ. ii. epithimi foliculorum
ſene anna. ʒ. ii. capillorũ ueneris cuſcute an.
m. ſem. ſebeſten numero. x. decoquantur i li
bra. i. ſem. aque uſqꝫ ad conſump. duarum p/
tium et florum et capillus ueneris addantur i
ſine decoctionis. poſtea coletur de colatura ac
cipiatur quantum ſufficit ad diſſoluendũ dya
catoliconis et fiat potus quem calidũ ſummat
per horas octo poſt finem cene. inde differat
per horas ſex antequã comedat. Quod ſi ne/
qꝫ uomitus neqꝫ potus fieri poſſet quia uol/
let aut non poſſet fiat hoc cliſtere.

Recipe foliorum uiolarum blite capillorũ ue
neris boraginis anna. m. i. foliculorũ ſene.
℥. ſem. decoquantur in lib. ii. aque uſqꝫ ad cõ
ſumptionem medietatis et coletur et bene ex/
primatur et colature addantur caſſie. ℥. i. ſe.
yeralogodion. ʒ. vi. olei uiolati. ℥. iiii. ſalis.
℈. iiii. et fiat enema ſtomaco ieiuno eſtate de
mane. in ſero de hieme et uſus talis cliſteris ẽ
ualde bonus quia cliſteria a membris[e] princi
palibus materiam euacuant quarta primi ca.
xiiii. In hac egritudine membra principalia
ab hac egritudine non ſunt mũda. neqꝫ a ma
teria ipſam faciente cum incurrit ueram famẽ
non differat comedere quoniã tollerare famẽ
ſtomacum putridis replet humoribus neqꝫ co
medat ſi cibum priorem ſenſerit non eſſe di/
geſtum. et cum ad comedendũ accedit cũ ap/
petitu non comedat uſqꝫ ad ſacietatem immo
ſurgat a menſa cum reliquiis famis.

Et curet habere omni die uentris beneficium
bis uel ſemel et ſi non poteſt naturaliter habe
at arte cum cliſteri ſupra ſcripto aut cum ſup/
poſitorio de melle facto et ſale aut cum radice
raſani ſuperaſperſa ſale trito et oleo lenita.

Regimen medicinale
completur pluribus intẽtionibus obſeruatis.

Prima eſt materiei minoratio.
Secunda ipſius materie diuerſio.
Tertia eſt materie digeſtio.
Quarta uero eradicatiua euacuatio.
Quinta rectificatio male complexionis ĩ mẽ
bris in quibus magis uidetur fixa.
Sexta correctio accidentium in membris in
quibus manſerunt.
Septima erit rememoratio medicinarum a p
prietate contra lepram ualentium.

Prima intentio.

Variis completur inſtrumentis. Nam uirtu/
te conſentiente ſi in corpore apparuerit plec/
toria et fuerit pulſus magnus et plenus uria
rubea groſſa et uene ꝓ̃ſẽ flobotõẽt̃ de uena

Digitized by Google

nigra ſiue cómuni brachii dextri que apparet
in cubiti curuatura et extrahantur.℥.v.ſang
uinis plus aut minus ſecundũ ꝙ uidebit᷑ me
dico preſenti. Sed ſtante plectoria ſi uideret᷑
ꝙ in aliquo uno membro maior eſſet fiat flo/
botomia uene illud membrũ reſpiciétis ut ſi
caput magis leſum ſit fiat flobotomia de ceſa
lica manus dextre inter pollicem et indicem.
Si uero laborat pectus cum plenitudine et an
nelitus difficultate fiat flobotomia illius mé/
bri.ſ.uene baſilice aut rami eius qui apparet
in manu inter anullarem digitũ et minimũ.
Si maior appareat plectoria in epate floboto/
metur baſilica dextra ſi in ſplene flobotomet᷑
baſilica aut ſaluatella que eſt eius ramus. Si
plenitudo maior appareat in ptibus inferiori
bus corporis flobotomet᷑ ſaphena ſup cauil/
lam pedis ptis dextre aut ſiniſtre.
Secundũ inſtrumẽtũ quo completur iſta pri/
ma intentio eſt euacuatio minoratiua que tali
ter fieri poteſt.
Recipe mirabularũ citrinorum et indorũ enu
cleatorũ anna.ʒ.iii.paſſularum enucleatarũ
℥.ſem.ſebeſten numero.viii.polipodii folicu
lorum ſene epithimi thimi anna.ʒ.ii.florum
boraginis bugloſſe aniſi an.ʒ.ii.cinamomi.
ʒ.i.decoquantur omnia in lib.i.aque uſqꝫ ad
conſump.medietatis.deinde coletur et expri
mantur bene de colatura accipiantur.℥.iiii.
ſem.penidiarum.ʒ.i.ſem.miſce et calidũ to
tum exhibeatur poſt finem cene ad octo ho/
ras poſt aſſumptioné ſtet horis ſex et prãdeat
Pill.ad hanc intentioné exequendam ſic fiũt
Recipe polipodii agarici epithimi mirabula/
norum indorũ et citrinorum anna.ʒ.i.dia/
gridii.ʒ.ſem.aniſi cinamomi macis an.℈.ſe
mis fiant pill.cum ſuco boraginis doſis.ʒ.i.
dentur ut dictum eſt de ſolutiuo ſupraſcripto.
poteſt etiam minui materia cũ.uentoſis in au
gumento luminis lune apoſitis ut Auic.quar
ta primi uoluir ca.xxi. fintqꝫ uentoſe magne
applicite natibus ſpatulis aliquando pulpis ti
biarum et coxarũ nam ſupplent uicem flobo
tomie ubi quis eã refugiat quãquã ipſa flobo
tomia ſit melior quã uentoſe.

Quarto poteſt minorari materia cum ſangui
ſucis que euacuatio eſt melior quã cum uẽto
ſis quoniam profundius euacuãt et debẽt ſan
guiſuce eligi habentes uentres rubeos et dor
ſum uiride inuente in fontibus aut fluuiis a/
quarum dulcium ubi ranarum copia inueni/
tur et apponantur tibiis uel coxis aut natibuſ
uel in ſpatulis et interdum propter multã in/
fectionem faciei ponuntur ſub mento locus
cui applicari debent prius debet aqua et luto
liniri aut ſanguine madefieri.nam tunc meli
us applicantur et ſic applicite dimittantur do
nec repleantur et per ſe ipſas cadant.poſt ea/
rum caſum dimittatur ſanguiné fluere donec
per ſe reſtringatur.et iſtud intelligitur ſi p ni
mium fluxum uirtus non debilitatur.ubi de
bilitaretur nimis ponatur hoc medicamen ꝙ
ſic fit.
Recipe ſarcacolle terre ſigillate boliarmeni la
pidis emathitis ſanguinis draconis anna.℈.
i.pulueri zentur ſubtiliſſime et cum albumie
oui conficiantur et fiat ut dictũ eſt.

¶ Inſtrumentum aliud eſt euacuatio p emo
roidas quarum euacuatio multum confert oi/
bus egritudinibus melanconicis ut apparet.
vii.tertii.c.iii.et.vi.affor.affo.xii.et cómé.ſi
igitur fuerint perſe fluẽtes nullo pacto reſtri
gantur niſi fluxus ſuperfluat.
Si uero ſurde fuerint apiantur fricando eas
cum foliis ficuum aut cum foliis paritarie uel
ungantur cum felle tauri aut leuiter cum Ao
botomo aperiantur.
Vltimo poteſt minorari materia prouocando
ſanguinem ex naribus que ſuplet uicem flo/
botomie ubi ipſa fieri non poſſit prouocatur
ſanguis titilatione facta in naſo cum aliqui/
bus rebus acutis et pongitiuis ſicut cum poli
gonia uel ſetis porcinis et dimittatur ſangui
nem curere ſecundũ tenoré uirtutis.

Diuertatur materia iuxta intentioné ſecũdã.
hec intentio compleri poteſt per auxilia com/
pletiua primam intentionem .ſ. per floboto/
miam et uentris ſolutioné et preter hec cũ re/
bus ſudoré prouocãtibus de quibus eſt hoc.
Recipe aque decoctionis aniſi.℥.iiii. pulue/
ris ſemis aniſi.ʒ.i.miſce et totũ calidum ſto
maco ieiuno detur uel.
Recipe ſemis petroſilli aneti croci anna.℈.i.
uini albi ſubtilis fumoſi.℥.i.ſem.aque ſeniu
culi.℥.ii.detur calidum.

Diuertitur etiam materia a capite ſputo ma/
ſticando.℈.ſem.maſticis albi.aut radicé po/
lipodii cum modico ſalis.aut fruſtrum agari
ci que fieri debent ſtomaco ieiuno.
Diuertitur etiam materia ad narres ungendo
ipſas cum hoc unguento.
Recipe olei cómunis.ʒ.ii.pulueris euforbii
℈.ſem.cere parum et fiat unguentum molle.

Aliud Recipe ſucci blite.℥.i. ydromellis.℥.
ii.zucari cãditi.℈.ii.miſce et tepidũ p nares

Digitized by Google

trahatur sed prius impleatur os aqua.

Poteſt etiam diuerti materia cū gargariſmo
qui ſic fit. Recipe oximellis ſquillitici. ℥. v.
et fiat gargariſatio uel fiat hoc.
Recipe ſyrupi de calamento. ℥. ii. aque ſaluie
maiorane et betonice anna. ℥. i. miſce et fiat
gargariſmus. Nam a capite diuertunt mate/
riam per palatum. Poteſt etiam diuerti cum
urina prouocantibus cuiuſmodi eſt hoc.
Recipe aquarum ſublimationis apii petroſil/
li feniculi paritarie milii ſolis anna. ℥. i. den
tur calide ſtomaco ieiuno et inde differat prā
dium ad horas ſex. uel detur. ʒ. i. trociſcorū
de eupatorio aut aniſorum diſſoluantur cum
aqua apii.
Digerantur materie iuxta intentionem terti/
am. Recipe ſyrupi de fumoterre. ℥. i. aque ra
dicum enule ſublimate. ℥. iiii miſce iſte ē pro
una uice et eſt leue digeſtiuum.
Aliud fortius. Recipe oximellis ſquilitici. ℥.
i. ſirupi de biſantiis. ʒ. vi. aquarum fumiter/
re borraginis et ſcabioſe anna. ℥. i. miſce iſte
eſt pro una uice uel fiat hoc.
Recipe cuſcute lupullorum florum borragi/
nis bugloſſe capillorum ueneris anna. m. ii.
radicum feniculi ſparagi bruſci apii anna. ℥.
i. ſem. yreos affodillorum ameos ſemis agni
caſti ſerpentarie minoris radicum dauci radi
cum caulium anna. ℥. ii. infundantur omnia
per duos dies in lib. octo aque poſtquam om
nia fuerint ſufficienter inciſa et poſtea deco/
quantur uſq; ad conſumptionem medietatis.
poſtea fricentur manibus et colentur et cola/
ture addantur aceti ſquillitici. ℥. iii. trociſco/
rum de tyro. ʒ. i. ſem. radicis yreos acori aro/
ſtrologie rotunde radicis brionie anna. ʒ. ſe
mis puluis zucari et mellis diſpumati libra.
i. ſem. coquātur ſimul quouſq; ueniat ad ſpiſ
ſitudinem iulep de quo dentur. ℥. ii. cum. ℥.
iii. aque fumiterre et eſt efficax.

¶ Intētio quarta eſt materie eradicatiua eua
cuatio eſt tamē hic intelligendum ꝙ hec ma/
teria in unica euacuatione non eradicatur uel
duabus. eſt enim hec egritudo pendens a ma
teria difficilis eradicationis et egritudo eſt lō
ga cum pendeat a materia cuius complexio ē
melanconica. nunquā exhibende ſunt huiuſ
modi medicine eradicatiue niſi prius notabi
liter in materia appareat digeſtio quod com/
prehenditur ex urina habente ypoſteſim lau/
dabilē et ſubſtantiam et per accidentium re/
miſſionem. et per differentias pulſus que ad
melius mutantur et equalitatem tendunt. VI
terius ſciendum quod non fiat euacuatio cū
medicina cum forti labore exſoluente. et ideo
non debet multum in doſi eleuari et ideo nō
exhibeatur forte ſolutiuum multum. Et non
debet medicina abſolui a lenitione et humec/
tatione.
Solutiuum bonum in propoſito noſtro pru/
norum numero octo uiolarum. ʒ. ii. tamarin
dorum. ʒ. iii. ſebeſten numero. vi. fiat decoc/
tio de qua accipiatur quantum ſufficit ad diſ/
ſoluendum diacatoliconis. ʒ. v. agarici. ʒ. ſe
mis zenze. grarii theodoricon magnum. ʒ.
iii. et calidum exhibeatur poſt finem cene pre
cedentis ad horas octo ſeruando modum qui
ſeruari debet in ſolutiuis. et iſtud ſolutiuum
reiteretur ſecundum quod expedit.

Rectificentur membra infecta iuxta quintā
intentionem. Medicine ad hanc intentionem
conuenientes ſunt ille per tertiam uirtutem
reſpiciunt epar et cerebrū et ſunt cor et epar
infrigidantes et humectantes. de quibus ſunt
ſyrupus roſatus. ſirupus de nenufare. ſyru/
pus de berberis et de accetoſitate citri et ſiru
pus de ſuco limonum. ſirupus de malis ſiue
pomis. Compoſitum ad hoc quod dictum eſt
Recipe florum ſalicis nenufaris roſarum et
uiolarum anna. ℥. ſem. fumiterre borraginis
et bugloſſe capillorum ueneris cuſcute calen
dule anna. m. ſem. ſeminū acetoſe et endiuie.
anna. ℥. ſem. polipodii foliculorū ſene anna.
ʒ. ii. ſirupi roſati lib. i. zucari tabarzet. ℥. oc
to et fiat electuarium. de quo omni mane det
coclear unum et omni ſero coclearium mediū
cum uadit dormitum. Si uero intenderes ad
malam complexionem cordis magiſquā epa/
tis huic electuario addi poſſunt. que cordialia
ſunt tempata uel parum calida ſicut ſunt ma/
cis capillus ueneris flores boragis et bugloſ
ſe deronici os de corde cerui iacinctus ſmiral
dus margarita et reliqua ſimilia. et fiat de eis
ut ſupra dictum eſt. Si uero cum hoc intēdit
magis rectificare complexionem epatis i hoc
electuario addi poſſūt berberi trociſci de ſpo
dio ſemen acetoſe ſpodium ſandali ſemia en/
diuie acetoſe et ſcariole et alie ſimile epatice
medicine frigide. in omnibus etiam talibus
medicinis que et ſi contrariantur lapſibꝫ pre
dictis a natura cōi miſcēdi ſūt trociſci de tiro

Conuenit ut comedat carnes ericiorum tere/
norum que lepre confert. ii. canone cap. de ri
cio. Conueniunt inſuper carnes ranarum de
cocte cū ſale et oleo ſic ꝯtrariāt lepre. ii. can.
cap. de rana. Prohibemus etiā corruptio mē

brorũ a mala qualitate mteraie cũ medicinis
que a qualitate cõmuni contrariantur materie
et uentoſitati eius ſunt taleſq; mediocriter ſũt
frigide ſed intenſius humide et cum hoc uir/
tutem aromaticã habentes: ut ſũt uiole nenu/
far. etce. Aut medicine calide et ſicce que poſ
ſunt reſoluere et abſtergere materiam lepram
facientem ſicut ſunt ſulfur bacce lauri ſinapiſ
origanum piper macco piper piretrum ſtafi/
ſagria aloes calamentum et ſimiles. que tamẽ
debent refrangi frigidis et humidis et poſſũt
ex eis confici ungueta emplaſtra et linimen
ta ſuper ulcerationes adminiſtranda.
Conueniunt balnea naturalia ſulphurea et
balnea enea et illa in quibus ſulfur et calibs
dominantur.

Conuenit multum etiam hoc balneum artifi
ciale q ſic fit. Recipe lapacii acuti maluarum
uiolarum omniũ cum foliis et radicibus an.
m.iii. enule campane uel ſilueſtris ſcordeon
aroſtrologie longe calendule fumiterre anna
m.i. ſem. foliorum uiolarum. m.ii. radicum
altee recentis bardane radicum anna. ℥.iiii.
omnia mundentur et lauentur et infundãtur
in tanta aque quantitate que ſit ſufficiens pro
balneo totius perſone cum res predicte cocte
fuerint et balneum temperate calidum balnee
tur et abſtergatur. et poſt exitum a balneo lec
tum ingrediatur in quo ſudet conuenienter.
poſt ſudorem abſtergatur et exſiccetur et un/
gatur cum infraſcripto medicamine qd' mul/
tum ualet.

Recipe litargiri ſubtiliſſime triti lib.i. olei ro
ſati libra una ponatur litargirum in mortario
plumbeo et paulatim addatur oleum cum pi/
ſtello plumbeo ducendo. Et iterum addatur
oleum inceſſanter cum piſtello ducẽdo i mor
tario. deinde addatur acetum et ſic fiat decies
addendo oleum donec ſpumificetur et creſcat
ad mirabilem quãtitatem litargirum et tu cũ
eo unge quoniam effectus eſt bonus.
Aliud bonum Recipe ſucci rute ſuci corian/
dri recentis anna libra ſem. litargiri ceruſe
de plumbo anna. ʒ.iiii. olei roſati. ℥.ii. cere
albe. ℥.ii. diſſoluantur ſimul oleum et cera et
in fine cum infrigidantur ſuperponantur pul
ueres ſupra ſcriptarum rerum diligenter cũ
ſpatula agitando ultimo ſuperaddantur ſucci
et leui buliant ebulitione et hoc totum fiat ſu
per cineres calidos et tamdiu buliant q ſuci
conſumentur ſemper cum ſpatula commouẽ
do. ultimo addatur cãphore ſubtiliſſime pul/
uerizate et optime incorporetur nam hoc eſt
unguentum nobile.

Corrigantur accidentia iuxta ſextam intenti
onem horum accidentium.
Vnum eſt aſperitas cutis que tollitur per bal/
neum et lenimenta in precedenti intentione
poſita. Item ſi ungatur corpus cum oleo am/
gdalarum dulcium et lacte mulieris.
Item mucilago altee cum oleo uiolato ex qui
bus cum modica cera fiat unguentum.

Secundum accidens eſt fedus color faciei q
ſic remouetur.
Recipe ſucorum acceptoſitatis citri et limo/
num ſuci liquiricie anna. ℥.i. ſem. albumina
ii. ouorum camphore ſubtiliſſime trite. ℈. ſe.
mucilaginis ſemis citoniorum. ℥.i. ſem. terã
tur longa contritione in mortario et fiat leni
mentum.
Aliud Recipe aque fluuialis lib.i. acceti. ℥.
ii. farine fabarum. ℥.iiii. olibani. ʒ.ii. allumi
nis ſameni. ℥.ii. camphore. ℥.i. maſticis. ʒ.
ii. terantur ſimul in mortario lõga et forti cõ/
tritione. deinde exponatur ad ſolem. deinde
facies liniatur ualet ad idem aqua ſublimatio
nis geneſtre. Item aqua radicis ſigilli ſancte
marie.
Tertium eſt caſus pillorum ſuperciliorum.
Fricentur primo ſupercilia cum pulma recẽ/
ti limonum inde ungantur cum infraſcripto
unguento.
Recipe corticum nucis. ʒ.ii. corticum citran
gulorum nitri ſubtiliſſime triti anna. ℥. ſem.
ſaponis teneri. ʒ.ii. pinguedinis urſi. ℥.i. ſe/
mis incorporentur ſimul diligenter in mor/
tario quouſq; ueniat ad formam unguenti. et
de, expertis eſt facere decoctionem paruarum
ranarum uiridium et ex ea decoctione cum ci
nere fiat lixiuium ſed pinguedo ſupernatans
antequã coletur per cineres abiiciatur cũ hoc
lixiuio lauetur caput et ſupercilia a quibus pi
li ceciderunt. deinde cum exſiccata fuerint ca
put et ſupercilia ungatur cum pinguedine col
lecta. Nam multiplicat pilos et retinet ne ca/
dant.
Quartum accidens eſt uocis raucedo cui ſuc
curritur ſummendo de ſero et pariter de ma/
ne. ʒ.i. ſem. diacris cum. ℥.ii. aque yſopi ua
let etiam exhibere ut puto poſt cenam quan/
do uadit dormitum. ℈.ii. pulueris cubebarũ
cum aqua decoctionis liquiricie calida et ſimi
liter ſumat de mane premiſſa corporis mudi/
ficatione.
Opillatio narium remouet ſi ſepe odorat in/
fraſcriptum odorabile.

Digitized by Google

Recipe ligni aloes florum olibani florum ori/
gani granorum padiſi anna. ℥.i. ſem. florū
nenufaris. ℥.ii. puluerizentur cum modico
laudani et aqua melliſſe et fiat pomum. ualēt
etiam capupurgia deſcripta ſuperius in intē/
tione ad diuertendum. Item attractio per na/
ſum ſuci maiorane aut melliſſe ualet ad hoc.
Ad aliud accidens quod accidere ſolet ſcili/
cet puſtule in facie. Conuenit unguentum ci
trinum cuius deſcriptio ponitur a Nicolao ī
ſuo antidotario. Item linitio cū litergiro ſpu
mificato de quo ſupra dictum eſt. Conuenit
etiam aqua infuſionis gummi arabici cum al/
bumine oui longo tempore in mortario con/
quaſſata.

Intentio tertia principalis ſiue inſtrumentū
tertium fuit cum rugia que cauteris utpluri/
mum perficitur. nam cauteria rectificant cō/
plexionem membrorum quibus applicantur
et conſumūt materias ſuperfluas ī eis exiſtē/
tes et prohibent membrorum corruptionem
augumentari et profundari.
In preſeruatione a lepra a doctoribus lauda/
tur primo cauterium in pte dicta bregma. ali
ud magis inferius in fine capillorum. tertiū
in locis ſuperciliorum aliud in loco nuce duo
lateraliter ſuper duo tempora unū pro quoli
bet in iam facta lepra conferunt predicta cau
teria et duo alia. unum ſuper regionem ſple/
nis et aliud ſupra regionem epatis et anchis.
Medicie uero approprietate ualētes ꝙ fuit ul
timum premiſſum ſunt triaca mitridarum ye
ra andromaci caro uiperarum eius formā et
modum. uide. v. canone ſuma prima de mo/
do confectionis trociſcorū de chiro. et tertia
quarti et quinta almāſoris cap. xxxviii. Alia
medicina eſt colloquintida de qua ſcribitur a
Serap. et ſmiraldus de eius puluere dat. ℥.i.
cum aqua ad frigiditatem tendentem magis
aut minus ſecundum diſpoſitionem. Idē dici
tur de carne ricii et ranarum. dicitur etiā ab
aliabate ꝙ oſſa bouis combuſta et data in po
tu conferunt lepre cum aqua aliqua lapſui ap
propriata et multa alia ſcribi poſſent ſed hec
uidentur ſufficere. ℭ Laus deo.

ℭ Finis.

Bononie Impreſſa caſtigatiſſime cōſilia pre/
clariſſimi artium et medicine doctoris Magi/
ſtri Bauerii de Bauerijs [illegible]
bo opera uero Platonis de Benedictis impreſ/
ſoris accuratiſſimi Die quinto Nouembris.
M.CCCC.LXXXIX.

ℭ Finis.

UNIVERSIDAD CENTRAL
BIBLIOTECA
DE LA FAC. DE MEDICINA